گۆڤەند زنار

فەرهەنگی

فارسی - کوردی

(ش - ی)

د نانێ

حەمە کەریم عارف

دەزگای توێژینەوە و بڵاوکردنەوەی موکریانی

● **(گۆڤەند و زنار) فەرهەنگی فارسی - کوردی (ش - ی)**

• نووسەر: حەمە کەریم عارف

• نەخشەسازی ناوەوە: طــه حسین

• پیتچنین: رزگار حەساری

• بەرگ: هۆگر صدیق

• چاپی یەکەم: ٢٠٠٧

• ژمارەی سپاردن: (٣٩١)

• تیراژ: ٧٥٠ دانە

• نرخ: ٧٥٠٠ دینار

• چاپخانە: چاپخانەی خانی - دهۆک

زنجیرەی کتێب (٢٢٣)

ماڵپەڕ: www.mukiryani. com

ئیمەیل: info@mukiryani.com

ش

ش- حر (ش-Ş):
پیتی شازدەیەمی ئەلفبای فارسییەو بە (شین) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی (ئەبجەد) بەرانبەر بە ژمارە (٣٠٠) سێسەدە.

ش- ضمیر(ش- ş): مانای ئەوە دەگەیەنێ وەک: کاغزش= کاغەزی ئەو.

شائبە- ا.فا(شائیبە- şa'îbe): خەوش، گومان، لەوتاوی، گەرد.

شائق- ا.فا(شائیغ- şa'ix): ئارەزوومەند، کەسێک تاسەی بکرێ.

شائک- ص.ع(شائیک- şaik): دڕکاوی، تێک ئاڵاو، دڕکدار.

شاب- ص.ع(شاب- şab): گەنج، لاو، خورت.

شاباش- ا(شاباش- şabaş): شاباش، پارەوپولێ کە لە زەماوەندا بە شایەر بدرێ یان بەسەربووکدا هەڵبدرێ.

شابانک- ا(شابانەک- şabanek): جۆرە رووەکێکە بۆ دەرمان بەکاردێ.

شابرقان- ا(شابورغان- şaburxan): پۆلا.

شابیزک- ا(شابیزەک- şabîzek): جۆرە رووەکێکە.

شاپکا- ا(شاپکا- şapka): شەپقە، جۆە کلاوێکی قەراغدارە..

شاپو- ا.فر(شاپو- şapû): شەپقە. شاپور- ا.مر(شاپوور- şapûr): شازادە، کوڕی شا.

شاپورگان- ا.مر(شاپوورگان- şapûrgan): پۆلا.

شات- ا.ع(شات- şat): مەڕ، (یەک مەڕ چ بەران بێ و چ مەڕ).

شاتل- ا(شاتیل- şatil): جۆرە دانەوێڵەیەکە بۆ دەرمان دەشێت.

شاتون- ا.فر(شاتوون-şatûn): دەسکی پیستۆن.

شاخ- ا(شاخ- şax): لقی درەخت، بەش، شاخ و قۆچی هەندێ لە حەیوانات.

شاخ- ا(شاخ- şax): پیاڵەی شەراو خواردنەوە، جاران لە شاخی گاو کەرگەدەن یان عاج پیاڵەیان دروست دەکرد.

شاخابە- ا.مر(شاخابە- şaxabe): کەنداو، رووبار، جۆگەی بچووک کە لە رووبار یان دەریا جیاببێتەوە.

شاخ آهو- ا.مر(شاخی ئاهو- şaxi ahû): کەوان، بەڵێندانی شتێک کە وەدەست هێنانی مەحاڵ بێ.

شاخ بشاخ- ص.مر(شاخ بیشاخ- şax bişax): جۆراو جۆر، شەڕەقۆچ، پێکدا هەڵشاخانی دوو کەس.

شاخ بن- ا.مر(شاخ بون- şaxbun): لقی درەخت.

شاخچه- ا(شاخ چە- şaxçe): بوختان، شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخدار- ص.فا(شاخدار- şaxdar): گیانلەبەرانی شاخدار (بەرانو گاو کەڵەکێوی).

شاخ در آوردن- مص.ل(شاخ دەر ئاڤەردەن- şax der averden): سەرسوڕمان، حەیرمان، شاخ دەرکردنی گیانلەبەران.

شاخ زدن- مص.م(شاخ زەدەن- şax zeden): لق دەرکردنی درەخت، شەڕەقۆچکردن، قۆچانێ.

شاخسار- ا.مر(شاخسار- şaxsar): ترۆپکی لق و پۆپی درەخت، لق و پۆپ.

شاخشانه- ا.مر.شاخ شانە- şaxşane): هەڕەشە، شاخی گا یان بەران و شانە(ئەوزاری دەرۆزە)..

شاخص- ص.ا.ع(شاخیش- şaxis): بەرز، پیاوی چاوگەورەی چاوتیژ، سەعاتی هەتاوی، هەڵبژاردە و دیار.

شاخک- ا(شاخەک- şaxek): شاخی بچووک، لقی بچووک.

شاخل- ا(شاخول- şaxul): جۆرە دانەوێڵەیەکە لە ماش دەچێو دەکرێ بەنان.

شاخ و بال- ا.مر(شاخو بال- şaxû bal): لق و پۆپی درەخت.

شاخ و برگ- ا.مر(شاخ و بەرگ- şax û berg): لق و پۆپ، شاخ و باڵ نان لە قسەو باسان.

شاخور- ص(شاخڤەر- şax ver): شاخدار، پڕ لق و پۆپ.

شاخور- ا(شاخوور- şaxûr): شاکورە، کوورەی گەورە، کوورەی خشت سوورکردنەوە.

شاخه- ا(شاخە- şaxe): لقی درەخت، لقی جۆگەو رووبار، دەستە.

شاخین- ص.ن(شاخین- şaxîn): درەختی پڕ لق و پۆپ.

شاد- ص.شاد- şad): بە کەیف، بێ خەم، خۆشحاڵ، دڵخۆش، شاد.

شاداب- ص.مر(شاداب- şadab): تێراو، پاراو، تەڕو تازە، ئاودار.

شادان- ص(شادان- şadan): شادمان، دڵخۆش، خۆشحاڵ، بە کەیف، بێ خەم.

شادانج- ا(شادانەج- şadanec): شادانە.

شادباد- ا.مر(شادباد- şadbad): ئاهەنگێکی کۆنی مۆسیقای ئێرانییە.

شادباش- ا(شادباش- şadbaş): پیرۆزبایی، شاباش، (پارەدان بە شایەرو چاوشان یان پارە هەڵدان بەسەر بووکو زاوادا).

شادبهر- ص.مر(شادبەهر- şadbehr): خۆشحاڵ، سوودمەند لە خۆشی دنیا، کەسێک بەشی لە خۆشی و شادی دنیا زۆربێ.

شادخ- ص.ع(شادیخ- şadix): منداڵ، لاو، وردیلەو ناسکو تەڕو تازە.

شادخو- ص.مر(شادخوو- şadxû): دڵخۆش، شادمان، بە کەیف و بە دەماخ.

شادخواب- ا.مر(شادخاب- şadxab): خەوی خۆش، خەوی شیرین، شەکرەخەو.

شادخوار- ص.فا(شادیخار- şadixar): شەرابخۆر، شاد، شادمان، خۆشگوزەران، سۆزانی، رووسپی..

شادخه- ص.ا.ع((شادیخە- şadixe): سپێتی تەوێڵی ئەسپ، کە گەیبێتە سەر قەپۆزی.

شادخی- ص.ن(شادیخی- şadixî): خەڵکی شادخ (ناوی گوندێکی نزیکی بەلخ)ە.

شادربان- ا(شادوربان- şadurban): سەراپەردە، خێوەتی گەورە.

شادروان- ا(شادورڤان- şadurvan): سەراپەردە، دیوانی میرو سوڵتانان، فەرشی نەخشین و گرانبەها، چادر.

شادروان- ص.مر(شادرەڤان- şadrevan): رەحمەتی، خوالێخۆشبوو، وشەی رێزە بۆ مردووان.

شادروان مرواريد- ا.مر(شادورڤانی مورڤارید- şadûrvani murvarîd): یەکێکە لەو سی ئاوازەی کە باربەد داینابوو و بۆ خوسرەو پەرویزی لێدەدا.

شادروز- ص.مر(شادرووز- şadrûz): بەختەوەر، بە بەخت.

شادزيستن- مص.ل(شادزیستەن- şadzîsten): بە خۆشی ژیان، خۆشژینی، خۆشگوزەرانی.

شادكار- ص.مر(شادکار- şadkar): شادمان، دڵخۆش، بە کەیف، بێ خەم.

شادكام- ص.مر(شادکام- şadkam): کامەران، دڵخۆش، شادمان.

شادكامى- ا.مص(شادکامی- şadkamî): کامەرانی.

شادگونه- ا.مر(شادگونە- şadgûne): دۆشەک، پشتی، جبە، عەبا، گۆرانی بێژ (ئافرەت).

شادمان- ص(شادمان- şadman): دڵخۆش، خۆشحاڵ، شاد، شادمان.

شادمانه- ص(شادمانە- şadmane): ئاهەنگی خۆشی و شادی.

شادمند- ص.مر(شادمەند- şadmend): دڵخۆش، بە کەیف و بە دەماخ.

شادناک- ص.مر. شادناک- şadnak): خۆشحاڵ، پێچەوانەی خەمناک.

شادنج- ا(شادەنەج- şadenec): بەردێکی نیسک ئاسایە، جاران بۆ مالیجەی چاویەشە بەکار دەهات.

شادنه- ا(شادەنە- şadene): جۆرە بەردێکی نیسک ئاسایە..

شادوان- ا(شادوڤان- şaduvan): سەراپەردە، دیوانی میرو پاشایان.

شادورد- ا(شادڤەرد- şadverd): خەرمانەی مانگ، تەختی پاشایەتی، ناوی ئاهەنگێکی مۆسیقایە.

شادیانه- ق.ص(شادییانە- şadyane): مزگێنی، ئاهەنگ و کەیفی شادی.

شادیچه- ا(شادیچە- şadîçe): تەختی نووستن، لێفە، جبە، باڵاپۆش.

شادی فزا- ص.فا(شادی فەزا- şadî feza): شادیزا، زیادکەری شادی.

شادی گرای-ص.فا(شادی گیرای- şadî giray): شادیگێڕ، ئەهلی کەیف و شادی.

شادی گستر- ص.فا(شادی گوستەر- şadî guster): مایەی کەیف و خۆشی.

شادی مرگ- ا.ص(شادی مەرگ- şadî merg): شامەرگ، مردن لە خۆشیا.

شاذ- ص.ع(شاز- şaz): دەگمەن، تاقانە، نایاب، ریزپەڕ.

شار- ا(شار- şar): شار، بینای بەرز، رێگەی بەرین، شارێگە.

شار- ا(شار- şar): شاڵ، قوماشێکی زۆر ناسک و رەنگینە کە زیاتر ژنان دەیکەنە جلوبەرگ.

شار- ا(شار- şar): باڵندەیەکی رەشە وەکو تووتی قسان دەکات.

شار- ا(شار- şar): ناوی کۆنی پاشایانی گورجستان بووە.

شارب- ا.فا.ع(شاریب- şarib): شەرابخۆر، مەیخۆر، بخۆرەوە.

شارب- ا.ع(شاریب-şarib): سمێڵ.

شاربن- ا.فر(شاربون- şarbun): نەخۆشییەکی حەیواناتە.

شاربين- ا(شاربین- şarbîn): جۆرە درەختێکە لە جۆری سنۆبەر یان سەرو.

شارح- ا.فا.ع(شاریح- şarih): شەرحکار، شرۆڤەکار، راڤەکەر.

شارد- ا.فا.ع(شارید- şarid): رەڤی، یاخی، لاسار، هەڵاتوو، سەرکێش.

شارده- ا.فا.ع(شاریدە- şaride): رەڤی، یاخی، سەرکێش (بۆمێ).

شارژ- ا.فر(شارژ- şarj): بار، چارچ، پایه، وزەی پاتری، پلەوپایە.

شارژدافر- ا.فر(شارژدافیر-şarjdafir): کاردار، ماموری سیاسی، جێگری وەزیر.

شارسان- ا (شارسان- şarsan): شارستان.

شارستان- ا(شاریستان- şaristan): شارستان، باژێر.

شارشک- ا(شارەشک- şareşk): رەبابە، ئامێرێکی مۆسیقایە.

شارع- ا.فا.ع(شاریع- şari'): شەرعکار، رێنوێن، خودان شەرع، پەیداکەری رێی ئاین.

شارع- ا.ع(شاریع- şari'): شەقام، خیابان، رێگە، جادە.

شارف- ص.ع(شاریف- şarif): کۆن (شەرابی کۆن)، کەسێک چی وای نەمابێ بۆ پایەی شەریفی.

شارفە- ص.ع(شاریفە- şarife): وشتری مێچکەی پیرو لەڕو لاواز، ئامانی شەرابی وەکو گۆزەو کوپەو خەمری.

شارق- ا.فا.ع(شاریغ- şarix): هەتاو، پرشنگدار، تابان.

شارک- ا(شارەک- şarek): باڵندەیەکی رەشە وەکو تووتی قسە دەکات.

شارلاتان- ص.فر(شارلاتان- şarlatan): فێڵباز، بێبار، لاتی شاران، شەلاتی.

شارمار- ا.مر(شارمار- şarmar): شامار، ماری گەورە، حەزیا، ئەژدیها.

شارو- ا(شاروو- şarû): جۆرە باڵندەیەکی رەشە وەکو تووتی قسە دەکات.

شاروان- ا(شارڤان- şarvan): سەراپەردە، دیوانی میرو سوڵتانان، چادر.

شارە- ا(شارە- şare): سەروبەستێکی گەورەیە کە پیاوانی هیندی لەسەری دەکەن، چارشێوێکی تەنکە ژنانی هندی بەکاری دێن.

شارە- ا.ع(شارە- şare): کەلوپەل، جلوبەرگ، جوانی و جەماڵ.

شاریدن- مص.ل(شاریدەن- şarîden): رژانی ئاو لە سەرەوە بۆ خوارێ.

شاس- ص.ع(شاسس- şass): لاواز، وشک، بەدخوو، بەد تەبیعەت.

شاسپرم- ا(شاسپەرەم- şasperem): رێحانە.

شاست- ا(شاست- şast): کەوەدەن، گەوج، چێرگ، میشەسی، چرک.

شاسع- ص.ع(شاسیع- şasi'): دوور، دوورە وڵات.

شاسعە- ص.ع(ساسیئە- şasi'e): دوور، دوورە وڵات، (بۆمێ).

شاسی- ا.فر(شاسی- şasî): چوارچێوە، بەدەن، شاسی ئوتومبیل.

شاش- ا(شاش- şaş): میز، پێشاو.

شاش- ا.ع(شاش- şaş): شاش، جۆرە شەدەیەکی ئاڵدوزیبە لەسەر دەکرێ.

شاش بند- ا.مر(شاش بەند- şaş bend): نەخۆشی میزگیران.

شاشدان- ا.مر(شاشدان- şaşdan): میزڵدان، موسڵدان، تەنەکەیەک یان قاپێ کە میزی تێ بکرێ.

شاشدن- مص.ل(شاشیدەن- şaşiden): میزتن، میزکردن.

شاش زدن- مص.ل(شاشزەدەن- şaşzeden): پێدامیزتن.

شاشک- ا(شاشەک- şaşek): رەبابە، ئامێرێکی مۆسیقایە، سوێسکە.

شاشنگ- ا(شاشەنگ- şaşeng): سوێسکە.

شاشو-ص(شاشو- şaşû): میزن، مناڵێک بە خۆیدا بمیزێ، کەسێک لە خەودا میز بە خۆدا بکات.

شاشە- ا(شاشە- şaşe): میز.

شاشی- ص.ن(شاشی- şaşî): خەڵکی شاش (کە ناوی کۆنی شاری تاشقەند بوو).

شاشیدن- مص.ل(شاشیدەن- şaşîden): میزتن، رژان و رۆیشتنی ئاو.

شاشیه- ا.ع(شاشییه- şaşiye): جۆره تەرپووشێکە کە لە میسرو هەندێ ولاتی دیدا لەسەر دەکرێ.

شاطر- ص.ع(شاتیر- şatir): شاتر، نانەوا، نان پێوەدەر، چالاک، زیرەک، سەر قافڵەی کاروانی پاشایان.

شاطی- ا.ع(شاتی- şatî): رەخ، قەراخ، کەناری رووبارو دەریا.

شاع- ص.ع(شاع- şa'): ئاشکرا، پەراگەندە، هاوبەش.

شاعر- ا.فا.ع(شائیر- şa'ir): هەستیار، هەڵبەستوان، هۆزانڤان، شاعیر.

شاعرانه- ق.ص(شائیرانه- şa'irane): شاعیرانە، شاعیرئاسا.

شاعره- ا.فا(شائیره- şa'ire): هەستیار، هەڵبەستوان (بۆمێ).

شاعی- ا.ص. ع(شائی- şa'î): دوور، بەشی هاوبەش.

شاغل- ا.فا.ع(شاغیل- şaxil): کار و پیشەیەک کە مرۆڤ مژۆل بکات، مژولکار، سەرقاڵکار.

شاغول- ا(شاغوول- şaxûl): شاوڵ، ئەوزارێکە بۆ تاقیکردنەوەی خواری و راستی دیوارو پایە بەکاردێ.

شاغوله- ا(شاغوله- şaxûle): گوڵێنگ و ریشووی شاشک و شەدە.

شاف- ا(شاف- şaf): شاف.

شافع- ا.فا.ع(شافیع- şafî'): تکاکار، شەفاعەتکار.

شافعی- ص.ن.ع(شافیئی- şafi'î): یەکێکە لە چوار مەزەبەکەی ئەهلی سوننەتو دەدرێتە پاڵ ئەبو عەبدوڵلا محەمەدی کوڕی ئیدریس کە یەکێکە لە ئیمامانی ئەهلی سوننەت.

شافیعه- ا.ص.ع(شافیئیه- şafi'îye): مەزەبی شافیعی.

شافه- ا(شافه- şafe): شاف.

شافی- ا.فا.ع(شافی- şafî): شیفابەخش، دەرمانێ کە نە خۆش پێی چاک بێتەوە، بنج بڕ (وەڵامی بێ چەندو چوون)..

شافیدن- مص.ل(شافیدەن- şafîden): کەوتن، خزین.

شاق- ص.ع(شاغ- şax): دژوار، ئەستەم، قورس، زەحمەت، کاری سەخت و دژوار.

شاقول- ا.ع(شاغول- şaxûl): شاقووڵ، شاوڵ.

شاقه- ص.ع(شاغغه- şaxxe): کاری قورس و زەحمەت، دژوار، سەخت.

شاک- ا(شاک- şak): سابرێن، تەگە، نێری.

شاک- ا.ع(شاکک- şakk): بە گومان، گومانکار، گوماندار.

شاکار- ا(شاکار- şakar): بێگار، سوخره، کاری خۆڕایی.

شاکر- ا.فا.ع(شاکیر- şakir): سوپاسگوزار، شوکرانەبژێر.

شاکری- ا.ع(شاکیری- şakirî): کرێگرتە، خولام، نۆکەر.

شاکله- ا.ع(شاکیله- şakile): شێوە و روخسار، رێچکەو رێباز، نیاز، پێویستی، لا، خالیگە.

شاکله- ا(شاکیله- şakile): تووی فەرەنگی.

شاکمند- ا(شاکمەند- şakmend): لباد.

شاکی- ا.فا.ع(شاکی- şakî): دەم بە گلەیی، قەرەشکات، زار بە سکاڵا.

شاگرد- ا.ص(شاگیرد- şagird): قوتابی.

شاگردانگی- ا.مر(شاگیردانەگی- şagirdanegî): شاگردانە، پارەیەک کە کڕیار بە ناوی بەخشیش بیدات بە شاگردی دوکان.

شاگردانه- ق.ص((شاگیردانه- şagirdane): شاگردانە، وەکو شاگردان، شاگردان ئاسا.

شال- ا(شال- şal): شاڵ، جۆرە کوتاڵێکە، پشتێن، شاشک.

شالده- ا(شالوده- şalude): بناغه، بناغەی دیوار و تەلاران، هێم، بنەڕەت.

شال سنجد- ا(شال سینجەد- şal sinced): زەیتونی تاڵ.

شالم- ا.ع(شالەم- şalem): گەنمی کێوی، دانی جۆرە گیایەکە لە جۆ باریکترەو تامی زۆر تاڵە.

شالنگ- ا(شالەنگ- şaleng): رایەخێ کە لە ژێر فەرش و رایەخێن دیبیەوە رابخرێ.

شالنگی- ا.ص(شالەنگی- şalengî): موتاب، کەسێک کە موو بۆ خێوەت و ئەو شتانە برێسێ.

شالوده- ا(شالودە- şalûde): بناغە، بناخە، هێم، بنەڕەت، نەخشە، پلۆت.

شالهنگ- ا(شالهەنگ- şal heng): بارمتە، سەرکێش، لاسارو بزێو، فێڵو دەهۆو ئاژاوە.

شالی- ا(شالی- şalî): چەڵتووک، برنجی کرەنەکراو.

شالی پایه- ا.مر(شالی پایە- şalî paye): مەرەزە.

شالی زار- ا.مر(شالی زار- şalî zar): مەرەزە، کێڵگەی برنج.

شالی کار-ا.ص(شالی کار-şalî kar): مەرەزەوان، کەسێک کە برنج بچێنێ.

شام- ا(شام- şam): هەوەڵی شەو، سەرەتای شەو کە دنیا تازە تاریک دەبێ، خواردنی ئێوارە، ژەمی ئێواران.

شاماخ- ا(شاماخ- şamax): جۆرە هەرزنێکە..

شاماخ- ا(شاماخ- şamax): بەرکۆشە، سوخمەی مەمک، مەمکدان، مەمک لغ.

شاماک- ا(شاماک- şamak): سوخمە، مەمکدان، بەرکۆشە، بەرهەڵبێنە.

شامپانی- ا.فر(شامپانی- şampanî): جۆرە شەرابێکە کە لە باشترین جۆری ترێ دروستی دەکەن، شامپانی.

شامپو- ا.فر(شامپو- şampû): شامپۆی قژ شتن.

شامپیون- ص.فر(شامپیون- şampîyûn): قارەمان، پاڵەوان، براوەی پێشبڕکێ، زێرەڤان.

شامخ- ص.ع(شامیخ- şamix): بەرز، بڵند، لووتبەرز، خۆپەسەند، روح زل، بەدەعیبە.

شامخه- ص.ع(شامیخە- şamixe): بەرز، بڵند، روحزل، (بۆمێ).

شامگاه- ا.مر(شامگاه- şamgah): ئێوارە وەختە، مەغریب.

شامگاهان- ا.مر(شامگاهان- şamgahan): ئێواران، مەغریبان.

شامل- ا.فا.ع(شامیل- şamil): هەمەگیر، بە هەموو کەسێکڕاگەیین.

شامه- ا.ع(شاممە- şamme): هەستی بۆنکردن (کەپوو).

شامه- ا(شامە- şame): لەچک، سەرپۆشی ژنان، پەردەی ناسک وەکو پەردەی دڵ.

شامی- ص.ن(شامی- şamî): خەڵکی شام (وڵاتی سوریا).

شامی- ا(شامی- şamî): کوببەی شام، جۆرە خواردنێکە.

شامیانه- ا(شامیانە- şamiyane): سەراپەردە، سابات، چەتر.

شان- ض(شان- şan): ئەوان.

شان- ا(شان- şan): شان و شەوکەت، ریزو حورمەت.

شان- ا(شان- şan): شانەی مێش هەنگ، پلوورە هەنگ.

شانتاژ- ا.فر(شانتاژ- şantaj): فڕوفێڵ، حیلەو هەواڵە، بێدەنگ کردنی کەسێک بەوەی هەڕەشەی ئاشکراکردنی نهێنییەکانی لێبکرێ.

شاندن- مص.م(شاندن- şanden): شێکردن، شانەکردنی قژ.

شـــاندن- مص.م(شـــانـدەن- şanden): دانیشاندن.

شـــانزدە- ا(شـــانزدە- şanzde): ژمـــارە شازدە(١٦).

شانس- ا.فر(شانس- şans): بەخت، یەغبالّ، تالح، شانس.

شـانک- ا(شـانەک- şanek): زیقـەتۆرە، چیکلّدانە، سیقلّدانە.

شانکر- ا.فر(شانکر- şankr): ئاگرە، زامی سیفلیس.

شانە- ا(شانە- şane): شان.

شـانە- ا(شـانە- şane): شێ، شـانەی قـژ داهێنان.

شانە- ا(شانە- şane): شانەی مێش هەنگ، پلّوورە هەنگ.

شـــانەبین- ا.ص(شـــانـەبین- şanebîn): فالّگرەوە، فالّچی.

شانەسر- ا.مر(شانەسەر- şane ser): جۆرە بالّندەیەکە، شانەسەر، پەپوسلّێمانی.

شـانەگـر- ا.ص(شـانەگـەر- şaneger): شانەساز، کەسێ شانە دروست بکات.

شانی- ا(شانی- şanî): جۆرە دراوێکی کۆنە لە خۆراساندا باو بووە.

شـانیـدن- مص.م(شـانیـدە- şanîden): دانیشاندن.

شـاه- ا.ص(شـاه- şah): گـەورە، پاشـا، سولّتان، فەرمانڕەوا.

شاه اسپرغم- ا.مر(شاه ئیسپەرغەم- şah isperxem): ڕەشە ڕێحانە.

شاه اسپـرم- ا.مر(شاه ئیسپەرەم- şah isperem): ڕێحانە.

شاه افسر- ا.مر(شاه ئەفسەر- şah efser): گولّەتاج، جۆرە ڕووەکێکە.

شاهانجم- ا.مر(شاهی ئەنجوم- şahi encum): خۆر، هەتاو، شائەستێرە.

شاه انجیر- ا.مر(شاه ئەنجیر- şah encîr): شاهەنجیر، هەنجیری زۆر چاک، هەنجیری وەزیری.

شاهانە- ق.ص(شاهانە- şahane): شاهانە، وەکو پاشایان، شائاسا.

شـاهانی- ا(شـاهانی- şahanî): شـاهانی، جۆرە ترێیەکە.

شاهباز- ا.مر(شاهباز- şahbaz): شاباز، بازی سپی.

شاهبال- ا.مر (شاهبال- şahbal): شاپەڕ، گەورەترین پەڕی بالّی بالّندە.

شـاهبالا- ا.مر(شـاه بالا- şah bala): برا زاوا.

شاهبانک- ا(شاهبانەک- şahbanek): جۆرە ڕووەکێکە.

شاه بلوط- ا.مر(شاه بەلوت- şahbelût): جۆرە درەختێکە، شابەڕوو.

شاه بندر- ا.ص(شاه بەندەر- şahbender): بەندەری گەورە، سەرۆک بازرگانان، باجگر.

شاهبو- ا.مر(شاهبو- şahbû): شابۆن، بۆنی عەنبەر، مسک.

شـاه بیت- ا.مـر.شـاه بەیت- şah beyt): شابەیت، بەیتێ کە لە هەموو بەیتەکانی غەزەل یان قەسیدە باشترو ڕەوانتر بێ.

شاهپر- ا.مر(شاهپەر- şahper): شاپەڕ، شابالّی مەل.

شاهپرم- ا(شاه پەرەم- şahperem): ڕەشە ڕێحانە.

شاه پسند- ا.مر(شاه پەسەند- şah pesend): شاپەسن، جۆرە گولّێکی جوانە و ڕەنگی زۆری هەس.

شاهپور- ا.مر(شاهپوور- şahpûr): کوڕی شا، شازادە.

شـاه تره- ا.مر(شـاه تەرە- şah tere): شاتەرە، جۆرە ڕووەکێکە بۆ دەرمان دەکار دەبرێ.

شاهتوت- ا.مر(شاه توت- şah tût): شاتوو، جۆرە درەختێکە، گاتوو، تووە سوورە.

شاەتیر- ا.مر(شاه تیر- şahtîr): کاریتە، دیرەک، شاتیر.

شاهجان- ص.ن(شاهجانی- şahcanî): لە قەبێکە لە زەمانی سەنجەرپاشای سەلجوقیدا بە شاری (مەرو) دراوە.

شاه چینی- ا.مر(شاه چینی- şah çînî): شیلەی گیایەکە لە چین دەڕوێ و بۆ دەرمان بەکار دێ.

شاهد- ا.فا.ع(شاهید- şahid): شایەت، گەواهیچی، ماشوق، دڵبەر، دڵدار.

شاه دارو- ا.ص(شاه داروو- şahdarû): شەراب، شادەرمان، باشترین دەرمان.

شاه داماد- ا.ص(شاه داماد- şah damad): زاوا، تازە زاوا.

شاەدانە- ا.مر(شاه دانە- şah dane): شادانە، جۆرە گیایەکە.

شاهد باز- ص.فا(شاهید باز- şahid baz): جوان باز، (لەگەڵ کوڕ یان ژندا)، هەتیوباز، ژن باز.

شاهد پرست- ص.فا(شاهید پەرەست- şahid perest): دڵبەر پەرست.

شاهدخت- ا.مر(شاهدوخت- şahduxt): کیژی شا، شازادە خانم.

شاه درخت- ا.مر(شاه دیرەخت-şah dirext): دەختی سنۆبەر.

شاهدوش- ص.مر(شاهیدڤەش- şahid veş): جوان.

شاهده- ا.فا(شاهیدە- şahide): جوان، دڵبەر.

شاهراه- ا.مر(شاهراه- şahrah): شارێ، جادە، شەقامەڕێ.

شاه رش- ا.مر(شاه رەش- şahreş): پێوانەیەکە بە درێژی هەردوو باڵ.

شاهرگ- ا.مر(شاهرەگ- şahreg): شادەمار، دەماری مل.

شاهرود- ا.مر(شاهروود- şahrûd): رووباری گەورە، جۆرە سازێکە.

شاهزاده- ا.مر(شاهزادە- şahzade): شازادە، فەرزەندی شا، کوڕی پاشا.

شاه زنگ- ا.مر(شاهی زەنگ- şahi zeng): تاریکی شەو، شەو، شەوەزەنگ.

شاه زیره- ا.مر(شاه زیرە- şah zîre): شازیرە، زیرە، (جۆرە گیایەکە)..

شاه سپرغم- ا.مر(شاه سیپەرغەم- şha siperxem): ڕێحانە.

شاه سپرم- ا(شاه سیپەرەم- şah siperem): ڕێحانە.

شاه سوار- ص.مر(شاه سەڤار- şah sevar): سوارچاک، سوارخاس.

شاهسون- ا.خ(شاه سەڤەن- şah seven): گاردی تایبەتی شا عەباس، ناوی عێڵێکی گەورەی ئێرانە.

شاه فش- ص(شاه فەش- şah feş): شائاسا، وەکو شا.

شاه فنر-ا.مر(شاه فەنەر-şah fener): شاسپرینگ، دەبڵی ئوتومبیل.

شاهق- ص.ع(شاهیغ- şahix): بەرز، بڵند.

شاهقه- ص.ع(شاهیغە- şahixe): بەرز، بڵند، شاخی بەرز.

شاهکار- ص.مر(شاهکار- şahkar): شاکار، کاری گەورەو پڕ هونەر.

شاهگان- ص(شاهگان- şahgan): شاهانە، پاشایانە.

شاەمات- ا.مر(شاه مات- şah mat): کش مات (لە گەمەی شەترەنجدا).

شاه ماهی- ا.مر(شاه ماهی- şahmatî): جۆرە ماسییەکی بچووکی دەریاییە.

شاهنامه- ا.مر(شاهنامە- şahname): کۆمەڵە کتێبێک بەو ناوە هەن کە سەربورو سەرگوزەشتەی پاشایانی ئێرانی بە پەخشان یان هۆنراوە تۆمارکردووەو شانامەکەی فیردەوسی کە بریتییە لە شەست هەزار بەیت، یەکێکە لەو

شانامانەو لە خانەی داستانە هەرە بەناوبانگەکانی دنیا دادەنرێ.

شاهنای- ا.مر(شاهنای- şahnay): زورنا، زڕنا.

شاهندن- مص.ل(شاهەندەن- şahenden): پارێزکردن لە خراپە و کەچڕەوی.

شاهنده- ص. فا(شاهەندە- şahende): چاکەکار، دروستکار.

شاهنشاه- ا.ص(شاهەنشاه- şahenşah): شای شاهان، پاشای گەورە.

شاه نشین- ا.مر(شاه نیشین- şah nişîn): شانشین، شوێنی دانیشتنی شا، کورسی پاشایەتی.

شاهوار- ص(شاهڤار- şahvar): شایستەی شا، شتی چاکو گرانبەها.

شاهورد- ا(شاه ڤەرد- şah verd): خەرمانە، خەرمانەی مانگ.

شاهوش- ص(شاه ڤەش- şahveş): شائاسا، وەکوشا.

شاهول- ا(شاهوول- şahûl): شاوولّ، شاقوولی بەنا.

شاهی- ا.مص(شاهی- şahî): پاشایەتی، فەرمانڕەوایەتی.

شاهی- ا(شاهی- şahî): جۆرە دراوێکی ئێرانییە.

شاهی- ا(شاهی- şahî): تەڕەتیزە، جۆرە سەوزەیەکە.

شاهیدن-مص.ل(شاهیدەن- şahîden): پاشایەتی کردن، سەروەری کردن، خواناسی.

شاهیده- ا.فا(شاهیدە- şahîde): چاکەکار، دروستکار، پارێزکار لە خەراپە.

شاهین- ا(شاهین- şahîn): شەهێن، جۆرە بازێکە.

شاهین- ا(شاهین- şahîn): شایەن، زمانەی تەرازوو.

شایان- ص(شایان- şayan): شایان، لایەق، شایستە، هەژ.

شایستن- مص.ل(شاییستەن- şayisten): شایستەبوون، لایەق بوون، هەژبوون.

شایع- ص.ع(شاییء- şayî’): قاو، بلاو، ئاشکرا، بانگەشە، دەنگۆ.

شایعه- ا.ع(شاییئە- şayî’e): دەنگۆ، گوتگوتک، قومی قومی، بانگەشە، هەواڵی بلاوەبوو (راست یان درۆ)، مقۆ مقۆ.

شایگان- ص(شایگان- şaygan): شایستە، لایەق، هەژ، هەر شتێکی چاکو گرانبەها، بێگار.

شایگان- ا(شایگان- şaygan): جۆرە قافیە و سەروایەکی شیعرییە.

شایورد- ا(شای ڤەرد- şayverd): خەرمانە، خەرمانەی مانگ.

شاییدن- مص.ل(شاییدەن- şayîden): شایستەبوون، هەژبوون.

شامت- مص.ع(شەئامەت- şe’amet): شوومی، بەدبەختی، نەگبەتی، بەدێومی.

شأن- ا.ع(شەئن- şe’n): کاروبار، کاری گەورە، پلەوپایە، شان و شکۆ.

شئون- ا.ع(شوئون- şu’ûn): کاروباران.

شب- ا(شەب- şeb): شەو، لە رۆژئاواوە تا رۆژهەلات.

شب- ا.ع(شەبب- şebb): زاخ.

شباب- مص.م(شەباب- şebab): جەوان بوون، لە بالق بوونەوە تا سی ساڵی، هەوەڵی هەر شتێک.

شباب- ا.ع(شەباب- şebab): لاوان، گەنجان، جەوانان، خورتان.

شباب- ا(شیباب- şibab): جۆرە رووەکێکە.

شبابیر- ا.ع(شەبابیر- şebabîr): شەیپووران.

شباروز- ا.مر(شەبارووز- şebarûz): شەو و رۆژ، هەمیشە، بەردەوام.

شباشب- ق(شەباشەب- şebaşeb): شەوانە، شەواوشەو، لە شەودا.

شباط- ا.ع(شوبات- şubat): مانگی شوبات(٢).

شب افروز- ص.فا(شەب ئەفروز- şeb efrûz): هەر شتێک لە شەودا بدرەوشێتەوە، مانگ، گوڵەئەستێرە.

شباک- ا.ع(شیباک- şibak): تۆڕ، کۆمەڵە دەزگایەکی هاوپەیوەستو هاو شێوە لە کاردا.

شبال- ا.ع(شیبال- şibal): بێچووە شێران.

شبالنگ- ا(شەبالەنگ- şebaleng): نێچیر.

شبان- ا(شەبان- şeban): شەوان.

شبان- ا.ص(شەبان- şeban): شوان، شوانکارە، شڤان.

شبان- ا.ع(شوببان- şubban): لاوان، گەنجان، نەوجەوانان.

شبب انبوی- ا.مر(شەب ئەنبوی- şeb enbûy): شەوبۆ (گیایەکی بۆن خۆشە).

شب اندر روز- ق(شەب ئەندەر رووز- şeb ender rûz): شەو و رۆژ، ٢٤سەعات.

شبانروز- ا.مر(شەبانروز- şebanrûz): شەو و رۆژ.

شبان فریب- ا.مر(شەبان فەریب- şeban ferîb): باڵندەیەکە، شوان هەڵخەڵەتێنە.

شبانگاه- ا.مر.ق(شەبانگاه- şebangah): کاتی شەوێ، شوێنی شەوی چوار پێو پەزان.

شبانگاه- ا.مر(شەبانگاه- şebangah): شوێنی شەوانەی پەز..

شبانه- ص.ن(شەبانە- şebane): شەوانە، شەومەنە، جلی شەو، شیو، شەرابێ لە شەوا بخورێتەوە.

شبانه- ا.ص(شەبانە- şebane): شوانکارە، شوان، پەزەوان.

شبانه روز- ا.مر(شەبانە رووز- şebane rûz): شەو و رۆژ، ٢٤ سەعات، هەمیشە.

شباویز- ا.مر(شەباڤیز- şebavîz): تاق تاقکەرە.

شباهت- ا.مص(شەباهەت- şebahet): لێکچوون، پێک شوبهان.

شباهنگ- ا.مر(شەباهەنگ- şebaheng): بولبول، ئەستێرەی بەیانی، ئەستێرەی کاروان کوژە، ددانی ماشوقە، تەویلەی وڵاخان.

شباهنگام- ا.مر(شەباهەنگام- şebahengam): کاتی شەوان.

شب باره- ص.مر٠شەب بارە- şeb bare): ئاشقەشەو، ژنی سۆزانی و خراپ.

شب بازه- ا.مر(شەب بازە- şeb baze): شەمشەمە کوێرە.

شب بازی- ا.مر(شەب بازی- şeb bazî): فڕوفێڵ، نێرەنگو سیحربازی، بووکەڵەبازی.

شب برات- ا.مر(شەبی بەرات- şebi berat): شەوی بەرات، شەوی پازدەی مانگی شەعبان.

شب بو- ا.مر(شەب بوو- şeb bû): گوڵی شەوبۆ.

شب پره- ا.مر(شەب پەرە- şeb pere): شەمشەمە کوێرە.

شب پوش- ا.مر(شەب پووش- şeb pûş): لێفە، جلی شەو، چەرچەف، لەچکێک کە شەوان لەسەر بکرێ.

شب پوی- ص.فا(شەب پووی- şeb pûy): شەوڕۆ.

شب پیما- ص.فا(شەب پەیما- şeb pey-ma): کەسێک شەوڕەوی بکات، شەونخوونی و بێقەراری، عاشقی ناکام و بێقەرار.

شبت- ا(شیبت- şibt): داڵان، ڕاڕەوی سەرگیراو.

شبت- ا.ع(شیبیت- şibit): شویت، (رووەک).

شب تاب- ص.فا(شەب تاب- şebtab): هەر شتێ بەشەو بدرەوشێتەوە، مانگ، گوڵەئەستێرە.

شب تاز- ا.مص(شەب تاز- şeb taz): شەبەیخون، شەوپەلامار.

شبچراغ- ا.مر (شەب چراغ- şeb çrax): گەوهەری بەدرەوشە، گەوهەری ئاودارو پرشنگدار.

شبچراغک- ا.مر(شەب چراغەک- şeb çraxek): گوڵە ئەستێرە.

شب چره- ا.مر(شەب چەرە- şeb çere): شەوچەرە، ئاجیلو میوەکە لە شەونشینیدا بخورێ، لەوەڕگەی شەوی پەزان.

شب چک- ا.مر(شەبی چەک- şebi çek): شەوی بەرات، شەوی پازدەی شەعبان.

شبح- ا.ع(شەبەح- şebeh): تاپۆ، تارمایی، شەبەنگ.

شبخانه- ا.مر(شەبخانە- şebxane): شەوخانە، خانوویەک کە دەروێشان شەوی تیا بگوزەرێنن.

شب خسب- ا.ص (شەب خوسب- şebxusb): شەوخەو.

شبخواب- ا.ص(شەب خاب- şeb xab): شەوخەو، رابواردنی شەوانە لەگەڵ سۆزانیاندا.

شبخوان- ا.ص(شەب خان- şebxan): بولبول، هوزار.

شب خوش- (شەب خوش- şeb xûş): شەو بەخێر، شەوباش، (بەتایبەتی لە کاتی دوعاخوازیدا بەشەو).

شبخون- ا.مر(شەبخوون- şebxûn): شەبەیخون، هێرشی لەنکاوی شەوانە.

شبخیز- ص.فا(شەبخیز- şebxîz): شەوهەستان، شەوبێداری بۆ نوێژو عیبادەت.

شبدر- ا(شەبدەر- şebder): چەودەر، جۆرە رووەکێکە.

شب دیز- ا.ص(شەبدیز- şebdîz): شەو رەنگ، بەڕەنگی شەو، شەودێز؛ ناوی ئەسپەکەی خوسرەو پەرویزە کە رەش بوو.

شبر- ا.ع(شیبر- şibr): بست،.

شبر- ا.ع(شەبر- şebr): زەوجین، مارەیی.

شبر- ا.ع(شەبەر- şeber): بەخشین، خێر، چاکی، چاکە.

شبر- ا.ع(شەببەر- şebber): ناوی حەزرەتی حەسەن و حوسەین کە هەندێ جار پێغەمبەر (د.خ) وای ناو دەبردن.

شبراق- ا.ع(شیبراغ- şibrax): جلی شڕو دڕاو، سپیاڵ، شپرێو.

شبرم- ا(شیبرەم- şibrem): جۆرە رووەکێکی کێوییە.

شبرنگ- ص.مر(شەب رەنگ- şebreng): تاریک، رەش، ئەسپی رەش، گوڵێکی رەشە، بەردێکی رەشە.

شبرو- ص.فا(شەب رەو- şebrew): شەوڕەو، شەوبێدار، خواناس، حەس حەس، شەوگەڕ، دارۆغە، دز، رێگر، جەردە.

شب زنده‌دار- ص.فا(شەب زیندەدار- şeb zindedar): شەوبێدار، کەسێک بەشەو نەخەوێ، (بۆ عیبادەت یان شتی دی).

شبست- ص(شیبیست- şibist): ناپەسند، دزێو، ناحەز، ناشیرین.

شبستان- ا.مر(شەبیستان- şebistan): خەوتنگەی شەو، حەرمسەرا، بەشی سەرگیراوی مزگەوتێن گەورە، میحراب.

شبع- مص.ع(شەبء- şeb’): تێربوون، تێری.

شبعان- ص.ع(شەبئان- şeb’an): تێر.

شبغاره- ا.مر(شەبغارە- şeb xare): ئاغەڵی شەوانەی پەزان.

شب فرخ- ا.مر(شەبی فەرەخ- şebi ferex): ناوی ئاوازێکە لە سی ئاوازەکەی باربەد.

شب فروز- ص.فا(شەب فوروز- şeb furûz): هەر شتێ شەو روناک بکاتەوە، چرا، مانگ، مۆم، گوڵە ئەستێرە، ئەستێرۆک.

شبق- مص.ع(شەبەغ- şebex): بەر بەتاو، ئارەزووکردنی گان، ئاڵۆشی.

شب قدر- ا.مر(شەبی غەدر- şebi xedr): شەوێکی مانگی رەمەزانە کە شەوی عیبادەتو پاڕانەوەیە، قورئان لەم شەوەدا بۆ پێغەمبەر هاتۆتە خوارێ، ئەم شەوە بە تەواوی دیار نییە

دەڵێن یەکێکە لە شەوانی ١٧، ١٩، ٢١، ٢٣، ٢٥و ٢٧ی رەمەزان.

شبک- ا(شیبک- şibk): تەشی، نێرکی تەشی.

شبک- ا.ع(شەبەک- şebek): تۆڕ.

شبکار- ص.مر(شەبکار- şebkar): شەوکار، کرێکارێک بەشەو کار بکات.

شب کلاه- ا.مر (شەب کولاه-şeb kulah): شەوکڵاو، کڵاوی سوک کە شەو یان لەکاتی خەوتندا لەسەر بکرێ.

شبکور- ص.مر(شەبکور- şebkûr): شەوکوێر، کەسێک بەشەو نەبینێ.

شبکوک- ص(شەبکووک- şebkûk): دەروێش، هەژار، قەلەندەر، دەروێشێ لە شەوا بچێتە شوێنێکی بەرزو دوعای خێر بۆ خەڵکی بکات و سەدەقە وەربگرێ.

شبکه- ا.ع(شەبەکە- şebeke): تۆڕ، پەنجەرەو کڵاو رۆژنەی کون کون، تۆڕی جاسوسی.

شبکیه- ا.ع(شەبەکییە- şebekiye): پەردەی چاو.

شبگاه- ا.مر(شەبگاه- şebgah): شەوگا، شەڤین، جێی حەوانەوەی شەوانەی ئاژەڵان.

شبگاه- ا.مر(شەبگاه- şebgah): کاتی شەوێ، شەوەکی.

شبگرد- ص.فا(شەبگەرد- şebgerd): شەوگەڕ، حەس حەس، پاسەوان، دز، رێگر، گەڕان لە شەودا، مانگ.

شبگز- ا.ص(شەبگەز- şebgez): گەنە.

شبگون- ص(شەبگون- şebgûn): تاریک، رەش وەکو شەو، گەوهەری شەوچرا.

شبگیر- ا.مر(شەبگیر- şebgîr): کاتی بەرەبەیان، سەفەر لە دوای نیوە شەوەوە.

شبل- ا.ع(شیبل- şibl): بێچوە شێر، بێچوە شێرێ کە بتوانێ راو بکات.

شبلی- ص.ن(شیبلی- şiblî): ناوی گوندێکە، خەڵکی شبلی (ناوی گوندێکە).

شب مانده- ص.مر(شەب ماندە- şebmande): شەومەنە، شەوبەسارە، شەوی، بەیات.

شب نامه- ا.مر(شەب نامە- şebname): شەونامە، بەیاننامەی یاساغ کە بە نهێنی و بە شەوان بڵاوبکرێتەوە.

شب نشینی- ا.مص(شەب نیشینی- şebnişînî): میوانی شەوو پێکەوە دانیشتن، شەونیشینی.

شبنم- ا.مر(شەبنەم- şebnem): شەونم، ئاونگ، شەڤنەم، خوناڤ، سیخوار.

شب نما- ص.فا(شەب نەما- şebnema): هەر شتێ بە شەو بدرەوشێتەوەو روناکی بدات، لابەری تاریکی.

شب نهه- ا.ص(شەب نیهە- şebnihe): گەنجی زێرو خشڵ کە لە ژێر زەویدا تەقەت بکرێ.

شبور- ا.ع(شەبوور- şebûr): شەیپور، بۆقی، کەڕەنا.

شبوط- ا.ع(شەبووت- şebût): جۆرە ماسییەکە.

شبه- ا.ع(شیبه- şibh): چون یەک، هاوشێوە، وەک، میناک.

شبه- ا.ع(شەبەه- şebeh): مسی زەرد، جۆرە بەردێکی رەشی بریقەدارە.

شبه- ا.ع(شەبەه- şebeh): جۆرە رووەکێکە.

شبهات- ا.ع(شوبوهات- şubuhat): گومان و دوودڵی، شتێ نامەعلوم بێ‌و نەتوانرێ حوکمی لەسەر بدرێ.

شب هنگام- ا.مر(شەب هەنگام- şeb hengam): کاتی شەوێ، شەوەکی.

شبهه- ا.ع(شوبهە- şubhe): گومان.

شبی- ا.ص(شەبی- şebî): بیجامەی شەو، جلی خەوتن.

شب یار- ا.مر(شەب یار- şebyar): شەکراو.

شب یازه- ا.مر(شەب یازە- şeb yaze): شەمشەمە کوێرە، شەمشە.

شبیبی- ا(شەبیبی- şebîbî): جۆرە ڕووەکێکە.

شبیخون- ا.مر(شەبەیخوون- şebeyxûn): شەبەیخون، هێرشی لەنکاوی شەوانە بۆ سەر دژمن، شەوبگیر.

شبینە- ص.ن(شەبینە- şebîne): شەوانە، خواردنی شەومەنە، بەیات.

شبیە- ص.ع(شەبیە- şebîh): وەک، هاوشێوە، میناک.

شپاشاپ- ا(شەپاشاپ- şepaşap): شەپەشەپ.

شپش-ا(شیپیش- şipiş): ئەسپێ، دایکی ڕشک.

شپشاپ- ا(شەپشاپ- şep şap): شەپەشەپ.

شپشپ- ا(شەپ شەپ- şep şep): شەپە شەپ.

شپشک- ا(شپشەک- şipşep) ئەسپێی ئارد.

شپشە- ا(شیپیشە- şipişe): ئەسپێ.

شپل- ا(شیپل- şipl): فیکەکێشان.

شپلت- ا(شیپلەت- şiplet): فیکە لێدان.

شپلیدن- مص.ل(شیپلیدەن- şiplîden): فیکەکێشان.

شپوختن- مص.م(شیپووختەن- şipûxten): ڕشتن.

شپیل- ا(شیپیل- şipîl): فیکە .

شپیلیدن- مص.م(شەپیلیدەن- şepîlîden): گوشین.

شت- ا(شەت- şet): حەزرەت، جەناب.

شت- مص.ع(شەتت- şett): پەراگەندەبوون، پەرتەوازەبوون، بلاوبوونەوە.

شت- ص.ع(شەتت- şett): پەراگەندەیی، پەرتەوازەیی.

شتا- ص(شیتا- şita): برسی، کەسێک کە فراڤین یان چێشتی نەخوارد بێ، ناشتا.

شتاء- ا.ع(شیتاء- şita’): زستان.

شتاب- ا.مص(شیتاب- şitab): لەز، پەلە، خێرا.

شتابان- ص.فا(شیتابان- şitaban): کەسێک بە پەلە ڕێ بکات یان کار بکات.

شتاب زده- ص.مر(شیتاب زەدە- şitab zede): پەلەپەل، هەڵپەڵە.

شتابکار- ص.فا(شیتابکار- şitabkar): پەلەپەلکەر.

شتابگر- ص.فا(شیتابگەر- şitabger): پەلەکار.

شتابگرفتن- مص.ل(شیتاب گیرفتەن- şitab girften): پەلەکردن، گوڕبەستنەوە.

شتابیدن- مص.ل(شیتابیدەن- şitabîden): پەلەکردن، لەزکردن.

شتات- مص. ع(شەتات- şetat): پەراگەندەبوون، بلاوبوونەوە، تەرتەو وەرتە بوون.

شتات- ص.ع(شەتات- şetat): پەراگەندە، پەرتوبلاو.

شتافتن- مص.ل(شیتافتەن- şitaften): پەلەکردن، لەزکردن، عەجەلەکردن.

شتاک- ا(شیتاک- şitak): لقی درەخت، لقی تازە.

شتالنگ- ا(شیتالەنگ- şitaleng): پاژنەی پێ.

شتام- ص.ع(شەتتام- şettam): جوێن فرۆش، دەم پیس، زمان پیس.

شتر- مص.ع(شەتر- şetr): بڕین، پارچە پارچەکردن.

شتر- ا.ع(شەتەر- şeter): هەڵگەڕانەوەی پێڵوی چاو، کەموکوڕی.

شتر- ا(شوتور- şutur): وشتر، حوشتر، دەڤەهان.

شتربار- ا.مر(شوتوربار- şuturbar): وشتربار، باری وشترێک.

شتربان- ا.ص(شوتوربان- şutur ban): سارەوان، وشترەوان، شوانی دەڤەهان.

شتربە- ا(شەترەبە- şetrebe): ناوی ئەم مانگایەیە کە لە کلیلە و دمنەدا بەفێڵی دمنە بە دەستی شێر کوژرا.

شترچران- ص.فا(شوتور چەران- şutur çeran): شوانی دەڤەهان، وشتر لە وەڕین.

شترخار- ا.مر(شوتورخار- şutuxar): وشترالوک، عاگول، وشتر خۆرکە.

شترخان- ا.مر(شوتورخان- şutur xan): خانی وشتران، تەویلەی وشتران.

شترخو- ص.مر(شوتورخو- şuturxû): دڵڕەش، رقن، کینە لە دڵ، بەسەبرو حەوسەڵە.

شتردار- ص.فا(شوتور دار- şutur dar): سارەوان، وشترەوان.

شتردل- ص.مر(شوتوردیل- şutur dil): دڵڕەق، رقن، بوغزن، ترسنۆک.

شترغار- ا.مر(شوتور غاز- şutur xaz): جۆرە گیایەکە.

شتر قربانی- ا.مص(شوتور غوربانی- şutur xurbanî): وشتر کوشتنەوە بۆ قوربانی.

شترک- ا(شوتورەک- şuturek): بێچووە وشتر، شەپۆلی دەریا، خیزاو.

شترکین- ص.مر(شوتورکین- şutur kîn): وشترکینە، رقن، بوغز لەزگ، پۆرغز.

شترگاو- ا.مر(شوتور گاڤ- şutur gav): زەڕافە.

شترگربە- ا.مر(شوتور گوربە- şutur gurbe): دوو شتی نەگونجاو وەکو وشترو پشیلە، وشتر و قاپ قاپ.

شترگلو- ا.مر(شوتورگەلو- şutur gelû): گەلی بۆ ئاو، گونج، رەهەند.

شترگیا- ا.مر(شوتور گییا- şutur giya): وشترالوک، عاگوڵ، وشترخۆرکە.

شترماب- ص.مر(شوتورمەئاب- şutur meab): کەسێک وشتر ئاسا خاو بێ لە هەڵس و کەوتیا.

شترمرغ- ا.مر(شوتور مورغ- şutur murx): وشتر مر.

شترمور- ا.مر(شوتور مور- şutur mûr): وشترمر.

شترنج- ا(شەترەنج- şetrenc): شەترەنج.

شتروار- ق.ص(شەتورڤار- şutur var): وشترئاسا.

شتروان- ا.ص(شوتورڤان- şuturvan): سارەوان، وشترەوان.

شتک- ا(شیتەک- şitek): پرژەی ئاو.

شتکار- ا(شەتکار- şetkar): زەوی کێڵدراوی تۆودراو.

شتل- ا(شەتەل- şetel): پارەیەک کە قومارباز براوە وەکو بەخشیش بیدات بە خاوەن ماڵ یان کەسانی دیکە.

شتلم- ا(شوتولوم- şutulum: زۆر، ستەم، زوڵم، داد و بێداد، هات و هاوار.

شتم-مص.ع(شەتم- şetm): جوێن، جوێندان، جماندان، دوژێن.

شتوی- ص.ن.ع(شەتڤی- şetvî): زستانە، زستانی.

شتە- ا(شەتە- şete): جۆرە مێرووویەکە لە گەڵای دارو درەخت و گیادەداو دەیخوات.

شتە- ا(شەتە- şete): ئەنگور، ترێ، خۆراکی شەوەمەنە، بەیات.

شتی- ص.ع(شەتا- şeta): پەراگەندە.

شتیت- ص.ع(شەتیت- şetît): کاری پەراگەندەو پچڕ پچڕ.

شج- مص.ع(شەجج- şecc): شکاندنی سەری کەسێک، شەقکردنی ئاوی دەریا لەلایەن کەشتییەوە.

شجاج- مص.ع(شیجاج- şicac): سەری یەکدی شکاندن.

شجاج- ا.ع(شیجاج- şicac): برینی سەر.

شجار- مص. ع(شیجار- şicar): شەڕکردن، ناحەزیکردن.

شجار- ا.ع(شیجار- şicar): داری کەژاوە، شەوژەن، شەوبەن، داریٚ لە ژوورەوە بەپشتی دەرگاوە بنری، پشتکۆڵ.

شجاع- ص.ع(شوجاء- şuca'): ئازا، دلێر، بوێر، دلاوەر، جۆرە مارێکی باریکە، تیرەمار.

شجاعت- مص.ع(شەجائەت- şeca'et): ئازایەتی، دلێری.

شجام- ا(شەجام- şecam): سەرمای تووش کە درەختان وشک بکات.

شجانیدن- مص.م(شەجانیدەن- şecanîden): ساردکرنەوە، تەزاندن.

شجر- ا.ع(شەجر- secr): کۆتایی دەم.

شجر- ا.ع(شەجەر- şecer): دارو درەخت.

شجره- ا.ع(شەجەرە- şecere): یەک دار، یەک درەخت.

شجعاء- ا.ع(شوجەئاء- şuce'a'): دلاوەران، دلێران، بوێر و ئازایان.

شجعان- ا.ع(شوجئان- şuc'an): دلێران، دلاوەران.

شجعه- ص.ع(شەجەئە- şece'e): دلێران.

شجلیز- ا(شەجلیز- şeclîz): سەرمای تووش، توشک، کەلواز، تەشلەخە، جەوەرە.

شجم- ا.ع(شەجەم- şecem): لەناوچوون، فەوتان.

شجن- ا.ع(شەجەن- şecen): خەم، خەفەت، کول و کۆڤان، کەسەر، لق.

شجون- ا.ع(شوجوون- şucûn): خەمان، خەفەت و پەژاران.

شجون- مص.ع(شوجون- şucûn): خەمین بوون، دڵتەنگ بوون.

شجه- ا.ع(شەججە- şecce): برینی سەر، زامی سەر.

شجیج- ص.ع(شەجیج- şecîc): کەسێک سەری شکابێ، سەرشکیاگ.

شجیدن- مص.ل(شەجیدەن- şecîden): ساردبوونەوە، سەرمابوون، تەزین.

شجیع- ص.ع(شەجیع- şecî'): دلێر، ئازا، دلاوەر، بوێر.

شجیعه- ص.ع(شەجیئە- şecî'e): ژنی ئازا، شێرەژن.

شح- مص.ع(شەح- şeh): بەخیل بوون، بەخیلی، چروکی، رژدی.

شح- ص.ع(شەح- şeh): پیسکە، رژد، دەسنوقاو.

شحاح- ص.ع(شەهاح- şehah): چاوچنۆک، تەماعکار، رژد، دەست نوقاو.

شحرور- ا.ع(شوحروور- şuhrûr): شالوور، ریشۆڵەی رەش، گاوانی سیا.

شحم- ا.ع(شەحم- şehm): پیوو چەوری، غەزو بەز.

شحمه- ا.ع(شەحمە- şehme): پارچە پیوێک، پارچە بەزێک.

شحنه- ا.ع(شیحنە- şihne): دارۆغە، پۆلیس، پاسەوانی شار، حوکمداری سەربازی.

شحوم- ا.ع(شوحووم- şuhûm): غەزوبەز.

شحیح- ص.ع(شەحیح- şehîh): چاوچنۆک، تەماعکار، دەستنوقاو، پیسکە، رژد.

شحیم- ص.ع(شەحیم- şehîm): قەڵەو، تێکسمراو.

شخ- ا(شەخ- şex): شاخی ئاژەڵان، لقی درەخت.

شخ- ا.ص(شەخ- şex): لوتکەی چیا، ترۆپکی شاخ، زەوی رەقو ناهەموار، بتەو.

شخ- ا(شوخ- şux): چڵک، (هی لەش یان جلو بەرگ).

شخار- ا(شەخار- şexar): نوشادر.

شخال- ا(شەخال- şexal): رووشاو.

شخالیدن- مص.م(شەخالیدەن- şexalîden): رووشاندن.

شـخـانه- ا(شـەخـانه- şexane): ئەو گـرە سپیـواژەی لە ئەنجـامی راخوشینی ئەسـتێرانەوە دەبینرێ.

شــخـــاییـــدن- مص.م(شـــەخـــاییـــدەن- şexayîden): رووشاندن، برین کردن.

شخسار- ا.مر(شەخسار- şexsar): بەردەڵان، چڕە دارستان، زەوی رەقەنو ناهەموار.

شـخـسـار- ا.ص(شەخـسـار- şexsar): چڕە دارستان، بەردەڵان.

شـخش- ا(شـەخـیش- şexis): باڵندەیەکی چکۆڵەی دەنگخۆشە.

شخش- ص(شەخش- şexş): کۆن، شڕ، جلی کۆن و شڕ.

شـخش- ا.مص(شـەخش- şexş): خـزین، کەوتن.

شـخـشـانیـدن- مص.م(شـەخـشـانیـدەن- şexşanîden): خزاندن، خزین.

شـخشـخـه- ا.ع(شـەخشـەخـە- şexşexe): خشەخش.

شخشیدن- مص.ل(شەخشیدەن- şexşîden): خزین.

شـخشـیـده- ا.مف(شـەخـشـیـدە- şexşîde): خزیو.

شخص- ا.ع(شەخس- şexs): کەس، تارمایی لە دوورەوە، کاراکتەر.

شخکاسه- ا(شەخکاسە- şexkase): تەرزە، تەزرە، تەگر، شەونم، خوناڤ.

شخ کـــمـــان- ص.مـــر(شـــەخ کـــەمـــان- şexkeman): تیـرەندازێ کـە کـەوانی قـایمی هەبێ، بەهێز، تۆکمە.

شـخل- ا(شــەخل- şexel): ناڵەو فـریادو هاوار، فیکە.

شـخلیـدن- مص.ل(شـەخلیـدەن- şexlîden): رووشاندن، بریندارکردن.

شخم- ا(شوخم- şuxm): شۆو، زەوی کێلراو.

شخن- ا(شەخەن- şexen): رووشاو، بریندار.

شـخـودن- مص.ا(شـەخـوودەن- şexûden): رووشاندن، بریندار کردن، بەنینۆک هەڵکەندن.

شــخــوص- مص.ع(شــوخــووس- şuxûs): بەرزبوون، هەڵاتنی ئەسـتـێرە، چاونەنوقـان، چاو نەتروکاندن.

شـخـول- ا(شـەخـوول- şexûl): هاوار، ناڵەو فریاد، فیکە.

شــخـــولیـــدن- مص.ل(شـــەخـــوولیـــدەن- şexûlîden): ژاکان، سیس بوون، هاوارکردن، فیکەکێشان.

شخولیده- ا.مف(شەخوولیدە- şexû lîde): ژاکاو، سیس بوو.

شـخـیـدن- مص.ل(شـەخـیـدەن- şexîden): خزین، کەوتن لە شوێنێکەوە، ژاکان، سیس بوون.

شخیر- ا.ع(شەخیر- şexîr): پرخەپرخ.

شـخـیش- ا(شـەخـیش- şexîs): باڵندەیەکی چکۆلەی خۆشئاوازە.

شخیص- ص.ع(شەخیس- şexîs): پیـاوی کەتە، بەکەلەش، پیاوی گەورە.

شـخـیـصـه- ص.ع(شـەخـیـسـە- şexîse): کەسایەتی دیار.

شـخـیل- ا(شـەخـیـل- şexîl): هاوار، ناڵە، فیکە.

شــخـــیلیـــدن- مص.ل(شـــەخـــیلیـــدەن- şexîlîden): رووشان، بریندار‌بوون.

شـد- مص.ع(شــەدد- şedd): قـایمکردن، بەهێزکردن، هەڵاتنی خۆر، راکردن، پەلاماردان.

شدائد- ا.ع(شـەدائیـد- şeda'id): ناخۆشی، تەنگانە، کارەسات.

شـداد- ع(شـیـداد- şidad): توند، سـەخت، مکووم، بەرز.

شداد- ا.خ(شەدداد- şeddad): شەدادی کوڕی عاد.

شدت- ا.مص(شیددەت- şiddet): ناخۆشی، تەنگانەو سەختی ژیان.

شدق- ا.ع(شەدخ- şedx): لالغاوە، رەخی دۆڵ

یان دەریا.

شدکار- ا(شیدکار- şidkar): جووتکار، زەوی کێڵراوی تۆو دراو.

شدکیس- ا(شەدکیس- şedkîs): کوڵکە زێرینە، پەلکەزێرینە، زەردینە و سمینە، رەنگین کەوان.

شدن- مص.ل(شودەن- şuden): بوون، رۆیشتن، تێپەڕبوون.

شدە- ص.مف(شودە- şude): بوو، تێپەڕیوو، رۆییوو.

شدن- ا.ع(شەدەن- şeden): درەختێکە لە یاسەمین دەچێت.

شدو- مص.ع(شەدوو- şedû): شیعر خوێندنەوە بە ئاوازەوە.

شدو- ا.ع(شەدو- şedû): تۆزێک لە هەر شتێکی زۆر.

شدە- ا(شیدە- şide): هۆنراوە، ملوانکەی هونراوە، ریشو، گوڵینگ.

شدە بند- ا.ص(شودە بەند- şude bend): رۆژنامەنووس، مێژوونووس.

شدیار- ا(شودیار- şudyar): شۆو، زەوی جووتکراو، وەرد.

شدید- ص.ع(شەدید- şedîd): توند، قایم، مکووم، بەهێز.

شدیدە- ص.ع(شەدیدە- şedîde): توند، قایم.

شر- مص.ع(شەڕ- şerr): خراپەکردن، بەدکاری.

شر- ص.ع(شەڕ- şer): بەدکار، خراپەکار، بەدکردەوە.

شراء- مص.ع(شیراء- şira’): کڕین و فرۆشتن.

شراب- ا.ع(شەراب- şerab): خواردنەوە، مەی.

شراب- ص.ع(شەراب- şerab): مەی خۆر، شەرابخۆر، کەسێک زۆر بخواتەوە.

شرابخانە- ا.مر(شەرابخانە- şerabxane): مەیخانە، مەیکەدە.

شرابخوار- ص.فا(شەرابخار- şerabxar): شەرابخۆر.

شرابدار- ا.ص(شەرابدار- şerabdar): ساقی.

شراب زدە- ص.مر(شەراب زەدە- şerab zede): کەسێک شەراب لێی دابێ و لەبەر چاوی کەوتبێ.

شرابساز- ص.فا(شەرابساز- şerabsaz): شەرابساز، دروستکەری شەراب.

شرابە- ا.ع(شەرابە- şerabe): ریشوو گوڵینگ.

شرابی- ص.ع(شەرابی- şerabî): سەقا، شەرابفرۆش.

شرازم- ا.ع(شەرازیم- şerazim): چەند کەسێکی کەم.

شرار- ا.ع(شەرار- şerar): پزیسکی ئاگر، پریشکی ئاگر.

شرارت- مص.ع(شەرارەت- şeraret): خراپە کردن، فیتنەگێڕی، بەدکرداری.

شرارە- ا.ع(شەرارە- şerare): پزیسکی ئاگر.

شراست- مص.ع(شەراسەت- şeraset): بەدکاری، خراپەکردن، قەرقەشەکردن، ناکۆکی.

شراشر- ا.ع(شەراشیر- şeraşir): سەراپای کەسێک.

شراع- ا.ع(شیراء- şira’): بادەوان، بەربا، چارۆکەی گەمی بائاژۆ.

شراعی- ا.ص(شیرائی- şira’î): وشتری مل درێژ.

شراعی- ا.ص(شورائی- şura’iy): نێزەی راست و درێژ.

شرافت- مص.ع(شەرافەت- şerafet): بەشەرەف بوون، گەورەبوون.

شرافتمند- ص.مر(شەرافەتمەند- şerafetmend): رەسەن و نەجیم، ئابڕوومەند..

شرافتمندانه- ق.ص(شەرافەتمەندانە- şerafetmendane): ئابڕومەندانە، سەربەرزانە.

شراک- ا.ع(شیراک- şirak): قەیتانی قۆندەرە، پووشی باران خواردوو.

شران- ص.فا(شوڕان- şurran): باران، شوڕەشوڕی ئاوی ڕەوان.

شراهت- مص.ع(شەراهەت- şerahet): ئارەزووکردنی خواردن، چلێسیو چاوبرسێتی، نەوسنی چاوچنۆک.

شرايط- ا.ع(شەرایت- şerayît): هەلومەرجان.

شرايع- ا.ع(شەرایع- şerayî’): ئایینی پێغەمبەران.

شرايين- ا.ع(شەرایین- şerayîn): شادەماران.

شرب- ا(شەرب- şerb): جۆرە کەتانێکی ناسک و جوانە لە کۆندا دەکرا بە کراس و شاشک.

شرب- مص.ع(شورب- şurb): خواردنەوە.

شربت- ا.ع(شەربەت- şerbet): شەربەتی میوە، دەرمان.

شربه- ا.ع(شەربە- şerebe): هەڕەتی گەرما، تونێتی.

شربين- ا(شەربین- şerbîn): درەختێکە لە جۆری سنۆبەر، یان سەرو، داری پستە.

شرپ- ا(شیرپ- şirp): شلپ، شتێ بکەوێتە ناو ئاو یان سەر زەوی و شلپەی بێ.

شرپا- ا(شیرپا- şirpa): تایفەیەکی بودایین لە دەوروبەری هیمالایاو ئێڤریست دەژین.

شرتی- ص.عا(شیرتی- şirtî): ژنی جرپن و کاری نا ڕێک و پێک.

شرج- مص.ع(شەرج- şerc): کۆکردنەوە، بەدەست هێنانی شتێ، تێکەڵ کردنی شەراب لەگەڵ ئاودا.

شرج- ا.ع(شەرج- şerc): جۆر، دەستە، گروپ، ئاوەڕۆ.

شرح- مص. م .ع(شەرە- şerh): شەرح کردن، شرۆڤەکردن، راڤە، روونکردنەوە.

شرحه- ا.ع(شەرهە- şerhe): پارچە گۆشت.

شرخ- ا.ع(شەرخ- şerx): بنج و بناوان، هاوتا، هەوەڵی لاوی.

شرذمه- ا.ع(شیرزیمە- şirzime): دەستەیەکی کەم لە خەڵکی، کەمێکی کەم، پارچەیەک.

شرر- ا.ع(شەرەر- şerer): پزیسکی ئاگر.

شرربار- ص.فا(شەرەربار- şerer bar): شتێ ئاگری لێ هەستێ، شتێ پزیسکی لێ بپێتەوە، پزیسکدار.

شررفشان- ص.فا(شەرەرفەشان- şerer feşan): هەر شتێ پزیسکی ئاگری لێ بپێتەوە.

شرزدک- ا(شیریزدەک- şirizdek): گۆێژ.

شرزه- ص(شەرزە- şerze): توندو تیژ، توڕە، پەشم و غەزەب.

شرس- مص.ع(شەرەس- şeres): دڕی، بەدخویی.

شرس- ص.ع(شەریس- şeris): بەدخوودڕ.

شرشر- ا(شورشور- şurşur): شوڕەشوڕی ئاو، دەنگی باران، دەنگی سۆلاڤ و تاڤگە.

شرشره- ا(شورشورە- şur şure): تاڤگەی بچووک، قەڵبەز.

شرط- مص.ع(شەرت- şert): مەرج دانان.

شرط- ا.ع(شەرت- şert): قەرار، پەیمان، مەرج.

شرط- ا.ع(شەرەت- şeret): نیشانە، ئاوەڕۆی بچووک، رەشە خەڵک، سەرداری قەوم.

شرطه- ا.ع(شورتە- şurte): شەرت و پەیمان، پاسەوان، پاسەوانی شار.

شرطیه- ص.ن(شەرتییە- şertiye): کارێک بەند بێ بە مەرجەوە، رستەی مەرجی.

شـرع- ا.ع(شــەرء- şer’): رێچکە، رێبــاز، ئایین، دین.

شرعی- ص.ن.ع(شـەرئی- şer’î): هەر شـتێ لەگەڵ حوکمی شەرعدا بگونجێ.

اهل شـرع- ا.مـر(ئەهلی شـەرء- ehli şer’): قازی، پسپۆڕ لە زانستو کاروباری ئایین.

شـرعت- ا.ع(شـیـرئەت- şir’et): عـورف و عادەت، ئایین، وەک، میناک.

شرعه- ا.ع(شیـرئە- şir’e): ژێی کـەوان، ژێی ساز.

شـرف- ا.مص. ع(شـەرەف- şeref): ئابڕوو، شکۆ، گەورەیی، شوێنی بەرز.

شرف- ا.ع(شوروف- şuruf): نزیک.

شـرف- ا.ع(شــورەف- şuref): بالکۆنە، بەلەکۆنە، بانیژە.

شـرفـاء- ا.ع(شــورەفــاء- şurefa’): پیاوماقولان، گەورەپیاوان، پایەبەرزو نەجیمان.

شرفـات- ا.ع(شـەرەفـات- şerfat): بانیـژە، بالکۆنە.

شرفـاک- ا(شـەرفـاک- şerfak): دەنگی پێ، هەر دەنگێکی هێواش.

شـرفـالنگ- ا(شـەرفـالەنگ- şerfaleng): دەنگی پێ، هەر دەنگێکی هێواش.

شرفـانگ- ا(شـەرفـانگ- şerfang): دەنگی پێ.

شرفه- ا.ع(شورفە- şurfe): هەیوان بەلەکۆنە، بانیژە.

شرفـه- ا.ع(شـەرەفـە- şerefe): مۆرەی سـەر دیوار.

شـرفـه- ا.ع(شـورفـە- şurfe): باشـتـرین و هەڵبژاردەترین بەشی دارایی.

شـرفـه- ا(شـەرفـە- şerfe): دەنگی پێ، هەر دەنگێکی هێواش.

شرفیـاب- ص.فا(شەرەفیـاب- şerefyab): کەسێک شەرەف و شانازییەکی پێ ببڕێ.

شرفیابی- ا.مص(شەرەفیابی- şerefyabî): موشەرەف بوون، گەیینە خزمەتی کەسێکی گەورە.

شــرق- مص.ع(شــەرغ- şerx): رۆژهەڵات، شوێنی هەڵاتنی خۆر، خۆرهەڵات.

شـرق اقـصی- ا.مـر(شـەرغی ئەغـسـا- şerxi exsa): رۆژهەڵاتی دوور.

شـرق اوسط- ا.مـر(شـەرغـی ئەوسـەت- şerxi ewset): رۆژهەڵاتی ناڤین.

شـرقـراق- ا.ع(شـەرەغـراغ- şerexrax): دارکونکەرە.

شـرق شناس- ا.ص(شــەرغ شــیـناس- şer`x şinas): رۆژهەڵاتنـاس، شـارەزا لە وەزعو حـاڵو زمانو داب و نەریتی میللەتانی رۆژهەڵات.

شرک- ا(شەرەک- şerek): زیپکە.

شـرک- ا.ع(شیـرک- şirk): کـفـر، شـەریک پەیداکردن بۆ خودا.

شــرک- ا.ع(شـــەرەک- şerek): داو، داوی راوکردنی باڵندان.

شرکاء- ا.ع(شورەکاء- şureka’): شەریکان، هاوبەشان.

شــرکت- مص.ع(شــیــرکــەت- şirket): شەراکەت، کۆمپـانیـای شەریکی، کۆمپـانیـای هەمەجۆر هەیە.

شـرم- ا(شـەرم- şerm): شـەرم، هەڵچـوون، ناموس، ئامێری زاوزێ، حەیا.

شـرم- ا.ع(شـەرم- şerm): شـەلەگـەی دەریا، گیای زۆرو چڕ.

شـرم- ا.ع(شـەرەم- şerem): کـەلی نەرمـەی کەپوو.

شــرم الود- ص.مف(شــەرم ئالوود- şerm alûd): شەرمەزار.

شرم آور- ص.فا(شەرم ئاڤەر- şerm aver): مایەی شەرمەزاری.

شرمجا- ا.مر(شەرمجا- şermça): قوز، کێر.

شــرمــزد- ص.مــر(شــەرم زەد- şerm zed): شەرمەزار، خجڵ.

شرمسـار- ص.مر(شـەرمسـار- şermsar): شەرمەزار.

شرمگاه- ا.مر(شەرمگاه- şermgah): قوز، کێر.

شــــرمگن- ص(شــــەرمگین- şermgin): شەرمەزار، خجڵ.

شــــرمگین- ص(شــــەرمگین- şermgîn): شەرمەزار.

شــرمناک- ص(شــەرمناک- şermnak): شەرمەزاری.

شــرمنده- ص(شــەرمــەندە- şermende): شەرمەزار.

شـرمین- ص(شـەرمین- şermîn): شـەرمین، شەرمەزار.

شـــرنگ- ا(شــــەرەنگ- şereng): ژەهر، گوژاڵک، کاڵەکە مارانە، تەحلەسێڤ.

شــروانی- ص.ن(شــەرڤــانی- şervanî): خــەڵکی شــەروان، ویلایەتێکە لە باشــووری ڕۆژهەڵاتی قەفقاز.

شروج- ا.ع(شوروج- şurûc): ئاوەڕۆ.

شروح- ا.ع(شوروه- şurûh): راڤە و شرۆڤان.

شــرود- ص.ع(شــەرود- şerûd): رەوێنەوە، ترسانو هەڵاتن، ئاوارە، هەڵاتوو.

شــــرور- ا.ع(شــــورور- şurûr): خــــراپی، بەدکاری.

شروط- ا.ع(شوروت- şurût): هەلومەرجان.

شــــــروع- مـص.ع(شــــــوروء- şurû'): دەستپێکردن.

شـروق- مص. ع(شـورووغ- şurûx): هەڵاتنی رۆژ.

شروور- ا.مر(شیروڤیر- şirû vir): قسـەی هەلەق و مەلەق، قسەی بێ سەروبەر.

شـره- مص.ع(شـەرەه- şereh): تەمـاعـکاری، چاوچنۆکی، نەوس و چێڵێسی.

شــره- ص.ع(شــەریه- şerih): زۆر خــۆر، چاوبرسی، چاوچنۆک.

شری- ا.ع(شەرا- şera): زیپکە.

شـری- ا.ع(شـەرا- şera): کـاڵەکـە مـارانە، تەحلەسیڤ، گوژاڵک.

شـریان- ا.ع(شـیـریان- şiryan): شـادەمـار، دەماری خوێنبەر لە دڵەوە بۆ لەش.

شــــریب- ا.ص(شــــەریب- şerîb): ئاوی خــــواردنەوە، خــــواردنـەوە، شــــەریک لە ئاو خواردنەوەدا.

شـریج- ا.ص.ع(شـەریج- şerîc): هاوشـێـوە، دارێ کە کەوانی لێدروست بکەن.

شریح- ا.ع(شورەیه- şureyh): ناوی پیاوێکە کە لە زەمـانی عومـەردا قازی کوفە بووە، دەڵێن بە فیـتی عـوبەیدوڵڵا زیاد فتـوای داوە کە حوسـەینی کوڕی عـەلی لە خەلیـفەی وەخت یاخی بووە، بۆیە واجبی موسـڵمانانە بەگژیا بچنەوە. جا لەم رووەوە هەر قـازییەک بە پێـچـەوانەی هەق فتـوا بدات بەو کابرایە دەشوبهێنرێ.

شـریحـه- ا.ع(شـەریهـە- şerîhe): پارچەی گۆشت، توێ، توێژ.

شریدن- مص.ل(شوڕیدەن- şurrîden): رژانی ئاو بە شوڕە شوڕەوە.

شـریر- ص.ع(شــەریر- şerîr): بەدکــار، دز، شەڕانی، شەڕخواز.

شـریر- ص.ع(شـیـریر- şirrîrr): شـەڕانی، لەقەبی ئیبلیسە.

شـریطه- ا.ع(شـەریتـە- şerîte): شـەرانی، بەدکار، شەرخواز، (بۆمێ).

شـریعت- ا.ع(شـەریئـەت- şerî'et): ریێـاز، رێچکە، مەزەب، ئایین، شەریعەت.

شـریعـه- ا.ع(شـەریئـە- şerî'): شـوێنی ئاو خواردنەوە، شوێنی ئاوپڕکردن لە رووبار.

شــریف- ص.ع(شــەریف- şerîf): پایەبەرز،

میر، گەورە، ئابڕوومەند.

شریک- ص.ع(شەریک- şerîk): شەریک، هاوبەش.

شست- ا(شەست- şest): ژمارە (٦٠).

شست- ا(شەست- şest): پەنجە کەڵە، کەڵەموست.

شست- ا(شەست- şest): قولابی ماسیگرتن، داو، کەمەند.

شست آویز- ا.ص(شەست ئاڤیز- şest avîz): جۆرە ئەشکەنجەیەکە، کە تاوانبار بە هەردوو کەڵەموستی پێ هەڵواسن.

شستک- ا(شەستەک- şestek): هەر شتێک لە شێوەی کەڵەموستی دەست بێ.

شستگانی- ا(شیستگانی- şistganî): بناغە، تەمەڵ، بنەما، بناخە، هێم، بنەڕەت.

شستگر- ا.ص(شەست گەر- şestger): تیرئەنداز، کەواندار.

شستن- مص.م(شوستەن- şusten): پاک کردنەوە، شوشتن.

شوینده- ا.فا(شویەندە- şûyende): بشۆر، شۆرەر.

شسته- ا.مف(شوستە- şuste): شۆردراو.

شستن- مص.ل(شیستەن- şisten): دانیشتن، رۆنیشتن.

شستی- ص.ن(شەستی- şestî): شتێ لە قامکی گەورە بچێ، پاڵێت.

شسع- ا.ع(شیسء- şis’): قەیتانی پێڵاو، ماڵی کەم، زەوی تەنگ و کەم.

شش- ا(شیش- şiş): ژمارە (٦) شەش.

شش- ا(شوش- şuş): سی، سیپەلک، سیپەلاک.

شش انداز- ا.ص(شیش ئەنداز- şiş endaz): تاوڵەچی، مانگی چواردە، مزرۆکە (هێلکە و پیاز).

شش بانو- ا.مر(شیش بانو- şiş banû): شەش ئەستێرەی زوحەل، مشتەری، مەریخ، زوهرە، عەتاردو مانگ.

شش بندان- ا.مر(شیش بەندان- şiş bendan): جۆرە رووەکێکە.

شش پر- ا.مر(شیش پەڕ- şişper): گورزی ئاسنی شەش پاڵو، دار دەستی ئەستووری کورتی سەر تۆپزی شەش پەڕ.

شش پستان- ص.مر(شوش پیستان- şuş pistan): ژنێ کە مەمکی گەورەو چرچ بێ، ژنی پیر.

شش پستان- ص.مر(شیش پیستان- şiş pistan): دێڵەسەگ، (جنێوە بە ژنان دەدرێ).

شش تا- ا.مر(شیش تا- şiş ta): شەش تار، هەر سازێ شەش ژێی هەبێ.

شش جهت- ا.مر(شیش جیهەت- şiş cihet): شەش دەر، شەش لا، (باشوور، باکوور، رۆژهەڵات، رۆژئاوا، سەر، خوار) شەش ئالی.

شش خاتون- ا.مر(شیش خاتوون- şiş xatûn): مانگ و پێنج ئەستێرە.

شش خان- ا.مر(شیش خان- şiş xan): خێوەتی خڕ، چادری بازنەیی، پەردە، سەراپەردە.

شش دانگ- ا.مر(شیش دانگ- şiş dang): تێکڕای مڵک، هێستری پشت پان و چوار پەل قەوی.

ششدر- ا.مر(شیش دەر- şiş der): شەش ئالی، پاش و پێش، سەرو خوار، راستو چەپ.

ششدرفنا- ا.مر(شیش دەری فەنا- şiş deri fena): دنیای فانی.

شش روزن- ا.مر(شیش رەوزەن- şiş rewzen): دنیا، مانگ، پێنج ئەستێرە.

شش سری- ا.ص(شیش سەری- şiş serî): زێڕی خالیسە، تەڵای تەواو عەیار.

شش سو- ا.مر(شیش سو- şiş sû): شەش ئالی، شەشدەر، شەشلا.

ششصد- ا(شیش سەد- şîş sed): ژمارە (٦٠٠).

شش طاق- ا.مر(شیش تاغ- şîş tax): سەراپەردە، خێوەتی گەورەی شەش گۆشە.

شش عروس- ا.مر(شیش ئەرووس- şîş erûs): مانگ و پێنج ئەستێرەی.

شش گوشە- ا.مر(شیش گووشە- şîş gûşe): شەش گۆشە، دەمانچە.

شش لو- ا.مر(شیش لوو- şîş lû): شەش لۆ، (هەر کاغەزێکی شەش خاڵی قومار).

ششلول- ا.مر(شیش لول- şîş lûl): دەمانچەی شەش خۆر.

ششلیک- ا(شیش لیک- şîş lîk): تکە، گۆشتی لەشیشدراوی برژاو.

شش وبش- ا.مر(شیش‌وبیش- şîşû biş): شەش و بێش، لە فکر و خەیاڵان رۆچون.

شش و پنج- ا.مر(شیش و پەنج- şîşû penc): شەش و پێنج لە تاوڵەدا، قومار، هەرشتێ لەبەر فەوتاندابێ.

شصت- ا.(شەست- şest): ژمارە (٦٠)شەست.

شط- ا.ع(شەتت- şett): شەت، رووباری گەورە کە برژێتە دەریاوە.

شطاح- ص(شەتتاه- şettah): چاو قایم، بێ شەرم، لە جیهانی سۆفیگەریدا بە کەسێک دەوترێ کە قسەی خیلافی شەرع بکات، یان وشەیەلێک بەکار بێنێ کە بە رواڵەت خیلافی شەرع بێ، وەکو (انا الحق)ـەکەی حوسەینی کوڕی مەنسووری حەلاج.

شطار- ص.ع(شوتتار- şuttar): زیرەکان، زیتەڵ، بێ باک.

شطارت- مص.ع(شەتارەت- şetaret): بێباکی، زیرەکی، دڵڕەشی.

شطحیات- ا(شەتهییات- şethîyat): شەڵتویەڵت، قسەیەلێک کە بە رواڵەت پێچەوانەی شەرع بێ.

شطر- ا.ع(شەتر- şetr): نیوەی شتێک، بەش، پارچەیەک.

شطرنج- ا.ع(شیترەنج- şitrenc): شەترەنج.

شطط- مص.ع(شەتەت- şetet): دەرچوون لە سنووری خۆ، دوورکەوتنەوە لە هەق، ستەم کردن، زوڵم کردن.

شطن- ا.ع(شەتەن- şeten): رستی درێژ، پەت.

شطور- ا.ع(شوتور- şutûr): نیوە، بەش، پارچە.

شطوط- ا.ع(شوتوت- şutût): شەتان، شەتاوان.

شعائر- ا.ع(شەئائیر- şe’a’ir): نیشانان، رێ و رەسم و سرووتی ئایینی.

شعاب- ا.ع(شیئاب- şi’ab): دۆڵ، دۆڵان.

شعار- ا.ع(شیئار- şi’ar): دروشم، عادەت، داب، پەنهان و ئاشکرا، رێچکەو رێباز.

شعاریر- ا.ع(شەئاریر- şe’arîr): شاعیرۆکان، خەیاری ورد.

شعاع- ا.ع(شوئاء- şu’a’): تیشک، تیرۆژ.

شعب- ا.ع(شوئەب- şu’eb): لق.

شعب- ا.ع(شەئب- şe’b): گەل، میللەت.

شعب- ا.ع(شیئب- şi’b): دۆڵ، ئاوەڕۆ، تیرە.

شعباء- ص.ع(شەئباء- şe’ba’): ژنی ناوشان پان.

شعبان- ا.ع(شەئبان- şe’ban): مانگی هەشتەمی ساڵی کۆچی (مانگی پێش رەمەزان).

شعبذە- ا.ع(شەئبەزە- şe’beze): تەڕ دەستی، فێڵبازی، نێرەنگ، سیحر، جادوو، تەڵەکەبازی.

شعبە- ا.ع(شوئبە- şu’be): لق، لقی درەخت، جۆگەی ئاو کە لە رووبار جیابێتەوە، دەستە، لقی دایەرەیەک، شەلەگە.

شعث- ا.ع(شەئەس- şe’es): کاری بێ سەرو بەرو شێواو، قژی لوول.

شعر- ا.ع(شيئر- şi’r): هۆنراوه، هۆزان، هەڵبەست.

شعر- ا.ع(شەئر- şe’r): قژ، موو، پرچ (بۆ مرۆڤ و گیانلەبەریش).

شعراء- ا.ع(شوئەراء- şu’era’): شاعیران، هۆزانڤانان، هەڵبەستوانان.

شعراء- ص.ع(شەئراء- şe’r a’): ئافرەتی تووکن.

شعراء- ا.ص.ع(شەئراء- şe’ra’): مێش و مەگەسانێ کە لە چوار پێیان بوڕوکێن، قەرەباڵغی، شوێنی چڕە دارستان، بەڵای سەخت.

شعراني- ص.ع(شەئرانی- şe’ranî): تووکن.

شعرباف- ا.ص(شەئرباف- şe’rbaf): کەسێک قوماش لە موو یان ئاوریشم دەچنێ.

شعرور- ا.ص(شوئرور- şu’rûr): شاعیرۆک، شاعیری زۆر لاواز و بێ توانا.

شعرى- ا.ع(شیئرا- şi’ra): دوو خوشک، ناوی دوو ئەستێرەیە بە فارسی دوو خوشکیان پێ دەگوترێ.

شعشع- ص.ع(شەئشەء- şe’ şe’): رووناکی پژێن، رووناک کەرەوە، رووناکی بەخش.

شعشعان- ص.ع(شەئشەئان- şe’şean): درێژ، ناسک، سوک، پرشنگدار، خۆش تەبیعەت.

شعشعه- مص.ع(شەئشەئە- şe’şe’e): ئاوکردنە شیر یان شەراب، پرشنگدان، بڵاوبوونەوەی تیشک.

شعف- مص.ع (شەئەف- şe’ef): دڵخۆش بوون، خۆشحاڵبوون، دڵخۆشی، شادمانی.

شعله- ا.ع(شوئلە- şu’le): شولە، مەشخەڵ، تیشک، رۆشنایی، زمانە (ئاگر)، بڵێسە.

شعلەور- ص.مر(شوئلەڤەر- şu’lever):بەگڕ، شوعلەدار، بڵێسەدار.

شعواء- ص.ع(شەئڤاء- şe’va’): بڵاو، پەڕاگەندە، ناو بەناو، (تالانی ناو بەناوو بەردەوام).

شعوب- ا.ع(شوئوب- şu’ûb): میللەتان، گەلان.

شعوبى- ص.ع(شوئوبی- şu’ûbî): کەسێک بە چاوی سووک بڕوانێتە عەرەبو لە نا عەرەب بە زیاتریان نەزانێ.

شعوبيه- ا.ع(شوئوبییە- şu’ûbiye): دەستەی شوعوبییان کە بە باڵابوونی عەجەم بەسەر عەرەبدا قاییل بوون. لە زەمانی ئەمەوییەکاندا عەرەبییان لە قەومەکانی دی بە زیاتر دەزانیو دەیانویست میللەتانی دی لە هەموو روویەکەوە بکەن بە پاشکۆی عەرەب، جا ئەوانەی بەمە رازی نەبوون دەبوغزێنران، بۆیە گروپێک کە زۆربەیان ئێرانی بوون دژی ئەمە وەستانەوەو بەوانەیان دەگوت شوعوبییە..

شعوذه- ا.ع(شەئڤەزە- şe’veze): نێرەنگ، جادوو، تەڵەکەبازی.

شعور- مص.ع(شوئور- şu’ûr): زانین و تێگەییشتن، هەست کردن، فام و تێگەییشتن.

شعير- ا.ع(شەئیر- şe’îr): جۆ.

شعيره- ا.ع(شەئیرە- şe’îre): یەک دانە جۆ، دەنکێ جۆ.

شعيره- ا.ع(شەئیرە- şe’îre): نیشانە، رێو رەسم و سرووتی ئایینی.

شغ- ا(شەغ- şex): شاخ، لق، شاخی گا کە ناوی بکۆڵنو شەرابی تیا بخونەوە.

شغا- ا(شەغا- şexa): تیردان، جێگەی تیری کەوان.

شغار- مص.ع(شیغار- şixar): شاربەدەرکردن، لە شاروەدەرنان.

شغار- ا.ع(شیغار- şixar): جۆرە نیکاحێک بووە لە جاهیلیەتدا باوی بووەو پاشان پێغەمبەر حەرامی کردووە، ژنبەژن.

شغاف- ا.ع(شەغاف- şexaf): پەردەی دڵ، نەخۆشییەکە تووشی پەردەی دڵ دەبێ.

شغال- ا(شەغال- şexal): چەقەڵ، تۆڕی.

شغال- ص.ع(شەغغال- şexxal): پڕئیش، پڕکار.

شغب- مص.ع(شەغەب- şexeb): فیتنە هەڵگیرساندن، ئاژاوەگێڕی.

شغبناک- ص.مر(شەغەبناک- şexebnak): پڕئاژاوە، ئاژاوەچی.

شغر- ا(شەغەر- şexer): ڕەقبوونی پێستی ناو لەپ لە ئەنجامی زۆر کارکردندا.

شغر- مص.ع(شەغر- şexr): پێ هەڵبڕینی سەگ بۆ میزتن، دەرکردنی کەسێک لە شار.

شغربغر- ص(شەغەر بەغەر- şexer bexer): تەرتەو وەرتە، پەرتەوازە.

شغربیه- ا.ع(شەغرەبییە- şexrebîye): پاشقول گرتن، هونەرێکی زۆرانبازییە.

شغز- مص.ع(شەغز- şexz): فیتنەنانەوە، ئاژاوەگێڕان، سەرکێشی کردن، یاخی بوون.

شغف- مص.ع(شەغەف- şexef): شەیدابوون، حەز لێ کردن، بەرزترین ڕادەی ئاشق بوون.

شغل- ا.ع(شوغل- şuxl): شول، کار، پیشە.

شغم- ص.ع(شەغیم- şexim): تەماعکار، چاوچنۆک.

شغه- ا(شەغە- şexe): ڕەقبوونی پێستی ناو لەپ لە ئەنجامی کارکردنی زۆردا.

شف- ا.ص.ع(شەفف- şeff): جلی ناسک، پەردەی تەنک، کەم‌و کوڕی، فەزڵ‌و هونەر.

شفا- ا.ع(شەفا- şefa): ڕەخ، کەنار، قەراغ، لێوار.

شفاء- مص.ع(شیفاء- şifa'): چاکبوونەوە لە نەخۆشین.

شفابخش- ص.فا(شیفابەخش- şifa bexş): شفادەر، (پزیشک یان دەرمان کە نەخۆش چاک بکاتەوە).

شفاجرف- ا.مر.ع(شەفا جوروف- şefa curuf): ڕەخ، کەناری دۆڵ یان حەوزو گۆلاو.

شفاخانه- ا.مر(شیفاخانە- şifaxane): نەخۆشخانە، خەستەخانە.

شفادارو- ا.مر(شیفاداروو- şifadarû): دەرمانی شفادەر، مۆرفین، بەنگ، بەنج.

شفاعت- مص.ع(شەفائەت- şefa'et): شەفاعەت، تکاکردن، داواکردنی عەفو یان کۆمەک لە کەسێک بۆ کەسێکی دی.

شفاعتگر- ص.فا(شەفائەتگەر- şega'etger): شەفاعەتکار، تکاکار.

شفاف- ص.ع(شەففاف- şeffaf): ڕوون و ساف (وەکو شووشەو بلور).

شفانه- ا(شەفانە- şefane): جۆرە باڵندەیەکە.

شفاه- ا.ع(شیفاه- şifah): لێوان.

شفت- ص(شەفت- şeft): ئەستوور، قەبە، ناهەموار، هەرزان.

چوب شفت- ا.مر(چوب شەفت- çûb şeft): داردەستی ئەستووری نەتاشراو.

شفتالو-ا.مر(شەفتالوو-şeftalû):قۆخ.

شفتان- ا.ع(شەفەتان- şefetan): لێوان، هەردووک لێو.

شفتاهنگ- ا(شەفتاهەنگ- şeftaheng): ئامێرێکی زەڕەنگەرییە.

شفترک- ا(شیفتەرەک- şifterek): گیایەکە دەڵێن دەرمانە، خاکشیر.

شفترنگ- ا(شەفتەرەنگ- şeftereng): شلێر (ڕووەک).

شفته- ا(شیفتە- şifte): عەیران.

شفتی- ص.ن(شەفتی- şeftî): خەڵکی شەفت (گوندێکی ناوچەی فومەنە).

شفر- ا.ع(شوفر- şufr): قەراخ، ڕەخی پێڵوی چاو کە برژانگی لێ دەڕوێ.

شفره- ا.ع(شەفرە- şefre): شفرە، ئاسنێکی دەسکداری دەمپانی تیژە بۆ چەرم برین، نەشتەر.

شفش- ا(شەفش- şefş): ئەو قامیش یا دارە باریکەی هەلاجان لۆکەی پێ شی دەکەنەوەو کۆ دەکەنەوە.

شفشاهنج- ا(شەفشاهەنج- şefşahenc): ئامێرێکی زەڕنگەرییە، کەوانی هەلاجی، مشتەی هەلاجی، کوتکی هەلاجی.

شفشف- ا(شەفشەف-şefşef): ڕەگ‌و ریشەی درەخت، لق‌و پۆی خوارو خێچ.

شفشفه- ا(شەفشەفە- şefşefe): لقی راستو ناسک، شـوشو باریک، شـووشـە زێڕو زیوی لە قاڵب کراو.

شفع- ا.ع(شـەفء- şef’): جـووت، ژمـارەی جووت.

شـفـعـاء- ا.ع(شـوفـەئاء- şufe’a’): شەفاعەتکاران.

شـفـعـه- ا.ع(شـوفـئـە- şufe’): هەقی هاوسێیەتی، هەقی شەریکایەتی.

شـفـعـه- ا.ع(شـوفـئـە- şuf’e): شـێـتی، شێتایەتی، چاو.

شـفق- ا.ع(شـەفـەغ- şefex): زەردەپەڕی ئێواران، ڕۆژ، شەفەق.

شـفق- ا.ع(شەفـەغ- şefex): مـیـهـرەبانی، ترس، گەندەی هەر شتێک.

شـفـقت- ا.ع(شـەفـەغـەت- şefexet): میهرەبانی، دڵسۆزی، دڵ نەرمی.

شـفـک- ص(شـەفـەک- şefek): بێ هونەر، نەزان، ئەبلە، خوێری، کۆنە، بێ کەڵک.

شفل- ا(شەفەل- şefel): سمی وشتر یان فیل.

شفلج- ا(شەفلەج- şeflec): جۆرە رووەکێکە.

شفنین- ا.ع(شیفنین- şifnîn): جۆرە کۆترێکە، قومری، شینەشاوە.

شفوده- ا(شوفودە- şufûde): هەفتە، ڕۆژانی هەفتە لە شەممەوە تا هەینی.

شفوق- ص.ع(شەفوغ- şefû¨x): میـهـرەبان، دڵسۆز، بە بەزەیی.

شفوی- ص.ن(شەفەڤی- şefevî): زارەکی.

شفه- ا.ع(شیفە- şife): لێو.

شـفـهی- ص.ن(شـەفـەهی- şefehî): زارەکی، ئەو پیتانەی بە لێو دەگوترێن.

شفیر- ا.ع(شەفـیر- şefîr): قـەراخی پێڵـوی چاو کە برژانگی لێ دەڕوێ.

شفیع- ص.ع(شەفیع- şefî’): شەفاعەتکار، خودان هەق.

شفیعا- ا(شەفیئا- şefî’a): جۆرە خـەتێکی فارسییە، خەتی شکستە، ناوی خۆشنووسێکە کە خەتی شکستەی باش نووسیوە.

شـفـیف- ص.ع(شـەفـیف- şefîf): ڕۆشن، هەرشـتێ روون بێ وەکـو شـووشـەو بلوور، هەر شتێکی تەنک و ناسک.

شفیف- ا.ع(شەفیف- şefîf): هەرەتی سەرما، بای سارد، هەرەتی گەرما.

شـفـیق- ص.ع(شـەفـیغ- şefîx): مـیـهـرەبان، دڵسۆز، بەڕەحم، میرەبان، دڵنەرم.

شق- مص.ع(شەغغ- şexx): درز، شەق.

شق- ا.ع(شەغغ- şexx): شەق، درز، سپێدە، نیوەی هەر شتێک.

شق- ا.ع(شـیـغغ- şixx): لا، کـەنار، رەخ، نیوەی بەدەن، لایەکی بەدەن.

شـقـاء- مص.ع(شـەغـاء- şexa’): بەدبەخت بوون، کلۆڵی، سیاچارە، داماوی.

شقاق- مص.ع(شیغاغ- şixax): دووبەرەکی، ناکۆکی، ناحەزیکردن، شەڕو دژمنایەتی.

شقاق- ص.ع(شیغاغ- şixax): دوو بەرەکی، ناکۆکی، ناتەبایی.

شـقـاقل- ا(شـەغـاغـول- şexaxul): جـۆرە رووەکێکە، گزر، گێزەری کێوی.

شقـاقلوس- ا(شـەغـاغـیلوس- şexaxilûs): گانگرین.

شـقـاوت- مص.ع(شـەغـاڤـەت- şexavet): بەدبەخت بوون، نەگبـەتی، بەدبەختی، کـلـۆڵی و داماوی.

شقایق- ا.ع(شەغایغ- şexayîx): گوڵاڵە.

شقایق- ا.ع(شەغایغ- şexayîx): خوشکان، لاجانگ، ژانی لاسەر.

شـقـایق دریایی- ا.مـر(شـەغـایغی دەریایی- şexayîxi deryayî): جـۆرە مـەرجـانێکە لە بنکی دەریایاندا هەیە.

شقـراء- ص.ع(شەغـراء- şexra’): ژنی سوورو سپی، زەری.

شـقـــراق- ا.ع(شـــەغی راغ- şexirax): دارکونکەرە.

شقرت- ا.ع(شوغرەت- şuxret): زەری، سورو سپی.

شقشقە- مص.ع(شەغشەغە- şexşexe): دەنگی وشتر، هاوارکردنی وشتر، نالّینی مەلو بالّندە.

شقشقە- ا.ع(شیغشیغە- şixşixe): کەفچەڕینی وشتر.

شقوق- ا.ع(شوغوغ- şuxûx): شەق، درز.

شقە- ا.ع(شیغە- şixxe): شەقار، هەر شتێ بە درێژی لە ناوەڕاستەوە شەقکرابێ.

شقە- ا.ع(شوغغە- şuxxe): دووری، سەفەری دوور، ڕێگەی دوورو درێژ، سەفەری دژوار و ناڕەحەت.

شـقی- ص.ع(شـەغی- şexî): بەدبەخت، نەگبەت، کلۆڵ.

شقیق- ص.ع(شەغیغ- şexîx): برا، شتی لە ناوەڕاستا شەق کراو، لەتکراو.

شقیقە- ا.ع(شەغیغە- şexîxe): ژانی نیوەسەر، لاجانگ، خوشک.

شک- ا(شەک- şek): قەلەباچکە، قەلەبازەڵە، قشقەرە.

شک- مص.ع(شەکک- şekk): گومان کردن.

شک- ا.ع(شەکک- şekk): مەرگەمووش، درزی بچووک لە ئێسقاندا.

شکار- ا(شیکار- şikar): نێچیر.

شکارافکن- ص.فا(شیکار ئەفکەن- şikar efken): ڕاوچی زۆر چاک، نێچیرڤان.

شکارچی- ا.ص(شیکارچی- şikarçî): ڕاوچی، ڕاڤەڤان، نێچیرڤان.

شکارستان- ا.مر(شیکاریستان- şikaristan): ڕاوستان، جێ ڕاو، ڕاوگە.

شکارگاه- ا.مر(شیکارگاه- şikargah): جێڕاو، ڕاوگە.

شکارگر- ا.ص(شیکارگەر- şikarger): ڕاوچی، ڕاڤەڤان، نێچیرڤان.

شکاریدن- مص.م(شیکاریدەن- şikarîden): ڕاوکردن.

شکاشک- ا(شەکاشەک- şekaşek): شەپەشەپ، تەپەتەپ، دەنگی پێ لە ڕێکردندا.

شکاعی- ا.ع(شوکائی- şuka'î): کنگرەکەرانە.

شکاف- ا(شیکاف- şikaf): درز، شەق، کلافە ئاوریشم.

شکافانیدن- مص.م(شیکافانیدەن- şikafanîden): شەقارکردن، شەق کردن.

شکافتن- مص.م(شیکافتەن- şikaften): شەق کردن، دڕاندن.

شکافە- ا(شیکافە- şikafe): ئەو چوکڵە یان ئێسکە بچووکەی سازی پێ دەژەنرێ.

شکافەزن- ا.ص(شیکافەزەن- şikafezen): سازژەن.

شکافیدن- مص.ل(شیکافیدەن- şikafîden): قەڵەشاندن.

شکاک- ص.ع(شەککاک- şekkak): بەگومان، گومانداری.

شکاکین- ا.ع(شەککاکین- şekkakîn): گومانداران.

شکال- ا.ع(شیکال- şikal): پێوەندی وڵاخان، پێ بەستی وڵاخان.

شکاندن- مص.م(شیکاندەن- şikanden): شکاندن.

شکانک- ا(شەکانەک- şekanek): زیقەتۆرە، چینەدان، چیکڵدان.

شکاونە- ا.ص(شیکاڤەنە- şikavene): زەوی هەڵکەندن.

شکاویدن- مص.م(شیکاڤیدەن- şikavîden): زەوی کۆڵین.

شکاوندە- ا.فا(شیکاڤەندە- şikavende): زەوی هەڵکەنە.

گورشکاونه- ا.فا (گورشیکاڤەنە- gûrşikavene): گۆڕهەڵکەنە، کفن دز.

شکایت- مص.ع(شیکایەت- şikayet): سکاڵاکردن، گلەیی کردن، گازاندەکردن، کوڕوزانەوە.

شکایت گستر- ص.فا (شیکایەت گوستەر- şikayet guster): بە گلەیی، کەسێک لە هەموو شوێنێو لای هەموو کەسێک هەر گلەیی بکات، خۆش گلەیی، قەرەشکات.

شکر- ا(شەکەر- şeker): شەکر.

شکر- ا(شیکەر- şiker): راووشکار، راوچی، شکێن وەک (دژمن شکێن).

شکر- مص.ع(شوکر- şukr): سوپاس کردن، شوکرکردن.

شکراب- ا.مر(شیکراب- şikrab): زیزبوونی دووکەس، شەکراو.

شکرافشان- ص.فا (شیکەر ئەفشان- şiker efşan): زمان شیرین، قسەخۆش.

شکران- مص.ع(شوکران- şukran): شوکرانە بژێری، شوکر کردن.

شکراندا- ص.مر(شیکەرئەندا- şikerenda): هەر شتێ شەکری تێ کرابێ.

شکرانه- ا(شوکرانە- şukrane): سوپاسگوزاری، شوکرانە.

شکربادام- ا.مر(شیکەربادام- şiker badam): زەردەلووی وشک کراوی بەناوکە بادەم، بادەمی وشک، لێوو چاوی دلبەر.

شکربار- ص.فا (شیکەربار- şiker bar): شەکر رێژ، زۆر شیرین، شتێ شەکری لێ برژێ.

شکربرگ- ا.مر(شیکەر بەرگ- şiker berg): شەکر لەمە، جۆرە شیرینییەکە.

شکربوره- ا.مر(شیکەر بوورە- şiker bûre): کولیچەی ناو بە ناوکە بادەم و پستە، جۆرێ شیرینییە.

شکرپاره- ا.مر(شیکەر پارە-şiker pare): شیرین وەکو شەکر، زەردەلووی زۆر شیرین، پارچە شەکر.

شکرپا- ص.مر(شیکەرپا- şiker pa): لەنگ، شەل.

شکرپنیر- ا.مر(شیکەر پەنیر- şiker penîr): شەکر پەنیر.

شکرتیغال- ا.مر(شیکەر تیغال- şiker tîẍal): جۆرە رووەکێکی دڕکاوییە.

شکرچش- ا.مر(شیکەر چەش- şiker çeş): شەکر چەژ، شتیکی شیرین بۆ نموونە بچەژرێ.

شکرچین- ا.ص(شیکەرچین- şiker çîn): شەکرخۆر، قسەخۆش.

شکرخا- ص.فا (شیکەرخا- şiker xa): شەکر خۆر.

شکرخند- ا.مر(شیکەر خەند- şiker xend): شەکرخەن، شەکەرخەن.

شکرخواب- ا.مر(شیکەر خاب- şiker xab): خەوی خۆش و شیرین، خەوی سپێدان.

شکرخوار- ص.فا (شیکەر خار- şiker xar): شەکرخۆر.

شکرخیز- ا.ص(شیکەر خیز- şiker xîz): شوێنی بەشەکر، شوێنی پڕ شەکر، نەی شەکرستان، شەکرزار.

شکردن- مص.م(شیکەردەن- şikerden): شکارکردن، شکاندن.

شکرنده- ا.فا (شیکەرندە- şikernde): راوچی.

شکرده- ا.مف(شیکەردە- şikerde): راوکراو، تێکشکاو، شکاو.

شکرریز- ا.ص(شیکەرریز- şiker rîz): گریانی شادی، حەڵواچی، ئاوازی دڵگیر، نوقڵێ کە بەسەر بووکدا هەڵبدرێ.

شکرشکن- ص.فا (شیکەرشیکەن- şiker şiken): شەکر خۆر، قسە شیرین، زمان خۆش.

شکرفیدن- مص.ل(شیکەرفیدەن- şiker fîden): خزین، نوچدان، سەرسدان، نسکۆدان، هەڵنووتان، رەت بردن.

شکرفنده- ا.فـا(شـیکەر فـیندە- şiker finde): نوچبردوو، رەتبردوو.

شکرقند- ا.مر(شیکەر غەند- şiker xend): جۆرە رووەکێکە.

شکرک- اا(شیکەرەک- şikerek): شەکرئاسا.

شکرگر- ا.ص(شیکەرگەر- şiker ger): حەڵواچی، شیرینی ساز.

شکرگزار- ص.فا(شوکر گوزار- şukur guzar): شوکرانە بژێر، قسە خۆش.

شکرگفتار- ص.مر(شیکەرگوفتار- şikerguftar): شیرین زمان، قسەخۆش.

شکرلب- ص.مر(شیکەرلەب- şiker leb): شەکر لێو، شیرین زمان، سێ لێو.

شکره- ص.مر(شیکەرە- şikere): هەر باڵندەیەک راو بکات وەک: بازو هەڵۆو شاهین.

شکریدن- مص.م(شیکەریدەن- şikerîden): راوکردن، شکارکردن.

شکریزه- اا(شەکەریزە- şekerîze): جۆرە مرەبایەکە.

شکرین- ص.ن(شیکەرین- şikerîn): شەکر ئاسا، شیرین.

شکست- ا.مص(شیکەست- şikest): شکان، دۆڕان، زیانکردن.

شکست خوردن- مص.ل(شیکەست خوردەن- şikest xurden): تێشکان، هەڵاتن لەبەر دژمن، شکست هێنان، دۆڕان.

شکست خورده- ا.مف(شیکەست خوردە- şikest xûrde): دۆڕاو، شکاو، هەڵاتوو.

شکست دادن- مص.م(شیکەست دادەن- şikest daden): راونان، شکاندن، بەزاندن.

شکستن- مص.م.ل(شیکەستەن- şikesten): شکان، شکاندن.

شکننده- ا.فا(شیکەنەندە- şikenende): شکێنەر، بەزێنەر.

شکسته- ا.مف(شیکەستە- şikeste): شکیاگ، شکیاو، شکاو.

شکست و مکست- ص.مر(شیکەست و مەکەست- şikest û mekest): شکاو، زوڵفی پڕ پێچ.

شکسته بال- ص.مر(شیکستەبال- şikeste bal): شکستەباڵ، باڵ شکیاگ، لاواز، بێ توانا.

شکسته‌بسته- ص.مر(شیکستەبەستە- şikste beste): شکاوی پێکەوە بەستراو.

شکسته‌بند- ا.ص(شیکستەبەند- şikste bend): کەسێک کە ئێسقانی شکاو بگرێتەوە، جەڕاح.

شکسته‌حال- ص.مر(شیکستەحال- şikste hal): پەریشان حاڵ، نەگبەت، بەدبەخت، هەژارو دەستکورت.

شکسته‌خاطر- ص.مر(شیکستەخاتر- şikstexatr): مەلوول، رەنجاو، دڵشکاو.

شکسته‌دل- ص.مر(شیکستەدیل- şikstedil): دڵشکاو، رەنجاو، نائومێد، ملکەچ.

شکسته‌زبان- ص.مر(شیکستەزەبان- şikstezeban): لاڵەپەتە، زمانگیر.

شکسته‌نفسی- ا.مص(شیکستەنەفسی- şikste nefsî): تەوازوع، خاکی، بێ فیزی.

شکشک- اا(شەکشەک- şekşek): شەپەشەپ، تەپەتەپ (دەنگی پێ بەدەم رۆیشتنەوە).

شکفتن- مص.ل(شیکوفتەن- şikuften): شکۆفەکردن، پشکوتن، پێکەنین.

شکفه- اا(شیکوفە- şikufe): شکۆفە، گوڵ خونچە.

شکفیدن- مص.ل(شیکوفیدەن- şikufîden): کرانەوەی خونچە، شکۆفەکردن، بزەکردن، پێکەنین.

شکک- اا(شەکەک- şekek): تەمورە، تەپەتەپی پێ لە رۆیشتنا.

شکل- ا.ع(شـەکل- şekl): وەک، هاوشـێـوە، دەموچاو، رووخسار، فۆرم، شەکڵ، وێنە.

شکل- مص.ع(شەکل- şekl): سەروبۆر کردن بۆ وشە.

شکلاء- ص.ع(شەکلاء- 'şekla): سوروسپی، سپی مەیلەوسور، ژنێ کە چاوی ئامال سور بێ.

شکلات- ا.فـــر(شـــوکـــولات- şukulat): چکلێت، جقڵاتە.

شکل پزیر- ص.فـــر(شـــەکل پەزیر- şekl pezîr): ئەوەی شێـوەو روخسـارێـک وەربگرێ، قاڵب پەزێر.

شکلک- ا(شـــەکلەک- şeklek): لاســـایی کردنەوە بەدەمو چاوو برۆ، دەمەلاسکێ.

شکله- ا(شـیکلە- şikle): تیلمـاسک، قـاژ، کووزی کاڵەک.

شکم- ا(شیکەم- şikem): ورگ، زگ، سک.

شکم بند- ا.مـــر(شـــیـکەم بەند- şikem bend): کـــەمـــەربەند، کـــەمـــەربەندی پان لە قوماشی زبرو ئەستوور تا ورگ گەورە نەبێ.

شکم بنده- ص.مـــر(شـــیـکەم بەندە- şikem bende): بەندەی زگ، زۆر خۆر، نانەزگ.

شکمبه- ا(شـیکەمبـە- şikembe): گـەدگ، ورگ.

شکم پاره- ا.مـــر(شـــیـکەم پارە- şikem pare): جۆرە گیایەکە خۆڕسک لە خاشکیر دەچێ و لە کۆنا بۆ دەرمان بەکار هاتگە.

شکم پایان- ا.مـــر(شـــیـکەم پایان- şikem payan): زیندەورانێ کـە لەسـەر مـاسـولکەی سکی خۆ دەڕۆن، هێلکە شەیتانۆکە.

شکم پرست- ص.فا(شیکەم پەرەست- şikem perest): نەوسن، چڵێس، زۆرخۆر، زگدڕیاگ.

شکم پرور- ص.فـا(شـیکەم پەرڤـەر- şikem perver): چڵێس، زۆر خۆر، زگدڕیاگ.

شکم چار پهلوکـــردن- مص.ل(شـــیـکەم چار پەهلوکەردەن- şikem çarpehlû kerden): زۆر خواردن بەڕادەیەک کە زگ گـەورەو چوارگۆشە ببێ..

شکم خـوار- ص.فـا(شـیـکەم خـار- şikem xar): زۆرخۆر، پڕخۆری.

شکم دار- ص.فا(شیکەم دار- şikem dar): ورگن، زۆرخۆر.

شکم درد- ا.مـــر(شـــیـکەم دەرد- şikem derd): ژانە زگ، سک ئێشە.

شکم ران- ص.فا(شیکەم ران- şikem ran): پڕخۆر، حەبی عەمەل.

شکم روش- ا.مـر(شـیکەم رەڤـیش- şikem revîş): زگ رۆیین، سکچوون، بەلەفیرە.

شکم روه- ا.مـــر(شـــیـکەم رەڤـــە- şikem reve): زگ رۆیین، سک چوون.

شکم گنده- ص.مـر(شـیـکەم گـوندە- şikem gunde): گەدگن، ورگن، زگ زل.

شکمـو- ص(شـیکەمـو- şikemû): زۆرخـۆر، پڕخۆر، چڵێس.

شکم وار- ا.مر(شیکەم ڤار- şikem var): ژەمـێـک، بە قـەد سکێـک (بەسکێ تێـرو بە دە برسی).

شکن- ا(شـــیـکەن- şiken): چرچ و لـۆچ، زوڵفی لوول و پرپێچ، شکان (لە شەڕا)، بەزین.

شکنج- ا(شیکەنج- şikenc): فـێـڵ و دەهۆو حیلە، چین و پێچی زوڵف، ئەشکەنجە.

شکنجه- ا(شیکەنجە- şikence): ئەشکەنجە، ئازار.

شکنجـــیـــدن- مص.م(شـــیـکەنجـــیـــدەن- şikencîden): ئەشـکـەنجــــەدان، ئـازاردان، عەزابدان، نوقورچ گرتن.

شکند- ا(شیکەند- şikend): کرم، کرمێکی سووری درێژە لە شوێنی تەڕدا پەیدا دەبێ.

شکنه- ا(شـــیـکەنە- şikene): لار و لەنجــە، نازو عیشوە.

شکوات- ا.ع(شەکەڤات- şekevat): سکالا، گازاندەو گلەیی، شکات.

شکوب- ا(شوکووب- şukûb): دەستەسڕ، دەسرۆکە، دەرسۆک.

شکوخ- ا.مص(شوکووخ- şukûx): نوچدان، هەڵنووتان، ساتمەدان، نسکۆدان، خزین.

شکوخیدن- مص.ل(شکووخیدەن- şukûxîden): ترسان، ساتمەدان، هەڵنوتان، سەرەسمدان، رەتبردن.

شکوخنده- ا.فا(شکوخیندە- şukûxinde): خزیو، نوچ بردوو.

شکور- ص.ع(شەکور- şekûr): شوکرانە بژێر، سوپاسگوزار، پێزان و منەتبار.

شکور- ص.ع(شەکور- şekûr): دەهەندە، بەخشیار، یەکێکە لە سیفەتەکانی یەزدان.

شکوفا- ص.فا(شیکووفا- şikûfa): پشکوتوو.

شکوفتن- مص.ل(شیکوفتەن- şikûften): پشکوتوون.

شکوفه- ا(شیکووفە- şikûfe): شکۆفە، قوزی ژن.

شکوفیدن- مص.ل(شیکوفیدەن- şikûfîden): پشکوتوون.

شکوفنده- ا.فا(شکووفەندە- şikûfende): مایەی پشکووتن.

شکوک- ا.ع(شوکووک- şikûk): گومانان.

شکوه- ا.ع(شەکڤە- şekve): سکالا، گلەیی، نەخۆشی.

شکوه- ا(شوکوهـ- şukûh): شکۆ، شانو شەوکەت، گەورەیی.

شکوه- ا(شیکوهـ- şikûh): ترس، هەراسانی.

شکوهمند- ص(شوکوهـ مەند- şukûh mend): خاوەن شکۆ، پایەبەرز، پایەدار.

شکوهنج-ا(شیکوهەنج- şikû henc): پێکوڵە، پێکورت، پێکوڵ.

شکوهه- ا(شوکوهە- şukûhe): پلەوپایە، جوانی و جەماڵ.

شکوهیدن- مص.ل(شوکوهیدەن- şukûhîden): شکۆمەندبوون، گەورەیی نواندن، گەورەیی کردن.

شکوهنده- ا.فا(شکوهندە- şukûhnde): گەورەیی نوێن.

شکوهیدن- مص.ل(شیکوهیدەن- şikûhîden): ترسان.

شکوهنده- ا.فا(شیکوهەندە- şikûhende): ترساو.

شکوی- مص.ع(شەکڤا- şekva): گلەیی کردن، گازاندە کردن.

شکه- ا(شوکوهـ- şukuh): شەوکەت، شکۆ، شان و شەوکەت.

شکهیدن- مص.ل(شیکوهیدەن- şikûhîden): نیگەران بوون، ترسان، شڵەژان.

شکیب- ا(شەکیب- şekîb): سەبرو ئارام، حەوسەڵە.

شکیبا- ص.فا(شەکیبا- şekîba): بەسەبر، بە حەوسەڵە، هێدی و هێمن.

شکیبیدن- مص.ل(شەکیبیدەن- şekîbîden): سەبرکردن، ئارام گرتن.

شکیش- ا(شەکیش- şekîş): جەواڵ، تەلیس.

شکیفتن- مص.ل(شەکیفتەن- şekîften): سەبرگرتن، سرەوتن، ئارام گرتن، ئۆقرە گرتن.

شکیل- ا.ع(شەکیل- şekîl): جوان، خۆش قەد و بالا، کەفی خوێناوی لالغاوەی ئەسپ.

شکیل- ا(شیکیل- şikîl): حیلە، فێڵ، نێرەنگ، پێوەن.

شکینه- ا(شەکینە- şekîne): کەندوو، کوپەی گەورە بۆ دانەوێڵە.

شگا- ا(شەگا- şega): تیردان.

شگال- ا(شەگال- şegal): چەقەڵ.

شگال- ا(شـوگـال- şugal): زوخـاڵ، رەژوو، خەڵووز، زوغاڵ.

شگال- ا(شیگال- şigal): کونی قـووڵ، چاڵ، بیر.

شگالیـو- ا(شـوگـالیڤ- şugalîv): ئەوەی لەسـەر پشکۆی ئاگـر ببـرژێنرێ (لە نانو گۆشتو...).

شگرد- ا(شیگیـرد- şigird): تەکنیکی کـار، رێباز، رێچکە، تەکنیک.

شگرف- ص(شیگەرف- şigerf): دەگمەن، بێ هاوتا لە چاکی و جوانیدا، سەیر، نایاب.

شگفت- ا.ص(شـیگیـفت- şigift): سـەیر، عەجیب، پەرجوو (بۆ پێغەمبەر).

شگفتن- مص.ل(شـیگوفـتـەن- şiguften): پشکووتن، گوڵکردن.

شگفـتـیـدن- مص.ل(شـیگیـفـتـیـدەن- şigiftîden): حەیرمان، تەعەجوب کردن.

شگون- ا(شوگوون- şugûn): بەخێر، فەڕدار، پیتمەند.

شل- ص(شـول- şul): نەرم، شل، سـستو بێ توانا.

شل- ا(شیل- şil): نێزەی کورت، کورتەرم.

شل- ا(شەل- şel): ران.

شل- ص(شـەلل- şell): کەسـێک کـە دەسـتی عەیبدار بێو لەکار کەوتبێ، گۆج.

شـلافـە- ص.ع(شـەللافـە- şelafe): ژنی بێ حەیا، ژنی بەدکار، سۆزانی.

شـلاق- ا.ع(شـەللاغ- şellax): قـامـچی، شەلاق، تورەکەی دەرۆزەکاران، نەخشەی بچووک.

شلال- ا(شیلال- şilal): تەقەڵی درشت.

شلال- ا.ع(شیلال- şilal): قەومی پەڕاگەندە.

شلال- ا.ع(شەللال- şellal): سۆلاڤ، تاڤگە، تافیتە، هەڵدێر.

شلپ- ا(شیلیپ- şilip): شڵپ، شڵپەی ئاو، شتێ بکەوێتە ئاوەوەو شڵپەی بێ.

شلپـوی- ا(شـەلپـوی- şelpûy): دەنگی هێواش، دەنگی پێ لە نەرمە رۆییندا.

شلتـاق- ا.ت(شـەلتـاغ- şeltax): کـێـشـەو قەرقەشە، هەراو هەنگامە، زێدەگاڤی و نەهەقی، دەمەقرە.

شلتـوک- ا(شـەلتـووک- şeltûk): چەڵتـوک، برنجی نەکوتراو، برنجی کرە نەکراو.

شلتوک کاری- ا.مص(شەلتوک کاری- şeltûk karî): مەرەزەکاری.

شلتـــە- ا(شـــەلتـــە- şelte): زبڵـــدان، سەرانگوێلک، گوفەک، سورکەوان، سەرەنوێلکە.

شلجم- ا(شەلجەم- şelcem): شێلم.

شلختە- ص(شیلەختە- şilexte): ژنی تەمەڵ و نارێک و پێک.

شلختە- ا(شەلەختە- şelexte): لەقە.

شلغم- ا(شەلغەم- şelxem): شێلم.

شلغم با- ا.مـر(شـەلغـەم با- şelxem ba): شەلەمێن، ترخێنە.

شلغم فـرنگی- ا.مـر(شــەلغــەم فــەرەنگی- şelxem ferengî): سـێـوی بن عـەرد، (بۆ ترشیات)

شلف- ا(شەلف- şelf): سۆزانی، قەحبە، ژنی بەدکار.

شلفینە- ا(شەلفینە- şelfîne): قوز، شەرم.

شلفیە- ا(شەلفییە- şelfîye): قوزی ژن، ژنی سۆزانی و قەحبە، داوێن تەڕ.

شلق- مص.ع(شەلغ- şelx): لێدانی کـەسێک بە جەڵدە.

شلک- ا(شەلک- şelk): زەروو، زالوو.

شلک- ا(شیلک- şilk): قوڕی رەشی لینج کە تیای بچەقی.

شلکک- ا(شیلکەک- şilkek): شەلەگە.

شلل- مص.ع(شـەلەل- şelel): گـۆج بوون، وشکبوونی دەست.

شلم- ا(شەلەم- şelem): ترخێنە، شەلەمێن.

شلماب- ا.مر(شەلەماب- şelemab): شێلماو، شێلمی کوڵیو.

شلمک- ا(شەلەمەک- şelemek): جۆرە رووەکێکە.

شلمیز- ا(شەلەمیز- şelemîz): جۆرە رووەکێکە.

شلنگ- ا(شەلەنگ- şeleng): هەنگاوی هەراو،

شلوار- ا(شەلڤار- şelvar): پانتۆڵ.

شلواربند- ا.مر(شەلڤاربەند- şelvar bend): بەندەخوێن، دۆخین.

شلوغ- ا(شولوغ- şulûx): ئاپوڕای خەڵک، قەرەباڵغی، هەراوزەنا، ئاژاوە، هەراو هەنگامە، هەیشەت.

شلوک- ا(شەلووک- şelûk): زەروو، زالوو.

شله- ا(شولە- şule): شلە، شۆربا، شۆربای برنج.

شله- ا(شیللە- şille): جۆرە قوماشێکی کەتانی ناسکی سوورباوە.

شله- ا(شوللە- şulle): زبڵدان، گوڤەک، سوڕکەوان، سەرەنوێلکە.

شله- ا(شوللە- şulle): قوزی ژن، ئەو پەڕۆییەی کە ژنان لە کاتی بێ نوێژیدا هەڵیدەگرن، پەڕۆی بێنوێژ.

شله- ا(شەلە- şele): قەساس، تۆڵە، خوێن کردنەوە.

شلەزرد- ا.مر(شولە زەرد- şule zerd): هەریسە، سەمەنی.

شله قلمکار- ا.مر(شولەقەلەمکار- şule qelemkar): هەریسە، سەمەنی.

شلیاق- ا(شەلیاغ- şelyax): سێکوچکەی ئاسن.

شلیته- ا(شەلیتە- şelîte): جۆرە جلێکی ژنانەیە، سوخمە.

شلیدن- مص.ل(شەلیدەن- şelîden): شەلین.

شلیر- ا(شەلیر- şelîr): جۆرە درەختیکە بەرێکی ناسکو شیرینی هەیە لە زەردەلوو دەچێ.

شلیک- ا(شیللیک- şillîk): دەنگی دەستدرێژی تفەنگ یان تۆپباران.

شلیک کردن- مص(شیللیک کەردەن- şillîk kerden): تفەنگ تەقاندن، یان تۆپ تەقاندن.

شلیل- ا(شەلیل- şelîl): جۆرە درەختێکە.

شلیل- ا.ع(شەلیل- şelîl): ئاوەڕۆ لە دۆڵ و شیودا، شیو، دۆڵ.

شلیل- ا.ع(شەلیل- şelîl): جۆرە جلێکی شەڕە لە ژێرەوە لەبەر دەکرێ.

شم- ا(شوم- şum): جۆرە سۆڵێکە.

شم- ا.مص(شەم- şem): رەوینەوەو ئاڵۆزبوون، خاپاندن.

شم- ا(شەم- şem): نینۆک، ناخوون، نوخان، نینۆکی دەست یان پێ.

شم- مص.ع(شەمم- şemm): بۆنکردن.

شما- ض(شوما- şuma): راناوی دووەم کەسی کۆ (ئێوە)، وەکو رێز لێنان بۆ دووەم کەسی تاکیش بەکاردێت.

شماتت- مص.ع(شەماتەت- şematet): شادبوون بە خەم و پەژارەی خەڵکی، خۆشبوون بە خەم و رەنجی خەڵکی، شاکامی بردن، سەرزەنشت.

شماخ- ا(شەماخ- şemax): مەمک لغ، سوخمەی مەمک.

شماخ- ص.ع(شەمماخ- şemmax): زۆر بەرز، سەرفراز، لووتبەرز، خۆپەسەندیو لووتبەرزی.

شمار- ا(شومار- şumar): ژمارە.

شماردن- مص.م(شوماردەن- şumarden): ژماردن.

شمارش- ا.مص(شوماریش- şumarîş): ژماردن.

شماس- ا.ص.ع(شەمماس- şemmas): شەماسە؛ (پلەیەکی کڵێسایی یە لە قەشە

نزمترە).

شماع- ا.ص.ع(شەمماء- ’şemma): مۆمساز، مۆمفرۆش، شەمالک.

شماغنده- ص(شەماغەندە- şemaxende): بۆگەن، هەر بۆگەنییەک، بەتایبەتی ژنێ کە بۆنی لەشی ناخۆش بێ.

شمال- ا.ع(شیمال- şimal): لای چەپ، بەدێوم، شووم، بای شەماڵ.

شماله- ا(شەماله- şemale): مۆم، شەمالک، جۆرە برنجێکە.

شمام- ا.ص.ع(شەممام- şemmam): شەمامە، زۆر بەبۆن، کەسێک زۆر بۆن بکا.

شمامسه- ا.ع(شەمامیسە- şemamise): شەماسان.

شمامه- ا.ع(شەممامە- şemmame): شەمامە، چرادان.

شمان- ص.فا(شەمان- şeman): ترسان، هەراسان، پەریشان، نیگەران.

شمانیدن- مص.م(شەمانیدەن- şemanîden): پەریشان کردن، راونان، ترساندن.

شمایل- ا.ع(شەمایيل- şemayil): شێوەو روخسار، تەبع و سروشت.

شمپانزه- ا.فر(شەمپانزی- şempanzi): شامپانزی، جۆرە مەیمونێکی بێ کلکی مرۆڤ ئاسایە.

شمخال- ا(شەمخال- şemxal): شەمخاڵ، جۆرە تفەنگێکی کۆنە، سەر تۆپ.

شمد- ا(شەمەد- şemed): توولی تەنک کە هاوینان بە خۆیدا دەدەن، توول.

شمد- ا(شەمەد- şemed): نانی سپی.

شمر- ا(شەمەر- şemer): حەوز، گۆلاو.

شمردن- مص.م(شوموردەن- şumurden): ژماردن.

شمرنده- ا.فا(شومەرندە- şumernde): ژمێریار، کەسێک کە شتان بژمێرێ.

شمرده- ا.مف(شوموردە- şumurde): ژمێردراو، هێواش هێواش.

شمرش- ا.مص(شوموریش- şumuriş): ژماردن.

شمریدن- مص.م(شوموریدەن- şumurîden): ژماردن.

شمس- ا.ع(شەمس- şems): هەتاو، خۆر، رۆژ.

شمسه- ا(شەمسە- şemse): نەخش و نیگاری سەرجل، گولابەتون، جلکی گوڵدۆزی کراو.

شمش- ا(شیمش- şimş): زێروزیوی تواوەی لە قاڵب کراو.

شمشاد- ا(شیمشاد- şimşad): دارێکە.

شمشادقد- ص.مر (شیمشادغەد- şimşadxed): باڵابەرزو راست وەکو داری شمشاد.

شمشادگون- ص.مر(شیمشادگون- şimşad gûn): شمشاد رەنگ، سەوزی جوان وەکو گەڵای شمشاد.

شمشار- ا(شیمشار- şimşar): لقی تازەو ناسکی داری شمشاد کە زوڵفی دڵبەری پێ دەشبوهێنن.

شمشه- ا(شیمشه- şimşe): مەستەر.

شمشیر- ا(شەمشیر- şemşîr): شمشێر.

شمشیربازی- ا.مص(شەمشیربازی- şemşîr bazî): شمشێر بازی (جۆرە وەرزشێکە، یاساو رێساوی تایبەتی خۆی هەیە).

شمشیرزدن- مص.م(شەمشیر زەدەن- şemşîr zeden): شەڕە شمشێر.

شمشیرساز- ا.ص(شەمشیرساز- şemşîr saz): شیرگەر، شیرساز.

شمشیر کشیدن- مص.م(شەمشیر کەشیدەن- şemşîr keşîden): شیر راکێشان و دەرهێنان لە کیلان بە مەبەستی شەڕ.

شمشیرگر- ا.ص(شەمشیرگەر- şemşîr ger): شیرگەر، شیرساز.

شمشیر ماهی- ا.مر(شەمشیر ماهی- şemşîr mahî): جۆرە ماسییەکی دەریاییە دەنوکێکی درێژی شیر ئاسای هەیە.

شمط- ا.ع(شەمەت- şemet): بەهارات.

شمع- ا.ع(شەمء- şem’): مۆم، قوتیلەچرا، دیلکۆی ئوتومبیل.

شمعدان- ا.مر(شەمئدان- şem’dan): مۆمدان، شەمالکدان.

شمعدانی- ا.مر(شەمئدانی- şim’danî): جۆرە رووەکێکە، شەمدانی.

شمغند- ص(شەمغەند- şemxend): بۆنی ناخۆش، ژنێ کە لەشی بۆنی لێ بێ.

شمقمق- ص.ع(شەمەغمەغ- şemexmex): درێژ، شادمان.

شمل- ا(شەمەل- şemel): جۆرە پێلاوێکە.

شمل- ا.ع(شەمەل- şemel): بای شەماڵ، کەم.

شملال- ص.ع(شیملال- şimlal): تیژڕەو، وشتری رەهوان.

شملق- ص.ع(شەملەغ- şemlex): ژنی بەدخوو.

شمله- ا.ع(شەملە- şemle): عەبا، چارشێو.

شملید- ا(شەملید- şemlîd): جۆرە گیایەکە.

شمن- ا(شەمەن- şemen): بتپەرست، راهبی بودایی (عینوانێکی ئاینیی بوداییە).

شمند- ا(شەمەند- şemend): بتپەرست.

شمندر- ا.ع(شەمەندەر- şemender): چەوەندەر، چۆنەر.

شمنده- ا.فا(شەمەندە- şemende): ترساو، لە هۆش چوو، هەڵاتوو.

شموس- ص.ع(شەمووس- şemûs): چەمووش.

شمول- مص.ع(شومووڵ- şumûl): گرتنەوە.

شموم- ص.ع(شەمووم- şemûm): بۆنخۆش، بۆنکەر.

شمه-ا.ع(شەممە-şemme): بۆن، بۆنی کەم، تۆزێ.

شمه- ا(شیمە- şime): فرۆ، سەر شیر.

شمیدن- مص.ل(شەمیدەن- şemîden): ترسان، هەڵاتن، بورانەوە، بۆن کردن.

شمنده- ا.فا(شەمەندە- şemende): بۆنکەر، ترسێنەر، راونەر.

شمیز- ا.فر(شیمیز- şimîz): کراس، پەروەندە، فایل، دۆسیە.

شمیله- ا.ع(شەمیلە- şemîle): تەبیعەت، سروشت، خوو.

شمیم- ا.ص.ع(شەمیم- şemîm): بەرز، بڵند، بۆن خۆش.

شمین- ص(شەمین- şemîn): بۆنخۆش.

شن- ا(شین- şin): لم، چەو، قوم، زیخ.

شنا- ا(شینا- şina): مەلە.

شناخت- ا.مص(شیناخت- şinaxt): عیلم و مەعریفەت، حاڵی بوون و تێگەییشتن، ناسین و ئاشنایی، زانین.

شناختن- مص.م(شیناختەن- şinaxten): زانین، ناسین، دۆستایەتی کردن، ئیعتراف کردن.

شناسنده- ا.فا(شیناسەندە- şinasende): ئەوەی کەسێک یان شتێک بناسێ، زاناو ئاگادار.

شناسا- ص.فا(شیناسا- şinasa): دەرک کەر، ئاگادار.

شناسایی- ا.مص(شیناسایی- şinasayî): ئاشنایی، ئاگایی، مەعریفەت، عیلم.

شناخته- ص.مف(شیناختە- şinaxte): زانراو، ناسراو.

شنار- ا(شینار- şinar): مەلە.

شنار- ا.ع(شەنار- şenar): نەنگ، خەوش، عەیب و عار، شووم، بەدێوم، ریسوایی.

شناسا- ص.فا(شیناسا- şinasa): شارەزا، زانیار، فامکار.

شناساندن- مص.م(شيناساندەن- şinasanden): ئاشناكردن، ناساندن.

شناسانده- ا.فا(شيناسانەندە- şinasanende): ئاشناکەر، ناسێنەر.

شناسنامه- ا.مر(شيناسنامە- şinasname): ناسنامە.

شناسيدن- مص.م٠شيناسيدەن- şinasîden): ناساندن.

شناعت- مص.ع(شەنائەت- şena'et): ناشيرين بوون، لومەكردن، تانەلێدان، سەرزەنيشتكردن.

شناگر- ص.فا(شيناگەر- şinager): مەلەوان.

شنان- ا(شينان- şinan): جۆرە گيايەكە وەک سابوون بەكاردێت، ئەسپوون.

شناو- ا(شيناڤ- şinav): مەلە.

شناور- ص(شيناڤەر- şinaver): مەلەوان.

شناورى- ا.مص(شيناڤەرى- şinaverî): مەلەوانى.

شناه- ا(شيناه- şinah): مەلە.

شنايع- ا.ع(شەناىء- şenayi'): بەدى، كارێن ناشيرين، هەڵەو خەتايان، فيتنە، گەندەڵييان.

شنب- ا(شونب- şunb): گومەز، قوببە.

شنبد- ا(شەنبەد- şenbed): شەممە، رۆژى يەكەمى هەفتە.

شنبليد- ا(شەنبەليد- şenbelîd): جۆرە گيايەكە.

شنبليله- ا(شەنبەليلە- şenbelîle): گيايەكە.

شنبه- ا(شەنبيه- şenbîh): شەممە، رۆژى يەكەمى هەفتەى موسڵمانان.

شنج- ا(شەنج- şenc): ران، كەفەڵ، زەوى سەخت و ناهەموار، لوتەكێو.

شنجار- ا(شەنجار- şencar): جۆرە رووەكێكە.

شندرغاز- ا.مر.عا(شيندرغاز- şindir xaz): پارەيەكى كەم و ناچيز.

شندف- ا(شەندەف- şendef): تەپڵ، دەهۆڵ.

شنزار- ا.مر(شينزار- şinzar): قومەڵان، قوملاخ، شوێنێ قوم و لمى زۆر بێ.

شنع- مص.ع(شونء- şun'): كارێ بە ناشيرين ديتن، كارێک بە ناشيرين زانين.

شنع- ص.ع(شەنىء- şeni'): ناشيرين، خراپ.

شنعت- ا.مص.ع(شونئەت- şun'et): ناشيرينى، خراپى.

شنغار- ا(شونغار- şunxar): شمقار، مەلێكە لە تيرەى هەڵۆيانو لە باز جوانترە.

شنف- مص.ع(شەنەف- şenef): دژمنايەتى و هەڤركى كردن.

شنف- ا.ع(شەنف- şenf): گوارە.

شنفتن- مص.م(شينوفتەن- şinuften): ژنەوتن، بيستن.

شنق- مص.ع(شەنغ- şenx): لەسێدارەدان، لە قەنارەدان، خەنەقاندن.

شنق- ا.ع(شەنەغ- şenex): تابار، جەواڵ، خەرار، تەليس.

شن كش- ا.مر(شين كەش- şinkeş): خرماشەيەكى دەستييە، بۆ پاک كردنەوەو هەمواركردنى باخچە.

شنگ- ص(شەنگ- şeng): شۆخو شەنگ، جوان.

شنگ- ا(شينگ- şing): شنگ، جۆرە رووەكێكە.

شنگار- ا(شينگار- şingar): جۆرە رووەكێكە.

شنگرف- ا(شەنگەرەف- şengeref): سلفۆرى جيوە.

شنگرف گون- ص.مر(شەنگەرەف گون- şengerf gûn): بە رەنگى سلفۆرى جيوە، سوورباو.

شنگرگ- ا(شەنگورگ- şengurg): سەری تەشی، یان سەری ئەستوونی خێوەت.

شنگل- ص(شەنگول- şengul): جوان، شۆخ، سەرخۆش، سەرمەست.

شنگله- ا(شەنگولە- şengule): ریشوی پەردە یان مێزەر، هێشوی جۆ یان گەنم یان خورما.

شنگلیل- ا(شەنگەلیل- şengelîl): زەنجەفیل.

شنگویر- ا(شەنگڤیر- şengvîr): زەنجەفیل.

شنگینه- ا(شەنگینە- şengîne): دارگاڕان، گلاکوتک.

شنل- ا(شینیل- şinil): شانێل، جۆرە پاڵتۆیەکە، ساقۆ.

شنوا- ص.فا(شەنەڤا- şeneva): گوهدار، گوێگر.

شنوانیدن- مص.م(شەنەڤانیدەن- şenevanîden): بە گوێ گەیاندن، مەبەستێک گەیاندنە گوێی کەسێک.

شنواننده- ا.فا(شەنەڤانەندە- şenevanende): کەسێک شتێ بگەیەنێتە گوێی کەسێک.

شنوایی- ا(شەنەڤایی- şenevayî): یەکێکە لە پێنج هەستەکە، (هەستی بیستن).

شنوایی سنج- ا.مر(شەنەڤایی سەنج- şenevayî senc): ئامێری ئەندازەگرتنی پلەی دەنگ.

شنودن- مص.م(شونوودەن- şunûden): بیستن، ژنەفتن.

شنوسه- ا(شینوسە- şinûse): پژمین، ئاروشک، پشمین، کژین.

شنویدن- مص.م(شینەڤیدەن- şinevîden): بیستن.

شنه- ا(شەنە- şene): ئاواز، دەنگی نای، حیلەی ئەسپ، نەفرەتو نەحلەت.

شنیدن- مص.م(شەنیدەن- şenîden): بیستن، ژنەفتن.

شنونده- ا.فا(شەنەڤەندە- şenevende): گوهدار، گوێگر.

شنوا- ص.فا(شینەڤا- şineva): بیسەر.

شنیده- ا.مف(شەنیدە- şenîde): بیستراو.

شنیع- ص.ع(شەنیء- şenî’): ناشیرین، بەد، نا پەسند، سامناک.

شو- ا(شەو- şew): شەو.

شو- ا(شوو- şû): شوو، مێرد.

شوا- ا(شیڤا- şiva): ئەستووری چەرمی دەست (ناو لەپ).

شواء- ا.ع(شیڤاء- şiva’): گۆشت یان هەر شتێکی برژاو.

شوائب- ا.ع(شەڤائیب- şeva’ib): عەیب، گەرد، گومان، خەڵتوخەوش.

شوارد- ا.ع(شەڤارید- şevarid): دەگمەن و غەریب.

شوارع- ا.ع(شەڤاریء- şevari’): شەقامان.

شواطئ- ا.ع(شەڤاتئ- şevatî’): کەناران.

شواظ- ا.ع(شەڤاز- şevaz): هاوارو جنێو، زمانەی ئاگر، گڕێک کە بێ دوو کەڵ بێ.

شواغل- ا.ع(شەڤاغیل- şevaxil): پڕکاری، سەرقاڵی، مژولەمەنی، پژگاڵی.

شوال- ا.ع(شەڤڤال- şevval): مانگی شەوال.

شوالیه- ا.فر(شیڤالییە- şivalîye): سوارچاک، نەجیب زادە، جوامێر، خاوەن پلەوپایەی فەخری، نەجیمزادەیەک کە لە دەستەی سوارچاکانی سەدەکانی ناڤین قبوول کرابێ.

شوامخ- ا.ع(شەڤامیخ- şevamix): بەرزییان.

شوان- ا.ص(شەڤان- şevan): شوان، پەزەوان، شڤان، شوانکارە.

شواهد- ا.ع(شەڤاهید- şevahid): شایەتان، بەڵگەکان.

شــــواهق- ا.ع(شــــەڤـــاهیغ- şevahix): بەرزاییان.

شــواهین- ا.ع(شـەڤـاهین- şevahîn): کـۆی شاهین (جۆرە بازێکە).

شوب- مص.ع(شەوب- şewb): ئاوێتـەکردن، تێکەڵ کردن.

شــوبان- ا.ص(شـــوبان- şûban): شـــوان، پەزەوان.

شــوبک- ا(شـوبەک- şûbek): دارۆکـە، ئەو دارەی تەپڵـی پێ دەکـوتن، تیـرۆک، داری دەسـتی ئینزیبات.

شوبین- ص.ن(شوبین- şûbîn): دارین.

شــوخ- ا(شـوخ- şûx): چڵـک، چڵـکی لـەش، چڵکی کەلپەل.

شوخ- ص(شوخ- şûx): حەنەکچی، قسەخۆش، سوعبـەتچی، شـاد، خـۆشـحاڵ، شـۆخو شـەنگ، زیتەڵ.

شـــوخ چشم- ص.مـــر(شـــوخ چەشم- şûx çeşm): چاوقایم، روودار، بێ حەیا.

شوخ طبع- ص.مـر(شـوخ تەبء- şûxteb’): حەنەکچی، خۆش تەبیعەت.

شوخگین- ص(شوخگین- şûxgîn): چڵکن.

شود- ا(شیڤید- şivid): شویت.

شــودر- ا(شـەودەر- şewder): لیـفـە، عـەبا، نوێنی شەو، جلی شەو.

شـــور- ص(شـــور- şûr): ســـوێر، بەخـــوێ، زۆرخۆری، شۆر.

شــور-ا(شــور- şûr): ئاژاوە، فـیــتنە، هەراو هەنگامە.

شور- ا(شور- şûr): ئاهەنگێکی مۆسیقایە.

شـور- ا.ع(شـەور- şewr): راوێژکـردن، راوێژ، رادەربرین، شیرەت.

شـورابە- ا.مـر(شـورابە- şûrabe): شـۆراو، ئاوی شۆر، ئاوی سوێر، فرمێسک.

شـوراندن- مص.م(شـوراندەن- şûranden): هاڕوژاندن، ئاژاوەنانەوە، هاڕوژاندنی خەڵک.

شـوراننده- ا.فـا(شـورانەندە- şûranende): ئەوەی کەسێک بورووژێنێ.

شورانگیـز- ص.فا(شـورئەنگیـز- şûrengîz): ئاژاوەگێڕ، فیتنەچی.

شوربا- ا.مر(شوربا- şûrba): شۆربا.

شوربخت- ص.مر(شوربەخت- şûr bext): بێ بەخت، نەگبەت، بێ تالح.

شــــــوربـوم- ا.ص(شـــــوربـوم- şûrbûm): شۆرەکات، شامات، شۆرەزار، شۆراخ.

شــورپا- ص.مـر(شـــورپا- şûrpa): پەی زەن، کەر یان ئەسپ و هێستر کە لە رۆییشتندا پەلی لە یەک بدات.

شـورپشت- ص.مـر(شـورپوشت- şûrpuşt): سەرکێشی، یاخی، شەڕانی.

شـورچشم- ص.مـر(شورچەشم- şûr çeşm): چاو پیس.

شـــورســـان- ا.مـــر(شـــورســـان- şûrsan): شۆرەکات، شۆرەزار، شامات.

شـورسـتـان- ا.مـر(شـوریسـتـان- şûristan): شۆرەزار، شامات، شۆراخ.

شـورش- ا.مـر(شـورش- şûrş): یاخی بوون، ئاڵۆز بوون، ئاژاوە، پەریشانی، فەرتەنەنانەوە.

شـورگــز- ا.مـر(شـورگـەز- şûrgez): جـۆرە درەختێکی گەزە.

شورگیاه- ا.ص(شورگیاه- şûrgîyah): گیای سوێر.

شـــورم- ا(شـــوورەم- şûrem): کـێـو، شـاخ، جەوەڵ، چیا.

شـورمـور- ا.مـر(شورمـور- şûrmûr): هەراو هەنگامە، مێرووڵەی وردو لاواز.

شورو- ا.فر(شیڤرو- şivrû): کارژۆڵە، پێستی کارژۆڵە.

شوروا- ا.مر(شورڤا- şûrva): شۆربا، شۆروا.

شوروغوغا- ا.مر(شوروغەوغا- şûrûxewxa): هات و هاوار، فیتنەو ئاژاوە، هەراو فەرتەنە.

شوره- ا(شوره- şûre): جۆره نمەکێکە لە دروستکردنی باروتدا بەکاردێ، مادەی بارووت، شۆره.

شورەزار- ا.مر(شورەزار- şûrezar): شۆرەکات، شۆراخ، شامات، شۆرەزار.

شوره‌ء سر- ا.مر(شورەی سەر- şûrey ser): قریژی سەر.

شورەگز- ا.مر(شورەگەز- şûregez): درەختێکە.

شوری- ا.ع(شورا- şûra): ئەنجوومەن (کۆمەڵێک بۆ راوێژ کۆببنەوە).

شوریدن- مص.ل(شوریدەن- şûrîden): هەستان، رابوون، هاروژان، کودەتاکردن، ئاژاوە بەرپاکردن.

شوریده- ص.مف(شوریدە- şûrîde): پەرێشان، هاروژاو، دێوانە، شەیداو عاشق.

شوریدگی- ا.مص(شوریدەگی- şûrîdegî): پەریشانی، ئاڵۆزی، شەیدایی.

شوریدەبخت- ص.مر(شوریدەبەخت- şûrîde bext): بێ بەخت، نەگبەت، بێ یەغباڵ، بێ تالح، بێ شانس، دوومۆر.

شوریدەحال- ص.مر(شوریدەهال- şûrîde hal): شێواو، پەرێشان، تێکچوو.

شوریدەخاطر- ص.مر(شوریده خاتیر-şûrîde xatir): پەرێشان، پەشێو، شێواو.

شوریدەدماغ- ص.مر(شوریده دەماغ- şûrîdedemax): دین، شێت، دێوانە، پەشێو.

شوریدەرنگ- ص.مر(شوریدەرەنگ- şûrîde reng): رەنگ پەڕیو، خەمبار، شێواو.

شوریده روزگار- ص.مر(شوریده روزگار- şûrîde rûzgar): بێنەوا، هەژار، بێ سەروەت و سامان.

شوریدەسر- ص.مر(شوریدەسەر- şûrîde ser): بێ ئارام، نەسرەوت، پەرێشان، پەشێو.

شوریدەکار- ص.مر(شوریدەکار- şûrîdekar): بێ سەروبەر، نارێکو پێک، کەسێک کە کارەکانی شێواوو نارێک بێ.

شوریدەگونه- ص.مر(شوریده گونە- şûrîde gûne): وەکو شێتان، شێت ئاسا.

شوریده مغز- ص.مر(شوریده مەغز- şûrîde mexz): دێوانە، دین، شێت، ماخۆلان.

شوسه- ا.فر(شوسە- şûse): شۆستە، جادەی هەمـوارو چەورێژ، جـادەی رێکوپێک، راستەرێگا، شەقامەرێ.

شوشتری- ص.ن(شوشتەری- şûşterî): خەڵکی شوشتەر، سنعەتی شوشتەر.

شوشک- ا(شوشەک- şûşek): رەبابە.

شوشکه- ا(شوشکە- şûşke): جـۆره شمشێرێکە.

شوشو- ا(شوشو- şûşû): هەرزن.

شوشه- ا(شوشە- şûşe): زێروزیوی تواوەی لە قالب کراو، شووشە سۆڵ، وردەی هەر شتێک.

شـوط- ا.ع(شەوت- şewt): قـۆناغ، هەر تەوافێکی دەوری کابە، هەر سەڵەفێکی ئەسپ.

شوغ- ا(شوغ- şûx): ئەو پێستـە سەختەو ئەستورەی کە لە ئەنجامی کاردا لە ناو لەپ پەیدا دەبێ.

شوغا- ا(شەوغا- şewxa): ئاغەڵی شەوانەی پەزان.

شوغار- ا.مر(شەوغار- şewxar): شەوغار، شوێنی شەوانی پەز.

شوفاژ- ا.فر(شوفاژ- şûfaj): شۆڤاژ، جۆره هیتەرێکە لە جیاتی سۆپا بەکاردێ.

شوفر- ا.فر(شوفیر- şûfir): شوفێر.

شـوغ- مص.ع(شەوغ- şewx): تاسەکردن، ئارەزووکردن، حەزکردن.

شوک- ا.ع(شەوک- şewk): دڕک.

شوک- ا.فر(شوک- şûk): جەزرەبە، تەکانی خێرا، حاڵەتێکی لەنکاودا تووشی مرۆڤ دەبێ و

هێزی لەبەر دەبڕێ.

شوکاء- ص.ع(شەوکاء- şewka') : جلی زبر.

شوکار- ص(شەوکار- şewkar) : شەوکار، شەوگەڕ، دزی شەوان.

شوکت- ا.ع(شەوکەت- şewket) : شان و شەوکەت، گەورەیی، فەڕوشکۆ، مەزنی.

شوکران- ا(شەوکەران- şewkeran) : جۆرە رووەکێکی ژەهردارە.

شوکل- ا(شوکەل- şûkel) : سەری تەشی، سەرە تەشی.

شوکە- ا(شوکە- şûrke) : بۆتە.

شوگاه- ا.مر(شەوگاه- şewgah) : شەوغار، شوێنی شەوانەی پەز.

شول- ا.ع(شەول- şewl) : پاشماوەی ئاو لە دەولکدا، پیاوی سوکەڵەی چاپووک.

شولا- ا(شەولا- şewla) : خەرقەی دەروێشی، پەڵاس.

شولان- ا(شەولان- şewlan) : کەمەند.

شولک- ا(شولەک- şûlek) : سەرەتەشی، ئەسپی خۆشبەز، تیژڕۆ.

شولم- ا.ع(شەولەم- şewlem) : شێلم.

شولە- ا(شەولە- şewle) : زبڵدان، سوڕکەوان، گوفەک، سەرەنویلکە.

شولیدن- مص.ل(شولیدەن- şûlîden) : حەیرمان، ئاڵۆزبوون، شێوان، ماندووبوون.

شولیدە- ص.مف(شولیدە- şûlîde) : حەیران، سەرسام، ئاڵۆز، پەرێشان، داماو.

شوم- ا.ص.ع(شووم- şûm) : شووم، بەدیوم، نەحس، نامویارەک، بەدفەڕ.

شومان- ا.انگل(شۆمان- şoman) : بەرێوەبەری نمایش.

شومیز- ا(شومیز- şûmîz) : زەوی شۆوبڕاو، زەوی کێڵراوی ئامادە بۆ کشتوکاڵ، کشتوکاڵ.

شومیزیدن- مص.م(شومیزیدەن- şûmîzîden) : شۆوبڕین، کێڵانی زەوی بۆ کشتوکاڵ.

شونیز- ا(شونیز- şûnîz) : رەشکە.

شوهاء- ص.ع(شەوهاء- şewha') : ژنی ناشیرین و روگرژ، شووم، نامویارەک، جوان.

شوهر- ا(شەوهەر- şewher) : مێرد، پیاوی بەژن، پیاوی ژندار.

شوهردار- ص(شەوهەردار- şewherdar) : مێرددار، بەمێرد، شوودار، بەشوو.

شوی- ا(شووی- şûy) : شوو، مێرد.

شوی- ص.ع(شەڤی- şevî) : گۆشتی برژاو، بریان، هەر شتێکی برژاو.

شوید- ا(شیڤید- şivîd) : شویت، گیایەکی بۆن خۆشە دەخورێ.

شویدی- ا(شیڤیدی- şivîdî) : جۆرە رووەکێکە لە شویت دەچێت.

شوی دیدە- ص.مر(شووی دیدە- şûy dîde) : بێوەژن.

شوییدن- مص.م(شوییدەن- şûyîden) : شوشتن، شۆردن.

شه- ا(شەه- şeh) : شا،

شه- ا(شوه- şûh) : وشەیەکە بۆ نەفرەتو بوغزاندن.

شهاب- ا.مر(شەهاب- şehab) : ئاوەگڵ.

شهاب- ا.ع(شیهاب- şihab) : ئەو گڕە سپیوازەی لە راخوشینی ئەستێرە دروست دەبێ، شوعلە، گڕی ئاگر، ئەستێرە، ئەستێرەی رۆشن.

شهادت- مص.ع(شەهادەت- şehadet) : گەواهی دان، شایەتی دان، شایەتمان هێنان، شەهیدبوون، کوژران لە رای یەزداندا.

شهادت نامە- ا.مر(شەهادەت نامە- şehadet name) : شایەتی نامە، گەواهی نامە.

شهام- ا.ع(شیهام- şiham) : وریا، چالاک، پیاوی پیاوانە، دلێر، جوامێر، زیرەکی، ئازا.

شهامت- مص.ع(شەهامەت- şehamet) : دلێری، گەورەیی، گەورەیی و فەرمانڕەوایی.

شهانە- ق.ص(شەهانە- şehane): پاشایانە.

شهب- ا.ع(شوهوب- şuhub): وشکە ساڵ، رەشبەڵەک، سوپاو لەشکری قورس و چەکدار.

شهباء- ص.ع(شەهباء- şehba’): بازو، بازگ، رەش‌و سپی، سوپا و لەشکری قورس و پڕ چەک، رەشە ساڵ، وشکە ساڵ.

شهباز- ا.مر(شەهباز- şehbaz): جوانباز، (چ نێرو چ مێ).

شهبال- ا.مر(شەهبال- şehbal): شاباڵ، شاپەڕ.

شەبالا- ا.مر(شەه بالا- şe bala): برا زاوا.

شهبانو- ا.ص(شەهبانو- şehbanû): ژنی شا، ژنی مەلیک.

شەبندر- ا.ص(شەهبەندەر- şehbender): شابەندەر.

شهپر- ا.مر(شەهپەر- şehper): شاپەڕ، شاباڵ.

شهترج- ا.مر(شەهتەرەج- şehterec): شاتەرە، شاترنج.

شهد- ا.ع(شەهد- şehd): هەنگوین.

شهداء- ا.ع(شوهەداء- şûheda’): شەهیدان، گەشمردەیان.

شهدانج- ا.مر(شەهدانەج- şehdanec): شادانە، جۆرە گیایەکە.

شهر- ا(شەهر- şehr): شار.

شهر- ا.ع(شەهر- şehr): مانگ.

شهرارا- ص.فا(شەهرئارا- şehrara): رازێنەرەوەی شار.

شهراشوب- ص.فا(شەهرئاشوب- şehr aşûb): ئاژاوەگێڕی شار، کەسێک لە جوانی‌و چالاکیدا فیتنەی شاربێ.

شهربان- ا.ص(شەهربان- şehrban): شارەوان، فەرمانڕەوای شار، بەڕێوەبەری گشتی ئاسایش.

شهربانی- ا.مر(شەهربانی- şehrbanî): دایەرەی ئاسایش.

شهربند- ا.مر(شەهربەند- şehr bend): قوللەو قەڵاتی شار، حەساری شار، شورەی دەوری شار، زیندانی، کەسێک لە گەمارۆدابێ.

شهرت- مص.ع(شوهرەت- şuhret): دەرکەوتن، دیارکەوتن، مەنشور بوون جا چ بەخراپی و چ بە چاکی، شۆرەت پەیدا کردن، بەنامێ.

شهرتاش- ص.مر(شەهرتاش- şehrtaş): هاوشاری، خەڵکی یەک شار.

شهردار- ا.ص(شەهردار- şehrdar): سەرۆکی شارەوانی.

شهرداری- ا.مر(شەهرداری- şehrdarî): دایەرەی شارەوانی.

شهرروا- ص.مر(شەهرەڤا- şehr reva): زێڕوزیوی خالیسە و باوی شار.

شهرسازی- ا.مص(شەهرسازی- şehrsazî): ئاوەدانکردنەوەی شار، بونیاتنانی شار، ئاوەدانکردنەوەو نۆژەنی شار.

شهرستان- ا.مر(شەهریستان- şehristan): شاری گەورە بە شارۆچکەو گوندەکانییەوە.

شهرک- ا(شەهرەک- şehrek): شارۆچکە، شاری بچووک.

شهرگردان- ص.مر(شەهرگەردان- şehr gerdan): زیندانییەک بۆ ریسواکردن بە شاردا بگێڕدرێ.

شهروا- ا.مر(شەهرڤا- şehrva): پارەیەک کە نرخی راستەقینەی کەمتربێ لەنرخی ئیسمی خۆی.

شهرود- ا.مر(شەهروود- şehrûd): جۆرە سازێکی کۆنە، هەنوکە بەکار نایەت (لە عوود دەچێت).

شهروزە- ا.ص(شەهروزە- şehrûze): گەدایەک هەر رۆژەی لە بەشێکی شارا بسوورێتەوەو گەدایی بکات.

شهره- ص(شوهرە- şûhre): نامێ، مەنشور، بەناوبانگ، ناودار.

شهره ء افاق- ص.مر(شوهرەی ئافاغ- şûhrey afax): ناودار لە هەموو دنیادا.

شهره عالم- ص.مر (شوهرەی ئالەم- şuhrey alem): ناودار لە گشت جیهاندا.

شهریار- ا.ص(شەهریار- şehryar): میری شار، میر، فەرمانڕەوای شار.

شهریده- ص.مف(شەهریدە- şehrîde): پەراگەندە، پەرت و بڵاو، پان و پلیشاوە، پەریشان.

شهریر- ا(شەهریر- şehrîr): مانگی شەشەمی ساڵی خورشیدی.

شهریور- ا(شەهریڤەر- şehrîver): مانگی شەشەمی ساڵی هەتاوی.

شهریورگان- ا.مر(شەهریڤەرگان- şehrîvergan): جەژنێکە لە چوارەمین ڕۆژی هەیڤی شەهریڤەردا لە ئێرانی کۆنا دەگێڕدرا.

شهریه- ص.ن- ع(شەهرییە- şehrîye): مانگانە، مووچەی مانگانە.

شهزاده- ا.مر(شەهزادە- şehzade): منداڵی شا، شازادە.

شهسوار- ص.مر(شەهسەڤار- şehsevar): شاسوار، سوارچاک.

شهکار- ص.مر(شەهکار- şehkar): شاکار، کارێک کە هونەری تێدا کرابێ، کاری پڕ هونەر.

شهلاء- ص.ع(شەهلاء- şehla'): ئافرەتی چاوڕەشی ئاماڵ شینی دڵڕفێن.

شهلنگ- ا(شەهلەنگ- şehleng): شاڵ باف، کرچن.

شهله- ا(شەهلە- şehle): گۆشتی زۆر چەور، چەوریی گۆشت.

شهله- ص.ع(شەهلە- şehle): پیرەژن، ژنی بە ساڵاچوو.

شهله- ا.ع(شوهلە- şuhle): چاوشین.

شهلیدن- مص.ل(شەهلیدەن- şehlîden): پەرت بوون، بڵاوبوونەوە، پەراگەندەبوون.

شهلیده- ص.مف(شەهلیدە- şehlîde): پەرتەوازە، پەرت و بڵاو.

شهم- ص.ع(شەهم- şehm): پیاوانە، زیرەک، چالاک، دلێر، سەروەرو فەرمانڕەوا، جوامێر.

شهمات- ا.مر(شەه مات- şehmat): کش مات (یاری شەترەنج).

شهنا- ا.مر(شەهنا- şehna): زوڕنا.

شهناز- ا(شەهناز- şehnaz): ئاوازێکی مۆسیقی ئێرانییە.

شهنشاه- ا.ص(شەهن شاه- şehn şah): گەورەی شایان، شاهنشا.

شهنشه- ا.ص(شەهەن شەه- şehen şeh): شاهنشا.

شهنگانه- ا(شەهەن گانە- şehen gane): ئاونگ، تەرزە، شوشە سۆڵ.

شهوات- ا.ع(شەهەڤات- şehevat): هەواو هەوەس، ئارەزووی نەفس، هەوەسبازی، گانەک، تامەزرۆی گان.

شهوار- ص(شەهڤار- şehvar): شتی چاک و گرانبەها کە لایەقی شابێ.

شهوان- ص.ع(شەهڤان- şehvan): گانەک، تامەزرۆی گان.

شهوانی- ص.ع(شەهڤانی- şehvanî): هەوەسباز، گانەک.

شهوت- مص.ع(شەه ڤەت- şehvet): لەزەت خواستن، ئارەزووکردنی لەرادەبەدەر.

شهوت الود- ص.مف(شەهڤەت ئالوود- şehvet alûd): گاناوی، بەئالۆش.

شهوت انگیز- ص.فا(شەهڤەت ئەنگیز- şehvet engîz): ئارەزوو بزوێن.

شهوت بار- ص.فا(شەهڤەت بار- şehvetbar): ئەوەی ئارەزووی لێ بیارێ.

شهوت پرست- ص.فا(شەهڤەت پەرەست- şehvet perest): گانەک، گاناوی، هەوەسباز، بەئالۆش.

شهوت ران- ص.فا (شەهڤەت ران- şehvat ran): ئارەزوو پەرست.

شهود- ا.ع(شوهوود- şuhûd): شایەتان.

شهود- مص.ع(شوهوود- şuhûd): دیتنی شتێک، ئامادەبوون، دەرکەوتن.

شهور- ا.ع(شوهوور- şuhûr): مانگان.

شهوق- مص.ع(شوهووغ- şuhûx): هەستان.

شهه- ا(شیهە- şihe): حیله، حیلەی ئەسپ.

شهی- ص.ع(شەهی- şehî): خوازەلۆک، لەزەتخواز.

شهید- ص.ع(شەهید- şehîd): یەکێکە لە ناوەکانی خوا، ئەوەی هیچ شتێک لە عیلمی پەنهان نییە، شایەت، شەهید بوون لە رای خوا.

شهیده- ص.ع(شەهیدە- şehîde): کوژراو لە رای یەزداندا.

شهیر- ص.ع(شەهیر- şehîr): نامیَ، مەنشور، ناودار، ناسراو.

شهیق- مص.ع(شەهیغ- şehîx): زەڕەی نێرەکەر، هەناسەکێشان.

شهین- ص.ن(شەهین- şehîn): شاهانە.

شیاب- مص.ع(شییاب- şiyab): ئاوێتەکردن، تێکەڵ کردن.

شیاد- ص(شەییاد- şeyyad): ریباکار، فێڵباز، ساختەچی.

شیار- ا(شییار- şiyar): رووشاو، کێڵراو، شۆوبڕاو.

شیاریدن- مص.م(شیارییدەن- şiyarîden): شۆ و بڕینی زەوی، جووت کردنی زەوی.

شیاطین- ا.ع(شەیاتین- şeyatîn): بەدخوویانێ کە خەڵکی بۆ خراپەکاریو بەدڕەوشتی هاندەدەن.

شیاع- مص.ع(شییاء- şiya’): بەرێکردن، پەیڕەوی کردن، برەو سەندن.

شیاع- ا.ع(شییاء- şiya’): دەستەچیلە، دەنگی شمشاڵ، خەبەرێ کە بڵاو بووبێتەوە.

شیاف- ا.ع(شییاف- şiyaf): شاف.

شیان- ا(شییان- şiyan): درەختێکە.

شیان- ا(شییان- şiyan): پاداشت.

شیانی- ا(شییانی- şiyanî): جۆرە دراوێکی زێڕو زیو بووە لە کۆنا لە خوراسان باوی بووە.

شیاه- ا.ع(شییاه- şiyah): پەزان.

شیٔ- ا.ع(شەیٔ- şeyi’): شت.

شیب- ا(شیب- şîb): شیو، نشێو، قامچی.

شیب- مص.ع(شەیب- şeyb): پیربوون، ئەختیاربوون.

شیبا- ص(شیبا- şîba): شێواو، پەشێو، دێوانە، ئەژدیها.

شیبان- ص.فا(شیبان- şîban): پەریشان.

شیبان- ا.ع(شەیبان- şeyban): یەکێکە لە مانگەکانی زستان (کانوونی یەکەم).

شیبان- ا.خ(شەیبان- şeyban): ناوی تیرەیەکی عەرەبە.

شیبانیدن- مص.م(شیبانیدەن- şibanîden): خەڵەتاندن، لەرزاندن، هەویرکردن، شێواندن.

شیب پالا- ا.مر(شیب پالا- şîbpala): خڵتەپاڵێو، سوزگی.

شیبه- ا.ع(شەیبە- şeybe): رێحانەی کرمانی، جۆرە رووەکێکە.

شیبیدن- مص.ل(شیبیدەن- şîbîden): لەرزین، جوڵان، ئاشق بوون، تووڕەبوون.

شیبنده- ا.فا(شیبەندە- şîbende): لەرزێنەر، تێکەڵکەر.

شیبان- ص.فا(شیبان- şîban): پەریشان، تووڕە، تۆراو.

شیپسی- ا(شیپسی- şîpsî): پلایس، مقاش.

شیپور- ا(شەیپوور- şeypûr): شەیپوور، زوڕنا.

شیپورچی- ا.ص(شەیپوورچی- şeypûrçî): شەیپوور ژەن.

شیترک- ا(شەیتەرەک- şeyterek): شاتەرە.

شیح- ا.ع(شیھ- şîh): جۆرە رووەکێکە.

شیخ- ص.ع(شەیخ- şeyix): پیرەمێرد، گەورەی قەوم، ڕێبەر، شێخ، زانا.

شیخک- ا(شەیخەک- şeyxek): شێخۆکە، کۆلکەشێخ، شێخە رووتە.

شیخوخت- مص.ع(شەیخوخەت- şeyxûxet): پیربوون، پیری.

شیخون- ص.ع(شەیخون- şeyxûn): شێخ، پیاوی پیر، پیاوی زۆرهان.

شیخە- ص.ع(شەیخە- şeyxe): پیرەژن.

شیخە- ص.ع(شییەخە- şiyexe): پیران.

شید- ا(شیید- şîd): خۆر، روناهی، رۆشنایی، رووناکی.

شید- ا.ع(شیید- şîd): هەر شتێ دیواری پێ کەفماڵ بکرێ (گەچو تەڕاوو قسڵو...).

شیدا- ص(شەیدا- şeyda): شەیدا، ئاشق، دێوانە، شێت، شێتو شەیدا.

شیذر- ا(شیزەر- şîzer): یەزدان، خوا، خولا.

شیر- ا(شیر- şîr): شێر.

شیر- ا(شیر- şîr): شێرەی ئاو، بەلووعە.

شیر- ا(شیر- şîr): شیر (شیری خواردنەوە).

شیر- ص.ع(شەییر- şeyir): راوێژکار، شیرەتکار، وەزیر، جوان.

شیرابە- ا.مر(شیرابە- şîrabe): شیلەیەکە لە قەدی هەندێ رووەکان دەتکێ.

شیراز- ا(شیراز- şîraz): خەستە، تۆراغ، دۆی لە توورەکە کریاگ.

شیرازە- ا(شیرازە- şîraze): جزوبەندی کتێبان کە ئەم سەرو ئەو سەری دەچنرێ، شیرازە.

شیرازەبەند- ا.ص(شیرازەبەند- şîrazebend): شیرازەبەند، شیرازەچن.

شیرافکن- ص.فا(شیرئەفکەن- şîrefken): دلێر، ئازا، پیاوی دلێرو ئازای وەها کە شێر بدا بە عاردیدا.

شیراوژن- ص.فا(شیر ئەوژەن- şîr ewjen): دلاوەر، دلێر، ئازا، کەسێک شێر بدا بە عاردیدا.

شیربا- ا.مر(شیربا- şîrba): شیرەوا، شیرو برنج.

شیربان- ا.ص(شیربان- şîrban): شێرەوان.

شیربچە- ا.مر(شیربەچە- şîrbeçe): منالانی پێشەنگ.

شیربرفی- ا.ص(شیری بەرفی- şîri berfî): شێرەبەفرینە.

شیربرنج- ا.مر(شیربیرینج- şîrbirinc): شیر برنج، شیرەوا.

شیربها- ا.مر(شیربەها- şîrbeha): شیربایی.

شیرپنجە- ص.مر(شیرپەنجە- şîrpence): بە چنگ وەکو شێر، بەهێز وەکو شێر.

شیرپنیر- ا.مر(شیرپەنیر- şîrpenîr): جۆرە گیایەکی خۆرسکە.

شیرج- ا(شیرەج- şîrec): رۆن گەرچەک.

شیرجە- ا.مر(شیرجە- şîrce): خۆهەڵدانە ناو ئاو بە سەرا، زەرگ.

شیرچرخ- ا.مر(شیری چەرخ- şîri çerx): بورجی شێر.

شیرچنگ- ص. مر (شیرچەنگ- şîr çeng): بەهێز، بە چنگ وەکو شێر.

شیرخاشاک- ا.مر(شیرخاشاک- şîr xaşak): شیلەی جۆرە گیایەکە.

شیرخشت- ا.مر(شیرخیشت- şîrxişt): شیلەی جۆرە گیایەکە.

شیرخشک- ا.مر(شیری خوشک- şîri xuşk): شیری وشک، شیری تۆز.

شیرخوار- ص.فا(شیرخار- şîrxar): منداڵی شیرەخۆرە.

شیرخوارگاە- ا.مر(شیرخارگاھ- şîrxar gah): دایەنگە، شوێنی منالانی شیرەخۆرە.

شیردان- ا.مر(شیردان- Şirdan): سکۆڵەی بەرخ و کارژۆلە و مەڕ.

شیردرفش- ا.مر(شیری دیرەفش- şîri direfş): شێری سەر عەلەم.

شیردل- ص.مر(شیردیل- şîr dil): شێردڵ، ئازا، بوێر، رەشید، عەگید.

شـیـردوش- ا.ص(شـیـردووش- şîrdûş): شیردۆش.

شـیـرده- ص.فا(شـیـردیه- şîrdih): شـیـردەر (حەیوان یان مرۆڤ).

شـیـرزا- ا.ص(شـیـرزا- şîrza): هەرشـتـێـک شیرزیاد بکات (خواردن یادەرمان..).

شـیـرزاد- ص.مر(شیـرزاد- şîrzad): بێچـووە شێر، ئازا، دلاوەر.

شـیـرزد- ص.مر(شـیـرزەد- şîrzed): منالێ شیری کەم خوارد بێ، ژەمبردە، شیرمردە.

شیرزن- ص.مر(شیـرزەن- şîrzen): شێرەژن، ژنی ئازاو دلێر.

شـیـرزنه- ا.مر(شـیـرزەنە- şîrzene): دارێکە شیربان دۆی پێ تێکدەدەن.

شـیـرزور- ص.مر(شـیـرزور- şîrzûr): بەهێـزو توانا وەکو شێر، ئازاو بوێر.

شیر ژیان- ا.ص(شیری ژییان- şîri jiyan): شێری توورە، شێری درندە.

شیرسار- ا.ص(شیرسار- şîrsar): وەکو سەری شێر.

شیرسگ- ص.مر(شیرسەگ- şîrseg): سەگی درِ وەکو شێر.

شیرسوار- ا.ص(شیرسەڤار- şîrsevar): خۆر.

شـیـرشـادروان- ا.مر(شـیـری شـادورڤـان- şîri şadurvan): وێنەی شـێـرکـە لەسـەر پەردە کێشرابێ.

شیرشرزه- ص.مر(شیری شەرزە- şîri şerze): شێری توورەو درِندە.

شیرشکار- ص.فا(شیـرشیکار- şîrşikar): ئازا، دلێـر، پیـاوێ کـە شـێـر راو بکات، راوچی شێر.

شیرشکری- ا.ص(شیرشیکەری- şîr şikerî):

رەنگی سپی ئامال زەرد، شەکەری.

شـیـرعلم- ا.مر(شـیـری ئەلەم- şîri elem): شێری عەلەم، وێنەی شێر لەسەر ئالاو بەیداخ.

شیرفش- ص(شیرفەش- şîrfeş): شێرئاسا.

شـیـرفـهم کـردن- مص.م(شـیـرفـەهم کـەردەن- şîrfehm kerden): شـێر تێگەیاندن، گـەوج حاڵی کردن.

شیرقلاب- ا.مر(شیر غوللاب- şîr xullab): قولابی پشتێن کە رەسمی شێری لەسەر کرابێ.

شـیـرک- ا.ص(شـیـرەک- şîrek): شـێـری بچکۆلە، کەسی ئازا و بەجەرگ.

شیرک- ا(شیرەک- şîrek): شیلەی تلیاک.

شـیـرکـچی- ا.ص(شـیـرەکـچی- şîrekçî): مەیخانەچی، عەرەقفرۆش.

شیرکخانه- ا.مر(شیرەکخانە- şîrekxane): مەیخانە، شوێنی کێشانی تلیاک.

شیرکردن- مص.م(شیرکەردەن- şîr kerden): دنەدان، زات وەبەرنان، هاندان.

شیرگردون- ا.مر(شیری گەردون- şîri gerdûn): بورجی شێر، هەتاو، خۆر.

شیرگنجشک- ا.مر(شیر گونجیشک- şîr guncişk): باشوکە، باشو، واشە.

شـیـرگی- ص(شـیـرەگی- şîregî): تلیـاکی، کـەسـێـک کـە لەسـەر کـێـشـانی شـیـلەی تلیـاک راهاتبێ.

شـیـرگـیـا- ا.مر(شـیـرگـیـیـا- şîr giya): شیلەیەکی سپییە کە لەلاسکی هەندێ گیادا هەیە.

شیرگیر- ص.فا(شیرگیر- şîrgîr): شێرگیر، دلێر، ئازا، بەهێز، مەست.

شـیـرلان- ا.مر(شـیـرلان- şîrlan): شـێـرلان، شوێنێ شێری زۆربێ.

شیـرمال- ا.ص(شیـرمال- şîrmal): نانێ لە شیر بسورێ.

شیرمان- ص(شیرمان- şîrman): بەجەرگ، مێرخاز، شێرەپیاو، شێر ئاسا.

شیرماهی- ا.مر(شیرماهی- şîr mahî): جۆرە ماسییەکی گەورەی دەریاییە، شێر ماسی.

شیرمرد- ص.مر(شیرمەرد- şîrmerd): شێرەپیاو، ئازا، دلێر

شرمرغ- ا.مر(شیری مورغ- şîri murx): شیری مر، کینایەیە لەشتی نایاب، شتێ کە نەبێ چونکە مر شیری نییە.

شیرمست- ص.مر(شیرمەست- şîrmest): بەرخ یا کارژۆلەیەک شیری زۆر خواردبێ و مەر بووبێ.

شیرمگس- ا.مر(شیرمەگەس- şîrmeges): جاڵجاڵۆکە، چونکە راوی مێش دەکات.

شیروا- ا.مر(شیرڤا- şîrva): شیرەوا، شیرو برنج، شیر برنج.

شیروار- ق.ص(شیرڤار- şîrvar): شێرئاسا.

شیروانی- ص.ن(شیرڤانی- şîrvanî): خەڵکی شیروان.

شیروانی- ا(شیرڤانی- şîrvanî): جۆرە خێوەتێکی چوارگۆشەیە، شیروانی.

شیروخورشید- ا.مر(شیرو خورشید- şîrû xûrşîd): شێرو خورشید، نیشانەی رەسمی دەوڵەتی ئێرانە کە بریتییە لە وێنەی شێرێکی راوەستاوی شمشێر لە دەستی راستاو هەتاو لە پشتییەوە دەدرەوشێ.

شیروخورشید سرخ- ا.مر(شیرو خورشیدی سورخ- şîrû xûrşîdi surx): شێرو خورشیدی سور، ناوونیشانەی کۆمەڵەو دەزگای خێرخوازی ئێرانە.

شیروش- ص(شیرڤەش- şîr veş): شێرئاسا، ئازا، بە جەرگ.

شیرونه- ا(شیرونە- şîrûne): گەرمەژنە، زیپکە، وردە زیپکە.

شیره- ا(شیرە- şîre): خۆشاوی میوە.

شیرهء تریاک- ا.مر(شیرەی تیریاک- şîrey tiryak): شیلەی تلیاک.

شیرهء خام- ا.مر(شیرەی خام- şîrey xam): شیلەیەکە لە رەگی گیاوە بۆ قەدی دەچێت.

شیرەخانه- ا.مر(شیرەخانە- şîrexane): مەیخانە، شوێنی شیرە کێشان (تلیاک).

شیرەکش- ص.فا(شیرەکەش- şîrekeş): شیرەکێش، شیلەی تلیاک خۆر.

شیرهء معده- ا.مر(شیرەی میئدە- şîrey mi'de): شیلەی گەدە، لیکاوی گەدە.

شیریاخط- ا.مر(شیریاخەت- şîryaxet): شێروخەت، تیروپشک، جۆرە قومارێکە.

شیرین- ص.ن(شیرین- şîrîn): هەر شتێ تامی قەند یان شەکری هەبێ، وەکو شیر.

شیرین بیان- ا.مر(شیرین بەیان- şîrîn beyan): جۆرە رووەکێکە (بەلەک) دەڵێن بۆ دەرمان دەشێت، عەرەب (عرق السوس)ی پێ دەڵێن.

شیرین دهن- ص.مر(شیرین دەهەن- şîrîn dehen): دەم و لێو جوان، شیرین زمان، قسەخۆش.

شیرین زبان- ص.مر(شیرین زەبان- şîrîn zeban): دەم و لەبز شیرین، زمان شیرین.

شیرین سخن- ص.مر(شیرین سوخەن- şîrîn suxen): قسە خۆش.

شیرین شمایل- ص.مر(شیرین شەمایل- şîrîn şemayîl): رەزا شیرین.

شیرینک- ا(شیرینەک- şîrînek): زیپکە، جۆرە رووەکێکە، جوانەزنە.

شیرین کار- ص.مر(شیرین کار- şîrîn kar): سیحرباز، جادووگەر، حەنەکچیو قسەخۆش، کەسێک کە کاری جوان و پڕ هونەر بکات.

شیرین گوار- ص.مر(شیرین گوڤار- şîrîr gu-var): بەتام و لەزەت، خۆش.

شیرینی- ا(شیرینی- şîrînî): شیرینی.

شیرینی پز- ا.ص(شیرینی پەز- şîrînî pez): شیرینی ساز، وەستای دروستکردنی شیرینی، حەڵواچی.

شیرینی خوران- ا.مر(شیرینی خوران- şîrînî xûran): شیرینی خواردنەوە.

شیز- ا(شیز- şîz): عەبەنووس.

شیشعان- ا(شیشەئان- şîşe'an): جۆرە دارێکە لە تیرەی دارگەز.

شیشک- ا(شیشەک- şîşek): رەبابەی چوار تار، ئامێرێکی مۆسیقایە.

شیشک- ا(شیشەک- şîşek): شەکەنێر.

شیشکی- ا.عا(شیشەکی- şîşekî): وشەیەکە وەکو (ترحێو).

شیشله- ص(شیشەلە- şîşele): شلوشاو، سست و خاو، بێ هێز.

شیشلیک- ا(شیشلیک- şîşlîk): شیشەکەباب، قیمەی لە شیش دراو، کەباب.

شیشم- ا(شیشوم- şîşum): رەبابە.

شیشو- ا(شیشو- şîşû): سوێسکە.

شیشه- ا(شیشە- şîşe): شووشە، ئامێرێکی مۆسیقایە.

شیشەباز- ص.فا(شیشەباز- şîşebaz): فێڵباز، حیلەکار، جادووباز.

شیشەبر- ا.ص(شیشەبور- şîşe bur): جامچی، شووشەبر.

شیشەکار- ا.ص(شیشەکار- şîşekar): شووشەساز، جامچی.

شیشەگر- ا.ص(شیشەگەر- şîşeger): شووشەگەر.

شیشەگرخانە- ا.مر(شیشەگەرخانە- şîşeger xane): کارگەی شووشەسازی.

شیشەگردان- ص.فا(شیشەگەردان- şîşegerdan): فێڵباز.

شیشەگردن- ص.مر(شیشەگەردەن- şîşegerden): بێ ئاوەز، گێل، کەوەدەن، گەوج.

شیشیک- ا(شیشیک- şîşîk): سوێسکە، باڵدارێکی گۆشت خۆشە.

شیطان- ا.ع(شەیتان- şeytan): روحی چەپەڵ و موزیر، یاخی، لاسار، دێو، ئەهریمەن، بە باوەڕی موسڵمانان شەیتان فریشتە بوو، چونکە کڕنوشی بۆ ئادەم نەبرد ترۆ کرا، ئەویش کەوتە گومڕاکردنی خەڵکی.

شیطره- ا(شەیتەرە- şeytere): شاتەرە، شادانە.

شیطنت- مص.ع(شەیتەنەت- şeytenet): زۆڵیەتی، سەرکێشی کردن، بەدکاری و دووروویی و بەدهزرکردن.

شیع- ا.ع(شیبیە ء- şîye'): پەیڕەوان و یارانی کەسێک، دۆستان و لایەنگرانی کەسێک.

شیعه- ا.ع(شیئە- şî'e): دارودەستەیەکی موسڵمانانن کە باوەڕیان بە خیلافەتی راستەوخۆی عەلی کوڕی ئەبی تاڵیب و کوڕەکانی هەس، ئەمانەش چەند تاقم و دەستەیەکن لەوانە: شیعەی دوازدە ئیمامی کە باوەڕیان بە خیلافەتی راستەوخۆی عەلی و هەر یازدە کوڕەکەی یەک لە دوای یەک هەیە.
شیعەی ئیسماعیلیە یان باتنیی یان حەوت ئیمامی... لەلای ئەوان ماڵباتی ئیمامان لە محەمەدی کوڕی ئیسماعیلدا تەواو دەبێ، هەروەها گروپی زەیدییە کە باوەڕیان بە ئیمامەتی زەیدی کوڕی ئیمام زەینەڵ عابدین دوای بابی هەیە.

شیعی- ا.ع(شیئی- şî'î): یەک شیعە.

شیفتن- مص.ل(شیفتەن- şîften): عاشق بوون، شەیدابوون، حەیرمان.

شیفته- ص.مف(شیفتە- şîfte): شەیدا، عاشق، حەیران، سەرسام، سەرگەردان.

شیک- ص.فر(شیک- şîk): شیک، جوان، ناسک، خشکۆک.

شیک پوش- ص.فا(شیک پووش- şîk pûş): شیک پۆش، کەسێک کە هەمیشە جلکی نوێ و جوانی لەبەر بێ.

شیکران- ا(شەیکەران- şeykeran): جۆرە رووەکێکە.

شـیـلات- ا(شـیـلات- şîlat): شـوێنێ کـە لە ڕەخی دەریادا بۆ ڕاوە ماسی دروست بکرێ.

شـیـلان- ا(شـیـلان- şîlan): سـفرەی مـیـر و گەورەپیاوان، کاتی فراڤین، خۆراک.

شیلان- ا(شیلان- şîlan): شیلان، (ڕووەک).

شـــیـلـم- ا.ع(شـــەیلەم- şeylem): جـــۆرە گیایەکە.

شیلنگ- ا.انگل(شیلەنگ- şîleng): سۆندە.

شیلە- ا(شیلە- şîle): ئاودڕ.

شیلە- ا(شەیلە- şeyle): جۆرە ڕووەکێکە.

شیلە- ا.عا(شیلە- şîle): فڕوفێڵ.

شـــیلینگ- ا.انگل(شــیلینگ- şîlîng): شیلینگ (جۆرە پارەیەکە).

شیم- ا(شیم- şîm): جۆرە ماسییەکە.

شیم- ص.ع(شیم- şîm): خاڵدار.

شـــیم- ا.ع(شـــیـــەم- şîyem): خـــوخـــدە، دابونەریت.

شـــیـــمـــاء- ص.ع(شـــەیماء- şeyma’): ژنی خاڵبەڕوو، ژنی خاڵدار.

شیمە- ا.ع(شیمە- şîme): خوو، تەبیعەت، عادەت.

شیمی- ا.فر(شیمی- şîmî): زانستی کیمیا.

شـیـمـیـایی- ص.ن(شـیـمـیـایی- şîmyayî): کیمیایی.

شیمی دان- ص.فا(شیمی دان- şîmîdan): زانا لە بواری کیمیادا، کیمیازان.

شین- مص.ع(شـەین- şeyn): خـراپی، بەدی، خەوش.

شیو- ا(شیڤ- şîv): شیو، دۆڵ.

شیوا- ص(شیڤا- şîva): ڕەوان، سوارو ڕەوان.

شـــیـــوایی- ا.مص(شـــیـــڤـــایی- şîvayî): فەساحەت، ڕەوانبێژی، ڕوونیو ڕەوانی، بەدەم و زمان.

شیوانیدن- مص.م(شیڤانیدەن- şîvanîden): شێواندن، تێکەڵ کردن.

شیوخ- ا.ع(شویوخ- şuyûx): پیران

شـــیـــوخـــیـت- مص.ع(شـــویوخـــیـــەت- şuyuxîyet): پیربوون.

شیوشە- ا(شویوشە- şuyûşe): شووشەی زێڕ و زیو، لوولەی زێڕ و زیو.

شیوع- مص.ع(شویوء- şuyû’): بڵاوبوونەوە، ئاشکرابوون، خویابوون.

شـیـون- ا(شـیـڤـەن- şîven): شـیـوەن، شین و شەپۆر و گریان.

شیوە- ا(شیڤە- şîve): یاسا و ڕێسا، ڕێچکە و ڕێباز، دابونەریت، ناز و نوز، فڕوفێڵ.

شـیـوەگـر- ص.فـا(شـیـڤـەگـەر- şîveger): حیلەکار، خودان شێوەو شێواز، دلبەری نازفرۆشو لێزان لە عەشقکاریدا.

شـیـویدن- مص.ل(شـیـڤـیـدەن- şîvîden): شێوان، تێکەڵ بوون، پەشێوان

شیهم- ا.ع(شەیهەم- şeyhem): سیخور.

شـیـهـە- ا(شـیـهـە- şîhe): حـیلەی ئەسپ، کوڕژنی ئەسپ.

ص

ص- حر (ص- s):
پیتی هەڤدەیەمی ئەلفبای فارسییەو بە (صاد) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٩٠).

صائب- ا.فا.ع(سائیب- sa’ib): راست و دروست، هەق.

صائح- ا.فا.ع(سائیە- sa’ih): هاوارکەر.

صائحە- ا.فا.ع(سائیهە- sa’ihe): شین و شەپۆر، شین و گریان لەسەر مردوو، شینگێڕ.

صائد- ا.فا.ع(سائید- sa’id): راوچی، شکارچی.

صائغ- ا.فا.ع(سائیغ- sa’ix): زەڕەنگەر، ئاڵتونچی.

صائم- ا.فا.ع(سائیم- sa’im): رۆژووگر، بەڕۆژوو، رۆژووڤان.

صائمە- ا.فا.ع(سائیمە- sa’ime): رۆژووگر، (بۆمێ)..

صائن- ا.فا.ع(سائین- sa’in): نیگابان، پارێزەر.

صاب- ا.ع(ساب- sab): هەر گیایەک یان درەختێک کە لاسکەکەی یان لقەکەی بشکێننەوەو مادەیەکی شیرئاسای لێ دەربچێ، شیلە.

صابئە- ا.ع(سائبیئە- sabie): سوبی، گروپێکی ئایینییە کە رێورەسم و سروتیان تێکەڵەیەکە لە یەهودییەت و مەسیحیەت. مەڵبەندی ئەسڵی سوبییەکان کلدەی کۆن بووەو بە ئەهلی کتێب حەساو کراون و لە قورئاندا ناویان هاتووە.

صابئین- ا.ع(سابیئین- sabi’în): سوبییەکان.

صابر- ا.فا.ع(سابیر- sabir): بەسەبر، بەحەوسەڵە، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

صابون- ا.فر(سابوون- sabûn): سابون (بۆ خۆشتن و جل شتن و...) بەکاردێ.

صابون پز- ا.ص(سابوون پەز- sabûn pez): سابوونچی، سابون ساز، سابوونکەر.

صابون پزخانە- ا.مر(سابوون پەزخانە- sabûn pezxane): کارگەی سابوونسازی.

صابونی- ص.ن(سابوونی- sabûnî): سابونچی، سابونفرۆش.

صابونیە- ا.ع(سابونییە- sabûnîye): سابوناقەلێ، گیایەکە لە ئاوا کەف دەکات، ئەسپون.

صابی- ا.ص.ع(سابی- sabî): پەیڕەوی مەزەبی سوبی، ئەوەی لە ئاینی خۆیەوە بچێتە سەر ئاینێکی دی.

صابئين- ا.ع(سابیئین- sabi’în): سوببییەکان (پەیڕەوانی مەزهەبی سوببی).

صاحب- ا.فا.ع(ساهیب- sahib): خاوەن، یاوەر، دۆست، هاونشین، خودان شت، یەزدان.

صاحب اختيار- ص.مر(ساهیب ئیختیار- sahib ixtîyar): عینوان و لەقبێکی زەمانی قاجارییەکان بوو، بەڕێز.

صاحب اسرار- ص.مر(ساهیب ئەسرار- sahib esrar): رازدار، پارێزەری نهێنی، رازگر.

صاحب افسر- ص.مر(ساهیب ئەفسەر- sahib efser): خاوەن تاج، تاجدار.

صاحب امتياز- ا.ص(ساهیب ئیمتیاز- sahib imtîyaz): خاوەن ئیمتیاز: (هی کارخانە بێ یان رۆژنامەو بلاوڤۆکان..).

صاحب بريد- ص.مر(ساهیب بەرید- sahib berîd): خودان پۆستە، جاران بەو کەسە دەگوترا کە رووداوەکانی شارێکی دەنووسییەوەو بە قاسیدا بۆ پاشای دەنارد.

صاحب ترجمه- ص.مر(ساهیب تەرجەمە- sahib terceme): کەسێک کە ژینامەی بنووسنەوە.

صاحب تصرف- ص.مر(ساهیب تەسەڕوف- sahib teseruf): خاوەن؛ کەسێک هەقی دەستکاریو دەست وەردانی لە شتێک یان کارێکدا هەبێ، پیرێک کە بتوانێ حاڵەتێک لە موريد وەربگرێتەوە یان پێی بدات.

صاحب جاه- ص.مر(ساهیب جاه- sahib cah): خودان پلەو پایە، خودان شانوشەوکەت، رێزدار.

صاحب جاهى- ا.مص(ساهیب جاهی- sahib cahî): پایەی خاوەن شکۆ، پایەبەرزی.

صاحب جمع- ص.مر(ساهیب جەمء- sahib cem’): مامۆری کۆکردنەوەی باج و خەراج (سەردەمی مەغۆلەکان).

صاحب حالت- ص.مر(ساهیب هالەت- sahib halet): ئەوەی حاڵەتی هەبێ، کەسێ کە تاسەو کەڵکەڵەو شەوقو عەشقو هەڵچوونی هەبێ.

صاحب خانه- ا.ص(ساهیب خانە- sahib xane): خاوەن ماڵ، ماڵی خوا، خانەخوێ، ماڵخۆ.

صاحب خبر- ص.مر(ساهیب خەبەر- sahib xeber): ئاگادار، هەواڵنێر، رۆژنامەنووس، پەیامنێر، پەردەدار، سەفیر.

صاحب خرد- ص.مر(ساهیب خیرەد- sahib xired): ئاقڵ، بە ئاوەز، ئاوەزدار.

صاحب خير- ص.مر(ساهیب خەیر- sahib xeyr): خێرەومەند، چاکەکار.

صاحب درد- ص.مر(ساهیب دەرد- sahib derd): ئازاردار، دەردمەند، مسیبەتدیدە.

صاحب دعوت- ص.مر(ساهیب دەئڤەت- sahib de’vet): خودان بانگەوازی ئاینی یان سیاسی، نازناوی ئەبو موسلیمی خوراسانی بووە.

صاحب دل- ص.مر(ساهیب دیل- sahib dil): بەجەرگ، سۆفی، خواناس، خودان سۆز.

صاحب دلق- ص.مر(ساهیب دەلغ- sahib delx): خەرقەپۆش، سۆفی شڕپۆش.

صاحب دولت- ص.مر(ساهیب دەولەت- sahib dewlet): دەوڵەمەند، ماڵدار، بە یەغباڵ، بەبەخت.

صاحب ديوان- ص.مر(ساهیب دیڤان- sahib dîvan): سەرۆکی دیوان، وەزیر، سەرکاری خەزێنە، خەزنەدار، شاعیرێک کە دیوانی هەبێ.

صاحب راى- ص.مر(ساهیب رەئی- sahib reî): خودان راو هزری راست و دروست.

صاحب سر- ص.مر(ساهیب سیر- sahib sir): مەحرەمی راز، رازگر، نهێنی پارێز.

صاحب سرير- ص.مر(ساهیب سەریر- sahib serîr): خودان تەختی پاشایەتی.

صاحب شرع- ا.مر(ساهیب شەرء-sahib-şer'): خودان شەرع، یاسادانەر، پێغەمبەری ئیسلام.

صاحب عزا- ص.مر(ساهیب ئەزا-sahib-eza): خودان تازیە، تازیەدار، پرسەدار، عەزادار، ئەزیەتبار.

صاحب غار- ا.ص(ساهیبی غار-sahibi-xar): خودان غار، نازناوی ئەبوبەکرە کە دەگەڵ پێغەمبەردا چووە غاری حەڕا.

صاحب غرض- ص.مر(ساهیب غەرەز- sahib xerez): خودان مەبەست، غەرەزدار، فیتنەگێڕ.

صاحب فراش- ص.مر(ساهیب فیراش- sahib firaş): نەخۆشی لە جێدا کەوتوو، کەفتەکار، لەش بەبار.

صاحبقران- ص.مر(ساهیب قیران-sahib-xiran): کەسێک لە کاتی لەدایکبوونیدا جۆرە یەکانگیربییەک لە نێوان ئەستێراندا رووبدات کە ئەمە نیشانەی شانسدارییە، ساحێبقران نازناوی هەندێ لە پاشایانی ئێرانی بووەو بە مانای خۆش تالح هاتووە.

صاحب قلم- ص.مر(ساهیب غەلەم-sahib-xelem): خودان قەڵەم، نووسەر، ئەهلی قەڵەم.

صاحبقیاس- ص.مر(ساهیب غییاس- sahib xîyas): خودان رەئی، خودان بۆچوون.

صاحب کار- ص.مر(ساهیب کار-sahib-kar): خودان کار، کار فەرما.

صاحب کلاه- ص.مر(ساهیب کولاه- sahib kulah): تاجدار، پاشا.

صاحب مال- ص.مر(ساهیب مال-sahib-mal): دەوڵەمەند، زەنگین، دەستڕۆ، بووە، دارا.

صاحب مرده- ص.مر(ساهیب موردە- sahib murde): خاوەن مردوو، خێومردە.

صاحب منصب- ا.ص(ساهیب مەنسەب- sahib menseb): خودان پلەو پایەی گەورە (دەوڵەتی یان لەشکری).

صاحب نسق- ص.مر(ساهیب نەسەخ- sahib nesex): دارۆغە، ماموری پاراستنی ئەمن و ئاسایش.

صاحب نظر- ص.مر(ساهیب نەزەر-sahib-nezer): خودان رەئی راست و دروست، زانا، سۆفی، جوان پەرست.

صاحب نفس- ص.مر(ساهیب نەفەس- sahib nefes): بەدەم و نفوس، پیاوچاک، کەسێ کە دوعای گیرابێ.

صاحبه- ص.فا(ساهیبە- sahibe): هاوڕێ، ژن.

صاحبی- ا.ص(ساهیبی- sahibî): ساحیبی، جۆرە ترێیەکی دەنک درێژی سور رەنگە، جۆرە جلێکی ئاوریشمی خەت خەتە.

صادر- ا.فا.ع(سادیر- sadir): دەرچوو، ئەوکالایانەی لە ولاتێکەوە بۆ ولاتێکی دی دەچێت.

صادع- ا.فا.ع(سادیء- 'sadi): میانچی، ناوبژیوان، داوەر، قازی.

صادق- ا.فا.ع(سادیغ- sadix): راستگۆ، راست و دروست، ئاشکرا.

صادقانه- ق.ص(سادیغانە-sadixane): راستگۆیانە، بەراستی و دروستی.

صادقه- ا.فا.ع(سادیغە- sakixe): راستگۆ (بۆ مێ).

صارم- ص.فا.ع(ساریم- sarim): شمشێری برندە، شێری دڕندە، پیاوی دلێر، ئازا.

صاع- ا.ع(ساء- 'sa): پێوانەیەکە بەرانبەر بە سێ کیلۆ گرامە.

صاعد- ا.فا.ع(سائید- sa'id): بالاڕەو.

صاع ستان- ص.فا(ساء سیتان- sa' sitan): هەژارو بێنەوا کە لە جەژنی رەمەزاندا سەدەقەو سەرفترە لە خەڵکی وەربگرێ.

صاع سر- ا.مر(سائی سەر- sa’iser): سەر فیترە، زەکاتی سەرفیترە.

صاعقە ا.ع(سائیخە- sa’ixe): هەورە بروسکە، هەورە تریشقە.

صاعقە اسا- ص.مر(سائیخەئاسا- sa’ixe asa): بروسکە ئاسا، وەکو هەورە بریسکە.

صاغانی- ص.ن.ع(ساغانی-saxanî): خەڵکی ساغان کە (گوندێک بووە لە مەرو).

صاغر- ص.ع(ساغیر- saxir): پیاوی بودەڵە، بەزوڵم رازی.

صاف- ص.ع(ساف- saf): بێ غەل و غەش، پاک، تەخت، هەموار، ساف.

صافات- ا.ع(سافات- saffat): ریزبەستووان، فریشتەێن ریزبەستوو.

صافکاری- ا.مص(سافکاری-safkarî): سافکردن، راستکردنەوە، هەموارکردن.

صافە- ص.ع(سافەە- saffe): وشترێن ریز بەستوو.

صافی- ص.فا.ع(سافی- safî): پاڵوێنە، پاک، بێ غەل و غەش.

صافی درون- ص.مر(سافی دەرون- safî derûn): بە ویژدان، دڵپاک، دەروون پاک.

صافی دل- ص.مر(سافی دیل- safî dil): دڵپاک، بێ کەرب و کینە.

صافی شدن- مص.ل(سافی شودەن- safî şuden): پاک بوونەوە، ساف بوون.

صافیە- ص.ع(سافییە- safîye): سەرزەمینێ کە خەڵکەکەی کۆچیان کردبێ یان مردبن و میراتگرێکیان لە دوا بەجێ نەمابێ.

صالح- ص.ع(سالیح- salih): چاکەکار، پیاوی باش، شایستە، صاڵحان.

صالحە- ا.فا(سالیهە- salihe): ئافرەتی باش و ساڵحان، ئافرەتی چاکەکار.

صامت- ا.ص.ع(سامیت- samit): بێدەنگ، زێڕو زیو.

صانع-ا.فا.ع(سانیع- sani’): سنعەتکار، پیشەوەر، خوای مەزن، پیشەساز.

صب- مص.ع(سەبب- sabb): رشتن، رشتنی ئاو.

صبا- ا.ع(سەبا- seba): بای سەبا، بایەکی فێنک و خۆشە.

صبا- ا.ع(سیبا- siba): منداڵێتی.

صباء- مص.ل.ع(سەباء- seba’): ئارەزووکردنی منداڵێتی و گەمەو وازی.

صباح- ا.ع(سەباه- sebah): بەیانی، بەرەبەیان، سپێدە، سەرەتای رۆژ.

صباح- ص.ع(سیباه- sibah): دەموچاو سپی، جوان، رووخۆش.

صباحت- مص.ع(سەباهەت-sebahet): بوون بە خودانی جوانی، جوان بوون، جوانی، خشکۆکی.

صبار- ص.ع(سەببار- sebbar): زۆر بە سەبر، بە حەوسەڵە.

صبار- ا.ع(سوببار- subbar): تەمر هندی.

صباغ- ا.ع(سیباغ- sibax): بۆیە، سبوغ، بۆیاغ.

صباغ- ص.ع(سەبباغ- sebbax): رەنگساز، خومچی، درۆزن.

صباغت- ا.مص.ع(سیباغەت-sibaxet): بۆیاخچێتی، رەنگرێژی، خومچێتی.

صبان- ص.ع(سەببان- sebban): سابوونچی، سابوونساز، سابوونفرۆش.

صباوت- ا.(سەباڤەت- sebavet): منداڵیەتی.

صبایا- ا(سەبایا- sebaya): کیژۆڵان، کچۆڵان.

صبح- ا.ع (سوبھ- subh): بەیانی، سەرەتای رۆژ، سپێدە.

صبح اسا- ص.مر(سوبھ ئاسا- subh asa): وەکو سپێدە، روون وەکو سپێدە، کازیوە.

صبحانه- ا.مر(سوبهانه- subhane): تاشت، قاوەڵتی، خواردنی بەیانی، ژەمی بەیانیان.

صبح پسین- ا.مر(سوبهی پەسین- subhi-pesîn): بەیانی تەواو.

صبح خوان- ص.فا(سوبھ خان- subh xan): بولبول، مەلێک کە بەیانیان بخوێنێ.

صبح خیز- ص.فا(سوبھ خیز- subh xîz): کەسێک کە بەیانیان زوو لە خەو رابێ.

صبحدم- ا.مر(سوبھ دەم- subh dem): دەمەو بەیان، کازیوە، ئەلەند.

صبحدمان- ق(سوبھ دەمان- subh deman): بەرەبەیانیان.

صبح رو- ص.مر(سوبھ روو- subh rû): روو سپی وەکو بەیان، دەموچاو روون و سپی.

صبح سعادت- ا.مر(سوبهی سەئادەت- subhi se’adet): سەرەتای خۆشبەختی.

صبح فام- ص.مر(سوبھ فام- subh fam): رۆشن وەکو سپێدە.

صبحگاه- ا.مر(سوبھ گاه- subh gah): بەرەبەیان، سپێدە، کازیوە.

صبح گاهان- ق.مر(سوبھ گاهان- subh gahan): بەرە بەیانیان.

صبح وار- ص.مر(سوبھ ڤار- subh var): سپێدە ئاسا، سپی و رووناک.

صبح وش- ص.مر(سوبھ ڤەش- subh veş): سپێدە ئاسا، رووناک.

صبر- مص.ل.ع(سەبر- sebr): تەحەمول، سەبرکردن، بە حەوسەڵە بوون.

صبر- ا.ع(سیبر- sibr): هەوری سپی، قەراغی شتێک، ئەستووری شتێک.

صبر- ا.ع(سەبیر- sebir): جۆرە گیایەکە.

صبغ- مص.م.ع(سەبغ- sebx): خومکردن، رەنگ کردن، بۆیە کردن، نوقوم کردنی دەست لە ئاودا، تەعمید کردن (لە ئاو هەڵکێشان).

صبغ- ا.ع(سیبغ- sibx): رەنگ، بۆیە، پێخۆری شلە.

صبغه- ا.ع(سیبغە- sibxe): رەنگ، بۆیە، خوم، دینو ئایین.

صبوت- ا.مص(سەبڤەت- sebvet): هەرزەکاری، منداڵێتی.

صبوح- ا.ع(سەبوھ- sebûh): سپێدەزوو، شەرابێ سوزو بخورێتەوە، نانێ کە سوزو بخورێ.

صبور- ص.ع(سەبوور- sebûr): بەسەبر، بە حەوسەڵە.

صبوره- ص.ع(سەبوورە- sebûre): گیراو لەسەر قەتڵ.

صبی- ا.ع(سەبی- sebî): منداڵ، منداڵی بچووک، کوڕک.

صبیان- ا.ع(سوبیان- subyan): منداڵان.

صبیح- ص.ع(سەبیھ- sebîh): جوان، خشکۆک، رەنگ و روو سپی و جوان.

صبیحه- ص.ع(سەبیحە- sebîhe): ژنی جوان، رەنگ ورو سپیکەلەی جوان.

صبیحه- ا.ع(سەبیهە- sebîhe): سوزو، سپێدە، کازیوە، بەرەبەیان، ئەلند.

صبیر- ص.ع(سەبیر- sebîr): بەسەبر، گەورەی قەوم.

صبیه- ا.ع(سەبییە- sebîye): کچۆڵە.

صح- مص.ع(سوھ- suhh): چاکبوونەوە (لە نەخۆشی)، راست و دروستبوونی کارێک یان هەواڵێک.

صحائف- ا.ع(سەهائیف- seha’if): نامە و نووسراوان، کتێبان.

صحاب- ص.ا.ع(سیهاب- sihab): هاونشین، هاوڕێیان، یارانی پێغەمبەر.

صحابت- مص.ل.ع(سەهابەت-sehabet): هاوڕێیاتی کردن، دۆستایەتی کردن، هاودەمی.

صحابه- ص.ا.ع(سەهابە- sehabe): یاران، هاوڕێیان، هانیشینان، هاودەمان، یارانی پێغەمبەری ئیسلام.

صحابی- ص.ن.ع(سەهابی- sehabî): هەر

موسڵمانێ پێغەمبەری دی بێو ماوەیەک یاوەریو هاونشینی و هاودەمی کردبێ.

صحابیە- ص.ن.ع(سەهابییە-sehabîye): هەر ژنێک فریای هاودەمی پێغەمبەر کەوتبێ.

صحاح- ا.مص.ع(سەهاھ- sehah): تەندروستی، ساغڵەم، ساغ، بێ عەیب، پاک.

صحاح- ص.ع(سەهاھ- sehah): راست و دروست، بێ کەم و کەسر.

صحاری- ا.ع(سەهاری- seharî): سارا، دەشت، بیابان.

صحاف- ص.ع(سەهھاف- sehhaf): سەحاف، ئەوەی بەرگ و جزوبەندی کتێبان بکات، مەسحەف فرۆش.

صحاف- ا.ع(سیهاف- sihaf): گۆلاو.

صحبان- ص.ع(سوهبان- suhban): هاورێ، یارو یاوەر، هاونشین، هاودەم (بۆ کۆ).

صحبت- مص.ل.ع(سوهبەت-suhbet): هاوڕێیاتی کردن، هاودەمی کردن، قسەکردن.

صحت- مص.ل.ع(سیهھەت-sihhet): چاک بوونەوە، ساغڵەم بوون، هەستانەوە لە نەخۆشی.

صحراء- ا.ع(سەهراء- sehra’): دەشت، سارا، بیابان، چۆڵی بێ ئاووگیا.

صحراگرد- ص.فا(سەهراگەرد- sehra gerd): بیابانگەڕ، سارانشین.

صحرانشین- ص.فا(سەهرانیشین- sehranişîn): چادرنشین، سارانشین، ژیانی بیابان و ژێر چادران.

صحرانورد- ص.فا(سەهرانەڤەرد-sehra neverd): بیابانگەڕ، ئەسپی تیژڕەوی بیابان بڕ.

صحراوات- ا.ع(سەهراڤات-sehravat): سارایان، بیابانان.

صحراوی- ص.ن.ع(سەهراڤی-sehravî): بیابانی، جۆرە گورگێکی مرۆڤخۆرە.

صحف- ا.ع(سوهوف- suhuf): کتێبان، رۆژنامان.

صحفە- ا.ع(سەهفە- sehfe): قاپ، دەفر، ئامان.

صحن- ا.ع(سەهن- sehn): ناوەندی حەوشە، ناوەندی سەرا، قاپ، پەرداخ.

صحنە- ا.ع(سەهنە- sehne): زەوی هەموار، شوێنی بەرینو کراوە، شوێنی نواندنی شانۆنامە.

صحنەساز- ص.فا(سەهنەساز- sehne saz): کەسێک کە زەمینە بۆ نمایش ساز بکات.

صحنەسازی- ا.مص(سەهنەسازی- sehne sazî): کاری سەهنەساز، نمایشکاری.

صحو- مص.ل.ع(سەهڤ- sehv): وەهۆش هاتنەوە لەمەستی، ساف بوونی ئاسمان، ساماڵ بوون.

صحون- ا.ع(سوهون- suhûn): سەحەنان، قاپێن گەورە، ئامانان.

صحیح- ص.ع(سەهیھ- sehîh): دروست، راست، تەندروست، سەحەت.

صحیفە- ا.ع(سەهیفە- sehîfe): رۆژنامە، کاغەز، کتێب، نامیلکە، بلاڤۆک، گەڵای زەردی خەزان، روخساری ئاشق.

صخر- ا.ع(سەخر- sexr): تاتە بەرد، تاشەبەرد، گاشەبەرد، تاوێر، کەڤر.

صخرە- ا.ع(سەخرە- sexre): تاوێر، کەڤر، گابەرد.

صخور- ا.ع(سوخور- suxûr): کەڤران، تاوێران.

صد- ا(سەد- sed): ژمارە (١٠٠).

صد- مص.م.ع(سەدد- sedd): گێڕاندنەوە، نەهێشتن، لە رودا وەستان.

صدا- ا.ع(سەدا- seda): بانگ، بانگ کردن، دەنگدانەوە، دەنگ.

صدارت- مص.ل.ع(سیدارەت-sidaret): سەرەک وەزیران، سەدری ئەعزەم، لە سەروودانیشتن.

صداسنج- ا.مر(سەداسەنج- seda senc): دەنگپێو، ئامێری ئەندازەگیری لەرەی دەنگ.

صداع- ا.ع(سوداء- suda’): ژانەسەر، سەر ئێشە.

صداق- ا.ع(سیداغ- sidax): مارەیی.

صداق- مص.ع(سیداغ- sidax): دۆستایەتی کردن.

صداقت- ا.مص(سەداغەت-sedaxet): دۆستایەتی گیانی بە گیانی، دۆستایەتی دڵسۆزانە.

صدام- ا.ع(سیدام- sidam): ژانی نیوەسەر، (شەقیقە).

صدبرگ- ا.ص(سەد بەرگ- sed berg): گوڵەباخ، گوڵی گولاو، گوڵێک پەڕەی زۆر بێ.

صدپا- ا.مر(سەدپا- sedpa): هەزارپێ، مێروویەکە پێی زۆرە.

صدتو- ص.مر(سەدتوو- sedtû): سەد توێ، سەدلا، هەرشتێ لۆچ و توێی زۆربێ.

صدد- ا.ع(سەدەد- seded): رووبەڕوو، نیازو مەبەست.

صدر- ا.ع(سەدر- sedr): سینگ، سەروو، لای سەرووی مەجلیس، پێشەوا.

صدر اعظم- ا.مر(سەدری ئەئزەم- sedri e’zem): سەرەک وەزیران.

صدر مجلس- ا.مر(سەدری مەجلیس- sedri meclis): سەرووی مەجلیس.

صدرنشین- ص.فا(سەدرنیشین- sedir nişîn): کەسێک لە سەرووی مەجلیس دابنیشێ، پێشەوا.

صدره- ا.ع(سودرە- sudre): سینگ، سەرووی سینەی مرۆڤ، سوخمە، تی شێرت، بەرکۆشە.

صد شاخ- ص.مر(سەد شاخ- sed şax): سەد پارچە، پارچە پارچە.

صدع- مص.ع(سەدء- sed’): درزبردن، ئاشکرا کردن، درز، شەق، دەستە، گرووپ.

صدغ- ا.ع(سودغ- sudx): لاجانگ، جانگێ.

صدف- ا.ع(سەدەف- sedef): جانەوەرێکی نەرمەلیقەیە لە ئاودا دەژی، لەناوقاوغێکی قایم دایە پێی دەڵێن سەدەف یان گوێچکە ماسی.

صدف وش- ص.مر(سەدەف ڤەش- sedef-veş): سەدەف ئاسا، وەکو سەدەف، مینا سەدەف.

صدق- مص.ع(سیدغ- sidx): راستگووتن، راستی و دروستی.

صدقاء- ا.ع(سودەغاء- sudexa’): برادەران، هاوڕێیان.

صدقات- ا.ع(سەدەغات- sedexat): سەدەقەو خێر.

صدقه- ا.ع(سەدەغە- sedexe): شتێ کە لە رای خوا بە هەژاران بدرێ، سەدەقە.

صدقه- ا.ع(سەدغە- sedxe): مارەیی.

صدقیانی- ص.ن(سەدغەیانی-sedxeyanî): خەڵکی سەدغەیان (گوندێکی سەر با شاری خوی)یە.

صدگان- ا.مر(سەدگان- sedgan): پێوانەیەکە، نیومەنی تەبریزی.

صدگان- ا.مر(سەدەگان- sedegan): سەدان.

صدم- مص.ع(سەدم- sedm): پێکدادان، دوو شت بە توندی بەیەکدا بدەن.

صدمه- ا.ع(سەدمە- sedme): ئازار، مسیبەت، پێکەوتنی دووشت یەک جار، ئاسیو.

صدور- ا.ع(سودور- suhûr): سینگ.

صدور- مص.ع(سودور- sudûr): ئاشکرابوونی کارێکو روودانی کارێک، گەڕانەوە، گەڕاندنەوە.

صدوع- ا.ع(سودوء- sudû’): شەق، درز.

صدوق- ص.ع(سەدوغ- sedûx): زۆر راستگۆ، کەسێک هەمیشە راست بڵێ.

صدید- ا.ع(سەدید- sedîd): چڵک و زوخاو، کێم و زوخ.

صدیع- ا.ع(سەدیء- sedî’): سپێدە،

بەرەبەیان، سەر توێژی شیری ساردەوەبوو، نیوەی هەر شتێکی دوو لەت بوو.

صديغ- ص.ع(سەدیغ- sedîx): پیاوی لاوازی بێ توانا، منالّی حەوت ڕۆژە.

صديق- ص.ع(سەدیغ- sedix): یارو دۆست، برادەری میهرەبانو دلّسۆز.

صديق- ص.ع(سیدیغ- sidîx): پیاوی زۆر ڕاستگۆ، لە قەبی یەکەم خەلیفەی ئیسلام ئەبوبەکرە، کەسێک کە گوتارو کرداری یەک بێ.

صديقە- ص.ع(سەدیغە- sedîxe): ژنی میهرەبان و دلّسۆز.

صديقە- ص.ع(سیددیغە- siddîxe): ژنی زۆر ڕاستگۆ، نازناوی فاتیمەی کیژی پێغەمبەری ئیسلامە.

صراح- ص.ع(سەراه- serah): هەرشتێکی خالیسەو بێ غەل و غەش.

صراح- مص.ع(سیراه- sirah): ئاشکرا گۆتن، ئاشکرا گۆیی، قسەلەڕوویی، ڕاشکاوی.

صراحت- مص.ع(سەراهەت-serahet): ڕاشکاوی.

صراحی- ا(سوراهی- surahî): تونگەی شەراب، سوراحی.

صراحیە- ا.ع(سوراهییە- surahîye): شەرابی خالّیسە، قسەی ڕوون و لەڕوو.

صراحیە- ا.ع(سوراهییە-surahhîye): سوراحی، تونگەی شەراب، گۆزەی شەراب.

صراخ- ا.ع(سوراخ- surax): فریاد، هەراو هوریا، هاوارو بانگ.

صرار- ص.ع(سەرار- serar): هاوارکەر.

صراط- ا.ع(سیرات- sirat): ڕێگەی ڕاست، پردی سیرات (پردێکی زۆر درێژو باریکتر لە مووەو بەسەر دۆزەخدایە کە ڕۆژی قیامەت دەبێ بەسەریدا بپەڕنەوە تا بگەنە بەهەشت.

صراع- مص.ع(سیراء- sira’): زۆران گرتن، ململانێ، زۆرەبانێ، ڕکابەری.

صراف- ص.ع(سەراف- seraf): سەڕاف، پارە گۆڕەوە، زێڕناس.

صرافت- ا.ع(سیرافەت- sirafet): کاری سەڕافی، پیشەی سەڕافی.

صرام- ا.ع(سورام- suram): بەڵاو دژواری و گیرۆدەیی دژوار، پیاوی بێ باک لە شەڕدا.

صرام- ا.ص.ع(سەڕام- seram): چەرم فرۆش، سیرمە فرۆش، پێستە فرۆش.

صرامت- مص.ع(سەرامەت-seramet): تیژبوون، بڕندەبوون، ئازایەتی، دلێری، بێباکی، بڕندەیی،

صرح- ا.ع(سەرھ- serh): کۆشک، باڵاخانە، قەسر، تەلار.

صرد- ا.ص.ع(سەرد- serd): سەرد، سەرما، کوێستانی بەرز، زۆزانی بلّند.

صرد- ا.ع(سورەد- sured): باشوکە، واشە.

صردان- ا.ع(سورەدان- suredan): دوو دەماری ژێر زمان.

صرر- ا.ع(سورەر- surer): پریاسکە، کیسەی پارەو پول، کیسەی زێڕو زیوان.

صرصر- ا.ص.ع(سەرسەر- serser): بای توندی سارد، ئەسپی تیژڕەو.

صرصر- ا.ع(سورسور- sursur): سیسرک.

صرصرتک- ص.مر(سەرسەرتەک- sersertek): تیژڕەو، خۆشبەز.

صرصور- ا.ع(سورسور- sursur): سیسرک.

صرع- مص.ع(سەرء- ser’): دوو تاکی دەرگا، بەزەویدادان.

صرع- ا.ع(سیرء- sir’): هاوتا، بەرانبەر، جۆر.

صرع- ا.ع(سەرء- ser’): فێ.

صرعدار- ص.مر(سەرئدار- ser’dar): فێدار، پەرکەمدار.

صرع زده- ص.مر(سەرء زەدە- ser’ zede): فێدار.

صرعی- ص(سەرئی- ser’î): فێدار.

صرف- مص.ع(سەرف- serf): گەڕاندنەوە، ڕەتکردنەوە، خەرج کردنی پارە، گۆڕینەوەی پارە بەپارە، جیاوازی نێوان نرخی واقیعی پارەو نرخێ کە لە بازاڕی کڕینو فرۆشتندا دەیکات.

صرف- ا.ع(سەرف- serf): گەڕانی ڕۆژگار، چەرخی زەمانە.

صرف- ا.ع(سەرف- serf): سەرف و نەحو، گەردان، ڕێزمان.

صرف- ص.ع(سیرف- sirf): خاڵیسە، بێ غەڵو غەش، شەرابی خالیسە.

صرف شدن- مص.ل(سەرف شودەن- serf şuden): خەرج بوون، سەرف بوون، بەکاربردن.

صرف کردن- مص.م(سەرف کەردەن- serf kerden): خەرج کردن، سەرف کردن،.

صرفه- ا.ع(سەرفە- serfe): میرووییەکە کە گوایە ژنان پیاوی پێ دەبەستنەوە، سوودو قازانج و فایدە، ڕەزیلی، دەستگرتنەوە لە خەرجیدا.

صرفه بردن- مص.ل(سەرفە بوردەن- serfe burden): قازانج کردن، سوود بینین، پێشکەوتن، دەست پێشکەری کردن.

صرفه جو- ص.فا(سەرفەجو- serfe cû): قنیاتکار، بە قنیات، پاشەکەوت کردن.

صرفی- ص.ع(سەرفی- serfî): شارەزا لە زانستی (سەرف)دا.

صرلاب- ا(سورلاب- surlab): ئوسترلاب،

صرم- مص.م(سەرم- serm): بڕین، بڕینی قسەی کەسێک، بڕینی شتێک.

صرم- ا.ع(سیرم- sirm): جەماعەت، کۆمەڵێک خەڵک، گەڕەکە خانوویەک.

صرم- ا.ع(سەرم- serm): چەرم، پێستی خۆشەکراو، سیرمە.

صرنایه- ا.ع(سورنایە- surnaye): زوڕنا،

صرود- ا.ع(سرود- surûd): سەردەسێران، کوێستانان، زۆزانان.

صروف- ا.ع(سوروف- surûf): چەرخی ڕۆژگار، ڕووداو قەوماوان، واریقات.

صره- ا.ع(سورە- sure): پڕیاسکە، کیسەی پارە، کیسەی زێڕو زیو، کیسەو کەمەر.

صریح- ص.ع(سەریھ- serîh): ئاشکرا، بێ پەردە، ڕێک و ڕاست، ڕووبەڕوو، بە ڕاشکاوی، بێ پێچو پەنا.

صریحه- ص.ع(سەریھە- serîhe): ئاشکرا، بێ پەردە.

صریر- مص.ل.ع(سەریر- serîr): هاوارکردن، دەنگی قەڵەم، لە کاتی نووسین، خوڕەی ئاو.

صریع- ص.ع(سەریء- serî’): کەوتوو، کەوتوو لەسەر عاردی، لێدراو.

صریمت- مص.ل.ع(سەریمەت-serîmet): عەزیمەت، سووربوون لەسەرکارێک، بڕینی کارێک.

صریمه- ا.ع(سەریمە- serîme): بڕوانە (سەریمەت).

صعاب- ص.ع(سیئاب- si’ab): دژواریان، گیروگرفتان، ئاستەنگان.

صعالیک- ص.ا.ع(سەئالیک- se’alîk): سالوک، سالوکان، دز، ڕێگر، ئیبۆز.

صعب- ص.ق.ع(سەئب- se’b): قورس، سەخت، دژوار، گرفت.

صعبوب- ص.ع(سوئبوب- su’bûb): دژوار، قورس، زەحمەت، ئەستەم، گرفت.

صعبه- ص.ع(سەئبە- se’be): دژوار، سەخت، قورس، ژنی توندو سەرکێش.

صعتر- ا.ع(سەئتەر- se’ter): زەعتەر، گیایەکە دەخورێ.

صعتری- ص.ن(سەئتەری- se’terî): پیاوی بەخشندە، دڵاوا، چابوک، ئازا، بوێر.

صعداء- ا.ع(سەئداء- se’da’): مەشەقەت، دژواری، گرفتاری.

صعداء- ا.ع(سوئەداء- su’eda’): هەناسەی سەرد، ئاهی درێژ، هەناسەی درێژ کە لە ماندوێتی یان خەفەتەوە هەڵقوڵێ.

صـعـرور- ا.ع(سـوئرور- su'rûr): شـیلەی وشكەوەبووی درەخت.

صـعـصـعـه- ا.ع(سـەئسـەئە- se' se'e): جموجوڵ و شڵەژان، ناوی گیایەكە.

صعق- مص.ل.ع(سـەئغ- se'x): لەخـۆچوون، بوورانەوە، لەهۆشچوون.

صـعـقـه- مص.ل.ع(سـەئغـە- se'xe): لەخۆچوون، هەورەتریشقە، بریسكە.

صعلوك- ا.ص.ع(سەئلوك- se'lûk): ئیبۆز، هەژار، قەلەندەر، دەروێش، دز، ڕێگر، چەتە.

صـعـوبت- مص.ع(سـوئوبەت- su'ûbet): دژواربوونی كار، گرفتـاربوون، دژواری، زەحمەت، مەینەت.

صعود- مص.ل(سوئود- su'ûd): سەركەوتن، بەرەو بەرزی چوون.

صعوه- ا.ع(سەئڤە- se've): هەر باڵندەیەكی بچووكی بە ئەندازەی چۆلەكە كە بخوێنێ، كلاونە، كلاوكوورە، فشەكلاونە.

صعید- ا.ع(سەئید- se'îd): گڵ، خۆڵ، قەبر، گۆڕ، ڕێگە، زەوی ڕاستانیو ڕووتەن.

صـغـائر- ص.ع(سـەغـائیـر- sexa'ir): ورد، بچووك، گوناهی بچووك، وردە گوناهان.

صغـار- ص.ع(سیـغـار- sixar): بچـووكـان، مناڵان، زارۆكان.

صغار- مص.ع(سەغار- sexar): زەلیل بوون، زەبوونی.

صـغـار- ص.ع(سـوغـار- suxar): ورد، بچووك.

صغـارت- مص.ل.ع(سەغـارەت-sexaret): بچووك بوون، وردبوون، زەبوون بوون، خواری.

صغانه- ا(سەغانە- sexane): چەقەوانە.

صغانی- ص.ن(سەغانی- sexanî): چەقەوانە بە دەست..

صغـر- مص.ع(سیـغـەر- sixer): بچـووك بوونەوە، زەلیل بوون، بچووكی، منداڵی.

صغراء- ص.ع(سوغراء- suxra'): بچـووك، (بۆ مێ).

صغران- مص.ع(سوغران- suxran): بچووك بوون، زەلیل بوون، چاوەخـوار بوون، خـۆر لە زەردەی خۆراوا، زەردەپەڕ.

صغران- ص.ع(سوغران- suxran): بچووك، ورد، هوور.

صغری- ص.ع(سوغرا- suxra): بچووكتر (بۆ مێ).

صغو- مص.ع(سەغف- sexf): ئارەزووكردن.

صغـیـر- ص.ع(سـەغـیـر- sexîr): بچـووك، هەرزەكار، هەتیوو.

صغیره- ص.ع(سەغیرە- sexîre): بچووك (بۆ مێ).

صف- ا.ع(سەفف- seff): ڕیز،

صفاء- مص.ل.ع(سەفاء- sefa'): پاكبوون، بێ غەل و غەشبوون، پاكی، ڕووناكی، ڕەونەق، خۆشی و خوڕەمی.

صفائح- ا.ع(سەفائیح- sefa'if): شمشێری پان، تاتە بەردی پان، ڕووی هەر شتێك كە پان بێ.

صفات- ا.ع(سیفات- sifat): خەسڵەتان، خوو، سیفەتان، سوخەت.

صفاح- ا.ع(سیفاه- sifah): لا، ڕوخسار، ڕوومەت، پانایی شمشێر.

صفـاح- ص.ع(سەففاه- seffah): زۆر بەخشندە، لێ بوردە، چاوپۆشیكار لە خەتاو گوناح،

صفار- ص.ع(سەففار- seffar): مسگەر، قازانپاكەر.

صفاق- ا.ع(سیفاغ- sifax): كراس بەز، ناو پەنچك.

صفاكردن- مص.م(سەفا كەردەن- sefa kerden): شادی كردن، ئاشتی كردن، سازش كردن.

صفاوت- مص. ع(سەفاڤەت-sefavet): بەشیربوونی وشتر، ساف بوون و بێ غەل و غەش بوون.

صـفـاهان- ا(سـيـفـاهان- sifahan): شـارى ئەسفەهان، ناوى ئاهەنگێكى مۆسيقاى ئێرانە.

صفايا- ا.ع(سەفايا- sefaya): دارخوماى پڕ بەر، وشترى بەشير.

صفت- مص.ع(سيفەت- sifet): وەسف كردن، وتنى چۆنيەتى كەسێك يان شتێك.

صــفح- مص.ع(ســەفـــح- sefh): بوردن، چاوپۆشى كردن لە گوناحو خەتاى كەسێك.

صـفح- ا.ع(سـەفح- sefh): لا، قـەراخى هەر شتێك، روخسار، ڕوومەت، پانايى شمشێر.

صـفـحـات- ا.ع(سـەفـەهات- sefehat): ڕووپەلێن، ڕوو، ڕووى هەر شـتـێـك، لاپەڕەى كتێب، بەرپەڕ.

صـفـد- ا.ع(سـەفـەد- sefed): بەخـشش، قەيدوزنجير، كۆتو زنجير.

صـفـدر- ص.فـا(سـەف دەر- sefder): ريز شكێن، سـەفـدەر، شكێنەرى ريزى لەشكر، ئازا، دلێر، نازناوى عەلى كوڕى ئەبى تالێب.

صفر- ا.ص.ع(سيفر- sifr): (.)، هيچ.

صفر- ا.ع(سەفەر- sefer): مـانگى دووەمى عەرەبى، مانگى سەفەر.

صفر- ا.ع(سەفەر- sefer): برسێتى، نەخۆشى زەردويى.

صـفـراء- ا.ص.ع(سـەفـراء- sefra’): زەرد ڕەنـگ (بۆمێ)، سـەفـرا، زراو، زراڤك، زاڵى، كيسەى زەرداو.

صـفـرابر- ص.فـا(سەفـرابور- sefra bur): سـەفـرابر، ئەوەى سـەفـرا كـەم بكاتەوە، (شـاتوو زەرداو كەم دەكاتەوە).

صفرازده- ص.مر(سەفرا زەدە- sefra zede): دووچار بە سەفرا.

صـفرا شكن- ص.فـا(سـەفـرا شيـكەن-sefra şiken): سـەفــرا شكێن، خــواردنێك يان دەرمانێك كە سەفرا نەيەڵێ.

صـفـرا كـردن- مص.م(سـەفـرا كـەردەن-sefra kerden): توڕە بوون، ڕشانەوە.

صفراوى- ص.ن(سەفراڤى- sefravî): توندە تەبيعەت، توندە ميزاج، تووڕە.

صـــفـــرت- مص.ل(ســوفـــرەت- sufret): زەردبوون، زەردى.

صف شكن- ص.فـا(سـەف شـيكەن- sef şiken): سـەفـدر، سەفشكێن، ئازا، دلێر، ريز شكێنى دژمن لە شەڕدا.

صف شـيكوف- ص.فـا(سـەف شيكوف- sef şikûn): شكێنەرى ريزى دژمن لە شـەڕدا، ئازا، دلێر.

صفصاف- ا.ع(سەف ساف-sef saf): درەختى بى.

صفصف- ا.ع(سەفسەف- sef sef): دەشت، ڕاستانى، دەشتى هەموارو بێ گيا.

صــفـصـف- ا.ع(ســوف ســوف- suf suf): چۆلەكە، پاسارى، چێشكە، مەلووچك.

صــفـع- مص.ع(سـەفء- sef’): زللە لێـدان، شەپەزللە، تەوقات.

صفعه- ا.ع(سەفئە- sef’e): زللە، شەقەزللە، شەپەلاخ، شەق.

صفف- ا.ع(سوفف- suff): هەيوان، شانشين، سابات، بەربێلايى.

صـــفق- مص.ع(ســەفغ- sefx): دەست لە دەســتــدانى دوو كــەس يان زياتر لە كــڕين و فرۆشتندا يان لە بەيعەتدا.

صـفق- ا.ع(سـەفغ- sefx): تاكى دەرگـا، لا، ڕووى كێو.

صفقه- ا.ع(سەفغە- sefxe): فرۆشتن، پەيمانى فـرۆشتن، دەست لە دەســتــدان وەكــو نيــشــانەى ڕەزامەندى لە فرۆشتن و مامەڵەدا.

صف كشيدن- مص.ل.(سەف كەشيدەن- sef keşîden): ريز بەستن.

صفن- ا.ع(سەفەن- sefen): پێـسـتـى گـون، كيسەى گونان.

صــفن- ا.ع(سـەفــەن- sefen): سـفــرە، توێشو، توێشەبەرە.

صفو- ا.مص.ع(سەفڤ- sefv): هەڵبژاردە، دڵسۆزی لە دۆستایەتیدا، خاڵیسە.

صفوان- ا.ع(سەفڤان- sefvan): بەردی ساف و لوس، هەساو، رۆژی ساماڵ و بێ هەور، رۆژی سایەقە و سەرما.

صفوت- ا.ص(سەفڤەت- sefvet): هەڵبژاردە، پاک و بێ غەش، خاڵیسە.

صفوف- ا.ع(سوفوف- sufûf): ریزان.

صفه- ا.ع(سوففە- suffe): هەیوان، شانشین.

صفی- ص.ع(سەفی- sefî): هەڵبژاردە، دۆستی گیانی بە گیانی.

صفیحه- ا.ع(سەفیهە- sefîhe): شمشێری پان، بەردی پان، رووی هەر شتێکی پان.

صفیر- ا.ع(سەفیر- sefîr): فیکە، فیقەنە.

صفیراء- ا.ع(سوفەیراء- sufeyra'): جۆرە درەختێکە.

صفیرزدن- مص.ل(سەفیر زەدەن- sefîr zeden): فیکەکێشان.

صفیه- ص.ع(سەفییە- sefîye): وشتری زۆر بە شیر، خورمای پڕ بەر.

صقار- ا.ع(سیغار- sixar): باڵندەی گۆشتخۆر، باز، شاهین و....

صقال- مص.م.ع(سیغال- sixal): مشتومالدان، جەلادان، جەلایی کردن.

صقال- ص.ع(سەغغال- sexxal): مشتومالدەر.

صقالبه- ا.ع(سەغالیبە- sexalîbe): رەگەزی سلاڤی، نەژادی سلاڤی، سەگلاوی، سەگی ئاوی.

صقالت- ا.مص.ع(سیغالەت-sixalet): مشت و مالدراو.

صقال گرفتن- مص.ل(سیغال گیریفتەن- sixal giriften): مشت و ماڵ گرتن.

صقر- ا.ع(سەغەر- sexer): باڵندەیەکە لە جۆری باز، راو دەکات، واشە.

صقع- مص.ع(سەغع- sex'): بەعاردادانی کەسێک، کەسێک بروسکە لێی بداو لە هۆش بچێ، رۆییشتن، گەڕانەوە لە خێر و چاکە.

صقع- ا.ع(سوغع- sux'): نکاڵ، گۆشەی زەوی.

صقل- مص.ع(سەغل- sexl): مشت و ماڵدان.

صقلب- ا.خ(سەغلەب- sexleb): نەژادی سلاڤ.

صقلی- ص.ن.ع(سەغلی- sexlî): خەڵکی سەقیلییە (دورگەی سیسیل).

صقور- ا.ع(سوغور- suxûr): جۆرە بازێکە.

صقیل- ص.ع(سەغیل- sexîl): مشتو ماڵدراو، شمشێری لە هەساندراو.

صک- ا.ع(سەکک- sekk): قەواڵە، چەک.

صک- مص.ع(سەکک- sekk): لێدان، کوتان، لێدان و کوتانی بە زەبر.

صکاک- ا.ع(سیکاک- sikak): قەواڵەو چەک (بۆ کۆ).

صکاک- ص.ع(سەککاک- sekkak): قەواڵە نووس، چەک نووس.

صل- ا.ع(سیلل- sill): جۆرە مارێکی زەردی باریکە، شمشێری بڕندە، بەڵاو ناخۆشی.

صلاء- ا.ع(سیلاء- sila'): ئاگری گەورە، ئاگری خۆ گەرم کردنەوە، بانگەواز.

صلاب- ا(سوللاب- sullab): ئوسترلاب.

صلابت- مص.ل.ع(سەلابەت-selabet): توندوتۆڵ بوون، رەقبوون، پایەداری، درشتی.

صلابه- ا(سوللابە- sullabe): قولابی قەسابی.

صلات- ا.ع(سیلات- silat): پەیوەندی، چاکە کردن، بەخشش، خەڵات، چاکەوخێر دەرهەق بە کەس و کار.

صلات- ا.ع(سەلات- selat): نوێژ.

صلات کشیدن- مص.م(سەلات کەشیدەن- selat keşîden): سەڵاکردن.

صلاح- مص.ع(سیلاه- silah): ئاشتی کردن،

ئاشتی، سازش کردن، ئاشتبوونەوە.

صلاح- مص.ل.ع(سەلاھ- selah): چاکەکردن، خێرو چاکی کردن.

صلاح اندیش- ص.فا(سەلاھ ئەندیش- selah endîş): خێرخواز، ئاشتی خواز.

صلاح دید- مص(سەلاھ دید- selah dîd): خێر خواستن، ئاشتی خواستن، دروستبینی.

صلاحیت- مص.ل.ع(سەلاهیەت- selahîyet): سەڵاحیەت، شایستە بوون، ئەهلییەت.

صلاحیت دار- ص.فا(سەلاهیەتدار- selahîyet dar): شایستە بۆ ئەنجامدانی کارێک.

صلایە- ا.ع(سەلایە- selaye): بەردی پان و هەموار کە دەرمان یان شتی دی لەسەر بسوونەوە.

صلایە کردن- مص.م(سەلایە کەردەن- selaye kerden): سووینەوەی دەرمان یان شتێکی دی لەسەر بەرد یان لە هاوەندا.

صلب- مص.م.ع(سەلب- selb): لە مێخەدان، لە خاچدان، دەرهێنانی چەوری و مۆخ لە ئێسقان، برژانی گۆشت.

صلب- ا.ع(سولوب- sulub): چەلیپا، خاچ.

صلب- ص.ع(سولب- sulb): توند، بەهێز، قایم، درشت، برِبرِەی پشت، کەمەر.

صلبوب- ا.ع(سولبوب- sulbûb): زورنا.

صلبوت- ا.ع(سەلبوت- selbût): رۆژی لە خاچدانی حەزرەتی عیسا، ئەو رۆژی هەینیەی کە عیسایان تێدا لە خاچدا.

صلبیە- ا(سولبییە- sulbîye): سپێنەی چاو.

صلت- ا.ع(سیلەت- silet): پەیوەندی، بەخشش، خەڵات.

صلت- ا.ص.ع(سەلت- selt): نێوچەوانی پان، شمشێری تیژی مشتومالّدارو، پیاوی دلێرو بەکار.

صلح- ا.ع(سولھ- sulh): ئاشتی.

صلحاء- ا.ص.ع(سولەها ء- suleha’): چاکەکاران، صالّحان.

صلح جو- ص.فا(سولح جوو- sulh cû): ئاشتی خواز.

صلح جویی- ا.مص(سولھ جویی- sulh cûyî): ئاشتی خوازی.

صلح کردن- مص.م(سولھ کەردەن- sulh kerden): سولّح کردن، مەسلّەتکردن، ئاشتی کردن.

صلح گونە- ا.مر(سولھ گوونە- sulh gûne): ئاشتی کاتی، مەیلەو ئاشتی.

صلحنامە- ا.مر(سولهنامە- sulh name): پەیماننامەی ئاشتی نێوان دوو لایەنی شەڕ، ئاشتینامە.

صلصال- ا.ع(سەلسال- selsal): گڵ، قوڕی خۆشەکراو بۆ دروستکردنی سوالّەت و گۆزەو دیزە.

صلصل- ا.ع(سولسول- sul sul): کوکو، تەوێڵی ئەسپ، مووی سپی پشتی ئەسپ، پەرداخی بچووک.

صلصلە- مص.ع(سەلسەلە- selsele): زرینگەی زەنگوڵە یان خشڵ، یان جڵەو.

صلع- مص.ع(سەلە ء- sele’): رووتانەوەی سەر.

صلعاء- ص.ع(سەلئا ء- sel’a’): بیابانی رووتەنو بێ گیا، ژنێ کە قژی سەری بروتێتەوە.

صلعان- ص.ع(سولئان- sul’an): سەر رووتاوان.

صلعە- ا.ع(سەلئە- sel’e): پێشە سەر کە روتابێتەوە.

صلف- مص.ع(سەلەف- selef): لاف لێدان، خۆ هەڵکێشان، شول هەڵکێشان.

صلفە- مص.ع(سەلیفە- selîfe): ژنێ کە مێرد مەیلی نەداتێ.

صلم- مص.ع(سەلم- selm): لە بنا برینی شتێک، برینی گوێ یان کەپوو.

صلماء- ص.ع(سەلما ء- selma’): ژنێ کە گوێی لە بنا برابێ.

صلوات- ا.ع(سـەلەڤـات- selevat): نوێژ، سەڵاوات، درود.

صلوات- ا.ع(سەلەڤات- selevat): کەنیسەی جووان.

صله- مص.ع(سـیلە- sile): پەیوەندی کەسایەتی، خێر و چاکە کردن، زرینگەی زەنگوڵ یان خشڵ.

صلی- ا.ع(سـەلا- sela): ئاگـر، ئاگـری زۆر، چیلکەو چەوێڵ.

صلیب- ا.ع(سەلیب- selîb): چەلیپا، خاچ، داری عیسا.

صلیب- ص.ع(سەلیب- selîb): لە خاچدراو.

صلیب- ا.ع(سـەلیب- selîb): وێنەیەکی فەلەکییە.

صلیب سرخ- ا.مر(سـەلیبی سورخ- selîbi surx): رێکخـراوێکی نێـو دەوڵەتییـە بۆ کۆمەکێن گشتی بە وڵاتان و میللەتانی لێقەوماو.

صلیب شکسته- ا.مر(سـەلیبی شیکەستە- selîbi şikeste): چەلیـپـای شکاو، ئەمـە نیـشانەی رەسمی حکومەتی نازییانی ئەڵمانیا بوو.

صلیبی- ص.ن.ع(سـەلیـبی- selîbî): عیسایی، مەسیحی، فەلە.

جنگهای صلیبی- ا.مر(جەنگهای سەلیبی- cenghay selîbî): ئەو شـەڕانەیە کـە لە سەدەی یازدەو تا ئاخر و ئۆخری سەدەی سێزدەی زایینی لە نێـوان لەشکرییـانی مـەسـیـحی و موسـڵـمـاناندا روویدا، مەسیحیان لە وڵاتانی ئەوروپاوە چەند کـەڕەتێک بە مـەبەسـتی گـرتنی (بیت المقدس) هێرشیان کردو چونکە نیشـانەی خاچ بە جل و بەرگ و بەیداخ و ئاڵاکانیانەوە بوو بە سەلیبییان ناویان دەرکرد ئەو شەڕانەش بەناوی شەڕێن سەلیبی ناویان دەرکرد.

صلیح- ص.ع(سـەلیـهـ- selîh): سـاڵح، چاکەکار.

صلیل- مص.ع(سـەلیـل- selîl): زرە، دەنـگـدانـەوە، دەنـگـی پـێـکـادانـی چـەک و ئاسنجاو، سەدای پێکادانی شمشێران.

صم- ص.ع(سومم- summ): کەڕ، گوێ کپ.

صماء- ص.ع(سەمما ء- semma'): ژنی کەڕ، سەخت و قایم.

صمات- مص.ع(سومات- sumat): بێدەنگ بوون، بێدەنگی، خامۆشی.

صماخ- ا.ع(سیـماخ- simax): ناو گـوێ، کونی گوێ.

صمان- ا.ع(سوممان- summan): کەڕان.

صمان- ا.ع(سـەممان- semman): زەوی بەردەڵان و رەقەن.

صمت- مص.ع(سـەمت- semt): خـامـۆش بوون، بێدەنگ بوون.

صمد- ص.ع(سـەمـەد- semed): سـەروەر، پایەدارو بێ پێـویسـتی، پەنای مـوحـتـاجـان، هەمـیـشـە، ئەوەی هەمـوو کـەس ئاتاجی وییـە، یەکێکە لەسیفەتەکانی یەزدان.

صمصام- ا.ع(سـەمـسـام- sem sam): شـمشـێری برندە، تیـغی تیـژ، شـمـشـێرێک کـە نەچەمێ.

صمغ- ا.ع(سەمغ- semx): شۆکە، کەتیرە.

صمم- مص.ع(سەمەم- semem): کەڕبوون، کەڕی، گوێ گرانی.

صموت- مص.ع(سـومـووت- sumût): بێدەنگ بوون.

صموت- ص.ع(سەمووت- semût): بێدەنگ، کپ و کڕ.

صمیم- ص.ع(سەمیم- semîm): جەرگەی گـەرمـا، هەرەتی سـەرمـا، تەشـخـەڵە، پاک و بێ غەش، دڵسۆزی، ناخی دڵ.

صمیمانه- ق.ص(سەمیمانە- semîmane): دۆستانە، دڵسۆزانە.

صناج- ص.ع(سەنناج- sennac): چەنگژەن، دەفژەن.

صنادید- ا.ع(سـەنادید- senadîd): پیـاوی

گەورە، ئازا، دلێر، بای توند، سەرمای تووش.

صناديق- ا.ع(سەناديغ- senadîx): سەندوق، سەندوقان.

صنــاع- ا.ع(ســــــــونــنــا ء- sunna’): سەنعەتكاران.

صناعـــات- ا.ع(ســـينائات- sina’at): سنعەتان.

صناعت- ا.ع(سەنائەت- sena’et): سنعەت، هونەر، پيشە، كار.

صناعـی- ص.ن.ع(ســـــينـائـی- sina’î): دەستكرد، دروستكراو.

صنايع- ا.ع(سـەنای ء- senayî’): سنعـەتان، كاری دەسـتی ناسک، هەر سنعـەتێ وردەكاری و هونەری تيا بەكاربێ.

صنج- ا.ع(ســـەنج- senc): چەنـگ، جـــۆرە ئامێرێكی مۆسيقييە.

صندل- ا.ع(ســـــەندەل- sendel): جـــــۆرە رووەكێكە، سۆل، نەعل.

صندلی- ا(سەندەلی- sendelî): كورسی.

صندوق- ا.ع(ســـــوندوغ- sundûx): بـاوڵ، دۆلاب، قاسە، سوندوق، كەژاوە.

صندوقچە- ا.مر(سەندوقچە- sendûxçe): سوندوقی بچووک، سوندوقۆكە.

صندوقـچـە سـر- ا.مـر(سـەندوغـچـەی سـيـڕ- sendûxçey sirr): رازگـر، كـەسێـک نـهێنی كەسێک بزانێ و بيپارێزێ، مەحرەمی راز.

صندوقـــخــانە- ا.مـــر(ســـەندوغـــخـــانە- sendûxane): شوێنی سەندوقان، پەستو.

صندوقـــــدار- ا.ص(ســـــەندوغـــــدار- sundûxdar): بەرپرسی قاسە، خەزانەدار.

صندوقـــە- ا.ع(ســـوندووغـــە- sundûxe): سونوقی بچووک، قەفەزەی سينە.

صنديد- ص.ع(ســـــەنديد- sendîd): ئازا، دلێر، سەرمای تووش.

صنع- مص.ع(ســـون ء- sun’): دروســـتكردن، چاكە، رزق و رۆزی.

صنعت- ا.ع(ســـەنئـەت- sen’et): سنعــەت، كاری پڕ هونەر.

صنعتكار- ص.مر(سەنئەتكار- sen’etkar): ئەهلی سنعەت، سنعەتكار.

صنعتگر- ص.مر(سەنئەتگەر- sen’etger): دەست رەنگين، ئەهلی هونەر، سەنعەتگەری.

صنف- ا.ع(سينف- sinf): جۆر، پيشە، دەستە (دەستەی قەسابان).

صنم- ا.ع(سەنەم- senem): بت، لە فارسيدا بە مانای دڵبەری جوانيش دەگوترێ.

صنم كــدە- ا.مــر(ســـەنەم كــەدە- senem kede): بتخانە.

صنم گـر- ا.ص(سـەنەم گـەر- senem ger): بتساز، بتتاش.

صنو- ا.ع(ســـينڤ- sinv): دوو يـان چەنـد درەخـتـێـک كـە لە يەک رەگ و ريشـــەن، برا، كوڕ.

صنوان- ا.ع(سينڤـان- sinvan): دوو درەخت كە لە يەک بنج و رەگ بن.

صنوبر- ا.ع(سەنەوبەر- senewber): سنۆبەر (درەخت).

صنوبری- ص.ن(سەنەوبەری- senew berî): سنەوبەری (هەر شـتێ وەكـو سنەوبەر قـوچەكی بێ).

صنوج- ا.ع(ســـــونوج- sunûc): چەنـگان، (ئامێری مۆسيقا).

صنوف- ا.ع(سونوف- sunûf): دەستە، پيشە، جۆر، (سنفی بازرگانان).

صنيع- ص.ع(سـەنی ء- senî’): دروسـتكراو، پەروەردەكراو، تيژكراو (شمشێر)، چاكە، كەسی وەستاو مەعلان لەكاری خۆدا.

صنيـعـە- ا.ع(سـەنيـئـە- senî’e): چاكـە، پەروەردەی دەستی كەسێک.

صـواب- ص.ع(سـەڤــاب- sevab): راست و دروست، هەق.

صوابدید- مص.(سەڤابدید- dîd sevab): دروستی بینی، مۆڵەت، شیرەت.

صواحب- ا.ع(سەڤاهیب- sevahib): ژن، هاوڕێ، هاونشین، هاودەم.

صوارم- ا.ع(سەڤاریم- sevarim): ئازایان، دلێران، شێری دڕندە.

صواع- ا.ع(سوڤاء- suva'): جام، جامی گەورەی ئاو خواردنەوە.

صواعق- ا.ع(سەڤائیغ- seva'ix): هەورە تریشقە، هەورە بروسکە.

صواغ- ص.ع(سەڤڤاغ- sevvax): درۆزن، فیشاڵباز.

صواغ- ا.ع(سوڤڤاغ- suvvax): زەڕنگەر، ئاڵتوونچی.

صواف- ص.ع(سەڤڤاف- sevvaf): خوری فرۆش.

صوافی- ا.ع(سەڤافی- sevafî): ئەو بەشە دەستکەوتەی بە پێغەمبەرو ئیمام دەدرا کە لە هەموو دەستکەوتەکانی دی چاکتر بووە، موڵکی خاڵیسە.

صوالجه- ا.ع(سەڤالیجە- sevalice): گۆچان، دار عاسای پاشایی، ئەو دار دەستەی پاشا بەدەستەوەی دەگرێت.

صوام- ص.ع(سەڤام- sevam): زەوی وشکی بێ ئاو.

صوام- ا.ع(سوڤڤام- suvvam): بەڕۆژووان، ڕۆژووانان.

صوام- ص.ع(سەڤڤام- sevvam): کەسێک کە زۆر ڕۆژوو بگرێ.

صوامع- ا.ع(سەڤامیء- sevami'): دێری ڕەبەنان، کونجی دەروێشان.

صوان- ا.ع(سوڤان- suvan): کۆمەدی، سەندوقی جلکان یان کتێبان.

صوب- ا.ع(سەوب- sewb): لا، ڕاست، دروست، بەر.

صوبه- ا.ع(سوبە- sûbe): وڵات، ناوچە، عەماری دانەوێڵە.

صوت- ا.ع(سەوت- sewt): دەنگ، ئاواز.

صور- ا.ع(سوڤەر- suver): وێنە.

صور- ا.ع(سوور- sûr): بۆقی، شەیپوور.

صورت- ا.ع(سورەت- sûret): ڕوو، ڕوخسار، دێم، شێوە، پەیکەر، وێنە.

صورت ارا- ص.فا(سوورەت ئارا- sûret ara): نیگارکێش، شێوەکار.

صورت افرین- ص.فا(سورەت ئافەرین- sûret aferîn): وینەکێش، داهێنەر، ئەفرانەر.

صورت برداشتن- مص.م(سورەت بەرداشتەن- sûret berdaşten): وێنەگرتنەوە، لەبەرگرتنەوە، لیستەکردن بۆ کەلو پەل و کاڵایان.

صورت بستن- مص.ل(سورەت بەستەن- sûret besten): وێنەگرتن، قاڵب گرتن، شێوەگرتن، لەگێن بوون، وێناکردن.

صورت بند- ص.فا(سوورەت بەند- sûret bend): وێنەگر، شێوەکار، نیگارکێش.

صورت بین- ص.فا(سوورەت بین- sûret bîn): ڕواڵەت بین، کەسێک هەر ڕواڵەتی دیار بدینێ‌و گوێ بە ناخ و دیوی ناوەوە نەدا.

صورت پزیر- ص.فا(سوورەت پەزیر- sûret pezîr): لەگێن، شتێ بشێ ئەنجام بدرێ.

صورت پرست- ص.فا(سوورەت پەرەست- sûret perest): عاشقە نیگارو نیگارکێشی، ئەوەی حەزی لە ڕوو ڕووخساری جوانە.

صورت حال- ا.مر(سوورەتی هال- sûreti hal): بەیان حاڵ.

صورت حساب- ا.مر(سوورەت هیساب- sûret hisab): لیستەی حیسابات.

صورتخانه- ا.مر(سوورەتخانە- sûret xane): بتخانە، شوێنێ کە وێنەو بتی زۆری تێدابێ.

صورت دادن- مص.م(سوورەت دادەن- sûret daden): ئەنجامدانی کارێک، تەواوکردنی

کارێک، دەرهێنانی شتێک بە شێوەیەک.

صورت ذهنی- ا.مر(سوورەتی زیهنی- sûreti zihnî): وێنەی زەینی، وێنەی کەسێک یان شتێک کە لە زەیندا دروست ببێ.

صورت ساز- ص.فا(سوورەت ساز- sûret saz): وێنەگر، نیگارکێش، شێوەکار.

صورت ظاهر- ا.مر(سورەتی زاهیر- sûreti zahir): رووی دیار، رواڵەتی ئاشکرا، ئەوەی لە بەرچاوەو بە چاو دەبینرێ.

صورتک- ا.ع(سوورەتەک- sûretek): وێنەی بچووک، پەیکەرۆکە، پەیکەرچە.

صورتکار- ا.ص(سوورەتکار- sûret kar): وێنەگر، نیگارکێش.

صورتکده- ا.مر(سوورەت کەدە- sûret kede): پیشانگەی نیگارکێشی، شوێنی نەخشو نیگاران، نیگارستان، نیگارگە، بتخانە.

صورت کردن- مص.م(سوورەت کەردەن- sûret kerden): وێنەکێشان، نیگارکردن.

صورتکش- ص.فا(سوورەت کەش- sûret keş): وێنەکێش، شێوەکار، نیگارساز.

صورتگر- ص.مر(سورەتگەر- sûret ger): وێنەگر، شێوەکار، نیگارساز.

صورت گرفتن- مص.ل(سورەت گیریفتەن- sûret giriften): سەرگرتنی کارێک یان مامەڵەیەک، سەرگرتن.

صورت مجلس- ا.مر(سورەتی مەجلیس- sûreti meclis): کۆنووسی کۆبوونەوەی ئەنجوومەنێک.

صورت ناپذیر- ص.مر(سوورەت ناپەزیر- sûret napezîr): مەحاڵ، لە گوێن نەهاتوو.

صورت نگار- ص.فا(سوورەت نیگار- sûret nigar): وێنەگر، نیگارکێش، شێوەکار.

صورتی- ص.ن(سورەتی- sûretî): بەرەنگی دەموچاو، گوشتی.

صورصبگاهی- ا.مر(سووری سوبهگاهی- sûri subhgahî): ناڵەو زاری و ئاخ و ئوفی بەیانیان.

صورنیم شبی- ا.مر(سووری نیم شەبی- sûri nîm şebî): ئاهوناڵەی نیوە شەوان.

صوری- ص.ن(سووری- sûri): زاهیری، رواڵەتی.

صوغ- مص.ع(سەوغ- sewx): رۆچوونی ئاو بە زەویدا، دارشتن (بۆ نووسین و قاڵبە زێرو زیو)، هاوتا، داهێنان، ئەفراندن.

صوف- ا.ع(سووف- sûf): خوری، خوری مەڕ.

صوف پوش- ص.فا(سووف پوش- sûf pûş): پەشمینە پۆش، خوریپۆش، کەسێ کە جلی پەشمی لەبەر بکات. (سۆفی).

صوفی- ا.ص.ع(سووفی- sûfî): سۆفی، کەسێک کە پەیڕەوی رێبازی سۆفیگەری بکات.

صوفیانه- ق.ص(سووفییانە- sûfiyane): سۆفیانە، سۆفی ئاسا.

صوفیگری- ا.مص(سووفیگەری- sûfîgerî): سۆفیگەری، سۆفیاتی.

صوفی وش- ص.مر(سووفی ڤەش- sûfîveş): سۆفی ئاسا، سۆفیانە.

صوفیه- ا.ع(سۆفییە- sûfîye): ئەهلی تەریقەت، ئەهلی سۆفیگەری.

صول- مص.ل(سەول- sewl): پەلاماردان، هێرش بردن، هەڵمەت.

صولت- مص.ل(سەولەت- sewlet): هەڵمەت، هێرش کردن و پەلاماردان، سەتوەت و دەسەڵات.

صولج- ا.ع(سەولەج- sewlec): زیوی خالیسە و بێ غەش.

صولجان- ا.ع(سەولەجان-sewlecan): گۆچان، عاسای پاشایەتی.

صوم- مص.ل(سەوم- sewm): رۆژووگرتن، بەرۆژووبوون.

صومع- ا.ع(سەومەء- sewme'): پەرستگەی رەبەنان، دێری رەبەنان، خانەقا.

صومعگی- ص.ن(سەومەئەگی- sewme’egî): دێرنشین.

صومعه- ا.ع(سەومەئە- sewme’e): شوێنی بەرز یان چیا کە عیبادەتکار بۆ عیبادەت لێی بمێنێتەوە، پەرستگەی رەبەن لەسەر شاخ، دێر، خانەقا.

صومعەدار- ص.مر(سەومەئەدار-sewme e-dar): رەبەن، خواپەرستی خودان دێر.

صومعەنشین- ص.فا (سەومەئەنیشین- sewme ’e nişîn): دێرنشین، دانیشتن لە دێر بۆ خوا پەرستی.

صون- مص.ع(سەون- sewn): پاراستن.

صه- ا.ع(سەه- seh): بێدەنگ بە، وس بە، دەمت داخە.

صهباء- ص.ع(سەهباء- sehba’): سوروسپی تێکەڵ، شەرابی سورباوی ترێ.

صهر- ا.ع(سیهر- sihr): خزمایەتی، کەسایەتی، زاوا، مێردی کچ، مێردی خوشک.

صهروج- ا(سەهروج- sehrûc): چیمەنتۆ؟.

صهریج- ا.ع(سەهریج- sehrîc): گۆلاو، حەوزی ئاو، تەنکەر.

صهو- مص.ع(سەهڤ- sehv): زۆر دەوڵەمەند بوون.

صهوه- ا.ع(سەهڤە- sehve): پشتی ئەسپ، لوتکەی چیا، گۆلاو.

صهیل- ا.ع(سەهیل- sehîl): حیلەی ئەسپ.

صهیون- ا.خ(سیهیون- sihyûn): ناوی کێوێکە لە باشووری رۆژاوای ئۆرشەلیم کە مزگەوتی ئەقساو گومەزی سەخرە لەوێندەرن، هەندێ جار بە ئۆرشەلیم-ش دەگوترێ سیهیون.

صهیونیت- ا.ع(سیهیونیەت-sihyunîyet): بزاڤی دەستەیەکی جولەکە بوو کە لە سەدەی ١٩ی زایینیدا بەر لەدامەزراندنی دەوڵەتی ئیسرائیل دەستی پێکردو ئامانجیان دامەزراندنی حکومەتێکی جولەکە بوو لە فەلەستین.

صیاح- مص.ع(سییاه- sîyah): هاوار، گازی، هاوار کردن، فیغان کردن.

صیاح- ص.ع(سەییاه- seyyah): کەسێک زۆر هات و هاوار بکات.

صیاد- ص.ع(سەییاد- seyyad): نێچیرڤان، نێچیرەوان، راوچی.

صیادله- ا.ع(سەیادیلە- seyadile): دەرمانفرۆشان، دەرمان سازان، گیاناس.

صیارفه- ا.ع(سەیاریفە- seyarife): سەڕافان.

صیاغ- ص.ع(سەییاغ- seyyax): فیشاڵباز، درۆزن، زەڕنگەر.

صیاغ- ا.ع(سوییاغ- suyyax): زەڕنگەر، ئاڵتونچی.

صیاغت- ا.مص.ع(سییاغەت- sîyaxet): زەڕنگەری، پیشەی ئاڵتونچێتی.

صیام- ا.ع(سییام- sîyam): رۆژووان، رۆژووگر، بەڕۆژوو.

صیانت- مص.م.ع(سییانەت- sîyanet): پاراستن.

صیت- ا.ع(سیت- sît): ناووناوبانگی باش، شۆرەتی چاکە.

صیحه- مص.ع(سەیهە- seyhe): هاوارکردن، بانگکردن.

صید- مص.م.ع(سەید- seyd): راوکردن، شکارکردن.

صید حرم- ا.مر(سەیدی هەرەم- seydi he-rem): راوی حەرەم، گیانلەبەرێ کە لە دەوروبەری کەعبەبێ راوکردنی حەرامە.

صیدگر- ص.مر(سەیدگەر- seydger): راوچی، نێچیرڤان، شکارچی.

صیدلانی- ص.ع(سەیدەلانی-seydelanî): عەتار، دەرمانفرۆش، دەرمانساز.

صیدله- ا.ع(سەیدەلە- seydele): دەرمانخانە، ئەجزاخانە.

صیرفی- ص.ع(سەیرەفی- seyrefî): سەڕاف.

صـــــیـــــرورت- مـص.ع(ســـــەیرووڕەت- seyreûret): گـــۆڕان لە حـــاڵەتێکەوە بۆ حاڵەتێکی دی، دۆخگۆڕکێ بەرەو باشی.

صیصه- ا(سیسە- sîse): ئامێرێکە تانوپۆی تەونی پێ ڕێک دەخرێ، حەسارو پەناگە، قەڵا، پەناگە، شاخی گاو کەڵەکێوی.

صیغ- ا.ع(سـیـیـەغ- sîyex): هەر شـتێ لە قـاڵبـدا دابڕێژرێ، داڕشتن (بۆ وشە یان زێڕو زیو یان هەر شتێکی دی)، شێوە، شەکڵ.

صـیـغـه- ا.ع(سـیـیـغـە- sîyxe): داڕشتن، داهێنان، ئەفـڕاندن، ژنی بە سـیـغـە، ژنی کـاتی بەپێی مەرج و حوکمی تایبەتی.

صیغەرو- ص.فا(سیـغـەرەو- sîxerew): ژن یان کچێک بە سیغە شوو بە پیاوێک بکات.

صـیـغـە سـازی- ا.مص(سـیـغـە سـازی- sîxe sazî): گەردان سازی وشە بەپێی یاساو ڕێسای زمان.

صـیف- ا.ع(سـەیف- seyf): هاوین، تاوسـان، وەرزی گەرما.

صـیـفی- ص.ن.ع(سـەیفی- seyfî): هاوینە، هاوینی، کشتوکاڵی هاوینە.

صیفی کار- ا.ص(سەیفی کار- seyfî kar): زەرعاتی هاوینە وەک: (کاڵەکو شوتیو خەیارو باینجانو بامێ و تەماتە).

صـیـقل- ص.ع(سـەیغـەل- seyxel): مـشتو ماڵدەری شمشێرو چەقۆو ئاوێنەو ئەو شتانە.

صـیـقل گـر- ص.فا(سـەیغـەل گـەر - seyxel ger): سیقالکار، کەسێک کە کانزایان مشتو ماڵدەدات، چەرخچی..

ض

ض- حر (ض-Z):
پیتی هەژدەیەمی ئەلفبای فارسییە، کە بە (ضاد) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٨٠٠)، ئەم پیتە تایبەتە بە زمانی عەرەبی و لە زمانی فارسیدا نییە.

ضائر- ا.فا.ع(زائیر- zair): موزیر، زیان گەیەنەر، زیان رەسێن.

ضابط- ا.فا.ع(زابیت- zabit): پارێزەر، حاکم، فەرمانڕەوا، پێشەنگ، ئەفسەر، بەهێز، هوشیار.

ضابطە- ا.فا.ع(زابیتە- zabite): پارێزەر (بۆ مێ)، یاسا، رێسا، زەبت و رەبت.

ضابی- ا.ع(زابی- zabî): ژیلەمۆ.

ضاجر- ص.ع(زاجیر- zecir): بێزار، دڵتەنگ، بێ ئارام لە خەمباریدا، نیگەران.

ضاجع- ا.ص.ع(زاجئی- zacî’): پیاو کە لەسەر لا خەوتبێ، پیری پەککەوتە، پێچی رووبار یان شیو.

ضاجعە- ا.ص.ع(زاجیئە- zacî’): رێژگەی روبار، پەزێن فرە.

ضاحک- ا.فا.ع(زاهیک- zahik): دەم بە پێکەنین، هەوری بە بریسکە.

ضاحکە- ا.فا.ع(زاهیکە- zahike): ددانی پێشەوە، ددانێ کە لە کاتێ پێکەنیندا دەربکەوێ.

ضاحی- ا.فا.ع(زاهی- zahî): بەرز، دیارو ئاشکرا، ئەوەی هەتاو بیگاتێ.

ضاحیە- ا.فا.ع(زاهییە- zahiye): دوروبەری شار، بەرز، ئاشکراو دیار.

ضار- ا.فا.ع(زار- zar): موزیڕ، زیان بەخش، زیان رەسێن.

ضارب- ا.فا.ع(زاریب- zarib): شەوی زۆر تاریک، شوێنی نزمو هەموار کە درەختی لێ بێ.

ضارع- ص.ع(زاریع- zari’): خاکی، رام، باریک و بنێس، لەڕولاواز.

ضارور- ا.ع(زاروور- zarûr): پێویستی، زەروری.

ضاروراء- ا.ع(زارورراء- zarûra’): پێویستی، قاتی ، تەنگانە.

ضارورە- ا.ع(زاررە- zarûre): ئاتاجی، پێویستی، زیان.

ضاری- ا.ص.ع(زاری- zarî): گیانلەبەرانی درندەو گۆشتخۆر وەکو شێرو بەورو گورگ، تانجی، موزیر، زەرەردار، هۆڤ.

ضاغط- ا.فا.ع(زاغیت- zaxît): گوشارکار، نیگابان.

ضاغوط- ا.ع(زاغوت- zaxût): مۆتەکە، مێردەزمە، شەوە، کابوس، شەوگ.

ضال- ص.ع(زالل- zall): گومڕا، ئاواره، ڕێ هەڵەکردوو، وێڵ.

ضاله- ص.ع(زالله- zalle): گومڕا، ئاواره، ڕێ هەڵەکردوو (بۆمێ).

ضامر- ص.ع(زامیر- zamir): لاواز، لەڕ، داڵەگۆشت، ناوقەد باریک، ئەندام باریک، وردیله.

ضامن- ص.ع(زامین- zamin): کەفیل، پابەند، زەمانەتکار، دابینکەر.

ضایع- ص.ع(زایع- zayi’): زایه، بێهوده، بێ کەڵک، گوم، پشت گوێ خراو.

ضایعه- ص.ع(زایئه- zayi’e): زایه، بێهوده، لە کەڵک کەوتوو، فەوتاو (بۆمێ).

ضایق- ص.ع(زایغ- zayix): تەنگ.

ضب- ا.ع(زەبب- zebb): مارمێلکه، بزن مژەک.

ضب- ا.ع(زەبب- zebb): ڕق و کینەی لە دڵدا پەنهان، دڵڕەشی.

ضباب- ا.ع(زەباب- zebab): تەمومژ، تەمتومان.

ضبار- ا.ع(زوبار- zubar): کتێبان، ئیزبارە، فایل.

ضباط- ص.ع(زەببات- zebbat): ئەرشیفکردنی ئەوراقی دایەرە لە فایل و پەروەندالدا.

ضباط- ا.ع(زوببات- zubbat): پارێزەران، حاکمان، ئەفسەران، بەهێزان.

ضباع- ا.ع(زیباء- ziba’): کەمتاران، قەمتاران، کەمتیاران.

ضبان- ا.ع(زوببان- zubban): مارمێلکان، بزن مژەکان.

ضبط- مص.ع(زەبت- zebt): گرتن، پاراستن، مەحکەم کردن، زەبت و ڕەبت.

ضبط صوت- ا.مر(زەبتی سەوت- zebti sewt): ڕێکۆردەر، تەسجیل.

ضبع- ا.ع(زەبع- zeb’): کەمتار، قەمتار.

ضبع- ا.ع(زەبوء- zebu’): وشکەساڵ، نەهاتە ساڵ.

ضبعان- ا.ع(زیبئان- zib’an): نێرەکەمتیار.

ضبعانه- ا.ع(زیبئانه- zibane): مێ کەمتیار، ما کەمتیار، دەڵە کەمتار.

ضبه- ا.ع(زەببه- zebbe): مارمێلکەی مێیە، شکۆفەی خورما بەر لە پشکوتن و گوڵ کردن.

ضج- مص.ع(زەجج- zecc): بانگ و هاوار لە ترسان.

ضجاج- مص.ل.ع(زوجاج- zucac): هاوارکردن، ناڵین و هاوارکردن لە ترسا.

ضجاج- ا.ع(زیجاج- zicac): شیلەی درەخت، کەتیرا.

ضجاج- ا.ع(زەججاج- zeccac): عاج، شەڵفەی فیل، جۆرە مورورویەکە.

ضجر- مص.ل.ع(زەجەر- zecer): بێ قەراری کردن، ناڵین، دڵتەنگ بوون، دڵتەنگی، بێزاری، بێقەراری.

ضجر- ص.ع(زەجیر- zecir): مەلول، دڵتەنگ، بێ ئارام، بێ ئۆقره، بێزار.

ضجرت- ا.ع(زوجرەت- zucret): خەم، خەفەت، بێ ئۆقرەیی، دڵتەنگی، مەلولی.

ضجور- ص.ع(زەجور- zecûr): زۆر دڵتەنگ، بێ ئۆقره، زۆر بێزارو بێتاقەت.

ضجه- ا.ع(زەججه- zecce): هات و هاواری خەڵکی، شین و زاری، بانگو هاوار.

ضجیج- ص.ع(زەجیج- zecîc): بانگ و هاوار لە ترساندا، غەڵبەغەڵب.

ضجیع- ص.ع(زەجیع- zecî’): هاوجێگه، هاوخەو.

ضجیعه- ص.ع(زەجیئه- zeci’e): هاوخەو (بۆ مێ).

ضحاء- ا.ع(زەهاء- zeha’): نزیکی نیوەڕۆ، کە ڕۆژ بگاتە نزیکی نیوه.

ضحاك- ص.ع(زەههاک- zehhak): زۆرخەن.

ضحايا- ا.ع(زەهایا- zehaya): قوربانیان.

ضحك- مص.ل.ع(زیهک- zihk): پێکەنین، خەنینە، خەنستن.

ضحكه- ا.ع(زەهکە- zehke): یەک پێکەنین، خەنینەیەک.

ضحكه- ص.ع(زوهکە- zuhke): گەپجار، کەسێک کە خەڵکی پێی پێبکەنن.

ضحكه- ص.ع(زوهەکە- zuheke): کەسێ بە خەڵکی پێبکەنێ.

ضحو- ا.ع(زەهڤ- zehv): چێشتەنگاو.

ضحوک- ص.ع(زەهوک- zehûk): زۆرخەن.

ضحوه- ا.ع(زەهڤە- zehve): چێشتەنگاو، چێشتان.

ضحى- ا.ع(زوها- zuha): چێشتان، خۆر، هەتاو، چێشتەنگا.

ضحيه- ا.ع(زەهییە- zehîye): چێشتەنگاو، مەڕی قوربانی.

ضخام- ص.ع(زوخام- zuxam): گەورە، بە کەلەش، قەڵەو، ئەستوور.

ضخام- ص.ع(زیخام- zixam): ئەستوورو قەبە.

ضخامت- مص.ل.ع(زەخامەت-zexamet): قەبەبوون، قەڵەو بوون، ئەستوور بوون.

ضخم- ص.ع(زەخم- zexm): گەورە، قەبە، قەڵەو، ئەستوور، زەبەلاح، کەتە.

ضخیم- ص.ع(زەخیم- zexîm): ئەستوور، قەبە، گەورە، زەلام.

ضد- ص.ع(زیدد- zidd): دژ، ناساز، ناکۆک، نا تەبا، پێچەوانە.

ضدید- ص.ع(زەدید- zedîd): دژ، ناکۆک، هاوتا.

ضر- مص.ع(زەر- zer): زەرەر گەیاندن، زیان، مەزەڕەت.

ضراء- ا.ع(زەڕاء- zera’): زیان، خەسارەت، ناخۆشی، قاتی، تەنگانە، لێقەوماوی.

ضرائب- ا.ع(زەرائیب- zerayib): باج و خەراجان، جۆرو نەوع.

ضرائح- ا.ع(زەرائیه- zeraih): مەزاران، مەزارگان، گۆڕو قەبران، گڵکۆیان، مەرقەدان.

ضرائر- ا.ع(زەرائیر- zerair): کوێران، نابینایان، زەلیلان، مزمەعیلان.

ضراب- مص.ل(زیراب- zirab): بەشەڕ هاتن، شەڕە شمشێر.

ضراب- ص.ع(زەراب- zerrab): کەسێک کە سکە لێبدات.

ضرابخانه- ا.مر(زەرابخانە-zerabxane): شوێنی سکە لێدان.

ضراح- مص.ع(زیراه- zirah): لەقەلێدان، لوشکەلێدانی چارەوێ، جووتە وەشاندن.

ضرار- مص.م.ع(زیرار- zirar): زەرەرگەیاندن، زیان گەیاندن بە یەکتر.

ضرارت- مص.ل.ع(زەرارەت-zeraret): نابینابوون، نابینایی.

ضراط- مص.ل.ع(زیرات-zirat): تڕین، تڕ کەندن.

ضراط- ص.ع(زەرات- zerat): تڕکەن.

ضراعت- مص.ل.ع(زەرائەت- zera’et): پاڕانەوە، کوڕووزانەوە، لاڵانەوە.

ضراغم- ا.ع(زەراغیم- zeraxim): شێران، شێرانی دڕندە.

ضرام- ا.ع(زیرام- ziram): چیلکە، دەستەچیلە.

ضراوت- مص.ل.ع(زەراڤەت-zeravet): حەسود بوون، چاوچنۆک بوون، خوگرتن، راهاتن لەسەر شتێ.

ضرب- مص.م.ع(زەرب- zerb): لێدان، کەڕەت (×).

ضربات- ا.ع(زەرەبات- zerebat): لێدان، جەزرەبە.

ضـــــربان- مـص.ل.ع(زەرەبـان-zereban): لێدان، لێدانی دڵ.

ضربت- ا.ع(زەربەت- zerbet): یەک لێدان.

ضربخانه-ا.مر(زەربخانە-zerbxane): شوێنی لە سکەدانی زێڕو زیو.

ضـرب خـوردن- مـص.ل(زەرب خـوردن- zerb xûrdn): ئازار دیتن، جەزرەبە خواردن.

ضـرب خـورده- ص.مف(زەرب خـوردە- zerb xûrde): لێدراو، جەزرەبە خواردوو.

ضـــــرب دیـدن- مـص.ل(زەرب دیـدەن- zerb dîden): ئازار دیتن.

ضـــــرب دیـده- ص.مـف(زەرب دیـدە- zerb dîde): جـــەزرەبە دیتـــوو، ئـازار پـێـگەیـیـــوو، جەزرەبە دیدە.

ضـرب زدن- مص.م(زەرب زەدەن- zerb zeden): لێدان، لێدانی کەسێک.

ضرب گرفتن- مص.م(زەرب گـیـریـفـتـەن- zerb giriften): تەپڵ ژەن، تەپڵ لێدان.

ضربه- ا.ع(زەربە- zerbe): یەک لێـدان، یەک زەربە، برین، زام.

ضــربی- ا.ص.ع(زەربی- zerbî): جـۆرە تـاق یان گومەتێکە کە بە کەرپوچ بچنرێ، ئاوازێک کە بەتەپڵ لێ بدرێ، ئـامـێـری زەربی: دەفـو دەهۆڵو تەپڵ و دونبک.

ضرر- ا.ع(زەرەر- zerer): زەرەر، زیان.

ضـرر زدن- مص.م(زەرەر زەدەن- zerer zeden): زیان لێدان، خەسارەت لێدان.

ضررکشـیـدن- مص.ل(زەرەر کەشـیـدەن- zerer keşîden): زەرەرکردن، خـەسارەت کـردن، زیان کردن.

ضــــرس- ا.ع(زیـرس- zirs): ددانـی هـارەر، کـــاکـــیلە، بـارانـی کـــەم، گـــردی نـاهەمـــوار کـــە سەرکەوتنی زەحمەت بێ.

ضــــــرس- ص.ع(زەریـس- zeris): تـونـدە تەبیـعـەت، پیـاوی سەفـەر کردوو جەنگ جەرِبێن، بەدخوو.

ضرطه- ا.ع(زەرتە- zerte): تر، ترێک.

ضرع- ا.ع(زەرع- zer'): مەمک، گوانی مەڕو مانگا.

ضــرع- ا.ع(زیرع- zir'): هاوتا، وەکـــویەک، چوونیەک.

ضـــــرع- مص.م.ع(زەرع- zer'): رامکـردنی ئەسپ، لالانەوەو پاڕانەوەو کوڕووزانەوە.

ضرغام- ا.ع(زیرغام- zirxam): شێر، پیاوی ئازا، دلاوەر، بوێر.

ضرغم- ا.ع(زەرغەم- zerxem): شێر، شێری درندە.

ضـرم- مص.ع(زەرەم- zerem): هەڵایسـانی ئاگر، برسی بوونی زۆر.

ضرم- ا.ع(زیرم- zirm): جۆرە درەختێکی بۆن خۆشە.

ضرم- ا.ع(زەریم- zerim): بێچووە هەڵۆ.

ضـروب- ا.ع(زوروب- zurûb): لێـدان، (بۆ کۆ)، جۆر.

ضروب- ص.ع(زەروب- zerûb): لێدەر.

ضـــــرور-ص .ع(زەرور- zerûr): زەروور، پێویست.

ضــــــرورات- ا.ع(زەرورات- zerûrat): پێداویستیان.

ضــــــرورت- ا.ع(زەرورەت- zerûret): پێداویستی، شتێ کە پێویستت پێی بێ.

ضــروری- ص.ع(زەروری- zerûrî): زەروری، پێویست.

ضـروریه- ص.ع(زەروریـیــە- zerûriye): هەر شتێ زەروری و پێویست بێ.

ضروس- ا.ع(زوروس- zurûs): ددانی هارەر، کاکیلە.

ضروع- ا.ع(زوروع- zurû'): گوان، گوانان.

ضره- ا.ع(زەرە- zere): پێـویسـتی، مـەمک، هەوێ.

ضريب- ا.ص.ع(زەریب- zerîb): لێدەر، دەستوەشێن، بە زەبر، هاوتا، جۆر، لێدراو.

ضريبە- ا.ع(زەريبە- zerîbe): سروشت، خوو، عادەت، خەسڵەت، باج و خەراج، لێدراو بە شمشێر.

ضريح- ا.ع(زەريح- zerîh): گۆڕ، قەبر، ئەو گومەزەی بۆ گۆڕ دەکرێ، مەرقەد، مەزارگە، گلکۆ.

ضرير- ص.ع(زەرير- zerîr): کوێر، نابینا، لەڕولاواز، نەخۆش‌و لاواز.

ضريرە- ص.ع(زەريرە- zerîre): کوێرە، نابينا (بۆ مێ) ژنی نەخۆش و لاواز.

ضريع- ص.ع(زەريع- zerî’): ژنی مەمک گەورە، مەڕی گوان گەورە.

ضريع- ا.ع(زەريع- zerî’): پەردەیەکی ناسکی سەر ئێسقانە.

ضريع- ا.ع(زەريع- zerî’): گیایەکی بۆن ناخۆشە، دڕکی دار خورما، داری وشک.

ضريم- ا.ع(زەريم- zerîm): سوتاو، ئاگر.

ضعاف- ص.ع(زيئاف- ziaf): لاوازان، بێ توانا، لەڕو لاوازو سست.

ضعف- مص.ل.ع(زەئف- ze’f): سست بوون، بێ جورم، کەم نموود، بێ توانابوون.

ضعف- ص.ع(زيئف- zi’f): دوو چەنانە، دوو بەرانبەر، دوو هێندە.

ضعفاء- ص.ع(زوئەفا- zuefa): لاوازان، بێ جورمان، بێ توانایان، کەم نمودان.

ضعيف- ص.ع(زەئيف- zeîf): لاواز، سست، بێ توانا، بێ دەسەڵات، بێ جورم.

ضعيف چزان- ص.فا(زەئيف چيزان- zeîf çizan): لاواز کوژ، ئەوەی بێ تواناو لاوازان ئازار بدات.

ضعيفە- ص.ع(زەئيفە- zeîfe): زەعيفە، ئافرەتی سست و بێ دەسەڵات.

ضغائن- ا.ع(زەغائين- zexain): کەرب و کینە،

ضغث- ا.ع(زيغس- zixs): چەپکە گیای تەڕو وشک پێکەوە، ئاڵۆزکاو، کاری تێکەڵ و پێکەڵ و نیوەچڵ.

ضغط- مص.م.ع(زەغت- zext): گوشین، لێدان، تەنگاوکردن، پاڵەپەستۆ، گوشار.

ضغطە- ا.ع(زوغتە- zuxte): دژواری‌و تەنگی و گوشار، ڕەنجو زەحمەت، مەشەقەت، ناچاری، ناچار کردن.

ضغن- مص.م.ع(زەغەن- zexen): ڕق هەڵگرتن لە کەسێک، کینە، ڕک کین.

ضغن- ا.ع(زيغن- zixn): ڕق، کینە، کەرب.

ضغينە- ا.ع(زەغينە- zexîne): ڕق، کینە، کەرب.

ضفادع- ا.ع(زەفادئ- zefadi’): قورباقان، بۆقان.

ضفدع- ا.ع(زەفدەء- zefde’): بۆق، قورباقە.

ضفير- ا.ع(زەفير- zefîr): ڕستی لە مو بادراو، تەنگی کورتان، کەناری دەريا، چەپکەقژی هۆنراو، گێسووی هۆنراو..

ضفيرە- ا.ع(زەفيرە- zefîre): پرچ، کەزی.

ضل- ا.ع(زەلل- zell): گومڕا.

ضلال- مص.ل.ع(زەلال- zelal): گوم بوون، گوم کردنی ڕێ، گومڕابوون.

ضلالت- مص.ل.ع(زەلالەت-zelalet): گومڕابوون.

ضلت- ا.ع(زەللەت- zellet): سەرسامی، سەرگەردانی، حەيرمان، داماوی.

ضلع- ا.ع(زيلء- zil’): لا، لایەکانی چوارگۆشە، پەراسوو.

ضلل- ا.ع(زەلەل- zelel): گومڕايی، ئاوێ کە بەبن تاوێران يان درەختاندا بڕواتو تاو لێی نەدات.

ضلوع- ا.ع(زولوء- zulû’): لا، پەراسووان.

ضلول- ص.ع(زەلول- zelûl): گومڕا،

ضليع- ص.ع(زەليع- zelî’): پياوی کەتەو بەهێز، پياوێ کە پەراسووەکانی قايم‌و بەهێز بێ.

ضليل- ص.ع(زەلیل- zelîl): گومڕا.

ضليل- ص.ع(زیللیل- zillîl): زۆر گومڕا.

ضم- مص.م.ع(زەمم- zemm): کـۆکـردنەوە، خڕکـردنەوە، خڕکـردنەوەی چەند شـتـێـک لە یەک شوێندا، بۆر دانان بۆ وشە.

ضمائر- ع(زەمائیر- zemair): ویژدان، ناخ، باتین، راناو.

ضـمـائم- ص.ع(زەمـائیم- zemaim): پاشکۆیان.

ضـمـاد- ا.ع(زەمـاد- zemad): زامـبـەند، (پەڕۆیەک کـە زامی پێ ببـەستن)، مـەرهەمێ لە برینان بنرێ، مەرهەمی سەر برین.

ضمار- ا.ع(زیمار- zimar): پەنهان، سامانی پەنهـان، سامانێ کـە لە دەست چوو بێ و ئومـێدی گـەڕانەوەی نەبێ، قـەرزو بەڵێنێ کـە پشـتـی پێ نەبەسترێ.

ضمان- مص.م(زەمان- zeman): زامن کردن، کەفیلی کردن، زەمانەت کردن.

ضـمـانت- مص.ل(زەمـانەت-zemanet): دووچاربوون بە نەخۆشییەکی دایمی کە جار بە جار توندی بکاتو ببـێتـە مـایەی کـەوتنی نەخـۆش لە جێگەدا، بوون بە کەفیل، زەمانەت کردنی کەسێک.

ضـمـر- ص.ع(زەمـر- zemr): پیـاوی خـۆش ئەندامی ناو قەد باریک.

ضـمـر- ا.ع(زومـور- zumur): داڵەگـۆشـتی، لاوازی.

ضـمـره- ص.ع(زەمـرە- zemre): ژنی خـۆش قیافەی ناوقەد باریک.

ضـمـن- ا.ع(زیمن- zimn): دەروون، ناوەوە، ناو، ناوی شتێک، میان، (لە میانی قسەدا).

ضـمن- ص.ع(زەمین- zemin): نەخـۆشی لە جێگەدا کەوتوو، زەمینگیر، ئاشق.

ضـمـور- مص.ع(زومـور- zumûr): لەڕو داڵە گۆشت بوون، پووکانەوە.

ضـمـه- ا.ع(زەممە- zemme): بۆر، بۆری سـەر حەرفان.

ضمير- ا.ع(زەمیر- zemîr): زەمیر، ویژدان، ناخ، راناو: لکاو، جیا.

ضـمـيم- ص.ع(زەمـیم- zemîm): هاوڕێ، پاشکۆ.

ضميمه- ص.ع(زەمیمە- zemîme): هاوڕێ، پاشکۆ.

ضـــمـين- ص.ع(زەمـین- zemîn): زامـن، کەفیل، نەخۆشی زەمینگیر.

ضنائن- ا.ع(زەنائین- zenain): شـتـی نایاب و ناوازەو گـران بەها کـە لەبەر دەگـمـەنی نەدرێ بە کەسی دی، شتی زۆر تایبەتو دەگمەن.

ضـنين- ص.ع(زەنـین- zenîn): بـەغـــیـل، چروک، رژد، ناکەس بەچە، هەتیوچە.

ضـوابط- ا.ع(زەڤـابیت- zevabit): یاسـاو رێسا، زەبتو رەبتان.

ضواحک- ا.ع(زەڤاهیک- zevahik): ددانێن پێشەوە کە لە دەمی پێکەنیندا دەردەکەون.

ضـــواحی- ا.ع(زەڤـــاهی- zevahî): ئـاوەدانی دەوروبـەری شـار، بـەرز، ئاشکراو دیار، خوویا.

ضـــوارب- ا.ع(زەڤـــاریب- zevarib): تاریکەشەو، شوێنی نزم و هەمواری چڕە دارستان.

ضـــواری- ا.ص.ع(زەڤـــاری- zevarî): گـیـانلەبەرانی دڕندەی وەک: شـێـرو بەورو گـورگ و...، هۆڤان.

ضـــوء- ا.ع(زەوء- zew'): نـور، روناکـی، رۆشنایی، روناهی.

ضوضاء- ا.ع(زەوزاء- zewza'): هەراو زەنا، هەراو هەنگامە، هات و هاوار، ژاوەژاو.

ضـومـر- ا.ع(زەومـەر- zewmer): جـۆرە گیایەکە، رێحانە.

ضـومـران- ا.ع(زەومـەران- zewmeran): رێحانە، نەعنا.

ضـيـهـاء- ص.ع(زەیهـاء- zeyha'): ژنی نەزۆک، ژنێ کـە مـەمک و شـیـری نەبێ، دەشـتـی رووتەنی بێ گیا، قاقڕ، وشترالوک.

ضـیـاء- ا.ع(زییـا ء- ziya’): نور، رۆشنایی، روناهی.

ضـــیـــاع- مـص.ل.ع(زەیا ء- zeya’): لەناوچوون، زایە بوون، فەوتان، گومبوون.

ضـیـاع- ا.ع(زییـا ء- ziya’): زەوی بە پیت و بەرەکەت.

ضـیـــاع- ص.ع(زییـــا ء- ziya’): زایەبوو، لەدەست چوو، لە ناوچوو، فەوتاو.

ضیاغم- ا.ع(زەیاغـیم- zeyaxim): شێـرێن درِندە.

ضـیـافت- مص.ل.ع(زییـافـەت-ziyafet): چوونە میوانی، میوانداری.

ضـیـاگـسـتـر- ص.فـا(زییـاگـوسـتـەر- ziyaguster): رۆشـنـایـی بـەخـش، رۆشـنـایـی دەر.

ضیعات- ا.ع(زەیئات- zeyat): زەویو زاری کشتوکاڵی بەپیتو بەرەکەت.

ضـیـعت- ا.ع(زەیئـەت- zeyet): زەویو ئاوی کشتوکاڵی، زەوی بەپیت، پیشەی پیاو.

ضیغم- ا.ع(زەیغەم- zeyxem): شێر.

ضیف- ا.ع(زەیف- zeyf): میوان، میڤان.

ضـــیق- مص.ل.ع(زیغ- zix): تەنـگ بـوون، دەست نوقان، رەزیل بوون، بەغیلی، پیسکەیی.

ضـــیق- ص.ع(زەییـغ- zeyyix): تەنـگ، تەسک.

ضـــیـــغت- ا.ع(زەیەغـــەت- zeyexet): زەیەقەت، دەستکورتی، هەژاری، بێ نەوایی.

ضیم- ا.ع(زەیم- zeym): ستەم، زوڵم، جەفا.

ضــمـــیـــران- ا.ع(زەیمەران- zeymeran): رێحانە.

ضـیـوف- ا.ع(زویوف- zuyûf): مــیــوانان، میڤانان.

ط

ط- حر (تا- T):
پیتی نۆزدەیەمی ئەلفبای فارسییە، کە بە (تا) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٩)، ئەم پیتە تایبەتی زمانی عەرەبییەو لە چەند وشەیەکی فارسیشدا لەبری (ت) بەکار هاتگە.

طائر- ا.فا.ع(تائیر- tair): باڵندە، فڕندە، تەیر، مەل، پەلەوەر.

طائره- ا.فا.ع(تائیره- taire): تەیارە، فڕۆکە، باڵەفڕ.

طائش- ص.ع(تائیش- taiş): سوک و سەلیم، بێ ئەقڵ، سەخیف، سەرەڕۆ، ئەقڵ سوک، ملهوڕ.

طائع- ص.فا(تائیء- tai'): گوێڕایەڵ، موتیع.

طائف- ص.فا(تائیف- taif): تەوافکار، کەسێک بە دەوری شوێنێکدا بگەڕێ، شەوگەڕ، حەسحەس.

طائفه- ص.فا(تائیفه- taife): توافچی (بۆمێ)، تایەفە، تیرە، دەستە، کۆمەڵە خەڵکێک کە داب‌و نەریت‌و خووخدەو ئاکارو مەزەب‌و ئاینیان یەک بێ.

طائفی- ص.ن(تائیفی- taifî): خەڵکی تایف، (کە شارێکە لە حیجاز).

طائل- ا.ع(تائیل- tail): فەزڵ، فایدە، سوود، دەوڵەمەندی.

طائله- ا.ع(تائیله- taile): توانا، سود، فەزڵ، کینە، دژمنایەتی.

طائی- ص.ن.ع(تائی- ta'i): سەر بە قەبیلەی تایی کە حاتەمی تایی لەوان بووە.

طاب- ص.ع(تاب- tab): پاک، خۆش، پاکیزە، حەڵاڵ.

طاباق- ا.ع(تاباغ- tabax): تابوگ، خشتی سورەوەکراو، کەرپووچ.

طابخ- ا.فا(تابیخ- tabix): ئاشچی، شیوکەر، تای توند.

طابرانی- ص.ن(تابیرانی- tabiranî): خەڵکی تابران (کە ئاواییەکی سەر بە توسی خوراسانە).

طابع- ا.فا(تابیء- tabi'): چاپکار، چاپچی، خوو، سروشت، تەبیعەت.

طابع- ا.ع(تابیء- tabi'): خەتم، موستیلە، مۆر، تەمغە، پول.

طابق- ا.ع(تابەغ- tabex): تاوە، کەرپوچی گەورە.

طاجن- ا.ع(تاجین- tacin): تاوە.

طاحن- ا.فا(تاهین- tahin): گای خەرمان کوت، ئاش.

طاحنه- ا.فا(تاهینه- tahine): ددان، کەڵبە.

طاحون- ا.ع(تاهون- tahûn): ئاش، ئاسیاو.

طارف- ا(تاریف- tarif): سـامـانی تازە بەدەست هاتوو.

طارفـه- ا.ع(تاریفـه- tarife): مـاڵی زۆر کـە تازە بەدەست هێنرابێ.

طارق- ا.فـا(تاریغ- tarix): ئەوەی بە شـەو بڕوات، هەر شـتێ بە شـەو دەربکەوێ، دز، فاڵچی، ئەستێرەی بەیانی.

طارقـه- ا.فـا.ع(تاریغـه- tarixe): قـەومـاو، بەڵا، کەسوکاری پیاو.

طارم- ا(تارەم- tarem): خێوەت، سەراپەردە، گومەز، خانووی دارین، تەیمان، قایەمێو، ئاسمان.

طـارمـی- ا(تـارەمـی- taremî): تـەیمـان، موحەجەرەی بەردەم هەیوان یان دەوری باخچەو...

طارونی- ا.ع(تارونی- tarûnî): جۆرە جلێکی حەریرە.

طاری- ا.فـا.ع(تاریئ- tarî'): ڕووداوێکی لە پڕ، شـتـێکی ناوەخت، ڕووداوێکی لەنکاو، کەسێک لە پڕ بێ یان پەیدا بێ.

طاریه- ا.فـا.ع(تاریـیـه- tarîye): بەڵاو پێشهاتی لەپڕ.

طاس- ا(تاس- tas): تاس، کاسەی مسی.

طاس- ص(تاس- tas): سەری ڕووتاوە بە هۆی کەچەڵی یان شتێکی دی.

طاس- ا(تاس- tas): زاری نەردێن.

طاسباز- ص.فا(تاسباز- tasbaz): کەسێک زارێن بکات، قومارکردن بە زار، حیلەباز.

طاس بین- ص.فا(تاسبین- tasbîn): فاڵگرەوە بە تاس.

طاسک- ا.(تاسەک- tasek): تاسی بچووک، لەرزانەی زێڕ یان زیو، زەنگۆڵەی زێڕ یان زیو کـە لە ملی ئەسپ بکرێ، زاری نەردێن.

طاس کباب- ا.مر(تاس کەباب-tas kebab): تاس کەبابی، جۆرە خواردنێکە بە گۆشتو پەتاتەو پیازو بەهارات دروست دەکرێت.

طاس لغـزنده- ا.مـر(تاسی لەغـزەندە- tasi lexzende): تاسی لوس، تاسی مـسـین، کاسەی مس.

طاع- ص.ع(تاء- ta'): گوێڕایەڵ، ملکەچ،

طاعـات- ا.ع(تائات- ta'at): تاعـەت و عیبادەت، خواپەرستی.

طاعت پیشه- ص.مـر(تاعەت پیشـە- ta'et pîşe): ئەوەی تاعەتو عیبادەت بکا بە پیشەی خۆی.

طاعت ور- ص.مـر(تائەت ڤـەر- ta'et ver): موتیع، گوێڕایەڵ، تاعەت پیشە.

طاعم- ص.فـا(تائیم- ta'im): خوارده، خۆش خۆراک، حاڵ باش لە خوردو خۆراکدا.

طاعن- ا.فا.ع(تائین- ta'in): سەرزەنشتکار، تانەلێدەر، نێزەوەشێن.

طاعـون- ا.ع(تائون- ta'ûn): نەخـۆشـیـیـەکی خەتەرناک و کوشندەیە، تاعون، چاوە قووڵە.

طاغـوت- ا.ع(تاغـوت- taxût): بت، سـەنەم، زاڵم، سـەرکـێش، هەر پەرسـتـراوێکی غـەیرەز یەزدان، تەعەداکار.

طاغـی- ا.فـا.ع(تاغـی- taxî): زاڵم، یاخی، سەرکێش، ستەمکار.

طاغیه- ا.فا.ع(تاغییه- taxîye): یاخی (بۆ مێ)، زۆر زاڵم، گونەسـەنە، کەودەن، لەخـۆبایی، بێدادی، هەورە بروسکە.

طافح- ص.فـا.ع(تافـیـهـ- tafih): پڕاوپڕ، کەیل، لێوڕێژ، مەستی مەست، مەستی بێ ئاگا.

طافحه- ص.فا.ع(تافـیـهـه- tafihe): بڕوانە (طافح)، هەر شتێکی وشک.

طاق- ا(تاغ- tax): تاق، مـیـچی بە کـەوانە، (تاقی ئاسمان).

طاق- ص(تـاغ- tax): تـاک، یـەک دانـە، بـێ وێنە.

طاق- ا.ع(تاغ- tax): جبە.

طـاق- ا(تـاغ- tax): داو، یـەک تـاڵـی پـەت،

چەپکێک قژ، چەپکێک ڕێحانە، دەستێک جل.

طاق ابرو- ا.مـــر(تاغی ئەبرو- taxi ebrû): تاقی برۆ، کەوانی برۆ.

طاق ازرق- ا.مر(تاغی ئەزرەغ-taxi ezrex): ئاسمان، تاقی ئاسمان.

طاقباز- ا.مر (تاغباز- taxbaz): لەسەر گازی پشت، بە پشتا خەوتن، بە پشتا پاڵ کەوتن.

طاقت- ا.مص.ع(تاغـەت- taxet): تاقـەت، هێزوتوان، سەبرو حەوسەڵە.

طاقت زدا- ص.فـــا(تـاغـــەت زەدا- taxet zeda): تاقەت بەر.

طاقت شکن- ص.فا(تاغەت شـیکەن- taxet şiken): تاقـەت بەر، تاقـەت پڕوکێن، تاقـەت شکێن.

طاقت فـرسا- ص.فا(تاغەت فـەرسا- taxet fersa): تاقـەت بەر، ئەوەی کـە تواناو تاقـەت ببات.

طاقچە- ا(تاغچە- taxçe): تاقی بچـووک لە دیواردا.

طاقــدیس- ا.ص(تاغــدیس- taxdîs): تاق ئاسا.

طاق نصـــرت- ا.مــر(تاغی نوســرەت-taxi nusret): تاقـی سـەرکـەوتن، تاقـێکە کـە لە جەژنان یان لە پێشوازی پاشایاندا دادەنرێ.

طاق نما- ا.مـــر(تاغ نـەمـــا- taxnema): هەیوانی بچووکی بەردەم ئۆدە.

طاق و طرم- ا.مر(تاغ و تورم- taxû turm): فەڕوشکۆ، هێرش و کـشانەوەو خۆنواندن، تاقاو تریق.

طاقــە- ا.ع(تاغــە- taxe): داو، تاڵ، هەودا، چەپکی ڕێحـــانە، دەســـتــێک جل، یەک داوی پەتێک.

طاقی- ا(تاغی- taxî): جۆرە کڵاوێکە.

طالب- ا.فـــا(تالیب- talib): خــــوازیار، داواکار، قوتابی.

طالبی- ص.ن.ع(تالیــبی- talibî): ســاداتی نەوەی عـــەلی کــوڕی ئەبی تالیب یان نەوەی جەعفەر و عەقیل-ی برای.

طالبی- ا(تـالیـــــبی- talibî): جــــۆرە گـوندۆرەیەکـە تۆکـڵـەکـەی زەردێکی کـوز کـوزە (حەوت مانگی).

طالح- ص.فــا.ع(تالیــە- talih): مــرۆڤی بەدکردەوە، خراپ، تاوانکار، بەدکار، بەدعەمەل.

طالســـان- ا(تالیـــســـان- talisan): جــۆرە عەبایەکە، جبە.

طالع- ا.فــا.ع(تالیء- tali’): تالح، بەخت، یەغباڵ، شانس، مانگی نوێ.

طالع بین- ص.فـا.ع(تالیء بین- tali’ bîn): بەخت گرەوە، فاڵگرەوە، فاڵچی.

طالع مند- ص.مـــــر(تالیء مــــەند- tali’ mend): بەشانس، بە بەخت، شانسدار.

طالع میمون- ص.مر(تالیئی مەیمون- tali’i meymûn): بەختی چاک.

طالق- ص.ع(تالیغ- talix): ژنی تەڵاقدراو.

طالیــقــون- ا(تالیـــغـــون- talixûn): هەفت جۆش.

طامـــات- ا.ع(تامات- tammat): ڕووداوی گـەورەو بەڵای قـورس، وێردو قـســەی سـۆفـیـان، وڕاوەی هەندێ لە سۆفی و دەروێشـان، پەسـڵان، ڕۆژی قیامەت.

طامح- ص.ع(تامـــــیـــــە- tamih): ژنی ســەرکــێش، ژنی چاو لەدەر، ژنی چاو لەوەڕێن، ژنی چاوباشقاڵ، بەرز.

طامع- ا.فـا.ع(تامـیئ- tami’): تەمـاعکار، چاوچنۆک، حەسوود، بە تەماع.

طامـعـە- ا.فـا.ع(تامـیـئـە- tami’e): ژنی تەماعکار، چاوچنۆک، قرچۆک، ڕژد.

طامور- ا.ع(تامور- tamûr): تۆمار.

طامە- ا.ع(تامە- tamme): بەڵا، بەڵای هەرە گەورە، قیامەت، ڕۆژی پەسڵانێ.

طاووس- ا.ع(تاڤــوس- tavûs): مــەلێكە لە جۆری مریشك، بە پەڕە جوانەكانی بەناوبانگە، نێــرەكــەی كلكێكی درێژی چەتری ڕەنگاو ڕەنگی هەیە، پەڕەكـــانی لە هەوەڵی هاویندا دەوەرێو پاشان دەڕوێتەوە، مێیەكەی لە ساڵی سێیەمدا هێلكە دەكــات، لە ســاڵێكدا ٤- ٦ هێلكە دەكاتو نزیكەی یەک مـانگ لەسەر هێلكەكانی دەكـەوێو بێـچـووەكـانی كـە بوون بە سێ مـانگ ئیدی نێرو مێیان دەردەكەوێ، لە سێ ساڵیدا بالق دەبنو ئامادە دەبن بۆ جووتبوون، نێرەكەی لە سێ ساڵیدا نەشونمای پەڕی كلكی تەواو دەبێ، ئەسڵی ئەم مەلە لە هندوستانو مالیزییە، لە سەدەكانی ناڤیندا دەوڵەمـەندانی ئەوروپا لە مـیـوانداریـیـە بەشكۆكانی خۆیاندا گۆشتی تاووسیـان دادەنا، بەڵام گۆشتەكەی زۆر خۆشو بەتام نییە، تاووس پتر لەبەر جوانییەكەیو بۆ جوانی لە كۆشكو باخە تایبەتییەكاندا بەخێو دەكەنو نزیكەی ٣٠ ساڵ دەژی، هەندێ كـەس ڕاگـرتنی تاووس لە مـاڵەوە بەشووم دەزانن، دەڵێن تاووس باعیسی وەدەرنانی ئادەم و حەوا لە بەهەشت بووە.

طاووس پیكر- ص.مـــر(تاڤـــووس پەیكەر- tavûs peyker): ئەندام جوان و ڕەنگین وەكو تاووس.

طاووس خرام- ص.مر(تاڤووس خورام- tavûs xuram): تاووس ڕەفتار.

طاووس وار- ق.ص(تاڤـــووس ڤـــار- tavûs var): تاووسانە، چوون تاوس، تاوس ئاسا.

طاووسی- ص.ن(تـاڤـــــــووسی- tavûsî): تاوسی، سـەوزی زێڕین، جـۆرە جلێكی ڕەنگینە، ڕەنگین وەكو ڕەنگی پەڕی تاوس.

طاووسی- ا(تاڤــووسی- tavûsî): دەوەنێكە لقی باریكی سـەوز باوو گـەڵای باریكو سـادەو گوڵی زەردی بۆن خۆشی هەیە، لە گوڵی ئاقاقیا دەچێ.

طاووسی- ص.ن(تاڤـووسی- tavûsî): طاهر- ص.ع(تاهیر- tahir): پاك، پاكژ.

طاهره- ص.ع(تاهیــرە- tahire): پاكــژ، ژنی پاك، ژنی پاكو بێ عەیب و عار.

طایر- ا.فـــا.ع(تایر- tayîr): تەیر، باڵندە، فڕندە.

طایفە- ا.ع(تایفـە- tayîfe): تایفـە، تیـرە، دەستە.

طب- مص.م.ع(تیب- tib): چارەكردن، دەرمـان كردن، مالیجەكردنی بەدەنو دەروون.

طبابت- ا.ع(تیـبـابەت- tibabet): پیـشـەی پزیشـك، پزیشـكی، دەرمـــانكردن و جـــۆری مالیجەی نەخۆشینی جۆراوجۆر.

طبــاخ- ص.ع(تەببــاخ- tabax): ئاشـــچی، چێشتكەر.

طبــاخت- ا.ع(تیــبـــاخــەت- tibaxet): ئاشچێتی، چێشتچێتی، پیشەی چێشتچی.

طباخە- ا.ع(توباخە- tubaxe): كەفو چەوری سەری مەنجەڵ.

طبــاطبــا- ا(تەباتەبا- tebateba): نازناوی ئیـسمـاعیـل كوڕی ئیبـراهیـمە كە كوڕی حەزرەتی ئیـمـام حەسەن بووەو ساداتی تەباتەبائی دەچنەوە سەر ئەو.

طبــاع- ا.ع(تیـــبـــاء- tiba’): ســـروشت، تەبیعەت، خوو.

طبــاع- ص.ع(تەببـاء- tebba’): چاپكار، تەمـغـەچی، شـمـشـێـرسـاز، گـۆزەگـەر، خـودان تەبیعەتی زیرەك.

طباعت- ا.ع(تیبـائەت- tiba’et): پیـشـەی چاپكردن، هونەری چاپ، شمشێرسازی.

طباق- مص.م.ع(تیبـاغ- tibax): پێكگرتنی دوو شت، بەرانبەر، سنعەتێكی شیعرییە.

طبــال- ص.ع(تەببــال- tebbal): تەپڵــژەن، دەهۆڵكوت.

طبـایع- ا.ع(تەبای٫- tebayî’): تەبیـعـەت، سروشت، خوو.

طبایعی- ص.ن.ع(تەبایئی-tebayî’î): جـۆرە فـەلسـەفـەیەک بوو كـە تەبیـعـەتی بە خـوڵقـێنەری جیهان دەزانی.

طبخ- مص.م.ع(تەبخ- tebx): خواردن لێنان.

طبـــرانی- ص.ن.ع(تەبەرانی-teberanî): خەڵکی شاری تەبەریەی شام.

طبـــرخـــون- ا(تەبەرخـــون- teber xûn): عەنناب، سنجو، سرینچک، سورەبی.

طبـرزد- ا(تەبەر زەد- teber zed): قـەند یان نەباتی رەق، قەندی کوڵاو، جۆرە رووەکێکە.

طبـــرزین- ا.مـــر.ع(تەبەرزین-teberzîn): تەورزین.

طبـــــرسی- ص.ن.ع(تەبەرسی-tebersî): خەڵکی تەبەرستان (مازندەران).

طبـــــــــری- ص.ن.ع(تـەبـەری- teberî): تەبەرستانی.

طبطاب- ا.ع(تەبتاب- tebtab): قاشۆ.

طبطبـــه- مص.ع(تەبتـــەبە- tebtebe): تەپەتەپی پێ لە کـاتی غـارداندا، دەنگی سێڵاو، شڵپو هوڕی پێکادانی شەپۆلان، دەنگی قامچی.

طبع- مص.م.ع(تەبء- teb’): مـــۆرکـــردن، مۆرکردنی نووسراو، چاپکردن.

طبع- ا.ع(تەبء- teb’): خوو، سروشت.

طبع ازما- ص.فا(تەبع ئازما- teb’ azma): شـاعـیـرێک کـە تەبعی خـۆی تاقی بکـاتەوە، شـاعـیـرێک کـە قـەریحـەو سـەلیـقـەی خـۆی بجەرِبێنێ.

طبق- ا.ع(تیبغ- tibx): بەرانبەر.

طبق- ا.ع(تەبەغ- tebex): تـەبەق، قـــاپی چێشت خواردن یان میوە.

طبقات- ا.ع(تەبەغات- tebexat): چین، پلە.

طبقچه- ا.مر(تەبەغـچە- tebexçe): قـاپی بچووک، تەبەقۆکە.

طبقـری- ا(تەبقـەری- tebxerî): تەبەقێ کـە میوە یان شتی دی بکرێتە سەر بۆ فرۆشتن.

طبق کش- ص.فا(تەبەغ کەش- tebex keş): تەبەقکێش، کەسێک کـە مـیوە لە تەبەق بکاتو بیخاتە سەر سەرو لە جێیەکەوە بۆ جێیەکی دی بەرێ.

طبـقـه- ا.ع(تەبەغـە- tebexe): پلە، چین، دەستە، نهۆم، چینەکانی زەوی.

طبـقـه بندی- ا.مص(تەبەغـە بەندی-tebexe bendî): ریزبەندی، چین بەندی.

طبل- ا.ع(تەبل- tebl): تەپل، دەهۆڵ.

طبل خوار- ص.فا(تەبل خار- tebl xar): زۆر خۆر، مفتەخۆر.

طبـل زن- ص.فـــا(تـەبل زەن- tebl zen): دەهوڵکوت، دەهۆڵژەن.

طبلک- ا.ع(تەبلەک- teblek): تەپڵـــۆکـە، تەپڵی بچووک.

طبل نواز- ص.فـــا(تـەبل نەڤـــاز- tebl ne-vaz): دەهۆڵژەن.

طبله- ا.ع(تەبلە- teble): تەپڵی بچـــووک، سـەندوقۆکە، قـوتی یان شووشـە کـە عـەتر فـرۆش بۆنی خۆشی تێ بکات.

طبن- ا.ع(توبن- tubn): تەنبـورە، تەمـوورە، عود.

طبن- مص.ل.ع(تەبەن- teben): زیرەک بوون، زیرەکی، دانایی.

طبن- ص.ع(تەبین- tebin): زیرەک، هوشـیـار، زانا.

طبول- ا.ع(توبوول- tubûl): دەهۆڵان.

طبی- ا.ع(توب-ی- tubî): ســەری گـــوانی چوارپێیان وەکو ماین و ماکەرو گیانلەبەرانی درِندە.

طبـیب- ا.ص.ع(تەبیب- tebib): پزیشـک، دکتۆر.

طبـــیـــبـــانه- ق(تەبیـــبـــانە- tebibane): پزیشکانە، وەکو پزیشکان.

طبیبه- ا.ص.ع(تەبیبـە- tebîbe): پزیشکی ژن، دکتۆرە.

طبـیخ- ص.ع(تەبیخ- tebîx): هەرشـتـێکی کوڵێنراو یان سورەوەکراو.

طبیعت- ا.ع(تەبیعەت- tebî’et): سروشت، تەبیعەت، میزاج، فیترەت.

طبیعت شناس- ص.فا(تەبیئەت شیناس- tebi'et şinas): تەبیعەتناس، پزیشکی زیرەک.

طبیعی- ص.ن.ع(تەبیعی- tebi'î): پسپۆر لە تەبیعەتدا، زاتی، فیتری، خۆرسک.

طبیعیون- ص.ن.ع(تەبیئیون- tebi'îyûn): ئەوانەی تەبیعەتیان بە سەرچاوەی خەلق داناوە.

طحال- ا.ع(تەهال- tehal): سپڵ، فاتەڕەش.

طحان- ص.ع(تەهان- tehan): ئاشەوان، لووینە، ئاردفرۆش.

طحانت- ا.مص.ع(تیهانەت-tihanet): ئاشەوانی، لووینەیی، ئارد فرۆشی.

طحاوی- ص.ن.ع(تەهاڤی- tehavî): تەحاوی، خەڵکی تەحاوە (کە گوندێکە لە میسر).

طحلب- ا.ع(توهلەب- tuhleb): قەوزە، گێژ، گوو قورباقە، جلە شینەی سەر ئاو.

طحن- مص.م.ع(تەهن- tehn): هاڕین، هاڕینی گەنم یان دانەوێڵەی دی.

طحین- ا.ع(تەهین- tehîn): ئارد.

طر- ا.ع(تور- tur): لا، هەموو، گشت.

طرائد- ا.ع(تەرائید- tera'id): نێچیران،

طرائف- ا.ع(تەرائیف- tera'if): شتی تازەونوێ، شتی سوکو ناسکو گرانبەها، نوکتەو قسەی بە تۆێکڵ.

طرائق- ا.ع(تەرائیغ- teraix): ڕێگە، ڕێچکەو ڕێبازان.

طرابیل- ا.ع(تەرابیل- terabîl): منارە، بینای بەرز، بەردی گەورە، لوتکەی شاخان، نیشانەیەک کە لە دوورەوە بدینرێ، دێر.

طرات- ا.ع(تورات- turrat): پەرچەم، پەراوێز، ریشوی سەروپێچ.

طراح- ص.ع(تەڕاهـ- terrah): نیگارکێش، شێوەکار.

طراد- ا.ع(تیراد- tirad): کورتەڕم، نێزەی کورت.

طراد- مص.م.ع(تیراد- tirad): هێرش کردنە سەر یەکدی، پەلاماردانی یەکدی، ڕاونانی یەکدی.

طراد- ص.ع(تەڕاد- terad): کەشتی جەنگی تیژڕەو، زۆر خێرا.

طرادە- ص.ع(تەڕادە- terrade): کەشتی جەنگی تیژڕەو، عەلەم، ئالا، بەیداخ، ژنی بەدعەمەل.

طرار- ا.ع(تیرار- tirar): پەرچەم، پەراوێز، ریشوی شەدە.

طرار- ص.ع(تەڕار- terar): گیرفان بڕ، کیسەبڕ، دز، جەربەزە، تەڕدەست.

طراز- ا.ع(تیراز- tiraz): پەراوێزی جل، کارگەی حەریرچنی.

طرازیدن- مص.م(تەرازیدەن-terazîden): ڕازاندنەوە، ڕێکخستن.

طرازندە- ا.فا(تەرازەندە-terazende): ڕێکخەر، ڕازێنەرەوە.

طرازیدە- ا.مف(تەرازیدە- terazîde): ڕازاوە، نووسراو.

طراف- ا.ع(تیراف- tiraf): چادری مشەما، چادری چەرم.

طرافت- مص.ل.ع(تەرافەت-terafet): تازەبوون، نوێ بوونەوە.

طراق- ا.ع(تیراغ- tirax): پارچەی ئاسن یان پۆڵا کە پان بکرێتەوەو کلاو خود یان سپەری لێ دروست بکەن.

طراق- اا(تەراغ- terax): تراق، تاق، (دەنگ).

طراقاطراق- ا.مر(تەراغاتەراغ- teraxa terax): تراق تاق، تاق تراق، (دەنگ).

طراوت- مص.ل.ع(تەراڤەت- teravet): تەڕوتازەبوون، تەڕو تازەیی و پاراوی.

طرب- مص.ل.ع(تەرەب- tereb): شادبوون، شادی و شادمانی.

طرب اباد- ا.مر(تەرەب ئاباد- tereb abad): شوێنی تەرەب و شادی، جێی بەزم و خۆشی.

طرب ارا- ص.فـا (تەرەب ئارا- tereb ara): گەرم کەری کۆڕی بەزم و شادی.

طرب اشیـان- ا.مـر(تەرەب ئاشـیـان-tereb aşyan): لانەی شادی و بەزم.

طرب افـزا- ص.فـا (تەرەب ئەفـزا- tereb efza): گەرمکەری شادی.

طربال- ا.ع(تیـربال- tirbal): منارە، بینای بەرز، تـاوێری لوتـکەی چیـا، عـەلەم یان نیشانەیەک لە دوورەوە بدینرێ، دێر.

طرب انگیـز- ص.فـا (تەرەب ئەنگیـز-tereb engîz): بەزم وروژێن، ئەوەی ببێتە باعیسی بەزم و شادی.

طربخـانە- ا.مـر(تەرەبخـانە-terebxane): شوێنی بەزم و شادی.

طرب خیز- ص.فا (تەرەب خیز- tereb xîz): شوێنێ کە شادی بێنێ، شوێنی بەزم ئاوەر.

طرب رود- ا.مـر(تەرەب رود- tereb rûd): جۆرە ئامێرێکی ژێداری مۆسیقییە.

طرب سرا- ا.مر(تەرەب سەرا- tereb sera): بەزم خانە.

طرب شکار- ص.فـا (تەرەب شـیکار-tereb şikar): ئەوەی ببێتە مایەی بەزمو شادی.

طربگاه- ا.مـر(تەرەبگاە- tereb gah): تەرەبگە، شوێنی عەیش و نۆش، جێی بەزم و شادی.

طربناک- ص.مـر(تەرەبناک-terebnak): شادمان، خۆشحاڵ، بە کەیفو بە دەماخ.

طربنامـه- ا.مـر(تەرەبنامـە-terebname): نامەیەک کە باسی کەیفو شادی بکات، نامەیەک کە خوێندنەوەی کەیف بەخش بێ.

طربیل- ا.ع(تیربیل- tirbîl): جەنجەڕ.

طرح- مص.م.ع(تەرە- terh): خـستن، دوورخـستنەوە، دەرکـردن، لەباربردنی پز، پێشنیازکردن، نەخشە، بابەت.

طرح افکندن- مص.م(تەرە ئەفکەندەن- terh efkenden): نەخشەدانان، بناغەدان.

طرح بـنـدی- ا.مـص(تـەرە بـەنـدی- terh bendî): نەخشەکێشی، رێکخستنی شەقامان.

طرح ریختن- مص.م(تەرە ریخـتـەن- terh rixten): نەخشەرشتن، بناغەدانان.

طرح کـردن- مص.م(تەرە کـەردەن- terh kerden): تـوڕدان، تـوڕدان، دەرکـردن، نەخشەرشتنی شتێ یان کارێک.

طرح کش- ص.فـا (تەرە کـەش- terh keş): وێنەکـێش، شـێـوەکـار، بەزیوو، بەسـتـەزمـان، زەبوون.

طرخـان- ا.ع(تورخـان- turxan): سـەرۆک، سەروەر.

طرد- مـص.ل.ع(تـەرد- terd): دەرکـردن، وەدەرنان، شاربە دەرکردن.

طرر- ا.ع(تورەر- turer): پەرچەمـان، ریشـوی شاشک، پەراوێزی جل.

طرز- ا.ع(تەرز- terz): تەرز، شـێوەو شـێـواز، جۆر، رێچکە، رێسا.

طرسـوسی- ص.ن(تەرسـوسی- tersûsî): خـەڵکی تەرسـوس (کـە شـارێکە لە ئاسـیـای بچوک).

طرطـوسی- ص.ن(تـەرەتـوسی-teretûsî): تەرەتوسی (ناوی شارێکە لە شام).

طرطـوشی- ص.ن(تـورتـوشی- turtûşî): تورتوشی، خـەڵکی تورتوش (ناوی شـارێکە لە ئەسپانیا).

طرف- ا.ع(تـەرەف- teref): لا، سـەمت، کەنار، کۆتایی.

طرف- ا.ع(تەرف- terf): چاو، گـۆشـەی چاو، قازانج و سوود، روانین لە گۆشەی چاوەوە.

طـرف- ص.ع(تـیـرف- tirf): نەجـیـم زادە، رەسـەن، ئەسـڵزادە، وەجـاخـزادە، ئەسپی رەسەن.

طرف- ا.ص(تورەف- turef): قـسـەی خـۆشو تازە، نوکتە، حەنەک، نۆباو، تازە.

طرف- ا.ع(تورف- turf): خوێن کە دەزێتە ناو چاو، چاوتروکاندن.

طرف- ا.ع(تەرف- terf): داوێن، کـۆتایی، گۆشەوکەنار، داوێنی کراس، کەمەربەند.

طرفاء- ا.ع(تەرفاء- terfa'): دارگەز.

طرفـدار- ص.فـا(تەرەفـدار- terefdar): لایەنگر، پەنا، پارێزەر.

طرفگاه- ا.مر(تەرف گاه- terf gah): دنیا، جیهان، گێتی.

طرفگیـر- ص.فـا(تەرەفگیـر- teref gîr): لایەنگر، پارێزەرو پەنا، پشتو پەنا، گۆشەگیر.

طرفـه- ا.ع(تەرفـە- terfe): پەڵە خـوێنێ کـە دەزێتە ناو چاو، چاوترکاندن.

طرفـه- ا.ع(تەرفـە- terfe): ئەسـتـێـرەیەکـە لە شێوەی شێردا.

طرفـه- ا.ص.ع(تورفـە- turfe): هەرشـتـێـکی نوێو باش، نۆباو، حەنەک، نوکتە.

طرفین- ا.ع(تەرەفـەین- terefeyîn): دوولا، دوو کەنار.

طرق- ا.ع(توروغ- turux): ڕێگایان.

طرق- مص.م.ع(تەرغ- terx): لێدان، لێدان بە کـوتەک، لێـدانی دەرگـا، فـاڵگرتنەوە بەبەرد، میزکردنی وڵاخ بە پێوەو لە ناو ئاودا.

طرقـاق- ا(تورغـاغ- turxax): پاسـدار، چاودێر، پاسەوان.

طرلان- ا.ت(تەرلان- terlan): شاباز، جوانی دڵڕفێن، تەڕلان، جوان چاکی دڵڕفێن.

طرماح- ص.ع(تیریمماه- tirimmah): پیاوی گـەورە ڕەچەڵەکو مـەنشـورو ناودار، پیـاوی دووربین.

طرنب- ا(توورونب- turunb): پەلامارو هەڵاتن و خۆنواندن.

طروب- ص.ع(تەروب- terûb): پیـــاوی بەزمگێرو شادیهێن.

طروق- مـص.م.ع(توروغ- turûx): هـەڵاتـنـی ئەستێرە، لە دەرگادان، لێدان.

طروق- ص.ع(تەرووغ- terûx): ڕێبـــوار، ڕێوان.

طره- ا.ع(تورە- turre): نێـوچەوان، پەرچەم، ڕیشوی شاشک، پەراوێز، پاڵدمی جل.

طرەبـازی- ا.مـص(تـورەبـازی-turrebazî): گەمەیەکی منداڵانە، شێروخەت.

طـری- ص.ع(تـەری- terî): تـەڕو تـازە، بـە دەماغ، پاراو.

طریان- ا.ع(تیریان- tirîyan): خوان، سفرە، خوانچە، ئامان، ئامانی نان خواردن.

طریح- ص.ع(تەریـه- terîh): کـــــەوتـوو، ترۆکراو.

طریخ- ا.ع(تەریخ- terîx): جـۆرە ماسـیـیـەکی بچووکە سوێر دەکرێ، ماسی ساردین.

طرید- ص.ع(تەرید- terîd): نێچیر، دەرکراو، ڕاونراو، هەڵاتوو، ئەوەی لە دوای کەسێکی دی لە دایک ببێ، ڕۆژی درێژ.

طـــریـــدان- ا.ع(تـــەریـــدان- terîdan): شەوو ڕۆژ.

طریده- ص.ع(تەریدە- terîde): نێـچـیـری ڕاونراو، وشتر یان مەڕی دزراوی ئاوەکی.

طریر- ص.ع(تەریر- terîr): کـوڕێ تازە خـەتی دابێ.

طریف- ص.ع(تەریـف- terîf): غـــــەریب، دەگمەن، سەیر، هەر شتێکی تازە.

طریفــه- ص.ع(تەریفــە- terîfe): حـەنەک، نوکـتـە، هەر شـتـێکی غـەریبو دەگـمـەن، قسـەی چاک و تۆکڵدار.

طریق- ا.ع(تەریغ- terîx): ڕێگە.

طریقت- ا.ع(تەریغـەت- terîxet): ڕێبـازی ئەهلی سۆفیگەری، تەریقەت.

طریقه- ا.ع(تەریغە- terîxe): ڕەوت و ڕێباز، حاڵەت، مەزەب.

طزر- ا(تەزەر- tezer): تەلار، قەسر، کۆشک، ماڵی زستانە، زستانە هەوار.

طس- ا.ع(تەسس- tess): تەشت.

طســـاس- ص.ع(تەســـــــاس- tessas): تەشتساز، تەشتفرۆش.

طست- ا.ع(تەست- test): تەشت.

طسق- ا.ع(تەسغ- tesx): جۆرە خەراجێکە لە کۆنا لەسەر هەر برە زەوییەکی کشتوکاڵی وەردەگیرا.

طسوج- ا(تەسوج- tesûc): جۆرە پارەیەک بووە.

طشت- ا(تەشت- teşt): تەشت.

طعـام- ا.ع(تەئام- te'am): خـواردەمـەنی، خۆراک.

طعـان- مص.م.ع(تیـئـان- ti'an): نێـزە لە یەکدی دان، نێزەدان لە یەکتری.

طعان- ص.ع(تەئئان- te'an): سەرزەنشتکار، نێزەئەنداز، عەیبگر، تانەلێدەر.

طعم- ا.ع(تەئم- te'm): تام، چێژ.

طعـم- ا.ع(توئـەم- tu'em): چـەشـــــــە، خواردەمەنی، رزقو رۆزی.

طعمه- ا.ع(توئمە- tu'me): چەشە، خۆراک، رزق و رۆزی.

طعن- مص.م.ع(تەئن- te'n): تانەلێـدان، عەیب لێ دۆزینەوە، سەرزەنشت کردن، لۆمەکردن.

طعن آمیـز- ص.مـر(تەئن ئامیـز- te'n amîz): تانە ئامێز، لۆمە ئامێز، گازاندە ئامێز.

طعن کـردن- مص.م(تەئن کـەردەن- te'n kerden): تانەلێدان، لۆمەکردن، ئاژنکردن.

طعنه- ا.مص.ع(تەئنە- te'ne): جێگەی نێزە لە بەدەندا، سەرکۆنەکردن، یەک لێدانی نێـزە، تانەو تەشەر، ئاژن.

طعنـەزدن- مص.م(تەئنـە زەدەن- te'ne zeden): سـەرکـۆنەکـردن، ئاژنکردن، تانەلێدان، لۆمەکردن، لێدان.

طعوم- ا.ع(توئوم- tu'ûm): تام و چێژ.

طغـات- ا.فا(توغـات- tuxat): زاڵمـان، ستەمکاران، گەردنکێشان، سەرکێشان، لەخەت دەرچوون.

طغام- ص.ع(تەغام- texam): ناکەس بەچە، سپڵە و هەتیوچە، خوێڕی.

طغـامه- ص.ع(تەغـامـە- texame): گـەوج، گەلحۆ، خوێڕی.

طغان- ا.ت(توغان- tuxan): تەڕلان، شاباز.

طغـراء- ا.ع(توغـراء- tuxra'): توغـرا، جـۆرە ئیـمـزاو مـۆرێکە جـاران لەلایەن حـوکـمـڕانانو سوڵتانو پاشایانەوە بەکار دەهات.

طغـــرائی- ص.ع(توغـــرائی- tuxra'î): توغرانووس، (مۆرو ئیمزا هەڵکەن).

طغـــرانویس- ص.فـا(توغـــرانیـــڤـــیس- tuxranivîs): مامـورێ کە لە هونەری دروست نووسینی خەتی کـەوانەیی توغـرادا وەسـتـابووەو بەرپرسی ئەو ئیشەبووە..

طغرل- ا.ت(توغـریل- tuxril): باڵندەیەکە لە جۆری بازو شەهین، تەڕلان، ناوی چەند پاشایەکی سەلجوقی بووە.

طغیـان- مص.ل.ع(توغـیـان- tuxyan): سـەرکێشی کـردن، یاخی بـوون، لە رادەدەرچوون، هەسـتـانی ئاوی دەریا، یـان رووبار، گـەردن کێشی.

طف- ا.ع(تەفف- teff): لا، کـەنار، قـەراغ، شوێنی بەرز، زەوی بەرز.

طفـال- ا.ع(توفـال- tufal): قـوڕو سـیـانی وشکەوەبوو، چڵپاو، تلپە.

طفـال- ص.ع(تیـفـال- tifal): نەرم و ناسک، ناسک و نازدار.

طفـاوه- ا.ع(تەفـاڤـە- tefave): پوش و پەلاش، کـەفـاوی سـەر مەنجـەڵ، کـەفی سـەر ئاو، خەرمانە.

طفره- ا.ع(تەفرە- tefre): بازرەقە.

طفل- ا.ع(تیفل- tifl): منداڵ، بێچو، نەوزاد، زارۆک.

طفـل- ص.ع(تەفـل- tefl): نـەرم و نـاسـک، ناسکو نازدار.

طفل- ا.ع(تەفــەل- tefel): باران، تاریکی، بولێڵی ئێواری.

طفلک- ا(تیفلەک- tiflek): مندالّی بچووک، بۆ خــۆشــەویســتی و بەزەییش بەکــاردێ، بەستەزمان!.

طفولت- مص.ل.ع(توفولەت- tufûlet): نەرم و ناسک بوون، مندالّیەتی.

طفولیت- ا.ع(توفـولیـیـەت- tufûlîyet): مندالّێتی.

طفیل- ا.ص.ع(توفەیل- tufeyl): میـوانی ناوەخت، مێمڵ.

طفیلی- ص.ن.ع(توفـــەیلی- tufeylî): مـــشـــەخـــۆر، پارازیت، هەر روەکـــێـک یان گیانلەبەرێک لەسەر روەک یان گیانلەبەریکی دی بژی، سەرباری خەڵکی دی.

طق- ا.ع(تەغ- tex): دەنگی پێکادانی دوو شتی رەق، تەق.

طقطقە- مص.ع(تەغــتــەغــە- textexe): تەقەتەقکردن، دەنگی سمی وڵاخ.

طل- ا.ع(تەلل- tell): نەرمـــەبارانی کـــەم، شەونم، نمەباران.

طل- ص.ع(تەلل- tell): پیـــرەمـــێـــرد، شـــتی جوان.

طلا- ا(تیلا- tila): زێڕو، تەلا.

طلاء- ا.ع(تیـلاء-tila'): قـیـر، دەرمـانێ لە شوێنێ بدرێ، شەراب.

طلاب- ا.ع(توللاب- tullab): خـــوازیاران، قوتابییان.

طـــلاق- مـــص.ل.ع(تـــەلاغ- telax): جـــیـــابوونەوەی ژن و مـــێـــرد لێکدی، دەست لێکبەردان، تەلاق.

طلاقت- مص.ل.ع(تەلاغـــەت-telaxet): فـــەســـاحـــەت، رووکـــرانەوە، زمـــان رەوان بوون، رەوانزمانی.

طلاقنامە- ا.مر(تەلاغنامە-telaxname): تەلاقنامـــە، ئەو کـــاغـــەزەی جـــۆری تەلاقی تیـــا تۆماردەکرێ.

طلاکار- ا.ص(تیـلاکار- tilakar): کەسێ کە کاری زێڕ بکات، زێڕکار، زێڕ کفت، تەلاکفت.

طلاکردن- مص.م(تیلاکەردەن-tila kerden): چەورکردن، تێ هەڵسوون، پێدامالّین.

طلاکـوب- ص.فـا(تیـــلاکـــوب- tilakûb): تەلاکار.

طلال- ا.ع(تیـــلال- tilal): نمەباران، شـــەونم، ئاونگ، خوناڤ.

طلاوت- ا.مص.ع(تیـــلاڤـــەت-tilavet): شادمانی، خۆشی، چاکی.

طلایع- ا.ع(تەلای‌ء- telayî'): پێـشـەنگان، پێشڕەوانی لەشکر، سەرقافلّە.

طلایە- ا(تەلایە- telaye): پێشەنگانی سوپا، دەستـە سـەربـازێک کـە لە پێـشـەوە بنێـردرێن تا تاقیبی وەزع و حالّی دژمن بکات، سەر قـافلّـە، پێشڕەو.

طلایە- ا.ع(تولایە- tulaye): دەرمـــانێ لە لەش بمالّرێ، هەرشتێ لە شتێ هەڵبسورێ.

طلایەدار- ص.فـــا(تەلایەدار-telayedar): فەرماندەی پێشڕەوان، دیدەوان، سەر قـافلّـەچی، سەرۆکی جلّەودارانی سوپا.

طلـب- مـص.م.ع(تـەلـەب- teleb): ویـسـتن، داواکردن، قەرز.

طلـب- ا.ص.ع(تیـلـب- tilb): داواکـــــــار، خوازیێنیکەر، خوازیار، داخواز.

طلب- ا.ع(تەلەب- teleb): داواکار.

طلب- ا.ع(توللەب- tulleb): داواکــــاران، خوازیاران.

طلب- ا.ع(تەلوب- telub): خـــــوازەلۆک، داواکار.

طلب- ا.ع(تولب- tulb): گروپ، دەستـەیەک، کـــۆمـــەڵەیەک، فـــەوجـــێـک لە لەشکرێک، جەماعەتێک.

طلبـــاء- ا.ع(تولەباء-tuleba'): داواکــاران، خوازەلّۆکان، سووربوون لەسەر داواکردن.

طلبكار- ص.فـــا (تەلەبكار-telebkar): کەسێک کە داوای قەرزی خۆی بکاتەوە، داواکار، خوازیار، داخواز.

طلبه- ا.ع(تەلەبە- telebe): قوتابی، فەقێ، زانستخواز، فێرخواز.

طلبیدن- مص.(تەلەبیدەن-telebîden): داواکردن، خواستن.

طلبنده- ا.فـــا (تەلەبەندە-telebende): داواکار، خوازیار، داخواز.

طلبیده- ا.مف(تەلەبیدە- telebîde): خوازراو، ویستراو.

طلح- ا.ع(تەلە- telh): شکۆفەی خورما.

طلحه- ا.ع(تەلهە- telhe): جۆرە درەختێکە.

طلسم- ا(تیلیسم- tilism): تەلیسم، جادوو، دوعـای جـادووگـەر، گـەردن بەندی زێڕی لەسـەر نووسراو.

طلع- ا.ع(تەل ء- tel’): شکۆفــە، شکۆفــەی خورما، شوێنی بەرز، ئەندازە و بڕ، دیدگا.

طلعت- ا.ع(تەلئەت- tel’et): دیدار، بینین.

طلق- ا.ع(تەلغ- telx): جـۆرە کـانزایەکـە، ئاسنجاو.

طلق- ص.ع(تیلغ- tilx): حـــەڵاڵ، ڕەوا، تایبەت، شتێ کە کەس لەگەڵتدا شەریک نەبێ.

طلق- ا.ع(تەلغ- telx): ژانی منداڵبوون.

طلق- ص.ع(تـەلیـغ- telix): ئـازاد، رەهـا، رووخۆش، دەم بە پێکەنین، زمان رەوان.

طلقاء- ص.ا.ع(تولەغا ء- tulexa’): ئازادان، رەهایان، زمان پاراو، پاراو زمان، زمان زان.

طم- ا.ع(تیـم- timm): ئاو، دەریا، ژمـارەی زۆر، سەیر، عەجیب، ئەسپی چاک.

طماطم- ا.ع(تەمـاتیم- tematim): تەمـاتە، باینجانی سور.

طماع- ص.ع(تەمما ء- temma’): تەمـاعکار، چاوچنۆک، رژد، پیسکە، بە تەماع.

طمانینه- مص.ل.ع(تـومـــــەئنینـە- tume’nîne): دڵنیـــابوون، ئارام گــرتن، خاترجەم بوون، ئەرخایەن بوون، ئاسوودەبوون.

طمث- مص.م.ع(تـەمس- tems): بـێ بـن کردن، بێ نوێژبوونی ژن، درینی پەردەی کچێنی، کونکردن.

طمس- مـص.م.ل.ع (تــەمــس- tems): لەناوبردن، شاردنەوەو تەپس کردن.

طمطام- ا.ع(تەمـتـام- temtam): ناوەندی دەریا، ناوەڕاستی دەریا.

طمطراق- ا(تومـتوراغ- tum turax): هێـرش و پەلامـار و پاشـەکـشـە، شـان و شـەوکـەت، خۆنواندن، دەبدەبە، شکۆ، جەلال.

طمع- مـص.ل.ع(تـەمـــــــــە ء-teme’): تەماعکاربوون، چاوچنۆک بوون، ئومێدو ئارەزوو.

طمع- ص.ع(تەمی ء- temi’): تەمـــاعکار، چاوبرسی، چاوچنۆک.

طمعاء- ا.ع(تومـــەئا ء- tume’a’): تەماعکاران، چاوچنۆکان، رژدان.

طمع برداشتن- مص.ل(تەمــە ء بەرداشــتــەن- teme’ ber daşten): وازهــێــنــان لــە تەماعکاری، ئومێدبڕبوون، تەرککردنی بەغیلی.

طمع بردن- مص.ل(تەمــە ء بوردەن- teme’ burden): تەماحکردن.

طمع بریدن- مص.ل(تەمــە ء بوریدەن- teme’ buriden): ئومێدبڕبوون، تەرک کردنی تەماع.

طمع بستن- مص.ل(تەمـە ء بەسـتـەن- teme’ besten): تەماح کردن.

طمع داشتن- مص.ل(تەمـە ء داشـتـەن- teme’ daşten): بەتەمـابوون، تەمـاعکردن، چاوچنۆک بوون.

طمعكار- ص.فـا (تەمـەئکار- teme’ kar): تەمـــاحکـار، تەمـــاعکـار، رژد، چـاوچوو، چاوچنۆک.

طمع كردن- مص.ل(تەمـە ء کـەردەن- teme’ kerden): تەماح کردن.

طمع گســـتن- مص.ل(تەمەء گوسەستەن- teme’ gusesten): ئومـــێـــد بڕبوون، دەستبەرداربوونی تەماح.

طمیس-ص. ع(تەمیس- temîs): کۆرە، کوێر، نابینا.

طمـیم- مص.ل.ع(تەمیم- temîm): نەرمە ڕۆیین، نەرمە غـاردان، ئەسپی رەهوان، جۆرە قوماشێکی نایابە.

طنـاب- ا(تەناب- tenab): تەناف، پەت، کندر، رست، گوریس.

طناب باز- ص.فا(تەناب باز- tenab baz): تەنافباز، پەتباز، بەندباز، پاڵەوان بازی و بەسەر پەتی رایەڵکراوا رۆییشتن و هونەر نوێنی.

طناب خور- ا.مر(تەناب خور-tanabxûr): قولّی (بۆ بیر دەگوترێ).

طنابیر- ا.ع(تەنابیر- tenabîr): تەمبور.

طناجیر- ا.ع(تەناجیر- tenacîr): پاتیلە، پاتێڵ.

طنـاز- ص.ع(تەنناز- tennaz): بەنازو عیشوە، بەفیزو دەعیە.

طنافس- ا.ع(تەنافیس- tenafis): رایەخ، حەسیر، فەرش، قالّی، مافوور.

طنـان- ص.ع(تەننان- tennan): بناڤ و دەنگ، ناودار، مەنشور.

طنب- ا.ع(تونب- tunb): پەت، گـوریسی درێژ، پەتی بەستنی خێوەتو سەراپەردان، دەماری لەش، رەگی درەخت.

طنبار- ا.ع(تینبار- tinbar): تەمورە.

طنبـور- ا.ع(تونبوور- tunbûr): تەنبور، ئامێرێکی مۆسیقایە لە سێ تار دەچێت.

طنبـوری- ص.ن(تونبووری- tunbûrî): تەنبورژەن.

طنبی- ا(تەنەبی- tenebî): تەلار، هۆدەی گەورە.

طنجیر- ا.ع(تینجیر- tincîr): پاتێڵ، پاتیلە.

طنزکردن- مص.م(تەنز کەردەن- tenz kerden): تەوس پێ کردن، گاڵتە پێکردن، نازکردنو خۆنواندن.

طنطنه- مص.م.ع(تەنتەنە- tentene): تەنتەنە، سەنسەنە، بزەم بزەم، دەنگی تارو تەبور.

طنفسه- ا.ع(تەنفەسە- tenfese): دۆشەک، رایەخ، حەسیر، فەرش، قالّی، مافور.

طنین- مص.ل.ع(تەنین- tenîn): ویزەویزی مێشو مەگەسان، دەنگی زەنگو ناقوسان، وژە وژی ناو گوێ.

طنین انداز- ص.فا(تەنین ئەنداز- tenîn endaz): ئەوەی وژە وژ دروست بکات.

طوائف- ص.فا.ع(تەڤائیف- teva’if): جماعەت، گروپ، دەستە، تایفە، تیرە.

طوائل- ا.ع(تەڤائیل- teva’il): دەوڵەمەندی، کینە، دژمنی.

طوابع- ا.فا.ع(تەڤابیء- tevabi’): سروشت، چاپکار، مۆر، پول، هەر شتێ نیشانەیەکی پێ لێبدرێ، خەتم، موستیلە.

طوابق- ا.ع(تەڤابیغ- tevabix): تاوە، کەرپوچی گەورە.

طواحن- ا.ع(تەڤاهین- tevahin): کەڵبە، ددانی هاڕەر.

طواحین- ا.ع(تەڤاهین- tevahîn): ئاش، ئاسیاوان.

طوارف- ا.ع(تەڤاریف- tevarif): ماڵی تازە وەدەست هاتوو، سەروەت و سامانی لەپڕو زۆر.

طوارق- ا.ع(تەڤاریغ- tevarix): قەوماو، بەڵا.

طواشی- ص.ع(تەڤاشی- tevaşî): خەسیو، گوندەرهێنراو، خواجە سەرا.

طواغی- ا.ع(تەڤاغی- tevaxî): یاخی و سەرکێشان.

طواغیت- ا.ع(تەڤاغیت- tevaxît): زاڵمان، ستەمکاران، سەنەم و بتان.

طواف- مص.ل.ع(تەڤاف- tevaf): تەواف، سوڕانەوە بە دەوری شتێکدا، تواف کردنی کەعبە.

طواف- ص.ع(تەڤڤاف- tevvaf): کەسێک تەواف زۆر بکات، بەقاڵی گەڕۆک.

طوال- ص.ع(تیڤال- tival): درێژان.

طوال- ص.ع(تەڤڤال- tevval): زۆر درێژ.

طوالع- ص.ا.ع(تەڤالیء- tevali'): مانگی نوێ، دەرکەوتن و هەڵاتنی ئەستێرە، بەخت، یەغباڵ، چارەنووس.

طوالق- ص.ا.ع(تەڤالیغ- tevalix): تەڵاقدراوان.

طوامیر- ا.ع(تەڤامیر- tevamîr): تۆمار، نامە، دەفتەر، نامەی درێژ.

طواویس- ا.ع(تەڤاڤیس- tevavîs): تاووسان.

طوبی- ص.ع(توبا- tûba): پاکتر، چاکتر.

طوبی- ا.ع(توبا- tûba): شادی، خێرو خۆشی، خۆش بە حاڵت، بەهەشت، ناوی درەختێکە لە بەهەشت، خنی لەخۆت.

طود- ا.ع(تەود- tewd): کێو، کێوی مەزن، چیای گەورە.

طور- ا.ع(تەور- tewr): حاڵ، ئەندازە، جۆر، رادە.

طور- ا.ع(تور- tûr): کێو، کێوێکە لە نیمچە دوورگەی سینا کە حەزرەتی موسا دەچووە سەری بۆ موناجاتو کێوی تورو کێوی موساو کێوی سیناو توری سینین-شی پێ دەڵێن.

طوسک- ا(تووسەک- tûsek): جۆرە رووەکێکی دڕکدارە.

طوسی- ص.ن(تووسی- tûsî): خەڵکی توس(کە شارێکی کۆنی خۆراسانەو لە ئاژاوەی مەغۆلاندا وێران بوو، و گۆڕەکەی فیردەوسی لەوێندەرە.

طوسی- ا(تووسی- tûsî): رەنگی خۆڵەمێشی، کەوەیی، سەوزی سپیواژ، جۆرە شاڵێکە.

طوطی- ا.(تووتی- tûtî): تووتی، یەکێکە لەو باڵندانەی کە دەتوانێ هەندێ وشە فێر بێ و بیڵێتەوە.

طوطیک- ا(توتی یەک- tûtî yek): تووتی بچکۆلە.

طوطی وار- ق.ص(توتی ڤار- tûtî var): تووتیانە، تووتی ئاسا.

طوع- مص.ل.ع(تەوء- tew'): گوێڕایەڵ بوون، بە گوێ کردن، بە ئارەزووی خۆت، ئارەزوومەندانە، بە حەزو ویستی خۆ.

طوع- ص.ع(تەوء- tew'): گوێڕایەڵ.

طوف- مص.ل.ع(تەوف- tewf): تواف کردن، سوڕانەوە بە دەوری شتێکدا، تواف کردنی کابە.

طوفان- مص.ل(تەڤەفان- tevefan): تواف کردن، سوڕانەوە بە دەوری شتێکدا.

توفان- ا.ع(توفان- tufan): تۆفان، بارانی زۆر، لافاوێ کە شوێنێکی زۆر غەرق بکات.

طوفان خیز- ص.فا(توفان خیز- tûfan xîz): شوێنێ کە تۆفانی لێ هەستێ.

طوفان رسیده- ص.مف(توفان رەسیدە- tûfan resîde): کەسێک یان شتێک کە تۆفان لێی دابێ.

طوفان زا- ص.فا(توفان زا- tûfan za): ئەوەی ببێتە باعیسی تۆفان.

طوق- ا.ع(تەوغ- tewx): تەوق، ئاڵقەی لە ئاسن، گەوەی دەوری ملو گەردن، گەردن بەند، چەمەرە، بازنە.

طوقە- ا(تەوغە- tewxe): ئەڵقەئاسا، تەوق ئاسا، گەوە.

طول- مص.ل.ع(تول- tûl): درێژبوون، درێژی.

طول- ا.ع(تەول- tewl): توانا، دەوڵەمەندی، بەرزی، فراوانی.

طولانی- ص.ع(تولانی- tûlanî): درێژ، دوورو درێژ.

طول دادن- مص .م(تول دادەن- tûl daden): تول پێدان، درێژەپێدان، دواخستن.

طول کشیدن- مص.ل(تول کەشیدەن- tûl keşîden): درێژەکێشان.

طولی- ص.ع(تولا- tûla): درێژتر.

طولیــاب- ا.مــر(تول یاب- tûlyab): دام و دەزگــایەک بـووە بۆ دیاریکردنی ســەنت و بەرزی ئەستێران، درێژی پێو.

طومار- ا.ع(تومار- tûmar): تۆمار، نامەی درێژ، دەفتەر.

طوی- ا.ع(تەڤــا- teva): کــوندەی ئاو، برسێتی.

طوی- ا.ع(تیڤا- tiva): شتی دوولایی، شتی دووانیو تێک ئالاو.

طوی- ا.ع(تەڤی- tevî): سەعاتێک لە شەو، پشتەوارەیەک.

طویت- ا.ع(تەڤییەت- tevîyet): نییەت، بیر، دەروون، راز و باتین، نهێنی، ئەندێشە و هزرو خەیاڵ.

طویس- ا.ع(توڤەیس- tûveys): تاووسۆکە، تاووسی بچووک.

طویل- ص.ع(تەڤیل- tevîl): درێژ، بەرز.

طویله- ص.ع(تەڤــیلە- tevîle): ژنی درێژ، داوی گەردن بەند، گــوریسێ ک چوار پایانی پێ ببەسترێتەوە، تەویلە، ئاخوڕ.

طه- ا.ع(تاها- taha): ناوی ســــورەتی بیســتەمی قــورئانە کە ١٣٥ ئایەتەو لە مەککە هاتۆتە خوارێ.

طهــــارت- مص.ل.ع(تەهارەت-teharet): پاکبوونەوە، تارات گرتن، دەستنوێژ شتن، غوسڵ دەرکردن، پاکی.

طهــر- مص.ل.ع(توهر- tuhr): پاک بوونەوە، پاکبوونەوەی ژن لە حەیز، ماوەی پاکی ژن، ماوەی نێوان دوو حەیز.

طهـــره- ا.مص.ع(توهرە- tuhre): پاکی، خاوێنی، تەمیزی.

طهور- مص.م(تەهور- tehûr): پاک کردنەوە، تەهارەت کردن، هەر شتێ ببێ بە باعیسی پاکیو خاوێنی (وەکو ئاو).

طهیر- ص.ع(تەهیر- tehîr): پاک، خاوێن.

طی- مص.م.ع(تەی- tey): نامـــەنووسین، پێــچــانەوە، شــاردنەوەی کــارێک، رێ کــردن، لەمیانە، تەی کردن، گەڕان.

طی- ا.خ.ع(تەی- teyî): ناوی تیــــرەیەکی عەرەبە کە حاتەمی تایی لەوان بووە.

طیار- ص.ع(تەییار- teyyar): تەیار، چوست و چالاک، تیژڕەو، فڕۆکەوان.

طیــــار- ا.ع(تەییــــار- teyyar): زمــــانەی تەرازوو، جۆرە کەشتییەکی تیژڕەوە.

طیارات- ا.ع(تەییارات- teyyarat): فڕۆکە، جــۆرە دەرامــەت و باجــێک بووە لە ســەردەمی ئیلخانیانی مەغۆلدا لە خەڵکی وەرگیراوە، وەک: ئەو موڵک وماڵەی میرات گری نەبووە، ماڵێ لە بەرتیلخـۆر گیـراوە، یان لە کـەسانێ کـە مـاڵی پاشایان دزیوە، وەرگیراوە.

طیاره- ا.ص.ع(تەییارە- teyyare): فڕۆکـە، کەشتی تیژڕەو.

طیـاش- ص.ع(تەییـاش- teyyaş): پیــاوی ئەقڵ سوک، حولحولی، سەرەڕۆ، ملهوڕ.

طیاف- ا.ع(تییاف- tiyaf): تاریک و روونی شەو، مۆتەکە.

طیــالیس- ا.ع(تەیالیس- teyalîs): جــۆرە جلێکە، عەبا، تەیلەسان.

طیـان- ا.ص.ع(تەییـان- teyyan): گـڵکار، گەچکار، کەسێک کە کاری قوڕکاری و گەچکاری بێ.

طیـب- م.ل.ع(تیـب- tîb): حــــەڵاڵ بـوون، رەوابوون، پاک بوون، بەتام بوون، بۆن خۆشبوون.

طــیــب- ص.ع(تـەیـیـب- teyyib): پـاک و خاوێن، باش، حەڵاڵ، رەوا.

طیبات- ص.ع(تەییبات- teyyîbat): پاک و خاوێنان، حەڵاڵو رەوا، قسەی چاکو خۆش.

طیبت- مص.ل.ع(تیبەت- tibet): بەتام بوون، خۆش بوون، حەڵاڵ بوون، بۆن خۆش بوون.

طیــبــه- ص.ع(تەییــبــە- teyyîbe): پاکو خاوێن، حەڵاڵ و رەوا، قسەی باش و خۆش.

طيت- ا.ع(تیـیــەت- tiyet): زەمـیــر، دڵ و دەروون، باتین، نییەت و نیاز، پێویستی.

طیر- مص.ل.ع(تەیر- teyr): فڕین، هەڵفڕین.

طیر- ا.ع(تەیر- teyr): باڵندە، فڕندە.

طیـران- مص.ل.ع(تەیەران-teyeran): فـڕین، بازدان، هەڵفڕین.

طیــره- ا.ع(تەیرە- teyre): پەشم و غـەزەب، سووکی، ئەقڵ سووکی.

طیره- ا.ع(تیرە- tîre): هەر شتێ فاڵی خراپی پێ بگیرێتەوە، دڵتەنگ، شەرمەزار، نارەحەتی، بێقەراری.

طیـش- مـص.ل.ع(تـەیش- teyş): بـێ ئـەقـڵ بوون، سووک بوون، پەشم و غەزەب.

طیطوی- ا.ع(تیتەڤا- titeva): جۆرە مەلێکی دەریاییە.

طیف- مص.ل.ع(تەیف- teyf): تاپۆ، هاتنی تاپۆ و تارمـایی لە خـەودا، شـەبەح، خـەیاڵاتی بوون، شەبەنگ.

طیف- ا.ع(تەیف- teyf): شـێـتی، غـەزەب، وەسوەسەو خەیاڵات، شەبەنگ.

طیف سنج- ا.مر(تەیف سەنج- teyf senc): شەبەنگ پێو.

طیف نما- ا.مـر(تەیف نەمـا- teyf nema): شەبەنگ نما، شەبەنگ نوێن.

طیــفــور- ا.ع(تەیفــور- teyfûr): تەیروتو، باڵندە، پەڕندە.

طیلس- ا.ع(تەیلەس- teyles): جبـە، عـەبا، جۆرە شانێلێکە بە شاندا دەدرێ.

طیلسـان- ا.ع(تەیلەسـان- teylesan): جبـە، عەبا، جۆرە شانێلێکە بەشاندا دەدرێ.

طین- ا.ع(تین- tîn): گڵ، قوڕ.

طینت- ا.ع(تینەت- tînet): تەبیــعـــەت، خیلقەت، سروشت، خوو، نیهاد.

طیور- ا.ع(تویور- tuy ûr): باڵندان.

طیــهــوج- ا(تەیهــوج- teyhûc): سـۆسکە، سوێسکە، سوێسک.

ظ

ظ- حر (ظ-Z):
پیتی بیستەمی ئەلفبای فارسییە، کە بە (ظا) دەخوێنرێتەوە، بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٩٠٠) ئەم پیتە تایبەتە بە زمانی عەرەبیو لە زمانی فارسیدا نییە.

ظافر- ا.فا.ع(زافیر- zafir): زەفەرمەند، سەرکەوتوو.

ظالم- ا.فا.ع(زالیم- zalim): زاڵم، زۆردار، ستەمکار، جەفاکار.

ظالمانە- ق.ص(زالیمانە-zalimane): زاڵمانە، ستەمکارانە.

ظاهر- ص.ع(زاهیر- zahir): دیار، ئاشکرا، خویا.

ظاهرپرست- ص.فا(زاهیرپەرەست-zahir perest):رواڵەتپەروەر، کەسێک کە رواڵەتی دیاری مەبەست بێ و گوێ بەناخ و دەروون و باتین نەدا، رواڵەتباز.

ظاهرساز- ص.فا(زاهیرساز- zahir saz): ریاکار، ئەوەی دیوی دەرەوە نیشان بدات و خەڵکی هەڵخەڵەتێنێ.

ظاهرە- ص.ع(زاهیرە- zahire): دیاردە.

ظئر- ا.ع(زیئر- zi'r): دایەن، ئەو ژنەی شیر دەدا بە منداڵی خەڵکی.

ظباء- ا.ع(زیباء- ziba'): ئاسک، ئاسکان، مامز.

ظبی- ا.ع(زەبی- zebî): ئاسک، مامز، کەژاڵ.

ظبیات- ا.ع(زەبەیات- zebeyat): ئاسکان، مامزان.

ظبیە- ا.ع(زەبیە- zebye): ئاسکە.

ظرائف- ص.(زەرائیف- zeraif): زیرەکان، حەنەکچیان، شیرین زمانان، سوعبەتچی، خۆش تەبیعەت، ناسک و جوان، زاناو دانا.

ظراف- ص.ع(زیراف- ziraf): زیرەک، دانا.

ظراف- ص.ع(زوراف- zuraf): زیرەک، زانا.

ظرافت- مص.ل.ع(زەرافەت-zerafet): زیرەک بوون، کارامەبوون، خۆش میزاج، جوانی و قۆزی، خۆش تەبیعەت.

ظرباء- ا.ع(زیرباء- zirba'): رسک، جرجەکوێرە، راسو.

ظرف- ا.ع(زەرف- zerf): هەر شتێک کە شتی تێ بکرێ، پاکەت، زەرف، قاپ.

ظرف- ص.ع(زوروف- zuruf): زیرەک، خۆش میزاج، شیرین زمان، حەنەکچی، جوان و قۆز، زەریف، بەدارو بارو خۆش هەیکەل.

ظرفاء- ص.ع(زورەفاء- zurefa’): زەریفان.

ظرفیت- مص(زەرفییەت- zerfiyet): گرتن، ئامادەگی، توانا، قابلییەت.

ظروف- ص.ع(زوروف- zurûf): زەریفان.

ظروف- ا.ع(زوروف- zurûf): ئامان، زەرفی زەمان و شوێن، ئاوەڵفرمانی کات و شوێن.

ظریف- ص.ع(زەریف- zerîf): زیرەک، خۆش تەبیعەت، قۆزو زەریف، زمان شیرین.

ظریفه- ص.ع(زەریفە- zerîfe): خشکۆک، زەریفو جوان، ژیرو زیرەک، خۆشتەبیعەت.

ظعائن- ا.ع(زەئائین- ze’ain): کەژاوە، کەژاوان.

ظعن- مص.ل.ع(زەئن- ze’n): ڕۆیشتن، کۆچ کردن.

ظعن- ا.ع(زوئن- zu’n): کەژاوە.

ظعینه- ا.ع(زەئینە- zeîne): کەژاوە.

ظفر- مص.ل.ع(زەفەر- zefer): سەرکەوتن، بەمراز گەییشتن.

ظفر- ا.ع(زوفر- zufr): نینۆک، ناخون، نوخان، نویخان.

ظفره- ا.ع(زەفەرە- zefere): زیادەگۆشتی گۆشەی چاو کە بەرە بەرە دەبێتە هۆی نابینایی.

ظفیر- ص.ع(زەفیر- zefîr): زەفەرمەند، هەمیشە سەرکەوتوو.

ظل- ا.ع(زیلل- zill): سایە، سێبەر، سایک، پەنا.

ظلال- ا.ع(زیلال- zilal): سێبەران، پەنایان.

ظلال- ا.ع(زەلال- zelal): ئەوەی سێبەر لە کەسێک یان شتێک بکات، سایەدار.

ظلام- ا.ع(زەلام- zelam): تاریکی، بولێڵی ئێوارێ.

ظلام- ا.ع(زیلام- zilam): زوڵم، ستەم.

ظلام- ص.ع(زەللام- zellam): پڕ زوڵم، زۆر ستەمکار.

ظلام- ا.ع(زوللام- zullam): زاڵمان، ستەمکاران.

ظلامه- ا.ع(زولامە- zulame): ئەوەی بەزۆر لە کەسێک وەربگیرێ.

ظلف- ا.ع(زیلف- zilf): سم، سمی شەقی وەک سمی مەڕو بزنو مانگاو ئاسک..

ظلف- ا.ع(زیلف- zilf): هەژاری، ئاتاجی، دەستکورتی، دژواری مەعیشەت.

ظلل- ا.ع(زولەل- zulel): سێبەران.

ظلم- مص.ل(زولم- zulm): زوڵم کردن، ستەم کردن، بێدادیکردن.

ظلم- ا.ع(زولەم- zulem): تاریکی.

ظلماء- ا.ص(زەلماء- zelma’): تاریکی، زۆر تاریک.

ظلمات- ا.ص.ع(زولومات-zulumat): زوڵومات، تاریکستان، پێشینان پێیان وابوو کە زوڵومات، ئەو سەری زەوییەو لەوێندەر سەرچاوەیەک هەیە هەر کەس لە ئاوی ئەو سەرچاوەیە بخواتەوە نەمری وەدەست دێنێ؛ بۆیە بەو سەرچاوەیە دەگوترا ئاوی حەیات. دەڵێن ئەسکەندەر بە پیری ئاوی حەیاتەوە چوو، بەڵام پێی نەگەییو خدر پێغەمبەر لە ئاوی ئەو سەرچاوەیەی نۆشیو ژیانی نەمری بەدەست هێنا، جوگرافیانووسانی کۆن بە جەمسەری باکووریان دەگوت زوڵومات چونکە ماوەی شەش مانگ لەوێندەر هەر تاریکە.

ظلمانی- ص.ن(زولمانی- zulmanî): تاریک. زۆر تاریک.

ظلم پیشه- ص.مر(زوڵم پیشە- zulm pîşe): زۆردار، زوڵمکار، ستەمکار.

ظلمت- ا.ع(زولمەت- zulmet): تاریکی.

ظلمت فزا- ص.فا(زوڵمەت فەزا- zulmet-feza): زیادکەری تاریکی.

ظلمتکده- ا.مر(زولمەت کەدە- zulmet kede): تاریکی خانە، دنیا.

ظلمه- ا.ع(زەلەمە- zeleme): ستمکاران، زۆرداران، جەفاکاران.

ظلوف- ا.ع(زولوف- zulût): سم، سمانی دوو شەق.

ظلول- ا.ع(زولول- zulûl): سایە، سێبەران.

ظلـوم- ص.ع(زەلـوم- zelûm): پـڕ زوڵـم، ستەمکار، زۆردار.

ظله- ا.ع(زولله- zulle): سێبەردار، سابات.

ظلیف- ص.ع(زەلیف- zelîf): زەلیل، زەبوون، کاری سەختو دژوار.

ظلیل- ص.ع(زەلیل- zelîl): سـێبـەردار، سایەدار.

ظلیله- ص.ع(زەلیله- zelîle): مێرگی پڕ دارو درەخت.

ظلیم- ص.ع(زەڵیم- zelîm): مـەزڵوم. ستەمدیدە.

ظلیم- ا.ع(زەلیم- zelîm): وشترمری نێرە.

ظلیمە- ا.ع(زەلیمە- zelîme): شتێ بەزۆر لە کەسێک سەنرابێ.

ظماء- مص.م(زەماء- zema'): تینوو بوون، تینوێتی.

ظن- مص.ل.ع(زەنن- zenn): گومان کردن، تۆمەتبارکردن.

ظنائن- ا.ع(زەنائن- zenain): تۆمـەت، کەمێک لە شتێک.

ظنان- ص.ع(زەننان- zennan): بەدگومان، لاواز کە نەکرێ پشتی پێ ببەسترێ.

ظنن- ا.ع(زینەن- zinen): تۆمەت، کەم لە زۆر.

ظنون- ا.ع(زونون- zunûn): گومانان.

ظنه- ا.ع(زیننه- zinne): تۆمەت، کەمێک لە شتێک.

ظنین- ص.ع(زەنین- zenîn): گومان لێکراو، تۆمەتبارکراو.

ظواهر- ع(زەڤـاهیـر- zevahir): ئاشکرا، دیاردە.

ظهائر- ا.ع(زەهائیر- zehair): پشـتیـوانان، نیوەڕۆ.

ظهار- مص.ل.ع(زیهار- zihar): پشتگرتنی یەکدی، پشـتیـوانی کـردن لە یەکدی، تەڵاقی بێزاری، ئەوەیە کە پیاو بە ژنەکەی بڵێ تۆ وەکو دایکمی، بەمەش لە پیاوەکە حەرام دەبێ تا کەفارە نەدات، ئەو ژنە حەرامە لەو پیاوە.

ظهار- ا(زوهار- zuhar): پەڕی مریشک کە لە باڵ جیا نەبوو بێتەوە.

ظهارت- مص.ع(زەهارەت-zeharet): پشت ئەستوور بوون.

ظهاره- ا.ع(زیهـارە- zihare): رووی جل، پێچەوانەی ئەستەر.

ظهر- ا.ع(زوهر- zuhr): نیوەڕۆ، نیڤرۆ.

ظهر- ا.ع(زەهر- zehr): پشت.

ظهرنویسی- ا.مص(زەهرنیـڤیـسی- zehr nivîsî): نووسینی پشتی چەک یان قەواڵە.

ظهور- ا.ع(زوهور- zuhûr): پشتان.

ظهور- مص.ل.ع(زوهور- zuhûr): ئاشکرابوون، بە دیارکەوتن، خویابوون.

ظهیر- ص.ع(زەهیر- zehîr): یارو یاوەر، پشت و پشتیوان، پشت ئەستوور.

ظهیره- ص.ع(زەهیره- zehîre): پشتیوان.

ظهیره- ا.ع(زەهیره- zehîre): نیوەڕۆ.

ظیان- ا.ع(زەییان- zeyyan): هەنگوین، یاسەمینی کێوی، یاسەمەنی زەرد.

ع

ع- **حر** (ع- e, a, i, u):
پیتی بیستو یەکەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (عەین) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٧٠) ئەم پیتە تایبەتە بە زمانی عەرەبیو لە زمانی فارسیدا نییە.

عائیب- ص.ع(ئائیب- aib): عەیبگیر، عەیبدار

عائث-ا (ئائیس- a'is): شێر.

عائد- ا.فا(ئائید- aid): گەڕاوە، کەسێک کەعیادەتو سەردانی نەخۆش بکات، دەرامەت، سود.

عائدات- ا.فا(ئائیدات- aidat): دەرامەتان، سەردەرانی نەخۆش، چاکیو میرەبانیو عەتا و بەخشش و مەنفەعەت.

عائدە- ا.فا.ع(ئائیدە- a'ide): سەردەری نەخۆش، چاکی و میرەبانی.

عائذ- ا.فا.ع(ئائیز- aiz): پەنا بۆ هێنان، پەناهێنەر.

عائذە- ا.فا.ع(ئائیزە- aize): پەناهێنەر، بێچووی تازە لە دایکبوو، (ئاسکو ماینو وشتر).

عائش- ا.فا.ع(ئائیش- aiş): ژیاو، خۆشگوزەرانو حاڵ.

عائق- ا.فا(ئائیغ- aix): کۆسپ، بەرهەڵست.

عائل- ص.ع(ئائیل- ail): موهتاج، دەروێش، فەقیر، قەلەندەر، دەستکورت.

عائلە- ا.ع(ئائیلە- aile): خانەوادە، خێزان، عیال، ماڵ و منداڵ.

عابث- ا.فا.ع(ئابیس- abis): بیهودەکار، کەسێک کاری بێهودە بکات.

عابد- ا.فا.ع(ئابید- abid):
خواپەرست، عیبادەتکار.

عابدانە- ق(ئابیدانە- abidane):
خواپەرستانە، وەکو خوا پەرستان، خواپەرست ئاسا.

عابد فریب- ص.فا(ئابید فریب- abid frîb):
عابید خەڵەتێن، زۆر جوانو دڵڕفێن کە خوا پەرست لە رێ دەربکات.

عابدە- ا.فا(ئابیدە- abide): ژنی خواپەرست، ئافرەتی خواپەرست.

عابر- ا.فا.ع(ئابیر- abir): راگوزار، رێبوار، رێوان.

عابرە- ا.فا.ع(ئابیرە- abire): ئافرەتی رەوتەنی، رێبوار، خانمی رێبوار.

عابس- ص.ع(ئابیس- abis): عەبووس، گرژو مۆن.

عاتق- ص.ع(ئاتيغ- atix): ئازاد، لە كۆيلايەتى خەلەسيو، شەرابى كۆنە، شەرابى چاک.

عاتق- ا.ع(ئاتيغ- atix): نێوان شان و مل، قەڵاندۆش، قەڵاندۆشكان.

عاتقه- ا.ع(ئاتيغە- atixe): كەوانى كۆنەى سوورخن.

عاتک- ص.ع(ئاتيک- atik): جوان چاک، جوان خاس، دڵاوا و بەخشندە، شەرابى خاليسە.

عاتكه- ا.ص.ع(ئاتيكە- atike): كەوانى سوورباو، كەوانێک لە كۆنيدا سوور هەڵگەڕابێ، ژنى بۆنخۆش.

عاج- ا.ع(ئاج- ac): ئێسكى ددانى فيل.

عاجز- ص.ع(ئاجيز- aciz): بێ توانا، پير، نوقستان، ماندوو، نەخۆش، كوێر، نابينا.

عاجز امدن- مص.ل(ئاجيز ئامەدەن- aciz ameden): بێ توانا بوون، نەخۆش كەوتن، ماندوو بوون، بێتاقەت بوون.

عاجزانه- ق.ص(ئاجيزانە- acizane): لاوازانە، بێتاقەتانە، زەبوونانە.

عاجزماندن- مص.ل(ئاجيز ماندەن- aciz manden): ماندووبوون، لاواز بوون، زەبوون بوون.

عاجز نواز- ص.فا(ئاجيز نەڤاز-aciz nevaz): خەستەلاوێن، تيماركەرى زەبوونان، لاوێنەرى پەككەوتووان، خەمخۆرى لاوازو بێ تواناييان.

عاجزوار- ق(ئاجيزڤار- aciz var): زەبوونانە، زەبوون ئاسا.

عاجل- ا.فا.ع(ئاجيل- acil): خێرا، لەز، پەلە، پەلەكار، چالاک، زوو، گورج.

عاجله- ا.فا.ع(ئاجيلە- acile): ناپايەدار، فانى، ئەم دنيايە، ژيانى نا پايەدار، عومرى فانى.

عادت- ا.ع(ئادەت- adet): خوخدە، داب و نەريت، خوو، رێ و رەسمان، ئاكارو خدە.

عادت زنانه- ا.مر(ئادەتى زەنانە- adeti zenane): عادەتى مانگانەى ژنان، حەيز، بێ نوێژبوونى ژنان.

عادت دادن- مص.م(ئادەت دادەن- adet daden): فێركردن، راهێنان، خو پێ گرتن.

عادت داشتن- مص.ل(ئادەت داشتەن- adet daşten: خوو گرتن، راهاتن.

عادت شدن- مص.ل(ئادەت شودەن- adet şuden): عادە بوون، بێ نوێژبوون، بە باوبوون، بە عادەت بوون.

عادت كردن- مص.ل(ئادەت كەردەن- adet kerden): راهاتن، خوو پێوەگرتن، راهاتن لەسەر شتێ يان كارێ.

عادت گرفتن- مص.ل(ئادەت گيريفتەن- adet giriften): خوو پێ گرتن، راهاتن.

عادل- ا.فا.ع(ئاديل- adil): دادگەر، راست، دروست، دادپەروەر.

عادلانه- ق.ص(ئاديلانە- adilane): دادپەروەرانە.

عادله- ا.فا(ئاديلە- adile): دادپەروەر.

عادى- ا.فا.ع(ئادى- adî): دژمن، دەست درێژكار، ستەمكار، دز، شێر، جەردە.

عادى- ص.ن.ع(ئادى- adî): دابو نەريتى باو، ئاسايى، سانای.

عادى- ص.ن.ع(ئادى- adî): قەومى عاد-ى كوڕى نوح.

عاديات- ص.ن.ع(ئادييات- adiyat): بەڵاو ناخۆشى، دژمنايەتىو شەڕ، دوورى، دەستدرێژكارى، زێدەگاڤى.

عاديه- ا.ص.ع(ئادييە- adîye): دوورى، توندى و تووڕەيى.

عاديه- ا.ص(ئادييە- adîye): ئەسپ يان وشترى رەهوان، گرووپى ئامادەو تەيار بۆ شەڕ.

عاذر- ا.فا.ع(ئازير- azir): عوزرخواز، تەوازۆخواز.

عاذر- ا.ع(ئازير- azir): جێى زام و برين،

شوێنبرین، گوی ئادەمی.

عاذر- ا.خ(ئازەر- azer): ناوی پیاوێکە دەڵێن بەبێ ئیمانی مردووەو حەزرەتی عیسا پاش چل رۆژ زیندوویی کردۆتەوەو ئیمانی هێناوە.

عـاذل- ا.فـا.ع(ئازیل- azil): لۆمـەکـەر، سەرزەنشتکەر، بە گلەیی.

عاذله- ا.فا.ع(ئازیلە- azile): ژنی بە گلەیی.

عار- ا.ع(ئار- ar): عەیبو نەنگ، ریسوایی، شەرمەزاری، فەزیحەت.

عـاربه- ص.ع(ئاریبـە- aribe): عـارەبی رەسەن.

عـارض- ا.فـا.ع(ئاریز- ariz): پێشـهـات، ئەوەی کە پێش بێو زوو بروات، عەرزکار، تەختی دەمـوچاو، چارە، روخـسـار، روو، شکاتکار، رووداو، قەوماو.

عـارض شـدن- مص.ل(ئاریز شـودەن- ariz şuden): روودان، سکاڵاکردن، دادخوازی کردن.

عـارضـه- ا.فـا.ع(ئاریزە- arize): شـتێ کـە پێش بێ، پێشهات، رووداو، قەوماو، نەخۆشی، بەڵا، رووداوی چاوەڕوان نەکراو، پێویستی.

عـارضی- ص.ع(ئاریزی- arizî): نا پایەدار، رەوتەنی.

عـارضی- ا.مص(ئاریزی- arizî): نواندنی لەشکر، لەشکر نووسی.

عـارضین- ا.ع(ئاریزەین- arizeyn): هەردوو رووی دەمـوچاو، هەردوولای چارە، هەردوو لای رووخسار.

عـارف- ا.فا.ع(ئاریف- arif): دانا، بەسـەبرو حەوسەڵە، خواناس، حەکیمی رەبانی، سۆفی، دەڵێن عارف کەسێکە بۆیە خوا دەپەرستێ چونکە شایستەی عیبادەتە، نەک بە ئومێدی پاداشت یان لەترسی سزا.

عـارفـانه- ق.ص(ئاریفـانە- arifane): عارفانە، بەشێوەی عارفان.

عارفه- ا.فا.ع(عاریفە- arife): ئافرەتی پشوو درێژو بە سەبر، ناسراو، بەخشش، چاکە، کردەوەی چاک.

عـاری- ص.ع(ئاری- arî): رووت، بێ جل و بەرگ.

عـاریه- ص.ع(ئاریـیـە- arîye): رووت (بۆمێ).

عـاریه- ا.ع(ئاریـیـە- arîye): بە ئەمـانەت، شتێ بە ئەمانەت وەربگیرێو پاشان بدرێتەوە.

عـاریت سـرا- ا.مـر(ئاریـیـەت سـەرا- arîyet sera): دنیای فانی،

عاریتی- ص.ن(ئارییەتی- ariyetî): ئیرەتی، ئەمانەتی، ئەوەی پایەدار نەبێ وەکو عومر، شتێ بە ئەمانەت وەربگیرێ.

عـازر- ا.خ(ئازەر- azer): ناوی پیـاوێکە دەڵێن بەبێ ئیـمـانی مـردووەو پاش چل رۆژ حەزرەتی عیسا زیندووی کردۆتەوەو ئەوجا ئیمانی هێناوە.

عـازف- ا.فـا(ئازیف- azif): ژەنەر، نەواژەن، سازژەن، گۆرانی بێژ.

عـازم- ا.فـا.ع(ئازیم- azim): کـەسێک کـە عەزمی کارێک بکات، بە نیاز.

عـاس- ص.ع(عـاس- ass): حـەسـحـەس، شەوگەڕ، پاسەوان.

عـاشـر- ا.فـا.ع(ئاشـیـر- aşir): دە یەگ گـر، دەیەم، دەیەمین.

عـاشـره- ا.فـا.ع(ئاشـیـرە- aşire): دەیەم، (بۆمێ)، بەشی قومار.

عاشق- ا.فا.ع(ئاشیغ- aşix): ئاشق، شەیدا، دڵدار.

عـاشقـانه- ق.ص.ع(ئاشیـغـانە- aşixane): ئاشقانە، ئاشق ئاسا، وەکو ئاشقان.

عـاشـقـبـا- ا.مـر(ئاشـیـغـبـا- aşixba): ترشک، مەرگەیەک کە سرکە یان ئاوی لیمۆی تێ کرابێ.

عـاشق باره- ص.مـر(ئاشـیـغ بارە- aşix bare): مـاشـوقێ کـە ئاشـقی خـۆی زۆر خـۆش بوێ، ئاشقپەرست، ئاشقباز.

عاشق پیشه- ص.مر(ئاشیغ پیشه- aşix pîşe): ئاشق پیشه، کەسێ کە ئاشقێنی کردبێ بە پیشە.

عاشق کش- ص.فا(ئاشیغ کوش- aşix kuş): ئاشق کوژ، دڵدارکوژ، ماشقەیەک کە زوڵم لە ئاشقی خۆی بکات.

عاشق کشی- ا.مص(ئاشیغ کوشی- aşix kuşî): ئاشق کوژی، کاری ئاشق کوشتن.

عاشق نواز- ص.فا(ئاشیغ نەڤاز- aşix nevaz): ئاشق لاوێن، مەعشوقێ کە ئاشقی خۆی بلاوێنێ‌و لەگەڵیا بە لوتف بێ، ئاشقپەروەر.

عاشق وش- ص.مر(ئاشیغ ڤەش- aşix veş): ئاشقانە، ئاشق ئاسا.

عاشقه- ا.فا.ع(ئاشیغه- aşixe): ئافرەتی ئاشق.

عاشوراء- ا.ع(ئاشوراء- aşûra'): رۆژی دەیەمی مانگی عاشورا، ئەو رۆژەی حەزرەتی حوسەینی کوڕی عەلی تێدا شەهید بوو لە کەربەلا.

عاشوروا- ا.مر(ئاشورڤا- aşûrva): ئەو شۆربایەی لە رۆژی دەی مانگی محەڕەما دەکرێ بە نەزر، هەریسە.

عاصر- ا.فا.ع(ئاسیر- asir): کەسێک کە ترێ یان میوەی دی بگوشێت‌و ئاوەکەی بگرێ.

عاصره- ا.فا.ع(ئاسیره- asire): گووشەر، ئاوگری میوە (بە گوشین).

عاصف- ص.ع(ئاسیف- asif): خوار، چەماوە، کەچ، توند، بای توندو تووش، باهۆز.

عاصفه- ص.ع(ئاسیفه- asife): رەشەبا، باهۆز، گەرداو، بای توندو تووش.

عاصم- ا.فا.ع(ئاسیم- asim): پارێزەر، کەسێ لە هەڵەو خزین بتگێرێتەوە.

عاصمه- ا.فا.ع(ئاسیمه- asime): پایتەختی وڵات.

عاصی- ا.فا.ع(ئاسی- asî): یاخی، سەرکێش، گوناحکار.

عاصیه- ا.فا.ع(ئاسییه- asîye): ژنی یاخی، سەرکێش، گوناحکار.

عاضد- ا.فا.ع(ئازید- azid): یارمەتیدەر، پشتیوان.

عاطر- ص.ع(ئاتیر- atir): بۆن خۆش، عەتر دۆست، کەسێک بەردەوام عەتر لە خۆی بدات.

عاطف- ا.فا.ع(ئاتیف- atif): وەرچەرخێنەر، میهرەبان، سۆزدار.

عاطفه- ا.فا.ع(ئاتیفه- atife): سۆزو بەزەیی، پەیوەندی خزمایەتی‌و کەسایەتی.

عاطل- ص.ع(ئاتیل- atil): بێکار، بێ شت، بیهودە، بێ کاروبار، ژنی بێ ملوانکە.

عاطله- ص.ع(ئاتیله- atile): ژنی بێ زێڕو زیوو خشڵ.

عافی- ا.فا.ع(ئافی- afî): عەفووکار، چاوپۆشیکار لە گوناه، لێبوردە.

عافیت- ا.مص.ع(ئافییەت- afiyet): تەندروستی، سەلامەتی، ساغی، رزگاری، خواناسی.

عافیت خواه- ص.فا(ئافییەت خاه- afiyet xah): سەلامەتی خواز، عافیەتخواز.

عافیت خواهی- ا.مص(ئافییەت خاهی-afiyet xahî): عافیەتخوازی، سەلامەتخوازی.

عاق- ا.فا.ع(ئاغ- ax): سەرکێش، داک و باب رەنجێن، کەسێک کە داک‌و بابی بڕەنجێنێ و بەدرەفتارییان دەگەڵ بکات، بە گوێنەکەری باب و داک.

عاقب- ا.فا.ع(ئاغیب- axib): جێگری کەسێکی دی.

عاقبت- ا.ع(ئاغیبەت- axibet): ئاقیبەت، ئەنجام، ئاکام.

عاقبت اندیش- ص.فا(ئاغیبەت اندیش- axibet endîş): دوور ئەندێش، دووربین، ئاخربین، ئەوەی بیر لەئەنجامی کاران بکاتەوە.

عـاقـبت بخـیـر- ص.مـر(ئاغـیـبـەت بیـخـەیر- axibet bi xeyr): ئاخرخێر، ئەوەی ئەنجامی کار یان ژیانی باش بێ.

عاقبت نگر- ص.فا(ئاغیبەت نیگەر- axibet niger): ئاقـیـبـەت ئەندێش، ئاخـربین، ئەوەی بڕوانێتە ئەنجامی کار.

عـاقـبت نگری- ا.مص(ئاغـیـبـەت نیگەری- axibet nigerî): ئاقیبەت روانی، ئاخربینی، ئاقیبەت ئەندێشی.

عاقد- ا.فا.ع(ئاغـید- axid): گرێدەر، پەیمان بەستن، جێ بەجێکاری مارە بڕینی بەسیغە، پەیمان بەستن.

عـاقـر- ص.ع(ئاغـیـر- axir): نەزۆک، ژنی نەزۆک، قسر، ئەستێور.

عاقرقرحا- ا(ئاغیر غەرحا- axir xerxa): جۆرە گیایەکە.

عـاقل- ص.ع(ئاغـیل- axil): ئاقڵ، بە ئاوەز، دانا و هوشیار و زیرەک، ئاقڵدار.

عاقلانە- ق.مر(ئاغیلانە- axilane): ئاقڵانە، ژیرانە، زیرەکانە.

عـاقل فـریب- ص.فـا(ئاغـیـل فـەریب- axil ferîb): ئاقڵ خەڵەتێن.

عـاقله- ص.ع(ئاغـیـله- axile): ژنی ئاقڵو زانا، خوێن بەها.

عـاقـول- ا.ع(ئاغـول-- axûl): پێچ و دەورانی روبار، دەشـتێ کـاکی بەکـاکی کـە ڕێی تێـدا دەرنـەکـرێ، کـاری نادیارو تێکەڵو پێکەڵ، وشترالوک.

عـاکف- ا.فا.ع(ئاکـیف- akif): گۆشـەگـیـر، خەڵوەنشین، لە جـیـهـانی عـیرفـاندا بە کـەسێـک دەگـوترێ دەسـتـبـەرداری دنیـابێو هەر خـەریکی خواپەرستی بێ.

عــــــالـم- ا.فــــــا.ع(ئـالـیـم- alim): زانا، دانا.

عـالم- ا.ع(ئالەم- alem): جـیـهـان، دنیـا، گێتی، رۆژگار.

عـــالم ارا- ص.فـــا(ئالەم ئارا- alem ara): عالەم ئارا، ئارایشتگەری جیهان.

عـالم اشـوب- ص.فـا(ئالەم ئاشـوب- alem aşûb): عالەم شێوێن، ئەوەی خەڵکی شەیدای جوانی خۆی بکات.

عـالم افـروز- ص.فـا(ئالەم ئەفـروز- alem efrûz): رۆشنکەری جیهان.

عالم امر- ا.مر(ئالەمی ئەمر- alemi emr): جیهانی فریشتە.

عـالم امکان- ا.مـر(ئالەمی ئیـمکان- alemi imkan): ئەوەی غەیرەز زاتی خوایە.

عالم بالا- ا.مر(ئالەمی بالا- alemi bala): ئاسمان.

عـالم برزخ- ا.مـر(ئالەمی بەرزەخ- alemi berzex): شوێنی روحان لە کاتی مردنەوە تا قیامەت.

عالم جان- ا.مر(ئالەمی جان- alemi can): دنیای روحان، دنیا، ئەم دنیا، عالەم.

عالم جبروت- ا.مر(ئالەمی جەبەرووت- alemi ceberût): دنیـــای قـــودرەت و عـــەزەمـــەتی یەزدان.

عالم جسمانی- ا.مر(ئالەمی جسمانی- alemi cismanî): جـیـهـانی جـسـمـانی، دنیـای تەبیعەتو مادە.

عالم حس- ا.مر(ئالەمی هیس- alemi his): جیهانی هەست.

عـالم خـاک- ا.مـر(ئالەمی خـاک- alemi xak): دنیا، جەسەدی ئادەمی.

عـــالم خلق- ا.مـــر(ئالەمی خـــەلغ- alemi xelx): بوونـەوەران و زیندەوەران، عـــالـەمی جسمانی.

عـالم دیـگر- ا.مـر(ئالەمی دیگەر- alemi diger): ئەو دنیا، قیامەت، پەسلان، رۆژی پەسلانێ.

عـــالم ذوق- ا.مـــر(ئالەمی زەوغ- alemi zewx): دنیای شادمانی و خۆشی.

عـالم سـفلی- ا.مـر(ئالەمی سـوفلی- alemi suflî): ئەم دنیا، زەوی.

عالم شهادت- ا.مر(ئالەمی شەهادەت- alemi şehadet): ئەم دنیـــایەی کـــە لەبەر چاوەو هەستی پێدەکرێ، جیهانی ماددیات.

عـالم صـغیـر- ا.مر(عـالەمی سـەغیـر- alemi sexir): دنیای بچووک، مرۆڤ، بەدەنی مرۆڤ کە دنیایەکی بچووکە.

عـــالم علوی- ا.مـــر(ئالەمی ئولڤی- alemi 'ulvî): جیهانی بالاّ، ئاسمان.

عـالم غـیب- ا.مـر(ئالەمی غـەیب- alemi xeyb): جیـهانی پێوار، ئەو دنیـا، قیـامـەت، پەسلاّن.

عـالم قـدس- ا.مـر(ئالەمی غـودس- alemi xuds): عالەمی خوایی، دنیای خوایی.

عـالم کـبیـر- ا.مـر(ئالەمی کـەبیـر- alemi kebîr): گەردوون، هەموو دنیا.

عـالم لاهوت- ا.مـر(ئالەمی لاهووت- alemi lahût): دنیای خواوەندی، جیهانی سەرمەدی.

عـالم مـعنی- ا.مـر(ئالەمی مـەئنا- alemi me'na): هەر شـتـێک پەیوەست بێ بە مـاناو حەقیقەتەوە.

عـالم ملک- ا.مـر(ئالەمی مـولک- alemi mulk): دنیای بوون، ئەم دنیایە.

عالم ملکوت- ا.مر(ئالەمی مەلەکووت- alemi melekût): عالەمی جەبەرووت.

عـالم ناسوت- ا.مر(ئالەمی ناسووت- alemi nasût): دنیـای مـاددیات، دنیـای سـروشـتـیو مەتریالی، دنیای فانی، ئەم دنیا.

عـالمیـان- ا.ع(ئالەمـیـیـان- alemîyan): جیهانیان، هەموو خەڵکی جیهان.

عـالمین- ا.ع(ئالەمین- alemîn): جـیـهـانان، گێتییان.

عـالی- ص.ع(ئالی- alî): بڵند، بەرز، گـەورە، بەقەدر، هێژا، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

عـالیـات- ص.ا.ع(ئالیـیـات- alîyat): بەرزو بڵندو پیرۆز.

عـــالی اوازه- ص.مـــر(ئالی ئاڤـــازە- alî avaze): خوشـخـوان، دەنگخۆش، گۆرانی بێژ، ناودار، بەنامێ، مەنشورو بناڤ و دەنگ.

عـالی تبـار- ص.مر(ئالی تەبار- alî tebar): وەچاخزادە، نەجیمزادە، خانەدان.

عـالیـجـاه- ص.مـر(ئالی جـاهـ- alî cah): پایەبەرز، شکۆدار.

عالی جناب- ص.مر(ئالی جەناب- alî cenab): دەرگـای بەرز، وشـەی رێزە بە کـەسـانی خودان پلەو پایەی بەرز دەگوترێ.

عالی رتبه- ص.مر(ئالی روتبە- alî rutbe): فەرماندەییێن پلەبەرز.

عالی شاخ- ص.مر(ئالی شاخ- alî şax): لقی بەرز، درەختێک کە لقی بەرزبێ.

عـالی شـان- ص.مـر(ئالی شـان- alî şan): پایەبەرز، خـــاوەن شـــانو شکۆ، (لەقـــەبی پاشایانە).

عـالی قـدر- ص.مـر(ئالی غـەدر- alî xedr): قەدرگران، بەقەدرو حورمەت، پایەبەرز.

عالی گهر- ص.مر(ئالی گوهەر- alî gûher): پاک نەژاد، رەسەن رەچەڵەک، شەریف نەژاد.

عـالی مـرتبـه- ص.مـر(ئالی مـەرتەبە- alî mertebe): پایە بەرز.

عـالی مـقـام- ص.مـر(ئالی مـەغـام- alî mexam): پایەبەرز.

عـالی مـقـدار- ص.مـر(ئالی مـیـغـدار- alî mixdar): قەدرگران، گەورە، مەزن، هێژا.

عـالی نسب- مص.مـر(ئالی نەسـەب- alî neseb): وەچاخزادە، رەسەنو پاکنەژاد.

عالیه- ص.ع(ئالییه- alîye): بەرز، بڵند.

عـــالی همت- ص.مـــر(ئالی هیـــمت- alî himmet): جوامێر، بەخشندە، بەهیمەت.

عام- ا.فا.ع(ئامم- amm): گشتی، هەمووان، هەمەگیر، عەوام، رەش‌و رووت‌و نەخوێندەوار.

عام- ا.ع(ئام- am): ساڵ.

عامد- ا.فا.ع(ئامـید- amid): بە ئانقـەست، مەبەستدار.

عامر- ا.فا.ع(ئامیر- amir): ئاوەدان کەرەوە، دانشتووی خانوو، ئاوەدانی، ئاوایی.

عـــامـــره- ا.فـــا.ع(ئامـــیـــرە- amire): ئاوەدانکەرەوە، ئاوەدان‌و بەرقەرار.

عـامـری- ص.ن(ئامـیـری- amirî): سـەر بە تیرەی بەنی عامر(کەتیرەیەکی عەرەبە).

عامل- ا.فا.ع(ئامیل- amil): کرێکار، پاڵە، والی، فەرمانڕەوا.

عـامله- ا.فـا.ع(ئامـیلە- amile): کـرێکار، پاڵە.

عامه- ا.فا.ع(ئاممە- amme): گشت، هەموو خەڵکی، عەوامی خەڵک.

عـامـه پسند- ص.مف(ئاممە پەسـەند- amme pesend): پەسندی هەمـووان، هەمـە پەسـەند، شتێ لەلایەن هەموو خەڵکییەوە پەسند بێ.

عـامی- ص.ن(ئامـیی- ammî): عـەوامی خەڵکی، نەخوێنەوارو رەشۆکی، ئۆمی.

عـــامی- ص.ع(ئامـــیی- ammî): نابینا، کەسێک کە رێی خۆی نەزانێ.

عـامـیـان- ا(ئامـیـان- amîyan): عـەوامی خەڵکی، خەڵکی رەشۆکی‌و نەخوێنەوار.

عامیانه- ق.ص(ئامیانە- amîyane): وەکو عەوامان، ئۆمیانە.

عـــانات- ا.ع(ئانات- anat): مـــاکـــەر، رەوەکەرەکێوی، تووکەبەر، بەر.

عـاند- ا.فـا.ع(ئانیـد- anid): سـەرسـەخت، شـــەڕانی، کـــەچڕەو، کـــەســـێک لە رێی راست لابدات.

عانه- ا.ع(ئانە- ane): ماکەر، تووکەبەر، بەر.

عـانی- ص.ع(ئانی- anî): یەخسـیـر، بەندی، ملکەچ، زەلیل‌و زەبوون.

عـانییه- ص.ع(ئانییـە- anîye): یەخسـیـرو بەندی‌و گیرۆدە.

عاهات- ا.ع(ئاهات- ahat): خەوش‌و عـەیب، بەڵاو ناڕەحـەتی، دژواری و سـەخـتـی‌و تەنگانە، فەسادکار.

عـاهر- ص.ع(ئاهیـر- ahir): زیناکـار، داوێن پیس.

عـاهل- ص.ع(ئاهیل- ahil): ژنی بێ مـێـرد، پاشای گەورە، شاهانشا.

عـایق- ا.فـا(ئایغ- ayîx): تەگـەرە، کـۆسپ، بەرهەڵست، مادەی نەگەیەنەر.

عباء- ا.ع(ئەباء- 'eba): عەبا.

عـــبـــاب- مـص.ع(ئەبـاب- ebab): ئـاو خواردنەوە.

عبـاب- ا.ع(ئوباب- ubab): لافـاوی گـەورە، شەپۆلی دەریا، پێل.

عباد- ا.ع(ئیباد- ibad): کۆیلە، بەندە.

عباد- ا.ع(ئوبباد- ubbad): عـیـبادەتکاران، خواپەرستان.

عـبـادت- مص.م.ع(ئیـبـادەت- ibadet): تاعەتکردن، خواپەرستن، ملکەچ کردن.

عـبـادتخـانه- ا.مـر(ئیـبـادەتخـانە- ibadet xane): پەرستگە، شوێنی تاعەت.

عبادتکار- ص.مر(ئیبادەتکار- ibadetkar): خوا پەرست، عیبادەتکار.

عبادتگاه- ا.مر(ئیبادەتگاه- ibadetgah): پەرســتـگە، شـــوێنی خـــواپەرســـتـی، شـــوێنی عیبادەت.

عـبـادت نما- ص.فـا(ئیـبـادەت نومـا- ibadet numa): خواپەرستی ریاکار، کەسێک هەر بۆ ناو عیبادەت بکات‌و خۆی پێوە بابدا.

عبادید- ا.ع(ئەبادید- ebadîd): دەستەو تاقمی پەرتەوازە، ڕێگای دوور.

عبار- ص.ع(ئەببار- ebbar): لێکدەرەوەی خەون، ڕاڤەکەری خەون.

عبار- ص.ع(ئەببار- ebbar): ڕێبوار، ڕێوان.

عبارت- مص.م.ع(ئیبارەت- ibaret): لێکدانەوەی قسە یان خەون، دەربڕین، شێوازی دەربڕین.

عبارت ارا- ص.فا(ئیبارەت ئارا- ibaret ara): بە توانا لە دەربڕیندا، کەسێک کە بە جوانی مەبەستی خۆی دەربڕێ.

عبارت پرداز- ص.فا(ئیبارەت پەرداز- ibaret perdaz): عیبارەت ئارا،

عباس- ص.ع(ئەبباس- ebbas): ڕووگرژ، شێری بێشە.

عباسی- ا(ئەباسی- ebaaî): دراوێکی باوی سەردەمی شا عەباسی گەورە بووە.

عبث- مص.ع(ئەبەس- ebes): کاری بێهوودە، بێهوودەیی.

عبد- ا.ع(ئەبد- ebd): بەندە، کۆیلە، غولام، بەندەی خوا، مرۆڤ بە گشتی.

عبدل- ا.ع(ئەبدەل- ebdel): کۆیلە، بەندە، بەنی.

عبده- ص.ع(ئەبەدە- ebede): خواپەرستان، عیبادەتکاران.

عبر- ا.ع(ئیبەر- iber): پەندو دەرسان.

عبرانی- ص.ن.ع(ئیبرانی- ibranî): عیبرانی، جولەکە، زمانی جولەکە.

عبرانیون- ص.ع(ئیبرانیون- ibranîyûn): عیبرانیان.

عبرانیه- ا.ع(ئیبرانییە- ibranîye): زمانی عیبری، زمانی جولەکە.

عبرت- ا.ع(ئیبرەت- ibret): پەند و دەرس، عیبرەت وەرگرتن لە خەڵکییەوە.

عبرت امیز- ص.مف(ئیبرەت ئامیز- ibret amîz): پەند ئامێز، بە پەندو دەرس تێکەڵ، ئەوەی ببێتە مایەی پەندو دەرس.

عبرت انگیز- ص.فا(ئیبرەت ئەنگیز- ibret engîz): مایەی پەند.

عبرت بین- ص.فا(ئیبرەت بین- ibret bîn): پەندگیر، کەسێک بە دیتنی شتێ عیبرەت وەربگرێ.

عبرت پذیر- ص.فا(ئیبرەت پەزیر- ibret pezîr): پەندگیر.

عبرت گرفتن- مص.ل(ئیبرەت گیریفتەن- ibret giriften): پەند وەرگرتن لە خەڵکییەوە.

عبرت نما- ص.فا(ئیبرەت نەما- ibret nema): ئەوەی کە مایەی عیبرەت بێ، ئەوەی مایەی سەرسامی بێ، پەند نەما.

عبره- ا.ع(ئەبرە- ebre): فرمێسک، ڕوندک، ئەسرین، خەمی بێ گریان.

عبره- ا.مص.ع(ئەبرە- eber): پەڕینەوە، تێپەڕ بوون لە شوێنێکەوە.

عبره- ا.ع(ئیبرە- ibre): خەراج، باج.

عبری- ص.ن(ئیبری- ibrîy): عیبری، یەهوودی.

عبس- مص.ل.ع(ئەبس- ebs): ڕووگرژ کردن، مۆن کردن.

عبس- ا.ع(ئەبس- ebs): جۆرە ڕووەکێکە.

عبقر- ا.ع(ئەبغەر- ebxer): ناوی دۆڵێکە کە عەرەبەکان پێیان وابوو جن و پەری زۆری تیایە.

عبقره- مص.ع(ئەبغەرە- ebxere): درەوشانەوە، بریقەدانەوەی شتێکی وەکو تراویلکە.

عبقری- ص.ن.ع(ئەبغەری- ebxerî): سەرۆک، سەروەر، سەرداری قەوم، هەر شتێکی چاکو دەگمەن، فەرشی حەریر، جلو بەرگی فاخیر.

عبقریه- ص.ن.ع(ئەبغەرییە- ebxerîye): هەمان مانای عەبقەری هەیە (بۆ مێ).

عبل- ا.ع(ئەبەل- ebel): هەر گەڵایەکی لوولی باریک وەکو گەڵای دارگەز.

عبودت- مص.ع(ئوبوودەت- ubûdet): عەبدایەتی کردن، عیبادەتکردنی خوا، خواپەرستن.

عبودیت- مص.جع(ئوبوودییەت- ubûdîyyet): خواپەرستن، گوێڕایەڵی، ملکەچی، بەندایەتی کردن.

عبور- مص.ل.ع(ئوبوور- ubûr): ڕەت بوون، تێپەڕبوون، پەڕینەوە.

عبور- ا.ع(ئەبوور- ebûr): دوو خوشک، دوو ئەستێرەی سیوەیل.

عبوس- مص.ل.ع(ئوبووس- ubûs): مۆن بوون، رووگرژکردن، چارە بەیەکادان.

عبوس- ص.ع(ئەبوس- ebûs): زۆر رووگرژ، توڕەو ترۆ، مۆن.

عبهر- ص.ع(ئەبهەر- ebher): گۆشتن، قەڵەو، خۆش هەیکەل.

عبهر- ا.ع(ئەبهەر- ebher): نێرگز، یاسەمین.

عبید- ا.ع(ئەبید- ebîd): بەندە و کۆیلان.

عبید- ا.ع(ئوبەید- ubeyd): عەبدی بچووک، عەبدۆکە، بەندەی بچووک.

عبیر- ا.ع(ئەبیر- ebîr): عەبیر، بۆنی خۆش، بۆنی خۆشی پێکهاتوو لە مسک و گوڵاو و سەندەڵ و زافەران.

عبیراگین- ص.مر(ئەبیرئاگین- abîr agîn): عەبیر ئامێز، تێکەڵ بەعەبیر.

عبیر الا- ص.مر(ئەبیر ئالا- ebîr ala): ئاوێتە بە عەبیر.

عبیر امیز- ص.مر(ئەبیر ئامیز- ebîr amîz): ئاوێتە بە عەبیر.

عبیر سرشت- ص.مر(ئەبیر سیریشت- ebîr sirişt): ئاوێتە بە عەبیر.

عبیرفشان- مص.فا(ئەبیر فیشان- ebîr fişan): عەبیر پرژێن.

عتائق- ص.ع(ئەتائیغ- etaix): کۆنینان، دێرینان.

عتاب- مص.ل.ع(ئیتاب- itab): گلەیی کرن، توڕەبوون، سەرزەنشت کردن.

عتابی- ص.ن.ع(ئەتتابی- ettabî): جۆرە کوتاڵێکە لە کۆنا لە گەڕەکی عەتابییەی بەغدا درووستکراوەو ئیدی ئەو ناوەی وەرگرتووە.

عتاد- مص.ع(ئەتاد- etad): ئامادەبوون، ئامادەیی، حازربوون.

عتاد- ا.ع(ئەتاد- etad): ئەوزارو کەرەستەی جەنگ، عەتاد.

عتاق- مص.ل.ع(ئەتاغ- etax): ئازادبوونی بەنە، رزگاربوونی بەندە لە تەوقی کۆیلایەتی.

عتاق- ا.ص.ع(ئوتاغ- utax): شەرابی کۆنی گەڕاوەی نایاب.

عتاهیه- ا.ص(ئەتاهییە- etahîte): ئەقڵ سووک، بێ ئەقڵ، گومڕای بێ ئاوەز.

عتبات- ا.ع(ئەتەبات- etebat): مەرقەدو مەزارە پیرۆزەکان.

عتبه- ا.ع(ئەتەبە- etebe): دەرگا، ئاستانە، سەردەرانە.

عترت- ا.ع(ئیترەت- itret): زوریەت، نەوەو نەتیرە، ماڵبات، عەشرەت.

عتق- مص.ل.ع(ئیتغ- itx): ئازادبوون، رزگاربوونی بەندە لە تەوقی کۆیلایەتی، شەرەفو گەورەیی‌و نەجابەت‌و ئازادی.

عتقاء- ا.ع(ئوتەغاء- utexa’): هەڵبژاردەی هەر شتێک، ئەسپی رەسەن، شەرابی کۆنو خاڵیسەو نایاب.

عتل- ص.ع(ئوتوول- utûl): زۆرخۆر، سەرکێش، توندە تەبیعەت، ستەمکار، موزیر.

عتم- ا.ع(ئوتوم- utum): زەیتونی کێوی.

عتو- مص.ع(ئوتوف- utuv): زوڵم کردن، نەهەقی کردن، فیزکردن.

عــتــه- مص.ل.ع(ئەتەهـ- eteh): کـەم ئەقڵ بوون، حەسوودی و چاوچنۆکی، سەرگەردان بوون.

عتیب- ا.ع(ئیتیب- itîb): عیتاب، گلەیی، زیزی، سەرزەنشت، لۆمە، تۆران.

عتید- ص.ع(ئەتید- etîd): حازرو ئامادە، بەکەلەش، زەلام.

عتیده- ا.مص.ع(ئەتیدە- etîde): پاکەت یان سەندوقچەی بۆن و هەموو ئەوزارێکی ئارایشت.

عتیره- ا.ع(ئەتیرە- etîre): مەڕێکە کە عەرەبەکان لە سەردەمی جاهلییەتدا لە مانگی رەجەبدا بۆ بتەکانی خۆیان سەر دەبڕی، مەڕی قوربانی.

عتیق- ص.ع(ئەتیغ- etîx): کۆنینە، دێرینە، نایابو دەگمەن، بەندەی ئازادکراو.

عتیقه- ص.ع(ئەتیغە- etîxe): کۆنینە (بۆ مێ).

عثار- مص.ل.ع(ئیسار- isar): نوچدان، نسکۆ، خزین، سەرەسمدان.

عثار- ا.ع(ئیسار- isar): کۆسپ، تەگەرە، شەڕ، بەڵا، تالوکە.

عثر- مص.ل.ع(ئەسر- esr): نوچدان، نسکۆ، خزین، رەتبردن.

عثرات- ا.ع(ئەسەرات- eserat): نوچدانان، خزینان.

عثرت- ا.مص.ع(ئەسرەت- esret): خزین، نوچدان، نسکۆ، جەنگ، هەڵەو سەهوان.

عثمان- ا.ع(ئوسمان- usman): بێچووە سوێسکە، مار، تولەمار، ناوی پیاوانە.

عثور- مص.ع(ئوسوور- suûr): دۆزینەوە، بەدەست هێنانی شتێک، زانینی کارێک یان نهێنییەک.

عثور- ص.ع(ئەسوور- esûr): کەسێک زۆر بخزێ، یان زۆر ساتمەبکات.

عجائب- ص.ا.ع(ئەجائیب- ecaib): شتێن سەیر.

عجائز- ا.ص.ع(ئەجائیز- ecaiz): پیرەژن، پیرەمێردان.

عجاب- ص.ع(ئوجاب- ucab): هەر شتێ مایەی سەرسامی بێ.

عجاج- ا.ع(ئەجاج- ecac): گەردوبا، تۆزوبا، تەپو دووکەڵ.

عجاج- ص.ع(ئەجاج- ecac): گەلحۆ، کەوودەن، هەتیوچە.

عجاج- ص.ع(ئەججاج- accac): دەم بە هاوار، بەناوبانگ.

عجال- ا.ع(ئیجال- ical): پێچکە، تایە، چەرخ.

عجاله- ا.ع(ئیجالە- icale): عەجەلە، پەلە، کارێ کە بە پەلە بکرێ، خواردنێ کە بە پەلە بۆ میوان ئامادە بکرێ.

عجاله- ف(ئەجالەتەن- ecaleten): جارێ، ئێستا، هەر ئێستا.

عجان- ا.ع(ئیجان- ican): کەفەڵ، سمت، گەردن، ژێرچەناگە.

عجان- ص.ع(ئەججان- eccan): گەوج، هەویرشێل.

عجب- ا.مص.ع(ئوجب- ucb): خۆپەسندی، روح زلی، عوجب زلی، بەخۆنازین.

عجب- مص.ل.ع(ئەجەب- eceb): سەرسوڕمان، حەپەسان.

عجز- مص.ل.ع(ئەجز- ecz): ناتوانایی، ماندووبوون.

عجز- ا.ع(ئەجوز- ecûz): پاشکۆ، پاشەڵ، سمت، نیوەی دووەمی بەیتە شیعر.

عجزه- ص.ع(ئەجەزە- eceze): کەنفت، پیرو پەککەوتووان، لاوازو بێ توانایان.

عجل- ا.ع(ئیجل- icl): گۆلک، گوێرەکە.

عجل- ا.ع(ئەجەل- ecel): پێچکە، چەرخی ئاو، تایە.

عجلان- ص.ع(ئەجلان- eclan): تیژڕەو، خێرا، بلەز.

عجله- مص.ل.ع(ئەجەلە- ecele): پەلەکردن، لەزکردن.

عجله- ا.ع(ئیجلە- icle): گوێرەکەی مێ، هێزەی ڕۆن، تۆیشەبەرە، چەرخی ئاو.

عجله- ا.ع(ئەجەلە- ecele): پێچکەی عارەبانە، چەرخ و دۆلابی ئاو.

عجله- ا.ع(ئوجلە- ucle): خواردنێ بەپەلە ئامادە بکرێ.

عجم- ا.ع(ئەجەم- ecem): غەیرە عەرەب، نا عەرەب، وڵاتی ئێران.

عجم- ص.ع(ئوجم- ucm): لاڵ، کەسێک کە زمان بگرێ، زمانگیر، زمانخوار.

عجم- ا.ع(ئەجم- ecm): بنەوانی کلک، کلێنچک.

عجماء- ص.ع(ئەجماء- ecma'): ژنی زمانگیر، حەیواناتی بەستەزمان.

عجماوات- ص.ع(ئەجماڤات- ecmavat): چوار پێیانی بێ زمان.

عجمت- مص.ع(ئوجمەت- ucmet): زمانگرتن.

عجمی- ص.ن.ع(ئەجەمی- ecemî): ناعارەب، کەسێک نەتوانێ مەبەستی خۆی دەربڕێ، نابەڵەدو گێلوغافڵ.

عجن- مص.م.ع(ئەجن- ecn): هەویر شێلان.

عجوز- مص.ل.ع(ئوجووز- ucûz): پیربوون، پەککەوتن.

عجوز- ص.ع(ئەجووز- ecûz): پیرەژن، پیرەمێرد.

عجول- ص.ع(ئەجوول- ecûl): پەلەکەر، کەسێک کارێک بە پەلە ئەنجام بدات، پەلەکار، لەزکار.

عجول- ا.ع(ئوجوول- ucûl): گوێرەکان.

عجولانه- ق.ص(ئەجولانە- ecûlane): عەجولانە، بەپەلەو خێرایی.

عجیب- ص.ع(ئەجیب- ecîb): عەجیب، سەیر، سەرسوڕهێنەر.

عجیبه- ص.ع(ئەجیبە- ecîbe): سەیرو عەجیب.

عجیج- مص.ع(ئەجیج- ecîc): بانگ کردن.

عجین- ا.ع(ئەجین- ecîn): هەویر، شێلراو.

عد- مص.م.ع(ئەدد-edd): ژماردن.

عداة- ص.ع(ئودات- udat): دژمنان، نەیاران، ناحەزان.

عداد- ا.ع(ئیداد- idad): هاوتا، هاوشان، حەریف، هاوڕک، ریز.

عدالت- مص.ل.ع(ئەدالەت- edalet): دادوەربوون، عەدالەت.

عدالت پیشه- ص.مر(ئەدالەت پیشە- edalet pîşe): دادپیشە، دادوەر.

عدالتخانه- ا.مر(ئەدالەتخانە- edalet xane): عەدالەتخانە، دادگا.

عدالت گستر- ص.فا(ئەدالەت گوستەر-edalet guster): دادوەر، دادپەروەر.

عداوت- .مص.ع(ئەداڤەت- edavet): دژمنایەتی، نەیاری.

عدت- ا.ع(ئودەت- uddet): پێداویستی ژیان، کەرەستەو چەکو تەقەمەنی شەڕ.

عدد- ا.ع(ئەدەد- eded): ژمارە.

عددی- ص.ن.ع(ئەدەدی- ededîy): ژمارەیی، شتێ بە ژمارە بفرۆشرێت.

عدس- ا.ع(ئەدەس- edes): نیسک.

عدسک- ا(ئەدەسەک- edesek): جۆرە گیایەکە.

عدسه- ا.ع(ئەدەسە- edese): هاوێنە، عەدەسە.

عدسی- ا(ئەدەسی- edesî): بەشێکی چاوە کە لە پشتی بیلبیلەی چاوەوەیە.

عدسی- ا.ع(ئەدەسی- edesî): شۆربای نیسک، نیسکەوا.

عدل- مص.ل.ع(ئەدل-edl): دادکردن، هەقدان.

عـــدل- ص.ع(ئەدل- edl): راست و دروستو بەرانبەر، هاوتا، چوون یەک، کەسێک کەشایەتی قەبوڵ بێ.

عـدل- ا.ع(ئیـدل- idl): هاوتا، بەرانبـەر لە سەنگو کێشدا، تایەکی بار.

عـدلاء- ص.ع(ئودەلا ء- udela’): هاوتایان، بەرانبەران.

عـدل گـسـتـر- ص.فـا (ئەدل گـوسـتـەر- edl guster): دادپەروەر.

عـدله- ص.ع(ئەدەلە- edele): کەسانێک کـە شـایسـتـەی شـایەتی دان بن لە حوزوری قـازیدا، کەسانێک بە شایەت قەبوڵ بکرێن.

عـــدلیـــه- ا.ع(ئەدلیـــیـــە- edliyye): عەدالەتخانە، دادگە.

عـدم- مص.ع(ئەدەم- edem): نەبوون، نـابوت بوون، نەهلیزم.

عدن- مص.ل.ع(ئەدن- edn): ئاکنجی بوون لە شوێنێکدا، بەهەشتی عەدن، مانەوەی یەکجارەکی لە شوێنێکدا.

عــــدو- ا.ص.ع(ئـەدوڤ- eduvv): دژمـن، نەیار.

عـــدوان- مص. ل.ع(ئودڤـــان- udvan): دژمنایەتی کردن، زوڵم کردن لە کەسێک.

عـــدوبـند-ص.فـــا (ئەدوڤ بـەنـد- eduvv bend): دژمنگیر، کەسێک دژمن یەخسیر بکاو بیگرێ.

عـدول- مص.ل.ع(ئودوول- udûl): گـەڕانەوە، وازهێنان، چاوپۆشین.

عـدول- ص.ع(ئودوول- udûl): کـەسـانێـک شایەتیان قەبوڵ بێ، هەق دەرەوان.

عدومال- ص.فا (ئەدوومال- edûmal): دژمن بەزێن، دژمن شکێن، دژمن شێل.

عـــدوی- ا.ع(ئەدڤـــا- edva): تـەنیـنـەوە، سیرایەتکردنی نەخۆشی، زێدەگاڤی.

عـده- ا.ع(ئیــددە- idde): رۆژانی بێ نوێژی ژن، ئەو مـاوەیەی کـە ژنی مـێـرد مـردوو یان تەڵاقـدراو نابێ شووی تیـا بکاتەوە، ژمـارەیەک خەڵکی.

عـــدید- ا.ص.ع(ئەدید- edîd): چەنـدین، ژمارەیەک، ژمێردراو، بەش.

عــــدیده- ا.ص.ع(ئـەدیـدە- edîde): زۆر، چەندین، ژمێردراو.

عدیل- ص.ع(ئەدیل- edîl): هاوتا، بەرانبەر.

عـدیم- ص.ع(ئەدیم- edîm): نابوت، نـایاب، نەماو.

عـــــذاب- ا.عـ(ئـەزاب- ezab): ئـازار، ئەشکەنجە، عەزاب، ئەزیەت.

عذاب- ص.ع(ئیزاب- izab): سازگار، خۆشو بەلەزەت.

عـذار- ا.ع(ئیـزار- izar): روخسـار، ردێن کـە تازە هاتبێ، جی رەشـــمـــەی ولاخ بەســـەرو کەللەیەوە.

عـذاری- ا.ع(ئەزارا- ezara): پاکـیـزە، کـیـژ، دوێت، کەنشک.

عـذب- ص.ع(ئەزب- ezb): سـازگـار، خـۆش، شیرین، بەلەزەت.

عـــذب- ا.ع(ئـەزەب- ezeb): لـق و پـۆپـی درەخت، بەنی تەرازوو.

عـذر- مص.ل.ع(ئوزر- uzr): تەوازۆ خـواستن، عـوزرخـواستن، خـۆشـبـوون لە کـەسـێک غـوزر هێنانەوە، بیانوو، بەهانە.

عـــذراء- ص.م(ئەزراء- ezra’): گـــەوهەری نەسمراو، کچ، پاکیزە، دوێت.

عــــذر اوردن- مص.ل(ئوزر ئاڤــــەردەن- uzr averden): عوزر هێنانەوە، داوای بووردن.

عذر پذیر- ص. فا (عـوزر پەزیز- uzr pezîr): عوزر پەزێر، ئەوەی عوزرو بیانووان قەبوڵ بکات.

عـذر خـواستن- مص.ل(ئوزر خـاسـتـەن- uzr xasten): عوزر خواستن، داواکردنی بەخشین.

عـذر خـواه- ص.فـا (ئوزرخـاهـ- uzr xah): بەهانەخـواز، کـەسـێک عـوزر بێنێـتـەوەو داوای لێبوردن بکات.

عذرخواهی- ا.مص(ئوزر خـاهی- uzrxahî): عوزرخوازی.

عــذر داشتن- مص.ل(ئوزر داشــتــەن- uzr daşten): بیانوو هەبوون، بێ نوێژبوون(بۆ ژن).

عــذرنیــوش- ص.فـا(ئوزر نەیوش- uzr neyuş): عوزر پەزێر، کەسێک کە عوزر قەبوڵ بکات.

عــذره- ا.مص.ع(ئوزره- uzre): بەکــارەت، کچێنی.

عذره- ا.ع(ئوزره- uzre): پەرچەم، کاکۆڵ.

عذره- ا.ع(ئەزیره- ezire): گو، دەرگا.

عـذق- ا.ع(ئیـزغ- izx): لقی درەخت کـە وردە لقی هەبێ، هێشـوو، بۆڵ، هێشـووی خورمـا، یان ترێ.

عذوبت- مص.ل(ئوزوبەت- uzûbet): زولاڵ و سازگار، (بۆ شەراب یان ئاو)، خۆش و بەلەزەت.

عــرابی- ا(ئەرابی- erabî): عــارەبی بیــابان نشین.

عــراجین- ا.ع(ئەراجین- eracîn): بنجی بۆڵی خورما، لقی هێشووی خورما.

عــراده- ا.ع(ئەڕاده- erade): جــۆره تۆپێکی کۆنە بۆ هاویشتنی بەرد لە جەنگدا بەکار هاتووه، مەنجەنیق.

عرار- ا.ع(ئەرار- erar): نێرگزی کێوی.

عــــــرارت- ا.مـص.ع(ئـەرارەت- eraret): بەدخوویی، سەختی، گەورەیی.

عراضـه- ا.ع(ئورازه- uraze): دیاریی، دەست و دیاری.

عراف- ص.ع(ئەراف- eraf): لێزان، فـاڵچی، جادووگەر، سیحرباز، غەیب زان، ئەستێرەناس.

عــرافت- مص.ل.ع(ئەرافــەت- erafet): لێزانی، دانابوون، بوون بە بەرێوەبەرو خودان کار، کەوتنە تەگبیری کاری خەڵکی، دەم سپێتی.

عرافت- ا.مص.ع(ئیرافەت- irafet): لێزانی، فاڵچێتی، غەیبزانی، دکتۆری، ئەستێرەناسی.

عــراق- ا.غ(ئیـراغ- irax): کـەناری رووبار یان دەریا.

عــراقـیب- ا.ع(ئەراغـیب- eraxîb): دەمـاری سەرووی پاژنە، رێگەی پێچاو پێچی ناهەمواری ناو شــاخــان، یان کــەناری رووباران، فــێـڵ، نێرەنگ، درۆزنو بێ وەعدو بەڵێن.

عرامت- مص.ع(ئەرامەت- eramet): گەندەڵ بوون، لەناوچوون.

عرانین- ا.ع(ئەرانین- eranîn): بێشە، نیزار، لانەی شێرو کەمتیارو گورگان.

عرایس- ا.ع(ئەرایس- erayîs): بووکان.

عـــــرایض- ا.ع(ئەرایـز- erayîz): سـکالا، عەریزە، عەرزو حاڵ.

عــــرایک- ا.ع(ئەرایک- erayîk): نەفس، تەبیعەت، سرووشت، خوو.

عرب- ا.ع(ئەرەب- ereb): عارەب.

عــربات- ا.ع(ئەرەبات- erebat): عــارەبانە، گاری، گالیسکە.

عـربانه- ا.ع(ئەرەبانە- erebane): عـەرەبانە، گالیسکە.

عــــــربده- ا.مـص.ع(ئـەربـەدە- erbede): بەدخـــوویی، بەد رەفــتــاری، بەد مــەســتی، شەڕەنگێزی نەعرەتەو هاوار.

عربدەجو- ص.فا(ئەربەدەجو- erebede cû): شەڕانی، ئاژاوەچی، بەدمەست، فێڵباز.

عــربده‌جــویی- ا.مص(ئەربەدە جـویی- erbede cûyî): بەدمـەسـتی، ئاژاوەچێـتی، شـەڕخـوازی، فێڵبازی.

عــربون- ا.ع(ئەرەبوون- erebûn): بێــعــانە، پێشەکی سەودا.

عــــربه- ا.ع(ئەرەبە- erebe): عــــەرەبانە، گالیسکە، گاریە.

عربی- ص.ن.ع(ئەرەبی- erebî): عـەرەب، لە قەومی عەرەب، زمانی عارەوی.

عــربیــه- ص.ن.ع(ئەرەبیــیــە- erebîyye): زمانو کەلتووری عەرەب.

عــرج- مص.ل.ع(ئەرەج- erec): لەنگبــوون، لەنگین، شەلین.

عرج- ص.ع(ئورج- urc): لەنگ، شەل.

عـرجاء- ص.ع(ئەرجاء- 'erca): ژنی لەنگ، مێینەی شەل.

عرجاء- ا.ع(ئەرجاء- 'erca): کەمتیار.

عـرجـان- ص.ع(ئورجـان- urecan): لەنگان، شەلان.

عرجون- ا.ع(ئورجوون- urcûn): لقی هێشووە خورما.

عرس- ا.ع(ئیـرس- irs): هاوسـەر (ژن بێ یان پیاو).

عــرس ا.ع(ئورس- urs): زەمــاوەند، داوەتو شاهیان، گۆڤەند، سوبیر.

عـــرش- ا.ع(ئەرش- erş): عـــەرش، تەخت، خێوەت، ساباط، میچ، سابیتە، قەسر.

عرشە- ا.ع(ئیرشە- ireşe): زەمینەی سەربانی کەشتی.

عــرصــات- ا.ع(ئەرەســات- eresat): ڕۆژی قیامەتو سارای مەحشەر، گۆڕەپان.

عرصە- ا.ع(ئەرسە- erse): مەیدان، حەوشە، مەیدانی بەردەم ئەپارتمان.

عـــرض- مص.ع(ئەرز- erz): ئاشکراکـــردن، خستنەڕوو، نیشاندان.

عــرض حــال- ا.مــر(ئەرزی هال- erzi hal): عەرزوحاڵ، سکاڵانامە.

عرض- ا.ع(ئەرز- erz): پان، پانی.

عـرض- ا.ع(ئیـرز- irz): نەفس، خـود، بەدەن، جەستە، ناموسو ئابڕو، ڕەگو ڕەچەڵەکێک کە مرۆڤ شانازی پێوە بکات.

عرض- ا.ع(ئەرز- erz): کاڵا، کەلوپەل.

عـرض- ا.ع(ئەرەز- erez): کــاڵا، کــەلوپەل، نیشانەکانی نەخۆشی، شتی کاتیو ناپایەدار.

عرض- ا.ع(ئورز- urz): ملەی کێـو، ناوەندەی دەریا، لا، ڕۆخ، کەنار.

عـرضگاه- ا.مر(ئەرزگـاه- erzgah): مـەیدانی عــەرەزاتی لەشکرییــان، شــوێنی نمایش کــردنی شتێک، مەیدانی دیتن و سەرژمێرکردنی سوپاییان.

عرضە- ا.ع(ئورزە- urze): هیـممت، لیـاقەت، غیرەت، توانا.

عرضە- ا.ع(ئەرزە- erze): نمایش، نیشاندان.

عرعر- ا(ئەرئەر- erer): زەڕەی نێرەکەر، سەڕین.

عرعر- ا.ع(ئەرئەر- erer): درەختی عەرعەر.

عـرف- ا.ع(ئورف- urf): چاکی و جـوامـێـری، داب و نەریت، خووخدە.

عـرف- ا.ع(ئورف- urf): پۆپنەی کـەڵەشـێـر، شەپۆڵی دەریا، پێل، شوێنی بەرز، یاڵی ئەسپ.

عرف- ا.ع(ئەرف- erf): بۆن، بۆنی خۆش.

عــرفــاء- ا.ع(ئورەفــاء- 'urefa): پیــاوانی عارف، سۆفیان، زانایان.

عــرفــات- ا.ع(ئەرەفــات- erefat): شــوێنی حاجیان لە نزیکی مەکە.

عرفان- مص.ع(ئیرفان- irfan): ناسینی خوا، خواناسی.

عرفج- ا.ع(ئەرفەج- erfec): جۆرە ڕووەکێکە.

عـرفـە- ا.ع(ئەرەفـە- erefe): ناوی کـێـوێکە نزیکی مەکە، حاجییان لە ڕۆژی مانگی قوربانداو لەوێندەر دەوەستن.

عرق- ا.ع(ئەرەغ- erex): جـواناو، عـارەقـەی لەش، عەرەقی خواردنەوە، مەی، خۆ.

عرق- ا.ع(ئیرغ- irx): ڕەگ و ڕیشە.

عرق جوش- ا.مر(ئەرەغ جووش- erex cûş): گەرمەژنە.

عــرقــچین- ا.مــر(ئەرەق چین- erex çîn): عەرەق چن، کڵاو.

عرق خور- ص.فا(ئەرەغ خـور- erex xûr): عارەقخۆر، مەی خۆرەوە.

عـرق سـوز- ا.مر(ئەرەغ سـووز- erex sûz): ســـوتانەوەی پێـــســـتی لەش لە ئەنجـــامی عەرقکردنەوەی زۆر.

عرقگیر- ص.فا (ئەرەغ گیر- erex gîr): ئەوەی ئاوی میوەو رووەکان بگرێ، فانیلەی ژێرەوە.

عرق مدنی- ا.مر(ئیرغی مەدەنی- irexî medenî): جۆرە کرمێکە له لەشدا پەیدا دەبێ.

عرقناک- ص.مر(ئەرەغناک- erexnak): ئارەقاوی.

عرقوب- ا.ع(ئورغوب- urxûb): دەمارێکی ئەستورە له سەرووی پاژنەوە، رێگەی پێچاوپێچ لەناو شاخ یان کەناری رووبار، فرۆفێڵ، پیاوی درۆزنی بێ وەعدو بەڵێن.

عرقیه- ا.ع(ئەرەغییە- erexîye): ئارەقچن، کڵاوی ژێر مێزەر یان عەمامە.

عرم- ا.ع(ئەریم- erim): بارانی توند، بەنداو، لافاوێکی گەورە بوو کە نزیکەی سەدەی دووەمی پێش زایین له نزیکی شاری سەباء هەستاو بەنداوی مەئرەبی رووخانو بووە مایەی لەناوچوونی دەوڵەتی سەباء.

عرم- ا.ع(ئەرەم- erem): رەشی تێکەڵ بەسپی، جێزی گەنم، خەرمانی سور.

عرم- ا.ع (ئەرەم- erem): گۆشت و چەوری بنی مەنجەڵ.

عرن- ا.ع(ئەرەن- eren): گوشتی کولاو، نەخۆشییەکە له پایینی دەست و پاشووی چارەوێ دەدا.

عرنین- ا.ع(ئیرنین- irnîn): کەپوو، ئێسکی درشتی کەپوو، سەرەتای هەر شتێک، گەورەو دەم سپی قەوم.

عروبت- مص.ع(ئورووبەت- urûbet): عەرەبایەتی، قسەکردن بە عەرەبی.

عروبه- ا.ع(ئەرووبە- erûbe): رۆژی هەینی.

عروبیت- مص.ع(ئورووبییەت- urûbîyyet): عەرەبایەتی، قسەکردن بە زمانی عەرەبی.

عروج- مص.ع(ئورووج- urûc): سەرکەوتن، بەرزبوونەوە، چوونەبەرزی.

عروج- مص.ع(ئورووج- urûc): لەنگین، شەلین.

عروس- ا.ص(ئەرووس- erûs): بووک، نارین.

عروسانه- ق.ص(ئەرووسانە- erûsane): بووک ئاسا.

عروس پس پرده- ا.مر(ئەروسی پەس پەردە- erûsi pes perde): جۆرە رووەکێکە.

عروس دەریایی- ا.مر(ئەرووس دەریایی- erûs deryayî): جۆرە گیانلەبەرێکە له قرژاڵ دەچێتو بۆ گۆشتەکەی راو دەکرێ.

عروسک- ا.(ئەرووسەک- erûsek): جۆرە مەنجەنیقێکی بچووکە له کۆنا بەرد یان ئاگریان پێ دەهاویشتە سەر دژمن.

عروسک- ا.(ئەرووسەک- erûsek): بووکە شووشە، بووکەڵە، وەلکان.

عروض- ا.ع(ئەرووز- erûz): کێشی هۆنراوە، عەروز، گۆشە، رێگەی ناو شاخان.

عروض- ا.ع(ئورووز- urûz): کاڵا، کەلوپەل.

عروضی- ص.ع(ئەرووزی- erûzî): عەروز زان، شارەزا له زانستی عەروز.

عروف- ص.ع(ئەرووف- erûf): زۆر زانا.

عروق- ا.ع(ئورووغ- urû¨x): دەمار، رەگان.

عروق شعریه- ا.مر(ئورووغ شەئرییە- urûx şe’rîye): باریکە دەمار، وردە دەمار، دەزوولە رەگ.

عروه- ا.ع(ئورڤە- urve): دەسک، دەسکی مەسینە، ماڵی گرانبەها، ئەوەی جێی متمانەبێ.

عری- ا.ع(ئەرا- ara): لا، کەنار، مەیدان، دەرگا.

عری- ا.ع(ئەرا- era): سەرما، هەرەتی سەرما، جەرگەی سەرما، جەوەرە، تەشخەڵە.

عری- ا.ع(ئەری- erîy): بای سارد.

عریان- ص.ع(ئوریان- uryan): رووت.

عریس- ا.ص(ئەریس- erîs): زاوا، زاڤا.

عریس- ا.ع(ئیریس- irîs): شوێنی شێر، لانەی شێر، جێی خەوی شێر.

عریش- ا.ع(ئەریش- erîş): کەپر، خێوەت، داربەست، قایمەمێو.

عریشه- ا.ع(ئەریشە- erîşe): کەژاوە.

عریض- ص.ع(ئەریز- erîz): پان.

عریضه- ص.ع(ئەریزە- erîze): سکاڵا، عەرزو حاڵ.

عریف- ص.ع(ئەریف- erîf): دانا، شارەزا، دەم سپی قەوم.

عریکه- ا.ع(ئەریکە- erîke): نەفس، خود، تەبیعەت، سروشت، خوو.

عریم- ا.ع(ئەریم- erîm): دژواری و بەڵا، ناخۆشی و تەنگانە.

عرین- ا.ع(ئەرین- erîn): بێشە، چڕە دارستان، لانەی شێر و گورگ و کەمتیار.

عز- مص.ل.ع(ئیز- izz): سەربەرز بوون، گەورەیی، ڕێزداری.

عزاء- مص.ل.ع(ئەزاء- ’eza): سەبرکردن، سەبرو تەحەمول لە ماتەمو ئەو مسیبەتانەی دێنە پێشێ، تازیە، پرسە، ماتەم.

عزائم- ا.ع(ئەزائیم- ezaim): وێرد و دوعایەک کە لەسەر نەخۆش بخوێنرێ بە مەبەستی چاک بوونەوە، ویست و عەزمی نەگۆڕ.

عزاب- ص.ع(ئوززاب- uzzab): ڕەبەن، پیاوی بێ ژن، پیاو یان ئافرەتی بێ کەس و تەنیا.

عزاخانه- ا.مر(ئەزاخانە- ezaxane): پرسەخانە، شوێنێ کە پرسەی لێ دابنرێ.

عزادار- ص.مر(ئەزادار- ezadar): تازیەبار، پرسەدار.

عزاداری- ا.مص(ئەزاداری- ezadarî): تازیەباری، پرسەداری.

عزاز- ص.ع(ئیزاز- izaz): عەزیزان، ڕێزداران، هێژایان.

عزازیل- ا.ع(ئەزازیل- ezazîl): وشەیەکی عیبرییە بە مانای عەزیزی خوا دێت، لەقەبی ئیبلیسە بەر لە ترۆکردنی، ئەم ناوە لە ئەدەبیاتی فارسیدا بە مانای شەیتان ماوەتەوە.

عزال- ا.ع(ئیزال- izal): سستی، خاوی، لاوازی.

عزب- ص.ع(ئەزەب- ezeb): عازەب، خرت.

عزب خانه- ا.مر(ئەزەبخانە- ezebxane): ماڵێک چەند عازەبی تێدابێ.

عزب دەفتر- ا.مر(ئەزەب دەفتەر- ezeb defter): کەسێک لە دەفتەرو نووسینگەی حیساباتدا کارێکی تایبەتی نەبێ.

عزت- مص.ل.ع(ئیززەت- izzet): سەربەرزبوون، ڕێزداربوون، عیزەتو سەربەرزی.

عزرائیل- ا.ع(ئیزرائیل- izraîl): عزرائیل، فریشتەی مەرگ.

عزل- مص.ع(ئەزل- ezl): کەنارخستن، یەک لاکردنەوە، جیاکردنەوە، لەسەر کار لادان.

عزلت- ا.مص.ع(ئوزلەت- uzlet): دوورەپەرێزی، گۆشەنشینی، کونجگری.

عزلت گزیدن- مص.ل(ئوزلەت گوزیدەن- uzlet guzîden): هەڵبژاردنی گۆشەگیری، دوورە پەرێزی.

عزم- مص.ع(ئەزم- ezm): عەزم، ویستن، عەزمکردن، سوور بوون لەسەر کارێک.

عزوبت- مص.ل.ع(ئوزوبەت- uzûbet): ڕەبەنی، عازەبایەتی، بێ ژن بوون، بێ مێرد بوون، تەنیا بوون.

عزی- ا.ص.ع(ئوززا- uzza): ژنی بەڕێزو سەربەرز، ناوی بتێکی تیرەی قورەیش بووە بەر لە پەیدا بوونی ئیسلام.

عزیز- ص.ع(ئەزیز- ezîz): هێژا، بەڕێز، بەقەدر، قورسو گران، ئازیز.

عزیمت- مص.ل.ع(ئەزیمەت- ezîmet): سوور بوون لەسەر کارێک، ویستن، ڕۆیشتن بەرەو مەبەستێک.

عزیمه- ا.ع(ئەزیمە- ezîme): دوعاو وێردێک

لەسەر نەخۆش بخوێنرێ بە مەبەستی چاکبوونەوە، ویستی پایەدارو نەگۆڕ.

عساكر- ا.ع(ئەساکیر- esakîr): لەشکران، سوپاییان.

عسجد- ا.ع(ئەسجەد- esced): زێڕ، گەوهەرێن مینا: یاقووت و مرواری و....

عسر- مص.ل.ع(ئوسر- usr): دژواربوون، ئاستەنگو ناخۆشیو تەنگانە.

عسرت- ا.مص.ع(ئوسرەت- usret): دژواری، تەنگانە، دەستکورتی، بێ نەوایی.

عسس- ا.ع(ئەسەس- eses): شەوگەڕ، حەسحەس، پاسەوانی شەو.

عسطوس- ا.ع(ئەسەتووس- esetûs): ناوی درەختێکە لە حەیزەران دەچێت، سەرۆکی نەسرانیان.

عسكر- ا.ع(ئەسکەر- esker): لەشکر، سوپا، سەرباز.

عسكرى- ص.ن(ئەسکەری- eskerî): لەشکری، سوپایی.

عسكرى- ص.ن(ئەسکەری- eskerî): خەڵکی عەسکەر (شارێکی کۆنی خوزستانە).

عسل- ا.ع(ئەسەل- esel): هەنگوین.

عسلى- ص.ن.ع(ئەسەلی- eselî): هەنگوینی، زەردباو، زەرد وەکو هەنگوین.

عسير- ص.ع(ئەسیر- esîr): سەخت، زەحمەت، دژوار، ئاستەنگ.

عش- ا.ع(ئوشش- uşş): هێلانە، هێلین.

عشا- ا.مص.ع(ئەشا- eşa): شەوکوێری.

عشاء- ا.ع(ئیشاء- işa’): عیشا، هەوەڵی شەو.

عشاء- ا.ع(ئەشاء- eşa’): شام، شیو، خواردنی ئێوارێ.

عشائر- ا.ع(ئەشائیر- eşair): عەشرەتان، هۆزوتیرە، خێڵ، عێڵ.

عشار- ا.ص.ع(ئەششار- eşşar): دەیەکگیر.

عشاق- ا.ع(ئوششاغ- uşşax): ئاشقان، شەیدایان، یەکێکە لە ١٢ مەقامەکەی مۆسیقای ئێرانی.

عشاوت- ا.مص.ع(ئەشاڤەت- eşavet): شەوکوێری.

عشب- ا.ع(ئوشب- uşb): گیا، گیای تەڕ.

عشبه- ا.ع(ئوشبە- uşbe): یەک گیا.

عشر- ا.ع(ئەشر- eşr): دە، ژمارە (١٠).

عشر- ا.ع(ئوشر- uşr): دەیەک.

عشرات- ا.ع(ئەشەرات- eşerat): دەیان.

عشرت- ا.مص.ع(ئیشرەت- işret): دۆستی، تێکەڵاوی، رابواردن.

عشرتخانه- ا.مر(ئیشرەتخانە- işretxane): شوێنی عەیشو نۆش، جێی رابواردن.

عشرون- ا.ع(ئیشرون- işrûn): بیست، ژمارە(٢٠).

عشره- ا.ع(ئەشەرە- eşere): دە، ژمارە دە.

عشرين- ا.ع(ئیشرین- işrîn): بیست، ژمارە بیست.

عشق- مص.ل.ع(ئیشغ- işx): خۆشویستن، دڵداری کردن، ئاشقێنی، ئەڤینی، ئەڤینداری.

عشق افرين-ص .فا(ئیشغ ئافەرین- işx aferîn): ئەوەی بە جوانی خۆی ئەشق دروست بکات، ئەوەی بە جوانی خەڵکی عاشقی خۆی بکات.

عشقباز- ص.فا(ئیشغ باز- işxbaz): ئاشقێنی، ئەشقبازی، ئاشق پیشە.

عشق ورزيدن- مص.ل(ئیشغ ڤەرزیدەن- işx verzîden): ئەشقبازی کردن، ئاشقێنی کردن، دڵداری کردن.

عشقه- ا.ع(ئەشەغە- eşexe): لاولاو.

عشماء- ص.ع(ئەشماء- eşma’): دوو رەنگی تێکەڵ، زەوی پڕ تۆزو خۆڵ، درەختێک کە لە تۆزو خۆڵدا وشک بووبێ.

عشواء- ص.ع(ئەشڤاء- eşva’): شەوکوێر، مێچکە وشترێک کە بەردەم خۆی نەبینێ، تاریکی، جۆرە خورمایەکە.

عشور- ا.ع(ئوشوور- uşûr): دەیان.

عشوه- ا.ع(ئەشڤە- eşve): تاریکی، چواریەکی هەوەڵی شەو، شیو، شام.

عشوه- ا.ع(ئیشڤە- işve): کاری نادیار، نازو عیشوە.

عشوەگر- ص.فا(ئیشڤەگەر- işveger): بەنازو عیشوەکار.

عشی- ا.ع(ئەشی- eşîy): عیشا، ئێوارە، هەوەڵی شەو.

عشیر- ا.ع(ئەشیر- eşîr): دەیەک.

عشیر- ا.ع(ئەشیر- eşîr): تیرە، کەسوکار، قەومو قیلە.

عشیره- ا.ع(ئەشیرە- eşîre): عەشیرەت، قەومو قیلە، کەسوکار.

عشیق- ص.ع(ئەشیغ- eşîx): عاشق، دڵدار.

عص- ا.ع(ئەسا- esa): دار عاسا، داردەست.

عصائب- ا.ع(ئەسائیب- esaîb): کۆمەڵە خەڵکێک، عەمامە، مێزەر.

عصابه- ا.ع(ئیسابە- isabe): گروپێک، دەستەیەک، مێزەر، شاشک، عەمامە.

عصات- ا.فا.ع(ئوسات- usat): یاخیان، سەرکێشان، گوناحکاران.

عصار- ا.ع(ئیسار- isar): باهۆز، سەردەم.

عصار- ا.ع(ئوسار- usar): شیلە.

عصار- ص.ع(ئەسسار- essar): کەسێک کە شیلەی شتێک بگرێ.

عصاره- ا.ع(ئوسارە- usare): شیلە، خۆشاو، ئاوی میوە.

عصاعص- ا.ع(ئەسائیس- esais): کلێنچکە، کۆتایی بربڕەی پشت، دوا مۆرەغە.

عصافیر- ا.ع(ئەسافیر- esafîr): پاساری و چۆلەکان و چێشکەیان.

عصام- ا.ع(ئیسام- isam): دەسک، دەسکی گۆزە یان دۆلکە، قوڵف.

عصب- ا.ع(ئەسەب- eseb): رەگ، دەماری ئەعساب.

عصب- مص.ع(ئەسب- esb): بەستن و توندکردن، پێچان و بادان، مێزەر، شاشک، عەمامە.

عصب- ا.ع(ئوسەب- useb): دەستە، گەلە، پۆل.

عصبه- ا.ع(ئەسەبە- esebe): خزم و خوێش، خزمی باوک.

عصبه- ا.ع(ئەسەبە- esebe): لاولاو.

عصبی- ص.ع(ئەسەبی- esebîy): پشتیوانی کردن لە کەسێک یان شتێک.

عصبی- ص.ن.ع(ئەسەبی- esebî): تووڕەو توندەتەبیعەت.

عصبیت- ا.ع(ئەسەبییەت- esebîyyet): پەرۆشیو پابەندی لە رادەبەدەر بۆ شتێک یان کەسێک یان نەتەوەیەک.

عصر- ا.ع(ئەسر- esr): عەسر، دوا نیوەڕۆ تا ئێوارێ، رۆژگار، سەردەم.

عصر- مص.ع(ئەسر- esr): گوشین، گوشینی شتێک بۆ گرتنی ئاوەکەی یان شیلەکەی.

عصرانه- ا.ع(ئەسرانە- esrane): عەسرەخواردن.

عصعص- ا.ع(ئوس ئوس- ’us’us): کلێنچکە، دوا مۆرەغەی پشت.

عصفر- ا.ع(ئوسفور- usfur): جۆرە گوڵێکە.

عصفور- ا.ع(ئوسفور- usfûr): تەیری بچووکتر لە کۆتر، چۆلەکە، پاساری، چێشکە.

عصمت- ا.مص.ع(ئیسمەت- ismet): داوێن پاکی، خۆ پارێزی لە گوناح و خەتا.

عصور- ا.ع(ئوسور- usûr): سەردەم و رۆژگاران، دەورو زەمانان.

عصی- ص.ع(ئەسیی- esîy): عاسی، یاخی.

عصی- ا.ع(ئوسی- usî): دار دەستان.

عصیان- ا.مص.ع(ئیسیان- isyan): یاخی بوون، سەرپێچی .

عصیان گر- ص.فا(ئیسیان گەر- isyan ger): یاخی، سەرپێچیکار، سەرکێشی کەر، گوناحکار.

عصیب- ا.ع(ئەسیب- esîb): باسترمە.

عصیده- ا.ع(ئەسیدە- esîde): جۆرە شیرینییەکە، کاهی.

عصیر- ا.ع(ئەسیر-esîr):شیلە، خۆشاوی میوە.

عصیره- ا.ع(ئەسیرە- esîre): شیلە، ئاوی میوە.

عضاد- ا.ع(ئیزاد- izad): بازوبەند، داسولکە.

عضاده- ا.ع(ئیزادە- izade): یاریدەدەر، قەراخی رێگە، لاشیپانەی دەرگا، گۆنیا.

عضاه- ا.ع(ئیزاھ- izah): درەختی گەورەی دڕکدار.

عضد- ا.ع(ئەزود- ezud): بازوو، لەسەری شانەوە تا ئانیشک، یارو یاوەر.

عضد- ص.ع(ئەزد- ezd): یارمەتی دان، هاوکاریکردن، یارویاوەرو هاوکار.

عضلات- ا.ع(ئەزەلات- ezelat): ماسولکە.

عضله- ا.ع(ئەزەلە- ezele): ماسولکەکان.

عضو- ا.ع(ئوزڤ- uzv): ئەندام، ئەندامی لەش یان ئەندامی کۆمەڵ.

عطاء- ا.مص.ع(ئەتاء- eta’): بەخشش.

عطابخش- ص.فا(ئەتا بەخش- etabexş): بەخشندە، سەخی، دلاوا، دەستکراوە.

عطار- ص.ع(ئەتتار- ettar): عەتر فرۆش، کەسێک کە دەرمانو شتێن بۆن خۆش بفرۆشێت.

عطارد- ا.ع(ئوتارید- utarîd): بچوکترین و نزیکترین ئەستێرەیە لە خۆر، لە ماوەی ٨٨ رۆژدا جارێک بە دەوری خۆرداو جارێک بە دەوری خۆیدا دەسورێتەوە.

عطاس- مص.ل.ع(ئوتاس- utas): پژمین، کژین.

عطاش- ص.ع(ئیتاش- itaş): تینووان.

عطاش- ا.ع(ئوتاش- utaş): نەخۆشی تینوێتی، دەم وشک بوون.

عطاف- ا.ع(ئیتاف- itaf): ئامرازی پەیوەندی، میهرو مەحەبەت.

عطاف- ا.ع(ئیتاف- itaf): شمشێر، عەبا، پەشتەماڵ.

عطالت- مص.ل.ع(ئەتالەت- etalet): بێکاربوون، بێکاری ، دەستبەتاڵی.

عطایا- ا.ع(ئەتایا- etaya): دیاریو بەخشش.

عطب- مص.ل.ع(ئەتەب- eteb): توڕەبوون لە کەسێک، لە ناوچوون، شکان، پەککەفتن.

عطب- ا.ع(ئوتوب- utub): پەموو، لۆکە.

عطر- ا.ع(ئیتر- itr): عەتر، بۆنی خۆش.

عطراگین- ص.مر(ئیتر ئاگین- itr agîn): ئاوێتە بە عەتر، عەتر ئامێز.

عطر امیز- ص.مف(ئیتر ئامیز- itr amîz): بۆن خۆش، ئاوێتە بە عەتر.

عطر بیز- ص.فا(ئیتر بیز- itr bîz): عەتر پژێن.

عطرپاش- ص.فا(ئیتر پاش- itr paş): عەتر پژێن، گولاو پژێن.

عطردان- ا.مر(ئیتر دان- itr dan): عەتردان، گولاودان.

عطرسا- ص.فا(ئیترسا- itrsa): بۆن خۆش.

عطسه- ا.ع(ئەتەسە- etese): پژمە.

عطش- مص.ل.ع(ئەتەش- eteş): تینووبوون، تینوێتی.

عطشان- ص.ع(ئەتشان- etşan): تینوو.

عطشانه- ص.عـ(ئەتشانە-etşane): ژنی تینوو.

عطف- مص.ل.ع(ئەتف- etf): داشکان بەلای شتێکدا، ئامرازی پەیوەندی، میهرو سۆز.

عطف- ا.ع(ئیـــتف- itf): لا، قـــەراخ، ڕەخ، کەنار.

عطفه- ا.ع(ئەتفـه- etfe): میـرووی ئەفـسون، میروویەکە ژنان پیاوانی پێ ئەفسون دەکەن.

عطفه- ا.ع(ئیتفه- itfe): دارێک کە لقی ترێی پێدا هەڵواسرێ.

عطل- مص.ل.ع(ئەتەل- etel): بێ خشڵـمانی ژن، لات بوونی پیاو.

عطل- ص.ع(ئوتول- utul): پیـاوی بێ مـاڵ و حاڵ، ژنی بێ خشڵ.

عطلت- ا.مص.ع(ئوتلەت- utlet): بێکاری.

عطن- ا.ع(ئەتەن- eten): پەچەوشتر، ئاغەڵی پەزان، لە نزیکی ئاو.

عطور- ا.ع(ئوتور- utûr): عەتران، بۆنان.

عطوف- مص.ل.ع(ئوتوف- utûf): سـۆزداری کردن، مایل بوون بەلای شتێکدا.

عطوف- ص.ع(ئەتوف- etûf): میـهـرەبان، بە بەزەییو چاکەکار.

عـطـوفـت- ا.مـص(ئـوتـوفــــــەت- utûfet): میرەبانیو مەحەبەت.

عطیـات- ا.ع(ئەتیـیـات- etîyat): دیاری و بەخشیشان.

عطیف- ص.ع(ئەتیف- etîf): نەرمـــە ژنی گوێڕایەڵ.

عطیفه- ا.ع(ئەتییفه- etîyfe): کەوان.

عطیه- ا.ع(ئەتییه- etîye): بەخشش، دیاری.

عظائم- ص.ع(ئەزائیم- ezaim): کـــاری گرینگ، پێشهاتی زۆر ئەستەم و ناخۆش.

عظات- ا.ع(ئیزات- izat): پەند و وەعز.

عـظـام- ص.ع(ئـووزام- uzzam): مـــــەزن، گەورە.

عظام- ص.ع(ئیزام- izam): مەزنان.

عظام- ا.ع(ئیزام- izam): ئێسقان، سوقان.

عظت- ا.ع(ئیـزەت- izet): پەند، ئامـۆژگـاری، وەعزو ئامۆژگاری وەعزدایەر.

عظم- مص.ل.ع(ئیـزەم- izem): گـەورەبوون، گران قەدری، گەورەیی، مەزناتی.

عظم- ا.ع(ئەزم- ezm): ئێسـقـان، ئێسک، سوقان.

عظماء- ص.ع(ئوزەماء- 'uzema): مەزنان، گەورەپیاوان.

عظمت- ا.مص.ع(ئەزەمــــەت- ezemet): گەورەیی، مەزنایەتی.

عظمی- ص.ع(ئوزمـــا- uzma): گـــەورەتر، مەزنتر، هەرە گەورە.

عظیم- ص.ع(ئەزیم- ezîm): گـەورە، مـەزن، مەزناهی،

عظیـــمـــه- ص.ع(ئەزیمە- ezîme): کـــاری گرنگ، پێشهاتی زۆر ناخۆشو ئەستەم.

عـفـاء- مص.ل.ع(ئەفـاء- 'efa): لەناوچوون، خاک، باران، نەمانو سەرگوم بوون.

عفاء- مص.ل.ع(ئیفاء- 'ifa): چاک کردنەوەی نەخۆشی.

عـــفـــائف- ص.ع(ئەفـــائیف- efaif): ژنی خواناسو داوێن پاک.

عفات- ا.فا.ع(ئوفـات- ufat): عـەفـوکـەران، چاوپۆشی کار لە هەڵەو خەتاو گوناح، میـوانان، خوازیارانی رزق و رۆزی.

عـفـار- ا.ع(ئەفـار- efar): نانی وشـک، نانی بێ پێخۆر، دەستەچیلە.

عـفـاریت- ا.ع(ئەفـاریت- efarît): دڵڕەش، ئینکار، بوونەوەری دزێوو بەدو سامناک.

عـــــفـــــاف- مص.ل.ع(ئەفــــاف- efaf): دوورکـەوتنەوە لە حـەرام، داوێن پاکی، پارێزکـردن لە خراپە، خواناسین.

عفاف- ا.ع(ئیفاف- ifaf): دەوا، دەرمان.

عفت- مص.ل.ع(ئیـفـفەت- iffet): پارێزکـردن لە خـراپە، دوورکـەوتنەوە لە حـەرام، خـواناسین، تەرککردنی هەوەسبازیو شاوەترانی.

عفج- مص.ع(ئەفج- efc): لێدان، لێدان بەدار یان شتی دی، گانکردن، قوونە گان.

عفج- ا.ع(ئەفەج- efec): ریخۆڵە.

عفریت- ا.ع(ئیفریت- ifrît): دێو، غول، ئەهریمەن، دڵڕەش.

عفص- ص.ع(ئەفیس- efis): تاڵ، تورت، تفت.

عفص- ا.ع(ئەفس- efs): داری مازوو.

عفن- مص.ع(ئەفەن- efen): بۆگەنبوون، خراپبوون، بۆن تێگەڕان.

عفن- ص.ع(ئەفین- efin): گەنیو، بۆگەن بوو.

عفو- مص.م.ع(ئەفڤ- efv): بەخشین، لێبووردن، چاوپۆشین لە گوناحی کەسێک.

عفوپیشە- ص.مر(ئەفڤ پیشە-efvpîşe): عەفوکار، بەخشەر.

عفوصت- ا.مص(ئوفووسەت- ufûset): تفت و تاڵ.

عفونت- مص.ع(ئوفوونەت- ufûnet): گەنین، چڵککردن، بۆگەنبوون.

عفونی- ص.ن(ئوفونی- ufûnî): چڵک کردن و بۆگەن بوون.

عفیف- ص.ع(ئەفیف- efîf): پاک، خواناس، پارێزکاری لە کاری خراپەو حەرام، داوێن پاکی.

عفیفە- ص.ع(ئەفیفە- efîfe): ژنی خواناسو داوێن پاک.

عقاء- ا.ع(ئیغاء- ixa’): دەوروبەریماڵ، حەوشە.

عقائد- ا.ع(ئەغائید- exaid): باوەڕ، ئایین، ڕێباز، ئیدولۆژیا.

عقائم- ص.ع(ئەغائیم- exaim): ژنانی نەزۆک.

عقاب- مص.ع(ئیغاب- ixab): سزادان، ئەشکەنجەدان.

عقاب- ا.ع(ئوغاب- uxab): هەڵۆ.

عقاب- ا.ع(ئیغاب- ixab): کۆسپان، ملە، ڕێگەی سەختی کوێستانی.

عقابیل- ا.ع(ئەغابیل- exabîl): تەنگانە، سەختیو ناخۆشی، پاشماوەی نەخۆشی یان دژمنایەتی.

عقابین- ا.ع(ئوغابەین- uxabeyîn): دوو هەڵۆ، فەلاقە.

عقار- ا.ع(ئەغار- exar): موڵک، خانووبەرە، زەویو زاری کشتوکاڵی.

عقار- ا.ع(ئوغار-uxar): کاڵاو ناو ماڵ، شەراب، مەی.

عقار- ا.ع(ئەغغار- exxar): درەخت، دەوا، دەرمانی گیایی.

عقارب- ا.ع(ئەغاریب- exarîb): دووپشکان، کۆڵاژدمان، تەنگانە.

عقاقیر- ا.ع(ئەغاغیر- exaxîr): گیاییێن دەرمانی.

عقال- ا.ع(ئیغال- ixal): پەتێکە ئەژنۆی وشتری پێ دەبەسترێ، عەگال کە عەرەبان لەسەری دەکەن.

عقب- ا.ع(ئەغیب- exîb): پاژنەی پێ، پشتەسەر، نەوە.

عقبات- ا.ع(ئەغەبات- exebat): کۆسپان، ڕێگەی سەختو تووشی ناو شاخان.

عقب افتادە- ص.مر(ئەغیب ئوفتادە- exib uftade): پاشکەوتوو، ئەوەی لە کارو کاسبیدا یان لە زانست و هونەردا لە خەڵکانی دی دواکەوتبێ.

عقبان- ا.ع(ئیغبان- ixban): هەڵۆیان.

عقب گرد- ا.مص(ئەغیب گەرد- exib gerd): پاشگەزبوونەوە، گەڕانەوە بۆ پاشەوە، بەرەو پاش چوون، لە زاراوەی سوپاییدا وەرچەرخان بۆ پاشەوە.

عقب ماندە- ص.مر(ئەغیب ماندە- exib mande): پاشکەوتوو، دواکەوتوو، لە رووی ئەقڵیو بەدەنییەوە.

عقب نشینی- ا.مص(ئەغیب نیشینی- exeb nişînî): پاشەکشێ.

عــقــبــول- ا.ع(ئوغـبــول- uxbûl): تەنگانە، سـەختی، پاشـمـاوەی نەخـۆشی یان دژمنایەتی، تامێسکە.

عقبە- ا.ع(ئەغەبە- exebe): کۆسپ، تەگەرە، ڕێگەی سەختی کوێستانی، ملەی چیا، رکە.

عقبی- ا.ع(ئوغبا- uxba): سزا، ئاقیبەت و کـۆتایی هەر کـارێک، ڕۆژی پەسـلانێ، ئاخـر زەمان.

عقد- مص.ل.ع(ئەغد- exd): بەستن، گرێدان، بەستنی ئەهدو پەیمان، مارەکردن.

عقد- ا.ع(ئیغد- ixd): خەناوکە، گەردن بەند، ملوانکە، کۆ ئەستێرەیەکی پرشنگدارە، پەروین.

عــقــد- ا.ع(ئوغـەد- uxed): گـرێی دەرونی، عەزرەتی دڵ، (نەخۆشی دەروونی).

عـقـدنامـە- ا.مر(ئەغـدنامـە- exd name): ژننامە، قەواڵەی هاوسەرێتی، زەوجیننامە.

عـقــدە- ا.ع(ئوغــدە- uxde): گـرێ، گـرێی دەرونی، داخی دڵ، عەزرەتی دڵ.

عــقــدە گــشــا- ص.فـا(ئوغـدە گـوشـا- uxde guşa): چارەسازی گرفتان، گرێکردەوە.

عـــــقـــــــر- مـص.ع(ئەغــــــر- exr): بریندار کـردن، نەزۆکـبــوونی ژن، بڕینی دەستو لاقی وشتر.

عقر- ا.ع(ئەغر- exr): ناوەند، جەرگە، ماڵ، ناوەندی مـاڵ، شـوێنی هەوار خــســتنی قــەوم، کـۆشکو تەلار، بینای بەرزو بڵند، درزو بەینی دوو شت.

عقرب- ا.ع(ئەغرەب- exreb): کۆلاژدم، دوو پشکە، بورجی هەشتەم.

عقرباء- ا.ع(ئەغرەباء- 'exreba): دووپشکی مێ.

عقربک- ا(ئەغرەبەک- exrebek): کۆلاژدمی بچووک، نەخۆشییەکە لە سەری پەنجەو نینۆکان دەداو دەبێتە مایەی کەوتنی نوخان.

عـقـربە- ا.ع(ئەغـرەبە- exrebe): کـۆلاژدمی مێیە، میلی سەعات.

عــقــص- مص.ع(ئەغس- exs): بادانی قــژی سەر.

عقص- مص.ع(ئەغەس- exes): بەخیل بوون، بەدخوو بوون.

عــقــعق- ا.ع(ئەغـئـەغ- exex): قـەشـقـەڵە، قەلەباجکە، قەلەبازکە.

عـــقـــل- مص.م.ع(ئەغـل- exl): دەرککردن، حاڵی بوون، تێ گەیشتن، فامین.

عقل- مص.م.ع(ئەغل- exl): بەستن، بەستن و کردنەوەی لاقی وشتر.

عقل- ا.ع(ئوغەل- uxel): پەتێ کە لەدەست و پێ ببەسترێ.

عقل- ا.ع(ئوغول- uxel): پێ بەندی وشتر.

عـــقـــلاء- ص.ا.ع(ئوغـــەلاء- uxela): ئاوەزداران، ئاقڵان، دانایان.

عـــقـــلانی- ص.ن.ع(ئەغــلانی- exlanî): ئەقڵانی.

عقلە- ا.مص(ئەغلە- exle): زمانگرتن.

عقلە- ا.ع(ئوغلە- uxle): عەگال، پەت، پەتێ کە لە دەست و پێ ببەسترێ.

عـــــقــلی- ص.ن.ع(ئەغـلی- exlî): ئـەوەی بەزەبری ئەقڵ دەرک بکرێ.

عــقــم- مص.ل.ع(ئوغم- uxm): نەزۆکـبــوون، قسربوون.

عــقــمــاء- ص.ع(ئوغــەمــاء- 'uxema): نەزۆکان، ئەو پیاوانەی منالْیان نەبێ.

عـقــویت- ا.ع(ئوغــوبەت- uxûbet): سـزا، ئەشکەنجە.

عـــــقــــــود- ا.ع(ئـوغـــــــود- uxûd): پەیمان و بەڵێن، گـرێ بەست و مـامـەڵـە، گـەردن بەندان.

عقور- ص.ع(ئەغور- exûr): گازگیر (سەگ و ئەو شتانە)، قەپگر.

عــقــوق- مص.م.ع(ئوغـوغ- uxûx): ئازاردانی داک و باب، لاساری کردن.

عقول- ا.ع(ئوغول- uxûl): ئاقڵان، حەکیمان، فەیلەسوفان، ئاوەزداران.

عقول- ص.ع(ئەغول- exûl): ئاقڵ و دانا.

عقوە- ا.ع(ئەغڤە- exve): مەیدان، حەوشە، دەوروبەری ماڵ.

عقیب- ص.ع(ئەغیب- exîb): پاش، شتێک لە دوای شتێکی ترەو بێ، پاشکۆ.

عقیدە- ا.ع(ئەغیدە- exîde): باوەڕ، ئیمان، ڕێباز، ئایدیولۆژیا.

عقیر- ص.ع(ئەغیر- exîr): پیاوی وەجاغ کوێر، پیاوێ کە منالّی نەبێ، ماندوو و بریندار.

عقیق- ا.ع(ئەغیغ- exîx): عەقیق، نگین.

عقیقە- ا.ع(ئەغیغە- exîxe): قژی منالّی ساوا، ئەو مەڕەی کە لە ڕۆژی حەوتەمی لە دایکبوونی منداڵداو لە کاتی تاشینی قژیدا، دەکرێتە قوربانی.

عقیل- ص.ع(ئەغیل- exîl): پیاوی سەنگینو ئاقڵ.

عقیلە- ص.ع(ئەغیلە- exîle): ژنی سەلارو سەنگین، گەورەو سەرداری قەوم، هەر شتێکی بەنرخ.

عقیم- ص.ع(ئەغیم- exîm): نەزۆک،

عکار- ص.ع(ئەککار- ekkar): پیاوی بە هەڵمەت لە شەڕا.

عکاز- ا.ص(ئوککاز- ukkaz): گۆچان، دار دەستی قەشە.

عکاس- ا.ص(ئەککاس- ekkas): وێنەگر، ڕەسمچی.

عکاش- ا.ع(ئوککاش- ukkaş): جاڵجاڵۆکەی نێر.

عکاشە- ا.ع(ئوکاشە- ukaşe): جاڵجاڵۆکە، ماڵی جاڵجاڵۆکە.

عکرش- ا.ع(ئیکریش- ikriş): جۆرە گیایەکە.

عکرمە- ا.ع(ئیکریمە- ikrime): کۆتری مێچکە.

عکس- مص.ع(ئەکس- eks): پێچەوانەکردن، ئاوەژووکردن، وێنەگرتن.

عکس برداری- ا.مص(ئەکس بەرداری- eks berdarî): وێنەگری.

عکعک- ا.(ئەک ئەک- ekek): قشقەڵە، قەڵەبازکە.

عکنە- ا.ع(ئوکنە- ukne): چینەگۆشتی لە سەریەکی ورگ لەبەر قەڵەوی، جۆرە گیایەکە.

عکە- ا(ئەککە- ekke): قەلەباچکە، قشقرە، قەڵەبازکە.

علاء- مص.ل.ع(ئەلاء- ela’): بەرزبوونەوە، پایەپەرزبوون، بەقەدر بوون.

علائق- ا.ع(ئەلائیغ- elaix): دۆستایەتی، پەیوەندی، مەحەبەتی لە دڵەوە، خۆشەویستی، هەر شتێک مرۆڤ دڵی پێوەی بێ لە ماڵو ژنو منداڵ.

علائم- ا(ئەلائیم، - elaim): عەلامەت، نیشانە، زناکان.

علات- ا.ع(ئیللات- illat): نەخۆشی، بیانوو، هۆ، سۆنگە، بەهانە.

علاج- مص.م.ع(ئیلاج- ilac): دەرمانکردن، چارەکردن.

علاج پزیر- ص.فا(ئیلاج پەزیر- ilac pezîr): چارەپەزێر، لە چارەهاتوو.

علاف- ا.ص.ع(ئەللاف- ellaf): عەلاف، کەسێک کە کاوجۆو گەنمو ئەو شتانە بفرۆشێت.

علاقە- مص.ع(ئەلاغە- elaxe): خۆشویستن، خۆشویستنی بەدڵ، پەیوەندی، دۆستایەتی، مەحەبەت.

علاقە- ا.ع(ئیلاغە- ilaxe): پەتێک کەشتی پێوە هەڵواسن، پەتی کەوان، پەتی شمشێر، میوەیەک کە بە دارەوە بێ.

علاقەبند- ا.ص(ئیلاغە بەند- ilaxe bend): کەسێک کە داو و قەیتان لە ئاوریشم دروست بکات، کەسێک کە دەزوو و ئاوریشم و قەیتان بفرۆشێت.

عـلاقــه مند- ا.ص(ئيـلاغـه مـەند- ilaxe mend): پەیوەنددار، دۆستدار.

عــــــلالا- ا(ئـەلالا- elala): هـەرا هـەرا، هاتوهاوار.

علام- ا.ع(ئەلام- elam): عەلامەت، نیشانە، زناک.

عـلام- ص.ع(ئەللام- ellam): زانا، دانا، زۆر زانا، یەزدان.

علامات- ا.ع(ئەلامات- elamat): نیشـانان، زناکان.

عـلامت- ا.ع(ئەلامــەت- elamet): زناک، عەلامەت، نیشانە، ئالا، بەیداخ،.

عـلامت گـزاری- ا.مص(ئەلامــەت گــوزاری- elamet guzarî): دانانی نیشـانە لە کـەناری رێگا یان لەسەر سنوورو مەرزان، نیشـانە دانان، هوومدانان، زناکدانان.

عـلامـه- ص.ع(ئەللامـە- ellame): زۆر دانا، هزرڤان، بیرەوان.

علامی- مص.ع(ئولامی- ulamîy): هوشیار، زیرەک، زەین روون.

عــلامی- ص.ع(ئەللامی- ellamî): پیــاوی زۆر زاناو هۆشمەند.

عـلان- مص.م.ع(ئیـلان- ilan): ئاشکراکـردن، دەربڕین، ئاشکراکردنی دژمنایەتی.

عـلانی- ص.ع(ئەلانی- elanî): کـەسێک کـە کاروباروی ئاشکرابێ، پیاوی ناسراوو دیار.

عـلانیـه- مص.ل.ع(ئەلانیــیـە- elanîye): ئاشکرابوون، دیار بوون.

علاوه- ا.ع(ئیلاڤە- ilave): سەربار.

علـت- ا.ع(ئیـللـەت- illet): نـەخــــۆشـی، دەغەزاری، هۆ، بیانوو.

علج- ا.ص.ع(ئیلیج- ilc): کەر، کەری کـێوی قــەڵەوو بەهێــز، پیــاوی کــەتەی بەهێــزی نا موسڵمان، گاور.

علف- ا.ع(ئەلەف- elef): گیا، گیـای سەوز، خۆراکی چوار پایان.

علـف بر- ا.مــــر(ئەلـەف بور- elef bur): ئامێرێکە لە چەشنی داس بۆ گیا درون.

عـلـف چر- ا.ص(ئـەلـەف چـەر- elef çer): گیاخۆر.

علف خـرس- ا.مـر(ئەلەفی خـیــرس- elefi xirs): گیایەکی دڕکاوییە

علفـخـوار- ص.فـا(ئەلەف خـار- elef xar): گیاخۆر، پاوەن، لەوەڕگە.

علفـزار- ا.مـر(ئەلەفـزار- elef zar): شـوێنێ گیای زۆربێ

علف گــربه- ا.مــر(ئەلەفی گــوربە- elefi gurbe): جۆرە رووەکێکە.

علفه- ا.ع(ئەلەفە- elefe): ئەوەی لە زەمـانی جارانا پاشایان لە خـواردنو پێداویستی دیکە بۆ پێشـوازی سـەفیـرانو هاوەڵانیـانو وڵاخـەکـانیـان ئامادەیان دەکرد.

علق- ا.ع(ئەلەغ- elex): خــوێن، خــوێنی مـەییـوو، زەروو، خـوێنی سـورو خـەست، قـوڕێ بلکێتە دەستەوە.

علق- ا.ع(ئیلغ- ilx): هەر شـتـێکی چاکو گرانبەها.

علقم- ا.ع(ئەلغــەم- elxem): گــوژاڵـک، کاڵەکە مارانە، تەحلەسێڤ.

علقــمــه- مص.ل.ع(ئەلغـەمـە- elxeme): تاڵبوون.

علقــــــه- ا.ع(ئولغـــــە- ulxe): ئەشق و خۆشەویستی و دڵ پێوە بوون، حەزلێکردن.

علقه- ا.ع(ئەلەغە- elexe): زەروو، نوتفە یان پز کـە هێشـتـا لە شێـوەی پەڵە خـوێنێکی خـەست دایە..

علک- ا.ع(ئیلک- ilk): بنێشت، جاجک.

علک خـاییـدن- مص.م(ئیلک خـاییـدەن- ilk xayîden): بنێشت جوون، هەرزە بێژی.

علک خـای- ص.فـا(ئیلک خـای- ilk xay): بنێشت جوو، بێهودە وێژ.

علل- ا.ع(ئیلەل- ilel): هۆ، بیانوو، سۆنگە، نەخۆشی.

عللا- ا(ئەلەلا- elela): هەلەلا، هەراوهوریا، هەراو هەنگامە، غەڵپەغەڵپ.

علم- ا.ع(ئەلەم- elem): ئاڵا، بەیداخ، ناوی شۆرەت، سەرداری قەوم، ناودار.

علم- مص.ل.ع(ئیلم- ilm): زانین، یەقینکردن.

علماء - ا.ع(ئولەما ء- ulema’): زانایان، هزرڤانان.

علمدار- ا.ص(ئەلەمدار- elemdar): ئاڵادار، نیگابانی ئاڵا، ئاڵاهەڵگر، کەسێک کە لە ناو سوپادا ئاڵا بەدەست بێ.

علم شدن- مص.ل(ئەلەم شودەن- elem şuden): مەنشور بوون، ناوداربوون، شۆرەت پەیداکردن.

علم غیب- ا.مر(ئیلمی غەیب- ilmi xeyb): غەیبزانی.

علم کردن- مص.م(ئەلەم کەردەن- elem kerden): راستکردن، بەرزکردن، هەڵکردن.

علن- مص. ع(ئەلەن- elen): ئاشکرابوون.

علن- ص.ع(ئەلین- elin): ئاشکرا، خویا.

علنی شدن- مص.ع(ئەلەنی شودەن- eleni şuden): ئاشکرابوون.

علنی کردن- مص.ع(ئەلەنی کەردەن- eleni kerden): ئاشکرا کردن.

علو- ا.ع(ئیلڤ- ilv): بەرزترین و باشترین شت، بەرز، باڵا، شوێنی بەرز.

علو- مص.م.ع(ئولوڤ- uluv): بڵندی، بەرزبوونەوە، گەورەبوون، پایەو پلە بەرزبوون.

علوفه- ا.ع(ئولوفە- ulûfe): ئاڵف، ئالیکی وڵاخان لەکاو جۆو گیاو...

علوفه- ا.ع(ئەلوفە- elûfe): ئالیکی چوارپێیان.

علوق- ا.ع(ئەلوغ- elûx): مەرگ، دەرد و بەلا.

علوک- ا.ع(ئولوک- ulûk): جۆرە رووەکێکە.

علوم- ا.ع(ئولوم- ulûm): زانستان.

علوی- ص.ن.ع(ئولڤی- ulvî): بەرزایی، سەر بە جیهانی باڵا.

علوی- ص.ن.ع(ئەلەڤی- elevî): سەر بە عەلی، لە نەوەی عەلی، نەوەو نەتیرەی حەزرەتی عەلی کوڕی ئەبی تالیب.

علویان- ص.ن(ئەلەڤیان- elevîyan): سادات، خەڵکانێک کە لە نەوەو نەتیرەی حەزرەتی عەلی بن ئەبی تاڵیب.

علویون- ص.ن(ئەلەڤیون- elevîyyûn): عەلەوییان.

علویه- ص.ن.ع(ئیلڤییە- ilvîyye): بەرزی، بڵندی، ئەستێرەبەرزەکان: زوحەلو مشتەری و مەریخ.

علویین- ص.ن.ع(ئەلەڤیین- elevîyyin): جەماعەتی عەلی، عەلەوییان.

عله- ا.ع(ئیللە- ille): هۆ، بیانوو، سۆنگە، نەخۆشی.

علی- حر.ع(ئەلا- ela): حەرفی جەڕ، ژێر.

علی- ا.ع(ئولا- ula): بەرزی، بڵندی، قەدر، شەرەف، گەورەیی، مەزنایەتی.

علی- ص.ع(ئەلیی- eliy): بەرز، بڵند، پایەبەرز، قەدرگران، شەریف، ناوی یەکەم ئیمامی شیعەیە.

علیا- ص.ع(ئولیا- ulya): بەرزتر، بەرزو باڵا.

علیاء- ا.ص.ع(ئەلیاء- elya’): شوێنی بەرز، لوتکەی چیا، ئاسمان.

علیا حضرت- ا.مر(ئولیا هەزرەت- ulya hezret): نازناوی مەلیکەی وڵاتە، دایکی پاشا، ژنی پاشا.

علیق- ا.ع(ئەلیغ- elîx): ئالیک، خواردنی وڵاخ.

علیق- ا.ع(ئوللیـــەغ- ullyex): توترک، تووڕک.

علیل- ص.ع(ئەلیل- elîl): نەخۆش، دەغەزار.

علیله- ص.ع (ئەلیله- elîle): ژنی نەخـۆش، دەردەدار.

علیم- ص.ع(ئەلیم- elîm): هزرڤان، زانا.

علیـون- ص.ع(ئیلیـیـون- ilîyûn): بەرزی، بەرزترین پلەی بەهەشت.

علیـــه- ص.ع(ئیللیـــە- illîye): پایەبەرز، ئەهلی بەرزیو باڵایی.

علیه- ص.ع(ئەلییە- ellîye): ژنی پایەبەرز، سەربەرز.

علی هذا- ق.ع(ئەلا هـازا- elahaza): بـەم پێیە، بە گوێرەی ئەمە.

عم - ا.ع(ئەمم- emm): مام، ئاپ، هاپۆ.

عـمـاء- ا.ع(ئەمـا ء- ema'): هەوری بەرز، هەوری بە باران.

عمائم- ا.ع(ئەمائیم- emaim): عـەمامـان، مێزەران، شاشکان، کەشیدەیان.

عمات- ا.ع(ئەممات- emmat): پور، میمـک، پلک.

عـمـاد- ا.ع(ئیـمـاد- imad): کـۆڵەکـە، پشتیوانە، بینای بەرز.

عـــمـــــــار- ص.ع(ئوممار-ummar): ئاوەدانکەرەوان، ئاڤاکاران.

عـمـــار- ص.ع(ئەممار- emmar): پیـــاوی بەدینو ئیمان، بە سەبرو بە هەڵوێست.

عـمـارت- مص.م.ع(ئیـمـارەت- imaret): ئاوەدان کردن، بیناکردن.

عماری- ا.ع(ئەماری- emarî): کەژاوە،

عـمـا قـریب- ق.ع(ئەمما غـەریب- emma xerîb): بەم زووانە، پاش مـاوەیەکی کـەم، لەم نزیکانە..

عمال- ا.ع(ئوممال- ummal): کرێکاران.

عـمامـه- ا.ع(ئیـمـامـە- imame): شـاشـک، مێزەر، سەروپێچ، کەشیدە.

عـمـــایت- ا.مص(ئەمــایەت- emayet): گومڕایی، خۆسەری.

عـمـد- مص.ل.ع(ئەمـد- emd): ئەنجـامـدانی کارێک بە ئەنقەست.

عـمـــد- ا.ع(ئومـود- umud): کـۆڵەکـان، عەمودان، ئەستونان.

عـمـد- ا.ع(ئەمـەد- emed): کـەڵەک، جـۆرە قەیاغێکە، کۆمەڵە دارێکی پێکەوە بەستـراو بۆ پەڕینەوە لە ئاو.

عـمــده- ا.ع(ئومـدە- umde): کـۆڵەکـە، پشتیوانە، شتی زۆرو سەرەکی، جوملە.

عـمده فـروش- ص.فا(ئومدە فـوروش- umde furûş): جوملە فرۆش.

عمر- ا.ع(ئومر- umr): تەمەن، ماوەی ژیان، عومر.

عمر- ا.ع(ئەمر- emr): عەمر، تەمەن.

عـمرات- ا.ع(ئومـورات- umurat): حـەجی عومرە.

عــمـــران- ا.مص.ع(ئومـــران- umran): ئاوەدانی.

عمرانی- ص.ن.ع(ئیـمرانی- imranî): ناوی مامی پەیامبەرو باوکی حەزرەتی عەلی بووە.

عـمرکاه- ص.فا(ئومرکـاه- umrkah): هەر شتێ عەمر کورت بکات یان کەم بکات.

عـمره- ا.ع(ئومرە- umre): حـەجی بچـووک، عومرە.

عـمری- ا.ع(ئەمـرا- emra): شـتێ کـەسێک بیـدا بە یەکێکی دی کـە تا لە ژیاندا بێ سـوودی لێ وەربگرێ.

عم زاده- ا.مر(ئەم زادە- em zade): ئامـۆزا، پس مام، کوڕەمام.

عـمش- ا.ع(ئەمــەش- emeş): چاوکـــزی چاوپروش.

عـمـشـاء- ص.ع(ئەمــشـا ء- emşa'): ژنی چاوکزی پروشاوی.

عمق- ا.ع(ئومغ- umx): قولایی.

عـمل- مص.ع(ئەمـەل- emel): کـارکـردن، دروستکردن.

عمل کرد- ا.مر(ئەمەل کەرد- emel kerd): کارو ئەنجامی کار.

عـمله- ا.ع(ئەمـەلە- emele): عـەمـەلە، کرێکاران، کرێکاری بیناو دیوار.

عمو- ا(ئەمو- emû): مام، ئاپ، هاپۆ.

عـمود- ا.ع(ئەمـود- emûd): سـتـوون، پایە، کۆڵەکە، گورزی ئاسن، سەروەرو گەورەی قەوم.

عموم- مص. ع(ئوموم- umûm): گشـتـاندن، گشت لە گشت، عام، هەموو بوون.

عـمـه- ا.ع(ئەممە- emme): پور، خـوشکی باوک.

عـمی- ا.مص.ع(ئەمـا- ema): کـوێری، نابینایی.

عـمی- ص.ع(ئەمی- emî): کـوێرە، نابینا، مزمەعیل.

عمی- ص.ع(ئوما- uma): کوێران، نابینایان.

عمیاء- ص.ع(ئەمیاء- emya’): ژنی کوێر.

عـمیان- ص.(ئومیـان- umyan): نابینایان، کوێران.

عـمـیـد- ا.ص.ع(ئەمـیـد- emîd): گـەورە، سەروەر، سەردار، سەرۆک، دەم سپی قەوم.

عمیق- ص.ع(ئەمیغ- emîx): قووڵ.

عـمـیم- ص.ع(ئەمـیم- emîm): زۆر، تەواو، گشت لە گشت، لاپ.

عناء- مص.ع(ئەناء- ena’): رەنجکێـشـان، زەحمەتکێشان، ماندووبوون.

عـناب- ا.ع(ئـونـناب- unnab): جـــــۆرە درەختێکە، عەنناب.

عـنـاب- ا.ص.ع(ئـەنـنـاب- ennab): تـرێ فرۆش.

عناب گـون- ص.مـر(ئونناب گـون- unnab gûn): سوور وەکو عەنناب.

عناد- مص.ل.ع(ئیناد- inad): یاخی بوون، سەرکێشی کردن، شەڕکردن.

عنادل- ا.ع(ئەنادیل- enadil): بولبـــولان، شالووران، جۆرەیەکی کاکۆڵدارە.

عناصر- ا.ع(ئەناسیر- enasîr): رەگەزان.

عـناق- مـص.ع(ئیـنـاغ- inax): دەست لـە ملکردنی یەکدی، دەست لەملانێ.

عـنــاق- ا.ع(ئـەنــاغ- enax): دەردوبــەڵا، نائومێدی، کاری سەخت.

عناق- ا.ع(ئەناغ- enax): کـارژۆڵە، کـارێک کە لە ساڵ کەمتر بێ.

عناقید- ا.ع(ئەناغید- enaxîd): هێشووان، بۆڵان.

عـناکب- ا.ع(ئـەناکـــــیب- enakîb): جاڵجاڵۆکان، داپیرۆشکان.

عنان- ا.ع(ئینان- inan): رەشمە، هەوسار،

عنان تافتن- مص.ل(ئینان تافـتـەن- inan taften): گـــەڕانەوە، روو وەرگـــێـــڕان، ماندووبوون.

عنان کـشـدن- مص.م(ئینان کـەشیـدەن- inan keşîden): جڵـەو راکـێـشـان، وەسـتـانـدنی ئەسپ، وستاندنەوە.

عـنـایـت- مـص.ل.ع(ئـیـنـایـەت- inayet): بایەخدان بەشتێ یان کارێ، پاراستن.

عـنب- ا.ع(ئیـنـەب- ineb): تـرێ، ئـەنـگـور، هەنگور.

عنبر- ا.ع(ئەنبەر- enber): شابۆن، مـادەیەکی بۆن خۆشی کەوەییە لە ناو سکی مـاسی عـەنبەردا دروست دەبێ.

عنبـراگین- ص.مـر(عـەنبـەر ئاگین- enber agîn): عـەنبـەراوی، ئاوێتـە بە عـەنبـەر، پڕ لە عەنبەر.

عنبـرالود- ص.مف(ئەنبــەر ئالوود- enber alûd): تێکەڵ بە عەنبەر، عەنبەراوی .

عنبربار- ص.فا(ئەنبەربار- enber bar): بۆن

خۆش وەکو عەنبەر.

عنبربو- ص.مر(ئەنبەر بوو- enber bû): هەر شتێ بۆنی عەنبەری لێ بێ.

عنبرچە- ا.مر(ئەنبەرچە- enber çe): جۆرە خشڵێکی ژنانەیە، پاکەتێکی بچووکی زێڕ یان گەوهەر کە ژنان عەنبەریان تێدەکردو لە ملیان دەکرد.

عنبردان- ا.مر(ئەنبەردان- enber dan): عەنبەردان، شتێ کە عەنبەری تێ بکەن.

عنبرسوز- ا.مر(ئەنبەرسووز- enber sûz): قاپێ کە عەنبەری تیا بسووتێنن.

عنبرفام- ص.مر(عەنبەرفام- enber fam): هاوڕەنگی عەنبەر.

عنبرین- ص.ن(ئەنبەرین- enberîn): بۆن خۆش وەکو عەنبەر.

عنبرینە- ص.ن(ئەنبەرینە- enberîne): گەردنبەندێکە لە عەنبەر دروست دەکراو لەمل دەکرا.

عنبس- ا.ع(ئەنبەس- enbes): شێر.

عنبیە- ا.ع(ئینەبییە- inebîye): بەشێکی چاو.

عنت- مص.ل.ع(ئەنەت- enet): گێرۆدەبوون، لەناوچوون، فەوتان.

عنتر- ا.ع(ئەنتەر- enter): خەرەنگێز، مێشەکەرانە، جۆرە مەیمونێکە.

عنترە- مص.ع(ئەنتەرە- entere): دلێری نواندن لە شەڕدا.

عنجد- ا.ع(ئەنجەد- enced): جۆرە گیایەکە.

عند- ق.ع(ئیند- ind): لا، نزیک، (ئاوەڵفرمانی کات و شوێنە).

عندلیب- ا.ع(ئەندەلیب- endelîb): عەندەلی، بولبول، هوزار، شالوور.

عندم- ا.ع(ئەندەم- endem): جۆرە گیایەکە.

عنز- ا.ع(ئەنز- enz): بزن، بزنەکێوی، ماسوێسکە.

عنزە- ا.ع(ئەنزە- enze): بزن.

عنزە- ا.ع(ئەنەزە- eneze): کورتە ڕم، بێڵەقان، کورتە نێزە.

عنصر- ا.ع(ئونسور- unsûr): ڕەگەز، ئەسڵ.

عنصرە- (ئەنسەرە- ensere): جەژنێکی نەسرانیانە.

عنصل- ا.ع(ئونسول- unsul): پیازی کێوی.

عنعنە- مص.م.ع(ئەنئەنە- en'ene): درکاندنی هەمزە لە شێوەی عەیندا، لە گێڕانەوەدا دەگوترێ، (روی عن فلان عن فلان...)، شەرح و بەیانی شکۆ و شانازی باوباپیران بە ریز.

عنف- ا.مص.ع(ئونف- unf): زەبرو زەنگ، توندو تیژی.

عنفوان- ا.ع(ئەنفوڤان- unfuvan): هەوەڵی لاوی، هەوەڵی هەر شتێک، هەڕەت، تاف.

عنق- ا.ع(ئونوغ- unûx): گەردن، مل، ئەستۆ.

عنقاء- ا.ص.ع(ئەنغاء- enxa'): سیمرخ، ژنی گەردن درێژ، دەرد و بەڵاو تەنگانە.

عن قریب- ق.ع(ئەن غەریب- en xerîb): بەو زووانە، بە زوویی.

عنقود- ا.ع(ئونغود- unxûd): هێشوو، بۆڵ.

عنکب- ا.ع(ئەنکەب- enkeb): جاڵجاڵۆکەی نێرە، داپیرۆشک.

عنکبوت- ا.ع(ئەنکەبوت- enkebût): جۆڵاتەنە، جاڵجاڵۆکە، داپیرۆشک.

عنکبە- ا.ع(ئەنکەبە- enkebe) جۆڵاتەنەی مێ، داپیرۆشک.

عنوان- ا.ع(ئینڤان- invan): سەرناف، سەرنامە، عینوانی کتێب، ئەدەرس.

عنود- مص.ع(ئونوود- unûd): گەڕانەوە، هەڵگەڕانەوە لە هەق، گرتنەبەری ڕێی چەوت.

عنود- ص.ع(ئەنوود- enûd): شەڕانی، کەللە شەق، گەڕاوە لە ڕێ.

عنید- ص.ع(ئەنید- enîd): سەر سەخت، هەڵگەڕاوە لە هەق، شەڕانی، ناکلۆک.

عنیـزه- ا.خ.ع(ئونەیزه- uneyze): تیـرەیەکی عەرەبە لە هۆزی بەنی ئەسەد.

عنیف- ص.ع(ئەنیف- enîf): توندوتیژ، توڕەو تڕۆ، زەبرکار.

عنین- ص.ع(ئینین- innîn): پیـاوێ نەتوانێ گان بکات.

عـواء- ا.ع(ئوڤـا ء- 'uva): لوورەی گـورگ و لوورەی سەگ.

عـواء- ص.ع(ئەڤـڤا ء- 'evva): سـەگێ زۆر بحەپێ، زۆرەوڕ.

عـوائد- ا.فا.ع(ئەڤـائیـد- evaid): کـەسـێک سەری نەخۆش بدات، چاکی و میهرەبانی.

عـوائق- ا.ع(ئەڤـائیغ- evaix): کـۆسپ و تەگەران، گرفتاری رۆژگار کە مرۆڤ مژۆڵ بکات.

عواتق- ا.ع(ئەڤاتیغ- evatix): نێوان شان و مل، قەڵاندۆش، قەڵاندۆشکان.

عـواتک- ص.ع(ئەڤـاتیک- evatik): کـۆنە کەوان، ژنانی بۆنخۆش.

عواجز- ص.ع(ئەڤاجیز- evaciz): نەخۆشان، پیران، نابینایان، نوقستانان، پەککەوتووان.

عـواد- ا.ع(ئوڤـڤـاد- uvvad): گـەڕاوان، دەرامەتو دەستکەوتان، سەر دەرانی نەخۆش.

عوادی- ص.ا.ع(ئەڤـادی- evadî): کـۆسپ و تەگەرەێن رۆژگار، گرفتاری و سەریەشەی رۆژگار.

عـــواذل- ا.ع(ئەڤـــازیل- evazil): ژنی بە گلەیی‌و گازاندە.

عوار- ا.ع(ئیڤار، ئەڤار، ئوڤار- ,ivar, evar uvar): عەیب و عار، جلی دڕاو.

عـــوارض- ا.ع(ئەڤـــاریز- evariz): رووداو پێشهات و نەخۆشی، باج و خەراجی نائاسایی.

عوارف- ا.ع(ئەڤاریف- evarif): ژنانی پشوو درێژو بە سەبرو حەوسەڵە، چاکەکاران.

عـــواری- ص.ع(ئەڤـــاری- evarî): رووت و قووت،

عواریه- ص.ع(ئەڤارییە- evarîye): کاڵایەک ئاوی دەریا لێی دابێ‌و نرخی شکابێ.

عـواصف- ا.ع(ئەڤاسـیف- evasif): گـەرداو، باهۆز، تۆزوبا، بای توند، رەشەبایان.

عـــواصم- ا.ع(ئەڤـــاســـیم- evasim): پایتەختان، پێتەختان.

عواطف- ا.ع(ئەڤاتیف- evatif): سۆز.

عـواطل- ص.ع(ئەڤـاتیل- evatil): ژنی بێ خشڵ و زێڕ و زیو.

عواف- ا.ع(ئوڤاف- uvaf): گیانلەبەرێک کە شێر بە شەو راوی بکات، دەستکەوت.

عـوافی- ا.ع(ئەڤـافی- evafî): تەندروسـتی، سەلامەتی، ساغڵەمی.

عواقب- ا.ع(ئەڤاغیب- evaxib): ئاقیبەتان، ئاکامان.

عواقد- ا.ع(ئەڤاغیـد- evaxid): گرێدەران، پەیمانکاران.

عواقر- ص.ع(ئەڤاغیـر- evaxir): نەزۆکـان، ئەستێوران.

عـواقیل- ا.ع(ئەڤاغیـل- evaxîl): عـەگـوڵ، وشترالوک، پێچو دەورانو شەپۆلی دەریا، دەشتی کاکی بە کاکی بێ رێگە.

عـوالم- ا.ع(ئەڤـالیم- evalim): جـیـهـانان، جـیـهـــانی لاهووت، ناســووت، مــەلەکــووت، جەبەرووت.

عوالی- ص(ئەڤالی- evalî): بەرز، بەرزی.

عـوام- ا.ع(ئەڤـام- evam): عـەوام، عـەوامی خەڵک، ئۆمیان، رەش‌و رووتان.

عـوام فـریب- ص.فـا(ئەڤـام فـەریب- evam ferîb): عـەوام خـەڵەتێن، ئەوەی رەش‌و رووتان بخەڵەتێنێ.

عـوام فـریبی- ا.مص(ئەڤـام فـەریبی- evam ferîbî): عەوام خەڵەتێنی.

عوامل- ا.ع(ئەڤامیل- evamil): کرێکاران، گاجووتان.

عوان- مص.ع(ئیڤان- ivan): یاریدەدان.

عـوان- ا.ص.ع(ئەڤـان- evan): میـانە سـاڵ، یاران، خزمەتکاران.

عـوانی- ص.ع(ئەڤـانی- evanî): یەخسـیـر، دیل، بەندە، گیرۆدەو گرفتار.

عـوج- ا.مص.ع(ئیـڤـەج- ivec): خـواری، چەوتی، کەچی، گێڕی، شەلی.

عوجاء- ص.ع(ئەوجاء- ewca'): کەچ، خوار، چەوت، گێڕ.

عـود- مص.ل.ع(ئەود- ewd): گـەڕانەوە، زڤرین.

عود- ا.ع(ئود- ûd): ئامێری عود، لقی براوەی درەخت، دار، چڵ.

عـودت- م.ل.ع(ئەودەت- ewdet): گەڕانەوە، هاتنەوە، زڤرینەڤە.

عود سوز- ا.مر(ئود سوز- ûd sûz): مەقلێ، قاپێک کە عودی تیا بسوتێنن.

عـوذ- مص. ع(ئەوز- ewz): پەنا بردن، (پەنا بەخوا).

عـور- مص.ل.ع(ئەڤـەر- ever): نابینابوون، کۆرەبوون، کوێر بوون، یەک چاوبوون.

عـور- ص.ع(ئور- ûr): یەکـەڵەچاو، رووتو قووت.

عـوراء- ص.ع(ئەوراء- ewra'): ژنی یەک چاو، ناشـیـرینو دزێو، قـسـەی ناشـیـرین، کـاری قۆڕو دزێو.

عـورات- ا.ع(ئەورات- ewrat): ژنـان، ئافرەتان.

عوران- ص.ع(ئوران- uran): کوێران.

عـورت- ا.ع(ئەورەت- ewret): عـەورەت، شەرمی ژن و پیاو، ئافرەت.

عـورتینە- ص.ن(ئەورەتینە- ewretîne): رەگەزی مێینە.

عـوز- مص.ل.ع(ئەڤـەز- evez): کـەمـبـوون، پێویستی بوون، دەستکورت بوون.

عـوسج- ا.ع(ئەوسـەج- ewsec): جـۆرە رووەکێکە.

عوض- ا.ع(ئیڤەز- ivez): لەبری، لە جیـاتی، لە باتی.

عـوعـو- ا.(ئەو ئەو- ew ew): حـەپە حـەپی کسۆک.

عوف- ا.ع(ئەوف- ewf): کاروکۆشش، میوان، بەخت، شێری بێشە، گورگ، کەڵەشێر.

عـول- ا.ع(ئەول- ewl): قـووت و سـەرچاوەی ژیان، گریان بەدەنگی بەرز.

عول- ا.مص.ع(ئیڤەل- ivel): پشت بەستن و یارمەتی خوازی.

عـون- ا.ع(ئەون- ewn): یارمـەتی، کـۆمـەک، هاریکاری، پشتیوان.

عـویل- ا.ع(ئەڤـیل- evîl): گـریان بە دەنگی بەرز.

عـهـد- مص.م.ع(ئەهد- ehd): پاراستن، وەسـێت کـردن، وەعـزدادان، ئامـۆژگـاری کـردن، پەیمان بەستن، ئەهدکردن.

عـهـد جـدید- ا.مـر(ئەهدی جـەدید- ehdi cedîd): پەیمانی نوێ، ئەو کتێبە پیرۆزانەی کە پاش مەسیح نووسراون، ئینجیل.

عـهـد قـدیم- ا.مـر(ئەهدی غـەدیم- ehdi xedîm): پەیمانی دێرین، ئەو کتێبە پیرۆزانەی پێش مەسیح نووسراون، تەورات.

عـهـده- ا.ع(ئوهدە- uhde): زەمـانەت، کەفالەت، پەیمان، سزا، عۆدە.

عـهـدەدار- ص.فـا(ئوهدەدار- uhdedar): پەیماندار، کەسێک پەیمان یان بەڵێنی دابێ.

عـهن- ا.ع(ئیـهن- ihn): خـوری مـەڕ، خـوری رەنگ کراو.

عـهـود- ص.ع(ئوهود- uhûd): پەیمان و بەڵێنان.

عـهـید- ص.ع(ئەهیـد- ehîd): کـۆن، دێرینە، هاوپەیمان، هاوعەسر.

عـیـاب- ا.ع(ئیـاب- iyab): جـانتـا، عـەیب و شەرم.

عیاب- ص.ع(ئەییاب- eyyab): عەیبگۆ، زۆر عەیبگۆ.

عیاد- مص.م.ع(ئییاد- iyyad): چوونە سەردانی نەخۆش، گەڕانەوە بۆ لای شتێ یان کەسێک، دەست پێکردنەوە.

عیادت- مص.ل.ع(ئییادەت- iyyadet): چوونە دیدەنی نەخۆش، دیدەنی و هەواڵپرسینی نەخۆش.

عیاذ- مص.ل.ع(ئیاز- iyaz): پەنابردن، پەناگرتن، پەناگە، پەنا (پەنام بە خوا).

عیار- مص.ع(ئیار- iyar): عەیار، مەحەک.

عیار- ص.ع(ئەییار- eyyar): چەرچی، گەڕۆڵ، بەڕەڵڵا، کەسێک بێهودەو بێ کار هەر بێ و بچێ، ئیبۆز، چوست و چالاک، گورج و گۆڵ، دلێر، جوامێر، تەڕدەست، خێرا.

عیارپیشە- ص.مر(ئەییارپیشە-eyyarpîşe): جوامێر و سەخی و چالاک.

عیارگیر- ص.فا(ئییارگیر- iyar gîr): ئەوەی عەیاری زێڕو زیو بگرێ.

عیار وش- ص.مر(ئەییار ڤەش- eyyar veş): وەکو عەیار، عەیار ئاسا، ئیبۆز ئاسا.

عیاش- ص.ع(ئەییاش- eyyaş): دەوڵەمەندو خۆشگوزەران، ئەهلی عەیش و نۆش.

عیافت- مص.ع(ئییافەت- iyyafet): فاڵ گرتنەوە بەپێی فڕینی باڵندە.

عیال- ا.ع(ئیال- iyal): ژن، ماڵو مناڵ، کەسوکاری یەک خێزان،(ژنو مێردوو مناڵەکانیان).

عیال- ص.ع(ئەییال- eyyal): ڕۆیشتنی بەلارو لەنجە، بەفیزو دەعیە.

عیالدار- ص.فا(ئیال دار- iyal dar): خودان ژن و مناڵ، عەیالدار.

عیالمند- ص.مر(ئیالمەند- iyalmend): خێزاندار.

عیالوار- ص.مر(ئیالڤار- iyal var): خودان ژن و مناڵی زۆر، خێزاندار.

عیان- مص.م.ع(ئییان- iyan): دیتن بە چاو، دیار، ئەوەی بدینرێ، بەرچاو.

عیانی- ص.ع(ئیانی- iyanî): شایەت، شایەتێک ئەوەی بە چاو دەیبینێ بیڵێ.

عیب- ا.ع(ئەیب- eyb): خراپی، شەرم، عەیب، بەدناوی، ریسوایی، خەوش.

عیب- ا.ع(ئییەب- iyeb): جانتا، جانتای جلوبەرگ، عەیب، خەوش.

عیب بین- ص.فا(ئەیب بین- eyb bîn): کەسێک عەیبی خەڵکی ببینێ و لە قاوی بدات.

عیب پوش- ص.فا(ئەیب پوش- eyb pûş): عەیب پۆش، کەسێک کە عەیبەی خەڵکی بپۆشێت و باسی نەکات.

عیب جو- ص.فا(ئەیب جو- eyb cû): کەسێک لە دووی عەیبی خەڵکی بێو لە قاوی بدات.

عیب دار- ص.مر(ئەیب دار- eyb dar): عەیبدار، خەوشدار.

عیبناک- ص.مر(ئەیبناک- eyb nak): خاوەن عەیب، عەیبدار، بەدناو، ریسوا، گوناحکار.

عیبە- ا.ع(ئەیبە- eybe): جانتا، ساک، زەمبیلەی چەرمی، عەیبە.

عیث- مص.ع(ئەیس- eys): گەندەڵ کردن، لەناودان، زیان پێ گەیاندن.

عیثمی- ا.ع(ئەیسەمی- eysemiy): کەرە کێوی.

عیثوم- ا.ع(ئەیسوم- eysûm): کەمتیار، فیل.

عید- ا.ع(ئید- id): جەژن.

عیدان- ا.ع(ئیدان- idan): دار، چیلکە، چوکلان.

عیدگاه- ا.مر(ئیدگاه- idgah): ئەو شوێنەی نوێژی جەژنی لێ بکەن.

عیسوی- ص.ن(ئیسەڤی- isevî): پەیڕەوانی حەرزەتی عیسا.

عیسی دم- ص(ئیسادەم- isa dem): عیسا نەفەس، ئەوەی دەم و نفوسی وەکو عیسابێ و مردوو زندوو بکاتەوەو نەخۆش چابکاتەوە.

عــــیش- مص.ع(ئەیش- eyş): ژیان، ژین، گوزەران.

عـیشـه- ا.ع(ئیشـه- işe): بارودۆخی ژیان، گوزەران.

عـین- ا.ع(ئـەیـن- eyn): چـاو، چـاڤ، دیـه، سـەرچاوە، هەڵبـژاردەی هەر شـتـێک، گـەورەو سەروەری قەوم.

عــــــینـاء- ص.ع(ئـەینـاء- 'eyna): ژنـی چاوگەورە، ژنێ کە رەشێنەی چاوی درشت و جوان بێ.

عــــینک- ا(ئەینەک- eynek): چاویلکە، عەینەک، بەرچاڤک.

عــیـــوب- ا.ع(ئویوب- uyûb): خــەوش و عەیبان.

عـیـوق- ا.ع(ئەیوغ- eyûx): ئەسـتـێـرەیەکی سوری گەشە لەلای راستی کاکێشانەوە.

عـیـون- ا.ع(ئویون- uyûn): چاوان، کـانی و سەرچاوان، کانیاوان.

غ

ڠ- **حر** (ڠ- X):
پیتی بیستو دووەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (غەین) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (١٠٠٠) هەزار، ئەم پیتە هاوبەشە لە نێوان زمانی فارسیو عەرەبیدا.

غائب- ص.فا (غائیب- xaib): پێوار، غایب، ناپەیدا، دوور لە چاو، ئامادەنەبوو.

غائبانە- ق(غائیبانە- xaibane): پێوارانە، غایبانە، لە حاڵی غایب بووندا، کارێک کە لە غیابی کەسێکدا بکرێ.

غائر- ا.فا.ع(غائیر- xair): ڕۆچوو، ئاوی ڕۆچوو بە زەویدا، زەوی نزم، چاڵ.

غائص- ا.فا.ع(غائیس- xais): چووە ناو ئاو، چووە ژێر ئاو، ئەوەی بچێتە ژێر دەریاوە.

غائط- ا.ع(غائیت- xait): زەوی نزم و چاڵ، شوێنی دەست بە ئاو گەیاندن، گوو.

غائلە- ا.ع(غائیلە- xaile): ئاژاوە، غایلە، شەڕو گەندەڵی.

غائی- ص.ن.ع(غائی- xaî): غایەت، کۆتایی، مەبەست، ئامانج.

غاب- ا.ع(غاب- xab): جەنگەڵ، بێشە، دارستان، دارستانان، لێڕەوار.

غاب- ا.ع(غابب- xabb): گۆشتی شەومەنە، گۆشتی گەنیو، خواردنی پاشماوە، هەرزەوێژی، هەڵەوەڕی.

غابات- ا.ع(غابات- xabat): غابات، لێڕەواران، جەنگەڵستان، بێشەڵان، دارستانان.

غابر- ا.فا (غابیر- xabir): ڕابردوو، ڕابوردی، کۆن، دێرین.

غابط- ا.فا (غابیت- xabit): خۆزیاخواز، خۆزی خواستن بە کەسێک، حەسوودی بردن بە کەسێک بێ ئەوەی ئارەزووی لە دەستوچوونی نیعمەتی بکرێ.

غابن- ا.فا.ع(غابین- xabin): کەسێک لە کاردا سستی بکات، حیلەکار لە کڕینو فرۆشتندا.

غابە- ا.ع(غابە- xabe): بێشە، جەنگەڵ، دارستان، لێڕەوار، قامیشەڵان، نێزەی درێژ، کۆمەڵە خەڵک.

غات شدن- مص.ل(غات شودەن- xat şuden): لە یاری نەردا ڕاکردنو قاپی گرتنە.

غادر- ا.فا.ع(غادیر- xadir): غەددار، بێ وەفا، خایەن، پەیمانشکێن.

غادرە- ا.فا.ع(غادیرە- xadire): ژنی پەیمان شکێن و غەددارو بێ وەفاو غایەن.

غادی- ا.فا.ع(غادی- xadî): شێر، ڕێبواری بەرەبەیان.
غادیات- ا.فا.ع(غادییات- xadiyat): هەور یان بارانی بەرەبەیان، بەرەبەیان.
غادیە- ا.فا.ع(غادییە- xadîye): بارانی بەرەبەیان، بەرەبەیان.
غاذی- ا.فا.ع(غازی- xazî): نانبدە، ناندەر.
غاذیە- ا.فا.ع(غازییە- xazîye): ژنی ناندەر.
قوەء غاذیە- ا.مر(غوەی غازیە- xuwey xazîye): وزەیەک کە خۆراک شیتەڵ بکاتەوەو بیکا بە بەشێک لە بەدەن.
غار- ا.ع(غار- xar): غار، ئەشکەوت، شکەفت.
غار- ا.ع(غار- xar): غار، جۆرە درەختێکە.
غارات- ا.ع(غارات- xarat): هێرش و پەلامار، هێرش بردن، تالاّن کردن.
غارب- ا.فا.ع(غاریب- xarib): ئاوا بوو.
غارب- ا.ع(غاریب- xarib): شان، سەرووی هەر شتێک.
غارت- ا.ع(غارەت- xaret): تالاّن و برۆ، هێرش و پەلامار.
غارت زدە- ص.مف(غارەت زەدە- xaret zede): تالاّنکراو.
غارت زدگی- ا.مص(غارەت زەدەگی- xaret zedegî): تالاّنکاری.
غارتگر- ص.فا(غارەتگەر- xaret ger): تالاّنچی، دز، ڕێگر، جەردە.
غارتیدن- مص.م(غارەتیدەن- xaretîden): تالاّنکردن.
غارج- ا(غاریج- xaric): شەرابێ کە بەیانیان بخورێتەوە.
غارس- ا.فا.ع(غاریس- xeris): ئەوەی درەخت برووێنێ.
غارغار- ا(غار غار- xar xar): دەنگی قەڵەڕەش، قارەقار، قڕاندن.
غارغارک- ا.مر(غارغارەک- xar xarek): هەر شتێک دەنگە دەنگی زۆرو ناخۆش بێ وەک: بڵندگۆ، رادیۆو فڕۆکە.
غارق- ص.ع(غاریغ- xari x): خنکاو، لە ئاوا نقوم بوو.
غارگیلاسی- ا.مر(غارگیلاسی- xargîlasî): درەختێکی کێوییە لە جۆری گێلاسو ئاڵوباڵو.
غارنشین- ص.فا(غارنیشین- xar nişîn): ئەشکەوت نشین.
غارو غور- ا.مر(غاروغوور- xarû xûr): هەراو هوریا، ئاژاوەو فەرتەنە، قۆڕە قۆڕی زگ.
غاریغون- ا(غاریغوون- xarî xûn): جۆرە قارچکێکە لە کلۆری پیرەداران دەڕوێ‌و بۆ دەرمان بەکار دێ.
غاز- ا(غاز- xaz): قاز.
غاز- ا(غاز- xaz): جۆرە دراوێکی زۆر بچووکە تا هەوەڵی سەردەمی قاجارییەکان ڕەواجی هەبوو.
غاز- ا(غاز- xaz): پینە، دڕاو، درز، قاژ، پارچە پارچە.
غاز- ا.ع(غاز- xaz): گاز.
غازایاقی- ا.مر(غازایاغی- xaza ya xî): جۆرە رووەکێکە.
غازل- ا.فا.ع(غازیل- xazil): تەشی ڕێس، ڕێسەر.
غازلە- ا.فا.ع(غازیلە- xazile): ژنی تەشی ڕێس، بڕێس.
غازە- ا(غازە- xaze): سووراوی ژنان.
غازە رخ- ص.مر(غازە روخ- xaze rûx): روو سوور، کەسێک سوراوی لە رووی خۆی دابێ، ئەوەی گۆناکانی سوور بێ وەکو سووراو.
غازی- ا.فا.ع(غازی- xazî): کەسێک لە رای ئایندا دژی گاوران بجەنگێ، پاشای جەنگاوەر.
غازی- ا.ع(غازی- xazî): جۆرە سکەیەکی کۆن بووە بەرانبەر بە بیست قرۆش بووە.

غـازی- ص(غـازی- xazî): رسـتی باز، پەتی باز.

غـــاسق- ا.فـــا.ع(غـــاســـیغ- xasi x): شـــەوەزەنگ، شـــەوی زۆر تاریک، مـــاری رەش، مانگ.

غاسول- ا.ع(غاسوول- xasûl): سابوون، یان هەر شتێ کە جل یان لەشی پێ بشۆن.

غاسول رومی- ا.مر(غاسوولی روومی- xasûli rûmî): دەوەنێکی دڕکدارە.

غـاش- ص(غـاش- xaş): ئاشق، شـەیدا، کەودەن.

غاش- ص.فا.ع(غاشش- xaşş): غـەشکار، کەسێک کە خەڵکی فریو بدات.

غـــاشم- ص.ع(غـــاشـــیم- xaşim): زاڵم، ستەمکار، داگیرکەر.

غاشیە- ا.ع(غاشییە- xaşîye): پۆشاک، پەردە، پەردەی دڵ، رووپۆشی زین، رۆژی پەسلان.

غاشیە بردوش- ص.مر(غاشییە بەردوش- xaşîye berdûş): گوێڕایەڵ و ملکەچ.

غـاشیـەدار- ص.فـا(غـاشـیـیـەدار- xaşîye dar): ئەوەی زین پۆشی ئەسـپی ئاغـای خـۆی هەڵگرێ.

غاشیەکش- ص.فا(غاشییەکەش- xaşîye keş): هەڵگری زینپۆش.

غـــاص- ص.ع(غـــاس- xass): پڕ، چڕ، قـەرەباڵغ، پیـاوی مـوفلیس، کـەسـێک پارو لە گەروی گێربێ‌و نەفەسی بۆ نەدرێ.

غاصب- ا.فا.ع(غاسیب- xasib): زەفتکەر، داگیرکەر، کەسێک بە تۆبزی ماڵی کەسێکی دی غەسپ بکات، زەوتکار.

غـاصبـانە- ق(غـاسـیـبـانە- xasibane): داگیرکەرانە، بە شێوازی داگیرکەر، زەفتکەرانە.

غـــاطی- ا.فـــا.ع(غـــاتی- xatî): تاریک، داپۆشەر، پڕ، چڕو تێکچڕژاو، پۆشەر.

غاطیە- ا.فا.ع(غاتییە- xatîye): مێو کە بە عاردیدا پان بوو بێتەوەو دای پۆشی بێ.

غاغ- ا.ع(غاغ- xax): پونگە.

غـاغـالس- ا(غـاغـالیس- xaxalis): جـۆرە رووەکێکە.

غـــاغـــە- ا.ع(غـــاغـــە- xa xe): پونگە، قەرەباڵغی زۆر، ئاپوورەی خەڵکی، هەیشەت.

غافت- ا(غافەت- xafet): جۆرە رووەکێکی دڕکدارە.

غافر- ا.فا.ع(غـافیـر- xafir): یەکێکە لە ناوەکـانی یەزدان، گـوناهبـەخش، کـەسـێک لە گوناحی کەسێک ببورێ.

غافل- ص.فا.ع(غافیل- xafil): بێ خەبەر، غافڵ، نا ئاگا، فەرامۆشکار، بێ ئەقڵ، نەزان.

غـافـلانە- ق.مـر(غـافـیـلانە- xafilane): نەزانانە، گێلانە، بێ خەبەرانە.

غافل گـونە- ص.مـر(غـافیل گـوونە- xafil gûne): نەزان ئاسا، غافڵ ئاسا.

غافل گیر- ص.فا(غافیل گیر- xafil gîr): غافڵگیر، کەسێک لە نکاودا پەلاماری کەسێک بدات.

غافل وار- ص.مر(غافیل وار- xafil var): غافل ئاسا.

غاق- ا.ع(ئاغ- xa x): قەلەڕەش.

غاک- ا(غاک- xak): کاوێژ، دەنگی کاوێژی حەیوانات، ناڵەناڵ، قغەقغی قەلان.

غال- ا(غال- xal): غار، مـوغارە، ئاغـەڵی پەزان لە کێودا، لانەی چەقەڵ‌و رێوی‌و...

غـال- ا.ع(غـالل- xall): دەشـتی نزمی چڕە درەخت‌و دار.

غـالا لوط- ا(غـالالووت- xala lût): جـۆرە رووەکێکە.

غـــالب- ا.فـــا.ع(غـــالیب- xalib): زاڵ، سەرکەوتوو، زیادە، فراوان، زۆر.

غالب امدن- مص.ل(غـالیب ئامـەدەن- xalib ameden): سەرکەوتن، زاڵبوون.

غالب شدن- مص.ل(غالیب شودەن- xalib şuden): سەرکەوتن، زاڵبوون، زاڵ گومان.
غالب ظن- ا.مر(غالیب زەن- xalib zen): گومانی زاڵ، زاڵ گومان.
غالبا- ق.ع(غالیبەن- xaliben): زۆربەی کات، بە زۆری.
غالط- ا.فا.ع(غالیت- xalit): غەڵەتکەر، غەڵەتکار، خەتاکار.
غالظ- ص.ع(غالیز- xaliz): خەلیس، خەست، درشت، ئەستوور.
غالوک- ا(غالووک- xalûk): گلاهەک.
غالی- ص.ع(غالی- xalî): گران، گرانبەها، زێدەڕۆیی.
غالیدن- مص.ل(غالیدەن- xalîden): غلاندن، خلبوونەوە، گینگڵ دان.
غالیس- ا(غالیس- xalîs): جۆرێکە لە شادانە، جۆرە رووەکێکە.
غالیون- ا(غالییوون- xaliyûn): جۆرە رووەکێکە بۆ دەرمان دەشێ.
غالیه- ص.ع(غالییە- xaliye): گران، گرانبەها، هەژی، بۆنێکی خۆشە لە مسکو عەنبەر پێکهاتووەو رەنگی رەشەو لە قژ دەدرێ.
غالیه اسا- ص.مر(غالییە ئاسا- xaliye asa): بە رەنگو بۆی غالییە.
غالیه اندایه- ا.مر(غالییە ئەندایە- xaliye endaye): ئامێرێکە کە غالییەی پێ لە شت بدرێ.
غالیه اندوده- ص.مف(غالییە ئەندودە-xaliye endûde): شتێ کە غالییەی لێ سورابێ، رەش.
غالیه بار- ص.فا(غالییەبار- xaliye bar): ئەوەی وەکو غالییە بۆنی خۆش بدا، بۆنخۆش وەکو غالییە.
غالیه بو- ص.مر(غالییە بوو- xaliye bû): ئەوەی بۆنی غالییە بدا.

غالیه جعد- ص.مر(غالییە جەئد- xaliye ce'd): زوڵفی رەش و بۆنخۆش.
غالیه خط- ص.مر(غالییە خەت- xaliye xet): سمێڵ رەش.
غالیه دان- ا.مر(غالییەدان- xaliye dan): غالییەدان، زارو چاڵی چەناگەی یار.
غالیه رنگ- ص.مر(غالییە رەنگ- xaliye reng): رەش وەکو غالییە.
غالیه زلف- ص.مر(غالییە زولف- xaliye zulf): زولف رەش و بۆنخۆش.
غالیه سا- ص.فا(غالییە سا- xaliye sa): غالییە ساز، عەتر فرۆش.
غالیه ساز- ص.فا(غالییە ساز- xaliye saz): غالییە ساز، عەتار، عەترساز.
غالیه سودن- مص.م(غالییە سوودەن- xaliye sûden): دروستکردنی عەتر، عەترسازی.
غالیه فام- ص.مر(غالییە فام- xaliye fam): رەش وەکو غالییە.
غالیه گون- ص.مر(غالییەگوون- xaliye gûn): رەش وەکو غالییە، بەرەنگی غالییە.
غالیه مو- ص.مر(غالییە موو- xaliye mû): قژ رەشی بۆنخۆش.
غامر- ص.ع(غامیر- xamir): ویران، زەوی بە یارو بێ کەڵک، زەوییەک بۆ کشتوکاڵ نەبێت.
غامض- ص.ع(غامیز- xamiz): زەوی نزم، کاری ئاڵۆزو ئەستەم، گۆنگ، قسەی نا مەفهوم.
غامضه- ص.ع(غامیزە- xamize): ئاڵۆزو ئەستەمو نا روون (بۆمێ).
غامی- ص(غامی- xamî): لاواز، بێ توانا، لەڕ.
غان- ا(غان- xan): جۆرە درەختێکە.
غانغرایا-ا(غان غەرایا-xan xeraya): گانگرین.
غانم- ا.فا.ع(غانیم- xanim): خودان دەستکەوت، غەنیمەتگیر.

غانی- ص.ع(غانی- xanî): زەنگین، دەوڵەمەند.

غانیه- ص.ع(غانییه- xaniye): ژنی زۆر جوان کە بە هۆی جوانییەوە پێویستی بە خشڵ و خۆ رازانەوە نەبێ، ژنی داوێن پاکی بە مێرد.

غاو- ا(غاڤ- xav): مانگا، چێڵ، گا، گاجووت.

غاو- ا(غاڤ- xav): ئاغەڵی پەزان.

غاوش- ا(غاڤوش- xavûş): خەیاری تۆو، هێشووە ترێی گەییوو کە بۆ تۆو هەڵگیرێ.

غاوشنگ- ا.مر(غاڤشەنگ- xav şeng): دارگاڕان.

غاوی- ا.فا(غاڤی- xavî): گومڕاو ناهومێد.

غاویه- ا.فا.ع(غاڤییه- xaviye): ژنی گومڕاو ناهومێد.

غایات- ا.ع(غایات- xayat): ئامانجان، کۆتاییان، ئارمانجان.

غایب- ص.فا.ص(غایب- xayib): نەدیار، ئەوی لەبەر چاو نەبێ، پەنهان.

غایت- ا.ع(غایەت- xayet): کۆتایی، مەبەست، ئەوپەڕی خواستو ئارەزوو، ئەنجام، ئامانج.

غایر- ا.فا.ع(غایر- xayir): رۆچوو، ئاوێ بچێتە ژێر زەوی.

غایط- ا.ع(غایت- xayit): زەوی نزم و بەرین، گوو.

غب- مص.ع(غیبب- xibb): هاتنی رۆژ نە رۆژ، نۆبەتێ.

غب- ا.ع(غیبب- xibb): ئاکام، ئاقیبەت، کۆتایی هەر شتێک،

غب- ا.ع(غوبب- xubb): زەوی نزم، شوێنی وەستانی ئاو.

غبار- ا.ع(غوبار- xubar): گەردو تۆز،

غبار خاطر-ا.مر(غوبار خاتیر- xubar xatir): دڵ گەرد گرتوو.

غبار الود- ص.مف(غوبار ئالود- xubar alûd): تۆزگرتوو، خۆڵاوی.

غباز-ا(غەباز-xabaz): دار دەستی شوانان، گاڕان.

غباوت- مص.ل.ع(غەباڤەت- xabavat): گەوج بوون، گێل بوون.

غبب- ا.ع(غەبەب- xebeb): غەبغەبە، گۆشتی ژێر چەناگە.

غبج- مص.ع(غەبج- xebc): خواردنەوەی ئاو بە قوم قوم، ئاو خواردنەوە.

غبجه- ا.ع(غوبجه- xubce): بەشی یەک خواردنەوە لە ئاو یان شەراب.

غبراء- ص.ع(غەبراء- xebra’): تۆزاوی، بۆر، خاکی رەنگ، زەوی.

غبس- ا.ع(غەبەس- xebes): بولێڵی ئێواری، خۆڵەمێشی.

غبش- ا.ع(غەبەش- xebeş): تاریکی ئاخیری شەو، بولێڵی بەرەبەیان.

غبطه- مص.ع(غیبتە- xibte): جۆرە بەغیلی بردنێکی حەلاڵە، خۆزی خواستن بە دەوڵەمەندی کەسێک بێ ئەوەی ئارەزووی لە دەست چوونی دەوڵەمەندییەکەی بکرێ.

غبغب- ا.ع(غەب غەب- xeb xeb): غەبغەبە، گۆشتی ژێر چەناگە.

غبن- مص.م.ع(غەبن- xebn): زیان لێدانی کەسێک لە کڕینو فرۆشتندا، خەڵەتاندن، زەرەرکردن لە کڕینو فرۆشتندا.

غبوق- ا.ع(غەبوغ- xebûx): شەرابێ کە شەوان بیخۆنەوە، شەرابی شەو.

غبی- ص.ع(غەبی- xebî): گێل، نەزان، گەوج، کەودەن.

غبیراء- ا.ع(غەبەیراء-’xubeyra): درەختی سنجو.

غبین- ص.ع(غەبین- xebîn): ئەقڵ سست، فریو خواردوو لە سەودادا.

غبینه- ا.ع(غەبینه- xebîne): فێڵ، زەرەرو زیانو هەڵخەتاوی لە کڕیندا.

غپک- ا(غەپەک- xepek): زەل، زەلی حەسیر دروستکردن، لەبان.

غت- ص(غـــەت- xet): ئەبلەهـ، کـــەودەن، گەلحۆ، گێل، گەوج.

غتفر- ص(غوتفەر- xutfer): گەوج، نەزان، گێل، بەدکردەوە.

غث- ص.ع(غـەس- xes): لەڕو لاواز، قسـەی نا دروستو بێ بنجو بناوان.

غـثیـان- مص.ل.ع(غـەسـەیان- xeseyan): هێڵنج، دڵ تێک هەڵهاتن، رشانەوە.

غـچک- ا(غـــیـــچـــەک- xicek): جـــۆرە کەمانچەیەکە.

غـد- ص.(عـا)(غـودد- xudd): خـۆویست، خۆبین.

غد- ا.ع(غەد- xed): سبەی.

غداء- ا.ع(غەداء- xada'): خواردنی نیوەڕۆ، فراڤین..

غدائد- ا.ع(غەدائید- xadaid): غودە، لوو.

غـدائر- ا.ع(غـەدائیـر- xedair): گـێـسـوو، کەزی، پرچ.

غـــدات- ا.ع(غـــەدات- xedat): کـــازیوە، بەرەبەیان.

غداد- ا.ع(غیداد- xedad): تاعوونی وشتر.

غـدار- ص.ع(غـەددار- xeddar): غـەددار، زاڵم، سـتـەمکار، بێ وەفـا، غـایەن، فـریوکـار، حیلەباز.

غـداره- ص.ع(غـەددارە- xeddare): ژنی بێ وەفاو دەستبڕ.

غداره- ا(غەددارە- xeddare): حەربەی پان.

غـدارەبند- ص.فـا(غـەددارە بەند- xeddare bend): غەدارە بەقەد.

غدد- ا.ع(غودەد- xuded): غودە، لوو.

غدد- ا.ع(غەدەد- xeded): تاعوونی وشتر.

غـدر- مص.ع(غـەدر- xedr): خـیـانەت کـردن، بێ وەفـــاییکردن، پەیمان شکاندن، تەفــرەدان، لە خشتەبردن.

غـدراء- ا.ع(غـەدراء- 'xedra): تاریکی، شەوی تاریک.

غـداره- ا(غـەددارە- xeddare): سـونگی، حەربە، قەمە.

غـدره- ص.ع(غـەدیرە- xedire): تاریک، شەوی تاریک، شەوە زەنگ.

غدریفی- ص.ن(غیدریفی- xidrîfî): سەخی، جـوامـێـر، سـەروەر، گـەورە، بێـچـوەباز، جـۆرە سکەیەکی کۆنە لە (بوخارا)دا باوی بووە.

غدغد- ا(غودغود- xud xud): قرتە قرتی مریشک، دەنگی مریشک.

غدغن- ا(غەدەغەن- xede xen): قەدەغە، یاساغ.

غـدفره- ص(غـودفـەرە- xud fere): گـەوج، گێل، کەودەن.

غــدنگ- ص(غــەدەنگ- xedeng): نەزان، گێل، گەوج، ناشیرینو نا قۆڵا.

غدو- ا.ع(غودوڤ- xuduv): سبەینێ.

غدو- مص.ل.ع(غـەدڤ- xedv): رۆییـشـتنی سپێدەزوو، سپێدە.

غدو- ا.ع(غودوڤ- xuduv): بەرەبەیان.

غــدوات- ا.ع(غـــەدەڤـــات- xedevat): بەرەبەیانیان.

غدود- ا.ع(غودود- xudûd): غودە، لوو.

غـدور-ص. ع (غـەدور- xedûr): بێ وەفـا، تەڵەکەباز، بەفێڵو دەهۆ.

غـدوه- ا.ع(غـودوڤـە- xudûve): کـازیوە، بەیان، بەرەبەیان، سپێدە.

غده- ا.ع(غوددە- xudde): غودە، لوو.

غـدیر- ا.ع(غـەدیر- xedîr): گـۆلاو، شـوێنی کۆبوونەوەی باراناو لە دەشـتـدا، ئاوی وەسـتـاوی پاش سێلاو.

غــدیرخم- ا.مــر(غــەدیری خــومم- xedîri xumm): شـوێنێکە لە نێـوان مـەکـەو مـەدینە،

جـــەژنی غـــەدیری خـــومم: دەکـــاتە رۆژی ١٨ی زیلحـەجـە کـە لەو رۆژەدا پەیامـبـەر لە غـەدیری خومّدا عەلی بە جێگری خۆی دانا.

غدیره- ا.ع(غەدیرە- xedîre): پرچ، گێسوو.

غذاء- ا.ع(غیزاء- xiza’): خۆراک، خواردن، خوارن.

غر- ص(غور- xur): قۆڕ، گون ئاوسیاگ.

غر- ا(غیـر- xir): رەقـسین و سەمـا بەنازەوە، سەما بە غەمزەو نازەوە.

غر- ص.(غـەر- xer): قـەحبـە، ژنی بەدکـار، سۆزانی، نامەرد، گەواد.

غـر- ا(غــور- xur): بۆڵەبۆڵ لە بن لێـوانەوە، پرتەو بۆڵە.

غـر- ص.ع(غیـر- xir): گەنجی بێ تەجـرەبەو ناکارامە، کەسێک فریو بخوات.

غـر- ا.ع(غــەر- xer): درز، شــەق یان چاڵ، جۆگەلە، چرچو لۆچی جل.

غـراء- ص.ع(غـەراء- xera’): باش، جـوان، ســپی و رووناک، درەخـشــان، ســوارو رەوان و جوان.

غـرائب- ص.ا.ع(غـەرائیب- xeraib): شـتی غەریبو عەجیب و دەگمەن.

غرائر- ا.ص.ع(غەرائیر- xerair): ژنی گەنجی بێ تەجرەبە، بێ ساوکەکان.

غرائز- ا.ع(غەرائیز- xara’iz): مەگێزەکان، سروشت، قەریحە، ئارەزووی سێکسی.

غـــراب- ا.ع(غــوراب- xurab): قــەلەڕەش، دەمی چەقــۆ، دەمی تەور، بەفــر، تەرزە، جــۆرە کەشتییەکی چارۆکەدارە.

غـــرابت- مص.ل.ع(غـــەرابەت- xerabet): دوور بوون، دوور بوون لە نیشـتـمان، ئاڵۆزبوونی وشە، ناباوبوونی شتێک.

غرابه- ا(غەرابە- xerabe): شووشەی گەورەی گەرو تەنگی زگ گەورە.

غـــرابی- ا.ع(غـــورابی- xurabî): جـــۆرە خورمایەکە، جۆرە شەکرلەمەیەکە.

غـرابیل- ا.ع(غـەرابیل- xerabîl): سـەرەن، بێژنگ، بێژنگان.

غــراچه- ص(غــەراچە- xeraçe): نامــەرد، دەیوس، گەواد، کەسێک ژن بە گـان بدا، نەزان، گەوج، گەلحۆ، قوڕمساغ.

غرار- مص.ل.ع(غەرار- xerar): فریوخواردن، خەڵەتان، بێ تەجرەبەیی.

غــرار- ا.ع(غــیــرار- xirar): دەمی تیــژی شمشێر، کەسادی بازاڕ، بێ بازاڕی، خەوی کەم.

غـرار- ا(غـیــرار- xirar): تەلیس، جـەواڵی گەورە، خەرار.

غـرار- ص.ع(غـەرار- xerar): فـێـڵـبــاز، خاپینۆک، دەستبڕ.

غــرارات- مص.ل.ع(غـــەرارات- xerarat): هەڵخـــەڵەتان، ئاشــقــێنی پاش تەجــرەبە، نا کارامەیی.

غراره- ا.ع(غیرارە- xirare): خەرار، جەواڵ، رەشکە، غەرغەرەکردن، ئاو لەزار وەردان.

غـراش- ا(غـەراش- xeraş): روشـان، برین، خەمو خەفەت، پشمو غەزەب.

غـــراشـــیـــدن- مص.م(غـــەراشـــیـــدەن- xeraşîden): تووڕەبوون، شـــەڕکـــردن، تۆران، خەم خواردن.

غراشیده- ا.مف(غـەراشیـدە- xeraşîde): تۆراو، تووڕە.

غـــراضـــیـــف- ا.ع(غـــەرازیف- xerazîf): کرکراگە.

غراف- ا.ع(غیراف- xiraf): پێوانەی گەورە.

غــراف- ص.ع(غــەراف- xeraf): روباری پڕ ئاو، ئەسپی هەنگاو هەڕاو.

غـــــرام- ا.ع(غـــــەرام- xeram): ئەشـق و شەیدایی، عەزاب، دەردو ئازار.

غرامات- ا.ع(غەرامات- xeramat): سزا.

غــــرامت- ا.ع(غـــەرامـــەت- xeramet): غەرامەت، جەزا، سزا، زەرەرو زیانو شەڕەشەق، پەشیمانی.

غرامت خواستن- مص.ل(غەرامەت خاستەن- xeramet xasten): غەرامەت ویستن، خوازیاری غەرامەت کردن.
غرامت دادن- مص.م(غەرامەت دادەن- xeramet daden): سزادان.
غرامت ستاندن- مص.ل(غەرامەت سەتاندەن- xeramet setanden): سزاسەندن.
غرامت کشیدن- مص.ل(غەرامەت کەشیدەن- xeramet keşîden): قبوڵ کردنی سزا، لە ئەستۆگرتنی سزا.
غران- ص.فا(غوڕان- xurran): نەڕاندن، بۆڵاندن، بەنەڕە، بەبۆڵە.
غرانیق- ا.ع(غەرانیغ- xeranî x): جۆرە تەیرێکە.
غراورنگ- ا.مر(غەرئەورەنگ- xer ewreng): تەختی گەورە.
غرب- مص.ع(غەرب- xerb): ئاوابوون، خۆر ئاوا بوون، خۆرنشین.
غرب- ا.ع(غەرەب- xereb): زڕەدار، داری زڕ، داریٚ کە بەری نەبیٚ وەک: چنارو سپێدارو...
غرب- ا.ع(غەرەب- xereb): زێڕ، تەلا، زیو، پەرداخ، مەی.
غرباء- ص.ع(غورەباء- xureba'): غەریبان.
غربال- ا.ع(غیربال- xirbal): بێژنگ.
غربال بند- ص.فا(غیربال بەند- xirbal bend): بێژنگساز، وەستای بێژنگ دروست کردن.
غربال کردن- مص.م(غیربال کەردەن- xirbal kerden): لە بێژنگ دان، بێژان.
غربال گر- ص.فا(غیربال گەر- xirbal ger): سەرەندساز، کەسێک کە کاری لە بێژنگدانی دانەوێڵەو شتی دی بیٚ.
غربان- ا.ع(غیربان- xirban): قەلەڕەشان.
غربت- مص.ع(غوربەت- xurbet): نامۆیی، غەریب بوون، دوور بوون لە شاری خۆت، دوورە وڵات بوون، کەوتنە غەریبی.
غربت گرا- ص.فا(غوربەت گەرا- xurbet gera): کەسێک حەزی لە غەریبایەتی بیٚ، غوربەت دۆست.
غربچه- ا.مر(غەربەچە- xerbeçe): کوڕی قەحپە، قەحپەداک، حیزداک.
غربله- مص.ع(غەربەلە- xerbele): لە سەرەندان، لە بێژنگدان، بێژان، بێژەکردن.
غربیب- ص.ع(غەربیب- xerbîb): ترێ رەشکە، پیرەمێردێک سەرو ردێنی رەش بکاتەوە، زۆر رەش.
غربیل- ا(غەربیل- xerbîl): بێژنگ، سەرەند.
غربیله- ا(غەربیلە- xerbîle): سوڕدان، قون بادان، سەما.
غرت- ا.عا(غورت- xurt): خواردنەوە یان ئاو کە بە جاریٚ بخورێتەوە.
غرتش- ص.عا(غورتەش- xurteş): مل ئەستورو زۆردار.
غرتی- ص.عا(غیرتی- xirtî): خوێڕی، لووسکە، حیز.
غرج غرج- ا(غیرچ غیرچ- xirç xirç): چۆقە چۆقی دان، قرچە قرچی دان، جیرە جیری دگان.
غرچه- ص(غەرچە- xerçe): نامەرد، گەواد، گێل، کەودەن، قوڕمساغ.
غرد- ا(غەرد- xerd): کەپر، ماڵێک لە حەسیرو قامیش دروست بکریٚ.
غردل- ص.مر(غەردیل- xerdil): ترسنۆک، نامەرد.
غرده- ا(غەردە- xerde): جۆرە تۆپێک بووە لە کۆندا بۆ هاویشتنی بەرد لە جەنگدا بەکار هاتووە، مەنجەنیق.
غرر- ا.مص.ع(غەرەر- xerer): کەوتنە تالوکە، کەوتنە مەترسییەوە.
غرر- مص.ع(غەرەر- xerer): روو سپی بوون.

غرر- ص.ع(غورەر- xurer): هەڵبژاردەو پەسند، گەورەو دەم سپی قەوم.

غرر- ص.ع(غیرەر- xirer): بێ ئاگاو بێ تەجرەبە، نا کارامە.

غرزدن- مص.ل(غورزەدەن- xurzeden): تورەبوونو بۆڵاندن لە ژێرلێوەوە، نەڕاندنو جنێودان.

غرزدن- مص.م(غورزەدەن- xurzeden): خەڵەتاندنو دەست بڕینی ژنو سوار بوونی.

غرزن- ص.مر(غەرزەن- xerzen): سۆزانی، قەحپە، ژن حیز، پیاوی ژن حیز.

غرس- ا(غەرەس- xeres): تورەیی، غەزەب، توندو تیژی، توندە تەبیعەتی.

غرس- مص.ع(غەرس- xers): چاندن، نەمام ناشتن.

غرس- ا.ع(غەرس- xers): درەختی نێژراو، نەمامی چێندراو.

غرسا- ا(غەرسا- xersa): زەنجەبیلی شامی.

غرش- ا(غەرەش- xereş): تورەیی، غەزەب، توندە تەبیعەت.

غرش- ا.مص(غوڕیش- xuriş): نەڕاندن، نەڕەنەڕ.

غرش -ا.مص(غیرش- xirş): قرۆش، جۆرە سکەیەکە.

غرشت- ا.مص(غوڕیشت- xurişt): دەنگی سامناک، هاوارو نەڕەی بەسام.

غرشمار- ا(غەرشومار- xerşumar): کێوەلیبیانی ماڵ بە کۆڵ، دۆمو خەڕات، لە خانەی غەریبان.

غرشیدن- مص.م(غەرشیدەن- xerşîden): تورە بوون، شەڕکردن.

غرض- مص.ع(غەرەز- xerez): تاسەکردن، ئارەزووکردن، مەبەست، پێویستی، نیشانە، غەرەز، بەدنیازی، رقو کینەو نیازخرابی.

غرضوف- ا.ع(غورزووف- xurzûf): کرکراگە، ئێسکی نەرم کە دەخورێ.

غرغر- ا.مر(غورغور- xur xur): تورە بوون و خوتەو بۆڵە.

غرغرکردن- مص.م(غورغورکەردەن- xur xur kerden): بۆڵەبۆڵ کردن، توورە بوون.

غرغر- ا.(غیرغیر- xir xir): بەکرە، جەنجەڕ، چەرخی ئاو.

غرغر- ا(غیرغیر- xir xir): خرەخر، دەنگی چەرخی ئاو لە کاتی سووڕاندا.

غرغر- ا.ع(غیرغیر- xir xir): گرگرە.

غرغره- ا(غەرغەرە- xer xre): قورقوراگە.

غرغره- مص.ع(غەرغەرە- xer xere): غەرغەرە، ئاو لە دەم و دان وەردان.

غرغره- ا.ع(غیرغیرە- xir xire): مریشکی کێوی.

غرغشه- ا(غەرغەشە- xer xeşe): قەرقەشە، هەراو هەنگامە، گەنگەشەو دەحکە.

غرف- ا.ع(غەرەف- xeref): گیایەکە بۆ خۆشەکردنی پێست بەکاردێ.

غرف- ا.ع(غورەف- xuref): ژوور، هۆدە.

غرفات- ا.ع(غورفات- xurufat): ژوور، هۆدە.

غرفج- ا(غەرفەج- xerfec): دەستەچیلە، هەر چیلکەو دارێ زوو ئاگر بگرێ.

غرفه- ا.ع(غورفە- xurfe): ژوور، هۆدە، وەتاغ.

غرفه- ا.ع(غورفە- xurfe): گوێلێ ئاو.

غرق- مص.ع(غەرەغ- xere x): غەرق بوون، خنکان لە ئاودا.

غرقاب- ا.مر(غەرغاب- xer xab): ئاوی قووڵ کە مرۆڤ یان کەشتی نقوم بکات.

غرقد- ا.ع(غەرغەد- xer xed): جۆرە درەختێکە.

غرقگاه- ا.مر(غەرغ گاه- xerx gah): جێگەی غەرق بوون، نقومگە.

غرقه- ص. (غەرغە- xer xe): خنکاو، غەرق بوو.

غرقەگاه- ا.مر(غەرغەگاه- xer xegah): نقومگە.

غرقی- ص.ع(غەرغا- xer xa): خنکاوان، غەرق بووان.

غرم- ا(غورم- xurm): بەرانە کێوی، مەڕە کێوی.

غرم- ا.ع(غورم- xurm): سزا، جەزا، غەرامەت، زەرەرو زیان.

غرماء- ا.ع(غورەماء- xurema'): قەردار.

غرماسنگ- ا.مر(غەرماسەنگ- xerma-seng): ناسکەنان.

غرمان- ص.فا(غەرمان- xerman): غەمین، زیزو زویر، توڕەو تۆراو.

غرم تک- ص(غورم تەک- xurm tek): تیژ وەکو بەرانە کێوی، بەدەو وەکو بەرانە کێوی.

غرمج- ا(غەرمەج- xermec): خواردنێکە بە هەرزنو گۆشت دروست دەکرێ.

غرمیدن- مص.ل(غەرمیدەن- xermîden): تووڕەبوون، جنێودان، بۆڵاندن.

غرمنده- ا.فا(غەرمەندە- xermende): تووڕە، زویر،

غرن- ا(غەرەن- xeren): دەنگی گریەو ناڵین.

غرن- مص.ل.ع(غەرەن- xeren): وشکبوونی هەویر لە قاپدا.

غرن- ص.ع(غەرین- xerîn): سست، لاوازو بێ توانا.

غرنب- ا(غورونب- xurnub): گرم، گرمە، ڕمبە.

غرنباغرنب- ا.مر(غورونبا غورونب-xurunba-xurunb): گرمە گرم، ڕمبەرمب، دەنگی پەیتاپەیتای دەهۆڵ.

غرنبان- ص.فا(غورونبان- xurunban): لە حاڵی گرماندندا.

غرنبش- ا.مص(غورونبیش- xurunbîş): هات و هاواری سامناک.

غرنبه- ا(غورونبە- xurunbe): هات و هاوار، بۆڵەبۆڵ، قسەی ڕەق.

غرنبیدن- مص.ل(غورونبیدەن- xurunbîdne): هاوارکردن، فریادو هەراکردن.

غرنبیده- ا.مف(غورونبیدە- xurunbîde): هاوارکەر، فەرتەنەگێڕ.

غرند- ص(غەرەند- xerend): کیژێک لە شەوی پەردەدا بێ بن دەرچێ.

غرنگ- ا(غەرەنگ- xereng): دەنگی گریەو ناڵین.

غرنگیدن- مص.ل(غەرەنگیدەن- xerengîden): گریان، ناڵین.

غرنوق- ا.ع(غورنوغ- xurnu x): باڵندەیەکی دەریایی مل درێژی لاق درێژە.

غرنوق- ص.ع(غورنووغ- xurnû x): لاوی سپیکەلەی جوان، وەلەد.

غرو- ا(غەرڤ- xerv): نای، زوڕنا.

غرو- مص.ع(غەرڤ- xerv): تەعەجوبکردن، سەرسام بوون.

غرواش- ا(غەرڤاش-xervaş): قەرەواش، شتێکە وەکو گسک جلی پێ ڕەنگدەکرێ یان تەڕاوی دیواری پێدەکرێ.

غروب- مص.ل.ع(غورووب- xurûb): ئاوابوون، ئاوابوونی خۆرو مانگو ئەستێرە.

غرور- مص.م.ل(غوروور- xurûr): خەڵەتاندن، بەتەماکردنی کەسێک بەدرۆوە، مەغرور بوون، لە خۆبایی بوون.

غرور- ص.ع(غەروور- xerûr): دنیا، شتێ مایەی خەڵەتاندن بێ، فریودەر.

غرور- ا.ع(غەروور- xerûr): دەرمانێ کە غەرغەرەی پێ بکرێ.

غرور- ا.ع(غوروور- xurûr): جۆگەلە، شەقی زەوی، چرچ و لۆچی جل.

غرورانگیز- ص.فا(غورروور ئەنگیز- xurûr engîz): مایەی غوروورو لە خۆبایی بوون.

غرور جوانی- ا.مر(غوروووری جەڤانی- xerûri cevanî): خۆپەسندی هەرزەکاری، جوانەزمە.

غروش- ا.ع(غورووش- xurûş): قرۆش، جۆرە سکەیەکە.

غروی- ص.ن.ع(غەرەڤی- xerevî): خەڵکی نەجەف.

غره- مص.م.ع(غیرە- xirre): خەڵەتاندن، خەڵەتان، بە تەماکردنی کەسێک بەدرۆوە دەستخەڕۆکردن، فریوخواردن.

غره- مص.ع(غورە- xurre): جوان بوون.

غره- ا.ع(غورە- xurre): ئەسپی قەشان، ئەسپی تەوێڵ مارۆ، مانگی نوێ، سەرەتای هەر شتێک، یەکەم رۆژی مانگی قەمەری.

غره- ص.ع(غورە- xurre): هەڵبژاردەو پەسەند، گەورەو دەم سپی قەوم.

غره- ص.ع(غیرە- xirre): بار، گەنجی بێ ئەزموونی غافڵ.

غره- ا(غورە- xurre): نەرە، گرمو هۆڕی هەورە تریشقە.

غری- ص.ع(غەری- xerî): جوان، باش، بینای چاک، یەکێکە لە ناوەکانی شاری نەجەف.

غریب- ص.ع(غەریب- xerîb): نامۆ، بێگانە، دوورە وڵات، شتی سەیرو ناباو، وتەی ئاڵۆزو تەمو مژاویو نامەفهووم.

غریب اشنا- ص.مر(غەریب ئاشنا- xerib aşna): غەریب دۆست، نامۆ پەروەر.

غریبانه- ق.ص(غەریبانە- xeribane): غەریبانە، وەکو غەریبان، نامۆ ئاسا.

غریب پرست- ص.فا(غەریب پەرەست- xerib perest): ئەوەی خەڵکی غەریبی خۆش بوێ، بیانی پەروەر.

غریب پرور- ص.فا(غەریب پەرڤەر- xerib perver): بیانی دۆست.

غریب حسن- ص.مر(غەریب هوسن- xerib husn): جوانی لە رادەبەدەر.

غریب دشمن- ص.مر(غەریب دوشمەن- xerib duşmen): دژە غەریب، دژە بیانی.

غریب دوست- ص.مر(غەریب دوست- xerib dûst): غەریب پەروەر، نامۆدۆست، غەوارە دۆست.

غریب زاده- ص.مر(غەریب زادە- xerib zade): رۆڵەی غەریب، منالی کێوەلیو دۆم.

غریبستان- ا.مر(غەریبستان- xerib stan): جێی غەریبان، خانەی غەریبان، گۆڕستان.

غریب شمار- ص.مر(غەریب شومار- xerib şumar): لە ریزی غەریباندا، قەرەج، کێوەلی.

غریب قامت- ص.مر(غەریب غامەت- xerib xamet): بەژن و باڵای لە رادەبەدەر جوان.

غریب کش- ص.فا(غەریب کوش- xerib kuş): دژە غەریب، ئەوەی غەریبان ئەزیەت بدات.

غریب گز- ص.فا(غەریب گەز- xerib gez): جۆرە گەنەیەکە.

غریب مرگ شدن- مص.ل(غەریب مەرگ شودەن- xerib merg şuden): مردن لە غەریبی، گۆڕ غەریب بوون.

غریب نواز- ص.فا(غەریب نەڤاز- xerib ne-vaz): غەریب پەروەر، غەریب دۆست.

غریب وار- ق.ص(غەریب ڤار- xerib var): غەریب ئاسا، وەکو غەریبان.

غریبه- ص.ع(غەریبە- xeribe): غەریبە، بێگانە، غەوارە.

غریدن- مص.ل(غوریدەن- xurriden): نەڕاندن، بۆڵاندن، هاواری تورەیی.

غرش- ا.مص(غورش- xurş): نەرە.

غرنده- ا.فا(غورندە- xurrende): مرۆڤ یان گیانلەبەری درندە لە تورەییدا بنەڕێنێ.

غـریر- ص.ع(غـەریر- xerir): جـوانکە، بێ ئەزموون، لە خۆیایی.

غـریره- ص.ع(غـەریره- xerire): ئافـرەتی جـوانکیلەی بێ ئەزمـوون، جـەوانێ کـە زوو بخەڵەتێ.

غـــــریزه- ا.ع(غــــــەریزە- xerîze): مـەگێـز، سروشت، تەبیعـەت، قـەریحـە، مـەیلی سێکسی.

غـــریژنگ- ا(غـــەریژەنگ- xerijeng): قوڕەسیان، چڵپاو، چڵکاو.

غــریس- ا.مف(غــەریس- xeris): مـــەڕ، روێنراو، چێنراو.

غریسه- ا.ع(غەریسە- xerise): بنە خورما، نەمامی چێنراو.

غـریف- ا.ع(غــەریف- xerif): نەیجـەزار، قامیشەڵان، بێشە، چڕە دارستان.

غریفج- ا(غەریفەج- xerifec): قوڕەسییان.

غریق- ص.مف(غەریغ- xeri x): خنکاو.

غـریم- ص.ع(غــەریم- xerim): قـــەردار، قەرزار، بە مانای خاوەن قەرزیش دێ.

غـریو- ا(غــیــریڤ- xirîv): قـریوه، هاوارو بانگ، نەڕە.

غـریو براوردن- مص.ل(غـیـریڤ بەر ئاڤـەردەن- xiriv ber averden): نەڕاندن، هاوارکـردن، قریواندن.

غـریوان- ص.فـا(غــیــریڤــان- xirîvan): هاوارکەر.

غریویدن- مص.ل(غیریڤیدەن- xirîvîden): نەڕاندن، هاوارکردنو تووڕەبوون، قیڕاندن.

غزاء- ا.ع(غووززاء- ’xuzza): جەنگاوەران، غازییان.

غـزات- ا.مص.ع(غـەزات- xezat): جـەنگێن دەگەڵ دژمنی دیندا.

غـــزاکــــردن- مص.ل(غـــــەزاکـــــەردەن- xezakerden): غـەزاکـردن، جـەنگێن دەگـەڵ دژمنی دیندا.

غــــزات- ص.ا.ع(غـــــــوزات- xuzat): جەنگاوەران، غەزوەکاران.

غزار- ص.ع(غیزار- xizar): زۆر.

غزارت- مص.ل.ع(غەزارەت- xezaret): زۆر بوون.

غـزال- ا.ع(غــەزال- xezal): ئاسک، کــار مامز، مامز، ماشوقە یان ژنو کچی جوان.

غـزال چشم- ص.مـر(غـەزال چەشم- xezal çeşm): مامزچاو، چاوانی جوانی وەک چاوانی ئاسک.

غزالک- ا.ع(غەزالەک- xezalek): کارمامز، ژنی جوان.

غــزاله- ا.ع(غـــەزالە- xezale): ئاسک، کارمامزی مێچکە.

غزاله- ا.ع(غەزالە- xezale): هەتاو لە دەمی هەڵاتندا،

غـزغـان- ا(غـەزغـان- xez xan): قـازان، مەنجەڵی چێشت لێنان.

غزل- مص.ع(غەزل- xezl): رستن، رێسان.

غــــــزل- مص.ع(غـــــــەزەل- xezel): جۆرە شیعرێکی دڵدارییە کە بەیتەکانی نابێ لە حـەوت بەیت کـەمـتـرو لە ١٥ بەیت زیاتر بێ، ئاشقێنی.

غـزلان- ا.ع(غــیــزلان- xizlan): ئاسکان، مامزان.

غزل خوان- ص.فا(غەزەل خان- xezel xan): موتریب، گۆرانی بێژ، عاشق، غەزەل بێژ.

غـزل سـرا- ص.فـا(غـەزەل سـەرا- xezel sera): غەزەل بێژ، غەزەل خوان.

غـزل گـو- ص.فـا(غـەزەل گـوو- xezel gû): غەزەل بێژ، شیعر بێژی دڵداری.

غـزلیـات- ا(غـەزەلیـیـات- xezeliyat): غەزەلییات، هەڵبەستو غەزەلێن دڵداری.

غـزو- مص.ل.ع(غــەزڤ- xezv): جـەنگێن دەگەڵ دژمنی ئایندا، جەنگی ئاینی، جیهاد.

غزوات- ا.ع(غەزەڤات- xezevat): شەڕ لەگەڵ دژمندا.

غزوە- ا.ع(غەزڤە- xezve): یەک شەڕ دەگەڵ دژمندا.

غزە- ا(غەزە- xeze): کلێنچکە.

غزی- ا.ع(غوزی- xuzî): غازی، جەنگاوەر.

غزیر- ص.ع(غەزیر- xezîr): زۆر، فرە، مشە.

غزیرە- ص.ع(غەزیرە- xezîre): کانی فرەئاو، وشتری بەشیر، چاوی بەروندک.

غژ- ا(غیژ- xijj): گیزەی گوللە، خشە.

غژب- ا(غوژب- xujb): بۆڵی ترێ، ناوکی ترێ.

غژغاو- ا.مر(غەژغاڤ- xej xav): گامیشی هیندی.

غژغژ- ا(غیژ غیژ- xij xij): خشەخش، خشەخشی جلی تازە، دەنگی پێڵاو لە کاتی رێکردندا.

غژغژان- ص.فا(غەژغەژان- xej xejan): قونەخلیسکێ، خزین، خلیسکانێ،

غژک- ا(غیژەک- xijek): جۆرە کەمانچەیەکە.

غژگاو- ا.مر(غەژگاڤ- xejgav): گامێشی هیندی.

غژم- ا(غوژم- xujm): بۆڵێ ترێ.

غژم- ا(غوژم- xujm): غەزەب، تۆران، تۆرەبوونو زویربوون، هێرش، گوژم.

غژیدن- مص.ل(غەژیدەن- xejîden): خزین، قونەخلیسکانێ، قونەخشکێ.

غژیدە- ا.مف(غەژیدە- xejîde): خزیو، خلیسکاو، رۆین بە خلیسکانەوە.

غسا- ا.ع(غەسا- xesa): خورمای نەرەسیوو.

غسات- ا.ع(غەسات- xesat): خورمای نەگەیبوو، فەریکە خورما.

غساق- ص.ع(غەسساغ- xessa x): بۆسارد، بۆگەن، کێمو زوخی دۆزەخیان، شەرابی دۆزەخیان.

غساک- ا(غەساک- xesak): خۆ هەڵواس، لاولاو.

غسال- ص.ع(غەسسال- xessal): کەسێک زۆر شت بشوات، مردوو شۆر.

غسالخانە- ا.مر(غەسسال خانە- xessal xane): مردوو شۆرخانە، غوسالّخانە.

غسالە- ص.ع (غەسسالە-xessale): ژنی جل شۆر، یان مردوو شۆر.

غسالە- ا.ع(غوسالە- xusale): ئاراو.

غسان- ا.ع(غەسسان- xessan): هەرەتی لاوی، تافی لاوی، ناوی تیرەیەکی عەرەبە کە لە شوێنێکا بە هەمان ناو لە یەمەن دەژیان.

غسانی- ص.ع(غەسسانی- xessanî): زۆر جوانو قۆز.

غسق- ا.ع(غەسەغ- xesex): تاریکی، بولێڵی ئێواری.

غسک- ا(غەسەک- xesek): جۆرە مێروویەکە، جۆرە گەنەیەکە.

غسل- مص.ل.ع(غوسل- xusl): غوسڵ دەرکردن، وسڵ دەرکردن، بسمیل کردن.

غسل- ا.ع(غیسل- xisl): شتێ کە سەرو لەشی پێ بشۆردرێ، وەکو: ئاوو سابوون.

غسلاء- ص.ع(غوسەلاء- xusela’): شۆردراو، جلی شۆردراو.

غسلج- ا(غەسلەج- xeslec): داری دۆڵ.

غسلی- ص.ع(غەسلا- xesla): جلی شۆردراو.

غسلین- ا.ع(غیسلین- xislîn): زیچکاوی لەشی دۆزەخیان، ئاوێ کە زوخو کێمی تیا بشۆرێ.

غسول- ا.ع(غەسول- xesul): ئاوو سابونو ئەو شتانەی کە خۆی پێ بشۆرێ.

غسول- ا.ع(غەسول- xesul): ئاوو سابونو ئەو شتانەی کە خۆی پێ بشۆرێ.

غسیل- ص.ع(غەسیل- xesîl): شۆردراو.

غسیله- ص.ع(غەسیله- xesîle): شۆردراو.

غش- مص.ل.ع(غـەش- xeş): غـەش کـردن، خیانەتکردن، فێڵ کردن.

غش- ا.مص.ع(غیـشش- xişş): خیـانەت، دڵڕەشی، فێڵ، تەخلیت.

غش- ا(غـەش- xeş): بورانەوە، لەخـۆچوون، لەهۆشچوون.

غشاء- ا.ع(غیشاء- xişa’): پەردە، هەر شتێ کە رووی شتێ بپۆشێت.

غشاک- ا(غەشاک- xeşak): بۆنی ناخۆش، بۆنی ناخۆشی دەم.

غشاوه- ا.ع(غـوشاڤـە- xuşave): پەردە، پۆشاک، پۆشش.

غشغرغ- ا(غیشغیرغ- xiş xirix): قەرقەشە، داوبێداد، هاتو هاوار.

غشم- مص.م.ع(غەشم- xeşm): ستەمکردن، زوڵمکردن.

غشمره- مص.ع(غـەشـمـەرە- xeşmere): زوڵمکردن، ستەمکردن، ئاواز.

غشمشم- ص.ع(غـەشـەم شـەم- xeşem şem): بێ پەروا، دیکتاتۆر، زۆردار، دلێر.

غشوم- - ص.ع(غـەشـوم- xeşûm): ستەمکار، زۆردار، داگیرکەر.

غشوه- ا.ع(غوشڤە- xuşve): پەردە، پۆشش.

غش- مص.ل.ع(غـەشا- xeşa): بورانەوە، لە هۆش چوون.

غشیه- ا.ع(غەشیە- xeşye): بێهۆشی.

غصب- مص.م.ع(غەسب- xesb): زەفتکردن، داگیرکـردن، داگیـرکردنی شتێـک بە زۆر، غەسپ کردن.

غصص- ا.ع(غـوسـەس- xuses): ئەوەی لە قوڕگ بگیرێو نەچێتە خوارێ، خەمی گەرو گیر، خەم و خەفەتی گەورە.

غصن- ا.ع(غـوسن- xusn): لق، پەل، لقی درەخت، پەلی دار، چڵ.

غصون- ا.ع(غوسون- xusûn): لقو پۆپان.

غصه- ا.ع(غـوسـسـە- xusse): خـەم، خـەمی گەرو گیر.

غصه خوردن- مص.ل(غوسسە خوردەن- xuse xûrden): خەفەت خواردن، غەم خواردن.

غصه دادن- مص.م(غـوسـسـە دادەن- xuse daden): خەفەت پێدان، غەمگین کردن، زویر کردن.

غصه پرور- ص.فا(غوسسە پەرڤەر- xusse perver): خەفەت پەروەر، خەمبار.

غصەدار- ص.فا(غوسسەدار- xussedar): خەمگین، خەمبار، کۆڤانبار.

غصه گسار- ص.فا(غوسسە گوسار- xusse gusar): خەمخۆر، غەمگین، خەفەتبار.

غصەناک- ص.مر(غـوسـسـە ناک- xusse nak): غـەمناک، غـەمگین، خـەمبـار، خـەمین، کۆڤانبار.

غض- مص.م.ع(غـەزز- xezz): چاوپۆشین، خۆگێلکردن.

غض- ص.ع(غـەزز- xezz): تـەرو تـازە، ناسـک، ناسـکە شکۆفـە، ناسکۆڵەی دەم بە خەندە.

غضا- ا.ع(غـەزا- xeza): درەخـتی تـاغ کـە دارەکەی قایمەو ئاگرەکەی زۆر دەمێنێ.

غضائر- ا.ع(غەزائیر- xezair): سواڵەتێکی سـەوزە بۆ چاوەزار بەکـار دێ، قـوڕە خـۆشـە، تەشت.

غضار- ا.ع(غـەزار- xazar): قـوڕی لینج، قـوڕی پـاکی بۆن خـۆش، مـیـرویەکی سـەوزە بۆ چاوەزار هەڵدەگیرێت.

غضارت- مص.ع(عـەزارەت- xezaret): دەوڵەمەند بوون، حاڵ باش بوون، زەنگین بوون.

غضاره- ا.ع(غەزارە- xezare): میـرووبەکی سواڵەتی سەوزە بۆ چاوەزار هەڵدەگیرێ، کاسەی سواڵەتی گەورە.

غـضـاضـت- مص.ع(غـەزازەت- xezazet): چاوپۆشین، دەنگ نزم کـردن، لە قـەدرو حـورمـەت کەوتن، زیللەت، تەڕو تازە بوونی گیاو.

غـــضـب- مص.م.ع(غــــەزەب- xezeb): تووڕەبوون، تۆران.

غضب کردن- مص.ل(غەزەب کەردەن- xezeb kerden): تووڕەبوون، تۆران.

غـضب الود- ص.مـر(غـەزەب ئالود- xezeb alûd): تووڕە، پڕ.

غـضـبـان- ص.ع(غـەزبان- xezban): تووڕە، زویر، مەنجەنیق.

غضب انگیز- ص.فا(غەزەب ئەنگیز- xezeb engîz): باعیسی تووڕەبوون، قین هەستێن.

غـضـبـانه- ص.ع(غـەزبانە- xezbane): ژنی تووڕەو تڕۆ.

غـضـبناک- ص.مر(غـەزەبناک- xezebnak): تووڕە، رق هەستاو.

غـضـبی- ص.ع(غـەزبا- xezba): ژنی تووڕەو رقن.

غضروف- ا.ع(غـوزروف- xuzrûf): کرکڕاکە، کرکرۆکە، کرۆچەنە.

غضنفر- ا.ع(غەزەنفەر- xezen fer): شێر، شێری دڕندە، زەلامی کەتەی درشت تەبیعەت.

غـضـوب- ص.ع(غـەزوب- xezûb): تووڕەو تۆراو.

غطاء- ا.ع(غیتا ء- xita'): پەردە، سەرپۆش، روو پۆش، پۆشەر.

غطاریس- ص.ع(غـــــەتاریـس- xetarîs): لووتبەرز، بادی هەوا، خۆویست، خۆپەرست.

غطاس- ا.ع(غــیــتــاس- xitas): غــوســڵی تەعمید، جەژنێکی فەلانە.

غطاس- ص.ع(غــەتتــاس- xettas): ئەوەی بچێتـە ژێر ئاوەوە، مـەلێکی دەریاییـە ماسـییـان دەگرێ.

غطاط- ا.ع(غەتات- xetat): جۆرە قەتێیەکە، کورکوڕ.

غطریس- ص.ع(غیتریس- xitrîs): لووتبەرز، خۆپەرست.

غطریف- ص.ع(غـیـتـریف- xitrîf): سـەخی، سەروەر، گەورە، بەخشندە، دلاوا، بێچووەباز.

غطیط- مص.ع(غـەتیت- xetît): پرخـاندن لە خەودا، بۆڕاندنی وشتر.

غـفــار- ص.ع(غــەفــفــار- xeffar): زۆر بەخـشندە، یەکـێکە لە خـەسڵـەتەکـانی یەزدان، بەخشەری گوناح و خەتایان.

غفج- ا(غەفج- xefc): گۆلاو، چالاو، سندانی ئاسنگەری، شمشێری جەوهەردار.

غفـر- مص.ع(غـەفـر- xefr): پۆشین، پۆشین و بەخشینی گوناه.

غفـر- ا.ع(غەفـر- xefr): پرزی جل، بێـچووی بزنە کـێـوی، سێ ئەسـتـێرەی بچـووکـە لە بورجی تەرازوودا.

غفران- مص.ل.ع(غـوفران- xufran): پۆشین و بەخشـینی گوناح، چاوپۆشی لە خەتاو گـوناحی کەسێک.

غفران پناه- ص.مر(غوفران- xufran penah): رەحمەتی، خوا لێ خۆشبوو، لە سایەو پەنای غوفرانی یەزدانیدا.

غفران مآب- ص.مر(غوفران مەئاب- xufran meab): رەحمەتی، مەرحوم، خوا لێ خۆشبوو.

غـــفـــره- ا.ع(غـــوفـــرە- xufre): رووپۆش، رووپۆشێک کە رووی شتێکی پێ داپۆشرێ.

غـــفلت- مص.م.ع(غــــەفلەت- xeflet): فەرامۆش کردن، لە یاد بردن، نەزانین.

غـــفله- ق.ع(غــــەفلەتەن- xefleten): لە ناکاودا، لەناغافڵدا، نشکێڤا.

غفلت کردن- مص.ل(غەفلەت کەردەن-xeflet kerden): غـافڵ بوون، بێ ئاگـاو بێ خـەبەر بوون.

غفـور- ص.ع(غەفـوور- xefûr): یەکـێکە لە سیفەتەکانی خوا، گوناهبەخش.

غفور- مص.م.ع(غـوفـوور- xufûr): پۆشين و بەخشينى گوناح.

غفول- مص.ع(غوفوول- xufûl): لە يادبردن، فەرامۆشكردن.

غفە- ا.ع(غوفغە- xuffe): ئەوەى وشتر بە قەپێک هەڵیگرێ، پاشماوە.

غفە- ا(غوففە- xuffe): فەروەى تيسكنى لە پێستى بەرخ دروستكراو.

غفير- مص.م.ع(غەفير- xefîr): خۆشبوونى خوا لە گوناحى كەسێک.

غفير- ا.ص.ع(غەفير- xefîr): گەندەمووى گەردن يان دەموچاو، زۆر، فرە.

غـفـيلە- ا.ع(غـوفـەيلە- xufeyle): دوو ركـاتە نوێژە لە نێـوان نوێژى ئێـوارێ و شێواندا.

غک- ص(غـوک- xuk): كـەسى كـولەبالاى قەڵەوى ناقۆڵا.

غکە- ا(غوکە- xuke): نزگرە، نزرە.

غل- مص.م.ع(غەلل- xell): تەوق لە دەستو پێو گەردن كردن، تەوق خستنە گەردن يان دەست و پێى كەسێک.

غل- ا.ع(غولل- xull): تەوق، كۆتو زنجير.

غل- ا.ع(غـيـلل- xill): كـەرب، كـينە، رق،حەسودى.

غلاء- مص.ل.ع(غەلا ء- xela’): گران بوونى نرخ، گـران بوونى نرخى دانەوێڵـەو هەمـوو ئازوقەيەک، وشكەساڵىو گرانى.

غلائل- ا.ع(غەلائيل- xelail): ژێركراس.

غلاب- مص.ل.ع(غيلاب- xilab): زاڵ بوون بەسەر كەسێكدا.

غلات- ص.ع(غولات- xulat): توندڕەوان لە باوەڕێن ئاينيدا، تاقمە شيعەيەكە كە عەلى دەگەيەننە پلەى پەيامبەرىو خوايى.

غلات- ا.ع(غـەللات- xellat): دانەوێڵان وەک: گـەنم، جـۆ، نيـسک، نۆک، برنج، هەرزن، گەنمەشامى.

غلاظ- ص.ع(غيلاز- xilaz): ئەستوور، رەق، توندە تەبيعەت، دڵڕەق.

غلاف- ا.ع(غيلاف- xilaf): بەرگ، بەرگى كتێب، كێلان: كێلانى شمشێر، كيف.

غلالە- ا.ع(غيلالە- xilale): كراسى تەنک، كراس و فانيلەى ژێرەوە.

غلالە- ا(غـولالە- xulale): زوڵف، پرچ، كاكۆڵ.

غلام- ا.ع(غولام- xulam): كوڕ لە مناڵييەوە تا هەرزەكـارى، كـوڕى حـيـز، لوسكە، بەندە، هەتيو، غوڵام و خزمەتكار.

غلامانە- ق.ص(غـولامـانە- xulamane): غـوڵام ئاسا، ئەنجامێک كە كرێار بە شاگردى بدات.

غلامبارە- ص.مر(غولامبارە- xulambare): مناڵباز، هەتيوباز،

غلامبارگى- ا.مص(غـولام بارەگى- xulam baregî): هەتيوبازى،

غلام بچە- ا.مـر(غـولام بەچە- xulam beçe): مناڵى بەندە، مناڵى خزمەتكار، كوڕى كۆيلە.

غلام گردش- ا.مر(غـولام گـەرديش- xulam gerdiş): ڕاڕەو، كـريدۆر، ديوار يان داڵانى نێوان حەرەمەسەراو دەرەوە.

غلامە- ا.ع(غـولامـە- xulame): كـەنيـز، كەنيزەک.

غلاميت- ا.ع(غولامييەت- xulamiyet): بەندايەتى، كۆيلايەتى، غوڵامايەتى.

غلب- مص.ع(غـەلەب- xeleb): زاڵبـوون، سەركەوتن.

غلبـاء- ا.ص(غـەلبـاء- xelba’): باخى چڕەدار.

غلبكن- ا(غەلبەكەن- xelbeken): چەپەر، دەرگـايەک لە دار يان قـاميش دروسـتبكرێ و مشەبەک بێ.

غلبه- مص.ل.ع(غەلەبە- xelebe): زاڵبوون، سەرکەوتن.

غلبه داشتن- مص.ل(غەلەبە داشتەن- xelebe daşten): زۆر بوون، فرە بوون، زاڵ بوون، سەرکەوتن.

غلبه کردن- مص.ل(غەلەبە کەردەن- xelebe kerden): زاڵبوون بەسەر کەسێکدا، سەرکەوتن.

غلبه- ا(غولبە- xulbe): قەلەباچکە، قشقەرە، قەلابازکە.

غلبه‌کن- ا(غولبەکەن- xulbe ken): دەرگای چەپەر یان چیغی شاش.

غلپ- ا(غولوپ- xulup): قوم، قومێک ئاو.

غلت- ا.مص(غەلت- xelt): تلدان، گێران.

غلت- مص.ل.ع(غەلەت- xelet): هەڵەکردن و سەهووکردن لە حیسابدا.

غلت- ا(غیللەت- xillet): ئەستووری، تیرەی بازنە.

غلتاق- ا(غەلتاغ- xeltax): قەڵتاغ، داری زین، کۆنەپەڕۆ، کۆنە قەڵتاغ: پیرەژنی بەد پێشینە.

غلتان- ص.فا(غەلتان- xeltan): گێران، خلخواردن، گلۆربوونەوە، غلبوونەوە.

غلتاندن- مص.م(غەلتان دەن- xeltan den): خلخواردن، غلبوونەوە، گێران، سوڕان.

غلتاننده- ا.فا(غەلتانەندە- xeltanende): گێڕەر، کەسێک باگردێن بگێڕێ.

غلتانیده- ا.مف(غەلتانیدە- xeltanîde): سووڕێنراو، گێڕدراو، غلەوەکراو.

غلتبان- ا.ص(غەلتەبان- xelteban): باگردێن، پیاوی بێ غیرەتی ئالەتی دەستی ژنی خۆی.

غلتشن- ص.عا(غولتەشەن- xulteşen): مل ئەستووری درۆزن.

غلتک- ا(غەلتەک- xeltek): باگردێن، ڕۆڵەی کوتاندنەوەی جادەی تازە.

غلتگاه- ا.مر(غەلتگاه- xeltgah): شوێنی خۆخلکردنەوە، شوێنی غل بوونەوە.

غلتنک- ا(غەلتەنەک- xeltenek): باگردێن، ڕۆڵە.

غلته- ا(غەلتە- xelte): ڕۆڵە، باگردێن.

غلتیدن- مص.ل(غەلتیدەن- xeltîden): خل بوونەوە، خلێربوونەوە، گلبوونەوە.

غلتنده- ا.فا(غەلتەندە- xeltende): ئەوەی خلێربێتەوە، خلێرکەرەوە.

غلتیده- ا.مف(غەلتیدە- xeltîde): خلێر بووەوە، گلۆربووەوە.

غلج- ا(غەلج- xelc): گرێ کوێرە، گرێ، گرێی قایم کە بە ئاسانی نەکرێتەوە.

غلچه- ا.ص(غەلچە- xelçe): دێهاتی.

غل خوردن- مص.ل.عا(غیل خوردەن- xil xurden): غلبوونەوە، خلێر بوونەوەی شتی خڕی وەکو تۆپو گوێزو...

غل دادن- مص.م.عا(غیل دادەن- xil daden): تلدان، خلکردنەوە.

غل زدن- مص.ل.عا(غول زەدەن- xul zeden): قوڵپ دان.

غلس- ا.ع(غەلەس- xeles): تاریکو ڕوون، تاریکی کۆتایی شەو، گەردی بەیانی.

غلط- مص.ل.ع(غەلەت- xelet): غەڵەتکردن، هەڵەکردن.

غلط کردن- مص.ل(غەلەت کەردەن- xelet kerden): هەڵەکردن، سەهووکردن.

غلط انداز- ص.فا(غەلەت ئەنداز- xelet endaz): فریو دەر، بە هەڵەبەر، ئەوەی کەسێک بە غەڵەت بەرێ.

غلط بین- ص.فا(غەلەت بین- xelet bîn): هەڵەبین، ئەوەی لە دیتندا بە هەڵە بچێ.

غلط پندار- ص.فا(غەلەت پیندار- xelet pindar): خەتاکار، غەلەت کار.

غلط كار- ص.فا (غـەلەت كار- xelet kar): کەسێک هەڵە بکات، هەڵەکار.

غلط گیر- ص.فا (غەلەت گیر- xelet gîr): هەڵەگـر، ئـەوەی نووسـینێک ڕاست بکاتەوە، ئەوەی هەڵە لە قسەو نووسینی خەڵکی بگرێ.

غلطنامــه- ا.مــر (غــەلەت نامــه- xelet name): هەڵەنامە، لیستی هەڵەو ڕاست کە لە کۆتایی کتێباندا دادەنرێ تا خوێنەران ڕاستەکە بزانن و بە هەڵەدا نەچن.

غلظ- مص.ل.ع (غـیلەز- xilez): ئەسـتـوور بوون، درشتبوون.

غلظت- مص.ل.ع (غـــیلزەت- xilzet): درشتبوون، ڕق هەڵگرتنو دژمنایەتی کردن.

غلغل- ا (غـول غـول- xul xul): زاق و زیقی پەڕندان، هەراو هەنگامە، قوڵپە قوڵپی ئاو.

غلغل افکندن- مص.ل (غـول غـول ئەفکەندەن- xul xul efkenden): ئاژاوە بەرپاکــردن، فەرتەنە نانەوە.

غلغل در افکندن- مص.ل (غـــول غـــول دەر ئـەفکـەنـدەن- xul xul der efkenden): هەراو فەرتەنە نانەوە.

غلغل زدن- مص.ل (غـولغـول زەدەن- xul xul zeden): قوڵپدانی ئاوی سەر ئاگر، هاتنە کوڵو جۆشی ئاو یان هەر شلەمەنییەکی سەر ئاگر، هەراو زەنا کردن.

غلغلستان- مر (غول غولیستان- xul xulistan): شوێنێ غەڵبەغەڵب و هەراو هوریای تێدابێ.

غلغلک- ا (غــول غــولەک- xul xulek): شەربە، تونگەی ئاو.

غلغلک- ا (غــیل غــیلەک- xil xilek): ختیلکە، ختوکەدان.

غلغله- ا (غــول غــوله- xul xule): هەراو هوریا، ئاژاوەنانەوە، هەراو هەنگامە.

غلغلیج- ا (غــیل غــیلیج- xil xiliç): ختیلکە، ختۆکە، ختختی.

غلغلیــچگه- ا.مــر (غــیل غــیلیــچگە- xilxiliçge): ختۆکە، ختختی.

غلغــونه- ا.مـر (غـول غـوونه- xul xûne): سووراوی ژنان.

غلف- ا.ع (غــولوف- xuluf): بەرگ، کــیف، کێلان.

غلفتی- ا (غـیلیفـتی- xiliftî): پێستی مەڕ یان هەر حەیوانێکی دی دەربهێنرێ نەک کەوڵ بکرێ، گوورونی پێست.

غلفج- ا (غەلفەج- xelfec): زەردەزیرە، مێش هەنگ.

غلفق- ا.ع (غەلفەغ- xelfe x): قەوزە، کڤز، گوو قورباقە.

غلفه- ا.ع (غولفه- xulfe): چەرمی سەری کێر کە سوننەتچی دەیبڕێ.

غلق- مص.م.ع (غــەلغ- xelx): داخــستن، دەرگاداخستن.

غلق- ا.ع (غـەلەغ- xele x): دەرگـای گـەورە، قفڵ، کیلۆنی دەرگا.

غلق- ص.ع (غــەلیغ- xeli x): قــســەی بە توێکڵی قورس کە بە ئاسانی نەیەتەفامین، کەسی بەدخوو توندە تەبیعەت.

غلک- ا.مص (غـوللەک- xullek): دەغـیلەی پارە.

غلل- ا.مص (غەلەل- xelel): تینوبەتی.

غلمــان- ا.ع (غـیلمـان- xilman): غـولامـان، فەرخ.

غلمبه- ا.ص (غولومبە- xulumbe): قسەی زلی نامـەفـهـوم، هەر شـتـێکی زەلامو نا هەمـوار، هەر شتێکی خڕ.

غلمج- ا (غــیلمــەج- xilmec): خــتــوکــه، ختیلکە، ختختی.

غلمــه- مص.ع (غــولمه- xulme): هاڕوژانی سێکسی، ئالۆش تێکەوتن، ئارەزووی گان کردن.

غلنبـــه- ا.ص (غــولونبـــه- xulunbe): زل و ناهەمـوار، خڕ، قـسـەی قـەبەو قـەڵەوی نا مەفهوم.

غـلـنـدر- ص(غـــــــەلـەنـدەر- xelender): قەلەندەر، دەروێش، هەژار، بێنەوا.

غلندوش- ا.عـا(غـەلەندوش- xelendûş): قەلاندۆشكان.

غلو- مص.ل.ع(غولوڤ- xuluv): زیادەڕۆیی، زێدەگاڤی، موبالەغە.

غـلـواء- مص.ل.ع(غـــولڤـــاء- xulva’): زێدەڕۆیی، هەوەڵی لاوی، سەرکێشی.

غلوط- ص.ع(غەلوت- xelût): قسەی هەڵە، بە هەڵە بردنی کەسێک.

غـلـول- مـص.ل.ع(غـــــــولـوول- xulûl): خیانەتکردن لە دەستکەوتدا، خیانەت.

غلول- ا.ص.ع(غـەلوول- xelûl): خـواردنی نەرم‌و بەلەزەت، خـواردن، یان خـواردنەوەی زوڵاڵ‌و سازگار.

غلول- ص.ع(غـــەلوول- xelûl): غــــایەن، خایەن، خیانەتکار.

غلوله- ا(غـولووله- xulûle): هەر شتێکی خڕ وەکو گلۆڵە دەزوو یان گلۆڵەی بەن، گلۆڵە.

غله- ا.ع(غـەللە- xelle): دەرامـەتێ کـە لە کـرێی خـانوو و دوکـانان بە دەست بێ، دەرامـەت‌و حاسڵاتی دانەوێڵە.

غله- ا.ع(غولله- xulle): ئەوپەڕی تینوێتی.

غله- ا.ع(غـولله- xulle): گـۆزەی بچـووک کـە پارەی تێ بکەن، دەغیلە، شەربەی ئاو.

غلەبوم- ا.مـــر(غــــەللە بووم- xele bûm): کـێـڵـگەیەک کـە زیاتر دانەوێڵـەی لێ بروێنرێ، زەوی‌و زارێ کە بەروبوومەکەی پتر دانەوێڵـەبێ، دانەوێڵە زار، کێڵگەی دانەوێڵە.

غله خـیـز- ص.مـر(غـەللە خـیـز- xele xiz): شوێنێ کە کێڵگەو بەروبوومی دانەوێڵەی زۆربێ، شوێنی بە پیت‌و بەرەکەت.

غلەدان- ا.مـــــر(غـــــەللەدان- xelledan): عەماری دانەوێڵان.

غلەدان- ا.مر(غولەدان- xuledan): عـەماری دانەوێڵە.

غلەزار- ا.مر(غەللەزار- xelezar): کێڵگەی دانەوێڵان، دانەوێڵەزار.

غلی- مص.ل.ع(غـەلی- xelî): کـوڵان، هاتنە کوڵ و جۆش.

غلیـــان- مص.ل.ع(غـــەلەیان- xeleyan): جۆشان، کوڵان، هاتنە کوڵ‌و جۆش.

غلیان- ا(غەلیان- xelyan): نەرگیلە، قلیان.

غلیز- ا(غەلیز- xelîz): لیکاوی دەم.

غلیـز بند- ا.مـر(غـەلیـز بەند- xelîz bend): بەروانکە، بەرسینە، بەرکۆشە.

غلیـژن- ا(غـەلیـژەن- xelîjen): قـوڕوسـیـان، قوڕوچڵپاو، سیباناو.

غلیظ- ص.ع(غەلیز- xelîz): ئەستور، قـایم، سفت‌و رەق.

غلیل- ا.ع(غـەلیل- xelîl): کـەرب‌و کـینەو رقـەبەرایەتی، تینوێتی، تیـفـەرۆ، تامـەزرۆیی دڵداری.

غلیل- ص.ع(غـــەلیـل- xelîl): زۆر تینو، تیفەرۆ.

غلیو- ا(غەلیڤ- xelîv): کۆلارە.

غلیواج-ا (غەلیڤاج- xelî vac): کۆلارە.

غلیـــون- ا.ع(غـەلیـون- xelyûn): قلیـــان، سەبیل، پایپ.

غم- مص.ع(غەمم- xemm): غـەمگین کـردن، خەم، پەژارە.

غم خـوردن- مص.م.ع(غـەمم خـوردەن- xemm xurden): خەم خواردن، خەفەت خواردن.

غم اباد- ا.مـر(غـەم ئاباد-xem abad): غـەم ئاوا، شوێنی غەم‌و پەژارە.

غـــمـــار- ا.ع(غـیـــمـــار- ximar): خـەڵکی پەراگەندە، تەنگانە، دژواری، ئاستەنگ.

غماز- ص.ع(غەمماز- xemmaz): دوو زمان، ئیشارەت بە چاوو برۆ، چاوی ماشوق.

غمازک- ا(غەممازەک- xemmazek): پارچە دارێکی بچـووک یان تەپەدۆرێکی بچـووکە کـە بە

پەتی قولابی ماسیگیرییەوەی دەبەستن و بەسەر ئاوەکەوە دەوەستێ، هەر کاتێ ماسی بە قوولابەکەوە ببێ دەکەویتە بن ئاوەکەو هەنگێ ئاشکرا دەبێ کە ماسی بە قولابەکەوە بووە.

غمازه- ص.ع(غەممازە- xemmaze): ئافرەتی جوانی غەمزەچی.

غم اشام- ص.فا(غەم ئاشام- xem aşam): خەمخۆر، کەسێک کە خەم و خەفەت بخوات.

غم اشیان- ا.مر(غەم ئاشیان- xem aşyam): لانەی غەم، غەمخانە، دنیا، جیهانی فانی.

غم الود- ص.مر(غەم ئالود- xem alûd): ئاوێتە بەخەم، خەماوی، غەمگین، غەمین.

غمام- ا.ع(غەمام- xemam): هەور، هەوری سپی.

غمامه- ا.ع(غەمامە- xemame): پەڵەهەور، گەواڵە.

غمان- ص(غەمان- xeman): کۆڤانبار، غەمناک، غەمگین، خەمین.

غمان- ا(غەمان- xeman): غەمان، خەفەتان، کۆڤان، کەسەر.

غمان امیغ- ص.مر(غەمان ئامیغ- xeman amîx): غەم ئامێز، ئاوێتە بەغەم.

غم انگیز- ص.فا(غەم ئەنگیز- xem engîz): غەمەنگێز، غەماوەر، خەفەتهێن.

غم اور- ص.فا(غەم ئاڤەر- xem aver): غەم ئاوەر.

غم اهنج- ص.فا(غەم ئاهەنج- xem ahenc): غەم لابەر، غەم رەوێن.

غمباد- ا.مر(غەمباد- xembad): لووی ژێر گەروو.

غم بار- ص.فا(غەمبار- xembar): غەم ئاوەر، خەمهێن.

غم پرداز- ص.فا(غەم پەرداز- xem perdaz): غەم رەوێن، خەم لابەر.

غم پرست- ص.فا(غەم پەرەست- xem perest): خەمخۆر، عاشقەخەم و خەفەت، ئەوەی غەمی خەڵکی بخوات، مشور خۆر.

غم پرور- ص.مف(غەم پەرڤەر- xem perver): غەم پەروەر، ئەوەی لە خەم و خەفەتی بەردەوامدابێ.

غمخانه- ا.مر(غەمخانە- xemxane): خەمخانە، خانەی خەم، دنیای فانی، دڵی پڕ لە خەم.

غمخوار- ص.فا(غەمخار- xemxar): غەم خۆر، یارو یاوەری دڵسۆزو مشورخۆر.

غمخوارگی- ص.فا(غەم خارەگی- xem xaregî): دڵسۆزی و میهرەبانی.

غمخورک- ا.مر(غەم خورەک-xem xurek): شینە شاهۆ، شاوە.

غم خیز- ص.مر(غەم خیز- xem xîz): شوێنی بە خەم.

غمد- ا(غیمد- ximd): کێلان، کیف.

غمدار- ص.فا(غەمدار- xemdar): غەمدار، بە خەم، خەمبار.

غمدان- ا.مر(غەمدان- xemdan): خەمدان، جێگەی خەم، دنیای فانی.

غم دیده- ص.مر(غەم دیدە- xem dîde): غەمگین، کۆڤانبار.

غمر- مص.م.ع(غەمر- xemr): شتێ کە ئاو دایپۆشێ، زیادەڕەوی لە دڵسۆزی و چاکە دەرهەق بە کەسێک.

غمر- ا.ص(غەمر- xemr): ئاوی زۆر، دەریای فرە ئاو، جلی درێژو دەڵب، جوامێری و دڵاوایی، قەوغا، ئاپورەی خەڵکی، سەخی.

غمر- ص.ع(غومر- xumr): پیاوی نا کارامە، بێ ئەزموون، نەزان، گەوج.

غمر- ا.ع(غیمر- ximr): رق، کەرب، کینە، تینوێتی.

غمر- ا.ع(غومر- xumr): زەعفەران.

غـمـره- ا.ع(غـەمـرە- xemre): تەنگانە، ئاستەنگ، گیانەلاّ.

غمز- مص.ل.ع(غەمز- xemz): ئاماژە کردن بە چاوو برۆ، چاو هەڵتەکاندن، دوو زمانی کردن، ئاشکراکردنی نهێنی کەسێک.

غمزدا- ص.فا(غـەم زیدا- xemzida): خەم رەوێن، خەم لابەر.

غـمـزده- ص.مف(غـەمـزەدە- xemzede): غەمبار، غەمگین، ماتەمبار.

غمزدگی- ا.مص(غەمزەدەگی-xemzedegî): خەمباری، غەمگینی.

غمزکاری- ص.مر(غەمزکاری- xemzkarî): فیتنەکاری، دوو زمانی.

غـمـزگـان- ا(غـەمـزەگـان- xemzegan): ئیشارەت بە چاوو برۆ، چاو هەڵتەکاندن.

غمزه- ا.ع(غەمزە- xemze): چاو داگرتنی بەناز، غەمزە، یەک ئیشارەی چاوو برۆ، یەک جار چاو هەڵتەکاندن.

غـمـزەبازی- ا.مص(غـەمـزەبازی- xemze bazî): چاوبازی.

غمزەزن- ص.فا(غەمزەزەن- xemze zen): غەمزەکار، چاوباز.

غـمس- مص.م.ع(غـەمس- xems): لە ئاو هەڵکێشان، لە ئاو نقووم کردن.

غمستان- ا.مر(غەمستان- xemstan): غەمگە، شوێنی خەم، خەمستان.

غم سـرا- ا.مـر(غـەم سـەرا- xem sera): خانەی خەم، خەمخانە، دنیای فانی.

غم سنج- ص.فـا(غـەم سـەنج- xem senc): غەمگین، خەم پێو.

غم سوز- ص.فا(غەم سووز- xem sûz): غەم رەوێن، خەفەت بەر.

غـمض- مص.ل.ع(غـەمز- xemz): چاوپۆشی کردن، خۆگێلکردن.

غمغمه- مص.ع(غەم غەمە- xem xeme): گـریانی منـاڵ بۆ شـیـر، هاوارو نەعـرەتەی جەنگاوەران لە جەنگدا، جۆش‌و خرۆشی دلاوەران لە شەڕگەدا، قسەی ئاڵۆزو نا مەفهوم.

غم فـزا- ص.فـا(غـەم فـەزا- xem feza): زیادکەری خەم.

غـمکاه- ص.فـا(غـەمکاه- xemkah): کەمکەرەوەی خەم، خەم رەوێن، خەفەت بەر .

غـمکده- ا.مـر(غـەم کـەدە- xem kede): دنیای فانی، خانەی خەم، خەمخانە.

غـمکش- ص.فـا(غـەمکەش- xemkeş): غەمگین، بەخەم، خەمبار.

غم کـوفـتـه- ص.مـر(غـەم کـوفـتـە- xem kûfte): ئەوەی خەم کوتابێتی، غەمگین.

غمگداز- ص.فا(غەم گوداز- xem gudaz): غەم رەوێن.

غمگسار- ص.فا(غەم گوسار-xem gusar): خەمـخۆرو دڵسۆز، غـەم رەوێن، دۆست‌و هاودەم‌و خەمخۆر.

غـمگسـاری- ص.فـا(غـەم گـوسـاری- xem gusarî): هـاودەمـی و دۆسـتـایـەتـی‌و خەمخۆری‌و دڵسۆزی.

غم گسل- ص.فا(غەم گوسیل-xem gusil): خەم لابەر، خەم رەوێن.

غـمگن- ص.مـر(غـەمگین- xemgin): غەمگین، بە پەژارە، کۆڤانبار.

غـمگین- ص.مـر(غـەمگین- xemgîn): غەمگین، خەمین، خەمبار، کۆڤانبار.

غـملول- ا.ع(غـوملوول- xum lûl): جـۆرە گیایەکە وەکو سپیناغ.

غمم- ا.ع(غومەم- xumem): تەنگانە، خەم، سەرسامی‌و حەیرمان.

غـمناک- ص.مـر(غـەمناک- xemnak): خەمناک، خەمگین، کۆڤانبار.

غـمنامـه- ا.مـر(غـەمنامـە- xemname): خەمنامە، نووسراوێک باسی خەم‌و پەژارە بکات.

غـمند- ص.مـر(غـەمـەند- xemend): غـەم مەند، دەوڵەمەند لە خەمدا، غەمناک.

غـمنده- ص.مـر(غــەمــەندە- xemende): غەمگین.

غم نشــان- ص.فــا(غــەم نیــشــان- xem nişan): سوکنایی دەری خەم، سێبوری بەخش.

غموس- مص.ل.ع(غوموس- xumûs): دیار نەمان، رۆچوون، ئاوا بوونی ئەستێرە.

غـموس- ص.ع(غـومـووس- xemûs): کـاری قـورس و دژوار، وشـتـرێک کە ئاوسییـەکەی دیار نەبێ، پیاوی زۆر ئازا، سوێندی درۆ.

غـمـوض- مص.ل.ع(غــومــووز- xumûz): ئالۆزی و نامەفهوم بوونی قسە، نادیاربوون.

غـــمـــوضت- مص.ل.ع(غـــومـــووزەت- xumûzet): ئالۆزبوون، قسەی بە توێکڵ.

غـموم- ا.ع(غـومـووم- xumûm): خـەمـان، کۆڤانێن.

غمه- ا.ع(غومّە- xumme): تەنگانە، خەم.

غمی- ص.(غەمی- xemî): غەمگین.

غـمی شـدن- مص.ل(غــەمی شــودەن- xemî şuden): خەمباربوون.

غمی- مص.ل.ع(غەمی- xemî): بورانەوە، لە خۆچوون.

غـمی- ص.ع(غــەمــا- xema): لەخـۆچوو، بوراوە، لە هۆش چوو.

غـمـیس- ا.ع(غـەمـیس- xemîs): تاریکی، تاریکی شەو، شتێک بەلای خەڵکەوە نادیارو نا ئاشنابێ، بێشە، لێڕەوار، پەناو پەسێوان.

غـمیصـاء- ا.ع(غـومـەیسا ء- xumeysa’): ناوی یەکـێکە لە ئەسـتـێـرەی دوو خـوشک، دوو ئەستێرەی سووەیل.

غـمین- ص.مـر(غـەمین- xemîn): غـەمین، غەمگین.

غن- ا(غـــەن- xen): بازنـگ، مـــوچەوانە، دەستبەند.

غناء- مص.ل.ع(غـــەنا ء- xena’): زەنـگین بوون، دەوڵەمەندبوون.

غناء- ا.ع(غینا ء- xina’): گـۆرانی، سـتـران، سروود.

غناء- ص.ع(غەننا ء- xenna’): ژنی منگن.

غـنـاء- ص.ع(غـــــــــەنـنـا ء- xenna’): مێرغوزاری ئاوەدان و جوان، شـوێنی ئاواو پڕدارو درەخت.

غنائم- ا.ع(غەنائیم- xenaim): دەستکەوت، غەنیمەت.

غناسـاز- ص.فـا(غــیناســاز- xina saz): گۆرانی بێژ، نەواژەن، ئاهەنگساز.

غناگر- ص.فا(غـیناگـەر- xinager) گـۆرانی بێژ، نەواژەن.

غنام- ص.ع(غـەننام- xennam): شـوانکارە، مەڕدار.

غنام- ص.ع(غـەنـنام- xennam): کـەسـێک دەستکەوتی زۆر بەدەست بێنێ.

غنبـه- ا(غـونبـە- xenbe): توڕەبوونو هاتو هاوار.

غنپـز- ا.عـا(غــونپــوز- xunpuz): لاف و گەزاف.

غنپزکردن- مص.ل(غونپوز کەردەن- xenpuz kerden): لاف لێدان و خۆ هەڵکێشان.

غنج- ا(غـەنج- xenc): تەلیس، جـەواڵ، تا، خورجین.

غنج- ا(غەنج- xenc): سووراو.

غنج- ا(غەنج- xenc): جۆرە کرمێکە لە سێوو تەماتەو لۆکەو ئەو شتانە دەداتو خراپی دەکات.

غنج- ص(غونج- xunc): خونچە.

غنج- مص.ع(غەنج- xenc): نازکردن.

غنج- ا.ع(غـونج- xunc): ناز، عـیــشــوە، گریشمە.

غنجار- ا(غەنجار- xencar): سوراو.

غنجـال- ا.ص(غـەنجـال- xencal): مـیـوەی نەگەییوو و کاڵ وەک سێوو هەنارو.

غنجر- ا (غەنجەر-xencer): سوراو.

غنـج زدن- مـص.ل(غـــــەنج زەدەن- xenc zeden): دڵ پێـــوەبوون، تامـــەزرۆ بوون، (تامەزرۆی دیداری ئەوم).

غنجـموش- ا(غـەنج مـوش- xenc mûş): قورباقە، بۆق.

غنجه- ا(غونچە- xunce): خونچە.

غنجـه- ا(غـەنجـە- xence): ناز، عـیـشـوە، گریشمە.

غنچه- ا(غونچە- xunçe): خونچە، پشکۆ، چرۆ، گوڵی هێشتا نەپشکوتوو.

غنچـه پیـشـانی- ص.مـر(غـونچـەپیـشـانی- xençe pîşanî): ناوچەوان گـرژ، عـەبووس، رووگرژو مۆن.

غنچه خسب- ص.مر(غونچە خوسب- xunçe xusb): خـونچـەخـەو، کـەسـێک لەبەر بێ پۆشاکیو سەرما خۆی گرمۆڵە بکاو بخەوێ.

غنچەدل- ص.مر(غونچەدیل- xunçe dil): دڵتەنگ، مەلوول.

غنچـەدهان- ص.مـر(غـونچـە دەهان- xunçe dehan): خـونچـە دەم، دلبـەری جـوانی دەم بچووک.

غنچەکبک دری-ا.مر(غونچەی کەبکی دەری- xunçey kebki dery): نـاوی ئـاوازێـکی سی ئاوازەکەی باربەدە.

غند- ا.ص(غـــوند- xund): گـــلـــۆڵە، دەستپێچکە.

غـنـدر- ص.ع(غـــونـدەر- xunder): لاوی قەڵەوی تۆکمە.

غندرود- ا.مر(غوندرود- xundrûrd): بۆقی. شەیپور، کەرەنا.

غندش- ا(غوندیش- xundiş): گلۆڵە.

غندور- ص.ع(غـەندور- xendûr): لاوێ بە کەشو فشەوە رێ بکات.

غنده- ا.ص(غـونده- xunde): گـلـۆڵە، جاڵجاڵۆکە، داپیرۆشک.

غنگ- ا(غـەنگ- xeng): گـریان و ناڵەناڵ، دەنگ.

غنگ غنگ زدن-مص.ل(غـەنگ غـەنگ زەدەن- xeng xeng zeden): ناڵین، گـریان، شین کردن.

غنم- مص.م.ع(غـەنەم- xenem): غـەنیـمەت وەرگرتن، بە دەستکەوت گەییشتن.

غنم- ا.ع(غەنەم- xenem): پەز، مەڕ.

غنو- ا.مص(غنو- xunû): خەو، وەنەوز.

غـنـودن- مـص.ل(غـــونـودەن- xunûden): خەوتن، پاڵکەوتن، وەنەوزبردنەوە.

غنوده- ا.مف(غونوودە- xunûde): خەوتوو، ئاسودە، پاڵکەوتوو، هەلاژیاگ، ماندوو، مردوو، وەنەوزبردە.

غنویده- ا.مف(غـونووڤـیـدە- xunû vîde): خەوتوو، وەنەوزبردە، ماندوو، ئاسوودە.

غنوند- ا(غـون ڤـەند- xunvend): شـەرت و پەیمان، عەهدو بەڵێن.

غنویدن- مص.ل(غونوڤیدەن- xunûvîden): خەوتن، پاڵ کەوتن.

غنه- ا.ع(غوننە- xunne): منگە.

غـنـی- مـص.ل.ع(غـــــــــــیـنـا- xina): دەوڵەمەندبوون، زەنگین بوون، دارا بوون.

غنی- ص.ع (غــەنی- xenî): دەوڵەمــەند، زەنگین.

غنیت- ا.مص.عـ(غـونیـیـەت- xuniyet): زەنگینی، دەوڵەمەندی.

غنیم- ا.ع(غـەنیم- xenîm): دەسـتکەوتێک لە شەڕا لە دژمن بگیرێ، دەستکەوت.

غنیـمت- ا.ع(غـەنیـمـەت- xenîmet): دەستکەوت، غەنیمەت.

غنینه- ا(غـەنینە- xenîne): شـانەی مـێش هەنگ، شارە زەردەواڵە.

غنیــه- مص.ل.ع(غــونیــیــە- xunye): دەوڵەمەند بوون، خودان جوانی یان سامانی زۆر.

غــو- ا(غــەو، غــەڤ، غــیڤ- xew, xev, xiv): هاوار، گــازی، قــریوە، دەنگی هەورە تریشقە، دەنگی تەپڵو دەهۆڵو زوڕنا.

غو- ا(غو- xû): قوو.

غــوائل- ا.ع(غــەڤــائیل- xevail): غــایلە، ئاژاوەو شەڕو گەندەڵی.

غــوات- ص.ع(غــوڤــات- xuvat): گــومــڕایان، سەر لێ شێواوان.

غوادر- ص.ع(غەڤادیر- xevadir): ژنانی بێ وەفاو پەیمان شکێن.

غوادی- ص.ا.ع(غەڤادی- xevadî): هەوری بەیانیان، ڕێبوارانی بەرەبەیانی.

غــوارب- ا.ع(غــەڤــاریب- xevarib): شــان، شانان.

غــوازل- ا.فا.ع(غــەڤــازیل- xevazil): تەشی ڕێسان.

غــواشی- ا.ع(غــەڤــاشی- xevaşî): پەردە، پۆشــــــاک، ڕوپۆشی زین، پەردەی دڵ، ڕۆژی پەسلانێ.

غــواص- ص.ع(غــەڤــاس- xevas): ئاوباز، کــەســێک کــە دەچێــتــە ژێر دەریاوە بۆ دەرهێنانی سەدەفو مەرجانو ئەو شتانە، مەلێکی دەریایی ملدرێژە دەچێتە ژێر ئاوەوە بۆ ماسیگرتن.

غــواصــە- ص.ع(غــەڤــاســە- xevase): ژێر دەریایی، غەواسە.

غــوالی- ص.ع(غــەڤــالی- xevalî): بۆنێکی تێکەڵە لەمیسک و عــەنبەرو ڕەنگی ڕەشەو لە قژ دەدرێ.

غــوامض- ص.ع(غــەڤــامــیــز- xevamiz): زەوی نزم، کــاری ئاڵۆزو ئەســتــەم، قــســەی نامەفهوم.

غــوانی- ص.ع(غەڤانی- xevanî): ژنی داوێن پاکی شوودار، ژنی زۆر جوان کە لە جوانیا پێویستی بە خۆ ڕازاندنەوەو خشڵ و زێڕو زیو نەبی.

غــوایت- مص.ل.ع(غــەڤــایەت- xevayet): گومڕابوون، سەر لێ تێکچوون.

غوبنک- ا(غــووبینەک- xûbinek): سپــوون، ئەسپوون، بنە گیایەکی بە کەفە بۆ جل شتن بەکار دێ.

غــوت- ا(غــــووت- xût): قــەڵــمــاســنگ، قۆچەقانی، بەردەقانی.

غوث- مص.م.ع(غەوس- xews): یاریدەدان، بەفــریاکــەوتن، لەقــەبی شــێخ عــەبدولقــادری گەیلانییە، قوتب.

غوچ- ا.(غووچ- xûç): بەران.

غــوچی- ا(غــەوچی- xewçî): چاڵ، شــوێنی چاڵ و نەوی.

غور- ا(غوور- xûr): بەرسیلە، قـۆرە،پەسیلە، هاڵە.

غــــور- مص.ل.ع(غــــەور- xewr): ڕۆچوون، رامــان، دیقــەت دانو تێــفکرین، چوونە بنج و بناوان، لێژی، نشێوی، هەقیقەتی شتێک.

غــوربا- ا.مـــر(غــوربا- xurba): شلەیەک بەرسیلەی تێ بکەن.

غورباغە- ا(غورباغە- xurbaxe): قوڕباقە، بۆق.

غورت- ا(غورت- xûrt): قوم.

غوررسی- ا.مص(غەور رەسی- xewr resî): چوونە بنج و بناوانی کارێک یان شتێک.

غورگاە- ا.مر(غەورگاھ- xewrgah): شوێنی ڕۆچوون.

غورمگس- ا.مر(غەورمەگەس-- xewr meg-es): جۆرە مێشێکی سەوزی گەورەیە.

غوروا- ا.مر(غورڤا- xurva): شلەی بەرسیلە.

غورڤاشە- ا(غورڤاشە- xurvaşe): ئامێرێکە وەکــو گــسک جلی پێــڕەنگ دەکــرێ یان تەڕاوی دیواری پێدەکرێ.

غورە- ا(غوورە- xüre): بەرسیلە، هاڵە.

غورەبا- ا.مر(غوورەبا- xûreba): شۆربایەک بەرسیلە یان ئاوی بەرسیلەی تێ بکرێ.

غوری- ا(غووری- xûrî): قۆری، چاپەست.

غـــوری- ص.ن(غـــووری- xûrî): خـــەڵکی غورستان، کە لە نێوان هورات‌و غەزنەدایە.

غوز- ا(غووز- xûz): قەموری، کۆمی.

غـوزک- ا(غـووزەک- xûzek): گـۆزینگی پێ، گۆزەک، قاپی پێ، قولەپێ.

غوزە- ا(غووزە- xûze): قۆزاخە، کەلو.

غـوش- ا(غـووش- xûş): دارێکی زۆر سـەختـە کـە تیـرو تەشی و ئەو بابەتە شتـانەی لێ دروست دەکەن، داری غان.

غوش- ا(غووش- xûş): پاشەڕۆکی حەیوانات.

غوش- ص(غووش- xûş): رووت.

غــوشــا- ا(غــووشـــا- xûşa): پاشــەڕۆکی حــەیواناتی وەکــو مـــانگاو مـــەڕو.. گـــوڵی وشکەوەبووی گەنم‌و جۆ، غوشە.

غــوشــاد- ا(غــووشــاد- xûşad): ئاغـــەڵی شەوانەی مەڕو ماڵات.

غوشت- ص(غووشت- xûşt): رووت و قووت.

غــوشنگ- ا(غــەوشـــەنگ- xewşeng): دار گاڕان.

غوشنە- ا(غوشەنە- xûşene): گیـای وشک، ئەسپوون، سپوون.

غوشە- ا(غوشە- xûşe): گوڵە گەنم یان جۆی وشک.

غوص- مص.ل.ع(غەوس- xews): چوونە ناو ئاو، چوونە ژێر ئاو.

غوص کردن- مص.ل.ع(غەوس کەردەن- xews kerden): چوونە ژێر ئاو، رامـان‌و قـووڵبـوونەوە لە کـارێک، چونە ناخ‌و بنج‌و بناوانی کـارێک یان شتێک.

غـــوط- مص.ع(غـــەوت- xewt): چوونە ژێر ئاو، چوونە ناو ئاو.

غـوطە- ا.ع(غـەوتە- xewte): چوونە ناو ئاو، سەرخستنە ناو ئاو.

غــوطەباز- ص.فــا(غــووتەباز- xûte baz): غەواس، ئاوباز، چوونە ناو ئاو.

غــوطەور- ص.مـــر(غــووتەڤــەر- xûtever): قووتخواردوو، ئەوەی بچێتە ناو ئاوەوە.

غــوطە ورشــدن- مـص.ل(غــوتەڤــەر شــودەن- xûtever şuden): چــوونــە نـــاو ئـــاو، سەرخستنە ناو ئاو.

غــوغـــا- ا.ع(غـــەوغـــا- xewxa): خـــەڵکی ئاژاوەچی‌و ئاژاوەگـێـــڕ، قـــەرەباڵغی و ئاپوورەی خەڵکی، فیتنەو ئاژاوە، قەوغا.

غـوغـا انگـیـختن- مص.ل(غـەوغا ئەنگیـختـەن- xewxa engîxten): ئاژاوە هەڵگیــرســان، فیتنە بەرپا کردن.

غـوغـا براوردن- مص.ل(غـەوغـا بەر ئاڤـەردەن- xewxa ber averden): هەراو هەنگامـــە نانەوە، هات‌و هاوار کردن.

غـوغـا طلب- ص.فـا(غـەوغـا تەلەب- xewxa teleb): ئاژاوەخواز، ئاژاوەگێڕ.

غوغاگر- ص.فا(غەوغاگەر- xewxa ger): ئاژاوەگێڕ، فیتنەچی.

غوک- ا(غووک- xûk): قورباقە، بۆق.

غوک جامە- ا.مر(غوک جامە- xûk çame): کفز، قەوزە، جلەشینەی سەر ئاو.

غوک چوب- ا.مر(غووک چووب- xûk çûb): دارو هەلوک.

غـوکناک- ص(غـووکناک- xûknak): شـوێنێ کە بۆقی زۆر بێ، بۆقستان.

غـــول- ا.ع(غـــول- xûl): دێـوەزمـــە، نەڕەدێـو، مێردەزمە.

غـول- ا(غـوول- xûl): ئاغـەڵی مـەڕو مـاڵات، غار.

غول اسا- ص.مر(غـول ئاسا- xûl asa): دێو ئاسا.

غـــول پیـکر- ص.مـــر(غـــوول پەیکەر- xûl peyker): کەتەو زەلام وەکو غوول.

غـولدنگ- ص.عـا(غـوولدەنگ- xûl deng): کەسی زل و زەبەلاح و ناقۆڵا و ناشیرین.

غولک- ا(غوولەک- xûlek): دەغیلەی گۆزە.
غـــول وار- ق.ص(غـــوول ڤـــار- xûl var): غولئاسا، وەکو دێوەزمە.
غوله- ا(غوولە- xûle): دەغیلە.
غـوله- ص(غـەولە- xewle): بێ ئەقڵ، کاڵ، نەگەییوو، کەودەن.
غولین- ا(غـوولین- xûlîn): چاوی زەق، گۆزەی دەم پەل، گۆزەی دوو دەسک.
غوی- ص.ع(غەڤی- xevî): گومڕا، بێ ڕێگە.
غـــویشـــه- ا(غـــەڤـــیـــشـــە- xevîşe): جـــۆرە رووەکێکە.
غی- مص.ل.ع(غـەی- xeyy): گـومـڕابوون، کەچڕەوبوون، سەر لێ شێوان، گەندەڵ بوون، لە ناو چوون.
غـیـاب- مص.ل.ع(غـیـیـاب- xiyab): پێـوار بوون، دیار نەبوون، ئاوا بوونی هەتاو.
غـیـابت- مص.ل.ع(غـیـیـابەت- xiyabet): نادیار بوون، پێوار بوون.
غـیـابت- ا.ع(غـەیابەت- xeyabet): قـەبر، گۆڕ، چاڵ.
غـیـاث- ا.ع(غـیـیـاس- xiyas): فـریارەس، ناوێکی یەزدانە.
غیار- ا.ع(غیییار- xiyar): پارچەیەکی زەردە، جاران جولەکەکان بەسەر شانی خۆیانەوە دەدرو تا دیار بێ کە جولەکەن.
غـیـاظ- ا.ع(غـیـیـاز- xiyaz): غـەم، مـەینەت، مەشەقەت.
غـیـاظ- ص.ع(غـەییـاز- xeyyaz): مـایەی ئەوپەڕی تووڕەیی، زۆر تووڕە.
غـیـان- ص.ع(غـەییـان- xeyyan): گـومـڕا، کەسێک گیرۆدەی هەواو هەوەسی خۆی بێ.
غـیـــاهب- ا.ع(غـــەیاهیب- xeyahib): تـاریـکی، شـــەوی زۆر تاریک، ئەسـپـی رەش، پیاوی گێل و سست و لاواز.
غیب- مص.ل.ع(غەیب- xeyb): پێوار بوون، دیار نەمان، دوورکەوتنەوە لەبەر چاو، پەنهان.
غـیـب شـدن- مص.ل(غـەیب شـودەن- xeyb şuden): پێوار بوون، دیار نەمان.
غـیـب کـردن- مص.ل(غـەیب کـەردەن- xeyb kerden): پێـوار بوون، غـایب بوون، دیار نەمان.
غـیـب گـفتن- مص.ل(غـەیب گـوفـتـەن- xeyb guften): باسکردنی غـەیب، باسی شـتـی پەنهان.
غـیـبی- ص.ن(غـەیبی- xeybî): سـەر بە جیهانی غەیب، ئیلاهی، خواهی.
غـیـب بین- ص.فـا(غـەیب بین- xeyb bîn): غەیببین، ئەوەی غەیب بدینێ.
غیبت- مص.ل.ع(غەیبەت- xeybet): غـایب بوون، لەبەر چاو نەمـان، غـەیب بوونی ئیـمـامی مەهدی.
غیبت- مص.ل.ع(غیبەت- xibet): غـەیبەت کـردنی کـەسـێک، خـراپە گـوتنی پاشـملە، پاشملەگۆیی.
غیبت کردن- مص.ل(غیبەت کەردەن- xibet kerden): پاشملەگوتن، غەیبگوتنی خەڵکی.
غیبتگر- ص.فا(غیبەتگەر- xibetger): غەیبەتچی، لە پاشملەگوتنی کەسێک بە خراپە.
غیبخانه- ا.مر(غەیب خانە- xeyb xane): جیهانی نا دیار، دنیای غەیب، خانەی غەیب.
غـیب دان- ص.فا(غـەیب دان- xeyb dan): غەیبزان.
غیبستان- ا.مر(غەیب ستان- xeyb stan): دنیای نادیار، غەیبستان، جیهانی غەیب.
غیبگو- ص.فا(غەیبگو- xeybgû): کەسێک باسی غەیبو نهێنیان بکات.
غـیـب نما- ص.فـا(غـەیب نەمـا- xeyb nema): غەیب نما، نیشاندەری غەیب.
غیبوبت- مص.ل.ع(غەیبوبەت- xeybûbet): دیار نەمان، ئاوابوونی هەتاو.
غیبه- ا(غەیبە- xeybe): تیردان.

غیث- ا.ع(غـەیس- xeys): باران، هەورێ کە ببارێ، گیایەک بە ئاوی باران بڕوێت.

غـیـچک- ا(غـیـچـەک- xîçek): جـۆرە کەمانچەیەکە.

غـیـداق- ا.ص.ع(غـەیداغ- xeydax): زەوی بەپیتو بەرەکەت، جوامێرو سەخیو دڵاوا، نەرم و ناسک و جوان، لاوی نەرم و نۆڵ و بەخۆ.

غـیـداقی- ص.ن(غـەیداغی- xeydaxî): تیـرێکی زۆر قـایمە بەرد دەشکێنێ لە غـەیداق دروستکراوە.

غـیـر- ا.ع(غـەیر- xeyr): غـەیرە، بێگانە، جگە، گۆڕان، غەوارە.

غـیـر- ا.ع(غـیـەر- xîyer): خـوێن بەها، گۆڕان.

غیران- ا.ع(غیران- xîran): غاروشکەفتان.

غـیـرت- مص.ل.ع(غـەیرەت- xeyret): غیرەت، غیرە، ناموس پەرستی، حەسودی.

غیرەت افزا- ص.فا(غەیرەت ئەفزا- xeyret efza): غیرەت وروژێن.

غـیـرتمند- ص.مر(غـەیرەت مـەند- xeyret mend): بەغیرەت، غیرەتدار.

غـیـرە- ا.ع(غـیـرە- xîre): خـوێن بەها، ئازووقە.

غـیـریت- ا.ع(غـەیرییـەت- xeyriyet): جیاوازی و ناتەبایی.

غـیـژیدن- مص.ل(غـیـژیدەن- xîjîden): سکەخشکێ، سکەخزێ.

غـیـسان- ا.ع(غـەیسان- xeysan): تافی لاوی، هەرەتی لاوی.

غـیـشـە- ا(غـیـشـە- xîşe): زەل، رەشکەی کاکێشان.

غـیض- مص.ل.ع(غـەیز- xeyz): کـەم بوونی ئاو، داکشانی دەریا، کەم، کەمبوونی نرخی کاڵا.

غیضە- ا.ع(غـەیزە- xeyze): قـامیشـەڵان، بێشە، جەنگەڵ.

غیظ- مص.م.ع(غەیز- xeyz): تووڕەکردن.

غـیل- مص.ع(غـەیل- xeyl): شـیـردانی ژنی سک پڕ بەمنداڵ، شیـرێک کـە ژن لە کـاتی سک پڕیدا بیدا بە منداڵ.

غیل- ا.ع(غیل- xîl): چڕە دارستان، لێرەوار، بێشە.

غیلان- ا.ع(غیلان- xîlan): غول، دێوەزمان.

غـیله- ا.ع(غـیـله- xîle): حـیله و فـێـڵ، کوشتنی ناگەهانی، تیرۆرکردن.

غـیم- ا.ع(غـەیم- xeym): هەور، هەوری بە باران، تەم و مژ.

غـیمناک- ص.مر(غـەیمناک- xeymnak): بەهەور، هەوردار.

غین- ا.(غـەین- xeyn): پیـتی بیـست و دووەمی ئەلفبای فارسییە.

غین- مص.ل.ع(غـەین- xeyn): تینوو بوون، هەور بەری ئاسـمـان بگرێ، تامـەزرۆ بوونی سێکسی.

غیو- ا(غیڤ- xîv): قربوە، هاواری بەرز.

غـیـوب- مص.ل.ع(غـویوب- xuyûb): دیار نەمان، غایب بوون، پێواربوون.

غیوث- ا.ع(غویوس- xuyûs): بارانان.

غیهب- ا.ع(غەیهەب- xeyheb): تاریکی، شەوی زۆر تاریک، ئەسپی رەش، پیـاوی گـێل و نەزان و کەودەن.

ف

ف- حر (**ف**- F):
پیتی بیست و سێیەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (فا) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە(٨٠).

فائت- ص.ع(فائیت- fait): لە نێو چوو، لە دەست چوو، مردوو، رابردوو، تێپەڕیو.

فائح- ص. ع (فائیھ- faih): شتێ بۆنی خۆش بدات.

فائدە- ا.ع(فائیدە- faide): فایدە، سوود، قازانج.

فائز- ا.فا.ع(فائیز- faiz): رزگاربوو، سەرکەوتوو.

فائض- ا.فا(فائیز- faiz): زیاد، ئاوێک کە لەسەر قاپ بڕژێ.

فائق- ا.فا(فائیغ- faix): چاک و هەڵبژاردە لە هەر شتێک، زاڵ بەسەر کاردا.

فائق امدن- مص.ل(فائیغ ئامەدەن- faix ameden): زاڵ بوون، سەرکەوتن، باڵادەستبوون.

فائق شدن- مص.ل(فائیغ شودەن- faix şuden): زاڵبوون، سەرکەوتن.

فائقە- ا.فا(فائیغە- faixe): ژنی زاڵ، سەرکەوتوو، دیار.

فابریک- ا.فر(فابریک- fabrîk): فابریقە، کارگە، کارخانە.

فاپیش- ا.فر(فاپیش- fapîş): بەرەو پێش.

فاتح- ا.فا.ع(فاتیھ- fatih): فەتحکار، سەرکەوتوو، کەسێک کە شتێک بکاتەوە یان وڵاتێک بەشەڕ بگرێ.

فاتح شدن- مص.ل(فاتیھ شودەن- fatih şuden): زاڵ بوون بەسەر دژمندا، سەرکەوتن.

فاتحانە- ق(فاتیھانە- fatihane): سەرکەوتووانە.

فاتحە- ا.فا.ع(فاتیھە- fatihe): ژنی سەرکەوتوو، سەرەتای کار، سورەتی یەکەمی قورئان.

فاتر- ص.ع(فاتیر- fatir): سست، لاواز، خاو، ئاوی شلەتێن، شیرتێن.

فاترسین- ا(فاتەرسین- fatersîn): خەردەل.

فاتق- ا.فا(فاتیغ- fatix): شکێنەر، درز.

فاتک- ا.فا.ع(فاتک- fatik): دلێر، ئازا، بێباک، لەنکاودا بکوژ، لە نکاودا بگیر.

فاتن- ا.فا.ع(فاتین- fatin): گومڕاکار، شەیداکار، فیتنەگێڕ، داوێن پیسی.

فــاتور- ص.ع(فــاتور- fatûr): شــيــرتێن، شلەتێن.

فـاتوریدن- مص.ل(فـاتوریدەن- fatûrîden): دوورەپەرێزی کــردن، دوور بـوون، ســڵکردنەوە، رەوینەوە.

فاجر- ا.فـا.ع(فـاجیـر- facir): گوناهکار، تاوانکار، زیناکار، فاسق.

فاجره- ا.فا.ع(فاجیره- facire): ژنی بەدکار، فاحیشە، قەحبە، سۆزانی، ڕووسپی.

فــاجع- ا.فــا.ع(فــاجــیع- 'faci): بە ئازار، کارەساتی دڵتەزێن، بەڵاو مسیبەت.

فــاجـعــه- ا.ع(فــاجــیـئـە- faci'e): بەڵا، مــســیــبــەت، دەردو خــەم، کــارەســات، روداوو قەوماوی ناخۆش.

فاجور- ص.ع(فاجوور- facûr): زیناکار.

فاجه- ا(فاجە- face): باوێشک.

فـاحش- ص.ع(فـاهیش- fahişe): ناشـیـرین، دزێو، خراپەی لە رادەبەدەر، ئاشکرا، زۆر.

غلط فـاحش- ا.مـر(غـەلەتی فـاهیش- xeleti fahes): هەڵەی گەورەو ئاشکرا.

فـاحـشـه- ص.ع(فـاهیـشـە- fahişe): ژنی خـراپ، سـۆزانی، کـاری زۆر دزێو، گـوناحی زۆر گەورە.

فاحشگی- ا.مص(فـاهیشـەگی- fahişegî): زیناکاری.

فـاحـشـەخـانه- ا.مـر(فـاهیـشـەخـانە- fahişe xane): قەحبەخانە.

فـاختـه- ا(فـاختـە- faxte): کـوکـو، قـومـری، کوکوختی، بی بی سوو.

فاختەگون- ص(فاختەگوون- faxte gûn): خاکی، قاوەیی، بۆر، بەڕەنگی کوکو.

فاخته مهر- ص(فاخته میهر- faxte mihr): خـەڵکی بێ وەفـا، کـوکـو بە کـەم وەفـایی ناسـراوە چونکە زوو زوو نێرەکەی دەگۆڕێ.

فــاخـر- ا.فــا.ع(فــاخـیـر- faxir): زۆر چاک‌و فاخیر، فەخرفرۆش، خۆ هەڵکێش.

فاخره- ا.فا.ع(فاخیـره- faxire): سەنگین و گرانبەهاو فاخیر، ژنی خۆ هەڵکێش.

فـاخره- ا(فـاخـیـره- faxire): جـۆره گـیـایەکـه جاران بۆ دەرمان بەکار دەهات.

فاخریدن- مص.م(فاخـەریدەن- faxerîden): کڕینەوە، دووبارە کڕین.

فـــاخـــور- ا.ع(فـــاخـــوور- faxûr): جــۆره ڕێحانەیەکە.

فــاخـیــدن- مص.م(فـاخـیـدەن- faxîden): شــیـکردنەوە، هەڵاجی کــردن، جــیــاکــردنەوە، جیاکردنەوەی پەموو لە ناوکەکەی.

فاخیده- ا.مف(فاخیده- faxîde): شیکراوە، جیاکراوە، لۆکەی هەڵاجی کراو.

فــادزهر- ا.مـر(فـادزەهر- fadzehr): تریاک، دژە ژەهر.

فــــادوســــیــــدن- مص.ل(فــــادووســــیــــدەن- fadûsîden): لـکان، لـکانی شـــتــــێـک بە شتێکەوە.

فار- ا.ع(فار- far): مشک.

فار- ا.فر(فار- far): منارەی دەریایی، فانۆسی دەریـایی، چـرای دەریایی، چرایەکــە لە کــەنارێن دەریا لەسەر بورجان دادەنرێ بۆ ڕێنوێنی کەشتیان.

فار- ا.فا.ع(فاڕ- farr): هەڵاتوو، راکردوو.

فاراب- ا.ص(فاراب- farab): شاری فاراب.

فــارابی- ص.ن(فــارابی- farabî): خــەڵکی فـاراب (شارێکی ترکسـتـانە لە کـەناری رۆژاوای رووباری سەیحون.

فــاراد- ا.فــر(فــاراد- farad): یەکــەیەکی ئەندازەگیری.. کارەبایە.

فارد- ا.فا.ع(فارید- farid): یەکانە، تەنیا، تاق‌و تەنیا، بە تەنێ ماو.

فارس- ا.خ(فاریس- faris): ئەوەی بە زمانی فارسی دەدەوێ.

فــارس- ص.ع(فــاریس- faris): ســوارچاک، جەنگاوەر، دلاوەر.

فارسی- ص.ن(فارسی- farsî): سەر بە نەتەوەی فارس، زمانی فارسی.

فارط- ا.فا.ع(فاریت- farit): پێشڤەرۆ بەرەو ئاو.

فارطان- ا.خ.ع(فاریتان- faritan): ناوی دوو ئەستێرەیە.

فارع- ا.فا.ع(فارئ- fari’): شاخەوان، بەرزو بڵند، بەرزو جوان، لوتکەی چیا.

فارعە- ا.فا.ع(فارئە- fari’e): لوتکەی چیا، قوللەی کێو.

فارغ- ا.فا.ع(فاریغ- farix): کەسێک لە کار بووبێتەوە، ئاسوودە، ئارام، بێکار.

فارغ ساختن- مص.م(فاریغ ساختەن- farix saxten): ئاسوودەکردن، ئارام کردن، تەواو کردنی کارێک.

فارغ شدن- مص.ل(فاریغ شودەن- farix şuden): لێبوونەوە، دەست بە تاڵ بوون، ئاسوودە بوون، ئارام بوون.

فارغانە- ق(فاریغانە- farixane): لە حاڵی دەستبەتاڵی و ئاسوودەییدا.

فارغ دل- ص.مر(فاریغ دیل- farix dil): دڵنیا، ئاسودە دڵ.

فارغ زی- ص.فا(فاریغ زی- farix zî): ئاسوودەژین.

فارفتن- مص.م(فاروفتەن- faruften): ماڵین، گسکدان، دووبارە ماڵین، گسک دانەوە.

فارق- ا.فا.ع(فاریغ- farix): جیاکەرەوە، ئەوەی فەرقی هەقو ناهەق بکات، جیاوازی نێوان دوو شت.

فارقە- ا.فا.ع(فاریغە- farixe): ژنی جیاکەرەوە.

فارنهایت- ا.انگل- فارین هایت- farin hayt): یەکەی پلەی گەرمییە.

فاروق- ص.ع(فارووغ- farûx): جیاکەرەوەی هەق لە ناهەق، نازناوی عومەری کوڕی خەتابە، باشترین تریاق(بەنج).

فارە- ا.ع(فارە- fare): یەک مشک.

فارە- ص.ع(فاریھ- farih): چوست و چالاک، چەلەنگ، مەعلان، کارامە، لێزان.

فارهە- ص.ع(فاریهە- farihe): کیژ یان ژنی گەنج و جوان.

فاریاب- ا.(فاریاب- faryab): کشتوکاڵ و زەرعاتی بەراو.

فاریابی- ص.ن(فاریابی- faryabî): خەڵکی فاریاب (کە شارێکی خۆراسان بووە لە نزیکی بەڵخ لە کەناری رۆژئاوای جەیحون.

فاریختن- مص.(فاریختەن- farixten): رژان، رژاندن، دارژان.

فاریدن- مص.م(فاریدەن- farîden): قووتدان.

فاز- ا.فر(فاز- faz): دیمەن، قۆناغ، گۆڕان، حاڵەت، گۆڕینی بەرەبەرە.

فاژ- ا(فاژ- faj): باوێشک، ئاژاژگێ.

فاژیدن- مص.ل(فاژیدەن- fajîden): باوێشکدان.

فاس- ا.ع(فاس- fas): تەور، تەشوێ، پاچ.

فاسپردن- مص.م(فاسیپوردەن-fasipurden): پێ سپاردنەوە، دووبارە پێ سپاردن.

فاستدن- مص.م(فاسیتەدەن- fasiteden): لێ سەندنەوە، دووبارە سەندنەوە.

فاستونی- ا(فاستوونی- fastûnî): فاسۆنی، جۆرە قوماشێکە بۆ چاکەتو پانتۆڵ یان کورتەکو شەرواڵ بەکاردێ.

فاسخ- ا.فا.ع(فاسیخ- fasix): هەڵوەشێنەری پەیمان و عەقدنامەو بەڵێننامەو...

فاسد- ص.ع(فاسید- fasid): خراپ بوو، گەندەڵ، زایەبوو، خراپ، زەبوون، بۆگەن، عەیبدار.

فاسدساختن- مص.م(فاسید ساختەن- fasid saxten): خراپ کردن، گەندەڵ کردن، فەوتاندن، عەیبدارکردن.

فـاسـد شـدن- مص.ل(فـاسـیـد شـودەن- fasid şuden): بۆگەن بوون، خرابوون، گەندەڵ بوون، فەوتان، عەیبداربوون.

فاسق- ا.فا.ع(فـاسیغ- fasix): گوناحکار، زیناکار، لە هەق لادەر.

فـاسـقـە- ا.فـا.ع(فـاسـیـغـە- fasixe): ژنی بەدکار، سۆزانی.

فاسی- ا(فاسی- fasî): جۆرە رووەکێکە.

فـاسـیس- ا.فـر(فـاسـیس- fasîs): دیەن، روخسار، رواڵەت، رووکار.

فاش- ص(فاش- faş): ئاشکرا، بڵاوبوونەوە، کڤش.

فـاش شـدن- مص.ل(فـاش شـودەن- faş şuden): بـڵاوبـوونـەوە، ئـاشـکـرابـوون، کڤشبوون، خویابوون.

فـاش گـردیدن- مص.ل(فـاش گـەردیدەن- faş gerdîden): ئـاشـکـرابـوون، بـڵاوبـوونـەوە، کڤشبوون، خویابوون.

فـاش کـردن- مص.م(فـاش کـەردەن- faş kerden): بڵاوکـردنەوە، ئاشکراکـردن، لەقاودان.

فاشرا- ا(فاشرا- faşra): جۆرە رووەکێکە لە کۆنا بۆ دەرمان بەکار دەهێنرا.

فـاشر ستین- ا(فـاشـیریستین- faşiristîn): جۆرە گیایەکە لە لاولاو دەچێت.

فـاشـورانیـدن- مص.م(فـاشـورانیـدەن- faşuranîden): هاڕوژاندن.

فـاشـیـست- ص.فـر(فـاشـیـست- faşîst): پەیڕەوی ڕێبازو ڕێچکەی فاشیزم.

فـاشـیسم- ا.فر(فـاشـیـسم- faşîsm): ناوی ڕێبـازو قـوتابخـانەیەکی سـیـاسیو جـۆری حکومەتێک بوو کە لە نێوان جەنگی یەکەم و جەنگی دووەمی جیهاندا لە ئیتالیا حوکمڕان بوو، و بە شـێـوازێکی ملهـوڕانەو دیکتـاتۆری فـەرمـانڕەوایی دەکـرد، ئێـسـتـا پتـر بە مـانای دیکتاتۆری بەکاردێ.

فاصل- ا.فا.ع(فاسیل- falil): سنووری نێوان دوو زەوی، سنووری نیوان دوو شت.

فـاصلە- ا.فـا.ع(فـاسـیـلە- fasile): مـاوەی نێـوان دوو شت، ئەوەی لە نێـوان دوو شـتـدا روودەدات.

فاصلە دادن- مص.م(فـاسـیلە دادەن- fasile daden): فاسیلەدان، سنووردانان لە نێوان دوو شتدا.

فاصلەگرفتن- مص.ل(فاسیلە گیریفتەن- falile giriften): سنووردانان لە نێوان خۆو کـەسێک یان شتێکی دیدا.

فـاضح- ا.فـا.ع(فـازیھ- fazih): سـپـێـدە، ئاشکراکار، ریسواکار.

فـاضل- ا.فا.ع(فـازیل- fazil): زانا، خـاوەن فەزڵ، کەسێک لە زانستو کەماڵدا لە خەڵکانی دی زیاتر بێ.

فـاضل اب- ا.مـر(فـازیل ئاب- fazil ab): ئاوی زیادە کە لە سەری رووبار یان جۆگە بڕوات، چڵکاوی گەرماو و موبەق.

فاضلات- ا.فـا.ع(فـازیلات- fazilat): ژنێن خودان فەزڵ.

فـاضـلانە- ق.ص(فـازیلانە- fazilane): زانایانە، هێژایانە.

فاضلتر- ص.ت(فازیلتەر- fazilter): باڵاتر، زیاتر، زاناتر.

فـاضلە- ا.فـا.ع(فـازیلە- fazile): باڵا، زانا (بۆ مێ).

فـاطر- ا.فـا.ع(فـاتیـر- fatir): خـولـقـێنەر، داهێنەر، خوای گەورە.

فاطمە- ا.ص.ع(فاتیمە- fatime): ژنێ کە منداڵی خـۆی لە شـیـر بڕیبـێـتـەوە، ناوی کـچی حەرزەتی پێغەمبەرە.

فاطمی- ص.ن.ع(فاتیمی- fatimî): ئەولادی حەزرەتی فاتیمە.

فاطمەارە- ا.مر(فاتیمە ئەڕە- fatime ere): ناوی قارەمانێکی هەزارو یەک شەوەیە، ژنی زۆر بێ شەرم.

فاطن- ص.ع(فاتین- fatin): زیرەک، زانا.

فاعل- ا.فا.ع(فائیل- fail): کارا، بکەر، کارکەر، کرێکاری قورکاری.

فاعله- ا.فا(فائیله- faile): بکەر (بۆ مێ).

فاغره- ا.ع(فاغیره- faxire): جۆرە رووەکێکە.

فاغیه- ا.ع(فاغییه- faxiye): شکۆفەی خەنە، لقی خەنە، هەر شکۆفەیەک کە بۆنی خۆشبێ.

فافا- ص(فافا- fafa): هەر شتێک باش‌و جوان بێ، جوان.

فاق- ا(فاغ- fax): درزی نێوان ردێنی درێژ، کوێرکردنی چاو، دەربوونی دوومەڵ.

فاق- ا.ع(فاغ- fax): کاسەی پڕ تەعام، دەشت‌و تەختانی، بیابان.

فاقد- ا.فا.ع(فاغید- faxid): ئەوەی کەسێک یان شتێکی لە دەست دابێ، ژنێ کە فەرزەن یان مێردی خۆی لە دەست دابێ.

فاقع- ص.ع(فاغیئ- faxi'): زەردی خالیسە، زۆر زەرد.

فاقعه- ا.ع(فاغیئه- faxi'e): تەنگانە، بەڵا، ناخۆشی.

فاقه- ا.ع(فاغه- faxe): نەداری، دەستکورتی، هەژاری.

فاکتور- ا.فر(فاکتوور- faktûr): لیستی حیساب.

فاکولته- ا.فر(فاکوولته- fakûlte): زانستگە، کۆلیج.

فاکه- ا.فا.ع(فاکیه- fakih): خواوەندی میوە، میوەفرۆش، پیاوی حەنەکچی، قسەخۆش، دەم بە پێکەنین.

فاکهانی- ص.ع(فاکیهانی- fakihanî): میوەفرۆش.

فاکهه- ا.ع(فاکیهه- fakihe): میوە، فیقی.

فال- ا(فال- fal): فاڵ، گەشبینی.

فال دیدن- مص.ل(فال دیدەن- fal dîden): فاڵگرتنەوە.

فال زدن- مص.ل(فال زەدەن- fal zeden): فاڵگرتنەوە.

فال گرفتن- مص.ل(فال گیریفتەن- fal giriften): فاڵگرتنەوە.

فال- ا.(فال- fal): چەند (چەند گوێزێک) یک فال گردو.

فالبین- ص.فا(فال بین- fal bîn): فاڵچی، فاڵگرەوە.

فالج- ا.ع(فالیج- falic): ئیفلیج، ئیفلیجی.

فالج زده- ا.فا(فالیج زەدە- falic zede): موفتەلا بە ئیفلیجی.

فالق- ا.فا(فالیغ- fali¨x): خەرەند، داهێنەر، خودا.

فالکباز- ا.ص(فالەکباز- falek baz): فاڵچی، فاڵگرەوە، فاڵچییەک لە کووچەو کەناران دابنیشێت و فاڵ بۆ خەڵکی بگرێتەوە.

فالگو- ص.فا(فالگوو- falgû): فاڵچی، بەختگرەوە.

فالگوش- ا.مر(فالگووش- fal gûş): ئەمە لای کورد بەردی جومعەی پێ دەگوترێ، ئەمە زیاتر کاری ژنە، ژنێک لە رۆژی ٥ شەممە لەسەر جومعە لە رێگایەک یان چوار رێیانێک دەوەستێ‌و بە نیازی خۆی گوێ لە قسەی یەکەم کەس دەگرێ کە بەوێندەردا رەت دەبێ‌و بەمەش دەزانێ نیازەکەی دێتە دێ یان نا.

فالگیر- ص.فا(فالگیر- falgîr): فاڵچی، فاڵگرەوە.

فالنامه- ا.مر(فالنامە- falname): فاڵنامە، کتێبێکە کە دەستوورو رێ‌و شوێنی فاڵگرتنەوەی تێدا نووسراوە.

فالوده- ا(فالوودە- falûde): بەستەنی، دۆندرمە.

فالوذج- ا(فالووزەج- falûzec): فالودە، بەستەنی.

فالیز- ا(فالیز- falîz): باغ، بێستان.

فالینوس- ا(فالینووس- falînûs): شاتەڕە.

فالیه- ا.ع(فالییە- faliye): جۆرە مێرووویەکە لە کونی ماراندا دەژی.

فام- پس(فام- fam): پاشگرێکە پتر مانای رەنگ دەدات وەک: سیاە فام، رەشباو.

فام- ا. (فام- fam): قەرز.

فامگزار- ص.فا(فامگوزار- fam guzar): ئەوەی قەرز بداتەوە، قەرزدەر، سەر راست.

فامیل- ا.فر(فامیل- famîl): ماڵبات، خێزان، خانەوادە، کوانگو وەچاخ، تیرەو تایفە.

فامیلدار- ص.فا(فامیلدار- famîldar): کەسێک لە بنەماڵەیەکی ناوداربێ، وەچاخزادە.

فانتزی- ا.فر(فانتیزی- fantizî): خەیاڵ، وەهم، وێنا، زەوق، فەنکاری، فانتازی.

فانتوم- ا.فر(فانتوم- fantûm): تارمایی، خەیاڵ، وێنەی خەیاڵی، شەبەنگ، تاپۆ.

فانوس- ا(فانووس- fanûs): فانووس.

فانوس خیال- ا.مر(فانووسی خەیال- fanûsi xeyal): فانۆسی خەیاڵی، فانۆسێکە لە سەر شووشەکەی یان پەردەکەی نەخشو نیگار هەبووەو بە جوڵاندنی فانۆسەکە سێبەری ئەو نەخشو نیگارانە لەسەر دیواران دەرکەوتووە.

فانوس دریایی- ا.مر(فانووسی دەریایی- fanûsî deryayî): فانۆسی دەریایی، فەنار، جۆرە فانۆسێکە لە بەندەرەکاندا لەسەر بورجان دایدەنێن بۆ رێنوێنی کەشتییان.

فانوسقه- ا(فانوسغە- fanûs¨xe): فیشەک دان، رەخت، فیشەکلغ.

فانه- ا(فانە- fane): پواز، ئەو قاڵبەدارەی لە ناو قۆندەرەی دەنێن، پشتیوانەی دەرگا.

فانی- ا.فا.ع(فانی- fanî): ناپایەدار، شتێ نەمێنێو لەناو بچێ.

فانیز- ا(فانیز- fanîz): شەکر، قەندی سپی.

فاوا- ص(فاڤا- fava): شەرمەزار، ریسوا.

فاوانیا- (فاڤانیا- favaniya): جۆرە رووەکێکە.

فایتون- ا.فر(فایتوون- faytûn): عەرەبانە، گالیسکەی چوار چەرخە.

فئات- ا.ع(فیئات- fiat): گرووپان، تاقمان، دەستەیان.

فؤاد- ا.ع(فوئاد- fûad): دڵ، ئەقڵ.

فیودال- ا.ص.فر(فیوودال- fiyûdal): فیووداڵ، دەرەبەگ، ئاغا.

فئودالیته- ا.فر(فیوودالیتە- fiyûdalîte): جۆرە سیستەمێکی فیوداڵی بوو لە سەدەکانی ناڤیندا لە ئەورووپادا باو بوو، و فیوداڵەکانو خاوەن موڵکە گەورەکان بۆیان هەبوو فەرمانڕەوایی رەعیەتو مەسکێنانی خۆ بکەن.

فیودالیسم- ا.فر(فیوودالیسم- fiyûdalîsm): فیودالیزم، سیستەمی حوکمڕانی فیوداڵان کە هەقی حوکمڕانیان بەسەر هەموو کاروباری کۆمەڵایەتیو سیاسیو ئابووری جوتیارانو مسکێنانەوە هەبووە.

فئه- ا.ع(فیئە- fi'e): جماعەت، تاقم، گرووپ، دەستە.

فبها- ع(فەبیها- febiha): زۆر چاکە، باشتر.

فت- مص.ع(فەتت- fett): شکان، وردوخاش کردن، بڵاو، پەرتو بڵاو، درز لەبەردا.

فتاء- ا.مص (فەتاء- feta'): لاوی، جەوانی، کەرەمو سەخاوەت، دڵو چاو تێری.

فتائل- ا.ع(فەتائیل- fatail): فتیلە، پڵیتە، شاف.

فتات- ا.ع(فوتات- futat): بەرماوە، ورتکەنان، وردە و خوردەی هەر شتێک.

فتات- ا.ص.ع(فەتات- fetat): کچۆڵان، کیژانی گەنج.

فتاح- ص.ع(فەتتاه- fettah): فەتحکار، پشتیوان، حاکم، داوەر.

فتادن- مص.ل(فەتادەن- fetaden): کەوتن.

فـتـاریدن- مص.م(فـەتاریدەن- fetarîden): هەڵکەندن، رشتن، پەرتو بڵاوکـردن، دڕاندن، شـەقکردن، جـیـاکـردنەوە، پەریشـان کـردن، پەراگەندەکردن.

فـتـالنده- ا.فـا(فـەتالەندە- fetalende): پەرێشـانکەر، رێژەر، پەرتو بڵاوکـەر، پەراگەندەکار.

فتالیده- ا.مف(فەتالیدە- fetalîde): رژاو، پەرتو بڵاو، دڕاو، پەریشان.

فـتـان- ص.ع(فـەتتـان- fettan): جـوان و دڵڕفێن، شەیتان، دز، رێگر، فیتنەگێڕ.

فتانه- ص.ع(فەتتـانە- fettane): دڵڕفێن، زۆر جوان، فیتنەگێڕ.

فـتـاوی- ا.ع(فـەتاڤی- fetavî): فـتـوا، رای حاکمی شەرع.

فتح- مص.م.ع(فەتە- feth): گرتن، کردنەوە، سەرکەوتن، گرتنی شارێک.

فـتـح کـردن- مص.م(فـەتح کـەردەن- feth kerden): کردنەوە، گرتن، سەرکەوتن بەسەر دژمندا.

فـتـحـات- ا.ع(فـەتەهات- fetehat): کـون، کەلێن، کەلەبەر.

فـتـحنامـه- ا.مر(فـەتە نامـە- feth name): نووسراوێک هەواڵی سەرکەوتنی تێدا بێ.

فتحه- ا.ع(فەتهە- fethe): سەر: (نیشانەیەکە دەخرێتە سەر پیت).

فتدن- مص.ل(فوتەدەن- futeden): کەوتن.

فتر- ا.مص(فەتەر- feter): سستی، لاوازی، ساردی.

فـتـراک- ا(فیـتـراک- fitrak): تەرک بەندی زین.

فترت- ا.ع(فەترەت- fetret): سستی، خاوی، مـاوەی نێـوان دوو نۆرەتێ، زەمـانی نیـوان دوو پێغەمبەر.

فتردن- مص.م(فەتەردەن- feterden): دڕین، پەرت کردن، شەق کردن.

فتق- مص.ل.ع(فـەتغ- fetx): کـرانەوە، دڕان، قۆڕبوون.

فتق بدن- ا.مر(فەتغ بەند- fetx bend): فتق بەند، جۆرە پشـتێنێکی تـایبـەتیـیـە خـەڵکی قـۆڕ دەیبەستن.

فـتـک- مص.م.ع(فـەتک- fetk): گـرتنی لە ناخافڵی کەسێک، کوشتنی لەنکاوی کەسێک.

فتل- مص.م.ع(فەتل- fetl): بادان.

فـتليـدن- مص.م(فـەتەلیـدەن- fetelîden): رشتن، شەق کردن، دڕاندن، پەریشان کردن.

فتن- ا.ع(فـیـتـەن- fiten): ئاژاوە، تاقیکردنەوە، گـومڕاکـردن، کـفـر، نا حەزی نێـوان خەڵکی، مەینەت، عەزاب، ئاژاوە، شێتی.

فتنه- مص.م.ع(فیـتنە- fitne): گـومڕاکـردن، تاقیکردنەوە، ئاژاوەنانەوە.

فتنه انگیـختن- مص.م(فـیـتنە ئەنگیـختـەن- fitne engixten): ئـاژاوە نـانـەوە، ئـاژاوە بەرپاکردن.

فـتنه انگیـز- ص.فـا(فـیـتنە ئەنگیـز- fitne engîz) ئاژاوەگێڕ.

فـتنهجـو- ص.فـا(فـیـتنەجـو- fitne cû): ئاژاوەگێڕ، فیتنەچی.

فتنهخیـز- ص.مر(فیـتنەخیـز- fitne xîz): شوێنی بە ئاژاوەو پڕ شەڕو ئاشوب.

فـتـنهزا- ص.مـر(فـیـتـنەزا- fitne za): ئاژاوەزێ.

فـتنهشـدن- مص.ل(فـیـتنە شـودەن- fitne şuden): شەیدابوون، ئاشق بووون.

فتنهگـر- ص.فـا(فـیـتنەگـەر- fitne ger): ئاژاوەگێڕ.

فـتنهنشـان- ص.فـا(فـیـتنەنیـشـان- fitne nişan): ئاژاوە کـوژێنەوە، کـەسـێک ئاژاوە بکوژێنێتەوە.

فـتـوت- ا.مص.ع(فـوتووڤـەت- futûvet): تافی لاوی، جوامێری، سەخاوەتو دلاوایی.

فتوح- ا.ع(فوتووه- futûh): سەرکەوتنان، فەتحان.

فتوحات- ا.ع(فوتووهات- fultûhat): ئەو شارانەی بەشەڕ دەگیرێن.

فتور- مص.ل.ع(فوتوور- futûr): ئارام بوون، خاوبوونەوە، پەرێشان بوون، هێوربوونەوە.

فتوره- ا(فەتوورە- fetûre): پارچە، قوماش.

فتون- مص.ع(فوتوون- futûn): ئاژاوەنانەوە، کەوتنەئاژاوەوە، خستنە ئاژاوەوە، شەیدا بوون، ئاشق بوون.

فتوی- ا.ع(فەتڤا- fietva): فتوا، رای زانای ئایینیو حاکمی شەرع دەربارەی مەسەلەیەک.

فتوی دادن- مص.ل(فەتڤادادەن- fetva daden): فتوادان، رادانی زانای ئایینی لە مەسەلەی شەرعیدا.

فتوی پرسیدن- مص.م(فەتڤا پورسیدەن- fetva pursîden): پرسینی رای موفتی لە مەسەلەیەکی شەرعیدا.

فتوی خواستن- مص.م(فەتڤا خاستەن- fetva xasten): پرسینی رای موفتی لە مەسەلەیەکی شەرعیدا.

فته- ا(فەتە- fete): بلیت، بەرگە، گوزەرنامە.

فته طلب- ا.مر(فەتە تەلەب- fete teleb): چەک خواز، سفتە.

فتی- ا.ص.ع(فەتا- feta): لاو، جوامێرو دلاوا.

فتی- ص.ع(فەتی- fetî): نۆ لاوی، نەورەسیدە لە هەر شتێک، نۆبەرە، تازە.

فتیات- ص.ع(فەتەیات- feteyat): کیژۆلان.

فتیان- ص.ع(فیتیان- fityan): لاوان، نۆلاوان، سەخی تەبیعەتان.

فتیت- ص.ع(فەتیت- fetît): نانە رەق، وردەنان، وردەو کوتراوی هەر شتێک.

فتیدن- مص.ل(فوتیدەن- futîden): کەوتن.

فتیش- ا.فر(فیتیش- fitîş): هەر شتێ بپەرسترێ، وەکو بت.

فتیشیست- ص.فر(فیتیشیست- fitîşîst): پەرستاری فیتیش، ئەوەی فیتیش بپەرستێ.

فتیشیسم- ا.فر(فیتیشیزم- fitişîsm): رێبازی فیتیشیسی.

فتیل- ص.ع(فەتیل- fietîl): بادراو.

فتیله- ا.ع(فەتیلە- fetîle): پلیتە، فتیلە.

فتیه- ص.ع(فیتیە- fitye): لاوی، گەنجێتی، لاوان، گەنجان.

فج- ص(فوج، فیج- fuc, fic): لێو شۆڕ.

فج- ا.ع(فەجج- fecc): رێگەی بەرینی نێوان دوو شاخ.

فجاء- مص.م.ع(فوجائە- fuca'e): پەلامارداني لەنکاو، کوشتنی لە نا خافڵ، گرتنی لە ناکاوی کەسێک.

فجاء- مص.م.ع(فەجائە- feca'e): گرتنی لە نکاوی کەسێک، غافڵگیرکردن، غافڵ کوشتن.

فجاج- ا.ع(فوجاج- fucac): رێگەی بەرینو ئاشکرای نێوان دوو شاخ.

فجار- مص.ع(فیجار- ficar): زیناکردن، رابواردنی حەرام، گانی حەرام.

فجار- ا.ع(فیجار- ficar): رێگەی بەرینو ئاشکرای نێوان دوو چیا.

فجار- ا.ع(فوججار- fuccar): زیناکاران.

فجایع- ا.ع(فەجایئ- fecayi'): کارەساتان، مسیبەتو بەلایان.

فجر- ا.ع(فەجر- fecr): کازیوە، بەرەبەیان، سپێدە، ئەلەند.

فجره- ص.ع(فەجەرە- fecere): بەدکاران، زیناکاران.

فجفاج- ص.ع(فەجفاج- fec fac): فشەکەر، فیشاڵباز، پیاوی چەنەبازو بێهودەوێژ، خۆهەڵکێش.

فجل- مص.ل.ع(فەجەل- fecel): نەرم و داهێزراو، خەست بوون، ئەستوور بوون، قایم بوون.

فجل- ا.ع(فوجول- fucul): تور، ترپ.

فجور- ص.ع(فەجوور- fecûr): خراپەکردن، گوناح کردن، لە هەق لادان، درۆکردن، زیناکردن.

فجور- ص. ع (فەجور- fecûr): ژن یان پیاوی داوین پیس.

فجە- ا.ع(فوجە- fucce): درز، شەق، زەندۆڵ.

فجیع- ص.ع(فەجیئ- fecî'e): بەسوێ، بە ئازار، خەمناک.

فجیعە- ا.ع(فەجیئە- fecî'e): کارەسات، مسیبەتی بە ئازار، بەڵای ناخۆش.

فچفچە- ا(فوچفوچە- fuç fuçe): چپە چپ، مقۆ مقۆ، دەمگۆ.

فحاش- ص.ع(فەههاش- fehhaş): بەدخووی زمان پیس، جنێو فرۆش.

فحاشی- ا.مص(فەههاشی- fehhaşî): جنێو فرۆشی، دەمپیسی.

فحاص- ص.ع(فەههاس- fehhas): کنوکۆکار، کەسێک زۆر بکۆڵێتەوە.

فحال- ص.ع(فیهال- fihal): فەحلان، نێران، کەڵان، کەڵیاگەل.

فحام- ا.ع(فیهام- fiham): رەژووان، زوغاڵان، خەڵوزان.

فحام- ا.ص.ع(فەههام- fehham): رەژوو فرۆش، رەژووکەر.

فحاوی- ا.ع(فەهاڤی- fehavî): ناوەڕۆکان.

فحث- مص.ع(فەهس- fehs): کۆڵینەوە.

فحش- مص.ل.ع(فوهش- fuhş): خراپە کردنی لە ئەندازە بەدەر، جنێودان.

فحشاء- ا.ع(فەهشاء- fehşa'): گوناهی گەورە، کاری زۆر دزێوو قێزەون، زینا، گانی حەرام.

فحص- مص.م.ع(فەهس- fehs): تاقیب کردن، کۆڵینەوە، تەفتیش کردن.

فحل- ص.ع(فەهل- fehl): فەحل، نێر، پیاوی دیارو زاناو بەنامێ، دیار.

فحم- ص.ع(فەهم- fehm): رەژوو، زوخاڵ، خەڵووز.

فحمە- ا.ع(فەهمە- fehme): یەک کڵۆ خەڵوز.

فحواء- ا.ع(فەهڤاء- fehva'): ناوەڕۆک، کاکڵ، پوختە.

فحول- ص.ع(فوهول- fuhûl): فەحلان، کەڵە ناوداران، نێران.

فحولت- ا.مص.ع(فوهوولەت- fuhûlet): نێرایەتی.

فحوم- ا.ع(فوهووم- fuhûm): خەڵوزان.

فحوی- ا.ع(فەهڤا- fehva): ناوەڕۆک، کاکڵ، مەبەستو کرۆکی قسە.

فخ- ل،غ(فەخخ- fexx): داو، فاق، تەڵە.

فخ- مص.ل.ع(فەخخ- fexx): پرخەپرخ کردن لە خەودا، پرخاندن لە خەودا.

فخاخ- ا.ع(فیخاخ- fixax): داو، تەڵە.

فخار- مص.ل.ع(فیخار- fixar): هاو فەخری، فەخرکردن بەسەر یەکدا.

فخار- مص.ل.ع(فەخار- fexar): نازین، فەخر کردن.

فخار- ا.ع(فەخخار- fexxar): خۆهەڵکێش، فەخر فرۆش.

فخار- ا.ع(فەخخار- fexxar): سواڵەت، کورەچی.

فخاری- ا.ع(فەخخاری- fexxarî): سواڵەتفرۆش، گۆزەگەر.

فخامت- مص.ل.ع(فەخامەت- fexamet): گەورەبوون، بەرزبوونی پلەو پایە.

فخذ- ا.ع(فەخز- fexz): ڕان.

فخذ- ا.ع(فەخز- fexz): کەسوکارو خزم و ماڵباتی پیاو.

فخر- مص.ل.ع(فەخر- fexr): نازین، فەخرکرن.

فــخـرکـردن- مص.ل(فـەخـر کـەردەن- fexr kerden): خۆ هەڵکێشان، بەخۆنازین.

فـخـفـرە- ا(فـەخـفـەرە- fexfere): سـوس، کەپەک، کۆن، نانی کۆنو ماوە.

فـخم- ا(فـەخـەم- fexem): پارچە پەڕۆیەکی گـەورەیە لەبن درەخـتی بەردارداو رایدەخـەن تا میوەکەی بوەرێننە سەری.

فـخم- ص.ع(فـەخم- fexm): بڵندپایە، پایە بەرز، قەدرگران، قسەی خۆشو رەوان.

فخمیدن- مص.م(فەخمیدەن- fexmîden): جیاکردنەوەی لۆکە لە ناوکەکەی، شیکردنەوەی لۆکە.

فـخمندە- ا.فا(فـەخـمـەندە- fexmende): ئەوەی لۆکە شیبکاتەوەو دانەکەی لێ دەربێنێ.

فـخـمـیـدە- ا.مف(فـەخـمـیـدە- fexmîde): لۆکەتی شیکراوە .

فخن- ا (فەخەن- fexen): ناوباغ.

فخوخ-ا.ع(فوخوخ-fuxûx): داو، تەڵە، فاق.

فـخـور- ص.ع(فـەخـوور- fexûr): نازکـەر، فەخرکەر.

فــخــیـخ- مص.ل.ع(فــەخــیـخ- fexîx): پرخەپرخکردن لە خەودا، فیشکاندنی مار.

فخیر- ا(فەخیر- fexîr): مامێز.

فـخیم- ص.ع(فـەخیم- fexîm): گران قـەدر، گەورە، پایەبەرز.

فـداء- مص.ل.ع(فـیـداء- fida’): سـەربایی، بەهای سەر، فـدیەدان، خۆکڕینەوە لە یەخسیری، پارەدان بۆ خۆ رزگارکردن لە دیلی یان شتی دی.

فداشدن- مص.ل(فیداشودەن- fida şuden): گـیـان فـیـداکـردن لە رای کـەسێک یان مـەبەستو ئارمانجێک.

فـداکردن- مص.م(فیداکەردەن- fida kerden): قوربانی کردن، خۆ فیداکردن لە پێناوی مەبەستێک یان کەسێک، گیان فیداکردن.

فـداء- ا.ع(فـەداء- feda’): عـەماری ئازووقە، عەماری کاڵا.

فـدائی- ص.ع(فـیـدائی- fida’î): فـیـدائی، پێشمەرگە، گیان فیدا.

فـدافـد- ا.ع(فـەدافـیـد- fedafid): شـوێنی دژوارو سـەخت، شـوێنی بەرز، دەست، زەوی هەموارو راستانی .

فداکار- ص.مر(فیداکار- fidakar): فیداکار، کەسێک گیان یان سامانی خۆی لە رای کەسێکی دیدا فیدابکات.

فـداکـاری- ا.مص(فـیـداکـاری- fidakarî): فیداکاری، گیان فیداکردن.

فــدام- ا.ع(فــەددام- feddam): دەم بەند، پاڵوێنکە، جـرجـێـتێ یان پەڕۆیەکی تەنک کـە شلەمەنی پێ بپاڵێورێ.

فـدامت- مص.ل.ع(فـەدامـەت- fedamet): دامان لە قسەکردندا، گەوج بوون.

فـدان- ا.ع(فـەددان- feddan): دوو گـا بۆ جووتکردن بەیەکەوە ببەسترێن، مەزرا، کێڵگە، پێوانەیەک بووە بۆ پێوانی پانتایی.

فدراسیون- ا.فر(فیدیراسیون- fidirasyûn): فیدراسیۆن، یەکێتی چەند وڵاتێک، یەکێتی چەند شارێک، یەکـێتی چەند دەسـتـەیەک لە خـەڵکی، ئەنجوومەنی کارگێڕی لقێک لە وەرزش.

فدرال- ص.فر(فیدیرال- fidiral): فیدراڵ.

فدرالیسم- ا.فر(فیدیرالیسم- fidiralism): سیستەمی سیاسەتێکە کە بەپێی ئەوە وڵاتێک لە چەند هەرێمو ناوچەیەکی سەربەخۆ پێکدێ، وەکو وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا.

فـدرنجک- ا(فـەدرەنجـەک- fedrencek): مێردەزمە، شەوگ، مۆتەکە.

فدرنگ- ا(فەدرەنگ- fedreng): گلاکوتک، دارێکە دەخـرێتـە پشـتی دەرگـا تا قـایم بێو نەکرێتەوە، پشتکۆڵ.

فدرە- ا(فەدرە- fedre): زەل، قەرەم، حەسیر، لەبان.

فدفد- ا.ع(فەدفەد- fedfed): شوێنی سەختو عـاسی، شـوێنی بەرز، شـوێنی دەشتو راسـتـانیو هەموار.

فدوی- ص.(فەدەڤی- fedevî): فیدایی،

فدی- ا.ع(فیدا- fîda): ئەوەی کە یەخسیران لەبری رزگاری خۆ بیدەن ، سەر بەها، بەهای سەر، سەربایی.

فدیات- ا.ع(فیدەیات- fideyat): فدیە، سەربەها، بەهای خۆ کڕینەوە.

فدیە- ا.ع(فیدیە- fidye): فدیە، سەربەها، بەهای خۆ کڕینەوە.

فذلکە- مص.م.ع(فەزلەکە- fezleke): بە کۆتایی هێنانی حیسابو لێبوونەوە لێی، خۆلاسەی کەلام، خۆلاسەو ئەنجامو کۆتایی، پوختەی قسە.

فر- ا(فەر- fer): شانو شەوکەت، شکۆ، تیشک، جوانی، رەونەق.

فر- ا.فر(فیر- fir): ئامێرێکە بۆ وشکەوەکردنو لوول کردنی قژ، ئامێرێکە وەکو تەنور یان کوانوو کە خواردنی تیا لێدەنرێ.

فر- مص.ل.ع(فەر- fer): راکردن، هەڵاتن.

کروفر- ا.مر(کەڕو فەڕ- kerrû ferr): پەلامارو راکردن، هەڵمەت و کشانەوە.

فراء- ا.ع(فەراء- fera’): کەری کێوی.

فراء- ا.ع(فیراء- fira’): فەروە.

فراء- ا.ص.ع(فەڕاء- ferra’): فەروەفرۆش، پەستەک فرۆش.

فرا امدن- مص.ل(فەرا ئامەدەن- fera ameden): هاتنەپێش.

فرا اوردن- مص.م(فەرا ئاڤەردەن- fera averden): بەدەست هێنان، دروستکردن.

فرا اوردە- ص.مف(فەرا ئاڤەردە- fera averde): بەرووبوومی بەدەست هاتوو، دروستکراو.

فرائد- ص.ع(فەرائید- feraid): گەوهەری تاقانە، بێ وێنە، بێ هاوتا، دەگمەن.

فرائس- ا.ع(فەرائیس- ferais): نێچیر، کوژراو، کوشتە.

فرائض- ا.ع(فەرائیز- feraiz): فەرزو واجبات.

فرا افکندن- مص.م (فەرا ئەفکەندەن- fera efkenden): هێنانە ئارا.

فرا بافتن- مص.مر(فرا بافتەن-fre baften): بادان، دووبارەبادان، پێکەوە بادان، پێکەوە هۆنینەوە، درۆ هەڵبەستن، بوختانو ئیفترا.

فرابر- ا(فەرابەر- feraber): ئەو بەشەی میوە کە ناوکی تێدایە.

فرابردن- مص.م(فەرا بوردەن- fera burden): پێش بردن.

فرابستن- مص.م(فەرابەستەن- fera besten): بەستن بە چاکی، مەحکەم داخستن، توندگرێ دان.

فراپایە- ص(فەراپایە- fera paye): پایە بەرز، گران قەدر.

فراپشت- ق(فەراپوشت- fera puşt): لەسەر پشت.

فراپشت کردن- مص.م(فەراپوشت کەردەن- fera puşt kerden): خستنە سەرشان.

فراپوش- ص(فەراپووش- fera pûş): بێهۆش، لە هۆش چوو.

فراپیش- ق(فەراپیش- fera pîş): پێش، بەردەم.

فرات- ا.ع(فورات- furat): دەریا، ئاوی شیرینو سازگار، ناوی رووبارێکە بە سووریاو عێراقدا دەڕوات، ناوی رووبارێکە لە کوردستانی تورکیاوە هەڵدەقوڵێ.

فراتر- ق(فەراتەر- ferater): پێشتر، نزیکتر، باڵاتر، بەرزتر.

فراترک- ق(فەرا تەرەک- fera terek): کەمێ پێشتر، تۆزێ پێشتر.

فراتە- ا(فوراتە- furate): باسوق.

فراچنگ- ق(فەراچەنگ- fera çeng): بە چنگ هێنان، بەدەست هێنان.

فراچیدن- مص.م(فەراچیدەن- feraçîden): کۆکردنەوە، کێشانەوە.

فراخ- ص(فەراخ- ferax): بەرین، پان، زۆر، فرە.

فراخ- ا.ع(فیراخ- firax): فەرخە، بێچوو.

فراخا- ا(فەراخا- faraxa): پانی، پانایی.

فراخاستن- مص.ل(فەراخاستەن- feraxasten): هەستان.

فراخ استین- ص.مر(فەراخ ئاستین- ferax astîn): دەست بڵاو، دەست کراوە، بەخشندە، سەخیو جوامێر.

فراخ اهنگ- ص.مر(فەراخ ئاهەنگ- ferax aheng): دوور بورد، گوللەیەک کە نیشانەی دوور بپێکێ.

فراخ ابرو- ص.مر(فەراخ ئەبروو- ferax ebrû): رووخۆش.

فراخبال- ص.مر(فەراخ بال- ferax bal): ئاسوودە خەیاڵ، ئاسوودە دڵ، دەستکراوە، بەخشندەو دڵاوا.

فراخبر- ص.مر(فەراخ بەر- ferax ber): سینەپان، سینگ پان.

فراخ بوم- ص.مر(فەراخ بوم- ferax bûm): دەشتی پانو بەرین.

فراخ بین- ص.فا(فەراخ بین- ferax bîn): سینگ فراوان، فراوان بین.

فراخ پیشانی- ص.مر(فەراخ پیشانی- ferax pîşanî): تەوێڵ پان، نێوچەوان پان.

فراختن- مص.م(فەراختەن- farax ten): هەڵکردن، بەرزکردنەوە.

فراخ جا- ص.مر(فەراخ جا- ferax ca): شوێنی بەرین.

فراخ چشم- ص.مر(فەراخ چەشم- ferax çeşm): چاو گەورە.

فراخ حوصله- ص.مر(فەراخ هەوسەلە- ferax hewsele): بەسەبرو حەوسەڵە، پشوودرێژ، بە ویقار.

فراخ دامن- ص.مر(فەراخ دامەن- ferax damen): داوێن پان، دەستکراوە.

فراخ درم- ص.مر(فەراخ دیرەم- ferax direm): پارەدار، زەنگین، دەوڵەمەند، دارا، بووە.

فراخ دست- ص.مر(فەراخ دەست- ferax dest): سەخی، بەخشندە، دڵاوا، دەستکراوە.

فراخ دستی- ا.مص(فەراخ دەستی- ferax destî): جوامێری، دەستکراوەیی، بەخشندەیی، سەخاوەتی.

فراخ دل- ص.مر(فەراخ دیل- ferax dil): بێ باک، زۆر خۆر.

فراخ دوش- ص.مر(فەراخ دووش- ferax dûş): چوار شانە.

فراخ دهن- ص.مر(فەراخ دەهەن- ferax dehen): دەم پان، هەرزەوێژ، چەنەباز، چەقاوەسوو، هەڵەوەڕ.

فراخ دیده- ص.مر(فەراخ دیدە- ferax dîde): چاوو دڵ کراوە، چاوو دڵ تێر، بەخشندە.

فراخ رو- ص.فا(فەراخ رەو- ferax rew): تیژڕەو، دەست بڵاو.

فراخ روو- ص.مر(فەراخ روو- ferax rû): رووخۆش، دەم بە پێکەنین.

فراخ روزی- ص.مر(فەراخ رووزی- ferax rûzî): دەوڵەمەندو رزقدار، ئەوەی رزقو رۆزی زۆر بێ.

فراخ زیدن- مص.ل(فەراخەزیدەن- ferax-ezîden): خزین بەرەوپێش.

فراخ زیست- ص.مر(فەراخ زیست- ferax zîst): ژیان خۆش، ئەوەی لە نازو نیعمەتدا بژی.

فراخ سال- ص.مر(فەراخ سال- ferax sal): هاتە ساڵ، ساڵی پڕ بەرەکەتو هەرزانی.

فراخ سخن- ص.مر(فەراخ سوخەن- ferax suxen): هەڵەوەڕ، چەنەباز، هەرزەگۆ، چەقاوەسوو، چەقەچناوە.

فراخ سخنی- ا.مص(فەراخ سوخەنی- ferax suxenî): هەڵەوەڕی، چەنەبازی.

فراخ شانه- ص.مر(فەراخ شانە- ferax şane): چوارشانە.

فراخ شکم- ص.مر(فەراخ شیکەم- ferax şikem): زگ زل، پڕخۆر، زۆر خۆر.

فراخ شلوار- ص.مر(فەراخ شەلڤار- ferax şelvar): پانتۆڵ دەڵب، تەمبەڵو تەوەزەل، قون گران.

فراخ عیش- ص.مر(فەراخ ئەیش- ferax eyş): ژین خۆش، کەسێک لە نازو نیعمەتدا بژی.

فراخ کام- ص.مر(فەراخ کام- ferax kam): خۆشحاڵ، خۆشبەخت، کامەران.

فراخ کندوری- ص.مر(فەراخ کەندوری- ferax kendûrî): سفرە گەورە، سەخیو جوامێر، دەست کراوە، دڵاوا.

فراخ گام- ص.مر(فەراخ گام- ferax gam): هەنگاو هەراو، هەراو هەنگاو، تیژڕەو.

فراخنا- ا.مر(فەرخنا- ferexna): بەرین و بەربلاو..

فراخ نان و نمک- ص.مر(فەراخ نانو نەمەک- ferax nan û nemek): ئەوەی زۆربەی کات میوانی هەبێ، میواندار، فرە میوان.

فراخ نشتن- مص.ل(فەراخ نیشیستەن- ferax nişisten): پان دانیشتن، دانیشتن دوور لە یەک.

فراخ نعمت- ص.مر(فەراخ نیئمەت- ferax ni’met): فرە نیعمەت، شوێنێ پڕ نیعمەت بێ.

فرا خواندن- مص.ل(فەراخاندەن- feraxanden): ناردن بە شوێن کەسێکدا، جەلبکردن.

فراخور- ص(فەراخوور- feraxûr): شایستە، هەژ، شایانی.

فراخویش- ق(فەراخیش- feraxîş): لەگەڵ خۆدا.

فراخه- ا(فەراخە- feraxe): لەرزە، موچوڕکە.

فراخیدن- مص.ل(فەراخیدەن- feraxîden): ڕەپبوونی مووی لەش، لێکدی جیابوونەوە.

فراخیگاه- ا.مر(فەراخیگاه- feraxîgah): شوێنی بەرین، شوێنێ کە فەرو بەرەکەتو نیعمەتی زۆربێ.

فرادادن- مص.م(فەرادادەن- feradaden): ئاراستەکردن، شەرحکردنی بابەتێک.

پشت فرادادن- مص.م(پوشت فەرا دادەن- puşt fera daden): پشت تێ کردنو هەڵاتن.

گوش فرا دادن- مص.م(گووش فەرا دادەن- gûş fera daden): گوێ گرتن و ژنەوتن.

فرا داشتن- مص.م(فەرا داشتەن- fera daşten): بەرزکردنەوە، ئاراستەکردن بەلایەکدا.

گوش فرا داشتن- مص.م(گووش فەرا داشتەن- gûş fera daşten): گوێ گرتنو ژنەوتن.

فرادر- ا.مر(فەرادەر- fera der): پشتکۆڵ.

فرادست- ق(فەرادەست- fera dest): بەدەست، لە دەستدا.

فرادست امدن- مص(فەرا دەست ئامەدەن- fera dest ameden): بەدەست هاتن، هاتنە پێش.

فرادست دادن- مص(فەرادەست دادەن- fera dest daden): سپاردن، پێ سپاردن، دان بە دەستی کەسێک.

فرادی- ع(فورادا- furada): تەنیا تەنیا.

فرادید- ق(فەرادید- feradîd): ئاشکرا، لەبەرچاو.

فرادیدن- مص.م(فەرادیدەن- feradîden): دیتن.

فرادیس- ا.ع(فەرادیس- feradîs): بەهەشتان.

فرار- مص.ل.ع(فیرار- firar): هەڵاتن، ڕاکردن، وایین.

فــرارکــردن- مص.ل(فــیــرار کــەردەن- firar kerden): هەڵاتن، راکردن، وایین.

فـرار- ص.ع(فـەڕار- ferrar): کـەسـێک زوو فیرار بکات. تەنێک زوو ببێ بە هەڵم.

فــراسیــدن- مص.ل(فــەرا رەسـیـدەن- fera resîden): نزیک بوونەوەی وەختی شتێک یان کارێک.

فرارفتن- مص.ل.فەرا رەفتەن- ferar reften): رۆیيشتن.

فــرارون- ص(فــەراروون- ferarûn): ئەوەی دەچێــتــە پێــشێ، راست، دروست، دروســتکار، راستگۆ، چاکەکار، داوێن پاک.

فراروی- ق(فەرارووی- fera rûy): بەرانبەر، ناسراوو مەنشور.

فراز- ا.فەراز- feraz): هەوراز، بەرز، باڵا.

فــراز اوردن- مص.م(فــەراز ئاڤــەردەن- feraz averden): کــۆکــردنەوە، دۆزینەوە، بەدەست هێنان.

فــراز امــدن- مص.ل(فــەراز ئامــەدەن- feraz ameden): گـەییشتن، نزیکبوونەوە، هاتنەوە، دەرکەوتن.

فــرازانیــدن- مص.م(فــەرازانیــدەن- fera-zanîden): هـەڵـکـردن، هـەڵـکـردنـی ئـاڵا، بەرزکـردنەوە، داگیـرسـاندنی ئاگر، هەڵایساندنی ئاور.

فــرازیاب- ا.مــر(فــەرازیاب- ferazyab): ئامێری بەرزی پێو.

فــرازیدن- مص.م(فــەرازیدەن- ferazîden): هەڵکردن، بەرزکردن، کردنەوە، داخستن.

فــرازنده- ا.فــا(فــەرازەندە- ferazende): بەرزکەرەوە، هەڵکەر.

فـــرازیده- ا.مف(فـــەرازیدە- ferazîde): هەڵکراو، بەستراو، داخراو.

فراس- ا.ع(فەراس- feras): جۆرە خورمایەکە، خورمای رەش.

فراس- ا.ع(فەڕاس- ferras): شێر.

فـراس- ص.ع(فـەڕاس- ferras): زۆر زیرەک، هۆشمەند، سەرناس.

فــراست- مص.م.ع(فـیــراســەت- firaset): دەرککردنی ناخی شتێک لە رێگەی تەماشاکردنی رواڵەتی ئەو شــتــە، هوشــیــاری، هۆشــمــەندی، زیرەکی.

فــراست- مص.م.ع(فــەراســەت- feraset): سوارچاکی، سواریکردن.

فراستدن- مص.م(فـەراسـیـتـەدەن- ferasite-den): وەرگرتن، سەندن.

فــراســتــوک- ا(فــەراس توک- ferastûk): پەڕەسێلکە، پلیسری.

فراسخ- ا.ع(فەراسیخ- ferasix): قۆناغان، فەرسەخان.

فراسر- ق(فەراسەر- feraser): سەری سەر، دەوری سەر، ژێر سەر.

فراسیون- ا(فەراسییون- ferasîyûn): جۆرە گیایەکە لە کۆنا بۆ دەرمان بەکار هاتووە.

فراش- ا.ع(فـیـراش- firaş): فـەرش، رایەخ، نوێن، پێخەف.

صاحب فراش- ا.مر(ساهیب فیـراش- sahib firaş): نەخۆشی لە جێدا کەوتوو.

تجدید فراش کـردن- مص.م(تەجدیدی فـیـراش کـەردەن- tecdîdi firaş kerden): دووبارە ژن هێنان.

فراش- ا.ع(فەراش- feraş): پەپووڵان.

فراش- ص.ع(فەڕاش- feraş): فەرش راخەر، پۆستەبەر، گسکدەری حەرەمێن پیرۆز، فەڕاش، پێشخزمەت.

فراشا- ا.فەراشا- feraşa): موچورکە، باوێشکە.

فــراش باشی- ا.مــر(فــەڕاش باشی- feraş başî): فەڕاش باشی، سەر دەستەی فەڕاشان.

فــراشتن- مص.م(فــەراش تەن- feraşten): هەڵکردن.

فـراشــتـوک- ا(فـەراش توک- feraş tûk): پەڕەسێلکە، پلیسری.

فراشخانە- ا.مر(فەراش خانە- feraş xane): فەڕاشخانە، ژووری فەڕاشان.

فراشدن- مص.ل(فەراشودەن- feraşuden): وەژوور کەوتن، داخڵ بوون.

فراشە- ا.ع(فەراشە- ferașe): پەروانە، پەپوولە.

فراشیدن- مص.ل(فەراشیدەن- feraşîden): لەرزو بێتاقەتی بەر لەسەر هەڵدانی تێ.

فراشیون- ا(فەراشییون- feraşîyûn): جۆرە رووەکێکە.

فـراص- ص.ع(فـیـراس- firas): توند، زبر، درشت، زۆر سوور، جل.

فـراض- ا.ع(فـیـراز- firaz): جل و بەرگ، پۆشاک.

فـراض- ص.ع(فـەراز- ferraz): شـارەزای فەرزو واجبان.

فـراعنە- ا.ص.ع(فـەرائینە- fera'ine): فیرعەونان، ستەمکاران، سەرکێشان، لوتبەرزان، نازناوی هەر یەکێک لە پاشایانی کۆنی میسر بووە.

فراغ- مص.ل.ع(فەراغ- ferax): بەتاڵ بوون، ئاسوودە بوون، لێبوونەوە لە کارێک.

فراغ- ا.ع(فیراغ- firax): قاپ، ئامان، بادەی گەورە.

فراغت- مص.ل.ع(فەراغەت- feraxet): بێ تاقەت بوون، نیگەران بوون، ئاسوودەبوون، دڵنیا بوون.

فرافر- ا(فەرافەر- ferrafer): فرەفڕ.

فـرافـر- ا.ع(فـورافـیـر- furafir): بەرخ، کارژۆلە، گوێرەکە، پیاوی گەوج.

فراق- مص.ل.ع(فیراغ- firax): جیابوونەوە.

فراق- ا.مص.ع(فەراغ- ferax): جودایی.

فراق زدە- ص.مر(فیراغ زەدە- firax zede): جودایی کێش، هیجران دیتە، موفتەلا بەدەردو ئازاری جودایی.

فراک- ا.فر(فوراک- furak): پشت، حیز، کرێت، دزێو.

فراک- ا.فر(فراک- frak): جۆرە جلێکی رەشی پیاوانەیە لە بۆنەو میوانی رەسمیدا لەبەری دەکەن.

فراکسیون- ا.فر(فراکسیون- fraksiyûn): دەستەیەک لە ئەندامانی یەک حیزب، فراکسیۆن، بەش، پاژ، تاقمێکی هاو باوەڕ، شکان.

فراکشیدن- مص.م(فەراکەشیدەن- fera keşîden): بەلای خۆدا راکێشان، هەڵکێشان بۆ سەرەوە.

فراکن- ا(فەراکەن- fera ken): کارێز، جوگەی تازە لێدراو، زەوییەک کەسێڵاو هەڵیدڕی بێ و بووبێ بە کەندڕ، ئاودڕ.

فرا گرفتن- مص.م(فەراگیریفتەن- fera giriften): وەرگرتنەوە، داگیرکردن، فێربوون.

فراماسونری- ا.فر(فەراما سوونەری- ferma sûnerî): رێکخراویکە بۆچوونی خۆی هەیە، شانەو ئەنجوومەنی نهێنی هەیە، لە هەندێ وڵاتاندا بە تایبەتی لە بەریتانیادا رێکخستنی هەیەو ئەندامانی ئەم رێکخراوە فراماسۆن-یان پێ دەگوترێ. ئامانجیان لایەنگرییە لە مرۆڤپەروەریو مشتو ماڵدانی ئاکارو گەشەپێدانی فیکری خەڵکو وڵاتانی جیاوازی ئایینی. لە فارسیدا (فەراموشخانە)شیان بەم رێکخراوە گوتووە، ماسۆنی.

فرامش- ا.ص(فەراموش- feramuş): لەیاد چوو، لە بیرکراو، فەرامۆش.

فرامشت- ا.ص(فەرامـوشت- feramuşt): لەیادکراو، لەبیرکراو، فەرامۆشێنراو.

فرامشت- ا(فەرامـوشت- feramuşt): لە مستدا، ئەوەی لە مستتدابێ.

فرامشکار- ص.فا(فەراموشکار- feramuşkar): فەرامۆشکار، کەسێک زوو شت لە بیر بکا، سست بیر.

فراموش شدن- مص.ل(فەراموش شودەن- feramuş şuden): لەبیرچوون، لە یادچوون.

فـرامـوش کـردن- مص.م(فـەرامـوش کـەردەن- feramuş kerden): لەبیرکردن.

فـرامـوشـخـانە- ا.مـر(فـەرامـووشـخـانە- feramuşxane): ڕێکخـراوی مـاسـۆنیـەت، زندانە سامناکەکانی سەردەمی دیکتاتۆریەت.

فــرامــوشکار- ص.فـا(فــەرامــووشکار- feramuşkar): سست بیر، کەسێک زوو شت لە بیر بکات.

فـرامـوشـیـدن- مص.م(فـەرامـووشـیـدەن- feramûşîden): لەبیـرکـردن، لەبیـر بردنەوە، فەرامۆشاندن.

فرامون- ا(فەراموون- feramûn): دەوروبەر.

فرامین- ا.ع(فەرامین- feramîn): فەرمانان.

فـرانج- ا.ع(فـەرانەج- feranec): مـۆتەکـە، دێوەزمە، شەوگ.

فراند- ا.ع(فەرانیـد- feranid): شـمشـێـری جەوهەردار، حەریر.

فرانسوی- ص.ن(فەرانسەڤی- feransevî): خەڵکی فەرەنسا، زمانی فەرەنسی.

فـرانق- ا.ع(فـورانیغ- furanix): ڕێنوێن و پێشڕەوی لەشکر.

فــرانک- ا(فــەرانەک- feranek): جــۆرە جانەوەرێکە، گوێ ڕەش.

فـرانک- ا.فـر(فـیـرانک- firank): جـۆرە پارەیەکی فەرەنسی‌و سویسریییە.

فــرانمودن- مص.م(فــەرانومــوودەن- fera numûden): نیشاندان، ئاشکراکردن، نواندن.

فــرانهــادن- مص.م(فــەرانیــهــادەن- feranihaden): دانان.

فـراوار- ا(فـەراڤـار- feraver): باڵەخـانە، هاوینە هەوار، شوێنی هاوینە.

فـراوان- ص(فـەراڤـان- feravan): فـراوان، فرە، زۆر، مشە.

فراوان هنر- ص.مر(فەراڤان هونەر- feravan huner): فــرە هونەر، کــەســێک هونەری زۆر هەبێ.

فـراورده- ا.مف(فـەراڤـەردە- fera verde): بەرووبوومی بەدەست هاتوو، بەروبوومی کشتوکاڵ یان سنعەت.

فراوند- ا(فەراڤەند- feravend): پشتکۆڵ.

فراویز- ا(فەراڤیز- feravîz): پەراوێز.

فــراهت- مص.ل.ع(فــەراهەت- ferahet): شادبوون، شادمان بوون، بۆژانەوە.

فـراهم- ص(فـەراهەم- ferahem): ئامـادە، تەیار، گردوکۆ.

فــراهم امــدن- مص.ل(فــەراهەم ئامــەدەن- ferahem ameden): جــــــــەم بـوون، گردبوونەوە، خربوونەوە.

فــراهم اوردن- مص.م(فــەراهەم ئاڤــەردەن- ferahem averden): گـــــردکــــردنەوە، خڕکردنەوە.

فــراهم شــدن- مص.ل(فــەراهەم شــودەن- ferahem şuden): بەدەست هاتن.

فراهم کردن- مص.م(فەراهەم کەردەن- ferahem kerden): ئامادەکردن، بەدەست هێنان.

فــراهیــختن- مص.م(فــەراهیــخــتــەن- ferahixten): پەروەردەکــردن، تەربێت دان، فێرکردن، هەڵکێشان (بۆ شمشێرو خەنجەران).

فراهیخته- ص.مف(فەراهیختە- ferahixte): پەروەردەکــراو، تەربێت دراو، هەڵکێــشــراو، دەرچوو.

فـراهیـد- ا.ع(فـەراهیـد- ferahid): بەرخ، بەرخۆڵە، بێچوی بزنە کێوی.

فرایاز- ص.فا(فەرایاز- ferayaz): تصاعد (بەرزبوونەوە).

فــرایازی- ا.مص(فــەرایازی- ferayazî): تصاعدی.

فرایافتن- مص.م(فەریافتەن- ferayaften): دەرککردن، تێگەییشتن.

فربال- ا(فەربال- ferbal): باڵەخانە، خانووی هاوینە، کەپر.

فربه- ص(فەربیهـ- ferbih): گۆشتن، قەڵەو.

فربهی- ا.مص(فەربیهی- ferbihî): قەڵەوی، گۆشتنی.

فربەشدن- مص.ل(فەربیهـ شودەن- ferbih şuden): قەڵەو بوون.

فربەکردن- مص.م(فەربیهـ کەردەن- ferbih kerden): دابەستن و قەڵەو کردن.

فربی- ص(فەربی- ferbî): قەڵەو.

فربیون- ا(فەربییون- ferbiyûn): جۆرە گیایەکە، هەمیشەبەهار.

فرت- ا(فەرت- fert): تان.

فرت فرت- ق(فیرت فیرت- firt firt): فرتە فرتە، جرت و فرت، پەلە پەل.

فر توت- ص(فەرتووت- fertût): زۆر پیر، پەککەوتە، زورهان، کەنفت.

فرث- ا.ع(فەرس- fers): ریخی ناو زگ.

فرج- ا.ع(فەرەج- ferec): لاچوونی غەم و پەژارە، ڤەبوونی دەروو، رەوینەوەی خەم.

فرج- ا.ع(فەرج- ferc): کون، عەورەتی ژن، شەرم، زێ، قوز

فرج- ا.ع(فورەج- furec): درزان، شەقان، کونان.

فرجاد- ص(فەرجاد- fercad): هزرڤان، زانا.

فرجار- ا.ع(فیرجار- fircar): پرگاڵ.

فرجاری- ص.ن.ع(فیرجاری- fircarî): بازنەیی.

فرجام- ا.(فەرجام- feircam): ئەنجام، ئاکام، کۆتایی، ئاقیبەت.

فرجام خواستن- ص.ل(فەرجام خاستەن- fercam xasten): داوای تەمییز کردنی حوکم.

فرجامگاه- ا.مر(فەرجام گاهـ- fercamgah): دوا ماڵ، گۆڕ، قیامەت، رۆژی پەسلانێ.

فرجامیدن- مص.ل(فەرجامیدەن- fercamîden): بە ئەنجام گەیشتن، کۆتایی هاتن.

فرجمند- ص(فەرجمەند- fercmend): هەژی، هێژا، بەرێز، قەدرگران.

فرجه- ا.ع(فورجە- furce): کون، درز، دەروو، کەلێن.

فرجه- ا.ع(فورجە- furce): خەلە سین لە خەم و پەژارە، شادیو خۆشی پاش رەوینەوەی خەم.

فرجی- ا(فەرەجی- ferecî): جۆرە جبەیەکی سۆفیانە، خەرقە.

فرچه ا(فیرچە- firçe): فلچە، پەڕەموچ، فلچەی تەراش.

فرح- مص.ل.ع(فەرەهـ- fereh): شادبوون، شادمان بوون.

فرح- ص.ع(فەریهـ- ferih): شاد، شادمان.

فرح افزار- ص.فا(فەرەهـ ئەفزا- fereh efza): زیادکەری شادی.

فرحان- ص.ع(فەرهان- ferhan): شاد، بەکەیف، دڵخۆش.

فرح انگیز- ص.فا(فەرەهـ ئەنگیز- fereh engîz): مایەی شادی.

فرح بخش- ص.فا(فەرەهـ بەخش- fereh bexş): شادی بەخش شادی هێن.

فرحت- ا.مص.ع(فەرهەت- ferhet): خۆشی، شادی، مژدە.

فرحناک- ا.(فەرەهناک- ferehnak): شاد، شادمان، بە کەیف، مایەی شادی.

فرخ- ا.ع(فەرخ- ferx): جوجەڵە.

فرخ- ص.(فەروخ- ferrux): جوان، پرشنگدار، تابان، موبارەک، پیرۆزو پاک.

فرخار- ا(فەرخار- ferxar): دێر، پەرستگە، بتخانە.

فرخاردیس- ص.مر(فەرخاردیس-ferxardîs): وەکو بتخانە، جوان و رازاوە وەک و بتخانە.

فرخاش- ا(فەرخاش- ferxaş): توندوتیژ، جەنگ و جیدال.

فرخاگ- ا(فەرخاگ- ferxag): مەخلەمە، گۆشتی لە رۆنا سوورەوەکراو بە هێلکەوە.

فرخال- ص (فەرخال- ferxal): قژی خاو.

فرخ پی- ص.مر(فەروخ پەی- ferux pey): پێ بە خێر.

فرختار- ص.فا(فروختار- fruxtar): فرۆشیار.

فرختن- مص.م(فوروختەن- furuxten): فرۆشتن، فرۆتن.

فرخج- ص(فەرەخج- ferexc): ناشیرین، دزێو، کرێت، ناپاک.

فرخجسته- ص(فەرخوجەستە- ferxuceste): موبارەک، پیرۆز، گوڵی هەمیشە بەهار.

فرخ دیم- ا.مر(فەروخ دیم- ferux dîm): جوان، قۆز، جوان خاس.

فرخ روز- ا.مر(فەرِوخ رووز- ferux rûz): ناوی ئاوازێکە لە سی ئاوازەکەی باربەد-ە.

فرخ زاد- ص.مر(فەروخ زاد- ferux zad): خۆشبەخت، بە بەخت، بەشانس.

فرخسته- ص(فەرخەستە- ferxeste): کوژراوی بە عاریدا راکێشراو، پێشێلکراو.

فرخ سیر- ص.مر(فەرِوخ سییەر- ferux siyer): ئاکار جوان، ئاکار باش.

فرخش- ا(فەرەخش- ferexş): کەفەڵ و لاتەرافی ئەسپو هێستر، سمت، پاشەڵ.

فرخ شب- ا.مر(فەرِوخ شەب- ferux şeb): ناوی ئاوازێکی سی ئاوازەکەی باربەد-ە.

فرخشته- ا(فەرخەشتە- ferxeşte): لەبزینە، لەوزینە.

فرخ فال- ص.مر(فەرِوخ فال- ferrux fal): بەبەخت، بەخت باش.

فرخ لقا- ص.مر(فەرِوخ لیغا- ferrux lixa): جوان، خشکۆک.

فرخمیدن- مص.م(فەرەخ میدەن- ferex mîden): شێکردنەوە، هەلاجی کردن، وردبوونەوە لە کاردا.

فرخمیده- ا.مف(فەرەخمیدە- fere mîde): هەلاجی کراو، پەمووی شیکراوە.

فرخنج- ا(فەرخەنج- ferxenc): بەخت، بەش، نسیب، تەرەبو خۆشی.

فرخنده- ص(فەرخوندە- ferxunde): مومبارەک، پیرۆز، باش.

فرخنده بخت- ص.مر(فەرخوندە بەخت- ferxunde bext): خۆشبەخت، بە تالح.

فرخندەپی- ص.مر(فەرخوندەپەی- ferxunde pey): پێ بەخێر.

فرخنده حال- ص.مر(فەرخوندە هال- ferxunde hal): شادمان، حاڵ باش.

فرخندەرای- ص.مر(فەرخوندە رای-ferxunde-ray): ئەوەی راوبۆچوونی باشی هەبێ.

فرخنده طالع- ص.مر(فەرخوندە تالیئ- ferxunde tali'): خۆشبەخت، بەتالح، خۆش بەغباڵ.

فرخنده فال- ص.مر(فەرخوندە فال-ferxunde-fal): خۆشبەختو ناوچەوان.

فرخنده فرجام- ص.مر(فەرخوندە فەرجام- ferxunde fercam): ئاقیبەت خێر، خۆش ئاقیبەت، ئاکام خێر.

فرخ نژاد- ص.مر(فەروخ نەژاد- ferux nejad): وەچاغزادە، خودان ئەسڵو فەسڵ.

فرخو- ا.مص(فەرخەو- ferxew): بژارکردنی گیاکەڵە لە نێو مەزرادا، پەرچ کردنی لقو پۆپی مێوو دارو درەختی دی.

فرخواگ- ا (فەرخاگ- ferxag): گۆشتی سوورەوەکراو کە هێلکەی بەسەرا بکرێ، هێلکەو قیمەی سوورەوەکراو، مەخلەمە.

فرخویدن- مص.م(فەرخەڤیدەن-ferxevîden): برینو پەرچکردنی لقو پۆپی درەخت.

فرد- ص.ع(فەرد- ferd): تاک، تاقانە، بێ نەزیر، بێ هاوتا.

فردا- ا(فەردا- ferda): سبەی. بەیانی، سبزی، سارا.

فردان- ص.ع(فەردان- ferdan): تەنیا، تاقانە.

فردایین- ص.ن(فەردایین- ferdayin): سبەی.

فردخانە- ا.مر(فەردخانە- ferdxane): چلەخانە، خەڵوەتخانە، ژوورێکە لە خانەقادا کە خەڵکانێک لەوێندەر چلەکێشی دەکەن.

فردر- ا.مر(فەردەر- ferder): پشتکۆڵی دەرگا.

فردوس- ا(فیردەوس- firdews): باغ، بەهەشت.

فردوس مکان- ص.مر(فیردەوس مەکان- firdews mekan): بەهەشتی، ئەوەی لە بەهەشتدا جێی هەبێ.

فردیت- ا.ع(فەردییەت- ferdiyet): تاکایەتی، تاک بوون.

فردین- ا(فەردین- ferdîn): کورت کراوەی فەروەردین-ە.

فرز - ص(فیرز- firz): چوستو چالاک، گورجو گۆڵ، چابوکو چەلەنگ.

فرز- ا(فیریز- firiz): فریز، چیمەن.

فرزام- ص(فەرزام- ferzam): شایستە.

فرزان- ص(فەرزان- ferzan): حەکیم، زانا، فرەزان، ئاقڵ، بە ئاوەز.

فرزان- ا.ع(فیرزان- firzan): بەردێکی شەترەنجە، وەزیر.

فرزانە- ص(فەرزانە- ferzane): هرزڤان، زانا، ئاقڵ، شەریف، پاک نەژاد.

فرزجە- ا(فەرزەجە- ferzece): ریشوو، پرزۆڵ.

فرزد-ا(فەرزەد- ferzed): فریز، چیمەن.

فرزدق- ا.ع(فەرەزدەغ- ferezdex): گونکە هەویر، شونگە.

فرزند- ا(فەرزەند- ferzend): فەرزەن، مناڵ، کوڕو کچ.

فرزندک- ا(فەرزەندەک- ferzendek): فەرزەندۆکە، فەرزەنی بچووک.

فرزوم- ا.ع(فورزوم- furzûm): قاڵبی قۆندەرە درو، قوماشی نەدوراو کە لە خۆوەی وەپێچی.

فرزە- ا(فەرزە- ferze): فریز، چیمەن.

فرزین- ا(فەرزین- ferzîn: بەردێکی شەترەنجە.

فرژ- ا(فەرەژ- ferej): رەگی گیایەکی تاڵە، دەکوڵێنرێو بۆ مالیجەی نەخۆشی گەدە بەکار دێ.

فرس- ا(فورس- furs): فارس، زمانی فارسی.

فرس- ا.ع(فەرەس- feres): ماین، ئەسپ.

فرسان- ا.ع(فورسان- fursan): سواران، ئەسپ سواران.

فرسایش- ا.مص(فەرسایش- fersayiş): سووان، کۆن بوون.

فرساییدن- مص.م(فەرساییدەن- fersayîden): سووان، رزاندن.

فرسپ- ا(فەرسەپ- fersep): کاریتە، راژە.

فرسپس- ا.فر(فورسیپس- fursips): ئامێرێکی نەشتەرگەرییە لە کاتی زایینی نا سروشتیدا مناڵەکەی پێ دەردەرهێنرێ.

فرستادن- مص.م(فیریستادەن- firistaden: ناردن، رەوان کردن، بەرێکردن، پاڵنان.

فرستندە- ا.فا(فیریستەندە- firistende): نێرەر، یەکێک شتێک یان کەسێک بۆ شوێنێ بنێرێ.

فرستادە- ا.مف(فیریستادە- firistade): رەوانەکراو، نێردراو، سەفیر، قاسید، پەیامبەر.

فرستوک- ا(فەرەستووک- ferestûk): پەرەسێلکە، پلیسری.

فرستە- ص.مف(فیریستە- firiste): سەفیر، نێردراو، پەیامبەر.

فرسخ- ا.ع(فەرسەخ- fersex): فەرسەخ، قۆناغ، لای عەرەب هەر فەرسەخێک بەرانبەر سێ میلە، یان بەرانبەر ١٢ هەزار یاردەیە.

فرسک- ا.فر(فریسک- firisk): نەخشی سەر دیواری گەچ، نەخش‌و نیگاری دیواری .

فرسنگ- ا(فەرسەنگ- ferseng): فەرسەخ، پێوانەیەکە بەرانبەر بەنزیکەی شەش کیلۆمەتر.

فرسنگسار- ا.مر(فەرسەنگ سار- ferseng sar): نیشانەیەکە لە کەناری جادەوبان لەسەری هەر فەرسەخێک بە بەرد هەڵیدەچنن، یان ستوونێکی بەردی بۆ دروست دەکەن.

فرسودگی- ا.مص(فەرسوودەگی- fersûdegî): رزیوی، پواو، سواو.

فرسودن- مص.م(فەرسوودەن- fersûden): سووان، رزین، کۆن بوون، پووان.

فرساینده- ا.فا(فەرسایەندە- fersayende): سووێنەر، رزێنەر، کۆنکەر.

فرسوده- ا.مف(فەرسوودە- fersûde): کۆن و دارزاو، سواو و پوواو، دەغەزار و بێ توانا.

فرش- مص.م.ع(فەرش- ferş): راخستن، داخستن، راخستنی فەرش‌و رایەخ.

فرش- ا.ع(فەرش- ferş): رایەخ، فەرش، بەڕە، مافور، ئەوەی رابخرێ.

فرشکردن- مص.م(فەرش کەردەن- ferş kerden): راخستنی فەرش.

فرش- ا.ع(فوروش- furuş): رایەخ.

فرشتو- ا(فەرەشتوو- fereştû): پەڕەسێلکە، پلیسری.

فرشته- ا(فیریشتە- firişte): فریشتە، پەری، مەلایەکە، لە بواری پێشەنگیدا بەو کیژە پێشەنگانە دەگوترێ کە تەمەنیان ٧- ١١ساڵە.

فرشه- ا(فورشە- furşe): ژەک، فرۆ.

فرص- ا.ع(فورەس- fures): دەرفەت، دەلیڤە، دەرفەتی گونجاو.

فرصاد- ا.ع(فیرساد- firsad): توو، تووی سپی یان رەش، ناوکی ترێ، رەنگی سوور.

فرصت- ا.ع(فورسەت- furset): دەرفەت، دەلیڤە، فرسەت.

فرصت دادن- مص.م(فورسەت دادەن- furset daden): فورسەت پێ دان، دەرفەت پێ دان.

فرصت داشتن- مص.ل(فورسەت داشتەن- furset daşten): دەرفەت هەبوون.

فرصت یافتن- مص.ل(فورسەت یافتەن-furset-yaften): دەرفەت پەیداکردن.

فرض- مص.م.ع(فەرز- ferz): سەپاندن، فەرزکردن، دیاریکردنی کارێک بۆ کەسێک، ئەوەی یەزدان لەسەر مرۆڤی واجب کردووە..

فرض کردن- مص(فەرزکەردەن- ferz kerden): گومان کردن، گریمانە کردن.

فرضه- ا.ع(فورزە- furze): کون، کەلێن، لەنگەرگە.

فرضیه- ا.ع(فەرزییە- ferziye): گریمانە.

فرط- مص.ل.ع(فەرت- fert): زێدەڕۆیی، زۆری، فراوانی.

فرع- ا.ع(فەرء- fer’): لق، چڵ، لک، تەرز.

فرعون- ا.ص(فیرئەون- fir’ewn): ستەمکار، زۆردار، نازناوی هەر یەکێک لە پاشایانی کۆنی میسر بووە.

فرغار- ص(فەرغار- ferxar): تەڕی تەڕ.

فرغاریدن- مص.م(فەرغاریدەن- ferxarîden): تەڕکردن، خوساندن، شێلانی هەویر.

فرغان- ا.ع(فەرغان- ferxan): قاپی گەورە، تەشت.

فرغانج- ا.ص(فەرغانەج- ferxanec): مانگا، یان ماکەری قەڵەو، هێستری قەڵەو.

فرغر- ا(فەرغەر- ferxer): وشکەچەم، جۆگەی ئاو، چاڵ.

فرغردن- مص.م(فەرغەردەن- ferxerde): خوساندن، تەڕکردن.

فــرغــرده- ا. مف (فــرغــرده- ferxerde): خوساو، تەرکراو، هەڵشێلراو.

فرغن- ا(فەرغەن- fer^xen): کاریز، جۆگەی ئاو کە تازە هەڵکەنرابێ، زەوییەک کە سێڵاو دڕی بێ، ئاودڕ.

فــرغند- ا(فــەرغــەند- ferxend): لاولاو، روەکی خۆ هەڵواس.

فـرغند- ص(فـەرغـەند- ferxend): بۆگـەن، پیس.

فرغول- ا(فەرغوول- ferxûl: تاخیر، درەنگ.

فرغیش- ا.ص(فەرغیش- ferxîş): جلی کۆن، داڕزاو، شڕ، کۆنە فەروەی چڵکن.

فـرفتن- مص.ل.م(فـیـریفـتـەن- firiften): هەڵخـەڵەتاندن، فـریودان، گـومـڕاکـردن، سـەر لێ شێوان، فریو خواردن.

فرفخ- ا.ع(فەرفەخ- ferfex): جۆرە گیایەکە.

فـرفـر- ا(فـیـرفـیـر- firfir): پەلەپەل، بە پەلە نووسین، بەپەلە خوێندنەوە.

فــرفــروک- ا(فــەرفــەرووک- ferferûk): فڕفڕۆکە.

فرفره- ا(فیرفیره- firfire): فڕفڕۆکە.

فـرفـره- ا(فـەرفـەره- ferfere): پەلەکـاری، پەلەکاری لە قسەکردن، نووسین، خوێندنەوە، هەر کارێکی دی.

فرفره- مص.(فەرفەره- ferfere): هاوارکردن، بانگ کردن.

فرفور- ا(فەرفوور- ferfûr): سوێسکە.

فـرفـور- ا.ع(فـور فـوور- fur fûr): بەرخـۆلە، کارژۆڵە، گوێرەکە، کوڕبژگە.

فــرفــهن- ا(فــەرفــەهەن- ferfehen): جـۆرە رووەکێکە.

فرفیر- ا(فەرفیر- ferfîr): جۆرە گیایەکە.

فرفین- ا(فەرفین- ferfîn): جۆرە گیایەکە.

فـرفـیـون- ا(فـەرفـیـیـون- ferfîyûn): جـۆرە گیایەکە.

فرق- مص.م.ع(فەرغ- ferx): جیاکردنەوە.

فرقدادن- مص.م(فەرغ دادەن- ferxdaden): لێک جیا کردنەوە، هەڵاوێردن.

فرق- ا.ع(فەرغ- ferx): تەپڵی سەر، ناوەندی سـەر، ئەو خـەتەی کـە لە ناوەڕاسـتـی سـەرەوە دەیخەنە بەینی قژەوە.

فرق- ا.ع(فیـرەغ- firex): گـروپان، دەسـتـان، تاقمان، تیپان.

فرقان- ص(فورغـان- furxan): جیـاکـەرەوەی هەق لە ناهەق، قورئان.

فـرقت- ا.مص.ع(فـورغـە- furxe): جـودایی، دابڕان.

فـرقـد- ا.ع(فـەرغـەد- ferxed): گـوێرەکـە، گوێرەکەی کێوی.

فــرقــد- ا.خ(فــەرغــەد- ferxed): جــووتە ئەستێرەیەکە، دووبرا.

فــرقــدان- ا.ع(فــەرغــەدان- ferxedan): ئەستێرەی دوو برا.

فرقه- ا.ع(فیرغـە- firxe): دەسـتـە، گـروپ، تاقم، تیپ.

فرکال- ا(فەرکال- ferkal): پڕگال.

فـرکـانس- ا.فـر(فـیــریکانس- firikans): فریکانس، زەبزەبە، لەرە.

فـرکن- ا(فـەرکـەن- ferken): جـۆگـەی تازە، ئاودڕ، کاریز.

فرکند- ا(فەرکەند- ferkend): ئاودڕ، کاریز، جۆگەی تازە.

فرکندن- مص.م(فەرکـەندەن- ferkenden): هەڵکەندن، هەڵکەندنی جۆگەی ئاو، کۆنەکردن.

فــرکنده- ا.مف(فــەرکــەندە- ferkende): هەڵکەندراو، کۆنەبوو، رزیو، ستۆکو سواو.

فرگرد- ا(فەرگەرد- fergerd): پاژێکی کتێب، فەسڵی کتێب.

فـرم- ا.(فـەرەم- ferem): خـەم، خـەفـەت، پەژارە، دڵتەنگی.

فرم- ا.فر(فۆرم- form): فۆرم، شێوە، قاڵب.

فرمالیتە- ا.فر(فورمالیتە- formalîte): رواڵەت سازی، فۆرمگەرایی، تەشریفات.

فرمالیسم- ا.فر(فۆرمالیسم- formalism): فۆرمو قاڵبێک کە هونەرمەند مەبەستی خۆی پێ دەربڕێ، شێوەگەرایی.

فرمان- ا(فەرمان- ferman): فەرمان، دەستوور، ئەمر، حوکم، ئیمزای پاشا.

فرمان بردن- مص.ل(فەرمان بوردەن- ferman burden): جێبەجێ کردنی فەرمان.

فرمان دادن- مص.م(فەرمان دادەن- ferman daden): ئەمرکردن، حوکم کردن.

فرمانبر- ص.فا(فەرمانبەر- fermanber): گوێڕایەڵ، کەسێک فەرمان بۆ یەکێکی دی ببات، کەسێک فەرمانی لە کەسێکی لە خۆی گەورەتر جێبەجێ بکات.

فرمانبردار- ص.فا(فەرمان بوردار- ferman burdar): گوێڕایەڵ، جێ بەجێکاری فەرمانان.

فرمانبرداری- ا.مص(فەرمان بورداری- ferman burdarî): گوێڕایەڵی.

فرمان پذیر- ص.فا(فەرمان پەزیر- ferman pezîr): گوێڕایەڵ، فەرمان پەزێر.

فرمان پذیری- ا.مص(فەرمان پەزیری- ferman-pezîrî): گوێڕایەڵی، قبوڵی فرمان.

فرماندار- ا.ص(فەرماندار- fermandar): حوکمڕانی شار، حاکمی شار، بەڕێوەبەری شارەوانی کە سەر بە پارێزگارە.

فرماندارنظامی- ا.ص(فەرمانداری نیزامی- fermandari nizamî): حوکمڕانی سوپایی، حاکمی عەسکری کە لە کاتی پێویستدا لەلایەن سوپاوە بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری شار دادەنرێ.

فرماندە- ص.فا(فەرمان دیه- fermandih): فەرماندە، ئەفسەرێک کە فەرمان بە تاقمە سەربازێک بدات.

فرماندەکل قوا- ا.مر(فەرماندیهی کولی غیڤا- fermandihi kuli xiva): فەرماندەی گشتی سوپا، سەرکردە.

فرماندهی- ا.مص(فەرمان دیهی- ferman dihî): فەرماندەیی، سەرکردایەتی.

فرمانروا- ص.مر(فەرمان رەڤا- ferman reva): فەرمانڕەوا، کەسێک کە فەرمانی بڕواو دەستوری جێبەجێ بکرێ.

فرمانفرما- ص (فەرمانفەرما- fermanfer-ma): فەرمانڕەوا، حاکم، حکومڕان.

فرمان گذار- ص.فا(فەرمان گوزار- ferman guzar): فەرماندە، سەرکردە، حوکمڕان، فەرماندە.

فرمان گزار- ص.فا(فەرمان گوزار- ferman guzar): فەرمان پەزێر، کەسێک فەرمان ئەنجامبدات، گوێڕایەڵ.

فرمان نیوش- ص.فا(فەرمان نییوش-ferman-nîyûş): فەرمان ژنەو، ئەوەی فەرمان بژنەوێ‌و ئەنجامی بدات.

فرمان یافتن- مص.ل(فەرمان یافتەن-ferman-yaften): فەرمان وەرگر، مردن.

فرمایش- ا.مص(فەرمایش- fermayîş): فەرماییش، فەرمودە، دەستوور، ئەمر.

فرم بند- ا.ص(فۆرم بەند- form bend): تەنزید، ئامادەکردنی فۆرمان لەلایەن کرێکاری چاپخانەوە.

فرمش- ا.ص(فەرموش- fermuş): فەرامۆش، لەهویرچوون.

فرمگین- ص(فەرەم گین- ferem gîn): غەمگین، دڵتەنگ.

فرمناک- ص(فەرەمناک- feremnak): غەمناک.

فرمودن- مص.م(فەرمودەن- fermûden): ئەمرکردن، فەرمان دان، دەستووردان، فەرمووکردن، خوڵک کردن.

فـرمـایش- ا.مص(فـەرمـایش- fermayiş): ئەمر، حوكم، فەرمـان، دەسـتـوور، قسـەی پیـاوی گەورە.

فرمایندە- ا.فا(فەرمایندە- fermayinde): فەرماندەر، ئەمركار.

فـرمـودە- ا.مف(فـەرمـودە- fermûde): فەرموودە، وتراو، ئەمركراو.

فـرمـوش- ا.ص(فـەرمـووش- fermûş): فەرامۆش، لەبیركراو.

فـرمـوشـیـدن- مص.م(فـەرمـوشـیـدەن- fermûşîden): فـەرامـۆش كـردن، لەبیـركـردن، لە یادبردن.

فـرمـوك- ا(فـەرمـوک- fermûk): مـزراح، گلۆڵە دەزوو یان بەنی لەسەر تەشی هەڵكراو.

فرمول- ا.فر(فورمـوول- furmûl): دەسـتـوور، رێسا، سەرمەشق، نموونە، شێواز، رەمز.

فرمـولر- ا.فر(فـورمـوولیـر- furmûlir): كـۆی ئەو رێسایانەی بۆ دروستكردنی دەرمان بەكاردێ.

فرن- ا.ع(فورن- furn): فڕنی.

فـرناد- ا(فـەرناد- fernad): بـوار، بەشی تەنكاوی رووبار یان دەریا.

فـرناس- ص(فـەرناس- fernas): غـافڵ، نەزان، خەواڵوو.

فرناس- ا.ص.ع(فیـرناس- firnas): زۆر ئازا، شێر، گەورەو سەرۆكی جووتیاران.

فرنج- ا(فورونج- furunc): دەم و قەپۆز.

فرنج- ا(فەرەنج- ferenc): مۆتەكە، مێردزمە، پیرەهەڤۆک، شەوگ.

فرنج- ا(فیرینج- firinc): چاكەتی سوپایی.

فرنجک- ا(فـەرەنجـەک- ferencek): كـابوس، مۆتەكە، مێردزمە، پیرەهەڤۆک، شەوگ.

فـرنجـمـشـک- ا(فـەرەنج مـوشـک- ferenc muşk): جـۆرە گـیـایـەكی بۆن خـۆشـە لە نەعنا دەچێت.

فـرند- ا.ع(فـیـریند- firind): شـمـشـێـری جەوهەردار، حەریر، جۆرە قوماشێكی ئاوریشمی شەپۆلدارە.

فـرنگ- ا(فـەرەنگ- fereng): فـەرەنگ، ئەورووپا.

فـرنگی- ص.ن(فـەرەنگی- ferengî): ئەورووپی، فەرەنسی، ئەجنەبی.

فـرنود- ا(فـەرنـوود- fernûd): بەڵـگە، هەنجەت، بیانوو، بەهانە.

فـرنی- ا(فـیـرنی- firnî): فـڕنی، جـۆرە محەلەبییەكە.

فرنی- ا.ع(فـورنی- furnî): كـولێـرە، زەلامی زلو نا هەموار.

فرو- پیش(فـوروو- furû): پێـشگرە، مـانای نشـێـوو نزمو خـوارەوە دەدات وەک: فـروباریدن: داباریـن.

فـرو- ا.ع(فـەرڤ- ferv): فـەرو، جـۆرە پەستەكێكە لە پێستی گیانلەبەرانی وەكو رێویو سمۆرە دروست دەكرێ.

فروار- ا(فـەرڤـار- fervar): باڵەخـانەو مـاڵی هاوینە.

فـروامـدن- مص.ل(فـورووئـامـەدەن- furû ameden): داڕووخـان، هاتنە خـوارەوە، ئاوابوون، هەرەسهێنان.

فـرو اوردن- مص.م(فـورو ئاڤـەردەن- furû averden): هێنانە خوارەوە.

فـروباریدن- مص.ل(فـورووباریدەن- furû barîden): داباریـن، دارژان.

فروبردن- مص.م(فورووبوردەن- furû burden): قووت دان، بردنە خوارەوە، هەڵ لووشین.

فروبستن- مص.م(فورووبەستەن- furû besten): داخستن.

دم فـروبستن-مص(دەم فـورووبەسـتـەن- dem furû besten): دەم داخستن، دەم لێک نان.

چشم فـرو بستن- مص(چەشم فـورو بەسـتـەن- çeşm furû besten): چاو نووقاندن.

فروپوشیدن- مص.م(فوروپوشیدەن- furû pûşîden): داپۆشین، ڤەشێرتن، پەنهان کردن.

فروتابیدن- مص.ل(فورووتابیدەن- furû tabîden): هەلاتنی رۆژ.

فروتن- ص.مر(فورووتەن- furû ten): بێ هەوا، خاکی، بێ فیزو دەعیە.

فروث- ا.ع(فورووس- furûs): گو، ریخ.

فروج- ا.ع(فورووج- furûc): قوزان، کونان، شەرمان.

فروجستن- مص.ل(فورووجەستەن- furûcesten): بازدان، بازدانە خوارەوە.

فروچکیدن- مص.ل(فورووچەکیدەن- furûçekîden): داچۆڕان، چۆڕانەوە، تکانەوە، چکانەوە.

فروچیدن- مص.م(فورووچیدەن- furû çîden): ریزکردن، تەرتیب کردن، سازدان.

فروخ- ا.ع(فورووخ- furûx): جوجەلان، بێچووان.

فروخت- ا.مص(فورووخت- furûxt): فرۆخت، فرۆش.

فروختار- ص.فا(فورووختار- furûxtar): فرۆشیار.

فروختن- مص.م(فورووختەن- furûxten): فرۆشتن.

فروشنده- ا.فا(فورووشەندە- furûşende): فرۆشیار.

فروخته- ا.مف(فورووختە- furûxte): فرۆشراو.

فروختن- مص.م(فەرووختەن- ferûxten): هەڵکردن، هەلایسان، بەرزکردنەوە.

فروخواندن- مص.م(فورووخواندەن- furû xanden): خوێندنەوە، خوێندنەوەی نووسراوێک.

فروخوردن- مص.م(فورووخوردەن- furû xûrden): خواردن، قووتدان، هەڵ لوشین.

فرود- ا.(فورود- furûd): ژێر، خوار.

فرود امدن- مص.ل(فورووود ئامەدەن- furûd ameden): دابەزین، هاتنە خوارەوە، نشێوبوونەوە، نیشتنەوە.

فروداوردن- مص.م(فورووود ئاڤەردەن- furûd averden): هێنانە خوارەوە، دابەزاندن.

فرود- اا(فورووود- furûd): جەمسەری سالب، جەمسەری ساردی کارەبا.

فرود- ص.ع(فەرووود- ferûd): تەنیا، تاقانە.

فروداشت- ا.مص(فوروووداشت- furûdaşt): تەخسیرو درێغی، ئەنجامو کۆتایی کار.

فرودست- ص.مر(فوروووودست- furûdest): ژێر دەست، کەساس‌و زەبوون.

فرودگاه- ا.مر(فورووودگاه- furûdgah): جێی دابەزین، فرۆکەخانە.

فروردین- اا(فەرڤەردین- ferverdîn): مانگی یەکەمی ساڵی هەتاوی.

فرودین- ص.ن(فوروودین- furûdîn): ژێرین، خوارین.

فرور-اا(فەرڤەر- ferver): نوری ئاهورامەزدایی.

فرور- ص.ع(فەروور- ferûr): فیرارکار، کەسێک زۆر رابکاو فیرار بکات.

فروردگان- ا.مر(فەرڤەردگان- ferverd gan): ناوی جەژنێکە ئێرانیانی کۆن لە پێنج رۆژی هەوەڵی ساڵ یان لە پێنج رۆژی کۆتایی ساڵ دەیانگێڕا.

فروردییان- ا.مر(فەرڤەردییان-ferverdîyan): هەمان مانای فەرڤەردگان-ی هەیە.

فروردین- ا.(فەرڤەردین- ferverdîn): مانگی یەکەمی ساڵی هەتاوی، مانگی یەکەمی بەهار.

فروردنیگان- ا.مر(فەرڤەردینگان- ferverdîngan): دە رۆژی کۆتایی ساڵ.

فرورفتن- مص.ل(فـورووره‌فـتـه‌ن- furû ref-ten): رۆچوون،

فـروریختن- مص.ل(فـورو ریخـتـه‌ن- furû rîxten): دارژان، رژان، دارژان بـه‌سـه‌ر که‌سێکدا.

فروز- ا(فورووز- furûz): رۆشنایی.

فـروزان- ص.فـا (فـورووزان- furûzan): رۆشنا، داگیرساو، تابان، دره‌خشان.

فـروزاندن- مص.م(فـورووزانـده‌ن- furûzanden): روشن کـردن، داگـیـرسـاندن، دره‌وشاندن.

فروزانفر- ص.مـر(فـورووزانفـه‌ر- furûzan fer): فه‌ڕوشکۆی دیار.

فـروزش- ا.مص(فـورووزیش- furûziş): هه‌ڵکردن، هه‌ڵایسان، رۆشنایی.

فـروزشگر- ص.فـا (فـورووزیشگـه‌ر- furûzişger): هه‌ڵایسێنه‌ر، داگیرسێنه‌ر.

فـروزینه- ا(فـورووزینـه- furûzîne): ده‌سته‌چیله.

فـروس- ا.ع(فـورووس- furûs): ئه‌سپان.

فـروسـتـردن- مص.م(فـورووسـوتورده‌ن- furû suturden): سڕینه‌وه، پاک کردنه‌وه.

فـروسـیت- مص.ع(فـورووسـیـیـه‌ت- furû siyet): سواری کردن، مه‌علان بوون له سواری و ناسینی ئه‌سپدا، سوارچاکی.

فروش- ا(فورووش- furûş): فرۆش.

فـروشـدن- مص.ل(فـورووشـوده‌ن- furûşuden): ئاوا بـوون، دیار نه‌مـان، غـه‌رق بوون، خنکان، رۆچوون، نابوت بوون.

فـروشـستن- مص.م(فـورووشـوسـتـه‌ن- furû şusten): شـوشتن، پاک کـردنه‌وه، لابردن، مه‌حوکردنه‌وه.

فـروشک- ا(فـورووشـه‌ک- furûşek): گـه‌نمه کوتراو، ساوه‌ر، ساڤار، ساوار.

فروشگاه- ا.مـر(فـورووشگاه- furûşgah): فرۆشگا، فرۆشگه، بازاڕ.

فـروشـیـدن- مص.م(فـورووشـیـده‌ن- furûşîden): فرۆتن، فرۆشتن.

فروع- ا.ع(فورووء- furû’): لق و پۆپان.

فروغ- ا(فـورووغ- furûx): پرته‌و، رۆشنایی، تیشک، پرشنگ.

فروغمند- ص(فورووغمه‌ند- furûxmend): به‌تیشک، نورانی.

فـروغـمندی- ا.مص(فـورووغـمـه‌ندی- furûx mendî): نورانی، تیشکدار، پرشنگدار.

فروفرستادن- مص.م(فورووفیریستاده‌ن- furû firistaden): ناردنه خواره‌وه، دابه‌زاندن.

فـروق- مص.ع(فـورووغ- furûx): ئاشکرابوونی رێگه، روون بوونه‌وه‌ی کـارێک، خۆیابوون.

فروق-ص.ع(فه‌رووغ-ferûx): پیاوی ترسنۆک.

فروق- ا.ع(فورووغ- furûx): تیپ، ده‌سته.

فـروقـه- ص.ع(فـه‌رووغـه- ferûxe): زۆر ترسنۆک.

فروکردن- مص.م(فورووکه‌رده‌ن-furû kerden): تێ کردن، تێ بردن.

فـروکش- ص.فـا (فـورووکـه‌ش- furûkeş): دابه‌زینو مانه‌وه له شوێنێک، وه‌ستان.

فـروکش کـردن- مص.ل(فـورووکـه‌ش کـه‌رده‌ن- furûkeş kerden): وه‌سـتـان و مـانه‌وه له شوێنێک، جڵه‌و راکێشانو وه‌ستان.

فـروکـشـتن- مص.م(فـورووکـوشـتـه‌ن- furûkuşten): کـوژانه‌وه‌ی ئاگـر یان چرا، کوژاندنه‌وه.

فـروکـشـیـدن- مص.م(فـورووکـه‌شـیـده‌ن- furûkeşîden): راکێشانی جڵه‌وی وڵاخ و دابه‌زین.

فـروکـشنده- ص.فـا (فـورووکـه‌شـه‌نده- furû keşende): شه‌ڕکه‌ر.

فـروکـوفتن- مص.م(فـورووکـوفـتـەن- furû kuften): بەزەویدا دان، داکـــوتین، تەپڵو دۆڵ کوتان.

فروگذار- ا.مص(فورووگوزار- furû guzar): پشت گـوێ خستن، تەخسیـرکردن، دریغی کـردن، سستیو بێ پەروایی.

فروگذارکردن- مص.ل(فورووگوزارکەردەن- furû guzar kerden): دریغی کـردن، پشت گـوێ خستن، تەخسیرکردن.

فـروگـذاشتن- مص.م(فـورووگـوزاشـتـەن- furû guzaşten): لەدەست دان، چاوپۆشی کـــردن، ئازادکردن، ئیهمال کردن، دریغی کردن.

فـروگرفتن- مص.م(فـورووگـیـریفـتـەن- furû giriften): دەســـتگـیـــرکـــردن، گـــرتـن، داگـــیـــرکـــردن، دابەزاندن، هێـنانە خـــوارەوە، گەمارۆدان.

فـرومـالیـدن- مص.م(فـورووممـالیـدەن- furû malîden): تەمێ کردن، ئاگادارکردن، گوشین، پێکەوە پێچاندن.

فـرومـــاندن- مص.ل(فـــورووممـــاندەن- furû manden): چاوەڕوانکردن، مـــــاندووبـوون، هەژاربوون، بێنەوابوون، نائـومـێـدبـوون، رەنجـان، دڵشکان.

فـرومـایە- ص.مر(فـروومـایە- furûmaye): نـاکـەس بەچە، هەتیـــوچە، خـــوێڕی، بێ هونەر، زەلیلو زەبوون، سپڵە، بەرەڵڵا، پیسکە، بەغیل.

فـرومـــایگی- ا.مص(فـــورووممـــایەگی- furû mayegî): بەرەڵڵایی، هەتیـــوچەیی، ناکـــەس بەچەیی، سپڵەیی.

فـرومـــردن- مص.ل(فـــورووممـــوردەن- furû murden): کوژانەوەی ئاگر یان چرا.

فـرومـولیـدن- مص.ل(فـــورووممـــولیـدەن- furû mûlîden): ماتەڵبوون، دواکەوتن، خزینە خوارەوە.

فـرونت- ا.فر(فـوروونت- furûnt): پێشـەوە، نێوچەوان، بەرەی جەنگ.

فروند- ا(فەرڤەند- fervend): مەیدان، قەڵا، حەسار.

فـروند- ا(فـەرڤـەند- fervend): پشـتـکۆڵ، سـوکـانی کـەشـتی، یەک دانە، وەک: یەک دانە فڕۆکە، دوو دانە فڕۆکە.

فـرونشـاندن- مص.م(فـوروونیـشـاندەن- furû nişanden): کـــوژاندنەوە، ئارام کـــردنەوە، دانیشاندن، دامرکاندنەوە.

فرونشـستن- مص.ل(فوروونیشیسـتـەن- furû nişisten): بن نانەوە، کوژانەوە، دامرکانەوە.

فرونگرستن- مص.ل(فوروونیگیریستەن- furû nigiristen): روانینە خوار.

فرونگر- ص.فا(فـوروونیگەر- furû niger): کەسێک بروانێتە خوارێ، بێ باشارو بێ هیمەت.

فـــرونهـــادن- مص.م(فـــوروونەهادەن- furû nehaden): هێنانە خـوارەوە، لە خـوارەوە دانان، کەنارخستن.

فـــــروهر- ا(فــــەرڤـــــەهەر- ferveher): گەردیلەیەکی نوری ئاهورامەزدایە.

فـروهشـتن- مص.م(فـورووهیـشـتـەن- furû hişten): لەســـــەر زەوی دانان، هەڵواسین، کەوتنە خوار، سست بوون.

فروهشته- ص.مف(فورووهیشتە- furû hişte): هەڵواسراو، لە خوارەوە دانراو، شۆڕەوە بوو.

فـروهلیـدن- مص.م(فـورووهیلیـدەن- furû hiliden): رەها کـردن، تەرک کـردن، لەزەوی دانان.

فـروهیـختن- مص.م(فـورووهیـخـتـەن- furû hîxten): داکـشـاو، بۆ خـوارەوە راکـێـشـان، داکێشان.

فـروهیـده- ص(فـەرووهیـدە- ferû hîde): ئاقڵ، بە ئاوەز، زانا، خودان فەرو شکۆ.

فرویدیسم- ا.فر(فرۆیدیسم- furoydism): فرۆیدیزم، رێـساکـانی باوەڕێن زیگمـوند فـرۆیدی دەروونناسی نەمساوییە.

فـرویز- ا(فـەرڤـیـز- fervîz): پەراوێز، ئەو پەراوێزەی بۆ سەڵتەو عەباو ئەو شتانەی دەکەن، کەنارەی جلکو پەراوێزی کتێب.

فـرویش- ا.(فـەرڤـیش- fervîş): درەنگ، خەمسـاردیو بێ مـوبالاتی لە کارێکدا، غـافڵو پشتگوێ خەر، کەمتەرخەمی.

فره- ص(فیریه- firih): زۆر، گەلەک، مشە، فرە، زیاد.

فره- ا(فەرە- ferre): شانو شەوکەت، هێزو توانا.

فـره- مص.ع(فـەرەه- fereh): هاتنە جـۆش، لەنجـەولارکـردن، لووتبـەرزی، نازو فـیـزکـردن، فڕناخی.

فـره- ص.ع(فـەریه- ferih): بەلارولەنجـە، بەنازو فیز، فڕنلخ.

فـرهانج- ا(فـەرهانەج- ferhanec): شـەوگ، مۆتەکە، لمۆز، لمبۆز.

فـــرهخت- ا.مص(فـــەرهەخت- ferhext): پەروەردەو تەربیەتدان.

فرهختن- مص.م(فەرهەختەن- ferhexten): تەربیەت دان، پەروەردەکردن.

فرهخته- ص.مف(فەرهەختە- ferhexte): تەربێتدراو، پەروەردەکراو.

فرهد- ا.ع(فەرهەد- ferhed): منداڵی قەڵەوو جوان.

فـــرهست- ص(فـــەرهەست- ferhest): زۆر، مشە، فرە، گەلەک، سیحرو جادوو.

فـرهمند- ص(فـەرەهمـەند- fereh mend): بەشکۆ، بەشانو شەوکەت، زاناو هوشیار.

فرەمند- ص.مـر(فـەڕەمـەند- ferremend): شکۆمەند، یەزدانی مەزن.

فـــرهنج- ا(فـــەرهەنج- ferhenc): تەربێتو پەروەردەو زانست، کۆی کەلەپووری رۆشنبیریو زانســتیو زانیـــاریو هونەرێن یەک مـــیللەت (کەلەپووری شارستانی). قاموس.

فـرهنجـه- ص(فـەرهەنجـە- ferhence): بە ئەدەب، ئاکارچاک.

فـــرهنجــيـــدن- مص.م(فـــەرهەنجــيـــدەن- ferhencîden): تەربێتدان، پەروەردەکردن.

فـرهنجنده- ا.فـا(فـەرهەنجـەندە- ferhen-cende): تەربێتدەر، پەروەردەکەر، ئێوەتکەر.

فـــرهنجـــيـــده- ص.مف(فـــەرهەنجـــيـــدە- ferhencîde): تەربێت دراو، پەروەردەکراو.

فـــــرهنگ- ا(فـــــەرهەنگ - ferheng): کـەلەپووری زانســـتیو رۆشنبـیـــریو ئەدەبی میللەتێک، قاموسی زمان.

فـرهنگســـتـــان- ا.مـر(فـەرهەنگيســـتـــان- ferhengistan): ئەکادیمیا، ئەنجوومەنی باڵای هزرڤانانو نووسەرانی گەورە.

فـرهنگ نویس- ص.فـا(فـەرهەنگ نیـڤـیس- ferheng nivîs): قـــــامــــــوس نـووس، فەرهەنگساز.

فـرهود- ا.ع(فـورهوود- furhûd): بەرخـۆلە، بێچووی بزنە کێوی.

فـــرەوش- ا(فـــەرەڤـــەش- fereveş): نوری ئاهورامەزدا...

فرهومند- ص(فـەرهومـەند- ferhû mend): نزیک.

فـرهى- ا.مص(فـەرەهی- ferrehî): شـانو شەوکەوت، فەڕو شکۆ.

فرهيختن- مص.م(فەرهیختەن- ferhîxten): پەروەردەکردن، تەربێت دان، فێرکردن.

فرى- (فەری- ferî): ئافەرین، دەست خۆش.

فـرى- ص.ع(فـەری- ferî): عـەجیب، مـایەی سەرسامی.

فـرياد- ا(فـەریاد- feryad): بانگو هاوار، هاوارو کۆمەک خوازی.

فـرياد براوردن- مص.ل(فـەریاد بەر ئاڤـەردەن- feryad ber averden): هـاوارکـــــــردن، هاوارهێنان.

فريادخواستن- مص.م(فەریاد خاستەن- feryad-xasten): کۆمەک خواستن، پەنا بۆ هێنان.

فریاد رسیدن- مص.م(فەریاد رەسیدەن- feryad resîden): بە فریا کەوتنی کەسێک، فریا کەوتن، یارمەتی دان.

فریادرس- ص.فا(فەریاد رەس- feryad res): فریارەس، کەسێک بە دادی کەسێکدا بگات.

فریادرسی- ا.مص(فەریاد رەسی- feryad resî): یارمەتی و دەستگیری.

فریب- ا(فەریب- ferîb): خەڵەتان، فریوو، خاپاندن.

فریب خوردن- مص.ل(فەریب خوردەن- ferîb xûrden): فریو خواردن، خەڵەتان.

فریب دادن- مص.م(فەریب دادەن- ferîb daden): فریو دان، تەفرەدان، خاپاندن، خەڵەتاندن.

فریبا- ص(فەریبا- ferîba): دلڕفێن، جوان.

فریبایندن- مص.م(فیریبانیدەن- firibanîden): فریواندن، تەفرەدان، هەڵخەڵەتاندن.

فریب خوردن- مص.ل(فەریب خوردەن- ferîb xûrden): فریو خواردن، خەڵەتان.

فریب خورده- ص.مف(فەریب خوردە- ferîb xûrde): فریو خواردوو، خەڵەتاو.

فریب دادن- مص.م(فەریب دادەن- ferîb daden): فریودان، تەفرەدان، خەڵەتاندن، خاپاندن.

فریب دهنده- ص.فا(فەریب دەهەندە- ferîb dehende): فریودەر، خاپینۆک.

فریبرز- ا.ص(فەریبورز- ferîburz): باڵابەرز، بەژنو باڵا جوان، ناوە بۆ پیاوان.

فریب ساز- ص.فا(فەریب ساز- ferîb saz): حیلەکار، گزیکەر، فریودەر.

فریبش- ا.مص(فەریبیش- ferîbiş): فریودان، خەڵەتاندن، خاپاندن.

فریبکار- ص.فا(فەریبکار- ferîbkar): فریوکار، حیلەباز، خاپینۆک.

فریبکاری- ا.مص(فەریبکاری- ferîbkarî): فریوکاری، حیلەبازی، فێڵبازی.

فریب ناک- ص(فەریبناک- ferîb nak): فریودەر، خاپینۆک.

فریبیدن- مص.م(فەریبیدەن- ferîbîden): فریودان، دەست بڕین، خەڵەتاندن.

فریج- ا(فیریج- firîc): فریز، چەمەن، چیمەن.

فرید- ص.ع(فەرید- ferîd): بێ وێنە، گەوهەری یەک دانەو گرانبەها، تاک.

فریده- ص.ع(فەریدە- ferîde): دەگمەن، تاک، بێ وێنە، گەوهەری یەک دانە.

فریرون- ص(فەریروون- ferîrûn): زۆر چاک، نایاب، راست، داوێن پاکو دروستکار، راستگۆ، چاکەکار.

فریز- ا (فیریز- firîz): فریز، چیمەن، چەمەن.

فریس- ص.ع(فەریس- ferîs): کوژراو، کوشتە، نێچیر.

فریس- ا.ع(فەریس- ferîs): چەمەرە، چەمەرەیەکی دارینە بەسەری گوریسەوەی دەبەستن بۆ بەستنی بار، ئاڵقە، گەو، کەمە.

فریسه- ص.ع(فەریسە- ferîse): نێچیر، کوشتە.

فریش- (فەریش- ferîş): ئافەرین، دەست خۆش.

فریش- ص(فەریش- ferîş): پەریشان، پەراگەندە، هێرشو پەلامارو تاڵانو بڕۆ.

فریش- ا(فیریش- firîş): پێخەف، نوێن، رایەخ.

فریش- ا.ع(فەریش- ferîş): فریز، چەمەن، چیمەن.

فریش- ا.ع(فەریش- ferîş):ماینی تازەزاو.

فریشته- ا(فیریشتە- firîşte): فریشتە، پەری.

فریضه- ا.ع(فەریزە- ferîze): فەرز، واجب.

فـریفـتـار- ص.فـا (فـەریفـتـار- ferîftar): فریوباز، حیلەباز.

فریفتگار- ص.فا (فەریفتگار- ferîftgar): فریوباز، حیلەباز.

فـریفـتگاری- ا.مص(فـەریفـتگاری- ferîftgarî): فریوبازی، حیلەبازی.

فـریفتن- مص.م(فـەریفـتـەن- ferîften): فریودان، خەڵەتاندن، دەست برین.

فـریبندە- ا.فـا (فـەریبـەندە- ferîbende): دڵبەر، فریودەر، فریوباز، خاپینۆک، تەفرەدەر.

فـریفـتـە- ص.مف(فـەریفـتـە- ferîte): فریوخواردوو، شەیدابوو.

فـریق- ا.ع(فـەریغ- ferîx): گـروپ، دەسـتـە، تیپ، جماعەت.

فـریقـە- ا.ع(فـەریغـە- ferîxe): کـۆمـەڵە مەڕێکی ئاوەکی، مەڕێن دابڕاو لە مێگەڵ.

فـریقین- ا.ع(فـەریغـەین- ferîxeyin): دوو گروپی شیعەو سوننە.

فـریواندن- مـص.م(فـەریڤـانـدەن- ferîvanden): فریواندن، خەڵەتاندن.

فریە- ا.ع(فیریە- firye): درۆو بوختان.

فریە- ا(فەریە- ferye): نەفرەت، لەعنەت.

فزار- ا(فەزار- fezar): ئەوزار.

فـزایش- ا.مص(فـەزاییش- fezayîş): زیاد بوون.

فزاییدن- مص.ل(فەزاییدەن- fezayîden): زیادبوون، زۆربوون.

فزع- ا.ع(فەزەء- ’feze): تۆقین، زنۆقـچوون، هەترەشچوون. ترس، هاوار، ناڵەناڵ.

فـزودن- مص.م(فـوزودەن- fuzûden): زیادبوون، زۆر بوون.

فزون- ص(فوزون- fuzûn): زۆر، مشـە، فرە، گەلەک.

فـژ- ا(فـەژ- fej): چڵکو کـێم، کـێمو زوخ، زووخاو.

فژ- ا(فوژ- fûj): یاڵی ئەسپ.

فـژاک- ص(فـەژاک- fejak): چڵکن، پیس، گەمار.

فژاگن- ص.مر(فـەژاگین- fejagîn): چڵکن، پیس.

فژگن- ص(فـەژگین- fejgin): چڵکن، پیس، گەمار، کێمو زوخ.

فژە- ص(فەژە- feje): گەمار، چڵکن، پیس.

فـسـاحت- مص.ع(فـەسـاهەت- fesahet): بەرین بوون، بەرینی، پانی.

فساد- مص.ل.ع(فـەساد- fesad): گـەندەڵ بوون، لەناو چوون، خـراپ بوون، رزین، رابواردن، فیتنەو ئاژاوە.

فسار- ا(فەسار- fesar): هەوسار.

فساط- ا.ع(فـوسـسات- fussat): خـێـوەت، سەراپەردە.

فسافس- ا.ع(فوسافیس- fusafis): پێشکە، مێشوولە، پەخشە.

فساق- ا.فا(فـوسـساغ- fussax): فاسقان، گوناحکاران، زیناکاران.

فسالە- ا.ع(فـوسـالە- fusale): وردە ئاسن، ئەو وردەیەی لە کـاتی برینەوە یان سـوینەوە لە ئاسن دەوەرێ.

فسان- ا(فەسان- fesan): هەسـتـان، هەسان، سان، بەردەسان.

فـسـانە- ا(فـەسـانە- fesane): ئەفـسـانە، حیکایەت، چیرۆکی خەیاڵی.

فسانیدن- مص.م(فەسانیدەن- fesanîden): لە هەسان دان، سووین.

فساییدن- مص.م(فەساییدەن- fesayîden): ئەفسوون کردن، جادووکردن.

فـسـایندە- ا.فـا (فـەسـایندە- fesayînde): ئەفسونگەر، ئەفسون خوێن، رامکەر.

فـسـتق- ا.ع(فـوسـتـوغ- fustux): فـسـتق، پستە.

فستیوال- ا.فر(فیستیڤال- fistîval): فیستیڤاڵ، میهرەجان.
فسحت- ا.مص.ع(فوسهەت- fushet): مەیدان، بەرین، بەرینی، راستانی.
فسخ- مص.م.ع(فەسخ- fesx): هەڵوەشاندنەوە، شکاندن، سڕینەوە، وێرانکردن.
فسرانیدن- مص.م(فوسورانیدەن- fusuranîden): ژاکاندن، جەمەداندن، بەستن.
فسردن- مص.ل(فوسوردەن- fusurden): ژاکان، سەهۆڵ بەستن، سیس بوون.
فسرده- ص.مف(فەسوردە- fesurde): ژاکاو، سیس بوو، پژمردە.
فسطاط- ا.ع(فوستات- fustat): خێوەت، سەراپەردە.
فسفات- ا.فر(فوسفات- fusfat): فۆسفات، ئەسیدی فسفۆر.
فسفر- ا.فر(فوسفور- fusfur): فسفۆر.
فسق- مص.ل(فیسغ- fisx): دەرچوون لە فەرمانی خوا، لادان لە رێی هەق، کردنی کاری ناشیرینو ناڕەوا، زیناکردن.
فسقه- ص.ا(فەسەغە- fesexe): فاسقان، بەدکاران، گوناحکاران، زیناکاران.
فسکل- ا.ص(فیسکیل- fiskil): قڕە، ئەسپێک لە مەیداندا لە دوای هەموو ئەسپانەوە رابکات، پیاوی خوێڕیلە، سپڵە، پاشکەوتوو.
فسن- ا(فەسەن- fesen): بەردەسان.
فسنجان- ا(فیسینجان- fisincan): شلەیەکە بەگۆشتی مریشک یان مەڕو کاکڵە گوێزو روبەنار لێدەنرێ.
فسوس- ا(فوسووس- fusûs): ئەفسوس، مەخابن، داخ، ریشخەن، تەوس و توانج.
فسوق- مص.ل.ع(فووسوغ- fusûx): لە هەق لادان، یاخی بوون لە فەرمانی خوا، گوناح کردن.
فسون- ا(فوسوون- fusûn): حیلە، فێڵ، نێرەنگ، ورتەورتێ کە جادوگەران لە کاتی جادوکردندا دەیکەن.
فسونگر- ص.فا(فوسوونگەر- fusûnger): جادووگەر، سیحرباز، ئەفسوونکار.
فسونگری-ا.مص(فوسوونگەری- fusûngerî): جادووگەری، سیحربازی.
فسیح- ص.ع(فەسیح- fesîh): بەرین، شوێنی پانو بەرین.
فسیل- ا.ع(فەسیل- fesîl): گەلە، مێگەل، رەوە ئەسپ.
فسیل- ا.فر(فوسیل- fusîl): ئێسکە پەیکەر.
فسیله- ا(فەسیلە- fesîle): گەلە، رەوە، مێگەل.
فسیل- ا.ع(فەسیل- fesîle): خەڵف، خەڵفەخورما.
فش- (فەش- feş): پاشگرە، مانای (وەک) دەگەیەنێ: وەک ئەژدیهافش: ئەژدیها ئاسا.
فش- ا(فوش- fuş): قژ، کاکۆڵ، یاڵی ئەسپ.
فش- ا.ع(فەشش- feşş): پیاوی گەوج، جلی زبر، پەلاس، دوو زمانی.
فشار- ا(فیشار- fişar): گوشار.
فشارخون- ا.مر.(فیشاری خوون- fişari xûn): گوشاری خوێن.
فشار خون سنج- ا.مر(فیشاری خوون سەنج- fişarî xûn senc): ئامێری ئەندازەگیری خوێن.
فشاردن- مص.م(فیشاردەن- fişarden): گوشین.
فشارسنج- ا.مر(فیشار سەنج- fişar senc): گوشارپێو.
فشارنگار- ا.مر(فیشارنیگار- fişar nigar): بارۆگراف، ئامێرێکە بۆ وێنەگرتنی گوشاری هەوا.
فشاغ- ا.ع(فوشاغ- fuşax): جۆرە گیایەکە.
فشافش- (فەشافیش- feşafiş): دەنگی دەرچوونی پەیتاپەیتای تیر لە کەمان، فیشکە فیشک.

فـشـاندن- مص.م(فـەشـاندەن- feşanden): رشتن، پەراگەندەکردن، بڵاوکردنەوە.

فـشـردن- مص.م(فـەشـەردەن- feşerden): گوشین.

فشست- ا(فیشـشـەست- fişşest): فیشکەی مار، هاشاندنی مار.

فش فش-ا (فـیش فـیش- fiş fiş): فـیشکەی مـار، هاشـاندنی مـار، دەنگی فـیشـەکە شـێـتـە، فیچقەی ئاو.

فشفشە- ا(فیش فیشە- fiş fişe): فیشـەکە شیتە.

فـشل- مص.ل.ع(فـەشـەل- feşel): سـست بوون، ترسان.

فشل- ص.ع(فەشل- feşl): پیاوی ترسنۆکو بێ زاخ، تەمەڵو خاو.

فشل- ا.ع(فیشل- fişl): پەردەی کەژاوە.

فشنگ- ا(فیشەنگ- fişeng): فیشەک.

فص- ا.ع(فوس- fuss): نقێمی مـوسـتـیلە، بیلبیلەی چاو، جمگە، ئەسڵو هەقیقەت.

فصاح- ص.ع(فیساه- fisah): زمان سـوار، تەڕزمان، قسە خۆش، زمان رەوان.

فـصاحت- مص.ل.ع(فـەساهەت- fesahet): زمان سواری، زمان رەوانی.

فصاد- مص.ع(فەسساد- fessad): حەجامات کێش، خوێن بەردەر.

فـصـاص- ا.ع(فـیـسـاس- fisas): نقـێـمـان، نگینان، قاشان.

فـصـاص- ا.ص.ع(فـەسـسـاس- fessas): نقـێـمـسـاز، نگین فـرۆش، کـەسێک نقێم لەسـەر موستیلە دابنێ.

فـصـال- ا.مص.ع(فـیـسـال- fisal): لەشـیـر برینەوەی منداڵ.

فصح- ا.ع(فـیـسـە- fish): لای جـولەکـەکـان دەکـاتە جـەژنی یادەوەری دەرچوونی جـولەکـە لە مـیـسـر، لای مـەسـیـحـیـان دەکـاتە رۆژی یادی سەرکەوتنی حەرزەتی عیسا، جەژنی پاک.

فـصـحـاء- ص.ع(فـوسـەها ء- fuseha’): تیـژزمـانـان، سـوار زمـانـان، رەوان زمـانـان، تەڕ زمانو قسەزان.

فصد- مص.م.ع(فەسد- fesd): خوێن بەردان، حەجامات کێشان.

فصل- مص.م.ع(فـەسل- fesl): جیـاکردنەوە، جیاکردنەوەی هەقو ناهەق، سوڵح کردن.

فـصل- ا.ع(فـەسڵ- fesl): وەرز، لەمـپـەری نێوان دوو شت، بەشێک لە کتێبێک.

فصوص- ا.ع(فـوسـوس- fusûs): نقـێـمـان، نگینان.

فـصـول- ا.ع(فـوسـول- fusûl): فـەسـڵان، وەرزان.

فـصـیح- ص.ع(فـەسـیـە- fesîh): بە زمـان، سوار زمان، زمان رەوان، قسەزان.

فصید- ص.ع(فەسید fesîd): دەمـاری خـوێن لێگراو.

فصیدە- ا.ع(فەسیـدە- fesîde): خورمـای شێلراوی بە خوێن ئاوێتە.

فصیل- ا.ع(فەسیل- fesîl): جیـاکـردنەوەی بێـچـووە وشـتـر یان گـوێرەکـە لە دایکی، دیواری نزمی ناو حەسار.

فـضـاء- ا.ع(فـەزاء- feza’): مـەیدان، زەوی پانو بەرین، هاماج.

فـضـائح- ا.ع(فـەزائیـە- fezaih) : عـەیبو عاران، ریسواییان، بەدناوی.

فـضـائل- ا.ع(فـەزائیل- feza’il): باڵایی لە زانستو زانیاریدا.

فضاح- ا.مص.ع(فیـزاه- fizah): ریسـوایی، بەدناوی، ناوزڕاوی، روسیایی.

فـضـاح- ص.ع(فـەززاه- fezzah): ئابڕوبەر، حەیابەر.

فـضـاحت- ا.مص(فـەزاهەت- fezahet): ریسوایی، رووسیایی، ناوزڕاوی، بەدناوی.

فضاض- ا.ع(فوزاز- fuzaz): وردەی شکانی شتێک.

فضال- مص.ع(فیزال- fizal): فەخرکردن بەسەر یەکدا لە رووی زانستەوە.

فضال- ص.ع(فەززال- fezzal): کەسێک خودان زانستی زۆربێ.

فضاله- ا.ع(فوزالە- fuzale): پاشماوە، پاشەڕۆک.

فضانورد- ص.فا(فەزانەڤەرد-fezaneverd): ئاسمانەوان، ئەوەی بە کەشتی ئاسمانی سەفەر بکاتو لە سنووری کێشی زەوی دەربچێ.

فضل- ا.مص.ع(فەزل- fezl): چاکی، بالآیی، کەماڵ.

فضلاء- ص.ع(فوزەلاء- fuzela’): فازیلان، زانایان، ناودارانی مەیدانی زانستان.

فضلات- ا.ع(فەزەلات- fezelat): پاشماوەو زڕو زبڵو پیسی.

فضل پرور- ص.فا(فەزل پەرڤەر- fezl perver): زانست پەروەر، کەسێک کە دەخزمەتی ئەهلی فەزڵدابێ.

فضل فروش- ص.فا(فەزل فورووش- fezl furûş): کەسێک خۆی بە زانستو فەزڵەوە بنوێنێ، زانست فرۆشی.

فضلومند- ص.مر(فەزلوومەند- fezlûmend): خودان زانستو فەزیلەت، دەوڵەمەند لە زانستدا.

فضله- ا.ع(فەزەلە- fezele): پاشماوەو پیسی.

فضوح- ا.مص.ع(فوزووه- fuzûh): ریسوایی، روسیایی، بەدناوی، ناوزڕاوی.

فضول- ا.ع(فوزوول- fuzûl): فەزڵ.

فضول- ا.ع(فوزوول- fuzûl): پاشماوەی ماڵی زیادە لە پێویستی، ئەوەی بەشێوەی سروشتی لە بەدەن دێتە دەرەوە.

فضولی- ص.ع(فوزولی- fuzûlî): خۆهەڵقورتان لە کاری خەڵکی، ئەوەی کاری نابەجێو بێفایدە بکات، فزول، فزولی، هەرزەوێژ.

فضه- ا.ع(فیززە- fizze): زیوو،

فضیح- ص.ع(فەزیه- fezîh): رسوا، رووسیا، ئابڕوتکاو، ئابڕونەماو، ناوزڕاو.

فضیحت- ص.ع- ا.ع(فەریهەت- fezihet): عەیب، ریسوایی، بەدناوی.

فضیل- ص.ع(فەزیل- fezîl): زانا، خودان فەزڵ و ماریفەت.

فضیلت- ا.ع(فەزیلەت- fezilet): زانیاری، زانست.

فضیلت گستر- ص.فا(فەزیلەت گوستەر- fezilet guster): برەودەری زانستو ماریفەت، هزرڤان، زانا.

فطام- ا.ع(فیتام- fitam): منداڵ بڕینەوە لەشیر.

فطانت- مص.م.ع(فەتانەت- fetanet): دەرک کردن، تێ گەییشتن، زیرەک بوون، زیرەکیو بالآدەستی لە کارێکدا.

فطر- مص.ل.ع(فیتر- fitr): رۆژوشکان، فتارکردنەوە، جەژنی رەمەزان.

فطر- ا.ع(فوتر- futr): قارچک، کارگ.

فطرت- ا.ع(فیترەت- fitret): سروشت، تەبیعەت.

فطره- ا.ع(فیترە- fitre): سەر فیترە، زەکاتێکە لە رۆژی جەژنی رەمەزاندا دەدرێ.

فطن- ص.ع(فەتین- fetin): هوشیار، زیرەک، لێزان.

فطنت- ا.مص.ع(فیتنەت- fitnet): زیرەکی، هوشیاری، دانایی، زانایی.

فطور- مص.ل(فوتوور- futûr): رۆژو شکاندن، فتارکردنەوە.

فطور- ا.ع(فەتور- fetûr): خواردنی فتار.

فطیر- ا.ص.ع(فەتیر- fetîr): شتێ زوو دەرک بکرێ، شتێ زوو بەدەست بێ، نانی هەڵنەهاتە، جەژنی پاک (تایبەتە بە جولەکە لەو رۆژەدا نانی فەتیر دەبرژێنن).

فظاظت- مص.ل.ع(فەزازەت- fezazet): بەدزمان بوون، توندە تەبیعەت بوون، بەدزمانی، درشت رەفتاری.

فظیع- ص.ع(فــــەزیٔ- fezî’): کــــاری زۆر ناشیرین، کاری لە رادەبەدەر ناشیرینو خراو.

فظیع- ا.ع(فــــــەزیٔ- fezî’): ئاوی زولاڵو سازگار.

فعال- ا.ع(فیئال- fial): کرداران، کردەوان.

فعال- ا.ع(فەئال- feal): کاری چاک، کەرەم، دەستکراوە، دڵاوا، جوامێریو سەخاوەت.

فعال- ص.ع(فەئال- fe’al): کارا، پرکار.

فعالیت- ا.مص(فەئالییەت- fe’alîyet): چالاکی، چەڵەنگی، کۆششو کاری زۆر.

فعل- ا.ع(فیئل- fi’l): کار، کردار.

فعله- ا.ع(فەئەلە- fe’ele): عەمەلە، کرێکار، پاڵە.

فغ- ا(فوغ- fux): بت، ماشوقە، دلبەر.

فغاک- ص(فەغاک- fexak): نەزان، گەوج، زۆڵ، بیژ، حەرامزادە.

فغستان- ا.مر(فەغیستان- fexistan): بتخانە، حەرمسەراو کەنیزەکانی جوان.

فغفور- ا.مر(فەغفوور- fexfûr): خوا، بت، کوڕی خوا؛ کە لە کۆنا لەقەبی پاشایانی چین بوو.

فغند- ا(فەغەند- fexend): رەقس، سەما.

فغواره- ص(فەغڤارە- fexvare): بت ئاسا، کەسێک لە زۆر خەمباریدا یان لە لوتبەرزیا قسە نەکات.

فغیاز- ا(فەغیاز- fexyaz): شاگردانە، بەخشیش، مژدە.

فقاح- ا.ع(فوغغاه- fuxxah): چەکەرە، شکۆفە، پونگە.

فقار- ا.ع(فەغار- fexar): مۆرەغەی پشت، بڕبڕەی پشت.

فقاره- ا.ع(فەغارە- fexare): مۆرەغە، بڕبڕە.

فقاع- ص.ع(فەغغاء- fexxa’): دڵڕەش، گڵاوو پیس.

فقاع- ا.ع(فوغغاء- fuxxa’): بیرە.

فقاع گشودن- مص.ل(فوغغاء گوشودەن- fuxxa’ guşûden): کردنەوەی سەری بیرە، قرقێنەلێدان.

فقاعی- ا.ص(فوغغائی- fuxxa’î): بیرەفرۆش.

فقاهت- مص. ع(فەغاهەت- fexahet): زانا بوون لە بواری بنەماکانی شەریعەتدا.

فقد- مص.م(فەغد- fexd): گومکردن، بزرکردن، لە دەستدان.

فقدان- مص.م.ع(فوغدان- fuxdan): لەدەستدان، گومکردن، بزرکردن.

فقر- ا.مص.ع(فەغر- fexr): هەژاری، دەستکورتی، نەداری، فەقیری.

فقر- ا.ع(فیغەر- fixer): مۆرەغە، بڕبڕەی پشت.

فقراء- ص.ا.ع(فوغەراء- fuxera’): هەژاران، سۆفیان، دەروێش و قەڵەندەران.

فقرات- ا.ع(فیغەرات- fixerat): مۆرەغەی پشت، بڕبڕەی پشت.

فقره- ا.ع(فیغرە- fixre): یەک مۆرەغە، پەرەگراف، باشترین بەیتی قەسیدە.

فقط- ق.ع(فەغەت- fexet): تەنیا.

فقع- ا.ع(فیغئ- fix’): جۆرە قارچکێکە.

فقود- مص.م(فوغوود- fuxûd): گومکردن، لەدەست دان.

فقه- مص.م.ع(فیغهـ- fixh): زانین، پسپۆربوون لە شتێکدا، شارەزایی لە بنەماکانی شەرعدا.

فقهاء- ا.ع(فوغەهاء- fuxeha’): زانایانی بواری شەرع.

فقید- ص.ع(فەغید- fexîd): لەدەست چوو، گوم بوو.

فقیر- ص.ع(فەغیر- fexîr): هەژار، دەستکورت، بێنەوا.

فقیرانه- ق.ص(فەغیرانە- fexîrane): هەژارانە.

فقیره- ص.ع(فەغیره- fexîre): هەژار.

فقیه- ص.ع(فەغیه- fexîh): زانا، پسپۆر لە بواری زانستێن فیقه. شارەزا لە ئەحکامی شەرع، شەرع زان، مەلا.

فـقـیـهـه- ص.ع(فـەغـیـهـە- fexîhe): ژنی شارەزاو پسپۆر لە شەرعدا.

فک- مص.م.ع(فـەکک- fekk): کـردنەوە، جیاکردنەوەی دوو شت لێکدی، رزگارکردنی دیل، ئازادکردن.

فک- ا.ع(فەکک- fekk): شەویلاگە، کاژێرە، شەویلە.

فک- ا.فر(فوک- fuk): بەرازی ئاوی.

فکاهت- مص.ل.ع(فـەکـاهەت- fekahet): سوعبەتچیاتی، حەنەکچیاتی، سوعبەتچی و دەم بە پێکەنین و قسەخۆش.

فکر- ا.ع(فـیکر- fikr): ئەندێشە، بیـر، هزر، فیکر.

فکز- ا(فــەکـــز- fekz): دووکـــەڵکێش، دووکەڵکێشی موبەق یان سۆپا.

فکل- ا.فـر(فــوکــول- fukul): کـەراوێت، بۆینباخ.

فکور- ص(فـەکـوور- fekûr): پیـاوی بەهزرو بیر، هزرمەند، هزرڤان.

فکه- ا.ع(فەککە- fekke): کـاسـەو سفـرەی دەروێشان، کاسەو سفرەی هەتیوان، کاسەو سفرەی هەژاران.

فگار- ص(فەگـار- fegar): مـاندوو، زامـدار، دڵبرین.

فگانه- ا(فـــەگـــانە- fegane): منـداڵی نەبەکـامی لەبارچوو، منداڵێک بە مـردوویەتی لەدایک ببێ.

فل- ا(فــول- ful): نیلوفـەر، داری درەخـتـی بەهێ.

فل- ا.ع(فــولل- full): گـــوڵێکی ســـپی بۆنخۆشە.

فلات- ا(فەلات- felat): تان، رایەڵی تەون.

فـلات- ا.ع(فـەلات- felat): بیـابان، سـارا، دەشت.

فلاته- ا(فولاتە- fulate): باسوق.

فـلاح-ا.مص.ع (فەلاه- felah): سـەرکـەوتن، رزگاری.

فــلاح- ا.ص.ع(فـــەلاه- falah): فـــەلاح، جووتیار، جوتکار، وەرزێر.

فــلاحت- ا.مص.ع(فـــەلاهەت- felahet): جوتیاریی، فەلاحەت، کاری جوت بەندە.

فلاخن- ا(فەلاخەن- felaxen): قەڵماسنگ، بەردەقانی، قۆچەقانی، کەهنیک.

فـلاده- ص.(فـەلادە- felade): بێـهـودە، بێ سوود، قسەی قۆڕو پووچ.

فلاسفه-ا.ع(فەلاسیفە-felasife): فەیلەسوفان.

فلاسک- ا.فـر(فیـلاسک- filask): زەمـزەمی ئاو، یەخچاڵی بچووکی شوشەیی.

فـلاشـری- ا.فـر(فــەلاشـیــری- felaşirî): نەخـۆشـیـیـەکـە تووشی کـرمی ئاوریشم دەبێ، بە تایبەتی لە دوا قۆناغی تەمەنیدا، کرمەکە دەمرێ‌و رەش دەبێتەوە. رەشە مەرگ.

فـلاکت- ا(فەلاکـەت- felaket): فـەلاکـەت، بەدبەختی، دەستکورتی و کوێرەوەری، زۆر دژوار، ئەوپەڕی تەنگانە.

فـلامک- ا(فــەلامــەک- felamek): جـۆرە ئەڵماسێکە.

فـلان- ا.ع(فــولان- fulan): فـلان، کـاورا، یارۆ، (راناوی نادیارە).

فلانل- ا.فر(فیلانیل- filanil): فانیلە.

فــلانه- ا.ع(فــولانە- fulane): فــلان (بۆ ئافرەتی نادیار).

فلج- ا(فەلج- felc): قفڵ، کیلۆنی دەرگا.

فلج- مص.ل.ع(فەلەج- felec): ئیفلیج بوون، لە کـارکـەوتنی دەست یان پێ یان نیـوەی بەدەن، زەمین گیربوون.

فلخ- ا(فەلەخ- felex): سەرەتا، هەوەڵی کار، دەستپێک.

فلخ- مص.ع(فـــەلـخ- felx): روونـکـردنـەوەو ئاشکراکردنی کارێک.

فلخم- ا (فــەلەخم- felexm): بەردەقــانــی، قەڵماسنگ.

فلخم- ا(فەلخەم- felxem): مشـتـە، کـوتکی هەلاجی.

فلخــمــان- ا(فــەلەخــمــان- felexman): قۆچەقانی، بەردەقانی، قەڵماسنگ.

فلخــمــيــدن- مص.م(فــەلخــەمــيــدەن- felxemîden): شـيـکردنەوەو هەلاجی کـردنی لۆکە.

فلخـودن- مص.م(فـەلخـوودەن- filxûden): هەلاجی کردنی پەموو.

فلخوده- ا.مف(فەلخوودە- felxûde): شيکراوە، هەلاجی کراو، پەمووی پاککراوو شيکراوە.

فلد سپات- ا.مر(فـيلد سپات- fild spat): جۆرە بەردێکە.

فلد مــارشــال- ا.فـر(فــيلد مــارشــال- fild marşal): سـوپاسـالار، بـالاترين پلەی سـوپايی لە ئەڵمانو ئينگلستانو هەندێ وڵاتانی دی.

فلذ- مص.م.ع(فــەلز- felz): جـيـاکــردنەوە، جياکردنەوەی بەشێک لە ماڵ بۆ کەسێک.

فلز- ا.ع(فيلز- filz): جگەر.

فلذه- ا.ع(فـيلزە- filze): پارچەيەک لە جگەر يان لە گۆشت، بەشێک لە زێڕو زيو.

فلرز- ا(فەلەرز- felerz): پرياسکە.

فـلرزنـگ- ا(فـــــەلەرزەنـگ- felerzeng): پرياسکەيەک کە خواردنو شتی تێ بکەنو لەگەڵ خۆدا ببيەن، توێشەبەرە.

فلز- ا.ع(فيليزز- filizz): کانزا، ئاسنجاو.

فـلس- ا.ع(فـــەلس- fels): دراوێـکـی کـــەم بەهايە، پولەکە (ماسی).

فلسفه- ا.ع(فەلسـەفە- felsefe): فـەلسـەفـە، حيـکمـەت، بيـرکردنەوەو رامـانو قـووڵبـوونەوە لە بوونو هەقيقەتی شتانو هۆی بوونيان.

فلش- ا.فر(فيلش- filş): تير، نێزە.

فلشک- ا(فــيـليــشـک- filişk): کــوزەی بچووک، کوزەيەک کە بۆ مناڵان بنەخشێنرێ.

فلغند- ا(فــەل غــەند- felxend): پەرژين، شورەی بەدڕوچيل.

فلفل- ا(فيلفيل- filfil): بيبەر، ئيسوت.

فلفل بری- ا.مـر(فـيـل فــيـلی بەری- fil fili berî): جۆرە رووەکێکە.

فلفل سبـز- ا.مـر(فـيل فـيلی سـەبز- fil fili sebz): جۆرە رووەکێکە.

فلفل سفيد- ا.مر(فيل فيلی سەفيد- fil fili sefîd): جۆرە رووەکێکە.

فلفل فرنگی- ا.مـر(فـيـل فيلی فـەرەنگی- fil fili ferengî): جۆرە رووەکێکە.

فلفل کبـير- ا.مر(فـيل فـيلی کـەبير- fil fili kebîr): جۆرە درەختێکە.

فلفل مــويه- ا(فــيـل فــيـل مــويە- fil fil mûye): دەوەنێکی خۆ هەڵواسە.

فلق- مص.م.ع(فەلغ- felx): شـەق کردن، دوو فليقانەکردن.

فلق- ا.ع(فەلغ- felx): شەق، درز.

فلق- ا.ع(فەلەغ- felex): سپێدە، شەق، درز، قليشی چيا.

فلقـه- ا.ع(فـەلغـە- felxe): نيـوەی شـتـێک، لەت، پاژ، بەش.

فلک-ا (فەلەک- felek): فەراقە، فەلاقە.

فلک- ا.ع(فەلەک- felek): گەردون، مەداری هەر يەکێک لە هەسارەکان.

فلک زده- ص.مـــر(فــــەلەک زەدە- felek zede): دامـاو، کـلـۆڵ، بێ بەخت، بێ تالح، هەژار، بەستەزمان.

فلکه- ا.ع(فـەلەکـە- feleke): فلکە، بـازنە، تايە، پێـچکە، هەر شـتـێکی بـازنەيی بەدەوری خۆيدا بسووڕێتەوە.

فـلـكـی- ص.ن(فـــــــــــەلـەكـی- felekî): ئەســـتـــێـــرەناس، پســـــپـــــۆڕو زانا لە بواری گەردونناسیدا.

فلمـــاخن- ا(فــــەلماخــــەن- felmaxen): قەڵماسەنگ، بەردەقانی، قۆچەقانی.

فلنجـمـشک- ا(فـەلەنج مـوشک- felenc muşk): جۆرە گیایەكە.

فلنجه- ا(فەلەنجە- felence): جۆرە گیایەكە بۆ دەرمان دەشێت.

فلوات- ا.ع(فەلەڤات- felevat): دەشـتـان، بیابانان.

فلوئور- ا.مــر(فـــولوئوور- fulûur): جـــۆرە گازێكی زەرد رەنگە.

فلوت- ا.فـــر(فــــولووت- fulût): فـلـووت، ئامێرێكی مۆسیقایە وەكو نای لێدەدرێ.

فلوت- ا.فــر(فلووت- flût): هێــزی دەریایی وەڵاتێک، كۆی كەشتیانی جەنگی وڵاتێک.

فلورن- ا.فــر(فــولوورن- fulûrn): دراوێكی هۆڵەندیو هەندێ وڵاتی تری ئەوروپایە لە هەر وڵاتێكدا بەهایەكی جیاوازی هەیە.

فلوره- ا.فر(فلووره- flûre): جۆرە شمشێرێكی تایبەتی شمشێربازییە.

فلوس- ا.ع(فولووس- fulûs): جۆرە دراوێكی كەم بەهایە.

فلس- ا.ع(فولوس- fulus): جۆرە درەختێكی زەلامە، لە وڵاتانی گەرمەسێری وەكو عەرەبستانو میسرو هندوستاندا دەڕوێ.

فلوكس- ا.مر(فلوكس- flûks): جۆرە گوڵێكە، بۆ جوانی لە باخچاندا دەیڕوێنن.

فله- ا(فەلە- fele): ژەک، فرۆ.

فلیو- ص(فەلیڤ- felîv): بێهودە، بێ فایدە، بێ كەڵک.

فم- ا.ع(فەم- fem): زار ، دەم.

فـمینیسم- ا.فـر(فـیـمـینـیـسم- fimînîsm): لایەنگری لە ئافــرەت، لایەنگری لە مـــافـــێـن ئافرەت، ژن تەبیعەت، تەبیعەت ژنانی.

فن- ا.ع(فــەنن- fenn): جـــۆر، بەش، هونەر، فێڵ، حیلە، سنعەت.

فناء- مص.ل.ع(فـــەناء- fena’): نەمـــان، فەنابوون، لەناوچوون.

فناء- ا.ع(فیناء- fina’): حەوشـە، مـەیدان، گۆڕەپان.

فناپذیر- ص.فـا(فـەناپەزیر- fena pezîr): فانی، ناپایەدار، ڕەوتەنی.

فناتیـــسم- ا.فــر(فــەناتیـــسم- fenatîsm): لایەنگری توند لە مـەسـەلەێن ئاینی یان ئەخـلاقی یان كــۆمـــەڵایەتی یان ســیـــاسی، توندڕەوی، دۆگماتیزم.

فناتیک- ص.فـــر(فـــەناتیک- fenatîk): پابەندیی كوێرانە، دۆگماتیک.

فنادق- ا.ع(فـەنادیغ- fenadîx): هۆتیـلان، میوانخانان.

فنار- ا.ع(فەنار- fenar): مەشخەڵ، فانۆس.

فناستین- ا.فر(فیناستین- finastîn): حـەبی ئارامبەخش.

فناكده- ا.مر(فەناكەدە- fenakede): دنیای فانی، فەناخانە.

فنان- ص.ع(فەننان- fennan): خودان هونەر، هونەرمەند، كەری كێوی.

فنج- ا.ص(فــەنج- fenc): فـــتق، قــۆڕی، گەورەوزل.

فنجا- ا(فەنجا- fenca): لەرز.

فنجان- ا(فینجان- fincan): فینجان.

فنجـریون- ا(فـەنجـەرییـون- fenceriyûn): جۆرە رووەكێكە.

فنجنوش- ا(فـــەنجنوش- fencnûş): ژەنگی ئاسن.

فنجیـدن- مص.ل(فـەنجیـدەن- fencîden): باوێشكدان بەدەم خوماریيەوە، خەواڵویی.

فنجیون- ا(فەنجیيون- fencîyûn): گیایەكی ژەهرداری گوڵزەردە.

فند- ا(فـەند- fend): فـێڵ، حـیلە، فـریو، تەفرە، درۆ، نێرەنگ، فەندو فێڵ.

فند- ا.مص(فـەند- fend): ناشـوکـری، نمەک حەرامی، سپڵەیی، پێنەزانی، داماوی، هەژاری.

فندق- ا(فـیندوغ- findu x): بوندق، فـوندق، میوەیەکی خڕی ڕەشی ئامال سورە لە تیرەی بادەم و پستەیە.

فندق- ا.ع(فوندوغ- fundu x): کاروانسەرا، هوتێل، میوانخانە.

فندک-ا (فــــــەندەک- fendek): چـەرخ، چەخماخ.

فنر- ا(فـەنەر- fener): فـەنەر، سـپـرینگ، دەبڵی ئوتومبیل.

فنطاس- ا.ع(فینتاس- fintas): بۆشکەی ئاو خواردنەوە لە کەشتیدا، بەرمیل.

فنک- ا(فەنەک- fenek): جـۆرە گـیانداریێکە لە ڕێوی دەچێ.

فنگ- ا(فەنگ- feng): کرمێکی سەوزە پتر لە سـەر گـەڵای گـیـا پەیدا دەبێ، زەروو، زالو، بێنەوا، دەستکورتو هەژار.

فنگ- ا(فــــەنگ- feng): کــــوژاڵـک، تەحلەسێڤ، کاڵەکە مارانە.

فنل- ا.فـر(فـینول- finul): جـۆرە مـادەیەکی کیمیاییە.

فنن- ا.ع(فەنەن- fenen): لق، لقی درەخت.

فنودن- مـص.ل(فــــــونودەن- funûden): خەڵەتان، دەستخەڕۆبوون.

فن وفن- ا(فینو فین- finn û fin): فـینگە فینگی کەپوو.

فنومن- ا.فـر(فـینومین- finûmîn): دیاردە، ڕووداو، شتی نایابو دەگمەن.

فنومنیــــــسم- ا.فـــر(فـــــینومنیـــــسم- finûminism): دیاردەگەرایی (ظاهراتی).

فــنــون- ا.ع(فــنــون- funûn): هـونـەران، سنعەتان.

فــوائد- ا.ع(فــەڤــائیــد- fevaid): ســوودو قازانجان، فایدان.

فـوات- مص.ل.ع(فـەڤـات- fevat): مـردن، بەسەرچوونی وەختی کارێک.

فواتح- ا.ع(فەڤاتیھ- fevatih): سەرەتاکان، سەرەتاکانی سورەتێن قورئان.

فــواحش- ص.ا.ع(فــەڤــاهیش- fevahiş): خــراپکاریان، ڕووســپــیـــان، ژنانی بەدکــار، سۆزانییان.

فــوار- ص.ع(فــەڤـڤــار- fevvar): لە کـوڵو جۆش، هەڵقوڵیو بە توندی، ئاوی بە فوارە.

فــوارس- ص.ا.ع(فــەڤــاریس- fevvaris): ئەسپ سواران، سواران.

فواره- ص.ع(فەڤڤارە- fevvare): فوارە.

فـواصل- ا.ع(فـەڤـاسیل- fevasil): مـاوەی نێوان دوو شت یان زیاتر.

فواضل- ا.ع(فەڤازیل- fevazil): زانایان.

فواق- ا.ع(فوڤاغ- fuva¨x): نزگرە، نزگەرە.

فــواقع- ا.ع(فــەڤــاغــیـئ- feva xi’): بەڵا، تەنگانە، ناڕەحەتی.

فواکـه- ا.ع(فـەڤـاکیـھ- fevakih): مـیـوە، فیقی.

فوب- ا(فووب- fûb): فوو کردن بەدەوری خۆتا یان بە دەوری کەسێکی دیدا بۆ چاوی بەد.

فوت- ا(فووت- fût): فـووکردن؛ بۆ هەڵکردنو خـۆشکردنی ئاگـر یان کـوژانەوەی چرا، فـووکـردن بەدەوری کەسێکدا بۆ چاوەزار.

فوت- مص.ل.ع(فەوت- fewt): مردن.

فوت- ا.ا نگل (فووت- fût): پێ، فووت.

فوتبال- ا. انگل(فووتبال- fûtbal): فوتبۆڵ، یاری تۆپی پێ.

فوتک- ا(فووتەک- fûtek): نای بچووک.

فوتنج- ا(فووتەنج- futenc): پونگە.

فوتو- ا.فر(فووتو- fûtû): فۆتۆ، وێنە.

فوتوالکتریک- ا.فر(فووتوئیلیکتریک- fûtû iliktrîk): دینەمۆی دروستکردنی کارەبا.

فوتو تلسکوب- ا.فر(فوتو تیلیسکوب- fûtû tiliskûb): تەلیسکۆب.

فوتوژن- ص.فر(فووتووژین- fûtû jin): بلاجیکتۆر.

فوتوسفر- ا.فر(فووتوو سفیر- fûtû sfir): ڕۆشنایی، گۆی ڕۆشنایی.

فوتوشیمی- ا.فر(فووتووشیمی- fûtû şîmî): لقێکی زانستی کیمیایە لە کارگەی روناکی لە کارلێکی کیمیایدا دەکۆڵێتەوە.

فوتوفوبی- ا.فر(فووتووفوبی- fûtûfûbî): ترس لە ڕۆشنایی.

فوتوکپی- ا.فر(فووتووکوپی- fûtûkupî): فۆتۆکۆپی، لەبەرگرتنەوە.

فوتوگراف- ا.فر(فووتووگراف- fûtûgraf): فۆتۆگراف، وێنەگر.

فوتوگرافی- ا.فر(فووتووگرافی- fûtûgrafî): وێنەگری.

فوتومتر- ا.فر(فووتوومیتر- fûtûmitr): ڕۆشنایی پێو.

فوته- ا(فووته- fûte): پەشتەماڵی حەمام، خاولی.

فوج- ا.ع(فەوج- fewc): فەوج، بەشێک لە سوپا.

فوح- مص.ل.ع(فەوه- fewh): جۆشانو سەر ڕێژبوونی مەنجەڵ، ڕشتنی خوێن لەبەر برین، بلاوبوونەوەی بۆنی گوڵ یان میسک.

فود- ا(فوود- fûd): پۆ، تێووەدانی تەون، هاوەڵی رایەڵ.

فودج- ا.ع(فەودەج- fewdec): کەژاوە، کەژاوەی بووک.

فودنج- ا(فوودەنج- fûdenc): پونگە.

فور- ا(فوور- fûr): سووری کاڵ، سووری ئامال زەر.

فور- ا (فوور- fûr): وافور، سەبیلی تلیاک کێشان.

فور- مص.ل.ع(فەور- fewr): هەڵقوڵینی ئاو لە سەرچاوەوە، هاتنەکوڵی مەنجەڵو سەرڕێژبوونی.

فور- ا.ع(فەور- fewr): خێرا، زوو، بێ درەنگ، بەلەز، یەکسەر.

فورامن- ا.فر(فوورامین- fûramin): کلاو ڕۆژنە، وردەکونی سەر بەدەنی گیانلەبەران.

فوران- مص.ل.ع(فەڤەران- feveran): هەڵچوون، هەڵقوڵین، جمانی خوێن لە دەماردا.

فورت- ا.مص.ع(فەورەت- fewret): هەڕەتی هەڵچوونو توڕەبوون، هەڕەتی گەرما، هەڵچوون.

فوردگان- ا(فەڤەردەگان- feverdegan): ناوی جەژنێکی کۆنی ئێرانیانە.

فوردیان- ا(فەڤەردییان- feverdiyan): ناوی جەژنێکی کۆنی ئێرانییە کە خەڵکی ئێران لە پێنج ڕۆژی یەکەمی ساڵ یان لە پێنج ڕۆژی کۆتایی ساڵدا دەیانگێڕا.

فوردین- ا(فەڤەردین- feverdîn): ناوی مانگێکی ئێرانییە، فەروەردین.

فورموی- ص.مر(فوورمووی- fûrmûy): موو زەرد.

فوریه- ا.فر(فیڤرییە- fivriye): دووەم مانگی ساڵی فەرەنگی.

فوز- ا(فووز- fûz): لمۆز، دەمو لمۆز.

فوز- مص.ل.ع(فەوز- fewz): سەرکەوتن، ڕزگاربوون.

فوژان- ا(فووژان- fûjan): هاوار، نەعرەتە.

فوطه- ا.ع(فووته- fûte): پەشتەماڵ، خاولی، فۆتە، سەربەست.

فوفل ا(فوفیل- fûfil): جۆرە درەختێکە لە تیرەی دارخورما.

فوق- ق(فەوغ- few x): بالا، سەرو، باشتر.

فوقانی- ص.ن.ع(فەوغانی- few xanî): بالایی، سەرویی.

فوقس- ا.فووغوس- fû xus): جۆرە قەوزەیەکە لە قولایی دەریادا پەیدا دەبێ.

فوکا- ا(فووکا- fûka): جۆره بیبیەکە.

فوکستروت- ا. انگل(فۆکسترووت- foks trût): ڕێو ڕۆییشتنی ڕێوی، جۆره سەمایەکە.

فوکوس- ا.فر(فووکووس- fûkûs): جۆره قەوزەیەکە لە قوڵایی دەریادا پەیدا دەبێ.

فوگان- ا(فووگان- fûgan): بڵێ.

فول- ا.ع(فوول- fûl): پاقلە.

فول- ا.ا.نگل(فوول- fûl): فاوڵ.

فولاد- ا(فوولاد- fûlad): پۆڵا.

فولکلور- ا.فر(فۆلکلۆر- folklor): فۆلکلۆر، کەلەپوور.

فوم- ا.ع(فووم- fûm): سیر، دانەوێڵە، هەر دانەوێڵەیەک بکرێ بەنان.

فون- ا.فر(فوون- fûn): یەکەی ئەندازەگیری تونی دەنگ.

فونتیک- ص.فر(فونیتیک- fonitîk): فۆنەتیک، دەنگ سازی.

فوندمانت- ا.فر(فوندیمانیت- fondimanit): پایە، بناخە، بونیاد.

فونوگراف- ا.فر(فوونووگراف- fûnûgraf): فۆنۆگراف، ڕێکۆردەر.

فوه- ا.ع(فووڤـە- fuvve): ڕووەکێکە ڕەگەکەی لە ڕەنگ ڕێژیو خمگەریدا بەکاردێ.

فوهل-ا (فووهیل- fûhil): شۆراخ، شامات، شۆرەزار.

فه- ا(فەه- feh): کەردوو، سەوڵ.

فه- ص.ع(فەهه- fehh): پیاوێ لە قسەکردندا بێ توانابێ.

فهارس- ا.ع(فەهاریس- feharis): پێرستان.

فهامت- مص.م.ع(فەهامەت- fehamet): فامین، حاڵی بوون، تێگەیشتن، دەرک کردن.

فهامه- ص.ع(فەههامە- fehhame): زۆر زاناو زیرەک، زۆرفام.

فهانه- ا(فەهانە- fehane): پواز، پشتکۆڵ، قاڵبی پێلاو.

فهد- ا.ع(فەهد- fehd): پڵینگ.

فهر- ا.ع(فوهر- fuhr): جەژنێکی جولەکەیە.

فهرس- ا.ع(فیهریس- fihris): پێرست.

فهرست- ا(فیهریست- fihrist): پێرست.

فهل- ص(فەهل- fehl): پەل، پان، کراوە، بەرین.

فهلوی- ص.ن(فەهلەڤی- fehlevî): پەهلەوی. زمانی پەهلەوی.

فهلویات- ا(فەهلەڤییات- fehleviyat): شێوەزارە جیاوازەکانی زمانی فارسی.

فهم- مص.م.ع(فەهم- fehm): زانین، دەرک کردن.

فهم- ص.ع(فەهیم- fehim): زیرەک، زانا، تیژفام، لەزفام.

فهماء- ص.ع(فوهەماء- fuhema'): زانا، زیرەکو ژیر، بەفام.

فهماندن- مص.م(فەهماندەن- fehmanden): فاماندن، حاڵی کردن، تێگەیاندن.

فهمیدن- مص.ل(فەهمیدەن- fehmîden): دەرک کردن، تێگەییشتن، پەی بردن.

فهمیده- ا.مف(فەهمیدە- fehmîde): فامیدە، حاڵی، دانا، تێگەییشتوو.

فهود- ا.ع(فوهوود- fuhûd): پڵنگان.

فهه- ا(فیهە- fihe): سەوڵی کەشتی رانی.

فهیم- ص.ع(فەهیم- fehîm): زانا، زیرەک، بەفام، فامیدە، تێگەیشتوو.

فیء- ا.ع(فەیء- fey'): سایە، سێبەر، پۆلی مەلان، دەستکەوت.

فیار- ا(فییار- fîyar): کار، پیشە، بێزوو، مەگیرانی.

فیاض- ص.ع(فەییاز- feyyaz): جۆگە یان کانی فرە ئاو، پیاوی بەخشندەو دڵاوا.

فیافی- ا.ع(فەیافی- feyyafî: بیابان، دەشتی ڕاستانیو هەموار.

فیال-ا (فەیال- feyal): سەرەتا، زەوییەک بۆ یەکەمجار بچێنرێ.

فیال- ا.ع(فەییال- feyyal): فیلەوان، خودان فیل.

فیاوار- ا(فەیاڤار- feyavar): کار، پیشە.

فیبر- ا.فر(فیبر- fibr): فەیبەر، فایبەر.

فیبرین- ا.فر(فیبرین- fîbrîn): ماددەیە کە لە خوێندا کە یارمەتی مەیینی خوێن دەدات.

فـیـج- ا.ع(فـەیج- feyc): دەسـتـەیەک لە خەڵکی، پەیک، قاسید، تەتەر، غولام.

فـیـجن- ا.ع(فـەیجـەن- feycen): جـۆرە رووەکێکە.

فـیـح- مص.ع(فـەیح- feyh): هاتە سـاڵ، رۆییشتنی خوێن لە برین، جۆشانی مەنجەڵ.

فـیـحاء- ص.ع(فـەیحـاء- feyha'): بەرین، بلاو، سەرای گەورە، مەیدان.

فـیـدل- ص.فـر(فـیـدل- fidl): وەفـادار، بە ئـەمـــــەک، راستو دروست، دروست پـەیمـان، پایەدار.

فـیر- ا(فـیـیر- fîyîr): ئەفـسوس، مـەخابن، ریشخەن.

فیروز- ص(فیرووز- firûz): سەرکەوتوو.

فیروزج- ا.ع(فیرووزەج- firûzec): پیرۆزە.

فـیـروزە- ا(فـیـرووزە- fîrûze): پـیـرۆزە، بەردێکی شـیـنی بەنرخـە بەزۆری بۆ نقـێـمی موستیلان بەکاردێ.

فیروزەفام- ص(فیرووزەفام- fîrûze fam): پیرۆزەرەنگ، شینباو.

فـیـرون- ص(فـیـروون- fîrûn): بەرز، بالا، راست، خواناس، داوێن پاک.

فیریدن- مص.ل(فیریدەن- fîrîden): رۆییینی بەلارولەنجە، تەوس کردن، ریشخەن کردن.

فیرندە- ا.فا(فیرەندە- fîrende): لارو لەنجە، عیشوەو نازکەر، بەنازو فیز.

فـیـزسین- ا.ص.فـر(فـیـزیسین- fîzîsîn): پسپۆری فیزیا، فیزیازان.

فیزیک- ا.فر(فیزیک- fîzîk): فیزیا.

فیزیکدان- ا.ص.فر(فیزیکدان- fîzîkdan): پسپۆری بواری فیزیا.

فـــیـــزیوتراپی- ا.فـــر(فـــیـــزیوتیـــراپی- fîzîyutirapî): پزیشکگەری فیزیکی.

فـــیـــزیوکـــرات- ص.فـــر(فـــیـــزیووکـــرات- fîzyûkrat): لایەنگرانی فیزیوکراسی.

فـــیـــزیوکـــراسی- ا.فـــر(فـــیـــزیووکـــراسی- fîzyûkrasî): تیـــۆرییـــەکی ئابووریـیـــە کـەلایەنگرانی پێـیـان وایە سـەروەتو سـامـانی راستـەقـینە یان تاقـە سـەرچاوەی سـامـانی وڵات ئاوو زەویو بەرووبوومی کـشـتوکاڵـیـیەو زێڕو زیو بە سەروەتی حەقیقی نایەتە ژمارەو تەنیا هۆن بۆ ئاسانکاری ئاڵوویڵو سەودا.

فـیـزیولۆژی- ا.فـر(فـیـزیولۆژی- fîzyûlûjî): فـیـزیولوژی، زانسـتـێکە دەربارەی تەرزی کـاری ئەندامو دەزگـــاکـــانی بەدەنی گـــیـــانلەبەرانو پەیوەندییان بە یەکترەوە.

فـــیـــزیولـوژیست- ص.فـــر(فـــیـــزیوولـوژیست- fîzyûlûjîst): زانا لە زانستی فیزیادا.

فـــیـــزیونومی- ا.فـــر(فـــیـــزیوونوومی- fîzyûnûmî): ناوچەوان، روخـــســـار، دیمەن، سیماناسی.

فـیس- ا(فـیس- fîs): فـیـز، غـرور، دەحـیـە، دەعیە، تاووس.

فـیـسـور- ا.فـر(فـیـسـوور- fîsûr): شـەقی بچووک، درز.

فیش- افر(فیش- fîş): فیش، فیشە.

فیشیە- ا.فر(فیشیە- fîşîye): فیشەدان.

فـیـصل- ا.ص(فـەیسـەل- feysel): حـاکم، قازی، شمـشـێری تیژ، داوەری لە نێوان هەقو نا هەقدا.

فـیـصل دادن- مص.م(فـەیسـەل دادەن- feysel daden): حەلو فەسڵ کردنی (کاروباران).

فیض- مص.ع(فەیز- feyz): سەرکردنی ئاو و

ڕۆییشتنی، ئاوی زۆر، شتی زۆر، بەخشش، سەخاوەت.

فیضان- مص.ع(فەیەزان- feyezan): لافاو، هەستانی ئاو، سەرکردنی ئاوو لەبەر ڕۆییشتنی.

فیفاء- ا.ع(فەیفاء- feyfa’): بیابانی بێ ئاو، دەشتی هەموارو بەرین.

فیکس- ص.فر(فیکس- fîks): بەرقەرار، پایەدار، نەگۆڕ.

فیل- ا(فیل- fîl): فیل.

فیلبان- ا.ص(فیلبان- fîlban): فیلەوان، شوانی فیل.

فیلپا- ا.مر(فیلپا- fîlpa): جۆرە نەخۆشییەکە.

فیلتر- ا.فر(فیلتەر- fîlter): فیلتەر.

فیل دریایی- ا.مر(فیلی دەریایی- fîli deryayî): جۆرە حەیوانێکی وشکاوییە.

فیلسته- ا.مر(فیلوستە- fîluste): ئێسقانی فیل، عاج.

فیلسوف- ا.ص(فەیلەسووف- feylesûf): فەیلەسوف، شارەزاو پسپۆری بواری فەلسەفە .

فیلک- ا(فەیلەک- feylek): تیری دوو لقە.

فیلگوش- ا(فیل گووش- fîl gûş): گوڵی زەنبەق، سۆسەنی سپی.

فیلگوش- ص(فیل گووش- fîl gûş): هەر شتێ وەکو گوێی فیل بێ، گوێ پان وەکو گوێچکەی فیل.

فیلم- ا.فر(فیلم- fîlm): فیلمی وێنەگرتن.

فیلم بردار-ص.فا(فیلم بەردار- fîlm berdar): کەسێک فیلم بگرێ، کەسێک فیلمی هەواڵی یان سینەمایی بگرێ بۆ نیشاندان لەسەر شاشەی تەلەفزیۆن یان سینەما.

فیلوار- ا.ص(فیلڤار- fîlvar): فیل ئاسا، وەکو فیل.

فیلون- ا.فر(فیلوون- fîllûn): جۆرە ڕووەکێکە.

فیله- ا.ع (فیلە- fîle): فیلی مێیە، مێچکە فیل.

فیله- ا.ع(فییەلە- fîyele): فیلان.

فیله- ا.فر(فیلە- fîle): تۆڕ، داو، پەت، سۆندە، پشتە مەغزە.

فینال- ا.ص.فر(فینال- fînal): کۆتایی، دوا پێشبڕکێی وەرزشی.

فینه- ا(فینە- fîne): جۆرە کڵاوێکی سادەی سپی یان سوورە کە هەندێ لە خەڵکی میسر لە سەری دەکەن، تەڕپوش.

فیوز- ا.انگل(فیووز- fîyûz): فیوزی کارەبا.

فیوض- ا.ع(فویووز- fuyûz): زیادە، زۆر، فەڕو بەرەکەت، زانستو فەیزان.

فیول- ا.ع(فویوول- fuyûl): فیلان..

ق

ق- حر (ق- X):
پیتی بیست و چوارەمی ئەلفبای فارسییەو بە (قاف) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (١٠٠) ئەم پیتە لە زمانی فارسی پەتیدا نییەو لەو وشانەدا بەکار دێ کە لە عارەبی یان تورکییەوە وەرگیراون و لە هەندێ وشەی فارسیدا لە جێی غەین‌و کاف بەکار هاتووە.

قاان- ا.(غائان- xaan): شاهنشا، پاشای گەورە، پاشایانی مەغۆل.

قائد- ا.فا.ع(غائید- xaid): فەرماندە، سەردار، پێشەوا.

قائف- ا.فا.ع(غائیف- xaif): قەیافەناس.

قائل- ا.فا.ع(غائیل- xail): پەیڤدار، قسەکەر، پێژەر.

قائم- ا.فا.ع(غائیم- xaim): پایەدار، قایم، بەرقەرارو جێگیر، وەستاو، بەرپا.

قائم کردن- مص.م(غائیم کەردەن- xaim kerden): قایم کردن، ڤەشارتن، مەحکەم کردن.

قائم شدن- مص.ل(غائیم شودەن- xaim şuden): پەنهان بوون، قایم بوون، مکوم بوون.

قائم- ا.ص.ع(غائیم- xaim): نازناوی ئیمامی دوازدەیەمی شیعەیان، ئیمامی قائیم، ئیمامی زەمان.

قائم مقام- ا.ص.مر(غائیم مەغام- xaim mexam): جێگر، کەسێک بخرێتە جێی کەسێکی دی‌و کارەکانی ئەو ئەنجام بدات، قایمقام.

قائمه- ا.ع(غائیمە- xaime): هەر یەکێک لە چوارپەلی چوارپێیان، دەسکی شمشێر.

قاب- ا.ع(غاب- xab): ئەندازە، نیوەی کەوان، نێوان دەسکی کەوان‌و گۆشەی کەوان.

قاب قوسین- ا.مر(غابە غەوسەین- xabe xewseyn): ئەندازەی دوو کەوان، نزیکی.

قاب- ا(غاب- xab): قاپ، قاپی گەورەی لێوار پەل، چوارچێوە، وەک چوارچێوەی عەینەک، وێنە و ئاوێنە.

قاب- ا(غاب- xab): قاپ، جگ.

قاب باز- ص.فا(غاب باز- xab baz): قاپێن چی، کەسێک گەمەی قاپێن بکات(جگ).

قاب بالان- ا.مر(غاب بالان- xab balan): ئەو مێروانەی دوو جوت باڵیان هەیە، جووتەکەی سەرەوە لە قەپاغ دەچێت وەکو باڵی خاڵخاڵۆکە.

قابس- ا.فا(غابیس- xabis): ئاگرخۆر.

قاب شور- ا.مر(غاب شور- xab şûr): قاپ شۆر، ئیسفەنج یان پارچە پەڕۆی ئامان شتن.

قـابض- ا.فـا.ع(غـابیـز- xabiz): دەرمـانی قـەبزی، دەرمـانێ ببێـتـە مـایەی قـەبزی، وەرگر، بگیر.

قـابل- ا.فـا.ع(غـابیل- xabil): شـایسـتـە، قەبوڵکار.

قـابل قبـول- ا.مـر(غـابیلی غـوبول- xabili xubûl): باوەڕ کەردەنی، جێی قبوڵکردن.

قـابلمـه- ا(غـابلەمـە- xableme): قـاپلەمـە، مەنجەڵ.

قـابله- ا.فـا.ع(غـابیله- xabile): ژنی شایسته، مامان.

قـابلیت- ا.مص.ع(غـابیلیـەت- xabilîyet): شایستەیی، ئامادەیی.

قـابوس- ا.ص.ع(غـابووس- xabûs): پیـاوی قۆزی بە رەنگو بۆ.

قاپان- ا(غاپان- xapan): قەپان.

قاپو- ا.ت(غاپوو- xapû): قاپی، دەروازە.

قـاپوچی- ا.ص.ت(غـاپووچی- xapûçî): دەرگاوان.

قـاپوق- ا.ت(غـاپووغ- xapûx): سـێـدارە، قەنارە.

قـاپیـدن- مص.م(غـاپیـدەن- xapîden): رفاندن، قۆستنەوە.

قـاپیـده- ا.فا(غـاپەندە- xapede): رفـێنەر، کـەسـێـک شـتـێـک لە دەسـتی کـەسـێـک یـان لە شوێنێک بە گورجی برفێنێ.

قاپیده- ا.مف(غاپیده- xapîde): رفێنراو.

قاتق- ا.ت(غاتیغ- xatix): پێخۆر.

قـاتل- ا.فا.ع(غـاتیل- xatil): بکوژ، کـوژەر، پیاوکوژ.

قاتمه- ا.ت(غاتمه- xatme): گوریس، پەت.

قـاجـار- ا.ت(غـاجـار- xacar): تیـژڕەو، تایفـەیەکن لەترکـمـانان کـە جـمـاعـەتێکیـان لە سـەردەمی شا عـەباسی یەکـەمدا لە ئەسـتـەرئابادا ئاکنجی بوون، بنەماڵەی حوکمڕانی قاجارییە لەم تایفەیە بوونە.

قاچ- ا.ت(غاچ- xaç): قاژ، کوز.

قـاچاق- ا.ت(غـاچاغ- xaçax): قـاچاغ، کـارێـک بە دزییـەوە بکرێ، کـڕیـنو فـرۆشـتـنی کەلوپەلی یاساغ.

قاچاقچی- ا.ص.ت(غاچاغچی- xaçaxçî): قاچاخچی.

قادات- ا.ع(غادات- xadat): سەرکردەکان.

قـــادح- ا.فـــا.ع(غـــادیه- xadih): سەرزەنشتکار، ئیرادگیر، رەخنەگر، زەمکەر.

قادحه- ا.فـا.ع(غـادیهـه- xadîhe): کـرمی دان، مۆریکە، خۆرە.

قادر- ص.فا(غادیر- xadir): بەهێز، توانادار، بەتوانا.

قـادم- ا.فـا.ع(غـادیم- xadim): پێـشـڕەو، گەڕاوە لە سەفەر.

قـادمه- ا.فـا.ع(غـادیمه- xadime): شـاباڵی مەل، پێش، پێشڕەو، شاپەڕ.

قاده- ا.ع(غاده- xade): سەرکردان.

قاذوره- ا.ع(غازووره- xazûre): کاری پیس، گوناحی گەورە، زینا، تۆپیو، پیسی.

قار- ا.ع(غار- xar): قیر، زفت.

قـار- ا.فـا.ع(غـار- xar): بەرقـەرار، پایەدار، جێگیر.

قاراسیا- ا(غاراسییا- xarasîya): ئاڵوباڵو، هەڵوژە.

قارب- ا.ع(غاریب- xarib): بەلەم، قەیاغ.

قارچ- ا(غارچ- xarç): کارگ، قارچک.

قـارح- ا.فـا.ع(غـاریه- xarih): بریندارکـەر، چوارپێیەک ددانی تەواوبێ.

قـارع- ا.فـا.ع(غـاریء- xari’): لێـدەر، لە دەرگادەر، دەرکوت، قورعە راکێش، فاڵگرەوە بە قورعە.

قـارعـه- ا.فـا(غـاریئـه- xari’e): بەشی سـەرەوەی رێگە، لارێگە، قـیـامـەت، رۆژی

پەسلانێ، بەلاو نەگبەتی، قەوماوی زەمانە.

قارقار- ا(غارغار- xarxar): قغەقغی قەلەڕەش.

قاروره- ا.ع(غارووره- xarûre): شووشە، شووشەی شەراب، شووشەیەک کە میزی نەخۆشی تێ بکرێ بۆ پشکنین.

قاره- ا.ع(غاره- xare): قارە، کیشوەر، قارەی ئاسیاو، ئەوروپاو.

قاری- ا.فا.ع(غاری- xarî): خوێنەر، قاری، قورئان خوێن.

قازغان- ا.ت(غازغان- xazxat): قازان، مەنجەڵی گەورە.

قاس- ا.ع(غاس- xas): ئەندازە.

قاس- ا.ت(غاس- xas): برۆ، هەور، بۆق، قورباقە.

قاسانی- ص.ن(غاسانی- xasanî): کاشانی.

قاسر- ا.فا.ع(غاسیر- xasir): بەرهەڵست.

قاسط- ا.فا.ع(غاسیت- xasit): ستەمکار، زاڵم، هەڵگەڕانەوە لە هەق.

قاسم- ا.فا.ع(غاسیم- xasim): دابەشکەر، بەخشەرەوە.

قاسی- ص.ع(غاسی- xasî): بێ رەحم، دڵڕەق.

قاش- ا.(غاش- xaş): قاژ، کوز، درز، قەڵپوزی زین.

قاش قاش- ا.مر(غاش غاش- xaş xaş): قاژ قاژ، بەش بەش، پارچە پارچە.

قاشانی- ص.ن(غاشانی- xaşanî): کاشانی.

قاشق- ا.(غاشووغ- xaşûx): کەوچک، مراک.

قاشقک- ا(غاشوغەک- xaşuxek): کەوچکی چکۆڵە.

قاص- ا.فا.ع(غاسس- xass): حیکایەت بێژ، چیرۆکبێژ.

قاصد- ا.فا.ع(غاسید- xasid): پەیک، تەتەر، قاسید، نامەبەر.

قاصر- ا.فا.ع(غاسیر- xasir): دریغیکەر، تەخسیرکار.

قاصرات- ص.ع(غاسیرات- xasirat): ئەو ژنانەی جگە لە مێردی خۆیان چاویان لە دوی پیاویتر نەبێ.

قاصره- ا.فا.ع(غاسیره- xasire): ژنێ کە جگە لە پیاوی خۆی چاوی لە پیاوی دی نەبێ.

قاصف- ا.فا.ع(غاسیف- xasif): شکێنەر، بای توند کە دارو درەخت بشکێنێ، هەورە گۆڵە.

قاصی- ا.فا.ع(غاسی- xasî): دوور، دوورخەرەوە.

قاصیه- ا.فا.ع(غاسییه- xasîye): کەنار، رۆخ، لێوار.

قاضب- ص.ع(غازیب- xazib): تیغی برندە، شمشێری زۆرتیژ.

قاضی- ا.فا.ع(غازی- xazî): قازی، حاکمی شەرع.

قاطبه- ا.ع(غاتیبه- xatibe): هەموو، گشت، تەڤ.

قاطر- ا(غاتیر- xatir): قاتر، هێستر.

قاطر- ا.ع(غاتیر- xatir): سەمغو شیلەی درەخت، هەر شتێک دڵۆپ دڵۆپ بچکێ.

قاطرچی- ا.ص(غاتیرچی- xatirçî): هێسترەوان.

قاطع- ا.فا.ع(غاتیێ- xati'): بڕەر، تیژ.

قاطعه- ا.فا.ع(غاتیئه- xati'): بڕەر، تیژ.

قاع- ا.ع(غاء- xa'): دەشت.

قاعد- ا.فا.ع(غائید- xaid): دانیشتوو.

قاعدگی- ا.مص.(غائیدەگی- xaidegî): بێ نوێژی ژن.

قاعده- ا.فا.ع(غائیده- xaide): بنەما، بناغە، بنکە، یاساو رێسا، پایتەخت یان گەورەترین شاری ولاتێک، هێم.

قاعه- ا.ع(غائه- xa'e): حەوشە، هۆڵ، سالۆن.

قــاف- ا(غــاف- xaf): ناوی کــێــوێکی ئەفسانەییە کە سیمرغ هێلانەی لەسەر کردووە، هەندێ کـەس بە سـووک کـراوەی قـەفـقـازی دەزانن‌و هەندێکێ دی لەگـەڵ وشـەی (کـوف)ی پەهلەویدا کـە مـانای کـێـو دەگـەیەنێ، بەهاو ریشەی دەزانن.

قـاف تا قـاف- ا.مـر(غـاف تا غـاف- xaf ta xaf): سەرانسەری جیهان.

قافل- ا.فا(غافیل- xafil): گەڕاوە لە سەفەر.

قـافله- ا.فـا.ع(غـافـیله- xafile): قـافـڵـه، کاروان.

قـافله سـالار- ص.مـر(غـافیله سالار- xafile salar): سەر قافڵه.

قـافـیـه- ا.ع(غـافـیـیـه- xafiye): پشت مل، کۆتایی شتێک، سەروا، قافیەی شیعر.

قـافیـه سنج- ص.فا(غـافیـیه سەنج- xafiye senc): ئەندازەگری قافییە، هۆزانڤان.

قاق- ا.ص.ع(غاغ- xax): قڕە، پیاوی گەوج‌و رووح سـوک، پیـاوی باریک‌و بنێس، ووشک وتورت.

قــاقله- ا.ع(غــاغــولله- xaxulle): جــۆرە درەختێکە.

قـاقم- ا.ع(غـاغـوم- xaüm): گـیـانلەبەرێکی بچـوکـه، لە سـڤـۆرە دەچێت‌و پێـسـتـەکـەی نەرم‌و سپییە‌و لە پێستی سمۆرە گرانترە، بۆ پێستەکەی راو دەکرێ.

قال- مص.ل.ع(غال- xal): گوتن، پەیڤین.

قــالب- ا.ع(غــالیب- xalib): قــاڵب، بۆتە، قاڵبی قۆندەرە، لەش‌و بەدەن.

قـالبـتـهی کـردن- مص.ل(غـالیب توهی کـەردەن- xalib tuhî kerden): مردن.

قالپاق- ا.ت(غالپاغ- xalpax): کڵاو.

قـالوس- ا(غـالووس- xalûs): ناوی نەوایەکی کۆنی مۆسیقای ئێرانییە.

قالی- ا(غالی- xalî): قاڵی، مافوور، فەرش.

قــالی باف- ص.فــا(غــالی باف- xalî baf): مافوورچن.

قالیچه- ا(غالیچە- xalîçe): قالی بچووک، ئۆرتە.

قـالیـچهء سلیـمـان- ا.مـر(غـالیـچەی سلیـمـان- xalîçey sliman): قـالیـچـەیەک بووە کـە گوایە سلێمانی کوڕی داود لەسەری دادەنیشت‌و با دەیبرد بە حەوادا.

قالی شو- ص.فا(غالی شوو- xali şû): قالی شۆر.

قــامــات- ا.ع(غــامــات- xamat): بەژن و باڵایان.

قامت- ا.ع(غامەت- xamet): بەژن و باڵا.

قامع- ا.فا.ع(غامیئ- xami’): سەرکوتکار، بڕندە.

قــامــوس- ا.ع(غــامــووس- xamûs): دەریا، دەریای گەورە، لۆغەتنامە، فەرهەنگی زمان.

قــانت- ا.فـا.ع(غــانیت- xanit): گـوێڕایەڵ‌و خواناس، خاکی‌و نوێژکەر.

قانته- ا.فا(غانیتە- xanite): ژنی گوێڕایەڵ و خواناس.

قــانص- ص.ع(غــانیس- xanis): ڕاوچی، نێچروان، شکارچی.

قــانط- ص.ع(غــانیت- xanit): نائومـێـد، ئومێدبڕاو.

قــانع- ا.فـا.ع(غـانیئ- xani’): قـایل، بە قەناعەت، ڕازی بە بەشی خۆی.

قانوون- ا.ع(غانوون- xanûn): قانون، یاسا.

قـانوندان- ص.ا(غـانووندان- xanûn dan): یاسازان.

قـانون گـذار- ص.فـا(غـانوون گـوزار- xanûn guzar): یاسادانەر، یاساڕێژ.

قــانی- ص.ع(غــانی- xanî): ســوور، زۆر سوور.

قاورد- ا(غاورد- xaverd): جۆرە حەڵوایەکە.

قاووت- ا(غاڤووت- xavût): قاویت.

قاهر- ا.فا.ع(غاهیر- xahir): بالادەست، زاڵ، بەزێنەر، بەرزو بڵند، بەزێن.

قاهره- ا.فا.ع(غاهیره- xahire): زاڵ، بالا دەست، بەزێن.

قاەقاه- ا(غاه غاه- xah xah): قاقا، پێکەنین بەدەنگی بەرز.

قایق-ا(غایغ- xayix): بەلەم، قایغ.

قایقچی- ا.ص.ت(غایغچی- xayixçî): بەلەمچی، بەلەمەوان، قایاغەوان.

قایق ران- ص.فا(غایغ ران- xayixran): بەلەمەوان، بەلەمهاژۆ، قایغڕان.

قایم انداز- ص.فا(غایم ئەنداز- xayim endaz): شەترەنج باز یان نەردبازی بێ هاوتا.

قایم باشک- ا.مر(غایم باشەک- xayim başek): چاوشارکێ.

قب- ا.ع(غەبب- xebb): فەحل، نێر، سەرۆکو پێشەوای قەوم.

قباء- ا.ع(غەباء- xaba’): جبە، عەبا، کەوا، قاپووت.

قبائح- ا.ع(غەبائیح- xebaih): ناشیرین، نا پەسند، قەباحەت.

قبائل- ا.ع(غەبائیل- xebail): تیرەو هۆزان.

قباب- ا.ع(غیباب- xibab): قوببە، گومەزان.

قباپوستین- ا.مر(غەباپووستین- xeba pûstîn): فەروە.

قباچه- ا.مر(قەباچە- xebaçe): کورتەک.

قباح- ا.ع(غیباه- xibah): ناشیرین، ناپەسند.

قباحت- مص.ل.ع(غەباهەت- xebahet): قەباحەت، ناشیرین بوون، ناشیرینی لە قسەدا یان لە کردەوەدا.

قبازره- ا.مر(غەبازیرە- xebazirih): زریێ کەوا ئاسا.

قبال- ا.ع(غیبال- xibal): بەرانبەر، رووبەڕوو.

قباله- ا.ع(غەبالە- xebale): قەواڵە، سەنەد، ژننامە، زەوجیننامە.

قباله پیچ- ا.مر(غەبالەپیچ- xebale pîç): قەواڵەپێچ، تورمەیەک یان قوماشێکی گران بەها کە قەواڵەی بووکی تێوە بپێچنو لە شەوی زەماوەندا بۆی بنێرنە ماڵەوە.

قبب- ا.ع(غوبەب- xubeb): گومەزان.

قبح- مص.ل.ع(غوبە- xubh): ناشیرین بوون، ناشیرینی، دزێوی، کرێتی.

قبر- ا.ع(غەبر- xebr): قەور، گۆڕ، ئارامگە، گڵکۆ.

قبراق- ص.ت(غیبراغ- xibrax): چوستو چالاک، گورجو گۆڵ.

قبرستان- ا.مر(غەبریستان- xebristan): قەورستان، گۆڕستان.

قبرغه- ا.ت(قەبروغە- xebruxe): قەبرغە، کەللەکە، خالیگە، تەنیشت.

قبرکن- ص.فا(غەبرکەن- xebrken): گۆڕکەن، قەورکەن، کەسێک قەبر بۆ مردووان لێبدا.

قبره- ا.ع(غوببەرە- xubbere): کڵاوکوڕە، کڵاونە.

قبس- مص.ل.ع(غەبس- xebs): ئاگر گرتن لە شتێکەوە، سوودبینین.

قبس- ا.ع(غەبەس- xebes): شولەی ئاگر، بڵێسەی ئاگر، مەشخەڵ.

قبض- مص.م.ع(غەبز- xebze): گرتن، بەدەست گرتن.

قبضه- ا.ع (غەبزە- xebza): دەسکی شمشێر، یەک چنگ.

قبط- ا.ع(غیبت- xibt): تایفەیەکن لە خەڵکی میسر، خەڵکی ئەسڵی میسری کۆن، قیبتییەکان.

قبطی- ا.ع(غیبتی- xibtî): زمانی کۆنی میسریان.

قبطیه- ا.ع(غیبتییە- xibtîye): قوماشێکی کەتانی سپییە.

قبق- ا.ت(غەبەغ- xebex): قەنارە، سێدارە.

قبقاب- ص.ع(غەبغاب- xebxab): زۆر درۆزن، چەنەباز، هەڵەوەر.

قبقاب- ا.ع(غەبغاب- xebxab): قاپقاپ.

قبل- ا.ع(غەبل- xebl): پێش.

قبل- ا.ع(غیبەل- xibel): لا.

قبله- ا.ع(غوبلە- xuble): راموسان، ماچ.

قبله- ا.ع(غەبلە- xeble): مورووێکی تایبەتییە ژنانی جادوکار بۆ دڵ نەرمکردنی پیاو یان بۆ چاوەزار بەکاری دێنن، جادوو، ئەوەی کە جادووگەر دڵی یەکێکی بۆ کەسێکی دی پێ بەدەست بێنێ.

قبله- ا.ع(غیبلە- xible): رووگە، قیبلە، ئەو لایەی کە نوێژکەران رووی تێ دەکەن، کابە، قیبلەی موسڵمانان تا ساڵی دووەمی کۆچی بەیتول مەقدس بوو.

قبله‌گاه- ا.مر(غیبلەگاه- xible gah): شوێنی قیبلە، رووگە.

قبله‌نما- ا.مر(غیبلە نەما- xible nema): رووگەنما، قیبلەنما، ئامێرێکە میلی تایبەتی هەیەو قیبلە نیشاندەدات.

قبور- ا.ع(غوبوور- xubûr): گۆڕان، قەبران، گڵکۆیان.

قبول- مص.م.ع(غەبوول- xebûl): قەبوڵ کردن، قایلبوون، رازی بوون.

قبول شدن- مص.ل(غەبوول شودەن- xebûl şuden): قەبووڵبوون.

قبول کردن- مص.م(غەبوول کەردەن- xebûl kerden): قەبووڵ کردن.

قبول افتادن- مص.م(غەبوول ئوفتادەن- xebûl uftaden): پەسند بوون، پەسندکردن.

قبولاندن- مص.م(غەبوولاندەن- xebûlanden): قایل کردن، رازیکردن.

قبه- ا.ع(غوببە- xubbe): قوببە، گومەز، هەر بینایەک سەرەکەی گومەزبێ.

قبیح- ص.ع(غەبیه- xebîh): ناشیرین، کرێت، دزێو، ناپەسند.

قبیحه- ص.ع(غەبیهە- xebîhe): ناشیرین، دزێو، کرێت، نالەبار، ناپەسند.

قبیط- ا.ع(غوببەیت- xubbeyt): جۆرە شیرینییەکە بە کاکڵە گوێز یان بادەمو پستە دروست دەکرێ.

قبیطاء- ا.ع(غوبەیتاء- xubbeyta’): جۆرە شیرینییەکە.

قبیل- ا.ع(غەبیل- xebîl): گرووپ، تاقم، کەفیل، زامن.

قبیله- ا.ع(غەبیلە- xebîle): تایفە، تیرە، قەبیلە.

قپان- ا(غەپان- xepan): قەپان، تەرازوو.

قپاندار- ا.ص(غەپاندار- xepandar): قەپاندار، کەسێک کە باروشت لە قەپان دەدات.

قتاد- ا.ع(غەتاد- xetad): بنەگوێن، درەختێکە کەتیرەی لێدەگیرێ.

قتال- مص.ع(غیتال- xital): شەڕکردن، جەنگینو کوشتن.

قتال- ص.ع(غەتتال- xettal): کوژەر، بکوژ.

قتل- مص.ل.ع(غەتل- xetl): کوشتن.

قتلاء- ا.ع(غوتەلاء- xutela’): کوژراوان.

قتلگاه- ا.مر(غەتلگاه- xetlgah): شەڕگە، کوشتارگە.

قتله- ص.ع(غەتەلە- xetele): پیاوکوژان، بکوژان.

قتلی- ص.ع(غەتلا- xetla): کوژراوان.

قتول- ا.ص.ع(غەتوول- xetûl): بکوژ، کوشندە.

قـــتــيـل- ص.ع(غـــەتيل- xetîl): كـــوژراو، كوشياگ.

قثاء- ا.ع(غيسا ء- xisa’): خەيار چەمەر.

قجر- ا(غەجەر- xecer): قاجار.

قچ- ا(غوچ- xuç): بەران.

قـچاق- ص(غـوچچاغ- xuççax): تۆكـمـە و قەڵەو و بەهێز.

قـحاب- ا.ع(غـيـهـاب- xihab): قـەحـبـە، سۆزانيان.

قحاب- مص.ل.ع(غوهاب- xuhab): كۆكين.

قـحبـه- ص.ع(غـەهبـە- xehbe): سـۆزانى، رووسپى، ژنى داوێن تەڕ.

قـحط- مص.ل.ع(غـەهت- xeht): قـاتى، وشكەساڵى، گرانىو قاتو قڕى.

قحف- ا.ع(غيهف- xihf): كەڵوخ، كاسەسەر، كەشكۆڵى دارين.

قد- مص.ل.ع(غەدد- xedd): دوو لەتكردن بە بارى درێژيدا.

قد- ا.ع(غەدد- xedd): درێژى، بەژن، بالا.

قداح- ا.ع(غيداه- xidah): تير.

قداح- ص.ع(غەدداه- xeddah): كاسـەگـەر، كاسەساز.

قـداست- ا.مص(غـەداســەت- xedaset): پاكى، پيرۆزى.

قدام- ا.ع(غوددام- xuddam): پێش.

قدح- ا.ع(غـەدەه- xedeh): كـاسـە، پيـاڵەى خواردنەوە، گۆزە.

قـدح- مص.ع(غـەدە- xedh): تانە لێـدان، سەرزەنشت كردن، ئيرادگرتن.

قدح- ا.ع(غيدە- xidh): تيرى بێ پەيكان.

قـدر- مص.م.ع(غـەدر- xedr): ئەندازەگـرتن، بايەخ، توانا.

قـــدر- ا.ع(غـــەدەر- xeder): قـــەدەر، چارەنووس، ئەندازە، توانا.

قدر- ا.ع(غيدر- xidr): مەنجەڵ.

قـدرانداز- ص.فـا(غـەدەر ئەنداز- xedar endaz): كـەواندارێك تيـرى بە خـەسـار نەچێ، تيرەنداز.

قـــدرت- مص.ل.ع(غـــودرەت- xudret): توانين، دەسەڵات هەبوون، توانا هەبوون.

قـدردان- ص.فـا(غـەدردان- xedr dan): قەدرزان.

قـدرداني- ا.مص(غـەدرداني- xedr danî): قەدرزانى.

قـدر قـدرت- ص.مر(غـەدەر غـودرەت- xeder xudret): بە تواناو بە دەســـەڵات، ئـەوەى قـودرەتى بەرانبـەر قـودرەتى قـەزاو قـەدەربێ (بۆ پاشايان دەگوترێ).

قـدرى- ص.ن.ع(غـەدەرى- xedeî): قـەدەرى، سەر بە رێچكەى قەدەرى.

قـــدريه- ا.ع(غـــەدەرييـــە- xederîye): تاخـمـێكن باوەڕيان بە قـەزاو قـەدەر نيـيـەو، هەر كەسەو ئازادە لە كارو هەڵوێستى خۆيداو دەتوانێ بە مـەحزى ويسـتى خۆى هەر كارێك ئەنجام بدات يان نا.

قدس- مص.ل.ع(غـودس- xuds): پاك بوون، پاكى.

قــــدس- ا.ع(غــــودوس- xudus): پاكـى، بەهەشت، ئۆرشەليم.

قدس سره- ا.ع(غـودديسـە سيـروهـ- xuddise sirruh): گۆڕى پاك بێ، گۆڕەكەى پڕ لە نور بێ.

قــــدسى- ص.ن.ع(غــــودسى- xudsî): بەهەشتى، پاك و موقەدەس.

قد- ا(غەدەك- xedek): جاوى لە خوم كراو.

قدم- ا.ع(غەدەم- xedem): پێ.

قدم- ا.ع(غيدەم- xidem): كۆن.

قـدمـاء- ص.ع(غـودەمـا ء- xudema’): پێشينان.

قـدمت- ا.مص.ع(غـودەمـەت- xudemet): جورئەت، دلێرى، پێشينى.

قدمگاه- ا.مر(غەدەمگاه- xedemgah): جێی پێ.

قدم گشادن- مص.ل(غەدەم گوشادەن- xedem guşaden): هەنگاونان.

قدم نهادن- مص.ل(غەدەم نیهادەن- xedem nihaden): ڕێکردن.

قدنما- ص.فا(غەد نەما-xed nema): بالآنما.

قدود- ا.ع(غودوود- xudûd): بەژنو بالآیان.

قدور- ا.ع(غودوور- xedûr): مەنجەڵان.

قدور- مص.ع(غودوور- xudûr): توانین.

قدوس- ص.ع(غوددووس- xuddûs): یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان، پاکو بێ خەوش.

قدوم- مص.ل.ع(غودوم- xudûm): گەڕانەوە لە سەفەر، هاتنەوە.

قدومه- ا(غودوومە- xudûme): جۆرە گیایەکە.

قدوه- ا.ص.ع(غودڤە- xudve): پێشەوا، پێشەنگ، نموونە.

قدید- ا.ع(غەدید- xedîd): گۆشتی وشک کراوی سوێرکراو، قاورمە.

قدیر- ص.ع(غەدیر- xedîr): بە توانا، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

قدیس- ص.ع(غیددیس- xiddis): پاکو بێ خەوش، خواناسو ئیماندار.

قدیسه- ص.ع(غەدیسە- xeddise): ژنی خواناسو پاک.

قدیم- ص.ع(غەدیم- xedîm): دێرین، کۆن، پێشین.

قدیمه- ص.ع(غەدیمە- xedîme): دێرین، کۆن، پێشین.

قذاف- ص.ع(غەززاف- xezzaf): هەر شتێک شتێکی بۆ دوور پێ بهاوێژرێ، مەنجەنیق کە تیرو بەردی پێ بهاوێژرێ.

قذال- ا.ع(غەزال- xezal): بناگوێ، پشتی مل نێوان هەردوو گوێ.

قذر- ا.ع(غەزەر- xezer): پیسی، چڵک، گو.

قذر- ص.ع(غەزیر- xezir): چڵکن، پیس، چەپەڵ.

قذف- مص.م.ع (غەزف- xezf): بەرد تێ گرتن، جنێودان، ڕشانەوە، بوختان بۆ کردن، فڕێدان.

قراء- ص.ع(غەڕاء- xera’): خۆش خوان، کەسێک قورئان باشو خۆش بخوێنێ.

قراء- ص.ع(غوڕاء- xura’): قورئان خوێن و عیبادەتکار.

قرائت- مص.م.ع(غیرائەت- xura’et): خوێندنەوە، خوێندنەوەی قورئان، کتێبو ڕۆژنامەو....

قرائتخانه- ا.مر(غیرائەتخانە- xira’etxane): شوێنی خوێندنەوە، هۆڵ، یان ژووری خوێندنەوە.

قرائح- ا.ع(غەرائیە- xeraih): قەریحە، زەوق، تەبع، بەهرەی شیعر گوتنو نووسین.

قرائن- ص.ع(غەرائین- xerain): ژن، نیشانەو دەلیل.

قراب- ص.ع(غوراب- xurab): نزیک، کەسوکار.

قراب- ا.ع(غیراب- xirab): کێلانی شمشێر یان خەنجەر.

قراب- ا.ع(غیراب- xirab): قوربان.

قرابادین- ا(غەرابادین- xerabadîn): دەرماناسی.

قرابت- ا.مص.ع(غەرابەت- xerabet): نزیکی، خزمایەتی، کەسایەتی.

قرابین- ا(غەرابین- xerabîn): قەرەبینە، جۆرە تفەنگێکی کورتی ڕاوی سەرتۆپە.

قراچور- ا.ت(غەراچوور- xeraçûr): شمشێر، شمشێری درێژ.

قراح- ا.ع(غەراە- xereh): ئاوی پاکو سازگار، زەوی ڕوتەنی بێ ئاوو دارو درەخت.

قراد- ا.ع(غوراد- xurad): گەنە.

قراد- ا.ع(غوراد- xurad): گۆی مەمک.

قراد- ا.ص.ع(غەڕاد- xerrad): مەیمونەوان.

قرار- مص.ل.ع(غەرار- xerar): ئارام گرتن، ئۆقرەگرتن، مانەوە لە شوێنێ، پایەداری قەولو قەرار، بەڵێنو پەیمان.

قرارداد- ا.مر(غەرارداد- xerar dad): بەڵێننامە، پەیمان.

قرارگاه- ا.مر(غەرارگاه- xerargah): ماڵ، شوێنی داسەکنین.

قراریط- ا.ع(غەراریت- xerarît): گوارە.

قراسنقر- ا.مر.ت(غەراسونغور- xerasunxur): قەرەقوش، شنقار، باڵندەیەکی رەشیی شکاربیە، شەو.

قراسوران- ا.مر.ت(غەراسوران- xera sûran): ئەوەی بە فەرمانی پاشا سەرکردایەتی گروپێک دەکات لە ڕێگاو بانان تا کاروانان بەسەلامەتی بڕۆن، قەرەسواران.

قراص- ا.ع(غیراس- xiras): کولێرە، مکوم و قایم.

قراص- ا.ع(غوڕاس- xurras): پونگە.

قراضه- ا.ع(غوراسە- xuraze): وردەی کانزا کە بەدەم بڕینو تاشینەوە دەڕژێ. زێرو زیوو و دراوی کەم.

قراط- ا.ع(غیراط- xirat): گوارە، گۆشوارە.

قراقروت- ا.مر(غەراغوورووت- xera xurût): کەشک.

قراگوزلو- ا.مر.ت(غەراگوزلوو- xera gûzlû): چاورەشان، ناوی تایفەیەکە لە دەوروبەری هەمەدانو فراهانو فارسدا دەژین.

قرامطه- ا.خ(غەرامیتە- xeramite): قەرمەتییەکان، گروپێکی ئیسماعیلییە کە پەیڕەوی حەمدان کوری ئەسعەس-ی ناسراو بە قەرمەت دەکەن.

قران- ا.ع(غورئان- xuran): کتێبی ئاسمانی موسڵمانانە کە بریتییە لە ٦٦٠٠ ئایەتو ١١٤ سورەت، ٨٢ سورەتی لە مەکە هاتۆتە خوارێو بە سورەتێن مەکی بەناوبانگنو ٣٢ سورەتیشی لە مەدینە هاتۆتە خوارێو بە سورەتێن مەدینی بەناوبانگن.

قران- مص.ع(غیران- xiran): لێک نزیک بوونەوەی دوو شت، پێکەوە گرێدان، مارەکرن.

قراول- ا.ت(غەراڤول- xeravul): قەرەوڵ، نیگابان، پاسەوان، سەربازێک لە شوێنێکدا دابنرێ بۆ یاساوڵیو پاسەوانی.

قراولخانه- ا.مر(غەراڤولخانە- xeravulx-ane): پاسەوانخانە، پاسگە، بنکەی پاسەوان.

قرء- ا.ع(غورء- xur’): کات، سەروا.

قرب- مص.ل.ع(غورب- xurb): نزیک بوون، نزیکبوونەوە، نزیکی.

قرب- ا.ع(غیرەب- xireb): کوندە، جەوەنەی ئاو.

قربان- مص.ل.ع(غوربان- xurban): نزیک بوونەوە، هەر شتێ ببێتە مایەی نزیکبونەوە لە یەزدان، ئەوەی لە رای خوا بکرێتە قوربانی.

قربان- ا.ع(غەربان- xerban): دەفرێک کە نزیکی پڕ بوون بێ، کێلانی کەوان.

قربانگاه- ا.مر(غوربانگاه- xurbangah): شوێنی قوربان کردن، قوربانگە.

قربت- ا.مص.ع(غوربەت- xurbet): نزیکی، نزیکی لە پلەوپایەدا، ئەوەی مایەی نزیکبوونەوە بێ لە خوا لەعیبادەتو تاعەتو کارێن چاکە.

قربوس- ا.ع(غەرەبووس- xerebûs): قەڵبووسی زین.

قربه- ا.ع(غیربە- xirbe): کوندە، جەوەنەی ئاو.

قربی- ا.ع(غوربا- xurba): خزمایەتی، کەسایەتی، خزمو کەسوکار.

قره- مص.ع(غورە- xure): فێنک بوونەوە یان رووون بوونەوەی چاو، چاو روونی، وشک بوونەوەی فرمێسکی چاو وەکو نیشانەی خۆشیو شادی.

قرح- ا.ع(غەرە- xerh): برین، زام.

قـــرحـــه- ا.ع(غـــورهە- xurhe): برین، زام، ئاوڵە.

قرد- ا.ع(غیرد- xird): مەیموون.

قرده- ا.ع(غیردە- xirde): مەیمونی مێچکە.

قــــرشی- ص.ن.ع(غـــــورەشی- xureşî): قورەیشی، لە تیرەی قورەیش.

قرص- ا.ع(غورس- xurs): کولیچە، کولێرە، مەحکەمو قایم، هەتاو، مانگ.

قــرصـــه- ا.ع(غــورســە- xurse): کــولێــرە، کولیچە.

قرض- مص.م.ع(غەرز- xerz): برین، پاداشت پێدان، شیعر گوتن.

قرض- ا.ع(غەرز- xerz): قەرز، قەرد، قەرت.

قــرضـــدار- ص.مـــر(غـــەرزدار- xerzdar): قەردار، کەسێک قەردی خەڵکی لە کن بێ.

قــرط- ا.ع(غــورت- xurt): بلـێــســەی ئاگـر، شولەی ئاگر، مەشخەڵ، مەمک، گوارە.

قــرطاس- ا.ع(غیــرتاس- xirtas): کـاغــەزو دەفتەران.

قـــرطبــــان- ص(غـــــەرتەبان- xerteban): باگردێن.

قرطمان- ا.ع(غورتومان- xurtuman): جۆرە گیایەکە لە نێو گەنمدا دەڕوێ.

قرطه- ا(غورتە- xurte): کراس.

قرع- مص.م.ع(غەرء- xer’): لێدان، کـوتان، تەقول باب، لەدەرکەدان.

قرع- ا.ع(غەرء- xer’): کولەکە، کودی.

قـرع- مص.ل.ع(غـەرەء- xere’): وەرینی قـژە سەر، کەچەڵبوون.

قرع و انبـیق- ا.مر(غـەرء و ئینبـیغ- xer’ û inbîx): ئامێری دڵۆپاندن.

قرعه- ا.ع(غەرئە- xer’e): یەک لێدان.

قــرعــه- ا.ع(غــورئە- xur’e): تیــروپشـک، قورعە، یانەسیب، خەتمانشیر.

قـرفـه- ا.ع(غـیــرفـە- xirfe): توێکڵی دار، توێکڵی هەنار، دارچین.

قرق- ا.ت(غوروغ- xurux): قۆرغ.

قــرقــاول- ا.ت(غــەرغــاڤــول- xerxavul): قرقاوڵە، باڵندەیەکە.

قــرقــچی- ا.ص.ت(غــوروغـچی- xuruxçî): قۆرخچی.

قــرقــره- مص ل. ع (غــەرغــەرە-xerxere): قـۆڕەی سـک، گـمـەی کـۆتـر، قـۆڕاندن، گـمـاندن، قاقای پێکەنین.

قــرقــف- ا.ع(غــەرغــەف- xerxef): مــەی، شەراب، ئاوی سارد.

قرقوبی- ص.ن(غورغووبی- xurxûbî): جۆرە قوماشێکە کە گوایە لە قورقوبی نێوان واسیتو بەسرەو ئەهوازدا دروست کراوە.

قرقی- ا.ت(غیرغی- xirxî): باشوکە.

قرلی- ا.ع(غیریللا- xirilla): جۆرە مەلێکی ماسیخۆرە.

قـرمـز- ا(غـیـرمـیـز- xirmiz): قـرمـز، سـوور، سۆر، جۆرە مێروویەکی بچووکە.

قرمزی- ص.ن(غیرمیزی- xirmizî): قرمزی، هەر شتێ رەنگی سووربێ.

قرمساق- ص.ت(غورومساغ- xurumsax): گەواد، دەیووس، کەسێک ژنی خۆی بە گان بدات.

قـــرمطه- مص.ع(غـــەرمـــەتە- xermete): نووسینی وردو جوان.

قـرموت- ا(غـورمـووت- xurmût): کـاو جـۆو ئالیکی ئەسپ.

قرمه- ا(غورمە- xurme): قاورمەی گۆشت.

قـرمـه سـبـزی- ا.مـر(غـورمـە سەبزی- xurme sebzî): شلەی بە گۆشت و سەوزی.

قـــرمـــیـــســـینی- ص.ن(غـــەرمـــیـــســـینی- xermîsînî): کرماشانی، خەڵکی کرماشان.

قـرن- ا.ع(غـەرن-xern): قـەڕن، یەک سـەدە، سەد ساڵ.

قرن- ا.ع(غەرن- xern): شاخ، شاخی گاو، بەران و... پرچ، گێسوی ژنان.

قرن- ا.ع(غەرەن- xeren): دوو وشتر کە بە یەکەوە بەسترابن، پەتێک کە دوو وشتری پێ بە یەکەوە ببەستن، تیر، پەیکان، نێزە.

قرن- ا.ع(غیرن- xirn): هاوتا.

قرناق- ا.ت(غورناغ- xurnax): خزمەتکار، کەنیز.

قرنباد- ا(غورنباد- xurunbad): گیایەکی بۆنخۆشە.

قرنبی- ا.ع(غەرەنبا- xerenba): سیسرکە.

قرنطین- ا(غەرەنتین- xerentîn): قەرەنتینە، وێستگەی تەندروستی، شوێنێکە لەمەرزی وڵاتاندا کە ڕێبواران لەوێندەر معاینە دەکرێن و دژی نەخۆشییەدرمەکان دەکوترێن.

قرنفل- ا.ع(غەرەنفول- xerenful): قەنەفڵ.

قرنیز- ا(غەرنیز- xernîz): تیکمەی سەر پەنجەرەو دەرگا، سەردەری.

قرنیه- ا.ع(غەرەنییە- xerenîye): بەشی پێشەوەی پەردەی چاو.

قروت- ا(غورووت- xurût): کەشک.

قروت- مص.ل.ع(غورووت- xurût): شین بوونەوە لە ئەنجامی جەزرەبەیەکدا، لەش شین بوونەوە، گوواو، کوتراو.

قروح- ا.ع(غورووه- xurûh): زام، برین.

قروض- ا.ع(غورووز- xurûz): قەرزان.

قرون- ا.ع(غوروون- xurûn): قەڕنان، سەدە.

قروی- ص.ن(غەرەڤی- xerevî): دێهاتی، گوندی، لادێیی.

قره- ص.ت(غەرە- xere): ڕەش.

قرەتیکان- ا.ت(غەرەتیکان- xeretikan): جۆرە ڕووەکێکە.

قرەجە- ا.ت(غەرەجە- xerece): ئاوازێکی ئێرانییە.

قرەکهر- ص.مر.ت(غەرەکەهەر- xerekeher): ئەسپی قاوەیی.

قرەگیلە- ا.مر.ت (غەرەگیلە- xeregîle): جۆرە ڕووەکێکە.

قرەنی- ا.مر(غەرەنی- xerenî): ئامێرێکی مۆسیقایە لەنەی دەچێ.

قری- ا.ع(غورا- xura): گوندان، دێهاتان.

قریب- ص.ع(غەریب- xerîb): نزیک، خزم، کەسوکار.

قریح- ص.ع(غەریه- xerîh): زامدار، بریندار.

قریح- ص.ع(غەریه- xerîh): ساف و زوڵاڵ، ئاوی زوڵاڵ.

قریحه- ا.ع(غەریهە- xerîhe): زەوق، تەبع، بەهرەو توانای سروشتی لە شیعر گوتن و نووسیندا.

قریر- ص.ع(غەریر- xerîr): چاو ڕوونی.

قریر- مص.ل.ع(غەریر- xerîr): فیشکاندنی مار.

قریش- ا.ع(غورەیش- xureyş): قەبیلەیەکی عەرەبە.

قریض- ا.ص.ع(غەریز- xerîz): هۆنراوە، شیعر، ئەوەی وشتر بۆ کاوێژکردن دەیهێنێتەوە.

قریع- ص.ع(غەریء- 'xerî): حەریف، هەڤرک، پاڵەوان، گەورەی قەوم، وشتری نێرە.

قرین- ص.ع(غەرین- xerîn): نزیک، هاودەم، هاوسەر.

قرینه- ص.ع(غەرینە- xerîne): ژن، نیشانەو دەلیل.

قریه- ا.ع(غەریە- xerye): گوند، دێ، ئاوایی.

قز- ا.ع(غەزز- xezz): ئاوریشمی خاو.

قزاز- ا.ص.ع(غەززاز- xezzaz): قەزاز، ئاوریشم فرۆش، کەسێک کە کرمی ئاوریشم بە خێو بکات.

قـزاق- ا(غـەززاغ- xezzax): پیـاوی تـوندو تۆڵ، سەربازی رووسی، ناوی قەومێکی تاتارییە.
قـزاگند- ا.مـر(غـەزاگـەند- xezagend): جلێک کە بە ئاوریشمی خاو پڕکرا بێ.
قزح- ا.ع(غوزەح- xuzeh): رەنگاو رەنگ.
قـــزح- ا.ع(غـــیـــزەح- xizh): بەهاراتو زەردەچەوە.
قزح- ا.ع(غەزەح- xezh): میزی سەگ.
قـزل- ص.ت(غـیـزیل- xizil): سـوور، زێڕو رەنگی زێڕین.
قزل الا- ا.مر(غیـزل ئالا- xizil ala): جۆرە ماسییەکی بچووکی خاڵ خاڵ سوورە، گۆشتەکەی زۆر بەلەزەتە، لە ئـاوی شـــیـــریندا دەژی، لە روبارانیشدا هەیە.
قـزلباش- ا.مر.ت(غـیـزیلباش- xizil baş): سەرسوور، بەشێک بوو لە سوپای شا ئیسماعیلی یەکەم کە لایەنگری مەزهەبی شیعەو پارێزەرانی دەسـەڵاتی سـەفـەوی بوونو بەبۆنەی ئەو کـڵاوە سورەوە کە لە سەریان دەنا پێیان دەگوتن قزڵباشو بەرەبەرە هەمـوو سـوپاو لەشکری سـەفـەوی بەو ناوەوە ناونرا.
قـزن قـفلی- ا.مـر.ت(غـەزەن غـوفـلی- xezen xuflî): قـولاوبی نەرمادە کـە لە بری دوگـمـە لە بەرۆکی جلی دەدەن.
قس- ا.ع(غەسس- xess): قەشە، کەشیش.
قـسـاس- ص.ع(غـەسـساس- xessas): دوو زمان.
قـــســـام- ص.ع(غـــەســـســـام- xessam): دابەشکەر.
قسامە- ا.ع(غەسامە- xesame): ئاشتیو شەڕ وەستاندن.
قساوت- مص.ل.ع(غەساڤەت- xesavet): دڵ رەق بوون، دڵ رەقی.
قسب- ص.ع(غەسب- xesb): رەق، قەسپ.
قسر- مص.م.ع(غەسر- xesr): ناچار کردن.
قــسـط- اع(غــیــســت- xist): داد، بەش، بڕ، بەشێک لە قەرزێک کە بەش بەش بدرێتەوە.
قـسط- ا.ع(غـوست- xust): بنەگـیـایەکـە بۆ دەرمان بەکاردێ.
قسطاس- ا.ع(غیستاس- xistas): تەرازوو.
قسطال- ا.ع(غـەسـتـال- xestal): تەپوتۆزی مەیدانی جەنگ.
قسطوره- ا(غـەسـتـوورە- xestûre): گـونی سەگلاوی.
قسم- ا.ع(غیسم- xism): بەش.
قسم- ا.ع(غەسەم- xesem): سوێند.
قسمت- ا.ع(غیسمەت- xismet): نەسیب، بەش.
قسوت- مص.ل.ع(غەسڤەت- xesvet): دڵ رەق بوون، دڵ رەقی.
قسوره- ا.ع(غەسڤەرە- xesvere): لاوی بە هێزی ئازا، شێری دڕندە.
قـــسی- ص.ع(غـــەسی- xesî): رەق، تونـد، دڵڕەق.
قسیس- ا.ع(غیسیس- xissîs): کەشیش، قەشە.
قسیم- ا.ص(غەسیم- xesîm): جوان، قـۆز، بەخـــشـــەرەوە، دابەشکەر، بەش، بەشـــێـک لە شتێکی دابەشکراو.
قش- ا.ع(غـەشش- xeşş): خـورمـای خـراپ، خاکو خۆڵ.
قشر- ا.ع(غـیـشـر- xişr): پێـست، توێژاڵ، توێژ، توێکڵ.
قـشطه- ا.ع(غـەشـتـە- xeşte): قـەیماغ، سەرشیر.
قـشـعـریره- ا.ع(غـوشـەئریرە- xuşe'rîre): لەرزە، راست بوونی مـــوو، رەپ بوونی مـــووی بەدەن، مووچوڕکە.
قشلاق- ا.ت(غیشلاغ- xişlax): قشلاغ، گەرمەسێر.
قـشـلامـیـشی- ا.ت(غـیـشـلامـیـشی- xişlamîşî): چوونە گـەرمـەسێـر لە زسـتـاندا،

چوونەگەرمێن.

قشم- ا.ع(غیشم- xişm): ئاوەڕۆ، ڕێگەی ئاو.

قشم- ا.ع(غیشم- xişm): بەدەن، تەبیعەت.

قشم- ا.ع(غەشم- xeşm): گۆشتی کوڵاوی سوورەوەکراو.

قشنگ- ص(غەشەنگ- xeşeng): جوان، خشکۆک، شیرین.

قشو- ا(غەشوو- xeşû): قەشاویش، ڕنەک.

قش و دش- ا.مر(غەش و دەش- xeş û deş): بگرەو بەردە، پەلامارو هەڵاتن.

قشور- ا.ع(غوشوور- xuşûr): پێست، توێکڵ.

قشون- ا.ت(غوشوون- xuşûn): لەشکر، قۆشەن، سوپا.

قص- مص.م.ع(غەسس- xess): بڕین.

قص- ا.ع(غەسس- xess): ئێسقانی سینگ، پەراسووبەند.

قصائد- ا.ع(غەسائید- xesaid): چامەیان، هۆنراوان، هەڵبەستان، هۆزانان.

قصاب- ا.ص.ع(غەسساب- xessab): قەساو، قەساب.

قصار- ا.ع(غەسار- xesar): ئەوپەڕی هەوڵ.

قصار- ا.ع(غوسار- xusar): تەخسیری، درێغی.

قصار- ص.ع(غیسار- xisar): کورت، کوڵەکان.

قصار- ا.ص.ع(غەسسار- xessar): جل شۆر، گازر.

قصارت- ا.ع(غیسارەت- xisaret): گازری، جلشۆری، پیشەی جل شتن و سپیکردنەوەی جل.

قصاره- ا.ع(غوسارە- xusare): ماڵی گەورەی حەساردار، بن بێژنگ.

قصاری- ا.ع(غوسارا- xusara): ئەوپەڕی هەوڵدان، کۆتایی کار.

قصاص- مص.م.ع(غیساس- xisas): قەساس، تۆڵە، کوشتنی بکوژ لە جیاتی کوژراو.

قصاص- ا.ص.ع(غەسساس- xessas): حیکایەت بێژ، چیرۆکڤان.

قصاع- ا.ع(غیساء- xisa’): قسعە.

قصب- مص.م.ع(غەسب- xesb): بڕین.

قصب- ا.ع(غەسەب- xeseb): قامیش، جلی کەتان، نای.

قصباء- ا.ع(غەسباء- xesba’): قامیشەڵان، نەیجەزار.

قصبات- ا.ع(غەسەبات- xesebat): دێهاتی گەورە، شارۆچکە.

قصب الجیر- ا.مر(غەسەب ئەنجیر- xeseb encîr): هەنجیری وشکەوەکراوی بە پەتەوەکراو.

قصب پوش- ا. مر(غەسب پوش- xeseb-pûş): کەتان پۆش، ئەوەی جلی کەتانی لەبەربێ.

قصبچه- ا(غەسەبچە- xesebçe): قوماشی کەتان، جلی کەتان، شارۆچکەیەک.

قصبه- ا.ع(غەسەبە- xesebe): شارۆچکە.

قصبه- ا.ع(غەسەبە- xesebe): یەک دانە قامیش.

قصد- مص.ل.ع(غەسد- xesd): عەزم کردن، ڕۆیشتن، بەنیازبوون.

قصد کردن- مص.م(غەسد کەردەن- xesd kerden): عەزم کردن.

قصدیر- ا.ع(غەسدیر- xesdîr): قورقوشم.

قصر- مص.م.ع(غەسر- xesr): درێغی کردن، تەخسیری کردن، گرتن، دەستبەسەرکردن. قسکورتکردنەوەی نوێژ لە سەفەردا.

قصر- ا.ع(غیسەر- xiser): کورتبوون، کورت، پێچەوانەی درێژ، کورتی.

قصر- ا.ع(غەسر- xesr): کۆشک، تەلار.

قصراء- ص.ع(غوسەراء- xusera’): کورت+ان= کورتان.

قصص- ا.ع(غیسەس- xises): چیرۆکان، حیکایەتان، نەقڵ و سەربوران.

قصع- ا.ع(غیسەء- xişe’): قسعە، کاسەی گەورە.

قصم- مص.م.ع(غەسەم- xesem): شکان، شکان و دوو لەت بوون.

قصور- مص.ل.ع(غوسوور- xusûr): درێغی کردن، قسوری کردن، تەخسیری کردن.

قصور- ا.ع(غوسوور- xusûr): کۆشک و تەلاران.

قصوی- ص.ع(قوسڤا- xusva): دوورتر، دوورترین.

قصه- ا.ع(غیسسە- xisse): هەواڵ، قسە، حیکایەت، چیرۆک.

قصەپرداز- ص.فا(غیسسەپەرداز- xisse perdaz): حیکایەتبێژ، چیرۆکڤان.

قصی- ص.ع(غەسیی- xesyî): دوور.

قصید- ا.ع(غەسید- xesîd): قەسیدان، هۆنراوان، هۆزانان، چامەیان.

قصیده- ا.ع(غەسیدە- xesîde): چامە، جۆرە شیعرێکە زیاتر ئامۆژگاری و حیکمەتو پاڵەوانیو زەمو ستایش دەگرێتە خۆو ژمارەی بەیتەکانی لە ١٦ بەیت زیاترە.

قصیده سرا- ص.فا(غەسیدە سەرا- xesîde sera): چامەبێژ، قەسیدەوان، هۆزانڤان.

قصیر- ص.ع(غەسیر- xesîr): کورت، کوڵ.

قصیره- ص.ع(غەسیرە- xesîre): کوڵ، کورت (بۆ مێ)

قصیل- ا.ع(غەسیل- xesîl): قەرسیل.

قضاء- مص.ل.ع(غەزاء- xeza’): جێبەجێ کردن، حوکم کردن، رەوانکردن، مردن، چارەنووسو قەدەر، گێڕانەوەی نوێژ یان رۆژوو بە قەزا.

قضات- ا.ص.ع(غوزات- xuzat): قازییان، حاکمانی شەرع.

قضاوت- مص.ل.ع(غەزاڤەت- xezavet): داوەری کردن.

قضبان- ا.ع(غوزبان- xuzban): لقی بڕاوی درەختان.

قضیب- ا.ع(غەزیب- xezîb): لقی درەخت، لقی بڕاوە، کێری پیاو.

قضیه- ا.ع(غەزییە- xezîye): رووداو، قەزێ، دۆز، گوتارێک کە ئەگەری درۆو راستی تێدابێ.

قط- مص.م.ع(غەتت- xett): بڕینی شتێک بە باری پانیدا.

قط- ا.ع(غیتت- xitt): پشیلە، کتک، گورپە.

قطا- ا.ع(غەتا- xeta): کورکور، قەتێ.

قطائع- ا.ع(غەتائێ- xeta’i): دابڕان

قطائف- ا.ع(غەتائیف- xetaif): هەڕشتە، لەبزینە.

قطاب- ا.ع(غیتاب- xitab): بەڕک، گیرفان.

قطاب- ا.(غوتتاب- xuttab): جۆرە شیرینییەکە.

قطابه- ا.ع(غوتابە- xutabe): پلەگۆشتێک.

قطات- ا.ع(غەتات- xetat): کورکور، قەتێ.

قطار- ا.ع(غیتار- xitar): قەتار، ریز، شەمەندەفەر.

قطاره- ا.ع(غوتارە- xutare): دڵۆپاو.

قطاع- ا.ع(غیتاء- xita’): پارچە.

قطاع- ص.ع(غەتتاء- xetta’): بڕندە، زۆر تیژ.

قطاع- ا.ع(غوتتاء- xutta’): بڕندە، ڕێگر.

قطاف- ا.ع(غیتاف- xitaf): کاتی میوە چنین.

قطب- ا.ع(غوتب- xutb): جەمسەر، دوو جەمسەری ساردو گەرمی باتری، شێخ و گەورەی قەوم.

قطب نما- ا.مر(غوتب نەما- xutb nema): قوتب نما، قیبلەنما.

قطبين- ا.ع(غوتبەين- xutbeyn): دوو جەمسەری باکوورو باشووری گۆی زەوی.

قطر- ا.ع(غوتر- xutr): تیرەی بازنە، وڵات، لا، رەخ.

قطر- ا.ع(غەتر- xetr): باران، هەر شتێ بدڵۆپێ.

قطر- ا.ع(غیتر- xitr): مسی تواوە.

قطرات- ا.ع(غەتەرات- xeterat): دڵۆپیان، تکەکان، تنۆکان.

قطران- مص.ل.ع(غەتەران- xeteran): دڵۆپیان، تکەکردن.

قطران- ا.ع(غەتران- xetran): مادەیەکی چەوری رەشە لە هەندێ درەختی وەک سنۆبەرو عەرعەرو ئەو شتانە دەچکێ، کەتران، کەتیران، دەرمانێکی رەشە لە دڵۆپاندنی خەڵوزی بەرد بەدەست دێت.

قطرب- ا.ع(غوتروب- xutrub): نەزان، خوێری، سپڵە، ترسنۆک، دز، گورگ، ئاو روشنکەرەوە.

قطره- ا.ع(غەترە- xetre): دڵۆپ، تکە، تنۆک، یەک دڵۆپەباران، قەترەیەک ئاو.

قطره چکان- ا.مر(غەترە چەکان- xetre çekan): قەتارە، قەترەکێش.

قط زن- ا.مر (غەت زەن- xet zen): قەڵەم تەراش.

قطع- مص.م.ع(تەتئ- xet’): برین.

قطع- ا.ع(غیتء- xit’): نێزەی پان، لقو پۆپی بردراوی دارو درەختان.

قطعنامه- ا.مر(غەتئنامە- xet’name): راگەیاندنی کۆتایی.

قطعه- ا.ع(غتیئە- xit’e): پارچە، بەش، کۆیلە.

قطعه- ا.ع(غەتەئە- xete’e): پاشماوەی دەستی براو، پارچەی بردراو.

قطف- مص.ع(غەتف- xetf): چنینی میوە، روشاندن، کردنەوەو رفاندنی شتێک.

قطف- مص.ع(غەتەف- xetef): جۆرە گیایەکە لە سپێناغ دەچێتو دەشکرێ بە خواردن، جۆرە دارێکی کێوی یەجگار سەختو قایمە.

قطمار- ا.ع(غیتمار- xitmar): پێستێکی تەنکی بەینی خورماو ناوکەکەیەتی.

قطمير- ا.ع(غیتمیر- xitmîr): پێستی نێوان خورماو ناوکەکەی، شتی زۆر کەمو بێ بایەخ.

قطن- ا.ع(غوتون- xutun): پەموو ، لۆکە.

قطن- ا.ع(غەتەن- xeten): بێخی کلکی باڵندە، کەمەر، کلێنچکەی قوون.

قطوات- ا.ع(غەتەڤات- xetevat): قەتێ، کورکور.

قطور- ص.ع(غەتوور- xetûr): ئەستوور، بەبارست، هەوری پڕ باران.

قطوع- ص.ع(غەتووء- xetû’): زۆر تیژ، برندە.

قطوف- ا.ع(غوتووف- xutûf): رنینەوە، چنینی میوە، بەرچن.

قطه- ا.ع(غیتە- xite): پشیلە، کتک، گوریە.

قطيع- ا.ع(غەتییئ- xitî’): مێگەل، بەشی هەوەڵی شەو، لقی درەخت، هاوتا.

قطيعه- ا.ع(غەتیئە- xetîe’): دابڕان، جودایی، پارچە موڵکێ یان زەوییەک کە بە کەسێک بسپێردرێ، تا بە دەرامەتەکەی بژی.

قطيفه- ا.ع(غەتیفە- xetîfe): قوماشی قەیفە، خاولی گەورە.

قعاب- ا.ع(غیئاب- xiab): کاسەی گەورە.

قعب- ا.ع(غەئب- xe’b): کاسەی گەورە.

قعبری- ص.ع(غەئبەری- xe’berî): پیاوی زۆر رژدو رەزیلو پیسکە، هەتیوچەو بەدخوو.

قعبل- ا.ع(غیئبەل- xi’bel): کارگ، قارچک.

قعبه- ا.ع(غەئبە- xe’be): عەتردان.

قعده- ا.ع(غەئدە- xe’de): یەک دانیشتن.

قعر- ا.ع(غەئر- xe'r): بنک، بن.

قعقاع- ا.ع(غەئغاء- 'xe'xa): دەنگی چەک، خورمای وشک، تاو لەرز، ریگەی دژوارو عاسێ.

قعقعه- مص.ع(غەئغەئە- xe'xe'e): زرە، دەنگی پێکدادانی چەک، دەنگی ددان.

قعود- مص.ل.ع(غوئود- xu'ûd): دانیشتن.

قعیر- ص.ع(غەئیر- xe'ir): زۆر قوول، چاڵ.

قف- ا.ع(غەفف- xeff): تەپەو سەوزی وشک.

قف- ا.ع(غوفف- xuff): زەلامی خوێری و کرێگرتە، گردو زەوی بەرز، هەوری رەشی کێو ئاسا.

قفا- ا.ع(غەففا- xeffa): پشت، پشتەمل.

قفار- ا.ع(غیفار- xifar): چۆڵەوانی، بیابانی وشک و برینگ.

قفال- ا.ص(غەففال- xeffal): قفڵ ساز.

قفر- ا. ع (غەفر- xefr): قەفرا، بیابانی وشک.

قفس- ا (غەفەس- xefes): قەفەز، قەفەس، رکە.

قفسه- ا(غەفەسە- xefese): قەفەزئاسا، دەلاقە، دەلاقەی دیوار بۆ کتێبو شتی دیکە، رەفە.

قفسهء سینه- ا.مر(غەفەسەی سینە-xefesey sîne): قەفەزەی سینگ، پەراسووبەند.

قفل- ا.ع(غوفل- xufl): قفڵ، کلیل.

قفل رومی- ا.مر(غوفلی روومی- xufli rûmî): ناوی یەکێکە لە سی ئاوازەکەی باربەد.

قفل گر- ا.ص(غوفل گەر- xufl ger): قفڵساز، کلیلساز.

قفول- مص.ل.ع(غوفوول- xufûl): گەڕانەوە، گەڕانەوە لە سەفەر.

قفول- ا.ع(غوفوول- xufûl): قفلان، کلیلان.

قفه- ا.ع(غوففە- xuffe): زەمیلە، قەوشەر.

قفیز- ا.ع(غەفیز- xefîz): جۆرە پێوانەیەکە بەرانبەر بە ١٤٤ گەز.

قفیلی- ص.عا(غوفەیلی- xufeylî): برای توفەیلییە.

ققسی- ا.عا(غوغوسی- xuxusî): قاژێک لە هەنار.

ققنس- ا(غوغنوس- xuxnus): باڵندەیەکی ئەفسانەییە گوایە دەنووکی پڕ لە کونە و ئاوازی سەیری لێوە دێتە دەرێ، هەزار ساڵ عەمر دەکاتو کە تەمەنی گەییە کۆتایی چڵ و چێوێکی زۆر خڕ دەکاتەوەو لە سەری هەڵدەنیشێتو باڵ لێک دەدات تا چڵو چێوەکە گڕ بگرێتو خۆی تیادا بسووتێ، قەقنەس.

قل- ا.ص(غیلل- xill): کەم.

قلائد- ا.ع(غەلائید- xelaid): گەردانە، ملوانکە، خەناوکە (کۆ).

قلاب- ا(غوللاب- xullab): قولاب.

قلاب- ص.ع(غەللاب- xellab): هەڵگێڕەوە، ئەوەی سکەی قەڵپ لێ بدات، تەزویر.

قلاب دوز- ص.فا(غولاب دووز- xulab dûz): گولاڤدون.

قلاب سنگ- ا.مر(غوللاب سەنگ- xullab seng): قەڵماسەنگ، قۆچەقانی، بەردەقانی.

قلابی- ص.(غەللابی- xellabî): تەزویر، قەڵپ، ساختە.

قلاج- ا(غوللاج- xullac): مژی قوول لە سەبیلو دەردانەوەی دوکەڵەکەی بەشێوەی بازنەیی.

قلاچو- ا(غەلاچوو- xelaçû): کاسەی چەرمی، کاسەیەکی چەرمییە جاران شەرابیان تیا دەخواردەوە.

قلاچوری- ا(غەلاچووری- xela çûrî): شمشێری درێژ.

قلاد- ا.ع(غیلاد- xilad): لەواشە.

قلاده- ا.ع(غیلادە- xilade): گەردن بەند، ملوانکە، خەناوکە.

قلازاره- ا(غـەلازاره- xelazare): قـەلەقـاژ، قەلەباچکە، قەڵەبازکە.

قـلاسنگ- ا(غــەلاســەنگ- xelaseng): قۆچەقانی، بەردەقانی، قەڵماسنگ.

قلاش- ص.ع(غەلاش- xelaş): بچووک.

قــلاش- ص.(غــــەللاش- xellaş): وێڵ، بەرەڵڵا، قەلەندەر، فێڵباز، دەستبڕ، مەیخۆر.

قلاط- ا.ع(غولات- xulat): کورت، کوڵ.

قلاط- ا(غیلات- xilat): قولله، قەڵات.

قلاع- ا.ع(غیلاء- xila'): قەڵا.

قلال- ا.ع(غیلال- xilal): قولله.

قـلان- ا.ع(غەلان- xelan): جۆره باجێکە لە سەردەمی ئیلخانیاندا باو بووه.

قلانس- ا.ع(غەلانیس- xelanis): کڵاوان.

قـلاووز- ا(غــەلاڤــوز- xelavûz): دەلیلی ڕێگە، بەڵەد، شـــارەزا، پێـــشـــڕەوی لەشکر، پێشەنگ.

قلایا- ا.ع(غەلایا- xelaya): قەلی، گۆشتی سوورەوەکراو.

قلب- مص.م.ع(غەلب- xelb): قلپ کردنەوه، نخون کـردنی شـتـێک، ئاوەژووکـردن، زێڕو زیوی قەڵب.

قلب- ا.ع(غــــەلب- xelb): دڵ، ناوەڕاست، جەرگە.

قلب شناس- ص.فـا(غـەلب شـیـناس- xelb şinas): قــەڵپناس، ئەوەی زێڕو زیوی قـــەڵب بناسێ، ئەوەی هەق لە ناهەق جـیـــابکاتەوه، کەسێک کە خەڵکی ریاکار بناسێت.

قلبکار- ص.مـــر(غــــەلبکار- xelbkar): قەڵپکار، ئەوەی زێڕو زیو یان دراوی قەڵب بەکار بێنێ.

قلبگاه- ا.مـــر(غــــەلبگاه- xelb gah): ناوجەرگە، ناوەڕاست.

قلبه- ا.ع(غولبه- xulbe): نیر.

قلت- مص.ل.ع(غیللەت- xillet): کەم بوون.

قلتاق- ا(غەلتاغ- xeltax): قاڵتاخ، قەڵپاخ، ئەو بەشەی زین کە لە دار دروست دەکرێ.

قلچاق- ا.ت(غەلچاغ- xelçax): بازوو بەند.

قلچـمـاق- ص(غـولـچـومـاغ- xulçumax): بەهێز، زۆردار، ملهوڕ.

قلدر- ص.ت(غــولدور- xuldur): خـۆســەر، ستەمکار، زۆردار.

قلزم- ا.ع(غـولزوم- xulzum): لە کـۆنا ناوی بەندەرێک بووه لە رەخی دەریای ســـوور نزیکی ڕێژگەی نیل، دەریاو رووباری گەوره.

قلع- مص.م.ع(غـــــەلء- xel'): لە ریشـــــە دەرهێنان، هەڵکێشان لە رەگەوه.

قلعو قـمع- مص.ع(غـەلء و غـەمء- xel' û xem'): لە ریشە دەرهێنانو لەناو بردن.

قلع- ا.ع(غـەلء- xel'): قـورقـوشم، جـۆره کانزایەکە.

قلعـه- ا.ع(غەلئـە- xel'e): قـەڵا، حـەساری بەرز، قوڵلەی سەرکێوانو شوێنی بەرز.

قلعـه بیگی- ا.مـر(غـەلئـە بەیگی- xel'e beygî): قـــەڵادار، پاســەوانی قـــەڵا، دژدار، دژەوان.

قلعه کوب- ص.فا(غەلئەکوب- xel'e kûb): قەڵاکوت، تۆپێک بۆ لێدانی قەڵا.

قلفه- ا.ع(غەلەفـە- xelefe): چەرمی سـەری کێر کە لە کاتی خەتەنەدا دەبڕدرێ.

قـلـق- مـص.ل.ع(غـــــــــەلـەغ- xelex): نیگەران بوون، شـــڵـــەژان، پەشـــێـــو بوون، بێ ئۆقرەبوون.

قلق- ا.ت(غوللوغ- xullux): بەرتیل، خاوه، ریشوەت.

قلقـاس- ا.ع(غـولغـاس- xulxas): جـۆره رووەکێکە بە کاڵی و بە کوڵاوی دەخورێ.

قلل- ا.ع(غولەل- xulel): قوللەو لوتکان.

قلم- ا.ع(غـەلەم- xelem): ئامـرازی نووسین: (قەڵەم، خامە، پەڕەمووچ، قامیش..).

قلمـــاش- ص.ت(غـــەلماش- xelmaş): هەرزەوێژ، چەقاوەسوو، چەقەچناوە، هەڵەوەڕ.

قلمتراش- ا.مر(غەلەم تەراش- xelem teraş): قەڵەم تەراش، قەڵەم دادەر.

قلمداد- ص.مف(غەلەمداد- xelemdad): حەساوکراو، لە قەڵەم دراو.

قلمدادکردن- مص.م(غەلەمداد کەردەن- xelem-dad kerden): حەساوکردن.

قلمدان- ا.مر(غەلەمدان- xelemdan): قەڵەمدان، شوێنی قەڵەم و کەرەستەێن نووسین.

قلمدست- ا.ص(غەلەم دەست- xelem dest): قەڵەم بەدەست، نووسەر، نیگارکێش.

قلمدوش- ا.مر(غەلەم دوش- xelem dûş): قەڵاندۆشکان، قەڵاندۆش.

قلمدوش کردن- مص.م(غەلەمدوش کەردەن- xelem dûş kerden): کردنە قەڵاندۆش.

قلمرو- ا.مر(غەلەم رەو- xelem rew): قەڵەمڕەو، مەرزو بوومی وڵاتێک.

قلم زدن- مص.م(قەڵەم زەدەن- xelem zeden): نووسین، نیگارکێشان.

قلمزن- ص.فا(غەلەم زەن- xelem zen): نووسەر، ئەهلی قەڵەم.

قلم زده- ص.مف(غەلەم زەدە- xelem zede): نووسراو.

قلم شدن- مص.ل(غەلەم شودەن- xelem şuden): بڕین، قەڵەم کردن.

قلمکار- ا.مر(غەلەمکار- xelem kar): نیگارکێش.

قلمکاری- ا.مص(غەلەمکاری- xelemkarî): نیگارکێشی، کۆڵین لەسەر دار یان کانزا.

قلم کردن- مص.م(غەلەم کەردەن- xelem kerden): بڕین، قەڵەم کردن، بڕین بەشێوەی قەڵەم.

قلم مو- ا.مر(غەلەم موو- xelem mû): فڵچەی نیگارکێشی، پەڕەمووچ.

قلمه- ا(غەلەمە- xeleme): قەڵەمی دارو درەخت کە دەڕوێنرێ.

قلندر- ا.ص(غەلەندەر- xelender): قەلەندەر، هەژار، دەروێش.

قلندرانه- ق.ص(غەلەندەرانە- xelenderane): قەلەندەرانە، دەروێشانە، فەقیرانە.

قلنسوه- ا.ع(غەلەنسوڤە- xelensuve): جۆرە کڵاوێکی درێژە.

قلوب- ا.ع(غولووب- xulûb): دڵان.

قلوه- ا(غولڤە- xulve): گورچیلە.

قلوەسنگ- ا.مر(غولڤەسەنگ- xulve seng): خڕکەبەرد.

قله- ا.ع(غولله- xulle): لوتکەی کێوی، بەرزترین قوولەی چیا.

قله- ا.ع(غولله- xulle): گۆزە، گۆزەی گەورە یان بچووک.

قلیا- ا(غەلیا- xelya): قەڵایی.

قلیب- ا.ع(غەلیب- xelîb): بیر، کۆنە بیر.

قلیچ- ا.ت(غیلیچ- xilic): قلیچ، شمشێر.

قلیل- ص.ع(غەلیل- xelîl): کەم.

قلیه- ا.ع(غەلییە- xelîye): گۆشتی سورەوەکراو، قەلی.

قمار- ا.ع(غیمار- ximar): قومار.

قمار باز- ص.فا(غیمار باز- ximar baz): قومارچی، قومارباز.

قمارخانه- ا.مر(غیمارخانە- ximar xane): قومارخانە.

قماری- ص.ن(غەماری- xemarî): شوێنێکە لە هند کە بەداری عودو تاووس بەناوبانگە.

قماش- ا.ع(غوماش- xumaş): وردەو پرتکە، کەلوپەلی ناو ماڵ، کوتاڵ و قوماش.

قماشیر- ا(غـەماشـیر- xemaşîr): سـەمغ، کەتیرە.

قماط- ا.ع(غـیـمـات- ximat): قـومـات، قۆنداغە، قۆناخە پێچ.

قماطر- ا.ع(غـەمـاتیـر- xematîr): دۆڵابی کتێبان، پیاوی کورتە باڵای ئەستور.

قمچی- ا.ت(غـەمـچی- xemçî): قـامـچی، شەلاق.

قمح- ا.ع(غەمح- xemh): گەنم.

قمحدوه- ا.ع(غەمە هدوڤە- xemehduve): ئێسکی پشتی سەر.

قمحه- ا.ع(غومهە- xumhe): زەعفەران.

قمر- ا.ع(غەمەر- xemer): مانگ، هەیڤ.

قمراء- ص.ع(غـەمـراء- xemra'): سـپی، سپی تێر، تریفەی مانگ، مانگەشەو هەیڤەشەو.

قمرون- ا.(قـەمـرون- xemrûn): کـوللوی دەریایی، رۆبیان.

قمره- ا.ع(غـەمـرە- xemre): یەک دەست قومار.

قمری- ا.ع(غومری- xumrî): قومری.

قمطر- ا.ع(غـیـمـەتر- ximetr): دۆڵابی کتێبان.

قمطریر- ص.ع(غـەمـتـەریر- xemterîr): سەخت، دژوار.

قمع- مص.م.ع(غەمء- xem'): سەرکوتکردن.

قمقام- ا.ع(غـەمغـام- xemxam): ژمـارەی زۆر، دەریا، کەسی گەورەو دلاوا، گەورەی قەوم.

قمقمه- ا.ع(غـومغـومـە- xum xume): زەمزەمی، مەتارە.

قمل- ا.ع(غەمل- xeml): ئەسپێ.

قمه- ا.ع(غـیـمـمـە- ximme): ترۆپک، لوتکە، قوللە.

قمه- ا.ع(غـیمـە- ximme): گـروپ، تاقـمـە خەڵکێک.

قمه- ا(غەمە- xeme): قەمە، حەربە، نیزە.

قمیص- ا.ع(غـەمـیس- xemîs): کـراس، قەمیس.

قناء- ا.ص.ع(غەنناء- xenna'): کاریزکەن، جومالکار.

قنابل- ا.ع(غەنابیل- xenabîl): قونبەلە.

قنات- ا.ع(غـەنات- xenat): کـەناڵی ئاو، کاریز.

قناد- ا.ص(غـەنناد- xennad): شـیـرینی فرۆش، شیرنی ساز.

قنادیل- ا.ع(غەنادیل- xenadîl): چرا.

قناره- ا.ع(غـیـننارە- xinnare): قـەنارەی قەسابان.

قناری- ا(غەناری- xenarî): کەناری.

قناص- ا.ص.ع(غەنناس- xennas): راوچی.

قناطر- ا.ع(غەناتیر- xenatir): پردان.

قناع- ا.ع(غنیاء- xina'): لەچک، دەمامک.

قناعت- مص.ل.ع(غـەنائەت- xena'et): قانیع بوون، رازی بوون، بە قەناعەت.

قنافذ- ا.ع(غـەنافـیـز- xenafiz): ژیژگ، کۆمەڵە چەوو لم.

قناویز- ا(غـەنافـیـز- xenaviz): قـومـاشی حەریری سادەی سوور.

قنب- ا.ع(غـونـنەب- xuneb): شـادانە، گیایەکە.

قنبره- ا.ع(غونبەرە- xunbere): کەڵاوکورە، باڵندەیەکە.

قنبل- ا.ع(غونبول- xunbul): پیاوی زەلامی بەهێز.

قنبل- ا.ع(غـەنبـەل- xenbel): کـۆمـەڵە کەسێک، رەوە ئەسپ.

قنبله- ا.ع(غـونبـولە- xunbule): بۆمـبـا.

قنبله- ا.ع(غـەنبـەلە- xenbele): کـۆمـەڵە خەڵکێک، رەوە ئەسپ.

قنبلیله- ا(غـەنبـەلیلە- xenbelîle): جـۆرە درەختێکە.

قنبيط- ا.ع(غوننەبيت- xunnebît): کەلەرم.

قند- ا.ع(غەند- xend): قەند، شەکر.

قنداق- ا.ت(غـونداغ- xundax): قـۆناغـە تفەنگ، قۆناغە پێچی ساوا، قومات.

قنداغ- ا.مـــر(غـــەنداغ- xend dax): قەنداغ، ئاوی گەرمو شەکر.

قنددان- ا.مـــر(غـــەنددان- xenddan): شەکردان.

قندر- ا.مر(غـوندور- xundûr): سەگـلاوی، سەگی ئاوی.

قندران- ا(غەندەران- xenderan): جۆشانەی شنگ.

قندس- ا.ع(غـوندوس- xundus): سـەگی ئاوی .

قنديل- ا.ع(غـيندیل- xindîl): قـەندیل، چرای بە بنەبانەوە دالەقاو.

قنسول- ا(غونسول- xunsûl): کونسوڵ.

قنطار- ا.ع(غـينتـار- xintar): پێـوانەیەکی کێشانە دەکاتە نزیکەی سەد رەتڵ، ماڵی زۆر.

قنطره- ا.ع(غـەنتـەرە- xentere): پرد، پردی گەورەی سەر رووباران.

قنطوريون- ا.ع(غەنتوریيون- xentûrîyûn): گیایەکە.

قنفـذ- ا.ع(غـونفـوز- xunfuz): ژیژیک، ژووژو، سیخور.

قنق- ا.ت(غونوغ- xunux): رێبوار، میوان.

قنوات- ا.ع(غەنەڤات- xenevat): کەناڵان، کارێز.

قنوت- مص.ل.ع(غـــــونـووت- xunût): ملکەچکردن بۆ خوا، وەستان لە نوێژدا، دەستـەو دوعا وەستان لە حوزوری خوا.

قنوط- مص.ل.ع(غونووت- xunût): نائومێد بوون، ناوئومێدی.

قنوع- مص.ل.ع(غـــونووء- xenû'): رازی بوون بە بەشی خۆ، قانیع بوون.

قنوع- ص.ع(غـــەنووء- xenû'): قـــانیع، بەقەناعەت، رازی.

قنيع- ص.ع(غەنیء- xenî'): قانیع، رازی.

قنينه- ا.ع(غـيننینە- xinnîne): شـوشـە، سوراحی، قاپی شەراب.

قنيـه- ا.ع(غـونيـيـە- xunîye): مـاڵی بە دەستهاتوو، دەستکەوت.

قو- ا(غو- xû): قوو، باڵندە.

قوا- ا.ع(غوڤا- xuva): هێز، نیرو.

قـوائم- ا.ع(غـەڤـائیم- xevaim): قـايمە، ليستە.

قوابل- ا.ع(غەڤابیل- xevabîl): مامان.

قـواد- ص.ع(غـەڤـاد- xevad): کـوشندە، گەواد، قورمساغ.

قواد- ا.ع(غوڤاد- xuvad): سەرکردان.

قـوادح- ا.ع(غـەڤـادیه- xevadih): خـۆرە، کرمی ددان.

قوادم- ا.ع(غەڤادیم- xevadim): پێشرەو، شاپەڕی باڵی مەل.

قوارب-ا.ع(غەڤاریب- xevarib): بەلەم.

قـــوارع- ا.ع(غـــەڤـــاری؛- xevari'): لا رێگە، سـەرووی رێگە، قـيـامـەت، رۆژی پەسڵانێ.

قـواره-ا.ع(غـوڤـارە- xuvare): بەشی یەک دەست جل قوماش.

قـوارير- ا.ع(غـەڤـاریر- xevarîr): شـووشـە، قاپی شەراب، شووشەیەک کە میزی نەخۆشی تێ بکرێ بۆ پشکنین.

قواس- ا.ص(غـەڤـاس- xevas): کەوانگەر، کەوانساز.

قواصف- ا.ع(غەڤاسف- xevasif): بای توند کە دارو درەخت بشکێنێ، هەورە گۆڵە.

قـواخب- ا.ع(غـەڤـازیب- xevazib): تيـغی برندە، شمشێری زۆر تیژ.

قواطع- ا.ع(غەڤاتیء- xevati'): تیژ، برەر.

قـواعـد- ا.ع(غـەڤـائـیـد- xeva’id): یاسـاو ڕێسا.

قـوافل- ا.ع(غـەفـائیل- xevail): قـافـڵـە، کاروان.

قوافی- ا.ع(غەڤافی- xevafî): سەروایان.

قـوال- ص.ع(غـەڤـڤـال- xevval): چەنەباز، زۆربڵێ، قـسـەزان، زمـان خـۆش، کـەسێک لە مەجلیساندا بەدەنگەوە شیعر بڵێ، گۆرانی بێژ.

قوالب- ا.ع(غەڤالیب- xevalib): قاڵبان.

قـوام- ا.ع(غـەڤـام- xevam): پایەداری، میانەڕەوی، عەدالەت، ڕاستی، هەوێنو مایەی ژیان.

قـوام- ا.ع(غـیڤـام- xivam): پایە، کۆڵەکە، ئەستون، سیستەم.

قوام- ص.ع(غەڤڤام- xevvam): فەرماندە، میر، بە دەسەڵات، دەسەڵاتدار.

قـوانین- ا.ع(غـەڤـانین- xevanîn): قـانون، یاسا.

قـواهر- ص.ا.ع(غـەڤـاهیـر- xevahir): باڵادەست، بەزێنەر، زاڵ، بەرزو بڵند.

قوباء- ا.ع(غوبا ء- xûba’): گەڕی.

قوت- ا.ع(غوت- xût): ڕۆزی، خواردن.

قـوت- اا(غـوڤـڤـەت- xuvvet): قـوەت، هێـز، توانا، تەزوو.

قوچ- اا(غوچ- xûç): بەران.

قـود- مص.م.ع(غـەود- xewd): قـەسـاس، کوشتنەوەی بکوژ، درێژی مل.

قور- ا.ت(غور- xûr): چەک.

قـورچی- ا.ص(غـورچی- xûrçî): چەکـساز، سەرۆکی جبەخانە.

قـورخـانە- ا.مـر(غـورخـانە- xûrxane): قۆرخانە، جبەخانە، چەک خانە.

قورباغە- اا(غورباغە- xûrbaxe): قورباقە، بۆق.

قـوریلتـای- اا(غـوریلتـای- xûrîltay): ئەنجوومەن، شورا، ئەنجوومەنێک کە بۆ گەنگەشەو گفتوگۆ دەربارەی کارێکی گرینگ پێک بێ.

قوس- ا.ع(غەوس- xews): کەوان.

قوس- ا.ع(غـوس- xûs): دێری ڕەبەن، شـوێنی ڕاوچی.

قـوس قـزح- ا.مـر.ع(غـەوس غـوزەح- xews xuzeh): پەلکەڕەنگینە، ڕەنگین کـەمـان، زەڕینەو سیمینە.

قوش- ا.ق(غوش- xûş): باشوکە.

قوشچی- ا.ص.ت(غوشچی- xûşçî): بازدار، قوشەوان، بازەوان.

قوصره- ا.ع(غەوسەرە- xewsere): زەمیلەی خورما، پوشە خورما.

قوطی- اا(غوتی- xûtî): قوتوو، پاکەت.

قوقل- ا.ع(غەوغەل- xewxel): نێرەکەو.

قوقله- مص.ع(غەوغەلە- xewxele): چوونە سەر شاخ.

قـوقـو- اا(غـووغـوو- xûxû): قـوقـو، بانگی کەڵەباب.

قوقه- ا.ع(غووغە- xûxe): کوکو، شوێنی بێ موو لەسەری مرۆڤ.

قول- مص.ل.ع(غەول- xewl): گوتن.

قول- ا.(غول- xûl): جەرگەی سوپا لە مەیدانی جەنگدا.

قـولنامـه- ا.مـر(غـەولنامـە- xewlname): بەڵێننامەی نێوان کڕیارو فرۆشیار.

قولنج- اا(غوولەنج- xûlenc): قۆڵنج.

قولون- ا.فر(غولون- xûlûn): قۆڵۆن.

قـوم- ا.ع(غـەوم- xewm): قـەوم، تیـرە، کەسوکارو خزم و خوێش.

قومش-ا.ص(غومیش- xûmiş): بیرهەڵکەن.

قـونوی- ص.ن(غـونەڤی- xunevî): خـەڵکی قۆنییە (شارێکی تورکیایە).

قوه- ا.ع(غوڤڤە- xûvve): نیرو، هێز، توانا، وزە.

قوی- ص.ع(غەڤی- xevî): بەهێز.
قوی ئیل- ا.مر.ت(غوی ئیل- xuyil): ساڵی مەڕ.
قوی پنجه- ص.مر(غەڤی پەنجە- xevî pence): بەدەست و بازوو.
قوی جثه- ص.مر(غەڤی جوسسە- xevî cusse): تیکسمڕاوی تونگو تۆڵو بەهێز.
قوی دست- ص.مر(غەڤی دەست- xevî dest): بەدەستو بازوو.
قوی دل- ص.مر(غەڤی دیل- xevî dil): بەدڵ، دلێر، ئازا، عەگید.
قویم- ص.ع(غەڤیم- xevîm): راست و دروست، بەژن و باڵا رێک.
قوی هیکل- ص.مر(غەڤی هەیکەل- xevî heykel): تۆکمەو بەهێز.
قهار- ص.ع(غەههار- xehhar): بەزێن، زاڵ، بەدەست، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.
قهارمه- ا.ع(غەهاریمە- xeharime): قارەمانان.
قهر- مص.ع(غەهر- xehr): زاڵ بوون، سەرکەوتن.
قهر کردن- مص.م(غەهرکەردەن- xehr kerden): زیرزوون، زویربوون، قسەدابڕین.
قهرمان- ا.ص(غەهرەمان- xehreman): دلێر، قارەمان، ئازا، بوێر.
قهقرا- ا.مص(غەهغەرا- xehxera): پاشەکشەکردن، گەڕانەوە بۆ دواوە، پاشگەزبوونەوە.
قهقهه - مص.ل.ع(غەهغەهە- xehxehe): پێکەنین بەدەنگی بەرز، قاقا پێکەنین.
قهندز- ا.مر(غوهەن دیز-xuhen diz): کۆنەقەڵا.
قهوه- ا.ع(غەهڤە- xehve): قاوە.
قهوه جوش- ا.مر(غەهڤەجوش- xehve cûş): جەزوەی قاوە لێنان.

قهوەچی- ا.ص(غەهڤەچی- xehveçî): قاوەچی، چایچی.
قهوەخانه- ا.مر(غەهڤەخانە- xehve xane): چایخانە، قاوەخانە.
قهوه خوری- ا.مر(قەهڤە خوری- xehve xûrî): فینجانی بچووکی قاوە خواردنەوە.
قهوه قجری-ا.مر(غەهڤەی غەجەری- xehvey xecerî): قاوەی زەهردار کە سوڵتانانی قاجاری بە ناحەزانی خۆیان دەدا.
قی- مص.ل.ع(غەی- xey): هەڵێنانەوە، رشانەوە.
قیاد- ا.ع(غییاد- xîyad): هەوسار، ڕەشمە.
قیادت- مص.ع(غییادەت- xiyadet): رێبەری کردن.
قیاس- مص.ع(غییاس- xîyas): ئەندازەگرتن، پێوان.
قیاصره- ا.ع(غەیاسیرە- xeyasire): تزاران، قەڕاڵان.
قیافه- ا.مص.ع(غییافە- xiyafe): سەروسیماو قەڵافات.
قیافەشناس- (xiyafe şinas): سیماو قەڵافات ناس.
قیام- مص.ل.ع(غییام- xiyam): هەستان، راپەڕین.
قیامت- ا.ع(قییامەت- xiyamet): قیامەت، رۆژی پەسڵانێ.
قیان- ا.ع(غییان- xiyan): ئارایشتگەر، کەنیزەک.
قی اور- ص.فا(غەی ئاڤەر- xey aver): ئەوەی ببێتە مایەی رشانەوە.
قیتال- مص.م.ع(غیتال- xital): کوشتن، جەنگ کردن.
قیچاچی- ا.ص.ت(غیچاچی- xiçaçî): خەیات، دەرزی.

قــیــچی- ا(غـــەیچی- xeyçî): قـــەیچی، مقەست، دووات.

قــیح-ا.ع(غـــەیهـ- xeyh): کــێم، زیچکاو، چڵک.

قید- ا.ع(غەید- xeyd): بەند، کۆتو زنجیر، پێوەند

قیر- ا.ع(غیر- xîr): قیر.

قیراط-ا.ع(غیرات- xîrat): نیودانگ، کێشی چوار دەنکە جۆ ١ لەسەر پێنجی غەرام.

قیراندود- ص.مف(غیرئەندود- xîrendûd): لەقیرگیراو، قیرماڵ.

قــیرگــون- ص.مـر(غــیــرگــون- xîr gûn): قیرئاسا.

قــیــروان-ا.ع(غـــەیرەوان- xeyrewan): کاروان، قافڵە، قەتاری ئەسپان.

قیس- ا.خ.ع(غـەیس- xeys): ناوی یەکـێکە لە بتەکانی عارەب لە سەردەمی جاهیلەتدا.

قیسی- ا(غەیسی- xeysî): قەیسی، زەردەلو، شێلانە.

قیصر- ا.ع(غـەیسـەر- xeyser): قـەیسـەر، تزار، قەراڵ.

قیصران- ا(غـەیسـەران- xeyseran): ناوی ئاهەنگێکی کۆنی مۆسیقایە.

قــیـصـریه- ا(غــەیســەرییــە- xeyserîye): قەیسەری، راستە بازاڕی گەورە.

قیصوم- ا.ع(غـەیسوم- xeysûm): گـیـایەکی بۆن خۆشە.

قیطان- ا.ع(غیتان- xîtan): قەیتان، شریت.

قــیطران- ا(غـەیتـەران- xeyteran): گــیــا قەیتەران.

قـــیطس- ا(غـــەیتـــوس- xeytus): جـــۆرە ماسییەکە.

قــیظ- ا.ع(غـەیز- xeyz): هەرەتی گـەرمـا، ناوەڕاستی هاوین، چلەی هاڤین.

قیف- ا(غیف- xîf): رەحەتی.

قــیــقــاج- مص.ت(غــەیغــاج- xeyxac): قیروقاج، کەچ، خوار.

قیل- مص.ل.ع(غیل- xîl): گوتن، قسەکردن.

قــیل- ا.ع(غـەیل- xeyl): پاشـا، سـەرۆک، سەروەر.

قــیلوله- مص.ل.ع(غـــەیلولە- xeylûle): نیوەڕۆ خەوتن.

قــــیم- ا.ص.ع(غـــــەییم- xeyim): سەرپەرشتیارو عۆدەداری کاروباری مناڵی هەتیو.

قیم- ا.ع(غییەم- xîyem): بەهایان، نرخان.

قــیماق- ا(غـەیماغ- xeymax): سـەرشـیـر، قەیماغ.

قیمت- ا.ع(غیمەت- ximet): بەها، نرخ.

قــیــمــه- ا.ص.ع(غـەییــمــە- xeyîme): سەرپەرشتیارو عۆدەداری مناڵی هەتیو (بۆ مێ).

قیمه- ا.ت(غەیمە- xeyme): قـیمە، گۆشتی جنراوی بە قیمەکراو.

قین- ا.ع(غەین-xeyn): بەندە، کۆیلە.

قــینه- ا.ع(غــەینە- xeyne): کــەنیــزەک، ئارایشتگەر.

قیود- ا.ع(غیود- xuyûd): کۆتو زنجیران.

قیوم- ص.ع(غەییوم- xeyyûm): پایەدار، هەرمـان، هەمـیــشــەیی، یەکـێکە لە ناوەکـانی یەزدانی مەزن...

ک

ک- حر (ک- K):
پیتی بیستو پێنجەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (کاف) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە(٢٠).

کائن- ا.فا.ع(کائین- kain): هەبوو، مەوجود، رووداو، بوونەوەر.

کائنات- ا.ع(کائینات- kainat): بوونەوەران، رووداوان.

کائنە- ا.فا(کائینە- kaine): بوونەوەر (بۆ مێ).

کائوچو- ا.فر(کائوچوو- kaûçû): شیلەی هەندێ رووەکو درەختان.

کائولن- ا.فر(کائوولین- kaûlin): گڵەسورێکی تایبەتییە لە چینی سازیدا بەکاردێ.

کابارە- ا.فر(کاباڕێ- kabarê): مەیخانە، مەیکەدە، دوکانی ساردی فرۆش.

کابارە دانسینگ- ا.مر(کاباڕێ دانسینگ- kabarê dansîng): بارو سەماخانە.

کابک- ا(کابوک- kabuk): لانەی مریشک، کولانە مریشک، قەوشەرێک کە بە بن میچەوە هەڵواسرێ تا کۆتران هێلانەی تێدا بکەن.

کابل- ا.فر(کابل- kabl): پەتی کەشتی، کێبڵ، (کە بۆ کارەبا یان تەلەگراف یان تەلەفۆن لە ژێر زەویدا یان لەژێر ئاودا ڕادەکێشرێ.

کابلج- ا(کابلیچ- kabliç): پەنجە تووتەی دەست یان پێ، کلک.

کابنە- ا(کابینە- kabine): چاو، دیە، دیدە، چەو.

کابوس- ا.ع(کابووس- kabûs): کابوس، مێردەزمە، مۆتەکە، شەوگ.

کابوک- ا(کابووک- kabûk): کولانەی مریشک، زەمیلەی بە بن میچەوە هەڵوسراو تا کۆتران هێلانەی تێدا بکەن.

کابو- ا(کابۆی- kaboy): گاوان.

کابیدن- مص.م(کابیدەن- kabîden): پشکنین، تاقیب کردن، زەوی هەڵکۆڵێنو گەڕان بەدووی شتێکدا، منەکردن.

کابیشە- ا(کابیشە- kabîşe): جۆرە رووەکێکە.

کابیلە- ا(کابیلە- kabîle): هاوەن.

کابین-ا (کابین- kabîn): مارەیی ژن لەسەر پیاو.

کابین کردن- مص.م(کابین کەردەن- kabîn kerden): مارە کردن.

کابین- ا.فر(کابین- kabîn): کابینە، ژووری بچووک لە ناو کەشتیدا.

کابینه- ا.فر(کابینه- kabîne): نووسینگه، ژووری کارکردن، کابینەی وەزارەت، دەستەی وەزیران.

کاپ- ا. انگل(کاپ- kap): کاسی زێڕ یان زیو کە لە پێشبڕکێ وەرزشییەکاندا دەدرێ بە براوە.

کاپ- ا.فر(کاپ- kap): پاڵتۆی کورت، شانێل.

کاپشن- ا.فر(کاپشین- kapşîn): قەمسەڵە.

کاپوت- ا.فر(کاپووت- kapût): قاپووت، قەپاغی ماتۆڕ، پاڵتاو، ساقۆ، کیفێکی لاستیکە لە کاتی گان کردندا دەکرێتە کێر.

کاپیتال- ا.فر(کاپیتال- kapîtal): سەرمایە.

کاپیتالیست- ا.ص(کاپیتالیست- kapîtalîst): سەرمایەدار، هەواداری سیستەمی سەرمایەداری.

کاپیتالیسم- ا.فر(کاپیتالیسم- kapîtalîsm): سەرمایەداری.

کاپیتان- ا.فر(کاپیتان- kapîtan): کاپتن، سەرکردە، سەردەستە، کەشتیوان.

کاپیتولاسیون- ا.فر(کاپیتولاسیوون- kapîtûlasyûn): حەسانەی دیبلوماسی.

کات- ا(کات- kat): زاخ.

کات- ا(کات- kat): جۆرە برنجێکە لە شوشتەر دەچێنرێ.

کات-ا.هن(کات- kat): جۆرە کەتیرەیەکە لە داری کەهیر دەگیرێ.

کاتابولیسم- ا.فر(کاتابولیسم-kata bulism): چۆنیەتی شی بوونەوەی خۆراک لە بەدەندا.

کاتاراکت- ا.فر(کاتاراکت- katarakt): ئاوی سپی، ئاو هێنانی چاو.

کاتالپسی- ا.فر(کاتالیپسی- katalipsî): ئیفلیج بوونی هەندێ ئەندامی لەش، نواندنی موگناتیسی.

کاتالوگ- ا.فر(کاتالۆگ- katalog): کەتەلۆگ، پێرستی ناو یان لیستی نرخی شتان.

کاتالیز- ا.فر(کاتالیز- katalîz): توانای هەندێ مەواد لە گۆڕانکاری هاوکێشەی کیمیاییدا.

کاتب- ا.فا.ع(کاتیب- katîb): نووسەر، ئەدیب، وێژەڤان.

کاتد- ا.فر(کاتود- katud): جەمسەری ساردی پیل.

کات کبود- ا.مر(کاتی کەبوود- kati kebûd): سۆلفاتی مس. ئۆکسیدی مس.

کاتگوت- ا.فر(کاتگووت- katgût): جۆرە داوێکی نایلۆنە لە ریخۆڵەی بزن یان پشیلە دروستدەکرێ و لە نەشتەرگەریدا بۆ دورینەوە بەکاردێ.

کاتم- ا.فا(کاتیم- katim): رازدار، قایمکار، نهێنی کار.

کاتوره- ص(کاتوورە- katûre): گێژ، سەرگەردان، حەیران.

کاتوزی- ا.ص(کاتووزی- katûzî): خواپەرست.

کاتولیک- ص.فر(کاتوولیک- katûlîk): مەزهەبێکی ئایینی مەسیحیە کە پەیڕەوانی باوەڕیان بە پاپا هەیەو گوێڕایەڵی ئەون.

کاثر- ص.ع(کاسیر- kasir): فرە، زۆر، مشە.

کاج- ا(کاج- kac): دارکاژ.

کاج- ا(کاج- kac): زللە، شەپازللە، شەپەلاخ.

کاج- ص(کاج- kac): خێل.

کاج- ق(کاج- kac): کاشکێ، بریا، خۆزیا.

کاجیره- ا(کاجیرە- kacîre): جۆرە گیایەکە.

کاچار- ا(کاچار- kaçar): کەلوپەلی ماڵ.

کاچک- ا(کاچەک- kaçek): تەپڵی سەر، کلۆخ.

کاچول- ا(کاچوول- kaçûl): قوونبادان، سووڕدان.

کاچه- ا(کاچە- kaçe): چەناگە، کاجیر، خۆشیو شادیو تەرەب.

کاچی- ا(کاچی- kaçî): کاشی.

کاچی- ا(کاچی- kaçî): کاهی.

کاخ- ا(کاخ- kax): قەسر، کۆشک، تەلاری گەورەی چەند نهۆمی.

کاخ نشین- ص.فا(کاخ نیشین- kax nişîn): تەلارنشین.

کاخە- ا(کاخە- kaxe): نەخۆشی زەردووی، زەردی گەنم، باران.

کادر- ا.فر(کادیر- kadir): چوارچێوە، چوارچێوەی وێنە، دەستەی کارگێری یەک دایەرە.

کادو- ا.فر(کادوو- kadû): کادۆ، دیاری، توحفە، سەوقاتی.

کادی- ا(کادی- kadî): جۆرە دارێکە لە دارخورما دەچێت.

کازب- ا.فا.ع(کازیب- kazib): درۆزن.

کاذبە- ا.فا(کازیبە- kazibe): درۆزن، (بۆ مێ).

کار- ا(کار- kar): پیشە، کار، جەنگ، کشتوکاڵ.

کار ازمای- ص.فا(کار ئازمای- kar azmay): کارامە، ساوکەدار، ئەزموندار.

کار ازمایی- ا(کارئازمایی- karazmayî): ساوکە، تاقیکردنەوە، راهێنان و مەشق.

کار ازموده- ص.مف(کار ئازموودە- kar azmûde): تەجرەبە دیدە.

کار اشوبی- ا.مص(کار ئاشووبی- kar aşûbî): کارشکێنی، ئاڵۆزکاری.

کار افرین- ص.فا(کار ئافەرین- kar aferîn): کارساز، خوا، پەروەردگار.

کار اگاه- ص.مر(کار ئاگاه- kar agah): کەسێک لە حەقیقەت و چۆنیەتی کارێک ئاگاداربێ، خەفێ، جاسووس، ئەمن، سیخوڕ.

کار اگاهی- ا.مص(کارئاگاهی- karagahî): ئاگاداری لە خەبەران.

کار امد- ص.مر (کار ئامەد- kar amed): کارزان، شایستە، کارامە، شارەزا، کەسێک کە کاران بە چاکی ئەنجام بدات.

کار اموز- ص.فا(کار ئاموز- kar amûz): کەسێک کە بچێتە خولی فێربوونی کارەوە.

کار اور- ص.فا(کار ئاڤەر- kar aver): کارزان، خودانکار.

کارابین- ا.فر(کارابین- karabîn): قەرابینا، جۆرە تفەنگێکی کورتی سەرتۆپە.

کاراته- ا.فر(کاراتی- karatî): کاراتێ، جۆرە وەرزشێکە.

کاربان- ا.مر(کاربان- karban): کاروان.

کاربر- ص.فا(کاربور- karbur): کەسێک بە باشی و بە گورجی کارێک ئەنجام بدات.

کاربستن- مص.م(کاربەستەن- kar besten): بەکاربردن، جێبەجێ کردن.

کاربشول- ص.فا(کاربیشوول- karbişûl): کارساز، کارزان، خودانکار، ئەوەی کارێک بە چاکی ئەنجام بدات.

کاربن- ا.فر(کاربون- karbun): کاربۆن.

کاربوراتور- ا.فر(کاربوراتۆر- karbûrator): کابرێتە.

کاربهر- ا.مر(کاربەهر- karbehr): دەستکەوت، سوودی کار.

کاربین- ص.فا(کاربین- karbîn): کارزان، کارامە.

کارپرداز- ص.فا(کارپەرداز- karperdaz): بەرێوەبەری کار.

کارپژوه- ص.فا(کارپەژوە- karpejûh): پشکێنەر، سەرپەرشتیار.

کارپل- افر(کارپیل- karpil): بەشی مێینەی گوڵ کە میوە دروست دەکات.

کارپیچ- ا.مر(کارپیچ- karpiç): لەفاف، سارغی.

کارپیرا- ص.فا(کارپیرا- karpîra): کار بەرێوەبەر.

کارت- ا.فر(کارت- kart): کارت، لیستە، کاغەزی قومار.

کارت پستال- ا.مر.فر(کارت پۆستال- kart postal): کارتی پیرۆزبایی‌و بۆنان.

کارتر- ا.فر(کارتیر- kartir): قەپاغی زنجیری پاسکیل، یان قەپاغی هەندێ ئامێری ئوتومبیل.

کارتل- ا.فر(کارتیل- kartil): جاڕی جەنگ، قەراردادی نێوان دوو دژمن بۆ گۆڕینەوەی دیل، ئیئتیلافی خودان چەند کارخانەیەک یان چەند دەزگایەک بۆ پاراستن‌و جێگیرردنی بەهای کاڵاو بەرهەمی خۆیان، کارتیل.

کارتن- ا(کارتەن- karten): جاڵجاڵۆکە، داپیرۆشک.

کارتن- ا.فر(کارتون- karton): کارتۆن، مقەوا.

کارتنک-ا(کارتەنەک- kartenek): جولاتەنە، جاڵجاڵۆکە، داپیرۆشک، داوی جاڵجاڵۆکە.

کارث- ص.ع(کاریس- karis): کارەسات، مایەی خەم‌و خەفەت.

کارثە- ص.ع(کاریسە- karise): کارەسات.

کارجو- ص.فا(کارجوو- karcû): کەسێک بە دوای کاردا بگەڕێ.

کارچاق کن- ص.فا(کارچاغ کون- karçax kun): کەسێک کە کاری خەڵکی رایی بکات، دەڵاڵ، ناوکۆ، میانچی سەوداو مامەڵە.

کارخانە- ا.مر(کارخانە- karxane): کارخانە، شوێنی کارکردنی کرێکاران.

کارخانەچی- ا.مر(کارخانەچی- karxaneçî): کارخانەدار، کەسێک کارخانەیەک بەڕێوە ببات.

کارخانەدار-ا.مر(کارخانەدار-karxanedar): خودان کارخانە، بەڕێوەبەر یان سەرۆک کارخانە.

کارد- ا(کارد- kard): کێرد، سیکارد، چەقۆی گەورە.

کاردار- ا.مر(کاردار- kardar): فەرمانبەرێکە کە پاش سەفیر کاروباری سەفارەتخانە بەڕێوە دەبات، جێگری سەفیر.

کارداران فلک- ا.مر(کاردارانی فەلەک- kardarani felek): حەوت ئەستێرە گەڕۆکەکە.

کاردان- ص.فا(کاردان- kardan): کارزان، زیرەک، لێهاتوو، هونەرمەند.

کاردک- ا(کاردەک- kardek): چەقۆی بچووک، ئامێرێکی کانزایی دەم پانی دەسکدارە کە لە نیگارکێشیدا بۆ تێکەڵکردن‌و دروستکردنی رەنگەکان بەکاردێ.

کاردگر- ا.ص(کاردگەر- kardger): کێردساز، چەقۆساز.

کاردیا- ا.فر(کاردییا- kardiya): زارکی گەدە.

کاردیدە- ص.مر(کاردیدە- kardîde): کارامە، بە ئەزموون، جەنگ دیدە.

کاردینال- ا.فر(کاردینال- kardînal): خەلیفە، مەتران، کەشیشی گەورە، کە لە دوای پاپا دێ.

کاردیوگراف- ا.فر(کاردیوگراف- kardiyûgraf): ئامێرێکە بۆ پێوانی لێدانی دڵ.

کارران- ص.فا(کارران- karran): کەسێک کار رایی بکات، وەکیل، رایی کەری کاران.

کار راە انداز- ص.فا(کار راهـ ئەنداز- kar rah endaz): کەسێک لە کارێکدا کۆمەک بەیەکێک بکات‌و کارەکەی بۆ راپەڕێنێ.

کاررس- ص.فا(کار رەس- kar res): کەسێک بە کارێک رابگات، کەسێک کارێک ئەنجام بدات.

کارروا- ص.مر(کاررەڤا- kar reva): شایستە بۆ کار، بەسوود، کارساز.

کار روایی- ا.مص(کار رەڤایی- kar revayî): شایستەیی، سوودمەندی، کارسازی.

کارزار- ا.مر(کارزار- karzar): جەنگ، شەڕ، مەیدانی شەڕ، شەڕگە.

کارساز- ص.فا (کارساز- karsaz): چارەساز، زەمینەخۆشکردن بۆکار.

کارسان- ا.مر (کارسان- karsan): هیزرە.

کارستان- ا.مر (کاریستان- karistan): کارگە، شوێنی کار، کارو سەربورێن کەسانێک کە کاری گەورەیان کردبێ.

کارسنج- ص.فا (کارسەنج- karsenc): کەسێک کارێک هەڵسەنگێنێ‌و تاوتوێی بکات.

کارشکن- ص.فا (کارشیکەن- karşiken): کارشکێن، بەرهەڵست.

کارشناس- ص.فا (کارشیناس- karşinas): پسپۆر، شارەزا، ئەهلی تەجرەبە، خودان ساوکە.

کارشناسی- ا.مص (کارشیناسی- karşinasî): پسپۆری، شارەزایی.

کارطراز- ص.فا (کار تەراز- kar teraz): کەسێک کە کاران بسازێنێ‌و ئەنجامی بدات.

کارفرما- ص.فا (کار فەرما- kar ferma): خودانکار، خاوەنکار.

کارفزا- ص.فا (کار فەزا- kar feza): مایەی سەربەشەو گرفتان.

کارک- ا (کارەک- karek): کاری بچووک.

کارکرد- ا.مص (کارکەرد- karkerd): مزی کار، کرێی کار، کارێ کە ئەنجام درابێ.

کارکرده- ص.مف (کارکەردە- karkerde): کارکردە، ئەزموودار، کۆنەی کارکردوو.

کارکشته- ص.مف (کارکوشتە- karkuşte): کردە، کارامە.

کارکن- ص.فا (کارکون- karkun): کریکار، حەبی عەمەل.

کارکیا- ص.مر (کارکییا- karkiya): خواوەندی کار، خاوەن کار، کارزان، وەزیر، حاکم.

کارکیایی- ا.مص (کارکیایی- karkiyayî): سەروەری، پاشایی.

کارگاه- ا.مر (کارگاهـ- kargah): کارگە، کارخانە.

کارگذار- ص.فا (کارگوزار- karguzar): بەکار، لێهاتوو لە کاردا، کارامە.

کارگذاشتن- مص.م (کارگوزاشتەن- kar guzaşten): دانانی شتێک لە جێیە، وەک دانانی دەرگا یان چوار چێوەی دەرگا، دانان.

کارگر- ص.فا (کارگەر- karger): کرێکار، کاریگەر.

کارگرشدن- ص.فا (کارگەر شودەن- karger şuden): کاریگەربوون.

کارگردان- ص.فا (کارگەردان- karger dan): کەسێک کارێک بەرێوە بیات، دەرهێنەر.

کارگزار- ص.فا (کارگوزار- karguzar): نوێنەر، جێبەجێ کەری کار.

کارگزاری- ا.مص (کارگوزاری- kar guzarî): کارگوزاری.

کارگزین- ص.فا (کارگوزین- karguzîn): ئەوەی کارێک بۆ کەسێک هەڵبژێرێ.

کارگشا- ص.فا (کارگوشا- karguşa): دەلاڵ، ناوکۆ، کەسێک یارمەتی کەسێک بداتو کاری بۆ رایی بکات، کەسێک گرفتی کەسێک چارەسەربکات.

کارگل- ا.مر (کاری گیل- kari gil): کاری بەنایی، قوڕکاری.

کارمایه- ا.مر (کارمایە- karmaye): کارمایە.

کارمزد- ا.مر (کارموزد- karmuzd): کرێ، هەقی کار.

کارمند- ا.ص (کارمەند- karmend): فەرمانبەر.

کارنا ازموده- ص.مر (کارنائازمودە- karna azmûde): بێ ساوکە، ناشی، بێ ئەزموون لە کاردا.

کارنادیده- ص.مر (کارنادیدە- karnadîde): کار نەکردە، بێ تەجرەبە لە کاردا.

کارنامه- ا.مر (کارنامە- karname): سەربوورو کردە نامەی کەسێک، ژیننامە، شەهادەو کارنامەی قوتابی.

کارناوال- کارناڤال- karnaval): کەرنەڤاڵ، کاروانی شادی و خۆشی.

کارنای- ا.مر(کارنای- karnay): کەڕەناوشەیپوری جەنگ.

کارنگ- ص (کارەنگ- kareng): قسەزان، بەزمان، زمان لوس.

کارنە- ا.فر(کارنی- karni): دەفتەری بەرباخەڵ.

کاروان- ا(کارڤان- karvan): کاروان، قافڵە.

کاروانخانە- ا.مر(کارڤانخانە- karvan xane): کاروانسەرا.

کاروانرو- ا.مر(کارڤان رەو- karvan rew): کاروانەڕێ.

کاروان زن- ص.فا(کاروان زەن- karvan zen): دزێ کە کاروانان رووت بکاتەوە، چەتە، رێگر.

کاروان سالار- ا.ص(کارڤان سالار- karvan salar): سەرکاروان.

کاوانسرا- ا.مر (کارڤان سەرا- karvan sera): کاروانخانە، خان، کاروانسەرا.

کاروانسرادار- ا.مر(کارڤانسەرادار- karvan seradar): پاسەوانی کاروانسەرا.

کاروان شادی- ا.مر(کارڤانی شادی- karvani şadî): کەرنەڤاڵ.

کارڤانەک- ا(کارڤانەک- karvanek): کاروانە، باڵندەیەکە لە مراوی دەچێت‌و دەنوکێکی درێژی هەس‌و زیاتر لە گوێ ئاوان دەنیشێتەوە.

کاروانکش- ص.فا(کارڤان کەش- karvan keş): کاروانکێش، سەر قافڵە.

کاروانکش- ا(کارڤان کوش- karvan kuş): جۆرە دەوەنێکە لە ناوچەێن وشک و کوێستانی دەڕوێ.

کاروانگاه- ا.مر(کارڤانگاه- karvangah): کاروانسەرا.

کاروبار- ا.مر(کاروبار- karûbar): کشتوکاڵ و بەروبووم.

کارورز- ص.فا(کارڤەرز- karverz): مەشق کردن، کەسێک کە خەریکی فێر بوونی کارێک یان مەشقکردن لەسەر کارێک بێ.

کاروژول- ص.فا(کارڤەژول- karvejûl): سەرکار، سەر عەمەلە، چاوش.

کاروکاچار- ا.مر(کاروکاچار- karû kaçar): کارو کەرەستەێن کار.

کاروکر- ا.مر(کاروکەر- karû ker): مرازو مەبەست، کارو هێز.

کاروکشت- ا.مر (کاروکشت- karûkişt): کشتوکاڵ.

کاروکیا- ا.مر(کاروکییا- karûkîya): فەرمانڕەوایی، هێزو دەسەڵات.

کارە- ا(کارە- kare): کۆڵە پوش یان چیلکە، پشتەوارە.

کارە- ص.ن(کارە- kare): بەکار، کارا.

کارە- ا.فا.ع(کاریه- karih): کەسێک کە رقی لە شتێ بێ‌و بیکورهێنێ.

کاری- ص.ن(کاری- karî): کرێکار، پرکار، بەکار، دلێر، ئازا، جەنگاوەر.

کاریدن- مص.م(کاریدەن- karîden): چاندن، کشتوکاڵ کرن.

کاریدە- ا.مص (کاریدە- karîde) چێنراو.

کاریزگر- ص.فا(کاریزگەر- karîzger): کارێزکەن.

کاریکاتور- ا.فر(کاریکاتۆر- karîkatûr): کاریکاتێر.

کاریکاتوریست- ا.فر(کاریکاتوریست- karîkatûrîst): کاریکاتێرساز.

کاریگر- ص.فا(کاریگەر- karîger): کرێکار، سنعەتکار.

کاز- ا(کاز- kaz): ئاغەڵ، پشتیر، گەوڕ.

کاز- ا(کاز- kaz): کاژ، دارسنەوبەر.

کازه- ا(کازه- kaze): ئاغەڵی پەزان، پشتیر، کەپر.

کـازینو- ا.فـر(کـازینو- kazîno): گـازینۆ، قومارخانه، جێی سەیرانو خۆشیو قومار.

کازیه- ا.فر(کازییه- kazîye): شوێنی کاغەز لەسەر مێزی دایەوه.

کاژ- ص(کاژ- kaj): خێل.

کاژیره- ا(کاژیره- kajîre): جۆره رووەکێکه.

کاس- ا(کاس- kas): دەهۆڵی گەوره، بەراز.

کاس- ص(کاس- kas): رووچاڵ، چاڵ.

کاس- ا.فر(کاس- kas): گارسه، تەختەیەکی خانەخانەیە لە چاپخانەدا پیـته قورقوشمەکانی تێدا ریز دەکرێ.

کـاس- ا.ع(کـاس- kas): کـاسه، کـاسەی ئاو خواردنەوه یان شەراب خواردنەوه.

کاسانه- ا(کاسانه- kasane): باڵندەیەکە.

کاسب- ا.فا(کاسیب- kasîb): کاسبکار.

کاسبرگ- ا.مر(کاسبەرگ- kasberg): کاسی گوڵ.

کـاست- ا.مص(کـاست- kast): کـەموکووڕی، کێماسی.

کاسـتانیت- ا.فـر(کاسـتانیت- kastanît): کەرەستەیەکی مۆسیقایه.

کاستر- ا.فر(کاستور- kastur): سەگلاوی.

کـاستن- مص.م.ع(کـاسـتـەن- kasten): کەمبوون، کەمکردن.

کـاهش- ا.مص(کـاهش- kahş): کـەمی، کێماسی.

کاسته- ا.مف(کاسته - kaste): کەمبوو.

کاسج- ا(کاسوج- kasuc): سیخوڕ، سیچەڕ.

کاسجوک- ا(کاسجوک- kascûk): سیخوڕ.

کاسد- ص.ع(کاسید- kasid): بێ رەواج، بێ بازاڕ، بێ رەونەق.

کاسر- ا.فا.ع(کاسیر- kasir): شکێنەر.

کاسره- ا.فا.ع(کاسیره- kasire): شکێنەر (بۆ مێ).

کـاسک- ا.فـر(کـاسک- kask): کـڵاوخـود، خودەپۆڵایین.

کـــاسکت- ا.فـــر(کـــاسکیت- kaskit): کاسکێت.

کـــاسکینه- ا(کـــاسکینه- kaskîne): باڵندەیەکە.

کـاسـمـو- ا.مـر(کـاسـمـو- kasmû): تووکی بەراز، مووی زبر.

کاسنی- ا(کاسنی- kasnî): جۆره رووەکێکه.

کاسه- ا(کاسه- kase): قـاپی سـواڵەت، یان چینی، کاسه.

کاسه پشت- ا.مر(کاسەپوشت- kase puşt): کیسەڵ، کیسو.

کـاسه درویشـان- ا.مـر(کـاسـەی دەرڤـیـشـان- kasey dervîşan): کـاســەی دەروێشــان، کاسەی شکاو.

کـاســه زانو- ا.مــر(کـاســەی زانو- kasey zanû): کەشکەژنۆ، کەشکەزرانی.

کاسەسر- ا.مر(کاسەی سەر- kasey ser): کاسەی سەر، کلۆخ، کەپۆڵ.

کاسەسیاه- ص.مر(کاسەسییا- kase sîya): کاسەرەش، بەغیلو چروکو پیسکه، رژد.

کاسەکوزه- ا.مر(کاسەکوزه- kase kûze): کاسەو گۆزه، کەرەستەی ناوماڵ.

کـاسـەکـوزەدار- ا.ص(کـاسـەکـوزەدار- kase kûzedar): کـەسـێک لە مـاڵی خـۆیدا کـۆڕی قــومــار ســاز بکاتو پاره لە قــومــار بازەکـان وەربگرێ.

کاسەگاه- ا.مر(کاسەگا- kasega): شوێنێ کە لەسـەری سـەعـاتانی دیاریکراوا تەپڵو کـەڕەنای تێدا لێ بدرێ.

کـاسـەگـر- ا.ص((کـاسـەگـەر- kase ger): گۆزەکەر، گۆزەساز.

کاسەگردان- ص.فا (کاسە گەردان- kase gerdan): گەدا، دەرۆزەکەر، سوالکەر، پارسەک.

کاسەگل- ا.مر(کاسەی گول- kasey gul): کاسەی گوڵ.

کاسەلیس- ص.فا (کاسەلیس- kaselîs): کاسەلێس، بەرماوەخۆر، چلێس، گەدا، دەڵەچە.

کاسەنبات- ا.مر(کاسە نەبات-kase nebat): نەبات، نەبات کە لە شێوەی کاسەدا دابڕێژرێ.

کاسیک- ا.فر(کاسیک- kasîk): باڵندەیەکی بچکۆلەیە، ڕەشە، پشتی زەردێکی کاڵ یان نارنجییە، پەڕەکانی جوانو گرانبایییە.

کاش- (کاش- kaş): کاشکێ، بریا، خۆزی، خۆزگە.

کاش- ا.هـ(کاش- kaş): شووشە.

کاشالوت- ا.فر(کاشالووت- kaşalût): گیانلەبەرێکی زەبەلاحی دەریاییە.

کاشانە- ا(کاشانە- kaşane): ماڵ، ماڵی بچووک، ماڵی زستانە، هێلانە.

کاشت- ا.مص(کاشت- kaşt): چاندن، کشتوکاڵ.

کاشتن- مص.م (کاشتەن- kaşten): چاندن

کارندە- ا.فا(کارەندە- karende): چێنەر.

کاشتە- ا.مف(کاشتە- kaşte): چێنراو.

کاشح- ا.فا.ع(کاشیھ- kaşîh): دژمنی بوغز لە زگو لە بنەوەبڕ.

کاشف- ا.فا.ع(کاشیف- kaşif): ئاشکراکار، کفشکەر.

کاشفە- ا.فا.ع(کاشیفە- kaşife): ئاشکراکەر، کفشکەر، فەزیحەتو ریسوایی.

کاشک- (کاشک- kaşk): کاشکێ، خۆزگە، بریا.

کاشم- ا(کاشیم- kaşim): کاشمە، ڕووەکێکە.

کاشو- ا.فر(کاشوو- kaşû): مادەیەکە لە درەختێ بەناوی (کاد)ەوە دەگیرێ و لە چەرمسازیو دەباغکارییدا بەکاردێ.

کاشە- ا(کاشە- kaşe): شەختە.

کاشی- ا(کاشی- kaşî): کاشی.

کاشی پز- ا.ص(کاشی پەز- kaşî pez): کاشی ساز، وەستای کاشی.

کاشیکار- ا.ص(کاشی کار- kaşî kar): وەستای دانانی کاشی.

کاظم- ا.فا.ع(کازیم- kazîm): لەقەبی حەزرەتی ئیمام موسای کوڕی ئیمام جەعفەری سادق، ئیمامی حەوتەم، خامۆشو بێدەنگ، کەسێک کە توڕەیی خۆی بخواتەوە.

کاغ- ا(کاغ- kax): کاوێژ، دەنگی کاوێژکردن، ناڵین.

کاغالە- ا(کاغالە- kaxale): جۆرە گیایەکە.

کاغذ- ا(کاغەز- kaxez): قاقەز، کاغەز.

کاغذساز- ا.ص(کاغەز ساز- kaxez saz): قاقەز دروستکەر.

کاغذ سازی- ا.مص(کاغەز سازی- kaxez sazî): کردەی دروست کردنی کاغەز، کاری کاغەزسازی.

کاغذین- ص.ن(کاغەزین- kaxezîn): هەرچی لە کاغەز دروستکرابێ، قاقەزی.

کاغذین جامە-ا.مر(کاغەزین جامە- kaxezîn came): جلکی قاقەزین، جلێک بووە لە کاغەز کە لە کۆندا سکاڵاچی لەبەری کردووەو بەو جلەوە چووە بۆ لای حاکم تا بەدادیا بگات.

کاغنو- ا(کاغنوو- kaxnû): گوئەستێرە، جۆرە کرمێکە.

کاغە- ص(کاغە- kaxe): گەوج، گێل.

کاف- ا(کاف- kaf): کون، درز، شەق، زەنگ.

کاف ران- ا.مر(کاف ران- kaf ran): قوزی ژن.

کافیئیسم- ا.فر(کافیئیسم- kafi'ism): نەخۆشییەکە لە ئەنجامی خواردنەوەی زۆری قاوە پەیدا دەبێ.

کافیئن- ا.فر(کافیئین- kafi'in): جەوهەری قاوە، روحی قاوە.

کافتن- مص.م(کافتەن- kaften): شەقکردن، درزاندن، سماندن.

کافندە- ا.فا(کافەندە- kafende): درزێنەر، درزبەر، سمێنەر.

کافتە- ا.مف(کافتە- kafte): درزبردوو، شەقبردوو، سمێنراو.

کافر- ا.فا.ع(کافیر- kafir): بێ دین.

کافرانە- ق.ص(کافیرانە- kafirane): کافرانە، بەشێوازی کافران.

کافردل- ص.مر(کافیردیل- kafir dil): زاڵم، زۆردار، دڵرەق، دڵڕەش، بێ رەحم.

کافرستان- ا.مر(کافیریستان- kafiristan): کافرستان، مەڵبەندی کافران.

کافرکیش- ص.مر(کافیرکیش- kafirkîş): بێ دین، بێ مەزەب.

کافر نعمت- ص.مر(کافیر نیئمەت- kafir ni'met): نمەک حەرام، ناشوکور، هەق نەناس.

کافر نهاد- ص.مر(کافیر نیهاد- kafir nihad): گاور سروشت.

کافرە- ا.فا(کافیرە- kafire): ژنی کافر.

کافیشە- ا(کافیشە- kafîşe): جۆرە رووەکێکە.

کافور- ا(کافوور- kafûr): دەرمانێکی سپیی بۆنخۆشە لە هەندێ گیای تایبەتیو داری کافور دەگیرێت.

کافور گون- ص.مر(کافوورگوون- kafûr gûn): سپی، سپی وەکو کافوور.

کافورمو- ص.مر(کافور موو- kafûr mû): کەسێک مووی سپی بووبێ.

کافە- ا.فا.ع(کافە- kaffe): هەموو، هەمووان، گشت، تەڤ.

کافە- ا.فر(کافی- kafi): قاوەخانە، چاخانە.

کافەتریا- ا.مر(کافی تیریا- kafitiriya): کافتریا، شوێنی خواردن و خواردنەوە.

کافە رستوران-ا.مر.فر(کافی ریستوران- kafi ristûran): شوێنی خواردن و خواردنەوە.

کافی- ا.فا.ع(کافی- kafî): کافی، بەس، ئیدی، زیادە.

کافیلو- ا(کافیلوو- kafîlû): رووەکێکە.

کاک- ا(کاک- kak): کاک، بیلبیلەی چاو، هەر شتێکی وشکو باریکو ناو بەتاڵ، نووکی زمان.

کاکا- ا(کاکا- kaka): براگەورە، نۆکەرو غولام.

کاکائو- ا.فر(کاکائۆ- kaka'o): درەختی کاکاو.

کاکتوس-ا.فر(کاکتووس- kaktûs): درەختێکە، کاکتۆس.

کاکرە- ا(کاکەرە- kakere): گیایەکە لە پونگە دەچێت.

کاکل- ا(کاکوول- kakûl): کاکۆڵ.

کاکلی-ا(کاکولی- kakulî): باڵندەیەکی بچووکە مێرووان دەخوات.

کاکنە- ا(کاکەنە- kakene): جۆرە گیایەکە.

کاکو- ا(کاکو- kakû): خاڵۆ، لالۆ، برای دایک، کاکۆیە.

کاکوتی- ا(کاکووتی- kakûtî): جۆرە گیایەکی بۆنخۆشە لە ماستو دۆ دەکرێ.

کاگل- ا(کاگەل- kagel): جۆرە نەیجەیەکە لە ناو ئاودا دەروێ، زەل.

کال- ا(کال- kal): ئاودڕ، گۆلاوی گەورە.

کال- ص(کال- kal): خوار.

کال- ص(کال- kal): کاڵ، میوەی کاڵو نەگەییوو، کرچ.

کالا- ا(کالا- kala): کاڵا، کەرەستەی ناو ماڵ، تفاقی ماڵ.

کالار- ا(کالار- kalar): تاتەبەردی پان و تەنک.

کالاشکن- ا.مر(کالا شیکەن- kala şiken): جۆرە شیرینییەکە.

کالامین- ا.مر(کالامین- kalamîn): بەردی سورمە، کلە سوبحانی.

کالب- ا(کالیب- kalib): قالب.

کالباس- ا(کالباس- kalbas): باسترمە.

کالبد- ا(کالبود- kalbud): قالب، بەدەن، لەش.

کالبد شکاف- ص.فا(کالبود شیکاف-kalbud şikaf): توێکار، هەڵدڕینی جەستەی مردوو بە مەبەستی زانینی هۆی مردنەکەی.

کالبد شناس- ص.فا(کالبود شیناس- kalbud şinas): پسپۆر لە بواری توێکاری.

کالبدگر- ا.ص(کالبودگەر- kalbud ger): پەیکەرساز، نیگارگێش.

کالبدگشایی- ا.مص(کالبودگوشایی- kalbud guşayî): توێکاری، هەڵدڕینی جەستەی مردوو بۆ زانینی هۆی مەرگەکەی.

کالج- ا. انگل(کالیج- kalic): کۆلیج.

کالجار- ا(کالجار- kalcar): مەرەزە، برنجەجاڕ، چەڵتووکجاڕ.

کالجوش- ا.مر(کالجوش- kalcûş): کەشکاو.

کالری- ا.فر(کالوری- kalurî): یەکەیەکی پێوانەی گەرمایە.

کالری متر- ا.مر.فر(کالوری میتر- kalurî mitr): ئامێری ئەندازەگیری رادەی وزەو گەرمای بەدەن، گەرماپێو.

کالسکه- ا(کالیسکە- kaliske): گالیسکە، عەرەبانە.

کالفتن- مص.ل(کالوفتەن- kaluften): پەریشان بوون.

کالفته- ا.مف(کالوفتە- kalufte): پەریشان.

کالک- ص(کالەک- kalek): کاڵ، کرچ، نەگەییوو.

کالم- ا.ص(کالوم- kalum): بێوەژن، ژنی مێرد مردە یان تەڵاقدراو.

کالنج- ا(کالینج- kalinc): گوێژ، گڤیشک، گوهێژ.

کالنجار- ا(کالینجار- kalincar): شەڕگە، مەیدانی شەڕ، شەڕو شۆڕ.

کالنجه- ا(کالینجە- kalince): کوکوختی.

کالوج- ا(کالووج- kalûc): پەنجە تووتە، قامکی چووک.

کالوج- ا(کالووج- kalûc): کۆتر، کەو.

کالوخ- ا(کالووخ- kalûx): کەوەر، تەرەیەکی گەڵاپانە دەخورێ.

کالوس- ص(کالووس- kalûs): سست، گێل، نەزان.

کالوسک- ا(کالووسەک- kalûsek): پاقلە.

کالوش- ا(کالووش- kalûş): مەنجەڵی چێشت لێنان، کەشکاو.

کالونی- ا(کالوونی- kalûnî): زەعتەر.

کاله- ا(کالە- kale): کالا، کەلوپەل.

کاله- ص(کالە- kale): کاڵ، میوەی نەگەییوو.

کاله- ا(کالە- kale): کاسەی دار یان سواڵەت.

کاله- ا(کالە- kale): گوڵ، گوڵی زەرعات.

کالەدان- ا.مر(کالەدان- kaledan): سەبەتە.

کالی- ا.ع(کالی- kalî): بێعانە، قەرز، قەرزێک کە دوا بکەوێ، پاسەوان.

کالیبر- ا.فر(کالیبر- kalîbr): تیرەی زارکی لوولە، تیرەی لوولەی تۆپ.

کالیدن- مص.ل(کالیدەن- kalîden): شێوان، ئاڵۆزان، هەڵاتن، دوورکەوتنەوە.

کالیده- ص.مف(کالیدە- kalîde): ئاڵۆزکاو، شێواو.

کالیس- ا.فر(کالیس- kalîs): پیاڵە، جام، کاسەی گوڵ.

كاليو- ص(كاليڤ- kalîv): گەوج، كەودەن، سەرگەردان.

كاليورنگ- ص(كاليڤرەنگ- kaliv reng): سەرگەردان، گێژ، گەوج.

كام- ا(كام- kam): كام، مەلاشو، مرازو مەرام و خۆزیا.

كام- ا(كام- kam) ئەسپون.

كامالا- ا.فر(كامالا- kamala): جۆرە رووەكێكە.

كامانكار- ا.انگل(كامانكار- kamankar): جۆرە ئوتومبێلێكی گەورەیە زیاتر لە سوپادا بەكاردێ.

كام بخش- ص.فا(كام بەخش- kam bexş): مرازبەخش، مرازدەر.

كام بخشی- ا.مص(كام بەخشی- kam bexşî): بە ئاوات گەیاندن، سەخاوەتو دلاوایی.

كامبرین- ا.ص.فر(كام بریيەن- kam briyen): یەكەم قۆناغی پێنج قۆناغی هەوەڵی زەوی ناسی.

كامپيوتر-ا.انگل(كامپیووتر- kampiyûter): كۆمپیوتەر.

كام جستن- مص.م(كام جوستەن- kam custen): هەوڵدان بۆ گەییشتنە مرازو ئارەزوو.

كامجو- ص.فا(كامجو- kamcû): عەودالی عەیش و عوشرەت، رابواردن خواز.

كام راندن- مص.ل(كام راندەن- kamranden): خۆش رابواردن، خۆشگوزەراندن.

كامران- ص.فا(كامران- kamran): كامەران، خۆشگوزەران، بەمرازگەییشتوو.

كامرانی- ا.مص(كامرانی- kamranî): خۆشبەختی، كامەرانی، بەختیاری.

كامروا- ص.مر(كامرەڤا- kamreva): كەسێک بە مەرامی خۆی گەیی بێ، كەسێک بە كامی دڵ بژی، خۆشبەخت، بەختەوەر.

كامروایی- ا.مص(كام رەڤایی-kamrevayî): بە ئاوات گەییشتن، بەختەوەری.

كامفر- ا.فر(كامفر- kamfr): كافوور.

كامكار- ص.فا(كامكار- kamkar): كامەران، بەختەوەر.

كامكاری- ا.مص(كامكاری- kamkarî): كامەرانی، بەختەوەری.

كام گرفتن- مص.ل(كام گیریفتەن- kamgiriften): بەئاوات گەییشتن،

كامل- ص.ع(كامیل- kamil): تەواو، لاپ، بێ كەمو كووری.

كامل عیار- ص.مر(كامیل ئیار- kamil iyar): تەواو عەیار، لاپ، زێرو زیوێ كە عەیاری تەواو بێ.

كاملیا- ا.فر(كامیلیا- kamiliya): گوڵی كامیلیا، دەوەنێكی گوڵە.

كاملین- ا.فر(كامیلین- kamilîn): جۆرە رووەكێكە.

كامن- ص.ع(كامین- kamin): شاراوە، نادیار، پەنهان، وەشارتی.

كام ناكام- ق(كام ناكام- kam nakam): ناچار، بمانەوێو نەمانەوێ.

كامنولث- ا.مر. انگل(كامۆن ڤیلس- kamon vils): ئەو ولاتانەی بەرژەوەندی هاوبەشیان دەگەڵ بەریتانیا هەیە، كۆمۆنوێڵس.

كامور- ص(كامڤەر- kamver): كامەران، بەختەوەر.

كامه- ا(كامە- kame): كام، مراز، ئاوات، ئارەزوو.

كامه- ا(كامە- kame): مەرجان.

كامیاب- ص.فا(كامیاب- kamyab): بەئاوات گەیشتوو، بەختەوەر.

كامیار- ص.مر(كامیار- kamyar): كامەران، شادمان، بەختەوەر.

کامیون- ا.فر(کامیوون- kamyûn): ئوتومبیلی باری، لۆری.

کامیونت- ا.فر(کامیونیت- kamyûnit): پیکاب.

کان- ا(کان- kan): مەعدەن، کان.

کانی- ص.ن(کانی- kanî): مەعدەنی، کانزایی.

کانا- ص(کانا- kana): گەوج، کەودەن.

کاناپە- ا.فر(کاناپە- kanape): قەنەفە، مۆبێلە.

کاناز- ا(کاناز- kanaz): بنجی هێشووە خورما.

کانال- ا.فر(کانال- kanal): کەناڵ، کارێز، ئاوەڕۆیەکی گەورە کە لە نێوان دوو دەریا بکرێتەوەو لەوێندەرەوە کەشتی تێ بپەڕێ.

کانتور- ا(کانتوور- kantûr): بەشی ژمێریاری نووسینگەیەک یان دایەرەیەک.

کاندیدا- ا.فر(کاندیدا- kandîda): کەسێک بۆ نوێنەرایەتی خەڵکی لە پەرلەماندا یان کارو پۆستێکی دی بپاڵێورێ.

کانسر- ا.فر(کانسیر- kansir): سەرەتان، شیرپەنجە.

کان شناس- ص.فا(کان شیناس- kan şinas): پسپۆر لە بواری کاندا (مەعدەن) کانگەناس، کانزاناس.

کان شناسی- ا.مص(کان شیناسی- kan şinasî): کانگەناسی، کانگەزانی، کانزازانی.

کانفت- ا(کان فیت- kan fit): جۆرە شیرینییەکە.

کانگورو- ا.فر(کانگورو- kangûrû): کەنغەر.

کانوا- ا.فر(کانڤا- kanva): شلیلەی خوری یان بەن کە جلو بلوزی زستانەی پێ دەچنن.

کانور- ا(کانوور- kanûr): کەندووی دانەوێڵە.

کانون- ا.ع(کانوون- kanûn): کوورە، ئاگردان، کوانوو، ئوجاخ.

کانون- ا.ع(کانوون- kanûn): ناوی دوو مانگی ساڵە (کانوونی یەکەم، کانوونی دووەم).

کانیرو- ا(کانیروو- kanîrû): دەوەنێکە لە سماق دەچێت.

کاو- ا(کاڤ- kav): کێلراو، هەڵکۆڵراو.

کاو- ا.فر(کاڤ- kav): ڕێستی قومار.

کاوا- ا.فر(کاڤا- kava): جۆرە درەختێکە.

کاواک- ص(کاڤاک- kavak): کلۆرەدار، بەتاڵ، ناو بەتاڵ، پووچەڵ.

کاوالیە- ا.فر(کاڤالیە- kavalye): سەربازی سوارە، پیاوێک لە میوانداریو سەمادا بەشداری لەگەڵ ژنێکدا بکات.

کاوان- ص.فا(کاڤان- kavan): هەڵکۆڵینی زەویو گەڕان بە دووی شتدا، کۆڵینکاری.

کاوش- ا.مص(کاڤیش- kaviş): تەنقیب و پشکنین.

کاوک- ص(کاڤەک- kavek): پووک، پووچ، ناو بەتاڵ، کلۆر.

کاوکاو- ا(کاڤ کاڤ- kav kav): پشکنین، گەڕان، حەفرکاری.

کاونە- ا(کاڤونە- kavune): مێرووویەکە لە زەرحاتو بێستان دەداتو دەیفەوتێنێ.

کاووک- ا(کاڤووک- kavûk): هێلانەی مریشک.

کاویدن- مص.م(کاڤیدەن- kavîden): پشکنین، منەکردن، گەڕان، حەفرکاری.

کاوش- ا.مص(کاڤش- kavş): پشکنین، گەڕان، منەکردن، حەفرکاری.

کاوان- ص.فا(کاڤان- kavan): پشکنەر، حەفرکار.

کاویش- ا(کاڤیش- kavîş): مەنجەڵی مانگا دۆشین، مەنجەڵی ماست یان دۆ.

کاوین- ا(کاڤین- kavîn): مارەیی ژن.

كاه- ا(كاه- kah): كا.

كاهانیدن- مص.م(كاهانیدەن-kahanîden): كەمكردنەوە.

كاهدان- ا.مر(كاهدان- kahdan): كادێن، لۆدە، عەماری كا.

كاه دریغ- ص.مر(كاه دیریغ- kah dirîx): ئەسپی لاتی لاواز كە كاو جۆیەكەی پێ خەسار بێ.

كاهربا- ا.مر(كاهروبا- kahruba): كارەبا.

كاهش- ا.مر(كاهیش- kahiş): كەم، لە كەمی دان.

كاهكشان- ا.مر(كاه كەشان- kah keşan): كەشكەڵان، ڕێگەی كاكێشان.

كاهگل- ا.مر(كاه گیل- kahgil): قوڕێک كای تێ كرابێ بۆ كەفماڵو سەر سواغ و ئەو شتانە، كاگڵ.

كاهل- ص.ع(كاهیل- kahil): پیر، بێ توانا.

كاهل- ا.ع(كاهیل- kahil): شان، نێوان هەردوو شان.

كاهن- ص.ع(كاهین- kahin): غەیب زان، پلەیەكی ئاینییە لای میسریانی كۆنو جوولەكەو مەسیحیان.

كاهنگان- ا(كاهەنگان- kahengan): ڕێگەی كاكێشان، كەشكەڵان.

كاهو- ا(كاهوو- kahû): كاهوو، خاس.

كاهیدن- مص.ل(كاهیدەن- kahîden): كەم بوون، كەمبوونەوە، لاواز بوون.

كاهش- ا.مص(كاهیش- kahiş): كەمی، كێماسی، لە كەمی دان.

كاهنده- ا.فا(كاهەندە- kahende): كەمكەرەوە.

كاهیده- ا.مف(كاهیدە- kahîde): كەمكراو، كەمبوو.

كئیب- ص.ع(كەئیب- ka'îb): غەمگین، دڵشكاو، پەریشان.

كئیر- ا(كەئیر- keîr): نەخۆشی حەساسییەت.

كب- ا(كوب- kub): گوپ، ناو دەم.

كبائر- ا.ع (كەبائیر- kebair): گوناهێن گەورە.

كباب- ا(كەباب- kebab): گۆشتی برژاو.

كبابه- ا(كەبابە- kebabe): دەوەنێكە لە جۆری ڕووەكی بیبەران.

كباده- ا(كەببادە- kebbade): ئامێرێكی وەرزشی كۆنە.

كبار- ص.ع(كوبار- kubar): گەورە.

كبار- ص.ع(كیبار- kibar): گەورە، مەزنان.

كبار- ص.ع(كوببار- kubbar): گەورە، زۆر گەورە.

كبارت- مص.ع(كوبارەت- kubaret): گەورەبوون، گەورەیی.

كباره- ا(كەبارە- kebare): قەرتاڵە، سەبەتەی میوەچنینو گواستنەوە.

كباش- ا.ع(كیباش- kibaş): بەران.

كبال- ا(كەبال- kebal): پەتێک لە لیفی خورما دروست بكرێ.

كبت- ا(كەبت- kebt): مێش هەنگ، زەردەواڵە.

كبت- مص.ع(كەبت- kebt): ڕەزیل كردن، ریسواكردن، وەدەرنانی دژمن بە تووڕەیی.

كبتر- ا(كەبتەر- kebter): كۆتر.

كبج- ا(كەبج- kebc): تف، ئاوی زار.

كبج- ا.ص(كەبج- kebc): كەری كلک بریاگ.

كبچه- ا(كەبچە- kebçe): كەوگیر، كەوچک، مراک.

كبد- ا(كەبد- kebd): لەحیم، چەسپ.

كبد- ا.ع(كەبید- kebid): جگەر، ناو جەرگە، دوڕ.

كبد- ا.ع(كەبەد- kebed): ورگ زلی، ڕەنجدان.

کـبــداء- ا.ع(کــەبداء- kebda’): ناوەندی ئاسمان، دەستار، کەوانێک کە مشتووەکەی پڕ بە دەست بێ.

کبـر- ا(کـەبر- kebr): زەردەشـتی، پەیڕەوانی زەردەشت، ئەم ناوە پاش سەرهەڵدانی ئیسـلام بە ملی زەردەشتیاندا درا، گاوڕ.

کبر- ا(کەبەر- keber): جۆرە رووەکێکە.

کـبـر- ا.مص(کـیـبـر- kibr): خـۆ نواندن، خۆویستی، گەورەیی.

کـبـر- مص.ع(کـیـبـەر- kiber): گـەورەبوون، پیربوون.

کبـرا- ا.فـر(کـۆبرا- kobra): جـۆرە مـارێکی ژەهرداره.

کـبـراء- ص.ع(کـوبراء- kubra’): گـەوره ، مەزن.

کـبـره- ا(کــەبره- kebre): قـەتماغــەی زام، ئەســتــووربوونی پێــســتی ناو لەپ، لە زۆر کارکردندا.

کبریاء- ا.ع(کیبریاء- kibriya’): گەورەیی، عەزەمەت.

کبریت- ا.ع(کیبریت- kibrît): گۆگرد، زێڕی سوور، یاقوت.

کبز- ص(کەبز- kebz): زل، تۆکمە.

کـبس- مص.ل.ع(کــەبس- kebs): کـەبس، پەستانەوە، پڕکردنەوەی بیر.

کبست- ا(کەبەست- kebest): کاڵەکەمارانە، تەحلەسێڤ، گوژاڵک.

کبستو- ا(کەبەستو- kebestû): گوژاڵک.

کبسون- ا(کەبسون- kebsûn): گژنیژه، جۆره گیایەکە.

کـبش- ا.ع(کــەبش- kebş): بەران، گـەورەو دەمڕاستی قەوم.

کبک- ا(کەبک- kebk): کەو.

کـبکبـه- ا.ع(کـەبکەبە- kebkebe): پۆلە سـوارێک، کـۆمــەڵە خـەڵکێک، شـانو شکۆو گەورەیی.

کـبکنجـیـر- ا(کـەبکەنجـیـر- keb kencîr): باڵندەیەکە، پۆڕ.

کبل-ا(کەبەل-kebel): کەوڵ، پۆستین، فەروە.

کبوتر- ا(کەبوتەر- kebûter): کۆتر.

کــبــوترخـــان- ا.مـــر(کـــەبوتەرخـــان- kebûterxan): کۆترخانە، ئەو شوێنەی کۆتران هێلانەی تیا بکەن.

کـبـوتر نامـەبر- ا.مـر(کــەبوتەری نامــەبەر- debûteri nameber): کۆتری نامەبەر.

کـــبـــود- ص(کـــەبوود- kebûd): شین، وەنەوشەیی تۆخ.

کبـودان- ا(کـەبوودان- kebûdan): رووەکـە، رەشکە.

کبـودر- ا(کـەبوودەر- kebûder): کـرمـێکی بچووکی ئاوییە.

کـــبـوده- ا.ص(کــەبوودە- kebûde): داری راست و بەرزو بێ بەر، وەکو سپیدارو چنار.

کـبـوس- ص(کـەبووس- kebûs): چەفت، ناراست، کەچ، خوار.

کبوک- ا(کەبووک- kebûk): کۆتر، کوکوختی.

کبه- ا(کوببە- kubbe): هەر شتێ کەڵەکەو بەرز بوو بێتەوە.

کبی- ا(کەببی- kebbî): مەیموون.

کبیتا- ا(کوبیتا- kubîta): جۆرە شیرینییەکە بەکاکڵە گوێزو بادەمو پستە دروستدەکرێ.

کـبـیـتـک- ا(کــوبەیتــەک- kubeytek): ئامێرێکە بەرداشی پێ تیژ دەکرێتەوە.

کـبـیـث- ص.ع(کـەبیس- kebîs): بۆگـەن، گۆشتێک خراپو بۆگەن بووبێ.

کبید-ا (کەبید- kebîd): جگەر، ناو جەرگە، ناوەند.

کـبـیـر- ص.ع(کـەبیـر-kebîr): گـەوره، زل، مەزن.

کـبـیـره- ص.ع(کـەبیـره- kebîre): گـەوره، گوناهێن مەزن.

کبیس- ا.ع(کەبیس- kebîs): جۆرە خورمایەکە، جۆرە خشڵێکە، خشڵێکی ناو بۆشە کە بە مادەیەکی بۆن خۆش پڕی دەکەن.

کبیسە- ا.ع(کەبیسە- kebîse): ساڵی کەبیسە، ئەو ساڵەی کە ژمارەی ڕۆژەکانی ٣٦٦ ڕۆژ بێ، ئەمەش هەر چوار ساڵ جارێک دووبارە دەبێتەوە.

کبیکە- ا(کەبیکە- kebîke): جۆرە گیایەکە، گژنیژە.

کپ- ا(کوپ- kup): ناودەم، شووشەی گەورەی زار تەنگ بۆ سرکە یان شەراب، قەڕابە.

کپان- ا(کەپان- kepan): قەپان.

کپچە- ا(کەپچە- kepçe): کەفگیر.

کپر- ا(کەپەر- keper): کەپر.

کپسول- ا.فر(کەپسول- kepsûl): تەرەقە، تۆم دانی ڕووەک، حەبی کەبسول، (دەرمان) .

کپک- ا(کەپەک- kepek): کەڕوو، کەڕگ.

کپنک- ا(کەپەنەک- kepenek): فەرەنجی، کەپەنک (پێش باران کەپەنک).

کپور- ا(کوپوور- kupûr): جۆرە ماسییەکە لە بەحری خەزەردا زۆرە.

کپە- ا(کەپپە- keppe): تاس، تاسێکە بۆ گڵ و قوڕ لە بیناکاریدا بەکاردێ.

کپە- ا (کوپپە- kuppe): قوببە، کەڵەکە.

کپی- ا(کەپی- kepî): مەیموون.

کپی- ا.فر(کۆپی- kopî): کۆپی، لەبەر گرتنەوە.

کپیدن- مص.ل(کەپیدەن- kepîden): خەوتن، نووستن، ڕفاندن.

کپیست- ا.فر(کۆپیست- kopîst): کۆپی کار.

کپیە- ا.فر(کۆپیە- kopîye): قۆپێ، لەبەر نووسینەوە.

کت- ا(کەت- ket): شان، تەخت، تەختی پاشایی، کەناڵ، کارێز.

کت- ا.فر(کۆت- kot): کۆت، پاڵتۆی پیاوانە یان ژنانە.

کت- ا.فر(کۆت- kot): پەراسوو، دەندە.

کتائب- ا.ع(کەتائیب- ketaib): دەستەیەک لە لەشکر، بەردەنووس، نووسراوی سەربەرد یان دیوار.

کتاب- ا.ع(کیتاب- kitab): کتێب، نووسراو، پەرتووک.

کتاب- ا.ع(کوتتاب- kuttab): قوتابخانە، مەکتەب، فێرگە.

کتاب- ا.ع(کوتتاب- kuttab): نووسەران.

کتابت- مص.ل.ع(کیتابەت- kitabet): نووسین.

کتابخانە- ا.مر(کیتابخانە- kitabxane): کتێبخانە.

کتارە- ا(کەتارە- ketare): حەربە، سونگی، غەدارە.

کتالە- ا(کەتالە- ketale): حەربە، سونگی، غەدارە.

کتام- ا(کەتام- ketam): کەپر، خانووی بچووکی هاوینەی لە دارو هەژگ دروستکراو.

کتان- ا.ع(کەتتان- kettan): کەتان، جۆرە ڕووەکێکە.

کتب- ا.ع(کوتوب- kutub): کتێبان، پەرتووکان.

کتبە- ا.ع(کەتەبە- ketebe): نووسەران.

کتخ- ا(کەتەخ- ketex): کەشک.

کتر- ا(کەتەر- keter): بێڵ.

کتران- ا(کەتران- ketran): قەتران.

کترە- ص.(کەترە- ketre): دڕاو، قسەی قۆڕو بێ مانا.

کتری- ا(کیتری- kitrî): کتری.

کتف- ا.ع(کیتف- kitf): شان.

کتک- ا(کوتەک- kutek): کوتەک، دارگاران، گلاکوتک.

کتک زدن- مص.م(کوتەک زەدەن- kutek zeden): لێدان.

کتک- ا.ص(کەتەک- ketek): مەڕی چکۆڵە، مەڕی دەست‌و پێ کوڵ.

کـتکار- ا.ص(کـەتکار- ketkar): نەجـاڕ، دارتاش.

کتکن- ا.ص(کەتکەن- ketken): کاریتزکەن.

کـتگر- ا.ص(کـەتگەر- ketger): نەجـاڕ، دارتاش.

کتل- ا(کوتەل- kutel): تەپە، کۆمەڵە.

کتل- ا(کوتەل- kutel): ئەسپی یەدەک.

کـتلت- ا.فـر(کـوتلیت- kutlit): قـیـمـەی سوورەوەکراو.

کـتم- مص.م.ع(کـەتم- ketm): ڤـەشـارتن، پەنهان کردن، شاردنەوە، پۆشین.

کتم- ا.ع(کەتەم- ketem): رووەکێکە.

کتمان- مص.ع(کیتمان- kitman): پەنهان کردن.

کتنبل- ص(کەتەنبەل- ketenbel): پڕخۆر، زۆر خۆر.

کتو- ا(کەتوو- kutû): قەتێ، کوڕکوڕ.

کتو- ا(کوتوو- kutû): قۆزاخەی پەموو.

کـتوم- ص.ع(کـەتووم- ketûm): سڕ قـایم، رازڤان، رازپۆش.

کت ومت- ق.ص(کـوتومـوت- kutûmut): کوتوموت، دەقاو دەق.

کته- ا(کەتە- kete): برنجی کوڵاوی بێ رۆن.

کـتیبـه- ا.ع(کـەتیبـە- ketîbe): دەسـتـەیەک چەکدار، نووسراو، بەردەنووس.

کـتیر-ا (کەتیر- ketîr): سەراب، تراویلکە، شۆراخ.

کتیرا- ا(کەتیرا- ketîra): کەتیرە، سەمغ.

کتیران- ا(کەتیران- ketîran): قەتران.

کـتـیم- ا.ع(کـەتیم- ketîm): پەنهـان، ڤەشارتی، رازپۆش.

کـثافت- مص.ل.ع(کـەسافـەت- kesafet): چڕبوون، پیس بوون.

کثب- ا.ع(کوسوب- kusub): گردۆڵکە لم.

کثرت- مص.ل.ع(کەسرەت- kesret): زۆر بوون، زۆری، فرەیی.

کثیب- ا.ع(کەسیب- kesîb): گردۆڵکە لم.

کثیر- ص.ع(کەسیر- kesîr): زۆر، فرە.

کثیف- ص.ع(کەسیف- kesîf): چڕ، خەست، پیس‌و پۆخڵ.

کج- ص.(کـەج- kec): کـەچ، خـوار، چەفت، چەوت.

کج- ا (کـــەج- kec): ئاوریشـــمی خـــاوی نەتەنراو.

کجا- (کوجا- kuca): نیـشـانەی پرسیـارە بۆ جێ، لە کوێ؟ لە چ شوێنێ، کەی، چۆن.

هرکجا- (هەرکوجا- herkuca): هەر جێیـە، هەر شوێنێ.

کجاوه- ا(کەجاڤە- kecave): کەژاوە.

کج بیل- ا.مـــر(کـــەج بیل- kec bîl): خاکەناس.

کج بین- ص.فا(کەج بین- kecbîn): خێل.

کج رو- ص.فـا(کـەج رەو- kec rew): کـەچ رەو، کەسێک بەرێی دروستدا نەڕوات.

کجک- ا(کەجەک- kecek): هەر ئامێـرێکی ئاسن یا داری سەرخوار، قولاپ.

کج مج- ص(کـەج مـەج- kec mec): خـوارو خێچ.

کـجواج- ص(کـەجـڤـاج- kecvac): خـوارو خێچ.

کجوک- ا(کوجووک- kucûk): پشت یەشە.

کجه- ا(کەجە- kece): موستیلەی بێ نقێم، چەنە، چەناگە.

کجیم- ا.ص(کەجیم- kecîm): ئاوریشم.

کـجین- ا.ص(کـەجین- kecîn): جـۆرە جلێک بووە لە بری لۆکە ئاوریشمیان تێ ئاخنیوە.

کچری- ا(کـیـچری- kiçrî): جۆرە خـواردنێکی هیندییە.

کچل- ص(کەچەل- keçel): کەچەڵ.

کچلی- ا(کەچەلی- keçelî): کەچەڵی.

کچول- ا(کەچول- keçûl): سووڕدان، قوون بادان لە سەمادا.

کچوله- ا(کوچووله- kuçûle): جۆرە رووەکێکە، سەگ خنکێنە.

کچه- ا(کەچە- keçe): چەناگە، کاجیر، موستیلەی بێ نگین.

کچیر- ا(کەچیر- keçîr): وەزیر، پێشەوا، سەرکردە.

کحال- ا.ص.ع(کەههال- kehhal): سورمەکار، دکتۆری چاو.

کحل- ا.ع(کوهل- kuhl): کل، سورمە.

کحلاء- ص.ع(کەهلاء- kehla'): ژنی چاو بە کڵ، ژنی چاو رەش.

کحلی- ص.ع(کوهلی- kuhlî): سورمەیی، کل ساز.

کحیل- ص.ع(کەهیل- kehîl): چاو بە کل.

کخ- ا (کوخ- kux): کرم، هەر مێروویەکی ورد.

کخ- ا(کەخ- kex): پەیکەری زەلام و ناقۆڵا بۆ ترساندنی منداڵ، کخە.

کخ-ا٠ع(کوخ-kux): زانایەکی ئەڵمانییە لەبواری نەخۆشی سیلدا

کد- ا(کەد- ked): گوند، گەڕەک، ماڵ.

کد- مص.م.ع(کەدد- kedd): رەنجدان لە کارو کاسبیدا.

کدام- (کودام- kudam): کام، کێ، کێهان.

کدبانو- ص.مر(کەدبانوو- ked banû): کەیبانۆ، ژنی ماڵ، ژنی بە حورمەت، کەیوانۆ.

کدخدا- ا.ص(کەدخودا- ked xuda): گەورەی گوند، مێردو پیاوی ژندار، کوێخا.

کدر- ص.ع(کەدیر- kedir): لێڵ، تاریکی، ژیانی ناخۆش و نارەحەت.

کدرت- مص.ع(کودورەت- kuduret): نارەحەت بوون، نارەحەتی، دڵتەنگ بوون.

کدفت- ا(کەدفت- keduft): کاسە سەر، کلۆخ، کەپۆڵ.

کدنگ- ا(کەدەنگ- kedeng): گەلاکوت، گەلاوکوتک.

کدو- ا(کەدو- kedû): کودی، کوولەکە.

کدوبا- ا.مر(کەدوبا- kedûba): شۆربای کودی.

کدواده- ا(کەدڤادە- kedvade): دیوار، بناخەی دیوار، بنەڕەت، بناغە، هێم.

کدوخ- ا(کەدوخ- kedûx): حەمام، گەرماو.

کدودانه- ا.مر(کەدودانە- kedûdane): جۆرە کرمێکە لە ریخۆڵەی مرۆڤدا چێ دەبێ لە ناوکە کولەکە دەچێ.

کدورت- مص.ع(کودوورەت- kudûret): دڵتەنگ بوون، نارەحەت بوون، لێڵ بوون.

کدونیمه- ا.مر(کەدوونیمە- kedû nîme): کودیلەی شەراب، کودی ناو بەتاڵی وشکەوەکراو کە شەرابی تێ بکەن.

کده- (کەدە- kede): پاشگرەو دەچێتە سەر وشەو ماناکەی دەگۆڕێ و پتر مانای شوێن دەگەیەنێ وەک: دانش+ کدە- دانشکەدە.

کده- ا(کودە- kude): زمانە چکۆڵە، زمانەی قفڵ، ددانەی کلیل.

کدین، کدینه- ا(کەدین، کەدینە- kedîn, kedîne): گەلا کوتک.

کدیور- ا.ص(کەدیڤەر- kedîver): وەرزێر، جووتیار، فەلا، کوێخا.

کدیه- ا.ع(کودیە- kudye): تەنگانە، گەدایی، دەرۆزە.

کذا- ع(کەزا- keza): ئاوا، بەمجۆرە، ئەلیوا، ئەچنەو، وەسا.

کذاب- ص.ع(کەززاب- kezzab): زۆر درۆزن.

کذوب- ص.ع(کەزوب- kezûb): درۆزن.

كذب- مص.م.ع(كيزب- kizb): درۆكردن.

كر- ص(كەڕ- kerr): كەڕ، كەسێك گوێی نەژنەوێ، گوێ كپ.

كر- ا.ع(كوڕ- kurr): پێوانەیەكە بۆ ئاو.

كر-ا (كەر- ker): هێز، توانا، شینگ، مرازو مەبەست.

كروفر- ا.مر(كەڕوفەڕ- kerrû ferr): شان و شكۆ.

كر- مص.م.ع(كەڕ- kerr): هێرش كردن.

كروفر- ا.مص(كەڕو فەڕ- kerr û ferr): پەلاماردان و هەڵاتن.

كر- ا.فر(كوڕ- kur): بۆقی، شەیپوور.

كر- ا.فر(كۆر- kor): كۆرس، ئۆپرا.

كراء- ا.ع(كیراء- kira’): كرێ.

كرائم- ص.ع(كەرائیم- keraim): هەر ئەندامێكی شەریفی بەدەن وەك: چاو، گوێ و دەست.

كرابیس- ا(كەرابیس- kerabîs): جاو.

كرابیل- ا.ع(كەرابیل- kerabîl): بێژنگ، كەوانی هەلاجی.

كراتن- ا(كەراتەن- keraten): جالْجالۆكە، جولاتەنە، داپیرۆشك.

كراجیدن- مص.ل(كەراجیدەن- keracîden): گاراندنی مریشك لە كاتی هێلكەداناندا.

كراد- ا(كوراد- kurad): جلی دڕاو.

كرادس- ا.ع(كەرادیس- keradis): پۆلە سوارێكی گەورە، پۆلە ئەسپێك.

كرار- ا(كورار- kurar): داری ژێر دەركە، ئاستانەی دەرگا.

كرار- ص.ع(كەڕار- kerrar): هێرش بەر لە جەنگدا، ئازاو نەترس.

كراریس- ا.ع(كەراریس- kerarîs): دەفتەرۆكە، نامیلكە.

كراز- ا(كوراز- kuraz): شەربە، گۆزەی ئاو.

كراسه- ا(كوراسە- kurase): دەفتەر، نامیلكە.

كراشیدن- مص.ل(كەراشیدەن- keraşîden): پەرێشان بوون.

كراشیده- ا.مف(كەراشیدە- heraşîde): پەریشان، پەرت و بڵاو.

كراع- ا.ع(كوراء- kura’): پاچە، سەروپێ.

كراك- ا(كەراك- kerak): كلك هەڵتەقێنە، بەرگایلكە، كلك تەقنە، كلك تەقێنە.

كراكر- ا(كەراكەر- keraker): قەلە رەشكە.

كرال- ا.انگل(كرال- kral): پشتەمەلە، سینگەمەلە.

كرام- ا.ع(كیرام- kiram): گەورەپیاوان.

كرامت- مص.ل.ع(كەرامەت- keramet): گەورەیی نواندن، جوامێربوون، بەخشندەیی.

كرامند- ص.مر(كیرامەند- kiramend): بەقەدرو قیمەت، گرنگ.

كران- ا(كەران- keran): رەخی دەریا، كەنار، قەراخ، رۆخ، لێوار.

كراوات- ا.فر(كیراڤات- kiravat): بۆینباخ، كەراوێت، قەراوێتە.

كراویا-ا (كەراڤییا-keravîya): زیرە، شازیرە.

كراه- ا(كەراه- kerah): قەراخ، كەنار، لێوار.

كراهت- مص.ع(كەراهەت- kerahet): نارازی بوون، ناپەسەندبوون.

كراهیت- مص.ل.ع(كەراهییەت- kerahîyet): ناشیرین و بێزەوەربوون، ناپەسەندی، رقداری.

كرب- ا.ع(كەرب- kerb): خەم و خەفەت، كول و كۆڤان، كەسەر و داخان.

كرباس- ا(كەرباس- kerbas): جاو.

كرباسه- ا(كەرباسە- kerbase): مارمێلكە، مارمیلۆك.

كرباشه- ا(كەرباشە- kerbaşe): مارمیلۆك.

كربال- ا.ع(كیربال- kirbal): بێژنگ، كەوانی هەلاجی.

کربت- ا.ع(کوربەت- kurbet): خەم، حوزن، مەشەقەت.

کربزه- ا(کوربوزه- kurbuze): خەیارەچەمیلە، خەیاری درێژ.

کربسو- ا (کەربەسو- kerbesû): مارمێلکە، مارمیلۆک.

کربش- ا(کەربەش- kerbeş): مارمیلۆک، مارمێلکە.

کربن- ا.فر(کەربۆن- kerbon): کاربۆن، مادەیەکی وشکی رەشە، لەتەبیعەتدا بەشێوەی خەڵوزی بەردو ئەڵماس دەردەکەوێ.

کرپ- ا.فر(کریپ- krip): جۆرە کوتاڵێکی ناسکە، ئەتڵەس.

کرپا- ص(کورپا- kurpa): گیای ناسک و کورت، کۆرپە.

کرپان- ص(کەرەپان- kerepan): لای زەردەشتیان، بە کەسانێک گوتراوە کە گوێیان بە ئامۆژگارییەکانی زەردەشت نەدەدا.

کرپ دوشین- (کریپ دوشین- krip dûşîn): جۆرە ئەتڵەسێکە.

کرپی- ا(کورپی- kurpî): پرد.

کرت- ا.ع(کەرەت- keret): پەلامار لە شەڕدا، جار، کەڕەت.

کرت- ا (کەرت- kert): گۆتی زەراعات، دێراو.

کرتاسه- ا.فر(کیرتیاسە- kiritase): قۆناغی سێیەم لە قۆناغی دووەمی زەویناسی.

کرته- ا(کەرتە- kerte): گۆلی بێستان و زەرعاتان، دێراو.

کرته- ا(کورتە- kurte): کراس، کورتەک، قەمسەڵە.

کرج- ا(کەرج- kerc): ملیوان، یەخەی کراس، دوگمە.

کرجفو- ا(کەرجەفوو- kercefû): باڵندەیەکە، بولدەرچین، کەرەوانکە، کەڕەواڵە.

کرجن- ا(کورجەن- kurcen): کرکراگە، قرتێنک.

کرجی- ا(کەرەجی- kerecî): بەلەم.

کرچ- ا(کیرچ- kirç): کووز، قاژ، قاژی شووتی یان کاڵەک.

کرچ- ص(کورچ- kurç): کڕ، مریشکە بەکڕ.

کرچک- ا(کەرچەک- kerçek): گەنەگەرچەک، گەرچەک.

کرچه- ا(کورچە- kurçe): سابات، کەپر.

کرخ- ص(کەرەخ- kerex): سڕ.

کرد- ا.خ(کورد- kurd): قەومێکی ئارییاییە لە رۆژاوای ئێران و لە عێراق و لە تورکیاو لە سوریادا دەژین و بەسەر تیرەو تایفەیەکی زۆردا دابەش بووە.

کردار- ا.مص(کیردار- kirdar): کار، کردار، رەوش و رێسا.

کردک- ا(کیردەک- kirdek): مەتەڵ و لوغز، چەوچە، لیچار، لەگەز.

کردک- ا(کەردەک- kerdek): بەش، پاژ، پاژێکی کتێب.

کردگار- ص(کیردگار- kirdgar): بەکار،، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

کردگر- ص(کیردگەر- kirdger): کردگار.

کردمند- ص(کەردمەند- kerdmend): چوست و چالاک، گورج و گۆڵ، توندو تیژ.

کردن- مص.م(کەردەن- kerden): ئەنجامدان، کردن، جێبەجێ کردن.

کردنگ- ص(کەردەنگ- kerdeng): ئەحمەق، کەودەن، گێل، دەبەنگ.

کردوسه- ا.ع(کوردووسە- kurdûse): دەستەیەکی گەورەی سواران، دوو ئێسک بە یەک جمگە بەیەکەوە بەبەسترێن.

کردەکار- ص (کەردەکان- kerdekar): کارکردە، بەئەزموون، کارزان.

کرزه- ا(کورزە- kurze): دێراو، گۆلی بێستان.

کرس- ا(کورس- kurs): چڵک، چڵکی لەش یان جل و بەرگ.

کرسان- ا(کەروسان- kerusan): سەبەتە، تەپکە.

کرسب- ا(کەرەسب- keresb): کەرەوز.

کرست- ا.فر(کوریست- kurist): مەمکدان، کەمەربەندی پانی ژنانە.

کرستون- ا(کەرستوون- kerstûn): قەپان.

کرسف- ا.ع(کورسوف- kursuf): پەموو، لۆکە.

کرسنە- ا(کەرسەنە- kersene): گاگۆز، رووەکێکە.

کرسی- ا.ع(کورسی- kursî): کورسی، تەختی نووستن، ئەو چوارپایەی کە لە زستاناندا ئاگری دەخەنە ژێرو لێفەی پێدا دەدەن و لە دەوری دادەنیشن.

کرش- ا.مص(کەرەش- kereş): خاپاندن، فریو، تەفرە، ریایی.

کرش- ا.ع(کەریش- keriş): کەرش، ورگ.

کرشف- ا(کەرشەف- kerşef): لۆکە، پەموو.

کرشمە- ا(کیریشمە- kirişme): گریشمە، ناز، غەمزە، ئیشارەت بەچاوو برۆ، عیشوە.

کرشیدن-مص.م (کەرشیدەن- kerşîden): فریودان، خاپاندن، تەفرەدان.

کرع- مص.م.ع(کەرء- ker’): زار لە ئاونان و ئاو خواردنەوە.

کرغست- ا(کەرغەست- kerxest): گیایەکە لە سپیناخ دەچێت و دەکرێ بە چێشت.

کرف- ا(کورف- kurf): قیری سوتاو، زیوی سوتاو.

کرفت- ص(کیریفت- kirift): پیس، چڵکن، چەپەڵ.

کرفج- ا(کەرفەج- kerfec): رووەکێکە بۆ ئاگرکردنەوە زوو گڕ دەگرێت.

کرفس- ا.ع(کەرەفس- kerefs): کەرەوز.

کرفە- ا(کەرفە- kerfe): کاری چاک، کاری دروست.

کرفە گر- ص.فا (کەرفەگەر- kerfe ger): دروستکار، چاکەکار.

کرفی- ص.ن(کورفی- kurfî): خەڵکی کورف کە گوندێکی شارستانی بجنوردە.

کرک- ا(کورک- kurk): کوڵک، کوڵکە، خوری یان پەڕی زۆر نەرم.

کرک- ا(کەرەک- kerek): کەرەوانکە، کەرەوانە، کەرەواڵە.

کرک- ص(کورک- kurk): مریشکە بەکڕ.

کرکر- ا(کورکور- kurkur): قەیفەی مویێلە یان بۆ پەردە.

کرکرانک- ا(کەرکەرانەک- kerkeranek): کرکراگە، قرتێنک.

کرکرە- ا(کیرکیرە- kirkire): کرەی ماش و پاقلەو...

کرکرە- ا(کیرکیرە- kirkire): جۆرە پەردەیەکە لەتەختەی باریک و ناسک دروست دەکرێ و بە دەرگاو پەنجەرەوە دەکرێ.

کرکرهن- ا(کەرکەرهەن- kerkerhen): جۆرە رووەکێکە.

کرکس- ا(کەرکەس- kerkes): سەرگەڕ، داڵە کەر خۆرە.

کرکفیز- ا(کەرکەفیز- kerkefîz): کەفگیر.

کرکم- ا.ع (کەرکەم- kerkem): پەلکەزێڕینە، رەنگین کەوان، زەڕینەو سیمینە.

کرکم- ا.ع(کورکوم- kurkum): زەعفەران.

کرکن- ا(کەرکەن- kerken): دانەوێڵەی وەکو گەنم و نۆک و پاقلە کە بە فەریکی بیبرژێن و بیخۆن.

کرکند- ا(کەرکەند- kerkend): یاقووت، لەعل.

کرکی- ا(کورکی- kurkî): قازی قوڵنگ، قورینگ.

کرگ- ا(کەرگ- kerg): کەرگەدەن.

کرگ اسپر- ا.مر(کەرگ ئیسپەر- kerg isper): سوپەرێک کە پێستی کەرگەدەنی تێ گیرابێ.

کرگدن- ا(کەرگەدەن- kergeden): کەرگەدەن، حەیوانێکی زەبەلاح و بەهێزە لە گامێش گەورەترە، دەرەقەتی فیلیش دێ.

کرم- ا.مص.ع(کەرەم- kerem): کەرەم، جوامێری، بەخشندەیی، دڵاوایی.

کرم- ا.ع(کەرم- kerm): مێو، داری ترێ.

کرم- ا(کیریم- kirim): سپی ئامال زەرد.

کرم- ا(کیرم- kirm): کرم، مێروویەکی بێ دەست و پێ و خشۆکەو بەدەنی ئێسکی تێدا نییە.

کرم- ا.فر(کریم- krim): سەرتوێژ، سەرشیر، قەیماغ.

کرماء- ص.ع(کورەماء- kurema’): جوامێران، سەخاوەتمەندان، بەخشندان.

کرم ابریشم- ا.مر(کیرمی ئەبریشم- kirmi ebrîşm): کرمی ئاورێشم، کرمێکە لیکاوەکەی دەبێتە داوی ئاوریشم.

کرم دانه- ا(کیرم دانە- kirm dane): دەوەنێکە.

کرم شبتاب- ا.مر(کیرمی شەب تاب- kirmi şeb tab): گوڵە ئەستێرە.

کرمک- ا(کیرمەک- kirmek): کرم، کرمێکە لە نزیکی کۆمدا دروست دەبێ.

کرم کدو- ا.مر(کیرمی کەدوو- kirmi kedû): کرمێکی درێژە لە ریخۆڵەی بنیادەمدا دروست دەبێ.

کرم معده- ا.مر(کیرمی میئدە- kirmi mi’de): ئەسکارید.

کرمند- ص(کەرمەند- kermend): گورج و گۆڵ، چوست و چالاک.

کرمینه- ا(کیرمینە- kirmîne): کرم ئاسا.

کرنا- ا.مر(کەرنا- kerna): کەڕنا، شەیپوور.

کرنب- ا.ع(کەرەنب- kerenb): کەلەرم.

کرنبا- ا.مر(کەرەنبا- kerenba): شلەی کەلەرم.

کرنج- ا(کیرەنج- kirenc): سیادانە، گوژاڵک.

کرنج- ا(کورەنج- kurenc): برنج.

کرنجو- ا(کەرەنجوو- kerencû): کابووس، مۆتەکە، شەوگ.

کرند- ا.ص(کورەند- kurend): ئەسپی قاوەیی کاڵ، مەیدانی جریدبازی.

کرنر- ا.انگل (کۆڕنیر- korrnir): کۆڕنەر.

کرنش- ا(کورنیش- kurniş): کڕنۆش بردن، سەردانەواندن لە بەرامبەر خەڵکی گەورەدا.

کرو- ا.ص(کەروو- kerû): ددانی کرمێ، کلۆر.

کرو- ا(کیرەو- kirew): بەلەم، قایغ.

کروان- ا.ع(کەرەڤان- kerevan): کاروانە، باڵدارێکە بە قەد مریشکێک دەبێ و دەنووکی درێژە.

کروب- ا.ع(کوروب- kurûb): خەم و پەژارە، کۆڤانێن.

کروبیون- ا.ع(کەروبییوون- kerûbîyûn): فرشتەێن نزیک.

کروت- ص(کورووت- kurût): قەڵەو، تۆکمە.

کرور- ا(کوروور- kurûr): پێنج سەد هەزار.

کروتنه- ا(کەرووتەنە- kerûtene): جۆڵاتەنە، جاڵجاڵۆکە، داپیرۆشک.

کروز- ا(کورووز- kurûz): شادی، عەیش و نۆش.

کروش- ا.ع(کورووش- kurûş): ورگ، کەرش.

کروشه- ا.فر(کورووشە- kurûşe): قولاب، ئەم جۆرە کەوانەیە [...].

کروک- ا.ص(کورووک- kurûk): ساباتی عەرەبانە یان ئوتومبیل.

کروکر- ا.ص(کەرووکەر- kerûker): دادگەر، دادوەر، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

کـروکـودیل- ا.فـر(کـورو کـودیل- kurû kûdîl): نەهەنگ.

کـروکی- ا(کـورووکی- kurûkî): لە واری نیگارکێشیدا ئەو نیگارانەیە کە رەنگی تیا بەکار نایەت و هەر رەش و سپییە.

کروم- ا.ع(کوروم- kurûm): مێو، داری ترێ.

کـروم- ا.فـر(کـورووم- kurûm): جـۆرە کانزایەکە.

کـرومـانیـون- ا.فـر(کـوروومـانیـوون- kurûmanyûn): رەگەزێکی کۆنی مرۆڤە کە تا چاخی بەردین ژیاوە.

کروموزوم- ا(کوروومۆزووم- kurûmûzûm): کورۆمۆزۆم.

کـرونده- ا.هند(کـەرەوندە- kerewnde): درەختێکە.

کروه- ا(کوروووه-kurûh): قـۆناغـێکی دوو کیلۆمەترییە، هێلانە، ماڵ.

کروه- ا(کـەرڤـەه- kerveh): بەلەم، قـایغ، کەڵەک.

کـروی- ص.ن(کـورەڤی- kurevî): خـڕ وەکـو تۆپ.

کـرویا- ا.ع(کـەرەڤـیـا- kervîya): زیرە، شازیرە.

کره- ا(کەرە- kere): کەرە.

کره- ا(کورە- kurre): جاشـەکـەر یان جوانوو ماین.

کـره- ا.ع(کـورە- kure): گـۆ، تۆپ، هەر تەنێکی خڕو بازنەیی.

کره- مص.ع(کورە- kurh): ناپەسند.

کریاس- ا(کیریاس- kiryas): دەربار، دەرگا.

کریج- ا(کوریج- kuric): کەپری سەر بێستان و زەرعات.

کـریز- ا(کـوریز- kurîz): کـەپر، پەڕ وەرینی باڵندە.

کـریزی- ص(کـوریزی- kurîzî): پـیـر، باڵاچەماوە، مەلێک پەڕوپۆی وەری بێ.

کریستال- ا.فر(کریستال- kristal): بلوور، ئاوێنە، شووشە.

کـریسـتـالیـزه- ص.فـر(کـریسـتـالیـزە- kristalize): بەبلوروبوو، بلوورین.

کریسمس-ا.فـر (کریسـمـیس- krismis): جەژنی لە دایک بوونی مەسیح کە مەسیحییەکان لە شـەوی ٢٥ دیسـامـبـەردا بەرپای دەکـەن و بە جەژنێکی ئاینی دەژمێردرێ.

کریشک- ا(کیـریشـەک- kirişek): جوجەڵە مریشک، پیاوی جەنگاوەر.

کریشک- ا(کـەریشـەک- kerişek): کـەندر، موغارە، ئەشکەوت، هەشکەفت.

کریلا- ا(کەریلا- kerîla): بەری گـیایەکە لە رۆن و پیازدا سور دەکرێتەوەو دەخورێ.

کریلی- ا(کورەیلی- kureylî): گـۆشـەیەکی مۆسیقایە.

کریم- ص.ع(کەریم- kerîm): خودان کـەرەم، سەخی، دلاوا، بەخشندە.

کریه- ص.ع(کەریه- kerîh): ناشیرین، بلَح، ناپەسند، دزێو، کرێت.

کزاد- ا.ص(کەزاد- kezad): جلی کۆن و شڕ.

کـزاز- ا.ع(کـوزاز- kuzaz): وشکی و ئازارو سـوتانەوەی پێـسـتی بەدەن لە ئەنجامی سـەرمـای زۆردا، کوزاز، جۆرە نەخۆشییەکە.

کزبزه- ا.ع(کـوزبورە- kuzbure): گـیـایەکـە، کژنیژە.

کـزبود- ا.ص(کـەزبوود- kezbûd): کـوێخـا، سەرۆک و گەورەی قەوم.

کـزرودرمی- ا.فـر(کـیـزرودیرمی- kizrûdirmî): وشکبوونی پێستی بەدەن.

کزف- ا(کوزف- kuzf): قـیری سـووتاو، زیوی سووتاو.

کزم- ا(کەزم- kezm): کوزەڵە.

کزوغ- ا(کەزووغ- kezûx): مل، گرێی مل.

کژ- ص(کەژ- kej): خوار، ناڕاست، لادەر.

کژ- ص(کەژ- kej): ئاوریشمی کەم بەها.

کژار- ا(کوژار- kujar): چیکلّدانی مریشک، سیقەتۆرە.

کژاغند- ا.مر(کەژاغەند-kejaxend): جلێکە لە بری لۆکە ئاوریشمی تێ دەخەن و لە شەڕا لە ژێرەوە لەبەر دەکرێ.

کژاوە- ا(کەژاڤە- kejave): کەژاوە.

کژدم- ا(کەژدوم- kejdum): کولاژدم، دووپشک.

کژدمە- ا(کەژدومە- kejdume): برین و وەرەمێکە لە بێخی نینۆکدا پەیدا دەبێ و زۆر بە ئازارە، بەفرەشینە.

کژرف- ا(کەژرەف- kejref): گیای بۆن ناخۆش.

کژک- ا(کەژەک- kejek): قولاب.

کژگاو- ا.مر(کەژگاڤ- kejgav): گامێشی هیندی.

کژمژ- ص(کەژمەژ- kejmej): خوارو خێچ، چەوت و چەوێڵ، چێڵوچەفت.

کژمژزبان- ص(کەژمەژ زەبان- kejmej zeban): لاڵەپەتە، منالێ تازە زمانی گرتبێ.

کژور- ا(کەژوور- kejûr): بێخی زەرەنباد کە تاڵ و بۆن تیژە.

کژین- ا.ص(کەژین- kejîn): ئاوریشمین.

کس- ا(کەس- kes): کەس.

کساء- ا.ع(کیساء- kisa’): پۆشاک، جلوبەرگ، عەبا.

کساد- مص.ل.ع(کەساد- kesad): بێ رەواج بوون، لە رەواج کەوتن، بێ بازاڕ بوون.

کساردن- مص.م(کوساردەن- kusarden): خواردن، خەم خواردن، مەی خواردن.

کسالت- ا.مص.ع(کەسالەت- kesalet): بێتاقەتی، سستی، ماندوویەتی.

کسب- مص.م.ع(کەسب- kesb): بەدەست هێنان، پەیداکردن.

کسب- ا.ع(کوسب- kusb): تلّپەی شتێک کە رۆنەکەی بگرن.

کسبە- ا.ع(کیسبە- kisbe): کاسبی.

کسبە- ا.ع(کەسەبە- kesebe): کاسبکاران.

کسپرج- ا(کەسپەرج- kesperc): مرواری.

کستر- ا(کەستەر- kester): جۆرە دڕکێکە بۆ سوتانن.

کستل- ا(کوستەل- kustel): گوخلکەرە، قالۆچە.

کستە- ا(کوستە- kuste): دانەوێڵەی کوتراو، دانەوێڵەیەک کوترابێ و هێشتا لەکایەکەی جیانەکرابێتەوە.

کستی- ا(کوستی- kustî): کەمەربەندی پیرۆز، کەمەربەندێکە کە زەردەشتیان لە پشتیان دەکردو لە خوری مەڕ دروستدەکراو بریتی بوو لە ٧٢ داوی پێکەوە هۆنراوو لەسەر سدرەوە لەبەریان دەکردو لە پێشەوە دوو گرێ و لە پشتەوە دوو گرێیان لێ دەدا.

کستیمە- ا(کەستیمە- kestîme): وشترالوک.

کسر- مص.م.ع(کەسر- kesr): شکان.

کسر- ا.ع(کەسر- kesr): ژێر:____

کسروی- ص.ن(کەسرەڤی- kesrevî): خوسرەوی، کیسرایی.

کسرە- ا.ع(کەسرە- kesre): ژێر___.

کسرە- ا.ع(کیسرە- kisre): پارچە، پارچەیەک لە شتێکی شکاوی ورد بوو.

کسری- ا.ع(کیسرا- kisra): بە عەرەبی کراوی (خوسرە)وە، عەرەبەکان بە هەر پاشایەکی ساسانیان گوتووە کیسرا.

کسف- مص.ل.ع(کەسف- kesf): بڕین، مانگ گیران، یان رۆژ گیران.

کسک- ا(کەسەک- kesek): قەلەرەشکە.

کسل- ص.ع(کەسیل- kesil): نەخۆش، بێتاقەت، بێ توانا.

کسل- مص.ع(کەسەل- kesel): تەمەڵی کردن.

کسلان- ص.ع(کەسلان- keslan): تەمەڵ، تەوەزەڵ، بێتاقەت، نەخۆش.

کسمە- ا(کەسمە- kesme): زوڵفی لوول.

کسندر- ص(کەسەندەر- kesender): هەتیوچە، ناکەس بەچە.

کسنک- ا(کەسنەک- kesnek): جۆرە ئاڵفێکە بۆ حەیوانات.

کسنی- ا(کەسنی- kesnî): جۆرە رووەکێکە.

کسوت- ا.ع(کیسڤەت- kisvet): پۆشاک، جلوبەرگ.

پێش کسوت- ا.ص(پیش کەسڤەت- pîş kesvet): پێشەنگ، کەسێک لە بواری وەرزشکاریدا پێشینەی هەبێ و لە پێش خەڵکانی دیکەوە بێ.

کسور- ا.ع(کوسوور- kusûr): شکست، شکان.

کسوف- مص.ل.ع(کوسووف- kusûf): مانگ گیران، هەتاو گیران.

کسیر- ص.ع(کەسیر- kesîr): شکاو، شکستە.

کسیلا- ا(کەسیلا- kesîla): جۆرە گیایەکە.

کسیلە- ا(کەسیلە- kesîla): جۆرە گیایەکە.

کسیمە- ا(کەسیمە- kesîme): وشترالۆک، وشترخۆرکە، عاگوڵ.

کش- ا(کەش- keş): خالیگە، کەلەکە، برک، قەبرغە.

کش- ص(کەش- keş): باش، جوان، خۆش.

کش رفتار- ا.ص(کش رەفتار- keş reftar): خۆش رەفتار.

کش-ا (کیش- kiş):
دەنگدانی مریشکە، لە گەمەی شەترەنجدا ناچار کردنی شایە لە خانەیەکەوە بچێتە خانەیەکی دیکە.

کشاف- ص.ع.کەششاف- keşşaf): ئاشکراکەر، کەشفکار، کفشکەر.

کشاکش- ا.مص(کەشاکەش- keşakeş): کێشمانەکێش، راکێش و بکێش، پەت پەتێنی رۆژگار.

کشالە-ا (کەشالە- keşale): درێژە، درێژەو بەردەوامی شتێک.

کشان- ا(کەشان- keşan: چاتۆڵ، خێوەتی یەک ئەستونی.

کشاندن- مص.م(کەشاندەن- keşanden): راکێشان.

کشاندە- ا.فا(کەشانەندە- keşanende): راکێشەر.

کشانی- ص.ن(کەشانی- keşanî): کەشانییە شارێک بووە لە سەغدی سەمەرقەند.

کشانی- ص.ن(کوشانی- kuşanî): کشان، شوێنێ بووە لە رۆژهەڵاتی ئێران کە بەشی رۆژهەڵاتی ئێران و ئەفغانستان و ترکستانی ئەمڕۆی گرتۆتەوە.

کشب- ا(کوشب- kuşb): تلّپە.

کشاورز- ا.ص(کیشاڤەرز- kişaverz): فەلاح، جووتیار، وەرزێر.

کشاورزی- ا.مص(کیشاڤەرزی- kişaverzî): فەلاحەت، جووتیاری.

کشت- ا.مص(کیشت- kişt): بەروبووم، چاندن، کشتوکاڵ.

کشت- ا.مص(کوشت- kuşt): کوشتن، کوشتار.

کشتار- ا.مص(کوشتار- kuştar): کوشتار، کوشتن، کوشتنەوەی مەڕو ماڵات.

کشتارگاە- ا.مر(کوشتارگاە- kuştargah): قەساوخانە.

کشتبان- ا.ص(کیشتبان- kiştban): فەلاح، جووتیار، وەرزێر.

کشتزار- ا.مر(کیشتزار- kiştzar): کێڵگە.

کشتکار- ا.ص(کیشتکار- kiştkar): کەسێک پیشەی کشتوکاڵ بێ.

کشتکاری- ا.مص(کیشتکاری- kişkarî): کشتوکاڵ کردن.

کشتمان- ا.مر(کیشتمان- kiştman): زەوی چێنراو.

کشتمند- ا.ص(کیشتمەند- kiştmend): زەوی چێنراو.

کشتن- مص.م(کیشتەن- kişten): کشتوکاڵ کردن.

کشته- ا.مف(کیشتە- kişte): چێنراو.

کشتن- مص.م(کوشتەن- kuşten): کوشتن، کوشتنەوە، کوژانەوەی چرا.

کشته- ا.مف(کوشتە- kuşte): کوشتە، کوژراو، حەیوانێک کە سەر بردرابێ.

کشنده- ا.فا(کوشەندە-kuşende): بکوژ، کوژەر، کوشندە.

کشتنگاه- ا.مر(کوشتەنگاه- kuştengah): کوشتارگە، قەسابخانە.

کشته- ا(کیشتە- kişte): میوەی وشکەوەکراوی وەک: هەڵوژەو زەردەلو.

کشتی- ا.مص(کوشتی- kuştî): زۆرەبانی.

کشتی- ا(کەشتی- keştî): کەشتی، پاپۆڕ.

کشتیبان- ا.ص(کەشتیبان- keştîban): کەشتیوان، گەمیەڤان.

کشتی گیر- ص.فا(کوشتی گیر- kuştî gîr): زۆرانباز.

کشخ- ا(کەشخ- keşex): پەتێک کە هێشوە ترێی پێوە هەڵواسرێ تا هەوا وەربگرێ و وشک ببێتەوە.

کشخان- ص(کەشخان- keşxan): دەیووس، گەوواد، قەحبە، سۆزانی.

کشش- ا.مص(کوشیش-kuşiş): کۆشش.

کشش- ا.مص(کەشیش- keşiş): راکێشان.

کشش- ا.مص(کوشیش- kuşiş): کوشتن.

کشف- مص.م.ع(کەشف- keşf): کەشف، ئاشکراکردن، دۆزینەوە، رووتکردن.

کشف- ا(کەشەف- keşef): کیسەڵ، کیسوو.

کشفتن- مص.م(کەشەفتەن- keşeften): شەقکردن، پەڕاگەندەکردن.

کشک- ا(کەشک- keşk): کەشک.

کشکاب- ا.مر(کەشکاب- keşkab): کەشکاو، دۆکەشک.

کشکبا- ا.مر(کەشکبا- keşkba): کەشکەوا، کەشکاو.

کشکرک- ا(کەشکەرەک- keşkerek): قشقەڵە، قشقەرە، قەلەباچکە.

کشکک- ا(کەشکەک- keşkek): کەشکەژنۆ، کاسەی زرانی.

کشکله- ا(کەشکەلە- keşkele): جۆرە پێلاوێکە.

کشکنجیر- ا(کوشکەنجیر- kuşkencîr): قەڵاکوت، بەردێک بە مەنجەنیق بگیرێتە حەسارو قەڵایان.

کشکول- ا(کەشکول- keşkûl): کەشکۆڵ.

کشکین- ص.ن(کەشکین- keşkîn): نانەوڵای کەشکەک، نانی جۆ.

کشمان- ا(کیشمان- kişman): زەرعاتی دەوروبەری گوند.

کشمش- ا(کیشمیش- kişmiş): کشمیش، مێووژ.

کشمکش- ا(کەشمەکەش- keşmekeş): کێشمەکێش.

کشن- ص(کەشەن- keşen): چروپڕ.

کشنیز- ا(کەشنیز- keşnîz): گژنیژ.

کشو- ا(کەشوو- keşû): چەکمەجە، چاوە.

کشوث- ا.ع(کوشوس- kuşsûs): گیایەکە.

کشور- ا(کیشڤەر- kişver): وڵات، دەوڵەت.

کشورخدا- ا.ص(کیشڤەر خودا- kişver xuda): خاوەن وڵات، پاشا.

کشورز- ا.ص(کیشڤەرز- kişverz): فەلاح، جووتیار، وەرزێر.

کشورستان- ص.فا(کیشڤەرسیتان- kişversitan): ولاتگیر، کیشوەر ئەستێن.

کش و فش- ا.مر(کەش و فەش- keşûfeş): کەشووفش، شان وشەوکەت.

کشه- ا(کەشە- keşe): گەدا، تەنگی چوارپێیان.

کشی- ا(کەشی- keşî): خۆشی و شادی.

کشیدن- مص.م(کەشیدەن- keşîden): راکێشان، کێشان، هەڵسەنگاندن، جگەرەکێشان.

کشنده- ا.فا(کەشەندە- keşende): کەسێک شتێک رابکێشێ.

کشیده- ا.مف(کەشیدە- keşîde): راکێشراو، کێشراو.

کشیده- ا(کەشیدە- keşîde): زللە، شەقازللە، شەپەلاخ، توقات.

کشیش- ا(کەشیش- keşîş): کەشیش، قەشەی مەسیحیان.

کشیک- ا(کەشیک- keşîk): کێشکچی، پاسەوان، چاودێر.

کظم- مص.م.ع(کەزم- kezm): رقخواردنەوە، خۆ پاراستن لە تووڕە بوون.

کعاب- ا.ع(کیئاب- ki'ab): پاژنەی پێ.

کعب- ا.ع(کەئب- ke'b): قاپ،جگ، پاژنەی پێ.

کعبتین- ا.ع(کەئبەتەین- ke'beteyn): دوو زاری گەمەی نەرد.

کعبه- ا.ع(کەئبە- ke'be): ژوور، هۆدە، خانووی چوار گۆشە، کابەی موسڵمانان.

کعک- ا.ع(کەئەک- ke'ek): کێک، جۆرە شیرینییەکە، چۆرەک.

کف- ا(کەف- kef): کەف.

کف- ا.ع(کەفف- keff): دەست، ناو لەپ، لەپی دەست.

کف- مص.م.ع(کەفف- keff): وەستاندن، وازهێنان.

کفا- ا(کەفا- kefa): مەینەت، مەشەقەت، تەنگانە، دڵتەنگی، رەنج.

کفاء- مص.ع(کیفاء- kifa'): پاداشتدان، هاوتاو یەکسان بوون.

کفائی- ص.ع(کەفائی- kefa'î): لە شەرع دا ئەمری واجب هەر کاتێ کەسێک ئەنجامی بدات لە عۆدەی کەسانی دی نەمێنێ.

کفات- ص.ع(کوفات- kufat): پیاوانی لێهاتوو، بەتوانا، کارزانان.

کفار- ص.ا.ع(کوففار- kuffar): کافران، بێدینان، خوانەناسان.

کفاره- ا.ع(کەففارە- keffare): کەفارە، ئەوەی لە بری تاوانی دواکەوتن لە کاروباری شەرع بدرێ و گوناح بسڕێتەوە.

کفاف- ا.ع(کەفاف- kefaf): ئەو رزق و رۆزییەی بەشی مرۆڤ بکات، لە قەد پێویستی بێ کەم و زیاد.

کفال- ا(کیفال- kifal): جۆرە ماسییەکە لە دەریای خەزەردا هەیە.

کفالت- مص.ل.ع(کەفالەت- kefalet): بوونە کەفیلی کەسێک، کەفالەت.

کفانیدن- مص.م(کەفانیدەن- kefanîden): تورکاندن، تروکاندن.

کفایت- مص.ل.ع(کیفایەت- kifayet): بەس بوون، کافی بوون.

کفت- ا(کەفت- keft): شان، سەرشان.

کفتار- ا(کەفتار- keftar): کەفتار، کەمتیار.

کفتر- ا(کەفتەر- kefter): کەمووتەر، کۆتر، کەوتر.

کفتن- مص.م(کەفتەن- keften): تەرەکین، تروکاندن.

کفته- ا.مف(کەفتە- kefte):ترووکاو، شەقبوو.

کفچ- ا(کەفچ- kefç): کەفی ئاو، کەفی سابوون، ئاوی زار.

کفچ- ا(کەفچ- kefç): کەفگیر.

کفچلیز- ا(کەف چەلیز- kefçelîz): سەرەمێکوتە، کەفگیری بچووک.

کفچه- ا(کەفچە- kefçe): کەوگیر، چەمچە.

کفچەمار- ا.م(کەفچەمار- kefçemar): توولەمار.

کف دریا- ا.مر(کەف دەریا- kef derya): کەفی دەریا.

کفر- مص.م.ع(کوفر- kufr): کوفرکردن، لەدین دەرچوون.

کفران- مص.م.ع(کوفران- kufran): کوفرکردن، باوەڕ نەبوون.

کف روان- ا.مر(کەف رەڤان- kefrevan): ئەو گیانلەبەرانەی بەلەپی پێ دەڕۆن، وەکو ورچ.

کفره- ا.ع(کەفەرە- kefere): کافران.

کفری- ا.ع(کوفررا- kufurra): شکۆفەی خورما، خونچەی خورما.

کفش- ا(کەفش- kefş): قۆندەرە، پێلاو، کەوش.

کفشدار- ا.ص(کەفشدار- kefşdar): کەوشوان، پاسەوانی کەوشان بە تایبەتی لەمەزارگەکان یان لە کۆڕی گشتیدا.

کفشدوز- ا.مر(کەفش دووز- kefşdûz): کەوشدروو.

کفشدوز- ا.مر(کەفشدووز- kefşdûz): خاڵخاڵۆکە.

کفشگر- ا.ص(کەفشگەر- kefşger): کەوشدرو و پێلاوساز.

کفشیر- ا(کەف شیر- kefşîr): لەحیم، چەسپ.

کفک- ا(کەفەک- kefek): کەف، کەڕوو.

کفگیر- ا.مر(کەفگیر- kefgîr): کەفگیر.

کفگیرک- ا(کەف گیرەک- kefgîrek): نەخۆشییەکی پێستە.

کفل- ا.ع(کەفەل- kefel): کەفەڵ، سمت و ران.

کفلیز- ا(کەف لیز- keflîz): کەفگیر.

کفن- مص.ع(کەفن- kefn): کفنکردنی مردوو.

کفن- ا.ع(کەفەن- kefen): کفن، کراسی مردوو، خامێ کە لەمردوویەوە دەپێچن بۆ ناو قەبر.

کفو- ا.ع(کوفڤ- kufv): وەک، هاوتا، هاوسەر.

کفور- ص.ع(کەفوور- kefûr): خوانەناس، ناشوکور، کافر.

کفوف- ا(کوفوف- kufûf): دەستان.

کفه- ا.ع(کەففە- keffe): تاکی تەرازوو.

کفی- ص.ع(کەفی- kefî): بەس، بەسیەتی.

کفیدن- مص.ل(کەفیدەن- kefîden): تەرەکین، تروکان، شەقبردن، درزبردن، زەنگبردن.

کفیده- ا.مف(کەفیدە- kefîde): شەقبردگ، تەرەکیو، ترووکاو، درزبردگ.

کفیز- ا(کەفیز- kefîz): قەفیز، پەیمانە.

کفیل- ص.ع(کەفیل- kefîl): کەفیل، زامن.

کک- ا.فر(کوک- kuk): خەڵووزی بەردین.

ککچه- ا(کەکچە- kekçe): لۆکە، ناوکی لۆکە.

ککژ- ا(کەکیژ- kekij): تەڕەتیزە.

ککش- ا(کەکیش- kekiş): تەڕەتیزە.

کک مک- ا(کەک مەک- kek mek): دەموچاو شملاوی.

ککه- ا(کەکە- keke): کخە، گوو.

کل- ص(کەل- kel): کەچەڵ.

کل- ا(کەل- kel): کەڵ، نێری، تەگە، ساورێن، حەیوانی نێری لە بابەتی گاو بەران و بزنە کێوی و کەڵە ئاسک.

کل- ص(کول- kul): کەچ، خوار، چەماوە، چەفت.

کل- ق.ع(کولل- kull): هەموو، سەرانسەر، سەرجەم، تەڤ.

کل- مص.ل.ع(کەلل- kell): ماندوو بوون، تەنگانەو مسیبەت.

کلا- ا(کەلا- kela): بۆق، قورباقە.

کلا- ا.ع(کەللا- kella): نا نەخێر، وانییە، نەء.

کلائت- مص.ع(کیلائەت- kilaet): پاراستن، ئاگاداریکردن.

کلائو- ا(کەلائوو- kelaû): بۆق، قورباقە.

کلاب- ا.ع(کیلاب- kilab): کسۆکان، سەیەل، سەگان.

کلا برگ- ا(کولابەرگ- kula berg): هەر گوڵێک پەڕەی زۆربێ وەکو گوڵی گوڵەبەرۆژە.

کلابه- ا(کەلابە- kelabe): کلافە، کلافە دەزوو یان ئاوریشم، گلۆڵە.

کلاپشت -ا (کەلاپوشت- kelapuşt): فەرەنجی، کوڵەباڵ.

کلاپیسه- ا.مر(کەلا پیسە- kela pîse): قشقەڵە، قەلەڕەشکە، ئەبلەق بوونی چاو لەتورەیی یان لەخۆشیدا(بۆ وێنە لە کاتی گاندا).

کلات- ا (کەلات- kelat): قەڵات.

کلاته- ا(کەلاتە- kelate): گوندو قەڵاتی بچووک، مەزاری بچووک.

کلاجو- ا(کەلاجو- kelacû): پیاڵە، پیاڵەی شەراب یان قاوە خواردنەوە.

کلاچ- ا.انگل(کلاچ- kilaç): کلاچی ئوتومبیل.

کلارینت- ا.فر(کیلارینیت- kilarînit): کلارنێت، ئامێرێکی مۆسیقایە.

کلاژ- ص(کەلاژ- kelaj): خێل، چاو چەپوخێل.

کلاژه- ا(کەلاژە- kelaje): قشقەڵە، قەلەباچکە، قەلەبازکە.

کلاس- ا.فر(کیلاس- kilas): پۆل، پلە، ریز، سنف.

کلاسمان- ا.فر(کیلاسمان- kilasman): ریزبەندی، پۆلێنکردن، رێکخستن.

کلاسنگ- ا(کەلاسەنگ- kelaseng): بەردەقانی، قەڵماسنگ، قۆچەقانی.

کلاسور- ا.فر(کیلاسور- kilasûr): فایل، دوو سێ.

کلاسه- ا.فر(کلاسە- klase): پۆلێنکردن، ریزبەندیکردن، خانەبەندی کردن.

کلاسیک- ص.فر(کیلاسیک- kilasîk): دەرسی، قوتابخانەیی، بەپێی یاساو رێسای پێشینان یەکەمین قوتابخانەو شێوازی ئەدەبی کە لە ئەوروپادا سەری هەڵداو لە ئەدەبیاتدا کەوتنە لاسایی کردنەوەی ئەدەبیاتی یۆنان و رۆم و بەوەیان دەگوت ئەدەبیاتی کلاسیک، واتا ئەدەبیاتێک کە دەبوایە وەکو دەرس و بە دەرس بخوێنرێ و بکرێ بەسەر مەشق.

کلاش- ص(کەلاش- kellaş): وێڵ، بەرەڵلا، مفتەخۆر، جاڵجاڵۆکە

کلاشکن-ا(کەلاش کەن-kelaşken): شەکرلەمە، کێک.

کلاغ- ا(کەلاغ- kelax): قەلە باچکە، قەلەبازکە.

کلاغ پر- ا(کەلاغ پەر- kelaxper): زەردەپەڕ.

کلاغ پیسه- ا.مر(کەلاغ پیسە- kelaxpîse): قەشقەڵە.

کلاف- ا(کەلاف- kelaf): کلافە، گلۆڵە.

کلافه‌شدن- مص.ل(کەلافە شودەن- kalaf şuden): گێژبوون، سەرگەردان بوون.

کلاک- ا(کەلاک- kelak): تەپڵی سەر، ناوەندی سەر، دەشت و بیابان، بیابانێک لە وەرزی بارانا سەوز بێ و لە هاوینا وشک بێ.

کلاک- ص(کولاک- kulak): ناو بەتاڵ، پووک، پووت، پووچ.

کلاک- ا(کولاک- kulak): شەپۆلی گەورەی دەریا.

کلاکموش- ا.مر(کەلاک موش- kelak mûş): جرج، رسک.

کلال- ا(کەلال- kelal): ترۆپک، تەوقەسەر، ناوەندی سەر.

کلال- ا.ص(کولال- kulal): گۆزەگەر، سوالّەت ساز.

کلال- مص.ل.ع(کەلال- kelal): ماندووبوون، شەکەتبوون.

کلالت- مص.ع(کەلالەت- kelalet): ماندووبوون، باب مردن، جەرگ سووتان.

کلالە- ا(کولالە- kulale): کاکۆڵ، پەرچەم.

کلام- ا.ع (کەلام- kelam): قسە، دەستەواژە یان رستەیەک کە مانای تەواو بدات.

کلان- ص(کەلان- kelan): زۆر، فرە، گەورە، مەزن، زەلام.

کلانتر- ص.ت(کەلانتەر- kelanter): گەورەتر، کۆمیسەر.

کلانتر مرز- ا.مر(کەلانتەری مەرز- kelanteri merz): کۆمیسەری مەرز.

کلانتری- ا(کەلانتەری kelanterî): لقێک لە دایەرەی ئەمن.

کلانسال- ص.مر(کەلان سال- kelansal): پیر، زۆر گەورە.

کلائو- ا(کەلائوو- kelaû): جرجە کوێرە، رسک.

کلاوە- ص(کەلاڤە- kelave): گێژ، سەراسیمە، حەپەساو، سەرگەردان.

کلاوە- ا(کەلاڤە- kelave): کلّافە، گلّۆلّە.

کلاە- ا(کولاە- kulah): کلّاو.

کلاهبردار- ص.فا (کولاە بەردار- kulah berdar): دەستبڕو کلّاوچی.

کلاهبرداری- ا.مص(کولاهبەرداری- kulah berdarî): دەسبڕی و کلّاوچێتی، بەدەست هێنانی شتێک لە رێگەی فڕوفێڵ و خاپاندنەوە.

کلاهخود- ا.مر(کولاە خوود- kulah xûd): کلّاو خود، خودە پۆلّایین.

کلاهدار- ص.فا (کولاهدار- kulahdar): کلّاودار، پاشا.

کلاهداری- ا.مص(کولاهداری- kulah darî): پاشایەتی.

کلاهک- ا(کولاهەک- kulahek): کلّاوی بچووک، کلّاوە.

کلب- ا(کەلەب- keleb): دەم، لمۆز، دەنووکی مەل.

کلب- ا.ع(کەلب- kelb): کسۆک، سەگ، صەی.

کلب- ا.ع(کەلەب- keleb): تینوویەتی، حەسوودی، نەخۆشی هاری (سەگ یان مرۆڤ.

کلبتان- ا.ع(کەلبەتان- kelbetan): گاز، پلایس.

کلبە- ا(کولبە- kulbe): دوکان، کوخت.

کلپترە- ا.ص(کەلپەتەرە- kelpetere): قسەی قۆڕو بێ مانا.

کلت- ا(کۆلّت- kolt): کۆلّت، جۆرە دەمانچەیەکە.

کلتە- ص(کەلتە- kelte): حەیوانی پیری لە کار کەتوو، حەیوانی کلک بڕیاگ، زمانگیر.

کلثوم- ا.ص.ع(کولسووم- kulsûm): دەموچاو خڕپن.

کلج- ا(کیلج- kilc): سەبەتەیەکی گەورەیە کە پەین و تەپالّەو ریخی چوارپێیانی پێ گرد دەکەنەوە بۆ سوتاندن، سەبەتەی حەمامچییان.

کلج- ا (کولج- kulc): زولفی لوول و پێچ پێچ.

کلجان- ا(کەلجان- kelcan): زبلّدان، سەرەنوێلک، گوفەک، سوڕکەوان.

کلچ-ا(کولچ -kulç): کولّەنجە ،

کلچنگ -ا۰مر (کول چەنگ -kul çeng): قرژانگ، قرژالّ.

کلخج- ا(کەلەخج- kelexc): چڵک، چڵکی بەدەن، قرێژی.

کلدان- ص.ن(کــــەلدان- keldan): وڵات و سەر زەمینی کۆنی بەشی باشووری میزوپۆتامیا.

کلر- ا.فر(کولور- kulur): کولۆر.

کلرا- ا.فر(کولێرا-kulira): نەخۆشی کولێرا.

کلرات- ا.فـر(کـولۆرات- kulurat): هەمـوو ئەسیدێکی کولۆریک.

کلروفـرم- ا.فـر(کـولوروفـورم-kulurûfurm): بەنج.

کلرو فـیل- ا.فـر(کـولوروفـیل- kulurufîl): مادەی کەسکی گیا.

کلرومـیـسـتین- ا.انگل(کـولورومـەیسـتین- kulurumeysitîn): جۆرە دەرمانێکە بۆ تیفو زۆر کاریگەرە.

کلز- ا(کـیلز- kilz): رەگی درەخـتی هەناری کێوی.

کلس- ا.ع(کیلس- kils): قسڵ.

کلسترول- ا.فر(کولیستیرول- kulistirûl): کۆلسترۆڵ، جۆرە چەورییەکە لە مێشک و دەمارو جگەرو خوێن و زراودا پەیدا دەبێ و هەیە.

کلسـیـوم- ا.فـر(کـەلسـیـوم- kelsyûm): کالسیۆم.

کلف- ا(کەلەف- kelef): دەنووکی مەل.

کلف- ا.ع(کــەلەف- kelef): رەنگی رەش و سووری تێکەڵاو، شملاوی.

کلفت- ص(کـولوفت- kuluft): ئەسـتـوور، درشت، قەبە.

کلفت-ا (کەلەفت- keleft): دەنووکی مەل.

کلفت- ا(کولفەت- kulfet): کارەکەر،

کلفت- ا(کولفەت- kulfet): رەنج و زەحمەت، تەنگانە، مەشەقەت.

کلفـه- ا.ع(کـولفـە- kulfe): سـووری تۆخ، لەکەی سووری تۆخ، رەشی بە سوور ئامێتە.

کلفـهـشـنگ- ا(کــەلەفــەهشــەنگ- kelefehşeng): چلورە ســەهۆڵ، شــووشــە سەهۆڵ، شووشە سۆڵ.

کلک- ا (کــیلک- kilk): نەیجـە، قـەڵەمی قامیش، قەڵەمی نووسین.

کلک- ا(کـەلەک-kelek): نشـتـەر، ئاگـردان، مەقلێ.

کلک- ص(کیلیک- kilik): خـێل، چاو چەپ و خێل، خێل و قیچ.

کلک- ص(کـەلەک- kelek): کـەچەڵ، سـەر رووتاوە.

کلک- ا(کەلیک- kelik): کوندەپەپوو، شووم، نەحس.

کلک- ا(کەلەک- kelek): جوانەگا، کەڵەگا.

کلک- ا(کــەلیک- kelik): جــۆرە زەلێکە حەسیری لێدروست دەکەن، لەبان.

کلک- ا(کـەلەک- kelek): کـەڵەک، چەپەری سەر کوندە بۆ پەڕینەوە لە ئاو.

کلک- ا(کــەلەک- kelek): کـەڵەک، فـێـڵ، نێرەنگ.

کلکســیــون- ا.فــر(کــوللیکســیــون- kulliksiyon): کـۆمـەڵە، دەسـتـە، کـۆمـەڵە تابلۆیەک، کۆمەڵە پولێک.

کل کل- ا(کـەل کـەل- kel kel): چەنەبازی، هەرزە وێژی، لەوچەیی.

کل کل کـردن- مص.م (کەل کـەل کـەردەن- kel kel kerden): چەنـەبازی کـــردن و ســـەر بەشاندنی یەکتر.

کلکل- ا.ع(کەلەکەل- kelkel): سینە.

کلکم- ا(کـەلکەم- kelkem): مـەنجـەنیق، رەنگین کەمان، پەلکە زێرینە.

کلل- ا(کـەلەل- kelel): پەڕێکە پاشـایان و سـەرداران و دلێـران لە بەزمـا یان لە رەزمـا لە مێزەرەکانیان یان لە کلاوەکانیان دەدا.

کلم- ا(کەلەم- kelem): کەلەرم.

کلم- ا.ع(کەلیم- kelim): پەیڤان.

کلمات- ا.ع(کەلیمات- kelimat): وشە، وتەیان، پەیڤان.

کلماسنگ- ا(کەلماسەنگ- kelmaseng): قەڵماسنگ، قۆچەقانی، بەردەقانی، کەهنیک.

کلمرغ- ا.مر(کەل مورغ- kel murx): سەرگەڕ، سیسارکە کەچەڵە، داڵەکەرخۆرە.

کلمه- ا.ع(کەلیمە- kelime): وشە، وتە، پەیڤ.

کلن- ا(کولەن- kulen): گلۆڵە پەمووی ئامادەکراو بۆ رستن، گلۆڵە.

کلنبه- ا.ص(کولونبە- kulunbe): کولیچە، هەر شتێکی درشت و ناهەموار.

کلنج- کیلەنج- kilenc): چلک، پۆخڵ، عوجب و لوتبەرزی، خۆ هەڵکێشان.

کلنجار- ا(کیلینجار- kilincar): قرژانگ، قرژاڵ.

کلنجار- ا(کەلەنجار- kelencar): شەڕوشۆڕ، جەنگ.

کلند- ا(کولەند- kulend): کلیل و کلۆمی دارین، قازمە، قوڵنگ.

کلندر- ص(کەلەندەر- kelender): زەلامی تۆکمەو زل، داری گەورەی نەتاشراو، پشتکۆڵ.

کلندیدن- مص.م(کەلەندیدەن- kelendîden): هەڵکەندنی زەوی.

کلنگ- ا(کولەنگ- kuleng): قازمە، قوڵینگ.

کلنگ- ا(کولەنگ- kuleng): قازی قوڵینگ، قورینگ.

کلنل- ا.فر(کولونیل- kulunil): کۆڵۆنێل، سەرهەنگ.

کلنی- ا.فر(کولونی- kulunî): وڵگە، کۆڵۆنی، وڵاتی داگیرکراو.

کلوب- ا.فر(کولوب- kulûb): یانە، ئەنجومەن، کۆمەڵە.

کلوته- ا(کولوتە- kulûte): کڵاوی بەلۆکەخنراوی تا سەر گوێچکان شۆڕ، کلێتە.

کلوچه- ا(کولوچە- kulûçe): کولیچە.

کلوخ- ا(کولووخ- kulûx): کەستەک، سندە، هێرک.

کلوخ انداز- ص.فا(کولووخ ئەنداز- kulûx endaz): کەستەک ئەنداز، کەستەک هاوێژ.

کلوخه- ا(کولووخە- kulûxe): کەستەک ئاسا.

کلوس- ا(کولووس- kulûs): ئەسپێک کە چاو و لمۆزی سپی بێ و بەشوومی دەزانن.

کلوک- ا.ص(کەلووک- kelûk): پارچە کەرپوچ، سواڵەت.

کلوک- ا.ص(کەلووک- kelûk): منداڵ، کوڕی بچووک.

کلول- ا(کەلوول- kelûl): گاگۆز، پۆڵکە.

کلول- مص.ل.ع(کولوول- kulûl): شەکەتبوون، ماندووبوون، سستبوون.

کلون- ا(کولوون- kulûn): کلیل و کلۆمی دەرگای دار.

کلوند- ا.ص(کەلڤەند- kelvend): زرکەتاڵ، خەیار، خەیاری تۆو.

کلوه- ا.ع(کولڤە- kulve): گورچیلە.

کله- ا(کولەه- kuleh): کڵاو.

کله- ا(کەللە- kelle): کەللە، کولۆخ، کەپۆڵ، سەر، سەری مرۆڤ.

کله- ا(کوللە- kulle): کاکۆڵ.

کله- ا.ع(کیللە- kille): پەردە، روپۆش، کوللە.

کلی- ا(کولی- kulî): دەف، دایەرە.

کلی- ا(کولی- kulî): گولی، خۆرە.

کلی- ا.فر(کولی- kulî): بەستە، بەستەیەک بە پۆستدا بنێردرێ.

کلی- ص.ن.ع(کوللی- kullî): هەموو، گشتی، تەڤ.

کلیاس- ا(کیلیاس- kilyas): دەربار، بەر ماڵان، ئاو دەستی سەربان.

کلیاوه- ص(کەلیاڤە- kelyave): کەڕ، گێژ، سەرگەردان، گەوج، ئەحمەق، کەودەن.

کلیتین- ا.ع(کولیەتەین- kulyeteyn): جووتە گورچیلە.

کلیچه- ا(کولیچە- kulîçe): کولەنجە.

کلیچه- ا(کولیچە- kulîçe): کولیچە، نان، کولێرە.

کلید- ا(کەلید- kelîd): کلیل.

کلیدان- ا(کەلیدان- kelîdan): قفڵ، کولۆم.

کلیز- ا(کەلیز- kelîz): زەردەزیرە، ژەنگەسوورە، زەردەواڵە، سێرەمووزە.

کلیزدان- ا.مر(کەلیزدان- kelîzdan): شارە زەردەواڵە، شارە سێرەمووزە.

کلیزه- ا(کەلیزە- kelîze): گۆزە، جەڕە.

کلیسا- ا(کیلیسا- kilisa): کڵێسا، پەرستگەی مەسیحیان.

کلیشه- ا.فر(کیلیشە- kilîşe): کلێشە.

کلیک- ص(کەلیک- kelîk): خێل و قیچ.

کلیک- ا (کیلیک- kilîk): تووتە، قامکە چکۆڵەی دەست یان پێ.

کلیک- ا(کەلیک- kelîk): کوندە پەپوو، بایەقوش، چوغد.

کلیل- ص.ع(کەلیل- kelîl): ماندوو، دڵشکاو، بێ توانا، کەسێک چاوی باش نەبینێ.

کلیله- ا(کەلیلە- kelîle): ناوی ڕێوییەکە کە داستانی وی لە کتێبی کەلیلەو دیمنەدا نووسراوە.

کلیم- ص.ع(کەلیم- kelîm): نازناوی حەزرەتی موسایە، هاودەم.

کلیمی- ص.ن(کەلیمی- kelîmî): پەیڕەوانی حەزرەتی مووسا، جوولەکە.

کلینیک- ا.فر(کیلینیک- kilînîk): نەخۆشخانە، دەرمانخانە، تیمارستان.

کلیواژ- ا(کەلیڤاژ- kelîvaj): کۆلارەی جوجگ خۆر.

کلیون-ا (کولیون- kulyun): جلی حەوت ڕەنگ، دێوجامە.

کلیه- ا.ع(کولیە- kulye): گورچیلە.

کلیه- ا.فر(کولیە- kulye): گەردنبەن، ملوانکە، گەردانە، خەناوکە.

کم- ص(کەم- kem): کەم، قیچەک، کەمێک، بڕەک.

کم- ا.ع(کوم- kumm): قۆڵی کراس.

کم- ا.ع(کەمم- kemm): بڕ، ئەندازە، گوژم.

کما- ا(کوما- kuma): کەما،.

کما- ق.ع(کەما- kema): هەروەها، هەروەسا، هەرئەچنەو، هەر ئەلیوا.

کما- ا.فر(کوما- kuma): نەخۆشی شەکرە، فێ لێهاتن، بوورانەوە، مەستی و بێهۆشی.

کمابیش- ق(کەمابیش- kemabîş): کەم تا زۆر، کەم دابێژێک.

کمأ- ا.ع(کەمە ء- keme’): دۆمەڵان.

کماج- ا(کوماج- kumac): سەموون، کولێرە.

کماج خیمه- ا.مر(کوماجی خەیمە- kumacî xeyme): کۆماجی ڕەشماڵ.

کماجدان- ا.مر(کوماجدان- kumacdan): مەنجەڵی مسی گەورە، لەنگەری.

کمادریوس- ا(کەمادەریوس-kemaderyûs): جۆرە ڕووەکێکە.

کماس- ا(کەماس- kemas): گۆزەی سواڵەتی زارپەل، کاسەی دارین، کەشکۆڵ.

کماشیر- ا(کوماشیر- kumaşîr): سەمغی کەرەوزی کێوی، کەتیرە.

کمال- مص.ل.ع(کەمال- kemal): تەواو بوون، لاپ.

کماله- ص(کومالە- kumale): خوارو خێچ، چەفتوچێڵ.

کمان- ا(کەمان- keman): کەوان.

کمانچوله- ا.مر(کەمانچوولە-kemançûle): کیفی کەوان.

کمانچه- ا(کەمانچە- kemançe): کەوانۆکە، ئامێرێکی مۆسیقایە.

کماند-ا.فر(کومماند- kummand): فەرمان، راسپاردن.

کماندار- ص.فا(کەماندار- kemandar): تیرەنداز.

کماندان- ا.مر(کەماندان- kemandan): تیردان، سەنوقی کەوان.

کماندان- ا.فر(کومماندان- kummandan): فەرماندە، سەرکردە، قوماندان.

کماندو- ا.فر(کومماندوو- kummandû): کۆماندۆ.

کمان رستم- ا.مر(کەمان روستەم- keman rustem): سیمینەو زەڕینە، کۆڵکەزێڕینە، پەلکە رەنگینە.

کمانگر- ص.فا(کەمانگەر- kemanger): کەوانساز، وەستای دروستکردنی کەوان.

کمان گروهه- ا.مر(کەمان گورووهە- kuman gurûhe): کەوانی گلاهەک.

کمانگیر- ص.فا(کەمانگیر- kemangîr): تیرەنداز، کەواندار.

کمانه- ا(کەمانە- kemane): کەوان ئاسا.

کماهه-ا(کوماهە- kumahe): بازو بەند، دوعا، چاوەزار.

کمبزه- ا(کومبوزە- kumbuze): میوەی کاڵ و نەگەییوو، کرچ.

کمبود- (کەمبوود- kembûd): کەم بوون، کەمی، کەم هێنان لە ژمارەدا یان لە کێشانەدا.

کم بها- ص.مر(کەم بەها- kem beha): بێ نرخ، کەم نرخ.

کمبیزه- ا(کومبیزە- kum bîze): زرکە کاڵەک، خەیاری گەورەو زەرد.

کمپ- ا.فر(کەمپ- kemp): ئۆردوگا، خێوەتگە، کەمپ.

کمپانی- ا.فر(کومپانی- kumpanî): کۆمپانی، کۆمپانیا.

کمپرس- ا.فر(کومپریس- kumpris): کەمادە.

کمپرسور- ص.فر(کومپریسەر- kumpriser): کۆمپرێسەر، مەنگەنە.

کمپلت- ص.فر(کومپلیت- kumplit): کۆمپلیت، تەواو، لاپ.

کمپلکس- ص.فر(کومپلیکس- kumpliks): جۆراو جۆر، تێکەڵاو، کۆمەڵێک مادەی نزیک لە یەکدی.

کمپوت- ا.فر(کومپووت- kumpût): مرەبای میوەی لەقوتو کراو.

کمپوزیتور- ا.فر(کۆمپۆزیتۆر- kompotzîtor): ئاوازدانەر.

کمپوزیسیون- ا.فر(کومپۆزیسیون- kompozisyûn): تێکەڵە، پێکهاتەی شتان، داهێنان.

کمپیر- ص(کەمپیر- kempîr): پیری بە ساڵاچوو، ژنی زۆر پیر.

کمپیوتر- ا.نگل(کەمپیوتەر- kempîyuter): کۆمپیوتەر.

کمتر- ص.ت(کەمتەر- kemter): کەمتر.

کمترین- ص.ت(کەمتەرین- kemterîn): کەمترین.

کمشری- ا.ع(کوممەسرا- kummesra): هەرمێ.

کم خونی- ا.مر(کەم خوونی- kemxûnî): کەم خوێنی.

کمدی- ا.فر(کوممودی- kummudi): کۆمەدی، سەندووق.

کم دل- ص.مر(کەم دیل- kem dil): ترسنۆک، بێ زات.

کمدی- ا.فر(کۆمیدی- komidî): کۆمیدی، نمایشی خەندەدار، نووسینی خەندەدار.

کمدین- ص.فر(کۆمیدیەن- komidiyen): ئەکتەرێک کە لە نمایشنامەێن کۆمیدی دا یاری بکات.

کمر- ا(کەمەر- kemer): پشت، کەمەر.

کمرا- ا(کەمرا- kemra): حەیارە، تەویلەی چوارپێیان، کەمەربەند، گومرا.

کمربستن- مص. ل(کەمەر بەستەن- kemer besten): کەمەر، پشت بەستن، ئامادەبوون بۆ کارێک.

کمربستە- ص.مف(کەمەربەستە- kemer beste): نۆکەر، خزمەتکار، تەیار، سازو ئامادەی خزمەت.

کمربند- ا.مر(کەمەربەند- kemer bend): پشتێن، قەیوەن.

کمرچین- ا.مر(کەمەرچین- kemerçîn): جلێک لە ناوەڕاستدا چیندار بێ.

کمرشکن- ص.فا(کەمەر شیکەن- kemer şiken): کەمەرشکێن، پشتشکێن، کاری زۆر قورس، کارێک هێندە قورس بێ بنیادەم لە عۆیەی نەیەت.

کەمەرکش-ا.ص(کەمەرکەش-kemerkeş): پیاوی ئازاو عەگیدو بوێر، سەری چیا.

کمرگاه- ا.مر(کەمەرگاه- kemergah): جێی پشتێن.

کم رو- ص.مر(کەم روو- kemrû): شەرمن، بە شەرم، بێ ڕوو.

کمری- ص.ن(کەمەری- kemerî): ئەسپی ناو قەد باریک، ناو قەدی.

کمزن- ص(کەمزەن- kemzen): بێ یەغباڵ، کەسێک هەمیشە لە قومارا بدۆڕێ.

کمسال- ص.مر(کەم سال- kemsal): لاو، گەنج، خورت، خرت.

کمسکم- ا(کەمەسک- kemesk): تۆراخ.

کمک- ا(کومەک- kumek): کۆمەک، هاوکاری.

کم کم- ق(کەم کەم- kem kem): کەم کەم، نەختە نەختە، تۆزە تۆزە.

کم کم- ا(کوم کوم- kum kum): دەنگی قوڵینگی بیر هەڵکەن.

کمل- ا.ع(کەمەل- kemel): لاپ، تەواو، بێ کەم و زیاد.

کملکان- ا(کەمەلکان- kemel kan): جۆگەی بچووک.

کملی- ا(کەملی- kemlî): جلی خوری زبر.

کمند- ا(کەمەند- kemend): پەت، پەتی درێژ، حەبلی ئەستوورو درێژ کە بۆ گرتنی مرۆڤ یان حەیوان بەکار دێ، کەمەند.

کمون- مص،ع(کوموون- kumûn): پەنهانبوون، دیارنەمان، پێواربوون.

کمون- ص.فر(کۆممون- kommûn): هاوبەش، گشتی، کۆمۆنە.

کمونیست- ص.فر(کۆممونیست- komûnist): کۆمۆنیست، شیوعی، پەیڕەوی کۆمۆنیزم.

کمونیسم- ا.فر(کوممونیسم- kommûnîsm): کۆمۆنیزم، ڕێبازی سوسیالیستی.

کمە- مص.ل.ع(کەمەه- kemeh): کوێربوون، نابینابوون، شەوکوێری.

کمی- ا(کەمی- kemî): کەمێن، بۆسە.

کمی- ص.ع(کەمیی- kemî): ئازا، دلێر، عەگید، کەسێک جلی شەڕی لەبەر بێ، خودە لەسەر.

کمیاب- ص(کەمیاب- kemyab): هەر شتێ کەم بێ و بە ئاسانی دەستنەکەوێ، دەگمەن.

کمیت- ا.ع(کومەیت- kumeyt): ئەسپی کوێت، شەراب، ڕەشی ئاماڵ سوور.

کمیت- ا.ع(کەممیەت- kemmiyet): چەندی.

کمیتە- ا.فر(کۆمیتە- komîte): کۆمیتە، لیژنە.

کمیچە- ا(کەمیچە- kemîçe): گولە ئەستێرە، کەمانچە.

کمیز- ا(کومیز- kumîz): پێشاو، میز.

کـــمـیـــســـــاریا- ا.فــر(کــۆمیـــســـاریا- kommisariya): کەلانتەری.

کـمـیـسـر- ا.فـر(کـۆمیـســەر- kommîser): سەردارۆغە، دارۆغەباشی، کەلانتەر.

کـمـیـسـیـون- ا.فـر(کۆمیـسـیـون- kommi- syûm): دەستە، ئەنجومەن.

کمیک- ص.فر(کۆمیک- komîk): کۆمیدی، ئەکتەر یان نووسەری کۆمیدی.

کـمـیـل- ا.ع(کـومـەیل- kumeyl): کـورت کـراوەی کـامـیـلە، نازناوی یەکـێکە لە یاوەرانی حەزرەتی عەلی کوڕی ئەبی تالیب.

کمین- ا.ع(کەمین- kemîn): کەمین، بۆسە.

کمین- ص.ن(کەمین- kemîn): کەمترین.

کـمـینگاه- ا.مر(کـەمـینگاه- kemîngah): جێی کەمین.

کـمـینه- ص.ن(کـەمـینە- kemîne): کـەمـتـر، کەمترین، بێ بەها.

کن- ا(کِن- kin): تەقەڵ، تەقەڵی درومان.

کنا- ا(کەنا- نا-kena): مەرز، سنوور، کەنار.

کنا- ص.فا(کونا- kuna) بکەر.

کنائس- ا.ع(کەنائیس- kenais): کڵێسان.

کنار- ا(کـەنار- kenar): قـەراغ، ڕەخ، کـەنار، لێوار.

کنار- ا(کونار- kunar): کونار: درەختێکە.

کنارنگ- ا.ص(کـــونـارەنـگ- kunareng): حاکم، والی، خونکار، فەرمانڕەوا.

کناره- ا(کـــەنـارە- kenare): کـــەنـار، ڕەخ، قەراخ.

کنارەگـــرد- ص.فـــا(کـــەنـارەگـــەرد- kenare gerd): کەنارەگیر، دوورەپەرێز.

کنارەگرتن- مص.ل(کەنارە گیریفتەن- kenare giriften): کەنارگرتن، ، دوورەپەرێزبوون.

کنارەگیر- ص.فا(کـەنارەگـیر- kenaregîr): گۆشەگیر، دوورەپەرێز، تەریک بوون.

کناز- ا(کـــەناز- kenaz): بن و بێـــخی بۆڵی خورما.

کناس- ا.ع(کـیـناس- kinas): لانەی ئاسک، حەشارگەی ئاسک.

کناس- ص.ع(کەنناس- kennas): کوچەماڵ، کەناس، زبڵڕێژ.

کناغ- ا(کـــوناغ- kunax): داوی ئاورێشم، جۆلاتەنە، داپیرۆشک.

کناک- ا(کەناک- kenak): زگ یەشە.

کنام- ا(کـــونام- kunam): لەوەڕگـــەولانە، لانەی گیانلەبەرانی دڕندە.

کنانه- ص(کەنانە- kenane): کۆنە.

کنانه- ا.ع(کینانە- kinane): تیردان.

کنایه- مص.ع(کینایە- kinaye): وشەیەک بۆ مـــانای حـــەقـیـــقی خـــۆی بەکـــار نەهێنرێ. توانج پۆشی، وەک «سیاکاسە» کە مەبەست لە بەغیل و پیسکەیە.

کنب- ا(کـــــەنەب- keneb): ڕووەکـــێکە، شادانە.

کنبوره- ا(کەنبورە- kenbûre): فێڵ و حیلە، تەڵەکەبازی.

کنبیزه- ا(کونبیزە- kunbîze): زرک، کرچ، کاڵەکی نەگەییوو.

کنتاک- ا.فر(کۆنتاک- kontak): تەماس.

کنترات- ا.فر(کۆنترات- kontrat): قەرارداد، بەڵێندان، پەیماننامە، قەولنامە، قۆنتەرات.

کنتـراست- ا.فـر(کـــۆنتـــراست- kontrast): کۆنتراست، جیاوازی هەست و بیرو ڕەنگان.

کنتـرباس- ا.فـر(کـــونتـــرباس- kontrbas): چەلۆ، ئامێرێکی مۆسیقایە.

کنترول- ا.فر(کۆنترۆڵ- kontrol): کۆنترۆڵ، تەفتیش.

کنتـرلر- ا.فـر(کـــۆنتـــرۆلۆر- kontrolor): مـوفـەتیش، تیـتی، بلیت بڕی شـانۆ، سینەمـاو قیتار.

کنج- ا(کونج- kunc): گۆشە، کونج، قانچە، چرچ و لۆچ، قوژبن.

کنج- ا(کەنج- kenc): زمانە چکۆڵەی مرۆڤ.

کنج- ص(کەنج- kenc): بەکەلەش، تۆکمەو زەلام.

کنجار- ص(کەنجار- kencar): تلّپە.

کنجد- ا(کونجید- kuncîd): رووەکێکە، کونجی.

کنجده- ا(کونجیده- kuncide): عەنزەرووت.

کنجک- ص(کونجەک- kuncek): تازە، نوێ، جوانە.

کنجک- ا(کەنجەک- kencek): نارەوەند، درەختێکە.

کنجکاو- ص.فا(کونجکاڤ- kunckav): کونجکاو، کنوکۆکار، بە دیقەت و ورد، کۆلەر.

کنجل- ص(کونجول- kuncul): کەچوکۆڵ.

کنجه- ا(کینجە- kince): جۆرە تکەیەکی گۆشتە.

کنجه- ص(کونجە- kunce): کەری کلک بڕیاگ.

کنجه- ا.فر(کۆنجە- konce): مۆڵەت، مادونی، ئیجازە.

کنجیده- ا(کونجیده- kuncîde): تلّپە.

کنخت- ا(کەنەخت- kenext): جەوهەری شمشێر، شمشێری ئاودار.

کند- ص(کوند- kund): هیواش و لەسەرخۆ، چەقۆی تیغکول.

کند- ا(کوند- kund): کۆتەرەداری قەوی و گەورە.

کند- ص(کوند- kund): ئازا، دلێر، عەگید، قارەمان، پاڵەوان.

کند- ا(کەند- kend): قەند.

کندا- ص(کوندا- kunda): فەیلەسوف، پیتۆل، زانا، پەندیار، سیحرباز، دلێری و ئازایەتی.

کنداگر- ص(کونداگەر- kundager): پیتۆڵ، پەندیار، زانا، دلێر، ئازا.

کندامویه-ا.مر(کوندامویە- kunda mûye): مەوی مادەرزاد، موویەک لە کاتی لە دایکبوونی منالا لە بەدەنیدابێ.

کنداور- ص(کونداڤەر- kunda ver): جەنگاوەر، عەگید، ئازا.

کنداوری- ا.مص(کونداڤەری- kundaverî): دلێری، گەورەیی.

کندر- ا(کوندور- kundur): جۆرە کەتیرەیەکی بۆنخۆشی هەندێ درەختە.

کندر- ا(کەندەر- kender): شار.

کندررومی- ا.مر(کوندور رومی- kundur rûmî): خاو ڕەو، مەستەکی، سەمغێکی بۆنخۆشە لە هەندێ درەخت و رووەکان دەگیرێ.

کندرو- ص.فا(کوندرەو- kundrew): خاوڕەو، پێچەوانەی تیژڕەو.

کندز- ا(کون دیز- kundiz): کۆنەقەڵا.

کندس- ا(کوندوس- kundus): جۆرە رووەکێکە.

کندش- ا(کونديش- kundiş): گلۆلە پەموی ئامادە بۆ رستن، دەستپێچکەپەموو.

کندک- ا(کوندەک- kundek): ورتکەنان.

کندلان- ا(کەندولان- kendulan): خێوەتی گەورە، سەراپەردە.

کندمند- ص.(کەندمەند- kendmend): وێرانە، خەرابە، عەمارەتێ داروخابێ و وێران بووبێ.

کندن- مص.م(کەندەن- kenden): هەڵکەندن، چەکاندن، لێک کردنەوەی دوو شتی پێکەوە چەسپاو.

کننده- ا.فا(کەنەندە- kenende): هەڵکەن، کەسێک شتێک لە شوێنێ هەڵکەنێ.

کنده- ا.مف(کەندە- kende): هەڵکەنراو، جێ لەقکراو.

کندو- ا(کـــەندوو- kendû): شـــانـەی مێشەنگان.

کندواله- ص(کـوندڤـاله- kundvale): لاوی بەهێز.

کندوره- ا(کـەندوره- kendûre): سـفـرەی چەرمی گەوره.

کندوکاو-ا٠مص(کـەندوکـاو-kendûkaw): لێکۆڵینەوه، تۆژینەوه، پشکنین

کندوکوب- ا.مص(کەندوکووب-kendûkûb): ئاژاوه، فەرتەنه، هەڵکەندن و کوتانەوه.

کندوله- ا(کەندوله- kendûle): شانەی مێش هەنگ.

کنده- ا(کـــونده- kunde): کـــۆتەرەدار، پارچەداری ئەستور.

کنده زانو- ا.مـــر(کــوندەی زانوو- kundey zanû): سەری ئەژنۆ، کەشکەژنۆ، سەری زرانی.

کندەکاری- ا.مص(کەندەکاری-kendekarî): کەندەکاری، کەندنی نەخش و نیگار لەدار.

کندەورش- ا.مـــــر(کـــــەندەڤــــەرەش- kendevereş): کەندولەند، کەندو قۆرت.

کنز- ا.ع(کەنز- kenz): گەنج، خەزنه.

کنز- ا (کەنەز- kenez): بن و بێخی هێشوی خورما.

کنسرت- ا.فـر(کـونسـێـرت- kunsirt): ئاهەنگێکی مۆسیقی کە بەئامێری جیاوازی مۆسیقا بەشێوەی هاوئاهەنگ لێ بدرێ، کۆنسێرت.

کنسرتو- ا(کونسیرتوو- kunsirtû): کۆنسێرتۆ، ئاهەنگێکی مۆسیقایە لە بابەتی سەمفۆنیا.

کنسرسیوم- ا.فـر(کـونسـورسـیـوم- kunsursiyum): کۆمپانیایەکی گەورەی لە چەند کۆمپانیایەک پێک هاتوو.

کنسرو- ا.فر(کونسیرڤ- kunsirv): مرەبا، مرەبای قوتو.

کنسرواتوار- ا.فـر(کـونسـێـرڤـاتوئار- kunsirvatûar): خـوێندنگەی تایبـەت بە مۆسیقا یان شانۆ.

کنسک- ص(کـینیسک- kinisk): قرچۆک، رەزیل، رژد، پیسکه.

کنسول- ا.فر(کونسوول- kunsûl): کونسول، نوێنەری دەوڵەت لە شارێکی بێگانەدا کە ئەرکی بە کاروباری هاوولاتیانی خۆیدا گەییشتنه.

کنسول گری- ا(کــونســول گـــەری- kunsûlgerî): کـونسـولخـانه، ئۆفـیـسی کونسول.

کنسولتاسیون- ا.فر(کونسول تاسیون- kunsûl tasyûn): گەنگەشه، راوێژو تەگبیر.

کنسولیار- ا.مر(کونسوڵیار- kunsûlyar): جێگری کونسول.

کنش- ا.مص(کونیش- kuniş): کار، کردار، ئیش.

کنشت- ا (کـونیشت- kunişt): دێر، ئاتەشگەده، پەرستگەی مەسیحیان، پەرستگەی جولەکان، کڵێسا.

کنشتو- ا(کـەنەشتوو- keneştû): ئەسپوون.

کنغاله- ص(کـینغـاله- kinxale): منداڵباز، هەتیوباز.

کنف- ا(کەنەف- kenef): جۆره رووەکێکه.

کنف- ا.ع(کـەنەف- kenef): سـایه، باڵی مەل، قەراخ، کەنار، لێوار، رەخ.

کنفت- ص(کینیفت- kinift): چڵکن، پیس، زایه، شەرمەزار.

کنفدراسیون- ا.فـر(کـون فـیـدراسـیـوون- kunfidirasyûn): کۆندفیدراسیون، یەکێتیی چەند ناوچەیەک کـە بە هەمـوویان یەک دەوڵەت پێک بهێنن، بەلام هەر یەکـێک لەو ناوچانه خۆبیوونی داخلی خۆی هەبێ.

کنفرانس- ا.فـر(کـونفـرانس- kunfrans): کـۆنفـرانس، وتاربێـژی، کـۆبوونەوه دەربارەی مەسەلەیەک.

کنک- ص(کینیک- kinik): گوێزی سەخت، رژد، رەزیل ، ئاڵچاخ، پیسکه.

کنکاش- ا(کەنکاش- kenkaş): گەنگەشە، راوێژو تەگبیر.

کنکاشستان- ا.مر(کەنکاشیستان- kenkaşistan): ئەنجومەنی راوێژکاران، شوێنی راوێژو تەگبیران.

کنکور- ا.فر(کونکوور- kunkûr): قەرەباڵغی و خڕبوونەوەی کۆمەڵێک کە بۆ یەک شوێن بچن، هاوئاهەنگی، هاوکاری، پێشبڕکێ، هەڤڕکی، تاقیکردنەوە.

کنگ- ا.ص(کەنگ- keng): باڵ، باڵی مەل، چڵ، لقی درەخت، سایە.

کنگ- ا.ص(کینگ- king): بێ شەرم، لووسکە، کوڕی بە هەیکەل.

کنگر- ص(کونگور- kungur): گەدای پڕ روو، دەرۆزەچی روودار، کوندەپەپوو.

کنگر- ا(کەنگەر- kenger): کنگر.

کنگر فرنگی- ا.مر(کەنگەر فەرەنگی- kenger-ferengî): جۆرە سەوزەیەکە دەخورێ.

کنگره- ا(کونگورە- kungure): مۆرەی سەر دیوار.

کنگره- ا.فر(کونگرە- kungre): کۆنگرە.

کنگری- ا(کینگیری- kingirî): جۆرە سازێکە لە هندوستاندا باوە.

کنند- ا(کەنەند- kenerd): جۆرە بێڵێکی سەر کەچە دڕکی پێ هەڵدەکەنن، پاچ.

کنو- ا(کەنەو- kenew): جۆرە رووەکێکە.

کنوچه- ا(کەنەوچە- kenewçe): گیایەکی بۆنخۆشە.

کنود- ا.مص.ع(کونود- kunûd): ناشوکری کردن، کفری نیعمەت.

کنود- ص.ع(کەنوود- kenûd): ناشوکر، یاخی، بەدنمەکی، بەغیل.

کنودانه- ا.مر(کەنوودانە- kenûdane): شادانە.

کنور- ا(کەنوور- kenûr): کەندووی دانەوێڵە، شانەی مێش هەنگ.

کنور- ا(کونوور- kunûr): هەورە تریشقە.

کنوز- ا.ع(کونووز- kunûz): گەنج، کەنز، خەزنە.

کنوزه- ا(کەنووزە- kenûze): پەمووی خۆشەکراو.

کنون- ق(کونون- kunûn): ئێستا، نهۆ، نها، هەنووکە، ئیرەنگە.

کنه- ا(کەنە- kene): گەنە.

کنه- ا(کونەنە- kunne): سابات، سێبەر، ئاسمانەی سەر دەرگای ماڵەوە، پلیتەی چرا.

کنه- ا.ع(کونە- kunh): جەوهەر، ئەسڵ، حەقیقەت و ئەنجامی شتێک.

کنی- ا.ع(کونا- kuna): کونیە، لەقەب، نازناو.

کنی- ا.ص.ع(کەنیی- kenî): هاو لەقەب، دوو کەس لەقب و کونیەیان وەکو یەک بێ.

کنیاک- ا.فر(کونیاک- kunyak): کۆنیاک، جۆرە خواردنەوەیەکی گرانبەهایە.

کنیز- ا.ص(کەنیز- kenîz): کەنیزەک، کارەکەر، قەرەواش.

کنیزک- ا.ص(کەنیزەک- kenîzek): کەنیزی مناڵکار، کەم تەمەن.

کنیس- ا.ع(کەنیس- kenîs): پەرستگەی جوولەکان.

کنیسه- ا.ع(کەنیسە- kenîse): کڵێسا، پەرستگەی مەسیحییان.

کنیه- ا.ع(کونیە- kunye): لەقەب، نازناو.

کو- (کوو- kû): ئامرازی پرسیار، کوا.

کو- ص(کەو- kew): زیرەک، بە ئاوەز، دلێر، قارەمان.

کوار- ا(کەڤار- kevar): سەبەتەی میوە، قەرتاڵە ،بەرچنە.

کوارتت- ا.فر(کوئارتیت- kuartit): بەرهەمێک کە بۆ چوارساز یان چوار نەواژەن دروستکرابێ.

کـوارتز- ا.فر(کـوئارتز- kuartz): بەردێکە لە بلوور دەچێت.

کـــوارث- ا.ع(کـــەڤـــاریس- kevaris): کارەسات، بەڵاو مسیبەت، وەیشوومە.

کواز- ا(کەڤاز- kevas): گۆزە.

کواژ- ا(کەڤـار- kevaj): تانە، سـەرزەنشت، شۆخی، سوعبەت، گاڵتە.

کواسر- ا.ع(کەڤاسیـر- kevasir): باڵندەێن شکاری.

کـواش- ا(کـوڤـاش- kuvaş): جـۆر، تەرز، تەرح.

کـواعب- ص.ع(کـەڤـائیب- kuvaib): ژنانی مەمک هەنار.

کـــواکب- ا.ع(کـــەڤـــاکـیب- kevakib): ئەستێران، هەسارەکان.

کوالیدن- مص.ل(کوڤالیدەن- kuvalîden): نەشـونما کـردن، گـەشـەکـردن، پاشـەکـەوت و کۆکردنەوە.

کوئیور- ا.فر(کوئیڤەر- kuiver): مس.

کوب- ا.ع(کوب- kûb): گۆزە، جام.

کوب- ا(کووب- kûb): ئازار، ئاسیو، شیشی لێخوڕینی فیل.

کـوب- ا(کـووب- kûb): شـەش پاڵۆ، هەشت گۆشە.

کـوبال- ا(کـوبال- kûbal): بڕۆکـراوەو مل ئەستور، گورز، ئەستوون.

کوبش- ا.مص(کوبیش- kûbiş): کوتان.

کوبل- ا(کووبەل- kûbel): شکۆفە، خونچە، پونگە.

کوبن- ا(کووبەن- kûben): چەکوش.

کوبە ا(کووبە- kûbe): چەکوش، کوتەک.

کـوبیـدن- مص.م(کـووبیـدەن- kûbîden): کوتین، لێدانی شتێک بە چەکوش یان بەرد.

کوبندە- ا.فا(کووبەندە- kûbende): کەسێک شتێک بکوتێ، کوتەر، لێدەر.

کوبیدە- ا.مف(کووبیدە- kûbîde): کـوتراو، لێدراو.

کوبیسم- ا.فر(کووبیسم- kûbîsm): کوبیزم، جۆرە نیگارکێشـیـیـەکـە کـە لەلایەن بیکاسـۆوە داهێنراوە.

کوبین- ا(کووبین- kûbîn): گەڵا کوتک.

کوپارە- ا(کووپارە- kûpare): گاگەل.

کـوپال- ا(کـووپال- kûpal): بڕۆکـراوەی مل ئەستوور، ئەستون، گورز.

کوپک- ا(کووپیک- kûpik): کۆپیک، پارەی باوی روسی.

کوپلە- ا(کووپەلە- kûpele): شکۆفە، کاکۆڵ، قفڵ، قوبە.

کوپن- ا.فر(کووپون- kûpun): کۆپین، بەش.

کـــوپە- ا.فـــر(کـــووپە- kûpe): جـــۆرە گالیسکەیەکە، فارگۆن.

کـوت- ا(کـوت- kût): کـەڵەکـە، کـۆمـەڵە، کۆمەڵەبەرد.

کوتار- ا(کوتار- kûtar): داڵان.

کوتاە- ص(کـوتاە- kûtah): بچـووک، منداڵ، کورت، درێغی و تەخسیر.

کوتوال- ا(کوتڤال- kûtval): پاسەوانی قەڵا، دژوان.

کـوتولە- ص(کـوتولە- kûtûle): کـوڵەباڵا، شەمۆلە، گرگن.

کوتە- ص(کووتەهـ- kûteh): کورت، کوڵ.

کـــوثر- ا.ع(کـــەوســـەر- kewser): هەر شـتـێکی زۆرو فـرەو کـەڵەکـەبوو، کـەسی گـەورەی بەخـشندەو خـێرخـواز، ناوی رووبارێکی بەهەشتە.

کوچ- ا(کووچ- kûç): کـوندەپەپوو، بایەقـوش، جوغد.

کوچ- ص(کووچ- kûç): خێل و قیچ.

کوچ- ا(کووچ- kûç): کۆچ، تایفەو ماڵبات.

کوچ- ا(کووچ- kûç): ناوی تایفەیەک بووە.

کوچاندن- مص.م(کووچاندەن- kûçanden): کۆچاندن، دەرکردن، ڕەتاندن، تاراندن.

کوچک- ص(کووچەک- kûçek): گچکە، بچووک، بویچک.

کوچک ابدال- ص.مر(کوچەک ئەبدال- kûçek ebdal): لە ناو جماعەتی موریداندا، موریدێ لەوانی تر بچووکتر بێ، دەروێشە چکۆڵە.

کوچکین- ص.ت(کووچەکین- kûçekîn): بچووکترین، وردترین.

کوچلو- ص(کووچولوو- kûçûlû): زۆر بچووک، منداڵی بچووک، بچکۆڵە.

کوچه- ا(کووچە- kûçe): کووچە، کۆڵانی تەسک.

کوچیدن- مص.ل(کووچیدەن- kûçîden): کۆچ کردن.

کوخ- ا.ع(کووخ- kûx): کوختە، کوخ.

کود- ا(کوود- kûd): خەرمان، پەیین.

کودئین- ا.فر(کوودیین- kûdîyn): روحی ئەفیوون، جەوهەری ئەفیوون.

کودتا- ا.فر(کوودیتا- kûdita): کودەتا.

کودەر- ا(کووددەرە- kûdere): جۆرە مراوییەکە.

کودرست- ا.مر(کووددروست- kûdrust): لەزمانی رووەکناسیدا بەو رووەک و گیایانە دەگوترێ کە بەپەیین دەڕوێن.

کودک- ص(کوودەک- kûdek): منداڵ، کچ یان کوڕی منداڵ.

کودکانه- ق.ص(کوودەکانە- kûdekane): منالآنە.

کودکستان- ا.مر(کوودەکیستان- kûdekistan): زارۆکستان، باخچەی ساوایان.

کودن- ص(کەودەن- kewden): کەودەن، گەلحۆ، گەوج، گێل.

کور- ص(کوور- kûr): نابینا، کوێر، کۆرە.

کوراب- ا.مر(کووراب- kûrab): شۆرەزار، شۆراخ، تراویلکە.

کورار- ا.فر(کوورار- kûrar): مادەیەکی ژەهردارە لە هەندێ گیاو رووەکان دەگیرێت.

کورالین- ا.فر(کووڕالین- kûralîn): جۆرێ خەنەتیلکەو قەوزەی دەریاییە.

کوران- ص.فر(کووران- kûran): تەزوی کارەبا، هاتنی ئاو، رەوان.

کورانه- ق(کوورانە- kûrane): کوێرانە.

کورباطن- ص.مر(کووڕباتین- kûrbatin): دڵڕەش، کاڵفام.

کوربخت- ص.مر(کووربەخت- kûrbext): کەڵۆڵ، بەخت کوێر، بەدبەخت، بێ شانس، نەگبەت،

کوردیپلماتیک- ا.فر(کووردیپلوماتیک- kûrdiplumatîk): کۆی دیپلوماتکارانی وڵات لە پایتەختی وڵاتێکی دی.

کوردین- ا(کووردین- kûrdîn): پەلاس، شڕو شیتاڵ.

کورس- ا(کەڤەرس- kevers): قژی لوول، چڵکی لەش یان جلو بەرگ.

کورس- ا.فر(کوورس- kûrs): راکردن، پێشبڕکێ، کێبڕکێ.

کورک- ا(کەورەک- kewrek): زیپکە.

کورکورانه- ق(کوورکوورانە- kûr kûrane): کوێرانە.

کورگیاه- ا.مر(کەڤەر گیاهـ- kever gîyah): درەختێکە لە دارگوێز دەچێ.

کورمار- ا.مر(کوورمار- kûrmar): کوێرەمار، جۆرە مارێکی بێ ژەهرە، مێرووان دەخوات.

کوروکبود- ص.مر(کوورو کەبوود- kûrû kebûd): تاریک و نوتەک، ناشیرین و ناپەسند.

کوره- ا(کوورە- kûre): کوورە، ئاگردان، کوورەی کەرپوچ و گەج و سوالەت، کوورەی ئاسنگەران.

کــوره- ا(کـــووره- kûre): ناوچه، شـــار، شارستان.

کـــورەده- ص.مـــر(کـــوورەدەه- kûredeh): کوێرەدێ.

کـــورەراه- ص.مـــر(کـــوورەراه- kûrerah): کوێرەڕێ، تولەڕێی ناهەموارو عاسی.

کـوریدور- ا.فـر(کووریدور- kûrîdûr): دالآن، ڕاڕەو.

کـوریزا- ا.فـر(کـووریزا- kûrîza): هەلآمـەت، پەسیو، سەرمابوون.

کوز- ا.ص(کووز- kûz): قەمور.

کوزر- ا(کووزەر- kûzer): کۆزەر..

کوزگک- ا(کووزەگەک- kûzegek): گۆزیلە، گۆزەی بچووک.

کوزە- ا(کوزە- kûze): گۆزە.

کوژ- ا.ص(کووژ- kûj): قەموور، کۆم، کووڕ.

کـوژپشت- ص.مـر(کـووژ پوشت-kûj puşt): قەموور، پشت کووڕ.

کوژە- ا.ص(کووژە- kûje): گوێدرێژی سپی.

کوس- ا(کووس- kûs): دەهۆڵ، دۆڵ.

کوس- ا(کووس- kûs): کۆست، جەزرەبە.

کـوستن- مص.م(کوسـتەن- kûsten): کـوتان، ئازاردان، ڕەنجاندن، ئەزیەت دان.

کــوسج- ص.ع(کــوســەج- kûsec): پیــاوی کۆسە، کۆسەماسی.

کوسک- ا(کەڤیسک- kevisk): پاقلە.

کــوسن- ا.فـر(کــووسین- kûssin): ســەرین، بالیف، سەنیا، سەرینگە.

کوسە- ص(کووسە- kûse): کۆسە، پیاوێک تەنیـــا چەناگـــەی تەنکە مـــوبەکی هەبێ و ڕوومەتەکانی بێ موون.

کوسەبرنشین- ا.مر(کووسە بەرنیـشین- kûse ber nişîn): ناوی جـەژنێکە لە کـۆنا باوبووە، لە هەوەڵی مـانگی ئازەردا پیـاوێکی کـۆسـەیان سـواری کـەر دەکـردو ئەو پیـاوە باوەشـێنێکی بە دەسـتـەوە دەگـرت و خـۆی باوەشـێن دەکـرد و دادو بێدادی لە دەست گـەرما دەکـرد و خـەڵکی بەفـرو ئاویان پێدا دەکردو لە هەر دوکانێک شتێکی وەر دەگرت، کۆسەوەوی.

کـــوســـەمـــاهی- ا.مـــر(کـــوســـەمـــاهی- kûsemahî): کۆسـەماسی، جۆرە مـاسـیـیـەکی گەورەی دڕە.

کوشا- ص.فـا(کـوشـا- kûşa): کـۆشـشـکار، هەوڵدەر.

کوشاد- ا(کووشاد- kûşad): جۆرە ڕووەکێکە.

کوشش- ا.مص(کـووشـیش- kûşiş): کـۆشش، هەوڵدان.

کوشک- ا(کووشک- kûşk): کۆشک ، قەسر.

کوشنە- ا(کوشنە- kûşne): قیست.

کـوشـیـدن- مص.ل(کـووشـیـدەن- kûşîden): تێکۆشان، هەوڵدان.

کـوف- ا(کــووف- kûf): کـوند، کـوندەپەپوو، جوغد، بایەقوش.

کــوفت- ا(کـــووفت- kûft): ئازار، ئەزیـەت، نەخۆشی سفلیس.

کوفتن- مص.ل(کووفـتـەن- kûften): شـتـێک بە بەرد یان شـتـێکی دی بکوتن و وردی بکەن ئەزیەتدان، ئازاردان.

کوفتە- ا(کووفتە- kûfte): کفتە.

کوفجان- ا(کووفجان- kûfcan): قەفەز، جێی تەنگ.

کـوفـشـانە- ا.ص(کـووفـشـانە- kûfşane): جۆلآ.

کوفی- ص.ن(کـووفی- kûfî): خـەڵکی شـاری کوفەی عێراق، خەتی کوفی.

کـوفـیـە- ا.ع(کـووفـیـیـە- kûfiye): چەفێ، جەمەدانی.

کـــوک- ا(کـــووک- kûk): تەقـــەڵی درشت بەدەست تاپاشان بە مەکینە بیدورون، کۆک.

کوک زدن- مص.م(کووک زەدەن- kûk zeden): تەقەڵ لێدان.

کوککردن- مص.م(کووک کەردەن- kûk kerden): کۆک کردن و هاوئاهەنگاندنی ئامێرێن مۆسیقا، کۆک کردن و میقاتکردنی سەعات.

کوک شدن- مص.ل(کووک شودەن- kûk şuden): توورەبوون.

کوک- ا(کووک- kûk): کاهوو.

کوکا- ا.فر(کووکا- kûka): جۆرە درەختێکە.

کوکائین- ا.فر(کووکائین- kûkain): مادەیەکە کە لە درەختی کوکا دەگیرێ، کۆکاین.

کوکب- ا.ع(کەوکەب- kewkeb): ئەستێرە، هەسارە.

کوکبە- ا.ع(کەوکەبە- kewkebe): پۆلە سوارێک، تاقمە خەڵکێک، فەڕو شکۆ، ئەستێرە.

کوکتیل- ا.انگل(کووکتیل- kûktîl): کۆکتێل، خواردنەوەی تێکەڵ.

کوکلە- ا(کەوکەلە- kewkele): شانەبەسەر، پەپوەسلێمانکە، پەپلەسلێمانە.

کوکن- ا(کووکەن- kûken): بایەقوش، کوندەپەپوو.

کوکنار- ا(کووکنار- kûknar): خەشخاش، گوڵی تلیاک، قۆزاخەی تلیاک.

کوکو- ا(کووکوو- kûkû): کوکوختی.

کوکو- ا(کووکوو- kûkû): هێلکەو سەوزەو پەتاتەی سورەوەکراو.

کوکوز- ا(کووکووز- kûkûz): جۆرە قوماشێکی تەنک و ناسک بووە.

کول- ا(کوول- kûl): کۆڵ، شان.

کول- ا(کوول- kûl): گۆل، حەوز، گۆلاو، شوێنێ کە ئاوێکی کەمی تیا وەستابێ، کۆل.

کول- ا(کەڤەل- kevel): کەوڵ، پۆسین، فەروە.

کول- ص(کوول- kûl): کول، ئەسپی خاو، خێل و قیچ، کوندەپەپوو.

کول- ا(کەڤەل- kevel): بۆری گەورەی چیمەنتۆ کە دەخرێتە ئاوەڕۆی کەناڵی ئاو تا کەناڵەکە نەنیشێت.

کولاب- ا.مر(کوولاب- kûlab): گۆلاو، حەوز، کۆلی ئاو.

کولاک- ا(کوولاک- kûlak): تۆفان، شەپۆلی دەریا.

کولخ- ا(کوولەخ- kûlex): گوڵخەن، توون، ئاگردان.

کولر- ا.انگل(کوولەر- kûler): فێنک کەرەوە، ئامێری فێنک کەرەوەی هەوای ئوتاغ.

کولک- ا(کەولەک- kewlek): سەبەتەیەکی بچووکە کە ژنانی دێهاتی لە پای خەرەک دایدەنێن و گلۆڵە بەنی تێ دەکەن.

کولنج- ا(کولەنج- kûlenc): قۆڵنج.

کولنگ- ص(کوولەنگ- kûleng): لووسکە، حیز، قوندەر.

کولون- ا.فر(کوولوون- kûlûn): قۆلۆن.

کولە- ا(کوولە- kûle): کۆڵ، کۆڵەبار، چاڵ.

کولە- ص(کەولە- kewle): خوارو خێچ.

کولەخس- ا.مر(کوولەخەس- kûlexes): رووەکێکە.

کولی- ا(کەولی- kewlî): کێوەلی، قەرەج.

کولیت- ا.فر(کوولیت- kûlît): نەخۆشی قۆلۆن.

کولیدن- مص.م(کوولیدەن- kûlîden): هەڵکەندن، شۆوکردنی زەوی، هەڵکۆڵینی زەوی.

کوم- ا(کووم- kûm): سەوزەی کەناری حەوز یان روبار.

کومش- ا.ص(کوومیش- kûmiş): بیرهەڵکەن، کارێزکەن، قومش لێدەر.

کومە- ا(کوومە- kûme): کەپری لە لق و پۆپی درەخت دروستکراو.

کون- ا (کەڤەن- keven): درەختێکە، گەوەن.

کون- ا.ع(کەون- kewn): بوون، گەردون.

کوندە- ا(کەڤەندە- kevende): ڕەشکەی کاکێشان، زرکەکاڵەک.

کوە- ا(کووه- kûh): کێو، کۆ، چیا، شاخ، جەوەڵ.

کوە- ا.ع(کووڤە- kûve): کون، کلاو ڕۆژنە.

کوهان- ا(کووهان- kûhan): کۆپەوانەی وشتر، کۆپارە، لوور.

کوهپایە-ا.مر(کووهپایە- kûhpaye): بناری کێو، پایینی چیا، داوێنی شاخ.

کوهج- ا(کووهەج- kûhec): گۆێژ.

کوهسار- ا.مر(کووهسار- kûhsar): کۆجار، کۆسار.

کوهستان- ا.مر(کووهیستان- kûhistan): کوێستان، شوێنێ کێوی زۆربێ، وڵاتی شاخ وداخ.

کوە کاف- ص.فا(کووه کاف- kûh kaf): کێوبڕ، کێوکەن.

کوهکان- ا.ص(کووهکان- kûhkan): کێوکەن.

کوهکن- ا.ص(کووهکەن- kûhken): کێوکەن، نازناوی فەرهادی ئاشقی شیرینە.

کوەنورد- ص.فا(کووه نەڤەرد- kûh neverd): شاخەوان.

کوهە- ا(کووهە- khûhe): بەرزی، قەڵپوسی زین، شەپۆلی ئاو.

کوی-ا(کووی- kûy): گەڕەک، شارێ.

کویج- ا(کووڤیج- kûvic): گۆێژ.

کویر- ا(کەڤیر- kevir): شۆراخ، شوێنی شۆرەکات، سەراب، تراویلکە، شۆرەزار.

کویز- ا(کەڤیز- kevîz): کونج، قوڕنە، سوچی ماڵ، گۆشە، قانچە.

کویژ- ا(کەڤیژ- kevîj): گۆێژ، گوهیژ، بلچ، بلت، گڤیش.

کویستن. مص.م(کووڤیستەن- kûvîsten): کوتین، کوتینی دانەوێڵەو شتی دی.

کویستە- ا.مف(کووڤیستە- kûvîste): کوتراو.

کویش- ا(کەڤیش- kevîs): گادۆش، دەفرێ کە مانگای تیا دەدۆشن.

کە- ا(کووه- kûh): کێو، شاخ، چیا، جەوەڵ.

کە- ا(کەه- keh): کا.

کە- ص(کیه- kih): چکۆلە.

کها- ص(کەها- keha): شەرمەزار.

کهاب- ا.مر(کەهاب- kehab): زەمادێک لە کاو گیای دەرمانی دروست بکرێ و لە زام و برینی حەیوانات بنرێ.

کهانت- ا.مص. ع(کیهانەت- kihanet): غەیب زانی، غەیبگۆیی، پیشەی کاهینی.

کهبد- ا.ص(کوهبود- kuhbud): کێونشین، خواپەرستێک لە کێودا ماڵوچکەیەکی بۆ خواپەرستی دروست کردبێ.

کهبل- ص(کەهبەل- kehbel): نەزان، گەوج.

کهتاب- ا(کەهتاب- kehtab): بڕوانە: (کەهاب).

کهتر- ص.ت(کیهتەر- kihter): بچووکتر.

کهر- ص(کەهەر- keher): ئەسپی سوری مەیلەو ڕەش.

کهربا- ا.مر(کەهروبا- kehruba): کارەبا.

کهربای سیاە- ا.مر(کەهروبای سیاه- kehrubay siyah): جۆرە زوخاڵێکی قایم و بریقەدارە.

کهرە- ا(کەهرە- kehre): کارژۆڵەی شیرخۆر.

کهسار- ا.مر(کوهسار- kuhsar): کۆسار.

کهستان- ا.مر(کوهیستان- kuhistan): کێویستان، کوێستان، زۆزان.

کهسلە- ص(کەهسەلە- kehsele): گەوج، نادان، نەزان، گێل.

کهف- ا.ع(کەهف- kehf): شکەفت، ئەشکەوت، غار، پەناگە.

کهکان- ا.ص(کووهکەن- kûhken): کێوکەن.

کهکشان- ا.مر(کەهکەشان- kehkeşan): کاکێشان، کەشکەلان، ڕێگەی کادز، ڕێی حاجیان.

کهل- ص.ع(کەهل- kehl): پیاوێک تەمەنی لە نێوان ٣٠- ٥٠ ساڵ بێ، واتە پیاوی بە ئەزموون.

کهن- ص(کوهەن- kuhen): کۆنە، دێرینە.

کهن دژ- ص(کوهەن دیژ- kuhen dij): کۆنە قەلا، دنیا.

کهنسال- ص.مر(کوهەنسال- kuhen sal): پیر، بەتەمەن، تەمەندار.

کهنه- ا.ع(کەهەنە- kehene): کاهینان.

کهنه- ص(کوهنە- kuhne): کۆنە، دێرینە.

کهور- ا(کەهوور- kehûr): درەختێکە.

کهوف- ا.ع(کوهووف- kuhûf): شکەفتان، ئەشکەوتان.

کهولت- مص.ل.ع(کوهوولەت- kuhûlet): پیربوون، پیری.

کهیر- ا(کەهیر- kehîr): حەساسیەت، هەو.

کهین- ص(کیهین- kihîn): بچووک، بچوکتر.

کی- حر(کەی- key): کەی؟.

کی- حر(کی- kî): کێ؟.

کی- ص(کەی- key): عینوانی پاشایانی کەیانی وەکو کەیخوسرەو، کەی قوباد، کەی کاوس، پاشای گەورە، شاهنشا.

کی- مص.م.ع(کەی- key): داغکردن، داغکردنی پێستی بەدەن بە شیشی سورەوەکراو.

کیا- ا.ص(کیا- kiya): گەورە، خاوەن، خودان، خوا، پاشا، مەرزەوان، حوکمڕان.

کیایی- ص(کیایی- kiyayî): گەورەیی، فەرمانڕەوایی.

کیاخن- ا(کەیاخەن- keyaxen): نەرمی، ئارامی.

کیاده- ص(کیادە- kiyade): ریسوا، بەدناو، ناوزڕاو، بێ ئابرو.

کیار- ا(کییار- kiyar): تەمەڵی.

کیارا- ا(کەیارا- keyara): خەم و پەژارە، بێزاری، تاسە، بێزوو.

کیارنگ- ص(کەیارەنگ- keyareng): پاک، خاوێن، ناسک، ڕەنگی پاک و خاوێن.

کیازند- ص(کییازەند- kiyazend): خاوەن شکۆ، پاشای مەزن.

کیاست- ا.مص(کییاسەت- kiyaset): زیرەکی، هوشیاری.

کیاگن- ص(کەیاگین- keyagin): ناهەموار، درشت.

کیال- ص.ع(کەییال- keyyal): پێوانەکەر.

کیان- ا(کەیان- keyan): پاشای گەورە، ناوی زنجیرەیەک پاشایانی ئێرانی دوای پێشدادییەکانە.

کیان- ا(کویان- kuyan): خێوەت، خێوەتێن خەڵکی سارانیشین.

کیان- مص.ل.ع(کییان- kiyan): بوون، تەبیعەت، پەیدابوون.

کیانا- ا(کییانا- kiyana): تەبیعەت، جەوهەری هەر شتێک.

کیبانیدن- مص.م(کیبانیدەن- kibanîden): خوارکردن، کەچکردن، لادان.

کیبیدن- مص.ل(کیبیدەن- kîbîden): لەرێ لادان، کەچرۆیین، گەڕاندنەوە.

کیبنده- ا.فا(کیبەندە- kîbende): لادەر، لە رێ دەرچوو، گومڕا.

کیپ- ص(کیپ- kîp): پڕ، تەژی،

کیچ- ص(کیچ- kîç): پەڕاگەندە، پەریشان، کەم، هێواش.

کیخ- ا(کیخ- kîx): ریپۆقی چاو.

کیخسروی- ص.ن(کەی خوسرەڤی- keyxusrevî): کەیخوسرەوی، یەکێک بووە لەپاشایانی کەیانی و کوڕی سیاوەش بووە، ناوی یەکێک لە سی ئاوازەکەی باربەد بووە.

کید- ا.ع(کەید- keyd): حیلە، فێڵ، تەڵەکە.
کیز- ا(کیز- kîz): لباد.
کیس- ا(کیس- kîs): چرچ و لۆچ.
کیس- ا.ع(کیس- kîs): کیسە، توورەکە.
کـیس- ص.ع(کـەییس- keyyis): زیرەک، هوشیار.
کیسان- ا.ع(کـەیسـان- keysan): غـەدر، بێوەفایی.
کیسنە- ا(کیـسـەنە- kisene): بەنی لەسەر تەشی هەڵکراو.
کیسە- ا(کیسە- kîse): کیسە.
کـیسـەبر- ص.فـا(کـیـسـەبور- kîsebur): گیرفانبڕ.
کیسەداران- ا.مر(کیسەداران- kîse daran): ئەو گیـانلەبەرانەی لە ژێر سکیـان کیـسـە هەیەو بێـچـووەکـانی خـۆیانی تیـا پەروەردە دەکـەن، کیسەداران.
کیسەی صفرا- ا.مر(کیسـەی سەفرا- kîsey sefra): زراو، کیسەی زەرداو.
کیسەکشیش- ا.مر(کیسـەکـەشیش- kîse keşîş): جۆرە رووەکێکە.
کیش- ا(کیش- kîş): دین، ئایین.
کـیش- ا(کـیش- kîş): جـۆرە قـومـاشـێکی کەتانە، لەچکی ژن.
کیش- ا(کیش- kîş): تیردان.
کیغ- ا(کیغ- kîx): ریپۆقی چاو.
کیف- ا.ع(کیف- kîf): کیف، جزدان.
کیف- ا.ع(کەیف-keyf): چۆن؟
کیفر- ا(کەیفەر- keyfer): سزا.
کیفر- ا(کەیفەر- keyfer): بەردێکە لە کۆنا لەسەر دیواری بورج یان قەڵا دادەنرا تا کاتێ دژمن نزیک بوایەتەوە بیدەن بەسەریدا.
کـیـفـر- ا(کـەیفـەر- keyfer): قـاپی شـیـرو ماست.
کیفر خواست- ا.مر(کەیفەر خاست- keyfer xast): ئیدیعانامەی دادستان.
کیفیت- ا.ع(کەیفییەت-keyfiyet): چۆنیەتی.
کیک- ا(کەیک- keyk): کێچ.
کیک- ا(کەیک-keyk): بیلبیلەی چاو.
کیک- ا.انگل(کەیک- keyk): کێک.
کیکیز- ا(کەیکیز- keykîz): تەڕەتیزە.
کیل- ص(کیل- kîl): خوارو خێچ.
کیل- ا(کییەل- kiyel): گۆیژ، گڤیش.
کیل- ا.ع(کەیل- keyl): پێوانە.
کیلو- ا.فـر(کـیلوو- kîlû): کـیلۆ، بە مـانای هەزار دێ.
کیلوگرم- ا.مر.فر(کیلوگیرام- kîlû giram): هەزار گرام.
کیلومتر- ا.فر(کیلومیـتر- kîlû mitr): هەزار مەتر.
کیلە- ا.ع(کەیلە- keyle): پەیمانە، پێوانە.
کـیـمـاک- ا(کـەیماک- keymak): قـەیماغ، سەرشیر، سەرتوێژ، سەرتو.
کیماک- ا(کیماک- kîmak): کەژوو، کەژگ.
کیمخت- ا(کیـموخت- kîmuxt): پێـستی خۆشەکراوی ئەسپ یان وڵاخ.
کیمیا- ا(کیمیا- kîmya): کیمیا.
کیمیاگر- ص.فا(کیـمیاگەر-kîmyager): کەسێک خەریکی زانستی کیمیابێ.
کـیـمـیـایی- ص.ن(کـیـمـیـایی- kîmyayî): کیمیایی.
کین- ا(کین- kîn): کینە، قین، قینە بەرایەتی، بوغز.
کین ایرج- ا.مـر(کین ئیـرەج- kîn irec): ئاهەنگێکی مۆسیقایە.
کین سیاوش- ا.مـر(کین سـیـاڤـەش- kîn siyaveş): نـاوی یەکـێکە لە سی ئاوازەکـەی باربەد.

کینونت- مص.ل.ع(کەینونەت- keynûnet): بوون.

کینه- ا (کیینه- kîne): کەرب و کینه، رق و بوغز.

کینه‌توز- ا(کینه توز- kîne tûz): رقن، تۆڵەئەستێن.

کینه ور- ص(کینەڤەر- kînever): بوغزن، بەدخوا.

کیوان- ا(کەیڤان- keyvan): کەیوان، ئەستێرەیەکی گەڕۆکە، (زوحەل)

کیوسک- ا.فر(کیوسک- kiyusk): دوکانوچکەی سەر شۆستەو قەراخ ڕێگا بۆ ڕۆژنامەفرۆشی و ئەو شتانە، کوشک.

کیهان- ا(کەیهان- keyhan): جیهان، دنیا، گێتی، ڕۆژگار.

کیهان خدیو- ص.مر(کەیهان خدیڤ- keyhan xdîv): پاشای گەورە، پاشای عالەم.

کیی- ص.ن(کەیی-keyî): پاشایی.

گ

گ- حر(**گ**- g):
پیتی بیست و شەشەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (گاف) دەخوێنرێتەوە، ئەم پیتە لە زمانی عەرەبیدا نییەو، لە حەساوی ئەبجەدا لە جیاتی کاف بە (٢٠) دەژمێردرێ.

گاباردین- ا.فر(گاباردین- gabardîn): گەبەردین، جۆرە قوماشێکە.

گابارە- ا(گابارە- gabare): گاگەل، غارو ئەشکەوتی ناو شاخان.

گات- ا(گات- gat): کۆنترین و پیرۆزترین بەشی ئاڤێستا، گاتا، یەکەمین نەزمی ئێرانییە کە لە دێر زەمانەوە ماوەتەوەو بەشی سەرەکی قسەکانی زەردەشتەو بریتییە لە ١٧ فەسڵ و ٢٣٨ پارچەیان ٨٩٦ بەیت.

گار- (گار- gar): پاشگرەو، دەچێتە سەر وشەو بە زۆری مانای بکەری دەداتێ، وەک: (پروردگار).

گار- ا.فر(گار- gar): وێستگەی قیتار.

گاراژ- ا.فر(گاراژ- garaj): گەراج، مۆڵگە، شوێنی راگرتنی ئوتومبیلان.

گارد- ا.فر(گارد- gard): گارد، پاسەوان.

گاردن پارتی-ا.فر(گاردین پارتی- gardin partî): ئاهەنگ و سەیران لە باخدا، سەیرانگە.

گارسن- ا.فر(گارسون- garsun): گارسۆن، پێشخزمەتی میوانخانان، شاگرد، بۆی.

گارسە- ا(گارسە- garse): کاس، سەندوقێکی خانەخانەیە کە لە چاپخاناندا پیتی قورقوشمی تێدا ریز دەکەن.

گارمون- ا(گارموون- garmûn): جۆرە سازێکە. ئامێرێکی مۆسیقایە.

گاری- ا(گاری- garî): گاری، گالیسکە، پایتۆن، عەرەبانە، ناپایەدار.

گاز- ا(گاز- gaz): ددان، گاز.

گازگرفتن- مص.م(گازگیریفتەن-gazgiriften): گازگرتن، قەپگرتن، ددان پێدا چەقاندن.

گاز- ا(گاز- gaz): گاز، پلایس.

گاز- ا(گاز- gaz): پوواز.

گاز- ا.فر(:از- gaz): شاشی برین پێچان، شاش.

گاز- ا.فر(گاز- gaz): هەوا، غاز، غازی سوتاندن.

گازر- ا.ص(گازور- gazur): گازر، قەسار، جلشۆر.

گازرک- ا.ص (گازورەک- gazurek): گازرۆکە، کلک تەقێنە، کلک هەڵتەکێنە.

گـازرگـاه- ا.مـر(گـازورگـاه- gazurgah): جلشۆرخانە، گازرخانە.

گازوئیل- ا.فر(گازوئیل- gazu’îl): گازوایل، ڕۆنی دیزڵ.

گازولین- ا.فر(گازولین- gazûlîn): گازۆلین، گازوایل.

گـاسـتـروسکوپ- ا.فـر(گـاسـتـروسکوپ- gastrûskûp): ئامـێـرێکە بۆ دیتنی دیواری ناوەوەی گەدە، نازور.

گاشتن- ص.م(گاشتەن- gaşten): گێڕاندنەوە.

گال- ا.(گـال- gal): شـەقـڵـداق، ئەو ریـخـەی بەژێر دوگی مـەڕەوە وشک دەبێـتـەوە، قـۆزاخـەی پەموو، چەقەڵ، فریو.

گال- ا.فر(گـال-gal): نەخۆشـییـەکی پێـسـتـە، گەڕی.

گالبنگ- ا.گالبەنگ- galbeng): گیایەکە لە ناو گەنم و جۆدا دەڕوێ و ژەهرداره.

گـالری- ا.فـر(گـالوری- galurî): گـالەری، پـیــشـــانگای تابلـۆو نیـگاران، دالآنی درێژو سەرگیراو.

گـالش- ا(گـالیش- galiş): گـاوان، شـوانی چێلان.

گـالش- ا.فـر(گـالوش- galuş): پێـلاوی لاستیک، کەوشی لاستیکین.

گالن- ا.فر(گالون- gallun): گالۆن.

گالن- ا.فر(گالین- galin): سلفۆری قورقوشم.

گـالوانومـتـر- ا.فـر(گـالفـانومـیـتـر- galvanûmitr): ئامـێـرێکە بۆ ئەندازەگـیـری رادەی تەزووی کارەبا.

گاله- ا(گاله- gale): جەواڵ، گلۆلە پەموو.

گـالی- ا(گـالی- galî): پووشی برنج بۆ دروستکردنی سەرکلاوو سەبەتە.

گـالیـدن- مص.ل(گـالیـدەن- galîden): هەلآتن، فیرار کردن، دوورکەوتنەوە.

گـالینگور- ا(گـالینگوور- galîngûr): جـۆره مقەوایەکی مشەماییە پتر بۆ بەرگی کتێبان.

گـالیـوم- ا.فـر(گـالیـووم- galliyûm): جـۆره کـانزایەکی دەگـمـەنە لە ٣٠ پلەی گـەرمـیـدا دەتوێتەوە.

گام- ا(گام- gam): پێ، هەنگاو، شەقاو.

گـام- ا.فـر(گـام- gam): هەشت نۆتەکـەی مۆسیقا بەڕیز.

گامـبـوزیا- ا.فـر(گامـبـوزیا- gambûzya): جـۆره مـاسـیـیـەکی بچـووکـە لەشی دەگـاتە پێنج سانتیمەتر.

گامت- ا.فر(گامیت- gamit): هەر شانەیەکی زاوزێی ڕوەک یان گیانلەبەران.

گام زدن- مص.ل(گام زەدەن- gam zeden): هەنگاونان، رێکردن.

گامـزن- ا.فـا(گـامـزەن- gamzen): ڕێبـوار، تەتەر، قاسید، ئەسپی تیژڕەو.

گان- (گان- gan): پاشگره دەچێتە سەر وشەو مـانای تازه دروسـتـدەکـات، وەک: (رایگان- خۆڕایی).

گاو- ا(گاڤ- gav): چێڵ، مانگا، چێر.

گـاواب- ا.مـر(گـاڤ ئاب- gavab): قـەوزە، کڤز، گوی قورباقە.

گـاواهن- ا.مـر(گـاڤ ئاهەن- gav ahen): گاسن و هەوجاڕ، قورەمە.

گاوباز- ص.فا(گاڤ باز- gav baz): گاباز.

گاوبان- ا.ص(گاڤ بان- gav ban): گـاوان، شوانی چێلان.

گـاوبند- ص.فـا(گـاڤ بەند- gav bend): خودان گاجووت، گابەندی، کەسێک جووتێ گای هەبێ و بەدانی بەشـێک لە زەوی یەکـێـکی دیدا کشتوکاڵ بکات.

گاوبندی- ا.مص(گاڤ بەندی- gav bendî): گابەندی.

گـاوپروین- ا.مـر(گـاڤی پەرڤین- gavi pervîn): کەلووی گاجووت.

گاوپیسه- ا.مر(گاڤ پیسە- gavpîse): گای بەڵەک.

گاوپیکر-ص.مر(گاڤ پەیکەر- gav peyker): گاپەیکەر، زەلام وەکو گا، ناوی گورزەکەی فەرەیدوون بووە کە لەسەری گاچووە.

گاوچران- ص.فا(گاڤ چەران- gav çeran): گاوان.

گاوچشم- ص.مر(گاڤ چەشم- gav çeşm): چاو گەورە، کەسێک چاوی گەش و درشت بێ، جۆرە پونگەیەکە.

گاوخانی- ا.مر(گاڤ خانی- gav xanî): حەوزی گەورە، گۆلاوی گەورە.

گاودل- ص.مر(گاڤ دیل- gav dil): ترسنۆک، بێ ئەقڵ، بێ ئاوەز.

گاودم- ا.مر(گاڤ دوم- gav dûm): بۆقی، شەیپوور.

گاودوش- ا.مر(گاڤ دوش- gav dûş): گادۆش، دەفری گەورەی چێڵدۆشین.

گاورس- ا(گاڤەرس- gavers): زیوان، مرۆر.

گاورسه- ا(گاڤەرسە- gaverse): هەر شتێکی ورد.

گاورسەکاری- ا.مر(گاڤەر سەکاری- gaver sekarî): وردەکاری لە زەرنگەریدا بەتایبەتی لە موستیلەدا.

گاورنگ- ا.ص (گاڤ رەنگ- gavreng): گورزی گران، وەکو سەری گا.

گاوزبان- ا.مر(گاڤ زەبان- gav zeban): گیایەکە لە زمانە گا دەچێت.

گاوزمین- ا.مر(گاڤی زەمین- gavi zemîn): گا لەسەر پشتی ماسییەو زەوی لەسەر شاخی گایە، ئەمە خەیاڵ و باوەڕی پێشینان بووە.

گاوزهره- ص.مر(گاڤ زەهرە- gav zehre): ترسنۆک، سلۆک.

گاوسار- ا.ص(گاڤ سار- gavsar): گا سەر، گورزی گران، گا ئاسا.

گاوسر- ا.ص(گاڤ سەر- gav ser): گورز.

گاوشنگ- ا.مر(گاڤ شەنگ- gav şeng): دارگاران.

گاوشیر- ا(گاڤ شیر- gavşîr): جۆرە رووەکێکە.

گاومیش- ا(گاڤ میش- gav mîş): گامێش.

گاویال- ا.فر(گاڤ یال- gavyal): گیانلەبەرێکی دەریایی زەلامە و نەهەنگی هیندی پێ دەگوترێ..

گاوین- ا(گاڤی زەن- gavi zen): شتێکە لە زەردێنەی هێلکە دەچێ و لە زراوی چێڵدا دەردەهێنرێ.

گاه- (گاهـ- gah): پاشگرە، ناوی کات و ناوی شوێنی پێ دروست دەکرێ وەک: شامگاه- ئێوارە وەختە، کشتارگاه- کوشتارگە: قەساوخانە.

گاه- ا(گاهـ- gah): کات، وەخت، گاڤ.

گاه- ا(گاهـ- gah): شوێن، تەختی پاشایی، بۆتەی زەرنگەری.

گاهبار- ا(گاهبار- gahbar): هەر یەکێک لە شەش جەژنی ساڵ لە ئێرانی کۆندا.

گاهگیر- ص.فا(گاهگیر- gahgîr): غافلگیر، ئەسپێک جار جار بڕەوێتەوە.

گاهنامه- ا.مر(گاهنامە- gahname): ساڵنامە.

گاهنبار- ا(گاهەنبار- gahenbar): ناوی شەش جەژنە کە لەئێرانی کۆندا لە کاتی جیاوازی ساڵدا بەڕپا دەکران، هەروەها دەڵێن ناوی ئەو شەش رۆژەشە کە یەزدان دنیای تیا خوڵقاندووە.

گاهواره- ا(گاهڤارە- gahvare): بێشکە، لانکە، گافارە.

گبر- ا(گەبر- gebr): زەردەشتی، پەیرەوی زەردەشت، ئەم ناوە پاش ئیسلام بە زەردەشتییەکان گوتراوە، گاور.

گبر- ا(گەبەر- geber): جۆرە بەردێکە مەنجەڵ و کاسەو دیزەی لێدروست دەکەن.

گبرک- ا(گەبرەک- gebrek): زەردەشتی، گاور.

گـبـرگـە- ا(گـەبورگــە- geburge): جـۆرە وەرزشێکی کۆنی ئێرانییە.

گـبـز- ص(گـەبز- gebz): قـایم، ئەسـتـوور، بەهێز.

گـبـسـت- ا(گــەبەست- gebest): جــۆرە روەکێکە.

گپ- ا(گەپ- gep): پەیڤ، واژە، قسە، وشە.

گپ زدن- مص. ل(گـەپ زەدەن-gepzeben): قسەکردن، پەیڤین، ئاخاوتن.

گپر- ا(گەپر-gepr): خەفـتـان، جۆرە جلێکی شەڕە،

گپی- ا(گەپی- gepî): مەیمون.

گت- ص(گەت-get): گەورە، مەزن، هەژی.

گـتـر-ا٠فر(گـیـتـر-gitr): شـتـێکە لە زەنگاڵ دەچێت، بەلەک پێچ

گجسته-ص(گوجەستە-guceste): گەمـارو چەپەڵ، پیس، نەفرەت لێکراو.

گچ-ا (گەچ -geç): گەچ،

گچ بری-ا. مص.(گــەچ بوری- geç burî): گەچکاری، دروستکردنی نەخش و نیگار بە گەچ لە بن میچ و قەدی دیوار.

گچک- ا(گەچەک- geçek): کەمانچە.

گـچ کـــار- ا.ص(گــــەچکار- geçkar): وەستای گەچکاری، کەسێک سپیکاری خانووان بکات.

گـچ کـــاری- ا(گــــەچ کـــاری- geçkarî): سپیکاری، گەچکاری.

گچه- ص(گەچچە- geçҫe): کەسێک نەتوانێ بە رەوانی قسە بکات.

گـدا-ص (گـەدا- geda): گـەدا، سـواڵکەر، دەرۆزەکەر، پارسەک، هەژارو نەدار.

گداختن- مص٠م (گـوداخـتـەن- gudaxten): تواندنەوە بەزەبری گەرمی.

گــدازش- ا.مص(گـــودازیش- gudaziş): توانەوە، بوهژین.

گـدازنده- ا.فـا (گـودازەندە- gudazende): توێنەرەوە.

گداخته- ا.مف(گوداختە- gudaxte): تواوە.

گدار- ا(گودار- gudar): بەست، بوار.

گدارو- ص.مر(گەداروو- gedarû): گەداروو، رووقایم لە گەداییدا.

گــدازش- ا.مص(گـــودازیش- gudaziş): توانەوە، بوهژین.

گــــدازشگر- ص.فـــا (گـــودازیـشـگـەر- gudazişger): قـاڵبگەر، کەسێک شـتـێک بتوێنێتەوە.

گدازیدن- مص.م(گـودازیدەن- gudazîden): تواندنەوە، بوهژی کرن.

گدست- ا(گیدەست- gidest): بست، وژە.

گدک- ا(گەدەک- gedek): گیپە.

گدوک- ا(گەدوک- gedûk): ملەی چیا.

گذار- ا.مص(گوزار- guzar): پەڕینەوە، بوار، گوزەرگا.

گــذاردن- مص.م(گـــوزاردەن- guzarden): دانان، دانـانی شـتـێک لە جـێـیـەک، تێـپـەڕین، پەڕاندنەوە.

گـذاره- ا.مص(گـوزارە- guzare): پەڕینەوە، ئاوەڕۆو بوارو گوزەرگا، تێپەڕین لە شوێنێکەوە.

گذر- ا.مص(گوزەر- guzer): پەڕینەوە، بوار، شوێنی پەڕینەوە.

گـذر کـردن- مص.ل(گـوزەرکـەردەن- guzer kerden): تـێـــپــــەڕین و پـەڕیـنـەوە لـە شوێنێکەوە.

گـذرا- ص.فـا (گـوزەرا- guzera): تێـپـەڕ، پەڕینەوە.

گذراندن- مص.م(گوزەراندن- guzerandn): پەڕاندنەوە، کارێک بە ئەنجام گەیاندن.

گـــــذراننده- ا.فــــا (گـــــوزەرانـەنـدە- guzeranende): کـەسـێک کـارێک ئەنجـام بدات، پەڕێنەرەوە.

گـذرگـاه- ا.مـر(گـوزەرگـاھ- guzergah): گوزەرگا، جێی ڕەتبوون، جێی پەڕینەوە، بوار.

گذرنامە- ا.مر(گوزەرنامە- guzer name): پاسپۆرت.

گذشت- ا.مص(گوزەشت- guzeşt): ڕەتبوون، پەڕینەوە، چاوپۆشی، عەفوکردن و بەخشین.

گـذشتن- مص.ل(گـوزەشـتـەن- guzeşten): گــوزەرکـــردن، پەڕینەوە، تێ پەڕینی ڕۆژگـــار، بەخشین و عەفوکردن، چاوپۆشین.

گر- حر(گەر- ger): ئەگەر، گەر، گەرە.

گر- (گـەر- ger): پاشگرە دەچێتـە سەر وشـەو مـاناکـەی دەگـۆڕێ و مـەبەسـتی تازە بەدەسـتـەوە دەدات وەک: ئاهن+گر- ئاهنگر= ئاسنگەر.

گـر- ا(گـەر- ger): نەخـۆشی پێسـتـە، گـەڕ، گەڕی.

گـر- ا(گـور- gur): گـڕ، شـولە، مـەشـخـەڵ، بلێسەی ئاگر.

گــرا- ا.ص(گـــەرا- gera): بەندە، غـــولام، دەلاک، حەجاماتکێش.

گراز- ا(گوراز- guraz): بەراز، وەراز.

گراز- ا(گوراز- guraz): کەردوو.

گـــرازە- ا(گـــورازە- guraze): بەراز، بەراز ئاسا.

گـرازیدن- مص.ل(گـورازیدەن- gurazîden): لارو لەنجەو خۆ نواندن، ڕێکردن بە نازو فیزەوە.

گـــرازندە- ا.فـا(گـــورازندە- gurazende): خەرامان، ڕێکردن بەنازو عیشوەو فیزەوە.

گراس- ا(گوراس- guras): بابۆڵە، پاشماوەی خۆراک.

گراسە- ا.فر(گوراسە- gurase): دەرزەن.

گـــراشـــیـــدن- مص.ل(گـــەراشـــیـــدەن- geraşîden): پەریشان بوون، پەراگەندەبوون.

گرافومتر- ا.فر(گرافومیـتر- grafumitr): ئامـێـرێکە بۆ ئەندازەگـیـری گـۆشـەو قـوژبنان لە نەخشەگرتندا، گۆنیا.

گـرافـیت- ا.فـر(گـیـرافـیت- girafît): جـۆرە خـەڵوزێکی بەردە بۆ دروسـتـکردنی قـەڵەمی ڕەش بەکار دێ.

گـرافــیـک- ا.فـر(گـیــرافــیـک- girafîk): گرافیک.

گرامافون- ا.فر(گیـرامافون- giramafûn): گرامافۆن.

گرامر- ا.فر(گیـرامەر- giramer): ڕێزمـان، دەستووری زمان.

گرامی- ص(گیـرامی- giramî): ئازیز، هێـژا، قەدرگران، ڕێزدار، هەژی.

گـران- ص(گـەران- geran): گـران، قـورس، سەنگین، بەنرخ.

گران-ا(گوران- guran): مەڵۆ.

گرانبار- ص.مر(گەرانبار- geranbar): مرۆڤ یان گـیـانلەبەر کـە باری گـرانی بەسـەرەوە بێ، درەختی پڕ میوە، ژنی سکپڕ.

گرانبها- ص.مـر(گەرانبـەها- geranbeha): گرانبایی، پڕبەها.

گرانپایە- ص.مر(گەرانپایە- geranpaye): پایە بەرز، پایە بڵند.

گـرانجـان- ص.مـر(گـەرانجـان- geran can): گـرانجـان، زۆر پیـرو زورهان، هەژارو دەغـەزارو لەگیان وەڕس، پیسکە، سەرسەخت و عیناد.

گـراند- ص.فـر(گـیـرانـد- girand): مـەزن، گەورە، شکۆدار.

گـراندوک- ا.فـر(گـیـراندوک- giran dûk): لەقـەبێکە کـە هەندێ لە شـازادەکـانی ئەورووپای ڕۆژهەلات هەیانبووە، لەقەبی شازادەکانی ماڵباتی پاشایەتی رووسیا بووە، گەورەمیر.

گـراندهتل- ا.فـر(گـیـراندهوتیل- girand hutîl): میوانخانەی گەورە.

گرانسایە- ص.مر(گەران سایە-geransaye): خودان پلەو پایە، پایەبەرز.

گـرانسـر- ص.مـر(گـەرانسـەر- geranser): خۆپەسند، خۆ سەر، لووتبەرز.

گران سرشت- ص.مر(گەران سیریشت- geran sirişt): تەمەڵ، خاو، سەنگین، بە ویقار.

گرانمایه- ص.مر(گەران مایە- geran maye): ئازیز، گرانبەها، بەقەدر.

گرانی- ا.مص(گەرانی- geranî): گرانی، پێچەوانەی هەرزانی.

گرانیگاه- ا.مر(گەرانیگاه- geranî gah): چەقی قورسایی.

گرانیت- ا.فر(گیرانیت- giranît): جۆرە بەردێکی زۆر سەختە، گرانیت.

گرانیتیک- ص.فر(گیرانیتیک-giranîtîk): لە رەگەزی بەردی گرانیت.

گراور- ا.فر(گیراڤور- giravûr): وێنە یان نەخشە بخرێتە سەر زنگ و بۆ چاپ ئامادە بکرێ.

گراه- ا.مص(گەراه-gerah): سەمت، شەباهەت.

گراهش- ا.مص(گەراهیش- gerahiş): هێرشبردن، ئارەزوو کردن.

گرایستن- مص.ل(گەراییستەن- gerayisten): ئارەزوو کردن، حەز کردن، خزین، کەوتن.

گراییدن- مص.ل(گەراییدەن- gerayîden): ئارەزوو کردن، هێرشبردن، ساتمەکردن، نسکۆ، کەوتن، خزین.

گربال- ا(گەربال- gerbal): بێژنگ.

گربز- ص(گوربوز- gurbuz): جەربەزە، دلێر، زیرەک، حیلەباز.

گربزی- ا.مص(کوربوزی- gurbuzî): زیرەکی، دلێری، فێڵبازی، جەربەزەیی.

گربه- ا(گوربە- gurbe): کتکەنێر، نێرەپشیلە، گوربە.

گربەبید-ا.مر(گوربەبید- gurbebîd): درەختێکی بۆنخۆشە.

گربەسان- ا.ص(گوربەسان- gurbesan): گوربەئاسا.

گربهء وحشی- ا.مر(گوربەی ڤەهشی- gurbey vehşî): گوربەی کێوی، جۆرە گوربەیەکی کێوییە لە پشیلەی ماڵی گەورەترەو دڕندەیە.

گرجی- ص.ن(گورجی- gurcî): خەڵکی گورجستان، لەتیرەی گورج، زمانی گورج.

گرچ- ا(گەرەچ- gereç): گەچ.

گرختن- مص.ل(گوریختەن- gurixten): رەڤین، هەڵاتن، وایین.

گرد- ا(گەرد- gerd): گەرد، تۆز، غوبار.

گرد- ص(گیرد- gird): هەر شتێکی خڕ یان بازنەیی، دەوروبەر.

گرد- ص(گورد- gurd): قارەمان، ئازا، دلێر، دلاوەر، عەگید، پاڵەوان.

گردا- ص.فا(گەردا- gerda): کەسێک بسووڕێتەوە، گەڕیدە.

گرداب- ا.مر(گیرداب- girdab): گێژەنگ، گێژاو، کێجاو، گێژاڤ.

گرداس- ص(گورداس- gurdas): ستەمکار، زاڵم.

گردافشانی- ا.مص(گەرد ئەفشانی- gerd efşanî): بڵاوبوونەوەی گەردەی گوڵ.

گرداگرد- ا.مر(گیرداگیرد- girdagird): دەوروبەر، دەوراو دەور،

گرد امدن- مص.ل(گیرد ئامەدەن- gird ameden): گردبوونەوە، خڕبوونەوە، کۆبوونەوە، کۆمبوون.

گرداوردن- مص.م(گیرد ئاڤەردەن- gird averden): گرد کردنەوە، کەڵەکەکردن.

گرداوری- ا.مص(گیردئاڤەری- gird averî): گردکردنەوە، خڕبوونەوە، گردۆکۆ.

گردان- ا.جم (گوردان- gurdan): پاڵەوانان، سێ فەوجی سوپا.

گردان- ص.فا(گەردان- gerdan): خولاوە، کەسێک بسووڕێتەوە، گەڕیدە.

گرداندن- مص.م(گەرداندەن- gerdanden): گێڕان بە دەوری شتێکدا، سووڕاندنەوە، چەرخاندن، گۆڕین.

گراننده- ا.فا(گەرانەندە- geranende): وەرسووڕێنەر، وەرچەرخێنەر، گۆڕەر، بگۆڕ.

گردانیا- ا(گەردانیا- gerdaniya): ناوی نەوایەکی مۆسیقایە.

گردباد- ا.مر(گیردباد- girdbad): گەردەلوول، بابەلیسک، باهۆز، گێژەلوکە.

گردبان- ا(گوردەبان- gurdeban): کۆپارەی وشتر.

گردبر- ا.مر(گیردبور- girdbur): ئامێرێکە دارتاشان داری پێ کون دەکەن، درێل، بورمە.

گردبرگرد- ا.مر(گیردبەرگیرد- gird ber gird): دەوراو دەور، دەورو بەر.

گربک- ا(گوربەک- gurbek): گوربەی چکۆلە، پشیلۆک، کتکە نێر.

گردبندن- ا.مر(گەردبەندەن- gerd benden): گەردنبەند، خەناوکە، ملوانکە.

گردر- ا(گەردەر- gerder): زەوی سەخت و هەورازو نشێو.

گردران- ا.ص(گیردران- girdran): رانی گۆشتن وقەڵەو، بێخی ران، گردەی ران.

گردسوز- ا.ص(گیرد سووز- gird sûz): چرا لامپا، لالە.

گردش- ا.مص(گەردیش- gerdiş): گەڕان، سووڕانەوە، خولانەوە.

گردشگاه- ا.مر(گەردیشگاه- gerdişgah): سەیرانگە، شوێنی سەیران و گەڕان و خۆشی.

گردک- ا(گیردەک- girdek): خێوەتی بچووک، پەردەی بووک.

گردکان- ا(گیردەکان- girdekan): گوێز، گردەکان.

گردکردن- مص.م(گیرد کەردەن- girdkerden): کۆکردنەوە، خڕکردنەوە، بەدەست هێنان.

گردگاه- ا.مر(گیردگاه- gird gah): کەمەر، پشتێنە، خالیگە.

گردگرفتن- مص.م(گیرد گیریفتەن- gird giriften): دەورگرتن، ئابلوقەدان، گەمارۆدان.

گردگیر- ص.فا(گوردگیر- gurd gîr): قارەمان، ئازا، رەشید، عەگید، پاڵەوان گیر.

گردگیر- ص.فا(گەردگیر- gerd gîr): ئەوەی گەردو غوباری شتێک بگرێ، گەردگیر، تۆزگر.

گردماه- ا.مر(گیردماه- gird mah): مانگی چواردە، مانگی لاپ، روخسارو چارەی خڕ.

گردمشت- ا.مر(گیردموشت- gird muşt): کۆڵەمست، مشت.

گردن- ا(گەردەن- gerden): مل، گەردن.

گردنا- ا(گەردنا- gerdna): هەر شتێک بە دەوری خۆیدا بسوڕێتەوە، شیشی کەباب، تکەی گۆشتی بەشیشەوە کراو، کە لەسەر ئاگر هەڵگێڕو داگێڕی بکەن، مزراح، مزراق، گیزگیزە.

گردناک- ص(گەردناک- gerdnak): تۆزاوی، گەردبار.

گردنامه- ا.مر(گیردنامە- girdname): تەلیسم و دوعایەکە کە هەندێ کەس دەربارەی خەڵکانێکی خۆشەویست دەیکەن تا لێیان دوور نەکەوێتەوەو سەفەر نەکات.

گردنان- ا(گەردەنان- gerdenan): ئەستۆیان، ملان، سەران و سەروەران و گەردنکێشان.

گردن بند- ا.مر(گەردەن بەند- gerden bend): گەردانە، گەردنلخ، ملوانکە، خەناوکە، مێخەکبەند.

گردن شخ- ص.م(گەردەن شەخ- gerden şex): گەردنکێش، مەغروور، لە خۆبایی، فڕناخ، خۆپەسند، ئازا، دلێر.

گردن فراز- ص.فا(گەردەن فەراز- gerden feraz): سەرفراز، سەربەرز.

گردنکش- ص.فا (گەردەن کەش- gerden keş): یاغی، سەربەرز، سەرکێش، گەردنکێش.

گردنگ- ص(گەردەنگ- gerdeng): گەواد، قورمساغ، گەوج، گێل.

گردنگاه- ا.مر(گەردەنگاه- gerdengah): گەردنە، بستوی کێو، زینو.

گردنگل- ص(گەردەنگەل- gerden gel): قورمساغ، گەواد، دەیووس.

گردن نهادن- مص.ل(گەردەن نیهادەن-gerden nihaden): ملدان، گوێڕایەڵی کردن، ملکەچکردن.

گردنه- ا(گەردەنە- gerdene): بستوی کێو، زینو، گەردنە، ڕێگەی سەخت و پێچاو پێچی ناو کێوان.

گردو- ا(گیردو- girdû): گوێز، گردەکان.

گردون- ا(گەردوون- gerdûn): چەرخ، هەر شتێ بە دەوری خۆی یان بە دەوری تەوەرێکدا بسووڕێتەوە، ئاسمان، گەردوون.

گردون سا- ص.فا (گەردوون سا- gerdûn sa): ئەوەی سەر لە فەلەک بسوێ.

گردونه- ا(گەردوونە- gerdûne): عەرەبانە، گالیسکە.

گرده- ا(گوردە- gurde): گورچیلە.

گرده- ا(گیردە- girde): هەر شتێکی خڕو بازنەیی، کولێرەی خڕ.

گرده- ا(گەردە- gerde): نیگارکێشی، وێنە یان نووسین کە لەبەری بگیرێتەوە، کۆپی.

گرده- ا(گەردە- gerde): گەردی نێرەی گوڵ.

گردەبان- ا(گوردەبان- gurdeban): کوپەوانەی وشتر، کۆپارە، لوور.

گردەگاه- ا.مر(گوردەگاه- gurde gah): شوێنی گورچیلە لە بەدەندا.

گردیدن- مص.ل(گەردیدەن- gerdîden): گەڕان، سووڕانەوە، گۆڕان.

گردش- ا.مص(گەردیش- gerdîş): گەشت و گەڕان، گەشتیاری.

گرز- ا(گورز- gurz): گورز، تۆبز.

گرزش- ا.مص(گەرزیش- gerziş): گلەیی، گازاندە، کوڕووزانەوە، گریان، تۆبە.

گرزمان- ا(گەروزمان- geruzman): عەرش، سپەر، ئاسمان، قەڵغان.

گرزن- ا(گەرزەن- gerzen): تاج، دواخ.

گرزه- ا(گەرزە- gerze): ماری گەورە، حەزیا، ئەژدیها.

گرزه- ا(گورزە- gurze): گورز، تۆبز.

گرزیدن- مص.ل(گەرزیدەن- gerzîden): گلەیی کردن، تۆبەکردن.

گرست- ص(گەرەست- gerest): مەستی مەست، سیا مەست، بەدمەست.

گرستن- مص.ل(گیریستەن- giristen): گریان، گیرستن.

گرسنه- ص(گوریسنە- gurisne): برسی.

گرفت- ا.مص(گیریفت-girift): گلەیی، سزا، جەزا، تانەو سەرزەنشت.

گرفتار- ص(گیریفتار- giriftar): گیرۆدە، دیل، دەستگیرکراو، دەستبەسەر.

گرفتن- مص.م(گیریفتەن- giriften): سەندن، بەدەست هێنان، وەرگرتن.

گیرنده- ا.فا (گیرەندە- girende): وەرگر، دلڕفێن.

گرفته- ا.مف(گیریفتە- girifte): بەدەست هاتوو، دڵتەنگ و دڵگیراو، گیراو.

گرگ- ا(گورگ- gurg): گورگ.

گرگ- ص(گەرگ-gerg): حەیوانی گرێ.

گرگ اشتی- ا.مر(گورگ ئاشتی- gurg aştî): گورگە ئاشتی، ئاشتییە درۆزنە، ئاشتییە درۆینە، ئاشتی رواڵەتی.

گرگاو- ا(گورگاف- gurgav): جۆرە پێڵاوێکە.

گرگ بند- ص(گورگ بەند- gurg bend): گیرۆدەو دیل و دەست و پێ بەستراو.

گرگر- ا.ص(گەرگەر-gerger): تەختی پاشایی.

گرگسار- ص(گورگسار-gurg sar): گورگ ئاسا.

گرگین- ص(گەرگین-gergîn): حەیوانی گڕوێ.

گرگینه- ا(گورگینه- gurgîne): جۆرە پۆسینێکە، فەروە.

گرم-ص (گەرم- germ): گەرم.

گرم- ا(گورم-gurm): کۆڤان، خەم و پەژارە، دڵتەنگی، زام و زووخاو.

گرم- ا(گورم- gurm): گەردەمل، بێخی ئەستۆ.

گرم- ا.فر(گیرەم- girem): گرام.

گرما- ا(گەرما- germa): گەرما.

گرمابه- ا.مر(گەرمابە- germabe): گەرماو، حەمام.

گرماسنج- ا.مر(گەرماسەنج- germa senc): گەرماپێو، ئامێری ئەندازەگیری رادەی گەرما.

گرماگرم- ق(گەرماگەرم- germagerm): گەرماو گەرم.

گرماوه- ا.مر(گەرماڤە- germave): گەرماو، حەمام.

گرمخانه- ا.مر(گەرمخانە- germxane): شوێنی گەرم.

گرم رو- ص.فا(گەرم رەو- germ rew): تیژڕەو، خۆشبەز.

گرمسیر- ا.مر(گەرمسیر- germ sîr): گەرمەسێر، شوێنی گەرم، قشلاغ، زستانەوار.

گرمک- ا(گەرمەک- germek): جۆرە کالەکێکە زوو دەگات، گەرمە.

گرمگاه- ا.مر(گەرمگاه-germgah): شوێنی گەرم، نیوەڕۆ.

گرمیخ- ا.مر(گورمیخ- gurmîx): بزمار، مێخ.

گرناد- ا.فر(گریناد- grinad): نارنجۆک.

گرنج- ا(گورینج- gurinc): گرینج، چرچ و لۆچ.

گرنج- ا(گورینج-gurinc): برنج، چەڵتووک.

گرنجار- ا.مر(گورینجار- gurincar): مەرەزە، برنجزار.

گرنج بشیر- ا.مر(گورینج بیشیر- gurinc bişîr): شیرەوا، برنج بەشیر.

گرو- ا(گیرەو- girew): گرەو، رەهن و بارمتە.

گرو- ا(گیروو- girû): قەیاغ، کەڵەک.

گرو- ا.فر(گیریڤ- giriv): مانگرتنی کرێکاران بۆ کەم کردنەوەی سەعاتی کار.

گروپ- ا.فر(گرووپ- grûp): گرووپ، دەستە، تاقم، رەشەک.

گروزیل- ا.فر(گروزیل- grûzîl): ئەنگوری فەرەنگی، ترێی فەرهەنگی.

گروش- ا.مص(گیرەڤیش- gireviş): باوەڕکردن، ئیمان هێنان.

گروگان- ا.ص(گرووگان- grûgan): بارمتە.

گروگر- ا.ص(گەرووگەر- gerûger): دادوەر، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

گروه- ا(گوروه- gurûh): گرووپ، دەستە، تاقم، پۆل، رەشەک.

گروهان- ا(گورووهان- gurûhan): دەستە، لە واری سوپاییدا دەستەیەک سەربازی ١٤٠- ١٧٠ نەفەرییە، فەوج.

گروهبان- ا.ص(گورووهبان- gurûhban): سەر دەستە، بەرپرسی فەوج، سەربازی دەرەجەدار، کەمتر لە ئەفسەر..

گروهر- ا(گورووهەر- gurûher): گلاهەک.

گرویدن- مص.ل(گیرەڤیدەن- girevîden): باوەڕکردن، باوەڕهێنان.

گـرویده- ا.مف(گـیـرەڤـیـده- girevîde): باوەڕهاورودوو.

گره- ا(گیریه- girih): گرێ.

گره- ا(گوروه- gurûh): گرووپ، دەستە.

گرەگشا- ص.فا(گیریه گوشا- girih guşa): گـرێکەرەوە، ئەوەی گـرفـتی کـەسـێک چارەسـەر بکات.

گرهه- ا(گورووهه- gurûhe): گلاهەک.

گری- ا(گەری- gerî): پێوانە، گەز.

گری- ا(گەری- gerî): گەڕی.

گریال- ا(گەریال- geryal): ئامێرێکە لە کۆنا لەبری سەعات بەکار هاتووە.

گـریان- ص.فـا(گـەریان-geryan): گـریان، گیرستن.

گریاندن- مص.م(گەریاندەن- geryanden): گریاندن، خستنەگریان، بەگریان خستن.

گریاننده- ا.فا(گەریانەندە- geryanende): کەسێک، کـەسێک بگرێنێ، هەر شـتێک مـایەی گریان بێ.

گریبان- ا(گیریبان- girîban): یەخە، ملیوان.

گـریـپ- ا.فـر(گـریـپ- grîp): هەلامــەت و پەسیڤو ئەنفلۆنزا.

گریچ- ا(گوریچ- gurîç): کەپر.

گریختن- مص.ل(گـوریخـتـەن- gurîxten): رەڤین، هەڵاتن، راکردن، وا.

گـریزنده- ا.فـا(گـوریزەنده- gurîzende): کەسێک لە دەستی کەسێک را بکات.

گـــریز- ا.مص(گـــوریز- gurîz): هەڵاتن، فیرارکردن، وایین.

گریز زدن- مص(گوریز زەدەن-gurîz zeden): لە کـاتی قـسـەکـردن یان نووسینـدا لە بابەتێکەوە بچیتە سەر بابەتێکی دی.

گریزان- ص.فا(گوریزان- gurîzan): هەڵاتوو.

گـــــریـزانـدن- مـص.م (گــــــوریـزانـدەن- gurîzanden): راونان.

گریزپا- ص.م(گوریزپا- gurîzpa): بێ ئۆقرە، جێ نەگیر، ناپایەدار، فیراری، هەڵاتوو.

گریزگاه- ا.مر(گوریزگاه- gurîzgah): شوێنی گونجاو بۆ هەڵاتن.

گریس- ا.فر(گیریس- girîs): گریس.

گـریستن- مص.ل(گـیـریسـتـەن- girîsten): گریان، گیرستن.

گـرینده- ا.فـا(گـیـریەنده- giryende): گریەکەر، چاوبەگریە، گیرنۆک.

گریسنگ- ا(گەریسەنگ- gerîseng): چاڵ، کەندڕ.

گریغ- ا.مص(گوریغ- gurîx): وایین، هەڵاتن، رەڤین.

گـریفـون- ا.فـر(گـیـریفـون- girîfûn): جـۆرە سەگێکی تووکنە.

گریم- ا.فر(گیریم- girîm): ئارایشتی دەموچاوی ئەکتەر بە شێوەیە کە لە کەسێکی دی بچێ.

گریواره- ا(گیریڤارە- girîvare): گەردنبەن، خەناوکە، ملوانکە، مێخەکبەند.

گریوان- ا(گیریڤان- girîvan): یەخە، ملیوان.

گریوان- ا(گیریڤان- girîvan): گەڕی.

گـریوه- ا(گـەریڤـه- gerîve): تەپە، گـەردنەی کێو، زینو، بستوی شاخ.

گـریه- ا.مص(گـیـریە- girye): گـریەو زاری، فرمێسک رشتن.

گـرییـدن- مص.ل(گـیـرییـدەن- giryîden): گریان، گیرستن.

گز- ا(گەز- gez): گەز، بەرانبەر بە ١٦ گرێ.

گز- ا(گەز- gez): جۆرە شیرینییەکە، گەزۆ.

گزا- ا(گەزا- geza): گازگرتن، قەپگرتن.

گـــزار- ا(گـــوزار- guzar): نەشـــتـــەری حەجاماتکێش، کەڵەشاخ گرتن.

گزار- ا(گوزار- guzar): پۆرترێت، سکێچ.

گـــزاردن- مص.م(گـــوزاردەن- guzarden): ئەنجامدان.

گزارش- ا.مص(گوزاریش- guzariş): گوزارشت، دەربڕین و شەرح و شرۆڤەی مەبەستێک یان هەواڵێک.

گزار شگر- ص.فا(گوزاریشگەر-guzarişger): لێکدەرەوەی خەو، گوزارشکار، هەواڵدەر، مێژوونووس، دیرۆکنووس.

گزارە- ا.مص(گوزارە- guzare): گوزارشت، هەواڵ، سالوخ، ئەنجامدان.

گزاریدن- مص.م(گوزاریدەن- guzarîden): ئەداکردن، جێبەجێکردن.

گزاف- ص(گیزاف- gizaf): زۆر، فرە، بێهودە، قسەی بێ تام.

گزاک- ص(گەزاک- gezak): گەزین.

گزان- ص.فا(گەزان- gezan): گازگر، قەپگر.

گزانگبین- ا.مر(گەز ئەنگەبین- gez engebîn): گەزۆی بنەگەز، شیرینی بنەگەز، گەزگولە، گەزۆی دارمازو.

گزاییدن- مص.م(گەزاییدەن- gezayîden): گەزین، قەپ لێدان، قەپ گرتن، گاز لێ گرتن.

گزایش- ا.مص(گەزاییش- gezayîş): ئازار پێ گەیاندن.

گزاینده- ا.فا(گەزایەندە- gezayende): ئازارگەیەنەر.

گزر- ا(گەزەر- gezer): گێزەر.

گزر- ا(گوزیر- guzir): چارە، عیلاج.

گزردن- مص.م(گوزیردەن- guzirden): چارەکردن.

گزش- ا.مص(گەزیش-geziş): گەستن.

گزک- ا(گەزەک- gezek): مەزە، چەژ، دەرفەتی لەبار بۆ کارێک، سەرما.

گزلیک- ا.ت(گیزلیک- gizlîk: چەقۆ، قەڵەمبڕ.

گزمازک- ا(گەزمازەک- gezmazek): گەزۆو مازۆ.

گزمه- ا.ص(گەزمە- gezme: حەسحەس، شەوگەڕ، پاسەوان.

گزن- ا(گەزەن-gezen): شفرە.

گزند- ا(گەزەند- gezend): ئازار، ئاسیو، ڕەنج.

گزنه- ا(گەزنە- gezne): ڕووەکێکە لە گوێ روبارو ڕۆخانان دەڕوێ.

گزیت- ا(گیزیەت- gizyet): جزیە، زەریبەو باجێک بووە کاتی خۆی موسڵمانان لە گاوران و ئەهلی زیمەیان وەرگرتووە، سەرانە.

گزیدن- مص.م(گەزیدەن- gezîden): گەستن، قەپ لێگرتن، پێوەدان، گەزین.

گزنده- ا.فا(گەزەندە- gezende): حەیوان یان مێروویەک کە مرۆڤ بگەزێ یان پێوەی بدا.

گزیده- ا.مف(گەزیدە- gezîde): گەزراو، پێوەدراو.

گزیدن- مص.م(گوزیدەن- guzîden): هەڵبژاردن، بەگەن کردن.

گزیده- ا.مف(گوزیدە- guzîde): هەڵبژاردە.

گزیر- ا(گوزیر- guzîr): چارە، مالیجە.

گزیر- ا.ص(گیزیر- gizîr): گزیر، بەردەستی کوێخا دێ.

گزیردن- مص.م(گوزیردەن- guzîrden): چارەکردن، مالیجەکردن.

گزیرش- ا.مص(گوزیریش- guzîriş): چارەگەری.

گزین- (گوزین- guzîn): هەڵبژاردن.

گزینش- ا.مص(گوزینیش- guzîniş): هەڵبژاردن.

گزینه- ص(گوزینە- guzîne): هەڵبژاردە.

گژار- ا(گوژار- gujar): چیکڵدانی مەل، زیقەتۆرە، جیقڵدان.

گس- ص(گەس- ges): تامی تفت و تورت.

گساردن- مص.م(گوساردەن- gusarden): خواردن، خواردنەوە، غەم خواردن، مەی خواردنەوە.

گسارنده- ا.فا (گوسارەندە- gusarende): بخۆر، نۆشیاگ.

گست- ص(گەست- gest): ناشیرین، بڵح، دزێو، کرێت.

گستاخ- ص(گوستاخ-gustax): دلێر، بێ پەروا، بێ ئەدەب، روودار.

گستاخانە- ق.ص(گوستاخانە-gustaxane): دلێرانە، بێباکانە.

گسترانیدن- مص.م(گوستەرانیدەن- gusteranîden): راخستن، پانکردنەوە، تەنک کردن.

گستراننده- ا.فا (گوستەرانەندە- gusteranende): پانکەرەوە، بلاوکەرەوە.

گستردن- مص.م(گوستەردەن- gusterden): راخستن، بلاوکردنەوە، فەرشکردن.

گسترنده- ا.فا (گوستەرەندە-gusterende): کەسێک شتێک رابخات.

گسترده- ا.مف(گوستەردە- gusterde): راخراو، بلاوکراو.

گسترش- ا.مص(گوستەریش- gusteriş): بلاوکردنەوە، راخستن.

گسته- ص(گەستە- geste): نا شیرین، ناعەز، تەرسەقول.

گسستن- مص.م(گوسیستەن- gusisten): دابران، پچران، لێک جیاکردنەوە، لێکترازان.

گسسته- ا.مف(گوسیستە- gusiste): پچڕاو، لێک براو.

گسلاندن- مص.م(گوسیلاندەن- gusilanden): پچڕاندن، براندن، دابڕاندن.

گسلاننده- ا.فا (گوسیلانەندە- gusilanende): پچڕێنەر، کەسێک داوێ بپچڕێ

گسلیدن- مص.م (گوسیلیدەن- gusilîden): پچران، دابران، بران، ترازان.

گسلیده- ا.مف(گوسیلیدە- gusilîde): پچڕاو، براو، دابڕاو، ترازاو.

گسنه- ص(گوسنە- gusne): برسی.

گسیختن- مص.ل(گوسیختەن- gusixten): پچڕان، بڕان، ترازان.

گسیخته- ا.مف(گوسیختە- gusixte): پچڕاو، ترازاو.

گسیل- ا.ص(گوسیل- gusîl): رەوانەکردن، ناردن.

گسیل کردن- مص. (گوسیل کەردەن- gusîl kerden): ناردن، رەوانەکردن.

گشاد- ا.مص(گوشاد- guşad): کراوە، گوشاد، فراوان، فرەه، ئاواڵە، دەڵب.

گشادن- مص.م(گوشادەن- guşaden): کردنەوە، ئاواڵە کردن، رەها کردن.

گشایش- ا.مص(گوشایش- guşayiş): بەرینی، رەهایی، پێچەوانەی تەنگی.

گشانیده- ا.فا (گوشانیدە- guşanîde): بکەرەوە، وازکەر.

گشاده- ص.مف(گوشادە- guşade): کراوە، واز.

گشادگی- ا.مص(گوشادەگی- guşadegî): فراوانی و بەرینی، کراوەیی.

گشادنامه- ا.مر(گوشادنامە- guşad name): نامەی کراوە، حوکم و فەرمان، دیباجەی کتێبان.

گشادەزبان- ص.مر(گوشادە زەبان- guşade zeban): قسەڕەوان، پەیڤڕەوان.

گشت- ا.مص(گەشت- geşt): گەشت و گەڕان.

گشت- ق(گیشت- gişt): گشت، هەموو، خڕ، تەڤ.

گشتا- ا(گوشتا- guşta): بەهەشت.

گشتن- مص.ل(گەشتەن- geşten): گەڕان، سووڕانەوە، تەماشاکردن.

گشتی- ا.ص(گەشتی- geştî): دەوریی پاسەوانان.

گشسب- ا.مر(گوشەسب- guşesb): ئەسپ.

گشن- ص(گەشەن- geşen): چڕە دارستان، درەختی پڕ لق و پۆ، ئاپوراو قەرەباڵغی خەڵک.

گشن- ص(گوشین- guşîn): لاو، پیاوانە، نێر، تۆوی دارخورمای نێر.

گشنی- ا.مص(گوشنی-guşnî): جووتگیری، جووتبوونی حەیوانی نێرو مێ، گەردی خورمای نێر بکرێتە خورمای مێوە تا بەربگرێ.

گشنیز- ا(گەشنیز- geşnîz): گژنیژە.

گشودن- مص.م(گوشودەن- guşûden): کردنەوە، رەهاکردن.

گشوده- ا.مف(گوشودە- guşûde): کراوە، واز.

گفتار- ا.مص(گوفتار- guftar): پەیڤین، گوتار، ئاخافتن.

گفتگو- ا.مص(گوفتوگو- guftugû): وتوویژ، گفتوگۆ، دان و سان، هەڤپەیڤین.

گفتن- مص.م(گوفتەن- guften): قسەکردن، پەیڤین، ئاخاوتن.

گوینده- ا.فا(گویەندە- guyende): قسەکەر، گۆبەندە.

گفت و شنید- ا.مص(گوفت و شەنید- guftû şenîd): گفتوگۆ، وتوویژ، هەڤپەیڤین.

گل- ا(گول- gul): گوڵ.

گل- ا(گیل- gil): قوڕ، گڵ، حەڕی.

گل- ا(گەل- gel): گەروو، گەردەن، قوڕگ، ئەوک.

گل- ا.انگل(گۆل- gol): گۆڵ.

گلاب- ا.مر(گولاب- gulab): گولاو، ئاوی گوڵ، گولاڤ، بەرکم.

گلابپاش- ا.مر(گولابپاش- gulab paş): گولاو پژێن، گولاودان.

گلابتون- ا(گولابتون- gulabtûn): گولابەتون، گولاباتون، گولاڤدون.

گلابدان- ا.مر(گولابدان- gulab dan): گولاودان، گولاوپژێن.

گلابگیر- ا.ص(گولابگیر- gulabgîr): گولاوگر، کەسێک کە ئاوی گوڵ بگرێ.

گلابه- ا.مر(گیلابە- gilabe): سیاناو، قوڕاو، چلپاو.

گلابی- ا(گولابی- gulabî): گولاوی، هەرمێ.

گل اتشی- ا.مر(گولی ئاتەشی- guli ateşî): گوڵە باخ، گولاسۆر.

گلاج- ا(گولاج- gulac): جۆرە شیرینییەکە.

گل ادریسی- ا.مر(گولی ئیدریسی- guli idrîsî): گوڵێکی زۆر جوانی هێشوییە، بە زۆری لە گوڵداندا بەخێو دەکرێ.

گل اذین- ا.مر(گول ئازین- gul azîn): تەرزی وەستانی گوڵ بەسەر قەد یان چڵەوە.

گل استکانی- ا.مر(گولی ئیستیکانی- guli istikanî): جۆرە گوڵێکە هەم لە دەشت هەیەو هەم لە ماڵدا بەخێو دەکرێ، جۆرێ گوڵە کە لە شێوەی پیاڵە یان زەنگوڵەدایە.

گل افشان- ص.فا(گول ئەفشان- gulefşan): گوڵ وەشان.

گلاله- ا(گولالە- gulale): گولاڵە.

گلان- ا(گولان- gulan): جۆرێکە لە نانە چەورە.

گل اندام- ص.مر(گول ئەندام- gul endam): گوڵ ئەندام، بەدەن ناسک وەکو گوڵ، ژنێک بەدەنی نەرم و ناسک وەکو پەڕەی گوڵ بێ.

گلاندن- مص.م(گەلاندەن- gelanden): تەکاندن، تەکاندنی دارو درەخت تا بەرەکەی بڕژێ.

گلاوه- ا.مر(گیلاڤە- gilave): قوڕاو، سیاناو، چلپاو، سیانکە.

گلاویز- ص.مر(گەلاڤیز- gelavîz): ئاوێزان، داڵەقاو، داهێڵدراو، هەڵواسراو.

گلاویزشدن- مص.ل(گەلاڤیز شودەن- gelaviz şuden): بەگژ یەکداچوون، دەست نانە یەخەی یەکتر.

گلایدر- ا.انگل(گلایدیر-glaydir): فڕۆکەی بێ ماتۆر.

گلایول- ا.فر(گیلایوول- gilayûl): جۆرە گوڵێکە.

گلایە- ا.(گیلایە- gilaye): گلەیی، گازندە، سکاڵا.

گلبام- ا.مر(گولبام- gulbam): بانگی بەرز، جاڕو جاردان.

گلبانگ- ا.مر(گول بانگ- gulbang): بانگی بەرز.

گلبانگ مسلمانی- ا.مر(گولبانگی موسوڵمانی- gulbangi musulmanî): بانگ و سەڵای موسوڵمانان.

گلبرگ- ا.مر(گول بەرگ- gul berg): پەڕەی گوڵ.

گلبن- ا.مر(گول بون- gul bun): دەوەن و داری گوڵ، بنچکی گوڵ، بنەگوڵ.

گلبند- ا.ص(گولبەند- gulbend): باغەوان، گوڵبەن، قوماشێکی گوڵدارە، چەلینگ.

گلبول- ا.فر(گلوبوول- gulubûl): خڕۆکەی خوێن (سوورو سپی).

گل بهمن- ا.مر(گولی بەهمەن-guli behmen): گوڵی بەهمەن، گوڵێکی سپییە، بنجەکەی درکاوی و پەڕەکانی درێژە، لە جەنگەڵ و کێوان دەڕوێ و لە زستانداو لەناو بەفردا گوڵ دەکات، بنجەکەی لە بنجی گێزەر دەچێ.

گلپر- ا.مر(گول پەر- gulper): جۆرە گیایەکە.

گل پیرا- ا.ص(گول پیرا- gul pîra): باخەوان، گوڵەوان، گوڵپەروەر.

گل جعفری- ا.مر(گولی جەئفەری- guli ce'ferî): گوڵە جافەری.

گل چای- ا.مر(گولی چای- guli çay): گوڵەباخ، گولاسوور.

گلچهره- ص.مر(گولچەهرە- gul çehre): گوڵ روو، جوان، خشکۆک.

گلچین- ص.فا(گوڵ چین- gul çîn): هەڵبژاردە، گوڵبژێر، کەسێک گوڵ بچنێ.

گل هنا- ا.مر(گولی هەنا- guli hena): گوڵەخەنە، گیایەکە.

گلخان- ا.مر(گولخان- gulxan): ئاگردان، توون.

گلخانه- ا.مر(گولخانە- gulxane): گوڵخانە، شوێنی تایبەت لە ماڵدا یان لە باخچەدا بۆ بەخێوکردنی گوڵ.

گلخن- ا.مر(گول خەن- gulxen): توونی حەمام، گولخانە، ئاگردان.

گلخنی- ا(گولخەنی- gulxenî): تونچی حەمام.

گل خنجری- ا.مر(گولی خەنجەری- gulixencerî): گوڵی خەنجەری، جۆرە رووەکێکە.

گلخوار- ص.فا(گیل خار- gil xar): گڵخۆر، منداڵێک گڵ بخوات.

گلخواره- ا(گلیخارە- gil xare): جۆرە کرمێکە.

گلدان- ا.مر(گولدان- guldan): گوڵدان، ئینجانە، مەرکان.

گلدسته- ا.مر(گول دەستە- gul deste): منارەی مزگەوتان.

گلدوزی- ا.مص(گول دووزی- gul dûzî): گوڵدۆزی، نەخش و نیگاری بە ئاوریشم چنراوی سەر قوماش.

گلرخ- ص.مر(گولروخ- gul nux): گوڵ روو، روومەت وەک گوڵ، جوان.

گلرنگ- ص.مر(گولرەنگ- gul reng): گوڵفام، وەکو گوڵ، گوڵرەنگ.

گل ریزان- ا.مر(گول ریزان- gul rîzan): گوڵباران، گوڵبارانکردنی بووک و زاوا لە زەماوەندا، یا گوڵبارانکردنی پاڵەوان لە زۆرخانەدا.

گل ریشه- ا.مر(گول ریشه- gul rîşe): جۆره گوڵێکه.

گلزار- ا.مـر(گـولزار- gulzar): گـوڵزار، گوڵستان، شوێنێ گوڵی زۆری لێڕوابێ.

گل زرد- ا.مر(گولی زەرد- guli zerd): گوڵه زەرد.

گلست- ص (گەلەست- gelest): زۆر مەست، مەستی مەست، سیامەست.

گلستـان- ا.مـر(گـولیسـتـان- gulistan): گوڵزار، گوڵستان.

گل سرخ- ا.مـر(گـولی سـورخ- guli surx): گوڵەباغ.

گل سرسبد- ا.مر(گـولی سـەرسـەبەد- guli ser sebed): گـوڵی سـەر سـەبەتە، گـوڵی جوان و هەڵبژاردە، کەسی هەڵبژاردەو ئازیز.

گل سرنگون- ا.مـر(گـولی سـەرنیگوون- guli sernigûn): بخوردی مریەم، گوڵه مریەم.

گل سفید- ا.مر(گیلی سەفید- gili sefîd): گڵی سپی، قسڵی سپی.

گل سنگ- ا.مر(گول سەنگ- gul seng): قـرێژەبەرد، خـەنەتیلکە، قـەوزە، کـڤـز، گووقورباقە.

گل سوری- ا.مر(گـولی سوری- guli sûrî): گوڵەباخ، گولاسۆر، گوڵی محەمەدی.

گلشکر- ا.مـر(گـوڵشـەکـەر- gul şeker): دەرمـانێکە لە پەڕەی گـوڵەباخ و شـەکـر دروست دەکرێ.

گلشن- ا(گـولشـەن- gulşen): گـوڵشـەن، گوڵزار، باخی گوڵان، گوڵستان.

گل صدتومانی- ا.مر(گولی سەد تومانی- guli sed tûmanî): گوڵێکە، گوڵه باقمانی.

گلعذار- ص.مـر(گـول ئەزار- gul ezar): روو گوڵ، روو چون گوڵ.

گلغر- ا.مـر(گولغـەر- gulxer): نەرمـەمـوی ژێرەوە، کولک.

گلغنده- ا.مـر(گـوڵ غـونده- gul xunde): گلۆڵه لۆکه، پەمووی شیکراوەی گلۆڵەکراو.

گلف- ا.انگل(گۆلف- golf): جۆره وەرزشێکه بەداروگۆ ئەنجام دەدرێ.

گلفام- ص.مر(گـولفـام- gulfam): گـوڵفـام، گوڵڕەنگ.

گلفـهـشنگ- ا(گـول فـەهشـەنگ- gulfehşeng): ستالاکتایت، سیخه سەهۆڵ.

گلقند- ا.مر(گولغەند- gul xend): گوڵ و شەکر.

گلک- ا (گـولەک- gulek): گـولۆک، گـیـاکـەڵەیەکـه لە بێـسـتـانان دەوڕوکێ، تانەو سەرزەنشت.

گلکار- ا.ص(گـولکار- gulkar): باغـەوان، گوڵەوان، خمچی.

گلکار- ا.ص(گـیلکار- gilkar): گـڵکار، کەسێک لە بیناکاریدا کاربکات.

گل کـاغـذی- ا.مـر(گـولی کـاغـەزی- guli kaxezî): گـوڵی قـاقـەزی، گـوڵی لە کـاغـەز دروستکراو.

گل گاوزبان-ا.مر(گولی گاڤزەبان -guli gav- zeban): گوڵی زمانەگا.

گلکوبی- ا.مص(گـول کـوبی- gulkûbî): پێشێلکردنی گوڵان، گەشت و گەڕان لە نێو گوڵ و گوڵزاردا.

گل کیپر- ا.انگل(گۆل کیپەر-gul kîper): گۆڵچی.

گلگشت- ا.مـر(گـول گـەشت- gulgeşt): گەشت و گەڕان لە نێو گوڵ و گوڵزاردا.

گل گلاب- ا.مر(گولی گولاب- guli gulab): گوڵەباخ،

گل گندم- ا.مـر(گـول گـەندووم- gul gendûm): جۆره گوڵێکه، گوڵەگەنمیشی پێ دەگوترێ.

گلگون- ص.مر(گولگوون- gul gûn): سوور، وەکو گوڵ.

گلگونه- ا.ص(گــــولـگـونـه- gul gûne): سوراو، گولڕەنگ، ئالگۆنه.

گلگیـر- ا.مـر(گـول گـیـر- gul gîr): جـۆره مەقاشێکە بۆ گرتنی زمانەی شەم.

گلگیر- ا.مـر(گـیـل گـیـر- gil gîr): گڵ گـر، قایشێکە لە چامرلغی ئوتومبیل دەنرێ تا قوڕی تایەکان بگرێ.

گل مـــاهور- ا.مـــر(گـــولی مـــاهوور- guli mahûr): جۆره گوڵێکە.

گلمر- ا(گـولمەر- gulmer): گـوڵێکە، جـۆره نێزەیەکی تیربووه.

گل مریم- ا.مر(گولی میریەم- guli miryem): گوڵێکی سپی بۆن خۆشە.

گل مـژه- ا.مـر(گـوڵ مـوژه- gul muje): قیچکە سلاوه.

گل مهره- ا.مر(گیـل موهره- gil muhre): گلاهەک، گلاهەک.

گل مـیخ- ا.مـر(گـول مـیخ- gul mîx): گـوڵ مـێخ، جـۆره مـێـخـێـکە، بزمـاری زل، مێخزنجیر.

گل مـیـمـون- ا.مـر(گـولی مـەیمون- guli meymûn): گـوڵە مـەیمون، جـۆره گـوڵێکە لە دەموچاوی مەیمون دەچێ.

گل مـینا- ا.مر(گـولی مـینا- guli mîna): گوڵەمینا.

گلنار- ا.مر(گولنار- gulnar): گوڵنار، گوڵی هەناری کێوی.

گلنارگـون- ص.مـر(گـولنارگـوون- gulnar gûn): سـوور رەنگ، وەکـو رەنگی گـوڵنار، گوڵهەنار رەنگ.

گلناک- ص(گـیلناک- gilnak): گـلاوی، قوڕاوی.

گلنگبین- ا.مر(گولەنگەبین- gulengebîn): ماجومێکە بە گوڵەباخ و هەنگوین دروست دەکرێ، پەڕەی گـوڵەباخ و هەنگوین تێکەڵ دەکـرێ و دەکولێنرێ.

گلن گدن- ا.مر(گەلەن گیدەن- gelen giden): میلهێنان و بردنی تفەنگ.

گل نوش- ا.مـر(گـول نووش- gulnûş): نەوایەکی کۆنی مۆسیقای ئێرانییە.

گلو- ا(گەلوو- gelû): گەروو، ئەوک، قوڕگ.

گلوبند- ا.مـر(گـەلووبەند- gelûbend): گەردنبەن، گەردانە، ملوانکە، خەناوکە.

گلوبنده- ص.مـر(گـەلوبەندە- gelûbende): زۆر خۆر، پڕخۆر، زگدڕیاگ.

گلوبندی- ا.مص(گـەلوبەندی- gelûbendî): پڕ خۆری ، فرە خۆری.

گلوت- ا.فر(گولووت- gulût): زوڕنا.

گلوز- ا(گەلووز- gelûz): فندق.

گلوسوز- ص.فـا(گـەلوسـوز- gelûsûz): زۆر شیرین، ئەوەی گەروو بسووتێنێتەوه.

گلوسـیـد- ا.فـر(گـولووسـیـد- gulûsîd): گلۆسـیـد، گلۆسـیـدان لە سێ توخـمی کـیـمـیـایی کاربۆن و هایدرۆجین و ئۆکسیژین پێک دێت.

گلوکز- ا.فر(گولووکووز- gulûkuz): گلۆکۆز، مـادەی شـەکر کـە بەشـێـوەی سروشـتی لە زۆربەی میوەکاندا هەیە.

گلوکـزید- ا.فـر(گـولووکـوزید- gulûkuzîd): گلۆکۆزید.

گلوگاه- ا.مر(گەلوگاه- gelû gah): ئەوک، قوڕگ، گەروو.

گلوله- ا(گـولووله- gulûle): گـولله تۆپ، گوللەی تفەنگ، گلۆڵە دەزوو یان پەموو.

گلوند- ا.مـر(گـەلڤـەند- gelvend): دیاری، رستە هەنجیرو کاکڵە گوێزو ئەو شتانە کە بەدیاری بۆ کەسێک بنێردرێ.

گله- ا(گیله- gile): گلەیی، سکالاو دەربڕینی دڵتەنگی.

گله- ا(گـەله- gele): گـەله، مێگەل، دەسـتـه، گرووپ.

گلهـار- ا.هن(گولهـار- gulhar): گـیـایەکـه له نیلوفەر دەچێت.

گلەبان- ا.ص(گەلەبان- geleban): شوان، شڤان، شوانکارە.

گلەدار- ا.ص(گەلەدار- geledar): خودان مێگەل، کەسێک ک مێگەلە پەزی هەبێ.

گلەگزار- ص.فا(گیلەگوزار- gile guzar): بەگلەیی.

گلەمند- ص(گیلەمەند- gile mend): گازاندەکار، گلەییکەر.

گل یخ- ا.مر(گول یەخ- gulyex): درەختێکی کورتە بالایە، گەڵاکانی گەورەو پان و نووک تیژن، گوڵی زەردو بۆنخۆش-ەو لە زستاندا دەپشکوێ، بۆیە پێی ئێژن گوڵی یەخ.

گلیز- ا(گیلیز- gilîz): تفی دەم.

گلیزە- ا(گیلیزە- gilîze): گۆزە، شەربە، گۆزەڵە.

گلیسرین- ا.فر(گیلیسیرین- gilîsirîn): گلیسرین.

گلیسین- ا.فر(گیلیسین- gilîsîn): جۆرە رووەکێکی خۆ هەڵواسە.

گلیکوژن- ا.فر(گیلیکوژین- gilîkujîn): نشاستەی حەیوانی.

گلیگر- ا.ص(گیلیگەر- gilîger): گڵکار، بەنا.

گلیم- ا(گەلیم- gelîm): گلیم، پەلاس، بەڕەی ساکار.

گلین- ص.ن(گیلین- gilîn): گڵین، شتێ لە گڵ دروستکرابێ.

گلین- ا.ت(گەلین- gelîn): بووک، نارین، وەوی.

گم- ص(گوم- gum): ون، بزر، پەنهان، گم، گوم.

گم- ا.فر(گومم- gumm): کەتیرە.

گماردن- مص.م(گوماردەن- gumarden): دانان، دامەزراندنی کەسێک لەسەر کارێک.

گماشتن- مص.م(گوماشتەن- gumaşten): دانانی کەسێک لەسەر کارێک، دامەزراندن.

گمارندە- ا.فا(گومارەندە- gumarende): کەسێک کەیەکێک لەسەر کارێک دابنێ.

گماشتە- ص.مف(گوماشتە- gumaşte): کەسێک لەلایەن یەکێکەوە لە کارێک دامەزرێنرابێ.

گمان- ا(گومان- guman): گومان، مەزەندە، وەهم.

گمانە- ا(گومانە- gumane): گومان، مەزەندە .

گمانیدن- مص.م(گومانیدەن-gumanîden): گمانکردن، خەیاڵکردن، مەزەندەلێدان.

گمراە- ص.مر(گومراە- gumrah): گومڕا، سەر لێ شێواو، رێ ونکەر، کەسێک لە رێی راست و دروست لایدابێ، وێڵ، کەچڕەو.

گمرک- ا(گومروک- gumruk): گومرک، ئەو باجەی کە لەسەر سنوور لەکاڵای هاتوو یان رۆییشتوو وەردەگیرێ.

گمست- ا(گەمەست- gemest): جۆرە بلوورێکی زەرد یان سوورە، جۆرە جەواهێرێکی هەرزان بەهایە.

گمنام- ص.مر(گومنام- gumnam): گومناو، کەسێک ناودار نەبێ.

گمیختن- مص.م(گومیختەن- gumîxten): تێکەڵ کردن، ئاوێتەکردن، میزتن، ریتن.

گمیز- ا(گومیز- gumîz): پێشاو، میز.

گمیزیدن- مص.ل(گومیزیدەن- gumîzîden: میزن، ریتن.

گن- (گین- gin): پاشگرە دەچێتە سەر وشەو مانای تازەی لێ دروست دەکات وەک: اندوە+گن- اندوهگن= خەمگین.

گناە- ا(گوناە- gunah): گوناح، کاری خراو، سەرپێچی ، عاسی بوون.

گناهکار- ص.فا(گوناهکار- gunahkar): گوناحکار، خەتاکار.

گنبد- ا(گونبەد- gunbed): گومەت، گومەز.

گنبدی- ا.ص(گونبەدی-gunbedî): خێوەتی بچووک، گومەزی.

گنج- ا(گەنج- genc): گەنج، خەزنە زێڕو زیو، (نە ماڵم دەوێ نە گەنجی دنیا...).

گنج بادآورد- ا.مر(گەنجی باد ئاڤەرد- genci bad averd): گەنجی تۆزوبا، گەنجێک بێ ڕەنج و زەحمەت بەدەست هاتبێ، ناوی یەکێک لە گەنجەکانی خوسرەوی پەرویز بووە، ناوی نەوایەکی باربەد بووە.

گنج- ا.مص(گونج-gunc): شوێن، قەبارە، ئامادەگی، توانای گرتن.

گنجار- ا(گونجار- guncar): سووراو.

گنجاندن- مص.م(گونجاندەن-guncanden): جێ بۆ کردنەوە، جێ کردنەوەی شتێک لە شوێنێ یان لە نێوان شتێ، گونجاندن.

گنجاننده- ا.فا(گونجانەندە-guncanende): کەسێک کە جێی شتێک بکاتەوە، گونجێنەر، جێ کەرەوە.

گنجانیده- ا.مف(گونجانیدە- guncanîde): گونجێنراو، جێکراوە.

گنجایش- ا.مص(گونجایش- guncayiş): فراوانی، گونجایشت، جێگەبوونەوە.

گنجبار- ا.مر(گەنجبار- gencbar): گەنجدان، گەنجینە، خەزێنە.

گنجبان- ا.ص(گەنجبان- gencban): گەنجەوان، خەزنەدار، پاسەوانی گەنج.

گنج خانە- ا.مر(گەنج خانە- genc xane): گەنجخانە، گەنجینە، خەزێنە.

گنجدان- ا.مر(گەنجدان- gencdan): گەنجینە، خەزێنە، گەنجخانە.

گنج سوختە- ا.مر(گەنجی سوختە- genci sûxte): ناوی یەکێکە لە گەنجەکانی خوسرەوی پەرویز، ناوی نەوایەکە لەسی نەوایەکەی باربەد.

گنجشک- ا(گونجشک- guncişk): چۆلەکە، پاساری، مەلوبچک.

گنجفە-ا(گەنجیفە- gencife): کاغەزی قومار.

گنج نامە- ا.مر(گەنج نامە- genc name): کاغەزێک کە شوێنی ڤەشێرتنی گەنجی تێدا تۆمار کرابێ.

گنجور- ص(گەنجوور- gencûr): خودان گەنج، خەزنەدار.

گنجوی- ص.ن(گەنجەڤی- gencevî): خەڵکی شاری گەنجە، گەنجەوی.

گنجە- ا(گەنجە-gence): تاق، دۆڵابچە.

گنجیدن- مص.م(گونجیدەن- guncîden): جێ کردنەوەی شتێک لە شوێنێ یان لەناو شتێکی دی.

گنجیدە- ص.مف(گونجیدە- guncîde): جێ بۆ کراوە، جێ بووەوە.

گنجینە- ا(گەنجینە-gencîne): شوێنی گەنج و شتێن گرانبەها، گەنجینە، خەزێنە.

گند- ا(گەند- gend): بۆگەن.

گند- ا(گوند- gund): گون، گونی سەگلاوی.

گند- ا(گوند- gund): سوپا، لەشکر، قۆشەن.

گندا- ص(گوندا- gunda): زانا، حەکیم، پەندیار، پیتۆڵ، فەیلەسوف.

گندا- ص(گەندا- genda): بۆگەنیوو.

گنداب- ا.مر(گەنداب- gendab): گەنداو، گەناو، شوێنێ کە ئاوی لێ وەستابێ و بۆگەن بووبێ، بۆگەناو.

گنداندن- مص.م(گەنداندەن- gendanden): بۆگەناندن.

گنداور- ص(گوندئافەر- gund aver): دلێر، ئازا، عەگید.

گندزدا- ص.فا(گەندزەدا- gendzeda): هەر دەرمانێک بۆنی ناخۆش یان میکرۆب لابەرێ، بۆن برە.

گندک-ا(گەندەک-gendek): گۆگرد، barووت.

گندلە- ص(گوندولە- gundule): خڕ، گلۆڵە.

گندم- ا(گەندوم- gendum): گەنم.
گندمگون- ص.مر(گەندومگوون- gendum gûn): گەنمرەنگ.
گندمە- ا(گەندومە- gendume): بالووکە.
گندنا- ا(گەندنا- gendna): سەوزەیەکە بە کالّی و بە کولاّوی دەخوریّ.
گندنای کوهی- ا.مر(گەندنای کوهی- gendnay kûhî): گەندنای کێوی، سەوزەیەکی کێوییە.
گندە- ص(گوندە- gunde): گەورە، گونکە هەویر، کفتە، گلّۆلّەپەموو.
گندە- ص(گەندە- gende): بۆگەن.
گندەپیر- ص،مر(گەندەپیر-gendepîr): پیری زورهان، کەنفت.
گندیدن- مص.ل(گەندیدەن- gendîden): بۆگەنبوون، گەنین.
گندیدە- ص.مف(گەندیدە- gendîde): بۆگەنیوو.
گندیدگی- ا.مص(گەندیدەگی- gendîdegî): بۆگەنی.
گنگ- ص(گونگ- gung): لالّ.
گنگ- ا(گونگ- gung): کونج.
گنکار- ا.ص(گونکار- gunkar): ماریّ کە تازە کاژی فڕیّ دابیّ.
گنگل- ا(گەنگەل-gengel): شۆخی، حەنەک، گالّتەو گەپ.
گنگلاج- ص(گونگلاج- gunglac): زمانگیر، کەسێک لە قسەکردنا زمانی بگیریّ، لالّەپەتە.
گنهکار- ص.فا(گونەهکار- gunehkar): گوناحکار، خەتاکار.
گنەگنە- ا(گەنە گەنە- gene gene): جۆرە درەختێکە لە ئەمریکای لاتیندا دەڕویّ.
گو- ص(گەو- gew): دلێر، قارەمان، پالّەوان، عەگید، ئازا، گەورە.

گو-ا (گو- gû): گۆ، گۆی قاشوانیّ، تۆپ، تۆپی یاریکردن، قۆپچە.
گو- ص(گەو- gew): قوولّ.
گوا- ص(گوڤا- guva): گەواه، شایەد.
گواتر- ا.فر(گواتر- gwatr): لوی ژێر گەروو گەردن.
گواچو- ا(گوڤاچو- guvaçu): دیلانیّ، هەرەزانی، لەیلووک.
گوارا- ص.فا(گوڤارا-guvara): هەر خواردنیّ یان خواردنەوەیەک بە تام و لەزەت بیّ و سووک و زوو هەرس بیّ.
گواردن- مص.ل(گوڤاردەن- guvarden): باش هەرس بوون، هەرس بوونی خواردن لە گەدەدا.
گوارش- ا.مص(گوڤاریش- guvariş): پرۆسەی هەرس بوونی خۆراک و گۆڕانی لە نێو گەدەو ریخۆلّەکان.
گوارشت-ا.مص(گوڤاریشت-guvarişt): هەرس.
گوارون- ا(گوڤارون- guvarûn): گەڕی.
گوارە- ا(گەڤارە- gevare): گاگەل، گاڕان.
گوارە- ا(گەڤارە-gevare): لانکە، بێشکە، گافارە.
گواز- ا(گەڤاز-gevaz): دارگاڕان.
گواژ- ا(گەڤاژە- gevaje): تانە، سەرزەنشت، شۆخی، گالّتەو گەپ.
گواش- ا(گوڤاش- guvaş): تەرز، رەوش.
گوال- ا(گەڤال- geval): جەوالّ، خەرار، تەلیس.
گوالیدن- مص.ل(گوڤالیدەن- guvalîden): نەشوناکردن، گەشەکردن، کۆکردنەوە، حرکردنەوە.
گوالیدە- ا.مف(گوڤالیدە- guvalîde): گەشەکردوو، چەکەرەکردوو.
گوان- ا(گەڤان- gevan): ئازا، پالّەوان، قارەمان.

گوانجی- ص(گەڤانجی- gevancî): سەردار، دلێر، پاڵەوان، سوپاسالار.

گوانگلە-ا (گوئەنگلە- gûengle): دوگمە، قۆپچە.

گواه- ص(گوڤاه- guvah): شایەد، گەواه، گەواهیدەر.

گواهی نامە- ا.مر(گوڤاهی نامە- guvahî name): شەهادەنامە، کارنامەی تەواوکردنی خوێندن.

گوبارە- ا(گەوبارە- gewbare): گاگەل، گایەل.

گوجە- ا(گەوجە- gewce): عەلوکە، هەڵۆژە، ئالوچە.

گوجەفرنگی- ا.مر(گەوجە فەرەنگی- gewce ferengî): تەماتە، باینجانە سوورە.

گود- ص(گەود- gewd): قووڵ.

گوداب- ا(گوداب- gudab): شلەی گۆشت و برنج بەسرکەوە.

گودال- ا (گەودال- gewdal): شوێنی قووڵ، چاڵ، بیر.

گودرن- ا.فر(گودرون- gûdrun): قەتران.

گودرە- ا(گەودەرە- gewdere): جۆرە مراوییەکە، گوێرەکە.

گودە- ا(گەودە-gewde): گورچیلە.

گور- ا(گوڕ- gûr): گۆڕ، گڵکۆ، ساراو بیابان.

گور- ا(گور-gûr): کەرە کێوی، زێبرا.

گوراب- ا(گوراب- gurab): گۆڕەوی.

گوراب- ا.مر(گوراب- gurab): سەراب، تراویلکە، زەوی شۆرەکات کە لە دوورەوە وەک ئاو بنوێنێ.

گوراب- ا.مر(گوراب- gurab): گومەزی سەر گۆڕ.

گورخانە- ا.مر(گورخانە- gurxane): گۆڕخانە، قەورستان، ئارامگە، شوێنی قەبران.

گوردان- ا.مر(گوردان-gurdan): گۆڕدان، قەبرستان.

گوردین- ا(گوردین-gurdîn): گلیم و پەلاس، جلێکی خوری زبرە هەژاران لەبەری دەکەن، پەلاس.

گورزا- ص.مر(گورزا- gurza): گۆڕزاد، شەمولە، بستەبالا، کورتەبالا.

گورستان- ا.مر(گوریستان- guristan): قەورستان، گورستان.

گورشکاونە- ا.ص(گورشیکاڤەنە- gûrşikavene): کەسێک بە شەو گۆڕ هەڵداتەوەو کفنی مردوو بدزێ، کفندز.

گورکن- ا.ص(گورکەن-gûrken): گۆڕهەڵکەن، گۆڕ هەڵکەنە (گیانلەبەرێکە لە ورچ دەچێ لێ چووکترە، بۆ خۆی لە ژێر زەویدا کون لێ دەدا بە رۆژ لەوێندەر دەحەسێتەوەو شەوان بۆ راو وەدەر دەکەوێ.

گورگا- ا(گەڤورگا- gevûrga): دەهۆڵ.

گورماست- ا.مر(گورماست- gûrmast): خەستە، تۆراغ.

گوریل- ا.فر(گوریل- gûril): غۆریلا، جۆرە مەیمونێکە لە بەشەر دەچێت.

گوز- ا(گەوز- gewz): گوێز، گردەکان.

گوزغە- اگەوزەغە-gewzexe): قۆزاخەی لۆکە.

گوزگانی- ا(گەوزگانی- gewzganî): سەختیان.

گوزگند- ا.مر(گەوزگەند- gewzgend): هەڵۆژەی وشکەوەکراو کە کاکڵە گوێزی تێ کرابێ. گوێز ئاخن.

گوزن- ا(گەڤەزەن- gevezen): گاکێوی، کەڵەکێوی.

گوزینە- ا(گەوزینە- gewzîne): شیرینییەکە بە کاکڵە گوێز دروستی دەکەن، گوێزینە.

گوسالە- ا(گوسالە- gûsale): گۆلک، گوێرەکە.

گوساله ء سامری- ا.مر(گوسالەی سامیری- gûsaley samirî): گوێرەکەیەکە پیاوێکی ئیسرائیلی بەناوی سامیری لە زێر دروستی کردو لە دیار نەمانی حەزرەتی موسادا خەڵکی بۆ پەرستنی ئەو گوێرەکەیە هاندا.

گوسفند- ا(گوسفەند- gûsfend): مەڕ.

گوسفندکشان- ا.مر(گوسفەندکوشان- gûsfend kuşan): جەژنی قوربان.

گوش- ا(گوش- gûş): گوێچکە.

گوش- ا.مص(گوڤیش-gûviş): گوتار، گوتن.

گوش- ا(گوش- gûş): خواوەندی پارێزەری چوارپێیان، ناوی ڕۆژی چواردەمی هەر هەیڤێکی هەتاوی.

گوشاد- ا(گووشاد- gûşad): جۆرە ڕووەکێکە.

گوشاسب- ا(گوشاسب- gûşasb): خەون، خەوی خۆش.

گوشانه- ا(گووشانە- gûşane): گۆشە، قوڕنە، قوژبن، سوچ.

گوش بر- ص.فر(گووش بور- gûşbur): گوێ بڕ، خاپینۆک، کەسێک بە فڕوفێڵ شتێک لە کەسێک وەربگرێ.

گوشت- ا(گوشت- gûşt): گۆشت.

گوشت- ا.مص(گوڤیشت- gûvişt): گوتە، گوتار، پەیڤ.

گوشتابه- ا.مر(گوشتابە- gûştabe): گۆشتاو.

گوشتخوار- ص.فا(گوشت خار- gûşt xar): گۆشتخۆر، گیانلبەرانێ کە تەنیا لەسەر گۆشت بژین.

گوشت ربا- ا.مر(گوشت روبا- gûşt ruba): کۆلارە.

گوشت فروش- ا.ص(گووشت فروش- gûşt furûş): قەساو، گۆشت فرۆش.

گوشت کوب- ا.مر(گووشت کوب- gûşt kûb): گۆشت کوت، ساتوری قەساوان، دارێکی تایبەتە کە گۆشتی کوڵاوی پێ دەکوتن.

گوش خزک- ا.مر(گووش خەزەک- gûş xezek): هەزارپێ.

گوش خواباندن- مص.ل(گوش خاباندەن- gûş xabanden): گوێ خەواندن، سەبرکردن و چاوەنۆڕکردنی دەرفەت.

گوش داشتن- مص.ل(گووش داشتەن- gûş daşten): گوێگرتن، ژنەوتن.

گوشزد- ا.مص(گووشزەد- gûşzed): بەگوێدادان، وەبیرهێنانەوە، گوتنی قسەیەک بە کەسێک بە مەبەستی ئاگادارکردنەوەی.

گوش گرفتن- مص.ل(گووش گیریفتەن- gûşgiriften): گوێ گرتن، بە قسەکردنی کەسێک.

گوشمالی- ا.مص(گووشمالی- gûşmalî): گوێ ڕاکێشان.

گوش ماهی- ا.مر(گووش ماهی- gûşmahî): گوێچکە ماسی، سەدەف.

گوشن- ا.مص(گوڤیشن-gûvişn): پەیڤ، قسە، گوتە.

گوشواره- ا.مر(گوشڤارە- gûşvare): گوارە.

گوشوار- ا.مر(گوشڤار- gûşvar): گوێ ئاسا، گۆشەی هەیوان، کونجی ژوور.

گوشه- ا(گووشە- gûşe): گۆشە، سوچ، کونج، قوڕنە، قوژبن.

گوشەدار- ا.ص(گووشەدار-gûşedar): گۆشەدار، سوچدار، قسەی تانە ئامێز.

گوشەگیر- ص.فا(گووشەگیر- gûşegîr): گۆشەگیر، دوورە پەرێز.

گوشیدن- مص.ل(گوشیدەن- gûşîden): گوێ گرتن.

گوگار- ا(گوگار-gûgar): گوخلێنە، قالۆنچەی ریخ گلێن.

گوگرد- ا(گوگیرد- gûgird): گۆگرد.

گول- ص(گول- gûl): گێل، نەزان، حیلەو فێڵ.

گــول زدن- مص(گــول زەدەن- gûl zeden): فریودان، لە خشتەبردن، خاپاندن.

گــول خـــوردن- مص(گــول خـــوردەن- gûl xûrden): فریو خواردن.

گـــولانج- ا(گـــولانج- gûlanc): جـــۆرە شیرینییەکە.

گــولخن- ا(گــوولخــەن- gûlxen): ئاگــردانی گەرماڤ، تونی هەمام.

گوله- ا(گوله- gûle): گۆزەی ئاو خواردنەوە، شەربە.

گون- (گون- gûn): جۆر، رەنگ، وەکو پاشگر بەکاردێ و مانای تازە دروست دەکات.

گون- ا(گەڤەن- geven): گەوەن، گەون.

گوناگون- ص.مر(گوناگوون- gûnagûn): جۆراوجۆر، رەنگاورەنگ.

گـونه- ا(گـونە- gûne): گـۆنا، گـووپ، تەرز، جۆر.

گونی- ا(گونی- gûnî): گونی.

گونیا- ا(گونیا- gûnya): گۆنیا، ئامێرێکی ئەندازەییە.

گوه- ا(گوڤە- gûve): پواز.

گـوهر- ا(گـەوهەر- gewher): ئەسڵ، نەژاد، گەوهەر، بەردی بەنرخی وەک مرواری و ئەڵماس و یاقوت و...

گـــوهری- ص.ن(گـــەوهەری- gewherî): رەســەن، پاک نەژاد، گـەوهەر نیـشـان، گـەوهەر فرۆش، جەواهێر فرۆش.

گـوهرین- ص.ن(گـەوهەرین- gewherîn): جەواهێرنیشان.

گوی- ا(گوی- gûy): گۆ، دوگمە، قۆپچە.

گـویا- ص.فا(گـویا- gûya): قـسـەکـەر، وەک بڵێی، زاهیری، گوایە.

گـــویش- ا.مص(گـــوییش- gûyiş): گـــوتن، دەڤۆک، شێوەزار.

گویک- ا(گویەک- gûyek): گۆ، قۆپچە.

گه- ا(گەه- geh): گاه، جار.

گـهـبـد- ا.ص(گـەهبـود- gehbud): سـەڕاف، خەزنەدار.

گـهـر- ا(گـوهەر- gûher): ئەسـڵ و فـەسـڵ، رەسەن، گەوهەر، جەوهەر.

گهزن- ا(گەهزەن- gehzen): شفرە.

گهگاه- ق(گەهـ گاه- gehgah): جارجار.

گهگیر- ص.فا(گەهگیر- gehgîr): غافڵگیر، ئەسپێک لە نکاودا برەوێتەوە.

گـهنبـار- ا(گـەهەنبـار- gehenbar): ناوی شەش جەژنی ساڵانەی کۆنی ئێرانە.

گـهـواره- ا(گـەهڤـارە- gehvare): لانکە، بێشکە، گاڤارە.

گیا- ا(گییا- gîya): گیا.

گیاغ- ا(گیياغ-giyax): گیا.

گیاه- ا(گيياه- giyah): گیا.

گـیـاه شناسی- ا.مص(گـیـاهـ شـینـاسی- giyah şinasî): گیاناسی.

گـیـپـا- ا.(گـیـپـا- gîpa): گـیـپـە، جـۆرە خواردنێکە.

گیتار- ا.فر(گیتار- gîtar): گیتار، ئامێرێکی مۆسیقایە.

گیتی- ا(گیتی- gîtî): گێتی، جیهان، دنیا، رۆژگار.

گـیـتی ارا- ص.فـا(گـیـتـی ئارا- gîtî ara): جیهان ئارا، رازێنەرەوەی عالەم، خوا.

گـیـتی فـروز- ص.فـا(گـیـتـی فـورووز- gîtî furûz): رۆشنکەرەوەی جیهان.

گـیـتی نورد- ص.فـا(گـیـتـی نەڤـەرد- gîtî neverd): جیهانگەڕ.

گیج- ص(گیج- gîç): گێژو وێژ، سەرگەردان، بێ هۆش.

گیجگاه- ا.مر(گیجگاه- gîcgah): لاجانگ، جانگێ.

گیرا- ص.فا(گیرا- gîra): دڵڕفێن، دڵگیر.

گـیـراندن- مص.ل(گـیـراندەن- gîranden): داگیرساندن.

گیرک- ا(گیرەک- gîrek): دوولقەی کارەبا.

گـیرودار- ا.مر(گـیرودار- gîrûdar): ئاژاوە، هەراوهەنگامە، گرفتاری.

گیرە- ا(گیرە- gîre): گیرە، تەوقە.

گیس- ا(گیس-gîs): گێسو، پرچ.

گیشە- ا.فر(گیشـە- gîşe): دەلاقە، پەنجەرەی بچووک.

گیلاس- ا(گیلاس- gîlas): گلاس، پەرداخ.

گیلاس- ا(گیلاس- gîlas): گێلاس (میوە)

گیلک- ا(گیلەک- gîlek): دێهاتی، مسکێن.

گـیلکی- ص.ن(گـیلەکی- gîlekî): زمـانی خەڵکی گیلان.

گیلی- ص.ن(گیلی- gîlî): خەڵکی گیلان.

گیمە- ا.فـر(گـیـیـومـە- giyyume): جـووت کەوانەی بچووک «...».

گین- (گین- gîn): پاشگرە وەک: شـرم+گین-- شرمگین.

گیوتین- ا.فر(گیيوتين- gîyyutîn): ئامێرێکە بۆ سـەربڕینی مـرۆڤ، ملپـەڕێن، ئەم ئامـێـرە لە ساڵی ١٧٩٢ز لە فەرەنسا بەکارهێنرا.

گیـوگان- ا.ص(گیڤـەگان- gîvegan): گیـو، ماڵباتی گیوان.

گیوە- ا(گیڤە- gîve): گیوە، کلاشی بن چەرم.

گـیـوەباف- ا.ص(گـیـڤـەباف- gîvebaf): کلاشکەر، کلاشچن.

گـیـوە دوز- ا.ص(گـیـڤـە دووز- gîve dûz): کلاش درو.

گیە- ا(گییەه- gîyeh): گیا، .

گیهان- ا(گەیهان- geyhan): جیهـان، گێتی، دنیا.

ل

ل- حر(**ل-** L):
پیتی بیست و حەوتەمی ئەلفبای فارسییە بە (لام) دەخوێنرێتەوە، لە حەساوی ئەبجەدا دەکاتە (٣٠).

لا- ا(لا- la): توێ و نێوان، لە توێی کتێبەکەدا دامنا، لە نێوان کتێبەکەدا دامنا.

لا- ع(لا- la): نەخێر، نەء.

لاابالی- ص.ع(لائوبالی-laubalî): خەمسارد، بێباک، بێ موبالات.

لااقل- ق.ع(لائەغەل- laexell): لایەنی کەم، بەلای کەمەوە.

لائح- ص.ع(لائیه- laih): ئاشکرا، دیار، خۆیا.

لائحه- ا.ع(لائیهه- laihe): لایحە، نووسراو، لیستی حەساو، نامەی تێروتەسەل.

لائم- ا.فا.ع(لائیم- laim): لۆمەکەر، گازاندەکەر، سەرزەنشتکار.

لائمه- ا.ع(لائیمە-laime): لۆمە، سەرزەنشت، گازاندە.

لابراتور- ا.فر(لابوراتوور-laburatûr): تاقیگە.

لابه- ا.مص(لابە- labe): کوڕوزانەوەو لالانەوە، گریەو زاری، ریاکاری.

لابیدن- مص.ل(لابیدن- labîden): زاری کردن، کوڕوزانەوە، داواکردن، پاڕانەوە.

لات- ص(لات- lat): لات و لەوێڕ، هەژارو بێنەوا.

لات- ا.ع(لات- lat): ناوی بتێک بووە کەعەرەب بەر لە ئیسلام پەرستوویانە.

لاتار- ا.فر(لاتار- latar): بەخت تاقیکردنەوە.

لاتکس- ا.فر(لاتیکس- latiks): شیلەی تایبەتی رووەکان.

لاتو- ا(لاتو- latû): نەردەوان، پاچینە، پەیژە، قالدرمە.

لاج- ص(لاج- lac): رووت، دێڵە سەگ، بەرتیل.

لاجرعه- ق.ع(لاجەرئە- lacer’e): خواردنەوەی یەکبینە.

لاجرم- ق.ع(لاجەرەم- lacerem): ناچار.

لاجورد- ا(لاجڤەرد- lacverd): بەردێکی شینی ئاسمانییە.

لاچی- ا(لاچی- lacî): هێل.

لاحد- ا.فا.ع(لاهید- lahid): گۆڕهەڵکەن، قەور هەڵکەن.

لاحظ- ا.فا.ع(لاهیز- lahiz): تەماشاکەر، بینەر.

لاحظه–ا.فا.ع(لاهیزه–lahize): چاو، چەم، چەو.

لاحق– ا.فا.ع(لاهیغ– lahix): میوەیەک پاش میوەیەکی دی بگات.

لاحقه– ا.فا.ع(لاهیغە– lahixe): پاشکۆ.

لاحـــول– ا.ع(لاهەول– lahewl): هێـــزو دەسەڵات هەر بۆ خوایە.

لاخ– (لاخ– lax): پاشگرە وەک سنگ+لاخ– سنگلاخ= بەردەڵان.

لاخشـتـه– ا(لاخـیـشـتـە– laxişte): جـۆرە خۆراکێکی هەرشتەیە، شوێنی لوس و خز.

لاخه– ا(لاخە– laxe): پینە، پارچە.

لاخـــه‌دوز– ا.ص(لاخــــەدووز– laxedûz): پینەدۆز، پینەچی.

لاد– ا(لاد– lad): دیبـا، هەوریشم، قـومـاشی نەرم و ناسک.

لاد– ا(لاد– lad): دیـــوار، دیـــواری گــــڵ، چینەدیوار، تەمەڵ و بناغە.

لادن– ا(لادەن– laden): گــــــوڵـێـکی زەردی بۆنخۆشە.

لاده– ص(لادە– lade): بێ ئاوەز، گــەوج، بێ ئەقڵ، گێل، گەلحۆ.

لارنژیت– ا.فر(لارەنژیت– larenjît): ئاوسانی قوڕگ و ژێیەکانی گەروو.

لارو– ا.فر(لاروڤ– laruv): مێروو، کرم.

لازم– ا.فـــا.ع(لازیم– lazim): جـــێـگـیـــرو پایەدار، واجب و پێویست.

لازوق– ا.ع(لازووغ– lazûx): مـــــــەرهەم و لەزگەی سەربرین.

لاژورد– ا(لاژڤەرد– lajverd): بەردێکی شینی ئاسمانییە.

لاس– ا(لاس– las): مــــێـــــچـکـەی هـەر گیانلەبەرێک، دێڵەسەگ، ئاوریشمی خاو.

لاس زدن– مـص.م(لاس زەدەن– las zeden): حەیوانی نێر دوای مێچکە بکەوێ، دەست هێنان بە گۆنای ژن یان کچدا.

لاسـتـیک– ا.فـر(لاسـتـیک– lastîk): تایەی ئوتومبیل.

لاسکوی– ا(لاســــەکـــــەڤی– lasekevî): باڵندەیەکی چکۆڵەی خۆشئاوازە.

لاسیما– ع(لاسییەما– lasiyema): نەخازما، بەتایبەتی، نەمازە، نەخاسمە.

لاش– ا(لاش– laş): لاشـە، مـردار، لەش، لەڕو لاوازو زەبوون.

لاش– ا(لاش– laş): تاڵان و بڕۆ.

لاش کردن– مص(لاش کەردەن– laşkerden): تاڵان کـردن، بە تایبەتی خۆراک–ی وەکـو مـیـوەو شتی سەر سفرە.

لاشبرگ– ا.مر(لاشبەرگ– laşberg): گەڵای رزیو، گەڵای لە دار رژاوو وەریو.

لاشخور– ا.ص(لاشخوور– laşxûr): سەرگەڕ، داڵەکەرخۆرە، سیسارکە کەچەڵە.

لاشه– ا(لاشە– laşe): کەلاک، لاشە.

لاشئ– ص.ع(لاشـــەیئ– laşey’): ناچیـــز، هیچ.

لاطائل– ص.ع(لاتائیل– latail): بێـفـایدە، بێهودە، بێ سوود، بێ کەڵک.

لاعب– ا.فــــا(لائیـب– la’ib): یـاریکـەر، وازیکەر.

لاعلاج– ق.ع(لائیلاج– la’ilac): بێ دەرمان، ناچار.

لاعن– ا.فا(لائین–lain): جنێودەر، نەفرەتکار.

لاعیه– ا.ع(لائییە– laiye): جۆرە رووەکێکە.

لاغ– ا(لاغ– lax): شـۆخی، حـەنەک، گـاڵتـەو گەپ.

لاغر– ص(لاغـەر– laxer): لەڕولاواز، باریک و بنێس.

لاغـیـه– ا.ع(لاغـیـیـە– laxiye): قسـەی بێ سەروبەر.

لاغـــیـــه– ا(لاغـــــیـــــــە– laxiye): جۆرە رووەکێکە.

لاف- ا(لاف- laf): فــــشــــــه، گـــــزاف، خۆهەڵکێشان.

لافـزدن- مص(لاف زەدەن- laf zeden): لاف لێدان، خۆ هەڵکێشان.

لافـیـــدن- مص.ل(لافــیـــدەن- lafîden): لافلێدان، خۆ هەڵکێشان.

لافنده- ا.فـا(لافـەندە- lafende): فـشـەکـەر، لاف لێدەر، فیشاڵچی.

لاقس- ص.فـا(لاغـیس- laxis): ئیـرادگـیـر، عەیبگر، هەڵەگر.

لاقـیـد- ص.ع(لاغـەید- laxeyd): بێ بەندو بار، بێ سەروبەر، بێ موبالات.

لاک- ا(لاک- lak): لاک، دەرمـــــانێـکە بـۆ کـوژانەوەی خـەت و ئەو شـتـانە بەکـاردێ، جـا سووری هەیەو سپی هەیە.

لاک- ا(لاک- lak): کاسەی دارین، تەشت.

لاک پشت- ا.مـــر(لاک پوشت- lak puşt): کیسەڵ، کیسو.

لاکتوز- ا.فر(لاکتوز- laktûz): قەندی شیر کە بەرێژەی لە ٦٥٪ لە هەر لیترێکدا هەیە.

لال- ص(لال- lal): لاڵ، کەسیک زمـان بگرێ و نەتوانێ باش قسە بکات. زمانگیر.

لال- ا(لال- lal): لەعل، سوور.

لالا- ا.ص(لالا- lala): لەلە، سەرپەرشتیاری منداڵ.

لاءلاء- ا.ع(لــەئــلاء- le'la'): ئـــەوپـــەڕی شادمانی، رووناکی چرا.

لالس- ا(لالەس- lales): جـۆرە قـومـاشـێکی ئاوریشمی ناسک و سوورە.

لالک- ا(لالەک- lalek): پێـــڵاو، کـــەوش، پۆپنەی کەڵەشێر.

لالکا- ا(لالەکا- laleka): پێڵاو، کەوش.

لالـنـگ- ا(لالـەنـگ- laleng): ورتـکـەنـانـی گەدایی، ئەو بەرماوەو خۆراکەی کە خەڵکی هەژار لە میوانی دا لەگەڵ خۆ دەیبەنەوە.

لاله- ا(لالە- lale): چرا لالە.

لاله- ا(لالە- lale): گـــوڵـی لالە، گـــوڵاڵـە، مێلاقە.

لاله رخ- ص.مـــر(لالەروخ- lale rux): روو وەکو گوڵی لالە، لالە روخسار.

لالەزار- ا.مـــــر(لالەزار- lalezar): لالەزار، شوێنێ گوڵی لالەی زۆر بێ.

لالەسـتـان- ا.مـر(لالەسـیـتـان- lalesitan): لالەزار.

لالەعباسی- ا.مر(لالە ئەباسی- laleebasî): لالە عەباسی، جۆرە گوڵێکە.

لاله عـذار- ص.مـر(لالەئیـزار-lalelzar): لالەروخسار، رووچون گوڵاڵە.

لالەفـام -ص.مر(لالەفـام-lalefam): سوورە وەکو لالە، بەڕەنگی لالە، لالەڕەنگ

لالەوشان- ا(لالەڤەشان-laleveşan): چەشنە گـیـانلەبەرانێـکی دەریاییـە کـە بەدەنیـان لە لالە دەچێت،

لام- ا.فــــر(لام-lam): وەرەقـــــەی نـاسکی کانزایی.

لام- ا (لام- lam): چاوە زار

لام-ا(لام-lam): خـەرقـەی دەرۆیشی، خـشڵو زێرو زیو، کەمەربەند، لافو گەزاف

لاما-ا.فر(لاما-lama): وشـتری بێ کۆپەوانە کە لە ئەمریکای لاتیندا هەیە.

لاما-ا(لاما-lama): مەلای بودایی

لامـائیـسم-ا.فـر(لامـائیـسم-lamaism): رێبازێکی ئایینی بودایی،

لامـان -ا(لامـان-laman): فـریو.درۆ، لافـو گەزاف،ریشخەن، گورجوگۆڵ، چوست وچالاک،

لامـانی-ا.ص(لامـانی-lamanî): ریاکـاری، هەرزەوێژی، بێ ئیمانی، درۆ

لامپ-ا.فر(لامپ-lamp): گڵۆپ،

لامپا-ا(لامپا-lampa): چرا، لامپا.

لامچه- ا(لامچه-lamçe): چاوەزار

لامح- ص فا(لامیھ-lamih): درەوشاوە،دیار، خۆیا.

لامـحـالـه- ق٠ع(لامـە هالە-lamehale): ناچار،

لامـذهب- ص٠ع(لامـەزهەب-lamezheb): لامەزەب، بێ دین، بێ ئیمان وباوەڕ

لامسه- ا٠ع(لامیسە- lamise): هەستێکە لە پێنج هەستـەکەی مـرۆڤ کـە بـە هۆیەوە گـەرمی و ساردی و زبری و نەرمی شتان دەرک دەکرێ.

لامع- ص.فا.ع (لامیئ- ’lami): درەخشـان، تابان.

لامـعـه- ا(لامـیـئـە- lami’e): درەوشـاوە، مەلاشوی منالْ.

لامک- ا(لامـەک- lamek): ئەو دەسـتـمـالّەی لەسەر شاشک یان کلاو دەبەسترێ.

لامی- ا(لامی- lamî): جـۆرە کـەتیـرەیەکی زەردی بۆنخۆشە، سیکۆتین.

لان- ا(لان- lan): چالْ، قـوڕت، ئەشکەوت، موغارە.

لان- ا(لان- lan): بێ وەفایی، بێ حەقیقەتی.

لانجین- ا(لانجین- lancîn): کـاسـەی گـەورە، تەشتی گلّین.

لاندن- مص.م(لاندەن- landen): گــلاندن، جولاندن، تەکاندان.

لانولین- ا.فر(لانوولین- lanûlîn): مـادەیەکی چەورە لەخوری مـەڕ دەگـیـرێ و بـۆ هەندێ دەرمـان بەکار دێ.

لانه- ا(لانە- lane): لانە، هێــلانە، هێلین، شارە زەردەوالّە.

لانه- ص(لانە- lane): تەمــەلْ، بێکارە، بێ موبالات.

لاو- ا(لاڤ- lav): تـەڕاو، تـەڕاو بـۆ ســـــپـی کردنی دیوار بەکار دێ.

لاو- ا(لاڤ- lav): کـــــوڕوزانـەوە، لالانـەوە، رباوێژی.

لاو- ا(لاڤ- lav): لە دەست چوو.

لاوشـدن- مص.ل(لاڤ شـودەن- lavşuden): لە دەست چوون.

لاوشدن- مص.ل(لاڤ شودەن- lav şuden): لە دەست چوون.

لاوشـیـر- ا(لاڤـشـیـــر- lav şîr): جـۆرە کەتیرەیەکی بۆن ناخۆشە.

لاوک- ا(لاڤـەک- lavek): مـەنجـەلْ، تەشت، تەشتی هەویر شێلان.

لاوه- ا.مص(لاڤە- lave): زاری، گریان.

لاه- ا(لاهـ- lah): مێچکەی هەر حەیوانێک.

لاهوت- ا.ع(لاهووت- lahût): زانســتــێکە دەربـارەی بـاوەڕێـن پـەیـوەسـت بـە خـــــــوایـی و خوداناسی.

لاهوره- ا(لاهوورە- lahûre): قـاژی کـالّـەک یان شوتی، لووز، لویز.

لاهیـجی- ص.ن(لاهیـجی- lahîcî): خـەلّـکی لاهیجان، لاهیجانی.

لای- ا(لای- lay): ئەو قـوڕەی لە قـاپدا یان لە جۆگـەدا یان لە حـەوزدا بن دەنیّـتـەوەو دەنیشـێت، تلّپەی شەراب، خلّتەی شەراب.

لایق- ص.ع(لایغ- layix): لایەق، شایسـتـە، هەژ، شایان.

لایه- ا(لایە- laye): توێ. لۆ. ئەســـتــەڕی جلک، چینی زەوی.

لاییـدن- مص.ل(لاییـدەن- layîden): نالّین، هەرزەگوتن.

لالی- ا.ع(لەئالی- lealî): مروارییان.

لئـــــام- ص.ع(لیـــــئـــــام- liam): پیـسـکە، لەگـامـان، هەتیـوچە، ناکـەس بەچە، خوێڕی.

لئـــامت- مص.ع(لە ئامـــەت- leamet): پیـــسکەیی، دەلّـەچەیی، ناکـــەس بەچەیی، خوێڕێتی.

لؤلؤ- ا.ع(لوءلوء- ’lu’ lu): مـــــرواری، یاقووت.

لئۆم- مص.ع(لوءوم- lu'um): هەتیــوچەیی، سپڵەیی.

لئــیم- ص.ع(لەئیم- le'im): ســپــڵــە، هەتیوچە، لەگام.

لب- ا(لەب- leb): لێــو، کــەنار، لێــوار، ڕەخ، قەراخ.

لب- ا.ع(لوبب- lubb): کــاکــڵــە، کــرۆک، خــاڵیــســە، ئەقــڵی خــاڵیــســەی دوور لە هەر گەردێک..

لبأ- ا.ع(لیبە‌ء- libe'): ژەک، فرۆ.

لبــاب- ا.ص.ع(لوباب- lubab): کــاکــڵــە، کرۆک، هەڵبژاردەو پوختەی هەر شتێک.

لباچە- ا(لە باچە- lebaçe): جبە.

لباد-ا(لوباد-lubad): نیری سە ملی گاجوتان.

لبــاد- ا.ع(لەببــاد- lebbad): قــاپوتی لبــاد، فەرەنجی، لبادفرۆشی.

لبادە- ا.ع(لوببادە- lubbade): جبە، عەبا.

لبــاس- ا.ع(لیــبــاس- libas): جلو بەرگ، پۆشاک.

لبــاســات- لیــبــاســات- libasat): حــیلە، حیلەگەری.

لبــاشــە- ا(لەباشــە- lebaşe): لەواشــە، ئامــێــرێکە لە کــاتی ناڵکردنی وڵاخی بەرزەدا لە دەمو قەپۆزی دەبەستن.

لبــاقت- مص.ل.ع(لەباغــەت- lebaxet): لەباقــەت، زیرەک بوون، زمــان تەڕی، تەبیــعــەت نەرمی.

لبــالب- ص.مــر(لەبالەب- lebaleb): لێــواو لێو، لێو ڕێژ.

لبان- ا.ع(لیبان- liban): شیردان.

لبان- ا.ع(لوبان- luban): سنەوبەر.

لب تخت- ا.مر(لەب تەخت- leb text): قاپی پەل، قاپی قەراخ تەخت.

لبث- مص.ل.ع(لەبیس- lebis): وەســتــان، هەڵوەستەکردن.

لبــخ- ا.ع(لەبــەخ- lebex): دارێــکــە لــە داری چنار دەچێت.

لبــــخند- ا.مــــر(لەبخــــەند- lebxend): زەردەخەنە، بزە.

لبد- ا.ع(لەبەد- lebed): کوڵک و مــووی پرو تێکئاڵاو.

لبــد- ا.ع(لیــبــد- libd): خــوری و مـــوی پروپێکەوە نوساو، نەرمەزین.

لبــد- ا.ع(لوبەد- lubed): ئەوەی بەردەوام لەماڵەوە بێ و نەچێتە سەفەر، ماڵ و سامانی زۆر.

لبدیس- ا.ص(لەبدیس- lebdîs): لێو ئاسا.

لبــریز- ص.مــر(لەب ریز- lebrîz): پڕ، لێــو ڕێژ، لێوان لێو.

لبس- ا.ع(لیــبس- libs): پۆشــاک، جل و بەرگ، کەڵ و پەل.

لبس- مص.ع(لەبس- lebs): بەسەهووبردن.

لب شکری- ص.مــــر(لەبە شــیکەری- leb şikerî): سێ لچ.

لبق- مــص.ع(لەبــەغ- lebex): زیرەک بــوون، مەعلان بوون، تەبیعەت نەرمی، ڕەوانبێژ.

لبق- ص.ع(لەبیغ- lebix): دەم تەڕ، زیرەک، مەعلان، تەبیعەت نەرم.

لب گــــزە- ا.مص(لەب گــەزە- lebgeze): لێوگەستن لە زۆر پەشیمانیدا.

لب گــــزیدن- مص.م(لەب گــــەزیدەن- leb gezîden): لێوگەستن، پەشیمان بوون.

لبلاب- ا.ع(لەبلاب- leblab): لاولاو.

لبن- ا.ع(لەبەن- leban): شــیــر، شــیــری ژن، شیری گیانلەبەر.

لبنگ- ا(لەبەنگ- lebeng): مۆریانە.

لبو- ا(لەبوو- lebû): چەوەنەری کولاو.

لبە- ا(لەبە- lebe): لێو ئاسا، لێوار، قــەراغ، ڕەخ.

لبیب- ص.ع(لەبیب- lebîb): بە ئاوەز، ئاقڵ، ژیر.

لبیــــدن- مص.ل(لەبیـــدەن- lebîden): هەڵەوەڕی کرن، لاف و گەزاف لێدان.

لبــیس- ا.ع(لەبیس- lebîs): هاوتا، جلێک لەبەر زۆر لەبەرکردن کۆن بووبێ.

لبیش- ا(لەبیش- lebîş): لەواشەی تایبەت بە ناڵکردنی وڵاخی بەرزە.

لبـــیک- ا.ع(لەببـــەیک- lebbeyk): وەڵامدانەوە بە قبوڵ، داواکەت قەبوڵ دەکەم.

لبــینا- ا(لەبینا- lebîna): ناوی نەوایەکی کۆنی مۆسیقایە.

لپ- ا(لوپ- lup): گووپ، گۆنا.

لپه- ا(لەپپە- leppe): لەتکە، لەتکە نۆک.

لت- ا(لەت- let): زللە، لەت و پەت.

لتارژی- ا.فر(لیتارژی- litarjî): لەخۆچوون، جۆرێک لە خەوی موگناتیسی.

لت انبـار- ص.مر(لەت ئەنبار- let enbar): زۆر خۆر، زگدڕیاگ.

لت انبان- ص.مر(لەت ئەنبان- let enban): پڕخۆر، زۆر خۆر، فرە خۆر.

لتره- ص(لەترە- letre): کۆنە، دڕاو.

لتــره- ا(لوترا- lutra): زمـانێک کـە چەند کەسێک بۆ خۆ دروستی بکەن و قسەی پێ بکەن تا خەڵکی لێیان تێ نەگات.

لتکو- ا(لەتکوو- letkû): درەختـــێکە لە درەختێ هەڵوژە دەچێ.

لتکه- ا.مر(لوتکە- lutke): بەلەم، قایخ.

لته- ا(لەتتە- lette): پەڕۆکۆن.

لتـــەچین- ا.ص(لەتتـــەچین- lette çîn): کەسێک پەڕۆ کۆنە لە کوچەو کۆڵانان بچنێتەوە.

لثام- ا.ع(لیسام- lisam): دەمامک.

لثه- ا.ع(لیسە- lise): پوک، گۆشتی بێخی ددان.

لج- ا(لەج- lec): لەقە، شەق، شاپ.

لج- مص.ع(لەجج- lecc): عـــینادی کــردن، شەڕکردن، ڕکگرتن.

لجاج- مص.ع(لەجاج- lecac): شەڕکردن، سەر سەختی کردن.

لجــاجت- مص.ع(لەجــاجــەت- lecacet): شەڕکردن، عینادی کرن، ڕکگرتن.

لجالجو- ا(لەجالو- lecalû): رووەکێکە.

لجام- ا.ع(لیجام- licam): لغاو.

لجباز- ص.مر(لەجباز- lecbaz): شەڕانی، سەرسەخت، چاوقایم.

لجج- ا.ع(لوجەج- lucec): دەریا، زەریا، ناو دەریا، قەرەباڵغی.

لجلاج- ص.ع(لەجلاج- leclac): زمانگیر.

لجن- ا(لەجەن- lecen): سیاناو، سیانکە، قوڕاو، چڵپاو.

لجنه- ا.ع(لەجنە- lecne): لیژنە، ئەنجوومەن.

لجوج- ا.ع(لەجووج- lecûc): شەڕانی، عیناد، سەرسەخت.

لجه- ا.ع(لوججە- lucce): دەریا، ئاپۆرای خەڵکی، قەرەباڵغی.

لجین- ا.ع(لوجەین- luceyn): زیو.

لجین- ا.ع(لەجین- lecîn): کەفی زاری وشتر، گەڵای وەریو، یا گەڵای وردکراوی تێکەڵکراو بە ئارد بۆ ئاڵفی وشتر.

لچ- ا(لەچ- leç): روخسار، ، چارە، ڕوو، دێم.

لچ- ص(لوچ- luç): رووت.

لچـر- ص(لەچەر- leçer): لەچەر، قـرچۆک، ڕژد، رەزیل، چکووس، ڕکن و پەڵپگر.

لچک- ا(لەچەک- leçek): لەچک، دەسماڵی سێ گۆشە کە ژنان لەسەری دەکەن.

لحاظ- ا.ع(لیهاز- lihaz): گۆشەی چاو.

لحـاظ- مص.م.ع(لیهـاز- lihaz): روانین بە تیلەی چاو.

لحاف- ا.ع(لیهاف- lihaf): لێفە.

لحام- ا.ع(لیهام- liham): لەحیم کردن.

لحام- ا.ص.ع(لەههام- lehham): قەساو، گۆشتفرۆش.

لحد- ا.ع(لەهد- lehd): قەور، گۆڕ، ئەلحەد.

لحظه- ا.ع(لەهزە- lehze): چاوتروکـانێک، روانین بە تیلەی چاو، یەکدەم.

لحم- ا.ع(لەهم- lehm): گۆشت.

لحن- ا.ع(لـەهـن- lehn): ئـاواز، نـەوا، ئاهەنگ.

لحوم- ا.ع(لوهوم- luhûm): گۆشت (کۆ).

لحیان- ا.ع(لیـهـیـان- lihyan): ئاوی کـەم، کەندر، ئاودڕ.

لحیان- ص.ع(لەهیان- lehyan): پیاوی ردێن درێژ.

لحیانی- ص.ع(لیـهـیـانی- lihyanî): پیـاوی ریشن.

لحیف- ا(لیهیف- lihîf): لێف، لحێف، لێفە.

لحیم- ص.ع(لەهیم- lehîm): گۆشتن، لەحیم.

لحیه- ا.ع(لیهیە- lihye): ردێن، ریش.

لخ- ا(لوخ- lux): زەل.

لخا- ا(لەخا- lexa): پێلاو، کەوش.

لخت- ص(لوخت- luxt): رووت و عوریان.

لخت- ا(لەخت- lext): پارچە، لەت و پەت.

لخته- ا(لەختە- lexte): پارچە، بەش.

لخج- ا(لەخج- lexc): ئەسپوون، قەلیا.

لخچه- ا(لەخـچـە- lexçe): بلـێسـەی ئاگر، مەشخەڵ، پشکۆ.

لخشان- ص.فـا(لەخـشـان- lexşan): لێکخشین، خزین.

لخشک- ا(لەخشـەک- lex şek): چێـشـتـی هەرشتە، شوێنی خز.

لخشه- ا(لەخـشـە- lexşe): بلـێسـەی ئاگر، شولەی ئاگر، مەشخەڵ.

لخشیدن- مص.ل(لەخشـیـدەن- lexşîden): خزین، نسکۆ، ساتمەدان، هەڵتوتان.

لخشنده- ا.فـا(لەخـشـەندە- lex şende): کەسیک بخزێ، خزیو.

لخلخ- ص(لەخلەخ- lex lex): لۆخە لۆخ، لەڕو لاواز، بێ شنگ و توانا.

لخلخه- ا.ع(لەخ لـەخـە- lex lexe): تێکەڵەیەک لەشـتـی بۆن خـۆش وەکـو: مـسـک و عەنبەرو کافور.

لخم- ص(لوخم- luxm): گـۆشـتـی نەرمـەی بێ چەوری و ئێسقان.

لخنیس- ا(لـەخـنـیـس- lexnîs): جـــۆرە رووەکێکە.

لد- ص.ع(لەدد- ledd): دژمنی سەر سەخت.

لد- ا.ع(لەدد- ledd): جەواڵ، خەرار، تەلیس.

لدغ- مص.ل.ع(لەدغ- ledx): پێـوەدان، مـار پێوەی داوە.

لدغه- ا.ع(لەدغە- ledxe): یەک پێوەدان.

لدن- ق.ع(لەدوون- ledûn): لا، کن، لایـەن، نک.

لدود- ص.ع(لەدود- ledûd): دژمنی سـەر سەخت.

لدات- ا.ص.ع(لیـدات- lidat): هاوزاد، پێکەوە لە دایکبوون، هاوزا، هاوسونج.

لدی- ق.ع(لەدا- leda): لا، لەکاتی.

لدیغ- ص.ع(لەدیغ- ledîx): پێوەدراو، ماران گەستە.

لذا- ع(لیزا- liza): لەبەر ئەمە، بۆیە، جا...

لذات- ا.ع(لـەززات-lezzat): لـەزەت، لەزەتان.

لذاذ- ص.ع(لیزاز- lizaz): بەلەزەت، خۆش.

لذاذت- مـص.ل.ع(لـەزازەت- lezazet): خۆشبوون، بەتام و لەزەت بوون.

لذت- ا.ع(لەززەت- lezzet): لەزەت، خۆشی، بەتامی، هەستکردن بە خۆشی.

لذع- مص.ل.ع(لەزء- lez'): ئازاردان بەقسە، سوتان بە ئاگر.

لذیذ- ص.ع(لەزیز- lezîz): بەلەزەت، خـۆش، بەتام.

لر- ا(لور- lur): لوڕ، بەرخۆلە، مراز، ئارەزوو، مەبەست.

لر- ا(لەر- ler): لەڕولاواز، جـۆگــە، ئاودڕ، ئاوەڕۆ، باخەڵ و بن باخەڵ.

لرد- ا(لەرد- lerd): مــەیدانی ئەسپ تاودان، مەیدان، سارا، دەشت و بیابان.

لرد- ا(لیــرد- lird): بن نشــینی شلەمــەنی، تڵپە.

لرد- ا.انگل(لورد- lurd): لۆرت، نازناوێکە لە ئینگلستاندا بە خەڵکانی پایەبەرز دەدرا.

لرز- ا.مص(لـەرز- lerz): لـەرز، لـەرزین لـە سەرما، لەرزو تا.

لرزان- ص.فــا(لەرزان- lerzan): بەلەرزە، لەرزین، لەرزیو.

لرزاندن- مص.م(لـەرزانـدەن- lerzanden): لەرزاندن، جووڵاندن.

لرزاننده- ا.فــا(لەرزانەندە- lerzanende): تەکاندەر، لەرزێنەر، هەژێنەر.

لرزانک- ا(لەرزانەک- lerzanek): جــەلی، جۆرە خواردنێکە وەکو محەلەبی.

لـــرزش- ا.مــــص(لـــەرزیـــش- lerziş): لەرزین.

لرزه- ا.مص(لـەرزە- lerze): لـەرز، لـەرزە، جووڵە.

لرزەنگار- ا.مـر(لەرزەنیگار- lerzenigar): لەرزەپێــو، ریـختــەر: (ئامــێــرێکە بۆ پێــوانی بوومەلەرزە).

لـرزیـدن- مـص.ل(لــەرزیـدەن- lerzîden): لەرزین، جووڵان.

لرزنده- ا.فا(لەرزەندە- lerzende): شتــێک بلەرزێ.

لرزان- ص.فا(لەرزان- lerzan): لەرزیو.

لزاق- ا.ع(لیزاغ- lizax): لەزگە، گان.

لزب- ا.ع(لەزیب- lezib): کەم.

لزج- ص.ع(لەزیج- lezic): لینج.

لزوجت- ا.مص(لوزووجـــــەت- luzûcet): لینجی.

لـزوم- مــص.ع (لــوزووم- luzûm): واجـب بوون.

لزیر- ص(لەزیر- lezîr): زیرەک، هۆشـمـەند، زانا.

لژ- ا.فـر(لۆژ- loj): لۆج، ژوورێکی چکۆڵەی تایبەتە لە شانۆ یان لە سینەمادا.

لژم- ا(لەژم- lejem): قـورەسـیـان، چلـّپـاو، قوڕاو، سیاناو.

لژن- ا.(لەژەن- lejen): چلّپاو، سیانکە.

لژیون-ا.فر(لیـژیوون- lijyûn): جۆرە تەقسـیم بەندییەکی سوپاییە.

لژیون دنور- ا.مــر(لیــژیوون دنوور- lijy`ûn dunnûr): نیـشـانەو مـیـدالێکە کـە ناپلیـون بـوناپـورت لـە ســــاڵی ١٨٠٢ز بـۆ هـانـدانـی خزمەتگوزارانی سوپایی‌و مەدەنی داینا.

لژیونر- ا.فــر(لیـــژیونیـــر- lijyûnnir): سەربازی لیژیوون.

لس- ص(لەس- les): ســـست، بێ هەست، تەمەڵ، ژاکاو، سیسەوەبوو.

لسان- ا.ع(لیسان- lisan): زمان، زوان.

لست- ص(لەست- lest): بەهێز، قایم، تۆکمە.

لسع- مص.ل.ع(لەس‌ء- les’): پێــــوەدان، پێوەدانی دووپشک.

لسن- مص.ل.ع(لەسەن- lesen): زمان پاراو، زمان رەوان، رەوانبێژ.

لسن- ص.ع(لەسین- lesîn): زمـــان رەوان، بەزمان.

لش- ا.ص(لەش- leş): لەش، لاشـە، تەمـەڵ، بێکارە.

لش- ا(لوش- luş): چلّپاو، قوڕاو، سیاناو.

لشـــاب- ا.مــــر(لوشـــاب- luşab): شـوێنێ ئاوی لێ بوەستێ و گـیـاو قـامـیـشی لێ بڕوێ، زەلکاو.

لشتن- مص.م(لیشتەن- lişten): لستنەوە، لێسانەوە.

لشک- ا(لەشک- leşk): شەونم، خوناڤ، شەونمێ کە زەوی سپی بکات.

لشک- ص(لەشک- leşk): پەڕۆ، پارچە، دڕاو.

لشکر- ا(لەشکەر- leşker): لەشکر، قۆشەن.

لشکر شکوف- ص.فا(لەشکەر شیکوف- leaşker şikûf): لەشکر شکێن، ئازاو دلاوەر.

لشکرگاه- ا.مر(لەشکەرگاه- leşker gah): لەشکرگە، شوێنی لەشکر لە جەنگدا.

لشکری- ص.ن(لەشکەری- leşkerî): لەشکری، سوپایی.

لشن- ص(لەشەن- leşen): نەرم، هەموار، سادەو بێ نەخش و نیگار.

لص- ا.ع(لیس- liss): دز.

لطائف- ا.ع(لەتائیف- letaif): نوکتە، حەنەک و سوعبەت.

لطائم- ا.ع(لەتائیم- letaim): میسک، عەتر، بازاڕی عەتر فرۆشان.

لطافت- ا.مص(لەتافەت- letafet): نەرمی و ناسکی، جوانی، قسەی نەرم و باش.

لطام- مص.م(لیتام- litam): دەمانچە بەیەکترەوە نان.

لطف- مص.ل(لوتف- lutf): نەرمی نواندن، میهرەبانی کردن، چاکی، میهرەبانی.

لطف- ا.ع(لەتەف- letef): چاکە، نەرمی، دیاری.

لطم- مص.م.ع(لەتم- letm): زللە لێدان، دەمانچە پێکەوەنان، ئازاردان.

لطمە- ا.ع(لەتمە- letme): زللە، شەپازللە، ئازار، لێدان.

لطیف- ص.ع(لەتیف- letîf): نەرم و ناسک، میهرەبان، جوان، خۆش تەبیعەت.

لطیفە- ص.ع(لەتیفە- letîfe): نوکتە، حەنەک.

لطیمە- ا.ع(لەتیمە- letîme): مسک، عەتر، بازاڕی عەتر فرۆشان.

لعاب- ص.ع(لوئاب- lu’ab): لیکی دەم.

لعاب- ص.ع(لەئئاب- le’'ab): وازیکەر.

لعان- مص.م.ع(لیئان- li’an): بەلەعنەتکردنی یەکدی، حاشاکردن لە یەکدی.

لعان- ا.ع(لیئان- li’an): نەفرەت، نەعلەت.

لعب- مص.ع(لەئب- le’b): یاری کردن، سوعبەت کردن، شوخی کردن.

لعبت- ا.ع(لوئبەت- lu’bet): بازیچە، بووکەڵە، دڵبەرو ماشووقەی جوان.

لعل- ا.ع(لەئل- le’l): لەعل، بەردێکی بەنرخە لەیاقووت دەچێت.

لعن- مص.ع(لەئن- le’n): نەفرین، دەرکردن، جنێودان.

لعنت- ا.ع(لەئنەت- le’net): نەعلەت، نەفرەت، یەکجار نەفرەت کردن، جوێن و تووک و نەفرین.

لعوق- ا.ع(لەئووغ- le’ûx): ئەوەی بە زمان بلێسرێتەوە، دەرمانێک بمژرێ، کەمترین بڕە خواردن.

لعین- ص.ع(لەئین- le’în): نەفرەت لێکراو، ترۆکراو، حاشالێکراو.

لغ- ص(لەغ- lex): سەری بێ موو، کەچەڵ، سارای وشک و برینگ، زەوی قاقڕ.

لغ- ص.(لەغ- lex): لەق.

دهان لغ- ا.ص(دەهان لەغ- dehan lex): دەمشڕ، کەسێک نهێنی نەپارێزێ.

لغات- ا.ع(لوغات- lu¨xat): زمانان، وشە، پەیڤان.

لغام- ا(لیغام- lixam): لغاو.

لغت- ا.ع(لوغەت- luxet): وشە، پەیڤ، زمان.

لغـز- ا.ع(لوغــەز- luxez): لوغــز، مــەتەڵ، چەوچە.

لغـزاندن- مص.م(لەغـزاندەن- lexzanden): خزاندن، سوڕاندن، خلیسکاندن.

لغـزش-ا.مص(لەغــزیش- lexziş): خــزین، خلیسکان، سوڕان.

لغــزیدن- مص.ل(لەغـــزیدەن- lexzîden): خزین، نسکۆدان، نوچدان، هەڵنوتان.

لغـزنده- ا.فـا(لەغـزەندە- lexzende): جـێی خز، خزێنەر.

لغـزان- ص.فـا(لەغـزان- lexzan): لە حـاڵی خزیندا، خزیو، نوچبردوو.

لغسر- ص.مر(لەغسەر- lexser): سەرلووس، کەچەڵ.

لغـــو- مص.ل.ع(لەغڤ- lexv): قـــســـەی بێهودەکردن، لەغوە، خەتا، هەر شتێکی بێفایدە.

لغـوب- مص.م.ع(لوغـووب- luxûb): مـاندوو بوون، شەکەتبوون.

لغـــونه- ا.(لوغـــوونە- luxûne): ئارایش، ئارایشت.

لغوی- ص.ع(لوغەڤی- luxevî): زەمانەوان.

لف- مص.م.ع(لەفف- leff): پێـچانەوە، لوول دان، هەڵکردن.

لفاح- ا.ع(لوففاه- luffah): جۆرە رووەکێکە.

لفـافـه- ا.ع(لیـفـافـە- lifafe): شـتـێـک لەسەرشتێک هەڵبکرێ، لەفافە.

لفت- ا.ع(لیفت- lift): شێلم، چێڵ.

لفـتـره- ص(لەفـتـەرە- leftere): سـپـلـە، خوێری، لەچەر.

لفج- ا(لەفج- lefc): لێوی ئەستوور وەکو لێوی وشتر، لچ، لچ و لێو.

لفـــجن- ص(لەفـــجین- lefcin): لچن، لچ ئەستوور.

لفچه- ا(لەفـچـە- lefçe): لێـو ئەسـتـوور، لچ گەورە، قەپۆزی مەڕ.

لفظ- ا.ع(لەفــز- lefz): بێــژە، واژە، وشــە، قسە، پەیڤ.

لفظه- ا.ع(لەفزە- lefze): یەک بێژە، واژە.

لفیف- ا.ص.ع(لەفیف- lefîf): ئاوێتەو تێک ئاڵاو، دارودرەخــتی چڕو تێک ئاڵاو، ئاپۆرایەک لەیەک شوێن کۆبووبنەوە.

لقـاء- مص.م.ع(لیــغــا ء- lixa’): دیدەنی، دیمانە، یەکتردیتن، روو، روخسار.

لقـاح- مص.ع(لەغـاه- lexah): ئاوس بـوون، تۆوی درەختی خورمای نێر بکرێتە خورمای مێوە.

لقاح- ا.ع(لیغاه- lixah): تۆماوی ئەسپ یان وشتر، وشتری تازەزاوی پڕ شیر.

لقـاط- اع(لوغـات- luxat): ئەو گـوڵانەی لە پاش درەو جێ دەمینێ و هێشوکەران دەیچننەوە.

لقـاطه-ا.ع(لوغـاتە- luxate): شـتـێکی بێ بایەخ کە لە زەویدا کەوتبێ.

لقب- ا.ع(لەغــەب- lexeb): لەقــەب، نـاوی شۆرەت، نازناو.

لقــلاق- ا.ع(لەغــلاغ- lexlax): لەق لەق، حاجی لەقلەق.

لقلق- ا.ع(لەغلەغ- lexlex): لەقلەق.

لقلقـــــه- ا.ع(لـەغـلـەغـــــە- lexlexe): بێهودەگۆیی، هەڵەوەڕی.

لقم- ا.ع(لوغـــەم- luxem): پاروو، تـیکە، لوقمە.

لقمه- ا.ع(لوغـمە- luxme): لوقـمـە، تیکە، پاروو.

لقوه- ا.ع(لەغـڤە- lexve): خـواربوونی دەم و دەم و لێو.

لقـیه- مص.ع(لوغـیـە- luxye): دیدارکـردن، پێشوازی کردن.

لک- ا(لەک- lek): وڕاوە، قـســەی بێـهـودە، وڕێنە.

لک- ص(لەک- lek): پیسکە، گەوج.

لک- ا(لەک- lek): سەد هەزار لە شتێک.

لک- ا(لەک- lek): کەتیرە، لاک، سیکۆتین.

لک- ا(لەک- lek): لەکە، پەڵە، داغو خاڵ.

لک- ص(لوک- luk): ئەستوور، گەورە، هەر شتێکی خڕ.

لکا- ا(لەکا- leka): ساختیان، جۆرە پێڵاوێکە، پێتاو.

لکات- ص(لەکات- lekat): هەرزە، هیچو پووچ، سۆزانی، ژنی بەدکار، قەحبە.

لکام- ص(لوکام- lukam): بێ ئەدەب، بێ شەرم، بێ حەیا، زلحیز.

لکانە- ا(لەکانە- lekane): باستورمە، کێری پیاو.

لکک- ل(لیکەک- likek): هەڵووژەی ترش.

لکل- ا(لیکەل- likel): هەرمێ.

لکلک- ا(لەک لەک- lek lek): قسەی هەلەق و مەلەق.

لکلک- ا(لیک لیک- lik lik): دۆلاش.

لک لک- ا(لەک لەک- lek lek): لەق لەق، حاجی لەقلەق.

لکلک- ا.ع(لوک لوک- luk luk): کورت، کوڵ، وشتری قەڵەوی کورتە باڵا، لۆقەی ئەسپ و هەر چارەوێیەک.

لکن- ا.ع(لاکین- lakin): بەڵام، لێ.

لکنت- مص.ل.ع(لوکنەت- luknet): زمانگرتن.

لک و پک- ا.مر(لەکوپەک- lekû pek): کەرەستەی ناو ماڵ لە قاپ و قاچاخ و هیربار.

لک و پک- ص(لوکوپوک- lukûpuk): ناهەموار، نەتاشراو، ئەستوور.

لکوموتیو- ا.فر(لوکوموتیڤ- lukûmûtîv): مەکینەی قیتار.

لکە- ا(لەککە- lekke): خاڵ، داغ، پەڵە.

لکهن- ا(لەکهەن- lekhen): رۆژوگرتنی هندییان.

لکین- ا(لوکین- lukîn): لباد.

لگ- ا(لەگ- leg): رەنج، مەینەت، بەند، زیندان.

لگام- ا(لیگام- ligam): لغاو، هەوسار، لغاڤ.

لگد- ا(لەگەد- leged): لەقە، شاپ، جووتە.

لگدکوب- ص.مف(لەگەدکوب- leged kûb): تێ هەڵدراو، بەر شاپ دراو، پێشێلکراو، پامالکراو.

لگن- ا(لەگەن- legen): لەگەن، تەشتی دەست و جل شۆرین.

لگور- ا(لەگوور- legûr): تیرەیەکی بیابان نشینە لە دەوروبەری هورات و سیستان.

لگومین- ا.فر(لیگومین- ligûmîn): پرۆتینی ناو دانەوێڵەێن وەک نیسک و نۆکو لۆبیا.

لله- ا.ص(لەلە- lele): لەلە، نۆکەری زارۆک بەخێوکەر.

لله- ق.ع(لیل لاهـ- lillah): لە ڕای خوا، بۆ رەزای خوا.

لم- ا.مص(لەم- lem): پاڵدانەوە.

لم- ا(لیم- lim): حیلە، فێڵ، تەڕدەستی لە کارێکدا.

لما- ا(لەما- lema): سرکەی ترێ.

لماز- ص.ع(لەمماز- lemmaz): دوو زمان، بەدگۆ.

لمالم- ص(لەمالەم- lemalem): لێوان لێو، لێورێژ.

لمتر- ص(لەمتور- lemtur): گۆشتن، قەڵەو، ناهەموار، قەبە، تەمەڵ و تەوەزەل.

لمح- مص.ع(لەمح- lemh): تەماشاکردنی بەدزی و خێرا، درەوشانەوەی کارەبا یان ئەستێرە.

لمحە- ا.ع(لەمهە- lemhe): تەماشاکردنێکی بلەز.

لمز- مص.ع(لەمز- lemz): لۆمەکردنی کەسێک، عەیبدارکردنی کەسێک، ئیشارەکردن بەتیلەی چاو و گوتنی شتێک.

لمس- ص(لەمس- lems): نەرم و سست، بێخاڵ، شل و شاو.

لمس- مص.ع(لەمس- lems): ساوین، دەست ماڵین بە شتێکدا.

لمشک- ا(لیمیشک- limişk): ماستێ کە شیرو خوێی تێ بکەن و بیکەنە نانەولا.

لمع- مص.ل.ع(لەمء- lem’): درەوشانەوە، رووناک بوون.

لمع- ا.ع(لومەء- lume’): چەپکە گیایەکی وشکی ناو گیای تەڕ، ئاپورای خەڵکی، پەڵەی سپی موی سپی، نێوان موی رەش.

لمعان- مص.ل.ع(لەمەئان- leme’an): درەوشانەوە.

لمعه- ا.ع(لومئە- lum’e): پەڵەی سپی، پرتەو.

لمیدن- مص.ل(لەمیدەن- lemîden): پاڵدانەوە.

لنب- ص(لونب- lunb): وڵە، قەڵەو، نەرم و شل وەکو کولێرەی گەرم و تازە.

لنبان- ص(لەنبان- lenban): پیرەژنی قەوێدە.

لنبر- ا.ص(لەنبەر- lenber): قەڵەو، سمت و کەفەڵ.

لنبک- ص(لونبەک- lunbek): قەڵەو، نەرم و شل، وڵە ئاسا.

لنبوس- ا(لونبووس- lunbûs): ناوی دەم.

لنبه- ص(لونبە- lunbe): قەڵەو، نەرم و شل.

لنت- ا.انگل(لینت- lint): مشەما، سارغی.

لنتر- ا.فر(لەنتیر- lentir): فانۆس.

لنج- ا(لونج- lunc): لچ و لێو.

لنج- ا(لینج- linc): هێشووی ترێ کە هیچی پێوە نەمابێ، داری هێشوە ترێ.

لنج- ا.مص(لەنج- lenc): لارو لەنجە.

لنجه- ا.مص(لەنجە- lence): لارو لەنجە، نازوعیشوە.

لنجه- ا(لونجە- lunce): لێو، چەنە.

لنجه کردن- مص.م(لونجە کەردەن- lunce kerden): چەنەلێدان دەربارەی نرخی شتێک پاش برانەوەی موعامەلە.

لنجیدن- مص.م(لەنجیدەن- lencîden): لارو لەنجەکردن، لەریشە دەرهێنان.

لند- ا(لەند- lend): کوڕ، کاورای پیاو، کێر.

لند- ا(لوند- lund): بۆڵاندن لە ژێر لێوانەوە.

لندلند- ا(لوند لوند- lund lund): خوتەخوت و بۆڵە بۆڵ.

لند لندکردن- مص.ل(لوندلوند کەردەن- lund lund kerden): پرتاندن، بۆڵاندن، خوتاندن.

لندره- ا(لەندەرە- lendere): جۆرە کوتاڵێک بووە.

لندهور- ص(لەندەهوور- lendehûr): زەلامی تۆکمەو کەتە.

لندیدن- مص.ل(لوندیدەن- lundîden): بۆڵاندن، پرتاندن، خوتاندن.

لنف- ا.فر(لینف- linf): پێکهاتەی خوێن بەبێ خرۆکەی سور.

لنگ- ص(لەنگ- leng): شەل، لەنگ.

لنگ- ا(لینگ- ling): لنگ، لاق، لاقی مرۆڤ لە بێخی رانەوە تا سەری قامکێن پێ.

لنگ- ا(لونگ- lung): پەشتەماڵ.

لنگاک- ا(لەنگاک- lengak): قسەی رەق، قسەی ناشیرین.

لنگر- ا(لەنگەر- lenger): ئاسن و زنجیری قورس بۆ وێستانی گەمیە دەخرێتە دەریاوە.

لنگر- ا(لەنگەر- lenger): سینی گەورە کە قاپە خواردنی لەسەر دادەنرێ و بۆ میوانان دەبرێ، لەنگەری.

لنگرگاه- ا.مر(لەنگەر گاه- lengergah): شوێنی لەنگەرگرتن و وەستانی کەشتی.

لنگوته- ا(لونگوته- lungûte): پەشتەماڵی بچووک بۆ داپۆشینی عەورەت.

لنگه- ا(لینگە- linge): تاک، پێچەوانەی جووت، یەک تای بار، یەک تاکە پێلاو.

لنگیدن- مص.ل(لەنگیدەن- lengîden): شەلین، لەنگین.

لو-ا(لەو- lew): لێو.

لو- ا(لەو- lew): جۆرە شیرینییەکە.

لو- ا(لەو- lew): تەپە.

لو- ا(لەو- lew): زراو، زەرداو، زاڵی، سەفرا.

لو- ع(لەو- lew): ئەگەر.

لواء- ا.ع(لیڤاء- liva'): ئالا، ئوستان، ستان.

لوائح- ا.ع(لەڤائیه- levaih): نووسراو، نامەی تێرو تەسەل، لیستی حەساو.

لوائم- ا.ع(لەڤائیم- levaim): لۆمەو سەرزەنشتان.

لواحظ- ا.ع(لەڤاهیز- levahiz): چاوان.

لواحق- ا.ع(لەڤاهیغ- levahix): پاشکۆیان.

لواش- ا(لەڤاش- levaş): جۆرە نانێکی زۆر تەنکە، لەواشە.

لواشک- ا(لەڤاشەک- levaşek): نانەقەیسی.

لواشه- ا(لەڤاشە- levaşe): لەواشە، لەواشەی تایبەت بە ناڵکردنی وڵاخی بەرزە.

لواط- مص.م.ع(لیڤات-livat): منالبازی، هەتیوگاین.

لواف- ص.ع(لەڤڤاف- levvaf): بەڕەچن، گلێم چن.

لوالوا- ص(لەڤالەڤا- levaleva): پیاوی سووک و چرووک، رەزیل، سپلە.

لوام- ص.ع(لەڤڤام- levvam): خۆش گلەیی، لۆمەکار.

لوامع-ص.ع(لەڤامیع-'levami): درەوشاوان.

لؤم- مص.ع(لوئوم- lu'um): هەتیوچەیی، لەگامی، خوێڕێتی.

لوبلیا- ا.فر(لوبیلیا- lûbilya): جۆرە گوڵێکە.

لوبیا- ا(لوبییا- lûbiya): لۆبیا.

لوت- ا(لوت- lût): خواردن، خۆراک.

لوت و پوت- ا (لووت و پووت- lût û pût): خواردن و تەحامی هەمە جۆر.

لوت- ص (لووت- lût): روت و عوریان، بیابانی وشک و برینگ.

لوتو- ا.فر(لوتو- lûtû): قومارێکە لە بابەتی دونبەڵە.

لوث- مص.م.ع(لەوس- lews): لەوتان، لەوتاندن.

لوچ- ص(لووچ- lûç): خێل و قیچ.

لوح- ا(لەوه- lewh): هەر شتێک تەخت و پان بێ، لەوحی نووسین.

لوخ- ا(لووخ- lûx): جۆرە زەلێکە حەسیری لێ دروست دەکرێ، لەبان.

لوده- ا(لەودە- lewde): سەبەتەی گەورە، سەبەتەی میوە چنین.

لوده- ص(لەودە- lewde): شۆخ و خۆش تەبیعەت، حەنەکچی.

لودی- ص(لوودی- lûdî): بەغیرەت، جوامێر، رەند، بێ باک، دلاوا.

لور- ا(لور-lûr): لۆر.

لور- ا(لور- lûr): سێلاو، لافاو، ئاودڕ.

لورانک- ا(لوورانەک- lûranek): دەبەی رۆن.

لورک- ا(لوورەک- lûrek): کەوانی هەلاجی.

لورکند- ا.مر(لوورکەند- lûrkend): ئاودڕ، ئاودڕکە، ئەو جێگەیەی ئاو دایدڕیبێ.

لوره- ا(لوورە- lûre): ئاودڕکە.

لوری- ا(لووری- lûrî): بێ شەرم، بێ حەیا، قەرەج، کێوەلی.

لوری- ا(لووری- lûrî): گولی.

لوز- ا.ع(لەوز- lewz): بادەم.

لوزتین- ا.ع(لەوزەتەین- lewzeteyn): لوی گەروو.

لــوزی- ا.ص(لــەوزی- lewzî): بــادامــی، بەشێوەی بادام، چوارگۆشەی هاوتەریب.

لـوزینـە- ا(لـەوزیـنـە- lewzîne): لـەوزیـنـە، پاقلەوا.

لوژ- ا.فـر(لووژ- lûj): عـەرەبانەیەکی چکۆڵەیە لەسەر بەفر خلیسکانێی پێ دەکرێ.

لـوس- ص(لـووس- lûs): ریـاکــــــــــاری، ماستاوچیەتی، مەرایی کەر.

لوسـانە- ا(لووسـانە- lûsane): زمـانلووسی، مەرایی کردن.

لوستر- ا.فر(لووستر- lûstr): چلچرا، سورەیا.

لوســمی- ا.فـــر(لووســیـــمی- lûsimî): شیرپەنچەی خوێن.

لوســیــدن- مص.م(لووســیــدەن- lûsîden): مەرایی کردن.

لوسیـون- ا.فـر(لوسیـوون- lûsyûn): سپـرتۆ، تەنترۆک.

لوش- ا(لووش- lûş): سیاناو، قوڕاو، چلێپاو.

لوش- ص(لووش-lûş): دەم خوار.

لوشارە- ا(لووشارە- lûşare): ئاودڕکە.

لوشـــانە- ص(لووشـــانە- lûşane): چەورو شیرین، لوقمەی چەورو شیرین، قسەی خۆش و دڵگیر.

لوط- ا.ع(لەوت- lewt): عـەبا، پیـاوی گـورج و گۆڵ.

لوطی- ص(لووتی- lûtî): جـوامــێـر، دڵاوا، بەغیرەت، رەند، بێباک.

لوعت- ا.مص.ع(لەوئەت- lew’et): تاسـە، بێقەراری، بێئارامی، سووتان لە عەشقدا یان لە خەمدا.

لوغ- ا.مص(لووغ- lûx): دۆشین، نۆشین.

لوغـــیــدن- مص.م(لووغــیــدەن- lûxîden): دۆشین، نۆشین.

لوف- ا.ع(لووف- lûf): گیایەکە.

لوفرض- ع(لەوفوریز- lewfuriz): گریمان.

لوک- ا.ص(لووک- lûk): وشـــتـــرە نێـــرەی بارکێش.

لوک- ص(لووک- lûk): زەبون، بێ توانا، گۆج و ئیفلیج، ئەوەی لەسەر زرانی و دەست بڕوات.

لوک- ا(لووک- lûk): لاولاو، جۆرە رووەکێکی خۆ هەڵواسە.

لوکس- ا.فـر(لوکس- lûks): هەر شــتــێکی جوان، زۆر جوان و نایاب.

لوکە- ا(لووکە- kûke): ئاردی گەنم یان جۆ، لۆکە، پەمووی بژارکراوی دەنک لێدەرهێنراو.

لوکــیــدن- مص.ل(لوکــیــدەن- lûkîden): لۆقــەکــردنی ئەسپ و ولاخــێن بەرزە، بە چوار چنگۆڵە رۆیین.

لول- ص(لـوول- lûl): بـە دەمــــــاغ، چـالاک، سەرمەست، بێ شەرم، بێ حەیا.

لولا- ا(لـەولا- lewla): ئەنجـامــەی دەرگــا، دوولا.

لولا- ع(لەولا- lewla): ئەگەرنا.

لولاگــــر- ا.ص(لەولاگــــەر- lewlager): ئەنجامەساز، ئەنجامەفرۆش.

لـولـئین- ا.(لـوولـەئـین- lûleîn): لـولیـنـە، ئافتاوەی گڵ.

لـولـب- ا.ع(لـەولـەب- lewleb): بـرغــــــوو سەموونە.

لولو- ا(لوولـوو- lûlû): داهۆڵ، شــتــێکی سامناک کەمنداڵی پێ بترسێنن، شتی خەیاڵی بۆ ترســــانـدنـی مـنـداڵ، وەک: شــــەولـەبـان، ئایشەگوێدرێژ.

لوله- ا(لووله- lûle): هەر شتێکی لولەکی ناو بۆش، بۆری ئاو.

لـولـهـنـگ- ا(لـوولـەهـیـنـگ- lûlehing): لوولینە، ئافتاوەی گڵ.

لولی- ا.ص(لوولی- lûlî): کـێـوەلی، قـەرەج، لاوی جوان خاسی زیتەڵەی گۆرانی بێژ.

لولیـدن- مص.ل(لوولیـدەن- lûlîden): لوول خواردن، جمانی خەڵک، جووڵان.

لوم- مص.ع(لەوم- lewm): لۆمــــەكـــردن، سەرزەنشت كردن.

لومير- ا.فر(لوومير- lûmîr): پرتەو، تيشك، پرشنگ.

لون- ا.ع(لەون- lewn): رەنگ، جۆر.

لوند- ص(لەڤــەند- levend): رووســـپی، سۆزانی، قەحبە، داوێن تەڕ، ژنی خۆفرۆش

لويد- ا(لەڤيد-levîd): مەنجەڵی مسی گەورە، قازان.

لوير- ا(لەڤير- levîr): تەپە.

لويش- ا(لەڤـيش- levîş): لەواشە، لەواشـەی تايبەت بە ناڵكردنی وڵاخی بەرزە.

له-ص(ليه-lih): كوتراو، نەرم بوگ، پليشاوە.

له كـردن- ص.(ليـه كـەردەن- lih kerden): كوتان و نەرم كردنی گۆشت و ميوەو ئەو شتانە.

له- ا(لەه- leh): شەراوی ئەنگور.

له- ا(لەه- leh): جۆرە درەختێكە.

لهات- ا.ع(لەهات- lehat): زمانە چكۆڵە.

لهـاشم- ص(لەهاشـوم- lehaşum): زەبوون، ناشيرين و خراو.

لهب- ا.ع(لەهەب- leheb): بلـێـســە، گــڕ، زمانەی ئاگر، گەردەلوول.

لهبان- مص.ع(لەه بان- lehban): گڕسەندنی ئاگـر، بلـێـســە سـەندنی ئاگر، هەڕەتی گـەرمـا، تينوويەتی.

لهبله- ص(لەهبەلە- lehbele): گەوج، گێل، نەزان.

لهجه- ا.ع(لەهجە- lehce): جۆری قسەكردن، زمان، شێوەزمان.

لهر- ا(لەهەر- leher): مەيخانە، شەراوخانە، قەحپەخانە.

لهف- مص.ل.ع(لەهەف- lehef): خـەمــبــار بوون، خەفەت خواردن، عەزەرتخواردن..

لهف- ا.ع(لەهف- lehf): ئەفــسـوس، خـەم و پەژارە.

لهنج- ا(لەهەنج- lehenc): ئەو بەردەی قەسار جلی لەسەر دەشوات، هەستان، تات.

لهنه- ص(لەهەنە- lehene): گەوج، گێل، بێ ئەدەب، تات، بەرد.

لهنه- ا.ع(لوهنە- luhne): دياری، سەوقاتی، بەركوڵ (خواردن).

لهو- مص.ل(لەهڤ- lehv): ياری كـردن، هەر شتێ مايەی سەرگەرمی بێ، گان كردن.

لهی- ا(ليهی- lihî): مۆڵەت، ئيزن.

لهـيب- ا.ع(لەهيب- lehîb): گـڕ، بلـێـسـەی ئاگر.

لهــيــدن- مص.ل(ليــهــيــدەن- lihîden): پليقانەوەی ميوە.

لهيده- ص.مف(ليهيدە- lihîde): پلێشاوە.

لهـيف- ص.ع(لەهيف- lehîf): خـەمگين، دڵ بە حەسرەت.

ليــاقت- مص.ل.ع(ليــاغــەت- liyaxet): شايستەبوون، لايەق بوون.

ليالی- ا.ع(لەيالی- leyalî): شەوان.

ليـان- ص(لەيان- leyan): تابان، درەخشـان، پرشنگدار.

ليبـرال- ص.فـر(ليبيـرال- lîbiral): ليبـراڵ، ئازاديخواز.

ليبراليسم- ا.فر(ليبيراليسم- lîbiralîsm): رێبازی ئازاديخوازی، ليبراليزم.

ليت- ع(لەيتــە- leyte): كــاشكێ، خــۆزيا، بريا.

ليتر- ا.فر(ليتر- lîtr): ليتر، قاپێك.

ليـــتك- ص(ليـــتـــەك- lîtek): لات، بێ سەروبەر، موفليس.

لات- ا(لات- lat): نۆكەر، غولام، كەنيزەك.

ليته- ا(ليتە- lîte): شلەی باينجان.

ليث- ا.ع(لەيس- leys): شـــێـــری نێـــرە، جاڵجاڵۆكە، داپيرۆشك.

ليچ- ص(ليچ- lîç): تەڕ، ئاو مژيو.

لیچ شدن- مص.ل(لیچ شودەن- lîç şuden): تەڕبوون، خووسان.

لیچار- ا(لیچار- lîçar): مرەبا، قسەێن هەلەق و مەلەق.

لیخن- ا (لیخین- lîxin): قرێژەبەرد، جۆرە قارچکێکە.

لیدر- ا.فر(لیدەر- lîder): پێشەوا، سەرۆکی حیزب، سەرکردە.

لیر- ا.فر(لیر- lîr): پارەی ئیتالێیە.

لیرت- ا (لیرەت- lîret): کلاو خود، خودە پۆلایین.

لیره- ا(لیرە- lîre): لیرە، جۆرە پارەیەکی باوی تورکیاو ئینگلیستانە.

لیز- ص(لیز- lîz): زەوی تەڕو خز.

لیزخوردن- مص.ل(لیزخوردەن- lîzxurden): خزین، نوچدان.

لیزابه- ا.مر(لیزابە- lîzabe): لیکاو.

لیزم- ا(لیزوم- lîzum): نەرمەکەوان.

لیزول- ا.فر(لیزوول- lîzûl): دەرمانێکە لە بابەتی دیتۆڵ.

لیزیدن- مص.ل(لیزیدەن- lîzîden): خزین، خلیسکان، نوچدان، سووڕان.

لیسانس- ا.فر(لیسانس- lîsans): زانستنامە، شەهادەی بەکالوریوس.

لیسانسیه- ص.فر(لیسانسیە- lîsansîye): هەڵگری زانستنامەی بەکالوریۆس.

لیست- ا.فر(لیست- lîst): پێرست، لیست، لیستەی حەساو یان ناو.

لیسک- ا(لیسەک- lîsek): هێلکە شەیتانۆکە، قاقلەجنۆکە، حەلەزۆن.

لیسه- ا(لیسە- lîse): یەکێکە لە ئافەتەکانی درەختی بەرداری میوە.

لیسیدن-مص.م(لیسیدەن-lîsîden): لستنەوە.

لیسنده- ا.فا(لیسەندە- lîsende): لێسەرەوە.

لیف- ا(لیف- lîf): لفکە، کیسەی خۆشتن.

لیف- ا.ع (لیف- lîf): تۆێکڵی دارخورما.

لیفه- ا(لیفە- lîfe): دۆخین، بەندەخوێن.

لیقه- ا.ع(لیغە- lîxe): دەزوو یان ئاوریشمی لە مەرەکەب هەڵکێشراو.

لیک- ا(لیک- lîk): لێ، بەڵام.

لیکور- ا.فر(لیکوور- lîkûr): جۆرە شەرابێکی بەتام و بۆن و شیرینە.

لیگامان- ا.فر(لیگامان- lîgaman): ئەو دەمارانەی ماسوڵکان پێکەوە دەبەستێ.

لیل- ا.ع(لەیل- leyl): شەو، شەڤ.

لیله- ا.ع(لەیلە- leyle): یەک شەو.

لیمو- ا(لیمو- lîmû): لیمۆ.

لیمون- ا.فر(لیموون- lîmûn): لیمۆ.

لیموناد- ا.فر(لیمووناد- lîmûnad): لیمۆناد، نۆشابەیەکی غازدارە کە بە ئاوی لیمۆو شەربەتی شەکر دروستی دەکەن.

لیمونیت-ا.فر(لیموونیت-lîmûnît): کلۆ ئاسن.

لین- ص.ع(لەیین- leyyin): نەرم، نیان.

لینت- مص.ل.ع(لینەت- lînet): نەرم بوون.

لینیت- ا.فر(لینییت- lînyît): جۆرە زوخاڵێکی بەردی خاوە.

لیو- ا(لیڤ- lîv): هەتاو، خۆر، رۆژ.

لیوان- ا(لیڤان- lîvan): پەرداخ، گلاس.

لیوتنان- ا.فر(لیوتینان- lîwtinan): یاریدەدەر، جێگر.

لیوک- ا.ص(لیڤەک- lîvek): فەرخ، زلحیز، لووسکە.

لیولنگ- ا(لیڤ لەنگ- lîv leng): کەشک، کەشکیش برای دۆیە.

لیوه- ص(لیڤە- lîve): خاپینۆک، مەراییکار، دەڵەچەیی، گەوج، گێل.

لیوگی- ا.مص(لیڤەگی- lîvegî): دەڵەچەیی، مەرایی کردن، هەرزەوێژی.

م

م- حر(م- m):
پیتی بیست و هەشتەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (میم) دەخوێنرێتەوە، بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە(٤٠).

ما- ض(ما- ma): راناوی یەکەم کەسی کۆیە، ئێمە.

ماء- ا.ع(ماء- ma’): ئاو.

مائت- ص.ع(مائیت- mait): نزیکە مەرگ.

مائج- ص.ع(مائیج- maic): بەشەپۆل، شەپۆلدار، پێلدار.

مائده- ا.ع(مائیدە- maide): خوان، خوانچە، خوانی پڕ خۆراک، خواردەمەنی.

مائه- ا.ع(میئە- mie): سەد.

مابون-ص(مابوون- mabûn): قوندەر، حیز، دوودەکی.

مابین- ق.ع(مابەین- mabeyn): نێوان.

مات- ص(مات- mat): سەرگەردان، مەبهووت، لەوازی شەترەنجدا بە شادەگوترێ کە گرفتار ببێ و چاری نەمێنێ.

مات- ص.فر(مات- mat): مات، تاریک، لێڵ.

ماتادر- ا.فر(ماتادور- matadur): گاباز، گابازێک کە لە مەیداندا گایەکە بکوژێ، کەسی بە ئیحتویار.

ماتحت- ا.ع(ماتەهت- mateht): مەقعەد، قوون.

ماترنگ- ا(ماتورەنگ- matureng): مار میلۆک.

ماتریالیست- ص.فر(ماتیریالیست- matiryalist): مادی، پەیڕەوی رێبازی مەتیریالیزم.

ماتریالیسم- ا.فر(ماتیریالیسم- matiryalîsm): فەلسەفەی مادی.

ماتریس- ا.فر(ماتریس- matrîs): قالبێن پیتێن قورقوشم لە چاپخانەدا.

ماتم- ا(ماتەم- matem): عەزاداری، پرسە، تازیە.

ماتم پرسی- ا.مص(ماتەم پرسی- matem prsî): سەرخۆشی، دڵدانەوە.

ماتم دیده- ص.مر(ماتەم دیدە- matem dîde): تازیەبار، پرسەدار، عەزابار، عەزادار.

ماتم زده- ص.مر(ماتەم زەدە- matem zede): عەزادار، ئەزیەتبار، غەمگین، پرسەدار.

ماتمکده- ا.مر(ماتەم کەدە- matem kede): شوێنی تازیەو پرسە، ماڵی بە خەم و پەژارە.

ماتیک- ا.فر(ماتیک- matîk): ماتیک، سووراوی لێو.

ماج- ا(ماج- mac): مانگ.

ماج- ص.ع(ماجج- macc): کەسێک لە پیریا یان لەبەر هەر هۆیەکی دی ئاو بە دەمــیـــەوە نەوەستێ.

ماجد- ص.ع(ماجید- macid): گەورە، بەخشندە، جوامێر، دڵاوا، خۆش تەبیعەت.

ماجده- ص.ع(ماجیدە- macide): ژنی مەزن، ژنی سەلار و سەنگین.

ماجرا- ا.ع(ماجەرا- macera): رووداو، پێشهات.

ماجراجو- ص.فا(ماجەراجوو- maceracû): ئاژاوەخواز، ئاژاوەچی.

ماچ- ا(ماچ- maç): ماچ، راموسان.

ماچوچه- ا(ماچووچە- maçûçe): قاپێکی بچووکی لولەدارە دەرمانی پێ لە دەوی منداڵ دەکەن.

ماچه- ص(ماچە- maçe): ماچە، مێچکە.

ماحی- ا.فا.ع(ماهی- mahî): سڕینەر، مەحوکەرەوە، لەناوبەر.

ماخ-ص(ماخ-max): زێرِوزیوی قەڵپ، خەڵکی پیسکەوسپڵە

ماخچی-ا.ص(ماخچی-maxçî): ئەسپی دوورەگ، رەگێکی عەرەبی بێ و رەگێکی هی دی بێ.

ماخور- ا(ماخوور- maxûr): مەیخانە، قومارخانە، خەرابات.

ماخولیا- ا(ماخولیا- maxuliya): مالیخولیا، ماخۆلان.

مادام- ق.ع(مادام- madam): مادامەکی، مادام.

مادام- ا.فر(مادام- madam): مەدام، خانم، خاتوون.

مادح- ا.فا.ع(مادیە- madih): ستایشکار، پیاهەڵدەر.

مادر- ا(مادەر- mader): دایە، دایک.

مادر اندر- ا.مر(مادەر ئەندەر- mader ender): باوەژن، زڕدایک.

مادر بزرگ- ا.مر(مادەر بوزورگ- mader buzurg): داپیرە، دایە گەورە، نەنک، دایکی باوک، دایکی دایک.

مادردخت- ا(مادەر دوخت- mader duxt): رووەکێکە.

مادرزاد- ص.مر(مادەر زاد- mader zad): جمک، لفانە.

مادگی- ا.مص(مادەگی - madegî): ئەندامی مێینەی گوڵ.

ماد موازل- ا.فر(ماد موازیل-madmuazil): کیژەخان.

مادندر-ا.مر(مادەندەر- madender): باوەژن، زڕدایک.

مادون- ص.ع(مادوون- madûn): ژێر دەست.

ماده- ص(مادە- made): مێ، مێینە، ماچە، مێچکە.

ماده- ا.ع(مادده- madde): هەوێن و ئەسڵی هەر شتێک، هەر شتێک بۆشاییەک بگرێ و کێشی هەبێ و بەشێوەی وشک، یان تەڕ یان گاز بێ.

ماده تاریخ- ا.مر(مادەی تاریخ- madey tarîx): بەیتێک یان نیوە بەیتێک کە کۆی پیتەکانی بە حەساوی ئەبجەد بکاتە مێژووی روداوێک.

مادی- ص.ن(مادی- madî): سەر زەمینی مادەکان کە ئازربایجان و عێراقی عەجەمی دەگرتەوە.

مادی- ا(مادی- madî): جۆگایەک یان کەناڵێک لە رووبار جیا بکرێتەوە بۆ ئاودانی بێستان و زەرعات.

مادی- ص.ن(ماددی- maddî): مەتریالیست.

مادیان- ا(مادییان- madiyan): ماین.

مادینە- ص.ن(مادینە- madîne): مێینە، مێ.

مار- ا(مار- mar): مار.

مار- ا.فا.ع(مار- mar): ڕێبوار، ڕەوتەنی.

مارا سپند- ا.مر(مار ئەسپەند- mar espend): ناوی فریشتەیەکە، ڕۆژی بیست و نۆیەمی هەر مانگێکی هەتاوی.

مارافسا- ص.فا(مارئەفسا- mar efsa): مارگر، کەسێک مار ئەفسون بکات، یان ماران گەستە بە ئەفسوون چارەسەر بکات.

مارپیچ- ا.مر(مارپیچ- mar pîç): پێچاوپێچ، بادراو، مارپێچ، لوولەی درێژی قلیان ئاوی.

مارج- ص.ع(ماریج- maric): بڵێسەی ئاگر، گڕی بێ دووکەڵی ئاگر.

مارچوبە- ا.مر(مارچووبە- marçûbe): مارچێوە، گیایەکە.

مارد- ص.ع(مارید- marid): سەرکێش، گەردنکێش، عاسی، بەرز، قوچ.

ماردارو- ا.مر(ماردارو- mardarû): جۆرە ڕووەکێکە.

ماردی- ص(ماردی- mardî): سوور.

مارزبان- ا.مر(مارزەبان- marzeban): گیایەکە بۆ دەرمان دەشێت.

مارزنگی- ا.مر(مارزەنگی- marzengî): ماری زەنگوڵدار.

مارس- ا.فر(مارس- mars): مانگی سێیەمی ساڵی فەڕەنگی.

مارس- ا.فر(مارس- mars): مەریخ.

مارس- ا(مارس- mars): مەرس، لە گەمەی نەردێندا مەرس بە دوو دەست حەساو دەکرێ.

مارسار- ص.مر(مارسار- marsar): هاوشێوەی سەری مار.

مارسانان- ا.مر(مارسانان- marsanan): لە تیرەی ماران.

مارستان- ا.مر(ماریستان- maristan): نەخۆشخانە.

مارش- ا.فر(مارش- marş): ڕێوڕۆیشتنی ڕێک و پێکی سەربازان، سرودی حەماسی کە سەربازان بە ڕێکردنەوە هاوئاهەنگ لەگەڵ هەنگاوناندا بیڵێن، مارش، سرود.

مارشال- ا.فر(مارشال- marşal): سوپاسالار، سەردار.

مارعینکی- ا.مر(مارئەینەکی- mar eynekî): جۆرە مارێکی ژەهرداره.

مارفش- ص.مر(مارفەش- marfeş): مار ئاسا، چوون مار، وەکو مار.

مارقشیشا- ا(مارغەشیشا- marxeşîşa): دەرمانێکە لە کۆنا بۆ چاویەشە بەکار هاتووە.

مارک- ا.فر(مارک- mark): پارەی ئەڵمانییە.

مارک- ا.فر(مارک- mark): مارکە، نیشانە، مارکەی تایبەتی کارخانەیەک یان کۆمپانیایەک کە لەسەر بەرهەمەکانی چاپ بکرێ یان هەڵکەندرێ.

مارکاژ- ا.فر(مارکاژ- markaj): زەلکاو.

مارکسیست- ص.فر(مارکسیست- marksîst): مارکسیست، مارکسی، پەیڕەوی ڕێبازی مارکسیزم.

مارکسیسم- ا.فر(مارکسیسم- marksîsm): ڕێچکەی کارل مارکس، ڕێچکەیەکە لە بواری سیاسەت و ئابووری کە مارکس دامەزرێنەری بوو و یاساو ڕێساکانی سوسیالیزمی زانستی شرۆڤە دەکات..

مارکی- ا.فر(مارکی- markî): ئەمە لەقەبی نەجیم زادەکانی ئەوروپا بووە، عینوانێکە لە نێوان دۆک و کۆنتدا.

مارکیز- ا.فر(مارکیز- markîz): مارکی- (بۆ ژن).

ماركيوا- ا(ماركيڤا- markîva): رووەكێكە.

مارگرزە- ا.مر(ماری گەرزە- mari gerze): ماری گەورە، جۆرە مارێکی سەر زلە.

مارگریت- ا.فر(مارگوریت- margurit): گوڵی مینا.

مارگیاه- ا.مر(مارگیاه- margiyah): مارچێوە، گیایەکە.

مارگیر- ا.ص(مارگیر- margîr): مارگر، کەسێک مار بەزندوویەتی بگرێ.

مارمالاد- ا.فر(مارمالاد- marmalad): مرەبا، جەلی.

مارماهی- ا.مر(مارماهی- marmahî): جۆرە ماسییەکە لە مار دەچێ، مارماسی.

مارمولک- ا(مارمولەک- marmûlek): مارمێلکە، مارمیلۆک.

مارنە- ا(مارینە- marine): شنگ.

مارە- ا(مارە- mare): ئامار، تۆمار، دەفتەری حەساو.

مارە- ا(مارە- mare): مێروو.

ماری-ص(ماری- marî): کوژراو، کوشیاک، لەناوچوو.

ماز- ا(ماز- maz): درز، قەڵەشت، **چین چین**.

مازاد- ا.ع(مازاد- mazad): لە پێویستی زیاتر.

مازالاق-ا.ت(مازالاغ- mazalax): مزراح.

مازریون- ا(مازەریوون- mazeryûn): دەوەنێکە.

مازن- ا(مازەن- mazen): مۆرەغەی پشت، ئێسکی بڕبڕەی پشت.

مازندری- ص.ن(مازەندەری- mazenderî): خەڵکی مازندەران، مازەندەرانی.

مازو- ا(مازوو- mazû): مازو، جۆرە بەرێکی داربەڕووە، مازی.

مازوت- ا.فر(مازووت- mazût): نەوتی رەش، گازۆیل.

مازە- ا(مازە- maze): پشتەمەغزە، بڕبڕەی پشت، مۆرەغەی پشت.

مازوخیسم- ا.فر(مازوخیسم- mazûxism): نەخۆشی حەزی ئازاردان، مازۆشییەت، مازۆخییەت.

ماژ- ا(ماژ- maj): خۆشی، ئاسودەیی، عەیش و عوشرەت، خۆش رابواردن.

ماژر-ا.فر(ماژور- majur): یاوەر، مێجەر، جەنەراڵ.

ماژیک- ص.فر(ماژیک- majîk): سیحر ئامێز، جادوویی، عەجیب و غەریب.

ماساژ- ا.فر(ماساژ- masaj): مشت و ماڵ، شێلان.

ماست- ا(ماست- mast): ماست.

ماستبا- ا.مر(ماستبا- mastba): ئاشتی ماست.

ماست بند- ا.ص(ماست بەند- mast bend): کەسێک کە ماست هەوێن بکات.

ماستینە- ا.ص(ماستینە- mastîne): نانەوڵای ماست یان دۆ، دۆیەک کە شویتی تێدابێ.

ماسک- ا.فر(ماسک- mask): دەمامک.

ماسکە- ا.ص.ع(ماسیکە- masike): جڵەوگیر، هێزی جڵەوگرتنی هەڵەو گوناح.

ماسوچە- ا(ماسووچە- masûçe): کۆترە کێوی.

ماسورە- ا(ماسوورە- masûre): لوولەی باریک و کورت، ماسوورەی مەکینەی درومان، مێکوک، لوولەی تفەنگ.

ماسە- ا(ماسە- mase): لم، قوم.

ماسیدن- مص.ل(ماسیدەن- masîden): مەیین، ماسین.

ماسیدە- ا.مف(ماسیدە- masîde): مەییو، ماسیاگ، ماسیو.

ماش- ا(ماش- maş): ماش.

ماش دارو- ا.مر(ماش داروو- maşdarû): جۆره گیایەکی خۆرِسکە بۆ دەرمان دەبێ.

ماشرا- ا(ماشەرا- maşera): پەنەمان و ئاوسان، زیپکە.

ماشطه- ا.ع(ماشیتە- maşite): ژنی ئارایشتگەر.

ماشو- ا(ماشوو- maşû): هێلەک، والابێژ.

ماشور- ص(ماشوور-maşûr): هەر شتێک بچنە ناو یەکەوە، شتێ تێک ئالاو.

ماشوره- ا(ماشووره- maşûre): لاسکی ناو بۆشی گیای وەکو قامیش، گەردەنی سپی ماشوقە.

ماشه- ا(ماشە- maşe): ماشە، ماشەی تفەنگ.

ماشی- ا.فا.ع(ماشی- maşî): رێبوار، رێوان، پیادە.

ماشین- ا.فر(ماشین- maşîn): مەکینە، ئوتومبیل، ماشێن.

ماشینیست- ا.ص.فر(ماشینیست- maşînîst): کەسێک کە بە مەکینە کار بکات یان مەکینە دروست بکات، مەکینەچی، میکانیکی.

ماشینیسم- ا.فر(ماشینیسم- maşînîsm): میکانیزم.

ماضی- ا.فا.ع(مازی- mazî): رابوردوو، گوزەشتە.

ماعدا- ا(مائەدا- maeda): جگە لە، خێنژی.

ماعز- ا.ع(مائیز- maiz): بزن، پێستی بزن.

ماعون- ا.ع(مائوون- maûn): ئاو، باران، دەفرو ئامانان، چاکە، گوێرایەڵی.

ماغ- ا(ماغ- max): جۆره مراوییەکە پەڕەکانی رەشە.

ماغ- ا(ماغ- max): تەم، مژ، دومان.

ماغگون- ص(ماغگوون- maxgûn): رەش وەکو مراوی (ماغ)، رەش، تاریک.

مافوق- ص.ع(مافەوغ- mafewx): بالا، بالاتر، بالادەست.

ماکارونی- ا.فر(ماکاروونی- makarûnî): هەرِشتەی فەرەنگی، ماکەروونی.

ماکت- ا.فر(ماکیت- makit): ماکێت، نموونە.

ماکر- ا.فا.ع(ماکیر- makir): فریودەر، خاپینۆک، مەکرباز.

ماکروڤاژ- ا.فر(ماکرووڤاژ- makrûvaj): خرۆکەی سپی خوێن.

ماکزیموم- ا.فر(ماکزیموم- makzîmûm): لایەنی زۆر، بەرزترین ئەندازە.

ماکو- ا(ماکوو- makû): مەکۆ.

ماکول- ص(ماکوول-makûl): زۆر خۆر.

ماکول- ا.فر(ماکول- makûl): پەلە، لەکە.

ماکیان- ا(ماکییان- makiyan): مریشکی ماڵی، مامر.

ماکیاولیسم- ا.فر(ماکیاڤیلیسم- maky vilîsm): میکاڤیلیزم، سیاسەتێکە دوور لە هەر رێسایەکی ئەخلاقی و لە رای مەبەستدا هەر نارِەوایەکە بەرِەوا دەزانێ، دامەزرێنەری ئەم رێبازە نووسەرو سیاسەتوانی ئیتالیایی میکاڤیلییە ١٤٦٩- ١٥٢٧ کتێبێکی لەو بارەیەوە نووسیوە..

ماگنولیا- ا.فر(ماگنوولیا- magnûliya): درەختێکی هەمیشە سەوزی گوڵ جوانی بە بۆنی زەرد یان ئەرخەوانییە.

مال- ا.ع(مال- mal): دارایی، سامان و ماڵ.

مالاریا- ا.فر(مالارییا- malarîya): مەلاریا، نۆبەتێ.

مالامال- ص.مر(مالامال- malamal): لێوان لێو، پراوپر، لێورێژ.

مالانک- ا(مالانەک- malanek): شلێر.

مالت- ا.فر(مالت- malet): فەریکە جۆ.

مالت- ا.فر(مالت- malt): نەخۆشی تێ.

مالح- ص.ع(مالیھ- malih): سوێر، شۆر، زۆر خوێ.

مالدار- ص.مر(مالدار- maldar): زەنگین، دەوڵەمەند.

مالش- ا.مص(مالیش- maliş): مشت و ماڵدان.

مالشگر- ص.فا(مالیشگەر- malişger): دەلاک، مشت و ماڵچی، دەلاکی گەرماو.

مالک- ص.ع(مالیک- malik): خاوەن.

مالک الحزین- ا.مر.ع(مالیکولھەزین- malikul hezîn): شینە شاهۆ، غەمخۆرە، شاقە، شاقەشین، شاوە، شاهۆ.

ماله- ا(ماله- male): ماڵەی گەچکاری و سپیکاری.

مالیا- ا(مالییا- maliya): جۆرە درەختێکە.

مالیات- ا(مالییات- maliyat): باج، خەراج، زەریبە.

مالیخولیا- ا(مالیخوولیا- malîxûliya): ماخۆلیا، ماخۆلان.

مالیدن- مص.م(مالیدەن- malîden): مشت و ماڵدان.

مالنده- ا.فا(مالیندە- malinde): کەسێک کە شتێک بە شوێنێکدا بماڵێ.

مالیده- ص.مف(مالیدە- malîde): شت پێدا ماڵدراو.

مالیه- ا.ع(مالییە- maliye): دارایی.

مام- ا(مام- mam): دایک.

ماما-ا (ماما- mama): مامان، دایک.

ماماچه- ا(ماماچە- mamaçe): مامان،

مامان- ا(مامان- maman): دایکە (بەزمانی منداڵ):

مامک- ا (مامەک- mamek): دایکە.

ماموت- ا.فر(ماموت- mamût): جۆرە حەیوانێکی زەبەلاحی لەناوچووی فیل ئاسایە، دایناسوور.

مامیران- ا(مامیران- mamîran): جۆرە گیایەکی لە چەشنی زەردە چەوەیە.

مان- ا(مان- man): ماڵ، کەرەستەی ناوماڵ.

مان- ا(مان- man): هاوتا، نەزیر.

مان- ض(مان- man): راناوی یەکەم کەسی کۆ.

مانا- ا(مانا- mana): هاوتا، وەک.

مانتو- ا.فر(مانتوو- mantû): جلی دەڵب کە لەسەر جلی دییەوە لەبەر بکرێ، مانتۆ، شانێل.

مانداب- ا.مر(مانداب- mandab): شوێنێ کە ئاوی تێ وەمێنێ و بۆگەن بکات.

ماندگار- ص.فا(ماندگار- mandgar): پایەدار، نەگۆڕ، جێگیر.

ماندن- مص.ل(ماندەن- manden): باقی بوون، مان، مانەوە، وەستان.

مانده- ا.مف(ماندە- mande): ماوە، نەگۆڕ، جێگیر.

ماندن- مص.ل(ماندەن- manden): وەک یەک بوون.

ماندولین- ا.فر(ماندوولین-mandûlîn): ئامێرێکی مۆسیقایە لە سێ تار دەچێت و هەشت ژێی هەیەو بەسەری قامکان و نینۆک لێدەدرێ.

مانده-ص(ماندە-mande): ماندوو، شەکەت.

ماندگی- ا.مص(ماندەگی- mandegî): ماندوویەتی، شەکەتی.

مانژ- ا.فر(مانژ- manj): فێربوونی ئەسپ سواری، شوێنی تایبەتی بۆ پەروەردەو مەشقدانی ئەسپ..

مانع- ا.فا.ع(مانیئ- mani’): بەرهەڵست، کۆسپ، لەمپەر.

مانکن- ا.فر(مانوکەن- manuken): کچی جوان کە لە موغازەو دروینگەکاندا هەموو جۆرە جلێکی ژنانە لەبەر بکات تا بە مشتەری نیشان بدات، پەیکەری مرۆڤی لەدار یان پلاستیک لە موغازەکاندا جلی لەبەر بکەن بۆ نیشاندانی فۆرمی جلەکان. جسم.

مانگ- ا(مانگ- mang): مانگ، هەیڤ.

مانند- ا. (مانەند- manend): هاوتا، چوون یەک، میناک.

مانور- ا.فر(مانوڤر- maûvr): مانۆر.

مـــــانورک- ا(مـــــانوورەک- manûrek): کلاوکورە، باڵندەیەکە.

مانومتر- ا.فر(مانوومیتر- manûmitr): ئامێری ئەندازەگیری گوشاری هەڵم و گاز.

مانوی- ص.ن(مانیڤی- manivî): مانەوی، پەیرەوانی ئاینی مانی شێوەکار کە لە زەمانی شاپووری یەکەمدا ئیدیعای پێغەمبەرایەتی کردو کتێبێکی بەناوی ئەرژەنگ داناو ئاینەکەی تێکەڵەیەک بوو لە باوەڕێن زەردەشت و یەهودی و مەسیحی.

مانیدن- مص.ل(مانیدەن- manîden): هاوشێوەبوون.

مانیکور- ا.فر(مانیکوور- manikûr): بۆیەی نینۆک، کەسێک دەست ئارایشت بکات.

مانیتیت- ا.فر(مانیتیت- manîtît): ئۆکسیدی موگناتیسی.

مانیتیزور- ا.فر(مانیتیزور- manîtîzûr): کەسێک یەکێک بەزەبری هێزی موگناتیسی خۆی بخەوێنێ.

مانیتیسم-ا.فر(مانیتیسم-manîtîsm): هێزی جازیبەی بەدەنی مرۆڤ، موگناتیسی مرۆڤانی.

ماورد- ا.مر(ماڤەرد- maverd): گوڵاو.

ماه- ا(ماه- mah): مانگ، هەیڤ.

ماه اب-ا.مر(ماه اب- mah ab): مانگی ئابان.

ماهار- ا(ماهار- mahar): دارێکی بچووکە دەخرێتە پەرەی کەپووی وشترو پەتی پێوە دەبەستن.

ماهانه- ق (ماهانە- mahane): مانگانە، مووچەی مانگانە.

ماه برکوهان-ا.مر(ماه بەرکوهان-mah berkûhan):ناوی نەوایەکە لە سی نەواکەی باربەد.

ماه بماه- ق(ماه بیماه- mahbimah): مانگ بە مانگ، مانگانە.

ماهپاره- ا.ص(ماهپارە- mahpare): پارچەیەک لە مانگ، خشکۆک و جوان وەکو مانگ.

ماه پروین- ا.مر(ماه پەرڤین-mahpervîn): رووەکێکە لە تیرەی زەنجەفیل.

ماهتاب- ا.مر(ماه تاب- mahtab): تریفەی مانگ، مانگاشەو، تاڤ هەیڤ، تریفە، ماتاو.

ماهچه- ا(ماهچە- mahçe): سەری ئاڵا کە بەزێر یان زیو لە شیوەی هەیڤوکدا دروست بکرێ، هەیڤک، هەیڤۆک.

ماهر- ص.مر(ماهیر- mahir): مەعلان، لێهاتوو، کارامە، زیرەک.

ماهرخ- ص.مر(ماه روخ- mah rux): جوان و شەنگ وەکو مانگ، روو مانگ.

ماه روزه- ا.مر(ماهی روزە- mahi rûze): مانگی رەمەزان، مانگی رۆژوو گرتن.

ماه سیما- ص.مر(ماه سیما- mah sîma): مانگ ، سیما مانگ، سیما وەکو مانگ.

ماهگانه- ق(ماهگانە-mahgane): مانگانە.

ماه گرفت- ا.مص(ماه گیرەفت- mahgireft): مانگ گیران.

ماه گرفتگی- ا.مص(ماه گیرەفتەگی- mahgireftegî): مانگ گیران.

ماهنامه- ا.مر(ماهنامە- mahname): مانگنامە، گۆڤارێک کە مانگانە دەربچێ.

ماه نخشب- ا.مر(ماهی نەخشەب- mahi nexşeb): مانگێکە کە موقەنەع کە لە زەمانی خەلافەتی مەهدیدا داوای خوایەتی دەکرد، لە نەخشەب کە شارێک بووە لە نێوان جەیحون و سەمەرقەندا، دروستی کردبوو و هەموو شەوێک لە چاڵێکەوە دەردەهات و لە ئاسۆی نەخشەبدا دەردەکەوت. جا ئەم مانگە: (ماه سیام، ماه کاشغر، ماەکش، ماه چاەکش و ماه مقنع و ماه مزور)شی پێ گوتراوە.

ماەنو- ا.مر(ماه نەو- mahnew): مانگی نوێ، مانگی یەکشەوە.

ماهو- ا(ماهوو- mahû): دار دەست.

ماهو- ا(ماهوو- mahû): ئارایشت.

ماهوار- ص.مر(ماهڤار- mahvar): مانگ ئاسا، چوون مانگ.

ماهوارە- ا.مر(ماهڤارە- mahvare): مانگی دەستکرد.

ماهوبدانە- ا.مر(ماهووبدانە- mahûb dane): جۆرە رووەکێکە.

ماهور- ا(ماهوور- mahûr): زەوی هەورازو نشێو، زەوی نا هەموار، دۆڵی ناوچیایان.

ماهور- ا(ماهوور- mahûr): ئاهەنگێکی مۆسیقای ئێرانییە.

ماهور- ا(ماهوور- mahûr): گوڵێکە.

ماه وش- ص.مر(ماه ڤەش- mahveş): وەکو مانگ، زۆر جوان.

ماهە- ا(ماهە- mahe): برمە، درێلی شت کون کردن.

ماهی- ا(ماهی- mahî): ماسی، ماسی جۆری زۆری هەیە.

ماهیابە- ماهیاوە- ا.مر(ماهی یابە- ماهییاڤە- mahiyabe, mahiyave): جۆرە خواردنێکە لە ماست دروست دەکرێ.

ماهی ازاد- ا.مر(ماهی ئازاد- mahi azad): جۆرە ماسییەکە درێژی لەشی دەگاتە مەترێک و گۆشتێکی سووری چەوری بەتامی هەس و لە دەریادا دەژی.

ماهیانە- ق(ماهیانە- mahyane): مانگانە، مووچەی مانگانە، بێنوێژی ژنان.

ماهی برقی- ا.مر(ماهی بەرغی- mahî berxî): جۆرە ماسییەکە، لە جیاتی هێلکە بکات دەزێ، جۆرە تەزوویەکی کارەبایی لە بەدەنیدا هەس.

ماهیت- ا.ع(ماهییەت- mahiyet): ماهییەت، جەوهەر، هەقیقەت و تەبیعەت و سروشتی هەر شتێک، گەوهەری شت.

ماهی تابە- ا.مر(ماهی تابە- mahî tabe): تاوەی ماسی سورکردنەوە یان هەر شتێکی دیکە.

ماهیچە- ا(ماهیچە- mahîçe): ماسولکە.

ماهی خاویار- ا.مر(ماهی خاڤیار- mahî xavyar): ماسی خاویار، جۆرە ماسییەکی دەریایی گەورەیە کە درێژی دەگاتە پێنج مەتر، دەمــوو لمۆزی درێژە، ددانی نییە، کلکی دوو لقانەی نایەکسانە، مێیەکەی نزیکەی سێ ملیۆن هێلکە دەکات و هێلکەکانی گەلەک بە سوود پڕ خۆراکن و خاویاری پێ دەگوترێ، هێلکەکانی لە سکی دەردەهێنرێ و پاک دەکرێنەوەو لە قوتوی سەرداخراو دەنرێ.

ماهیخوار- ا.مر(ماهی خار- mahîxar): ماسیگرە، باڵندەیەکە، سەقاقوش.

ماهی دودی- ا.مر(ماهی دوودی- mahî dûdî): جۆرە ماسییەکە زیاتر دەبرژێنرێ.

ماهی سفید- ا.مر(ماهی سەفید- mahî sefîd): جۆرە ماسییەکە، سپییە ماسی.

ماهی شیم- ا.مر(ماهی شیم- mahî şîm): ماسییەکی سپی خاڵدارە.

ماهی قزل الا- ا.مر(ماهی غیزل ئالا- mahî xizl ala): جۆرە ماسییەکە زیاتر لە ئاوی شیرین دا دەژی.

ماهی کولی- ا.مر(ماهی کوولی- mahî kûlî): جۆرە ماسییەکی وردە، لە قوتو دەنرێ و ساردینی پێ دەڵێن.

ماهیگیر- ا.ص(ماهی گیر- mahîgîr): ماسیگر، کەسێک کە راوە ماسی بکات.

ماهی مرو- ا.مر(ماهی موروو- mahî murû): جۆرە ماسییەکی گەورەیە.

مایچە- ا(مایچە-mayçe): ماسولکە.

مایع- ص.ع(مایئ- 'mayî): شل، تواوە.

مـــایل- ص.ع(مـــایل- mayil): لار، خـــوار بەلایەکدا، داشکان بەلایەکدا، ئارەزووەمەندی.

مـــایندر- ا.مـــر(مـــایەندەر- mayender): زڕدایک، باوەژن، باجی.

مایو-ا.فر(مایوو-mayyû):مایۆ، دەرپێی مەلە.

مایە- ا(مـایە- maye): ئەسڵ و بونیادی هەر شـتـێک، هەوێن، دەرمـانێکە بۆ جـڵـەوگـیـری لە نەخۆشی لە مرۆڤ دەدرێ، سەرچاوە.

مـایەدار- ص(مـایەدار- mayedar): خـودان سەرمایەو شت.

مایەزنی- ا.مص(مـایەزەنی- maye zenî): کوتان.

مـــایەکـــوبی- ا.مص(مـــایەکـــووبی- maye kûbî): کوتان دژی نەخۆشی.

مـــایەور- ص(مـــایەڤـــەر- maye ver): ساماندار، سەرمایەدار.

مـــایی- ا.مص(مـــایی- mayî): لـوتبـــەرزی، خۆویستی، خۆپەرستی.

مـاب- ا.ع(مـەئاب- meab): گـەڕانەوە، جـێی گەڕانەوە.

مات- ا.ع(میئات- miat): سەدان.

مـــاثر- ا.ع(مـــەئاســـیـــر- measîr): چاکـــەو کردەوەی پەسند کە لە کەسێک بمێنێتەوە.

مـــاثم- ا.ع(مـــەئاســـیـم- measim): تاوانان، خەتایان.

مـؤاثم- ص.ع(مـوئاسـیـم- muasim): خـاوو تەمەڵ لە رۆیشتندا.

مـؤاخـات- مص.ل.ع(مـوئاخـات- muaxat): دۆستایەتی و برایەتی کردن.

ماخذ- ا.ع(مـەئاخـیـز- meaxiz): سـەرچاوەو ژێدەران.

مـؤاخـذە- مص.م(مـوئاخـەزە- muaxeze): سزادان، عەیب گرتن، ئیرادگرتن، گلەیی کردن.

مـــادب-ا.ع(مـــەئادیب- meadîb): خـــوانان، داوەت و خوان رازانەوە.

مـــاذن- ا.ع(مـــەئازین- meazîn): منارە، شوێنی بانگدان، شوێنی بانگ و سەڵا.

مـارب-ا.ع(مـەئاریب- mearib): مـەبەست و نیاز.

ماکل- ا.ع(مەئاکیل- meakîl): خۆراکان.

مـؤاکلە- مص.ل.ع(مـوئاکـەلە- muakele): هاوخۆراک، پێکەوە نان خواردن.

مـال- ا.ع(مـەئال- meal): ئاقـیـبـەت، جـێی گەڕانەوە، ئەنجام.

مـال اندیش- ص.فـا(مـەئال ئەندیش- meal endîş): ئەنجـام بین، کـەسـێک ئەنجـامی کـار لێک بداتەوەو بیری لێبکاتەوە.

مـــالف- ا.ع(مـــەئالیف- mealif): ئولفـەت، مەحەبەت، دۆستایەتی.

مؤالفت- مص.ل.ع(موئالەفەت- mualefet): هادەمی و دۆسـتـایەتی کـردن، راهاتن و هۆگـربوون لەگەڵ کەسێکدا، ئولفەت گرتن.

مـــؤانست- مص.ل.ع(مـــوئانەســـەت- muaneset): هاودەمی گـــرتن، هۆگـــربوونی کەسێک.

مـــؤبد- ا.مف(مـــوئەبـــەد- muebbed): ئەبەدی، هەمیشەیی، جاویدانی.

مـــؤتلف- ا.فـــا.ع(مـــؤتەلیف- mu'telif): ئولفەت گرتوو، سازاو.

مـــاتم- ا.ع(مـــەئتـــەم- me'tem): شـــوێنی کۆبوونەوەی خەڵکی، کۆڕی پرسە و تازیەباری.

مؤتمر- ا.ع(موئتەمەر- mu'temer): کۆنگرە.

مـــؤتمن- ص.ع(مـوئتـەمـەن- mu'temen): کەسێکی جێی متمانە بێ و ئەمین بێ.

مؤثر- ا.فا(موئەسیر- mu'essir): کاریگەر، کەسێک کاریگەر بێ.

مؤثم- ص.فا(مؤسیم- mu'sîm): کەسێک بۆ گوناح هانبدرێ، کەسێک بخرێتە گوناحەوە.

مأثور- ا.مف.ع(مەئسوور- me'sûr): قسەی نەستەق، پەندی پێشینان.

مأثوم- ص.ع(مەئسووم- me’sûm): گوناحکار.

مأجوج- ا.ع(مەئجووج- me’cûc): بوونەوەرێکی ئەفسانەیی کورتەباڵایە لە مرۆڤ دەچێ.

مأجور- ا.مف(مەئجوور- me’cûr): بەکرێ گیراو، کرێگرتە.

مأخذ- ا.ع(مەئخەز- me’xez): رێچکە، میتود، پەیرەو.

مؤخر- ا.ع(موئەخەر- mu’exer): پاش، پاشەڵ.

مأخوذ- ا.مف(مەئخووز- me’xûz): وەرگیراو.

مؤدب- ا.مف(موئەددەب- mu’eddeb): تەربێت دراو، بە ئەدەب، بەتەربێت.

مأدبە- ا.ع(مەئدەبە- me’debe): سفرەی خواردن، خوان و نان.

مؤدی- ا.فا(موئەدی- mu’eddî): ئەداکەر، ئەوەی شتێک بدات.

مؤذن-ا.فا.ع(موئەززین- mu’ezzin): موەزین، بانگدەر.

مئذنە- ا.ع(میئزەنە- mi’zene): منارە، شوێنی بانگدان.

مأذون- ا.مف.ع(مەئزوون- me’zûn): ئیزندراو، مۆڵەتدراو.

مؤسس- ا.فا.ع(موئەسیس- mu’esis): دامەزرێنەر.

مؤسسە- ا.مف.ع(موئەسەسە- mu’sese): دامەزراو، دەزگا.

مؤکد- ا.مف.ع(موئەککەد- mu’ekked): تاکیدکراو، مکوم و قایم.

مأکل-ا.ع(مەئکەل- me’kel): خۆراک، خواردەمەنی.

مأکول- ا.مف.ع(مەئکول- me’kûl): خوراو.

مألف- ا.ع(مەئلەف- me’lef): باو، باوی خەڵک پێ راهاتوو.

مؤلف- ا.فا(موئەللیف- mu’ellif): دانەر، کتێبنووس.

مؤلف- ا.مف.ع(موئەللەف- mu’elef): دانراو، کتێب، پەرتووک.

مؤلم- ا.فا(موئلیم- mu’lim): بەسوێ، بە ئازار، پرژان.

مألوف- ا.ع(مەئلووف- me’lûf): ئولفەت گرتوو، باو.

مأمن- ا.ع(مەئمەن- me’men): پەناگە، شوێنی ئەمین.

مؤمن- ص.فا.ع(موئمین- mu’min): ئیماندار، باوەڕدار.

مأمور- ا.مف.ع(مەئموور- me’mûr): مامور، فەرمانبەر، ئەمرپێکراو.

مأمول- ا.مف.ع(مەئموول- me’mûl): هیوا کراو، ئومێدکراو.

مأموم- ا.مف.ع(مەئمووم- me’mûm): کەسێک کە لە نوێژدا چاو لە پێش نوێژ بکات.

مأمون- ا.مف.ع(مەئموون- me’mûn): پەنادراو، بێ ترس.

مؤنث- ص.ع(موئەنەس- mu’enes): ئافرەت، مێینە.

مأنوس- ا.مف.ع(مەئنووس- me’nûs): هۆگر.

مأوف- ا.مف(مەئوف- me’uf): ئافات لێدراو، ئافەتدیدە.

مئونت- ا.ع(مەئونەت- me’unet): خۆراک، ئازووقە، قوت.

مأوی- ا.ع(مەئڤا- me’va): ماوا، پەناگە.

مؤید- ا.فا.ع(موئەییەد- mu’eyyid): تەئیدکەر، پشتیوانی کردن، پشتیوانیکار.

مؤید-ا.مف.ع (موئەییەد- mu’eyyed): تەئیدکراو.

مأیوس- ا.مف.ع(مەئیووس- me’yûs): نائومێد، بێ هیوا، بێ ئومێد، ئومێد براو.

مباح- ا.مف.ع(موباه- mubah): حەڵاڵكراو، جایز، حەڵاڵ، ڕەوا.

مباحث- ا.ع(مەباهیس- mebahis): باسان، جێی باس و لێكۆڵینەوە، توێژینەوە.

مباحثه- مص.ل.ع(موباهەسە- mubahese): گفتوگۆكردن، قسەو باسكردن لەگەڵ یەكتریدا.

مباد، مبادا- (مەباد، مەبادا- mebad, mebada): نەبادا، خوانەكەران، نەوەكا.

مبادرت- مص.ل.ع(موبادەرەت-mubderet): دەست پێشكەریكردن.

مبادله- مص.م.ع(موبادەلە- mubadele): گۆڕینەوە.

مبادی- ا.ع(مەبادی- mebadî): سەرەتا، پرەنسیپ.

مبار- ا(مەبار- mebar): گیپە.

مبارات- مص.ل.ع(موبارات- mubarat): بێزاربوون لەیەكتر، دەست هەڵگرتن لە یەكدی.

مبارز- ص.فا.ع(موباریز- mubariz): جەنگاوەر، خەباتكار.

مبارزه- مص.ل.ع(موبارەزە- mubareze): شەڕكردن، جەنگین، خەبتین، لەریزهاتنەدەر بۆ شەڕ.

مبارک- ص.ع(موبارەک- mubarek): بە بەرەكەت، موبارەک، پیرۆز.

مباسطه- مص.ل.ع(موباسەتە- mubasete): ڕووخۆشی نواندن، ڕووخۆش.

مباشر- ص.فا.ع(موباشیر- mubaşir): كارگوزار، سكرتێر.

مباشرت- مص.ل.ع(موباشەرەت- mubaşeret): ئەنجامدانی كارێک بە دەستی خۆت، گان كردن، خەوتن لەگەڵ ژندا.

مباعدت- مص.م.ع(موبائەدەت- mubaedet): دوور كەوتنەوە.

مبال-ا.ع(مەبال- mebal): شوێنی پێشاو، جێی میزكردن.

مبالات- ص.ل. ع(موبالات- mubalat): بایەخ دان بە كارێک، بیركردنەوە لە كارێک.

مبالغ- ا.ع(مەبالیغ- mebalix): بڕ، گوژم، مەبلەغ، ئەندازەیەک لە دراو.

مبالغه- مص.ل.ع(موبالەغە- mubalexe): زیادەڕۆیی، كۆشش كردن ل كارێكدا.

مبانی- ا.ع(مەبانی- mebanî): ساختمانان، بینایان.

مباهات- مص.ل.ع(موباهات- mubahat): فەخركردن، نازین، خۆهەڵكێشان، فڕناخی.

مباهله- مص.م.ع(موباهەلە- mubahele): نەفرەتكردن لە یەكدی.

مباهی- ص.ع(موباهی- mubahî): فەخركەر، فڕناخ.

مبایعه- مص.م.ع(موبایەئە- mubaye'e): كڕین و فرۆشتن، سەوداو مامەڵە.

مباینت- مص.ل.ع(مبایەنەت- mubayenet): لێک جودابوونەوە، ناكۆک بوون لەگەڵ یەكدیدا.

مبتدا- ا.مف.ع(موبتەدەء- mubtede'): دەست پێكراو، ڕێڤگە، سەرەتا.

مبتدع- ا.فا.ع(موبتەدیئ- mubtedi'): داهێنەر، بیدعەتكار، فلیڤان،

مبتذل- ا.مف.ع(موبتەزەل- mubtezel): سواو، بازاڕی، زۆرو بۆر، بێ بایەخ، لەبەرچاوكەوتوو، جەڵەبی.

مبتر- ص.ع(موبەتتەر- mubetter): كلک بڕیاگ، وەچاغ كوێر.

مبتكر- ا.فا.ع(موبتەكیر- mubtekir): داهێنەر، فلیڤان.

مبتلا-ا.مف.ع(موبتەلا- mubtela): موفتەلا، گیرۆدەی بەڵاو مەینەت، گرفتار.

مبتنی- ا.فا.ع(موبتەنی- mubtenî): بیناكەر.

مبتهج- ا.فا.ع(موبتەهیج- mubtehic): شادمان، خۆشحاڵ.

مبثوث- ا.مف.ع(مەبسووس- mebsûs): پەڕاگەندە، بڵاوبووەوە، پەرش و بڵاو.

مبحث- ا.ع(مەبهەس- mebhes): باس، جێی باس و لێکۆڵینەوە، باسۆکە، کورتەباس.

مبدأ- ا.ع(مەبدەء- mebde'): سەرەتا، ڕێڤگە، هۆ، پرەنسیب.

مبدع- ا.فا.ع(موبدیٔ- mubdi'): داهێنەر، فلیڤان، کەسێک کە شتێک کەشف بکاو بدۆزێتەوە.

مبدل- ا.مف.ع(موبەددەل- mubeddel): گۆڕاو.

مبذر- ا.مف.ع(موبەززیر- mubezzir): دەست بڵاو، کەسێک بە خۆڕایی پارە خەرج بکات، دەسباد.

مبذول- ا.مف.ع(مەبزوول- mebzûl): بەخشراو.

مبرا- امف.ع(موبەرا- muberra): تەبرێ بوو، پاک لە تۆمەت.

مبرات- ا.ع(مەبەرات- meberrat): خێر، چاکە، بەخشیش، بەرات.

مبرت- مص.ل.ع(مەبەرەت- meberret): چاکەکردن، بە گوێگردنی دایک و باوک.

مبرح- ا.فا.ع(موبەریه- muberrih): ئازاردەر.

مبرد- ا.فا.ع(موبەرید- muberrid): فێنک کەرەوە، سەردکەرەوە.

مبرز- ا.ع(مەبرەز- mebrez): ئاو دەست، شوێنی میزکردن، میزتنگە.

مبرز- ا.فا.ع(موبەریز- muberriz): ئاشکرا، خویا، دیار، زاڵ، سەرکەوتوو.

مبرقش- ص.مف(موبەرغەش- muberxeş): رازاوە بە رەنگی جۆراو جۆر، رەنگاو رەنگ، رەنگین.

مبرقع- ص.مف.ع(موبەرغەء- muberxe'): پینەکراو، دەمامکدار.

مبرم- ا.فا.ع(موبریم- mubrim): پیاوی لەگامی پیسکە، بێزارکەر، هەرزەگۆ.

مبرم- ا.مف.ع(موبرەم- mubrem): بنجبڕ، مکوم، قایم.

مبرور- ا.مف.ع(مەبروور- mebrûr): پاک و بێ غەل وغەش، چاکە دیتوو، پیاوێ کە گوێ رایەڵی کردنی قوبوڵ بکرێ.

مبرهن- ا.مف.ع(موبەرهەن- muberhen): ئاشکرا، بەڵگەدار.

مبسم- ا.ع(مەبسیم- mebsim): ددان، ددانی پێشەوە.

مبسوط- ا.مف.ع(مەبسووت- mebsût): کراوە، راخراو، شەرح و شرۆڤە کراو.

مبشر- ا.فا.ع(موبەشیر- mubeşir): مژدەدەر، مزگێنی دەر.

مبصر- ا.فا.ع(موبسیر- mubsir): دیدەوان، نیگابان، بینەر.

مبصر- ا.فا.ع(موبەسسیر- mubessir): رۆشنکەرەوە، روونکەرەوە، بەسیرەت.

مبطخه- ا.ع(مەبتەخە- mebtexe): بێستان، شوێنی چاندنی کاڵەک، کاڵەک زار.

مبطل- ا.فا.ع(موبتیل- mubtil): بەتاڵ کەرەوە، پووچەڵکەر.

مبعث- ا.ع(مەبئەس- meb'es): رۆژی ناردنی پێغەمبەر کە رۆژی ١٧ی مانگی رەجەب بووە.

مبعوث- ا.مف.ع(مەبئووس- meb'ûs): نێردراو، نوێنەر.

مبغض- ا.مف.ع(موبغەز- mubxez): بوغزێنراو، ناپەسەند.

مبغوض- ا.مف.ع(مەبغووز- mebxûz): بوغزێنراو.

مبل- ا.فا.ع(موبیلل- mubill): فرمێسکاوی، شتێ برژێ، شتێ شتێک تەڕ بکات.

مبل- ا.فر(موبل- mubl): مۆبێلە، پێویستی نێو ماڵ لە قەنەفەوو کورسی و مێزو هەموو شتێکی تەختە.

مبلغ- ا.ع(مەبلەغ- meblex): سنوورو کۆتایی شتێک، گوژم، برێک (بۆ پارە).

مبلغ- ا.فا.ع(موبەللیغ- mubellix): تەبلیغکار، کەسێک هەواڵێ یان خەوەرێ بە کەسێک بگەیەنێ.

مبلول- ص.ع(مەبلوول- meblûl): شێدار، تەڕ.

مبنی- ا.ع(مەبنا- mebna): بنەما، رەگ و ریشە، بناغەو بونیان.

مبنی- ا.مف.ع(مەبنی- mebnî): بیناکراو.

مبهم- ص.مف.ع(موبهەم- mubhem): گۆنگ، ئاڵۆز، نا مەعلوم، کاری داخراو.

مبهوت- ص.مف.ع(مەبهوت- mebhût): حایر، سەرگەردان، واقوڕماو، حەیرماو، مات.

مبیت- ا.ع(مەبیت- mebît): ماڵ، خەوتنگە، ژووری نووستن، شوێنی خەوتن.

مبیض- ا.ع(مەبیز- mebîz): هێلکەدان، شوێنی هێلکەکردنی مریشک، کولانە.

مبیض- ا.فا.ع(موبەییز- mubeyyiz): کەسێک سپی پۆشابێ، سپیکەرەوەی جل، گازر.

مبیضه- ا.ع(موبەییزە- mubeyyize): ژنێ کە منداڵی سپی ببێ، جماعەتێ لە پەیڕەوانی موقەنەع کە جلی سپییان لەبەرد دەکرد..

مبیع-ا.مف.ع(مەبیٔ-'mebî): فرۆشراو، کڕدراو.

مبین- ا.فا.ع(موبین- mubîn): روونکەرەوە.

مبین- ا.فا.ع(موبەیین- mubeyyin): بەیانکار، ئاشکراکار.

مبین- ا.مف.ع (موبەیەن- mubeyyen): ئاشکراکراوو، بەیانکراو.

متاب- مص.ل.ع(مەتاب- metab): گەڕانەوە لە گوناح، تۆبەکردن.

متابع- ا.فا.ع(موتابیٔ- 'mutabi): موتابەعەکار، کەسێک بە دوو شتاندا بچێ، پەی جو، پەیڕەو، پەیگیر.

متابعت- مص.ل.ع(موتابەئەت- mutabe'et): پەیڕەوی کردن، پەیگیریکردن.

متاجر- ا.ع(مەتاجیر- metacir): تیجارەتخانە، شوێنی تیجارەت.

متارکه- مص.م.ع(موتارەکە- mutareke): دەست لێکدی بەردان، دەست لێکدی هەڵگرتن، زویر بوون.

متازوئر- ا.فر(میتازوئیر- mitazuir): هەر گیانلەبەرێک بەدەنی لە یەک خانە پتر پێک هاتبێ.

متاع- ا.ع(مەتاء- 'meta): کاڵاو کەلوپەل.

متاعب- ا.ع(مەتائیب- meta'ib): سەریەشەو ماندووبوون.

متافیزیک- ا.فر(میتافیزیک- mitafîzîk): میتافیزیک.

متال- ا.فر(میتال- mital): کانزا.

متامورفوز- ا.فر(میتامورفووز- mit-amûrfûz): گۆڕانی شێوە، بەدگۆڕان، میتامۆرفۆس.

متان- ا.فر(میتان- mitan): گازێکی بێ رەنگ و بۆو بێ تامەو لە هەوا سووکترە.

متانت- مص.ل.ع(مەتانەت- metanet): مکومبوون، قایمبوون.

متاثر- ا.فا(موتەئەسیر- mute'essir): ئەسەر پەزێر، غەمگین.

متاخر- ا.فا.ع(موتەئەخیر- mute'exxir): پاشکەوتوو، دواکەوتوو.

متادب- ص.فا.ع(موتەئەددیب- mute'eddib): تەربیەت دراو، ئەدەب دراو، بە ئەدەب.

متاذی- ص.فا.ع(موتەئەززی- mute'ezzî): ئەزیەتدیدە، ئازار چەشتوو.

متاسف- ص.فا.ع(موتەئەسیسف- mute'essif): غەمگین، ئەسەفبار، کۆڤانبار.

متاسی- ص.فا.ع(موتەئەسسی- mute'essî): پەیڕەوی کار، دڵنەوایی کردن.

متاکد- ص.فا.ع(موتەئەککید- mute'ekkid): مکوم و قایم، دڵنیا.

متالم- ص.فا.ع(موتەئەلیم- mute’elim): ئازار دیدە.

متاله- ص.فا.ع(موتەئەللیهـ- mute’ellih): کەسێک بە زانستی ئیلاهیاتەوە خەریک بێ، خواناس، خواپەرست، عیبادەتکار.

متامل- ص.فا.ع(موتەئەممیل- mute’emil): راماو، کەسێک لە فکران رابچێ و رابمێنێ.

متانی- ص.فا.ع(موتەئەننی- mute’ennî): لەسەرخۆ، هێدی، هێمن، هێور.

متاهل- ص.فا.ع(موتەئەههیل- mute’ehhil): خێزاندار، خودان ژن و عیال.

متبادر- ص.فا.ع(موتەبادیر- mutebadir): دەست پێشکەر، شتێک لە پڕ بەبیرا بێت.

متباعد- ص.فا(موتەبائید- mutebaid): دوور لە یەکدی، دووری.

متباین- ص.فا.ع(موتەبایین- mutebayîn): لێکدی جیابووەوە، جیاواز، پێچەوانەی یەکدی.

متبحر- ص.فا.ع(موتەبەههیر- mutebehhir): زۆر زانا، کەسێک لە زانستێک دا زۆر شارەزابێ.

متبختر- ص.فا.ع(موتەبەختیر- mutebextir): کەسێک بە نازو عیشوە رێ بکات، بەخۆفشین.

متبرک- ص.فا.ع(موتەبەڕیک-mutebrrik): بەخێرو بەرەکەت، موبارەک، پیرۆز.

متبرم- ص.فا.ع(موتەبەریم-muteberrim): مەلوول، داماوو پڕ ئازار.

متبسم- ص.فا.ع(موتەبەسسیم- mutebessim): روو بەخەندە، دەم بەبزە.

متبلور- ص.فا.ع(موتەبەلڤیر- mutebelvir): بە بلوور بوو.

متبوع- ا.مف.ع(مەتبووء- metbû’): پەیرەوی کراو.

متتابع- ا.فا.ع(موتەتابیء- mutetabi’): لێکدا لێکدا، پەیتا پەیتا، ئەوەی دوا بەدوای کەسێکی دی بڕوات.

متتبع- ا.فا.ع(موتەتەببیء- mutetebbi’): پەیگیر، موتالاکار.

متجاسر-ا.فا.ع(موتەجاسیر- mutecasir): جەسارەت کار، جەسارەت کردە.

متجانس- ص.فا.ع(موتەجانیس- mutecanis): هاورەگەز، گونجاو، سازاو، شێلگیر.

متجاوز- ص.فا.ع(موتەجاڤیز- mutecaviz): تەجاوزکار، زێدەگاڤی.

متجاهر- ص.فا.ع(موتەجاهیر- mutecahir): کەسێک بە ئانقەست کاری خۆی ئاشکرا بکات.

متجاهل-ا.فا.ع(موتەجاهیل- mutecahil): کەسێک خۆی لە گێلی بدات،

متجدد- ص.فا.ع(موتەجەددید- muteceddid): نوێگەر، نوێخواز.

متجر- ا.ع(مەتجەر- metcer): بازرگانی.

متجره- ا.ع(مەتجیرە- metcire): شوێنی تیجارەت، تیجارەت خانە.

متجسس- ا.فا.ع(موتەجەسسیس- mutecessis): شۆڤار، سیخوڕ، جاسووس.

متجلی- ا.فا.ع(موتەجەللی- mutecellî): خۆیا، ئاشکرا، روناک، دیار، درەخشان.

متجمع- ص.فا.ع(موتەجەممیء- mutecemmi’): کۆبووەوە، خڕبووەوە.

متجمل- ص.فا.ع(موتەجەممیل- mutecemmil): ئاسوودەحاڵ، رازاوە.

متجنب- ا.فا.ع(موتەجەننیب- mutecennib): دوورە پەرێز، دوور.

متجند- ا.فا.ع(موتەجەننید- mutecennid): لەشکری، سوپایی.

متحاب- ص.فا.ع(موتەهاب- mutehab): دۆستایەتی و مەهەبەت.

متحارب- ا.فا.ع(موتەهاریب-muteharib): شەڕکەر، شەڕ بەرپاکەر.

متحاشی- ا.فا.ع(موتەهاشی- mutehaşî): تەریک، دووره پەرێز.

متحاکم- ا.فا.ع(موتەهاکیم-mutehakim): پەنابردنە بەر حاکم، چوونە دادگا.

متحتم- ا.مف.ع(موتەهەتیم-mutehettim): واجب و لازم، پێویست، گەرەک.

متحجر- ا.فا.ع(موتەهەجیر- mutehecir): رەقبوو، بە بەرد بوو، کەڤراو.

متحد- ا.فا.ع(موتتەهید- muttehid): یەکگرتوو.

متحذر- ا.فا.ع(موتەهەززیر-mutehezzir): بە حەزەر، سڵ، دووره پەرێز، بە پارێز.

متحرک- ا.فا.ع(موتەهەڕیک-muteherrik): بزۆز، جووڵاو.

متحری- ا.فا.ع(موتەهەری- muteherrî): تەحەڕی کار، تەفتیش، کەسێک لەشتێ بگەڕێ.

متحسر- ا.فا.ع(موتەهەسسیر-mutehessir): حەسرەت خواردوو، دڵ بە حەسرەت.

متحصن- ا.فا.ع(موتەهەسسین-mutehessin): کەسێک لە پەنای کەسێکدا بێ، کەسێک لە قەڵاو شوێنی قایمدا بێ، کەسێک پەنای وەبەر جێیەک بردبێ.

متحف- ا.مف.ع(موتهەف- muthef): بەخشراو.

متحفظ- ا.فا.ع(موتەهەففیز-muteheffiz): حیفزکار، زەین رۆشن، وریاو زیرەک، بەپارێزو سڵ.

متحقق- ا.فا.ع(موتەهەغیغ-mutehexxix): هاتگەدی، بە حەقیقەت بوون.

متحلل- ا.فا.ع (موتەهەللیل- muhellil): تواوە، حەڵاڵ بوون و پاکبوونەوە بەدانی کەفارە.

متحلی- ا.فا.ع(موتەهەللی- mutehellî): رازاوە، کەسێک خۆی برازێنێتەوە، خودان خشڵ.

متحمل- ا.فا.ع(موتەهەممیل-mutehemmil): تەحەمول کار، بارهەڵگر، بەسەبر.

متحیر- ا.فا.ع(موتەهەییر- muteheyyir): سەرگەردان، حەیرماو، داماو.

متخاصم- ا.فا.ع(موتەخاسیم-mutexasim): دوژمنکاری، دژایەتی، ناحەزو نەیاری یەکدی.

متخذ- ا.مف.ع(موتتەخەز- muttexez): گیراو.

متخصص- ص.فا.ع(موتەخەسیس-mutexessis): پسپۆرو شارەزا لە کارێکدا، تایبەتکار.

متخلخل- ص.فا.ع(موتەخەلخیل-mutexelxil): تەنێک کە بەشەکانی پێکەوە پەیوەست نەبێ.

متخلص- ا.فا.ع(موتەخەللیس-mutexellis): تەخەڵوس، لەقەبی شاعیری، نازناو.

متخلف- ا.فا.ع(موتەخەللیف-mutexellif): خیلافکار، پاشکەوتوو.

متخلق- ا.فا.ع (موتەخەللیغ- mutxelix): کەسێک خووی خۆی بگۆڕێ و لەگەڵ کەسێکی دیدا هاو خوو ببێ.

متخیل- ا.فا.ع(موتەخەییل-mutexeyyil): خەیاڵباز، کەسێک خەیاڵ بکات.

متد- ا.فر(میتود- mitud): میتۆد، شێواز، رێباز، رێچکە.

متداخل- ا.فا.ع (موتەداخیل-mutedaxil): تێکرژاو.

متدارک- ا.فا.ع(موتەداریک-mutedarik): دەرککەر.

متداعی- ا.فا.ع(موتەدائی- muteda'î): دوو تەرەفی شەڕو دەعوا.

متداول- ا.فا.ع(موتەداڤیل- mutedavil): باو، شتێک دەستاو دەست بکات.

متدرج- ا.فا.ع(موتەدەریج- mutederic): پلەپلە، کەسێک یان شتێک بەرەبەرە پێش بکەوێ.

متولوژی- ا.فر(میتولۆژی- mitulûjî): میتولۆژی، رێچکەی لێکۆڵینەوەی زانستی، مەنتیقی زانستی.

متدین- ا.فا.ع(موتەدەیین- mutedeyyin): بەدین، ئیماندار، خواپەرست.

متذکر- ا.فا.ع(موتەزەککیر-mutezekkir): بیرخەرەوە، کەسێک شتێک وەبیر بێنێتەوە.

متذلل-ا.فا.ع(موتەزەللیل- mutezellil): زەلیل و زەبوون.

متر- ا.فر(میتر- mitr): مەتر، پێوانەیەکە دەکاتە ١٠٠ سم..

مترادف- ا.فا.ع(موتەرادیف- muteradif): هاوریز، شتێک لە دوای شتێکی ترەوە بێ، لە زمانا بە وشەێن هاوماناو هاومەبەستی یەکدی دەگوترێ.

متراژ- ا.فا.ع(میتراژ- mitraj): لەمەتردان، ئەندازەگیری بەمەتر.

متراکب- ا.فا.ع(موتەراکیب- muterakib): کەڵەکبو، کەڵەکەبووی لەسەر یەک،

متراکم- ا.فا.ع(موتەراکیم- muterakim): تۆپەڵبو، کۆمەڵ.

مترالیوز- ا.فر(میترالیوز- mitralîyûz): مەترەلۆز، شەست تیر.

متربص- ا.فا.ع(موتەرەببیس- muterebbis): چاوەڕوان.

مترتب- ا.فا.ع(موتەرەتتیب- murerettib): بە تەرتیب و رێک و پێک.

مترجم- ا.فا.ع(موتەرجیم- mutercim): وەرگێر، تەرجومان، پاچڤەکار.

مترجم- ا.فا.ع(موتەرجەم- mutercem): تەرجەمەکراو، وەرگێردراو، پاچڤەکراو.

متردد- ا.فا.ع(موتەرەددید- mutereddîd): هاموشۆکەر، دوو دڵ، رارا.

مترس- ا(مەتەرس- meters): داهۆڵ.

مترس- ا.فر(میتریس- mitris): ماشوقە، ژنی نا رەسمی پیاو.

مترسل- ا.فا.ع(موتەرەسسیل- muteressil): نامەنووس، سکرتێر.

مترشح- ا.فا.ع(موتەرەششیە- matereşşih): ئاو دەڵاندن، ئاو دەڵێن.

مترصد- ا.فا.ع(موتەرەسسید- muteressid): چاوەڕوان، رەسەدکار.

مترقب- ا.فا.ع(موتەرەغغیب- muterexxib): چاوەڕوان، چاودێر.

مترقی- ا.فا.ع(موتەرەغغی- muterexxî): تەرەقی خواز، کەسێک روو لە تەرەقی بێ.

مترنم- ا.فا.ع(موتەرەننیم- muterennim): گۆرانی بێژ، گمەی کۆتر.

مترو- ا.فر(میتروو- mitru): میترۆ، قیتاری ژێر زەمین.

متروپل- ا.فر(میترووپوول- mitrûpûl): پایتەخت، حاکم نشین، پەیوەندی وڵاتێک بە مۆنۆپۆڵەکانی خۆیەوە.

متروک- ا.مف.ع(مەترووک- metrûk): تەرک کراو، بەجێ هێڵراو.

مترهب- ا.فا.ع(موتەرەهھیب- muterehhib): عیبادەتکار، ترسێنەر.

متریک- ص.فر(میتریک- mitrîk): مەتری.

متزاید-ا.فا.ع(موتەزاید- mutezayîd): زۆر بووگ.

متزعزع- ا.فا.ع(موتەزەء زئ-’muteze’zi): لەق، جووڵاو.

متزلزل- ا.فا.ع(موتەزەلزیل- mutezelzil): لەق، بە جووڵە، دوو دڵ، لەرزۆک.

متزوج- ا.فا.ع(موتەزەڤڤیج-mutezevvic): ژن خاستگ، ژندار، زەوجیو.

متزهد- ا.فا.ع(موتەزەهید- mutezehid): تەرکە دنیا، عیبادەتکەر، خواناس.

متزین- ا.فا.ع(موتەزەیین- mutezeyyin): رازاوە.

متسابق- ا.فا.ع(موتاسابیغ- mutasabix): پێشبڕکێوان.

متساقط- ا.فا.ع(موتەساغیت- mutesaxit): کەوتگ.

متسالم- ا.فا.ع(موتەسالیم- mutesalim): ئاشتی خواز، ئاشتی کار.

متساوی- ا.فا.ع(موتەساڤی- mutesavî): بەرانبەر، یەکسان.

متسع- ا.فا.ع(موتتەسەء- mutteseʼ): پانتایی، بەرین.

متشائم- ا.فا.ع(موتەشائیم- muteşaim): رەشبین.

متشابه- ا.فا.ع(موتەشابیه- muteşabih): چوون یەک، لێکچوو.

متشابهات- ا.ع(موتەشابیهات- muteşabihat): لێکچووان، قسەیەک بەدرکەوخوازە بێتە بەیان کردن و دوو مانای هەبێ.

ایات متشابهات- ا.مر(ئایاتی موتەشابیهات- ayati muteşabihat): بریتییە لەو ئایەتانەی کە مانایان بۆ هەموو کەس مەعلووم نەبێ.

متشاعر- ا.فا.ع(موتەشائیر- muteşaʼir): شیعرباز، شاعیرنمایی، ئەوەی خۆی بە شاعیر بزانێ.

متشاغل-ا.فا.ع(موتەشاغیل- muteşaxil): کەسێک خۆی بەکارێکەوە مژۆڵ بکات.

متشاکل-ا.فا.ع(موتەشاکیل- muteşakil): هاوشێوەی یەکدی.

متشبث- ا.فا.ع(موتەشەببیس- muteşebbis): تەشەبوزکار، کەسێک چنگ لە شتێ گیر بکات و خۆی پێوە هەڵواسێ.

متشبه- ا.فا.ع(موتەشەببیه- muteşebbih): چوون یەکدی.

متشتت- ا.فا.ع(موتەشەتیت- muteşetit): پەراگەندە.

متشخص- ا.فا.ع.موتەشەخیس- muteşexxis): کەسایەتی گەورەو دیار.

متشرع- ا.فا.ع(موتەشەرئ- muteşeriʼ): پەیڕەوچی شەرع، کەسێک باوەڕی بە ئاین و شەریعەت بێ.

متشرف- ا.فا.ع(موتەشەریف- muteşerif): خانەدان و شەریف.

متشکر- ا.فا.ع(موتەشەککیر- muteşekkir): سوپاسگوزار، شوکرانەبژێر.

متشکل- ا.فا.ع(موتەشەککیل- muteşekkil): شەکڵپەزێر، پێکهاتگ.

متشکی- ا.فا.ع(موتەشککی- muteşekkî):سکاڵاکەر، گلەیی کەر، گلەمەند.

متشمر- ا.فا.ع(موتەشەممیر- muteşemmir): تەیارو ئامادە بۆ کارێک، تەیارو ئامادە، کەسێک قۆڵی لێهەڵماڵی بێ بۆ کارێک.

متشنج- ا.فا.ع(موتەشەننیج- muteşennic): کەسێک لە سەرما یان لەبەر هەر هۆیەکی دی بلەرزێ.

متشهی- ا.فا.ع(موتەشەههی- muteşehhî): ئارەزوودار.

متشیع- ا.فا.ع(موتەشەییئ- muteşeyyiʼ): شیعەگەری، شیعەگەر، پەیڕەوی مەزەبی شیعە.

متصادف- ا.فا.ع(موتەسادیف- mutesadif): رووبەڕوو بوونەوە.

متصادم- ا.فا.ع(موتەسادیم- mutesadim): پێکدادان.

متصاعد- ا.فا.ع(موتەسائید- mutesaʼid): چوونە بەرزی، بەرزبووەوە.

متصالح- ا.فا.ع(موتەسالیھ- mutesalih): ئاشتیکار، سازشکار.

متصدی- ا.فا.ع(موتەسەددی-mutesedd î): سکرتێر، بەڕێوەبەری کارێک.

متصرف- ا.فا.ع(موتەسەڕیف- muteserrif): کەسێک کە تەسەروف بە ماڵێک یان موڵکێ بکات.

متصفح- ا.فا.ع(موتەسەففیھ- muteseffih): ئەوەی دەڕوانێتە ڕواڵەتی شتێک، ڕوانینی خێراو ڕەوتەنی، هەڵدانەوەی بەرپەڕێن بلاڤۆکان بەخێرایی.

متصل- ا.فا.ع(موتەسیل- muttesil): پەیوەست، زنجیرەو دوا بەدوای یەک، پەیتا پەیتا.

متصنع- ا.فا.ع(موتتەسەننیء- mutesenni'): کەسێک هونەرو سنعەتێکی هەبێ، کەسێک بە شێوەیەکی دەستکرد چاکە نوێنی بکات.

متصور- ا.فا.ع(موتەسەڤڤیر- mutesevvir): کەسێک شتێک لە خەیاڵی خۆیدا وێنا بکات.

متصور- ا.مف.ع(موتەسەڤڤەر- mutesevver): وێنەکراو.

متصوف- ا.فا.ع(موتەسەڤڤیف- mutesevvif): سۆفی.

متصوفه- ا.فا.ع(موتەسەڤڤینە- mutesevvife): ئەهلی تەسەوف، سۆفیان.

متصید- ا.فا.ع(موتەسەیید- muteseyyid): ئاشقەڕاو.

متصید- ا.ع(موتەسەییەد- muteseyyed): ڕاوگە، جێی ڕاو.

متضاد- ا.فا.ع(موتەزادد- mutezadd): دژ یەک (سنعەتێکی شیعرییە)، دژایەتی، ناکۆکی.

متضاعف- ا.فا.ع(موتەزائیف-muteza'if): دوو چەنانە، دوو چەندان.

متضرر- ا.فا.ع(مەتەزەڕیر- mutezerrir): زەرەرمەند، زەرەر پێ گەییوو.

متضرع- ا.فا.ع(مەتەزەرێ- mutezeri'): کەسێک بپاڕێتەوەو بلاڵێتەوە.

متضعف- ا.فا.ع(موتەزەئئیف- muteze''if): کەسێک دووچاری لاوازی و سستی ببێ.

متضمن- ا.فا.ع(موتەزەممین- mutezemmin): سزادەر، گرتنەوە.

متطابق- ا.فا.ع(موتەتابیغ- mutetabix): جووت، بەرانبەر.

متطاوع- ا.فا.ع(موتەتاڤیء- mutetavi'): گوێڕایەڵ و بە گوێکەر.

متطبب- ا.فا.ع(موتەتەببیب- mutetebbib): کەسێک زانستی پزیشکی خوێندبێ و خەریکی کاروباری پزیشکگەری بێ.

متطرف- ا.فا.ع(موتەتەڕیف- muteterrif): گۆشەگیرو دوورە پەرێزو لە خەڵک دوور.

متطرق- ا.فا.ع(موتەتەریغ- muteterix): ڕێنوێن، پێشڕەو.

متظاهر- ا.فا.ع(موتەزاهیر- mutezahir): ڕواڵەت نما، هاوپشت، ڕواڵەتباز.

متظلم- ا.فا.ع(موتەزەللیم- mutezellim): زوڵم لێکراو، دادخواز، کەسێک شکات لە کەسێکی دی بکات.

متعادل- ا.فا.ع(موتەئادیل- mute'adil): هاووەزن، هاوسەنگ، بەرامبەر، چونیەک.

متعارض- ا.فا.ع(موتەئاریز- mute'ariz): ناکۆک، ناتەبا، دووکەس یان دوو شت دژی یەک بن.

متعارف- ا.فا.ع(موتەئاریف- mute'arif): باو، ئاسایی، دوو کەس یان زیاتر لەگەڵ یەکدا ئاشنا بن، یەکتر ناسین.

متعاقب- ا.فا.ع(موتەئاغیب- mute'axib): تاقیبکار، کەسێک لە دوای کەسێکەوە بڕوات.

متعال- ص.ع(موتەئال- mute'al): بەرزو بڵند، زۆر بەرز، یەکێکە لە سیفەتەکانی خوا.

متعالی- ا.فا.ع(موتەئالی- mute'alî): پایەبەرز.

متعامل- ا.فا.ع(موتەئامیل- mute'amil): خەڵکانێک پێکەوە موعامەلەی کڕین و فرۆتن بکەن.

متعاون- ا.فا.ع(موتەئاڤین- mute'avin): هاوکارو کۆمەککاری یەکدی.

متعاهد- ا.فا.ع(موتەئاهید- mute'ahid): هاوپەیمانی.

متعب- ا.ع (مەتئەب-met'eb): ماندوویەتی، رەنج، هەر شتێک مرۆڤ بخاتە ماندووییەتییەوە.

متعبد- ا.فا.ع(موتەئەببید- mute'ebbid): خواپەرست، عیبادەتکار.

متعثر- ا.فا.ع(موتەئەسسیر- mute'essir): زمانگیر، کەسێک هەڵنوتێ.

متعجب- ا.فا.ع(موتەئەججیب- mute'eccib): سەرسام، حەپەساو، واقوڕماو.

متعدد- ص.ع(موتەئەددید- mute'eddid): زۆر، فرە، مشە.

متعدی- ا.فا.ع(موتەئەددی- mute'eddî): زۆردار، تەعەداکار، فرمانی تێپەڕ.

متعذر- ا.فا.ع(موتەئەززیر mute'ezzir): دژوار، ئاستەنگ، کەسێک عوزرو بیانوو بێنێتەوە.

متعرب- ا.فا.ع(موتەئەریب- mute'errib): عەرەبی نا ئەسڵ، بە عەرب بوو.

متعرض- ا.فا.ع(موتەئەریز- mute'erriz): کەسێک رێ لە کەسێک بگرێ یان دەست درێژی بکاتە سەر.

متعرف- ا.فا.ع(موتەئەریف- mute'errif): ناسین خواز، کەشف خواز.

متعزز- ا.فا.ع(موتەئەززیز- mute'ezziz): ئازیزو هێژا.

متعسر- ا.فا.ع(موتەئەسسیر- mute'essir): دژوار، سەخت، ئەستەم، ئاستەنگ.

متعسف- ا.فا.ع(موتەئەسسیف- mute'essif): ملهوڕ، زاڵم.

متعشق- ا.فا.ع(موتەئەششیغ- mute'eşşix): ئاشق، کەسێک کەسێکی خۆش بوێ.

متعصب- ا.فا.ع(موتەئەسسیب- mute'essib): کەسێک زۆر پەیوەستی کارێک بێ، دەمارگیر.

متعظ- ا.فا.ع(موتتەئیز- mute'iz): پەند وەرگر، کەسێک پەند قبوڵ بکات، وەعز پەزێر.

متعفن- ا.فا.ع(موتەئەففین- mute'effin): بۆگەن.

متعقل- ا.فا.ع(موتەئەغغیل- mute'exxil): ئاقڵ، هۆشمەند.

متعلق- ا.فا.ع(موتەئەللیغ- mute'ellix): پەیوەست، ئاوێزان.

متعلقه- ا.فا.ع(موتەئەللیغە- mute'ellixe): عیال، ژن.

متعلم- ا.فا.ع(موتەئەللیم- mute'ellim): قوتابی، کەسێک زانست یان هونەر لە کەسێکەوە فێربێ.

متعمد- ا.فا.ع(موتەئەممید- mute'emmid): کەسێک بە ئانقەست کارێک بکات.

متعمق- ا.فا.ع(موتەئەممیغ- mute'emmix): کەسێک بە قووڵی بیر بکاتەوە.

متعمل- ا.فا.ع(موتەئەممیل- mute'emmil): بە هەوڵ لە کاردا.

متعنت- ا.فا.ع(موتەئەننیت- mute'ennit): موزیر، ئەوەی خوازیاری زەلیلی کەسێک بێ.

متعند- ا.فا.ع(موتەئەننید- mute’ennid): درِو عیناد، شەڕانی و سەرسەخت.

متعود- ا.فا.ع(موتەئەڤڤید- mute’evvid): راهاتوو.

متعه- ا.ع(موتئە- mut’e): رابواردن، ژنیّ بۆ ماوەیەکی دیاریکراوو بە مەرجی تایبەتی بخوازریّ، مەرجەکانی موتعە ئەوەیە کە ماوەکە دیاری بکریّ، چونکە ئەگەر ماوەکە دیاری نەکریّ دەبیّ بە مارەکردنی هەمیشەیی، هەروەها دەبیّ مارەییەکە دیاری بکریّ دەنا مارەبڕینەکە بەتالّ دەبێتەوە. جیاوازی موتعەو مارەبڕینی هەمیشەیی ئەوەیە کە لە موتعەدا نەفەقەو تەلاّق نییە، بەلاّم لە مارەبڕینی هەمیشەییدا هەیە..

متعهد- ا.فا.ع(موتەئەههید- mute’ehhid): کەسێک ئەهدو پەیمان ببەستیّ، کەسێک کاریّ لە ئەستۆ بگریّ، عۆدەدار.

متعین- ا.فا.ع(موتەئەیین- mute’eyyin): دیارو ئاشکرا، خەڵکی مەزن و دەوڵەمەند.

متغابن- ا.فا.ع(موتەغابین- mutexabin): زیانمەند، زەرەرمەند، زیان لێکدی دان.

متغایر- ا.فا.ع(موتەغاییر- mutexayyîr): جیا لێکدی، دژی یەکدی، نەیار.

متغذی- ا.فا.ع(موتەغەززی- mutexezzî): نان خواردوو.

متغلب- ا.فا.ع(موتەغەللیب-mutexellib): سەرکەوتوو، زاڵ.

متغنج- ا.فا.ع(موتەغەننیج- mutexennic): بەنازو عیشوە.

متغیر- ا.فا.ع(موتەغەییر- mutexeyyîr): ئاڵۆزو توڕە، شتیّ یان کەسێک کە بگۆڕیّ، حاڵەتی گۆڕان.

متفاحش- ا.فا.ع(موتەفاهیش-mutefahiş): دەم پیس، جنێودەر، جنێوفرۆش

متفاخر-ا٠فا٠ع(موتەفاخر-mutefaxir): نازین، خۆهەڵکێش، بەخۆنازین، بەخۆفشین، فڕناخ.

متفادی- ا.فا.ع(موتەفادی- mutefadî): کەسێک خۆی لە کەسێک بپارێزیّ، خۆ پارێز.

متفاوت- ا.فا.ع(موتەفاڤیت- mutefavit): جیاواز.

متفتت- ص.ع(موتەفەتتیت- mutefettit): وەریو، هەڵوەریو، پرواو.

متفجع- ا.فا.ع(موتەفەججیء- ’mutefeccî): کۆست کەوتوو، موسیبەتدیدە.

متفحص- ا.فا.ع(موتەفەههیس- mutefehhis): چوونە بنج و بناوان، پشکێنەر.

متفرج- ا.فا.ع(موتەفەریج- muteferic): کراوە، دەرچوون لە تەنگانە، تەماشاڤان.

متفرد- ا.فا.ع(موتەفەرید- muteferrid): تەنیا.

متفرس- ا.فا.ع(موتەفەڕیس- muteferris): سوارچاک، نۆڕین و وردبوونەوە لە شتێک بۆ تێگەیشتنی.

متفرع- ا.فا.ع(موتەفەڕیء- ’muteferri): لق لق بوو، شتیّ لقی لیّ ببێتەوە، تەرزدار.

متفرعن- ا.فا.ع(موتەفەرئین-mutefer’in): خۆویست، خۆپەرست، لووتبەرزی.

متفرق- ا.فا.ع(موتەفەڕیغ- muteferrix): پەراگەندەو دوور لە یەکدی.

متفطن- ا.فا.ع(موتەفەتین- mutefettin): زیرەک، هوشیار.

متفق- ا.فا.ع(موتتەفیغ- muttefix): یەکگرتوو، رێک لەسەر شتێک.

متفقه- ا.فا.ع(موتەفەغیه-mutefexxih): شارەزا، لە زاستی شەرع و فیقهدا.

متفکر- ا.فا.ع(موتەفەککیر-mutefekkir): هزرڤان، بیرمەند، بیریار.

متفنن- ا.فا.ع(موتەفەنن- mutefennin): هونەرباز، فەنباز.

متقابل- ا.فا.ع(موتەغابیل- mutexabil): بەرانبەر، رووبەڕووی یەکدی.

متقادم- ا.فا.ع((موتەغادیم-mutexadim): رابردوو، دێرینە، پێشین.

متقارب- ا.فا.ع(موتەغاریب- mutexarib): نزیک لە یەکدی.

متقارن- ا.فا.ع(موتەغارین- mutexarin): قەرین و هاوتای یەکدی.

متقاضی- ا.فا.ع(موتەغازی- mutexazî): خوازیار، داواکار.

متقاطر- ا.فا.ع(مومتەغاتیر- mutexatir): شتێک کە دڵۆپ دڵۆپ بتکێ.

متقاطع- ا.فا.ع(موتەغاتیئ- mutexati'): یەکتربڕ، دوو هێڵی یەکتر بڕ.

متقاعد- ا.فا.ع(موتەغائید-mutexa'id): خانەنشین.

متقال- ا.فا.ع(میتغال- mitxal): خامی سپی.

متقبل- ا.فا.ع(موتەغەببیل-mutexebbil): قایل، کەسێک کارێک قبوڵ بکات.

متقدم- ا.فا.ع(موتەغەددیم- mutexeddim): پێشکەوتوو، پێشینان.

متقرب- ا.فا.ع(موتەغەریب- mutexerib): نزیکی خواز.

متقلب- ا.فا.ع(موتەغەللیب-mutexellib): ڕاڕا، دەغەڵ، هەڵپەرست، خاپینۆک، دەغەڵکار.

متقلد- ا.فا.ع(موتەغەللید- mutexellid): کەسێک ملوانکەی لەمل کردبێ، کەسێک کارێکی لە ئەستۆ گرتبێ.

متقن- ص.ع(موتغەن- mutxen): مکوم، قایم.

متقوم- ا.فا.ع(موتەغەڤڤیم- mutexevvim): گران بایی.

متقی- ا.فا.ع(موتەغی- muttexî): عیبادەتکار، خواپەرست، چاکەکار.

متک- ا.ع(موتک- mutk): ترنج.

متکاثر- ا.فا.ع(موتەکاسیر- mutekasir): کەسێک ماڵ و سەروەتی لە کەسێکی دی زیاتر بێ.

متکاثف- ا.فا.ع(موتەکاسیف- mutekasif): چڕبوو، خەست بوو.

متکافی- ا.فا.ع(موتەکافی- mutekafî): بەرانبەر، یەکسان، چون یەک، هاوسەنگ.

متکامل- ا.فا.ع(موتەکامیل-mutekamil): تەواو، بێ کەم و زیاد.

متکأ- ا.ع(موتتەکەء- muteke'): پشتی، شتێک پشتی پێوە بدەی، شتێک پاڵی پێوە بدەی، بالیف، سەرین.

متکبر- ا.فا.ع(موتەکەببیر-mutekebbir): لووتبەرز، خۆپەسند، لە خۆبایی، فرناخ.

متکثر- ا.فا.ع(موتەکەسسیر- mutekessir): زۆربوو، فرەبووگ.

متکدی- ا.فا.ع(موتەکەددی- mutekkedî): سواڵکەر، گەدا، دەرۆزەکەر، پارسەک.

متکرر- ا.فا.ع(موتەکەڕیر- mutekerrir): دووبارە، کردە یان گوتەی دووبارە.

متکسر- ا.فا.ع(موتەکەسسیر- mutekessir): شکستە، شکیاگ.

متکفل- ا.فا.ع(موتەکەففیل-mutekeffil): کەسێک کارێک بگرێتە ئەستۆ، کەسێک کە زامن و عۆیەداری کارێک بێت.

متکلف- ا.فا.ع(موتەکەللیف-mutekellif): کەسێک کارێک بگرێتە ئەستۆو خۆی بخاتە ئەزیتەوە.

متکلم- ا.فا.ع(موتەکەللیم- mutekellim): قسەکەر، پەیڤگۆ.

متکون- ا.فا.ع(موتەکەڤڤین- mutekevvin): هاتووە ئارا، پەیدابوو.

متکی- ا.فا.ع(موتتەکی- mutekî): پاڵدەرەوە، کەسێک پشت بە یەکێکی دی ببەستێ.

متل- ا(مەتەل- metel): مەتەڵ، داستان، حیکایەت.

متلازم- ا.فا.ع(موتەلازیم- mutelazim): وابەستە، پێکەوە بەستراو.

متلاشي- ا.فا.ع(موتەلاشي- mutelaşî): لێک دابڕاو، شیرازە پچڕاو، پەراگەندە، لەنێوچوو.

متلاصق- ا.فا.ع(موتەلاسیغ- mutelasix): پێکەوە چەسپ.

متلاطم- ا.فا.ع(موتەلاتیم- mutelatim): شەپۆلی هەڵچووی تێکچڕژاوی دەریا، دەمانچە پێکەوەنان.

متلاقي- ا.فا.ع(موتەلاغی- mutelaxî): یەکانگیر.

متلالئ- ا.فا.ع(موتەلەئیل ء- mutele'li'): تابان، درەوشاوە، درەخشان.

متلبس- ا.فا.ع(موتەلەببیس-mutelebbis): جل لەبەر کردوو.

متلذذ- ا.فا.ع(موتەلەززیز- mutelezziz): لەزەت بردوو، بەلەزەت، کەسیک لەزەت لە شتێ بەرێ.

متلف- ا.فا.ع(موتلیف- mutlif): کەسێک شتێک لەنێو بەرێ و زایەی بکات.

متلک- ا(مەتەلەک- metelek): تەوس و قسەی بە توێکڵ،

متلون- ا.فا.ع(موتەلەڤڤین- mutelevvin): دەمدەمی، حول حولی، هەلپەرست، واز وازی.

متلهب- ا.فا.ع(موتەلەههیب- mutelehhib): گڕگرتوو، بلێسەسەندوو.

متلهف- ا.فا.ع(موتەلەههیف- mutelehhif): غەمین، غەمگین، کەسێک کە خەم بخوات.

متم- ا.فا.ع(موتیم- mutimm): تەواوکەر.

متماثل- ا.فا.ع(موتەماسیل-mutemasil): چون یەک، هاوشێوە، شتێک وەکو شتێکی دی بێ.

متمادي- ا.فا.ع(موتەمادی- mutemadî): درێژ، بەدرێژا، هەمیشەیی، بەردەوام.

متمارض- ا.فا.ع(موتەماریز-mutemariz): کەسێک بە درۆوە خۆی نەخۆش بخات.

متمازج- ا.فا.ع(موتەمازیج- mutemazic): ئامێتە بوون، ئاوێتە بووگ.

متماس- ا.فا.ع(موتەماس- mutemas): تەماسکار.

متماسک- ا.فا.ع(موتەماسیک- mutemasik): سەختگیر، خۆپەرست.

متمایز- ا.فا.ع(موتەمایز- mutemayiz): جیاواز.

متمایل- ا.فا.ع(موتەمایل- mutemayil): لار، خوار بوو، کەسێک مایلی شتێ بێ.

متمتع- ا.فا.ع(موتەمەتتیء- mutemetti'): بەرخوردار، کەسێک سوود لە کارێک یان شتێک بدینێ، سودمەند.

متمثل- ا.فا.ع(موتەمەسسیل- mutemessil): هاو وێنە.

متمدن- ا.فا.ع(موتەمەددین- mutemeddin): شارنشین، شاری تەربێت دراو.

متمرد- ا.فا.ع(موتەمەرید- mutemerrid): یاخی، سەرکێش، خۆ سەر.

متمزق- ا.فا.ع(موتەمەززیغ- mutemezzix): پارچە پارچە، شڕوور، دڕاو.

متمسک- ا.فا.ع(موتەمەسسیک- mutemessik): چنگ پێوەگرتوو.

متمشي- ا.فا.ع(موتەمەششی- mutemeşşî): ڕێبوار، ڕێوان.

متمکن- ا.فا.ع(موتەمەککین- mutemekkin): نیشتەجێ، جێگیر، جێگیربوو، دەوڵەمەندو دارا.

متملق- ا.فا.ع(موتەمەللیغ-mutemellix): زمان لووس، دەمتەڕ، ریاگۆ، ماستاوچی، چاپلووس.

متملک- ا.فا.ع(موتەمەللیک- mutemellik): خودان شت، ملکدار.

متمم- ا.فا.ع(موتەممیم- mutemmim): تەواوکەر.

متمنی- ا.فا.ع(موتەمەننی- mutemennî): تەمەناکار، هیوادار، ئاواتخواز.

متمنیات- ا.ع(موتەمەننیات- mutemenniyat): ئاوات و ئارەزووان.

متموج- ا.فا.ع(موتەمەڤڤیج- mutemevvic): شەپۆلدار، پێلدار.

متمول- ا.فا.ع(موتەمەڤڤیل- mutemevvil): خودان سەروەت و سامان، زەنگین، دەوڵەمەند.

متمهد- ا.فا.ع(موتەمەههید- mutemehhid): بە توانا.

متمیز- ا.ع(موتەمەییز- mutemeyyiz): جیاوازو دیار.

متن- ا.ع(مەتن- metn): پشت، ناوەڕۆک، زەوی بەرز، دەق.

متنازع- ا.فا.ع(موتەنازیء- mutenazi’): دوو کەس لە شەڕو کێشەدابن.

متناسب- ا.فا.ع(موتەناسیب-mutenasib): دوو کەس یان دوو شت تەباو گونجاو بن.

متناقض- ا.فا.ع(موتەناغیز- mutenaxiz): ناکۆک، ناتەبا.

متناوب- ا.فا.ع(موتەناڤیب- mutenavib): بە نۆرە، یەک لە دوی یەک.

متناول- ا.فا.ع(موتەناڤیل- mutenavil): وەرگری شتێک، بخۆر.

متناوم- ا.فا.ع(موتەناڤیم- mutenavim): کەسێ وا خۆی بنوێنێ کە نووستووە.

متناهی- ا.فا.ع(موتەناهی- mutenahî): بەکۆتا هاتگ، ئەوەی دوایی هەبێ و بگاتە کۆتایی.

متنبه- ا.فا.ع(موتەنەببیه- mutenebbih): بێدار، لە خەوڕابوو، وریا و هوشیار.

متنبی- ا.فا.ع(موتەنەببی- mutenebbî): کەسێک کە داوای پێغەمبەرایەتی بکات.

متنزل- ا.فا.ع(موتەنەززیل- mutenezzil): دابەزیوو، هاتگەخوار.

متنزه- ا.ع(موتەنەززەه- mutenezzeh): سەیرانگە، باخ و پارک.

متنسک- ا.فا.ع(موتەنەسسیک- mutenessik): عیبادەتکار، دیندار، خواناس.

متنعم- ا.فا.ع(موتەنەئیم- mutene’’im): خودان نیعمەت، کەسێک لە نازو نیعمەتو لەزەتی ژیان بەرخوردار بێ.

متنفذ- ا.فا.ع(موتەنەففیز- muteneffiz): بەدەسەڵات، دەسترۆ، دەسەڵاتدار.

متنفر- ا.فا.ع(موتەنەففیر- muteneffir): بێزار، کەسێک نەفرەت لە کەسێکی دی بکات.

متنفس- ا.فا.ع(موتەنەففیس- muteneffis): گیاندار، زیندوو، هەناسەدار.

متنمر- ا.فا.ع(موتەنەممیر-mutenemmir): تورە، بە خوتەو بۆڵە، بەدخوو.

متنور- ا.فا.ع(موتەنەڤڤیر- mutenevvir): منەوەر، رۆشنبیر.

متنوع- ا.فا.ع(موتەنەڤڤیء- mutenevvi’): جۆراو جۆر.

متواتر- ا.فا.ع(موتەڤاتیر- mutevatir): پەی دەر پەی.

متوارد- ا.فا.ع(موتەڤارید- mutevarid): بیرێک یان چەمکێک لە یەک کاتدا بە مێشک و خەیاڵی دوو کەسدا بێ، پەی دەر پەی.

متواری- ا.فا.ع(موتەڤاری- mutevarî): پەنهان، شاراوە، سەرهەڵگرتوو، دەربەدەر، پێوار.

متوازن- ا.فا.ع(موتەڤازین- mutevazin): هاوسەنگ، بەرانبەر.

متوازی- ا.فا.ع(موتەڤازی- mutevazî): هاوتەریب.

متواصل- ا.فا.ع(موتەڤاسیل- mutevasil): پێکڤەبەستراو.

متواضع- ا.فا.ع(موتەڤازئ- mutevazi’): بێ هەوا، خاکی.

متواطئ- ا.فا.ع(موتەڤاتیء- mutevatî’): سازش کردن، ڕێک کەوتن دەگەڵ یەکدیدا، سازشکار.

متوافق- ا.فا.ع(موتەڤافیغ- mutevafix): ڕێکەوتن لەگەڵ یەکدا، سازان لەگەڵ یەکدا.

متوالی- ا.فا.ع(موتەڤالی- mutevalî): پەیا پەی، یەک لە دووی یەک.

متوج- ا.مف.ع(موتەڤەڤەج- mutevvec): تاج لەسەر نراو، تاجدار.

متوجه- ا.فا.ع(موتەڤەججیه- muteveccih): کەسێک ڕوو لە شتێ بکات.

متوحد- ا.فا.ع(موتەڤەههید- mutevehhid): تەنیا.

متوحش- ا.فا.ع(موتەڤەههیش- mutevehhiş): ترساو، شوێنی وێرانەو چۆڵ.

متورط- ا.فا.ع(موتەڤەریت- muteverit): گیرۆدە، گرفتار بە کارێکی قورسەوە، تێکەوتن.

متورع- ا.فا.ع(موتەڤەریء- muteverri’): عیبادەتکار، خواپەرست.

متورم- ا.فا.ع(موتەڤەریم- muteverrim): پەنەماو، ئاوساو، ماسیاگ.

متوسط- ا.فا.ع(موتەڤەسسیت- mutevessit): ناوەند، ناوەنجی.

متوسع- ا.فا.ع(موتەڤەسسیء- mutevessi’): بەویسعەت، فراوانبوو.

متوسل- ا.فا.ع(موتەڤەسسیل- mutevessil): کەسێک دەستەو داوێنی کەسێکی دی بێ.

متوشح- ا.فا.ع(موتەڤەششیه- muteveşşih): حەمایل.

متوضء- ا.ع(موتەڤەززەء- mutevezze’): شوێنی دەست نوێژ گرتن.

متوطن- ا.فا.ع(موتەڤەتتین- mutevettin): ئاکنجی، کەسێک لە شارێ ئاکنجی بێ و ئەوێندەر بکا بە وەتەنی خۆی.

متوفر- ا.فا.ع(موتەڤەڤڤیر- muteveffir): زۆرو فرەو مشە، ئەوەی هەموو کات و کاری خۆی بۆ کارێک تەرخان بکات.

متوفی- ا.مف.ع(موتەڤەفی- mutevefî): مردوو، مردگ.

متوقد- ا.فا.ع(موتەڤەغید- mutevexid): هەڵگیرساو، هەڵایساو.

متوقع- ا.فا.ع(موتەڤەغغیء- mutevexxi’): کەسێک چاوە نۆڕی شتێ بێ لە کەسێک.

متوقف- ا.فا.ع(متەڤەغغیف- mutevexxif): ڕاوەستاو، وسیاک.

متوکل- ا.فا.ع(موتەڤەککیل- mutevekkil): کەسێک تەوەکول بە خوا بکات، پشت بەستگ بە خولا.

متولد- ا.فا.ع(موتەڤەللید- mutevellid): لەدایک بوو.

متولی- ا.فا.ع(موتەڤەللی- mutevellî): سەرپەرشتیار، کەسێک کارێکی پێ سپێردرابێ.

متون- ا.ع(موتوون- mutûn): دەق، ناوەڕۆک، تێکست.

متوهم- ا.فا.ع(موتەڤەههیم- mutevehhim): کەسێک دووچاری وەهم و خەیاڵ بووبێ.

متە- ا(مەتتە- mette): درێلی دارتاشی.

متهاجم- ا.فا.ع(موتەهاجیم- mutehacim): هێرشبەر، پەلاماردەر، هەڵمەتبەر.

متهافت- ا.فا.ع(موتەهافیت- mutehafit): کۆن و رزیو، گیایەک کەخۆی بەشتەکانی دەوروبەرییەوە هەڵواسێ، قەرەباڵغی پەیاپەی.

متهاون- ا.فا.ع(موتەهاڤین- mutehavin): کەسێک لە کارێکدا سستی و درێغی بکات.

متهتک- ا.فا.ع(موتەهەتتیک- mutehettik): کەسێک باکی بە ریسوایی نەبێ، بێعار.

متهجد- ا.فا.ع(موتەهەججید- muteheccid): کەسێک شەو تا بەرەبەیان خەریکی نوێژو عیبادەت بێ.

متهم- ا.مف.ع(موتتەهەم- muttehem): تۆمەتبار.

متهور- ا.فا.ع(موتەهەڤڤیر- mutehevvir): بێ باک، بێ ترس، دلێر، گوساخ.

متیقظ- ا.فا.ع(موتەیەغغیز- muteyexxiz): بێدارو هوشیار.

متیقن- ا.فا.ع(موتەیەغغین- muteyexxin): دڵنیا، بەدەر لە گومان.

متیل- اا(میتیل- mitil): متیلی لێفەو سەرین.

متیمن- ا.فا.ع(موتەیەممین- muteyemmin): بە بەرەکەت، موبارەک، کەسێک لە یومن و بەرەکەت بگەرێ.

متین- ص.ع(مەتین- metîn): مەحکەم، قایم.

متینگ- ا.فر(میتینگ- mitîng): کۆبوونەوەی فراوان بۆ باسی مەسەلەێن کۆمەلایەتی میتینگ.

مثاب- ا.مف.ع(موساب- musab): پاداش وەرگرتوو.

مثابه- ا.ع(مەسابە- mesabe): پایە، شوێنی خڕبوونەوەی خەڵکی، ئەندازە.

مثاقیل-ا.ع(مەساغیل-mesaxil): میسقال.

مثال- ا.ع(میسال- misal): نموونە، چونیەک، ئەندازە، فەرمان، حوکم، قەساس.

مثالب- ا.ع(مەسالیب- mesalib): عەیب و عاران، کەم و کوڕییان.

مثانه- ا.ع(مەسانە- mesane): میزڵدان، کیسەی میز لە بەدەنی مرۆڤدا.

مثانی- ا.ع(مەسانی- mesanî): ژێی دووەمی عود، قورئان، ئایەتێن قورئان، سورەتی فاتیحە.

مثبت- ا.فا.ع(موسبیت- musbit): جێگیر، بەرقەرارکەر.

مثبت- ا.مف.ع(موسبەت- musbet): جێگیرکراو، بەرقەرارکراو.

مثقال- ا.ع(میسقال- misxal): میسقال.

مثقب- ا.ع(میسغەب- misxeb): کونکەرە، درێل، درێلی دارتاش.

مثقل- ا.فا.ع(موسغیل- musxil): گران رەو، گرانبار، ژنی دوو گیانی کە لەسەر رۆژو وەختی زایین بێ.

مثقوب- ا.مف.ع(مەسغووب- mesxûb): کونکراو.

مثل- ا.ع(میسل- misl): وەک، هاوتا، چمان، میناک، هاو وێنە.

مثل- ا.ع(مەسەل- mesel): قسە، پەندی پێشینان.

مثل- ا.ع(موسول- musul): بەها..

مثلث- ا.ع(موسەللەس- muselles): سێگۆشە.

مثله- ا.ع(موسلە- musle): ئافەت، ئەشکەنجە، شێواندنی جەستە، وەکو گوێ برین و لێوبڕینو....

مثمر- ا.فا.ع(موسمیر- musmir): درەختی بەردار.

مثمن- ا.مف.ع(موسەممەن- musemmen): هەشتگۆشە.

مثمن- ا.مف.ع(موسەممەن- musemmen): نرخ بۆ دانراو.

مثنوی- ص.ع(مەسنەڤی- mesnevî): مەسنەوی، جۆرە شیعرێکە کە هەردوو نیوە بەیتەکەی قافیەی هەبێ و قافیەی نیوەی دووەمی وەکو قافیەی نیوەی یەکەم بێ وەکو شیعرەکانی شانامەی فیردەوسی و مەسنەوی مەولانا جەلالەدین.

مثنی- ا.ع(مەسەنا- mesena): ژێی دووەمی عود، دوو دوو.

مثنی- ا.مف.ع(موسەننا- musenna): دوو بەرانبەر، دوو دوو.

مشوبه- ا.ع(مەسووبە- mesûbe): پاداشت، جەزای کاری چاکە.

مثول- مص.ل(موسوول- musûl): لە خزمەتا وێستان، ئامادەبوون لە بەردەم.

مثوی- ا.ع(مەسڤا- mesva): قەرارگە، مەنزڵ، شوێن.

مثیل- ا.ص.ع(مەسیل- mesîl): هاوشێوە، وەک، میناک.

مج- ا(مەج- mec): مانگ، گوتیار، (راوی)، گێڕەرەوە.

مج- ا.ع(مەجج- mecc): ماش.

مجاب- ا.مف.ع(موجاب- mucab): جواو کریاگ، وەڵامدراو، بەرسڤدراو.

مجاج- ا.ع(مەجاج- mecac): بۆڵی وشکەوەبووی خورما، درەختی خواربوگ.

مجاج- ا.ع(موجاج- mucac): لیکاوی دەم، ئاوی زار.

مجاجه- ا.ع(موجاجە-mucace): تف، لیک.

مجادل- ا.فا.ع(موجادیل- mucadil): شەڕانی، شەڕکەر.

مجادله- مص.ل(موجادەلە- mucadele): گینگەشە، موجادەلە، شەڕو دژمنایەتی کرن.

مجاذبه- مص.م.ع(موجازەبە- mucazebe): قەرقەشە، کێشمانەکێش.

مجارات- مص.ل.ع(موجارات- mucarat): پێکەوە رۆییشتن، قسەکردن دەگەڵ یەکدیدا.

مجاری- ا.ع(مەجاری- mecarî): کونج، رەهەند، ئاوەڕۆ.

مجاز- ا.مف(موجاز- mucaz): رەوا، مۆڵەتدراو.

مجاز- ص.ع(مەجاز- mecaz): خوازە.

مجازات- مص.م.ع(موجازات- mucazat): سزادان.

مجاعه- ا.ع(مەجائە- meca'e): برسێتی، گرانی، نەهاتە ساڵ، قات و قڕی.

مجال- ا.ع(مەجال- mecal): شوێنی جوڵانەوە، شوێنی جەولەکردن.

مجالس- ا.ع(مەجالیس- mecalis): مەجلیسان، ئەنجوومەنان.

مجالس- ا.فا.ع (موجالیس-mucalis): هاونشین.

مجالسه- مص.ل.ع(موجالەسە-mucalese): هاونشینی کردن، پێکەوەدانیشتن.

مجامع- ا.ع(مەجامیئ- mecami'): شوێنی خڕبوونەوە، شوێنی گردبوونەوەی خەڵک، ئەنجومەنان.

مجامعت- مص.م.ع(موجامەئەت- mucame'et): پێکەوە گردبوونەوە، پێکڤەرازان، گان کردن، نووستن لەگەڵ ژندا.

مجامله- مص.ل.ع(موجامەلە-mucamele): زمان تەڕی و رووخۆشی، هەڵسوکەوتکردنی خۆش، رووخۆشی.

مجان- ص.ع(مەججان- meccan): موفت، خۆڕایی، بەلاش.

مجان- ا.ع(مەجان- mecann): مەتاڵ، قەڵغان، سپەر.

مجانب- ا.فا.ع(موجانیب- mucanib): دووره پەرێز، گۆشەگیر.

مجانبه- مص.ل.ع(موجانەبە- mucanebe): دووری کردن .

مجانس- ا.فا.ع(موجانیس- mucanis): هاورەگەز.

مجانست- مص.ل.ع(موجانەسەت- mucaneset): هاو رەگەز بوون.

مجانین- ص.ع(مەجانین- mecanîn): شێتان، دینان.

مجاوبه- مص.م.ع(موجاڤەبە- mucavebe): وەڵامدانەوەی یەکتر، بەرسڤدان.

مجاور- ا.فا.ع(موجاڤیر- mucavir): هاوسێ، هامسا، هاوسا، دراوسێ، هاوماڵ.

مــــجـــاورت- مص.ل.ع(مـــوجـــاڤـــەرەت- mucaveret): هاوسێتی کردن، هامسایەتی.

مــــجـــاولت- مص.ل.ع(مـــوجـــاڤـــەلەت- mucavelet): جەولەکردن، زۆرانبازی نێوان دوو کـەس بە مـەبەسـتی سـەرکـەوتن وەدەست هێنان.

مـجـاهد- ا.فـا.ع(مـوجـاهـيـد- mucahid): کـۆشـشـکـار، کـەسـێک دژی دژمن بجـەنگێ، جەنگاوەر.

مجاهره- مص.ل.ع(موجاهەرە- mucahere): ئاشکراکردن، قسەکردن بە دەنگی بەرز، جنێودان، دژمنایەتی کردن، شەڕکردنی رووبەڕوو.

مـجـاهز- ا.فـا.ع(مـوجـاهـيـز- mucahiz): حەریف لە قومـاردا، حەریف لە گەمەی نەردێندا، کەسێک کە کەرەستەی کارێک فەراهەم بکات.

مجاهل- ا.ع(مەجاهيل- mecahil): نەزانین.

مـجـبـور- ا.مف.ع(مـەجـبـوور- mecbûr): ناچار، مەجبوور.

مـجـتـبى- ا.مف.ع(مـوجـتـەبا- mucteba): هەڵبژاردەو پەسندکراو.

مـجـتـث- ا.مف.ع(مـوجـتـەس- muctes): لە ریشە دەرهێنراو، هەڵکەندراو.

مجتمع- ا.فا.ع(موجتەميئ- 'muctemi): گردبوونەوە.

مـجـتـمع- ا.ع(مـوجـتـەمـەء- 'mucteme): کۆمەڵ، کۆمەڵگە، جڤات.

مجتنب-ا.فا.ع(مـوجتـەنيب- muctenib): دوورەپەرێز، بە پارێز.

مجتهد- ا.فا.ع(موجتەهيد- muctehid): کـۆشـشـکار، زانـايەک کـە لە زانسـتی فـيـقـهـدا گەيبێتە پلەی ئيجتيهاد و مەسەلەێن شەرعی لە قورئانەوە هەڵێنجێ.

مجد- ا.ع(مەجد- mecd): گەورەيی، شکۆ، جواميری.

مجد- ا.فا.ع(موجيدد- mucidd): کۆشا.

مجداف- ا.ع(ميجداف- micdaf): سەوڵ.

مـجـدد- ا.مف.ع(مـوجـەددەد- mucedded): تازەکراوە، نۆژەن.

مـجـدر- ا.مف.ع(مـوجـەددەر- mucedder): دەموچاو کونج، ئاوەڵەدار.

مــجـــدود- ص.ع(مــەجــدوود- mecdûd): بەختيار، کامەران.

مــجـــدور- ص..ع(مــەجــدوور- mecdûr): شايستە، لايەق، ئاوەڵەدار، دەموچاو کونج.

مـجـذوب- ا.مف.ع(مـەجزووب- meczûb): رفێنراو، راکێشراو.

مــجـذور- ا.مف.ع(مــەجــزوور- meczûr): ژمارەی جەزردار.

مـجـذوم- ا.مف.ع(مــەجــزووم- meczûm): گول، نەخۆشی گولی.

مـجـرب- ا.مف.ع(مـوجـەرەب- mucerreb): پياوی کارامەو بە تەجرەبە، تەجرەبەکراو.

مــجــرد- ا.مف.ع(مــوجــەرەد- mucered): رووت و عـۆريـان، تەنيـا، سـەڵت، رەبەن، پيـاوی بێ ژن.

مــجــرف- ا.ع(مـيــجــرەف- micref): بێڵ، خاکەناز.

مـجـرگ- ا.(مـەجـەرگ- mecerg): بێگاری، سوخرە.

مجرم- ا.فا.ع(موجريم- mucrim): تاوانبار، خەتاکار، تاوانکار.

مـجـروح- ا.مف.ع(مــەجــرووه- mecrûh): بريندار، زامدار.

مــجــرور- ا.مف.ع(مــەجــروور- mecrûr): وشەيەک کە کۆتايييەکەی «ژێر» بێ.

مجره- ا.ع(مەجەرە- mecere): کاکێشان.

مجرى- ا.ع(مەجرا- mecra): ئاوەڕۆ، کونج، رەهەند.

مـجـرى- ا.مف.ع(مــوجـرا- mucra): رەوان کراو، جێ بەجێکراو.

مجرى- ا(ميجرى- micrî): سەندوقی بچوک، قاسەی بچووک.

مجری- ا.فا.ع(موجرا- mucra): کەسێک کارێک ئەنجام بدات، جێبەجێکار.

مجزا- ا.مف.ع(موجەززەء- mucezze'): جیاکراوە، بەش بەشکراو.

مجس- ا.ع(مەجەسس- mecess): شوێنی دەست پێداهێنان، سینە.

مجسم- ا.مف.ع(موجەسسەم-mucessem): بەرجەستە.

مجسمه- ا.مف.ع(موجەسسەمە- mucesseme): پەیکەر.

مجصص- ا.مف.ع(موجەسەس- muceses): گەچکاری، نەخش و نیگاری بە گەچ دروست کریاگ.

مجصص- ا.فا.ع(موجەسیس- mucessis): گەچکار.

مجعد-ا.مف.ع(موجەئئەد- muce''ed): قژی لوول.

مجعول-ا.مف.ع(مەجئوول- mec'ûl): ساختە، قەڵپ، تەزویر.

مجلد- ا.مف.ع(موجەللەد- mucelled): کتێبی جەڵدکراو، بەرگ تێگیراو.

مجلس- ا.ع(مەجلیس- meclis): مەجلیس، شوێنی دانیشتن، شوێنی کۆبوونەوەی خەڵکی.

مجلل- ا.مف.ع(موجەللەل- mucellel): هێژا، ڕێزدار، بەشکۆ، بەشان و شەوکەوت.

مجله- ا.ع(موجەللە- mucelle): گۆڤار.

مجمجه- مص.م.ع(مەجمەجە- mecmece): مەقۆمەقۆ، گوتگوتگ، نووسینی پڕ هەڵەوبێ سەروبەر.

مجمر- ا.ع(میجمەر- micmer): ئاگردان، بخوردان، مەقلی.

مجمز-ص.ع(موجەممیز- mucemmiz): وشتر سوار.

مجمع- ا.ع(مەجمەء- mecme'): شوێنی خڕبوونەوە، ئەنجومەن، کۆڕ، جڤات.

مجمعه- ا.ع(مەجمەئە- mecme'e): شوێنی خڕبوونەوەی خەڵک، بیابانی وشک و برینگ، سینی گەورە کە قاپی خواردنی لەسەر دابنرێ.

مجمل- ا.مف.ع(موجمەل- mucmel): پوختە، خۆڵاسە، کورتە، قسەیەک کە پێویستی بە شەرح و شرۆڤەو درێژە هەبێ.

مجموع- ا.مف.ع(مەجمووء- mecmû'): کۆ، کۆکراوە.

مجموعه- ا.مف.ع(مەجمووئە- mecmû'e): کۆکراوە، شتێن لە یەک شوێن کۆکراوە.

مجن- ا.ع(میجەنن- micenn): سپەر، قەڵغان، مەتاڵ.

مجنون- ص.ع(مەجنوون- mecnûn): دین، شێت.

مجنی- ا.مف.ع(مەجنی- mecnî): کەسێک کە تاوانی لێکرابێ.

مجوز- ا.فا.ع(موجەڤڤیز- mucevviz): ئیجازەدەر.

مجوس- ا.(مەجووس- mecûs): ئاگرپەرست، هەتاوپەرست، گاور.

مجوف- ا.مف.ع(موجەڤڤەف- mucevvef): ناوبۆش، ناو بەتاڵ، هلۆڵ.

مجون- مص.ل.ع(موجوون- mucûn): درشت و بێ باک بوون، بێ شەرمی، چاوقایمی.

مجهز- ا.مف.ع(موجەههەز- mucehhez): ئامادەکراو، تەیارکراو.

مجهل- ا.ع(مەجهەل- mechel): بیابانی کاکی بە کاکی، ونگەیەک کە مرۆڤ ڕێی لێ دەر نەکات.

مجهود- ا.مف.ع(مەجهوود- mechûd): کۆشش، کاروتەقەللا.

مجهول- ا.مف.ع(مەجهوول- mechûl): نادیار، گومناو، نەناسراو.

مجیء- مص.ل.ع(مەجیء- mecî'): هاتن.

مجیب- ا.فا.ع(موجیب- mucîb): جواودەرەوە.

مـجـیـد- ص.ع (مـەجـیـد- mecîd): مـەزن، بەشکۆ، شەریف، ڕێزدار، پایەبەرز.

مجـیـر- ا.فـا.ع(مـوجـیـر- mucîr): پەنادەر، فریارەس.

مجیز- ا.فا.ع(موجیز- mucîz): روخسـەت دەر، وەلی و سەرپەرشتیاری هەتیو.

مچ- اا(مـــوچ- muç): مـــەچەکی دەست، قولەپێ.

مـچـاچنگ- اا(مـەچاچەنگ- meçaçeng): شتێکە لە کێری پیاو دەچێ کە لە چەرم دروستیان دەکرد.

مچاله- ص(مـوچاله- muçale): شـتـێک لە ناو دەستدا بگوشرێ و گرمۆڵە و چرچ و لۆچ بێ.

مچ پیچ- ا.مـــر(مـــوچ پیچ- muç piç): مەچەک پێچ.

مچک- اا(مەچەک- meçek): نیسک، ماش.

مـچـول- ص(مـوچوول- muçûl): خشـکۆک، جوان.

مـچـه- اا(مـەچە- meçe): جـۆرە گـیـایەکی خۆڕسکە لە سپیناخ دەچێت و دەکرێتە چاوی شلەو دەخورێ.

مـچـیـدن- مص.ل(مـەچیـدەن- meçîden): رۆیـیـــشـــتـنی بەنازو عـیـــشـــوە، لەنجـەکـردن لە رۆیشتنا.

محابات- مص.ل.ع(موهابات- muhabat): حوباندن، هاوکاری کردن، لایەنگرتن.

مـــحـــابر- ا.ع(مـــەهابیـــر- mehabir): مەرەکەبدان.

مـــحـــابس- ا.ع(مـــەهابیس- mehabis): حەپسخانە.

محاجر- ا.ع(مەهاجیر- mehacir): دەوراو دەوری گوند، دەوروبەری گوندو ماڵ.

محاجه- مص.ل.ع(موهاججە- muhacce): شەڕ، هەنجەت هێنانەوە، دژمنایەتی کردن.

محادثه- مص.ل.ع(موهادەسە-muhadese): گفتوگۆکردن، هەڤپەیڤین.

محاذات- مص.ل.ع(مـوهازات- muhazat): بەرانبەر یەک قەرار گرتن.

مـــحـــاذی- ا.فـــا.ع(مـــوهازی- muhazî): بەرانبەر، رووبەڕوو.

مـحـارب- ا.فـا.ع(مـوهاریب- muharib): جەنگاوەر.

محاربه- مص.ل.ع(موهارەبە- muharebe): جەنگین لەگەڵ یەکدیدا.

محارم-ا.ع(مەهاریم- meharim): مەحرەمان، کەسوکاری نزیک کە مارەیان لێکدی نەیەت.

مـــحـــاریب- ا.ع(مـــەهاریب- meharîb): میحراب، مینبەر، میحراو.

مـحـاسب- ا.فـا.ع(مـوهاسـیب-muhasib): ژمێریار.

محاسبه- مص.م.ع(موهاسەبە-muhasebe): حیساب کردن لەگەڵ کەسێکدا، لێپێچانەوە.

محاسن- ا.ع(مەهاسین- mehasin): چاکە.

محاشی- ا.ع(مەهاشی- mehaşî): حەشو.

محاصره- مص.م.ع(موهاسەرە-muhasere): گەمارۆدان، ئابلۆقەدان.

محاضر- ا.ع(مەهازیر- mehazir): مەحزەر.

محاضره- مص.ل.ع(موهازەرە-muhazere): بابەتێکی ئەدەبی یان زانستی لە کۆڕێکدا بخرێتە بەر باس و لـێکۆڵـینەوەو پـرســـیـــارو وەڵام، موحازەرە.

مـــحـــاط- ا.مف.ع(مـــوهات- muhat): دەورگیراو.

مـحـافظ- ا.فـا.ع(مـوهافـیـز- muhafiz): نیگابان، پاسەوان.

مـــحـــافظت- مص.م.ع(مـــوهافـــەزەت- muhafezet): پاراستن، پاسەوانی کردن.

مـحـافل- ا.ع(مـەهافـیل- mehafil): کـۆڕ، ئەنجومەن.

محاق- ا.ع(موهاغ- muhax): ئاخرو ئۆخری مـانگی عـەرەبی، سێ رۆژی کـۆتایی مـانگی عەرەبی کە مانگ نابینرێ.

محاكات- مص.م.ع(موهاكات- muhakat): حیکایەت کردن، لاسایی کردنەوە، گێڕانەوە.

محاکم- ا.ع(مەهاکیم- mehakim): دادگا.

محاکمه- مص.ل.ع(موهاکەمە- muhakeme): موحاکەمە، دادگاییکردن.

محال- ص.ع(مەهال- mehal): مەحاڵ.

محال- ا.مف.ع(موهال- muhal): هەواڵەکراو.

محال- ا.ع(مەهال- mehall): شوێن، شوێنان، محەلە.

محامات- مص.م.ع(موهامات-muhamat): پشتیوانی کردن، بەرەڤانی کردن لە کەسێک.

محامی- ا.فا.ع(موهامی- muhamî): ئەوقات، پارێزەر.

محاوره- مص.ل.ع(موهاڤەرە-muhavere): گفتوگۆ کردن، وەڵامدانەوەی یەکتر، دیالۆگ کردن.

محاوله- مص.ل.ع(موهاڤەلە- muhavele): حیلەکردن بۆ گەیشتن بەمەبەست، تیژ روانین بەرەو شتێک.

محب- ا.فا.ع(موهیبب- muhibb): دۆستدار، حەزکردن لە چاکە.

محبت- ا.مص.ع(مەهەببەت- mehebbet): خۆشەویستی، مەحەبەت.

محبره- ا.ع(میهبەرە- mihbere): مەرەکەبدان.

محبس- ا.ع(مەهبەس- mehbes): زیندان، حەپسخانە.

محبل- ا.ع(مەهبەل- mehbel): ماوەی سکپڕی ژن.

محبل- ا.ع(مەهبیل- mehbil): منالدان.

محبوب- ا.مف.ع(مەهبووب- mehbûb): خۆشەویست، ماشووق.

محبوبه- ا.مف.ع(مەهبووبە- mehbûbe): دڵبەر، خۆشەویست، ماشوقە.

محبوس- ا.مف.ع(مەهبووس- mehbûs): حەپس کراو، زیندانی.

محت- ص.ع(مەهت- meht): رەق و سەخت، رۆژی گەرم، پیاوی ئاقڵ.

محتاج- ص.ع(موهتاج- muhtac): موحتاج، دەستکورت.

محتاط- ص.ع(موهتات- muhtat): بەپارێز، سڵ.

محتال- ا.فا.ع(موهتال- muhtal): حیلەگەر، فێڵباز.

محتاله- ا.فا.ع(موهتالە- muhtale): ژنی حیلەباز.

محتبس- ا.مف.ع(موهتەبەس-muhtebes): حەپس کراو.

محتجب- ا.فا.ع(موهتەجیب- muhtecib): حیجابدار، پەنهان و گۆشەگیر.

محتد- ا.ع(مەهتید- mehtid): ئەسڵ و فەسڵ، نەژاد و نەسەب.

محترز-ا.فا.ع(موهتەریز- muhteriz): بە پارێز.

محترف-ا.فا.ع(موهتەریف- muhterif): پیشەوەر، خودان پیشە.

محترق-ا.فا.ع(موهتەریغ-muhterix): گرگرتوو.

محترم- ا.مف.ع(موهتەرەم- muhterem): بەرێز، رێزدار، هەژی.

محتسب- ا.فا.ع(موهتەسیب- muhtesib): حەساو بۆ کراو، دارۆغە، کوێخا، پاسەوان.

محتشم- ا.فا.ع(موهتەشەم- muhteşem): تورە، بە حەیا.

محتضر- ا.مف.ع(موهتەزەر- muhtezer): نەخۆشێک لە گیانەڵلادابێ.

محتضر- ا.فا.ع(موهتەزیر- muhtezir): شارنشین.

محتقر- ا.مف.ع(موهتەغەر- muhtexer): سووک، بوودەڵە، خوێڕیلە.

محتكر- ا.فا.ع(موهتەکیر- muhtekir): مونۆپۆل، کەسێک دانەوێڵەو ئازووقە یان کاڵای دی عەمار بکات و هەڵی بگرێ تا بە نرخی گران بیفرۆشێتەوە.

محتلم- ا.فا.ع(موهتەلیم- muhtelim): خەونبین، شەیتانی بوون.

محتمل- ا.مف.ع(موهتەمەل- muhtemel): لە گوین، لەگین، لەوەیە، رەنگە، شایەت.

محتوم- ا.مف.ع(مەهتووم- mehtûm): هەر دەبێ.

محتوی- ا.فا.ع(موهتەڤی- muhtevî): شتێک شتێکی دی تیا بێ، ناوەڕۆک، ناواخن.

محراب- ا.ع(میهراب- mihrab): سەروی مەجلیس، شوێنی وەستانی پێش نوێژ، میحرابی مزگەوت(مزگەوت رووخاوە میحرابی ماوە).

محراک- ا.ع(میهراک- mihrak): جووڵێنەر، ئامێری جووڵاندن و بزواندن.

محرر- ا.فا.ع(موهەریر- muherrir): ئازادکەر، نووسەر.

محرز- ا.مف.ع(موهرەز- muhrez): بەدەست هێنراو، وەرگیراو.

محرض- ا.فا.ع(موهەریز- muherriz): هاندەر، دنەدەر.

محرف- ا.فا.ع(موهەریف- muherrif): کەسێک کە قسەیەک بگۆڕێ.

محرف- ا.مف.ع(موهەرەف- muherref): تەحریفکراو، گۆڕدراو، شێواندراو.

محرق- ا.فا.ع(موهریغ- muhrix): سوتێنەر.

محرق- ا.فا.ع(موهەریغ- muherrix): سووتێنەر، ئەوەی ببێتە مایەی تینوێتی.

محرق- ا.مف.ع(موهەرەغ- muherex): سووتاو.

محرقه- ا.مف.ع(موهرەغە- muhrexe): دەستەچیلە، قوربانی سوتاو.

محرک- ا.فا.ع(موهەریک- muherik): دنەدەر، هاندەر، جووڵێنەر.

محرم- ا.ع(مەهرەم- mehrem): مەحرەم، کەسوکاری بەیەک حەرام، کەسوکاری نزیک کە مارەیان لێکدی نەیەت.

محرم- ا.فا.ع(موهریم- muhrim): کەسێک کە ئیحرامی بەستبێ.

محرم- ا.ع(موهەرەم- muherrem): موحەڕەم، مانگی یەکەمی ساڵی کۆچی، بۆیە موحەڕەمی پێگوتراوە چونکە عەرەب شەڕیان لەم مانگەدا بە حەرام زانیوە.

محرمات- ا.ع(موهەرەمات-muherremat): مەحرەم، حەرامان.

محرمانه- ق.ص(مەهرەمانە-mehremane): بە نهێنی، بە دزی، بە پەنهانی.

محرور- ا.مف.ع(مەهروور- mehrûr): گەرم بوگ.

محروس- ا.مف.ع(مەهرووس- mehrûs): پارێزراو، ئاگاداری کراو، پاسکراو.

محروسه- ا.مف.ع(مەهرووسە- mehrûse): پارێزراو.

محروق- ا.مف.ع(مەهرووغ- mehrûx): سوتاو، سوتیاگ.

محروم- ا.مف.ع(مەهرووم- mehrûm): مەحروم، بێ بەش، نائومێد.

محزون- ا.مف.ع(مەهزوون- mehzûn): غەمگین، خەمین، کەسەردار.

محسن- ا.فا.ع(موهسین- muhsin): چاکەکار.

محسوب- ا.مف.ع(مەهسووب- mehsûb): ژمێردراو، حەساوکراو، حەساو بۆ کریاگ.

محسود- ا.مف.ع(مەهسوود- mehsûd): حەسودی پێ براو.

محسوس-ا.مف.ع(مەهسووس- mehsûs): هەست پێکراو.

محشر- ا.ع(مەهشەر- mehşer): جێی خڕبوونەوەی خەڵکی، ڕۆژی پەسڵانێ، ڕۆژی حەشر.

محشور- ا.مف.ع(مەهشوور- mehşûr): هاودەم، لەیەکدی خڕبوونەوە.

محشی- ا.مف.ع(موهەششا- muheşşa): پەراوێز بۆ نووسراو، کتێبێک پەراوێزی بۆ نووسرابێ.

محصل- ا.فا.ع(موهەسسیل- muhessil): قوتابی، کەسێک شتێکی بەدەست هێنابێ.

محصله- ا.فا.ع(موهەسسیلە-muhessile): قوتابی (بۆ مێ).

محصن- ا.مف.ع(موهسەن- muhsen): پیاوی ژندار.

محصنه- ا.مف.ع(موهسەنە- muhsene): ژنی شوودار.

محصور- ا.مف.ع(مەهسوور- mehsûr): شورە، حەسار بۆ کراو.

محصول- ا.مف.ع(مەهسوول- mehsûl): بەرووبووم، بەرهەم.

محصون- ا.مف.ع(مەهسوون- mehsûn): پارێزراو.

محض- ص.ع(مەهز- mehz): خالیسەو پاکژ، بێ غەش، پاک.

محضر- ا.ع(مەهزەر- mehzer): دەرگا، شوێنی نووسینی قەواڵەو سەنەدان، تۆمارگەی قەواڵەو سەنەدان، تۆمارو فتوانامە.

محط- ا.ع(مەهەتت- mehett): وێستگە، شوێنی دابەزین و لادان، مەنزڵ، بارئەنازی قافڵەو کاروان.

محظور- ا.مف.ع(مەهزوور- mehzûr): قەدەغە، یاساغ، نارەوا، حەرام.

محظوظ- ا.مف.ع(مەهزووز- mehzûz): خۆشبەخت، بەختەوەر.

محفظه-ا.ع(مەهفەزە- mehfeze): جانتای دەستی، ئەوەی شتی تیا هەڵگیرێ، جزدان.

محفل- ا.ع(مەهفیل- mehfil): شوێنی خڕبوونەوەی دۆستان، کۆڕ، ئەنجومەن، جڤات.

محفور- ا.مف.ع(مەهفوور- mehfûr): هەڵکەنراو، کلۆر، مافوور.

محفوظ- ا.مف.ع(مەهفووز- mehfûz): پارێزراو.

محفوف- ا.مف.ع(مەهفووف- mehfûf): دەوردراو، دەورگیراو.

محفه- ا.،ع(میهەففە- miheffe): تەختی ڕەوان، تەختێکە لە کەژاوە دەچێ بۆ دەروژوور پێکردنی نەخۆش.

محق- ا.فا.ع(موهیغغ- muhixx): خودان هەق، هەقدار، کەسێک کەهەق بەو بێ.

محقر- ا.مف.ع(موهەغغەر- muhexxer): بچووک، سووک.

محقق- ا.مف.ع(موهەغغەغ-muhexxex): وەدی هاتگ.

محقق- ا.فا.ع(موهەغغیغ- muhexxix): تەحقیقکار.

محقوق- ا.مف،ع(مەهغوغ- mehxûx): شایستە، وەدی هاتگ.

محک- ا.ع(میهەک- mihek): سەنگی مەحەک، بەردێکە زێڕو زیوی پێدا دێنن و عەیارەکەی دیاری دەکەن.

محکم- ص.ع(موهکەم- muhkem): مکووم، قایم.

محکمات- ا.ع(موهکەمات- muhkemat): ئەو ئایەتانەی کە مانایان ڕوون و ئاشکرایەو پێویستیان بە تەئویل و شرۆڤان نییە.

محکمه- ا.ع(مەهکەمە- mehkeme): دادگا.

محکوک- ا.مف.ع(مەهکوک- mehkûk): تاشراو، ڕنراو.

محکوم- ا.مف.ع(مەهکووم- mehkûm): مەحکوم، حوکمدراو.

محل- ا.ع(مەهەلل- mehell): شوێن، شوێنی لادان و دابەزین.

محل- ا.فا.ع(موهیل- muhill): ئەوەی پابەندی حەرام یان ئەهدو پەیمان نەبێ.

محلات- ا.ع(مەهەللات- mehellat): شوێن، گەڕەکان.

محلب- ا.ع(مەهلەب- mehleb): شوێنی شیر دۆشین.

محلب-ا.ع(میهلەب-mihleb): قاپی شیردۆش.

محلب- ا.ع(مەهلب- mehleb): جۆرە درەختێکە.

محلل- ا.فا.ع(موهەللیل- muhellil): حەلاڵکەر، ئەو کەسەی ژنی سێ تەڵاقە مارە دەکاتەوە تاپاشان تەڵاقی بدات و مێردی یەکەمی بیخوازێتەوە، مارە بە جاش.

محلوج- ا.مف.ع(مەهلووج- mehlûc): پەمووی هەلاجی کراو.

محلول- ا.مف.ع(مەهلوول- mehlûl): شتێک لە شلەیەکدا توێنرا بێتەوە.

محله- ا.ع(مەهەللە- mehelle): گەڕەک، کۆڵان.

محلی- ا.مف.ع(موهەللا- muhella): رازاوە بە خشڵ، خەملێنراو.

محمد- ص.ع(موهەممەد- muhemmed): خۆش تەبیعەت، سوپاسگوزار، کەسێک سوخەتێن چاکی فرەبێ، ناوی پەیامبەری ئیسلامە، ستایشکەر.

محمل- ا.ع(مەهمیل- mehmil): کەژاوە.

محمود- ا.مف.ع(مەهموود- mehmûd): ستایش کراو.

محمول- ا.مف.ع(مەهموول- mehmûl): هەڵگیراو، لە کۆڵ کراو.

محموم- ا.مف.ع(مەهمووم- mehmûm): تادار، کەسێک تای لێهاتبێ.

محن- ا.ع(میهەن- mihen): مەینەتان، بەڵاو دەرد.

محنت- ا.ع(میهنەت- mihnet): بەڵا، خەم و پەژارە، مەینەت.

محو- مص.م.ع(مەهڤ- mehv): سڕینەوە، لەنێوبردن، نەهێشتن.

محور- ا.ع(میهڤەر- mihver): تەوەر، تیرە.

محوطه- ا.ع(موهەڤڤەتە- muhevvete): حەسار، حەوشە، شوورە، شوێنێ دیواری لە دەورکرابێ.

محول- ا.فا.ع(موهەڤڤیل- muhevvil): گۆڕینکار، یەکێکە لە سیفەتەکانی یەزدانی مەزن.

محول- ا.مف.ع(موهەڤڤەل- muhevvel): گۆڕدراو، هەواڵەکراو.

محیر- ا.فا.ع(موهەییر- muheyyir): مایەی سەرسامی، سەرسامکەر.

محیص- ا.ع(مەهیس- mehîs): رزگاری، خەلەسین.

محیط- ا.فا.ع(موهیت- muhît): بازنە، ژینگە.

محیل- ا.فا.ع(موهیل- muhîl): هەواڵەکەر، چارەکەر، حیلەباز.

محیی- ا.فا.ع(موهیی- muhyî): زندوو کەرەوە.

مخ- اا(موخ- mux): رەشمەی قورس کە بکرێتە سەری ئەسپ و هێستری چەتون و چەموش، ئاگر، زەردەواڵە، داری خورما.

مخ- ا.ع(موخ- muxx): مێشک، مۆخ، دەماغ، مۆخی ئێسقان.

مخابره- مص.م.ع(موخابەرە- muxabere): قسەکردن بە تەلەگراف یان تەلەفۆن، خەبەردان، خەبەر وەرگرتن.

مخاتله- مص.م.ع(موخاتەلە- muxatele): یەکدی فریودان.

مخادع-ا.ع(موخادئ-’muxadi): سەندوقخانە.

مخادع- ا.فا.ع(موخادئ-’muxadi): حیلەباز، خاپینۆک، فێڵباز.

مخادعه- مص.م.ع(موخادەئە- muxade’e): یەکدی خەڵەتاندن.

مـخـاذیل- ا.ص.ع(مـەخـازیل- mexazîl): زەبوون، کەساس، داماو.

مخارج- ا.ع(مەخاریج- mexaric): شـوێنی دەرچوون، خەرجییات و سەرفکردن.

مــخــاریق- ا.ع(مــەخــاریغ- mexarîx): جوامێران، خەڵکی دڵاوا، سەخاوەتمەندان.

مــخــازن- ا.ع.(مــەخــازین- mexazin): عەمار، مەخزەن، کۆگا.

مـخاصم- ا.فا.ع(مـوخـاسیم- muxasim): شەڕانی، شەڕکەر.

مــخــاصــمــه- مص.ل.ع(مــوخــاســەمــە- muxaseme): شەڕکردن، دژمنایەتی کردن.

مخاض- ا.ع(مەخاز- mexaz): ژانی زایین.

مخاط- ا.ع(موخات- muxat): چڵم.

مـخاطب- ا.مف.ع(مـوخـاتەب- muxateb): دوێنراو.

مخاطبه- مص.ل.ع(موخاتەبە- muxatebe): یەکتر دوواندن.

مـخـاطر- ا.فـا.ع(مـوخـاتیـر- muxatir): کەسێک خۆی بخاتە خەتەرەوە.

مخاطر- ا.ع(مەخاتیر- mexatir): خەتەران، مەترسییان.

مـخاطره- مص.ع(مـوخـاتەرە- muxatere): خۆخستنە خەتەرو مەترسی.

مخافت- مص.ل.ع(مـەخافـەت- mexafet): ترسان.

مخالب- ا.ع(مەخالیب- mexalib): چنگ، نینۆکان، چڕنۆکان.

مــخــالصت- مص.ع(مــوخــالەســەت- muxaleset): دۆسـتـایەتی کـردن، بێ غـەل و غەش.

مـخالطه- مص.ع(مـوخـالەتە- muxalete): تێکەڵبوون، تێکەڵی کردن.

مخالف- ا.فا.ع(موخـالیف- muxalif): دژ، ناکۆک، نەیار.

مــخــالفت- مص.ل.ع(مــوخــالەفــەت- muxalefet): دژایەتی کرن، سەرپێچی کرن.

مخانق- ا.ع(مەخانیغ- mexanix): قەڵادە، ملوانکە، گەردانە،

مـخـاوف- ا.ع(مـەخـاڤیف- mexavif): ئەو شتانەی باعیسی ترس بن.

مـخـایل- ا.ع(مـەخـایل- mexayîl): هەوری سەر قافڵەی باران، نیشانە.

مخبر- ا.فا.ع(موخبیر- muxbir): خەبەردەر، هەواڵدەر، سالوخدەر، هەواڵدز.

مـخـبـر- ا.ع(مـەخـبـەر- mexber): دەروونی کەس، ناخ.

مـخـبط- ص.ع(مـوخـەببـەت- muxebbet): شێتۆکە، کەسێک کە ئەقڵی تەواو نەبێ.

مـخت- ا(مـوخـت- muxt): ئومـێـد، تەمـا، تەماداری، ئومێدەواری.

مــخــتــار- ص.ع(مــوخــتــار- muxtar): سەرپشک، ئازاد، خودان ئیختیار، هەڵبژاردە.

مختال- ص.ع(موختال- muxtal): لوتبەرز، خۆپەسەند.

مـخـترع- ا.فـا.ع(مـوخـتـەرئ- muxteri’): داهێنەر.

مـخـترع- ا.مف.ع(مـوخـتـەرەء- muxtere’): داهێنراو.

مـخـتـص- ا.مف.ع(مـوخـتـەس- muxtes): تایبەت، پسپۆر.

مختصر- ا.مف.ع(موختەسەر- muxteser): کورت و موختەسەر،

مـخـتـفی- ا.فـا.ع(مـوخـتـەفی- muxtefî): پەنهان، شاراوەو نادیار، کفن دز، پێوار.

مـخـتـل- ا.مف.ع(مـوخـتـەلل- muxtell): پەریشان، شێواو، سست و بێ کەڵک.

مختلس- ا.فا.ع(مـوختـەلیس- muxtelis): دز.

مختلس- ا.مف.ع(موختەلەس- muxteles): دزراو.

مختلط- ا.فا.ع(موختەلیت- muxtelit): تێکرژاو، تێکەڵاو.

مختلف- ا.فا.ع(موختەلیف- muxtelif): جیاوازیکەر، جۆراوجۆر، ڕەنگاو ڕەنگ، جیاواز.

مختنق- ا.فا.ع(موختەنیغ- muxtenix): خنکێنەر.

مختوم- ا.مف.ع(مەختووم- mextûm): مۆرکراو، ئەنجام دراو، بە ئەنجام گەیێشتوو.

مختون- ا.مف.ع(مەختوون- mextûn): خەتەنەکراو.

مخچە- ا.(موخچە- muxçe): دەماغە چکۆڵە.

مخدر- ا.فا.ع(موخەددیر- muxeddir): سڕکەر، بەنجکەر.

مخدرات- ا.ع(موخەددەرات- muxedderat): ژنانی پۆشتەو حیجابدار.

مخدرات- ا.ع(موخەددیرات- muxedd rat): بەنگ دەرمانی بێهۆشکەر، وەک هرۆیین و کۆکایین..

مخدره- ا.مف.ع(موخەددەرە-muxeddere): ژنی پۆشتە.

مخدع- ا.ع(مەخدەء- mexde'): ژووری بچووک لە ناو ژووری گەورەدا، سەندوقخانە.

مخدوس- ا.مف.ع(مەخدوش- mexdûş): رووشاو.

مخدوم- ا.مف.ع(مەخدووم- mexdûm): خزمەتکراو، سەروەر، کەسیک غولام و نۆکەری هەبێ.

مخده- ا.ع(میخەددە- mixedde): پشتی، سەرین، بالیف، سەنیا.

مخذول- ا.مف.ع(مەخزوول- mexzûl): سەر شۆڕ، نائومێد.

مخراق- ص.ع(میخراغ- mixrax): پیاوی دلاّواو قۆز، جوامێر.

مخرب- ا.فا.ع(موخەریب- muxerrib): وێرانکار، خراپکار.

مخرج- ا.ع(مەخرەج- mexrec): جێی دەرچوون.

مخرق- ا.ع(مەخرەغ- mexrex): بیابانی وشک و برینگ، دەشتی کاکی بە کاکی.

مخرق- ا.فا.ع(موخەریغ- muxerrix): زۆر درۆزن.

مخرقه- ا.ع(مەخرەغە- mexrexe): درۆ، بوختانچی.

مخروط- ا.مف.ع(مەخرووت- mexrût): تاشراو، خەڕاتی کراو، شێوەیەکی ئەندازەییە لە وێنەی کەللە شەکر.

مخزن- ا.ع(مەخزەن- mexzen): عەمار، مەخزەن، کۆگا.

مخزوم- ا.مف.ع(مەخزووم- mexzûm): کەپوی کونکراو.

مخصوص- ا.مف.ع(مەخسووس - mexsûs): تایبەتی.

مخضرم- ص.ع(موخەزرەم- muezrem): پیاوی خەتەنە نەکراو، ڕەشێک کە باوکی سپی بێ، کەسێک هەردوو زەمانی جاهلیەت و ئیسلامی دی بێ، دەوراندیدە،

مخطط- ا.مف.ع(موخەتتەت- muxettet): خەت خەت، خەتدار، موقەلەم.

مخطی- ا.فا.ع(موختیء- muxtî'): خەتاکار، کەسێک لەسەر ڕێگەی هەڵەو باوەڕی نادروست بێ.

مخفف- ا.فا.ع(موخەففیف- muxeffif): سووک کەرەوە.

مخفف- ا.مف.ع(موخەففەف- muxeffef): سووک کراوە.

مخفوض- ا.مف.ع(مەخفوز- mexfûz): دابەزێنراو، دابەزیو، نزم بوو.

مخفی- ص.ع(مەخفی- mexfî): شاراوە، پەنهان.

مخل- ا.فا.ع(موخیلل- muxill): ئاژاوەگێڕ، گەندەڵکار.

مـخلب- ا.ع(مـیـخلەب- mixleb): چنگ، چڕنۆک، نینۆکی باڵندان.

مـخلخل- ا.ع(مـوخـەل خـەل- muxel xel): شوێنی خڕخاڵ لە پێدا، کونکراو.

مــخلد- ص.ع(مــوخــەللەد- muxelled): هەرمان، نەمر، جاویدان، هەمیشە.

مخلص- ص.ع(موخلیس- muxlis): دڵسۆز، دۆستی پاک و بێ ریاو بێ غەل و غەش.

مـخلص- ا.ع(مـەخلەس- mexles): ڕێگەی ڕزگاری، ڕێگەی خەلەسان.

مــخلص- ا.مف.ع (مــوخلەس- muxles): پاک بووەوە.

مـخلصه- ا.ع(مـوخـەللەسـە- muxellese): جۆرە رووەکێکە بۆ دەرمان بەکار دێ.

مخلع- ص.ع(موخەللە ء- ’muxelle): پیاوی سست و بێ توانا.

مــخلف- ا.فــا.ع(مــوخلیف- muxlif): ئەوەی کـەسـێک بـکات بەجێ نـشـینی خـۆی، کـەسی وەعـدە بەخـیـلاف، ڕووەکـێـک دووبارە گەڵای دەرکردبێتەوە، کۆتری پەڕ لە پێ، کوڕی جوان.

مـخلف- ا.مف.ع(مـوخـەللەف- muxellef): لە پاش بە جێماو، پاشمەنە.

مــخلوط- ا.مف.ع(مــەخلووت- mexlût): ئاوێتە، تێکەڵ.

مــخلوع- ا.مف.ع(مــەخلوو ء- ’mexlû): کـەسـێک لە مـەقـامی خـۆی کـەوتبێ، لێکەوتوو، هەڵکەندراو.

مــخلوق- ا.مف.ع(مــەخلووغ- mexlûx): خوڵقێنراو، ئافریدە.

مــخلی- ا.مف.ع(مــوخـەللا- muxella): شوێنی خالّی، خالّی کراو.

مـخمر- ا.فـا.ع(مـوخـەممیر- muxemmir): تەخمیرکار، هەوێنکەر.

مخمر- ا.مف.ع(موخەممەر- muxemmer): تەخمیرکراو، هەوێنکراو.

مــــخـــــمس- ا.مف.ع(مــــوخـــــەممەس- muxemmes): پێنج خشتەکی.

مخمصه- مص.ع(مـەخمەسە- mexmese): برسێتی لە ڕادەبەدەر، ڕەنج و زەحمەت، گیرۆدە بوون و گرفتاری، قەرقەش، گێرەوکێشە، دەردو ئەرک.

مخمل- ا.ع(مەخمەل- mexmel): مەخمەل، مەخمەر، قوماشێکی نەرمی توکنە.

مـخملک- ا(مـەخـمـەلەک- mexmelek): نەخۆشییەکی درمە، زیاتر تووشی منداڵان دەبێ.

مـخمور- ا.مف.ع(مـەخـمـوور- mexmûr): مەست، خومار.

مـخنث- ص.ع(مـوخـەننەس- muxennes): پیـاوی ئەتوار ژنانە، نێـرەمـوک، پیـاوی خـراپ و دڵڕەش، موخەنەت.

مـخنق- ا.فـا.ع(مـوخـەننیغ- muxennix): خنکێنەر.

مـخنق- ا.فـا.ع(مـوخەننەغ- muxennex): خنـکێـنـراو، شــــوێـنـی پەت لە گــــەردنـی لە سێدارەدراو.

مـخنقـه- ا.ع(مــیــخنەغــە- mixnexe): ملوانکە، گەردنبەن، مێخەکبەند، خەناوکە.

مــخنوق- ا.مف.ع(مــەخنووغ- mexnûx): خنکێنراو.

مخوف- ص.ع(مەخوف- mexûf): ترسناک، مایەی ترس.

مـخیـدن- مص.ل(مـەخـیـدەن- mexîden): خزین، جمین، جووڵان.

مخیده- ا.مف(مەخیدە- mexîde): جووڵاو، جماو، خزیو.

مـخیـر- ص.ع(مـوخـەییـەر- muxeyyer): خاوەن ئیختیار، هەڵبژاردە.

مخیز- ا(مەخیز- mexîz): مامێز.

مـخیط- ا.ع(مـیـخـیـەت- mixyet): دەرزی، گوزەرگە، دلیوان، سوژن.

مخیط- ا.مف.ع(مەخیت- mexit): دوراو.

مخیله- ا.ع(مەخیلە- mexîle): هەورێ بارانی پێوەبێ، خەیاڵ.

مخیله- ا.ع(موخەییلە- muxeyyile): وزەی خەیاڵ و وێنا.

مخیم- ا.ع(موخەییەم- muxeyyem): خێوەتگە، هۆبە.

مد- ا(مەد- med): تەل، پرد، رۆژی شەشەمی هەر هەیڤێکی هەتاوی.

مد- مص.ع(مەدد- medd): درێژکردن، لافاوو هەستانی ئاوی دەریا.

مد- ا.ع (مەدد- medd): نیشانەیەکە لەسەر ئەلفی درێژدادەنرێ.

مد- ا.فر(مود- mud): مۆد، مۆدی رۆژ، سەلیقە، شێواز، شێوە.

مداجات- مص.ع(موداجات- mudacat): موداراو دڵ راگرتنی دژمن و شاردنەوەی دژمنایەتی.

مداح- ص.ع(مەدداه- meddah): ستایشکار.

مداخل- ا.ع(مەداخیل- medaxil): جێی داخڵ بوون.

مداخله- مص.ع(موداخەلە- mudaxele): خۆ هەڵقورتاندن لە کاری کەسێک.

مداد- ا.ع(میداد- midad): خامە، قەڵەمی رەش، قەڵەم رەساس، میداد.

مدار- ا.ع(مەدار- medar): خولگە، شوێنی خولانەوەو سوڕانەوە.

مدارات- مص.ل.ع(مودارات- mudarat): مدارا، دڵڕاگرتن، رەفتارکرن دەگەڵ کەسێکدا بە نەرمی، نەرمی نواندن.

مدارج- ا.ع(مەداریج- medaric): پلە، پاچینە، قالدرمە، نەردەوان، پەیژە.

مدارس- ا.ع(مەداریس- medaris): قوتابخانان.

مداعبه- مص.ل(مودائەبە- muda’ebe): شۆخی کردن، سوعبەتکرن، گەمەکردن.

مدافع- ا.فا.ع(مودافیئ- mudafi’): داکۆکیکار، کەسێک شتێک پاڵ پێوەنێ رەتی بکاتەوە.

مدافعه- مص.م.ع(مودافەئە- mudafe’e): سینگ لەبەر سینگ نان، یەکتر دوورخستنەوە، لایەنگرتنی کەسێک.

مداقه- مص.ل.ع(موداغەغە- mudaxxe): وردبینیکردن، وردی و دیقەت لە حیسابدا.

مدال- ا.فر(میدال- midal): میداڵ، مەدالیا، نیشانە.

مدالسه- مص.ع(مودالەسە- mudalese): تەفرەدان، خاپاندن، فریودان و زوڵم کردن.

مدام- ا.ع(مودام- mudam): مەی، شەراب، بارانی بەردەوام، هەمیشە.

مداوات- مص.م.ع(موداڤات- mudavat): دەرمانکرن، مالیجەکردن.

مداولت- مص.ل.ع(موداڤەلەت- mudavelet): گەڕانی چەرخی رۆژگار، سووڕان.

مداوم- ا.فا.ع(موداڤیم- mudavim): بەردەوام.

مداومت- مص.م.ع(موداڤەمەت- mudavemet): دەوام دان، درێژەدان.

مداهنه- مص.ل.ع(موداهەنە-mudahene): فریودان، خاپاندن، دووروویی کردن، زمانلووسی.

مدایح- ا.ع(مەداییه- medayih): مەدح و ستایشان.

مداین- ا.ع(مەداین- medayîn): شاران، ناوی شاری تەیسەفون بووە.

مدبر- ا.فا.ع(مودبیر- mudbir): پاشڤەڕۆ.

مدبر- ص.مف.ع(مودبەر- mudber): بەدبەخت.

مدبر- ا.فا.ع(مودەببیر- mudebbir): تەگبیرکەر، چارەکەر.

مدبوغ- ا.مف.ع(مەدبوغ- medbûx): پێستی خۆشەکراو، پێستی دەباغی کراو.

مـــدت- ا.ع(مـــوددەت- muddet): كـــات و وەختی دیاریكراو، كات.

مـدثر- ا.فـا.ع(مـودەسـسـیـر- mudessir): پۆشتـه، كەسێک خۆی له عـەباو جل و بەرگـەوە پێچابێ.

مـدح- مص.م.ع(مـەدھ- medh): سـتـایش كردن، مەحتكردن.

مـدخل- ا.ع(مـەدخـەل- medxel): دەرگـا، شوێنی چوونه ژوورەوە، دەروازە.

مدخل- ص.ع(مودخەل- mudxel): هەتیوچە، لەگام، زڕكوڕ.

مدخنه- ا.ع(میدخەنە- midxene): ئاگردان، مەقلّی، كوانگ.

مـدخـول-ا.مف.ع(مـەدخـوول- medxûl): تێخراو، كەسێک ئەقلّی تێک چووبێ.

مـدد- ا.ع(مـەدەد- meded): كـۆمـەک، یارو یاوەر، هاوكاری، فریاڕەس.

مـددكـار- ص.فـا(مەدەدكـار- mededkar): كۆمەک كار، یار، یاوەر، دۆست و هاوكار.

مـدر- ا.ع(مـەدەر- meder): كـلّـۆ كـەسـتـەک، گوند.

مـــــدر- ا.فــــا.ع(مـــــودیر- mudirr): دەرمـان یان هەر خـواردنێک كـه پێـشـاو زیاد بكات.

مـدرب- ا.مف.ع(مـودەرەب- muderreb): مەشقدراو، ئەزموندار، كارامە، گرفتاری بەلاّ.

مـــــــدرج- ا.ع(مـــــــەدرەج- medrec): شـــوێنی رۆیـیـــشتن و تێ پەڕین، رێ و رێبـــاز، مەزەب.

مـدرج- ا.مف.ع(مـودەڕەج- mederrec): پلە پلە.

مـــدرج- ا.ع(مـــودرەج- mudrec): تۆمـــار، كتێب، نامە، پێكەوە پێچراو.

مـدرجـه- ا.ع(مـەدرەجـە- medrece): هەر رێگەو هۆیەک بۆ وەدەست هێـنانی پایەو پلەی بەرزتر بگیرێتەبەر.

مدرس- ا.ع(میـدرەس- midres): كـتـێبـێک دەرسی لەســـەر بگـوترێتـــەوە، شـــوێنی دەرس گوتنەوە.

مـــدرس- ا.فـــا.ع(مـــودەریس- muderis): مامۆستا، دەرسكار.

مـــدرســـه- ا.ع(مـــەدرەســـە- medrese): قوتابخانە، شوێنی وانە گوتنەوە.

مـــــــدرک- ا.ع(مـــــــەدرەک- medrek): كـــات و شـــوێنی دەرک كـــردن، بەلّـگە، قـــەوالّـە، سەنەد.

مدرک- ا.فا.ع(مودریک- mudrik): زیرەک، هوشیار، زووحالّی.

مـدركـات- ا.ع(مـودریكات- mudrikat): پێنج هەستەكە.

مـــدركـــه-ا.فـــا.ع(مـــودریكە- mudrike): دەرككەر، زیرەک، هوشیار، زووحالّی.

مدرن- ص.فر(مودیرن- mudirn): نوێ، تازە، هاوچەرخ، مۆدی رۆژ.

مدرنیسم- ا.فر(مودیرنیسم- mudirnîsm): شێوازی نوێ.

مدروس- ص.ع(مەدروس- medrûs): كۆن و رزیو، شێت و دێوانە.

مـــدعـــو- ا.مف.ع(مـــەدئوڤ- med’uv): دەعوەتكراو، بانگكراو.

مـــدعی- ا.مف.ع(مـــوددەئا- mudde’a): ویستراو، ئارەزوو، داواكراو.

مـــدعی- ا.فـــا.ع(مـــوددەئی- mudde’î): داواكەر.

مـدغم- ا.مف.ع(مـودغـەم- mudxem): دوو پیت بچنە ناو یەک و ببن بە یەک پیت.

مـدفع- ا.ع(مـەدفـەء- medfe’): شـــوێنی كۆبوونەوەی ئاو، ئاوەڕۆی ئاو، كونج، رەهەند.

مـــدفع- ا.ع(مـــیـــدفـــەء- midfe’): تۆپ، مەترەلۆز.

مدفوع- ا.مف.ع(مەدفوء- medfû’): گوو، پیسی.

مـدفن- ا.ع(مـەدفـەن- medfen): شـوێنی ناشتن، گۆڕستان، قەورستان.

مـدفـون- ا.مف.ع(مـەدفـوون- medfûn): نێژراو، بەخاک سپێردراو.

مدقق- ا.فا.ع(مـودەغـغـیغ- mudexxix): بەدیقەت، وردبین.

مـدقـوق- ا.مف.ع(مـەدغـووغ- medxûx): باریک و بنێس، تێداو، کوتراو.

مدل- ا.ع(مودیلل- mudill): دەلیل، ڕێنوێن، کەسێک باوەڕو متمانەی بە خۆی هەبێ.

مدل- ا.فر(مـودیل- mudil): مـۆدێل، نموونە، سەرمەشق.

مـدلس- ا.فـا.ع(مـودەللیس- medellis): خاپینۆک، عەوام خەڵەتێن، کەسێک کە عـەیبی خۆی یان عەیبی کاڵای خۆی وەشێرێ.

مـدلل- ا.مف.ع(مـودەللەل- mudellel): قسەکردن بە بەڵگەوە.

مدلول- ا.مف.ع(مەدلوول- medlûl): مـاناو چەمک و دەلالەت، ڕێنوێنی کراو.

مـدلهم- ص.ع(مـودلەهیم- mudlehim): ڕەش، تاریک، شەوی تاریک، تاریک و نوتەک.

مدموغ- ا.مف.ع(مـەدمـووغ- medmûx): کەسێک سەری شکابێ و زیان بە مێشکی گەیی بێ، گەوج، دەبەنگ، کەودەن، گەلحۆ.

مدن- ا.ع(مودون- mudun): شاران.

مـدنگ- ا(مـەدەنـگ- medeng): کلیل، پەڕەی قـفڵ، پشـتکۆڵ، کـلـۆمی دەرگـا، کێلۆن.

مدنی- ص.ن.ع(مەدەنی- medenî): شاری، شارستانی.

مدور- ص.ع(مودەڤـڤەر- medevver): خڕو بازنەیی، جـۆرە شـیـعـرێکە کە بە شێـوەی بازنەیی دەنووسرێ و دەشـێت لە هەر وشـەیەکیـیـەوە دەست پێ بکەی و بیخوێنییەوە.

مـدوز- ا.فـر(مـیـدووز- midûz): جـۆرە گیانەوەرێکی مەرجانی بزۆزە.

مـدون-ا.مف.ع(مـودەڤـڤـەن- medevven): کۆکـراوەو تۆمـارکـراو، ئەو شـیـعـرانەی لە دیواندا کۆکرابێتەوە.

مـدهش- ا.فـا.ع(مـودهیش- mudhiş): سەرسامکەر، شتێ مایەی سەرسامی بێ.

مـدهوش- ا.مف.ع(مـەدهووش- medhûş): سەرسام، سەرگەردان، گێژ، حەیرماو، بێهۆش.

مـدهون- ا.مف.ع(مـەدهوون- medhûn): چەورکـراو، پێـسـتی دەباغـی کـراو، چەرمی ڕەنگ کراو.

مـدیاتور-ا.فـر(مـیـدیاتوور- midyatûr): پێناو، میانچی.

مدیح- ا.ع(مەدیح- medîh): سـتـایش، جۆرە شیعرێکە.

مدیحه- ا.ع(مەدیهـە- medîhe): سـتـایش. مەحت.

مـدید- ص.ع(مـەدید- medîd): درێژ، ناوی بەحرێکی شیعرییە.

مـدیر- ا.فـا.ع(مـودیر- mudîr): بەڕێوەبەر، کەسێک کارێک بەڕێوە ببات.

مـدیست- ا.فـر(مـودیست- mudîst): مۆدساز.

مدینه- ا.ع(مەدینە- medîne): شار.

مدیوم- ا.فر(میدیووم- midyûm): چارە.

مدیون- ص.ع(مەدیوون- medyûn): قەردار، قەرزار.

مذاب- ا.مف.ع(موزاب- muzab): تواوە.

مـذابح- ا.ع(مـەزابیـح- mezabih): قەساوخانە.

مـذاق- ا.ع(مـەزاغ- mezax): تام، چەژ، شوێنی هەستی تامکردن.

مـذاکره- مص.ع(مـوزاکـەرە- muzakere): گفتوگۆ لەسەر شتێک.

مـذاهب- ا.ع(مـەزاهیب- mezahib): مەزەبان، ئایینان.

مذبح- ا.ع(مەزبەھ- mezbeh): کوشتارگە، جێی قوربانی کردن.

مذبذب- ا.فا.ع(موزەبزیب- muzebzib): دوو دڵ و ڕاڕا، بوختانچی و دوو ڕوو.

مذبوح- ا.مف.ع(مەزبوھ- mezbûh): سەربڕاو.

مذکر- ص.ع(موزەککەر- muzekker): پیاو، نێرینە.

مذکر- ا.فا.ع(موزەککیر- muzekkir): وەبیرهێنەوە، واعیز، وەعزدادەر.

مذکور- ا.مف.ع(مەزکوور- mezkûr): ناوبراو.

مذل- ا.فا.ع(موزیلل- muzill): زەلیلکەر.

مذلت- مص.ل.ع(مەزەللەت- mezellet): زەلیل بوون، ڕیسوابوون، ڕەزیلبوون.

مذمت- مص.م.ع(مەزەممەت- mezemmet): زەم کردن، خراپەگوتنی کەسێک یان شتێک.

مذموم- ا.مف.ع(مەزموم- mezmûm): زەمکراو،

مذنب- ص.ع(موزنیب- muznib): گوناهکار.

مذنب- ص.ع(موزەننەب- muzenneb): کلکدار.

مذهب- ا.ع(مەزهەب- mezheb): ڕێ و ڕێباز، ئایینزا.

مذهب- ا.مف.ع(موزەهھەب- muzehheb): زەرکفت، شتێ لە ئاوی زێڕ گیرابێ.

مذهبات- ا.ع(موزەهھەبات-muzehhebat): حەوت قەسیدەی عەرەبی بووە کە لە زەمانی جاهیلیەتدا لە دوای حەوت قەسیدە هەڵواسراوەکەوە هاتوون.

مذی- ا.ع(مەزیی- mezî): ئاوێ کە لە زاری حەوز یان کارێز بڕوات، ئەو ئاوەی کە بەدەم یاری کردنەوە لەگەڵ ژندا لە کێری پیاو دێت و لەشی پێ پیس نابێ و پێویست بە غوسڵ دەرکردن ناکات..

مذیل- ص.ع(موزەییەل- muzeyyel): کراسی شۆڕ، کتێبێ پاشکۆی هەبێ.

مر- (مەر- mer): ئامرازی پەیوەندییە

مر- ا.(مەر- mer): حەساو، ژمارە.

مر- ص.ع(موڕ- murr): تاڵ، شۆکەی درەخت.

مر- مص.ع(مەڕ- merr): تێپەڕین، ڕۆییشتن و تێپەڕین بەسەر شتێکدا.

مراء- مص.ل.ع(میراء- mira'): شەڕکردن، بەگژ یەکداچوون.

مراات- مص.م.ع(مورائات- mura'at): نیشاندانی پێچەوانەی واقیع، ڕیا کردن.

مرائی- ا.فا.ع(مورائی- muraî): ڕیاکار، خۆ نوێن.

مرابحه- مص.م.ع(مورابەهە- murabehe): پارەدان بە قازانج.

مرابض- ا.ع(مەرابیز- merabiz): ئاغەڵی شەوانەی پەزان، ماواو لانەی شێرو گورگ...

مرابط- ا.ع(مەرابیت- merabit): شوێنی بەستنەوەی ئەسپ و هێسترو کەرو وشترو...

مرابطه- مص.ل.ع(مورابەتە- murabete): ئاگاداری کردن، پەیوەندی هەبوون.

مرات-ا.ع(مەڕات- merrat): کەڕەت، جار.

مراتب- ا.ع(مەراتیب- meratib): پلەو پایە، کەڕەت و جاران.

مراتع- ا.ع(مەراتیع- merati'): لەوەڕگە، پاوەنان.

مراثی- ا.ع(مەراسی- merasî): شیوەننامە، سەردولکە، لاوانەوە.

مراجع- ا.ع(مەراجیع- meraci'): مەرجەعی ئاینی، ئەو زانا ئاینیانەی کە خەڵکی لە مەسەلە شەرعیبەکاندا چاویان لێدەکەن، سەرچاوە..

مراجع- ا.فا.ع(موراجیع- muraci'): ژنێک پاش مەرگی مێردەکەی بۆ ماڵ باوکی بگەڕێتەوە.

مراجعت- مص.ع(موراجەئەت-murace'et): گەڕانەوە، پێداچوونەوە.

مراحل- ا.ع(مەراهیل- merahil): قۆناغان.

مراحم- ا.ع(مەراهیم- merahim): میهرەبانیان.

مراد- ا.مف.ع(موراد- murad): مراز، مراد، ویستراو.

مرادف- ا.فا.ع(مورادیف- muradif): ریز، ئەو شتانەی بەریز دێن، وشەێن هاومانا.

مرار- ا.ع(میرار- mirar): جار، جاران.

مرار- ا.ع(موراز- muraz): جۆرە گیایەکی دڕکنە.

مرارت- مص.ل.ع(مەرارەت- meraret): تاڵبوون.

مراره- ا.ع(مەرارە- merare): سەفرا، زراو، زاڵی.

مرازبه-ا.ع(مەرازیبە- merazibe): مەرزەوان، پاسەوانی سنوور.

مراس- مص.م.ع(میراس- miras): چارەکردن.

مراسله- مص.ل.ع(موراسەلە- murasele): نامە ناردن بۆ یەکدی، نامەکاری.

مراسم- ا.ع(مەراسیم- merasim): رێ و رەسمان، دابو نەریتان.

مراش- ا.(مەراش- meraş): رشانەوە.

مراشد- ا.ع(مەراشید- meraşid): رێگەیێن راست و دروست.

مراصد- ا.ع(مەراسید- merasid): روانگە.

مراعات- مص.ل.ع(مورائات- mura'at): رەچاوکردن، ریعایەتکردنی یەکتر، مەداراکردنی یەکدی، دلڕاگرتنی یەکدی، پاراستنی شتێک.

مراعی- ا.ع(مەرائی- mera'î): پاوان و لەوەڕگە.

مراغه- ا.ع(مەراغە- meraxe): شوێنی گەوزینی چارەوێ، گەوزانگە، گەوزینگە.

مرافعه- مص.ل.ع(مورافەئە- murafe'e): شکایەت بردنە لای حاکم یان قازی، مورافەعە، شەڕو دەعوا.

مرافقت- مص.ل.ع(مورافەغەت- murafexet): بوونە هاوڕێ و رەفیق، هاوڕێ و هاوسەفەر بوون.

مراقب- ا.فا.ع(موراغیب- muraxib): چاودێر، نیگابان، پاسەوان.

مراقبت- مص.م.ع(موراغەبەت- muraxebet): چاودێری کردن، پاسەوانی کردن.

مراقد- ا.ع(مەراغید- meraxid): مەرقەد، مەزار، گڵکۆ، قەور، ئارامگە.

مراکب- ا.ع(مەراکیب- merakib): هەرشتێ بۆ سواری بشێ.

مراکز- ا.ع(مەراکیز- merakiz): چەق، چەقی بازنە، بنکە، بارەگا، مەڵبەندان.

مرال-ا.ت(مەرال- meral): ئاسک، مامز.

مرام- ا.ع(مەرام- meram): مراز، ئامانج، ئاوات.

مران- ا.ع(موڕان- murran): درەختێکە لقەکانی راست و درێژو گرێگرێیە، نێزەی لێ دروست دەکەن.

مراوح-ا.ع(مەراڤیه- meravih): باوەشێن، پانکە.

مراوده- مص.ل.ع(موراڤەدە- muravede): هاتوچۆ کردنی کەسێک.

مراهق- ا.ع(موراهیغ- murahix): هەرزەکار، کوڕی تازە بالق.

مراهم- ا.ع(مەراهیم- merahim): مەرهەم، هەتوان، مەڵحەم.

مراهنه- مص.ع(موراهەنە- murahene): گرەو کردن، مەرجکردن لە پێشبڕکێی ئەسپ تاودانێ.

مرایا- ا.ع(مەرایا- meraya): ئاوێنە، خۆدیک، گوزگی، نەینک.

مرء-ا٠ع(مەرء-’mer): پیاو

مرات- ا٠ع(مەرئات-mer’at): دیمەن

مــرات- ا٠ع (مـــیـــرئات-mir’at): گــوزگی، خودیک، ئاوێنە، نەینک.

مـــــــــرأە-ا.ع(مـــــــــەرئـە- mer’e): ژن، ئافرەت.

مـرئوس- ا.ع(مـەرئووس- mer’us): کەسێک لەبەر دەسـتی کـەسێکدا کـار بکات، فـەرمانبـەر، کارمەند.

مرئی- ا.ع(مەرئا- mer’a): جێیەک شتێکی لێوە بدینرێ.

مـرئی- ا.ع(مــەرئی- mer’î): بینراو، دیار، خویا، بەرچاو.

مــــــربا- ا.ع(مــــــورەبا- murebba): پەروەردەکـراو، تەربێت دراو، مـرەبا، میـوەیەک لە شیلەی شەکردا کولێنرابێ.

مــربض- ا.ع(مــەربیــز- merbiz): شــوێنی حەوانەوەی چارەوێ و گاگەل و پەزان.

مــربط- ا.ع(مــەربیت- merbit): جــێی بەستنەوەی چارەوێ.

مــربع- ص.ع(مـــورەببـــە ء- ’murebbe): چوارگۆشە.

مــربوب- ا.مف.ع(مــەربووب- merbûb): پەروەردەکراو، بەندەو غولام.

مــربوط- ا.مف.ع(مــەربووت- merbût): بەستراو.

مــربی- ا.فـــا.ع(مـــورەببی- murebbî): پەروەردەکار.

مـــــرتاض- ص.ع(مـــــورتـاز- murtaz): چلەکێشی بە مەبەستی رام کردن و پەروەردەکردنی نەفس، نەفسکوژی بەمـەبەستی خـواپەرسـتی و عیبادەت.

مـرتب- ا.مف.ع(مـورەتتـەب- muretteb): رێکخراو، رێکو پێککراو.

مـرتبـان- ا(مـەرتەبان- merteban): قـاپی چینی.

مـــرتبط- ص.ع(مـــورتەبیت- murtebit): پێکەوە بەستراو.

مرتبە- ا.ع(مەرتەبە- mertebe): پلەو پایە.

مرتجع- ا.فا.ع(مـورتەجیء- ’murteci): کۆنە پەرست.

مـرتجل- ا.مف.ع(مـورتەجـەل- murtecel): شـیـعـرێ راسـتـەو خـۆو بێ وەسـتـان بگـوترێ، قـسـەیەک بێ بیـرکـردنەوە بکرێ، راسـتـەوخـۆو سەرپێیی.

مـــرتجی- ا.فـــا.ع(مـــورتەجی- murtecî): ئومێدەوار.

مـرتد- ص.ع(مـورتەدد- murtedd): لەدین وەرگەڕاو.

مرتسم-ا.مف.ع(مـوتەرسـەم- murtesem): نەخش و رەسم لەسەر کراو.

مــرتشی-ا.فــا.ع(مـــورتەشی- murteşî): بەرتیل خۆر.

مـــــرتضی- ص.ع(مـــــورتەزا- murteza): هەڵبژاردە، پەسندکراو، خۆشحاڵو شادومان.

مــــرتع- ا.ع(مــــەرتە ء- ’merte): پاوان، لەوەڕگە، مێرگ، سەوزەزار.

مـرتعب- ا.فــا.ع(مـورتەئیب- murte’ib): ترساو.

مـرتعش- ا.فــا.ع(مـورتەئیش- murte’iş): لەرزیو.

مرتفع- ا.فا.ع(مـورتەفیء- ’murtefi): بەرز، چیا، بەرزایی.

مـرتک- ا(مــورتـەک- murtek): جـەوهەری قوڕقۆشم.

مـرتکب-ا.فـا.ع(مـورتەکـیب- murtekib): کـەسـێک کـارێـک ئەنجـام بدات یان گـوناحـێک بکات.

مـرتکز- ا.فـا.ع(مـورتەکـیـز- murtekiz): جێگیر، بەرقەرار، شتێک لە جێی خۆی بێ.

مـرتکو- ا(مـەرتەکـوو- mertekû): چۆلەکـە، پاساری، مەلوچک.

مرتهن- ا.مف.ع(مورتەهەن- murtehen): بارمتە، رەهنکراو.

مرثیه-ا.ع(مەرسییە- mersiye): شیعری شین و لاوانەوە، سەردولکە.

مرج- مص.م.ع(مەرج- merc): هەراو هەنگامە بەرپاکردن، گەندەڵی و نیگەرانی بەرپاکردن.

مرج- ا.ع(مەرج- merc): مێرگ، لەوەڕگە، پاوان، سەوزەزار.

مرجان- ا.ع(مەرجان- mercan): مەرجان، زیندەوەرێکی دەریاییە، مرواری.

مرجانه- ا.ع(مەرجانە- mercane): یەک مەرجان، مرواری بچووک.

مرجب- ص.ع(مورەججەب- murecceb): سامدار، گەورەو شکۆدار، بەشان و شەوکەت.

مرجح- ا.مف.ع(مورەججەه- murecceh): تەفزیل پێدان.

مرجع- ا.ع(مەرجیئ- ’merci): سەرچاوە، شوێنی گەڕانەوە.

مرجل- ا.ع(میرجەل- mircel): مەنجەڵ، قازانی گەورە.

مرجمک- ا(مەرجومەک- mercumek): نیسک.

مرجو- ا.مف.ع(مەرجوڤ- mercuv): ئومێدەوار، هیوادار، ئاواتەخواز.

مرجوع- ا.مف.ع(مەرجوء- ’mercu): گەڕاوە، وەڵامی نامە، وەڵامنامە.

مرجوع-ا.مف.ع (مەرجووم-mercûm): بەردبارانکراو، نەفرەت لێکراو، وەدەرنراو، سەنگ واران کراو.

مرح- مص.ل.ع(مەرەه- mereh): شادبوون، رژانی فرمێسک لە چاو، لەنجەکردن بە نازەوە.

مرح- ص.ع(مەریه- merih): شادمان.

مرحب- ا.ع(مەرهەب- merheb): مەرحەبا، پێشوازی گەرم، جێ گوشادە، بە هاتنت سەغڵەت نیم.

مرحله- ا.ع(مەرهەلە- merhele): قۆناغ، مەنزڵ.

مرحمت- ا.ع(مەرهەمەت- merhemet): میهرەبانی، سۆزو رەحم.

مرحوم-ا.مف.ع(مەرهووم- merhûm): مەرحوم، رەحمەتی، خوالێخۆش بوو.

مرخ- ا.ع(مەرخ- merx): دارێک زوو ئاگر بگرێ، دەستەچیلە.

مرخشه- ص(مەرەخشە- merexşe): نەحس، شوم، بەدێوم.

مرخص- ا.مف.ع(مورەخخەس-murexxes): روخسەتدراو، ئازادکراو، مەرەخەس کراو، هەرزانکراو.

مرخم- ا.مف.ع(مورەخخەم- murexxem): کلک بڕیاگ، شتێک کە دواییەکەیان بڕی بێ، زەوی بە مەڕمەڕ فەرشکراو.

مرد- ا(مەرد- merd): پیاو، دلێرو ئازاو پیاوانە.

مرداء- ا.ع(مورەداء- ’mureda): خوازیاران.

مرداب- ا.مر(مورداب- murdab): گۆلاوی وەستاو، چلپاو.

مرداد- ا.(مورداد- murdad): مانگی پێنجەمی هەتاوی.

مردار- ا.ص(موردار- murdar): مردار، مردارەوە بوو، گیانلەبەری مردار کە سەر نەبڕابێ.

مردار خور- ص.فا(موردار خوور- murdarxûr): مردارخۆر، کەلاکخۆر.

مردار سنگ- ا.مر(موردار سنگ- murdar seng): جەوهەری قورقوشم، مردەسەنگ، مەرداسەنگ.

مرداس- ا.ع(میرداس- mirdas): سەر.

مردافکن- ص.فا(مەردئەفکەن- merd efken): بەهێزو بازوو.

مردانه- ص.ن(مەردانە- merdane): پیاوانە، مەردانە.

مردد- ص.ع(موردەدد- muredded): دوو دڵ، سەرگەردان، ڕاڕا.

مردک- ا(مەردەک- merdek): پیاوی چکۆڵە، بۆرە پیاو.

مردم- ا(مەردوم- merdum): مەردم، خەڵکی، بیلبیلەی چاو.

مردم ازار- ص.فا(مەردوم ئازار- merdum azar): زاڵم، کەسێک خەڵکی ئازار بدات، موزیر.

مردمخوار- ص.فا(مەردوم خار- merdum xar): بنیادەم خۆر.

مردم دار- ص.فا.(مەردوم دار- merdum dar): مرۆڤ دۆست، مرۆڤپەروەر.

مردمسار- ص.مر(مەردوم سار- merdum sar): مرۆڤ ئاسا، مرۆڤانە.

مردم شناسی- ا.مص(مەردوم شیناسی- merdum şinasî): ئەنترۆپۆلۆژی، کۆمەڵناسی.

مردمک- ا(مەردومەک- merdumek): ڕەشێنەی چاو، بیلبیلەی چاو.

مردم گزا-ص.فا(مەردوم گەزا-merdum geza):زاڵم، زۆردار، ئازاردەری خەڵکی، موزیر.

مردمه- ا(مەردومە- merdume): بیلبیلەی چاو.

مردن- مص.ل(موردەن- murden): مردن، مەرگ.

مردنگی- ا(مەردەنگی- merdengî): فانۆسی گەورەی شوشەیی کە سەرو بنی کراوەیەو مۆم یان چرای تێدا دادەنەن.

مردود- ا.مف.ع(مەردود- merdûd): ڕەت کراوە، ڕەفزکراو، دەرنەچوو.

مرده- ا.ع(مەرەدە- merede): سەرکێشان، شەقاوەو لەخۆ ڕازیان.

مرده- ص(موردە- murde): مردوو، مردگ، فەوتیاگ.

مردەدل- ص.مر(موردەدیل- murdedil): دڵمردوو، خەمبار، مەلوول، کەساس.

مرده ریگ- ا.مر(موردەریگ- murde rîg): میراتی، ئەوەی لە پاش مردگ بەجێ دەمێنێ.

مردەشو- ا.ص(موردەشوو- murde şû): موردو شۆر.

مرز- ا(مەرز- merz): مەرز، سنوور، سەرحەد، ئاقار.

مرز- ا(مورز- murz): قوون، کونی قوون.

مرزبان- ا.ص(مەرزبان- merzban): مەرزەوان، پاسەوانی سنوور.

مرزدار- ا.ص(مەرزدار- merzdar): مامووری سوپایی کە بۆ پاسەوانی سنووری وڵات دابنرێ.

مرزداری- ا.(مەرزداری- merzdarî): دایەرەی گاردی سنوور.

مرزغان- ا(مەرزەغان- merzexan): گۆڕستان، قەورسان.

مرزنگوش- ا(مەرزەنگوش- merzengûş): گیایەکی بۆنخۆشە لە ڕێحانە دەچێت، مەرزنجوش.

مرزو- ا(مەرزوو- merzû): زەوییەک بۆ زەراعەت ئامادەکرابێ.

مرزوبوم- ا.مر(مەرزوبووم- merzû bûm): خاک و وڵات، مەرزو بوم.

مرزوق- ا.مف.ع(مەرزووغ- merzûx): بەختەوەر، رزقدراو، سەر بە رزق.

مرزه- ا(مەرزە- mereze): گیایەکە بە کاڵی و بە کوڵاوی دەخورێ.

مرزیدن- مص.م(مەرزیدەن- merzîden): گان کردن، جووتبوون.

مرزش- ا.مص(مەرزیش- merziş): گان.

مرزنده- ا.فا(مەرزەندە- merzende): گانکەر.

مرزیده- ا.مف(مەرزیدە- merzîde): گاندەر، گایراو.

مـرس- ا.ص(مـەرەس- meres): مـیـوەی مێخۆش، مزر.

مرس- مص.م.ع(مەرس- mers): لەئاوکردنی دەرمان و بەدەست سوینەوەی تا لە ئاوەکەدا حەل بێ و بتوێتەوە.

مـرس- ص.ع(مـەریس- meris): پیـاوی بە تەجرەبەو کارامە.

مرس- ا(مەرەس- meres): پەت، پەتێ کە لە ملی سەگ بکرێ.

مرس- ا.فر(مورس- murs): گیانلەبەرێکی گـــوانـدارە لـە وشـکـایـی و لـە دەریـادا دەژی، گیانلەبەرێکی وشکاوییە.

مـرس- ا(مـورس- murs): ناوی داهێنەرێکی ئەمریکاییە کە لە ساڵی ١٨٣٥ یەکەم ئامێری تەلەگرافی دروست کردو ئەلفبایەکی تایبەتی بۆ دانا کە بە ئەلفبای مۆرس بەناوبانگە.

مـرسل- ا.مف.ع(مـورسەل- mursel): نێردراو، پەیام هێن.

مـرسلە- ا.مف.ع(مـورسەلە- mursele): نێردراو، هەڵواسراو، گەردنبەنی درێژ کە بکەوێتە سەر سینگ و بەرۆک.

مـرسوم- ا.مف.ع(مـەرسووم- mersûm): نامە، فەرمان، دەستوور، نامەو فرمانێک کە لەلایەن والی یان حاکمەوە نووسرابێ، رێ و رەسم و داب و نەریت و خووخدە.

مـرش- مص.م.ع(مـەرش- merş): روشاندن، زەوییەک باران روشاندبێتی.

مرشح-ا.ع(مـیرشەح- mirşeh): عەرەقگیر، لبادێ کە لە ژێر زینەوە دەخرێتە سەر پشتی ئەسپ تا ئارەقەی ئەسپەکە هەڵمژێ، نەرمەزین.

مرشح- ا.مف.ع(مـورەششەح- mureşşeh): پەروەردەو ئامادەکراو بۆ کارێک، پاڵێوراو.

مرشد- ا.فا.ع(مورشـید- murşid): رێبەر، رێنوێن، دەلیل، پیشاندەری رێی راست.

مـرصاد- ا.ع(مـیرساد- mirsad): روانگە، شوێنی دیدەوان، حەشارگە.

مـرصـد- ا.ع(مـەرسـەد- mersed): روانگە، حەشارگە.

مرصع- ا.مف.ع(مـورەسسـەع- 'muresse): جەواهێر نیشان.

مرصوص- ا.مف.ع(مـەرسـووس- mersûs): مکوم، قایم، بەیەکەوە پەیوەست.

مـرض- ا.ع(مـەرەز- merez): نەخـۆشی، نەساغی.

مـرضـات- مص.ل.ع(مـەرزات- merzat): خۆشحاڵ بوون بە کەسێک.

مـرضـع- ا.فـا.ع(مـورزیـع- 'murzi): ژنێ کەشیر بە منداڵ بدات، دایەن.

مـرضی- ا.ع(مـەرزا- merza): نەخـۆشـان، نەساغان.

مـرضی- ا.مف.ع(مـەرزی- merzî): ئەوەی مایەی رەزامەندی و پەسند بێ.

مـرطوب- ص.ع(مـەرتووب- mertûb): تەڕ، نمدار.

مرعز-ا.ع(مـیرئیـزز- mir'izz): مـوی نەرمی بزن، مەرەز.

مـرعش- ا.ع(مـەرئەش- mer'eş): کـۆتری بەرزەفڕ.

مـرعشی- ص.ن(مـەرئەشی- mer'eşî): خەڵکی مەرعەش (شارێکە لە تورکیا).

مـرعـوب-ا.مف.ع(مـەرئووب- mer'ûb): ترسێنراو، ترساو، تۆقیو.

مرعی- ا.ع(مەرئا- mer'a): لەوەڕگە، پاوەن، مێرگ، سەوزەزار.

مرعی- ا.مف.ع(مەرئی- mer'î): رەچاوکراو، لەبەرچاوگیراو، مداراکراو.

مـــرغ- ا(مــــورغ- murx): باڵـندە، هـەر گیانلەبەرێک پەرو باڵی هەبێ و بفڕێ.

مرغ- ا(مەرغ- merx): چیمەن، فریز، مێرگ.

مـرغـابی- ا.مـر(مـورغـابی- murxabî): مراوی، سۆنە.

مرغانه- ا(مورغانه- murxane): هێلکەمر.

مرغ چمن- ا.مر(مورغی چەمەن- murxi çemen): بولبول.

مرغ حق- ا.مر(مورغی هەغ- murxi hex): کوندەپەپوو، بایەقوش، کوند.

مرغ خانگی- ا.مر(مورغی خانەگی- murxi xanegî): مریشکی ماڵی.

مرغزار-ا.مر(مەرغزار- merx zar): چەمەن، سەوزەزار، مێرگوزار.

مرغزن- ا(مەرغ زەن- merxzen): قەورستان، گۆڕستان.

مرغزی-ص.ن(مەرغەزی-merxezî):مەروزی.

مرغسانان- ا.مر(مورغ سانان- murx sanan): ئەو گواندارانەی وەکو باڵندە هێلکە دەکەن.

مرغ سحر- ا.مر(مورغی سەهەر- murxi seher): بولبول، شالوور، کەڵەشێر.

مرغ سقا- ا.مر(مورغی سەغا- murxi sexa): سەقاقوش، ماسیگرە.

مرغ سليمان- ا.مر(مورغی سولەیمان- murxi suleyman): پەپوە سلێمانکە، شانەسەر، پەپلەسلێمانە.

مرغ شاخدار- ا.مر(مورغی شاخدار- murxi şaxdar): جۆرە باڵندەیەکە بە ئەندازەی مامری ئاسایی دەبێ و گۆشتەکەی زۆر بەلەزەتە.

مرغ شب اويز- ا.مر(مورغی شەب ئاڤیز- murxi şeb avîs): کوندە پەپوو، بایەقوش.

مرغ عيسی- ا.مر(مورغی ئیسا- murxi isa): شەمشەمە کوێرە.

مرغک- ا(مورغەک- murxek): باڵندەی بچووک، گرۆڵی کراس.

مرغ مگس- ا.مر(مورغی مەگەس- murxi meges): باڵندەیەکە مێرووان دەخوات.

مرغوا-ا(مورغڤا- murx va): فاڵی خراپ، شوم، نەفرین، تووک.

مرغوب- ا.مف.ع(مەرغوب- merxub): پەسندو ویستراو، شتێک رەغبەتی لەسەر بێ، پەسندو رەواجدار.

مرغول- ا.ص(مەرغوول- merxûl): زوڵفی لوول و پێچاو پێچ.

مرفق- ا.ع(میرفەغ- mirfex): ئانیشک، قونانیسک.

مرفق- ا.ع(مەرفەغ- merfex): ئاودەست.

مرفوع- ا.مف.ع(مەرفوء- merfû’): بەرزکراو، وشەی عەرەبی کە کۆتاییەکەی بزوێنی بۆری لەسەر بێ.

مرفه- ص.ع(مورەففەه- mureffeh): ئاسودە حاڵ و خۆشگوزەران.

مرفين-ا.فر(مورفین - murfîn): روحی تلیاک، جەوهەری تلیاک.

مرق- ا.ع(مەرەغ- merex): شۆربا، مەرەگە، گۆشتاو، ئافەتێکە لە کشتوکاڵ و بێستان دەدا (شیرینە)..

مرق- مص.م.ع(مەرغ- merx): نێزەلێدان، هەڵکەندنی خوری لە پێست، خوریو پێستی بۆگەنیو.

مرقات- ا.ع(میرغات- mirxat): پاچینە، نەردەوان، پەیژە، قاڵدرمە، پلەکانە.

مرقد- ا.ع(مەرغەد- merxed): خەوتنگە، مەرقەد، گڵکۆ، ئارامگە، گۆڕ.

مرقشيشا- ا(مەرغەشیشا- merxeşişa): بەردی سەخت و قایم.

مرقع- ا.مف.ع(مورەغغەء- murexxe’): پینەکراو .

مرقم- ا.ع(میرغەم- mirxem): قەڵەم، هەر ئامێرێک پێی بنووسرێ.

مرقوم- ا.مف.ع(مەرغووم- merxûm): نووسراو، خەتدار.

مرقومه- ا.مف.ع(مەرغوومە- merxûme): نووسراو، نامە.

مرقومە- ا.مف.ع(مەرغوومە- merxûme): نووسراو، نامە.

مـركب- ا.ع(مـەرككەب- merkkeb): هەر شتێ بۆ سوار بوون بشێ.

مركب- ا.مف.ع(مورەككەب- murekkeb): مەرەكەب، تێكەڵاو، تەنێ لە دوو رەگەز یان زیاتر پێكهـاتبێ، جـەهلی مـورەكـەب، نەزانینێ، كـە كەسەكە خۆی پەی پێ نەبات و خۆی بە زاناو دانا بزانێ كـە لەم حـاڵەتەدا جـەهل و نەزانـیـیـەكـەی دەكاتە بێ ئاگایی و نەزانی لەلایەک و پەی نەبردن بە نەزانییەكەی خۆی لەلایەكی دی.

مركبات- ا.ع(مورەككەبات-murekkebat): پێكهاتەكان.

مركز- ا.ع(مەركەز- merkez): چەق، بارەگا، مەڵبەند.

مـركن- ا.ع(مـیـركـەن- mirken): تەشت، تەشتی هەویر شێلان، یان تەشتی كوڵكردن.

مـركـوب- ا.مف.ع(مـەركـووب- merkûb): چارەوێ و وڵاخێن سواری.

مركور- ا.فر(میركوور- mirkûr): جیوە.

مـركـور كرم-ا.فـر(مـیـركـوور كـوروم- mirkûr kûrrum): دەرمانێكە.

مـركـوز-ا.مف.ع(مـەركـووز- merkûz): جێگیر، چەقگیر، بەرقەرار، مكوم و قایم.

مـرگ- ا(مـەرگ- merg): مـردن، مـەرگ، نەمان، فەوتان.

مرگ ارزان- ا.مر(مەرگ ئەرزان- merg erzan): شایستەی مردن، شایانی كوشتن

مـرگـا مـرگ- ا.مـر(مـەرگـا مـەرگ- merga merg): مردنی بە كۆمەڵ ئیدی بەهۆی نەخۆشی درمـــەوەبێ یان بە هـۆی گـرانـی و برسـێـتـی و قاتوقڕییەوە.

مرگبار- ص.فا(مەرگبار- mergbar): مایەی مردن و مەرگ، مەرگبار.

مـرگ مـوش- ا.مـر(مـەرگ مـووش- merg mûş) مەرگەمووش، دەرمانی مشک كوژ.

مرگو- ا(مورگوو- murgû): چۆلەكە، پاساری، مەلویچک.

مـرگ و مـیـر- ا.مـر(مـەرگ و مـیـر- mergû mîr): مردنی بە كۆمەڵ.

مرمت- مص.م.ع(مەرەممەت- meremmet): نۆژەنكردنەوە، پڕكردنەوە، چاک كردنەوە.

مـرمـد- ص.ع(مـورمـەدد- murmedd): چاوئێشاو، كەسێک چاوی بیەشێت.

مرمر- ا(مەرمەر- mermer): مەرمەڕ.

مرمكی- ا.مر(موریمەككی- murimekkî): شیرەی درەختێكی تایبەتییە بۆ دەرمان بەكاردێ.

مـرمـوز- ا.مف.ع(مـەرمـوز- mermûz): رەمزدار، پەنهـان، شتێ كە لە نێوان دوو كەسدا بە ئاماژە دیاری بكرێ.

مرو- ا.فر(مورروو- murû): جۆرە ماسییەكە لە دەریاكانی باكووردا هەیە.

مرو- ا(مەرڤ- merv): گیایەكی بۆن خۆشە.

مروا- ا(مورڤا- murva): دوعای خێر.

مروارید- ا(مەرڤارید- mervarîd): مرواری، مەرجان.

مـــروازاد- ا(مـــەرڤ ئازاد- merv azad): گیایەكە.

مـــروای نیک- ا(مـــورڤـــای نیک- muvay nîk): ناوی یەكێكە لە سی نەواكەی باربەد.

مـروت- ا.مص(مـوروڤـڤـەت- muruvvet): جوامێری، مرۆڤ دۆستی، پیاوەتی، مەردایەتی، دڵنەرمی، دڵاوایی.

مـروج- ا.ع(مـوروج- murûc): مـێـرگـان، سەوزەزاران، مێرغوزاران.

مـروج- ا.فـا.ع(مـورەڤـڤـیج- murevvic): رەواجدەر، هەرەمێن كار.

مـروح- ا.ع(مـیـرڤـەه- mirveh): باوەشـێن، پانكە.

مـــروخـــوش-ا(مـــەرڤـــخـــوش- mervxûş): رووەكێكە.

مرود- ا(موروود- murûd): هەرمێ، گوڵاوی.

مرود- ا.ع(میرڤەد- mirved): کل چێوک، میلی سورمە.

مرور- مص.ل.ع(موروور- murûr): رەتبوون، رۆیشتن و تێپەڕبوون، خوێندنەوەو چاوپێداخشانی خێرای کتێب و نووسراوان.

مروزی- ص.ن(مەرڤەزی- mervezî): خەڵکی (مەرو).

مروسیدن- مص.ل(مورووسیدەن- murûsîden): راهاتن لەسەر شتێک، خوو گرتن بەشتێکەوە، مومارەسەکردن.

مروسیده- ا.مف(مورووسیدە- murûsîde): راهاتوو، خوپێوەگرتوو، موعتاد.

مروش- ا.ع(مورووش- murûş): جێی رووشان.

مروع- ص.ع(مورەڤڤەع- murevve'): ترسناک، کەسێک ترسی لە دڵدابێ.

مروغ- مص.ل.ع(مورووغ- murûx): لەدین دەرچوو.

مروق- ا.مف.ع(مورەڤڤەغ-murevvex): شەرابی ساف و بێ غەڵ و غەش، پاڵێوراو.

مروی- ا.مف.ع(مەرڤی- mervî): شتێ بگێڕدرێتەوە.

مره- ا.ع(مەڕە- merre): یەک جار، یەک کەڕەت، یەک گلەت، یەک چەل.

مره- ا.ع(موڕە- mure): تاڵ، کەسی زۆر دەست نوقاووی پیسکە.

مرهم- ا.ع(مەرهەم- merhem): هەتوان، مەرهەم، مەڵحەم، هەر دەرمانێ لە زام بنرێ.

مرهون- ا.مف.ع(مەرهوون- merhûn): بارمتە، دەسبەسەر، بەرەهندراو.

مری- ا.ع(مەری- merî): گەروو، قورگ، ئەوک.

مریٔ- ص.ع(مەریٔ- merî'): خۆش، بەتام، بەلەزەت.

مەریخ- ا.ع(مەریخ- merîx): ئەستێرەیەکە.

مرید- ا.فا.ع(مورید- murîd): خوازیار.

مرید- ص.ع(مەرید- merîd): دڵڕەش و شەڕانی، سەرکێش، شەقاوە.

مریض- ص.ع(مەریز- merîz): نەخۆش، نەساغ، دەردەدار.

مریضه- ص.ع(مەریزە- merîze): نەخۆش، نەساغ (بۆ مێ).

مز- مص.م.ع(مەزز- mezz): مژین، مژینی شتێک.

مز- ص.ع(مووزز- muzz): مزر، ترش و شیرین، مێخۆش.

مزابل- ا.ع(مەزابیل- mezabil): زبڵدانان، گۆڤەکان، سەرانگۆێلکان، سوڕکەوانان.

مزابنه- مص.م.ع(موزابەنە- muzabene): گۆترە فرۆشی، کڕین و فرۆشتن بە گۆترە.

مزاج- ا.ع(میزاج- mizac): سروشت و تەبیعەت، مجێز، ئاوێتە، شەرابی ئاوتێکراو.

مزاح- ا.مف.ع(موزاه- muzah): لابراو، بیانوو بڕیاگ، لادراو.

مزاح- مص.ل.ع(میزاه- mizah): گەپجاڕی، سوعبەت کردن، شۆخی کردن، گاڵتەکردن.

مزاح- ص.ع(مەززاه- mezzah): شۆخی باز، سوعبەتچی، حەنەکچی.

مزاحت- ا.مص.مع(موزاهەت- muzahet): شۆخی، سوعبەت، حەنەک.

مزاحم- ا.فا.ع(موزاهیم- muzahim): مایەی زەحمەت، مێمڵ، سەرقاڵکەر.

مزاحمت- مص.ع(موزاهەمەت- muzahet): ئەزیەت دان، سەرقاڵکردن.

مزاد- مص.م.ع(مەزاد- mezad): مەزات، مەزاد، مەزادکردن، زیادکردن.

مزار- ا.ع(مەزار- mezar): گڵکۆ، زیارەتگە، گۆڕ، مەرقەد.

مزارع- ا.ع(مەزاریٔ-mezari'): مەزرایان، کێڵگەیان.

مزارعە- مص.م.ع(موزارەئە- muzare'e): پێکەوە کشتوکاڵ کردن بەپێی قەرارداد و ڕێکەوتنی دیاریکراو.

مزاریب- ا.ع(مەزاریب- mezarîb): مەرزوم، ئاوڕێژ.

مزال- ا.ع(مەزالل- mezall): شوێنی خلیسکانێ، خلیسککگە.

مزامیر- ا.ع(مەزامیر- mezamîr): نای، زوڕنا، سروود و گۆرانی کە بە نای لێ بدرێ.

مزامیر داود- ا.مر(مەزامیری داڤود- mezamîri davud): ئەو دوعاو سروودو شیعرانەی کە داود پێغەمبەر سۆزەی دەکردن و بە هەموویان زەبوور پێک دێن.

مزاوجت- مص.م.ع(موزاڤەجەت- muzavecet): ئیزدیواج، زەوجین، شووکردن، ژنهێنان.

مزاولت- مص.ل.ع(موزاڤەلەت- muzavelet): سەرقاڵ بوون بە کارێکەوە، مومارەسەکردنی کارێک.

مزایا- ا.ع(مەزایا- mezaya): خاڵی ئیجابی، چاک.

مزایدە- مص.م(موزایەدە- muzayede): موزایەدە، شت فرۆشتن بەموزایەدە، واتە کڕیاران دێن و پارە لەسەر یەکتر زیاد دەکەن، تا شتەکە لەسەر نرخێک دەگیرسێتەوەو کڕیارێک دەیبات.

مزبلە- ا.ع(مەزبەلە- mezbele): سوڕکەوان، گوفەک، سەرانگوێلک، سەرەنوێلک، زبڵدان.

مزبور- ا.مف.ع(مەزبوور- mezbûr): ئاماژە بۆکراو، ناوبراو، نووسراو.

مزج- مص.م.ع(مەزج- mezc): تێکەڵ کردن، ئاوێتە کرن.

مزج-ا.ع(مەزج-mezc):هەنگوین، بادەمی تاڵ.

مزجات- ص.ع(موزجات- muzcat): کەم، کێم، خراپ، بێ قەدر.

مزح- مص.ل.ع(مەزە- mezh): شۆخی کردن، سوعبەتکردن، گاڵتەکردن.

مزخرف- ا.مف.ع(موزەخرەف- muzexref): قسەی هەلەق و مەلەق و بێ بنج و بناوان و درۆی ئەوتۆ کە وا هۆنرابێتەوە لە راست بچێت، قەڵب، ساختە.

مزد- ا(موزد- muzd): کرێ، مز، هەقدەست.

مزدا- ا(مەزدا- mezda): مەزدا، دانای بێ هاوتا، پەروەردگار.

مزدحم- ا.فا.ع(موزدەهیم- muzdehim): قەرەباڵغ، هەیشەت.

مزدکی- ص.ن(مەزدەکی- mezdekî): پەیڕەوانی (مەزدەک) کە لە زەمانی قوبادی پاشای ساسانیدا ئایینێکی بەو ناوەوە داهێنا کە بنەمای ئایینەکە لەسەر بنەمای سوسیالیزمی ئابووری و یەکسانی خەڵکی بوو، لایەنگرانێکی زۆری پەیداکردو تەنانەت قوبادیش بە گەڵیان کەوت بەڵام گەورەکانی ئێران دژایەتییان کردو ئاقیبەت لە سەرەتای دەسەڵاتی ئەنەوشیرواندا لەگەڵ چەندین هەزار کەس لە پەیڕەوانیدا کوژرا.

مزدوج- ا.فا.ع(موزدەڤیج- muzdevic): زەوجیو، ژندار، پیاودار.

مزدوج- ا.مف.ع(موزدەڤەج- muzdevec): جووت بووگ، جۆرە شیعرێکە.

مزدور- ص(موزدوور- muzdûr): کرێکار، کەسێک بەکرێ کار بۆ یەکێکی دی بکات، بەکرێگیراو.

مزدە- ا(موزدە- muzde): کرێ، مز، هەقدەست.

مزدیسن- ص.فا(مەزدیەسن- mezdyesn): خواپەرست، یەزدان پەرست.

مزدیسنان- ص.فا(مەزدیەسنان- mezdyesnan): خواپەرستان، یەزدان پەرستان.

مزدیسنی- ا(مەزدیەسنی- mezdyesnî): خواپەرستی.

مزراب- ا.ع(میزراب- mizrab): مەزریب، مەرزوم، ئاوڕێژ.

مزراق- ا.ع(میزراغ- mizrax): کورتە ڕم، نێزەی کوڵ، درباشە.

مـزرعـه- ا.ع(مـەزرەئە- mezre'e): مـەزرا، کێڵگە.

مـــزروع- ا.مف.ع(مـــەزرووء- mezrû'): چێنراو، چاندراو.

مـزعـفـر- ا.مف.ع(مـوزەئفـەر- muze'fer): خۆراکێک زەعفەرانی تێ کرابێ.

مزعم- ا.ع(مەزئەم- mez'em): جێی تەماع، کارێک جێی متمانەو باوەڕ نەبێ.

مـزکـوم- ا.مف.ع(مـەزکـووم- mezkûm): هەڵامەتگرتوو، پەسیوگرتگ.

مـــزکی- ا.مف.ع(مـــوزەککا- muzekka): پاکەوە بووگ، ماڵێ زەکاتی درابێ.

مـــزکی- ا.فـــا.ع(مـــوزەککی- muzekkî): زەکاتدەر، پاک کەرەوە.

مزگ- ا(مەزگ- mezg): بادەمەتاڵ، چەقاڵە.

مـزگت- ا(مـەزگـیت- mezgit): مـزگـەوت، پەرستگەی موسوڵمانان.

مزلت-ا.مص(مەزیللەت- mezillet): شوێنی خلیسک، خلیسکان و کەوتن، خزین.

مزلف- ص(موزەللەف- muzellef): زوڵفدار، کوڕێک زوڵفی دانابێ.

مـــزله- ا.ع(مـــەزەللە- mezelle): شـــوێنی خلیسکان، خزگە.

مـــزمـــار- ا.ع(مـــیـــزمـــار- mizmar): نای، زوڕنا.

مـزمـزان- ص.فـا(مـەزمـەزان- mezmezan): مژین، چەشتن، چێژەر، مژەر، مژلێدەر.

مـزمـزه- ا.مص(مـەزمـەزە- mezmeze): چەشتنی تامی شتێک.

مـزمل- ا.مف.ع(مـوزەممەل- muzemmel): بە گلیم پێچراو، کەسێک خۆی بە جلەوە پێچابێ.

مـــزمـن- ا.فـــا.ع(مـــوزمـین- muzmin): کـــۆن، دێرینە، ئەوەی زەمـــانێکی زۆری بەســـەرا بوری بێ.

مزمور- ا.ع(مەزموور- mezmûr): سروود.

مزن- ا.ع(موزن- muzn): هەور، هەوری تەڕو باراناوی، تەرزە.

مزوجه- ا.ع(موزەڤڤـەجە- muzevvece): جـۆرە کـڵاوێکە کـە ناواخنی لۆکـەیان بۆ دەکـردو لەسەریان دەکرد.

مـــــزور- ا.مف.ع(مـــــەزوور- mezûr): زیارەتکراو.

مـزور- ا.فـا.ع(مـوزەڤڤـیـر- muzevvir): درۆزن، ساختەچی، تەزویرکار.

مـزور- ا.مف.ع(مـوزەڤڤـەر- muzevver): تەزویر کراو، قەڵپ.

مزوره- ا.مف.ع(موزەڤڤەرە- muzevvere): خـواردنی بێ گـۆشت و چەوری کـە بۆ نەخـۆش دروست بکرێ.

مزوله- ا.ع(میزڤەلە- mizvele): سەعـاتی هەتاوی.

مزه- ا(مەزە- meze): تام، چەژ، چێژ، سووکە خواردن بۆ بەرکوڵ.

مـزیت- ا.مص.ع(مـەزییـەت- meziyet): شتێک یان چەند شتێکی باش لە کەسێکدا هەبێ و لە یەکێکی دیدا نەبێ.

مـزید- مص.م.ل.ع(مـەزید- mezîd): زیاد بوون، زیاد کردن.

مزیدن- مص.م(مەزیدەن- mezîden): مژین، چەشتن.

مـزنده- ا.فـا(مـەزەندە- mezende): مـژن، مژلێدەر، گۆزەی ئاو.

مـــــزیده- ا.مف(مـــــەزیدە- mezîde): مژراو.

مـزیف- ا.مف.ع(مـوزەیەف- muzeyyef): پارەی قەڵب.

مزیل- ا.فا.ع(موزیل- muzîl): لابەر، لادەر.

مـــزین- ا.فـــا.ع(مـــوزەیین- muzeyyîn): ئارایشتکەر، خەملێنکار.

مـــزین- ا.مف.ع(مـــوزەیەن- muzeyen): ئارایشتکراو، رازاوە.

مـژدگـانی- ا(مـوژدەگـانی- mujdeganî): مژدانە، مزگێنی، نوقڵانە.

مـژده- ا(مـوژدە- mujde): هەواڵی خـۆش، خەبەری خۆش، مژدە.

مـژگـان- ا(مـوژەگـان- mujegan): برژانگ، برژۆڵ، مژە.

مژمژ- ا(مەژمەژ- mej mej): خـەرەنگێـز، مێشەکەرانە.

مژو- ا(مەژوو- mejû): نیسک.

مژه- ا(موژە- muje): برژانگ، برژۆڵ.

مس- ا(میس- mis): مس.

مس- ص(مەس- mes): گەورە.

مس- مص.م.ع(مـەسس- mess): دەست پێداهێنان، دەست پێداسوون، لێکدی خشانی دوو شت، شێتایەتی.

مساء- ا.ع(مەساء- mesa'): ئێوارە، ئێڤار.

مسائت- مص.ل.ع(مەسائەت- mesa'et): گـومـانبـردنی خـراپ، کـردارو گـوتاری خـراپ و ناشیرین، خراپە کردن.

مسائل- ا.ع(مەسائیل- mesa'il): پرس و مەسەلەکان.

مسابقه- مص.ع(موسابەغە- musabexe): پێشبرکێ.

مساجد- ا.ع(مەساجید- mesacid): مزگەوتان.

مساح- ص.ع(مەسساه- messah): زەوی پێو.

مساحت- مص.م.ع(میساهەت- misahet): ئەندازەگرتنی زەوی، پێوانی زەوی، پانتایی.

مساخط- ا.ع(مەساخیت- mesaxit): مایەی تووڕە بوون.

مسارح- ا.ع(مەساریه- mesarih): شانۆ.

مسارعت- مص.ل.ع(موسارەئەت- musare'et): لەز کـردن، پەلە کـردن، پێش گرتنەوەی یەکدی.

مساس- مص.م.ع(مەساس- mesas): دەست پێداسوون، دەست پێداماڵین، دەست پێداهێنان.

مساعد- ا.فا.ع(موسائید- musa'id): هاوبازو، یاریدەدەر، یارو یاوەر.

مساعدت- مص.م.ع(موسائەدەت- musa'edet): کۆمەک کردن، هاوکاریکردن.

مساعی- ا.ع(مەسائی- mesa'î): هەوڵ و کۆششان.

مساغ- ا.ع(مەساغ- mesax): گـوزەرگـا، بوار.

مسافت- ا.ع(مەسافەت- mesafet): دووری، درێژی ڕێگە، ماوەی نێوان دوو شوێن.

مسافر-ا.فا.ع(موسافیر- musafir): ڕێبوار، ڕێوان، ئۆغریار.

مسافرت- مص.ل.ع(موسافەرەت- musaferet): سـەفـەرکـردن، ڕۆیـیشتن لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی.

مساق- مص.ع(مەساغ- mesax): ڕادانی چارەوێ و مێگەڵو....

مساکن- ا.ع(مەساکین - mesakin): خانووگەل، ماڵان.

مساکین- ا.ع(مەساکین- mesakîn): هەژاران، بێنەوایان، دەستکورتان.

مسالح- ا.ع(مەسالیه- mesalih): شـوێنی ترسناکی وەها کـە چەک و چەکـداری بخوازێ.

مسالک- ا.ع(مەسالیک- mesalik): ڕێگەو بانان، ڕێچکەو ڕێبـازی سـیـاسی، تەریقـەتی ئاییینی.

مسالمت- مص.ل.ع(موسالەمەت- musalemet): ئاشتی کرن، ئاشتەوایی.

مسام- ا.ع(مەسامم- mesamm): ئەو وردە کونانەی پێستی بەدەن کە ئارەقەی لێوە دەردێ.

مسامحه- مص.ل.ع(موسامەهە- musamehe): مداراکردن، نەرمی نواندن، دڵ ڕاگرتن، چاوپۆشی کردن، بە نەرمی کارکردن.

مسامرت- مص.ل.ع(موسامەرەت- musameret): شەونشینی و حیکایەتکردن.

مسامع- ا.ع(مەسامیٸ- mesami’): گوێ، گوێچکان.

مسامیر- ا.(مەسامیر- mesamîr): بزماران.

مساند- ا.ع(مەسانید- mesanid): پلەوپایە، پشتەوانە، ئەوەی پاڵی پێوە بدەی.

مساوات- مص.ل.ع(موساڤات- musavat): بەرامبەر بوون، یەکسان بوون، یەکسانی.

مساومت- مص.ع(موساڤەمەت- musavemet): سەوداکردن و موعامەلەکردن، سازشکردن.

مساوی-ا.ع(مەساڤی- mesavî): خراپە، کردارو گوفتاری بەدوخەراو.

مساوی- ص.ع(موساڤی- musavî): بەرانبەر، یەکسان.

مساهرت- مص.ع(موساهەرەت- musaheret): شەونشینی، کۆڕو مەجلیسی شەوانە.

مساهله- مص.ع(موساهەلە- musahele): نەرم و نیانی لە رەفتارا، ئاسانگرتن.

مساهمت- مص.ع(موساهەمەت- musahemet): بەشداریکردن.

مسئلت- مص.م.ع(مەسئەلەت- mes’elet): خواستن، داواکردن.

مسئله- ا.ع(مەسئەلە- mes’ele): پێویستی، داوا.

مسئول- ا.مف.ع(مەسئول- mes’ul): لێپرسراو، بەرپرس.

مسئولیت- ا.ع(مەسئولییەت- mes’ûliyet): بەرپرسیارێتی.

مسبب- ا.فا.ع(موسەببیب- musebbib): هۆکار، سەبەبکار، باعیس، مایە.

مسبح- ا.فا.ع(موسەببیح- musebbih): کەسێک سوبحانەڵلا بکات، سوبحانەڵلاگۆ.

مسبحه- ا.ع(موسەببیهە- musebbihe): قامکی شادە.

مسبع- ص.ع(موسەببەء- musbe’): منالێک بە حەوت مانگان لە دایک بووبێ، منالێک دایکی مردبێ و ژنێکی دی شیری دابێ.

مسبع- ا.مف.ع(موسەببەء- musebbe’): حەوت لا، هەفتگۆشە.

مسبعه- ا.ع(مەسبەئە- mesbe’e): شوێنی گیانلەبەرانی درندە.

مسبوق- ا.مف.ع(مەسبووغ- mesbûx): پێشینەدار، رابردوودار، دێرینەدار.

مست- ص(مەست- mest): مەست، سەرخۆش، خومار.

مست- ا(موست- must): گلەیی، خەم و پەژارە.

مستأجر- ا.فا.ع(موستەئجیر- muste’cir): کرێچی، کەسێک ماڵ یان دوکان یان شتی دی بەکرێ بگرێ.

مستأجره- امف.ع(موستەئجەرە- muste’cere): کرێ ئیجار، دەرامەتی ئیجار.

مستأصل- ا.مف.ع·موستەئسەل- muste’sel): لە ریشەدەرهێنراو، لەبن و بێخەوە هەڵکەنراو، بێنەوا، هەژار.

مستأنس- ا.فا.ع(موستەئینس- muste’nis): هۆگر، خوو پێوەگر.

مستأنف- ا.فا.ع(موستەئنیف- muste’nif): دەست پێکەرەوە، تێ هەڵچوونەوە.

مستبد-ا.فا.ع (موستەبید-mustebid): ملهوڕ، دیکتاتۆر.

مستبدع- ا.مف.ع(موستەبدەء- mustebde’): داهێنراو.

مستبشر- ا.فا.ع(موستەبشیر- mustebşir): شادمان، کەیف خۆش، بەدەماخ.

مستبصر- ا.فا.ع(موستەبسیر- mustebsir) خودان بەسیرەت، خودان فیکرو رەئی، کەسێک بیەوێ کارێک ئاشکرا بکات.

مستبعد- ا.مف.ع(موستەبئەد- musteb'ed): دوور، دوور خراوە، شتێ کە دوور بێتە بەرچاو.

مستتر- ا.مف.ع(موستەتەر- musteter): شاراوە، ڤەشارتی.

مستتم- ا.فا.ع(موستەتیمم- mustetim): تەواوکەر.

مستثنی- ا.مف.ع(موستەسنا- mustesna): لە ریز پەڕێنراو، لە ریز دەرهێنراو، هەڵاوێردکراو، ریزپەڕ.

مستجاب- ا.مف.ع(موستەجاب- mustecab): گیرا، کەسێک دوعای گیرابێ.

مستجد- ا.فا.ع(موستەجیدد-musteccid): تازەکەرەوە.

مستجد- ا.مف.ع(موستەجەد- musteced): تازەکراوە.

مستجلب- ا.فا.ع(موستەجلیب- musteclib): جەلب کەر، جەلبکراو، هاوردە.

مستجمع- ا.فا.ع(موستەجمیئ- mustecmi'): کەسێک بە هەموو ئاواتێکی گەیی بێ.

مستجیر- ا.فا.ع(موستەجیر- mustecîr): ئەمانخواز، پەناخواز، پەناهەندە، پەنابردە.

مستجیز-ا.فا.ع(موستەجیز- mustecîz): ئیزنخواز، مۆڵەتخواز.

مستحب- ا.مف.ع(موستەهەبب- mustehebb): پەسندو چاک، کارێک کردنی پاداشتی لەسەر بێ و نەکردنی گوناح نەبێ.

مستحث- ا.فا.ع(موستەهیسس- mustehiss): دنەدەر، هاندەر.

مستحدث- ا.مف.ع(موستەهدەس- mustehdes): نۆباو، تازە پەیدا.

مستحسن- ا.مف.ع(موستەهسەن- mustehsen): چاک و پەسند.

مستحضر- ا.فا.ع(موستەهزیر-mustehzir): ئامادەکەر، ئاگادارو بەخەبەر.

مستحفظ- ا.فا.ع(موستەهفیز- mustehfiz): ئەزبەرکەر، نیگابان، پارێزەر.

مستحق- ص.ع(موستەهەغغ-mustehexx): هەژ، شایستە، شایانی.

مستحکم- ا.مف.ع(موستەهکەم- mustehkem): مکوم، مەحکەم، قایم.

مستحل- ا.مف.ع(موستەهەلل- mustehell): حەڵاڵ کراو، بە حەڵاڵ زانراو، رەواکراو.

مستحیل- ص.ع(موستەهیل- mustehîl): مەحاڵ، تەنێک بۆ تەنیکی دی گۆڕابێ.

مستخبر-ا.فا.ع(موستەخبیر- mustexbir): خەبەرگیر، عەودالی خەبەر، کەسێک لە دووی هەواڵێک بێ.

مستخدم- ا.مف.ع(موستەخدەم- mustexdem): خزمەتگوزار، پێش خزمەت.

مستخرج- ا.فا.ع(موستەخریج-mustexric): دەرهێنەر.

مستخرج- ا.مف.ع(موستەخرەج- mustexrec): دەرهێنراو.

مستخف- ا.مف.ع(موستەخەفف- mustexeff): کەساس و زەبوون و سوک و سەلیم.

مستخلص- ا.مف.ع(موستەخلەس- mustexles): خەلەسیو، رزگاربوو، ئازاد بوو.

مستدام- ا.مف.ع(موستەدام- mustedam): بەردەوام، پایەدار، بەرقەرار.

مستدبر- ا.فا.ع(موستەدبیر- mustedbir): بەتەگبیر، کەسێک کە دەروانێتە ئاکامی کار.

مستدرک- ا.مف.ع(موستەدرەک- mustedrek): دەرک کراو، لاچوونی وەهم و بەسەهوچوون.

مستدعی- ا.فا.ع(موستەدئی- musted'î): خوازیار، داواکار، کەسێک شتێک داوا بکات.

مستدل-ا.فا.ع(موستەدیلل- mustedill): دەلیل و بەڵگەخاز.

مستدل- ا.مف.ع (موستەدەلل-mustedell): سەلمێنراو بە بەڵگە.

مستدیر- ا.فا.ع(موستەدیر- mustedîr): خڕ، بازنەیی.

مستتر- ا.فا.ع(موسەتتیر- musettir): پەنهانکار.

مستراح- ا.ع(موستەراه- musterah): ئاودەست خانە.

مسترخی- ص.ع(موستەرخی- mustexî): نەرم و خاو، داهێزراو.

مسترد- ا.مف.ع(موستەرەدد-musteredd): وەرگیراوە.

مسترسل-ا.فا.ع(موستەرسیل- mustersil): داهێزراوو نەرم و خاو، رامکەر، خاکی و خۆش تەبیعەت.

مسترشد- ا.فا.ع(موستەرشید-musterşid): عەوالّی ڕێی راست، هیدایەت خواز.

مسترضع-ا.فا.ع(موسەرزئ- musterzi'): شیرەخۆرە.

مسترق- ص.ع(موستەرەغغ- musterexx): نەرم و ناسک، لاواز، نوقستان.

مستریح- ا.فا.ع(موستەریه- musterîh): ئاسودەیی خواز، ئیسراحەت خواز.

مستزاد- ا.مف.ع(موستەزاد- mustezad): زیادەکریاگ، جۆرە شیعرێکە کە لە کۆتایی هەر نیوە بەیتێکدا چەند وشەیەکی زیاد لە کێشی خۆی دێننەوە.

مستسعد- ا.فا.ع(موستەسئید- mustes'id): گەشبین، شادمانی خواز، بەختەوەری خواز.

مستسعد- ا.مف.ع(موستەسئەد- mustes'ed): بەختەوەر بوو، شادمان بوو.

مستسقی- ا.فا.ع(موستەسغی- mustesxî): خوازیاری ئاو، کەسێک داوای ئاوی خواردنەوە بکات.

مستشار- ا.مف.ع(موستەشار- musteşar): راوێژکار، شیرەتکار.

مستشرف- ا.فا.ع(موستەشریف- musteşrif): هەڵکراو، بەرزی، زاڵ، کەسێک چاودێری شتێ بکات.

مستشرق-ا.فا.ع(موستەشریغ- musteşrix): رۆژهەڵاتناس.

مستشفی- ا.ع(موستەشفا- musteşfa): نەخۆشخانە، خەستەخانە.

مستشفی- ا.فا.ع(موستەشفی- musteşfî): شەفاخواز، ساغڵەمی خواز.

مستشیر- ا.فا.ع(موستەشیر- musteşîr): کەسێک راوێژ بە کەسێکی دی بکات.

مستضعف- ا.مف.ع(موستەزئەف- mustez'ef): لاواز، بێدەسەلات، چەوساوە، بێ توان، ئەقڵ سووک.

مستضئ- ا.فا.ع(موستەزئ- mustezî'): رووناکی خواز.

مستطاب- ص.ع(موستەتاب- mustetab): پاک و خاوێن.

مستطرف- ص.ع(موستەترەف- mustetref): تازە، نوێ، سەیر، خۆش، عەجیب.

مستطیر- ص.ع(موستەتیر- mustetîr): درەخشان، بڵاو.

مستطیع- ص.ع(موستەتئ- mustetî'): بەتوانا، تواناردار.

مستطیل- ص.ع(موستەتیل- mustetîl): لاکێشە.

مستظرف- ا.مف.ع(موستەزرەف- mustezref): زەریف، جوان، شتێک جوان و زەریف دروستکرابێ.

مستظهر- ا.فا.ع(موستەزهیر- mustezhir): پشت و پەناخواز.

مستظهر- ا.مف.ع(موستەزهەر- mustezher): ئەوەی بە کەسێک یان شتێک پشت قایم بێ.

مستعار- ا.مف.ع(موستەئار- muste'ar): خوازراو.

مستعان- ا.مف.ع(موستەئان- muste'an): کەسێک داوای کۆمەکی لێ بکرێ.

مستعجل- ا.فا.ع(موستەئجیل- muste'cil): بەلەز، بەپەلە.

مستجعل- ا.مف.ع(موستەئجەل- muste'cel): پەلە، خێرا.

مستعد- ا.فا.ع(موستەئیدد- muste'idd): ئامادە، تەیار.

مستعرب- ا.فا.ع(موستەئریب- muste'rib): کەسێک لاسایی عەرەب بکاتەوە.

مستعربه- ص.ع(موستەئریبە- muste'ribe): عەرەبێنراو، بە عەرەب بوو، عارەبی نائەسڵ.

مستعصم- ا.فا.ع(موستەئیسم- muste'sim): پەنابەر.

مستعفی- ا.فا.ع(موستەئفی- muste'fî): کەسێک واز لەکارو خزمەت بێنێ، خوازیاری عەفو.

مستعلی-ا.فا.ع(موستەئلی- muste'lî): بەرز.

مستعمره- ا.مف.ع(موستەئمەرە- muste'mere): وڵگە، کۆلۆنی، وڵاتی داگیرکراو لەلایەن بێگانەوە.

مستعمل- ا.مف.ع(موستەئمەل- muste'mel): بەکار هاتگ، بەکار هێنراو.

مستعیر- ا.فا.ع(موستەئیر- muste'ir): تاق و تەنیا، خوازیار.

مستعین-ا.فا.ع(موستەئین- muste'în): هاوکاری خواز، خوازیاری کۆمەک.

مستغاث-ا.مف.ع(موستەغاس- mustexas): کەسێک پەنای بۆ برابێ، هانا بۆ براو.

مستغرب- ا.فا.ع(موستەغریغ- mustexrix): زۆر سەرقاڵ، غەرق لە ئاوا.

مستغفر- ا.فا.ع(موستەغفیر- mustexfir): کەسێک تۆبەو ئیستیغفار بکات.

مستغل- ا.مف.ع(موستەغەلل- mustexell): زەوییەک بەروبوومی لێ هەڵگیرێ، خانوو یان دوکان بەکرێ بدرێ، هەر موڵکێک دەرامەتی هەبێ.

مستغنی- ا.فا.ع(موستەغنی- mustexnî): زەنگین، دەوڵەمەند، دارا، بووە.

مستغیث- ا.فا.ع(موستەغیس-mustexîs): کۆمەک خواز، کەسێک داوای کۆمەک و فریارەس بکا.

مستفاد- ا.مف.ع(موستەفاد- mustefad): ئەوەی مەفهوم و مەعلوم بووە، سوود لێ وەرگیراو.

مستفسر- ا.فا.ع(موستەفسیر- mustefsir): روونکردنەوە خواز.

مستفید- ا.فا.ع(موستەفید- mustefîd): سوودمەند، فایدەخواز.

مستفیض- ا.فا.ع(موستەفیز- mustefîz): کەسێک داوای فەیز بکات.

مستقبح- ا.مف.ع(موستەغبەه- mustexbeh): کرێت و ناشیرین و ناپەسند، قێزەوەر، قێزەون.

مستقبل- ا.مف.ع(موستەغبەل- mustexbel): ئاییندە، بانەڕۆژ، داهاتگ.

مستقبل- ا.فا.ع(موستەغبیل-mustexbil): پێشوازیکەر.

مستقر- ا.مف.ع(موستەغەر- mustexer): جێگیر، ئارام، سەقامگیر.

مستقل- ا.فا.ع(موستەغیلل- mustexill): سەربەخۆ.

مستقیم- ص.ع(موستەغیم- mustexîm): راست.

مستکبر- ا.فا.ع(موستەکبیر- mustekbir): خۆویست، خۆ پەسند، فیز زل.
مستکره- ا.مف.ع(موستەکرەه- mustekreh): ناپەسند، نابەجێ.
مستکفی- ا.فا.ع(موستەکفی- mustekfî): کیفایەتخواز.
مستگر- ص(موستگەر- mustger): ڕەنجاو، دڵشکاو.
مستلز- ا.فا.ع(موستەلیزز- mustelizz): لەزەتخواز.
مستلزم- ا.فا.ع(موستەلزیم- mustelzim): پێویست.
مستلقی- ا.فا.ع(موستەلغی- mustelxî): پەپشتاخەوتوو، ڕاکشاو لەسەر پشت.
مستمر- ا.فا.ع(موستەمیر- mustemir): بەردەوام، هەمیشە.
مستمری- ص.ن.ا(موستەمیری- mustemirî): مووچەی مانگانەو بەردەوام.
مستمسک- ا.فا.ع(موستەمسیک- mustemsik): کەسێک شتێ بگرێ، گیرەر، بگیر.
مستمسک- ا.مف.ع(موستەمسەک- mustemsek): دەساوێز، بەڵگەنامە.
مستمع- ا.فا.ع(موستەمیئ- mustemi’): گوێدێر، گوهدار، گوێگر.
مستملح- ص.ع(موستەملەه- mustemleh): سوێر، نمەکین، شۆر.
مستملک- ا.مف.ع(موستەملەک- mustemlek): شوێنێ کە کەسێک کردبی بە موڵکی خۆی.
مستمند- ص(موست مەند- must mend): بێنەوا، غەمین، بە گلەیی.
مستنبط- ا.مف.ع(موستەنبەت- musten-bet): دەرهێنراو، هەڵێنجراو، دەرک کراو.
مستنبط- ا.فا.ع(موستەنبیت- mustenbit): هەڵێنجەر، دەرک کەر.
مستنبه- ا.فا.ع(موستەن بیه- mustenbih): هۆشیار، بەئاگا، عەوداڵی هەواڵان.
مستنجد- ا.فا.ع(موستەنجید- mustencid): کۆمەک خواز، دلێرو ئازا.
مستنجم- ا.فا.ع(موستەنجیم- mustencim): ڕووناکی خواز، روناک و پرشنگدار.
مستند- ا.مف.ع(موستەنەد- mustened): شتێ کە پشتی پێ ببەسترێ، بەڵگەو سەنەدان.
مستنصر- ا.فا.ع(موستەنسیر- mustensir): داواکاری هاوکاری و کۆمەک، کۆمەکخواز.
مستنطق- ا.فا.ع(موستەنتیغ- tix muste): یەکێک کەسێک بێنێتە دوان.
مستنکر- ا.فا.ع(موستەنکەر- mustenker): نەناسراو، نکولی لێکراو، کارێک بە ناشیرین و ناڕەوا وەربگیرێ، گومناو.
مستنکف- ا.فا.ع(موستەنکیف- mustenkif): سەرپێچی کار، نەکردنی کارێک لە رووی غرورو خۆپەسندییەوە.
مستنیر- ا.فا.ع(موستەنیر- musetenîr): ڕووناک، ڕووناکی خواز.
مستوجب- ا.فا.ع(موستەوجیب- mustewcib): شایستە، هەژ، شایانی.
مستوحش- ا.فا.ع(موستەوهیش- mustewhiş): دڵتەنگ و ڕەنجاو، ترساو، ترسیاگ.
مستودع- ا.فا.ع(موستەودیئ- mustewdi’): ئەوەی شتێک بە ئەمانەت دابنێ.
مستودع- ا.مف.ع(موستەودەء- mustewde’): ماڵێک یان شتێک بە ئەمانەت دانرابێ.
مستور- ا.مف.ع(مەستوور- mestûr): پۆشراو، پۆشتە، داوێن پاک.
مستوره- ا.مف.ع(مەستوورە- mestûre): ژنی داوێن پاک و خواناس.
مستوفی- ا.فا.ع(موستەوفی- mustewfî): هەقوەرگر، ژمێریاری خەزێنە.

مستولی- ا.فا.ع(موستەولی- mustewlî): زاڵ، کەسێک بە تەواوی دەست بەسەر شتێکدا بگرێ.

مستوی- ص.ع(موستەڤی- mustevî): ڕاست و دروست، بەرانبەرو هەموار.

مسته- ا(موستە- muste): چەشە، غەم و پەژارە.

مستهام- ص.ع(موستەهام- musteham): شەیدا، حەیران، سەرسام.

مستهان- ص.ع(موستەهان- mustehan): سەرزەنشتکراو، ئیهانەکراو.

مستهجن- ص.ع(موستەهجەن- mustehcen): ناشیرین، ناجۆر، کرێت، ناپەسند.

مستهزء- ا.فا.ع(موستەهزئ- mustehzi’): تەوسچی، گاڵتەجاڕ.

مستهل- ا.فا.ع(موستەهیلل- mustehill): مانگی نوێ، ڕووی گەشاوە لە خۆشیا، هەوری بە باران و سەرەتای باران، دەستپێک.

مستهلک- ا.مف.ع(موستەهلەک- mustehlek): ئێکسپایەر، لە کەڵک کەوتوو.

مسجد- ا.ع(مەسجید- mescid): مزگەوت، پەرستگەی موسوڵمانان.

مسجع- ا.مف.ع(موسەججەء- musecce’): قسەی سەروادار.

مسجل- ا.مف.ع(موسەججەل- museccel): تۆمارکراو، قەواڵەی مۆرکراوی ڕەسمی.

مسجل- ا.فا.ع(موسەججیل- museccil): تۆمارکەر، قازی کە قەواڵە بنووسێت و مۆری بکات.

مسجود- ا.مف.ع(مەسجوود- mescûd): کڕنۆش بۆ براو.

مسجور- ا.مف.ع(مەسجور- muscûr): مرواری هۆندراوە، دەریای پڕئاو، پڕو لێواو لێو.

مسجون- ا.مف.ع(مەسجوون- mescûn): حەپس، زیندانی، بەندی.

مسح- مص.ع(مەسح- mesh): سڕین، پاک کردنەوە، دەست هێنان بەپێشی سەرو ڕووی پێیان لە کاتی دەستنوێژ شتندا.

مسح- ا.ع(میسح- mish): پەلاس، عەبایان جلی زبرو دڕ.

مسحور- ا.مف.ع(مەسهوور- meshûr): جادوو لێکراو، سیحر لێکراو، خەڵەتاو، خەڵەتێنراو.

مسحوق- ا.مف.ع(مەسهوغ- meshûx): هاڕدراو، پێشێلکراو، پلیشاوە.

مسخ- مص.ع(مەسخ- mesx): بەد گۆڕان، مەسخ، میتامۆرفوس.

مسخر- ا.مف.ع(موسەخخەر- musexxer): ڕام و گوێڕایەڵ، بەکارهێنراو، گیراو.

مسخره- ص.ع(مەسخەرە- mesxere): گەپجاڕ.

مسخط- ا.ع(مەسخەت- mesxet): ئەوەی ببێتە مایەی تووڕەیی.

مسخن- ا.مف.ع(موسەخخین- musexxin): گەرمکەر.

مسخوط- ا.مف.ع(مەسخوت- mesxût): بێزراو.

مسخول- ا.مف.ع(مەسخوول- mesxûl): لاوازو خوێڕیلە، بنێس.

مسد- ا.ع(مەسەد- mesed): ڕست، پەت، گوریس.

مسدد- ص.ع(موسەددەد- musedded): ڕاست و درووست.

مسدس- ص.ع(موسەددەس- museddes): شەش گۆشە، شەش لا.

مسدود- ا.مف.ع(مەسدوود- mesdûd): بەستراو، داخراو.

مسرت- مص.ع(مەسەرەت- meseret): شادبوون، شادمانی.

مسرجه- ا.ع(مەسرەجە- mesrece): چرادان، پایەی چرا.

مـــسـرح- ا.ع(مــەســرەح- mesreh): شــانۆ، لەوەڕگە، پاوان، قەدەغە.

مسرح- ا.ع(میسرەح- misreh): شانەی قژ.

مسرع- ا.فا.ع(موسرئ- musri’): خێرا، لەز، پەلەکەر.

مسرف- ا.فـا.ع(مـوسـریف- musrif): دەست بڵاو، وێڵخەرج.

مسرور- ا.مف.ع(مەسروور- mesrûr): شاد، خۆشحاڵ، بەکەیف.

مسروق-ا.مف.ع(مەسرووغ-mesrûx):دزراو.

مسری- ص(موسری- musrî): نەخۆشی درم.

مـسطح- ا.مف.ع(مـەسـەتتـەح- musetteh): تەخت و پان و هەموار.

مـسطر- ا.مف.ع(مـوسـەتتـەر- musetter): نووسراو، کاغەزی خەت خەت .

مسطره- ا.ع(مەستەرە- mestere): راستە.

مـــسطور- ا.مف.ع(مــەســتــوور- mestûr): نووسراو.

مـسطوره- ا(مـەسـتـوورە- mestûre): نموونە، نموونەی کـاڵا کـە لە شـوێنێکەوە بۆ شـوێنێکی دی بنێردرێ.

مـــســعـــود- ص.ع(مــەســئــوود- mes’ûd): بەختەوەر، کامەران، شادمان.

مسعی- ا.ع(مەسئا- mes’a): کۆشش، هەوڵ و تەقەللا.

مـسغط- ا.ع(مـەسغـەت- mesxet): شـوێنی کەوتن، کەوتنگە.

مـــســـقطی- ا(مـــەســـغـــەتی- mesxetî): مەسکەت، جۆرە شیرینی و کێکێکە.

مسقف- ا.مف.ع(موسەغغەف-musexxef): سەرگیراو، بنمیچدار.

مـــسکت- ا.فــا.ع(مـــوسکیت- muskit): بێدەنگ کەر.

مـــسکـر- ا.فــا.ع(مـــوسکیـــر- muskir): سەرخۆشکەر.

مـسکن- ا.فا.ع(مـەسکەن- mesken): مـاڵ، شوێنی نیشتەجێ بوون، جێی ئاکنجی بوون.

مـسکن- ا.فا.ع(مـوسـەککین- musekkin): ئارام بەخش، ئازار شکێن.

مــــــســکـنـت- ا.مـص.ع(مـــــەسکەنەت- meskenet): هەژاری، بێنەوایی، فەقیری.

مـسکوت- ا.مف.ع(مـەسکووت- meskût): بێدەنگ کراو، خامۆشکراو.

مـسکون- ا.مف.ع(مــەسکوون- meskûn): ئاوەدان، شوێنێ خەڵکی تێدا بێ.

مسکه- ا(مەسکە- meske): کەرە.

مـــسکین- ا.ص.ع(مـــیـــسکین- miskîn): هەژار، بێنەوا، قەلەندەر، بەلەنگاز.

مسگر- ا.ص(میسگەر- misger): مسگەر.

مـــسلح- ص.ع(مـــوســـەللەح- muselleh): چەکدار.

مسلحه- ا.ع(مەسلەهە- meslehe): شـوێنی خـەتەر کـە پێـویست بکا چەکت پێ بێ، شـوێنی دیدەوان.

مسلخ- ا.ع(مەسلەخ- meslex): کوشتارگە، قەساوخانە.

مسلسل- ا.مف.ع(موسەلسەل- muselsel): رەشــاش، زنجــیــرە، جلی رێ رێ، قــژی لـول و پێچاو پێچ.

مسلط- ص.ع(موسەللەت- musellet): زاڵ، سەرکەوتوو.

مـسلک- ا.ع(مـەسلەک- meslek): رێگە، رێباز.

مـــــسـلم- ص.ع(مـــــوسلیم- muslim): موسوڵمان.

مـسلم- ا.مف.ع(مـوسـەللەم- musellem): باوەڕکردە، تەسلیم بوو، قبوڵکراو، سەلماو.

مـسلمــان- ص(مــوســەلمان- muselman): موسوڵمان.

مسلمه- ص.ع(موسلیمە- muslime): ژنی موسوڵمان، ئافرەتی موسوڵمان.

مسلوب- ا.مف.ع(مەسلووب- meslûb): رفێنراو، بەیار، هەڵکەنراو.

مسلوخ- ا.مف.ع(مەسلوخ- meslûx): حەیوانێ کە پێستی گورابێ، گوراو.

مسلوک- ا.مف.ع(مەسلووک- meslûk): گیراوەبەر.

مسلول- ص.ع(مەسلوول- meslûl): سیلاوی، دووچاری سیل.

مسما- ا (موسەمما- musemma): خواردنی چەور.

مسمار- ا.ع(میسمار- mismar): مێخ، بزمار.

مسمط- ص.ع(موسەممەت- musemmet): حکومێ کە رەت نەکرێتەوەو نارەزایی لەسەر نەبێ، مرواری لە داو و هەڵکێشراو، جۆرە شیعرێکە وەکو چوار خشتەکی، پێنج خشتەکی و شەش خشتەکیو... هتد.

مسمع-ا.ع(میسمەء-'misme): گوێ،گوێچکە.

مسمن- ص.ع(موسمین- musmin): قەڵەو.

مسمن- ص.ع(موسەممەن- musemmen): خواردنی چەور، چەور.

مسموع- ا.مف.ع(مەسمووء- 'mesmû): بیستراو.

مسموم- ا.مف.ع(مەسمووم- mesmûm): ژەهراوی بووگ.

مسمی- ا.مف.ع(موسەمما- musemma): ناونراو، مەعلوم، دیاریکراو.

مسن- ا.ع(میسەنن- misenn): بەردەسان، هەسان، سان، هەستان.

مسن- ص.ع(موسینن- musinn): بەتەمەن، پیر.

مسند- ا.ع(مەسنەد- mesned): پلەو پایە، پشتیوانە، شتێ پشتی پێوە بدەی، شتێ پاڵی پێوە بدرێ.

مسند- ا.مف.ع(موسنەد- musned): دراوە پاڵ.

مسنن- ا.فا.ع(موسەننین- musennin): دانساز، دکتۆری ددان.

مسوار- ا(میسڤار- misvar): مس ئاسا، کانزایەک لە مس و کانزایەکی دی پێک هاتبێ.

مسواک- ا.ع(میسڤاک- misvak): مسواک، ددان شۆر، فڵچەی ددان شۆری.

مسود- ا.فا.ع(موسەڤڤید- musevvid): رەشکەرەوە، نووسەر.

مسوده- ا.ع(موسەڤڤەدە- musevvede): رەشنووس.

مسوغ- ا.مف.ع(موسەڤڤەغ- musevvex): حەڵاڵ کراو، رەواکراو.

مسهیل- ا.فا.ع(موسەهیل- musehil): دەرمانی عەمەل، دەرمانی زگچوون.

مسیح- ص.ع(مەسیە-mesîh): چەور کراو بەرۆنی پیرۆز، لەقەبی حەزرەتی عیسا.

مسیحانفس- ص.مر(مەسیهانەفەس- mesîha nefes): ئەوەی هەناسەو نەفەسی وەکو عیسای هەبێ کەمردوو زیندوو بکاتەوە.

مسیر- مص.ع(مەسیر- mesîr): رۆیشتن، شوێنی سەیرو سیاحەت، شوێنی سەیران و گەڕان.

مسیل- ا.ع(مەسیل- mesîl): ئاوەڕۆ.

مشاء- ص.ع(مەششاء- 'meşşa): کەسێک کە زۆر رێگە بکات، دوو زمان، حکمت مشاء: حیکمەتی ئەرستۆ چونکە ئەرستۆ بابەتەکانی خۆی بەدەم رێکردنەوە دەردەبڕی بۆیە بە پەیڕەوانی وی دەگوترا مەشائی.

مشائیم- ا.ع(مەشائیم- meşa'im): شووم، نەحس، بەووم، بەدیۆم.

مشابه- ص.ع(موشابیە- muşabih): لێکچوو، وەکو یەک.

مشابهت- مص.ل.ع(موشابەهەت- muşabehet): لێکچوون، بە یەکتر شوبهان.

مشاجره- مص.ع(موشاجەرە- muşacere): شەڕ، قەرقەشە.

مشاجه- مص.ع(موشاجەجە- muşacce): شەڕکردن و شکاندنی سەری یەکتر.

مشار-ا.مف.ع(موشار-muşar):ئاماژە بۆکراو.

مشارب- ا.ع(مەشاریب- meşarib): خواردنەوە.

مشارع- ا.ع(مەشارئ- 'meşari): شوێنی ئاو خواردنەوە.

مشارف- ا.ع(مەشاریف- meşarif): بەرزی.

مشارفت- مص.ع(موشارەفەت- muşarefet): فەخرکردن بەسەر یەکتر بە شەرەف و گەورەیی، ئاگادار بوون لە شتێک.

مشارق- ا.ع(مەشاریغ- meşarix): رۆژهەڵات، خۆرهەڵات.

مشارک- ص.ع(موشاریک- muşarik): بەشدار.

مشارکت- مص.ل.ع(موشارەکەت- muşareket): بەشداریکردن، شەریک بوون.

مشاش- ا(مەشاش- meşaş): هەنگوین، هەنگڤین.

مشاش- ا.ع(موشاش- muşaş): زەوی نەرم، نەفەس، هەناسە، خوو.

مشاش- ا.ع(موشاش- muşaş): سەری ئێسقانی نەرم کە بتوانرێ بجورێ و بخورێ، رێگەیەک چەو رێژ بێ.

مشاشه- ا.ع(موشاشە- muşaşe): بڕوانە موشاش.

مشاطه- ص.ع(مەششاتە- meşşate): ئارایشتکەری ژنان.

مشاع- ص.ع(موشاء- 'muşa): موڵکێک هاوبەش بێ لەنێوان کۆمەڵە کەسێکدا، بەرەڵڵا.

مشاعر- ا.ع(مەشائیر- meşa'ir): هەستان، جێی عیبادەتی حاجییان، شوێنی قوربانی کردن، قوربانگە.

مشاعره- مص.ع(موشائەرە- muşa'ere): شیعر خوێندنەوە بەرانبەر بە یەکتر تا بزانرێ کێ شاعیرترە یان شیعری زۆرتری لەبەرە.

مشاعل- ا.ع(مەشائیل- meşa'il): چرادان، چرا، مەشخەڵ.

مشاغل- ا.ع(مەشاغیل- meşaxil): کاروکاسبی و مەشغەڵەت، مژووڵ و سەرقاڵی.

مشافهه- مص.ع(موشافەهە- muşafehe): قسەکردن دەگەڵ یەکتریدا.

مشاق- ا.ع(مەشاغغ- meşaxx): مەشەقەت و رەنج و زەحمەت.

مشاق- ص.ع(مەششاغ- meşşax): مەشقدەر، راهێنەر، تەعلیمدەر، خێرانووس.

مشاکل- ا.ع(مەشاکیل- meşakil): زەحمەت، ئەستەم و گرفتان.

مشاکل- ص.ع(موشاکیل- muşakil): هاوشێوە، هاو شەکڵ.

مشاکله- مص.ع(موشاکەلە- muşakele): لێکچوون.

مشام- ا.ع(مەشامم- meşamm): کەپوو، لووت، دفن.

مشاور- ا.فا.ع(موشاڤیر- muşavir): راوێژکەر، رایزەن، شیرەتکار.

مشاوره- مص.ع(موشاڤەرە- muşavere): راوێژکردن بە یەکدی.

مشاهد- ا.ع(مەشاهید- meşahid): شوێنی ئامادەبوونی خەڵکی، مەزارو ئارامگەی یەکێک لە ئیمامان.

مشاهده- مص.ع(موشاهەدە- muşahede): تەماشاکردن، روانین، دیتن.

مشاهره- مص.ع(موشاهەرە- muşahere): دیاریکردنی مووچە بە مانگانە، کرێی مانگانە، مووچەی مانگانە.

مشایخ- ا.ع(مەشایخ- meşayix): شێخان.

مشایع- ا.فا.ع(موشایئ-'muşayî): بەرێکەر، کەسێک بچێتە بەرێکردنی کەسێک.

مشایعت- مص.ع(موشایەئەت- muşaye'et): پەیڕەوی کردن، بەدووی کەسێکدا رۆیین، بەرێکردنی میوان.

مشایم- ا.ع(مەشایم- meşayim): منالّدان، پزدان.

مشئوم- ص.ع(مەشئووم- meş'ûm): شووم، نەحس، بەووم، بەدێوم.

مشبع- ا.مف.ع(موشبەء- muşbe'): تێروپڕ، تێربوو، تێروتەسەل.

مشبک- ا.مف.ع(موشەببەک- muşebbek): کونکون، تۆڕئاسا.

مشبه- ا.مف.ع(موشەببەه- muşebbeh): لێچوو.

مشت- ا(موشت- muşt): مست، مستێک گەنم.

مشت- ا(میشت- mişt): جۆگەی ئاو.

مشتاسنگ- ا.مر(موشتاسەنگ- muştaseng): قۆچەقانی، بەردەقانی، قەڵماسنگ.

مشتاق- ص.ع(موشتاغ- muştax): ئارەزوومەند، تاسەبار.

مشتبه- ص.ع(موشتەبیه- muştebih): تێکەڵ و پێکەڵ و نامەفهوم و نامەعلوم.

مشتد- ص.ع(موشتەدد- muştedd): بەهێز، توند، مکوم.

مشترک- ا.مف.ع(موشتەرەک- muşterek): هاوبەش.

مشت رند- ا.مر(موشت رەند- muşt rend): رەندەی دەستی، رەندەی دارتاشی.

مشتری- ا.فا.ع(موشتەری- muşterî): کڕیار.

مشتری- ا. خ(موشتەری- muşterî): ئەستێرەی موشتەری، ژوبیتەر.

مشت زن- ص.فا(موشت زەن- muşt zen): بۆکسباز.

مشتعل- ا.فا.ع(موشتەئیل- muşte'il): هەڵایساو، گڕگرتگ.

مشتغل- ا.فا.ع(موشتەغیل- muştexil): سەرگەرمی کار، مژوول.

مشتق- ا.مف.ع(موشتەغ- muştex): وشەیەک لە وشەیەکی دیکەوە وەرگیرابێ‌و دروست کرابێ، جیابووگەوە.

مشتکی- ا.مف.ع(موشتەکا- muşteka): شکایەت لێکراو.

مشتکی- ا.فا.ع(موشتەکی- muştekî): شکایەتکەر.

مشتلق- ا(موشتلوغ- muştlux): مژدانە.

مشتمال- ا.مص(موشت مال- muşt mal): شێلان بە دەست.

مشتمل- ا.فا.ع(موشتەمیل- muştemil): شتێک بگرێتەوە.

مشتنگ- ص(موشتەنگ- muşteng): دز، رێگر، جەردە.

مشتواره- ا(موشتڤارە- muşt vare): مست ئاسا، رەندەی دارتاشی، مستێک لە شتێک.

مشتوک- ا(موشتوک- muştûk): فیلتەری جگەرە.

مشته- ا(موشتە- muşte): مشتە، مشتوو.

مشتهر- ا.مف.ع(موشتەهەر- muşteher): بەناوبانگ، شۆرەتدار، مەنشور، ناودار.

مشتهی- ا.مف.ع(موشتەها- muşteha): ئارەزووکراو، پەسندو خوازراو، مایەی حەز.

مشتهی- ا.فا.ع(موشتەهی- muştehî): ئارەزوودار، خودان حەزو ئارەزوو.

مشتی- ا(موشتی- muştî): جۆرە قوماشێکی ئاوریشمی تەنک و ناسکە.

مشجر- ا.ع(مەشجەر- meşcer): دارستان.

مشجر- ا.مف.ع(موشەججەر- muşeccer): درەخت دار، شوێنێ درەختی لێ روێنرابێ.

مشحون- ا.مف.ع(مەشهوون- meşhûn): پڕبوو، تژی.

مشخته- ا(موشەختە- muşexte): جۆرە شیرینییەکە.

مشخص- ا.مف.ع(موشەخخەس- muşexxes): دیاریکراو.

مشدد- ا.مف.ع(موشەددەد- muşedded): مکوم کراو، قایم کراو، پیتێ شەددەی لەسەر بێ.

مشرب- ا.ع(مەشرەب- meşreb): جێی ئاوخواردنەوە، زەوق و ئارەزوو هەوای نەفس.

مشربه- ا.ع(میشرەبە- mişrebe): شەربەی ئاو خواردنەوە، جام یان هەر شتێ ئاوی پێ بخورێتەوە.

مشرع- ا.ع(مەشرەء- 'meşre): جێی ئاو خواردنەوە.

مشرف- ا.فا.ع(موشریف- muşrif): بەرز، کەسێک لە بەرزییەوە زاڵ بێ بەسەر کەسێک یان شتێکدا.

مشرف- ا.ع(موشرەف- muşref): شوێنی بەرز.

مشرف- ا.مف.ع(موشەڕەف- muşerref): گەورەو پایەبەرز.

مشرق- ا.ع(مەشریغ- meşrix): خۆر هەڵات، رۆژهەڵات.

مشرک- ص.ع(موشریک- muşrik): کەسێک شەریک بۆ خوا پەیدا بکات.

مشروب- ا.مف.ع(مەشرووب- meşrûb): مەشروب، خواردنەوە، هەر خواردنەوەیەک.

مشروح- ا.مف.ع(مەشرووە- meşrûh): شرۆڤەکراو، راڤەکراو.

مشروط- ا.مف.ع(مەشرووت- meşrût): مەرجدار، مەرج بۆ دانراو.

مشروطه- ا.ع(مەشرووتە- meşrûte): حکومەتی یاساو پابەندی قانوون، دەوڵەتێ خودان پەرلەمان بێ و نوێنەرانی میللەت چاودێری کاروباری دەوڵەت بکەن.

مشروع- ا.مف.ع(مەشرووء- 'meşrû): رەوا، حەڵاڵ.

مشط- ا.ع(موشت- muşt): شانە، شانی.

مشعب- ا.ع(مەشئەب- meş'eb): رێگە.

مشعبذ- ا.فا.ع(موشەئبیز- muşe'biz): سیحرباز، تەڕدەست، تەڵەکەباز.

مشعر- ا.فا.ع(موشئیر- muş'ir): ئاگادارکەرەوە.

مشعر- ا.ع(مەشئەر- meş'er): درەختی سێبەردار، شوێنی قوربانی، هەست.

مشعشع- ص.ع(موشەئشەء- 'muşe'şe): سێبەری پەراگەندەو تەنک، تەنکە سێبەر، رۆشن، درەخشان، درەوشاوە، پرشنگدار.

مشعل- ا.ع(مەشئەل- meş'el): چرادان، چرا، مەشخەڵ.

مشعوف- ص.ع(مەشئووف- meş'uf): خۆشحاڵ، کەیفخۆش، دڵخۆش، دڵدار.

مشغله- ا.ع(مەشغەلە- meşxele): کەسێک مژوولی کارو کاسبی بێ.

مشغول- ا.مف.ع(مەشغوول- meşxûl): مژوول، سەرقاڵ، پژگاڵ.

مشفق- ا.فا.ع(موشفیغ- muşfix): دڵسۆز، میهرەبان، بەبەزەیی.

مشق- مص.ع(مەشغ- meşx): مەشقکردن، راهێنان.

مشقت- مص.ع(مەشەغغەت- meşexxet): رەنج و هەوڵ و تەقەلا، مەینەت، زەحمەتکێشان.

مشک- ا(میشک- mişk): میسک، عەترێکی بۆن خۆشە لە ناوکی ئاسکی میسک دەردەهێنرێ.

مشکات- ا.ع(میشکات- mişkat): چرادان، شوێن دانانی چرا.

مشکل- ا.ص.ع(موشکیل- muşkil): زەحمەت، ئەستەم، کاری سەخت و دژوار، گیروگرفت.

مشکل- ا.مف.ع(موشەککەل- muşekkel): شەکڵگرتوو، شێوەگرتوو، پێکهاتوو.

مشکو- ا(موشکوو- muşkû): حەرەمسەرا، بتخانە، باڵەخانە، کۆشک، کوچک.

مـشـکور- ا.مف.ع(مـەشکوور- meşkûr): سوپاسکراو، ستایش کراو، پەسندکراو.

مشکوک- ا.مف.ع(مـەشکوک- meşkûk): ئەوەی مـایەی گـومـان بێ، گـومـان لێکراو، گومانبار، ئاڵۆزو نادیار.

مشک- ا(مەشگ- meşg): مەشکە.

مشک بید- ا.مر(موشک بید- muşg bîd): جۆرە رووەکێکە.

مشکچە- ا(میـشکچە- mişgçe): جـۆرە گوڵەباخێکە.

مشکدانە- ا(میشگدانە- mişgdane): جۆرە دانەوێڵـەیەکـە بە ئەندازەی نیـسکێکەو لە پزیشـکگەریدا بەکـار دێت، ناوی نـەوایەکی باربەدە.

مـشکدم- ا(مـوشگدەم- muşgdem): باڵندەیەکی رەشی زۆر دەنگخۆشە.

مشکفام- ص(میـشگفام- mişgfam): رەش.

مشکمالی- ا(موشگمالی- muşgmalî): ئاهەنگێکی مۆسیقایە.

مشکی- ص(میشگی- mişgî): رەش.

مشکیچە- ا(مەشگیچە- meşgîçe): مەشکەی بچووک.

مـشکیزە- ا(مـەشگیـزە- meşgîze): کیسەیەکی بچووکە بەسەر پەڕەی هەندێ گیاوە هەیە.

مشکین- ص.ن(میشگین- mişgîn): رەش، ئەوەی بۆنی میسک بدات.

مشمئز- ا.فا.ع(موشمەئیز- muşme'iz): بێزار، رەڤیو.

مشمش- ا.ع(میشمیش- mişmiş): قەیسی، شێلانە، زەردەلوو.

مـشـمـشـە- ا(مـیـشـمـیـشـە- mişmişe): نەخۆشییەکی درمە.

مشمع- ا.مف.ع(موشەممەء- muşemme'): مشەما.

مـشـمـول- ا.مف.ع(مـەشـمـول- meşmûl): شتێک، شتێک بیگرێتەوە.

مشموم- ا.مف.ع (مەشمووم- meşmûm): بۆنکراو، ئەوەی بە بۆن بناسرێتـەوەو هەسـتی پێ بکرێ.

مشنج- ا(مـیـشـەنج- mişenc): مـێـشـێـکی سەوز باوە.

مـشنگ- ص(مـەشـەنگ- meşeng): دز، رێگر، چەتە.

مـشنگ- ا.مف.ع(مـەشـەنگ- meşeng): لەوتاو، ئاوێتە، ناخاڵیس.

مـشـورت- ا.مص.ع(مـەشـڤـەرەت- meşveret): راوێژو تـەگـبـیـر، رایزەنی، شیرەتکاری.

مـشـوش- ا.مف.ع(مـوشـەڤـڤـەش- muşevveş): تێکەڵ و پێکەڵ، پەرێشـان، ئاڵۆز، بێ سەروبەر.

مشوق- ا.فا.ع(موشەڤڤیخ- mûşevvix): ئارەزوو بزوێن، بە شەوق و زەوقهێن.

مشهد- ا.ع(مەشهەد- meşhed): مـەزار، مەرقەدی ئیمامان.

مشهود- ا.مف.ع(مەشهوود- meşhûd): رۆژی هەینی، رۆژی پەسـلانێ، بینراو، ئەوەی بدینرێ، ئەوەی ببنە شایەد لەسەری.

مشهور- ص.ع(مەشهوور- meşhûr): ناودار، ناسراو، بەناوبانگ، بەنامێ.

مـشـهی- ا.فا.ع(مـوشـەههی- muşehhî): ئارەزوو بزوێن، ئیشتـیا بزوێن، شـەهوەت بزوێن، هەوەس بزوێن.

مشی- مص.ل.ع(مەشی- meşî): رۆییشتن، رێکردن.

مشیانە- ا.خ(مەشیانە- meşyane): حەوا، یەکەم ئافرەتی خولقێنراو.

مشیەو مشیانە- ا.خ(مـەشـیـەو مـەشـیـانە- meşyew meşyane): ئادەم و حەوا (بەپێی ئاینی زەردەشتی).

مشیب- مص.ل.ع(مەشیب- meşîb): پیربوون، پۆرسپی بوون.

مشیت- مص.ع(مەشییەت- meşîyet): ویستن، ئیرادەو خواستی یەزدان.

مشیخه- ا.ع(مەشیخە- meşîxe): پیران.

مشید- ا.مف.ع(مەشید- meşîd): گەچکاری کراو، قایم و بەرز، سپیکاریکراو.

مشید- ا.مف.ع(موشەییەد- muşeyyed): بەرز، مکوم و قایم و پتەو، هەڵکراو.

مشیر- ا.فا.ع(موشیر- muşîr): ئاماژەکەر، راوێژکەر.

مشیمه- ا.ع(مەشیمە- meşîme): منداڵدان، پزدان، پەلاش.

مشیمیه- اا(مەشیمییە- meşîmîye): پەردەیەکی ناسکی رەشە لە ناو چاودا.

مص- مص.م.ع(مەس- mes): مژین.

مصائب- ا.ع(مەسائیب- mesa'ib): بەڵاو لێقەومان.

مصاب- ا.مف.ع(موساب- musabb): موسیبەتبار، راست و دروست و ئەنگێوە.

مصاب- ا.ع (مەسابب- mesabb): رێژگە.

مصابره- مص.ع(موسابەرە- musabere): سەبر کردن، زاڵ بوون بەسەر کەسێکدا بەسەبرو تەحەمول.

مصابیح- ا.ع(مەسابیح-mesabîh): چرایان.

مصاحب- ا.فا.ع(موساهیب- musahib): یارو هاودەم، هاوڕێ.

مصاحبه- مص.ع(موساهەبە- musahebe): گفتوگۆکردن، هەڤپەیڤین.

مصاحف- ا.ع(مەساهیف- mesahif): قورعان، مسحەف، کتێبی چکۆڵە.

مصادر- ا.ع(مەسادیر- mesadir): سەرچاوان، ژێدەران.

مصادره- مص.ع(موسادەرە- musadere): دەست بەسەراگرتنی ماڵی کەسێک بە زۆر، داگیرکردن.

مصادف- ا.فا.ع(موسادیف- musadif): یەکتر دیتن، بەڕووی یەکدا تەقین.

مصادفه- مص.ع(موسادەفە- musadefe): دیتنی کەسێک.

مصادقه- مص.ع(موسادەغە- musadexe): دۆستایەتی کردن، بوونە دۆست.

مصادم- ا.فا.ع(موسادیم- musadim): کەسێک یان شتێک بەر کەسێک یان شتێکی دی بکەوێ و زیانی پێ بگەیەنێ، ئاسیو رەسێن.

مصادمه- مص.ع(موسادەمە- musademe): لێکتردان، پێکدادان.

مصارعت- مص.ع(موسارەئەت- musare'et): زۆرەبانی، زۆران گرتن.

مصارف- ا.ع(مەساریف- mesarif): مەسرەف، خەرج، شوێنی سەرفکردن و خەرجکردن.

مصاریع- ا.ع(مەساریٔ- 'mesarî): یەک تاکی دەرگا، نیوەی یەک بەیتە شیعر.

مصاص- ا.ع(موساس- musas): راز، نهێنی، خاڵیسەی شتێک.

مصاعب- ا.ع(مەسائیب- mesa'ib): کێشەو دۆخە، دژواری و گرفتاریان، ئەسپێک پشتی نەبووبێ، سواری نەبووبێ.

مصاف- ا.ع(مەساف- mesaf): مەیدانی شەڕ، ریز بەستن.

مصافحه- مص.ع(موسافەهە- musafehe): تەوقەکردن، دەست گوشینی یەکتر.

مصالح- ا.ع(مەسالیە- mesalih): بەرژەوەندی و قازانجان، کەرەستەو تفاق.

مصالح-ا.فا.ع(موسالیە-musalih): ئاشتیکەر.

مصالحه- مص.ع(موسالەهە- musalehe): ئاشتی کردن.

مصانع- ا.ع(مەسانیٔ- 'mesani: کارخانان.

مصاوله- مص.ع(موساڤەلە- musavele): هێرش و پەلاماردانی یەکدی، هەڵمەتبردن.

مــــصـــــاهرت- مص.ع(مـــوســـــاهەرەت- musaheret): خزمایەتی کردن لە ڕێگەی ژن و ژنخوازییەوە.

مـصاید- ا.ع(مـەسـاییـد- mesayîd): داو، تەڵە، کەرەستەی ڕاوکردن، ئامێری ڕاوکردن.

مــــصب- ا.ع(مـــەســـــەبب- mesebb): ڕێژگەی ئاو، ئەو شوێنەی کە ئاڤی ڕوبار دەڕژێتە دەریاوە.

مصباح-ا.ع(میسباھ- misbah): چرا.

مـصـبـغـه- ا.ع(مـەسـبـەغـە- mesbexe): خومخانە.

مصحح- ا.فا.ع(موسەھھیھ- musehhih): هەڵەگیر، هەڵەچن، ڕاستکەرەوە.

مصحح- ا.مف.ع(موسەھھەھ-musehheh): هەڵەچنکراو، ڕاستکراوە.

مصحف- ا.ع(مەسھەف- meshef): قورعان، مـەسـحـەف، کـتـێب، ئەو نامـەو نووسـراوانەی لە یەک بەرگدا کۆکرابنەوە.

مصحف- ا.فا.ع(موسەھھیف- musehhif): کـەسـێک لە کـاتی خوێندنەوەدا هەندێ وشـە بە هەڵە بخوێنێتەوەو وشەکە بگۆڕێ.

مــــصــــحف- ا.مف.ع(مـــوســـــەھھـــــەف- musehhef): وشـەیەک لە کـاتی نووسین یان خـوێندنەوەدا گـۆڕدرابێ، وەک: ڕەحـمـەت بـکرێ بەزەحمەت.

مصحوب- ا.مف.ع(مەسھوب- meshûb): بە هاودەم بووگ، بەهاوڕابووگ.

مصداق- ا.ع(میسداغ- misdax): کەسێک یان شتێک کە شایەدی ڕاستی و دروستی گوتنی کـەسـێک بێ، نیـشـانـەی ڕاسـتگۆیی، بەڵگەی ڕاستگۆیی، بەڵگەی دروستی قسە.

مصدر- ا.ع(مەسـدەر- mesder): سـەرچاوە، شـوێنی گـەڕانەوە، چاوگ، لە دەسـتـووری زمـانـی فـارسییـیدا چاوگ وشەیەکە کە بەتاو نون یان دال و نوون کۆتایی هاتبێ بە مەرجێ هەر کاتێ نونەکە لە کـۆتایی وشـەکـە لابرا فـرمـانـی ڕابردوو دروست ببێ وەک: رفتن- رفت.

مـصـدر- ا.مف.ع(مـوسـەددەر- musedder): پێشەوا، کەسێک لە پێشەوە بێ.

مـصـدع- ا.فـا.ع(مـوسـەددئ- museddi'): ئەوەی باعیسی سەریەشە بێ.

مـصدق- ا.فـا.ع(مـوسـەددیغ- museddix): باوەڕکەر.

مصدق- ا.مف.ع(موسەددەغ- museddex): باوەڕکراو، سەلمێنراو، تەسدیق کراو.

مـصـدوقـه- ا.ع(مـەسـدوغـە- mesdûxe): ڕاستی.

مـصـدوم- ا.مف.ع(مـەسـدوم- mesdûm): ئاسێو دیتگ، ئازار چەشتە.

مـصـر- ا.ع(مـیـسـر- misr): شـار، ناوچە، لەمـپـەری نێـوان دوو شت، سنووری نێـوان دوو زەوی.

میسران-ا.ع(میسران-misran): کوفەو بەسرە.

مصر- ا.فا.ع(موسیر- musirr): کەسێک پێ لەسەر شتێ دابگرێ، سوور لەسەر شتێک.

مصراع- ا.ع(میسراء- misra'): یەک تاکی دەرگ، نیوە بەیتێکی شیعر.

مـصـرع- ا.مف.ع(مـوسـەڕەھ- muserreh): ڕون و ئاشکرا بوو، تەسریح دراو.

مصرف- ا.ع(مەسرەف- mesref): مەسرەف و خەرجی، شوێنی سەرف کردن، بانک.

مصروع- ص.ع(مەسرو ء- mesrû'): فێدار.

مـصـروف- ا.مف.ع(مـەسـرووف- mesrûf): سەرفکراو، خاوێن و خالیسە.

مصطبه- ا.ع(میستەبە- mistebe): سەکۆ، تەخت، شـوێنی تایبـەت کـە تۆزێ لە زەوی یان لە ناو ژوور بەرزتربێ و کەسێک لەسەری دانیشێت.

مـصطفی- ص.ع(مـوسـتـەفـا- mustefa): هەڵبژاردە، یەکێکە لە لەقەبەکانی پێغەمبەر.

مـصطکی- ا(مـەسـتـەکی- mestekî): شـیـرەیەکی هەندێ درەختـە، بنێشـتـە تاڵ، جـۆرە درەختیکە.

مصطلح- ا.مف.ع(موستەلەهـ- musteleh): وشەیەک ببێ بە باوو بکەوێتە سەر زاری خەڵکی و بۆ مەبەستی غەیرەز ئەسڵی خۆی بەکار بێت، زاراوە.

مصعب- ا.ع(مەسئەب- mes'eb): فەحل، ئەسپێ کە هێشتا سواری نەبووبێ و پشت نەدا.

مصعد- ا.ع(میسئەد- mis'ed): قاڵدرمەی کارەبایی، ئاسانسور.

مصعد- ا.مف.ع(موسەئئەد- muse''ed): هەڵمێنراو، شلەمەنییەک کە بە کوڵاندنی برێکی ببێ بە هەڵم و بروات و تام و رەنگی بگۆڕێ.

مصغر- ا.مف.ع(موسەغغەر- musexxer): بچوک کراوە، لە دەستووری زمانی فارسیدا بە ناوێک دەگوترێ کە نیشانەێن بچووککردنەوەی (ک. چە، و)ی بچێتە سەر وەک: (پسرک، دریاچە، دخترو)= کوڕیژگە، دەریاچە، کچۆڵە.

مصف- ا.ع(مەسەففـ- meseff): جێی سەف بەستن، مەیدانی جەنگ، شەڕگە.

مصفات- ا.ع(میسفات- misfat): کەوگیر، پلاوپاڵێو، پاڵوێنکە، سوزگی.

مصفی- ا.مف.ع(موسەففا- museffa): سافکراو، پاڵێوراو، پالاوتە.

مصقع- ص.ع(میسغەء- misxe'): رەوان زمان و ناودار.

مصقل- ص.ع(میسغەل- misxel): خوتبەوێژی زمان سوار.

مصقله- ا.ع(میسغەلە- misxele): ئامێرێک کە ژەنگی شتێکی پێ لابدرێ و زاخاوی بداتەوە.

مصقول- ا.مف.ع(مەسغوول- mesxûl): مشتو ماڵ دراو.

مصلح- ا.فا.ع(موسلیه- muslih): چاکەکار، پیاوی هەژی و ئاشتیکار.

مصلحت- ا.ع(مەسلەهەت- meslehet): هەر شتێ مایەی خێرو چاکەو قازانج و ئاسودەیی مرۆڤ بێ، مەسڵەحەت.

مصلوب- ا.مف.ع(مەسلوب- meslûb): لە خاچدراو.

مصلی- ا.ع(موسەللا- musella): جێی نوێژ کردن، نوێژگە، بەرماڵ.

مصمت- ص.ع(موسمەت- musmet): بتەو، ناو پڕو بتەو.

مصمت- ا.مف.ع(موسەممەت- musemmet): بێدەنگ کراو، خامۆشکراو، خامۆش، بێدەنگ.

مصمم- ا.فا.ع(موسەممیم- musemmim): لێبڕاو، کەسێک بڕیاری کارێکی دابێ و سوور بێ لەسەری.

مصنع-ا.ع(مەسنەء- mesne'): کارگە، کارخانە، شوێنێ باراناوی تێدا کۆبێتەوە، گۆلاو.

مصنف- ا.فا.ع(موسەننیف- musennif): نووسەری کتێب، کتێب نووس.

مصنف- ا.مف.ع(موسەننەف- musennef): کتێبی رێکخراو.

مصنوع- ا.مف.ع(مەسنوء- mesnû'): دروستکراو.

مصوب- ا.مف.ع(موسەڤڤەب-musevveb): تەسدیق کراو، پەسندکراو.

مصوت- ا.فا.ع(موسەڤڤیت- musevvit): دەنگدار، ئەوەی بە دەنگی بەرز بانگ بکات.

مصور- ا.مف.ع(موسەڤڤەر- musevver): وێنەگیراو.

مصور- ا.فا.ع (موسەڤڤیر-mussever): وێنەگر، نیگارکێش.

مصون- ا.مف.ع(مەسون- mesûn): پارێزراو.

مصیب- ا.فا.ع(موسیب- musîb): راستکار، لەسەر هەق.

مصیبت- ا.ع(موسیبەت- musîbet): بەڵاو خەم و تەنگانە، نسیبەت.

مصید- ا.ع(میسیەد- misyed): داو، هەر شتێک بۆ راوکردن بەکاربێ.

مصیر- مص.ل.ع(مەسیر- mesîr): گەڕانەوە، ئاقیبەت و چارەنووس.

مضاء- مص.ل.ع(مەزاء- meza’): بڕین، ڕەتبوون.

مضاب- ا.ع(مەزابب- mezabb): شوێنێ مارمیلۆکی زۆر بێ.

مضاجع- ا.ع(مەزاجیئ- mezaci’): خەوتنگان، گۆڕستان.

مضاجعە- مص.ل.ع(موزاجەئە-muzace’e): پێکەوە نووستن.

مضاحکە- مص.ل.ع(موزاهەکە- muzaheke): پێکەوە خەنین، هێنانە پێکەنین.

مضادە- مص.ل.ع(موزاددە- muzadde): دژایەتی کردنی یەک.

مضار- ا.ع(مەزاڕ- mezarr): مەزەڕەت، زەرەرو زیانان.

مضارب- ا.ع(مەزاریب- mezarib): خێوەتگە.

مضاربە- مص.ع(موزارەبە- muzarebe): بەگژیەکداچوون، شەڕکردن، بازرگانی کردن بەپارەی کەسێکی دی، پارەدان بە کەسێک بۆ موعامەلە بە شەریکی.

مضارع- ص.ع(موزاریئ- muzari’): وەک یەک، فرمانێ دەلالەت لە ئێستا یان داهاتوو بکات.

مضاعف- ص.ع(موزائەف- muza’ef): دوو بەرانبەر، دوو چەنانە.

مضاف- ا.مف.ع(موزاف- muzaf): زیاد کراو، دراوەپاڵ.

مضامین-ا.ع(مەزامین-mezamîn): ناوەڕۆکان.

مضایق- ا.ع(مەزایغ- mezayix): گەلی، تەنگە، تەنگەی هورمز.

مضایقە- مص.م.ع(موزایەغە-muzayexe): تەنگەتاو کردن.

مضبوط- ا.مف.ع(مەزبووت- mezbût): دروست، راست، بێ هەڵە، ئەرشیوکراو، لەبەرکراو، مکوم و قایم، تۆمارکراو.

مضبە- ا.ع(مەزەببە- mezebbe): جێگەیەک مارمیلۆکی زۆربێ.

مضجج- ا.فا.ع(موزیجج- muzicc): ناڵەکار.

مضجر- ا.فا.ع(موزجیر- muzcir): خەمهێن، مەلولکار.

مضجع- ا.ع(مەزجەء- mezce’): خەوتنگە، گڵکۆ، ئارامگە.

مضحاک- ص.ع(میزهاک- mizhak): کەسێک زۆر پێ بکەنێ.

مضحک- ا.فا.ع(موزهیک- muzhik): مایەی پێکەنین، پێکەنین هێنەر.

مضحکە- ا.ع(مەزهەکە- mezheke): مایەی پێکەنین.

مضر- ا.فا.ع(موزیر- muzir): موزیر، زەرەرگەیەنەر.

مضراب- ا.ع(میزراب- mizrab): ئامێرێکی کانزایی بچوکە تاری پێ لێ دەدەن.

مضرب- ا.ع(میزرەب- mizreb): خێوەتی گەورە، سەراپەردە.

مضرت- ا.ع(مەزەڕەت- mezerret): زەرەر، زیان.

مضرس- ا.مف.ع(موزەڕەس- muzerres): ددانەدار، کەسێک گرفتارو گیرۆدەی دەردو بەلابێ، پیاوی کارامەو تەنگانە دیتو.

مضروب- ا.مف.ع(مەزرووب- mezrûb): لێدراو.

مضطر- ص.ع(موزتەر- muzterr): ناچار، گیرۆدە، دەستکورت.

مضطرب- ا.فا.ع(موزتەریب- muzterib): شڵەژاو، نیگەران، پەرێشان.

مضعف- ا.فا.ع(موزەئیف- muze’'if): فەرموودەی لاواز، بێ تواناکەر، لاوازکەر.

مضغ- مص.ع(مەزغ- mezx): جووین.

مضغه- ا.ع(موزغە- muzxe): پلەگۆشتێک، پارو لە دەمدا بجوورێ.

مـــضل- ا.فـــا.ع(مـــوزیلل- muzill): گومڕاکەر.

مضله- ا.ع(مەزەللە- mezelle): گومڕایی، شوێنێ کە مرۆڤ ڕێی تیا هەڵە بکات.

مضمار- ا.ع(میزمار- mizmar): شوێنی رامکردنی ئەسپ، مەیدانی ئەسپ تاودانێ، دوا خاڵ کە ئەسپ لە پێشبڕکێدا دەبێ بیگاتێ..

مضمحل- ص.ع(موزمەهیلل-muzmehill): لەنێو چوو، نەماگ.

مضمر- ا.مف.ع(موزمەر- muzmer): پەنهان و شاراوە، لەوێژدانا هێڵڕاوە.

مضمضه- مص.ع(مەزمەزە- mezmeze): ئاو لە دەم وەردان، غەرغەرە.

مضموم- ا.مف.ع(مەزموم- mezmûm): کۆکراوە، وشەیەک زەمە (بۆر)ی لەسەر بێ.

مضمون- ا.مف.ع(مەزمون- mezmûn): ناوەڕۆک و بابەت، ناواخن.

مضئ- ا.فا.ع(موزیء- muzî’): پرشنگدار، بە پرتەو، روناک کەرەوە.

مضی- مص.ل.ع(موزی- muzî): ڕۆییشتن، رەتبوون، تێپەڕبوونی ڕۆژگار.

مـــضـــیف- ا.ع(مـــەزیف- mezîf): شوێنی میوانداری، جێی پێشوازیکردنی میوانان.

مـــضـــیف- ا.ص(مـــوزیف- muzîf): خانەخوێ.

مضیق- ا.ع(مەزیغ- mezîx): جێی تەنگ، کەنداو، تەنگە.

مضیقه- ا.ع(مەزیغە- mezîxe): تەنگانە، شوێنی تەنگ.

مطابخ- ا.ع(مەتابیخ- metabix): مەوبەق، متبەخ، خواردنگە، چێشتخانە.

مطابع- ا.ع(مەتابیء- metabi’): چاپخانان.

مطابق- ص.ع(مـــــوتابیغ- mutabix): یەکسان، جووت و چون یەک.

مطابقه- مص.ع(موتابەغە- mutabexe): بەرانبەرکردن، بەرانبەر کردنی دوو شت بەیەکەوە، جۆرە سنعەتێکی شیعرییە.

مطاحن- ا.ع(مەتاهین- metahin): ئاش، ئاسیاو.

مطار- ا.ع(مەتار-metar): فڕۆکەخانە، فڕگە.

مطارح- ا.ع(مەتاریح- metarih): شوێنی بڵاوکردنەوەی تۆڕان.

مطارده- مص.م.ع(موتارەدە- mutarede): یەکدی ڕاونان، پەلاماردانی یەکدی.

مطارق- ا.ع(مـــــەتاریغ- metanrix): مەترەقان، کوتەکان، مێکوتان.

مطاع- ا.مف.ع(موتاء- muta’): بەگوێکراو، کەسێک خەڵکی گوێڕایەڵی بن و فەرمانی جێبەجێ بکەن.

مطاعم- ا.ع(مـــــەتائیم- meta’im): خواردنگە، ریستوران، چێشتخانە.

مطاف- ا.ع(مەتاف- metaf): شوێنی تەوافکردن، شوێنی سوورانەوە.

مطالب- ا.ع(مەتالیب- metalib): بابەت و مەبەستان.

مطالبه- مص.م.ع(موتالەبە- mutalebe): داواکردن، داواکردنی شتێک یان هەقی خۆت لە کەسێک.

مطالع- ا.ع(مەتالیء- metali’): شوێنی دەرکەوتن، شوێنی هەڵهاتنی ڕۆژو مانگ و ئەستێران....

مطالعه- مص.م.ع(موتالەئە- mutale’e): خوێندنەوەو موتالا، لێکۆڵینەوە، ئاگاداربوون لە شتێک لە ئەنجامی روانین و رامان.

مطامع- ا.ع(مەتامیء- metami’): جێگەی تەماع.

مطاوع- ص.ع(مـــــوتاڤیء- mutavi’): گوێڕایەڵ، سازگار، گونجاو، خۆشدەست.

مطاوعت- مص.م.ع(مـــوتاڤــــەئەت- mutave'et): رازی بوون، گـوێڕایەڵی کـردن، فەرمان بردن.

مطاوی- ا.ع(مـــــەتاڤـی- metavî): پێچاوپێچی شتی وەکو گوریس یان ریخۆڵە.

مطایبه- مص.ل.ع(موتایەبە- mutayebe): سوعبەتکردن، گاڵتەکردن.

مطب- ا.ع(مـەتەب- meteb): شـوێنێ کـە دکتۆر چارەسەرو دەرمانی نەخۆشانی تیا بکات.

مطبخ- ا.ع(مـەتبـەخ- metbex): مـەتبـەخ، موبەق، ئاشخانە.

مطبع- ا.ع(مەتبەء- 'metbe): چاپخانە.

مطبق- ا.مف.ع(مـوتبـەغ- mutbex): تێک ئالاو، خراوە سەریەک.

مطبق- ا.مف.ع(مـوتەببـەغ- mutebbex): جۆرە قوماشێکە، سەرپۆشدار، قەدکراو.

مطبقه- ا.ع(موتبیغە- mutbixe): تای توند کە شەوو رۆژ بەرت نەدا.

مطبوخ- ا.مف.ع(مـەتبـووخ- metbûx): کولاّو، لە بواری دکتۆریدا دەرمانێکە کە بیکوڵێنن و شیلەی بدەن بە نەخۆش، جۆشانە.

مطبوع- ا.مف.ع(مـەتبـووء- 'metbû): چاپکراو، شتێک بە تەبیعەتی مرۆڤ بێ.

مطجن- ا.مف.ع(موتەججەن- muteccen): سوورەوەکراو لە تاوەدا.

مطحنه- ا.ع(میتـهـەنە- mithene): ئاش، ئاسیاو.

مطر- ا.ع(مەتەر- meter): باران، واران

مطرا- ص.ع(موتەرا- muterra): تەرو تازەو ئاودار.

مطران- ا.ع(مـەتران- metran): مـەتران، سەرۆکی کاهینان.

مطرب- ا.فا.ع(موتریب- mutrib): سترانبێژ، نەواژەن، گۆرانی بێژ، سەماکار.

مطرح- ا.ع(مـەترەح- metreh): شـوێنی بلاوکردنەوەو هەوڵدان.

مطرد- ا.ع(میـتـرەد- mitred): کـورتەڕم، نێزەی کوڵ، عەلەم.

مطرد- ص.ع(مـوتەڕەد- muterred): درێژ، تولانی، (رۆژێکی درێژ).

مطرد- ا.فا.ع(موتەڕید- muterrid): گشتی، دوا بە دوای یەک.

مطرز- ا.مف.ع(مـوتەرەز- muterrez): نەخش و نیگاردار، پەراوێزدار، جلکی بە نەخش و نیگار.

مطرز- ا.فـا.ع(مـوتەڕیز- muterriz): کەسێک کاری نەخشاندنی جل و بەرگ بێ.

مطرف- ا.ع(میـتـرەف- mitref): جـۆرە جلێکە.

مطرف- ا.ع(موتەرەف- muterref): هەوەڵ و سەرەتای شتێک، ئەسپێک کە سەرو کلکی رەش یان سپی بێ.

مطرف- ا.فـا.ع(مـوتەریف- muterrif): کەسێک لە پەڕی لەشکر بدات و بجەنگێ.

مطرق- ا.ع(میـترەغ- mitrex): چەکـوش، کوتەک، مەترەق.

مطروح- ا.مف.ع(مـەترووه- metrûh): توڕدراو.

مطرود- ا.مف.ع(مـەترود- metrûd): وەدەرنراو، دەرکراو.

مطعم- ا.ع(مەتئەم- met'em): خـواردنگە، چێشتخانە، ریستوران.

مطعوم- ا.مف.ع(مـەتئـووم- met'um): خوراو، خواردن.

مطعون- ا.مف.ع(مـەتئـوون- met'ûn): تانەلێدراو، بە نێزە لێدراو، سـەرزەنشت کـراو، تاعوون لێدراو، ئاژنکراو.

مطفف- ا.فـا.ع(مـوتەفـفـیف- muteffif): کەسێک لە پێوانەو کێشانەدا کەم بپێوێ و سووک بکێشێت.

مطفی- ا.فا.ع(موتفی- mutfî): کوژێنەرەوەی ئاگر، خامۆشکەر.

مطلا- ا.مف.ع(مـوتەللا- mutella): زەرکفت، زەرکەش.

مطلب- ا.ع(مەتلەب- metleb): مەبەست، بابەت، ئارمانج.

مطلع- ا.ع(مەتلەء- metle’): شوێنی هەڵاتنی ستێران، سەرەتای قسە، یەکەمین بەیتی غەزەل یان قەسیدە.

مطلع- ا.فا.ع(موتتەلیئ- mutteli’): ئاگادارو شارەزا لە کارێک.

مطلق- ص.ع(موتلەغ- mutlex): ئازادو ڕەها.

مطلقه- ص.ع(موتەللەغە- mutellexe): ژنی تەڵاقدراو.

مطلوب- ا.مف.ع(مەتلووب- metlûb): داواکراو، خوازراو.

مطمئن- ص.ع(موتمەئین- mutme’in): دڵنیاو ئاسودە.

مطمح- ا.ع(مەتمەح- metmeh): جێی تەماح، شوێنی چاو تێ برین، جێیە یان شتێ چاوی تێ ببردرێ.

مطموره- ا.ع(مەتمووره- metmûre): سەرداب یان ژێر زەمینێک کە ئازوقەو خواردەمەنی تێدا وەشێردرێ، زیندان.

مطموس- ا.مف.ع(مەتمووس- metmûs): نابینا، گوم بووگ، دوورخرياگ.

مطواع- ص.ع(میتڤاء- mitva’): گوێڕایەڵ.

مطوق- ص.ع(موتەڤڤەغ- mutevvex): تەوقدار، تەوق لە مل، گەردنبەن.

مطوقه- ص.ع(موتەڤڤەغە- mutevvexe): تەوقدار، کۆتری تەوق لەمل .

مطول- ا.ع(موتەڤڤەل- mutevvel): درێژپێدراو، درێژ..

مطوی- ا.ع(مەتڤا- metva): پێچ و ئەڵقە، وەکو پێچ و ئەڵقەی گوریس یان ریخۆڵە، لۆ.

مطهر- ا.فا.ع(موتەهیر- mutehhir): پاککەرەوە، پاکژکەرەوە.

مطهر- ا.مف.ع(موتەههەر- mutehher): پاک و خاوێن، پاکەوەکراو.

مطهره- ا.ع(مەتهەرە- methere): مەسینە، ئافتاوە.

مطیب- ا.مف.ع(موتەییەب- muteyyeb): پاکیزەو بۆنخۆشکراو.

مطیر- ص.ع(مەتیر- metîr): باراناوی، بارانی، باران دیتە، باران چەشتو.

مطیر- ا.ص.ع(موتەییەر- muteyyer): داری تەڕو تازە، جۆرە عەبایەکە کە وینەی تەیرو توی تێدایە.

مطیع- ا.فا.ع(موتیئ- mutî’): گوێڕایەڵ، ملکەچ.

مطیعه- ا.ع(موتییە- mutîye): هەر چوار پێیەک سواری بن ئیدی نێر بێ یان مێ.

مظال- ا.ع(مەزالل- mezall): چەتر، خێوەت، چادری گەورە، سابات و کەپر.

مظالم- ا.ع(مەزالیم- mezalim): زوڵم و زۆر، زۆرداری، ئەوەی بە زۆرو غەدر لە کەسیک داگیر بکرێ.

مظان- ا.ع(مەزانن- mezann): جێی گومان و مەزەنە، نرخ و بەهای کاڵا، شوێنێ کە گومانی بوونی شتێکی تیا بکرێ.

مظاهر- ا.ع(مەزاهیر- mezahir): شوێنی دەرکەوتن، دیاردە، جیلوەگا.

مظاهر- ا.فا.ع(موزاهیر- muzahir): پشتیوان، پارێزەر، هاوپشت.

مظاهرت- مص.م.ع(موزاهەرەت- muzaheret): هاوپشتی کردنی یەک، یارمەتیدان و پشتگیری کردنی یەکدی، ڕێپێوان.

مظروف- ا.مف.ع(مەزرووف- mezrûf): ئەوەی لە قاپی بکەن یان بیرێژنە قاپەوە.

مظفر- ص.ع(موزەففەر- muzeffer): سەرکەوتوو.

مظل- ا.فا.ع(موزیلل- muzill): سێبەردار، سایەدار، سایەئەناز.

مظلم- ص.ع(مـوزلیم- muzlim): تاریک و نوتەک، شەوی تاریک.

مظلمە- ا.ع(مـەزلیـمـە- mezlime): زوڵم، ئەوەی بە زۆرو غـەدر لە کـەسـێک داگـیـرکـرابێ، زۆرداریبیەک لە کەسێک کرابێ.

مظلوم- ا.مف.ع(مـــــەزلـووم- mezlûm): مەزڵووم، زوڵم لێکراو، غەدرلێکراو.

مظلە- ا.ع(مـــــەزەلە- mezelle): چەتر، سەیوان، خێوەتی گەورە، کەپرو سابات.

مظنون- ا.مف.ع(مـــــەزنوون- meznûn): گومان لێکراو.

مظنە- ا.ع(مەزیننە- mezinne): جێی گومان کردن، شوێنێ گومانی ئەوەی لێبکرێ کە شتێکی تێدابێ، نرخ و بەهای کاڵا.

مظهـر- ا.ع(مــەزهەر- mezher): شـوێنی دەرکەوتن، شوێنی ئاشکرابوون، دیاردە.

مع- حـر(مــەئە- me'e): لەگـەڵ، بە، وەک: بەداخەوە.

معاء- ا.ع(میئا ء- mi'a'): ریخۆڵە.

مــعـــابد- ا.ع(مـــەئابیـــد- me'abid): پەرستگەکان.

معابر- ا.ع(مەئابیر- me'abir): بواران.

مـعـاتب- ا.مف.ع(مـوئاتەب- mu'ateb): گلەیی لێکراو، سەرزەنشت کراو.

معاتبە- مص.م.ع(مـوئاتەبە- mu'atebe): گلەیی کرن لە یەکدی، تورەبوون و گلەیی کردن.

معاجین- ا.ع(مەئاجین- me'acin): ماجوم.

معاد- مص.ل.ع(مەئاد- me'ad): گەڕانەوە، ئەو دنیا.

مـعادات- مص. ل.ع(مـوئادات- mu'adat): دژمنایەتی کردنی یەکدی.

مـعـادل- ص.ع(مـوئادیل- mu'adil): هاوتا، هاوسەنگ، بەرانبەر، هاوکێش.

مـعـادلە- مص.م.ع(مـوئادەلە- mu'adele): هاوکێشە، بەرانبەر کردن، هاوکێش کردنی دووشت.

معادن- ا.ع(مەئادین- me'adin): کانزایان، کانگایان.

مـعـاذ- مص.ل.ع(مـەئاز- me'az): پەنابردن، پەناگە.

معاذیر- ا.ع(مەئازیر- me'azîr): هەنجەت و بیانوو، پاکانە، مایەی عوزرخوازی.

معارج- ا.ع(مەئاریج- me'aric): قاڵدرمە، نەردەوان، پەیژە، ئەوەی پێیدا سەرکەوی.

مــعـــارض- ص.ع(مـــوئاریز- mu'ariz): ناڕازی، بەرهەڵستکار.

معارضە- مص.ل.ع(موئارەزە- mu'areze): ململانێ کردنی دوو خەنیم، شەڕکردن، شکاندنی قسەی کەسێک، ئۆپۆزیسیون.

مـعـارف- ا.ع(مـەئاریف- me'arif): ئەهلی عـیلم و زانسـتـان، خـەڵکانی بە نامێو ناودار، زانست و زانیاریان.

مـعارفـە- مص.م.ع(موئارەفـە- mu'arefe): یەکتر ناسین، ئاشنایەتی پەیداکردن.

معارک- ا.ع(مەئاریک- me'arik): شەڕ.

معـاش- مص.ع(مـەئاش- me'aş): ژیان، ئەو شتەی پێی بژی لە خواردنو خواردنەوە، بژێوی.

معاشر- ا.ع(مەئاشیر- me'aşir): کەسوکارو خزم و خۆیشان.

مـعـاشـر- ص.ع(مـوئاشـیـر- mu'aşir): هاونشین، دۆست و هاودەم.

مــعـــاشــرتە- مص.ل.ع(مـــوئاشـــەرەت- mu'aşeret): پێکەوە ژیان، دۆستایەتی کردن و تێکەڵاو بوون.

مــعـــاشــقــە- مص.ل.ع(مـــوئاشــەغــە- mu'aşexe): ئاشقێنی کردن.

مـعـاصـر- مص.ع(مـوئاسـیـر- mu'asir): هاومێژ، هاوچەرخ، هاوعەسر.

معاصر- ا.ع(مەئاسیر- me'asir): ئامێری ئاوگرتنی میوەو شت، عەسارە.

معاصی- ا.ع(مەئاسی- me'asî): سەرپێچی و خەتاو گوناهان.

معاضد- ا.فا.ع(موئازید- mu’azid): هاوکار، یارویاوەر، هاوبازوو.

معاضدت- مص.م.ع(موئازەدەت- mu’azedet): هاوکاری کردنی یەکتر، بازوو خستنە بازووی یەکتر، دەست لە دەستکردن.

معاطات- مص.م.ع(موئاتات- mu’atat): شتێک دەست بە دەست بدرێتە یەکتر، خزمەتکردن، عەتاکردن.

معاف- ا.مف.ع(موئاف- mu’af): بەخشراو، عەفوکراو.

معاقب- ا.فا.ع(موئاغیب- mu’axib): سزادەر.

معاقب- ا.مف.ع(موئاغەب- mu’axeb): سزادراو، ئیقابدراو.

معاقبە- مص.م.ع(موئاغەبە- mu’axebe): سزادان، ئازارو ئەشکەنجەدان، یەک بە دووی یەکدا هاتن.

معاقد- ا.فا.ع(موئاغید- mu’axid): هاوپەیمان.

معاقدە- مص.ل.ع(موئاغەدە- mu’axede): ئەهدو پەیمان بەستن، سۆزدان.

معاقل- ا.ع(مەئاغیل- mu’a¨xil): پەناگە، قەڵا، کێوی بەرز.

معالج- ا.فا.ع(موئالیج- mu’aliec): چارەکەر، عیلاجکار.

معالجە- مص.ع(موئالەجە- mu’alece): دەرمان کردن، مالیجە کردن.

معالف- مص.ع(مەئالیف- me’alif): ئاخوڕی حەیوان و چارەوێیان.

معالم- ا.ع(مەئالیم- me’alim): نیشانە، ئەو نیشانەو عەلامەتانەی کە لە ڕێگایاندا بۆ ڕێنوێنی دابنرێن.

معالی- ص.ع(مەئالی- me’alî): شەرەف و سەرفرازی.

معامل- ا.فا.ع(موئامیل- mu’amil): موعامەلەچی، سەوداگەر.

معاملە- مص.ل.ع(موئامەلە- mu’amele): کڕین و فرۆشتن، مامەڵە و سەودا کردن.

معان- ا.ع(مەئان- me’an): جێ، مەنزڵ.

معاند- ا.فا.ع(موئانید- mu’anid): سەر سەخت، نەکڵۆک، عیناد، شەڕکەر، رق ئەستور.

معاندت- مص.ل.ع(موئانەدەت- mu’anedet): شەڕکردن، رقبەرِقێ کردن، رکە کردن، مل لەبەر ملنانی یەکتر، هەڤڕکی.

معاتغە- مص.ل.ع (موئانەغە- muanexe): دەست لەملی یەکترکرن، یەکدی لەباوەش گرتن.

معانی- ا.ع(مەئانی- me’anî): لقێکە لە لقەکانی رەوانبێژی، واتاناسی.

معاودت- مص.ل.ع(موئاڤەدەت- mu’avedet): گەڕانەوە.

معاوضە- مص.م.ع(موئاڤەزە- mu’aveze): گۆڕینەوە، گۆڕینەوەی دوو شت لەگەڵ یەکدا.

معاون- ا.فا.ع(موئاڤین- mu’avin): یاریدەدەر.

معاونت- مص.م.ع(موئاڤەنەت- mu’avenet): یاریدەدانی یەکتر.

معاهد- ا.ع(مەئاهید- me’ahid): شوێنی گەڕانەوە، شوێنێ کە کۆمەڵە خەڵکێکی لێ کۆوەبێ، یانە، شوێنێ کە قەرارێکی تیا بدرێ، پەیمانگە.

معاهدە- مص.ل.ع(موئاهەدە- mu’ahede): پەیمان بەستن، سوێند خواردن بۆ یەکتر، بەڵێن دان بە یەکتر، سۆزدان.

معایب- ا.ع(مەئایب- me’ayib): عەیبە، خراپە.

معایش- ا.ع(مەئایش- me’ayîş): مەعیشەت، ژیان، بژێوی.

معاینە- مص.م.ع(موئایەنە- mu’ayene): تەماشاکردن، دیتن، دیتن و پشکنینی نەخۆشی.

معاییر- ا.ع(مەئاییر- me’ayir): عەیار، پێوانە.

معبد- ا.ع(مەئبەد- me’bed): پەرستگە.

معبد- ا.مف.ع(موئەببەد- mu’ebed): هێژا، ڕێگەی هەموارو قیرتاو.

معبر- ا.ع(میئبەر- mi’ber): گوزەرگا، بوار، شوێنی پەڕینەوە.

معبر- ا.فا.ع(موئەببیر- mu’ebbir): کەسێک خەون لێک بداتەوە.

معبود- ا.مف.ع(مەئبوود- me’bûd): مەعبود، پەرستراو.

معتاد- ص.ع(موئتاد- mu’tad): ئالودە، خوگر بە شتێکەوە، ڕاهاتگ لەسەر شتێک.

معتبر- ص.ع(موئتەبەر- mu’teber): عیبرەتگرتوو، بە ئیحتیبار، ئەمین و جێی متمانە.

معتد- ا.مف.ع(موئتەدد- mu’tedd): لە حەد دەرچوو، خەملێنراو.

معتدل- ص.ع(موئتەدیل- mu’tedil): ڕاست، میانەڕەو، بەرانبەر.

معتدی- ا.فا.ع(موئتەدی- mu’tedî): تەجاوزکار،

معتذر- ا.فا.ع(موئتەزیر- mu’tezir): غوزر خواز.

معترض- ا.فا.ع(موئتەریز- mu’teriz): بەرهەڵست، ناڕازی.

معترضه- ا.ع(موئتەریزە- mu’terize): ڕستەیەکە لە دەرێی ئەسڵی بابەت، کە بۆ ڕوونکردنەوە، دوعا یان تۆک و نەفرین لە ناوەڕاستی ڕستەدا دێ و دەخرێتە نێوان دوو داشەوە.

معترف- ا.فا.ع(موئتەریف- mu’terif): ئیعتراف کەر.

معترک- ا.ع(موئتەرەک- mu’terek): مەیدانی شەڕ، شەڕگە.

معتز- ا.مف.ع(موئتەزز- me’tezz): عەزیزو خۆشەویست.

معتزل- ا.فا.ع(موئتەزیل- mu’tezil): گۆشەگیر، دووره پەرێز.

معتزله- ا.ع(موئتەزیلە- mu’tezile): موعتەزیلە، گروپێکی موسڵمان بوو.

معتصم- ا.فا.ع(موئتەسیم- mu’tesim): پەنابەر، دەستەو دامێن بوونی کەسێک، خۆگرتن بە شتێکەوە بۆ ڕزگار بوون.

معتضد- ا.فا.ع(موئتەزید- mu’tezid): کۆمەککەر، دادخواز.

معتق- ا.مف.ع(موئتەغ- mu’tex): کۆیلەی ئازاد کراو.

معتقد- ا.فا.ع(موئتەغید- mu’texid): بە باوەڕ، باوەڕدار.

معتقد- ا.ع(موئتەغەد- mu’texed): باوەڕ، ئەوەی مرۆڤ باوەڕی پێی هەیە.

معتکف- ا.فا.ع(موئتەکیف- mu’tekif): خەڵوەتکێش، گۆشەنشین، کەسێک بۆ عیبادەت لە مزگەوتدا یان لە گۆشەیەکی دیدا وەمێنێ.

معتل- ص.ع(موئتەل- mu’tel): نەخۆش، وشەیەک کە پیتی بزوێنی تیا بێ، پیتی بزوێن دەکاتە: واو، ئەلف، یا.

معتمد- ا.فا.ع(موئتەمید- mu’temid): کەسێک متمانە بە یەکێک بکات و کارێکی پێ بسپێرێ، متمانەکەر.

معتمد- ا.مف.ع(موئتەمەد- mu’temed): متمانە پێکراو.

معتنی- ا.فا.ع(موئتەنی- mu’tenî): بایەخدەر.

معتنی به- ص.مر.ع(موئتەنابیهی- mu’tenabihi): بایەخ پێ دریاگ.

معتوه- ص.ع(مەئتووه- me’tûh): کەم ئەقڵ، سەرگەردان.

معجب- ا.فا.ع(موئجیب- mu’cib): خۆپەسن، خۆویست، خۆپەرست.

معجر- ا.ع(میئجەر- mi’cer): لەچک، سەرپۆش.

معجز- ا.فا.ع(موئجیز- mu’ciz): پەرجوکەر، داهێنەر.

معجزه- ا.ع(موئجیزه- mu'cize): موجیزه، پەرجو.

معجل-ا.فا.ع(موئەججیل- mu'eccil): پەلەکەر، لەز.

معجل- ا.مف.ع(موئەججەل- mu'eccel): پەلە لێکرا.

معجم- ا.مف.ع(موئجەم- mu'cem): پیتی خاڵدار، واژەنامە.

معجم- ص.ع(مەئجەم- me'cem): پیاوی هەژی و دەگمەن.

معجون- ا.مف.ع(مەئجون- me'cûn): ماجوم، مەعجون، کۆمەڵە دەرمانێک تێکەڵ کرابێ و پێکەوە شێلرابێ و کرابێ بە ماجون، شێلراو.

معد- ا.فا.ع(موئیدد- mu'idd): ئامادەکەر.

معد- ا.مف.ع(موئەدد- mu'edd): ئامادەکراو.

معدل- ا.فا.ع(موئەددیل- mu'eddil): راستکەرەوە، هاوکێشکەرەوە.

معدل- ا.مف.ع(موئەددەل- mu'eddel): راستکراوە، تێکرا.

معدلت- مص.ل.ع(موئەدیلەت- mu'edilet): دادگەری، داد دان.

معدم- ص.ع(موئدیم- mu'dim): قەلەندەر، هەژار، بێنەوا، موحتاج.

معدن- ا.ع(مەئدین- me'din): کانگە.

معدود- ا.مف.ع(مەئدوود- me'dûd): ژمێردراو، کەم.

معدول- ا.مف.ع(مەئدوول- me'dûl): دەستکاری کراو.

معدوم- ا.مف.ع(مەئدووم- me'dûm): ئیعدام کریاگ، لەسێدارە دراو، لەقەنارە دراو.

معده- ا.ع(میئدە- mi'de): گەدە.

معذار- ا.ع(میئزار- mi'zar): هەنجەت و بیانوو پاکانە و عوزرخوایی.

معذب- ا.مف.ع(موئەززەب- mu'ezzeb): عەزاو دریاگ، ئەشکەنجە دراو.

معذرت- ا.مص.ع(مەئزیرەت- me'ziret): پۆزش، عوزرخوایی، تەوازۆ.

معذور- ا.مف.ع(مەئزور- me'zûr): عوزردار.

معراج- ا.مف.ع(میئراج- mi'rac): پاچینە، پەیژە، قاڵدرمە، نەردەوان،هەر شتێک پێی سەر بکەوی.

معرب- ص.ع(موئەڕەب- muerreb): عەرەبێنراو.

معربد- ا.فا.ع(موئەربید- mu'erbid): بەدخو، شەڕانی، کەسێک بەدمەست بێ و هاوار بکات و خراپە بکات.

معرت- ا.ع(مەئەڕەت- me'erret): گوناح و بەدی، تاوان.

معرج- ا.ع(مەئرەج- me'rec): نەردەوان، قاڵدرمە، پەیژە، پاچینە.

معرض- ا.ع(موئریز- mu'riz): پیشانگا، نمایشگە.

معرف- ا.فا.ع(موئەریف- mu'erif): ناسێنەر.

معرفت- مص.م.ع(موئریفەت- me'rifet): ماریفەت، زانست و زانیاریان، ناسین و زانینی شتێک.

معرق- ا.فا.ع(موئەریغ- mu'erix): مایەی ئارەقە کردنەوە.

معرق- ص.ع(موئەرەغ-mu'erex): پیاوی داڵە گۆشت، شەرابی ئاوێتە بە ئاو.

معرک- ا.ع(مەئرەک- me'rek): مەیدانی شەڕ..

معروض- ا.مف.ع(مەئرووز- me'rûz): پیشاندراو، لەروو.

معروف- ا.مف.ع(مەئرووف- me'rûf): چاکی و کاری چاکە، ناودار، ناسراو.

معری- ا.ص.ع(مەئڕا- mu'erra): رووت.

معری- ص.ن.ع(موئەڕی- mu’errî): خەڵکی مەعەڕە-ی سوریا.

معز- ا.ع(مەئز- me’z): بزن.

معز- ا.فا.ع(موئیزز- mu’izz): عەزیز و هەژی.

معزز- ا.مف.ع(موئەززەز- mu’ezzez): هێژا، گران و بە قەدر.

معزم- ا.فا.ع(موئەززیم- mu’ezzim): ئەفسونگەر.

معزول- ا.مف.ع (مەعزوول-me’zûl): لەکارلابراو، بێکارو گۆشەگیر.

معزی- ا.فا.ع(موئەززی- mu’ezzî): سەرخۆشیکەر.

معزی- ا.مف.ع(موئەززا- mu’ezza): تازیەدار، سەرخۆشی لێکراو.

معسر- ص.ع(موئسیر- mu’esir): هەژار، دەستکورت، کەسێک تووشی دەستکورتی بووبێ و نەتوانێ قەرزی خۆی بداتەوە.

معسر- ا.فا.ع(موئەسسیر- mu’essir): دژوارکار.

معسکر- ا.ع(موئەسکەر- mu’esker): ئۆردوگا، لەشکرگە.

معسور- ص.ع(مەئسوور- me’sûr): دژوار.

معشار- ا.ع(میئشار- mi’şar): دەیەک.

معشر- ا.ع(مەئشەر- me’şer): جماعەت، کەس و کارو خزم و خۆیشان.

معشوق- ا.مف.ع(مەئشووغ- me’şûx): دلبەر.

معشوقە- ا.مف.ع(مەئشووغە- me’şûxe): ماشوقە.

معصار- ا.ع(میئسار- mi’sar): ئامێرێکە بۆ گوشینی شتێک تا شیلەکەی بگرن، عەسارە، گوشەر.

معصر- ا.ع(میئسەر- mi’ser): عەسارە، بۆ گرتنی ئاوی ترێ یان میوەی دی.

معصرات- ا.ع(موئسیرات- mu’sirat): هەوری تەڕو پڕ باران.

معصفر- ص.ع(موئەسفەر- mu’esfer): زەرد، جلی زەرد.

معصم- ا.ع(میئسەم- mi’sem): مەچەکی دەست.

معصوم- ا.مف.ع(مەئسوم- me’sûm): کەسێک لە ژیانیا گوناهی نەکردبێ، لە گوناح بەدەر.

معصومە- ا.مف.ع(مەئسوومە- me’sûme): پاکیزە، پاک و دوور لە هەر گوناهێک.

معصیت- ا.ع(مەئسییەت- me’siyet): گوناح، سەرپێچی.

معضل- ص.ع(موئزیل- mu’zil): سەخت و دژوارو ناشیرین و ناحەز، گرفت.

معضلە- ص.ع(موئزیلە- mu’zile): دژورای، گیروگرفت.

معطر- ص.ع(موئەتتەر- mu’etter): بۆنخۆش.

معطف- ا.ع(مەئتیف-mu’tif): گەردن، عەبا، شانێل، پاڵتۆ، پاڵتۆی بارانی.

معطل- ا.فا.ع(موئەتتیل- mu’ettil): تەعتیل کار، کەسێک کەنکۆڵی لە بوونی خوا بکات.

معطل- ا.مف.ع(موئەتتەل- mu’ettel): بێکار.

معطلە- ا.ع(موئەتتیلە- mu’ettile): پەیڕەوانی مەزهەبی تەعتیل، ئەمانە گروپگەلێک بوون نکوڵییان لە سیفەتێن یەزدان و ناوێن یەزدان دەکرد.

معطوف- ا.مف.ع(مەئتووف- me’tûf): وشەیەک ببرێتەوە سەر وشەی پێش خۆی، شتێک مایەی بایەخ پێدان بێ.

معطی- ا.فا.ع(موئتی- mu’tî): بەخشندە.

معظم- ص.ع(موئزەم- mu’zem): زۆربەی شتێک، گەورە.

معظم- ا.مف.ع(موئەززەم- mu’ezzem): کەسێک کە بە گەورە بژمێردرێ، مەزن.

معظمه- ا.ع(موئزەمە-mu’zeme): پێشهات و رووداوی قورس و ناخۆش، کاری گەورە.

معظمه- ا.مف.ع(موئەززەمە- mu’ezzeme): مەزن، گەورە (بۆ مێ).

معفو- ا.مف.ع(مەئفوف- me’fuv): بەخشراو، عەفوکراو.

معقب- ا.فا.ع(موئەغغیب- mu’exxib): ماتەڵ بوو، درەنگ کەوتوو، دواخەر.

معقبات- ا.ع(موئەغغیبات- mu’exxibat): فریشتەێن رۆژ و شەو.

معقد- ا.ع(مەئغید- me’xid): جمگە.

معقد- ا.مف.ع(موئەغغەد- mu’exxed): گرێدراو، گرێ دراو، ئاڵۆز، قسەی ئاڵۆزو بەگرێ.

معقرب- ص.ع(موئەغرەب- mu’exreb): خوار، کەچ، چەماوە، مەدەدکاری بەهێز.

معقرب- ا.ع(موئەغریب- mu’exrib): شوێنێ کولاژدەمی زۆربێ.

معقل- ا.ع(مەئغیل- me’xil): قەلا، پەنا، بورج، کێوی بەرز.

معقود- ا.مف.ع(مەئغوود- me’xûd): گرێدراو.

معقول- ا.مف.ع(مەئغوول- me’xûl): ئەوەی ئەقڵ پەسندی بکات، پەسندی ئەقڵ.

معکن- ص.ع(موئەککەن- mu’ekken): ورگن، کەسێک لە قەڵەویدا گۆشتی ورگی چین چین کەوتبێتە سەر یەک.

معکوس- ص.ع(مەئکووس- me’kûs): ئاوەژوو، سەرەونخون، ژێروبان، پێچەوانە.

معلا- ص.ع(موئەللا- mu’ella): هەڵکراو، بەرزکراو، پایەبەرز.

معلات- ا.ع(مەئلات- me’lat): شەرەف و سەرفرازی، گەورەیی و پایەبەرزی.

معلاق- ا.ع(میئلاغ- mi’lax): ئەوەی کە شتێکی پێوە هەڵواسرێ، بزمار، سنگ.

معلف- ا.ع(مەئلەف- me’lef): ئاخور.

معلق- ا.مف.ع(موئەللەغ- mu’ellex): هەڵواسراو، ئاوێزان.

معلق زدن- مص.م(موئەلەغ زەدەن- mu’elexzeden): تەقڵەلێدان.

معلقه- ا.مف.ع(موئەللەغە- mu’ellexe): هەڵواسراو، ژنێ کە مێردەکەی دیار نەبێ و نە بە مێردار حەساو بکرێ و نەبە تەلاقدراو، هەر یەکێک لە حەوت قەسیدە بەناوبانگەکەی کەڵە شاعیرانی عەرەبی سەردەمی جاهیلی کە لە کابەدا هەڵواسرابوون.

معلل- ا.فا.ع(موئەللیل- mu’ellil): بەیانکەری هۆ.

معلم- ص.ع(موئلەم- mu’lem): نیشانەکراو، نیشاندار.

معلم- ا.ع(مەئلەم- me’lem): ئەو نیشانەو عەلامەتانەی لە کەناریێن رێگە دادەنرێن بۆ رێنوێنی.

معلم- ا.فا.ع(موئەللیم- mu’ellim): فێرکار، مامۆستا، موعەلیم.

معلم- ا.مف.ع(موعەللیم- mu’ellim): تەعلیم دراو، فێرکراو.

معلول- ا.مف.ع(مەئلوول- me’lûl): نەخۆش و دەغەزار، شتێ کە بە بەڵگەو هۆکار سەلمێنرابێ.

معلوم- ا.مف.ع(مەئلووم- me’lûm): مەعلوم، ئاشکرا، زانراو.

معلی- ص.ع(موئەللا- mu’ella): پایەبەرز، گەورە، هەڵکراو.

معما-ا.ع(موئەمما-mu’emma): مەتەڵ، قسەیەک بە رەمزو هێما مەبەستێک دەربڕێ، گۆنگ.

معمار- ا.ص.ع(میئمار- mi’mar): تەلارکار، ئەندازیاری تەلارکاری.

معمر- ص.ع(موئەممەر- mu’emmer): تەمەن درێژ، پیری بە ساڵاچوو.

معمم- ص.ع(موئەممەم- mu’emmem): عەمامە لەسەر.

معمودیه- ا.ع(مەئموودییه- me'mûdiye): رێ و رەسمێکی مەسیحیانه کە بە شێوازی تایبەتی غوسلّی منالّ دەدەن.

معمور-ا.مف.ع(مەئموور-me'mûr): ئاوەدان.

معمول- ا.مف.ع(مەئموول- me'mûl): کارکراو، دروستکراو، رێ و رەسم.

معمی- ا.ص.ع(موئەمما- mu'emma): مەتەلّ، لوغز، قسەیەک بە ئاسانی نەیەتە حالّی بوون، گۆنگ.

معن- ص.ع(مەئن- me'n): درێژ، کورت، کەم، زۆر.

معنبر- ص.ع(موئەنبەر- mu'enber): عەنبەرین، شتێ کە تێکەلّ بە عەنبەرو بۆنی خۆشکرابێ.

معنون- ص.ع(موئەنڤەن- mu'enven): کتێبی عینواندار.

معنوی- ص.ن.ع(مەئنەڤی- me'nevî): باتینی، حەقیقی، مەعنەوی.

معنی- ا.ع(مەئنا- me'na): واتا، مانا، مەبەست.

معوج- ص.ع(موئڤەج- mu'vec): چەوت، خوار، گێر، چەماوە.

معوق- ا.مف.ع(موئەڤڤەغ- mu'evvex): سەقەت.

معول- ا.ع(میئڤەل- mi'vel): زەنگن، کولینگ، پاچ، قازمە.

معول- ص.ع(موئەڤڤەل- mu'evvel): جێی متمانەو باوەڕ، پەنا.

معونت- ا.مص.ع(مەئوونەت- me'unet): هاوکاری کردن، یارمەتی دان.

معوی- ص.ن.ع(میئەڤی- mi'evî): ڕێخۆلّەیی.

معهد- ا.ع(مەئهەد- me'hed): یانە، شوێنی خڕبوونەوەی خەلّکی، شوێنی قەرار.

معهود- ا.مف.ع(مەئهود- me'hûd): کۆن، ناسراو، بینراوو ناسراو، ئەهەد کردوو.

معی- ا.ع(مەئی- me'î): ڕێخۆلّە.

معیار- ا.ع(میئیار- mi'yar): پێوەر، ئەندازەو پێوانە، سەنگی مەحەک و تەرازوو.

معیب- ص.ع(مەئیب- me'îb): عەیبدار، نوقستانو نا تەواو.

معیت- مص.ع(مەئییەت- me'îyet): پێکەوە بوون.

معید- ص.ع(موئید- mu'îd): زیرەک، بە ئەزموون، کارامە، کەسێک کارێک دووبارە بکاتەوە، ئەوەی وانە بۆ قوتابییان دووبارە بلّێتەوە.

معییر- ا.فا.ع(موئەییر- mu'eyyir): عەیارگر، عەیارگیر، عەیب گۆ.

معیشت- ا.ع(مەئیشەت- me'îşet): ژیان و مەعیشەت، ژیان و بژێوی.

معیل- ص.ع(موئیل- mu'îl): عایلەدار، خودان عیال، مندالّدار، خێزاندار.

معین- ا.فا.ع(موئین- mu'în): کۆمەک کار، یارمەتی دەر.

معین- ص.ع(مەئین- me'în): ئاوێک بڕوات، ئاوی پاک و ڕەوان.

معین- ا.مف.ع(موئەییەن- mu'eyyen): دیاریکراو.

معیوب- ا.مف.ع(مەئیووب- me'yûb): عەیبدار، خەوشدار، نا دروست و نا تەواو.

مغ- ا(موغ- mux): موغ، پێشەوای ئاینی زەردەشتی.

مغ- ا.ص(مەغ- mex): ڕۆخانە، ڕووبار، قولّ، چالّ.

مغابن- ا.ع(مەغابین- mexabin): باخەلّ، بێخی ڕان.

مغاث- ا.ع(موغاس- muxas): جۆرە درەختێکە.

مغار- ا.ع(مەغار- mexar): مەغارە، ئەشکەوتی گەورەو قولّ.

مغارس- ا.ع(مەغاریس- mexaris): نەمامگە، نەمامجارِ، شەتڵجارِ.

مغارم- ا.ع(مەغاریم- mexrim): غەرامە، سزا.

مغازله- مص.ع(موغازەلە- muxazele): ئاشقێنی دەگەڵ ژناندا، دڵداری، ئەڤینی.

مغازه- ا.فر(موغازە- muxaze): موغازە، عەمار، دوکان، کۆگە، مەخزەن.

مغافصت- مص.ع(موغافەسەت- muxafeset): پەلاماردان و هێرش بردنی لەنکاو.

مغاک- ا.ص(مەغاک- mexak): کون، موغارە، شوێنی چاڵ و قووڵ.

مغاکچه- ا.ص(مەغاکچە- mexakçe): چاڵی بچووک، کونی بچووک، مەغارۆکە.

مغالبه- مص.ل.ع(موغالەبە- muxalebe): زاڵبوون بەسەر یەکدیدا.

مغالطه- مص.ع(موغالەتە- muxalete): بەغەڵەتبردنی یەکتر.

مغالظه- مص.ع(موغالەزە- muxaleze): دژمنایەتی کرن، بوغزاندنی یەکتری.

مغامز- ا.ع(مەغامیز- mexamiz): غەیبت و بەدگۆیی.

مغامز- ا.ع(موغامیز- muxamiz): دەلاک، دەلاکی حەمام.

مغایر- ص.ع(موغایر- muxayir): جیاواز.

مغایرت- مص.ع(موغایەرەت- muxayeret): دژایەتی کردنی یەک.

مغبن- ا.ع(مەغبین- mexbin): بێخی ڕان.

مغبوط- ا.مف.ع(مەغبووت- mexbût): خۆزیا پێ خوازراو، حەسوودی پێ براو.

مغبون- ا.مف.ع(مەغبوون- mexbûn): فریوخواردوو لە سەوداو معامەلەدا، غەدرلێکراو.

مغتبط- ا.فا.ع(موغتەبیت- muxtebit): حەسود، خۆزیا خواستە.

مغتذی- ا.فا.ع(موغتەزی- muxtezî): نان خواردوو .

مغتسل- ا.ع(موغتەسەل- muxtesel): غوسڵخانە.

مغتنم- ا.مف.ع(موغتەنەم- muxtenem): دەرەفەتی قۆزراوە.

مغذی- ا.فا.ع(موغەززی- muxezzî): خواردن دەر، شتێ کە مەوادی خۆراکی باشی تێدابێ.

مغرب- ا.ع(مەغریب- mexrib): خۆرنشین.

مغربل- ص.ع(موغەربەل- muxerbel): هەتیوچە، ناکەس بەچە، کوشتوی ئاوسیاگ.

مغرس- ا.ع(مەغریس- mexris): شوێنی دارچاندن، نەمامگە، نەمامجارِ، شەتڵجار.

مغرض- ص.ع(موغریز- muxriz): غەرەزدار، بەدنیاز، کینەلە زگ، بوغز لەزگ.

مغرف- ص.ع(میغرەف- mixref): ئەسپی تیژڕەو، سواری تیژڕەو.

مغرف- ا.فا.ع(موغریف- muxrif): ئاو هەڵگرتن بە مشت.

مغرم- ا.ع(مەغرەم- mexrem): غەرامەت، جەزا.

مغرم- ص.ع(موغرەم- muxrem): گیرۆدەی قەرزو غەرامەت، شەیدای شتێک.

مغرور- ص.ع(مەغرور- mexrûr): کەسێک تەماع بکاتە حەرام، فریوخواردوو، هەڵخەڵەتاو.

مغز- ا(مەغز- mexz): مێشک، مۆخ.

مغز تیره- ا.مر(مەغزی تیرە- mexzi tîre): رستێکی سپیە بە ئەستووری قامکێ دەبێ کە لە نێو ئێسکەکانی مۆرەغەی پشت دایە، مۆخ.

مغزل- ا.ع(میغزەل- mixzel): تەشی.

مغسل- ا.ع(مەغسەل- mexsel): مردە شۆر خانە.

مغسول- ا.مف.ع(مەغسوول- mexsûl): شۆردراو.

مغشوش- ا.مف.ع(مەغشوش- mexşûş): غەش لێکراو، ناخالیسە، غەشدار.

مغشی- ا.مف.ع(مەغشی- mexşî): لەهۆشچوون، لەخۆچوون، بوورانەوە.

مغص- ا.ع(مەغس- mexs): زگئێشە، پێچ و ژانە سک.

مغصوب- ا.مف.ع(مەغسووب- mexsûb): زەوتکراو، داگیرکراو، غەسپ کراو.

مغضوب- ا.مف.ع(مەغزوب- mexzûb): بەرتوورە، توورە لێ بوون.

مغفر- ا.ع(میغفەر- mixfer): زرێیەکە لە ژێر کڵاوخودەوە لەسەر دەکرێ.

مغفرت- مص.م.ع(مەغفیرەت- mexfiret): چاوپۆشین لە گوناح و خەتای کەسێک، بەخشینی گوناح.

مغفل- ص.ع(موغەففەل- muxeffel): نەزان، گێل، کەم ئەقڵ.

مغفور- ا.مف.ع(مەغفوور- mexfûr): خوالێخۆشبوو، رەحمەتی.

مغلطه- ا.ع(مەغلەتە- mexlete): قسەیەک یەکێک بە هەڵەو سەهودا بەرێ.

مغلظ- ص.ع(موغەللەز- muxellez): توند، سەخت.

مغلق- ا.مف.ع(موغلەق- muxlex): داخراو.

مغلوب- ا.مف.ع(مەغلووب- mexlûb): بەزیوو، تێشکاو، خرچاو، بەستەزمان.

مغلوط- ص.ع(مەغلووت- mexlût): عەڵەتدار.

مغلول- ا.مف.ع(مەغلوول- mexlûl): کەسێک کۆت و زنجیری لە گەردن کرابێ، کەسێک یەجگار تینوو بێ..

مغمز- ا.ص.موغەممیز- muxemmiz): دەلاک.

مغمز- ا.ع(مەغمەز- mexmez): شوێنێ بۆ ئیرادگرتن و بەدگۆیی.

مغموم- ص.ع(مەغمووم- mexmûm): خەمناک و غەمگین.

مغناطیس- ا.ع(مەغناتیس- mexnatîs): موگناتیس.

مغند- ا(موغوند- muxund): دومەڵ، گرێ لە گۆشتا، هەر شتێ خرپێ.

مغنی- ا.فا.ع(موغنی- muxnî): بێ نیاز، بێ پێویستی.

مغنی- ا.فا.ع(موغەننی- muxennî): موتریب، گۆرانی بێژ.

مغوار- ص.ع(میغڤار- mixvar): تالانچی و شەڕکەر.

مغیب- مص.ل.ع(مەغیب- mexîb): ئاوابوون، دیارنەمان، دوور بوون.

مغیب- ا.مف.ع(موغەییەب- muxeyyeb): ئاواکراو، دوورخراوە، پەنهان کراو.

مغیث- ا.فا.ع(موغیس- muxîs): فریاڕەس.

مغیر- ا.فا.ع(موغیر- muxîr): تالانچی و پەلاماردەر.

مغیر- ا.مف.ع(موغەییەر- muxeyyer): گۆڕاو.

مغیر- ا.فا.ع(موغەییر- muxeyyir): بگۆڕ، مایەی گۆڕان، ناجێگیر.

مغیلان- ا(موغیلان- muxîlan): دارێکی دڕکاوییە.

مفاتح- ا.ع(مەفاتیھ- mefatih): کلیلان.

مفاتیح- ا.ع(مەفاتیھ- mefatîh): کلیلان.

مفاجات- مص.ل.ع(موفاجات- mufacat): نشکێـــڤـــایان، لەپڕ، لە پڕاهاتن، لەنکاودا پەلاماردان.

مفاخر- ا.ع(مەفاخیر- mefaxir): شانازی و فەخران.

مفاخره- مص.ل.ع(موفاخەرە- mufaxere): خۆ هەڵکێشان بەسەر یەکتردا، بەخۆ نازین، کشوفشی.

مفارش- ا.ع(مەفاریش- mefariş): فەرش و رایەخان.

مفارق- ا.ع(مەفاریغ- mefarix): خەتی ناوەندی سەر لە ئاکامی شانەکردن، مەفرەق، دووڕێیان و چوار ڕێیان.

مفارقت- مص.ل.ع(موفارەغەت- mufarexet): لێکترازان، جیابوونەوە لێکدی، جیایی و دووری.

مفازه- ا.ع(مەفازە- mefaze): شوێنی رزگاری و پەناگە، جێی مردن و نەمان، بیابانی وشک و بێ ئاو، کەویر.

مفاسد- ا.ع(مفاسید- mefasid): مایەی خراپی و گەندەڵی.

مفاصات- مص.ع(موفاسات- mufasat): جیاکردنەوەی شتێک لە شتێک، یەکلاکردنەوەی حیساب.

مفاصل- ا.ع(مەفاسیل- mefasil): جومگەکان.

مفاکهه- مص.ل.ع(موفاکەهە- mufakehe): سوعبەتکردن، شوخیکردن.

مفاوز- ا.ع(مەفاڤیز- mefaviz): شوێنی رزگاری، بیابانی وشک و بێ ئاو.

مفاوضه- مص.ل.ع(موفاڤەزە- mufaveze): شەریک بوون و یەکسانی لە کارێکدا، گفتوگۆ کردن.

مفاهیم- ا.ع(مەفاهیم- mefahîm): ماناو چەمکان.

مفت- ص(موفت- muft): خۆڕایی، ئەوەی بە بەلاش دەست دەکەوێ، موفت.

مفتاح-ا.ع(میفتاه-miftah): کلیل، وازکەر.

مفتتن- ا.مف.ع(موفتەتەن- mufteten): کەسێک کەوتبێتە ناو فیتنەوە.

مفتح- ا.ع(میفتەه- mifteh): کلیل، وازکەر.

مفتح- ا.فا.ع(موفەتتیە- mufettih): بکەرەوە.

مفتخر- ا.فا.ع(موفتەخیر- muftexir): شانازی کەر، فەخرکەر، خۆهەڵکێش.

مفتخوار- ص.فا.ع(موفتخار- muftxar): موفتەخۆر، مشەخۆر، ئەوەیماڵی خەڵکی بە خۆڕایی بخوات، کەسێک کە بێ رەنج و زەحمەت شتێکی دەست بکەوێ.

مفترس- ا.فا.ع(موفتەریس- mufteris): درندە، هۆڤ.

مفترض- ا.مف.ع(موفتەرەز- mufterez): فەرزکراو، واجب ولازم.

مفترق- ا.فا.ع(موفتەریغ- mufterix): جیا، پەراگەندە، جیاکەرەوە.

مفتری- ا.فا.ع(موفتەری- mufterî): بوختانکەر.

مفتش- ا.فا.ع(موفەتیش- mufettiş): موفەتیش، سەرپەرشتیار.

مفتضح- ص.ع(موفتەزەه- muftezeh): ریسوا، دیار.

مفتعل- ا.ع(موفتەئەل- mufte'el): کاری گەورەو دژوار، کاری بێ پێشینەو دەستکرد.

مفتقد- ا.مف.ع(موفتەغەد- muftexed): گوم بووگ، لە دەست چووگ.

مفتقر- ص.ع(موفتەغیر- muftexir): ئاتاج، هەژار، بێنەوا.

مفتن- ا.فا.ع(موفەتتین- mufettin): ئاژاوەچی، فیتنەگێڕ.

مفتن- ا.مف.ع(موفەتتەن- mufetten): گیرۆدەی ئاژاوەوە، شەیدا، ئاشق.

مفتوح- ا.مف.ع(مەفتووە- meftûh): کراوە، واز، وشەیەک سەری هەبێ.

مفتول- ا.مف.ع(مەفتوول- meftûl): بادراو، پێچراو.

مفتون- ا.مف.ع(مەفتوون- meftûn): شەیدا، ئاشق، ئەڤیندار.

مفتی- ا.فا.ع(موفتی- muftî): موفتی، مەلایەک فتوا بدات.

مفحم- ص.ع(موفهەم- mufhem): خامۆش کراو، بێدەنگ کراو، کەسێک لە قسە کردندا هیچ بەڵگەیەکی پێ نەبێ.

مفخر- ا.ع(مەفخەر- mefxer): مایەی فەخرو شانازی، ئەوەی شانازی پێوە بکرێ.

مفخرە- ا.ع(مەفخەرە- mefxere): مایەی فەخرو شانازی.

مفخم- ا.مف.ع(موفەخخەم- mufexxem): گەورەکراو، پیاوی مەزن، گران قەدر، هەژێ.

مفر- ا.ع(مەفەڕ- meferr): مەفەر، ڕێی هەڵاتن، جێی ڕاکردن.

مفرح- ا.فا.ع(موفەڕیە- muferih): شادی هێن، دڵخۆشکەر، دەرمانی بەهێزکردنی دڵ.

مفرد- ا.ص.ع(موفرەد- mufred): تاک.

مفرش-ا.ع(میفرەش- mifreş): فەرش، ڕایەخ.

مفرط- ا.فا.ع(موفریت- mufrit): زۆرو فرە، توندڕەو.

مفرغ- ا(میفرەغ- mifrex): قەڵای، قەڵایی، حەوجۆش.

مفرق- ا.ع(مەفرەغ- merrfrex): مەفرەق، ڕێگەیەک کە ڕێی تری لێ ببێتەوە، خەتی ناوەندی سەر کە لە ئەنجامی شانەکردنی قژ لە ناوەڕاستدا دروست دەبێ، خەتی ناوەندی سەر.

مفرق- ا.فا.ع(موفەریخ- muferrix): جوداکار، تەفریقەگێڕ.

مفروز- ا.مف.ع(مەفرووز- mefrûz): جیاکراوە، هەڵاویردراو، شتێک لە شتێک جیابکرێتەوە.

مفروش- ا.مف.ع(مەفروش- mefrûş): فەرش کراو، ڕاخراو.

مفروض- ا.مف.ع(مەفرووز- mefrûz): فەرزکراو، واجب کراو، ئەوەی خوا بەسەر بەندەی خۆیدا فەرزو واجبی کردووە.

مفروق- ا.مف.ع(مەفرووغ- mefrûx): جیاکراوە، پەراگەندە بوو.

مفسد- ا.فا.ع(موفسید- mufsid): گەندەڵکار.

مفسدە- ا.ع(مەفسەدە- mefsede): مایەی گەندەڵی.

مفسر- ا.فا.ع(مەفەسسیر- mufessir): تەفسیرکار، شرۆڤەکار.

مفصل- ا.ع(مەفسیل- mefsil): جومگە.

مفصل- ا.مف.ع(موفەسسەل- mufessel): فەسڵ، فەسڵکراو، لێک جیاکراوە، بە شەرح و تول و تەفسیل، تێرو تەسەل.

مفضال- ص.ع(میفزال mifzal): پیاوی زۆر زانا.

مفضض- ا.مف.ع(موفەززەز- mufezzez): زیوکفت.

مفضل- ا.مف.ع(موفەززەل- mufezzel): تەفزیل کراو.

مفطر- ا.فا.ع(موفتیر- muftir: ڕۆژوو خۆر، ڕۆژو شکێن، ڕۆژونەگر.

مفطرات- ا.ع(موفتیرات- muftirat): ئەوەی ڕۆژوی پێ بەتاڵ بێ و بشکێ.

مفطور- ا.مف.ع(مەفتوور- meftûr): خولقێنراو، ئەفرێندراو.

مفطوم- ا.مف.ع(مەفتووم- meftûm): مناڵی لە شیر براوە.

مفعول- ا.مف.ع(مەفئوول- mef'ûl): کراو، بەرکار، کەسێک یان شتێک کاری لەسەر کرابێ.

مفقود-ا.مف.ع(مەفغوود- mefxûd): گوم کریاگ، لە دەست چوو.

مفکر- ا.فا.ع(موفەککیر- mufekkir): هزرڤان، بیرمەند، بیریار.

مفلاق- ص.ع(میفلاغ- miflax): ناکەس بەچە، بەرەڵڵا، بێکارە، دەستبەتاڵ.

مفلاک- ص(میفلاک- miflak): دەستبەتاڵ، نەبووە، پەریشان حاڵ.

مفلح- ص.ع(موفلیە- muflih): سەرکەوتوو، ڕزگار.

مفلق- ص.ع(موفليغ- muflix): داهێنەر.

مــــفلوج- ا.مف.ع(مـــەفلووج- meflûc): ئیفلیج بوو.

مفلوک- ص(مەفلووک- meflûk): بەدبەختی لات، لات پاڵەوانی خوا.

مـفوض- ا.فـا.ع(مـوفەڤڤیـز- mufevviz): تەخویل کراو، کەسێک کارێک یان ئەرکێک بە یەکێکی دی بسپێرێ و دەسەڵاتی بداتێ.

مـفنی- ا.فـا.ع(مـوفنی- mufnî): لەناوبەر، فەناکار، فەوتێنەر.

مـفوضـه- ا.ع(مـوفەڤڤیـزە- mufevvize): گروپێکی موسڵمانانە باوەڕیان وایە کە تاک لە کارو کردوەوەی خۆیدا ئازادە.

مـفـهـوم- ا.مف.ع(مـەفـهـووم- mefhûm): زانراو، فامکراو، چەمک، فامراو.

مفید- ا.فا.ع(موفید-mufîd): سوودمەند، بەسوود، سوود بەخش.

مـــفــــیق- ص.ع(مـــوفـــیغ- mufix): هۆشمەند، داهێنەر، شاعیرێک کە قسەی سەیر بێنێتەوە.

مـقـابح- ا.ع(مـەغـابیـهـ- mexabih): دزێو، ناشیرین، کرێت، جنێو.

مقابحه- مص.ع(موغـابەهە- muxabehe): جنێودان بەیەکدی، شەڕە جنێو.

مقابر- ا.ع(موغابیر- muxabir): گۆڕستان، قەورستان.

مقابض-ا.ع(مەغابیز- mexabiz): دەسک، دەسکان.

مــقــابل- ص.ع(مــوغـــابیـل- muxabil): ڕووبەڕوو، بەرانبەر، لە هەمبەر.

مـقـابله- مص.ع(مـوغـابەلە- muxabele): ڕووبەڕوو بوون، ڕووبەڕوو کردن.

مـقـاتل- ا.ع(مـەغـاتیل- mexatil): جـێی کوشتن.

مـقـاتل- ا.فـا.ع(مـوغـاتیـل- muxatil): جەنگاوەر، شەڕکەر.

مقـاتله- مص.ل.ع(مـوغـاتەلە- muxatele): شەڕکردن.

مــقـــادیر- ا.ع(مـــەغـــادیر- mexadîr): ئەندازەکان.

مـــقــــاربت- مص.ل.ع(مــــوغــــارەبەت- muxarebet): نزیکبوونەوە لەیەک، گانکردن.

مــقـــارن- ص.ع(مـــوغـــارین- muxarin): هاوڕێ، هاودەم.

مقـارنه- مص.ل.ع(موغـارەنە- muxarene): لێک نزیک بوونەوە، بوون بە یارو هاوڕێ.

مقاسات- مص.ل.ع(موغاسات- muxasat): ڕەنجکێشان، زەحمەتکێشان.

مـقـاسم- ا.ع(مـەغـاسیم- mexasim): جـێی دابەشکردن.

مقاسمه- مص.ع(موغاسەمە- muxaseme): دابەشکردنی شـتـێک، سـوێنددانی کـەسـێک، سوێندخواردن بۆ کەسێک.

مـقـاش- ا(مـەغـغـاش- mexxaş): مـەقـاش، موکێش.

مـقـاصـد- ا.ع(مـەغـاسـیـد- mexasid): مەبەست و مرادان.

مـقـاطع- ا.ع(مـەغـاتیـع- mexati’): شـوێنی بڕین، شـوێنی جـودایی، کۆتایی قسـە، دوا بەیتی غەزەل یان قەسیدە.

مقـاطعه- مص.ع(مـوغـاتەئە- muxate’e): لێک دابڕان، بڕینی پەیوەندی و هاتوچۆ.

مـقـاعـد- ا.ع(مـەغـائیـد- mexa’id): جـێی دانیشتن، قوون.

مقال- مص.م.ع(مەغال- mexal): قسەگوتن، گفتوگۆ، گوتار.

مــقـــاله- مص.م.ع(مـــوغـــالە- mexale): قسەکردن، گفتوگۆ، گوتار.

مـقـالیـد- ا.ع(مـەغـالیـد- mexalid): کلیلان.

مـقـام- ا.ع(مـەغـام- mexam): شـوێن یان کات، پلەو پایە.

مقام- ا.ع(مەغام- mexam): شوێنی وەستان، جێی پێ، پایە، پلە.

مقامات- ا.ع(مەغامات- mexamat) مەجلیس، خوتبە.

مقامر-ا.فا.ع(موغامیر- muxamir): قومارباز.

مقامره- مص.ل.ع(موغامەرە-muxamere): قومارکردن، قوماربازی.

مقامه- ا.ع(مەغامە- mexame) مەجلیس، جێی دانیشتن، دەستەیەک لە خەڵکی، خوتبە یان حیکایەت یان بابەتێک کە لە کۆڕێکدا بخوێنرێتەوە.

مقاود- ا.ع(مەغاڤید- mexavid): جڵەو، هەوسار، رەشمە، لغاو.

مقاوله- مص.ل.ع(موغاڤەلە- muxavele): قەول و قەرارکردن، گفتوگۆ کردن لەگەڵ کەسێکدا.

مقاوم- ا.فا.ع(موغاڤیم- muxavîm): بەرەڤان، بەرگریکار، مکوم.

مقاومت- مص.ل.ع(موغاڤەمەت- muxavemet): بەرەڤانی کرن، بەرگریکردن، بەرهەڵستن، مکومی.

مقایسه- مص.م.ع(موغایەسە-muxayese): بەراوردکردن.

مقبره- ا.ع(مەغبەرە- mexbere): گۆڕ، قەورستان.

مقبض- ا.ع(مەغبەز- mexbez): دەسک، دەسکی شمشێرو ئەو شتانە.

مقبل- ا.فا.ع(موغبیل- muxbil): ئایندە، بەختەوەر، بە یەغباڵ.

مقبوض-ا.مف.ع(مەغبوز-mexbûz):گیراو.

مقبول- ا.مف.ع(مەغبوول- mexbûl): قەبوڵ کراو، پەسند کراو.

مقت- مص.ل.ع(مەغت- mext): بێزاربوون لە کەسێک، بێزاری، نەفرەت، دژمنایەتی.

مقتبس- ا.فا.ع(موغتەبیس- muxtebis): گرگرتوو، وەرگر، سوود وەرگر.

مقتبس- ا.مف.ع(موغتەبەس- muxtebes): وەرگیراو، بابەتێک کە لەکەسێکی دی وەرگیرابێ و سوودی لێ بینرابێ.

مقتحم- ا.فا.ع(موغتەهیم- muxtehim): بێ پەروا، کەسێک بێ بیرکردنەوە مل بە کاری ترسناکەوە بنێ.

مقتدا- ا.مف.ع(موغتەدا- muxteda): پێشەوا، کەسێک کە خەڵکی دووی بکەون.

مقتدر- ص.ع(موغتەدیر- muxtedir): بەتوانا، توانادار.

مقترن- ص.ع(موغتەرین- muxterin): هاوڕێ و هاوەڵ.

مقتصد- ص.ع(موغتەسەد- muxtesed): دەستگرەوە، میانەڕەو.

مقتضب- ا.مف.ع(موغتەزەب-muxtezeb): براو، شیعرێ بە زارەکی و راستەوخۆ بگوترێ.

مقتضی-ا.فا.ع(موغتەزی- muxtezî): خوازیار، شایستە، موستەهەق، لایەق.

مقتضی- ا.مف.ع(موغتەزا- muxteza): داواکراو، خوازراو.

مقتفی- ا.مف.ع(موغتەفی- muxtefî): شوێن پێ هەڵگرتنی کەسێک، دوو کەوتنی کەسێک.

مقتل- ا.ع(مەغتەل- mextel): جێی کوشتن، کوشتنگە.

مقتنع- ا.مف.ع(موغتەنیء- muxteni’): قەناعەت کەر.

مقتنی- ا.فا.ع(موغتەنا- muxtena): بەدەست هاتوو، بەدەست هێنراو.

مقتنی- ا.فا.ع(موغتەنی- muxtenî): بەدەست هێنەر.

مقتول- ا.مف.ع(مەغتول- mextûl): کوژراو.

مقحم- ص.ع(موغهەم- muxhem): لاواز، سست، خاو.

مقدار- ا.ع(میغدار- mixdar): بڕ، ئەندازە، میقدار.

مقدام- ص.ع(میغدام- mixdam): دلاوەر، ئازا، پێشرەو.

مقدر- ا.مف.ع(موغەددەر- muxedder): قەدەر، چارەنووس، ئەوەی لە چارەنووسرابێ.

مقدرت- مص.ل.ع(مەغدیرەت- mexdiret): توانا هەبوون، هێزو توانایی.

مقدس- ا.ع(مەغدیس- mexdis): شوێنی پاک و خاوێن و پیرۆز.

مقدس- ص.ع(موغەددەس- muxeddes): پاک و پاکیز، بێ خەوش.

مقدم- مص.ع(مەغدەم- mexdem): گەڕانەوە لە سەفەر، کاتی هاتن.

مقدم-ا.فا.ع(موغدیم- muxdim): پێشڕەو، دلێرو بوێرو ئازا، نەترس.

مقدم- ص.ع(موغەددەم- muxeddem): پێش، پێشرەو، لەپێش، لە ریزی پێشەوە.

مقدمه- ا.ع(موغەددیمە- muxeddime): سەرەتا، پێشەکی، دەستپێک، پێشڕەوی لەشکر.

مقدور- ا.مف.ع(مەغدور- mexdûr): لە چارەنووسراو، تواناداری.

مقر- ا.ع(مەغەر- mexerr): مەقەڕ، بارەگا.

مقر- ا.فا.ع(موغیر- muxir): ئیعتراف کەر، دانپیانەر.

مقراض- ا.ع(میغراز- mixraz): قەیچی، مقەست، دوات.

مقرب- ا.مف.ع(موغەرەب- muxerreb): نزیک خراوە، ئەوەی لە کەسێک نزیک بووبێتەوەو پلەو پایەیەکی لا پەیدا کردبێ.

مقرر- ا.مف.ع(موغەڕەڕ- muxererr): قەرار دراو، جێگیرو بەرقەرار بوو.

مقرعه- ا.ع(میغرەئە- mixre'e): قامچی، شەلاق.

مقرمه- ا.ع(میغرەمە- mixreme): چەرچەفی رەنگینی نەخشین کە لەسەر فەرش یان جێگە رابخرێ، چەرچەف.

مقرنس- ص.ع(موغەرنەس- muxrnes): میچ یان گومەزی گەچکاری (نەخش و نیگاری بەگەچ).

مقروض- ا.مف.ع(مەغرووز- mexrûz): بردراو، قەردار، قەرزار.

مقروع- ا.مف.ع(مەغرووء- muxrû'): لێدراو، گەورەو مەزن.

مقرون- ا.مف.ع(مەغرون- mexrûn): نزیک لە یەکدی، پەیوەست بەیەکەوە.

مقره- ا.ع(مەقەرە- mexere): گۆزەی بچوک، حەوزی بچوک.

مقری- ا.فا.ع(موغریئ- muxrî'): قورئان خوێن، کەسێک قورئان فێری خەڵکی بکات.

مقسط- ا.فا.ع(موغسیت- muxsit): دادگەر، دادپەروەر، عادیل.

مقسم- ا.فا.ع(مەغسیم- mexsim): جێی دابەشکردن.

مقسم- ا.فا.ع(موغەسیم- muxesim): دابەشکەر.

مقسم- ا.مف.ع(موغەسەم- muxessem): دابەشکراو، پیاوی خەماوی و جوان.

مقسوم- ا.مف.ع(مەغسووم- mexsûm): دابەشکراو.

مقشر- ا.مف.ع(موغەششەر- muxeşşer): پاک کراو.

مقص- ا.ع(میغەس- mixes): قەیچی، دوات، مقەست.

مقصد- ا.ع(مەغسید- mexsid): جێی مەبەست، مەنزڵ.

مقصر- ا.فا.ع (موغەسسیر- muxessir): تەخسیرکار، درێغی کار.

مقصود- ا.مف.ع(مەغسوود- mexsûd): ویستراو، مەبەستدار.

مقصور- ا.مف.ع(مەغسوور- mexsûr): کورتکراو.

مقصوره- ا.ع(مەغسوورە- mexsûre): ماڵی بچوک، خەڵوەتخانە، سەرای شوورەدار، شوێنی وەستانی ئیمام لە مزگەوتدا، میحراب.

مقضی- ا.مف.ع(مەغزی- mexzî): تەواو بوو، تەواوکراو، رەوابوو.

مقطر- ا.مف.ع(موغەتتەر- muxetter): دڵۆپێنراو.

مقطع- ا.ع(مەغتە- mexte'): شوێنی بڕین، پارچە، کۆتایی قسە، دوا بەیتی غەزەل یان چامە.

مقطع- ص.ع(موغتە- muxte'): پیاوی غەریبی دوورە کەس و کار، لە کۆنا بەکەسێک دەگوترا کە پاشا یان خەلیفە پارچە زەوییەکی دەداێی تا بە دەرامەتی ئەو زەوییە بژێ.

مقطع ا.مف.ع(موغەتتە- muxette'): بڕدراو، بڕاو، کورت.

مقطعات-ا.ع(موغەتتەئات- muxette'at): جلی کورت، هۆزانێن کورت و کێش سووک.

مقطوع- ا.مف.ع(مەغتوو- mextû'): بڕیاگ، پچڕاو.

مقعد- ا.ع.مەغئەد- mex'ed): جێی دانیشتن، کورسی، قوون.

مقعد- ص.ع(موغئەد- mux'ed): نەخۆشی زەمینگیر.

مقعر- ص.ع(موغەئەر- muxe''er): چاڵ، ڕوو چاڵ.

مقفع- ص.ع(موغەفەفە- muxeffe'): سەرشۆڕ، دەست و قامک کۆڵ.

مقفل- ا.مف.ع(موغەفەل- muxeffel): قفڵ دراو.

مقفی- ص.ع(مەغەففا- mexeffa): قافیەدار.

مقل- ا.ع(موغل- muxl): شیرەی درەختێکە کە لە کەنارەکانی دەریای عومان و هندستاندا دەڕوێ.

مقل- ص.ع(موغیلل- muxill): قەلەندەر، هەژار، دەستکورت.

مقلاد- ا.ع(میغلاد- mixlad): کلیل.

مقلاع- ا.ع(میغلاء- mixla'): قۆچەقانی، بەردەقانی، قەڵماسنگ.

مقلب- ا.فا.ع(موغەلیب- muxelib): هەڵگێڕەوە، گۆڕەر.

مقلد- ا.فا.ع(موغەللید- muxellid): لاسایی کەرەوە.

مقلد- ا.مف.ع(موغەللەد- muxelled): پێشەوای ئاینی کە خەڵکی پەیڕەوی بکەن، ئەوەی ملوانکەی لە گەردەن کرابێ، لاسایی کراوە.

مقلوب- ا.مف.ع(مەغلووب- mexlûb): ئاوەژوو، هەڵەوگێڕاو، ژێرو بان.

مقلوع- ا.مص.ع(مەغلوو- mexlû'): کەنارخراو لەکار، لە رەگەوە دەرهێنراو، لە بێخەوە هەڵکێشراو.

مقله- ا.ع(موغلە- muxle): چاو، سپێنەو رەشێنەی چاو، ناوەندی شتێک.

مقمر- ص.ع(موغمیر- muxmir): شەوێک کە مانگە شەوبێ.

مقنع- ا.فا.ع(موغنیئ- muxni'): قانیعکەر.

مقنع- ا.ع(میغنە- mixne'): لەچک.

مقنع- ص.ع(موغەننە- muxenne'): دەمامکدار.

مقنن- ا.فا.ع(موغەننین- muxennin): یاسادانەر، یاساناس.

مقنی- ا.ع(موغەننی-muxennî): بیرهەڵکەن، کارێزکەن، کەسێک کەناڵی ئاو جۆماڵ بکا.

مقوا- ا.ع(موغەڤا- muxevva): مقەوا.

مقوال- ص.ع(میغڤال- mixval): قسەزان، کەسێک بە چاکی و بە روونی مەبەستی خۆی دەربڕێ.

مقود- ا.ع(میغڤەد- mixved): رەشمە، هەوسار، جڵەو.

مقوقس- ا.ع(موغەوغەس- muxewxes): تەیری تەوقدار، ناوی پاشایەکە.

مقول- ا.مف.ع(مەغوول- mexûl): گوتراو، گوتار.

مقوم- ا.فا.ع(موغەڤڤیم - muxevvim): راست کەرەوە، ئەوەی خوارو خێچی شتێک راست بکاتەوە، هەڵسەنگێنەر.

مقوم- ا.مف.ع(موغەڤڤەم- muxevvem): راستکراوە، هەڵسەنگێنراو.

مقوی- ا.فا.ع(موغەڤڤی- muxevvî): بەهێزکەر.

مقهور- ا.مف.ع(مەغهوور- mexhûr): بەزیو، شکست خواردوو.

مقیاس- ا.ع(میغیاس- mixyas): ئەندازە، پێوەر، ئامێری پێوانە یان ئەندازە گرتن.

مقید- ا.مف.ع(موغەییەد- muxeyyed): پابەند، لە کۆت و قەیدا، کۆتکراو.

مقیم- ا.فا.ع(موغیم- muxîm): کەسێک نیشتەجێی شوێنێ بێ، جێگیر.

مقیئ- ا.،فا.ع(موغەیئ- ’muxeyy): شتێک مایەی هێڵنج و رشانەوە بێ.

مک- ا.مص(مەک- mek): مژین، مژتن.

مک- ا(مەک- mek): نێزەی بچووک.

مكابره- مص.ل.ع(موکابەرە- mukabere): شەڕکردن، ململانێ کردن، خۆ بە گەورە نواندن.

مكاتب- ا.ع(مەکاتیب- mekatib): مەکتەب، شوێنی دەرس دانەوە، قوتابخانەی سەرەتایی.

مكاتبه- مص.ل.ع(موکاتەبە- mukatebe): نامە نووسین بۆ یەکتر، نامەگۆڕینەوە.

مكاتیب- ا.ع(مەکاتیب- mekatîb): نامە.

مكار- ص.ع(مەککار- mekkar): حیلەباز، فریودەر.

مكارم- ا.ع(مەکاریم- mekarim): گەورەیی، کەرەم، جوامێری، دڵاوایی.

مكاره- ا.ع(مەکاریه- mekarih): ناپەسندیان، تەنگانەو دژواری، رەنج و مەینەت.

مكاره- ا(مەککارە- mekkare): پیشانگای سالانەی نێو دەوڵەتی، بازاڕێک لە هەموو ساڵێک بۆ ماوەی چەند رۆژێ لە وڵاتێکدا بکرێتەوەو شارەکانی ئەو وڵاتەو وڵاتانی دی کاڵای خۆیان لەو بازاڕەدا پیشان بدەن و، بفرۆشن.

مكاری- ا.فا.ع(موکاری- mukarî): کەسێک کە ئەسپ و وشترو چارەوێیانی دی بەکرێ بدات.

مكاس- مص.ل.ع(میکاس- mikas): چەنەچەنی نێوان کڕیارو فرۆشیار لەسەر نرخی کاڵا.

مكاس- ص.ع(مەککاس- mekkas): باج سێن، خەراجگیر، گومرگ ئەستێن.

مكاسب- ا.ع(مەکاسیب- mekasib): دەستکەوتان.

مكاشفه- مص.م.ع(موکاشەفە- mukaşefe): کەشف کردن، ئاشکراکردن.

مكافات- مص.م.ع(موکافات- mukafat): پاداشت دان.

مكافی- ص.ع(موکافی- mukafî): یەکسان، هاوتا، بەرانبەر.

مكاكفت- ا(مەکاکەفت- mekakeft): رەنج، ئازار، ئافەت.

مكالمه- مص.ل.ع(موکالەمە- mukaleme): قسەکردن لەگەڵ یەکدا، دیالۆگ.

مكامن- ا.ع(مەکامین- mekamin): کەمین، کەمینگا.

مكان- ا.ع(مەکان- mekan): شوێن، جێ.

مكانت- ا.ع(مەکانەت- mekanet): پایە، مەقام.

مكانفه- مص.م.ع(موکانەفە- mukanefe): هاوکاریکردنی یەکدی، یارمەتیدانی یەکتر.

مكانیزه- ا.فر(میکانیزە- mikanîze): میکانیکی کراو، میکانیزەکراو.

مكانیسم- ا.فر(میکانیسم- mikanism): تەرزی ساختمانی شتێک.

مكانيسين- ا.فر(ميكانيسين- mikanîsîn): پسپۆر له ميكانيكدا.

مكانيك- ص.فر(ميكانيك- mikanîk): ميكانيك، هونەری مەكينە سازی.

مكايد- ا.ع(مەكايد- mekayid) فێڵ و دەهۆيان.

مكايده- مص.ل.ع(موكايەدە- mukayede): فێڵ كردن، حيلەكردن.

مكب- ص.ع(موكيبب- mukibb): سەرنگون و سەرەو خوار، ئاوەژوو، كەسێك بەزۆری سەر دانەوێنێ و سەيری زەوی بكات.

مكبر- ا.فا.ع(موكەبيبر- mukebbir): ئەوەی لە نوێژی جەماعەتدا بانگ دەدا.

مكتب- ا.ع(مەكتەب- mekteb): قوتابخانەی سەرەتايی، مەكتەب، شوێنی نووسين، جێی دەرس دان.

مكتتم- ا.فا.ع(موكتەتيم- muktetim): پەنهانكار.

مكتحل- ص.ع(موكتەهيل- muktehil): كەسێك چاوی رشتبێ، چاو بەكل، كەسێك كەوتبێتە تەنگانە.

مكتسب- ا.مف.ع(موكتەسەب- mukteseb): وەدەست هاتگ، بەدەست هێنراو.

مكتسى- ص.ع(موكتەسی-muktesi): جل لەبەر كردوو، پۆشتە.

مكتشف- ا.فا.ع(موكتەشيف- mukteşîf): كەسێك شتێك كەشف و ئاشكرا بكات.

مكتفى- ص.ع(موكتەفی- muktefî): كافی، بەس.

مكتم- ص.ع(موكەتتەم- mukettem): پۆشراوو پەنهان.

مكتوب- ا.مف.ع(مەكتووب- mektûb): نووسراو، نامە.

مكتوم- ا.مف.ع(مەكتووم- mektûm): پۆشراو، شاردراوە، پەنهان.

مكث- مص.ل.ع(مەكس- meks): درەنگ كردن، وەستان، هەڵوەستەكردن، مانەوە.

مكثار- ص.ع(ميكسار- miksar): زۆر بڵێ، چەنەباز.

مكثر- ص.ع(موكسير- muksir): دەوڵەمەند، زەنگين.

مكحل- ا.ع(ميكهەل- mikhel): كل چێوك، كلچۆڤ.

مكحله- ا.ع(موكهەلە- mukhele): كلدان، سورمەدان.

مكحول- ا.مف.ع(مەكهوول- mekhûl): چاوی بە كل رێژراو.

مكدر- ا.مف.ع(موكەددەر- mukedder): تاريك ولێڵ، دڵتەنگ و خەماوی.

مكذب- ا.فا.ع(موكەززيب- mukezzib): بەدرۆخەرەوە، نكوڵی كار.

مكذوب- ا.ع(مەكزووب- mekzûb): درۆ.

مكر- مص.ل.ع(مەكر- mekr): خەڵەتان، فريودان.

مكرر- ا.مف.ع(موكەرەڕ- mukererr): دووبارە، دووبارەكراو.

مكرم- ص.ع(موكەرەم- mukerrem): عەزيز، هێژا، مەزن.

مكرمت- ا.ع(مەكرەمەت- mekremet): گەورەيی، كەرەم، جوامێری، دڵاوايی.

مكرنه- ا(مەكەرنە- mekerne): شنگ، رووەكێكە.

مكروه- ص.ع(مەكرووه- mekrûh): ناپەسند، خراپ، ناڕەوا.

مكره- ص.ع(مەكرەه- mekreh): ناپەسند، بلح.

مكرهه- ا.ع(مەكرەهە- mekrehe): هەر شتێكی ناپەسند، ئەوەی مرۆڤ لێی بێزار بێ.

مكس- مص.ل.ع(مەكس- meks): باج وەرگرتن، خەراج وەرگرتن، مشت و مڕ لە كڕين و فرۆشتندا.

مکس- ا.ع(مەکس- meks): باج، گومرگ.

مکسب- ا.ع(مەکسەب- mekseb): دەستکەوت.

مکسر- ا.ع(مەکسیر- meksir): شوێنی شکست.

مکسر- ا.مف.ع(موکەسسەر- mukesser): شکاو.

مکسور- ا.مف.ع(مەکسوور- meksûr): شکاو، وشەیەک بزوێنی «ژێر»ی هەبێ.

مکشوف- ا.مف.ع(مەکشووف- mekşûf): ئاشکرا بوو، رووت، دانەپۆشراو.

مکعب- ا.مف.ع(موکەئەب- muke''eb): شەش پالۆ.

مکفوف- ص.ع(مەکفووف- mekfûf): نابینا، کوێر.

مکفی- ص(موکفی- mukfî): کیفایەت.

مکل- ا(مەکیل- mekil): زەروو، زالوو.

مکلس- ا.مف.ع(موکەللەس- mukelles): قسلّدار.

مکلف- ص.ع(موکەللەف- mukellef): کەسێک کارو فەرمانێکی خرابێتە ئەستۆ، کەسێک لە رووی شەرعەوە پێویست بێ کارێک جێبەجێ بکات.

مکلل- ا.مف.ع(موکەللەل- mukellel): تاج لەسەر نراو، رازێنراوە.

مکمل- ا.مف.ع(موکەممەل- mukemmel): تەواوکراو.

مکمل- ا.مف.ع(موکەممیل- mukemmil): تەواوکەر.

مکمن-ا.ع(مەکمەن- mekmen): کەمینگە، حەشارگە.

مکنت- ا.ع(موکنەت- muknet): قودرەت، توانا.

مکنسه- ا.ع(میکنەسە- miknese): گسک، گزک.

مکنف- ا.مف.ع(موکەننەف- mukennef): دەوردراو، شتێک قەرەغەکانی کۆکرابێتەوەو هەڵدرابێتەوە.

مکنوز- ا.مف.ع(مەکنووز- meknûz): لە گەنجینەنراو، کۆکراوە.

مکنون- ا.مف.ع(مەکنوون- meknûn): پەنهان کراو، شاردراوە.

مکنی- ا.مف.ع(موکەنا- mukena): کونیەدار، لەقەبدار.

مکو- ا(مەکوو- mekû): مەکۆی جۆلایی، مەکۆی مەکینەی خەیاتی.

مکوک- ا(مەکووک- mekûk): مەکۆ.

مکوکب- ا.مف.ع(موکەوکەب- mukewkeb): نەخشێنراو بەشێوەی ئەستێرە.

مکون- ا.فا.ع(موکەڤڤین- mukevvin): هێنەرە ئارا، ئیجادکەر، دروستکەر، پێکهێنەر.

مکون- ا.مف.ع(موکەڤڤەن- mukevven): بەوجود هێنراو، ئیجادکراو، دروستکراو.

مکی- ص.ن.ع(مەککی- mekkî): خەڵکی شاری مەکە، ئەو سورەتانەی قورئان کە لە مەکە هاتونەتە خوارێ.

مکیاز- ص(میکیاز- mikyaz): لووسکە، حیز، قووندەر.

مکیال- ا.ع(میکیال- mikyal): پێوانە.

مکیث- ص.ع(مەکیس- mekîs): بەسەبر، سەلارو سەنگین، هێدی و بەویقار.

مکیدت- ا.ع(مەکیدەت- mekîdet): حیلە، فێڵ، فریووتەفرەدان.

مکیدن- مص.م (مەکیدەن- mekîden): مژین. مژتن.

مکنده- ا.فا(مەکەندە- mekende): مژەر، کەسێک شتێک بمژێ.

مکیس- ا(میکیس- mikîs): بەزمی سەواو مامەڵە.

مکیس- ص.ع(موکەییەس- mukeyyes): زیرەک، هۆشمەن.

مکیف- ا.فا.ع(موکەییف- mukeyyif): کەیف هێن، مایەی کەیف و خۆشی.

مکین- ص.ع(مەکین- mekîn): خودان پلەو پایە، جێگیرو ئۆقرە گرتوو.

مکینت- ا.ع(مەکینەت- mekînet): سەبر، ئارامی، ویقار، پایەو پلە.

مکینه- ا(مەکینە- mekîne): ئامێری مژین، مژەر.

مگر- (مەگەر- meger): مەگەر.

مگرمج- ا(مەگەر مەج- meger mec): نەهەنگ.

مگس- ا(مەگەس- meges): مێش، مەگەز.

مگسک- ا(مەگەسەک- megesek): مێشی بچووک، هەر شتێک لە مێش بچێ.

مل- ا(مول- mul): شەراب، مەی، لوسکەی حیز.

ملا- ص(موللا- mulla): مەلا.

ملا- ا.ع(مەلەء- mele’): دەستەیەک خەڵک، ئاشکرا، دیار.

ملان- ص.ع(مەلئان- melan): پڕ، تەژی.

ملائک- ا.ع(مەلائیک- melai’k): مەلایەکان، فریشتە.

ملابس-ا.ع(مەلابیس-melabis): جل و بەرگ.

ملابسه- مص.ع(مولابەسە- mulabese): تێکەڵ بوونی شتەکان و بەسەهوچوون.

ملاج- ا(مەلاج- melac): مەلاشوو.

ملاجئ- ا.ع(مەلاجیء- melacî’): پەناگە.

ملاح- ا.ع (میلاھ- milah): نمەک، خوێ.

ملاح- ص.ع(مەللاھ- mellah): کەشتیوان.

ملاحت- مص.ع(مەلاهەت- melahet): سوێر بوون، جوان بوون.

ملاحت- ا.ع(میلاهەت- milahet): کەشتیوانی.

ملاحده- ا.ع(مەلاهیدە- melahide): خوانەناسان، مولحیدان.

ملاحظه- مص.ع(مولاهەزە- mulaheze): تەماشاکردن، سەیرکردنی یەکدی بە گۆشەی چاو، چاودێری کردن، تێبینی.

ملاحم- ا.ع(مەلاهیم- melahim): داستان، شەڕێک خەڵکی زۆری تیا بکوژرێ.

ملاذ- ا.ع(مەلاز- melaz): پەناگە، قەڵا.

ملاز- ا(مەلاز- melaz): زمانە چکۆڵە.

ملازم- ص.ع(مولازیم- mulazim): هاوڕێ، نۆکەر، شتێک هەمیشە بە شتێکی دیبەوە پەیوەست بێ.

ملازمه- مص.م.ع(مولازەمە- mulazeme): لەگەڵ بوونی هەمیشەیی.

ملاس- ا.فر(میلاس- milas): شیلەی چەوەنەری شەکر یان نەی شەکەر.

ملاست- مص.ل.ع(مەلاسەت- melaset): نەرم بوون، نەرمی و هەمواری.

ملاصق- ص.ع(مولاسیغ- mulasix): پێکەوە چەسپیوو.

ملاط- ا.ع(میلات- milat): کەف ماڵ، ئەو قوڕەی کە دیواری پێ سواغ دەدەن، ئەو قوڕەی درزی دیواری پێ سواغ دەدەن، کوێرلەمە، بنکەشی، ئەو قوڕەی لەسەر چینە دیوار رادەدرێ تا چینی دیکەی لەسەر رۆبنرێ.

ملاطفت- مص.ل.ع(مولاتەفەت- mulatefet): لوتف و میهرەبانی کردن لەگەڵ کەسێکدا، نەرمی و چاکی کردن، نامە.

ملاعب- ا.ع(مەلائیب- mela’ib): یاریگە، شوێنی وازی.

ملاعبه- مص.ل.ع(مولائەبە- mula’ebe): گەمەکردن پێکەوە، گەمەکردنی پیاو لەگەڵ ژندا.

ملاعن- ا.ع(مەلائین- melain): ئەوەی مایەی نەعلەت و نەفرەت بێ.

ملاعنه- مص.م(مولائەنە- mula’ene): نەعلەت کردنی یەکدی، نەعلەتاندنی یەکدی.

ملاعین- ا.ع(مەلائین- mela’in): نەفرەت لێکراوان، نەحلەت لێکراوان.

مـلاغـه- ا(مـەلاغـه- melaxe): ئەسکوێ، کەوچکی خواردن تێکردن.

مـلافـه- ا(مـەلافـه- melafe): مـتـيـل، چەرچەف.

مـلاقـات- مص.ع(مـولاغـات- mulaxat): يەكدى ديتن، ديدەنى كردنى يەكدى.

ملاقى- ا.فا.ع(مولاغى-mulaxî): ديداركەر.

مـلاک- ا.ع(مـيـلاک- milak): ئەسڵ و هەوێنى شتێک، بنەماى كارێک.

مـلاک- ا.ع(مـەلاک- melak): فـريشـتـه، مەلايەكە.

مـلاک- ا.ع(مـوللاک- mullak): مـوڵكدار، خودان موڵک، كەسێک زەوى و زارى فرەى هەبێ.

ملال- مص.ل.ع(مـەلال- melal): بێـزاربوون، بێتاقەت بوون، خەم و پەژارە.

مـلالت- مص.ل.ع(مـەلالەت- melalet): بێتاقەت بوون، بێزار بوون.

مـلام- مص.ل.ع(مـەلام- melam): سەرزەنشت كردن، لۆمەكرن.

مـلام- ص.ع(مـولام- mulam): لۆمـەكـراو، سەرزەنشت كراو.

مـلامت- مص.م.ع(مـەلامـەت- melamet): سەرزەنشت كردن، لۆمەكردن.

ملامسه- مص.م.ع(مولامەسە-mulamese): دەست هێنان بەيەكتردا.

مـلانكولى- ا.فر(ميـلانكولى- milankûlî): ماليخوليا، ماخۆلان.

مـلاهى- ا.ع(مـەلاهى- melahî): مـايەى سەرگەرمى و رابواردن، شـوێنى سـەرگـەرمى و رابواردن.

ملايم- ص.ع(مـولايم- mulayim): مـولايم، گونجاو، ئارام.

ملايمت- مص.ع(مولايەمەت-mulayemet): بە نەرمى رەفتار كردن، گونجان و سازان.

ملبس- ا.ع(مـەلبـەس- melbes): جل و بەرگ، كەلپەل، كەلەل.

ملبـوس-ا.مف.ع (مـەلبـوس-melbûs): لەبەركراو، جل و بەرگ، پۆشاک.

ملت- ا.ع(ميـللـەت- millet): ئـاين، پەيڕەوانى يەک ئاين، خـەڵكى يەک ولات كـه لە يەک نەژاد بن.

ملتئم- ا.فا.ع(مولتـەئيم- multeim): زامێ يەكيگرتبێتەوەو سارێژ بووبێتەوە.

ملتبس- ا.مف.ع(مـولتـەبەس- multebes): هەڵەو ناديار.

ملتجا- ا.ع(مولتەجەء- multece’): پشت و پەنا، نيگابان، پاسەوان.

ملتجى-ا.فا.ع(مولتەجى-multecî): پەنابەر.

ملتـحـد- ا.ع(مـولتـەهەد- multehed): پەناگە..

ملتحم- ا.فا.ع(مـولتـەهيم- multehim): لەحيم كراو، پێكەوە لەحيم كراو.

ملتحمه- ا.ع(مولتەهيـمە- multehime): ديوى ناوەوەى پێڵوى چاو.

ملتـزم- ا.فـا.ع(مـولتـەزيم- multezim): كەسێک كارێک لە عۆبەى بگرێ.

ملتصق- ا.فا.ع(مولتـەسيغ- multesix): پێكەوە چەسپيو.

ملتطم- ا.فا.ع(مـولتـەتيم- multetim): دەرياى خرۆشاوى بە شەپۆلان.

ملتف- ص.ع(مـولتـەفف- multeff): لێک ئالاو، گياى لێک پێچاو.

ملتـفت- ا.فا.ع(مـولتـەفـيت- multefit): كەسێک ئاوڕى پاشەوە بدات.

ملتـقط- ا.فا.ع(مولەتەغـيت- multexit): هەڵگرەوە، هەڵبژێرەر.

ملتـقى- ا.ع(مـولتـەغا- multexa): خـاڵى يەكانگيرى، جێى ديداركردن، ديدارگە..

ملتمس- ا.فا.ع(مولتەميس- multemis): داواكار.

ملتمس- ا.مف.ع(مولتەمەس- multemes): داواكرياگ.

ملتوی- ا.فا.ع(مولتەڤی- multevî): پێچ خواردوو، لوول خواردگ، پێچاو پێچ.

ملتهب- ا.فا.ع(مولتەهیب- multehib): هەڵایساو، گڕگرتوو.

ملتهف- ا.فا.ع(مولتەهیف- multe hif): ئاگری بڵێسەدار.

ملجأ- ا.ع(مەلجەء- melce'): پەناگە.

ملجم- ا.مف.ع(مولجەم- mulcem): لغاوکراو.

ملح- ا.ع(میلھ- milh): نمەک، خوێ.

ملح- ص.ع(مەلەھ- meleh): سپی ئاوێتە بەرەش.

ملح- ا.فا.ع(مولیھھ- mulihh): ئیلحاح کەر، سوور بوون لەسەر شتێک، مکوڕ، .

ملحد- ص.ع(مولھید- mulhid): کافر، بێ دین، خوانەناس.

ملحفه- ا.ع(میلھەفە- milhefe): لێفە، لحێف.

ملحق- ا.مف.ع(مولھەغ- mulhex): پاشکۆ.

ملحم- ا.ع (مولھەم- mulhem): جلی سپی ئاوریشمین.

ملحمه- ا.ع(مەلھەمە- melheme): داستان، شەڕێک کوشتاری تیا زۆر بێ.

ملحوظ- ا.مف.ع(مەلھووز- melhûz): بینراو.

ملخ- ا(مەلەخ- melex): کوللە.

ملخچ- ا(مەلەخچ- melexç): ڕووەکێکە.

ملخص- ا.مف.ع(مولەخخەس-mulexxes): کورتە، پوختە، خۆلاسە.

ملدم- ا.ص.ع(میلدەم- mildem): گەوج، گۆشتن، گرانجان، هەر شتێک دوو شت پێکەوە ببەستێ.

ملدوغ- ا.مف.ع(مەلدووغ- meldûx): پێوەدریاگ، ماران گەستە.

ملذت- ا.ع(مەلەززەت- melezzet): خۆشی، لەزەت، شەهوەت.

ملزم- ا.مف.ع(مولزەم- mulzem): کەسێک کارێکی بەسەردا درابێ.

ملزوم- ا.مف.ع(مەلزوم- melzûm): شتێک کە پێویست بێ.

ملس- ص(مەلەس- meles): ترش و شیرین، مزر، مێخۆش.

ملصق- ا.مف.ع(مولسەغ- mulsex): چەسپێنراو، چەسپاو.

ملطفه- ا.ع(مولەتتەفە- mulettefe): لوتف نامە، نامەی لوتف ئامێز، ناسکەنامە.

ملعب- ا.ع(مەلئەب- mel'eb): یاریگە، جێی وازی.

ملعبه- ا.ع(میلئەبە- mil'ebe): کەرەستەی وازی، وازیچە.

ملعقه- ا.ع(میلئەغە- mil'e¨xe): کەوچک، قاشوگ، مراک، .

ملعنه- ا.ع(مەلئەنە- mel'ene): مایەی نەحلەت، شوێنی دەست بە ئاو گەیاندن.

ملعون- ا.مف.ع(مەلئوون- mel'ûn): ترۆکراو، بە نەحلەتکراو، نفرینبار.

ملغز- ص.ع(مولغەز- mulxez): قسەی بە توێکڵ و نامەفهوم، لوغزو مەتەڵ، گۆنگ.

ملغم- ا.ع(مولغەم- mulxem): ئاوێتەی کانزا بە جیوەوە.

ملغی- ا.مف.ع(مولغا- mulxa): لەغوکراوە، هەڵوەشێنراو.

ملفوظ- ا.مف.ع(مەلفووز- melfûz): درکێنراو، گوتراو.

ملفوف- ا.مف.ع(مەلفووف- melfûf): پێچراو، لوول دراو.

ملق- ا.ع(مەلەغ- melex): دۆستایەتی و لوتف و میهرەبانی درۆینە، ریاکاری.

ملقب- ا.مف.ع(مولەغغەب- mulexxeb): لەقەبدار.

ملقلق- ص.ع(مـــولەغلەغ- mulexlex): شلەژان، نیگەرانی، هات و هاوار.

ملک- ا.ع(مـولک- mulk): مـوڵک، شکۆو دەسەڵات و پاشایی.

ملک- ا.ع(مـەلەک- melek): فـریشـتـە، مەلایکە.

ملک- ا.ع(مەلیک- melik): خودان موڵک، مەلیک، خاوەن دەسەڵات، پاشا.

ملک- ا.(مـولک- mulk): دانەوێڵـەیەکـە لە ماش درشت ترە، دەکوڵێنرێ و دەخورێ.

ملک- ا(میلک- milk): خاڵێکە هەندێ جار لەسەر نینۆک پەیدا دەبێ.

ملکات- ا.ع(مـەلەکات- melekat): تواناو بەهرە.

ملکت- ا.ع(مـــــــولکـەت- mulket): سەڵتەنەت، پاشایی.

ملکوت- ا.ع (مـــەلەکـــوت- melekût): جـیـهـانی فـریشـتـەو مـەلایەکـەتان، گـەورەیی و دەسەڵات و شکۆی ئاسمانی.

ملکه- ا.ع(مەلەکە- meleke): تواناو بەهرە.

ملکه- ا.ع(مـــەلیکە- melike): شـــاژن، شابانۆ، مەلیکە، پاشای ژن.

ملکی- ص.ن.ع(مـەلیکی- melikî): جـۆرە کڵاشێکە.

ملل- ا.ع(میللەل- millel): میللەتان..

ملل- مص.ل.ع(مـەلەل- melel): بێـزاربوون، بێتاقەت بوون.

ملمـــــاز- ا(مـــــەلماز- melmaz): خم، ئەو رەنگەی خـومـچـیـان جلی پێ لە خـوم دەدەن.

ملمع-ا.مف.ع(مـــەلەممەء- melemme’): درەخشان، درەوشاوە، رەنگاو رەنگ.

ململ- ا(مـەلمەل- melmel): مـەلمەل، جـۆرە قوماشێکە.

ململوس- ا.مف.ع(مـەلمووس- melmûs): دەست پێداهێنراو، دەست لێ سوین.

ملنخولیا- ا(مەلەنخوولیا- melenxûliya): ماخۆلان، مالیخولیا.

ملنگ- ص(مـەلەنگ- meleng): مـەست، سەرخۆش.

ملوان- ا.ص(مـــــەلەڤـــــان- melevan): کەشتیوان.

ملوث- ا.مف.ع(مـەلەڤڤـەس- melevves): لەوتاو، پیس بوو، پیس، ملەوەس.

ملودرام- ا.فـر(مـــیلوودرام- milûdram): میلۆدرامی، درامای بەمۆسیقاو سەماوە کە کار لە بینەران بکات و لەزەتی لێ ببینن.

ملودی- ا.فر(میلوودی- milûdî): ئاهەنگ، نەوا، ئاواز.

ملوس- ا.فـر(مـــەلوس- melûs): جـــوان، خشکۆک، نەرم و جوان و ناسک.

ملوک- ا.ع(مولووک- mulûk): پاشایان.

ملوک الطوائف- ا.مر.ع(مـولووکـوتتـە ڤـائیف- mulûkuttevaif): سـەرانی عـەشـایر کـە فەرمانڕەوایی عەشیرەت و رەعیەتی خۆیان دەکەن.

ملول- ص.ع(مـــەلوول- melûl): بێـــزار، دڵتەنگ، بێزار، بێتاقەت، غەمگین.

ملوم- ا.مف.ع(مـەلوم- melûm): لۆمـەکراو، سەرزەنیشت کراو.

ملون- ا.مف.ع(مـولەڤڤـەن- mulevven): رەنگاو رەنگ، رەنگین.

ملهم- ا.فا.ع(مولهیم- mulhim): ئیلهـام بەخش، تەلقین کەر.

ملهم- ا.مف.ع(مولهەم- mulhem): ئیلهـام کراو.

ملهوف- ا.مف.ع(مـەلهـوف- melhûf): غـەمبـار، دڵسـۆز، سـتـەمدیدە، جگەر سـوتاو، کۆست کەوتوو.

ملهی- ا.ع(مـیلهـا- milha): ئەداتی لەهو، هۆی سەرگەرمی و رابواردن.

ملی- ص.ع(مــــــەلیی- melî): بـە توانـا، دەوڵەمەند.

ملیـارد- ا.فـر (مـیلیـارد- milyard): هەزار ملیۆن، یەکملیارد.

ملیـاردر- ص.فـر(مـیلیـاردیر- milyardir): ملیـاردێر، ئەوەی دارایی لە یەک مـیلیـارد پتـر بێ.

ملیح- ص.ع(مـەلیـھ- melîh): گـەنم رەنگ، جوان، نمەکدار.

ملیحه- ص.ع(مەلیهە- melîhe): ژنی جوان.

ملیک-ص .ع(مــەلیـک- melîk): خــودان موڵک ، پاشا.

ملیله- ا(مەلیله- melîle): مەلیله، زەڕدۆزی، نەخش و نیگاری بەداوی زێڕو زیو.

ملین- ا.فــا.ع(مــولەیین- muleyîn): نـەرم کـەر، دەرمـانێک کـە گـەدەو ڕێخـۆڵەکـان نەرم بکاتەوە.

ملیــون- ا.ع(مــیللیـــون- millîyyûn): ناسیونالیستان.

ملیـونر- ص.فـر(مـیلیـونیـر- milyunir): میلیۆنێر، هەرکەسێک دارایی لە ملیۆناندابێ.

ممات- ا.ع(مەمات- memat): مەرگ، مردن، زەمانی مەرگ.

مماثل- ص.ع(مماسیل- mumasil): هاوتا، هاووێنە، وەکو یەک، هامۆێنە.

مماثله- مص.ع(مـومـاسـەلە- mumasele): لێکچوون.

ممارات- مص.ل.ع(مـومـارات- mumarat): شەڕکردن، جەنگ کردن.

ممارست- مـص.م.ع(مـــومــــارەســـەت- mumareset): تەمرین کردن، ڕاهێنان.

ممازحت- مـص.ل.ع(مــــومــــازەهـەت- mumazehet): سوعبەتکردن، شۆخی کردن.

مماس- ا.مف.ع(موماسس- mumass): لێک سواو.

مماشات- مص.ل.ع(موماشات- mumaşat): دڵ ڕاگــرتن، مــوداراکــردن، ڕێکردن لەگــەڵ کەسێکدا.

مماطله- مص.ل.ع(مـومـاتەلە- mumatele): خـاوەخـاوکـردن، تەمـەڵی کـردن، ئەمـڕۆ بەسـبـەی کردن، خۆ دزینەوە.

ممالک- ا.ع(مـــەمــــالیک- memalik): مەملەکەتان.

ممالیک- ا.ع(مەمالیک- memalîk): کۆیلەو بەنییان.

ممانعت- مـص.م.ع(مـــــومــــــانەئەت- mumane'et): بەرهەڵستی کردن، جڵەوگیری کردن، ڕێگرتن.

ممتاز- ص.ع(مومتاز- mumtaz): هەڵبژاردەو جیاواز، زۆرباش.

ممتحق- ا.مف.ع(مومتەهەغ- mumtehex): زایەبوون و لە ناو چوو.

ممتحن- ا.مف.ع(مـومـتـەهین- mumtehin): تاقی کەرەوە.

ممتحن- ا.مف.ع(مومتەهەن- mumtehen): تاقی کراوە.

ممتد- ا.مف.ع(مومـتـەدد- mumtedd): درێژ بوو، درێژە، ناوی بەحرێکی شیعرییە.

ممتزج- ا.مف.ع(مـومـتـەزەج- mumtezec): ئاوێتەو تێکەڵ.

ممتع- ا.فا.ع(مومەتتیء- 'mumetti): لەزەت بەر، سوودگەیەنەر.

ممتلی- ص.ع(مــومــتــەلی- mumtelî): پڕ، لێوان لێو، تەژی، لێوڕێژ، مەنتەسیل.

ممتنع- ا.فـا.ع(مـومـتـەنیء- 'mumteni): کەسێک سەرپێچی لە کارێک بکات.

ممتهن- ص.ع(مـومـتـەهەن- mumtehen): ریسواو زەلیل و هیچ.

ممثل- ا.مف.ع(مومەسسەل- mumessel): بەرجەستە کراو، بە پەندو مەسەل هێنانەوە.

ممد- ا.فا.ع(مومیدد- mumidd): مەدەدکار، یارمەتیدەر.

ممدوح- ا.مف.ع(مـــەمــــدوھ- memdûh): ستایش کراو، مەحتکراو.

ممدود- ا.مف.ع(مـــەمـــدود- memdûd): درێژکراو.

ممر- ا.ع(مەمەر- memer): ڕاڕەو، گوزەرگە، بوار.

ممرز- ا.(مەمەرز- memerz): درەختێکە.

ممزوج- ا.مف.ع(مـــەمـــزوج- memzuc): ئاوێتە، تێکەڵ، شەرابی ئاوێتە بە ئاو.

ممسک- ا.فا.ع(مـومـسـیـک- mumsik): پیسکە، ڕژد، دەستنوقاو، بەغیل.

ممسوح- ا.مف.ع(مـەمـسـوه- memsûh): مـەسح کـراو، پێـوانەکـراو، پێـوراو، دەست پێداهێنراو.

ممسوخ- ا.مف.ع(مـەمـسـووخ- memsûx): مەسخ بوو، بەدگۆڕاو.

ممشوق- ص.ع(مـەمـشـووغ- memşûx): پیاوی باڵابەرزی باریکەڵە.

ممضی-ا.مف.ع(مـــەمـــزا- memza): ئیمزاکراو.

ممضی- ا.فـا.ع(مـــومـــزی- mumzî): ئیمزاکەر.

ممقوت- ا.مف.ع(مـەمـغـووت- memxût): دژمن دار، بێزراو.

ممکن- ص.ع(مومکین- mumkin): ئیـمکان هەیە، دەشێت، دەکرێ.

مملکت- ا.ع(مـــەملەکـــەت- memleket): مەملەکەت، قەڵەمڕەوو وڵاتی پاشایی.

مملو- ص.ع(مـەملوو- memlû): پڕ، پڕکـراو، تەژی.

مملوک- ص.ع(مـەملووک- memlûk): بەندە، غولام، نۆکەر.

مملول- ا.ع(مـــەملوول- memlûl): مـــایەی بێتاقەتی، مایەی بێزاری.

ممنوع- ا.مف.ع(مـــــەمنووء- memnû'): یاساغ، قەدەغە.

ممنون- ا.مف.ع(مـــــەمنوون- memnûn): مەمنوون، منەتبار، شوکرانەبژێر.

مموه- ا.مف.ع(مـومـەڤڤـەه- mumevveh): زاخاو دراو، زەرکـفت، زیوکفت، خـۆش ڕواڵەت، بەدناخ.

ممهد- ا.مف.ع(مـومـەههـەد- mumehhed): هەموارکراو، ئامادەکراو، زەمینە خۆشکراو.

ممیز- ا.فـا.ع(مـومـەییـز- mumeyyiz): جوداکەرەوە.

من- ض(من- men): من.

من- ا(مەن- men): باتمان.

من- ا.ع(مـــەنن- menn): ئەوەی یەزدان بیـدات، ئەوەی کـەسێک بە یـەکێکی ببـەخشێ، گەزۆ.

مناب. مص.ع(مـەناب- menab): لەبری، ئەنجامدانی کارێک لە جیاتی کەسێک.

منابر- ا.ع(مەنابیر- menabir): مـینبـەران، سەکۆیان.

منابع- ا.ع(مەنابیء- menabi'): سەرچاوان.

منات- ا.ع(مـەنات- menat): ناوی بـتـێـک بووە کـە هەندێ تایفـەی عـەرەب بەر لە ئیـسـلام پەرستوویانە..

منات- ا.رو(مـەنات-menat): دراوی بـاوی ڕووسی کە بەرانبەر بە کوپیکە.

مناجات- مص.ل.ع(موناجات- munacat): ڕازو نیـازکـردن، ڕازی دڵی خـۆت بە کـەسـێک بڵێی، ڕازو نیاز کردن لەگەڵ خوادا.

مناخ- ا.ص(مەناخ- menax): شوێنی کراوە، شوێنی تەنگ، شوێنی نیشتەجێ بوون، نیشتمان.

منادم- ص.ع(مـــونادیم- munadim): هاودەم، هاونشین.

منادمت- مص.ل.ع(مـــونادەمـــەت- munademet): پێکەوە دانیـشتن و خواردنەوە، هاونشینی کردن، پێکەوە دانیشتن بۆ خواردنەوە، هاوپیاڵە.

منادی- ا.فا.ع(مونادی- munadî): جاڕدەر، جاڕچی.

منادی-ا.مف.ع(مونادا-munada): بانگ کراو.

منار- ا.ع(مەنار- menar): جێی روناکی.

مناره- ا.ع(مەناره- menare): جێی روناکی، مناره، منارەی پەرستگەو مزگەفتان.

منازع- ا.فـا.ع(مونازئ- munazi’): شەڕکەر، هەڤڕک، رەقیب.

منازعه- مص.ل.ع(مونازەئە- munaze’e): شەڕکردن، ململانێ کردن.

منازل- ا.ع(مەنازیل- menazil): مـاڵ، قۆناغ، مەنزڵ.

منازله- مص.ل.ع(مونازەلە- munazele): دابەزینی دوو گروپ لە مەیدانا بۆ شەڕکردن، شەڕکردن لەگەڵ حەریف دا لە مەیداندا.

مناسب- ص.ع(مناسیب- munasib): هاوشەکڵ، نزیک لێکدی، شایستە، مستەهەق.

مناسبت- مص.ل.ع(موناسەبەت- munasebet): خزمایەتی و نزیکی هەبوون.

مناسک- ا.ع(مەناسیک- menasik): جێی قوربانی کردن، قوربانیگە.

مناص- ا.ع(مەناس- menas): پەناگە، پەنا، جێی فیرار، چارە، هەڵاتنگە.

مناصب- ا.ع(مەناسیب- menasib): پلەو پایە، کاری فەرمی.

مناصحه- مص.م.ع(موناسەهە- munasehe): یەکتر ئامۆژگاری کردن، نەسیحەتکردنی یەکدی.

مناصفه- مص.م.ع(موناسەفە- munasefe): دوولەتکردن، دووبەش کردنی شتێک لەگەڵ کەسێکدا.

مناط-ا.ع(مەنات- menat): جێی هەڵواسین.

مناطق- ا.ع(مەناتیغ- menatix): دەڤەرو هەرێمان.

مناظر- ا.ع(مەنازیر- menazir): دیمەنان، ئەوەی بکەوێتە بەرچاو.

مناظره- مص.ل.ع(مونازەرە- munazere): گفتوگۆو باسکردن دەربارەی شتێک، موجادەلەکردن.

مناع- ص.ع(مەننا ء- menna’): پیسکە، بەخیل، رژد.

مناعت- مص.ل.ع(مەنائەت- mena’et): مەحکەم بوون.

منافات- مص.ل.ع(مونافات- munafat): یەکتر راونان، یەکتر وەدەرنان، ململانێ کردنی یەکتر.

منافذ- ا.ع(مەنافیز- menafiz): کون، دەلاقە، دەلیڤە.

منافره- مص.ل.ع(مونافەرە- munafere): رق بوون لە یەکتر، فەخرکردن و خۆ هەڵکێشان بەسەر بەرانبەردا.

منافسه- مص.ل.ع(مونافەسە- munafese): رقەبەرایەتی کردنی یەک، رکابەری.

منافع- ا.ع(مەنافیئ- menafi’): سوود و بەرژەوەندییان.

منافق- ص.ع(مونافیغ- munafix): دوو ڕوو، مونافەق، ئەوەی رواڵەتی پێچەوانەی ناخی بێ.

منافقه- مص.ل.ع(مونافەغە- munafexe): دوو ڕوویی کردن، خیانەتکردن لێکدی.

منافی- ا.فا.ع(مونافی- munafî): وەدەرنەر، نەفیکەر، دژ.

مناقب- ا.ع(مەناغیب- menaxib): ئەوەی مایەی ستایش بێ، خەسڵەتێن چاک و پەسند.

مناقشه- مص.ل.ع(موناغەشە-munaxeşe): موناقەشە کردن، مشت و مڕکردن.

مناقص- ا.ع(مەناغیس- menaxis): کەم و کوڕیان.

مناقصه- مص.م.ع(موناغەسە- munaxese): کەم کردن، رقەبەری کردنی یەک لە کەم کردنی نرخی شتێک.

مناقض- ا.فا.ع(موناغیز- munaxiz): شکێنەر، پەیمان شکێن، پێچەوانە، دژ.

مناقضه- مص.ل.ع(موناغەزە-munaxeze): پێچەوانە گوتن، پێچەوانە گۆیی.

مناقله- مص.ل.ع(موناغەلە- munaxele): قسەکردن لەگەڵ یەکدیدا، حیکایەتکردن بۆ یەکتری.

مناکب- ا.ع(مەناکیب- menakib): شان و مل.

مناکحه- مص.م.ع(موناکەهە-munakehe): ئیزدیواج، زەوجین، ژن مارەکردن.

منال- ا.ع(مەنال- menal): شوێنێک سەرچاوەی قازانج و دەستکەوت بێ.

منام- ا.ع(مەنام- menam): خەون، نووستن، خەوتنگە.

منان- ص.ع(مەننان- mennan): چاکەکاری زۆر بەخشندە، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

مناهج- ا.ع(مەناهیج- menahic): پرۆگرام، بەرنامە، ڕێگەو ڕێچکەی روون و ئاشکرا.

مناهل- ا.ع(مەناهیل- menahil): سەرچاوەو کانیاوان.

مناهی- ا.ع(مەناهی- menahî): ئەو کارانەی شەرع نەهی لێکردوون.

منایا- ا.ع(مەنایا- menaya): ئەجەلان، مەرگ.

منبت- ا.ع(مەنبەت- menbet): جێی ڕوانی گیا.

منبت- ا.مف.ع(مونەببەت- munebbet): نەخشی بەرجەستە لەسەر دار.

منبر- ا.ع(مینبەر- minber): مینبەر.

منبسط- ص.ع(مونبەسیت- munbesit): خۆشحاڵ و روو بە پێکەنین، پان وبەرین.

منبع- ا.ع(مەنبەء- menbe’): سەرچاوە، کانی، ئەسڵ و بنەما.

منبعث- ا.فا.ع(مونبەئیس- munbe’is): هەڵقوڵیو.

منبک- ا(مینبەک- minbek): گیایەکە گسکی لێدروست دەکرێ.

منبل- ص(مەنبەل- menbel): تەمەن، بێکار، متمانە پێ نەکەر، کەسێک متمانەی پێ نەکرێ.

منبل دارو-ا.مر(مەنبەل دارو- menbel darû): مەڵحەم، مەرهەم، هەتوانی سەر زام و برینان.

منبه- ا.فا.ع(مونەببیه- munebbih): بێدارکەرەوە.

منت- مص.ع(میننەت- mennet): منەتکردن بەسەر کەسێکدا لەبەر ئەوەی چاکەی لەگەڵ کراوە، چاکەیەک بکەی و بە رووی ئەو کەسەیدا بدەیتەوەو منەتی بەسەردا بکەی، منەتکردن، چاکەو خێر.

منتبه- ا.فا.ع(مونتەبیه- muntebih): ئاگادار، وریا، بێدارو هوشیار.

منتج- ا.فا.ع(مونتیج- muntic): بەرهەمهێن، بەسوود.

منتجب- ا.مف.ع(مونتەجەب- munteceb): هەڵبژێردراو و پەسند، هەڵبژاردەو پەسەند.

منتجب- ا.فا.ع(مونەتەجیب- muntecib): هەڵبژێرەر.

منتجع- ا.ع(مونتەجەء- muntece’): لەوەڕگە، شوێنی بژوێن و ئاودار.

منتخب- ا.مف.ع(مونتەخەب- muntexeb): هەڵبژێردراو.

منتخب- ا.فا.ع(مونتەخیب- muntexib): هەڵبژێرەر.

منتر- ا(مەنتەر- menter): دوعاو وێرد بۆرامکردن، ئەفسون کراو.

منتزع- ا.مف.ع(مونتەزەء- munteze’): هەڵکەندراو.

منتسب- ا.مف.ع(مونتەسەب- munteseb): نیسبەت دراو، خزم.

من تشا- ا(مەن تەشا- menteşa): مەنتەشا، مەنتەشە، متەشا، دار دەستی دەروێش و هەژاران.

منتشر- ا.فا.ع(مونتەشیر- munteşir): بڵاوو ئاشکراو پەراگەندە.

منتصب- ا.مف.ع(مونتەسەب-munteseb): لەسەرپێ و هەستاو، رەپ.

منتصر- ا.فا.ع(مونتەسیر- muntesir): سەرکەوتوو.

منتصف- ا.ع(مونتەسەف- muntesef): نیوە، نیوەی ڕێگە، ناوەڕاستی شتێک.

منتظر- ا.فا.ع(مونتەزیر- muntezir): چاوەڕوان.

منتظم- ا.فا.ع(مونتەزیم- muntezim): ڕاست و دروست و ڕێکخراو.

منتعش-ا.فا.ع(مونتەئیش- munte'iş): گورج و گۆڵ و چوست و چالاک و زیتەڵ.

منتفع- ا.فا.ع(مونتەفیء- muntefî'): سوودمەند، سوود وەرگر، قازانجبەر.

منتفی- ا.فا.ع(مونتەفی- muntefî): لەنێوبەر، دوورخەرەوە.

منتقد- ا.فا.ع(مونتەغید- muntexid): ڕەخنەگر، سەڕاف.

منتقد- ا.مف.ع(مونتەغەد- muntexed): ڕەخنەلێگراو، هەڵسەنگێنراو.

منتقل- ا(مونتەغیل- muntexil): کەسێک لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی بڕوات.

منتقم- ا.فا.ع(مونتەغیم- muntexim): تۆڵەئەستێن.

منتکس- ص.ع(مونتەکیس- muntekis): سەرنگون، ئاوەژوو، داگیراو، نزمکراو.

منتهز- ا.فا.ع(مونتەهیز- muntehiz): هەلپەرست.

منتهک- ا.فا.ع(مونتەهیک- muntehik): ئەتک کەر.

منتهی- ا.فا.ع(مونتەهی- muntehî): بەکۆتایی گەییوو، تەواو.

منتهی- ا.مف.ع(مونتەها- munteha): کۆتایی.

منثور- ا.مف.ع(مەنسوور- mensûr): پەخشان، پەرت و بڵاو.

منج- ا(مونج- munc): مەگەس، زەردەواڵە، مێشەنگ.

منج- ا(مونج- munc): تۆو دەنکی هەر گیایەک.

منجح- ا.فا.ع(مونجیه- muncih): سەرکەوتوو، بە ئاوات گەییشتوو.

منجر- ا.مف.ع(مونجەر- muncer): ڕاکێشراو.

منجز- ا.مف.ع(مونجەز- muncez): تەواوکراو، ئەنجام دراو، دەستکەوت.

منجک- ا(مەنجەک- mencek): جۆرێکە لە سیحربازی.

منجل- ا.ع(مینجەل- mincel): داس.

منجلاب- ا(مەنجەلاب- mencelab): چڵکاو.

منجلی- ص.ع(مونجەلی- muncelî): ڕوون و ئاشکرا، دیارو جیلوەدار.

منجم- ا.ع(مەنجەم- mencem): کان، ڕێگەی ئاشکرا.

منجم- ا.فا.ع(مونەججیم- munccim): ئەستێرەناس.

منجمد- ص.ع(مونجەمید- muncemid): بەستەڵەک، مەییوو.

منجنیق- ا.ع(مەنجەنیغ- mencenix): مەنجەنیق، ئامێرێک بووە لە زەمانی کۆنا لە شەڕا بەکار هاتووەو بەردی پێ هاوێژراوەتە دژمن.

منجوق- ا(مەنجووغ- mencûx): هەیڤۆکی سەری ئاڵا.

منجی- ا.ع(مەنجا- menca): دەربازگە، شوێنی نەجات، جێی ڕەهایی.

منجی- ا.فا.ع(مونجی- muncî): نەجاتدەر.

منحدر- ا.فا.ع(مونهەدیر- munhedir): کەسێک لە سەرەوە نشێو بێتەوە.

منحرف- ا.فا.ع(مونهەریف- munherif): چەماوە، خواربوو، کەچڕەو، لەڕێ لادەر.

منحصر- ص.ع(مونهەسیر- munhesir): سنووردارو دەورگیراو.

منحط- ص.ع(مـــونهـــەتت- munhett): دابەزیوو، روخاو،

منحل- ص.ع (مونهەلل- munhell): کراوە، لابراو، لەنێوچوو.

منحنی- ص.ع(مـــونهـــەنی- munhenî): چەماوە، خوار.

منحـوت- ا.مف.ع(مـەنهـووت- menhût): تاشراو.

منحوس- ص.ع(مەنهووس- menhûs): شوم، نەحس، بێ بەخت.

منحـول- ا.مف.ع(مـەنحـوول- menhûl): شیـعرێک هی خەڵک بێ و کـەسێک بیـداتە پاڵ خۆی، دزی ئەدەبی.

منخر- ا.ع(مینخەر- minxer): کەپوو، کونی لووت، دفناک.

منخـرم- ص.ع(مـونخـەریم- munxerim): بڕیاگ، لووت براو.

منخسف- ص.ع(مونخەسیف- munxesif): گیراوو تاریک، پۆشراوو دیار نەبوو.

منخـفض- ص.ع(مـونخـەفیـز- munxefiz): نزم، کەوتنەنزمی.

مند- (مـــەند- mend): پاشگرەو مـــانای خاوەندارێتی دەگەیەنێ وەک: خردمند.

منداب- ا(مـــەنداب- mendab): جـــۆرە رووەکێکە.

مندرج- ص.ع(مــــوندەریج- munderic): تۆمارکراو، شاراوە، شتێک خرابێتە ریزو خانەوە.

مندرس- ص.ع(مـــوندەریس- munderis): کۆن و دڕاو.

مندف- ا.ع(مـــیندەف- mindef): کـەوانی هەلاجی.

مندک- ص(مـەندەک- mendek): کـەم، بێ بازاڕ.

مندل- ا(مـەندەل- mendel): بازنەیەکـە وێرد خـوانان لە دەوری خـۆیانی دەکـێـشن و لەناو ئەو بازنەیەدا دادەنیشن و وێرد یان ئەفسون دەخوێنن.

مندل- ا.ع(مـەندەل- mendel): پێڵاو، داری عود.

مندل- ا.ع(میندەل- mindel): دەستەسڕ.

مندل- ا.فر(میـندیل-mindil): یاسـایەکە کـە مـــیندل-ی رووەکناسی نەمـــســـاوی دەربارەی گـواســتنەوەی هەندێ سـیـفـەت لەناو گـیـاو گیانلەبەراندا دایهێناوە.

مندمج- ا.فـا.ع(مـوندەمـیچ- mundemiç): تێکەڵ بوون، چوونە ناو یەک، سازان.

مندوب- ا.مف.ع(مـــەندووب- mendûb): نوێنەر، هەڵبژێردراو.

مندور- ص(مەندوور- mendûr): بێ بەخت، غەمگین، بێتاقەت، بەلەنگاز، پیسکە.

منده- ا(مـــەندە- mende): گـــۆزە، گـــۆزەی شکاو.

مندیل- ا.ع(مـەندیل- mendîl): شـاشـک، دەستەسڕ.

منذر- ا.فا.ع(مونزیر- munzir): ترسێنەر.

منزجـر-ص .ع(مــونزەجـیــر- munzecir): وەدەرنراو، ترسێنراو.

منزعج- ص. ،ع(مـونزەئیج- munze'ic): بێ ئۆقرە، پەرێشان، وەدەرنراو.

منزل- ا.ع(مـەنزیل- menzil): جـێی لادان، ماڵ، کاروانسەرا، قۆناغ، مەنزڵ.

منزل- ا.مف(مونزەل- munzel): دابەزیو.

منزلت- ا.ع(مـــەنزیلەت- menzilet): پلەو پایە.

مـنـزوی- ا.ع(مــــــونـزەڤی- munzevî): گۆشەگیر، دوورە پەرێز.

منزه- ص.ع(مـونەززەه- munezzeh): پاک و بێ غــەل و غــەش، داوێن پاک، دوور لە هەر بەدی و خراپییەک.

منسحب- ا.فا.ع(مونسەهیب- munsehib): پاشەکشەکەر.

منسد- ص.ع(مونسەد- munsedd): داخراو.

منسرح- ا.فا.ع(مونسەریه- munserih): ئەسپی خۆشبەز.

منسک- ا.ع(مەنسیک- mensik): شوێنی قوربانی کردن، جێی عیبادەت، رێ و رەسمی عیبادەت.

منسلک- ا.فا.ع(مونسەلیک- munselik): کەسێک چووبێتە ریزو ناو رێچکەو رێبازێکەوە.

منسم- ا.ع(مەنسیم- mensim): پێی وشترو فیل و وشتر مل، نیشانەو رێچکەو رێباز.

منسوب- ا.مف.ع(مەنسوب- mensûb): نەسەبدار.

منسوج- ا.مف.ع(مەنسووج- mensûc): تەنراو، چنراو، جۆرە قوماشێکی ئاوریشمە.

منسوخ- ا.مف.ع(مەنسوخ- mensûx): نەسخکراو، رەتکراوە، لەبەین براو.

منش- ا(مەنیش-meniş): سرووشت، تەبیعەت.

منشأ- ا.ع(مەنشەء- mense') : جێی نەشوئما، شوێنی پەیدابوون.

منشآت- ا.ع(مونشەئات- munşe'at): نووسراوان، نامە.

منشار- ا.ع(مینشار- minşar): هەرە، ئەرە، مشار.

منشرح- ص.ع(مونەشەریه- munşerih): روخۆش و کراوە، بە کەیف و ئاشکراو دیار.

منشعب- ص.ع(مونشەئیب-munşe'ib): جیابوونەوە، جیابووەوە، دووبەرەکی، پارچە پارچەبوون، لق لق بوون.

منشفه-ا.ع(مینشەفە- mişefe): خاولی.

منشق-ص .ع(مونشەغغ- munşexx): شەق بردوو، درزبردوو، تەرەکیو.

منشور- ا.ع(مەنشوور- menşûr): بلاوکراوە، بەیان، نامەی کراوە، فەرمان، فەرمانی پاشایی..

منشویک-ص (مینشیڤیک-minşivîk): مەنشەویک، لایەنێکی حیزبی سوسیال دیموکراتی روسیا بوو.

منشی- ا.فا.ع(مونشی- munşî): دەست پێکەر، نووسەر، کەسێک بتوانێ باش نامە بنووسێت و بابەت برازێنێتەوە.

منصب- ا.ع(مەنسیب-mensib): پلەو پایە، کاری فەرمی.

متصرف- ا.فا.ع(موتسەریف- munserrif): گەڕانەوە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێک، کەسێک دەستبەرداری مەبەستی خۆی بێ و چاوپۆشی بکات.

منصف- ا.فا.ع(مونسیف- munsif): بەویژدان، بە ئینساف، هەقانی، هەقپەروەر.

منصوب- ا.مف.ع(مەنسوب- mensûb): بەرپاکراو، کەسێک لەکارو پایەیەک دابنرێ.

منصور- ا.مف.ع(مەنسور- mensûr): پشتیوانی کراو.

منصوص- ا.مف.ع(مەنسوس- mensûs): قسەیەک وەکو خۆی بگوترێتەوە، دەق، دەقاو دەق.

منصه- ا.ع(مینەسسە- minesse): کورسییەک کە بووکی لەسەر دابنرێ.

منضج- ا.فا.ع(مونزیج- munzic): پێگەیەنەر.

منضد- ا.مف.ع(مونەززەد- munezzed): لەسەر یەک هەڵچنراو، نوێن و شت کە لەسەر یەک هەڵچنرێ و رێک خرابێ.

منضم- ص.ع(مونزەم- munzem): پەیوەستە.

منطبع- ص.ع.مونتەبیء- muntebi'): چاپکراو.

منطبق- ص.ع(مونتەبیغ- muntebix): جووت، لەسەریەک دانراو، چون یەک و بەرانبەر.

منطفی- ص.ع(مونتەفی- muntefî): کوژاوە.

منطق- مص.ل.ع(مەنتیغ-mentix): قسەکردن، مەنتیق، لۆژیک.

منطق- ا.ع(مینتەغ- mintex): کەمەربەند، پشتێن، پشتێنە.

منطمس- ا.فا.ع(مونتەمیس- muntemis): ئەستێرە یان چاوێک کە روناکی نەمابێ، مەحوکەرەوە، نقووم بوون و ون بوون.

منطوق- ا.مف.ع(مەنتووغ- mentûx): گوتراو، قسەی گوتراو، رواڵەتی قسە.

منطوی- ا.فا.ع(مونتەڤی- muntevî): گردەوەبوو.

منطیق- ص.ع(مینتیغ- mintîx): ناتیق و قسەڕەوان.

منظر- ا.ع(مەنزەر- menzer): دیمەن، ئەوەی بکەوێتە بەرچاو، شوێنی روانین و تەماشاکردن.

منظره- ا.ع(مەنزەرە- menzere): دیمەن جێ تەماشاکردن، تەمەشاگە.

منظم- ص.ع(مونەززەم- munezzem): رێک و پێک، بەتەرتیب.

منظور- ا.مف.ع(مەنزور- menzûr): بینراو، لەبەرچاوگیراو.

منظوم- ا.مف.ع(مەنزووم- menzûm): هۆنراوە، شتێک هۆنرابێتەوە، شیعر.

منع- مص.م.ع(مەنیء- meni’): نەهێشتن، قەدەغەکردن، پێش گرتن، قەدەغە کردنی کەسێک لە کارێک یان شتێک.

منعطف- ا.فا.ع(مونئەتیف- mun’etif): چەماوە، پێچ، وەرچەرخان.

منعطف- ا.ع(مونئەتەف- mun’etef): پێچی روبار، رێگەیەک پێچ بکاتەوەو رووەو شوێنێکی دی وەرچەرخێ، وەرچەرخان.

منعقد- ا.فا.ع(مونئەغید- mun’exid): مەیبوو، پەیمانێ کە ببەسترێ.

منعکس- ا.فا.ع(مونئەکیس- munekis): عەکسکەرەو، رەنگدەرەوە، پێچەوانە، ئاوەژوو.

منعم- ا.فا.ع(مونئیم- mun’im): نیعمەتدەر.

منعم- ا.مف.ع(مونئەم- mun’em): نیعمەت پێ دریاگ.

منعم- ص.ع(مونەئەم- mune’em): دەوڵەمەند، زەنگین، دارا، بووە.

منغر- ا(مونغور- munxûr): پیاڵەی شەراب.

منغص- ا.مف.ع(مونەغەس-munexxes): تاریک، ناخۆش، ناسازگار.

منغمس- ا.فا.ع(مونغەمیس- munxemis): لە ئاوا نقوم بوو.

منفاق- ص.ع(مینفاغ- minfax): کەسی زۆر دەست بڵاو، دەستبڵاو.

منفجر- ا.فا.ع(مونفەجیر- munfecir): ئاوی هەڵقوڵیوی رەوان، تەقیو، برینێ چڵک و کێمی لێ بڕوات.

منفذ- ا.ع(مەنفەز- menfez): دەلاقە، کون، پەنجەرە، رێگە، شوێنی تێ پەڕین.

منفرج- ا.فا.ع(مونفەریج- munferic): کراوە.

منفرد- ص.ع(مونفەرید- munferid): تەنیا.

منفسخ- ا.فا.ع(مونفەسیخ- munfesix): هەڵوەشاوە، لەغوکراو، لابراو، لەکارکەوتوو.

منفصل- ا.فا.ع(مونفەسیل- munfesil): پارچەپارچە بوو، جیابووەوە، دابڕاو.

منفعت- ا.ع(مەنفەئەت- menfe’et): مەنفەعەت، فایدە، سوود، قازانج.

منفعل- ا.فا.ع(مونفەئیل- munfe’il): شەرمەزار.

منفق- ا.فا.ع(مونفیغ- munfix): نەفەقەدەر، کەسێک پارە لە رای خوا بدات.

منفک- ص.ع(مونفەک- munfek): رزگاربوو، کراوە.

منفور- ا.مف.ع(مەنفوور- menfûr): ناپەسند، بێزراو، نەفرەتبار.

منفی- ا.ع(مەنفا- menfa): تاراوگە.

منفی- ص.ع(مەنفی- menfî): نەفیکراو، دوور خراوە، تاراو.

منقاد- ص.ع(مونغاد- munxad): گوێڕایەڵ، ئاراستەکراو.

منقار- ا.ع(مینغار-minxar): دەنووک.

منقاش- ا.ع(مینقاش- minxaş): ئامێری نیگارکێشی، مووکێش.

منقبت- ا.ع(مەنغەبەت- menxebet): هونەرو کاری چاک کە مایەی ستایش بێ، مایەی فەخرو شانازی، باریکە ڕێی نێوان دوومالّ.

منقبض- ص.ع(مونغەبیز- munxebiz): تێک ترنجان، قوپان.

منقح- ا.مف.ع(مونەغغەه- munexxeh): بژارکراو، پاک کراو.

منقذ- ا.فا.ع(مونغیز- munxiz): رزگارکەر، فریارەس.

منقرض- ا.فا.ع(مونغەریز- munxeriz): لەناوچوو، شتێک نەمابێ.

منقسم- ا.فا.ع(مونغەسیم- munxesim): دابەشبوو، دابەشکراو.

منقش- ا.مف.ع(مونەغغەش- munexxeş): نەخشێنراو.

منقصت- ا.مف.ع(مەنغەسەت- menxeset): کەم و کوڕی، نوقستانی.

منقضی- ا.فا.ع(مونغەزی- munxezî): کۆتایی هاتوو، لەناو چوو، تەواو بوو.

منقط- ص.ع(مونەغغەت- munexxet): خالّدار، نوقتەدار.

منقطع- ا.فا.ع(مونغەتیء- munxeti'): پچڕاو،

منقع- ا.ع(مەنغەء-'menxe): دەریا، گۆلاو.

منقل- ا.ع(مەنغەل- menxel): ئاگردان، مەقلّی، پێلاوی کۆنە، ڕێگەی کورت.

منقلب- ا.فا.ع(مونغەلیب- munxelib): گۆڕاو، هەلّگەڕاوە، ئالّۆزکاو، پەریشان، نارەحەت.

منقلع- ا.فا.ع(مونغەلیء- munxeli'): لەبنەوە هەلّکەندراو.

منقور- ا.مف.ع(مەنغوور- menxûr): کونکراو، نەخشێنراو.

منقوش- ا.مف.ع(مەنغووش- menxûş): نەخشێنراو.

منقوط- ا.مف.ع(مەنغووت- menxût): خالّ لەسەر دانراو.

منقول- ا.مف.ع(مەنغوول- menxûl): نەقلّ کراو، شتێک بتوانرێ لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی نەقلّ بکرێ، گێڕدراوە، شتێک بگێڕدرێتەوە.

منقی- ا.مف.ع(مونەغغا- munexxa): پاککراو، بژارکراو.

منکب- ا.ع(مەنکیب- menkib): شان.

منکر- ا.فا.ع(مونکیر- munkir): نکوڵی کەر.

منکر- ص.ع(مونکەر- munker): کاری ناشیرین، کاری ناشایستەو ناپەسەند، کاری ناڕەوا، کاری نا شەرعی.

منکسر- ص.ع(مونکەسیر- munkesir): شکاو.

منکشف- ص.ع(مونکەشیف- munkeşif): کەشف، دیار، ڕووت، ئاشکرا.

منکوب- ا.مف.ع(مەنکووب- menkûb): نەگبەت، ڕەنج دیدە، دووچاری نەگبەتی و بەلا.

منکوحه- ا.مف.ع(مەنکووهە- menkûhe): ژنی مارەکراو.

منکوس- ا.مف.ع(مەنکوس- menkûs): سەرەو ژێر، سەرنگون، ئاوەژوو، ژێرو بان.

منگ- ص(مەنگ- meng): دزو ڕێگر، مەنگ، حۆل، گێژ، گەوج.

منگ- ا(مەنگ- meng): قومار، یاساو ڕێسا، لاف و گەزاف.

منگل- ص(مەنگول- mengul): دز، ڕێگر، چەتە.

منگل- ا(مەنگول- mengul): مەنهۆلّ، کونج، ڕەهەند.

منگله- ا(مـەنگوله- mengûle): گـێـزو گوڵێنگ.

منگنه- ا(مـەنگەنه- mengene): گـیـره، مەنگەنه.

منگوله- ا(مـەنگووله- mengûle): گـێـزو گوڵێنگ.

منگیا- ا(مەنگییا- mengiya): قـومار، قومارخانه.

منگیاگر- ا.فا(مەنگییاگەر-mengiyager): قومارباز، خودانی قومارخانه.

منگیدن- مص.ل(مەنگیدەن- mengîden): منجـەمنج، مـینگه مـینگ، قـسـەکـردن لەبن لێوانەوه.

منن- ا.ع(مینەن- minen): منەت.

مننژ- ا.فـر(مـینینژ- mininj): پەردەی مێشک.

مننژیت- ا.،فـر(مـینینژیت- mininjit): ئیلتیـهابی پەردەی مـێشک، هەوکردنی پەردەێن مێشک.

منوال- ا.ع(مـینڤـال- minval): شـێـواز، شێوه، دەزگای چنینی جۆلایی.

منوب- ا.مف.ع(مەنووب- menûb): جێگر، بریکار، کـەسێک له کـارێکدا جێگری کەسی دی بێ.

منوچهر- ا.ص(مـەنووچیـهر- menûçihr): مەنوچەر، رووخۆش، ناوه بۆ پیاوان.

منور- ص.ع(مـونەڤـڤـەر- munevver): نوورانی، درەوشاوه، رووناکی.

منوط- ا.مف.ع(مـەنووت- menût): وابەسته.

منوگام- ص.فـر(مـونوگـام- munûgam): یەک ژنه، خودانی یەک ژن.

منوگامی- ا.فر(مونووگامی- munûgamî): سیستەمی یەک ژنه.

منوم- ا.فـا.ع(مـەنەڤـڤـیم- munevvim): کەسێک به شێوەی موگناتیسی خەو له یەکێک بخـات، خـەواندنی مـوگناتیـسی، خـەوێنەر، خەوهێن.

منون- ا.ع(مـەنوون- menûn): ئەجـەل، مەرگ، رۆژگار.

منون- ص.ع(مـونەڤـڤـەن- munevven): تەنوین دار، وشەیەک تەنوین بکرێ.

منوی- ا.مف.ع(مەنڤی- menvî): بەنیاز.

منهاج- ا.ع(مینهاج- minhac): رێی راست، رێی روون و ئاشکرا.

منتهک- ص.ع(مونتـەهیک- muntehik): بێ ئابرو، بێ پەروا، ئەتک کـەر، هەتک کـەر، درێنراو، کون کراو، پەردەدڕ.

منهج- ا.ع(مەنهەج- menhec): رێی راست، رێی ئاشکرا، شارێ، میتۆد.

منهدم- ص.ع(مـونهـەدیم- munhedim): وێران و خەرابه، داروخاو، روخاو.

منهر- ا.ع(مـەنهـەر- menher): جـۆگـەله، شوێنی ئاودڕ.

منهزم- ص.ع(مـونهـەزیم- munhezim): هەڵاتوو، شکست خواردوو، لەشکری بەزیوو.

منهضم- ص.ع(مـونهـەزیم- munhezim): خواردنی هەرس کراو.

منهل- ا.ع(مـەنهـەل- menhel): سـەرچاوه، کانییەک که خەڵکی ئاوی لێ بخۆنەوه.

منهمک- ا.فا.ع(مونهەمیک-munhemik): سەرقاڵ و مژوڵی کارێک.

منهوب- ا.مف.ع(مـەنهـووب- menhûb): تالاّن کراو.

منهوم- ص.ع(مەنهووم- menhûm): نەوسن و تامەزرۆ و چلێس.

منهی- ا.فـا.ع(مـونهی- munhî): هەواڵدەر، پەیامنێر.

منهی- ا.مف.ع(مـەنهی- menhî): کـاری خراپ و نا شەرعی.

منی- ا.مص(مـەنی- menî): من من، خـۆ هەڵکێش، غورور، خۆپەرستی.

منی- ا.ع(مەنی- menî): تۆماو، ئاوی پیاو.

منیت- ا.ع(مونیەت- munyet): ئارەزوو، تکا.

منیت- ا.ع(مەنییەت- menîyet): مەرگ، ئەجەل.

منیر- ا.فا.ع(مونیر- munîr): درەخشان، روناکی بەخش.

منیزی- ا.فر(مەنیزی- menîzî): جۆرە دەرمانێکە.

منیزیوم- ا.فر(مەنیزیوم- menîzyûm): مەگنیزیوم.

منیع- ص.ع(مەنیئ- menî’): سەخت و عاسی، قایم و بەرز، شوێنی بەرزو قایم و تووش کە بە ئاسانی نەیگەیتێ.

منیف- ص.ع(مونیف- munîf): بەرز، گەورە، هەڵکراو.

مو- ا(مەو- mew): مێو، درەختی مێو.

مو-ا(موو- mû): موو، توکی بەدەن، موی سمێڵ.

موائد- ا.ع(مەڤائید- mevaid): سفرەو خوانان.

موات- ص.ع(مەڤات- mevat): مردوو، بێ گیان، زەوی وشک و بەیار.

مواثقه- مص.ع(موڤاسەغە- muvasexe): پەیمان بەستن.

مواثیق- ا.ع(مەڤاسیق- mevasîx): پەیمانان.

مواج- ص.ع(مەڤڤاج- mevvac): پڕ شەپۆل، شەپۆلدار.

مواجب- ا.ع(مەڤاجیب-mevacib): واجب و ئەرکان، مووچەی مانگانە یان ساڵانە، مەرگ.

مواجه- ص.ع(موڤاجیه- muvacih): رووبەڕوو.

مواجهه- مص.ل.ع(موڤاجەهە-muvacehe): رووبەڕوو بوونەوە، رووبەڕوو بوونەوە لەگەڵ کەسێکدا.

مواخات- مص.ل.ع(موڤاخات- muvaxat): برایەتی و دۆستایەتی، بوون بە دۆست و برا.

مواد- ا.ع(مەڤادد- mevvad): کەرەستەی خاو.

موادعه- مص.ل.ع(موڤادەئە- muvade’e): ئاشتبوونەوە، ئاشتی کردن، دەستبەرداربوونی دژمنایەتی.

مواربه- مص.ل.ع(موڤارەبە- muvarebe): فێڵ و فێڵبازی، دەستبڕینی یەکتر.

موارد- ا.ع(مەڤارید- mevarid): شوێنی دابەزین، جێی لادان، جێی ئاو خواردنەوە.

موارده- ا.ع(موڤارەدە- muvarede): پێکەوە لادان لە جێیەکدا.

مواریث- ا.ع(مەڤاریس- mevaris): میرات.

موازات- مص.ل.ع(موڤازات- muvazat): رووبەڕوو بوون، بەرانبەر بوون، هاوتەریب.

موازنه- مص.م.ع(موڤازەنە- muvazene): بەراوردکردن، هەڵسەنگاندنی دوو شت.

موازی- ص.ع(موڤازی- muvazî): رووبەڕوو، بەرانبەر، هاوتەریب.

موازین- ا.ع(مەڤازین- mevazîn): تەرازوو، شایەن، ئەندازە.

مواسات- مص.م.ع(موڤاسات- muvasat): کۆمەک کردنی یەک بە ماڵ.

مواسم- ا.ع(مەڤاسیم- mevasim): وەرز.

مواشی- ا.ع(مەڤاشی- mevaşî): حەیوانات، چارەوێ، مەڕو ماڵات.

مواشیر- ا.ع(مەڤاشیر- mevaşîr): شوشە.

مواصلت- مص.ل.ع(موڤاسەلەت- muvaselet): پەیوەندی کردن بە یەکەوە، بەردەوام کردنی پەیوەندی.

مواضع- ا.ع(مەڤازئ- mevazi’): شوێنان، جێگایان.

مواضعه- مص.ل.ع(موڤازەئەت- muvaze’et): پێکەوە رێکەوتن لەسەر کارێک.

مـواطات- مص.ل.ع(مـوڤـاتات- muvatat): پێکەوە رێکەوتن لەسەر کارێک.

مواطن- ا.ع(مەڤاتین- mevatin): وەتەنان، وڵاتان.

مـواظب- ا.فـا.ع(مـوڤـازیب- muvazib): چاودێر، نیگابان، پاسەوان.

مواظبت- مص.م.ع(موڤازەبەت-muvazabet): چاودێری کردن، ئاگاداری کردن.

مواعد- ا.ع(مەڤائید- meva'id): شوێن یان کاتی وەعدو پەیمان، بەڵێنگە، سوزگە.

مواعده- مص.م.ع(موڤائەدە- muva'ede): بەڵێندان بە یەکدی، وەعددان بەیەکتر.

مـواعظ- ا.ع(مـەڤـائیـز- mevaiz): وەعـزو پەندان.

مـواعـیـد- ا.ع(مـەڤـائیـد- meva'id): وەعدەگا.

مـوافق- ص.ع(مـوڤـافـیـغ- muvafix): رازی.

مـوافـقت- مص.ل.ع(مـوڤـافـەغـەت- muvafexet): رازی بـوون، رێـکـەوتـن، گونجان، سازان.

مواقد- ا.ع(مەڤاغید- mevaxid): کوانوو، ئاگردان، وەجاغ.

مـواقع- ا.ع(مـەڤـاغیء- mevaxi'): شوێنان.

مواقعه- مص.ل.ع(موڤاغەئە- muvaxee): شەڕکردن لەگەڵ یەکێکدا، گان کردن.

مـواقف- ا.ع(مـەڤـاغـیـف- mevaxif): هەڵوێستان، وێستگان.

مواقفه- مص.ع(موڤاغەفە- muvaxefe): وەستان و خۆڕاگرتن لە شەڕدا.

مواقیت- ا.ع(مەڤاغیت- mevaxît): وەخت، کات، کاتی کار.

مواکب- ا.ع(مەڤاکیب- mevakib): کاروان، گروپێک سوارە یان پیادە کە بەگەڵ کاروانی پاشا بکەون.

مـوالات- مص.ل.ع(مـوڤـالات- muvalat): دۆسـتـایەتی و پەیوەندی کـردن لەگـەڵ یەکـدا، پەیڕەوی کردن.

موالد- ا.ع(مەڤالید- mevalid): شوێنی لە دایک بوون، زێد.

موالی- ا.ع(مەڤالی- mevalî): سەروەران، خواوەندان، بەندەو غوڵامان.

موالیا- ا.ع(مەڤالییا- mevalîya): جۆرە شیعرێک بووە کە کۆیلە و غوڵامان بۆ خاوەنانی خۆیان گـوتووەو لە کـۆتایی هەر شیـعـرێک یان بەندێکدا وشـەی (یا مـەوالیـا)یان دووبارە دەکردەوە وەکو ئاماژەیەک بۆ خاوەنەکانیان.

موالید- ا.ع(مەڤالید- mevalîd): فەرزەنان.

موانع- ص.ع(مەڤانیء- mevani'): کۆسپ و تەگەران، لەمپەر.

مـواهب- ا.ع(مـەڤـاهیب- mevahib): بەخششان، ئەوەی بە کەسێک ببەخشرێ لە ماڵی دنیا جگە لە پارەو پول.

مـوبد- ا(مـەوبەد- mewbed): سـەرۆکی مـوغـان، حـەکـیم و زاناو پێـشـەوای روحـانی زەردەشتی.

مـوبدمـوبدان- ا.مـر(مـەوبەدی مـەوبەدان- mewbedi mewbedan): سەرۆکی گشتی مەوبەدان.

موبق- ا.ع(مەوبیغ- mewbix): وەعـدەگـە، زیندان، هەر شـتـێک ببێ بە کـۆسپ و لەمـپـەر لەنێوان دوو شتدا.

موبیز- ا(موبیز- mubîz): هێڵەک، واڵابێژ.

موت- ا.ع(مەوت- mewt):" مەرگ.

موتاب- ا.ص(موتاب- mutab): موتابچی.

موتاسیون- ا.فر(موتاسیون- mutasyûn): گـۆڕانی کـوتوپڕ، وەکـو گـۆڕانی ئاو لە پلەیەکی گەرمی تایبەتەوە بۆ هەڵم یان سەهوڵ.

موتت- ا.فر(موتیت- mutit): سردوی ئاینی.

مـوتور- ا.فـر(مـوتـورر- mutûr): مـاتۆڕ، دینەمۆ.

مــوتورســـیكلت- ا.فــر(مــوتوســیكلیت- mûtûsiklit): ماتۆڕسكیل.

موتی- ا.ع(مەوتا- mewta): مردوان.

موئق- ص.ع(مـووڤـەسسـەغ- mûvessex): متمانەپێكراو، جێی باوەڕو متمانە.

مــوثوق- ا.مف.ع(مــەوســووغ- mewsûx): باوەڕپێكراو.

مـــــــوج- ا.ع(مـــــــــەوج- mewc): شەپۆل، پێل.

مــوجــان- ص(مــوجــان- mewcan): چاوی جــوانی پڕ ناز، چاوی خــەوالّو، نێــرگــزی نیــوە پشكوتوو.

مـوجـان- مص.ع(مـەڤـەجـان- mevecan): خرۆشان و شەپۆلدانی دەریا.

مـوجب- ا.فا.ع(مـوجیب- mucib): باعـیس، هۆ.

مــوجـبـه- ا.ع(مــوجـیـبـه- mucibe): كـاری گـەورەی چاك یان خـراپ كـە ببـێـتـە هۆی چوونە بەهەشت یان دۆزەخ.

موجد- ا.فا.ع(موجید- mûcid): ئیجادكار، خولّقێنەر.

مـوجـر- ا.فـا.ع(مـوجـیـر- mucir): كـەسـێـك مولّێك بەكرێ بدات، كرێدار.

مـوجـز- ص.ع(مـوجـەز- mucez): خـۆلاسـە، كورتە، پوختە.

مـــوجـع- ص.ع(مــوجـــیـئ- mûci’): بەئازار، ئازاردەر.

مـوجل- ا.ع(مـەوجـیل- mewcil): چالێ كـە ئاوی تیا بوەستێ، جێی ترس.

مــوجــود- ا.مف.ع(مــەوجــود- mewcûd): مەوجود، هەبوو، .

مـوجـه- ا.ع(مـەوجـە- mewce): شـەپۆلێـك، یەك شەپۆلّ.

مـوجـه- ص.ع(مـوڤـەجـجـەه- mûvecceh): خـودان پلەو پایە، چاك و پەسند، قـسـەیەك یان عوزرێ كە بە بەلّگە بسەلمێنرێ و پەسند بێ.

مــوچلكا- ا(مــوچەلـكا- muçelka): سـەنەد، قەوالّە.

موچول- ص.عا(مووچوول- muçûl): بچووك و جوان، ناوە بۆ ژنان.

موچینه-ا.مر(موچینە- muçîne): موكێش.

مـوحـد- ص.ع(مـوڤـەهـهـیـد- muvehhid): خواناس، یەكتاپەرست.

مـوحش- ص.ع(مـوهیش- mûhiş): ترسناك، مایەی خەم، خەماوەر.

موخوره-ا.مر(مووخوورە-mûxûre):موخۆركە.

مودت- مص.ل.ع(مەڤەددەت- meveddet): ئەشق و مەحەبەت، دۆستایەتی كردن.

موذی- ا.فا.ع(موزی- mûzî): ئەزیەتدەر.

مور- ا(مور- mûr): مێرولە.

مــورب- ص(مــوڤــەرەب- mûvereb): خـوار، چەمـاوە، بەپێچ، پێـچـاو پێچ، هەر شـتێ سـەری خوارو كەچ بێ.

مورث-ا.ع(مووریس- mûris): باعیس، هۆ.

مــورث- ا.فــا.ع(مــوڤــەریس- mûverris): ئەوی میراتی لە پاش جێ بمێنێ.

مورچال- ا(موورچال- mûrçal): مێروستـان، لانەو كونی مێرولە، خەنەكێك كە لە ژێر زەمینەوە بەرەو قەلاّو سەنگەری دژمن لێ بدرێ.

مورچه- ا(موورچە- mûrçe): مێروولە.

مورچەخوار- ا.مر(موورچەخار- mûrçexar): گـیـانلەبەرێكە مـێـرولە دەخـوات، ئەم گـیـانلەبەرە زیاتر لە ئەمریكای باشووردا هەیە.

مورچەگیر- ا.مر(موورچەگیر- mûrçegîr): مێروویەكە دەفڕێ و مێروولە دەخوات.

مــورخ- ا.فــا.ع(مــووڤــەریخ- mûverix): مێژوونووس، دیرۆكنووس.

مــورخ- ا.مف.ع(مــووڤــەرەخ- mûverex): ئەوەی رۆژو بەرواروو مێژووی دیاریكرابێ.

مــورد- ا.ع(مــەورید- mewrid): شــوێنی لادان، رێ ئاو، بوار.

مورد- اا(موورد- mûrd): مۆرد، درەختێکە.

مورش- اا(مووریش- mûriş): دەستبەند یان گەردنبەنی زەنگیانە.

مورق- ا.فا.ع(موڤەریغ- mûverix): فرۆشیارو دروستکاری کاغەز، نووسەر.

موروث- ا.مف.ع(مەوروس- mewrûs): میراتی.

موری- اا(مووری- mûrî): لوولەی چیمەنتۆ بۆ زێراب.

موریانە- اا(مورییانە- mûriyane): مۆریانە.

موز- ا.ع(مەوز- mewz): دەرختی مۆز.

موزائیک- ا.فر(مووزائیک- mûzaik): کاشی.

موزج- ا.ع(مەوزەج- mewzec): چەکمە.

موزع- ا.فا.ع(موڤەززیٔ- mûvezzi'): دابەشکەر.

موزون- ا.مف.ع(مەوزوون- mewzûn): کێشراو، هەڵسەنگێنراو، کێشدار، هاوسەنگ.

موزە- اا(مووزە- mûze): چەکمە.

موزە- ا.فر(مووزە- mûze): موزەخانە، عەنتیکەخانە.

موزیسین- ا.فر(مووزیسین- mûzîsîn): مۆسیقازان، مۆسیقاژەن.

موزیک- ا.فر(موزیک- mûzîk): مۆسیقا، هونەری مۆسیقا.

موزیکال- ص.فر(موزیکال- mûzîkal): مۆسیقایی.

موژ- اا(مووژ- mûj): گۆلاو.

موژان- ص(مووژان- mûjan): چاوی جوان و پڕ ناز، چاوی خومارو خەواڵو، نێرگیزی نیوە پشکوتو.

موژیک- اا(مووژیک- mûjîk): خەڵکی دێهاتی رووسی.

مسترە-ا.مر(مووسوتورە-mûsuture): ئوستەرە، گوێزان، تیغی سەر تاشین و ردێن تاشین.

موسخ- ص.ع(موسەخ- mûsex): کەمەربەندی مەسیحیان.

موسخ- ص.ع(موڤەسسەخ- mûvessex): پیس، چلکن.

موسر- ص.ع(مووسیر- mûsir): دەوڵەمەند، زەنگین، دەسترۆ، دارا.

موسع- ص.ع(موڤەسسەء- mûvesse'): بەرین، پان، بلاو.

موسم- ا.ع(مەوسیم- mewsim): وەرز، وەخت، کات.

موسوم- ا.مف.ع(مەوسووم- mewsûm): نیشانەکراو، داغمەکراو، ناونراو.

موسە- اا(مووسە- mûse): زەردەزیرە، زەردەواڵە.

موسی- ا.ع(مووسا- mûsa): موس، گوێزانی سەرتاشی.

موسیچە- اا(مووسیچە- mûsîçe): قومری.

موسر- اا(مووسیر- mûsir): سیری کێوی.

موسیقار- اا(مووسیغار- mûsîxar): مۆسیقا ژەن، جۆرە سازێکە، باڵندەیەکی ئەفسانەییە کە گوایە دەنوکی کون کونەو لەو کونانەوە ئاوازی جۆراو جۆر دەردێنێ.

موسیقی- اا(مووسیقی- mûsîxî): مۆسیقا.

موسیلاژ- ا.فر(مووسیلاژ- mûsîlaj): شیلەو سەمغی گیا.

موسیو- ا.فر(مووسیوو- mûsiyû): گەورە، بەڕێز، مسێو.

موش- اا(موش- mûş): مشک.

موشح- ا.مف.ع(موڤەششەح- mûveşşeh): حەمایەڵ.

موش خرما- ا.مر(مووش خورما- mûş xurma): مشکی خورما، خورما چەچان.

موشک- اا(موشەک- mûşek): مشکی بچوک، موشەک، رۆکێت، ساروخ.

موشكاف- ص.فا(موشيكاف- mûşikaf): وردبين.

موش كور- ا.مر(موشی کوور- mûşi kûr): مشكەكوێرە، جرجە كوێرە، رسک.

موشور- ا.ع(مەوشوور- mewşûr): شووشە،

موصل- ا.،ع(مووسيل- mûsil): شوێنی پێكەوە بەستن و گرێدان، شوێنی گرێدانی گوریس.

موصل- ا.مف.ع(موڤەسسەل- mûvessel): پێكەوە بەستراو.

موصوف- ا.مف.ع(مەوسووف- mewsûf): وەسفكراو، ستایش كراو، پەسند دراو.

موصول- ا.مف.ع(مەوسوول- mewsûl): پێكەوە بەسترياگ.

موصی- ا.فا.ع(مووسی- mûsî): وەسێت كەر، راسپێر.

موصی- ا.مف.ع(مووسا- mûsa): وەسێت كراو، راسپێردراو.

موضع- ا.ع(مەوزیٔ- ’mewzi): شوێن، شوێنی دانانی شتێک.

موضوع- ا.مف.ع(مەوزووء- ’mewzû): دانراو، بابەت.

موطن-ا.ع(مەوتین- mewtin): وەتەن، زێد، نیشتمان.

موظف- ص.ع(موڤەززەف- muvezzef): وەزیفەدار، فەرمانبەر، كارمەند.

موعد- ا.ع(مەوئید- mew’id): وەعدگە، ژوان، شەرت و پەیمان.

موعظه- ا.ع(مەوئیزە- mewize): پەندو ئامۆژگاری.

موعود- ا.مف.ع(مەوئوود- mew’ûd): وەعدەكراو، رۆژی قیامەت.

موفر- ا.مف.ع(موڤەففەر- muveffer): فراوان و زۆر، زۆكراو، زیادكراو.

موفق-ص .ع(موڤەففەغ- muveffex): سەركەوتوو.

موفور- ص.ع(مەوفوور- mewfûr): فراوان، فرە، زۆر، بێ شومار.

موقت- ص.ع(موڤەغغەت- mûvexxet): كاتی.

موقد- ا.ع(موغید- mûxid): كوانوو، ئاگردان، وەجاغ.

موقر- ص.ع(موڤەغغەر- mûvexxer): پیاوی ئاقڵ و سەنگین، كارامەو سالار، گەورەو پیاوانە.

موقع-ا.ع(مەوغیٔ- ’mewxi): شوێنی كەوتن، شوێنی روودان، شوێنی لادان، قۆناغ.

موقف-ا.ع(مەوغیف- mewxif): شوێنی وەستان، وێستگە، هەڵوێست.

موقن- ا.فا.ع(موغین- mûxin): یەقیندار، دڵنیا.

موقود- ا.مف.ع(مەوغوود- mewxûd): داگیرساو.

موقوف- ا.مف.ع(مەوغووف- mewxûf): گیراو، تەقیف كراو.

موقوفه- ا.مف.ع(مەوغوفە- mew¨xûfe): موڵكێ كە دەرامەتەكەی بۆ كاروبارو خێری گشتی تەرخان كرابێ، وەقف كراو.

موكب- ا.ع(مەوكیب- mewkib): دارودەستەی پاشا لە سەفەردا.

موكت-ا.فر(موكیت-mûkit):موكێت، كومبار.

موكل- ا.فا.ع(موڤەككیل- mûvekkil): كەسێک كە ئەوقات بۆ خۆی بگرێ.

موكل- ا.مف.ع(موڤەككەل- mûvekkel): كەسێک كارێكی پێ سپێردرابێ، كەسێک كرابێ بە وەكیل.

موكول- ا.مف.ع(مەوكوول- mewkûl): وابەستە بە كەسیكی دیيەوە، دانراو.

مول- ا.مص(موول- mûl): خاوەخاو.

مول- ا.ص(موول- mûl): ماشوقی ژن، دەنكی ژن (واتە پیاوێكی دی جگە لە مێردەكەی) كورێک لە ماشوقی ژنێک بێ، حەرامزادە، زۆڵ.

مـولد- ا.ع(مـەولیـد-mewlid): شـوێنی لە دایک بوون، زێد.

مولد- ا.فا.ع(مولید- mûlid): مامان.

مولد- ا.فا.ع(موڤەللید-mûvellid): مامان.

مـولد- ا.مف.ع(مـوڤـەللەد- muvelled): لەدایک بوو.

مـــولش- ا.مص.ع(مـــولـیش- mûliş): دواخستن، ماتەڵ کردن، درەنگ کردن.

مـولع- ا.مف.ع(مـولە‌ء- ’mûle): چڵێـسی و تامەزرۆیی.

مـولکول- ا.فـر(مـولیکوول- mûlikûl): گەردیلە.

مـولنجە- ا(مـولەنجـە- mulence): ئەسپـێی گەنم و ئارد.

مولو- ا(موولوو- mûlû) ناقوس، زەنگ.

مـــولود- ا.مف.ع(مـــەولـوود- mewlûd): لەدایک بوو.

مـــولوی- ص.ن.ع(مـــەولەڤی- mewlevî): جۆرە کڵاوێکی درێژ یان عەمامەیەکی بچووکە.

مـــولی- ا.ع(مـــەولا- mewla): ســەروەر، گەورە، دۆست، بەندە، بەندەی ئازادکراو، خاوەن و گەورە.

مـولیـدن- مص.ل(مـوولیـدەن- mûlîden): دێرکـردن، درەنگ کـردن، تـاخیـرکـردن، دواکـەوتن، ماتەڵ کردن.

موم- ا(مـووم- mûm): مـێـوی هەنگـوین، ئەو تلپەیەی لە پاش پاڵاوتنی هەنگوین دەمێنێتەوە.

مومول- ا(موومـوول- mûmûl): نەخۆشییـەکی چاوە.

مومیا- ا(موومییا- mûmiya): مۆمیا.

مـونتـاژ- ا.فـر(مـوونتـاژ- mûntaj): مـۆنتـاج کردن.

مونس- ا.فا.ع(موونیس- mûnis): هاودەم.

مـونل- ا.فـر(مـوونیل- mûnil): کـانزایەکـە لە سەدا ٦٠- ٧٠٪ی نیکلە.

مـــونوپل- ا.فـــر(مـــوونووپـول- mûnûpul): مۆنۆپۆل.

مـــونولوگ- ا.فـــر(مـــونولوگ- mûnûlûg): مـەنەلۆگ، هەندێ نمایش کـەیەک ئەکـتـەر بەتەنیـا بێـتـە سـەر شـانـۆو قـسـە لەگـەڵ خـۆیدا بکات، نمایشێکی کورت کە لەلایەن یەک کەسەوە ئەنجام بدرێ.

مـــونە- ا(مـــوونە- mûne): خـــاســـیـــەت، تایبەتمەندی، وەکو گەرمی ئاگر.

مـــوهبت- ا.ع(مـــەوهیــبـــەت- mewhibet): بەخشش، ئەوەی بە کەسێک ببەخشرێ.

مـــوهن- ا.فـا.ع(مـوهین- mûhin): لاوازکـەر، سست کەر.

مـــوهوب- ا.مف.ع(مـــەوهوب- mewhûb): شت پێ دراو، شت پێ بەخشراو.

موهوم- ا.مف.ع(مەوهوم- mewhûm): وەهم و خەیاڵ.

موهون- ص.ع(مەوهون- mewhûn): سست، لاواز.

مـــوی رگ- ا.مـــر(مـــوی رەگ- mûy erg): دەزوڵەی خوێن، مولولە.

مویز- ا(مەڤیز- mevîz): مێوژ.

مـــویزە- مـــویزک- ا(مـــەڤـــیـــزەک- مـــەڤـــیـــز- mevîzek- mevîz): جۆرە رووەکێکە.

مـــویە- ا.مص(مـوویە- mûye): گـریە، زاری، شین.

مـویەزال- ا.مر(موویەی زال- mûyey zal): ناوی ئاهەنگێکی کۆنی مۆسیقای ئیرانییە.

مـــوییـــدن- مص.ل(مـوییـدەن- mûyîden): گـریان و زاری، گـریان وشـیـوەنکردن، شـیـوەن و زاری.

مـــوینـدە- ا.فـــا(مـــوویەندە- mûyende): شیوەنکەر.

مـویین- ص.ن(موویین- mûyin): ئەو شـتـەی لە موو چنرابێ و دروست کرابێ.

مە- ص(میهـ- mih): گەورە.

مه- ا(میه- mih): تەم.

مه- مەه- meh): مانگ، هەیڤ.

مـه- ا.فـر(می- mi): مـانگی پێنجـەمی فەرەنگی.

مـهـاب- ا.ع(مـەهابب- mehabb): جـێی هاتنی با، کونەبا.

مـهـابت- مص.ع(مـەهابەت- mehabet): ترساندن، گەورەیی و شکۆ، شان و شەوکەت.

مـهـابط- ا.ع(مەهابیت- mehabit): شـوێنی دابەزین، جێی نیشتنەوە.

مـهـابل- ا.ع(مـەهابیل- mehabil): ڕێی منداڵدان، مناڵدان، ڕەحمی ژن.

مهاجات- مص.ع(مووهاجات- mûhacat): هەجوکردنی یەکتر.

مـهـاجر- ا.فا.ع(مـووهاجـیر- mûhacir): مـوهاجـیـر، کـەسـێک لە شـار یان وڵاتی خـۆی بڕوات و لە شار یان وڵاتێکی بێگانە نیشتەجێ ببێ.

مـــهـــاجـــرت- مص.ل.ع(مـــووهاجـــەرەت- mûhaceret): کۆچ کرن، کۆچین.

مـهـاجم- ا.فا.ع(مـووهاجـیم- mûhacim): هێرش بەر.

مـــهـــاجـــمـــه- مص.ل.ع(مـــووهاجـــەمـــە- mûhaceme): هێرش کردن، هێرش بردن.

مهاد- ا.ع(میهاد- mihad): جێگە، بێشکە، لانکە، زەوی نزم.

مـهـادات- مص.ع(مـووهادات- mûhadat): دیاری دان بەیەکتر.

مـــــهـــــادنـت- مـص.ل.ع(مــــووهادەنـە- mûhadene): ئاشـتـی کـردن، سـوڵح کـردن لەگەڵ یەکدا.

مـهـار- ا.ع(میـهـار- mihar): دارێکی بچوکە دەیخەنە پەڕەی لوتی وشترو پەتی پێوە دەبەستن، هەوسار.

مـهـارب- ا.ع(مـەهاریب- meharib): شـوێنی ڕاکردن و هەڵاتن.

مـهـارت- مص.ل.ع(مـەهارەت- meharet): کـارامەیی لە کـارێکدا، لێـهـاتوویی لە کـارێکدا، زیرەکی و وەستایی.

مـــهـــارشـــه- مص.ل.ع(مـــووهارەشـــە- mûhareşe): بـەیـەکـــــدا هـەڵـشـــــاخـین، هەڕەشەکردن لە یەکدی، دژمنایەتی کردنی یەک.

مـهـالک- ا.ع(مـەهالیک- mehalik): جێی لەناو چوون، شوێنی فەوتان، تالوکەخانە.

مـهـام- ا.ع(مـەهامم- mehamm): کـاری سەخت، ئەرک.

مـهـان- ا.مف.ع(مـووهان- mûhan): زەلیـل کراو، ئیهانەکراو.

مـهـانت- مص.ل.ع(مـەهانەت- mehanet): خـواربوون، لول بوون، زەلیل بوون، ریسـوابوون، زیلەت و ریسوایی.

مـهـب- ا.ع(مـەهەبب- mehebb): شـوێنی هاتنی با، کونەبا.

مـهـبط- ا.ع(مـەهبـەت- mehbet): شـوێنی دابەزین، جێی نیشتنەوە.

مـهـبل- ا.ع(موهبـەل- muhbel): منداڵدان، ڕێی منداڵدان، ڕەحمی ژن.

مهپاره- ص.مر(مەهپارە- mehpare): جوان، خـشکـۆک، قـشـت، ژن یان مـناڵی جـوانی وەکـو مانگ.

مـهـتـاب- ا.مـر(مـەهتـاب- mehtab): مانگاشەو، تریفەی مانگ، هەیڤەشەو.

مهتابی- ا.مر(مەهتابی- mehtabî): هەیوان، بانیژە، بەردەمی عیمارەت.

مـهـتـدی- ص.ع(مـوهتـەدی- muhtedî): کەسێک ڕێی ڕاستی دۆزیبێتەوە.

مهتر- ص.ت(میهتەر- mihter): سەرۆک و گەورەی قەوم.

مهتر- ا.ص(میهتەر- mihter): مەیتەر.

مـهـجع- ص.ع(مـیـهـجـە ء- 'mihce): غـافڵ، گـێل، ئەوەی زوو لای هەر کـەسـێک ڕام ببێ.

مهجع- ا.ع(مەهجەء- mehce’): خەوتنگە، جێی خەوتن و ئیسراحەت و حەوینەوە.

مەهجو- ا.مف.ع(مەهجوف- mehcûv): هەجوکراو.

مەهجور- ا.مف.ع(مەهجوور- mehcûr): بەجێ هێڵراو، دوور، چۆڵکراو.

مهجە- ا.ع(موهجە- muhce): خوێن، خوێنی دڵ، روح، گیان.

مهچە- ا(مەهچە- mehçe): هەیڤۆک، سەری عەلەم کە لە زێر یان زیو لە شێوەی هەیڤۆک چێدەکرێت.

مهد- ا.ع(مەهد- mehd): بێشکە، لانکە.

مهد- ا(مەهد- mehd): رووەکێکە.

مهدی- ا.مف.ع(مەهدی- mehdî): هیدایەت دراو.

مهذار- ص.ع(میهزار- mihzar): چەنەباز، هەڵەوەڕ، هەرزەگۆ.

مهذب- ا.مف.ع(موهەززەب- muhezzeb): بە ئەدەب، پاک و بێ خەوش، خۆش خوو.

مهر- ا(میهر- mihr): میهرەبانی، دۆستایەتی، مەحەبەت.

مهر- ا(میهر- mihr): خۆر، هەتاو.

مهر- ا(میهر- mihr): مانگی حەوتەمی ساڵی هەتاوی. یەکەم مانگی پاییز.

مهر- ا(موهر- muhr): مۆر، کیسەی سەربەستراو، سەرمۆر.

مهر- ا.ع(مەهر- mehr): مارەیی.

مهراس-ا.ع(میهراس- mihras): میکۆت، هاوەن.

مهراسپند- ا.مر(مەهرئەسپەند- mehr espend): ناوی رۆژی بیست و نۆیەمی هەر مانگێکی هەتاوی.

مهرافزا- ص.فا(میهرئەفزا- mihr efza): ئەوەی میهرو مەحبەتی زۆربێ.

مهرب- ا.ع(مەهرەب- mehreb): شوێنی راکردن.

مهربان- ص(میهربان- mihrban): میهرەبان، دڵسۆز.

مهرگان- ا(میهرگان- mihrgan): مانگی میهر، پایز، ناوی رۆژی شازدەیەمی مانگی میهرە، جەژنێکی کۆنی فارسانە، کە لە رۆژانی ١٦-٢١ی مانگی میهر بەر پایان دەکرد، دوای جەژنی نەورۆز گەورەترین جەژن بووە، ئەم جەژنە لە سەردەمی هەخامە نشییەکاندا باو بووەو لە قۆناغ و سەردەمەکانی دواتریشدا تا سەرهەڵدانی ئیسلام هەر باو بووە، پاش ئیسلامیش لە زەمانی سامانیان و غەزنەویاندا باو بووە، ئێستاش وەکو جەژنێکی گەورەی رۆشنبیریی ماوە، بەعەرەبی میهرەجانی پێدەگوترێ..

مهرگانی- ا(میهرگانی- mihrganî): ناوی لەحنێکە لە سی لەحنەکەی باربەد.

مهرگیاه- ا.مر(میهرگییاه- mihr gîyah): جۆرە گیایەکە.

مهره- ا(موهرە- muhre): مورو، مۆرەغە.

مهرەداران- ا.مر(موهرەداران- muhredaran): برِبرِەداران.

مهزول- ص.ع(مەهزول- mehzûl): لەرو لاواز.

مهزوم- ا.مف.ع(مەهزوم- mehzûm): بەزیوو، هەڵاتوو، شکست خواردوو.

مهست- ص(مەهیست- mehist): گەورەترین.

مهستی- ا.مر(میهسیتی- mihsitî): پێکهاتووە لەمە (گەورە) و ستی (خانم) مهستی: خانمی گەورە.

مەسیما- ص.مر(مەهسیما- mehsîma): روو مانگ، جوان و خشکۆک وەکو مانگ.

مهشید- ا.مر(مەهشید- mehşîd): مانگەشەو، تریفەی مانگ.

مهک- مص.ل.ع(مەهک- mehk): نەرمکردنی شتێک، سووینەوە.

مهک- ا(مەهک- mehk): گیایەکە.

مهل- مص.ل.ع(مەهل- mehl): بە ئەسپایی کارکردن، هێمنی و نەرمی.

مهل- ا.ع(موهل- muhl): ئاسنجاو، قەتران و رۆنی زەیتون، زیچکاو.

مهلت-مص.م.ع(موهلەت- muhlet): مۆڵەتدان، دەرفەتدان، مەدارا.

مهلک-ا.فا.ع(موهلیک- muhlik): کوشندە.

مهلکه- ا.ع(مەهلەکە- mehleke): جێی لەناو چوون.

مهلل- ص.ع(موهەللەل- muhellel): چەماوە، چەماوە وەکو هەیڤک.

مهلهل- ص.ع(موهەل هەل- muhelhel): ناسکە شیعر، جلی ناسکی چنراو.

مهم- ص.ع(موهیم- muhimm): گرنگ، کاری گەورە.

مهمات- ا.ع(موهیممات- muhimmat): ئامێرو کەرەستەی جەنگ، ئەرک و کاری دژوارو گرینگ.

مهماز- ا.ع(میهماز- mihmaz): مامێز.

مهمان- ص(میهمان- mihman): میوان، میڤان.

مهماندار-ص (میهماندار- mihmandar): میواندار.

مهمانسرا- ا.مر(میهمانسەرا- mihmansera): میوانخانە.

مهمانکده- ا.مر(میهمانکدە- mihmankede) میوانسەرا، میوانخانە.

مهمان نواز- ص.فا(میهمان نەڤاز- mihman nevaz): میواندۆست، میوانپەروەر.

مهمز- ا.ع(میهمەز- mihmez): مامێز.

مهمل- ص.ع(موهمەل- muhmel): بێهودە، قسەی بێهودە.

مهموز- ص.ع(مەهموز- mehmûz): وشەی هەمزەدار.

مهموم- ص.ع(مەهموم- mehmûm): دڵتەنگ، خەمبار.

مهمه- ص.ع(موهیممە- muhimme): کار و ئەرکی دژوارو گرنگ، ئامێرو کەرەستەێن شەڕ.

مهمیز- ا(میهمیز- mihmîz): مامێز.

مهنا- ص.ع(موهەننا- muhenna): خۆش، بەلەزەت و سازگار.

مهناوی- ا(مەهناڤی- mehnavî): کەسێک لە هێزی دەریاییدا کار بکات وەکو گوروبانی سوپا.

مهند- ص.ع(موهەنند- muhenned): شمشێری هیندی.

مهندس- ا.ص(موهەندیس- muhendis): ئەندازیار.

مهوار- ص(مەهڤار- mehvar): مانگ ئاسا، میناهەیڤ.

مهوار- ا(مەهڤار- mehvar): مانگانە، موچەو جیرەیەک کە مانگەو مانگ بە خەڵکی بدرێ.

مهوش- ص(مەهڤەش- mehveş): جوان، مانگ ئاسا، روو مانگ.

مهوع- ا.فا.ع(موهەڤڤیئ- mûhevvi’): قێزەوەر، مایەی رشانەوە، قێزەون.

مهول- ص.ع(مەهول- muhul): ترسناک، پڕترس.

مهیا- ص.ع(موهەییا- muheyya): ئامادە، تەیار.

مهیاوه- ا(مەهیاڤە- mehyave): خۆراکێک لە ماسی دروست بکرێ.

مهیب- ص.ع(مەهیب- mehîb): ترسێنەر، مایەی ترس و هەیبەت.

مهیج- ا.فا.ع(موهەییج- muheyyic): هاروژێنەر.

مهیل- ص.ع(مەهیل- mehîl): شوێنی ترسناک، جێی پڕ مەترسی.

مهیمن- ص.ع(موهەیمین- muheymin): شایەتی راستگۆ، نیگابان، یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

مهین- ص.ن(میهین- mihîn): گەورە، گەورەتر.

مهین- ص.ع(مەهین- mehîn): مانگ ئاسا، مانگین، ناوی ژنانە.

مهین- ص.ع(مەهین- mehîn): زەلیل.

مهیوه- ا(مەهیەڤە- mehyeve): خۆراکێک بەماسی دروستکرابێ.

می- ا(مەی- mey): شەراب، مەی.

میادین- ا.ع(مەیادین- meyadîn): مەیدانان.

میامن- ا.ع(مەیامین- meyamin): دەستی راست، لای راست، باڵی راستی مەیدانی جەنگ، بەرەکەت و فەڕ.

میامین- ا.ع(مەیامین- meyamîn): موبارەک.

میان- ا(مییان- miyan): ناوەڕاست، کەمەر، ناوقەد.

میان بالا- ص.مر(مییان بالا- miyan bala): دەستە بالا.

میان بند- ا.مر(مییان بەند- miyan bend): کەمەر بەند.

میانچی- ا(مییانچی- miyançî): نێوانچی، پێناو، ناوبژیوان.

میاندار- ص(مییاندار- miyandar): وەستاو مامۆستاو رابەر لە زۆرخانەدا.

میانگین- ص.ن(مییانگین- miyangîn): موعەدەل، تێکڕا.

میانه-ا(مییانە-miyane): ناوەند، ناوەڕاست.

میانه‌رو- ص.فا(مییانەرەو-miyanerew): میانڕەو.

میانه‌سال- ص.مر(مییانەسال- miyane sal): میانەساڵ، کامڵ، نە گەنج و نەپیر.

میاه- ا.ع(مییاه- miyah): ئاو.

می پرست- ص.فا.ع(مەی پەرەست- mey perest): مەی پەرست، کەسێک زۆری حەز لە مەی بێ.

میت- ص.ع(مەیت- meyt): جەنازە، مردوو.

میت- ص.ع(مەییت- meyit): مردوو.

میترا- ا(میترا- mitra): فریشتەی میهرو خۆشەویستی، فریشتەی پاراستنی راستی و بەڵێن و پەیمان، سەرچاوەی رووناکی و تیشک، خۆر.

میترائیسم- ا(میترائیسم- mîtra'ism): خۆشەویستی پەروەری، میهرپەروەری.

میتولوژی- ا.فر(میتولۆژی- mîtûlûjî): میتولۆژی، ئەفسانەی قارەمانان، زانستی لێکدانەوەو شرۆڤەکردنی ئەفسانەی خواوەندان و قارەمانان.

میته- ص.ع(مەیتە- meyte): مردار.

میتین-ا(میتین- mîtîn): زەنگن، کوڵینگ، تەشوێی بەرد تاشین.

میثاق- ا(میساغ- misax): بەڵێن، پەیمان.

میخ- ا(میخ- mîx): مێخ، بزمار.

میخانه- ا.مر(مەیخانە- meyxane): مەیخانە، شوێنی خواردنەوەی مەی.

میختن- مص.ل(میختەن- mîxten): میزتن، میزکرن.

میخچه- ا(میخچە- mîxçe): بزماری بچوک، مێخەکە.

میخ درم-ا.مر(میخ دیرەم-mîxdirem):دراو، سکە، ئامێرێک کە دراوی پێ لەسکە بدرێ.

میخک- ا(میخەک- mîxek): گوڵە مێخەک.

میخوار- ص.فا(مەیخار- meyxar): شەرابخۆر، مەیخۆر.

میخوش- ص(مەیخوش- meyxûş): ترش و شیرین، مێخۆش، مزر.

میخی-ص .ن(میخی- mîxî): بزماری، خەتی بزماری.

مـــیـــدان- ا(مــەیدان- meydan): مــەیدان، گۆڕەپان، مەیدانی ئەسپ تاودانێ.

میدە- ا.ص(مەیدە- meyde): نانی گەنم.

میدە سالار- ا.ص(میدە سالار- mîde salar): نانەوا، نانکەر.

میر- ا(میر- mîr): میر، ئەمیر.

میراب- ا.ص(میراب- mîrab): میراو.

مـــیـــراث- ا.ع(مـــیـــراس- mîras): کـەلەپور، مـــیـــرات، ئەوەی لە پاش مـــردوو دەمـــێنێ و میراتگرانی دەیبەن.

مـــیـــرخـــور- ا.ص(مـــیـــرئـاخـــور- mîraxûr): مـــیـــرئـاخـــور، کـەسێک بەتەویلـەی خـان و شـادا رادەگا.

مـــیـــراندن- مص.م(مـــیـــراندەن- mîranden): مراندن، کوشتن.

مــــیــــرزا- ا.ص(مــــیــــرزا- mîrza): ئـەمــە کورتکراوەی ئەمیرزادە-یە، ئەمە لە کۆنا لەقەبی شازادەکان بووەو لە کۆتایی ناویاندا بەکار هاتووە وەکــو مــحــەمــەد مــیــرزا، هەندێ پیــاویش ئەو لەقــەبەیان لەپێش ناوی خــۆیانەوە داناوە. پاشـان مــانای کــۆڵکە خــوێنەوارو نووســەرو سکرتێــری وەرگرتووە، میرزا، میرزا بنووس.

مـــیـــرشـــکـــار- ا.ص(مـــیـــرشـــیـــکـــار- mîrşikar): گەورەی شکارچییان، بەرپرسی راوچییان.

مـــیـــرغـــضـــب- ا.مر(مـــیـــرغـــەزەب- mîrxezeb): میرغەزەب، جەلاد، مـاموری ئەنجامدانی حوکمی خەنەقاندن.

میروک- ا(میرووک- mîrûk): مێرووڵە.

مـــیـــرە- ا(مـــەیرە- meyre): مـــێـــرد، شـــوو، سەرۆکی خانەوادە، سەروەر.

مـــیـــرە- ا.ع(مـــیـــرە- mîre): ئازوقــە، مـــیـــرە، ئازوخەی دەوڵەتی، ئەرزاق.

میز- ا(میز- mîz): مێز.

میزاب- ا(میزاب-mîzab): مەرزوم، مەرزیب.

مـــیـــزان- ا.ع(مـــیـــزان- mîzan): تـەرازوو، ئەندازە.

میزبان- ص(میزبان- mzban): خانەخوێ.

مـــیـــزد- ا(مـــەیەزد- meyezd): مـــەجلیـــسی شەراب و بەزمی میوانی، مێزی رازاوەی خواردن لە بۆنەێن ئاینیدا.

می زدە- ص.مف(مــــەی زەدە- meyzede): کەسێک زۆری خواردبێتەوەو شەراب لێی دابێ.

میزر- ا(مەیزەر- meyzer): مێزەر.

میزراە- ا.مر(میزراهـ- mîzrah): میزەڕۆ.

میزک- ا(میزەک- mîzek): میز.

مــــیـــــزنـای- ا.مــــر(مــــیــــزنـای- mîznay): میزەڕۆ.

مــــیــــزەشـنـاس- ا.ص(مــــیــــزەشــــیـنـاس- mîzeşinas): پسپۆڕ لە واری نەخۆشی میزدا.

مـــیـــزیدن- مص.ل(مـــیـــزیدەن- mîzîden): میزتن، میزکردن.

میس- ا.ع(میس- mîs): درەختێکی گەورەیە.

میسر- ا.ع(مەیسەر- meyser): قومار.

میسر- ا.مف.ع(مویەسسەر- muyesser): ئاسان، ئاسانکراو، ئامادەو فەراهەم.

مـــیـــســـرە- ا.ع(مـــەیســـەرە- meysere): دەســتــەچەپ، لای چەپ، باڵـی چەپی مــەیدانی جەنگ.

مـــیـــســـور- ا.مف.ع(مـــەیســـوور- meysûr): سەهل و ئاسان.

میسیون- ا.فر(میسیون- mîsyûn): شاند، شاندی نوێنەرایەتی.

میسیونر- ص.فر(میسیونیر- mîsyûnir): ئەندامی شـــاندنی ئاینی، مـــژدەدەری ئاینی، کەشیش.

میشن- ا(میشەن- mîşen): پێستی مەڕی دەباغی کراو.

میشوم-ص .ع(مەیشوم- meyşûm): شووم، نەحس، ناموبارەک.

مـــیـــشـــیـــنە- ص.ن(مـــیـــشـــیـــنە- mîşîne): مێگەلەمەڕ.

میعاد- ا.ع(میئاد- mî’ad): رۆژی قیامەت، رۆژی پەسلانێ، وعدەگە.

میعە- ا.ع(مەیئە- mey’e): شۆکە.

میغ- ا(میغ- mîx): تەمی خەست و چڕ، هەور.

میقات- ا.ع(میغات- mîxat): وەخت، کات، کاتی کار.

میکا- ا.مر(میکا- mîka): جۆرە بەردێکە، میکا.

میکائیل- ا.خ(میکائیل- mîkail): ناوی فریشتەیەکە.

میکادو- ا(میکادو- mîkadû): لەقەبی جارانی ئیمپراتۆرانی ژاپۆنە.

میکدە- ا.مر(مەی کەدە- meykede): مەیخانە، جێی شەراب فرۆشتن، شوێنی مەی خواردنەوە.

میکروب- ا.فر(میکرۆب- mîkrûb): میکرۆب.

میکردوبیولۆژی- ا.فر(میکروبیولۆژی- mîkrubiyulujî): میکرۆبناسی.

میکروبیولوژیست- ا.ص.فر(میکروبیولوژیست- mîkrubiyulujist): میکرۆب ناس.

میکروفون- ا.فر(میکروفون- mîkrufûn): میکرۆفۆن، بلّندگۆ.

میکروگرافی- ا.فر(میکروگراقی- mîkrugrafî): زانستی لێکۆڵینەوەی گەردیلان.

میکرولیتیک- ا.فر(میکرو لیتیک- mîkrulîtîk): بەردێک لە توخمی زۆر وردە دروست بووبێ.

میکرومتر- ا.فر(میکرو میتر- mîkru mitr): ئامێری پێوانەی مەودای زۆر بچووکی وەکو میلیمەتر.

میکرون- ا.فر(میکرون- mîkrûn): ئامێرێکی زۆر بچووکە بۆ ئەندازەگیری شتی زۆر بچووک.

میکزودم- ا.فر(میکزودیم- mîkzûdim): نەخۆشییەکە لە ئەنجامی نەرەسیوی غودەی دەرەقی دروست دەبێ.

میگ- ا(میگ- mîg): کوللە، رووبیان.

می گسار- ص.فا(مەی گوسار- mey gusar): مەی خۆر.

میگو- ا(مەیگو- meygû): کوللەی دەریایی، رۆبیان، مەیگۆ.

میگون- ص(مەی گون- meygûn): بە رەنگی مەی، سور، بە رەنگی شەراب، شەرابی.

میل- ا(میل- mîl): میل، کلچێو.

میل- مص.ع(مەیل- meyl): چەمین، لار بوون، ئارەزوو کردن.

میل- ا(میل- mîl): میل، پێوانەیەکە.

میلاد- ا.ع(میلاد- mîlad): کاتی لە دایک بوون، رۆژی لە دایک بوون.

میلان- مص.ع(مەیەلان- meyelan): لاربوون، خواربوون.

میلاو- ا.ص(میلاڤ- mîlav): شاگرد، شاگرد دوکان.

میل لنگ- ا.مر(میل لەنگ- mîl leng): ئامێرێکە کاری پستۆنی ئوتۆمبیل رێک دەخات.

میلە- ا(میلە- mîle): بیر، کارێز.

میلیتاریسم- ا.فر(میلیتاریسم- mîlîtarîsm): عەسکەرتاریزم، ولاّتێک هەموو کاروبارێکی لەژێر دەسەلاّتی سوپاییاندا بێ، بۆچوون و ئایدولۆژیایەکە کە پێی وایە شەڕ گرنگترین ئەرکی نەتەوەییە.

میلیتر- ص.فر(میلیتەر- mîlîter): سوپایی، لەشکری، عەسکەری، میللیتاری، میلیشایی.

میلی گرم-ا.فر(ملی گیرەم- mîlîgirem): هەزاریەکی گرام.

میلی متر- ا.فر(میلی میتر- mîlî mitr): هەزاریەکی مەتر.

میمنت- مص.ل.ع(مەیمەنەت-meymenet): موبارەک بوون، فەڕو بەرەکەت.

میمنه- ا.ع(مەیمەنە- meymene): بەرەکەت و فەڕ، لای ڕاست، باڵی ڕاستی مەیدانی جەنگ.

مـــیـــمـــون- ص.ع(مـــەیمون- meymûn): موبارەک، بەفەڕ.

میمون-ا(مەیمون- meymûn): مەیموون.

مـیـمـیـک- ص.فـر(مـیـمـیـک- mîmîk): لاسایی کردنەوەو دەمـەلاسکێ، هەڵس و کـەوت و گـۆڕانی چارەی ئەکـتـەر لە کـاتی دەوربینین لە شانۆگەریدا.

مین- ا.فر(مین- mîn): مین، لوغم.

مینا- ا(مینا- mîna): شـووشـە، مـینای سـەر ددان.

مینا- ا(مینا- mîna): گوڵی مینا.

مینا- ا(مینا- mîna): باڵندەیەکە.

مینا- ا.ع(مینا- mîna): مینا، بەندەر.

مـینافـام- ص.مـر(مـینافـام- mînafam): شینباو، شین وەکو مینا.

مــیناکــار- ا.ص(مــیناکــار- mînakar): میناساز، کەسێک کە میناکاری بکات.

مینو- ا(مینوو- mînû): بەهەشتی بەرین.

مـینوت- ا.فر(مـینوت- mînût): ڕەش نووس، پێش نووس.

مــــینوی- ص.ن(مــــینەڤی- mînevî): بەهەشتی.

مـینیـاتور- ا.مـر(مـینیـاتور- mînyatûr): وێنەی زۆر بچوک کە وردە کـاری تیا کرابێ، جۆرە نیگارکێشییەکی تایبەتی ڕۆژهەڵاتە.

مــینیــاتوریست- ص.فــر(مــینیــاتوریست- mînyatûrîst): مـینیـاتۆرسـاز، نیـگارکـێـشی مـینیـاتۆرکـار، کـەسـێک بە شـێـوازی مـینیـاتۆر نیگارکێشی بکات.

مینیموم- ا.فر(مینیموم- mînîmûm): بەلای کەمەوە، لایەنی کەم.

مــیــوپ- ا.فــر(مــیــیــوپ- miyûp): نزیک بین، کـــەســـێک چاوی لاواز بێ‌و دوور نەبینێ.

مـیـولوژی- ا.فـر(مـیـولوژی- miyûlûjî): بەشێکە لە زانستی توێکاری دەربارەی ماسولکە، ماسولکەناسی.

میوە- ا(میڤە- mîve): میوە،.

میوەنیام- ا.مر(میڤەنییام- mîveniyam): توێکڵی هەندێ ڕوەکی وەکو نۆک و لۆبیا.

مـیـهن- ا(مـیـهـەن- mîhen): وەتەن، زێد، نیشتمان، ماڵ.

ن

ن- حر(ن- N):
پیتی بیست و نۆیەمی ئەلفبای فارسییەو بە (نون) دەخوێنرێتەوەو، بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٥٠).

نا- (نا– na): پێشگرە، دەچێتە پێش وشەو مانای تازەی لێ دروست دەکات، وەک: نادرست، ناپسند، ناتوان.

نا- ا(نا– na): نای، نەی، گەروو.

نا- ا(نا– na): نم، رتوبەت، تەرەشوع، بۆنی ناخۆشی هەندێ خۆراکی کۆن، بۆنسارد.

نا- ا.عا(نا– na): وزە، شینگ، تاقەت و توانا، هەناسە.

ناارام- ص(نائارام– na aram): بێ ئۆقرە.

نا ازموده- ص(نا ئازموودە– na azmûde): بێ ئەزموون، بێ تەجرەبە، بارِ.

نااشنا- ص(نائاشنا– na aşna): نەناس، بێگانە.

نائب- ص.ع(نائیب– naib): جێگر.

نائبە- ص.ع(نائیبە– naibe): لێقەومان، کارەسات، بویەرو بەڵاو نسیبەت.

نائح- ا.فا.ع(نائیە–naih): شینگێڕ.

نائرە- ا.ص.ع(نائیرە– naire): ئاگری هەڵایساو، فیتنە، رق و کینەو دژمنایەتی.

نائل- ا.فا.ع(نائیل– nail): بە مەبەست گەییوو، سوودمەند.

نائم- ص.ع(نائیم– naim) نووستوو، خەوتوو، خەفتگ.

نائمە- ص.ع(نائیمە– naime): ژنی نووستوو، مەرگ.

ناب- ص(ناب– nab): پاک و بێ غەل و غەش، نایاب.

ناب- ا.ع(ناب– nab): کەڵپە.

ناباب- ص(ناباب– nabab): ناپەسند، ناباو، نەگونجاو، ناشیرین.

نابالغ- ص.مر(نابالیغ– nabalix): نەبالق.

نابـاور- ص(ناباڤەر– nabaver): باوەڕنەکردەنی، شتێ قەبوڵ نەکرێ.

نابایا- ص(نابایا– nabaya): نەزەروری، ناپێویست.

نابایست- ص(ناباییست– nabayist): هەر شتێ پێویست نەبێ، ناپێویست.

نابت- ا.فا.ع(نابیت– nabit): چەکەرەکردوو، ڕواو، وراردوو.

نابجا- ص(نابیجا– nabica): نابەجێ.

نابخـرد- ص(نابیــخــرەد- nabixred): بێ ئەقڵ، گێل، گەلحۆ.

نابردار- ص(نابـوردار- naburdar): ناچـار، بێ سەبر، بێ ئۆقرە.

نابرید- ص(نابـورید- naburîd): نەبڕدراو، خەتەنە نەکراو، سوونەت نەکریاگ.

نابسامان- ص(نابیسامان- nabi saman): بێ سەروبەر، نارێک و پێک، شێواو.

نابســود- ص(نابەســوود- nebesûd): کـون نەکراو، دەست لێنەدراو، سەرمۆر.

نابغـه- ص.ع(نابیـغـە- nabixe): بلیـمـەت، هەڵکەوتوو، لەرادەبەدەر زیرەک.

نابکار- ص(نابیکار- nabikar): بێ کەڵک، بەدکردەوە، بێ فایدە.

نابل- ص.ع(نابیل- nabil): تیرەنداز.

نابنوا- ص(نانبـینەڤـا- nabineva): زایەو لەناو چوو، بێنەوا.

نــابــود- ص(نــابــوود- nabûd): نــابــوود، لەناوچوو، نەماو، فەوتاو.

نابودمند- ص(نابوودمەند-nabûd mend): موفلیس، هەژار، بێ حاڵ و ماڵ.

نابهره- ص(نابەهرە- nabehre): پیسکە، بێ خێر، زێڕی قەڵب.

نابهنگام- ص(نابیهینگام- nabihingam): ناوەخت.

نابینا- ص(نابینا- nabîna): نابینا، کـوێر، کەسێک کە چاوی نەبینێ.

نابیـوسان-ص (نابەیووسان- nabeyûsan): نشکێڤا، لەنکاو، لەپڕ، لەنا غافڵ.

نــــاپـــــاک- ص(نــــاپـــــاک- napak): پیس، ناپاک.

ناپاکــزاد- ص(ناپاکــزاد- napak zad): حەرامزادە، زۆڵ، بیژی.

نــاپــایــدار- ص(نــاپــایــدار- napaydar): ناپایەدار، رەوتەنی، زووگوزەر.

ناپخته- ص(ناپوختە- napuxte): نەکوڵاو، کاڵ، بێ تەجرەبە، باڕ، خاو.

ناپدرام- ص(ناپیـــــــدرام- napidram): ناپەسند، ناخـۆش، غـەمگین، شـووم، ناهەمـوار، نادرووست، نا رێک و پێک.

ناپدری- ص(ناپیـدەری- napiderî): زڕباب، باوەپیارە، باوەپێڕە.

ناپدید- ص(ناپەدید- napedîd): پێــوار، نادیار، پەنهان، گوم.

ناپروا- ص(ناپەرڤــا- naperva): بێ پەروا، چاوقایم، سەرگەردان، نەترس.

ناپرهیـــــزگـــــار-ص (ناپـەرهیـــــزگـــــار- naperhîzgar): بەدکـردەوە، فــاسق، داوێن پیس.

ناپز- ص(ناپەز- napez): نەکولۆک.

ناپسری- ص(ناپیسەری- napiserî): زڕکوڕ.

ناپسند-ص (ناپەســـــەند- napesend): ناپەسند، ناجوور، ناحەز.

ناپیـــدا- ص(ناپەیدا- napeyda): نادیار، پەنهان، پێوار، ئەوەی ئاشکرا نەبێ، نەخوویا.

ناتراشیـده- ص(ناتەراشیـدە- nateraşîde): نەتاشراو، ناهەموار، بێ تەربێت.

نــاتــنـدرست- ص(نــاتــەن دروســت- naten drust): نەخۆش، دەغەزار، نەساغ.

نـــاتــــنـــی- ص(نـــاتـــەنـــی- natenî): زڕ، بـرا یـان خـــوشک کـــە لەیەک داک و باب نەبن.

ناتو- ص(ناتەو- natew): ناسازگار، ناتەبا، نارێک، ناکۆک.

ناتوان- ص(ناتەڤان- natevan): نەتوان، بێ توانا، لاواز، بەلەنگازو بێنەوا.

ناتور- ا.فر(ناتوور- natûr): تەبع، تەبیعەت، گەوهەر، جەوهەر، سروشت.

ناتورالیـــست- ص.فـــر(ناتورالیـــست- natûralîst): تـەبیـــــعـی زان، زانا لـە تەبیعیاتدا.

ناتوالیـــــسم- ا.فـــر(ناتـووراليــــسم- natûralîsm): پەیڕەوی شێوازی تەبیعەت.

ناجح- ص.فا(ناجیـه- nacih): سەرکەوتوو، سەرکەفتگ.

ناجع- ص.ع(ناجیئ- ’naci): ســوودمــەند، خــۆش، خــوازیاری پاوەن و لەوەڕو لەوەڕگـــە، عەودالّی گیاولەوەڕگە.

ناجم- ا.فـا.ع(ناجـیم- nacim): هەلاّتوو، سەرکێش، درەوشاوە.

ناجو- ا(ناجوو- nacû): کاژ.

ناجود- ا(ناجـوود- nacûd): کـاسـە، پیـالّە، شەراب و قاپی شەراب.

ناجور- ص(ناجوور- nacûr): نەگونجاو، تاکەو تاک.

ناجی- ا.فـا.ع(ناجی- nacî): رزگــاربوو، دەربازبوو

ناچار- ص(ناچار- naçar): ناچار، بێـچـارە، بێ دەرەتان، بە ناچاری، بێنەوا.

نـاچـخ- ا(نـاچـەخ- naçex): تـەورزیـن، کولّەنێزە.

نـاچـریـد- ص(نـاچـەریـد- naçerîd): نەلەوەڕیو، مــرۆڤ یان حــەیوان کــە هیــچی نەخواردبێ.

ناچیز- ص(ناچیز- naçîz): کەم، هیچ، ناچیز.

ناحق- ص(ناهەغ- nahex): درۆ، نەهەق.

ناحل-ص .ع(ناحـیل- nehil): بنێس، لاواز، ئەوەی نەخــۆشی یان ئەشق یان ســەفــەر لاوازی کردبێ.

ناحی- ص.فـا.ع(ناهی- nahî): نەحــووزان، ڕێزمان زان، دەستوورزان.

ناحیـه- ا.ع(ناهیـیـە- nahiye): ناوچە، لا، قەراخ، بەشێک لە شارێک.

ناخ- ا(ناخ- nax): ناوک.

ناخدا- ا.ص(ناخودا- naxuda): کەشتیـوان، ئەفسەری هێزی دەریایی.

ناخلف- ص.مـــر(ناخـــەلەف- naxelef): ناخەلّەف، منالّی نا سالّح، منالّی نالەبار، منالّی خراپ.

ناخن- ا(ناخـون- naxun): نینۆک، نووخـان، نویخان.

ناخنک- ا(ناخـونەک- naxunek): نینۆکی بچـوک، ناخـونەک، خـواردن لە شـتێ بە بەبێ ئیجازەی خاوەنی.

نـاخـنـک- ا(نـاخـــــونـەک- naxunek): رووەکێکە.

ناخن گیـر- ا.مر(ناخون گیـر- naxun gîr): نینۆک کەر.

ناخنه- ا(ناخـونە- naxune): زیادە گـۆشـتی گۆشەی چاو.

ناخـــواست- ص(ناخــــاست- naxast): داوانەکراو، نەویستراو.

ناخـوانا- ص(ناخـانا- naxana): خـەتێ بە ئاسانی نەخوێنرێتەوە، ئومی و نەخوێندەوار.

ناخـــوانده- ص(ناخــــانده- naxande): نەخوێندەوار، کەسێک بێ دەعوەت کردن خۆی بکا بە میوان.

ناخـوداگــاه- ص.مـر(ناخـودئاگــاه- naxûd agah): کەسێک ئاگای لە خۆی نەبێ، نائاگا، بێ ئاگا.

ناخـوش- ص.ناخـووش- naxûş): نەخـۆش، ناپەسند، دلّتەنگ، لەش بەبار.

نـادار- ص(نـادار- nadar): نـەدار، نـەبـوو، هەژار، دەستکورت.

نـاداشـت- ص(نـاداشـت- nadaşt): هـەژار، نەبوو، نەدار، بێ شەرم.

نادان-ص(نادان- nadan): نەزان، بێ ئەقلّ، نەخوێندەوار.

نادانسـتـه- ص(نادانسـتـە- nadaniste): نادیار، نەزانراو، لە رووی نەزانییەوە.

نادخـتـری- ص(نادوخـتـەری- naduxterî): زڕکچ.

نادر- ص.ع(نادير- nadir): دەگمەن.

نـادروسـت- ص(نـادوروسـت- nadurust): عەيبدار، كەسى بێ بارو بەدكار.

نـادره- ص.ع(نـاديـره- nadire): بـێ هـاوتـا، دەگمەن.

نادم- ص.ع(ناديم- nadim): پەشيمان.

نادی- ا.فا.ع(نادی- nadî): يانە، بانگ كەر.

نـاديـده- ص(نـاديـده- nadîde): نـەبـيـنـراو، ئەوەی بە چاو نەبينرێ.

نار- ا(نار- nar): هەنار.

نار- ا.ع(نار- nar): ئاگر.

نـاراست- ص(نـاراسـت- narast): كـــەچ، نەهەموار، نەهەق، درۆ، خاين، دەغەڵ.

ناربن- ا.مر(ناربون- narbun): بنەهەنار.

نارپســتــان- ص(نارپـســتــان- narpistan): مەمک هەنار، کچ يان ژنێک مەمکی توندو قوت وەکو هەنار بێ.

نارجيل- ا.ع(نارجيل- narcîl): درەخـتـێکە، گوێزی هێندی.

نارخو- ا(نارخو- narxû): گوڵی هەنار.

نـاردان- ا.مـــر(نـاردان- nardan): دەنـکی هەنار، دەنکە هەنار.

ناردين- ا(ناردين- nardîn): جۆرە گوڵێکە.

نارس- ص(نارەس- nares): مـيـــوەی كـــاڵ، نەگەييو،، نەرەسيو.

نارسا- ص(نارەسا- naresa): كـورت، كـوڵ، نوقوستان.

نارسـئين- ا.فـــر(نارســيــئين- narsî'in): دەرماناتيکە لە بابەتی مۆرفين.

نارستان-ا.مر(نارستان-narstan): باغی هەنار.

نـاركند-ا.مـــر(نـاركـــەند- narkend): هەنارستان، شوێنێ درەختی هەناری زۆربێ.

نـاركـــوتـيـک- ص.فـــر(نـاركـــوتـيـک- narkûtîk): مـادەيەكی بێـهـۆشكەرە وەكـو تلياک، ناركۆتێک.

نارکـوتين- ا.فــر(نـارکـوتين- narkûtîn): تلياک.

نارکوک- ا(نارکـووک- narkûk): ئەفـيـوون، تلياک.

نارگـيـل- ا(نـارگـيـل- nargîl): دار گـويزی هيندی .

نارمشک- ا(نارمـوشک- nar muşk): جـۆرە درەختێکە.

نارنج- ا(نارەنج- narenc): نارنج.

نارنجستان- ا.مر(نارجيستان-narncistan): باغی نارنج، شوێنێ نارنجی زۆربێ.

نـارنجک- ا(نـارەنجـــــەک- narencek): نارنجۆک.

نارنک- ا(نارەنگ- nareng): نارنج.

نارنگی- ا(نارەنگی- narengî): لالەنگی.

نارو- ا(نارەو- narew): حـــيلە، فـــێـڵ، خيانەت.

نارو- ا(نارۆو- narû): تەيرێکە.

نـاروا- ص(نـارەڤـــــا- nareva): نـارەوا، ناپەسند، پارەی قەڵب.

نـارون- ا(نـارڤـــــەن- narven): نـارەوەن، نارووەند، دارەرەش، دارێکی بێ بەرە قـەدی رەشـەو لک و پۆپی جوانی هەيە.

ناره- ا(نارە- nare): زمـــانەی تەرازوو، يان قەپان.

ناز- ا(ناز- naz): شانازی، عيشوەو ناز.

نازا- ص(نازا- naza): نەزۆک، قسر.

نازان- ص.فـــا(نازان- nazan): نازكـــەر، نازکردن.

نازبالش- ا.مـــر(نازباليش- nazbaliş): سەرينی نەرم كە لە ژێر سەردا دادەنرێ.

نازبو- ا(نازبو- nazbû): رێحانە.

نـازپـرورد- ص.مـف(نـازپـەرڤـــــــــەرد- nazperverd): كـەسێک لە نازو نيـعـمـەتدا پەروەردەبووبێ، ناز پەروەردە.

نازش-ا.مص(نازیش-naziş):نازین، نازکردن.

نازک- ص(نازوک- nazuk): ناسک، نازک، تەنک، باریک.

نازک اندام- ص.مـــر(نازوک ئەندام- nazuk endam): باریک و بالاّ ڕێک و پێک.

نازک بدن- ص.مـــــر(نازوک بەدەن- nazuk beden): کـەسێک کـە بەدەنی نەرم و نیـان و جوان بێ.

نازک بین- ص.فا(نازوک بین- nazuk bîn): وردبین.

نازکش- ص.فـــــا(نازکـــــەش- nazkeş): نازکێش، ئەوەی نازو عیشوەی کەسێک هەڵگرێ.

نازل- ا.فا.ع(نازیل- nazil): دابەزیوو.

نازله- ا.فـــــا.ع(نازیلە- nazile): بەلاّ، مسیبەت، لێقەومان، کارەسات.

نازنین- ص(نازینـین- nazinîn): نازەنـین، دلڕفێن، جوان.

نازیدن- مــص.ل(نــازیــدەن- nazîden): نازکردن، نازین، بەخۆفشین.

نازنده- ا.فا(نازەندە- nazende): نازکەر.

نازیسم- اا(نازیسم- nazîsm): نازیزم، ڕێبازی حیزبی نازی.

ناژو- اا(ناژوو- najû): دارکاژ.

ناس- ا.ع(ناس- nas): خەڵکی.

ناساز- ص(ناساز- nasaz): دژ، نەگـونجـاو، پێچەوانەی یاساو ڕێسا.

ناسازگار- ص(ناسـازگـار- nasazgar): ناتەبا، نەگونجاو، دژ، ناکۆک.

ناسپاس- ص(ناسیپاس- nasipas): سپلە، پێ نەزان، ناشوکر.

ناسخ- ا.فا.ع(ناسیخ- nasix): بەتاڵ کەرەوە، هەڵوەشێنەرەوە، کەسێک نوسخە لەبەر کتێب یان نووسینیک بگرێتەوە.

ناسره- ص(ناسـەرە- nasere): زێڕی قـەڵب، پارەی عەیبدار، قسەی کاڵ و کرچ.

ناسزا- ا.ص(ناسیزا- nasiza): جنێو، قسەی ناشیرین، نالایەق و ناشایستە.

ناسفته- ص(ناسوفتە- nasufte): سەرمۆر، کون نەکراو.

ناسک- ص.ع(ناسـیـک- nasik): عـابیـد، عیبادەتکەر.

ناسکالیده- ص(ناسیگالیدە- nasigalîde): هەڵنەسەنگێنراو، بێ بیرکردنەوە.

ناسوت-ا.ع(ناسووت-nasût): جیهانی مادی.

ناسور- ا.ص(ناسوور- nasûr): ناسۆر، برینێ ئاو دز بـووبێ و چڵکی کـــردبێ و ئاوســـابێ، برینێکە لە گـۆشـەی چاو، بنی ددان و دەوری کـۆم دێت برینی تەشەنەکردوو، دومەڵی قونێر.

ناسی- ا.فـا.ع(ناسی- nasî): فـەرامـۆشکار، فەرامۆشکەر، لەبیرکەر.

ناسیونال- ص.فـر(ناسـیـونال- nasyûnal): نەتەوەیی، قەومی.

ناسیونالیست- ص.فـر(ناسـیـونالیـست- nasyûnalîst): نـەتەوەخـــــواز، نـەتەوەیی، نەتەوەپەروەر.

ناسیونالیسم- ا.فـر(ناسـیـونالیـسم- nasyûnalîsm): نـــەتـــەوەپــــەروەری، ناسیونالیزم، نەتەوەخواز، میللەت پەروەری.

ناشایست- ص(ناشـاییـست- naşayîst): ناشایستە، ناپەسند، کرێت، ناشیرین.

ناشئ -ا.فا.ع(ناشئ- naşî'): نەشونماکەر، کیژ یان کوڕی هەرزەکاری نزیک لە بلوغ.

ناشئه- ا.ع(ناشیئـە- naşi'e): هەوەڵی ڕۆژ، بولێڵی ئێوارێ.

ناشتا- ص- ناشـتـا- naşta): برسی، کـەسی برسی کە بەیانی هیچی نەخواردبێ.

ناشر- ا.فـا.ع(ناشیـر- naşir): بلاوکـەرەوە، دابەشکەر، پەخشکار.

ناشزه- ص.ع(ناشـــیـــزە- naşize): ژنێ گوێڕایەڵی مێردەکەی نەبێ و بەدرەفتاری بکات، ناچیزە.

ناشکیبا- ص(ناشەکیبا- naşekîba): بێ سەبرو کەم حەوسەڵە.

ناشناخت- ص(ناشیناخت- naşinaxt): نەناس، نەناسراو.

ناشناس- ص(ناشیناس- naşinas): نائاشنا، بێگانە، نەناسراو.

ناشنوا- ص(ناشینەڤا- naşineva): قسە نەژنەو، بێ گوێ، کەڕ.

ناشو- ص(ناشەو- naşew): مەحاڵ.

ناشور- ا(ناشوور- naşûr): قوماشێکی ناسکتر لە جاوە.

ناشی- ص(ناشی- naşî): ناشی، تازەکار، بێ تەجرەبە، بێ ئەزموون.

ناصب- ا.فا.ع(ناسیب- nasib): بەرپاکەر، هەستێنەر، ئامرازی نەسب.

ناصبی- ص.ع(ناسیبی- nasibî): کۆمەڵێک بوون دژی ئیمامی عەلی، بت پەرست.

ناصح- ا.فا.ع(ناسیه- nasih): پەندیار، نەسیحەتکار، ئامۆژگاری کەر.

ناصر- ا.فا.ع(ناسیر- nasir): یارو یاوەر، پشت و پشتیوان.

ناصیه- ا.ع(ناسیه‌- nasiye): تەوێڵ، هەنیە، تیوڵ، پەرچەم.

ناطق- ا.فا.ع(ناتیغ- natîx): خەتیب، وتاربێژ، قسەزان.

ناطور- ا.ع(ناتوور- natûr): باخەوان، بێستانەوان، پاسەوان.

ناظر- ا.فا.ع(نازیر- nazir): بەرێوەبەر، سەرپەرشتیار، چاودێر، دیدەوان.

ناظم- ا.فا.ع(نازیم- nazim): کەسێک کارێک یان شتێک رێک بخات.

ناعش- ا.فا.ع(نائیش- naiş): ژیانبەخش، بووژێنەر، ڤەژینەر.

ناعم- ص.ع(نائیم- naim): نەرم و ناسک، کەسێک لە نیعمەتدا بژی.

ناغوش- ا.مص(ناغووش- naxûş): سەرکردنە ژێر ئاو، سەربردنە ژێر ئاو.

ناغول- ا(ناغوول- naxûl): نەردەوان، پەیژە، پاچینە، پێپلیکانە، هەورەبان.

ناغیست- ا(ناغیست- naxist): جۆرە درەختێکە.

ناف- ا(ناف- naf): ناوک.

نافذ- ا.فا.ع(نافیز- nafiz): برەو، رەوان.

نافذه- ا.فا.ع(نافیزە- nafize): کلاو رۆژنە، پەنجەرە، دەلاقە.

نافر- ا.فا.ع(نافیر- nafir): زاڵ، سڵ، سڵۆک.

نافرجام- ص(نافەرجام- nafercam): بێهودە، بێفایدە، بەد ئەنجام، کەسێک کە ئاقیبەتی کارەکەی باش نەبێ.

نافرمان- ص(نافەرمان- nafermani): یاخی، سەرکێش، خۆسەر، سەرپێچیکار.

نافرهخته- ص(نافەر هەختە- nafer hexte): بەدخوو، بێ تەربێت، بێ ئەدەب.

نافع- ا.ع(نافیئ- nafi’): بەکەڵک، سوودگەیەنەر، بەسوود، سوودبەخش.

نافله- ا.ع(نافیلە- nafile): بەخشش، عیبادەتی سوننەت (واجب نەبێ).

نافه- ا(نافە- nafe): ناوکی ئاسکی مسک.

نافی- ا.فا.ع(نافی- nafî): دوورخەرەوە، نەفی کەر، رەتکردنەوە، نکۆڵیکەر.

ناقد- ا.فا.ع(ناغید- naxid): ئەوەی دراوی قەڵب و باش لێکدی جیابکاتەوە.

ناقص- ص.ع(ناغیس- naxis): کەم، کێم، نا تەواو.

ناقصه- ص.ع(ناغیسە- naxise): کەم، کێم، نا تەواو.

ناقض-ا.فا.ع(ناغیز- naxiz): پەیمان شکێن.

ناقل- ا.فا.ع(ناغیل- naxil): گێرەرەوە، نەقڵ کەر، شتێ لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی بگوازرێتەوە.

ناقله- ا.فا.ع(ناغـیله- naxile): خەڵکانێک لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی دی بگوازنەوە.

ناقــور- ا.ع(ناغــوور- naxûr): شـەیپــوور، کەڕەنا.

ناقــوس- ا.ع(ناغــووس- naxûs): ناقــووس، زەنگی گەورە کە لە کڵێساکاندا دادەنرێ.

ناقـــوسی- ا(ناغـــووسی- naxûsî): ناوی ئاهەنگێکی کۆنی مۆسیقای ئیرانە.

ناقه- ا.ع(ناغە- naxe): وشتری مێچکە.

ناقه- ص.ع(ناغیە- naxih): نەخۆشێک تازە لە نەخۆشی هەستابێتەوەو هێشتا بێ تاقەت بێ.

ناک- ا(ناک-nak): پاشگرە، دەچێـتـە سـەر کـۆتایی ووشـەو سـیـفـەت دروست دەکـات وەک اندوە+ ناک= ئەندوهناک: خەمگین.

ناک- ا(ناک-nak): لەوتاو، غەشدار.

ناکام- ص(ناکام- nakam): ناکام، بێبەش، نامراد، کەسێک بە ئاوات و ئامانجی خۆی نەگات.

ناکح- ص.ع(ناکیە- nakih): پیـاوی ژندار، ژنی مێردار، زەوجیوو.

ناکس- ص(نـاکــــــەس- nakes): بێ بـار، هەتیوچە، ناکەس بەچە، خوێڕی.

ناکس- ص.ع(ناکـیس- nakis): سـەرشـۆڕ، چەماوە، سەرەو ژێر، ئاوەژوو، سەرنگون.

ناکـیـســر- ا.هند(ناکـیـســەر- nakiser): درەختێکی زەلامە زیاتر لە دارگوێز دەچێت.

ناگاه- ق(ناگاهـ- nagah): نشکێڤا، ناوەخت، لەپڕ.

ناگرفت- ق(ناگـیـریفت- nagirift): لەناکـاو، لەپڕ، نشکێڤا.

ناگزر-ص (ناگوزیر- naguzir): ناچار.

ناگزیر- ص(ناگوزیر- naguzir): ناچار.

ناگوار- ص(ناگـوڤـار- naguvar): ناخـۆش، خـواردنێ بە ئاسـانی لە گـەدەدا هەرس نەبێ، نا گەوار، تام ناخۆش.

ناگه- ق(ناگەهـ- nageh): لەپڕ، لەناکاو.

ناگهـان- ق(ناگەهان- nagehan): ناگـەهان، کوت و پڕ، لەپڕ، بێ وەخت، ناوەخت.

نال- ا(نال- nal): قامیشی باریک و ناسک و ناو بەتاڵ، لولەی باریک.

نالان- ص.فا(نالان- nalan): ناڵێن.

نالش- ا.مص(نالیش- naliş): ناڵە ناڵ، ناڵ و نک، ناڵین.

ناله- ا(نالە- nale): ناڵە، دەنـگی ســـۆزو شیوەن و گریان.

نالیــــدن- مص.ل (نالیـــــدەن-nalîden): ناڵین.

نالنده- ا.فـا(نالەندە- nalende): ناڵەکـەر، کەسێک بناڵێنێ.

نام- ا(نام- nam): ناو، نام، ناڤ.

نام اور- ص(نـام ئاڤــــــەر- nam aver): بەنامێ، ناودار، مـەنشـور، ناسـراو، نامـدار، ناڤدار.

نامـادری- ص(نامـادەری- nemaderî): زڕ دایک.

نامـبـردار- ص(نامـبـەردار- namberdar): نامــدار، ناڤــدار، ناســراو، بە نامێ، ناودار، بەناڤودەنگ.

نامــبـــرده- ص(نام بوردە- namburde): ناوبراو، نێوبراو.

نامجو- ص.فا(نامجوو- namcû) دلێرو ئازا، عەوداڵی ناوو شۆڕەت..

نامــحــرم- ص(نامــەهرەم- namehrem): نامەحرەم، بێگانە، غەوارە.

نامــدار- ص(نامــدار- namdar): نامــدار، ناڤدار، ناسراو، نێودار، بەناوبانگ، بەنامێ.

نامــراد- ص(نامــوراد- namurad): نامــراد، بەمراز نەگەییوو، مەحروم، بێ بەش.

نامــرد- ص(نامــەرد- namerd): نامــەرد، ترسنۆک، بێ غیرەت.

نامـــردم- ص(نامـــەردوم- namerdum): ناکەس بەچە، هەتیوچە، خوێڕی، بێ ئەدەب.

نامزد- ا.ص(نامزەد- namzed): کەسێک بۆ کارێک لەبەر چاو گیرابێ، دەزگیران.

نامور- ص(نامڤەر- namver): ناڤدار، نامدار، ناودار، بە نامێ، بناڤ و دەنگ.

ناموس- ا.ع(ناموس- namûs): نامووس، شەرەف، راز و نهێنی، حەشارگەی راوچی، پیاوی لێهاتووی کارامە.

نامویە- ص(نامویە- namûye): ژنێ کە بێوەژن نەکەوتبێ و هەریەک شوی کردبێ .

نامە- ا(نامە- name): نووسراو، نامە، کتێب.

نامەبر- ا.ص(نامەبەر- nemeber): نامەبەر، تەتەر، پەیک، قاسید.

نامەرسان- ا.ص(نامەرەسان- nameresan): پۆستەبەر.

نامەسیاە- ص.مر(نامە سیاە- name siyah): نامەنووس، رۆژنامەنووس.

نامی-ص (نامی- namî): نامەرەش، گوناحکار.

نامەنگار- ص.فا(نامەنیگار-namenigar): رۆژنامەنووس.

نامی- ص(نامی- namî): بە نامێ، ناودار.

نامی- ص(نامی- namî): نەشونماکەر، شتێ کە نەشونما بکات.

نامیدن- مص.م(نامیدەن- namîden): ناونان، ناڤنان.

نان- ا(نان- nan): نان.

نان اور- ص.فا(نان ئاڤەر- nan aver): نان پەیداکەر بۆ ماڵ و منداڵ، گەورەی خێزان.

نانخواە- ا(نانخواە- nanxah): رەشکە.

نانخور- ص.فا(نانخور- nanxûr): نان خۆر، ماڵ و منداڵ.

نانخورش- ا.مر(نانخوریش- nanxûriş): ئەوەی بە نانەوە بخورێ، پێ خۆر.

ناندو- ا.فر(ناندوو- nandû): وشترمری ئەمریکایی.

نانکش- ا(نانکیش- nankiş): قەزوان، قەسقەوان.

نان کلاغ- ا(نان کەلاغ-nankelax): تۆڵەکە.

نانکور- ص.مر(نانکوور- nan kûr): نان کوێر، سپڵە، پێ نەزان، کوێرنان، نمەک حەرام.

نانو- ا(نانوو- nanû): لای لایە، لانکە، دیلانێ، جۆلانە.

نانوا-ا (نان ڤا- nanva): نانەوا.

نانیوشان- ق(نانییوشان- naniyûşan): بێ خەبەر، لەپڕ، نەبیستراو.

ناو- ا(ناڤ- nav): هەر شتێکی ناو بۆشی درێژ، زێراب.

ناو- ا(ناڤ- nav): کەشتی، کەشتیی جەنگی.

ناو استوار- ا.ص(ناڤ ئوستوار- nav ustuvar): ئەفسەری هێزی دەریایی.

ناوانیدن- مص.م(ناڤانیدەن- navanîden): چەمانەوە، ماندووکردن، لارو لەنجە.

ناوبان- ا.ص(ناڤ بان- nav ban): کەشتیوان، ئەفسەری هێزی دەریایی.

ناوبر- ا.ص(ناڤبەر- navber): کەشتیڕان، کەشتیاژۆ، کەسێک کەشتی لێ بخورێ.

ناوتیپ- ا.مر(ناڤتیپ- navtîp): دەستەیەک کەشتی جەنگی هێزی دەریایی.

ناوچە- ا(ناڤچە- navçe): کەشتی بچووکی جەنگی.

ناوخدا- ا.ص(ناڤخودا- navxuda): کەشتیوان.

ناودان- ا(ناڤدان- navdan): مەرزیب.

ناودیس- ا.مر(ناڤدیس- navdîs): بەشێوەی کەشتی، ئەو کەندو لەندانەی لە چینەکانی زەویدان و شێوەیان لە کەشتی دەچێ.

ناورد- ا(ناڤەرد- naverd): جەنگ، شەڕ، شەڕگە.

ناوردجو- ص.فا (ناڤەردجوو- naverdcû): جەنگاوەر.

ناوردگاه- ا.مر (ناڤەردگاه- naverdgah): شەڕگە، مەیدانی جەنگ.

ناوس- ا(ناڤووس - navûs): گۆڕ، گڵکۆ، دەخمە، قەور.

ناوسروان- ا.ص(ناڤسەرڤان- navservan): ئەفسەری هێزی دەریایی.

ناوشکن- ا.مر(ناڤشیکەن- navşiken): کەشتی شکێن، بەلەمی جەنگی تیژڕەو کە تاقیبی کەشتی جەنگی دەکات و لێی دەدات.

ناوک- ا(ناڤەک- navek): کەشتی بچووک، تیر، تیرێ کە بە کەوان بهاوێژرێ.

ناوک انداز- ص.فا (ناڤەک ئەنداز- navek endaz): تیرەنداز.

ناوگان- ا(ناڤگان- navgan): کەشتییانی جەنگی.

ناوگروه- ا(ناڤ گورووه- navgurûh): دوو سێ دەستە کەشتی جەنگی، تیپی دەریایی.

ناووس- ا(ناڤووس- navûs): گڵکۆ، گۆڕ، دەخمە.

ناوه- ا(ناڤە- nave): تاسی قوڕکێشان.

ناوەکش- ا.ص(ناڤەکەش- navekeş): کرێکاری بەنایی کە بە تاس قوڕ یان گەچ بۆ وەستا بەرێ.

ناوی- ا.ص(ناڤی- navî): سەربازی هێزی دەریایی.

ناویدن- مص.ل(ناڤیدەن-navîden): راست و چەپ کردنی کەشتی، لارو لەنجە، ئەملاو ئەولاکردن.

ناو ناوان- ص.فا(ناڤ ناڤان- nav navan): لەنجەولار، خەرامان.

ناویژه- ص(ناڤیژە- navije): خەوشدار، غەشدار، ناخالیسە.

ناهار- ا.ص.(ناهار- nahar): برسی، ناشتا، کەسێک لە بەیانییەوە نانی نەخواردبێ، فراڤین، نیوەرۆژە، نانی نیوەڕۆ.

ناهب- ا.فا.ع(ناهیب- nahib): تالانچی، تالانکەر.

ناهق- ا.فا.ع(ناهیغ- nahix): سەڕین، زەڕە، کەرزەڕ.

ناهمتا- ص(ناهەمتا- nahemta): بێ هاوتا، بێ وێنە، بێ هامتا.

ناهموار- ص(ناهەمڤار- nahemvar): ناهەموار، کەندومەند، پڕ هەورازو نشێو، زبرو بەگرێ و گۆڵ.

ناهنجار- ص(ناهەنجار- nahencar): خواروخێچ، نا هەموار، ناشیرین و ناپەسەند.

ناهوشمند- ص(ناهووشمەند- nahûşmend): بێ ئەقڵ، بێ ئاوەز.

ناهی- ا.فا.ع(ناهی- nahî): نەهیکەر.

ناهید- ا(ناهید- nahîd): ناهید، ئەستێرەی زوهرە.

نای- ا(نای- nay): نای، ئامێرێکی مۆسیقایە.

نای- ا(نای- nay): قوڕگ، گەروو، ئەوک.

نایاب- ص(نایاب- nayab): نایاب، شتێ کە دەستنەکەوێ، دەگمەن، زۆر بە نرخ.

نای انبان- ا.مر(نای ئەنبان- nay enban): هەمانەیەکە لە سەرێکییەوە نایەکیان پێوە ناوەو چەند کونێکی تێ کراوە جا هەمانەکە پڕ لە با دەکەن و دەیخەنە ژێر باڵ و لە کاتی گۆرانی و سەمادا لێی دەدەن، نای هەمانە.

نایچه- ا(نایچە- nayçe): نای بچووک، لوولەی بچووک.

نایژه- ا(نایژە- nayje): نای بچووک، هەر شتێک وەکو نای بێ. لوولەی مەسینە، هەر لوولەیەک کە ئاوی پێدا ببردرێ.

نایلون- ا.فر(نایلوون- naylûn): نایلۆن.

نیاندرتال- ا.فر(نیاندیرتاڵ- niyandirtal): نیاندەرتال، مرۆڤی نیاندەرتاڵ، ناوی دۆڵێکە لە ئەڵمانیا کە لەساڵی ١٨٥٦ دا لەوێ کاسە سەری مرۆڤێک دۆزرایەوە کە دەگەڕێتەوە بۆ پتر لە ٤٠ هەزار ساڵ لەمەوبەر ناویان لێناوە مرۆڤی نیاندەرتال.

نیوژن- ا.فر(نیوژین- nîyûjin): قۆناغی دووەم لە سەردەمی سێیەمی زەوی ناسی.

نیون- ا.فر(نیون- niyun): گازێکی دەگمەن و زۆرکەمە.

نبا- ا.ع(نەبە- nebe): هەواڵ.

نبائل- ا.ع(نەبائیل- nabail): رەسەندار، نەجیب زادە، خانەدان.

نبات- ا(نەبات- nabat): جۆرە شەکرێکی مینایی رەنگە.

نبات- ا.ع(نەباب- nebat): رووەک.

نباح- مص.ل.ع(نوباھ- nubah): وەڕین، سەگوەڕ.

نباش- ص.ع(نەبباش- nebbaş): کفندز.

نبالت- مص.ل.ع(نەبالەت- nebalet): نەجیب بوون، ئوروستوکراتی بوون.

نباهت- مص.ل.ع(نەباهەت- nebahet): شۆرەت پەیداکردن، زیرەکی، شەریف بوون.

نبت- ا.ع(نەبت- nebt): رووەک، گیا.

نبذ- ا.ع(نەبز- nebz): شتی کەم.

نبراس- ا.ع(نیبراس- nibras): چرا، سەرەنێزە.

نبرد- ا(نەبەرد- neberd): جەنگ، شەڕ.

نبردناو- ا.مر(نەبەرد ناڤ- neberd nav): کەشتی جەنگی تیژڕەو.

نبرده- ص(نەبەردە- neberde): جەنگاوەر، دلاوەر، دلێر.

نبسه- ا(نەبەسە- nebese): نەوەو نەتیرە.

نبش- ا(نەبش- nebş): کەنار، قەراغی مەیدان، چوارڕیان.

نبش- مص.ع(نەبش- nebş): گۆڕ هەڵکەندن، زەوی هەڵکەندن و دەرهێنانی شتێک.

نبشتن- مص.م(نەبیشتەن- nebişten): نووسین، نڤیسین.

نبض- مص.ع(نەبز- nebz): ترپە، جولانی دەمار، لێدانی دڵ، تل دانی دەمار.

نبض نگار- ا.فر(نەبزنیگار- nebz nigar): ئامێری ئەندازەگیری لێدانی دڵ، نەبزپێو، نەبزگر.

نبع- مص.م.ع(نەبء- neb’): هەڵقوڵینی ئاو لە کانی و سەرچاوان، سەرچاوە، کانی.

نبع- ا.ع(نەبء- neb’): درەختێکە سەخت تیرو کەوانی لێ دەروستدەکرێ.

نبک- ا(نەبک- nebk): جۆگەلە ئاوی زۆر باریک لە روبارەوە یان لە کانییەوە لابدات.

نبل- ا.ع(نەبل- nebl): تیر.

نبوت- مص.ل.ع(نەبڤەت- nebvet): کول بوونی شمشێر، کەم بوونی بینایی، کزبوونی چاو، ناشیرین بوونی چڕوچارە، نەفرەت کردن.

نبوت- ا.مص.ع(نوبوڤەت- nubûvet): پێغەمبەرایەتی.

نبوغ- مص.ل.ع(نوبوغ- nubûx): دەرکەوتن، بلیمەتی.

نبوی- ص.ن(نەبەڤی- nebevî): پێغەمبەری.

نبهره-ا (نەبەهرە- nebehre): پارەی قەڵب، خوێڕی، نادیارو پەنهان.

نبی- ا(نوبی- nubî): قورئان.

نبی- ص.ع(نەبی- nebî): پەیامبەر، پێغەمبەر.

نبیذ- ا.ع(نەبیز- nebîz): شەراب، شەرابی ترێ، شەرابی خورما.

نبیره- ا(نەبیرە- nebîre): نەوەو نەبیرە.

نبیسه- ا(نەبیسە- nebîse): نەوە، منالی منالْ، نەڤی.

نبیل- ص.ع(نەبیل- nebîl): پیاوی نەجیم و خانەدان، زاناو هۆشیار.

نبیه- ص.ع(نەبیـه- nebîh): زانا، هۆشیـار، زیرەک، وریا.

نبتون- ا.فر(نیبتـون- nibtûn): نیـبتـۆن، یەکێکە لە ئەستێرە گەڕۆکەکان.

نت- ا.فـر(نوت- nut): نۆتەی مـۆسـیـقـا، نیشانە، پەراوێز.

نتاج- ا.ع(نیتاج- nitac): بێچوی حەیوانات، زایینی چوارپێیان، نەوە، نەسڵ.

نتایج- ا.ع(نەتایج- netayic): سەرەنجامان، ئەنجامان.

نترس- ص(نەتەرس- neters): نەترس، بێباک، ئازا، دلێر.

نتن- مص.ع(نەتن- netn): بۆگـەن بوون، بۆن کردن.

نتن- ص.ع(نەتین-netin): گەنیوو، بۆنکردوو.

نتیجه- ا.ع(نەتیجە- netice): بەروبوم، ئەنجام، زادە، بەرەنجام.

نثار- مص.ع(نیسار- nisar): وەشـاندن، هەڵدان، پەخشـان کـردن، ئەوەی لە زەمـاوەندا بەسەر بوک و زاوادا پەخشی دەکەنەوە.

نثر- مص.ع(نەسر- nesr): بڵاوکـردنەوە، پەخش کردن، پەخشان.

نثم- مص.ع(نەسم- nesm): ناشیرین گوتن.

نثیر- ص.ع(نەسیر- nesîr): پەرت و بڵاو.

نج- ا(نوج- nuc): ناوی زار، گووپ.

نجابت- مص.ل.ع(نەجابەت- necabet): نەجیب بوون، ئەسڵ و پاک نەژاد بوون، خـانەدان بوون.

نجات- مص.ل.ع(نەجات- necat): رزگاربوون، دەربازبوون.

نجاح- مص.ل.ع(نەجاه- necah): سەرکەوتن، سەرکەفتن.

نجار- ا.ص.ع(نەججار- necar): دارتاش.

نجار- ا.ع(نوجار-nucar): رەچەڵەک، ئەسڵ و نەژاد، رەنگ.

نجاست- مص.ل.ع(نەجاسەت- necaset): گڵاوبوون، پیسبوون.

نجاشی- ا.ع(نەجاشی- necaşî): لەقـەبی پاشای (حەبەشە)یە.

نجباء- ص.ع(نوجەباء- nuceba’): نەجیبان، میرزادەکان.

نجد- ا.ع(نەجد- necd): بان، بەرزایی، زەوی بەرینی بەرز.

نجدت- مص.ل.ع(نەجدەت- necdet): دلێر بوون، ئازابوون، مەردایەتی.

نجس- ص.ع(نەجیس- necis): گڵاو، پیس، نگریس.

نجف- ا.ع(نەجەف- necef): گـرد، بەرزایی، زەوی بەرز کە ئاو نەیگاتێ.

نجک- ا(نەجەک- necek): تەوورزین.

نجل- ا.ع(نەجل- necl): کوڕ.

نجم- ا.ع(نەجم- necm): ئەسـتـێـرە، هەسارە.

نجمه- ا.ع(نەجمە- necme): ئەستێرە، گیایەکە.

نجند- ص(نەجەند- necend): غەمین، ژاکاو، سەر لێ شێواو، تووڕە.

نجوغ- ا(نەجوغ- necûx): چرچ و لۆچی پێستی بەدەن.

نجوم- ا.ع(نوجووم- nucûm): ئەستێران.

نجوی- مص.ل.ع(نەجڤا- necva): دوان بە چپە، چپاندن، رازو نیازکردن.

نجیب- ص.ع(نەجیب- necîb): رەسـەن، نەجیم، خانەدان، بە جەوهەر.

نحات- ا.ع(نوهات- nuhat): زانایانی واری سەرف و نەحو، رێزمان زان.

نحاریر- ص.ع(نەهاریر- neharîr): زانا، هزرڤان، زیرەک، لێهاتوو.

نحاس- ا.ع(نوهاس- nuhas): مس، ئاگـر، دووکەڵ، سروشت.

نحاس- ا.ص(نەهھاس- nehhas): مسگەر، مسفرۆش.

نحافت- مص.ل.ع(نەهافەت- nehafet): لاواز بوون، لەڕبوون، بنێسان.

نحر- مص.ل.ع(نەهر- nehr): سەربڕین، ژیکرن، کوشتنەوەی وشتر، قوربانی کردن.

نحریر- ص.ع(نیهریر- nihrîr): زانا، هزرڤان، زیرەک، هۆشمەند.

نحس- ص.ع(نەهس- nehs): شووم، بەدیۆم.

نحل- ا.ع(نەهل- nehl): مێش هەنگ، بەخششی بێ بەرانبەر.

نحل- ا.ع(نیهەل- nihel): مەزەب و دیانەت.

نحو- ا.ع(نەهو- nehû): وەکو، میناک، رێ، رێزمان.

نحوس- ا.ع(نوهووس- nuhûs): نەحس، شووم.

نحوست- مص.ل.ع(نوهووسەت- nuhûset): شوم بوون، نەحس بوون، بەووم بوون.

نحول- مص.ل.ع(نوهول- nuhûl): لاواز بوون.

نحوی- ص.ع(نەهڤی- nehvî): شارەزا لە زانستی نەحو.

نحیف- ص.ع(نەهیف- nehif): لەرولاواز، باریک و بنێس.

نخ- ا(نەخ- nex): دەزوو، داو.

نخ- ا.ع(نەخخ- nexx): گلیمی درێژ.

نخاریب- ا.ع(نەخاریب- nexarîb): لانەی زەردەواڵە، شارە زەردەواڵە.

نخاس- ا.ص.ع(نەخخاس- nexxas): کۆیلە فرۆش، دەلاڵ یان فرۆشیاری چوارپێیان، چێودار، چێوار.

نخاع- ا.ع(نوخاء- nuxa'): مۆخ.

نخاله- ا.ع(نوخالە-nuxale): بن بێژنگ، کەپەک و سۆس.

نخبه- ص.ع(نوخبە- nuxbe): هەڵبژاردە.

نخج- ا(نەخج- nexc): گزگ، گیایەکە گسگی لی دروست دەکرێ.

نخجد- ا(نەخجەد- nexced): ئاسن.

نخجل- ا(نەخجیل- nexcil): نوقورچ، نوقورچک، قونجرک.

نخجیر- ا(نەخجیر- nexcîr): نێچیر.

نخجیرگان- ا(نەخجیرگان- nexcîrgan): ناوی یەکێکە لە سی ئاوازەکەی باربەد.

نخجیرگاه- ا.مر(نەخجیرگاه- nexcîrgah): راوگە، شوێنی راوو شکار.

نخجیر وال- ا.ص(نەخجیرڤال-nexcîr val): نێچیرڤان، راوچی.

نخجیل- ا(نەخجیل- nexcîl): نوقورچ، نوقورچک.

نخراز- ا(نوخراز- nuxraz): نێرییەک کە سەر قافڵەی مێگەل بێ، پێشەنگ، سەرگەلەی پەز.

نخروب- ا.ع(نوخرووب- nuxrûb): کون، شاری مێشهەنگ.

نخری- ا(نوخری- nuxrî): نۆبەرە.

نخست- ا(نوخوست- nexust): یەکەم، هەوەڵ.

نخست وزیر- ا.مر(نوخوست ڤەزیر- nuxust vezîr): سەرەک وەزیران.

نخکله- ا(نەخکەلە- nexkele): گوێز، گوێزی زۆر رەق.

نخل- ا.ع(نەخل- nexl): داری خورما.

نخلبند- ا.ص(نەخلبەند- nexlbend): کەسێک لەمۆم یان کاغەز گوڵ و درەختی دەستکرد دروست بکات، باخەوان.

نخلستان- ا.مر(نەخلیستان- nexlistan): باغی دارخورما، شوێنێ دارخورمای زۆربێ.

نخله- ا.ع(نەخلە- nexle): یەک دار خورما.

نخوار- ا.ص(نەخڤار- nexvar): دەزوو ئاسا.

نخوار- ص.ع(نیخڤار- nixvar): ترسنۆک، بودەڵە.

نخوت- ا.مص(نەخـڤـەت- nexvet): خۆپەرستی، لووتبەرزی، فشەکەر، خۆهەڵکێش.

نخود- ا(نەخود- nexûd): نۆک.

نخوداب- ا.مر(نەخوداب- nexûdab): نۆکاوی بە گۆشت، جۆرە گۆشتاوێکی بێ چەورییە کە نۆکی پاککراوو برنجی لە چاو دەکرێ و دەدرێ بە نەخۆش.

نخودبریز- ص.فا(نەخوودبیریز- nexûd birîz): کەسێک نۆک دەربرژێنێ و دەیفرۆشێ.

نخودچی- ا.مر(نەخودچی- nexûdçî): نۆک فرۆش.

نخود فرنگی- ا.مر(نەخود فەرەنگی- nexûd ferengî): جۆرە نۆکێکە.

نخودی- ص.ن(نەخودی- nexûdî): نۆک ئاسا، بەشێوەی نۆک، بە رەنگی نۆک.

نخیز- ص(نەخیز- nexîz): هیچ و پوچ، ناکەس بەچە، خوێڕی، هەتیوچە، پیسکە.

نخیز- ا(نەخیز- nexîz): کەمین، حەشارگە، بۆسە، شەتڵجاڕ.

نخیل- ا.ع(نەخیل- nexîl): دارخورما، بنەخورما.

نخیلک- ا(نەخیلەک- nexîlek): تۆڵەکە.

ند- ا.ع(نیدد- nidd): هاوتا، رەقیب.

ند- ا.ع(نەدد- nedd): داری عود.

نداء- مص.ع(نیداء- nida'): بانگ کردن، جاڕ، گازی.

نداف- ا.ص(نەدداف- neddaf): هەلاج.

ندامت- مص.ل.ع(نەدامەت- nedamet): پەشیمان بوون، پەشیمانی، خەم و پەژارە.

نداوت- ا.مص.ع(نەداڤەت-nedavet): تەڕبوون، تەڕی، شێداری.

ندب- مص.ل.ع(نەدەب- nedeb): گریان، شیوەن و گرین بۆ مردوو.

ندب- ص.ع(نەدب- nedb): ناسک، نەجیب، روو لە چاکە.

ندب- ا.ع(نەدەب- nedeb): جێ برین، گرەو و مەرج لە تیرەندازی یان قوماردا.

ندبە- ا.ع(نودبە- nudbe): شیوەن و گرین بۆ مردوو، سەردولکە.

ندرت- ا.مص.ع(نودرەت- nudret): کەمی.

ندم- مص.ل.ع(نەدەم- nedem): پەشیمان بوون، پەژیوانی، خەم و پەژارە.

ندماء- ص.ع(نودەماء- nudema'): هاونیشینان، هاودەمان.

ندوە- ا.ع(نەدڤە- nedve): کۆڕ، ئەنجومەن.

ندید- ص.ع(نەدید-nedîd): هاوتا.

ندیم- ص.ع(نەدیم- nedîm): هاونشین، هاودەم.

ندیمە- ص.ع(نەدیمە-nedîme): هاودەم.

نذر- مص.م.ع(نەزر- nezr): بەڵێندان بەخێر یان شەڕ، ترساندن، نەزرکردن.

نذر- مص.م.ع(نوزور- nuzur): ترساندن، تۆقاندن.

نذیر- ص.ع(نەزیر-nezîr): ترسێنەر، تۆقێنەر.

نر- ص- (نەر- ner): نێر.

نرجس- ا.ع(نەرجیس- nercis): گوڵی نێرگز.

نرخ- ا(نیرخ- nirx): بەها، نرخ، قیمەت.

نرد-ا(نەرد- nerd): تاوڵە، نەرد، گەمەی نەردێن.

نرد- ا(نەرد- nerd): قەدی درەخت.

نردبان- ا(نەردەبان- nerdeban): پەیژە، پاچینە، نەردەوان.

نردە- ا(نەردە- nerde): موحەجەرە، تەیان.

نرس- ا.فر(نورس- nurs): پەرستار، پەرستاری منداڵ یان نەخۆش.

نرسک- ا(نەرسەک-nersek): نیسک.

نرک- ا(نەرەک- nerek): میرویەکی بچووکی قوچەکی خاڵدارە لە پێستی پڵنگ دەکات.

نرگ- ا(نەرگ- nerg): ریز، پۆل، دەستە.

نرگس- ا(نەرگیس- nergis): گوڵی نێرگز.

نرگسە- ا(نەرگیسە- nergise): گوڵێ کە لە عاج یان ئێسقان یان گەچ بە شێوەی گوڵی نەرگز دروست بکرێ.

نرگسی- ا(نەرگیسی- nergisî): خواردنێکە لە سپیناخ دروست دەکرێ پاش ئەوەی لە قاپان دەکرێ، زەردێنەی هێلکەی بەسەردا دەکرێ.

نرم- ص(نەرم- nerm): نەرم، پێچەوانەی رەق.

نرمال- ص.فر(نورمال- nurmal) نۆرماڵ، ئاسایی.

نرم بالگان- ا.مر(نەرم بالەگان- nerm balegan): نەرم باڵان، ئەو ماسییانەی کە باڵەکانیان نەرمە.

نرم بیز- ا.مر(نەرم بیز- nerm bîz): والاڤێژ.

نرمش- ا(نەرمیش- nermiş): کەسێک بەدەنی نەرم بێ و لە وەرزشدا توانای جوڵانی باش بێ.

نرم شامە- ا.مر(نەرم شامە- nerm şame): قوڵترین نەرمە پەردەی مێشک.

نرم شانە- ص.مر(نەرم شانە- nerm şane): کەسی نەرم و خاکی و گوێڕایەڵ.

نرمک- ص(نەرمەک- nermek): هێواش، هێمن، لەسەرخۆ.

نرم کامە- ا.مر(نەرم کامە- nerm kame): پەردەی مەڵاشگ.

نرم گردن- ص.مر(نەرم گەردەن- nerm gerden): خاکی، گوێڕایەڵ، نەرمە مرۆڤ.

نرمە- ا(نەرمە- nerme): هەر شتێکی نەرم، پەڕەی گوێ، نەرمەی گوێچکە.

نروک- ا(نەروک- nerûk): رەگ و ریشەی گیایەکە لە چیاکانی کرماندا دەڕوێ.

نرە- ا(نەرە- nere): کێری پیاو، شەپۆلی ئاو، شۆستە.

نرە- ص(نەرە- nerre): نێرە، نێر، فەحل.

نریمان- ص(نەریمان- nerîman): دلێر، پاڵەوان، نێر تەبیعەت.

نرینە- ص.ن(نەرینە- nerîne): نێرینە.

نزار- ص(نەزار- nezar): لاواز، ژاکاو، بنێس.

نزاع- مص.ع(نیزاء- niza’): گفتوگۆو کێشمەکێش، شەڕکردن.

نزاکت- ا(نەزاکەت- nezaket): پاکی، ئەدەب، خۆش رەوشتی، رەفتاری پەسند.

نزال- مص.ل.ع(نیزال- nizal): هاتنە مەیدان بۆ شەڕ.

نزاهت- مص.ل.ع(نەزاهەت- nezahet): پاک بوون، دور بوون لە خراپە، داوێن پاکی.

نزد- ا(نەزد- nezd): لا.

نزدک- ا.ص(نەزدیک- nezdîk): نزیک.

نزدیک بین- ص.فا(نەزدیک بین- nezdik bîn): نزیک بین، کەسێک لەبەر لاوازی چاو دوور نەبینێ.

نزع- مص.م.ع(نەزء- nez’): هەڵکەندنی شتێک لە شوێنێ، گیان دان، گیان کێشان.

نزف- مص.م.ع(نەزف- nezf): هەڵکێشانی ئاوی بیر تا وشک بکات، گرتنی خوێن لە لەش بەهۆی کەڵە شاخەوە.

نزل- ا.ع(نوزل- nuzl): بەخشش، بەرەکەت، ئەوەی بۆ میوان ئامادەبکرێ، نان و خوانێ بۆ میوان ساز بکرێ.

نزلە- ا.ع(نەزلە- nezle): پەسیڤ، هەڵامەت، پەسیو.

نزم- ا(نیزم- nizm): تەمومژی نزیک لە زەوی، بارانی نم نم.

نزول- مص.ل.ع(نوزوول- nuzûl): دابەزین، هاتنەخوارەوە، سووی پارە.

نزە- ص.ع(نەزیە- nezih): پاک، بێگەرد، داوێن پاک، بێ خەوش، دوور لە خراپەو کاری ناشایستە.

نزهت- ا.مص.ع(نوزهەت- nuzhet): پاکی، داوێن پاکی، خۆشحاڵی، گەشت و گەڕان.

نـــزیـــدن- مـــص.م(نـــەزیـــدەن- nezîden): دەرهێنان، دەرکێشان.

نزیل- ص.ع(نەزیل- nezîl): میوان، خواردنی بە بەرەکەت.

نزیه- ص.ع(نەزیهـ- nezîh): پاک، بێگەرد، داوێن پاک، جێی پاک و خۆش و دڵگیر.

نژاد- ا(نیـــژاد- nijad): نەژاد، ئەسڵ، رەگ و رەچەڵەک.

نژاد شناسی- ا.مص(نیـــژاد شـــیناسی-nijad-şinasî): نەژاد ناسی، زانستێکە دەربارەی حاڵ و ئەحـوالّ و ئەسڵ و فـەسڵ و دەوری مـیللەت و نەتەوەکانی دنیا.

نژاده- ص(نیـــــژادە- nijade): ئەسـڵ زادە، نەجیم و هەژێ.

نژغـــار- ا(نەژغـــار- nejxar): هاوار، بانگ، فریاد، نەعرەتە.

نژم- ا(نیژم- nijm): تەمو مژ.

نژند- ص(نەژەند- nejend): غـەمین، ژاکـاو، سەرگەردان، سیسەڵە.

نـــژنـــگ- ا(نـــەژەنـــگ- nejeng): تـەڵـە، داو، قەفەز.

نژه- ا(نـەژە- neje): چڵـی درەخت، ئەو دارەی ئاســمــانەی خــانوی پێ دەپۆشن، ئەو وردە زێڕو زیوەی بەسەر بوک و زاوایدا هەڵدەدەن.

نـــژیـــدن- مـــص.ل(نـــەژیـــدەن- nejîden): دەرکێشان.

نس- ا(نوس- nus): لچ و لێو.

نســا- ا(نەســا- nesa): نزار، ســێــبــەر، نسێ، سابات.

نسا- ا(نەسا- nesa): لاشە، مردار، کەلاک.

نسا- ا.ع(نەسا- nesa): دەمارێکە لە بەدەندا لە کەمەرەوە تاپاژنەیە...

نساء- ا.ع(نیساء- nisa'): ژنان.

نســـــائج- ا.ع(نەســـــائیج-nesaic): هەر چنراوێک، هۆندنەوەی نووسین و رازانەوەی.

نساب- ص.ع(نەسساب- nessab): نەسەب ناس، پسپۆر لە بواری نەژاد و ئەسڵ ناسیدا.

نساج- ا.ص.ع(نەســساج- nessac): جـۆڵا، درۆزن.

نساجت- ا.مص.ع(نەساجـەت- nesacet): چنینکاری، جۆڵایی.

نساخ- ا.ع(نوسـساخ- nussax): کـەسێک نوسخە لەبەر نووسین یان کتێبان بنووسێتەوە.

نسار- ا(نەسار- nesar): نسێ.

نساک- ا.ع(نوسساک- nussak): خواناسان وعیبادەتکردن.

نسب- ا.ع(نەســەب- neseb): خـزمـایەتی، نزیکایەتی، کەسایەتی.

نسبت- ا.ع(نیسبەت- nisbet): خزمایەتی و کەسایەتی، پەیوەندی و عەلاقات.

نســبنامــه- ا.مـر(نەســەب نامــە- neseb name): سەرجەلە نامە.

نسـبی- ص.ن(نیـــســبی- nisbî): رێژەیی.

نسبی- ص.ن(نیسبی- nisbî): خزمایەتی و کەسایەتی.

نســپــار- ا(نەســپــار- nespar): شــوێنێ کـە هەنگوری تیا بگوشرێ و ئاوەکەی بگیرێ.

نستاک- ا(نیستاک- nistak): پێچی سک، پێچ هاتن بە سکدا.

نستر- ا(نەستەر- nester): گوڵی نەستەرەن.

نســـترن- ا(نەســتــەرەن- nesteren): گـوڵی نەستەرەن، گوڵەباخی کێوی و خۆڕسک.

نســـترون- ا(نەســتــەرڤــەن- nesterven): نەستەرەن، گوڵە باغی کێوی.

نســتعلیق- ا.مـر(نەستـەئلیغ-neste'lîx): ناوی جۆرە خەتێکە.

نســتک- ا(نیـــســـتـەک- nistek): پەمـــووی شیکراوەی بەدەست پێچکەکراو.

نستوه- ص(نەستوه- nestûh): پشودرێژ. کەسێک ماندوو نەبێ.

نسج- مص.ع(نەسج- nesc): تەنین، چنین، چنراو، تەنراو.

نسخ- مص.ع(نەسخ- nesx): ناوی جـــۆرە خـەتێکە،خـەتی قـورئانی- شی پێـدەگـوترێ. هەڵوەشاندنەوە، لەغوکردنەوە، رەتکردنەوە.

نسخ- ا.ع(نوسەخ- nusex): کۆی (نسخە)، روونووس.

نسخە- ا.ع(نوسخە- nusxe): نووسراو، بابەتێک لەبەر کتێبێک یان نووسراوێکی دیکە نووسرابێتەوە.

نسر- اا(نەسەر- neser): خانووی پشت لە هەتاو، نسێ، سایەو سابات.

نسر- ا.ع(نەسر- nesr): داڵ.

نسرین- اا(نەسرین- nesrîn): گوڵێکی سپی ورد و بۆنخۆشە.

نسطور- اا(نیستوور- nistûr): ناوی یەکێکە لە پێشەوایانی ئاینی نەسرانییەکان کە ئەسقوفی قەستەنتەنیە بووەو لە ساڵی ٤٤٠ی ز. مردووە.

نسف- مص.ع(نەسف- nesf): روخاندنی بینا لە بنەوە، دانەوێڵە لە بێژنگ دان و پاک کردنی.

نسق- مص.م.ع(نەسغ-nesx): رێکخستن، هاو ئاهەنگ کردن.

نسق- ا.ع(نەسەغ- nesex): رێک و پێک.

نسک- مص.ل.ع(نەسک-nesk): عیبادەتکردن، قوربانی.

نسک- اا(نەسک-nesk): کتێب، بەشێک لە کتێب، هەر بەشێک لە بیست و یەک بەشەکەی کتێبی ئاوێستا کە لە بری فەسڵ و پاژەو هەر بەشێکی ناوێکی تایبەتی هەیە..

نسک- اا(نەسک- nesk): نیسک.

نسکبا- ا.مر(نەسکبا- neskba): نیسکێن، نیسکەوا.

نسل- ا.ع(نەسل-nesl): زورییەت، وەچە، کوانگ، وەچاخ.

نسمە- ا.ع(نەسەمە-neseme): نەفەس، روح، مرۆڤ، کۆیلەو بەندان.

نسناس- ا.ع(نەسناس- nesnas): جـــۆرە مەیمونێکە، مەیمونی مرۆڤ ئاسا.

نسو- ص(نەسوو- nesû): هەموار، ساف، ناسک.

نسوان- ا.ع(نیسڤان- nisvan): ژنان، ئافرەتان.

نسود- ص(نەسوود- nesûd): ساف، هەموار.

نسوز- ص(نەسووز- nesûz): شتێ کە لە ئاگردا نەسوتێ.

نسی- مص.م.ع(نەسی- nesî): فەرامۆش کردن، ژبیرکردن.

نسیان- مص.م.ع(نیسیان- nisyan): فەرامۆشکردن، لەبیر کردن.

نسیئە- ا.ع(نەسیئە-nesî’e): کرین و فرۆشتن بەقەرز، کرین و فرۆتن بە وەعدە.

نسیب- ا.ص.ع(نەسیب- nesîb): خزم، ئەسڵ و فەسڵ.

نسیج- ص.ع(نەسیج- nesîc): چنراو.

نسیجە- ص.ع(نەسیجە-nesîce): هەر شتێکی چنراو، یا تەنراو.

نسیلە- اا(نوسیلە-nusîle): مێگەل، رەوە ئەسپ.

نسیم- ا.ع(نەسیم- nesîm): شنەبا.

نسیە- اا(نەسیە- nesye): کرین و فرۆتن بەوەعدە.

نشاء- مص.ع(نەشاء- neşa’): نەشونماکردن، چەکەرەکردن.

نشاب- ا.ع(نوششاب- nuşşab): تیر،

نشاختن- مص.م(نیشاختەن- nişaxten): دانیشاندن.

نشادر- اا(نوشادور- nuşadur): کلۆر.

نشاستن- مص.م(نیشاستەن- nişasten): دانیشاندن.

نشاسته- ا(نیشاسته- nişaste): نشاسته.

نشـاط- مص.ل.ع(نەشـات- neşat): شـادی کردن، شادی، خۆشحاڵی.

نشـان- ا(نیـشـان- nişan): نیـشـانە، میـداڵ، نیشانەی تیرو گوللە.

نشـاندن- مص.م(نیـشـاندەن- nişanden): دانیشاندن.

نشانه- ا(نیـشـانە- nişane): نیـشـانەی تیـر پێوەنان.

نشـانی- ا(نیـشـانی- nişanî): ئەدەرس، ناوونیشان، عینوان.

نشئ- مص.ل.ع(نەشئ- neş'): نەشونماکردن، چەکەرەکردن، رووان.

نشـات- مص.ل.ع(نەشـئـەت- neş'et): نەشونماکردن، بوژانەوە، چەکەرەکردن.

نشـبـیل- ا(نیـشـبـیل- nişbîl): قـولابی ماسیگرتن.

نشـت- ا.ص(نەشـت- neşt): دزەکـردن، سیرایەتی ئاو یان ئاگر لە شتێکەوە بۆ شتێکی دی.

نشتر- ا(نیشتەر-nişter): نەشتەر.

نشخوار- ا(نیشخار- nişxar): کاوێژ.

نشـر- مص.م.ع(نەشـر- neşr): بلاوکـردنەوە، زیندووکردنەوە، زیندوکردنەوەی مردووان لە رۆژی پەسلانێ.

نشـره- ا.ع(نەشـرە- neşre): یەکـجـار بلاوکردنەوە، بلاوکراوە، بلاڤۆگ.

نشره- ا.ع(نوشرە- nuşre): دوعاو چاوەزار.

نشـسـت- ا.مص(نیـشـەست- nişest): دانیشتن، رۆنیشتن.

نشـستن- مص.ل(نیـشـەستـەن- nişesten): دانیشتن.

نشـسـتگاه- ا.مـر(نیـشـەسـتـەنگاه- nişestengah): جێی دانیشتن.

نشف- مص.م.ع(نەشف- neşf): خـۆ وشک کردنەوە.

نشـک- ا(نەشـک-neşk): درەخـتـی کـاژ، سنۆبەر.

نشگرده- ا(نیشگیردە- nişgirde): شفرە.

نشگنج- ا(نیـشـگونج- nişgunc): نوقـورچ، نوقورچک.

نشگون- ا(نیشگون- nişgûn): نوقورچک.

نـشـل- مـص.م.ع(نـەشـل- neşl): دزیـن، رفاندن، گیرفان برین.

نشل- ا.مص(نەشـەل- neşel): هەڵواسـراوی، قولابی ماسی گرتن.

نشلیـدن- مص.ل(نەشلیـدەن- neşlîden): هەڵواسین، چنگ دان لە شـتـێک و خـۆ پێـوە هەڵواسین.

نشور- مص.ل.ع(نەشفەر- neşfer): نەشونما، رووان، چەکەرە کردن.

نشوان- ص.ع(نەشڤان- neşvan): مەست.

نشـوء- مص.ل.ع(نوشـوء- 'nuşû): نەشـونما کردن، رووان، چەکەرەکردن.

نشور- مص.م.ع(نوشوور- nuşûr): ڤەژینەوە، زیندووکردنەوە، زیندووبوونەوەی مردووان لە رۆژی پەسلانێ.

نشـوز- مص.ل.ع(نوشـووز- nuşûz): سەرپێچی کردنی ژن لە فەرمانی مێرد.

نشوق- ا.ع(نەشووغ- neşûx): دەرمانێکە لە کەپوی دەکەن، برنوتی.

نشوه- مص.ل.ع(نەشڤە- neşve): سەرخۆش بوون، مەست بوون، نەشئەو مەستی .

نشیب- ا.ص(نیشیب- nişîb): نشێو.

نشید- ا.ع(نەشید- neşîd): سروود.

نشـیط- ص.ع(نەشـیت- neşît): شـادمـان، کەیف خۆش، بەدەماغ، خۆشحاڵ.

نشـیم- ا(نەشـیم- neşîm): مـاڵ، هێـلانە، هێلین، لانە، جێی نیشتەجێ بوون.

نشـیمن- ا(نیـشـیـمەن- nişîmen): مـاڵ، نیشتمان، هێلانە.

نشیمنگاه- ا.مر(نیشیمەنگاه- nişîmengah): ماڵ، شوێنی دانیشتن، نیشتمان.

نشیمه- ا(نەشیمە- neşîme): قایشی چەرم.

نشین- ا(نیشین- nişîn): کونی قوون، کۆم.

نص- ا.ع(نەسس- ness): دەق، قسەی موعتەبەر، قسەی روون و ئاشکرا کە لە یەک مانا پتر هەڵنەگرێ.

نصائب- ا.ع(نەسائیب-nesaib): ئەو تاتە بەردانەی لە قەراخ حەوز دادەنرێن.

نصاب- ا.ع(نیساب- nisab): سەرمایە، ئەو ماڵەی کە زەکاتی لێ دەکەوێ، رادەی دیاریکراو لە شتێک.

نصاری- ا.ع(نەسارا- nesara): پەیڕەوانی ئاینی مەسیحی.

نصال- ا.ع(نیسال- nisal): سەرەنێزە، رم، دەمی کێرد یان شمشێر.

نصایح- ا.ع(نەسایح- nesayih): نسحەتان، ئامۆژگارییان.

نصب- مص.م.ع(نەسب- nesb): دانانی کەسێک لە کارێک، بەرپاکردنی شتێک.

نصب- ا.ع(نوسب- nusb): شتێ کە لە شوێنێ دابنرێ، پەیکەرێکی رەمزی، بت یان پەیکەر کە بپەرسترێ.

نصح- مص.ع(نوسح- nush): ئامۆژگاری کردن، خۆشەویستی بێ ریا.

نصحاء- ا.ع(نوسەهاء- ’nuseha): ئامۆژگاریکەران.

نصر- مص.م(نەسر- nesr): یارمەتی دان، هاوکاری کردن .

نصرانی- ص.ن(نەسرانی- nesranî): مەسیحی، خەڵکی ناسرەی زێدی حەزرەتی عیسا، پەیڕەوانی ئاینی مەسیح.

نصرت- ا.مص.ع(نوسرەت- nusret): یاریدەدان.

نصف- ا.ع(نیسف- nisf): نیوە، نیو، نیمە، نیم.

نصفت- ا.ع(نەسەفەت- nesefet): داد، ئینساف، عەدالەت.

نصل- ا.ع(نەسل- nesl): سەرەنێزە، رم، دەمی کێرد، یان شمشێر.

نصوح- ص.ع (نەسوە- nesûh): نەسیحەتکار، ئامۆژگاریکەر، دۆستی راستگۆو بێ ریا.

نصوص- ا.ع(نوسووس- nusûs): دەق، دەقگەل.

نصیب- ا.ع(نەسیب- nesîb): بەش، بەخت، بەغباڵ.

نصیبه- ا.ع(نەسیبە- nesîbe): تاوێری کەنار حەوز.

نصیح- ص.ع(نەسیە- nesîh): ئامۆژگاریکەر.

نصیحت- ا.مص.ع(نەسیهەت- nesîhet): پەند، ئامۆژگاری.

نصیر- ص .ع(نەسیر- nesîr): یارو یاوەر، یارمەتیدەر، هاوکاریکەر.

نضار- ا.ع(نیزار- nizar): زێڕو زیو.

نضارت- مص.ع(نەزارەت- nezaret): تەرو تازەو پاراو، گیاو دارو درەختی تازەو ئاودار.

نضج- ا.مص.ع(نەزج- nezc): گەیینی میوە، کوڵانی گۆشت.

نضر- ا.ع(نەزر- nezr): زێڕو زیو.

نضرت- مص.ع(نەزرەت- nezret): تەڕو تازە بوون، پاراو بوون.

نضیج- ص.ع(نەزیج- nezic): میوەی گەییو، گۆشتی کوڵیو.

نضیر- ص.ع(نەزیر-nezîr): جوان و تەڕو تازەو پاراو.

نطاق- ا.ع(نیتاغ- nitax): کەمەر بەند، نیتاق، پشتێن.

نطاق- ص(نەتتاغ- nettax): کەسێک باش قسە بکات.

نطع- ا.،ع(نەتە‌ء- nete’): فەرش، مشەما، مشەمایەکە جاران خەڵکی مەحکوم بە ئیعدامیان لەسەر دادەنیشاندو سەریان دەبڕی.

نطفــه- ا.ع(نوتفــە- nutfe): ئاوی ســاف و پاک، ئاوی کەم کە لە بنی دۆڵکە یان جەوەنەدا دەمێنێ، تۆماوی پیاو یان ژن.

نطق- مص.ع(نوتغ- nutx): خــوتبــەدان، نوتقدان، قسەکردن.

نطوق- مص.ع(نوتووغ- nutûx): قسەکردن.

نطول- ا.ع(نەتوول- netûl): ئاوێک دەرمانی تیا بکوڵێنن و ئەندامێک لە ئەندامەکانی بەدەنی پێ بشۆردرێ.

نظائر- ا.ع(نەزائیــر- nezair): هاو وێنە، هاوشان، هاوتا.

نظار- ا.مص.ع(نیزار- nizar): زیرەکی.

نـظـار- ا.ع(نـوززار- nuzzar): بـەرێـوەبـەر، دیدەوان، چاودێران.

نظارت- ا.مص.ع(نیـــــزارەت- nizaret): زیرەکی و سەرناسی.

نــظــارت- ا.مــص.ع(نــەزارەت- nezaret): چاودێری.

نظارگــان- ا(نەززارەگــان- nezzaregan): تەماشاڤانان.

نظاره- ا.مص(نیزارە- nizare): تەماشاکردن، روانین.

نـــــظـــــاره- ا.ع(نـــــەززارە- nezzare): تەماشاڤانان.

نظافت- مص.ل.ع(نەزافـــەت- nezafet): پاک بوون، خاوێن بوونەوە لە چڵک و پیسی.

نظام- مص.م.ع(نیزام- nizam): رێکخستن، هۆندنەوەی مـرواری، رشـتـەی مـرواری، رسـتـی مرواری، ریزی درەخت.

نـظـر- مـص.م.ع(نــەزەر- nezer): روانــین، تەماشاکردن، نیگاکردن.

نظربازی- ا.مص(نەزەربازی-nezer bazî): چاوبازی، چاو لەوەڕاندن.

نظراء- ا.ع(نوزەراء- nuzera’): هاوتایان، هاوشانان.

نظره- ا.ع(نەزرە- nezre): شێـوەو هەیئـەت، یەک نیگا.

نظری- ص.ن.ع(نەزەری- nezerî): تیۆری.

نظریات- ا.ع(نەزەرییـــات- nezeriyyat): تیوری، بۆچوونان.

نظریه- ا.ع(نەزەرییە- nezeriyye): تیۆری.

نـظـم- مـص.م.ع(نـەزم- nezm): هۆنـدنـەوەی مــرواری، هۆندنەوەی شــیــعــر، رازاندنەوە، رێکخستن، وتەی کێش و سەروادار.

نظمیــه- ا(نەزمـیــیــە- nezmiyye): ئەمن، خەفیێ.

نظیر- ص.ع(نەزیر- nezîr): هاوتا، هاوشان، بەرانبەر.

نـظـیــف- ص.ع(نــەزیــف- nezîf): پــاک و خاوێن.

نظیفه- ص.ع(نەزیفە- nezîfe): پاک و تەمیز.

نعاج- ا.ع(نیئاج- ni’ac): مەڕ.

نعــاس-ا.ع(نوئاس- nu’as): خـەوەنوتکێ، خەوالّوو، وەنەوز، سەرەتای خەو.

نعــال- ا.ع(نیـئـال- ni’al): نەعــلان، پاییـنی مەجلیس، داوێنی مەجلیس.

نعــامــه- ا.ع(نەئامـە- ne’ame): وشـتـرمـر، تاریکی، شادی، رێی ئاشکرا، نیشانەێن کەناری رێگە بۆ رێنوێنی، دەستەیەک لە خەڵکی، زناک.

نعت- مص.م.ع(نەئت- ne’t): وەسف کــردن (بەتایبەتی وەسفی چاکە)، ستایش کردن.

نعجه- ا.ع(نەئجە- ne’ce): مەڕ.

نعــره- ا.ع(نەئرە- ne’re): نەعــرەتە، هاوار، فریاد کردن.

نعش- ا.ع(نەئش- ne’ş): جەنازە، تابوت، لە فارسیدا، بە خودی مردووەکەش دەگوترێ.

نعل- ا.ع(نەئل- ne’l): نەعل، ناڵچـە، ناڵی وڵاخان.

نعلبكی- ا(نەعلبـــــەكی- ne'lbekî): ژێر پیاڵە.

نعلبند- ا.ص(نەئلبـــــەند- ne'lbend): ناڵبەند.

نعلین- ا.ع(نەئلەین- ne'leyn): جـــووتێک نەعل.

نعم- ا.ع(نیئەم- ni'em): نیعمەتان.

نعم- ا.ع(نەئەم- ne'em): وشـتـرو گـاو مـەڕ، ماڵات.

نعم- ا.ع(نەئەم- ne'em): بەڵێ، ئا.

نعـمـاء- ا.ع(نەئمـا ء-'ne'ma): نیـعـمـەت، چاکی.

نعمات- ا.ع(نیئمات- ni'mat): نیعمەت.

نعمان- ا.ع(نوئمان- nu'man): لەقەبی هەر یەکێک لە پاشایانی حیرە.

نعمت- ا.ع(نیئمەت-ni'met): نیـعـمـەت، دەوڵەمەندی، رزق و رۆزی.

نعناع-ا.ع(نەئنا ء-'ne'na): نەعنا، گـیـایـەکـە بۆنخۆش.

نعوذ- ا(نەئووز- ne'ûz): پەنا بەخوا.

نعوظ- مص.ل.ع(نوئووز- nu'ûz): هەسـتـانی کێر، رەپ بوون.

نعومت- ا.مص(نوئوومەت- nu'ûmet): نەرم و نیانی، نەرمی.

نعی- مص.ل.ع(نەئی- ne'î): هەواڵی مەرگ، خەبەردانی مەرگی کەسێک.

نعـــیب- مص.ل.ع(نەئیب- ne'îb): قـــڕانی قەلەڕەش، قڕاندنی قەلەڕەش.

نعیق- مص.ل.ع(نەئیغ- ne'îx): قڕاندنی قەل.

نعـیم- ا.ع(نەئیم- neîm): نیـعـمـەت، مـاڵ، خۆشی و خۆشگوزەرانی.

نغـــام- ص(نـەغـــام- nexam): نـاخـــۆش و ناشیرین.

نغز-ص (نەغز- nexz): نەرم و ناسک، خۆش و باش، لە بەردڵان و جوان، کاکڵە.

نغزک-ا(نەغزەک- nexzek): باش، باشۆکە.

نغل- ا(نەغــول- nexul): ئاغــەڵی پەزان، شکەفت.

نغل- مص.ع(نەغـەل-nexel): گـەندەڵ بوون، لەناوچوون، بەدنیـــــازبوون، دوو زمـــــانـی، فیتنەگێڕی، زۆڵ و حەرامزادە.

نغم- ا.ع(نەغـەم- nexem): چپـە، ئاهەنگ، سرود، ئاواز.

نغمات- ا.ع(نەغەمات- nexemat): ئاوازان.

نغـمـه- ا.ع(نەغـمـە- nexme: ئاوازی خـۆش، سرود، ئاهەنگ، گۆرانی، نەوا.

نغنخوا- ا(نەغەن خا- nexen xa): رەشکەی بەنانەوە کردن.

نغنغ- ا(نەغنەغ- nexnex): کـێلە، پێـوانە، پێوانەیەک کە دانەوێڵەی پێ دەپێورێ.

نغوشا- ا.ص(نیـغـوشـا- nixûşa): گـوهدار، گوێگر، پەیڕەوی ئاینی مانی.

نغـوشـه- ا.مص(نەغـوشـە- nexûşe): گـوێ هەڵخستن، بۆ قسەی دوو کەس.

نغوله- ا(نەغوولە- nexûle): زولف، گێسوو.

نغـــیل- ص.ع(نەغـــیل- nexîl): گـــەندەڵ و خراپ، حەرامزادە، بیژو.

نفــائس- ا.ع(نەفــائیس- nefais): شـــتـی توحفەو گرانبەها.

نفاث- ص.ع(نەففاس- neffas): جادوگەر.

نفـاد- مص.ل.ع(نەفـاد- nefad): تەواوبـوونی کات، نەمان، فەوتان.

نفـــــاذ- مـص.ل.ع(نـەفـــــاز- nefaz): دیـواودەربوون، رەت بـوونی گـــوللە لە نیـــشـــان، جـێـبـەجـێ بوونی فـەرمـان، بەڕێوەچوونی کـار، جێبەجێ بوون.

نفـــار- مـص.ل.ع(نیـــفـــار- nifar): رەڤین، رەوینەوە، دوورکەوتنەوە.

نفـــاس- ا.ع(نیـــفـــاس- nifas): خـــوێنی زەیسـتـانی، ئەو خـوینەی لەبەر ژنی زەیسـتـان دەڕوات.

نفـاست- مص.ل.ع(نەفـاسـەت- nefaset): گران بوون، ڕەواج پەیداکردن.

نفاط- ص.ع(نەففات- neffat): نەوتفرۆش، کـەسێک نەوت لەکـانە نەوت دەربێنێ، لەکـۆنا دەسـتـەیەک لە سـوپاییـان بوونە کـە ئاگـرو مەشخەڵیان بە نەوت کـردۆتەوەو گـرتوویانەتە دژمن.

نفاق- مص.ل.ع(نیـفـاغ-nifax): دوو ڕوویی کردن، دووزمانی کردن .

نفــاق- مص.ل.ع(نەفـاغ-nefax): ڕەواجی بازاڕ، ڕەونەق پەیداکردنی کڕین و فرۆتن.

نفاق- ا.ع(نیفاغ- nifax): نەفەقە.

نفـام- ص(نەفـام- nefam): تۆزاوی، ڕەش، ناشیرین و زەبوون و نەخۆش.

نفایه- ا.ع(نوفایە- nufaye): گەندە، خراپ، خاکەرۆ، پارەی قەڵب.

نفت- ا(نەفت- neft): نەوت.

نفـتـالین- ا.فـر(نەفـتـالین-neftalîn): ئەسپەنیک.

نفـتکش- ا.ص(نەفت کـەش- neftkeş): نەوت کـێش، تەنکەر یان کـەشـتی نەوت گواستنەوە.

نفث- مص.ل.ع(نەفس- nefs): تفکردن.

نفثه- ا.ع(نەفسە- nefse): یەک تف کردن.

نفج- ا(نەفج- nefc): کـاغـەز، کـاغـەزێک کەشتێکی لەسەر بنووسن.

نفح- مص.ل.ع(نەفـح- nefh): هەڵکردنی شنەبا، بڵاوبوونەوەی بۆن و بەرامەی خۆش.

نفـحات- ا.ع(نەفـەهات-nefehat): شنەبا، بۆن و بەرامەی خۆش.

نفـحه- مص.ل.ع(نەفـهـە- nefhe): یەکـجار هاتنی با، یەکجار بڵاوبوونەوەی بۆنی خۆش.

نفـخ- مص.م.ع(نەفـخ- nefx): غـــــرووڕو لووتبەرزی، فووتێ کردن.

نفخه- ا.ع(نەفخە- nefxe): ئاوسانی ورگ، یەک فوو پێداکردن.

نفر- ا.ع(نەفەر-nefer) خەڵکی، یەک کەس.

نفـر- مص.ل.ع(نەفـر-nefr): ڕەڤین، ڕەمین، ڕەوینەوە، دوورکەوتنەوە.

نفـرت- ا.ع(نەفـرەت- nefret): بێـزاربوون، دوورکەوتنەوە، نەفرەت.

نفــریدن- مص.م(نەفــریدەن- nefrîden): نەفرەت کردن، نەعلەت کردن.

نفـرین- ا(نەفـرین- nefrîn): تووک، جنێـو، نەفرەت، دوعای خراپ، نەعلەت.

نفس- ا.ع(نەفەس- nefes): شنەبا، هەناسە.

نفس- ا.ع(نەفس- nefs): گـیـان، خـوێن، لەش، مرۆڤ، هەقیقەتی هەر شتێک.

نفـســاء- ص.ع(نەفـســاء-'nefsa'): ژنی زەیستان، ژنی تازەزاو.

نفط- ا.ع(نەفت- neft): نەوت.

نفع- ا.ع(نەفء-'nef): ســـود، قـــازانج، کەڵک.

نفقات- ا.ع(نەفەغات- nefexat): خەرجی، مەسرەف.

نفقه- ا.ع(نەفەغە- nefexe): نەفەقە، مەسرەف، ئەوەی بۆ ژیانی ماڵ و منداڵ سەرف دەکرێ.

نفل- ا.ع(نەفل- nefl): عـیـبـادەتێ کە واجب نەبێ، سوننەت، دەستکەوت، بەخشش.

نفله- ص(نیـــــفلە- nifle): بە هەدەرچوو، زایەبوو.

نفـوذ- مص.ع(نوفـووز- nufûz): جـێـبـەجێ کـردنی فـرمـان و حـوکم، پێکانی نیـشـانەو دیواودەرکردنی.

نفــور- مص.ل.ع(نوفـــوور- nufûr): ڕەڤین، چوونە دەرەوە، دوورکەوتنەوە.

نفوس- ا.ع(نوفووس- nufûs): خەڵکی.

نفی- مص.م.ع(نەفی-nefî): نەفی کـــردن، دوورخستنەوە، وەدەرنان.

نفـیـر- ا(نەفـیـر- nefîr): بۆقی، شـەیپـور، ناڵەوزاری، هاوار.

نفیر- مص.ع(نەفیر- nefîr): هەڵاتن، راکردن، گروپێکی کەمتر لە دەکەس.

نفـیس- ص.ع(نەفـیس- nefîs): مـاڵی زۆر، توحفەو گرانبەها.

نقـاء- مص.ل.ع(نەغـا ء-'nexa): پاکـبـوون، خاوێن بوون.

نقـــاء- ا.ع(نیـــغـــا ء- 'nixa): پاکی و بێگەردی.

نقـــائص-ا.ع(نـەغـــــائیـس- nexais): کەموکووڕی، عەیب و نوقستانی، کێماسی.

نقاب- ا.ع(نیغاب- nixab): رووبەند، پێچە.

نقاب- ص.ع(نەغغاب- nexxab): پیاوی بە دەسەڵات و کنوکۆکار.

نقـابت- مص.ل.ع(نەغــابەت- nexabet): بوون بە سەرۆک و نەقیبی قەوم.

نقاد- ص.ع(نەغغاد- nexxad): جیاکەرەوەی چاک لە خەراپ، جـیـاکـەرەوەی پارەی قـەڵب لە پارەی ئەسڵ، رەخنەگر.

نقار- مص.ل.ع(نەغـار- nexar): گـفـتـوگـۆ و شەڕکردن، ململانێ.

نقـار- ص.ع(نەغـغـار-nexxar): کـەسـێـک هەمــوو شــتـێـک لە بنج و بناوان بکات، نەقـارِ، بەردتاش، دەف ژەن، دەهۆڵ کوت.

نقـــارت- ا.ع(نیـــغــــارەت- nixaret): پیشەی نەقـارِی، نیگارکێشی لەسەر تەختە یان بەرد.

نقـاره- ا.ع(نەغــغـاره-nexxare): جـۆرە تەپڵێکە بەدوو داری باریک لێدەدرێ.

نقارەخـانە- ا.مـر(نەغـغـارەخـانە- nexxare xane): شوێنێ کە دەهۆڵ و تەپڵ و کەرەنای تیا لێ بدرێ.

نقـــاش- ص.ع(نەغــغـــاش- nexxaş): نیگارکێش.

نقـــاض- مص.ع(نیـــغــــاز- nixaz): پێچەوانەگۆیی، ناکۆک وێژی.

نقاط- ا.ع(نیغات-nixat): خاڵان.

نقـال- ص.ع(نەغـغـال- nexxal): حـیـکـایەت بێژ، کەسێک هەر خەریکی شت گوێزانەوە بێ.

نقاله- ا(نەغغالە-nexxale): مینقەلە.

نقـاونت- مص.ل.ع(نەغـاڤـەت- nexavet): پاکبوون، بێگەردبوون، بێ غەڵ و غەش بوون.

نقـاوه- ا.ع(نەغـاڤـە-nexave): هەڵـبـژاردەو پوختەی شتێک.

نقـاهت- مص.ل.ع(نەغـاهەت- nexahet): هەستانەوە لە نەخۆشی، حاڵی بوون، دەرک کردن.

نقب- مص.م.ع(نەغب- nexb): کـون کـردن، کون و رێگەی باریکی ژێر زەمینی، تونێڵ.

نقباء- ا.ع(نوغـەبا ء-'nuxeba): نەقـیـبـان، سەرۆک و گەورەی قەوم.

نقد- مص.م.ع(نەغـد-nexd): جـیـاکـردنەوەی دراوی ئەسڵ لە دراوی قەڵب.

نقده- ا.ع(نەغـەدە- nexede): درەخـتـێکە، گولابەتون.

نقر- مص.م.ع(نەغـر- nexr): نەخش و نـیـگار کردن لەسەر دار یان بەرد، چینەکردنی مریشک بە دەنووک و کون کردنی زەوی، لێدانی دەف بەسەری قامکان.

نقرس- ا.ع(نیـغـریس- nixris): رۆمـاتیـزمی پێ و گرێی قامکان بە تایبەتی پەنجە کەڵەی پێ، هەوی جومگەکان، نوقرس.

نقره- ا.ع(نوغـره- nuxre): زێرو زیـوی تواوە، زیو.

نقـره خنگ- ص.مـر(نوغـره خـیـنگ- nuxre xing): ئەسپی زیوین، ئەسپی سپی وەکو زیو.

نقش- مص.م.ع(نەغش- nexş): وێنەکێشـان، نیگارکێشان، نەخشکردن.

نقش بـند- ص.فــــا(نـەغش بـەنـد- nexş bend): نـیـگارکــێش، نـاوی زنجــیـــرەیەکــە لەسـۆفـیـانی سـەر بە شـێخ بەهادینی نەخشـبـەند، دەڵێن نەقشبەند گوندێکی سەر بە بوخاراو زێدی شـێخ بەهادین بووە، بۆیە شـێخ بەو ناوە شـۆرەتی پەیدا کردووە، یان لەزۆری زیکرو تالیلەوە.

نقشه- ا.ع(نەغشە- nexşe): نەخشە.

نقص- مص.ل.ع(نەغس- nexs): کەم بوون، کەمی، کەم و کوڕی، نوقستانی.

نقصان- مص.ل.ع(نوغسان- nuxsan): کەم بوون، کەم و کوڕی.

نقض- مص.م.ع(نەغز- nexz): هەڵوەشاندنەوە، شکاندن، وێران کردن، شکاندنی بەڵێن و پەیمان.

نقط- ا.ع(نوغەت- nuxet): خاڵ، خاڵان.

نقطه- ا.ع(نوغتە- nuxte): خاڵ.

نقل- مص.م.ع(نەغل- nexl): گوێزانەوە، گێڕانەوە.

نقل- ا.ع(نوغل- nuxl): نوقوڵ، مەزەی شەراب وەکو فستق و بادەم و....

نقله- ا(نوغلە- nuxle): قسەگێڕانەوەو دووزمانی، گوێزانەوە.

نقلیه- ا(نەغلییە- nexlîye): نەقڵ و گوێزانەوەو بارکێشی، هۆو ئەوزارێن گوێزانەوە.

نقم- ا.ع(نیغەم- nixem): کینە.

نقمات- ا.ع(نەغیمات- neximat): کینە کێشی.

نقمت- ا.مص.ع(نیغمەت- nuxmet): کینەکێشی، غەزاب، دەردو ڕەنج.

نقود- ا.ع(نوغوود- nuxûd): جیاکردنەوەی پارەی قەڵپ لە ڕەسەن.

نقوش- ا.ع(نوغووش- nuxûş): نەخش و نیگار، نەخشەو خەریتە، سکێچ.

نقول- ا.،ع(نوغوول- nuxûl): نوقوڵ.

نقی- ص.ع(نەغی- nexî): پاک و خاوێن، بێگەرد، هەڵبژاردە .

نقیب- ا.ص(نەغیب- nexîb): گەورەو دەم سپی قەوم.

نقیر- ا.ع(نەغیر- nexîr): بانگ، دەنگ، نەخش و نیگار لەسەر دار یان بەرد، ڕەگو ڕەچەڵەک.

نقیصه- ا.ع(نەغیسە- nexîse): عەیب، خەوش، کەمو کوڕی.

نقیض- ص.ع(نەغیز- nexîz): پێچەوانە، دژ یەک.

نقیع- ا.ع(نەغیئ- nexî’): ئاوی ساردو سازگار، بیری پڕ ئاو.

نقیه- ص.ع(نەغییە- nexîye): پاک، بێگەرد.

نقیه- ا.ع(نەغییە- nexye): پەیڤ، وشە.

نک- ا(نوک- nuk): دەنوک.

نک- (نەک- nek): کورتکراوەی اینک = ئەمە.

نکاپ- ا(نیکاپ- nikap): دەستکێشی چەرم کە میرشکاران لە دەستی دەکەن تا بتوانن بازو شەهێن و... بەدەستەوە بگرن.

نکاح- مص.م.ع(نیکاھ- nikah): زەوجین، شوکردن، ژن هێنان.

نکاف- ا(نیکاف- nikaf): دەستکێشی چەرم.

نکاف- ا.ع(نوکاف- nukaf): ملەخڕێ.

نکال- ا.ع(نەکال- nekal): سزا، ریسوایی.

نکایت- مص.م(نیکایەت- nikayet): کوشتن یان بریندارکردنی دژمن، کولاندنەوەی برین.

نکباء- ا.ع(نەکباء- nekba’): بای ناهەموار بۆ کەشتی.

نکبات- ا.ع(نەکەبات- nekebat): نەگبەتی.

نکبت- ا.ع(نەکبەت- nekbet): نەگبەت، مسیبەت، بەڵا، داماوی.

نکته- ا.،ع(نوکتە- nukte): خاڵ، قسەی خۆش و مایەی دڵکرانەوەو پێکەنین، نوکتە.

نکته پرداز- ص.فا(نوکتەپەرداز- nukte perdaz): حەنەکچی، قسە خۆش، نوکتەچی، کەسێک مەبەستێک باش بگەیەنێ.

نکته‌دان- ص.فا (نوکته‌دان- nuktedan): خەڵكی زیرەک و وریاو سەرناس.

نکته سنج- ص.فا (نوکته سەنج- nukte senc): وردبین و زیرەک، تیژفام، خۆش زەوق و سەلیقە.

نکته‌گیر- ص.فا (نوکته‌گیر- nuktegîr): ئیرادگر، عەیبگر.

نکث- مص.م.ع(نەکس- neks): پەیمان شکاندن، تێکدان و هەڵوەشاندنەوەی موعامەلەی فرۆشتن.

نکر- ا.مص.ع(نوکر- nukr): زیرەکی، کاری بەدو ناشیرین.

نکراء- ا.مص.ع(نەکراء- nekra’): زیرەکی، تەنگانە، ناشیرین و ناپەسند.

نکره- ا.ع(نەکیرە- nekire): گومناو، نەناسراو.

نکره- ا.ع(نەکەرە- nekere): نەناسراوی.

نکژده- ا(نەکەژدە- nekejde): شەربەی ئاو، گۆزە.

نکس- مص.ل.ع(نەکس- neks): سەرنگون کردن، ئاوەژووکردن، سەرداخستن، سەرهەڵدانەوەی نەخۆشی.

نکس- ا.مص.ع(نوکس- nuks): سەرهەڵدانەوەی نەخۆشی.

نکو- ص(نیکو- nikû): چاکی.

نکوداشت- ا.مص(نیکوداشت- nikûdaşt): چاکی، چاکەکاری.

نکورو-ص(نیکوروو- nikû rû): رووخۆشی.

نکول- مص.ل.ع(نوکوول- nukûl): ترسان و روو وەرگێڕان لە دژمن، خۆدزینەوە لەوەڵامدانەوە یان سوێند خواردن.

نکوهش- ا.مص(نیکوهیش- nikûhiş): سەرزەنشت، سەر کۆنە، گازاندە، لۆمە.

نکوهیدن- مص.م(نیکوهیدەن- nikûhîden): سەرزەنشت کردن، سەرکۆنەکردن، لۆمەکردن.

نکوهنده- ا.فا (نیکووهەندە- nikûhende): لۆمەکەر، گلەییکەر، سەرزەنشت کەر.

نکوهیده- ا.مف(نیکووهیدە- nikûhîde): سەرزەنشت کراو.

نکهت- ا.ع(نەکهەت- nekhet): یەک بۆنکردن، بۆنی زار، بۆنی خۆش.

نکیر- ا.ع(نەکیر- nekîr): گۆڕان، کاری سەخت و دژوار.

نکیرو منکر- ا(نەکیرو مەنکیر- nekîr û menkir): ئەنکیرو مەنکیر، ناوی دوو فریشتەن گوایە پاش مردنی مرۆڤ دەچنە ناو گۆڕەکەیەوەو پرسیاری ئەو کردەوانەی لێدەکەن کە لە دنیادا کردونی.

نگاتیو- ص.فر(نیگاتیف- nigatîf): نێگەتیف، جەمسەری سارد.

نگار- ا(نیگار- nigar): بت، ماشوقە، مەحبوب، نەخش و نیگار.

نگارخانه- ا(نیگارخانە- nigarxane): بتخانە، ماڵێک بە نەخش و نیگار رازابێتەوە، شوێنێ پەیکەرو نەخش و نیگاری تیا دابنرێ.

نگارستان- ا.مر(نیگاریستان-nigaristan): پیشانگان، نەخش و نیگاران، وێنەگە.

نگارش- ا.مص(نیگاریش- nigariş): نووسین، نەخش و نیگارکردن، وێنەکردن.

نگارگر- ص.فا (نیگارگەر- nigarger): وێنەگر، نیگارکێش.

نگاره- ا(نیگارە- nigare): نەخش، وێنەی دەستکرد.

نگاری- ا(نیگاری- nigarî): ئامرازێکی تلیاک کێشانە.

نگاریدن- مص.م(نیگاریدەن- nigarîden): نووسین، نیگارکێشان.

نگارین- ص.ن(نیگارین- nigarîn): ماشوقەی جوان، رەنگین، رازاوە، نەخشێنراو.

نگاشتن- مص.م(نیگاشتەن- nigaşten): نووسین، نەخش و نیگارکردن.

نـگـارش- ا.مـص(نـیـگـاریـش- nigariş): نووسین.

نگارنده- ا.فـا(نیگارەندە- nigarende): نووسەر.

نگاشـتـه- ا.مف(نیگاشـتـە- nigaşte): نووسراو، نەخشێنراو.

نگاه- ا(نیگاه- nigah): نیگا، نۆڕین.

نگاه کـردن- مص.ل(نیگاه کـەردەن- nigah kerden): نیگاکردن، تەمەشا کردن .

نگاهبـان- ا.ص(نیگاهبـان- nigahban): پاسەوان، چاودێر، دیدەوان.

نگاهدار- ص.فـا(نیگاهدار- nigahdar): پاسەوان، پارێزەر، چاودێر.

نگاهداری- ا.مص(نیگاهداری-nigahdarî): پارێزگاری.

نـگـاهـداشـت- ا.مـص(نـیـگـاهـداشـت- nigahdaşt): پارێزگـاری، پاسـەوانی، چاودێری.

نگاهداشتن- مص.م(نیگاهداشـتـەن- nigahdaşten): پاراستن، راگرتن.

نگران- ص.فا(نیگەران- nigeran): روانین، نیگاکردن.

نگرش- ا.مص(نیگەریش- nigeriş): روانین، تەمەشاکردن.

نگریدن- مص.م(نیگەریدەن- nigerîden): روانین، تەماشاکردن، سەیرکردن، نۆڕین.

نـگریـستن- مـص.م(نـیـگـەریـسـتـەن- nigerîsten): تەماشاکردن، نۆڕین.

نگرنده- ا.فا(نیگەرەندە- nigrende): بینەر، تەمەشاکەر، تەمەشاڤان.

نگران- ص.فـا(نیگەران- nigeran): بینەر، چاوەنوار، چاو لە رێ، دڵەڕاوکێ، دڵەخـورپێ، نیگەرانی.

نگژده- ا(نیگەژدە- nigejde): شـەربەی ئاو خواردنەوە، گۆزە.

نگوس- ا.فـر(نیگوس- nigûs): نە جـاشی، لەقەبی پاشای حەبەشە.

نگوسار-ص(نیگووسار-nigûsar): سەرەوژێر، سەرنگون، ئاوەژوو.

نگون- ص(نیگوون- nigûn): سـەرەو ژێر، سەرنگون، ئاوەژوو.

نگون بخت- ص.مـر(نیگوون بەخت- nigûn bext): بەدبەخت، بەشانس، بەیەغباڵ.

نگونسـار- ص(نیگوونسـار- nigûnsar): دەمەو قلّپ، ئاوەژوو، سەراوژێر.

نگونسار- ا(نیگوونسار- nigûnsar): گوڵی مریەم، پەنجەخانم.

نگهـبـان- ا.ص(نیگەهبـان- nigehban): نیگابان، پاسەوان، چاودێر.

نگین- ا(نیگین- nigîn): نگین، نقێم، نگینی سەر موستیلە.

نلک- ا(نیلک- nilk): هەڵوژەی کێوی.

نلم- ص(نەلم- nelm): باش، خۆش، جوان.

نم- ا(نەم- nem): شێ، رتوبەت، تەڕی.

نما- ا(نیما- nima): نما، رووکار، دیوی دیارو دەرەوەی شتێ.

نماء- مص.ع(نەمـاء- nema’): زیادبوون، بەرزبوون، رووان، نەشونماکردن.

نمائم- ا.ع(نەمائیم- nemaim): دوو زمانی.

نماد- ا(نەماد- nemad): نمود، نیشان، رەمز.

نمار- ا(نەمار- nemar): هێما، ئاماژە، رەمز.

نمار- ا.ع(نیمار- nimar): پڵنگان.

نماز- ا(نەماز- nemaz): نوێژ.

نمازگـزار- ص.فـا(نەمـاز گـوزار- nemaz guzar): نوێژکەر.

نماک- ا(نەمـاک- nemak): بەتام، جـوان، رەونەق و رەواج.

نمام- ص(نەممام- nemmam): دوو زمـان، فیتنە.

نمایان- ص.فا (نەمایان- nemayan): دیار، ئاشکرا.
نمایاندن- مص.م(نەمایاندەن- nemayanden): نیشاندان، نواندن، ئاشکراکردن.
نمایش- ا.مص(نەمایش- nemayiş): نیشاندان، دیمەن، نمایش.
نمایشگاه- ا.مر(نەمایشگاه- nemayişgah): پیشانگە، پیشانگەی کالای بازرگانی یان پیشەسازی یان بەروبومی کشتوکالی.
نمایشنامه- ا.مر(نەمایشنامە- nemayişname): شانۆنامە.
نماینده- ا.ص(نەمایەندە- nemayende): نیشاندەر، نوێنەر.
نماییدن- مص.م(نەماییدەن- nemayînden): نیشاندان، نواندن.
نمتک- ا(نەمەتک- nemetk): ئالوبالو، گوێژ.
نمج- ا(نەمج- nemc): رتوبەت، شێ، تەڕی.
نمد- ا(نەمەد- nemed): لباد.
نمدار- ص.فا(نەمدار- nemdar): شێدار، تەڕ.
نمدپاره-ا.مر(نەمەدپارە- nemed pare): پارچەلباد.
نمدزین- ا.مر(نەمەدزین- nemed zîn): نەرمەزین.
نمدمال- ا.ص(نەمەد مال- nemed mal): کارگەچی.
نمدیده-ص (نەمدیدە- nemdîde): شێدار، رتوبەتدار، شتێ یان شوێنێ کە رتوبەتی کێشابێ.
نمدین- ص.ن(نەمەدین- nemedîn): هەر شتێکی لە لباد دروست کرابێ.
نمر- ا.ع(نەمیر- nemir): پڵنگ.
نمره- ا.فر(نومرە- numre): نمرە، ژمارە.
نمس- ا.ع(نیمس- nims): مشکی خورما.

نم سنج- ا.مر(نەم سەنج- nemsenc): ئامرازی ئەندازەگیری شێ و رتوبەت.
نمش- مص.ل(نەمش- nemş): درۆکردن، دوو زمانی کردن، درۆ، دوو زمانی.
نمش- ا.ع(نەمەش- nemeş): رەنگ و خاڵی رەش یان سپی لە پێستی حەیواناتدا، ئەبلەق، بەڵەک.
نمشک- ا(نەمەشک-nemeşk): سەرشیر، کەرێ، قەیماغ.
نمط- ا.ع(نەمەت- nemet): رێچکە، رێباز، جۆر، جۆرە مافورو رایەخێکی رەنگینە.
نمک- ا(نەمەک- nemek): خوێ، نمەک.
نمک بحرام- ص.مر(نەمەک بیبهەرام- nemek biheram): نمەک حەرام، سپڵەو پێ نەزان.
نمک پرورده- ص.مر(نەمەک پەرڤەردە-nemek perverde): کەسێک بە نان و نمەکی یەکێکی دی پەروەردە بووبێ.
نمک خوار- ص.فا(نەمەک خار- nemek xar): ئەوەی نان و نمەکی کەسێک بخوات، خەڵکانێک نمەکی یەکیان کردبێ، کەسانێ نان و نمەکیان لە نێواندا بێ.
نمکدان- ا.مر(نەمەکدان- nemekdan): خوێدان، زاری ماشوقە.
نمکزار- ا.مر(نەمەک زار- nemekzar): خوێڵێن.
نمکزی- ا(نەمەکزی- nemekzî): جۆرە کولیچەیەکە.
نمکسار- ا.مر(نەمەکسار- nemeksar): خوێڵێن، شۆرەکات.
نمک سود- نەمەک سود- nemek sûd): گۆشت یان شتی دیکە کە سوێر کرابێ.
نمک شناس- ص.فا(نەمەک شیناس- nemek şinas): وەفادار، نمەکناس.
نمک فرنگی- ا.مر(نەمەک فەرەنگی- nemek ferengî): سولفات.

نمک گیر- ص.مر(نەمەک گیر- nemek gîr): کەسیک کەمێک لە شتێ بچەژێ تا بزانێ رادەی خوێیەکەی چەندە، کەسێک نان و نمەکی یەکێکی لەبەر چاو بێ.

نمک لاخ- ا.مر(نەمەک لاخ- nemek lax): خوێلێن.

نمک لان- ا.مر(نەمەک لان- nemeklan): خوێلێن.

نمک نا شناس- ص.مر(نەمەک نا شیناس- nemek na şinas): نمەک حەرام، سپلە، پێ نەزان.

نمکین- ص.ن(نەمەکین- nemekîn): خوێدار، هەڵس و کەوتی جوان، کەسی سەنگین و جوان.

نمکینه- ص.ن)نەمەکینە- nemekîne): دۆ و ماستێ کە خوێ و زیرە و گژنیژەی کوتراوی تێ کرابێ .

نمل- ا.ع(نەمل- neml): مێرووله.

نمناک- ص(نەمناک- nemnak): شێدار، شوێنی شێدارو تەڕ.

نمو- مص.ل.ع(نوموف- numuv): نەشونماکردن، وەرار، رووان، چەکەرەکردن، سەوزبوون، شین بوون.

نمود- ا(نەموود- nemûd): نموود، نیشانە، زناک، رەمز، رەواج و رەونەق.

نمودار- ص(نەمودار- nemûdar): ئاشکرا، دیار، بەنموود.

نمودن- مص.م(نەموودەن- nemûden): نواندن، نیشاندان، ئاشکرابوون.

نموذج- ا.ع(نەموزەج- nemûzec): نموونە.

نموسک- ا(نەمووسەک- nemûsek): سۆسک.

نموشک- ا(نەمووشەک- nemûşek): سۆسک.

نموک- ا.ص(نەمووک- nemûk): شێدار، هەدەف و نیشانە، رتوبەتدار.

نمونش- ا.مص(نەنموونیش- nemûniş): نواندن، نیشاندان و نمایش کردن.

نمونه- ا.ص(نەموونە- nemûne): نموونە، نا تەواوو نوقسان و لە کار کەوتگ، دزێو و ناشیرین.

نمید- ص(نومید- numîd): نائومێد، بێ هیوا، ئومێد بڕیاگ.

نمیدن- مص.ل(نەمیدەن- nemîden): مەیل و ئارەزوو بەلای کەسێکدا، رتوبەت وەرگرتوو.

نمیر- ا.ع(نەمیر- nemîr): ئاوی فرەو خاوێن.

نمیم- ا.ع(نەمیم- nemîm): دوو زمان.

ننر- ص(نونور- nunur): کەسێک بە خۆڕایی لای خەڵکی خۆی خۆشەویست بکات..

ننگ- ا(نەنگ- neng): شەرم، ئابروو و حورمەت، ریسوایی.

ننگین- ص.ن(نەنگین-nengîn): خەوشدار، عەیبدار، بەدناو، ناوزڕیاگ، ناشیرین و رسوا.

ننو- ا(نەنوو- nenû): جۆلانە، دیلانێ.

ننه- ا(نەنە- nene): دایە،.

نو- ص(نەو- new): تازە، نوێ.

نوا- ا(نەڤا-neva): ئاواز، نەغمە، سەروەت و سامان، خۆراک و زاد، رەونەقو رەواج، بارمتە.

نوائب- ا.ع(نەڤایب-nevaib): رووداو، کارەسات، بەڵا، مسیبەت.

نوائر- ا.ع(نەڤائیر- nevair): دژمنایەتی، ئاگری هەڵایساو، ئاژاوەی بەرپابوو.

نواب- ا.ع(نوڤڤاب-nuvvab): نوێنەران، جێگران.

نوابغ- ص.ع(نەڤابیغ- nevabix): هەڵکەوتووان، بلیمەتان.

نواحی- ا.ع(نەڤاهی- nevahî): ناوچە، دەوروبەری شار، یان گوند، بەش.

نواخانه- ا.مر(نەڤاخانە-nevaxane): زیندان، حەپسخانە، بەخسیرخانە.

نواخت- ا.مص(نەڤاخت- nevaxt): نەوازش، دڵڕاگرتن، گونجاوو جووت.

نواختن- مص.م(نەڤاختەن- nevaxten): نەوازش کردن، لاواندنەوەو دڵڕاگرتن، سازلیدان.

نوازنده- ا.فا(نەڤازەندە-nevazende): سازژەن، موسیقاژەن، دڵدەرەوە، دڵخۆشیدەرەوە، نەوازشکار.

نوادر- ص.ع(نەڤادیر-nevadir): قسەی خۆش، نوکتە، پێکەنینۆک.

نواده- ا(نەڤادە- nevade): نەوە، نەوەو نەتیرە.

نوادی- ا.فا.ع(نەڤادی- nevadî): بانگ کەر، گازی کەر، یانە.

نوار- ا(نەڤار-nevar): نەوار، شریتی باریک.

نوارچسب- ا.مر(نەڤار چەسپ- nevar çesp): کاغەزی باریکی شریت ئاسا کە بە چاپکراوی لەسەری بوتڵ یان شتێ دیکەی بنەن.

نوازش- ا.مص(نەڤازیش- nevaziş): نەوازش، دڵڕاگرتن، لاواندنەوەو دەست بەسەردا هێنان.

نوازشگر- ص.فا(نەڤازیشگەر- nevazişger): نەوازشکار، مەرایی کەرو دڵڕاگر، مەداراکار.

نوازنده- ا.فا(نەڤازەندە-nevazende): نەوازشکار، دڵڕاگر، مۆسیقاژەن، مەداراکار.

نوازنده- ا.فا(نەڤازەندە- nevazende): نەوازشکار، دڵڕاگر، مۆسیقاژەن، سازژەن.

نوازیدن- مص.عم(نەڤازیدەن- nevazîden): لاواندنەوە، دەست بەسەرداهێنان، نەوازش کردن، دڵڕاگرتن، ساز لێدان، مۆسیقا لێدان.

نواسه- ا(نەڤاسە-nevase): نەوە، منداڵی منداڵ، نەوەو نەتیرە.

نواسیر- ا.ع(نەڤاسیر- nevasîr): ناسۆر.

نواصب- ا.ع(نەڤاسیب-nevasib): دانەران، بەرپاکەران.

نواصی- ا.ع(نەڤاسی-nevasî): تەوێڵ، پەرچەم.

نوافذ- ا.ع(نەڤافیز-nevafiz): دەلاقە، پەنجەرە.

نوافل- ا.ع(نەڤافیل-nevafil): بەخشش، دەستکەوت، زیادە عیبادەتێ کە واجب نەبێ، سوننەت.

نواقص- ص.ع(نەڤاغیز-nevaxis): کەموکوڕییان، کاڵ، نەگەییوو.

نواقل- ا.فا.ع(نەڤاغیل- nevaxil): ئەوزاری گواستنەوە، کۆچەریان، خەڵکانێک لە شوێنێکەوە بچەنە شوێنێک.

نواقیر- ا.ع(نەڤاغیر- nevaxir): بۆقی، کەڕەنا، شەیپور..

نواقیس- ا.ع(نەڤاغیس- nevaxis): ناقوسان، زەنگ.

نواگر- ا.ص(نەڤاگەر-nevager): سازژەن، موسیقاژەن، موتریب، گۆرانی بێژ.

نوال- ا.ع(نەڤال-neval): عەتا، بەخشش، نەسیب، بەش.

نواله- ا(نەڤالە- nevale): گونکە هەویر کە بە وشتر بدرێ، بابۆڵە، پاروو.

نوامبر- ا.فر(نوڤامبر- nuvambr): نۆڤەمبەر، مانگی یازدەی فەرەنگی.

نواموز- ص.فا(نەوئاموز-newamûz): تازەکار، منالێ تازە چووبێتە مەکتەب،.

نوامیس- ا.ع(نەڤامیس- nevamîs): شەرەف، رازو نهێنی، ناموس، پیاوی لێهاتوو کارزان، حەشارگەی راوچی.

نوان- ص.فا(نەڤان-nevan): خەرامان، لەنجەولار، جووڵەو جولان، لڤین.

نوانخانه- ا.مر(نەڤانخانە- nevan xane): فەقیرخانە، تەمەڵخانە.

نوانیدن- مص.م(نەڤانیدەن- nevanîden): جولاندن، هێنانە جولە، خستنەگریان و ناڵین.

نواهی- ص.ا.ع(نەڤاهی- nevahî): نەهی کار، کەسێک نەهی لە شتێ بکات، هەر شتێک لە شەرعدا قەدەغە بێ.

نوایین- ص.مر(نەوئایین- new ayîn): نۆباو، تازەباو.

نوئل- ا.مر(نوئیل- nuil): جەژنی لە دایکبوونی مەسیح کە دەکاتە ١٢/٢٥، کریسمیس.

نوباوە- ا.ص(نەوباڤە-newbave): نۆبەرە، منداڵ و فەرزەن.

نوبت- ا.ع(نەوبەت-newbet): نۆرە، کەڕەت، جار، دەفە، چەل، گلەت، فرسەت، کات.

نوبر- ا.ص(نەوبەر-newber): نۆبەرە (میوە) میوەی تازە پێ گەییوو.

نوبهار- ا.مر(نەوبەهار- newbehar): نەوبەهار، بەهاری تازە.

نوبهاران- ا.مر(نەوبەهاران-newbeharan): وەرزی بەهار، فەسڵی بەهار.

نوبهاری- ص.ن(نەوبەهاری- newbeharî): ناوی ئاهەنگێکی مۆسیقای ئێرانییە.

نوپا- ص(نەوپا- newpa): منداڵێک تازە کەوتبێتە سەرپێ، پێڕۆکە.

نوپان- ا(نووپان- nûpan): سەبەتەی لە شول دروست کراو، بەرچنە، قەرتاڵە.

نوپرداز- ص.،فا(نەوپەرداز- newperdaz): نوێئاوەر، داهێنەر، شاعیرێک بە شێوازی تازە شیعر بڵێ.

نوترون- ا.فر(نیوترون- nutrûn): نیوترۆن.

نوج- ا(نووج-nûc): درەختی کاژ، لاولاو.

نوجبه- ا(نەوجەبە- newcebe): لافاو، لێشاو، لەهی، سێلاو، ئاوی کانی و سەرچاوە.

نوجوان- ص.مر(نەوجەڤان- newcevan): تازەلاو.

نوچه- ص(نەوچە-newçe): تازەلاو، وەرزشکارێکی لاو کە لە وەرزشێن کۆندا لەژێر دەستی پاڵەوانێکی گەورەدا وەرزش بکات.

نوحه- ا.ص(نەوهە- newhe): شیوەن لەسەر مردوو، شین و گریان.

نوحه‌خوان- ص.فا(نەوهەخان-newhexan): شینگێڕ.

نوحه‌سرا- ص .فا(نەوهەسەرا-newhesera): شاعیرێک کە شیعری خەماوی بڵێ.

نوحه‌گر- ص.فا (نەوهەگەر- newheger): شینگێڕ، سەردولکەوێژ.

نوخاسته-ص .مر(نەوخاستە- newxaste): نەوجەوان، تازەلاو، نەونیهال.

نوخیز- ص(نەوخیز- newxîz): تازەهەڵچوو، نەمامی تازەو ناسک.

نود- ا(نەڤەد- neved): ژمارە (٩٠).

نودر- ص(نەودەر- newder): تازەپەیدابوو، تازەکورە.

نودران- ا(نەودەران- newderan): شاگردانە، ئەو بەخشیشەی دەدرێ بە شاگرد خەیات.

نوده- ا(نەودە- newde): نەوە.

نور- ا.ع(نوور- nûr): رووناکی، روناهی، پرشنگ، تیشک.

نور- ا.ع(نەور- newr): خونچە، شکۆفە، پشکۆ.

نور اسپهبد- ا.مر(نورئیسپەهبود- nurispehbûd): گیانی مرۆڤ، روح.

نوراستنی- ا.مر(نورە ستینی- nurestînî): لاوازی ئەعساب.

نورافشان- ص.فا(نورئەفشان-nur efşan): بلاجیکتۆر.

نورافکن- ص.فا.ع(نورئەفکەن-nurefken): بلاجیکتۆر.

نورچشم- ا.مر(نوری چەشم- nûri çeşm): نوری چاو، فەرزەنی ئازیز، رووناکی دیدە.

نوراهان- ا(نەوراهان- newrahan): دیاری، سەوقات.

نورد- ا(نەڤەرد-neverd): تەوەر، تیرۆگ، جەنگ و نەبەرد.

نوردن- مص.م(نەڤـەردەن- neverden): تەی کردن.

نوردە- ا.مف(نەڤەردە-neverde): تەی کراو، نووسراو.

نـوردیـدن- مـص.م(نـەڤـــــــــەردیـدەن- neverdîden): تەی کردن، پێوان، پێچانەوە، نووسین، تۆمارکردن.

نـورز- ا.فـــــر(نیـــــڤــــــرووز- nivrûz): تێکچـونی دەزگـای ئەعـسـاب، تێکچـونی باری دەروونی.

نـــــــورس- ص(نـــــــەورەس- newres): تازەپێگەییوو، میوەی نۆبەرە، نەمام، تازەلاو.

نورســتــە- ص(نەوروســتــە- newruste): تازەرواو، چەکەرەکردو، تازە شین بوو.

نورسـیـدە- ص(نەورەسـیـدە- newresîde): تازە، نوێ، تازە کورە، تازەگەییوو.

نورنجـە- ا(نەورەنجـە- newrence): حـەوز، گۆلاو.

نـوروز- ا(نـەوروز- newrûz): نـەورۆز، رۆژی نوێ، جەژنێکی کۆنی میللەتانی ئێرانەو دەکەوێتە رۆژی یەکەمی بەهارەوە ٣/٢١.

نورولـوژی- ا.فـــــر(نورولـوژی- nurulujî): نورولـوژی، لقـێکە لەپزیشکگەری کـە بـایەخ بە ئەعساب دەدات، ئەعساب ناسی.

نورە- ا.ع(نورە- nure): نورە، دارو.

نورهـان- ا(نەورەهـان- newrehan): دیـاری، سەوغات.

نوز- ق(نووز- nûz): تا ئێستا، هێشتا.

نوزاد- ص(نەوزاد- newzad): نەوزاد، ساوا، منالێک تازە لە دایک بووبێ.

نـوزدە- ا(نـوزدە- nûzdeh): ژمــــــارە (١٩) نۆزدە، نۆودە.

نوژ- ا(نووژ- nûj): کاژ، درەختی کاژ.

نـوس- ا(نـوس- nûs): پـەلـکـە رەنـگـیـنـە، کـۆلکەزێرینە، زەرینەو سیـمـینە، رەنگینکەمـان، پرچی ئایشە و فاتمە.

نوســـــاز- ص(نەوســـــاز- newsaz): تازە دروستکراو، تازەکەرەوە.

نوســـان- مص.ل(نەڤــەســـان- nevesan): نەوەستـان، جولانی شتـێک لە جێی خـۆی (وەکو بەندۆلی سەعات).

نوسنگی- ا.مـر(نەوسـەنگی- newsengî): چاخی بەردینی تازە.

نوسـه- ا(نووسـه-nûse): زەرینەو سیـمـینە، کۆلکە زێرینە، کەسکو سۆر.

نوش- ا(نوش- nûş): هەنگوین.

نوشـــابە- ا.مـــر(نوشـــابە- nûşabe): ئـاوی سازگارو زولال، عەرەق، مەی.

نوشاد- ص(نەوشاد-newşad): تازەزاوا.

نوشادر- ا(نوشادور-nûşadur): ئەمونیا.

نوشـاندن- مص.م(نووشـاندەن- nûşanden): پێ نۆشین.

نوشـاننده- ا.فـا(نووشـانەندە- nûşanende): پێ نۆشەر.

نوشـانوش- مص(نووشـانووش- nûşanûş): نۆشین، خواردنەوە، ڤەخارن.

نوشت افـزار- ا.مـر(نەڤـیـشت ئەفـزار- nevişt efzar): کەرەستەێن نووسین، نووسینەمەنی.

نوشتن-ا.مر(نەڤیشتەن-nevişten): نووسین.

نوشتن- مص.م(نەڤەشتەن- neveşten): تەی کردن، پێچانەوە، نووسین.

نوش خند- ا.مـــر(نـوش خـــەند- nûşxend): بزەی شیرین، شەکرەخەن.

نوش خورد- ا.مص(نووش خورد- nüşxûrd): شادخۆری، بەلەزەتەوە خواردن، خواردن بەخۆشی و بەلەزەتەوە.

نوشـــدارو-ا.مـــر(نووشــــداروو- nûşdarû): ئەکــســیــر، بەنج، تلیـاک، مـۆرفین، دەرمـانی شفابەخش.

نوشکفـــتــــه- ص.مـــر(نەوشـــیکوفـــتـــە- newşikufte): تازە پشکوتوو.

نوش گیاه- ا.مر(نوش گیباه- nûşgiyah): گیایەکە بۆ دەرمان بەکاردێ.

نوش لب- ص.مـر(نووش لەب- nûş leb): شیرین لێو، کەسێک لێوی بۆ مژین خۆش بێ.

نوش لبینا- ا.مـر(نووش لەبینا- nûş lebîna): ناوی نەوایەکی مۆسیقاییی کۆنە.

نوشنجه- ص(نووشەنجە- nûşence): نۆشین، زولاڵ و سازگارو بەلەزەت.

نوشه- ص.م(نەوشەھ- newşeh): تازە زاوا، پاشای لاو، نەوپاشا.

نوشه- ص(نوشە- newşe): پایەدار، نەمر، کامەران، بەختەوەر.

نوشیدن- مص.م(نووشیدەن- nûşîden): نۆشین، خواردنەوە، ئاو خواردنەوە، هەر خواردنەوەیەک.

نوشنده- ا.فا(نووشەندە- nûşende): کەسێک ئاو یان شتی دی بخواتەوە، بنۆش، نۆشەر.

نوشین- ص.ن(نووشین- nûşîn): خۆش، سازگارو زولاڵ، شیرین.

نوشین باده- ا.مـر(نووشین بادە- nûşîn bade): شەرابی ساف و زولاڵ، ناوی نەوایەکی کۆنی ئێرانییە.

نوشین روان- ا.مـر(نووشین رەڤان- nûşîn-revan): گیانی شیرین، روحی رەوان.

نوشینه- ص.ن(نووشینە- nûşîne): شەرابی بە لەزەت.

نوع- ا.ع(نەوء- new’): جۆر، چەشن.

نوغان- ا(نەوغان- newxan): هێلکەی کرمی ئاوریشم.

نوف- ا(نوف- nûf): ولنگە، زایەلە، دەنگدانەوەی دەنگ لە کێوو چیایاندا، لوورەی سەگ، هەراو فەرتەنە، هات و هاوار.

نوفه- ا(نووفە- nûfe): بانگ و فریاد، هەراو هەنگامەو ئاژاوە.

نوفیدن- مص.ل(نووفیدەن- nûfîden): هاوارکردن، جولاّن، فریادکردن.

نوک- ا(نووک- nûk): نوک، نوکی سوژن، دەرزی، قەڵەم، چەقۆ و شمشێر، دەنووکی مەل.

نوکار- ص.مر(نەوکار- newkar): ناشی، تازەکار، تازەکورە.

نوکار- ا.ص(نەوکار- newkar): نۆکەر، غولاّم.

نوکدخدا- ص.مر(نەوکەدخودا- newked xuda): زاوا، نۆماڵ، تازە زاوا.

نوکر- ا.ص(نەوکەر- newker): خزمەتکار، نۆکەر، غولاّم.

نوکرباب- ا.مر(نەوکەرباب- newker bab): کەسێک لە چینی نۆکەران بێ.

نوکند- ص.مـر(نەوکەند- newkend): تازەپێگەییوو.

نوکیسه- ص.مر(نەوکیسە- newkîse): نۆکیسە، تازە دەوڵەمەند.

نول- ا(نول- nûl): لچ و لێو، دەنووکی تەیر، گەردنی سوراحی، لولەی گۆزە.

نوم- مص.ل.ع(نەوم- newm): نووستن، خەوتن.

نومید- ص(نەومید- newmîd): نائومێد.

نون- ق(نوون- nûn): ئێستا، ئێرەلگە، نها، نهۆ، هەنووکە.

نون- ا(نوون- nûn): قەدی درەخت.

نون- ا(نوون- nûn): چاڵی چەناگە.

نون-ا.ع(نوون- nûn): شمشێر، ماسی، زونون: لەقەبی یونس پێغەمبەرە.

نوند- ا.ص(نەڤەند- nevend): توندو تیژ، تیژفام، زیرەک، ئەسپ یان وشتری تیژرەو، پەیک یان سواری تیژرەو.

نونهال- ا.مـر(نەونیهال- newnihal): نەونەمام، درەختێ تازە روابێ.

نونیـاز- ص.مـر(نەونیـیـاز- newnîyaz): کەسێک تازە هاتبێتە مەیدانی ژیانەوە، تازەکار، ناشی.

نـوول- ا.فـــــر(نـووڤـــــیـل- nûvil): نۆڤڵ، حـیکایەت، داسـتـانی کـورت، هەواڵی تازە.

نوه- ا(نەڤە- neve): نەوە، زارۆچە.

نوی- ا(نیڤی- nivî): قورئان.

نویان- ا(نویان- nûyan): مـیـر، شـازادە، فەرماندەی سوپا، سەردار.

نویچ- ا(نەڤیچ- nevîç): لاولاو.

نوید- ا(نـووڤـیـد- nûvîd): مـژدە، هەواڵی خۆش.

نویدن- مص.ل(نەڤیدەن- nevîden): گرین و ناڵین، لەرزین، جولاَن.

نویسا- ص.فا(نەڤیسا- nevîsa): نووسەر، نڤیسار.

نوین- ص(نەڤین- nevîn): نوێ، تازە.

نویه- ا.مص(نوویە- nûye): گریەو ناڵین.

نویـیـدن- مص.ل(نـووڤـیـیـدەن- nûvîden): گریان، ناڵین، شینکردن.

نه- حر(نە- ne): نەء، نا.

نه- ا(نوه- nuh): ژمارە نۆ (٩).

نه- ا(نیه- nih): شار، ئاوایی.

نهـائی- ص.ن(نیـهـائی-niha'î): کـۆتایی، پایان، دوایی.

نهاب- ا.ع(نیهاب- nihab): تالاَن.

نهاب- ص.ع(نەهاب- nehhab): تالاَنچی.

نهـاد- ا(نیـهـاد-nihad): بونیـاد، سـروشت، خیلقەت، دەرون، ناخ و باتین.

نهادن- مص.م(نیهادەن- nihaden): دانان.

نهـانده- ا.فـا(نەهاندە- nehande): دانەر، کەسێک شتێک لە شوێنێ دابنێ.

نهار- ا.ع(نەهار- nehar): رۆژ.

نهـار- ص.ا(نەهار-nehar): فـراڤین، برسی، ناشتا.

نهـاری- ا.ص(نەهاری- neharî): نیـوەڕۆژە، ناشتا، برسی، کەسێک نانی بەیانی نەخواردبێ.

نهار- ا(نیهار- nihar): لاوازی، کەمی.

نهاز- ا(نوهاز- nuhaz): سەرگەلەی پەز.

نهاز- ا (نیهاز- nihaz): ترس.

نهازیدن- مص.ل(نیـهـازیدەن- nihazîden): ترسان، واهیمەکردن.

نهـازیده- ص.مف(نیـهـازیدە-nihazîde): ترساو،.

نهال- ا(نیـهـال- nihal): نەمـام، چڵەڕیشـەی یەک سـاڵەی دار، داری تـازە رواو، داری تـازە روێنراو.

نهـالـه- ا(نیـهـالـە-nihale): شکـارو ڕاو، دارێک کـە راوچی لە شـێـوەی داهۆڵدا دروسـتی بکات تانێچیرەکان بترسێنێ و بەرەو داوو تەڵەکە برۆن.

نهـالـگـاه- ا.مـر(نیـهـالـەگـاه-nihalegah): شکارگە، راوگە، کەمین.

نهالی- ا(نیهالی-nihalî): جێگە، دۆشەک.

نهامی- ا.ص(نەهامی-nehamî): ئاسنگەر.

نهــامی- ا.ع(نوهامی- nuhamî): رەبەن (راهب)، رێگەی ئاسان.

نهان- ص(نیـهـان- nihan): پەنهـان، نەدیار، شاراوە، نهێنی.

نهان داشتن- مص.م(نیـهـان داشـتـەن- nihan daşten): پەنهان کردن، ڤەشێرتن.

نهانخانه- ا.مر(نیهانخانە- nihanxane): خـەڵوەتخانە، شـوێنێ کـە شـتـێکی تیـاپەنهـان بکرێ.

نهاندان- ص.فـا(نیـهـان دان- nihandan): غەیب زان.

نهان دره- ا.مـر(نیـهـان دەرە- nihan dere): پەنهان خانە، شوێنێ کە شتی تیا وەشێردرێ.

نهانزا- ا.ص(نیهانزا- nihanza): ئەو گیاو روەکانەی کە هەر ڕەگ و قەدو گەڵایان هەیەو گوڵیان نییە، ئەو گیایانەی بە نهێنی زاوزێ دەکەن.

نهایت- ا.ع(نیهایەت- nihayet): کۆتایی، پایان.

نهب- ا.ع(نەهب- nehb): تاڵان.

نهبە- ا.ع(نوهبە- nuhbe): تاڵانی، ماڵی تاڵانکراو.

نهج- ا.ع(نەهج- nehc): پەیڕەو، ڕێگەی ڕوون و ئاشکرا.

نهر- ا.ع(نەهر-nehr): زێ، ڕووبار، ڕۆخانە، جۆگە.

نهرە- ا(نەهرە-nehre): دۆژەنگە.

نهزت- ا.ع(نوهزەت- nuhzet): دەلیڤە، دەرفەت.

نهشل- ا(نەهشەل- nehşel): گێزەری کێوی.

نهشل- ا(نەهشەل-nehşel): گورگ، پیاوی پیری شەپلەدار.

نهضت- ا.ع(نەهزەت- nehzet): ڕاپەڕین، سەرهلدان.

نهفت- ا(نیهوفت- nihuft): پەنهان، ڤەشارتی، پەناگە.

نهفتن- مص.م(نیهوفتەن- nihûften): شاراوە.

نهفتە- ص.مف (نیهوفتە- nihufte): شاراوە.

نهلیست- ص.فر(نیهلیست- nihlîst): نەهلیست.

نهمار- ص(نەهمار- nehmar): بێ شومار، فراوان، زۆر، بێ کۆتایی، عەجیب، دژوار، ئەستەم، زەحمەت.

نهمت- ا.ع(نەهمەت- nehmet): پێویست، پێویستی، ئارەزوو.

نهنبان- ا(نیهەنبان-nihenban): سەرقەباغ، سەری مەنجەڵ، سەری تەنور، سەری گۆزە.

نهنبیدن- مص.م(نیهونبیدەن- nihunbîden): پەنهان کردن، داپۆشین، شاردنەوە.

نهنج- ا(نیهەنج- nihenc): جەواڵ.

نهندرە- ا(نیهەندەرە- nihendere): مەخزەن، عەمار، نهێنی خانە.

نهنگ- ا(نەهەنگ- neheng): نەهەنگ، کروکودیل.

نهور- ا(نوهوور- nuhûr): چاو، نیگا، دیتن.

نهوض- مص.ع(نوهووز- nuhûz): ڕاپەڕین، هەڵسان، کۆچکردن، بزاوتن.

نهی- ا.ع(نوها- nuha): ئەقڵ، ئاوەز، قەدەغە، کۆتایی شتێک.

نهی- مص.م.ع(نەهی- nehî): گرتن، قەدەغەکردن، یاساخ کردن.

نهیب- ا(نەهیب- nehîb): ترس، تانەو تەشەر.

نهیدن- مص.م(نیهیدەن- nihîden): دانان، بیرکردنەوەو ڕامان و غەم خواردن.

نهیق- ا.ع(نەهیغ- nehîx): زەڕەی نێرەکەر.

نهیو- ا(نەهیڤ- nehîv): ترس، تانەو تەشەر.

نهیە- ا.ع(نوهیە- nuhye): ئەقڵ و ئاوەز.

نی- حر(نی- nî): نا، نەء، نەخێر.

نی- ا(نەی- ney): قامیش، نەی، نای کە ئامێرێکی مۆسیقایە.

نیا- ا(نییا- nîya): باپیرە، باوەگەورە، (بابی دایک یان بابی باوک).

نیابت- مص.ل.ع(نیبابەت- nîyabet): بوون بە جێگر، دانیشتن لە جێی کەسێک، ئەنجامدانی کارێک لە جیاتی کەسێک.

نیات- ا.ع(نییات-niyyat): نیازو نیەت.

نیاح- مص.ل.ع(نییاه- niyah): شیوەن کردن بۆ مەرگی کەسێک، شین و ڕۆڕۆ.

نیاز- ا(نیــیـاز- niyaz): پێـویسـتی، ئەشق و ئارەزوو، توحفەو دیاریی دەروێشان.

نیازمند- ص(نیــیـازمـەند- niyazmend): موحتاج، دەستکورت.

نیام- ا(نیــیـام- niyam): کـیف، کـێـلان، کێلانی خەنجەر، کیفی شمشێر.

نی انبان- ا.مر(نەی ئەنبان- neyenban): جۆرە نایەکە لە هەمانەیەک خراوەو هەمانە کەپڕ لە هەوا دەکرێ و بەدەست گوشاری لێدەکرێ و بەو جۆرە لێدەدرێ، هەمانە نای.

نیایش- ا.مص(نیـــیـــاییش- niyayîş): دوعــــاو پاڕانـەوە، ســـتـــاییش، پاڕانەوە، عیبادەتکردن.

نیت- ا.ع(نییەت- niyyet): عەزم، نیاز.

نیتروژن- ا.فر(نیـترووژین- nitrûjin): گازی نیاترۆجین.

نیچه- ا(نەیچە- neyçe): نەیچە.

نیدلان- ا.ع(نیـدیلان- nîdilan): کـابوس، مۆتەکە، مێردەزمە.

نیر- ص.ع(نەییـر- neyyir): زۆر درەخشـان، درەوشاوە، روناکی بەخش.

نیران- ا.ع(نیران- nîran): ئاگر، ئاير.

نیـــرم- ا.ص(نەیرەم- neyrem): دلێـــر، پاڵەوان.

نیـرنج- ا(نیــرەنج- nirenc): فـێڵ، حـیـلە، نێرەنگ، سیحر، جادوو، ئەفسوون.

نیرنگ- ا(نەیرەنگ- neyreng): حیلە، فێڵ، سیحر، جادو، ئەفسون، نێرەنگ.

نیرنگ- ا(نیرەنگ- nireng): دوعا، ویرد، لە ڕێوڕەسمی ئاینی زەردەشـتـیـدا بە هەندێ دوعـای تایبەتی دەگوترێ نیرەنگ.

نیرو- ا(نیروو- nîrû): هێز، توانا، وزە.

نیـروسنج- ص.فا(نیـرووسـەنج- nîrûsenc): دینامۆمەتر، وزە پێو.

نیـرومند- ص(نیــروومــەند- nîrûmend): بەهێز، بە توانا.

نیـره- ص.ع(نەییـرە- neyyîre): درەوشـاوە، روناکی بەخش، زۆر درەخشان.

نیــز- ق(نیــز- nîz): دیســانەوە، هەمــدیس، جارێکی دی، هەروەها.

نیـزار- ا.مـر(نەیزار- neyzar): قـامیـشـەڵان، نەیجەزار.

نیزک- ا(نەیزەک- neyzek): نەیزەک.

نیزه- ا(نەیزە- neyze): نێزە.

نیــــــزەدار- ا.ص(نـەیـزەدار- neyzedar): سەربازی نێزەدار.

نیژ- ا(نیژ- nîj): لاولاو.

نیسـار- ا.ص(نیسـاری- nîsarî): سـەربازی، سوپایی، لەشکری.

نیـســـان- ص(نەیســان- neysan): وەکــو قامیش، قامیش ئاسا.

نیـســان- ا.ع(نەیســان- neysan): مـانـگی نیسان.

نیست- ا.ص(نیست- nîst): عەدەم، فەنا.

نیـسـتـان- ا.مـر(نەییـسـتـان- neyyistan): قامیشەڵان، قامیشەڵێن.

نیسته- ص(نیستە- nîste): نابود، نەبوو.

نیسو- ا(نیسوو- nîsû): نەشتەر.

نیش- ا(نیش- nîş): هەر شـتـێـکی نوک تـیـژ وەکـو سوزن و دەرزی و خەنجەرو نەشـتـەر، چزوی دووپشک و زەردەواڵەو..چز.

نیشتر- ا(نیشتەر- nîşter): نەشتەر.

نیـشـخند- ا.مـر(نیش خـەند- nişxend): ژارخەن، پێکەنینی رق ئامێز.

نی شکر- ا.مـر(نەی شـیکەر-ney şiker): نەی شەکر، قامیشی شەکر.

نیشو- ا(نیشو- nîşû): نەشتەر.

نیشه- ا(نەیشە- neyşe) شمشاڵی شوانان.

نیـفـه- ا(نیـفـە- nîfe): مـردار، پزوی شـەرواڵ، پزوی شەرواڵ کە دۆخینی تێ دەخرێ.

نیک- ص. (نیک- nîk): چاک، خۆش، جوان.

نیک اختر- ص.مر(نیک ئەختەر-nîk exter): بەشانس، بەختیار، بەتالح.

نیک انجام- ص.مر(نیک ئەنجام-nîk encam): ئاقیبەت خێر، کەسێک کە ئاکام و ئاقیبەتی کاری باش بێ.

نیک اندیش- ص.فا(نیک ئەندیش- nîk endîş): خێرخواز.

نیک پی- ص.مر(نیک پی- nîkpîy): پێ بەخێر.

نیکخواه- ص.فا(نیک خاھ-nîk xah): چاکە خواز، کەسێک کەخێرو چاکەی خەڵکی بوێ.

نیک روز- ص.مر(نیک رووز- nîk rûz): شادمان، بەختەوەر.

نیک فرجام- ص.مر(نیک فەرجام-nîk fercam): ئاقیبەت خێر.

نیکل- ا.فر(نیکیل- nîkil): نیکل، جۆرەکانزایەکە.

نیک محضر- ص.مر(نیک مەھزەر- nîk mehzer): رووخۆش، خۆش مەشرەب.

نیکمرد- ص.مر(نیک مەرد- nîk merd): پیاوی چاک.

نیکنام- ص.مر(نیکنام- nîknam): کەسێک ناوی بە چاکە رۆیی بێ.

نیک نهاد- ص.مر(نیک نیهاد-nîk nihad): خۆش تەبیعەت.

نیکو- ص(نیکوو- nîkû): باش، جوان.

نیکوتین- ا.فر(نیکوتین- nîkûtîn): نیکۆتین، مادەیەکی ژەھردارە لە گەڵای توتندا هەیە.

نیکوداشت- ا.مص(نیکوداشت- nîkû daşt): میهرەبانی، خۆشرەفتاری، هەژی.

نیکورو- ص.مر(نیکوروو- nîkûrû): قۆز، جوان.

نیکوروش- ص.مر(نیکوورەڤیش- nîkûreviş): خۆش رەفتار، خۆش تەبیعەت، چاکەکار.

نیکوسگال- ص.فا(نیکووسیگال-nîkû sigal): چاکە خواز.

نیکوکار- ص(نیکووکار- nîkûkar): کەسی دروستکار، خۆشرەفتار.

نیکومنش- ص(نیکوومەنیش- nîkû meniş): ئەسڵزادە، خۆش رەچەڵەک، خۆش تەبیعەت.

نیل- ا(نیل- nîl): گیایەکە لە وڵاتانی گەرمەسێر دەروێ، رەنگی شین و خەمی لێ دروستدەکرێ.

نیل- مص.م.ع(نەیل- neyl): گەییشتن بە مەبەست، وەدەست هێنانی مەبەست، گەییشتن بەمراز.

نیلبک- ا.مر. (نەی لەبەک- ney lebek): بلوێر، شمشاڵ.

نیل پر- ا(نیلپەر- nîlper): نیلۆڤەر.

نیلوپر- ا(نیلوپەر- nîlûper): نیلۆڤەر.

نیلج- ا.ع(نیلەج-nîlec): رووەکێکە.

نیل فام-ا.ع(نیل فام- nîlfam): شین، کەوە.

نیلک- ا(نیلەک-nîlek): رەنگی نیلی، نوقورچ.

نیلگر- ا.ص(نیل گەر-nîlger): خومچی، رەنگ رێژ، خمگەر.

نیلگون- ص(نیل گون- nîlgûn): شین وەکو نیل، نیلی.

نیلوفر- ا(نیلوفەر- nîlûfer): گوڵی نیلۆفەر.

نیله- ص(نیلە- nîle): نیلی، شینباو.

نیم- ا(نیم- nîm): نیوە، نیمە، یەک لە دوو.

نیم- ا(نیم- nîm): درەختێکە.

نیم بالان- ا.مر(نیم بالان- nîm balan): بەو مێرووانە دەگوترێ کە باڵی پێشەوەیان تا نیوەی باڵی پاشەوەیان دادەپۆشێ.

نیم بسمل- ص.مر(نیم بیسمیل--nîm bis mil): گیانلەبەرێک کە بە نا تەواوی ملی بڕدرابێ.

نیم پز- ص(نیم پەز- nîm pez): نیوەکوڵ.

نیم تاج- ا.مر(نیم تاج- nîm taç): نیوە تاج، تاجی بچووک.

نیم تخت- ا.مر(نیم تەخت- nîm text): تەخت.

نیم ترک- ا.مر(نیم تەرک- nîm terk): خێوەتی بچووک، کڵاو خود.

نیم تنه- ا.مر(نیم تەنە- nîm tene): قەمسەڵە، نیوکۆت.

نیمچه- ص(نیمچە- nîmçe): جلی کورت، شمشێر یان تفەنگی کورت، هەر شتێکی کورت.

نیم خورده- ص(نیم خوردە- nîm xûrde): بەرماوەی خەڵکی.

نیم خیز- ا.مر(نیم خیز- nîm xîz): ئاخێز، نێو ئاخێز، نیوە هەستان.

نیمدار- ص(نیم دار- nîmdar): نیو داشت، جلێ ماوەیەک لەبەر کرابێ.

نیم دست- ا.مر(نیم دەست- nîm dest): تەخت.

نیم رخ- ا.مر(نیم روخ- nîm rux): وێنەیەک لایەکی رووی تیا دیاربێ.

نیمرو- ا.مر(نیمروو- nîmrû): هێلکەو رۆن، لایەکی روو.

نیمروز- ا.مر(نیم رووز- nîm rûz): نیوەڕۆ، ناوی نەوایەکە لە سی نەواکەی باربەد.

نیم سوز- ص.مر(نیم سوز- nîm sûz): نیوەسووت، نیوەسوتاو.

نیم کاره- ص.مر(نیم کارە- nîmkare): نیوەچڵ.

نیم کاسه- ا.مر(نیم کاسە- nîm kase): کاسەی بچووک

نیمکت-ا.مر(نیکمەت- nîmket): تەختی دانیشتن، موبێلە.

نیم کره- ا.مر(نیم کوورە-nîmkure): نیوەی گۆی زەوی.

نیمگرد- ا.مر(نیم گیرد- nîm gird): نیودایەرە، نیو بازنە.

نیم گرم- ص.مر(نیم گەرم- nîm germ): شیرتێن، شلەتێن.

نیم لنگ- ا.مر(نیم لەنگ- nîm leng): تیردان، کەوان دان، قاوغێ کە کەوانی تێ دابنرێ.

نیمور- ا(نیموور- nîmûr): کێری پیاو، وانێکی پیاو.

نیمه- ا(نیمە- nîme): نیوە، نیمە، یەک لە دوو.

نینیا- ا(نینیا- nîniya): رەشکە.

نیو- ص(نیڤ- nîv): دلێر، پاڵەوان، لاو، جەوان.

نیواره- ا(نەیڤارە- neyvare): تیرۆک.

نیوشا- ص.فا(نیيووشا- nîyûşa): گوێگر، بیسەر، گوهدار، کەسێک شت فێربێ، بەزەین.

نیوشه- ا، مص(نیيوشە- nîyûşe): گوێ هەڵخستن بۆ قسەی خەڵکی بەدزییەوە، گریان بە ئەسپایی و هەنسک هەڵدان.

نیوشیدن- مص.م(نیيوشیدەن- nîyûşîden): گوێگرتن، بیستن.

نیوشنده- ا.فا(نییو شەندە- nîyûşende): گوێگر، گوهدار.

نیوند- ا(نیڤەند- nîvend): تێ گەییشتن، ئیدراک، جۆرە گیایەکە.

نیوه- ا(نیڤە- nîve): گریەو ناڵین.

نیین- ص.ن(نەيين- neyîn): ئەو شتەی لە قامیش و نەیجە دروست کرابێ.

و

و- حر (و- v, û):
پیتی سییەمی ئەلفبای فارسییە کە بە (واو) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٦).

وا- ا(ڤـا- va): پێشگرە، لە پێش هەندێ وشەوە دێ و ماناکانیان دەگۆڕێ وەک: واگفتن- ڤـاگـوفـتـەن- گـوتنەوە. واکـردن- ڤـاکـەردەن- کردنەوە.

وا-ا(ڤـا- va): ئاش، شلە، وەک شـوربا- شوروا- شورڤا.

وابسته- ص(ڤـابەستـە- vabeste): پەیوەندی، وابەستە، بەندیوار.

وابل- ا.ع(ڤـابیل- vabîl): بارانی تـوندو دڵۆپ زل.

واپس- ا.ص(ڤاپەس- vapes): پاش، دوا.

واپسین- ص(ڤاپەسین- vapesîn): دوایین.

وات- ا(ڤـات- vat): وات، واتی کـارەبا، یەکەی وزەی ئەلەتریک.

وات- ا(ڤات- vat): فەروە.

واترپروف- ا. انـگـل(ڤـاتـەرپـرووف- vaterprûf): جلێ ئاو دانەدات، بارانی.

واتگر- ص.فـا(ڤـاتـگـەر- vatger): حیکاتەخوان، شاعیر، هۆزانڤان.

واتگر- ص.فا(ڤاتگەر-vatger): فەروە دروو.

وات متر- ا.فـر(ڤـات مـیـتـر- vatmitr): واتپێو.

واثق- ا.فـا.ع(ڤـاسـیـغ- vasîx): دڵنـیـا، متمانەدار.

واج- ا(ڤـاج- vac): قـسـە، وشـە، دوعـاو وێردێکە زەردەشتـیـان لەسـەر سفرەی نانخـواردن دەیخوێنن.

واجار- ا(ڤاچار- vacar): بازاڕ، باژێر.

واجب- ص.ع(ڤـاجـیب- vacib): واجب، ئەرک.

واجبی- ا(ڤاجیبی- vacibî): مووچە، داڕو.

واجـد- ا.فـا.ع(ڤـاجـیـد- vacid): دارا، دەوڵەمەند، زەنگین.

واچیدن- مص.م(ڤـاچیـدەن- vacîden): بەرچنین، کۆکردنەوە.

واحات- ا.ع(ڤاهات- vahat): ئاوایی بچووک لە دەشتا، پارچە زەوییەکی سەوزەزار لە بیاباندا.

واحد- ا.ص(ڤاهید- vahid): یەک، یەک دانە.

واحـه- ا.ع(ڤـاهە- vahe): واحـە، پارچە زەوییەکی بە ئاوو گیا لە بیاباندا، ئاوەدانی.

واخ- (ڤـاخ- vax): ئاخ، کـەسـەر، بەهـبـەه، یەقین، راست و دروست.

واخــواست- ا.مص(ڤــاخــاست- vaxast): ئیعتزار، نارەزایی.

واخــواهی- ا.مص(ڤــاخــاهی- vaxahî): نارەزایی، ئیعتزار، داواکردنەوە.

واخـوردن- مص.ل(ڤـاخـوردەن- vaxûrden): راچلەکین، حەپەسان، لە رەواج کەوتن.

واخـیـدن- مص.م(ڤـاخـیـدەن- vaxîden): جیاکردنەوە، جیاکردنەوەی پەموو لە ناوکەکەی، شیکردنەوە.

واخیده- ا.مف(ڤاخیدە- vaxîde): جیاکراوە، خوری یان لۆکەی هەلاجی کراو.

وادادن- مص.م(ڤادادەن- vadaden): دانەوە، وێلکردن، شلکردن، کەوتنی کەفماڵ یان لەبخ لە دیوار.

وادار کـردن- مص.م(ڤـادار کـەردەن- vadar kerden): هاندان، دنەدان، ناچارکـردن، مـەنع کردن، حەپس کردن.

واداشتن- مص.م(ڤـاداشـتـەن- vadaşten): حەپس کردن، ناچارکردن، دانانی کەسێک لەسەر کارێ.

وادی- ا.ع(ڤـــــادی- vadî): دەرە، دۆڵ، رۆخانە.

وادیان- ا.(ڤادیان- vadiyan): رازیانە.

وادیج- ا(ڤـادیج- vadîc): دار بەسـتی مـێـو، قایمە مێو، کەپری مێو، لقی مێو.

وار- ا(ڤار- var): پاشگرە، کەبچێتە سەر وشە مـاناکەی دەگـۆڕێ وەک: دیوانە - دیڤـانە+ وار - دیڤانەڤار؛ شێت ئاسا.

وارث- ا.فا.ع(ڤاریس- varis): میراتگر.

وارد- ا.فا.ع(ڤارید- varid): هاتوو، هاتگ.

وارده- ا.فـــا.ع(ڤـــاریدە- varide): هاتوو، هاتگ، ئەو کالآیەی لە شوێنانی ترەوە دەهێنرێن.

وارسـتـه- ص(ڤـارەسـتـە- vareste): ئازاد، خەلەسیو، رەها، رزگار.

وارسی- ا.مص(ڤارەسی- varesî): تەفـتـیش، پشکنین.

وارغ- ا(ڤارەغ- varex): بەربەستی ئاو.

وارغ- ا(ڤـــاریغ- varix): گلیم، بەڕە، بەن، پەت.

وارغ- ا(ڤاروغ- varux): قرقێنە.

وارف- ص.ع(ڤاریف- varif): سێبەری درێژ، بەرین، درێژ.

وارفتن- مص.ل(ڤـــارەفـــتـــەن- vareften): کرانەوە، رۆییشتنەوە، گەڕانەوە، توانەوە.

وارفته- ا.مف(ڤارەفـتـە- varefte): رۆییـوو، گەڕاوە، تواوە، هەڵوەشاوە، حەپەساو.

وارن- ا(ڤـــــارەن- varen): ئـانیـــــشـک، قونانیسک.

وارو- ص(ڤـــــــــاروو- varû): ئـاوەژوو، دەمەونخوون، ژێروبان.

واروزدن- مص.ل(ڤاروو زەدەن-varû zeden): ژێروبان کـردن، ئاوەژووکـردن، تەقـلـــەلێـدان، پێچەوانە.

واروک- ا(ڤـــــارووک- varûk): زیـپـکـە، بالووکە.

وارون- ص(ڤـــــــــــــاروون- varûn): ژێروبان، سـەرەونخـوون، ئاوەژوو، شـــووم و نەحس.

واره- (ڤارە- vare): پاشگرە دەچێتەسەر وشەو مــاناکــەی دەگــۆڕێ وەک: گــوش+ وارە - گوشڤارە،= گوارە.

واره- ا(ڤـارە- vare): جـار، کـەڕەت، نۆرە، دەفعە، نۆبە.

وارهانیـــدن- مص.م(ڤـــــارەهانیـــــدەن- varehanîden): ئازادکردن، رزگارکردن.

وارهیـدن- مص.ل(ڤـارهیـدەن- varhîden): ئازاد بوون، خەلەسین، رزگاربوون.

واریختن- مص.م(ڤـاریخـتـەن- varîxten): رشتن، بەراوردی حیـسابات، حیـسابکردن لەگەڵ کەسێکدا، کەوتنی کەفماڵ یان لەبغی دیواران.

واریس- ا.فـر(ڤـاریس- varîs): دەڵب بـوونی دەماری پووز.

وازدن- مص.م(ڤـــازەدەن- vazeden): شـیکردنەوەی لۆکـە، هەلاجی کردن، رەتکردنەوەی شتێک یان کەسێک، وەلانان، پەیمان شکاندن.

وازر- ا.فـا.ع(ڤـازیر- vazir): هەڵگری باری گران، گوناحکار.

وازع- ا.فـــا.ع(ڤـــازیئ- ’vazi): رێگر، بەرهەڵست، ســـەرداری لەشکر، بەرێوەبەری کاروباری لەشکر.

وازلین- ا.فر(ڤازیلین- vazilîn): ڤازیلین.

واژ- ا(ڤاژ- vaj): باج.

واژگـــون- ص(ڤـــاژگـــوون- vajgûn): دەمەونخوون، دەمەوقڵپ، سەرەوخوار، ژێروبان، ئاوەژوو.

واژون- ص(ڤـــــاژوون- vajûn): ئـاوەژوو، بەرەواژی، واژی، پشت و روو، ژێرو بان.

واژە- ا(ڤاژە- vaje): وشە، پەیڤ، بێژە.

واستدن- مص.م(ڤاسیتەدەن- vasiteden): سەندنەوە، وەرگرتنەوە.

واسـتـریوش- (ڤـاسـتـریووش- vastriyûş): جووتیاران، دێهاتییان.

واســرنگیــدن- مص.م(ڤـاســەرەنگیــدەن- vaserengîden): هێـرشکردن، پەلامـاردان، نکۆڵی کردن.

واسط- ص.ع(ڤـاسـیت- vasit): ناوەراست، کەسێک لە ناوەراستدا دانیشتبێ.

واسطە- ص.ع(ڤاسیـتە- vasite): ناوبژیوان، ناوکۆ، هۆ، کەسێک لە ناوەندابێ.

واسع- ص.ع(فاسیئ- ’vasi): بەرین، گوشاد، ئاواڵە، فراوان.

واشامە- ا(ڤاشامە- vaşame): لەچک.

واشــدن- مص.ل(ڤـاشـودەن- vaşuden): کرانەوە، جیابوونەوە.

واشر- ا.انگل(ڤاشیر- vaşir): واشەر.

واشنگ- ا.ص(ڤاشەنگ- vaşeng): کەسێک لە مـانگی رەمـەزاندا خـەڵکی بۆ پارشـێـو خـەوەر بکاتەوە. پاسەوان، گەورەی پاسەوانان.

واشە- ا(ڤاشە- vaşe): واشە، باشو، باشوکە.

واشی- ا.فا.ع(ڤاشی- vaşî): دوو زمان، قسە هێنان و بردن.

واصف- ا.فا.ع(ڤـاسیف- vasif): وەسـفکار، ستایشکار.

واصل- ا.فا.ع(ڤاسیل- vasil): گەیەنەر.

واضح- ص.ع(ڤـازیح- vazih): دیار، روون، ئاشکرا، خویا.

واضع- ا.فـــا.ع(ڤـــازیئ- ’vazi): دانەر، بریاردەر.

واعظ- ا.فـا.ع(ڤـائیـز- va’iz): وەعـزدادەر، ئامۆژیگار، ئامۆژگاریکار.

واعی- ا.فا.ع(ڤائی- va’î): گوهدار، گوێگر.

وافد- ا.فا.ع(ڤائید- vafid): هاتوو، شـاند، نوێنەر، کەسێک بەپەیامیکەوەبێ.

وافـــر- ص.ع(ڤـــافـــیـــر- vafir): فـراوان، مـشـە، زۆر، ناوی بەحرێکی شیـعـری عەرەبییە.

وافـور- ا(ڤـافـور- vafûr): وافـور، تلیـاک، سەبیلی تایبەتی تلیاک کێشان.

وافور- ا.فر(ڤـافور- vafûr): هەڵم، دووکـەڵ، کەشتی، کەشتی هەڵم.

وافی- ا.فـا.ع(ڤـافی- vafî): سـەر راست، ئەمــەکـدار، خـودان بەڵێن، کـەسـێک پابەندی پەیمانو بەڵێنی خۆی بێ.

واق- ا.ع(ڤـاغ- vax): واق واق، مـاسـیگرە، واک.

واقع- ا.فـــــا.ع(ڤـــــاغـی‌ء- ’vaxi): مــەلێک لە ئاسـمـانەوە بێــتــە خــوارێ، بەرقـەرار،بەرپا، هەقـیـقـەت، رووداو، واقـیـع، کەوتوو.

واقعە- ا.فا.ع(ڤاغیئە- vaxie): قیـامەت، رووداوو پێشهات.

واقف- ا.فا.ع(ڤاغیف- vaxif): وەستاو، بە پێوە وەستاو، ئاگادار، شارەزا.

واک- ا(ڤاک- vak): ماسیگرە، واق واق.

واکردن- مص.م(ڤاکەردەن- vakerden): کردنەوە.

واکس- ا(ڤاکس- vaks): بۆیاغی پێڵاو.

واکسن- ا.فر(ڤاکسین- vaksin): کوتان.

واکسیل- ا(ڤاکسیل- vaksîl): قەیتانی سەر شانو سنگی ئەفسەران.

واکسیناسیون- ا.فر(ڤاکسیناسیون- vaksînasyûn): کوتان.

واکشیدن- مص.م(ڤاکەشیدەن- vakeşîden): دەرهێنان، هەڵکێشانەوە.

واکنش- ا.مص(ڤاکونیش- vakuniş): پەرچەکردار، کاردانەوە.

واکوئول- ا.فر(ڤاکوول- vakûul): ناوی پروتۆپلازم.

واکوفتن- مص.م(ڤاکوفتەن- vakûften): پێکداکوتانی دووشت.

واگذاردن- مص.م(ڤاگوزاردەن- vaguzarden): وازلێهێنان، وێڵکردن، تەرککردن، سپاردنی شتێک بە کەسێک.

واگذارنده- ا.فا(ڤاگوزارەندە- vaguzarende): کەسێک شتێک بە یەکێکی دی بدات.

واگرایی- ا.مص(ڤاگەرایی- vagerayî): دووری.

واگردان- ا.مص(ڤاگەردان- vagerdan): ژماردنەوە، خۆگۆڕین، ئاوەژوو کردن.

واگرفتن- مص.م(ڤاگیریفتەن- vagiriften): بەدواداچوون، وەرگرتنەوە.

واگفتن- مص.م(ڤاگوفتەن- vaguften): گوتنەوە.

واگن- ا.فر(ڤاگون- vagun): ڤارگۆن.

واگن لی- ا.فر(ڤاگون لی- vagun lî): ڤارگۆنێ کە جێی نووستنی هەبێ.

واگویه- ا.مص(ڤاگویە- vaguye): گوتنەوەی قسە، دووبارە کردنەوەی قسە.

واگیر- ص(ڤاگیر- vagîr): نەخۆشییە درمەکان، پەتا.

وال- ا(ڤال- val): جۆرە ماسییەکە.

وال- ا(ڤال- val): جۆرە حەریرێکی تا رادەیەک گرانبەهایە کە ژنان کراس و عەبای لێ دروست دەکەن.

والا- ص(ڤالا- vala): بالا، بەرز، رەسەنو خانەدان.

والاتر- ص.ت(ڤالاتەر- valater): بالاتر، بەرزتر، بڵندتر.

والاد- ا(ڤالاد- valad): سابیتە، ئاسمانە، گومەز، دیوار، چینی دیوار، قالب.

والادگر- ا.ص(ڤالادگەر- valad ger): بەنا، تەلارکار، وەستای دیواری گڵ.

والان- ا(ڤالان- valan: دەستەیەک لە گیانلەبەرانی شیردەری دەریایی.

والان- ا(ڤالان- valan): رازیانە.

والانس- ا.فر(ڤالانس- valans): زاراوەیەکی زانستی کیمیایە.

والانه- ا(ڤالانە- valane): زام، برین.

والد- ا.ع(ڤالید- valîd): باب، باوک.

والده- ا.ع(ڤالیدە- valide): دایک، داک، دایک و باوک.

والدین- ا.ع(ڤالیدەین- valideyîn): داک و باب.

والریان- ا.فر(ڤالیریان- valirîyan): جۆرە گیایەکە.

والس- ا.مر(ڤالس- vals): جۆرە سەمایەکە.

والک- ا(ڤالەک- valek): سیری کێوی.

والگونه- ا(ڤالگونە- valgûne): ئاڵ گۆنا، سووراوی ژنان.

والمیدن- مص.ل(ڤالەمیدەن- valemîden): پاڵدانەوە، درێژ بوون، هەڵاژان.

واله- ا(ڤالە- vale): تراویلکە، سەراب.

واله- ا(ڤالە- vale): جۆرە ماسییەکە.

واله- ا(ڤاله- vale): سوربوون، زاری.

واله- ص.ع(ڤاليه- valih): خەمبار، شەيداو سەرگەردان لە عەشقا.

والی- ص.ع(ڤالی- valî): فەرمانڕەوا، حوكمڕان.

واليبال-ا.انگل(ڤاليبال-valîbal): ياری باسكە.

واليدن- مص.ل(ڤاليدەن- valîden): نەشونماكردن، فەخركردن، نازين.

وام- ا(ڤام- vam): وام، قەرز، قەرد.

واماندن- مص.ل(ڤاماندەن- vamanden): پاشكەوتن، ماندووبوون.

وامانده- ا.مف(ڤامانده- vamande): پاشكەفتوو، دواكەوتگ، ماندوو.

وامپير- ا.فر(ڤامپير- vampîr): شەمشەمە كوێرەيەكی گەورەيە.

وامخواه- ص.فا(ڤام خاه- vam xah): داواكاريی قەرز، كەسێك قەرز بكات، كەسێك داوای قەرزی خۆی لە قەرزدار بكاتەوە.

وامدار- ص(ڤامدار- vamdar): قەرزدار.

وامران- ا(ڤاميران- vamiran): جۆرە گيايەكە لە زەردەچەوە دەچێت.

وامق- ص.ع(ڤاميغ- vamix): دۆست، عاشق، (واميق و عەزرا) ناوی دوو دڵدارەو چيرۆكی خۆيان هەيە.

وامی- ص(ڤامی- vamî): قەرزدار، هيلاك و ماندوو.

وان- (ڤان-van): پاشگرەو دەچێتە سەر وشەو ماناكەی دەگۆڕێ.

وانگاه- ق(ڤانگاه- vangah): ئەو كاتە، هەنگێ، لەوە بەدواوە.

وانمودن- مص.م(ڤانيمودەن-vanimûden): نيشاندان، دووبارە نيشاندان.

وانيل- ا.فر(ڤانيل- vanil): جۆرە رووەكێكە.

وانيلين- ا.فر(ڤانيلين- vanîlîn): شيلەی وانيل كە بۆ دروستكردنی شيرينی و دەرمانان بەكاردێ.

واويلا- ا.ع(ڤاڤەيلا- vaveyla): واوەيلا، شيوەن، ناڵەو زاری و رۆڕۆ.

واه- (ڤاه- vah): واخ، بەداخەوە، وای.

واهب- ا.فا.ع(ڤاهيب- vahib): بەخشندە، لە سيفەتەكانی يەزدانە.

واهمه- ا.ع(ڤاهيمە- vahime): واهيمە، ترس و خەيالآت.

واهی- ص.ع(ڤاهی- vahî): سست، فشەڵ، بێ بنج و بناوان، كۆن و ستۆك.

وای- (ڤای- vay): وای، ئاخ وئۆف.

وايا- ا.ص(ڤايا- vaya): مراز، زەرورەت، پێويستە، گەرەكی.

وايج- ا(ڤايج- vayic): كەپری مێو، قايە مێو، دار بەستی مێو.

وايست- ا(ڤايست- vayist): پێويست، پێويستە.

وايه- ا.ص(ڤايە- vaye): پێويستی، زەرورەت، پێداويستی.

وباء- ا.ع(ڤەباء- ’veba): كولێرا، پەتا.

وبال- ا.ع(ڤەبال- vebal): بەلآ، تەنگانە، عەزاب، ئاكام شەڕی.

وبر- ا.ع(ڤەبەر- veber): كوڵكەی وشترو كەروێشك و ڕێوی و ئەو شتانە، كوڵكە. گيانلەبەرێكی كوڵكنی كلك كورتە لە پشيلە بچووكترە، سەرمای پيرێژن.

وبر- ا.ع(ڤەبر- vebr): سەرمای پيرەژن، گيانلەبەرێكە لە تيرەی كەروێشكی كێوی زەهراوی.

وبيل- ص.ع(ڤەبيل- vebîl): دژوار، تەنگانە، ناخۆشی، كاری سەخت و دژوار.

وتد- ا.ع(ڤەتەد- veted): سنگ، مێخ.

وتر-ا.ع(ڤەتەر-veter): ژێی كەوان، ژێی ساز.

وتگر- ا.ص(ڤـەتگەر- vetger): شـاعـیـر، فەروە دروو.

وتو- ا.فر(ڤیـتـوو- vitû): ڤیـتۆ، فـتکردنەوە، رەتکردنەوە.

وتیره- ا.ع(ڤـەتیـرە- vetîre): رێچکە، رێ و رێباز، دەستوور.

وثائق- ا.ع(ڤەسائیغ- vesaix): بەڵگەنامان.

وثاق- ا.ع(ڤـیـسـاغ- visax): وەتاق، هۆدە، بەن، پەت، هەر شتێک کەسێک یان شتێکی پێ ببەسترێتەوە.

وثقی- ص.ع(ڤـوسـغـا- vesxa): مکومـتـر، قایمتر.

وثن- ا.ع(ڤەسەن- vesen): بت.

وثوب- مص.ل.ع(ڤـــوســـووب- vusûb): راپەڕین، بازدان.

وثوق- مص.ل(ڤوسوغ- vusûx): مـتـمـانەدان بە کەسێک.

وثیق- ص.ع (ڤەسیغ- vesîx): مکوم، قـایم، جێگیر.

وثیـقـه- ا.ص.ع(ڤـەسـیـغـە- vesîxe): ئەوەی مـتـمـانەی پێ بکرێ، مکوم، جـێـگـیـر، بەڵگەنامە.

وج- ا.ع(فەجج- vecc): سۆسنی زەرد.

وجـاء- ا.ع(ڤـیـجـا ء- vica’): لێـدان، (چ بەدەستو چ بە چەقۆ).

وجاء- ص.ع(ڤەجا ء-’veca): بێ خێر، بێ کەڵک.

وجاع- ا.ع(ڤیجا ء-’vica): ئازار، ئێش، ژان.

وجـاهت- مص.ع(ڤـەجـاهەت- vecahet): جوانی، شکۆداری، حورمەت و سەرفرازی.

وجب- ا(ڤەجەب- veceb): بست، وژە.

وجد- مص.ع(ڤـەجـد- vecd): هاتنەجـۆش و خرۆش، حاڵ لێهاتن.

وجـدان- مص.م.ع(ڤـیـجـدان- vicdan): دۆزینەوە، ویژدان، هێزی باتینی کە چاکو خراپی پێ دەرک دەکرێ.

وجـدانی- ص.ن.ع(ڤـیـجـدانی- vicdanî): ویژدانی، ئەوەی لە رێگەی هێزی باتینییەوە دەرک بکرێ.

وجع- ا.ع(ڤـەجــەء- ’vece): ئازار، ئێش، دەغەزاری.

وجل- ا.ع(ڤەجەل- vecel): ترس.

وجنات- ا.ع(ڤەجەنات- vecenat): گۆنایان، گووپان.

وجنه- ا.ع(ڤەجەنە- vecene): گۆنا، گووپ.

وجـوب- مص.ل.ع(ڤـوجـوب- vucûb): لازم بوون، واجب بوون، پێویست بوون.

وجـود- مص.م(ڤـوجـود- vucûd): دۆزینەوە، هەبوون.

وجـوه- ا.ع(ڤـوجـوهـ- vucûh): روو، چارە، روخسارەکان.

وجــــه- ا.ع(ڤـــــەجـــــهـ- vech): روو، روخـسـار، چارە، رێچکە، گـەورەی قـەوم، پیاو ماقووڵ.

وجــهــاء- ص.ع(ڤــوجـەها ء- ’vuceha): پیاوماقوولان، گەورەپیاوان.

وجهه- ا.ع(ڤیـجـهـە- viche): لا، سـەنت، رووگە.

وجـیــز- ص.ع(ڤـەجـیــز- vecîz): کـورت وکرمانجی، کورتە، پوختە.

وجـیع- ص.ع(ڤـەجـیئ- ’vecî): بە ئازار، بەسوێ.

وجین- ا(ڤیـجین- vicîn): بژارکردنی گـیاکەڵە لە ناو کشتوکاڵدا، بژار.

وجیه- ص.ع(ڤەجیهـ- vecîh): گەورە، جوان، قۆز، پیاو ماقووڵ، گەورەی قەوم.

وجـیـهـه- ص.ع(ڤـەجـیـهـە- vecîhe): ژنی جوانو سەنگین و بەهەیبەت.

وچر- ا(ڤـەچەر- veçer): فـتـوا، دەسـتـووری حاکمی شەرع.

وچرگـر- ا.ص(ڤـەچەرگــەر- veçer ger): حاکمی شەرع، قازی.

وحدانی- ص.ع(ڤەهدانی- vehdanî): تەنیا، یەکتا.

وحدانیت- ا.ع(ڤەهدانییەت-vehdaniyet): یەکتایی.

وحـــدت- مص.ل.ع(ڤـــەهدەت- vehdet): یەکبوون، تەنیایی.

وحش- ا.ع(ڤـەهش- vehş): گـیـانلەبەرانی کێوی، هوڤی.

وحشت- ا.ع(ڤـەهشـەت- vehşet): خـەم و ترسو پەژارە لە تەنیاییدا، تەنیایی، خەڵوەت.

وحشی- ا.ص.ع(ڤەهشی- vehşî): حەیوانی کێوی، هوڤی.

وحل- ا.ع(ڤـەهەل- vehel): قـوڕەسـیـان و چلّپاو.

وحوش- ا.ع(ڤـوهووش- vuhûş): کـێـویان، هۆڤییان.

وحی- مص.ع(ڤەهی- vehî): نانەدڵ، ئیلهامو سروشی خوایی بۆ پێغەمبەران.

وحید- ص.ع(ڤەهید- vehîd): تەنیا.

وخ- (ڤەخ- vax): وشەیەکە بۆ خۆشی و لەزەت بەکار دێ، ئۆخەی.

وخامت- مص.ل.ع(ڤـەخامـەت- vexamet): گرانباری، ناخۆش، بۆ خواردن.

وخش- ص.ع(ڤـــەخش- vexş): بێـــهـــودە، خەڵکی هیچو پووچ و خوێڕی.

وخش- ا(ڤەخەش- vexeş): شەلکەی وڵاخان.

وخـشـــور- ا.ص(ڤـەخـشـوور- vexşûr): پێغەمبەر (تەنیا بە زەردەشت دەگوترێ).

وخشوربند- ا.مـر(ڤـەخـشـوربەند- vexşur bend): ئایین، مەزەب، شەریعەت.

وخم- مـص.ل.ع(ڤــــەخـــــەم- vexem): ئینتەلاکردن.

وخم- ا.ع(ڤەخەم- vexem): پیسبوونی هەوا کـە ببـێـتـە مـایەی بلاوبوونەوەی نەخـۆشـیـیـە درمەکان.

وخـــیم- ص.ع(ڤـــەخـــیم- vexîm): دژوار، ناسازگار، پیاوی گرانجان و ناکوڵۆک.

ود- مص.ل.ع(ڤــەدد- vedd): خــۆشـویسـتن، ئەشقو مەحەبەت.

ود- ا.ع(ڤەدد- vedd): ناوی بتـێک بووە کـە عەرەبێن پێش ئیسلام پەرستوویانە.

وداج- ا.ع(ڤـیـداج- vidac): رەگی گـەردن، دەماری مل.

وداد- مص.ل.ع(ڤیداد- vidad): خۆشویستن.

وداع- ا.مص(ڤـەداء- veda’): دوعـاخـوازی، خوا حافیزی، بەرێکردن، ماڵئاوایی.

ودائع- ا.ع(ڤـەدایء- vedayi’): سـپـاردە، ئەمانەت.

ودج- ا.ع(ڤـەدەج- vedec): دەمـاری مل کـە لە کاتی تووڕەییدا هەڵدەستێ.

ودع- ا.ع(ڤـەدەء- vede’): گـوێچکە مـاسی، جۆرە سەدەفێکە.

ودگـا- ا(ڤـودگـا- vudga): ڤـۆدگـا، جـۆرە مەیەکی رووسییە.

ودود- ص.ع(ڤەدود- vedûd): زۆر میهرەبان.

ودی- ا.ع(ڤـــەدی- vedî): وردە نەمـــــامی خورما، تۆماو.

ودید- ص.ع(ڤـەدید- vedîd): خـۆشـەویست، ئازیز.

ودیعـه- ا.ع(ڤـەدیئـە- vedî’): ئەمـانەت، سپاردە.

وذی- مص.ل.ع(ڤـــەزی- vezî): تـۆمـــاو، روشان.

وذیه- ا.ع(ڤـەزییـە- veziye): ئێش، ئازار، ئاوی کەم، عەیب، نەخۆشی.

ور- (ڤەر- ver): پاشگرە دەچێتـە سـەر وشـەو مـــاناکـــەی دەگـــۆڕێ وەک هنر+ ور- هنرور= هونەرڤەر- هونەرمەند.

ور- ا(ڤـەر- ver): بەر، لا، تەنیـشت، کـەنار، سینە.

ور- (ڤەر- ver): ئامرازی مەرجە (ئەگەر).

ور- ا(ڤەر- ver): تاقیکردنەوەی خوایی.

ور- ا(ڤیر- vir): چەنەبازی، زۆر بلێیی، چەقاوەسوو، چەقەچناوە.

ورا- (ڤەرا- vera): ئەو.

وراء- ا.ع(ڤەراء- vera'): پاش، پشت، منالی منال، جگە لە .

وراث- ا.ع(ڤوراس- vuras): میراتگران.

وراثت- مص.ع(ڤیراسەت- viraset): میراتگرتن، میراتبردن، ئەوەی لە پاش مردوو بۆ کەسو کار دەمێنێ.

وراج- ص.(ڤیراج- virac): چەنەباز، هەڵەوەڕ، چەقاوەسوو، چەقەچناوە.

ورارود- ا(ڤەرا رود- vera rûd): ئەوبەری (جەیحوون).

وراز- ا(ڤوراز- vuraz): بەراز، یەکانە (بەرازی نێرە).

وراغ- ا(ڤەراغ- verax): ئاگر، تیشک و پرشنگ.

وراق- ا.ص(ڤەراغ- verax): کاغەز فرۆش، نووسەر، کتێبنووس.

ورام- ا(ڤەرام- veram): هەرشتێکی سووک، ئاسان، پارسەنگی تەرازوو.

ورانبر- ق(ڤەرانبەر- veranber): ئەوبەر، ئەولا.

ورانداز- ا.مص(ڤەرانداز- verandaz): بەراورد، هەڵسەنگاندن، تەخمین، مەزەندەگرتن.

وراندازکردن- مص.م(ڤەرانداز کەردەن- verandaz kerden): بەراوردکردن، ئەندازە گرتن، تەخمین کردن.

ورپوشە- ا(ڤەرپوشە- verpûşe): لەچک، سەرپۆش.

ورتاج- ا(ڤەرتاج- vertac): تۆڵەکە، گوڵە بەرۆژە، نیلۆفەر.

ورتیج- ا(ڤەرتیج- vertîc): کەرەواڵە.

ورثه- ا.ع(ڤەرەسە- verese): میراتگران.

ورج- ا(ڤەرج- verc): بایەخ، بەها.

ورجاوند- ص(ڤەرچاڤەند- verçavend): هێژا، پایە بەرز، رێزدار.

ورجمند- ص(ڤەرج مەند- vercmend): پایە بەرز، بەڕێز، قەدر گران، هێژا، ئەرجومەن.

ورخج- ص(ڤەرەخج- verexc): پیس، چڵکن، ناشیرین، کرێت، گەمار.

ورد- ا.ع(ڤەرد- verd): گوڵەباخ، گوڵی محەمەدی، گولاسۆر.

ورد- ا.ع(ڤیرد- vird): وێرد، زیکر، دوعا، ئایەت خوێندن.

وردان- ا(ڤیردان- virdan): بالووکە.

وردک- ا(ڤەردەک- verdek): جیبیازی بووک، ئەوەی بووک لەگەڵ خۆی بۆ ماڵی زاوای دەبات.

وردنه- ا(ڤەردەنە- verdene): جۆرە تیرۆکێکە.

وردوک- ا(ڤەردوک- verdûk): جیبیازی بووک، کەپر.

ورده- ا(ڤەردە- verde): داری کۆتر بازان.

ورز- ا.مص(ڤەرز- verz): کشتوکاڵ، کاری بەردەوام، پیشە، کاروکاسبی.

ورزا- ص(ڤەرزا- verza): گاجووت.

ورزش- ا.مص(ڤەرزیش- verzîş): وەرزش.

ورزشکار- س(ڤەرزیشکار- verzişkar): پاڵەوان، وەرزشەوان.

ورزشگاه- ا.مر(ڤەرزیشگاه- verzişgah): وەرزشگە، وەرزشخانە، زۆرخانە.

ورزکار- ص(ڤەرزکار- verzkar): جووتیار، وەرزێر.

ورزگاو- ا.ص(ڤەرزگاڤ- verzgav): گاجووت.

ورزگر- ا.ص(ڤەرزگەر- verzger): وەرزێر، جووتێر.

ورزگن- ا(ڤەرزگەن- verzgen): گۆزە، گۆزەی پڕئاو.

ورزم- ا(ڤەرزەم- verzem): ئاگر، بڵێسەی ئاگر، گەرمی هاڵاوی گەرمی.

ورزو- ص(ڤەرزەو- verzew): گاجووت.

ورزه- ص(ڤەرزە- verze: کارکردن، کشتوکاڵ کردن.

ورزی- ص(ڤەرزی- verzî): وەرزێر، جوتێر، کرێکار.

ورزیدن- مص.ل(ڤەرزیدەن- verzîden): وەرزش کردن، کۆشش کردن، کارکردن، کشتوکاڵ کردن، مەشقکردن.

ورزنده- ا.فا(ڤەرزەندە- verzende): وەزرشکار.

ورزیده- ا.مف(ڤەرزیدە- verzîde): وەرزش کردوو، بەدەست هێنەر، بەهێز.

ورس- ا(ڤەریس - veris): وەریس، گوریس، پەت، کندر.

ورس- ا(ڤورس- vurs): سەرووی کێوی، ئورز.

ورس- ا.ع(ڤەرس- vers): جۆرە گیایەکە بۆ رەنگ کردنی جل بەکاردێ.

ورساز- ص(ڤەرساز- versaz): جوان و ناسک، قۆزو باڵا بەرز.

ورست- ا.فر(ڤیرست- virst): پێوانەیەکە نزیکەی هەزار مەتر دەبێ.

ورستاد- ا(ڤیرستاد- virstad): سکەی ریزکردنی حەرفان لە چاپخانەدا.

ورستاد- ا(ڤەرەستاد- verestad): مووچە، جیرە.

ورسنگ- ا(ڤەرسەنگ- verseng): پارسەنگ.

ورسیج-ا(ڤەرسیج- versîc): دەرگای ماڵ، ئاستانە.

ورشان- ا.ع(ڤەرەشان- vereşan): جۆرە کۆترێکی کێوییە، قومری.

ورستاد- ا(ڤەرستاد- verstad): مووچە، جیرە.

ورشک- ا(ڤەرشەک- verşek): کیسەی پارە.

ورشکست- ص(ڤەرشیکەست- verşikest): شکان، دارووخان، نابودی.

ورشکستن- مص.ل(ڤەرشیکەستەن- verşikesten): تێکشکان، رووخان، زەرەرکردن لە سەودادا.

ورشکسته- ا.مف(ڤەرشیکەستە- verşikeste): بازرگانێ کە ئیفلاس بکات.

ورشکستگی- ا.مص(ڤەرشیکەستەگی- verşikestegî): نابوود بوون، ئیفلاسکردن.

ورشو- ا(ڤەرشەو- verşew): جۆرە کانزایەکە، ستیل.

ورطه- ا.ع(ڤەرتە- verte): گەرداو، زەلکاو، زۆنگ، شوێنی خەتەرناکو بێ رێگە، گرفت و گیرۆدەیی.

ورع- مص.ع(ڤەرەء-'vere): خواناسی و تەقوا.

ورع- ص.ع(ڤەرئ-'veri): خواناس، لە خوا ترس، بەدین.

ورغ- ا(ڤەرغ- verx): بەربەست.

ورغ- ا(ڤەرغ- verx): رۆشنی، رووناکی.

ورغست- ا(ڤەرغەست- verxset): رووەکێکە لە سپیناغ دەچێو دەکرێ بە چێشت.

ورغلانیدن- مص. م(ڤەرغەلانیدەن- verxelanîden): هاندان، جوڵاندن، هاڕووژاندن، وڕووژاندن.

ورفان- ص(ڤەرفان- verfan): شەفاعەتکار، کەسێک شەفاعەت بۆ یەکێک بکات.

ورفشان- ص(ڤەرفشان- verfşan): شەفاعەتکار.

ورق- ا.ع(ڤەرەغ- verex): کاغەز، پەلکی دار، پەڕەی کتێب و دەفتەران.

ورقاء- ا.ع(ڤەرغاء- 'verxa): کۆتری کێوی، کوکوختی، دێڵە گورگ.

ورقه- ا.ع(ڤەرەغە- verexe): یەک گەڵا، یەک پەڕە کاغەز.

ورک- ا(ڤەرەک- verek): دەوەنێکی دڕکاوییە بۆ سوتان بەکاردێ.

ورک- ا.ع(ڤەریک- verik): ئێسقانی سمت.

ورکار- ا.ص(ڤەرکار- verkar): بڕک، وەکو بڕکی کاڵەکو زەبەشو ئاروو.

ورکاک- ا(ڤەرکاک- verkak): داڵە کەرخۆرە، سەرگەڕ.

ورگوش- ا(ڤەرگووش- vergûş): گوارە، گوارەی درێژ.

ورل- ا.ع(ڤەرەل- verel): بزن مژۆک، قومقمۆک، قۆڕی.

ورم- ا(ڤەرم- verm): یاد، بیر، هزر، زەین، ئەزبەر.

ورم- ا.ع(ڤەرەم- verem): پەنام، ئاوسان، ماسان، لوو.

ورمالیدن- مص.ل(ڤەرمالیدەن- vermalîden): هەڵکردن، قۆڵ هەڵکردن، چاک هەڵکردن.

ورموت- ا.فر(ڤیرموت- virmût): جۆرە شەرابێکە.

ورنا- ص(ڤورنا- vurna): جەوان، لاو.

ورنامه- ا(ڤەرنامە- vername): بەرنامە.

ورنجن- ا(ڤەرەنجەن- verencen): دەستبەند، بازن، بازنگ، مووچەوانە.

ورنی- ا.فر(ڤیرنی- virnî): مەڵحەم، ڕۆنی رەونەق.

ورواره- ا(ڤەرڤارە- ver vare): باڵەخانە، هۆدە، ماڵی هاوینە.

وروت- ا(ڤوروت- vurût): خەشم و غەزەب، توڕەیی و رق.

ورود- مص.ل.ع(ڤورود- vurûd): هاتن، گەییشتن.

وروغ- ا(ڤوروغ- vurûx): قرقێنە.

وروغ- ا(ڤوروغ- vurûx): پەشێوی، ناخۆشی، تاریکی، لێڵی.

ورهمین- ا.ص(ڤەرهەمین- verhemîn): نانی قارشوغ.

وریب- ص(ڤوریب- vurîb): خوار، کەچ، ناڕاست، پێچ.

ورید ا.ع(ڤەرید- verîd): شادەمار، دەماری مل، دەمارێک کە خوێن بۆ دڵ بگەڕێنێتەوە.

وریز- ا(ڤەریز- verîz): کەتیرە، سەمغ.

وز- ا(ڤیز- viz): وزەوز، دەنگی مێشو مێشوولە.

وزارت- ا.ع(ڤیزارەت- vizaret): وەزیری، پایەی وەزیری، پۆستی وەزیری.

وزارتخانه- ا.مر(ڤیزارەتخانە- vizaret xane): وەزارەتخانە، شوێنی وەزیرو بەردەستەکانی.

وزان- ص.فا(ڤەزان- vezan): هەڵکردوو، بای هەڵکردوو.

وزان- مص.ع(ڤیزان- vizan): هەڵسەنگاندن، هەڵسەنگاندنو بەراورد کردنی دوو شت تابزانرێ کامیان قورسترە.

وزان- ا.ع(ڤیزان- vizan): بەرانبەر، هاوسەنگ.

وزر- ا.ع(ڤیزر- vizr): گوناح، سەنگینی، باری قورس، باری گران.

وزر- ا.ع(ڤەزەر- vezer): کێوی بەرز، پەناگە، هەر شوێنێکی مکوم و قایم کە بکرێ پەنای تیا بگیرێ.

وزراء- ا.ع(ڤوزەراء- vuzera’): وەزیران، شالیاران.

وزش- ا.مص(ڤەزیش- veziş): هەڵکردنی با، هاتنی با.

وزغ- ا(ڤەزەغ- vezex): قورباقە، بۆق.

وزغه- ا(ڤەزەغە- vezexe): جۆرە مارمێلکەیەکە.

وزن- مص.م.ع(ڤەزن- vezn): پێوان، کێشان، هەڵسەنگاندن.

وزنه–ا.ع(ڤەزنە– vezne): سەنگی تەرازوو.

وزیدن– مص.ل(ڤـەزیدەن– vezîden): هاتن، هەڵکردن، هەڵکردنی با، هاتنی شنە.

وزیر– ا.ع(ڤـەزیر– vezîr): وەزیر، شـالیـار، سەرۆکی هەر وەزارەتخانەیەک.

وزیر مختار– ا.مر(ڤەزیری موختـار– vezîri muxtar): سـەفـیـری پلە دوو، نوێنەری دەوڵەتێک لە پایتەختی دەوڵەتێکی دی.

وزین– ص.ع(ڤـەزین– vezîn): سـەنگین، قورس، سەلارو بەویقار.

وژنگ– ا(ڤەژەنگ– vejeng): پەراوێز، پینە.

وژول– ا(ڤـوژول– vujûl): پاژنـەی پێ، پاشنەپا، ئاژاوەو فەرتەنە.

وژولیدن– مص.ل(ڤوژولیدەن– vujûlîden): هاڕووژان، وڕووژان، پەریشان بوون، ئاڵۆزان.

وژه– ا(ڤەژە– veje): بست، وژە.

وسائط– ا.ع(ڤەسائیت– vesait): هۆکاران، ئەوزاران، ناوبژیوانان، ناوکۆیان، میانچی.

وسائل– ا.ع(ڤـەسائیل– vesail): هۆکـارو ئەوزارێن گـواسـتنەوە، عـەرەبانە، ترومـبـێل، کەشتی...هتد.

وساده–ا.ع(ڤـیـسادە – visade): پشـتی، سەرین، بالیف، سەنیا، سەرینگە.

وساطت– ا.مص(ڤـەسـاتەت– vesatet): نێوانکاری، ناوکۆیی.

وسام– ا.ع(ڤیسام– visam): میداڵ، نیشانە.

وساوس– ا.ع(ڤـەسـاڤـیس– vesavis): دوودڵـیو ڕاڕایی، وازوازی، دەمـــدەمی، هەر ساتەی لەسەر خەیاڵێ، خەیاڵی خراپ.

وستا– ا(ڤەستا– vesta): ئاوێستا، کتێبی ئاینی زەردەشتیان، ستایشی خوا.

وستاخ– ص(ڤوستاخ– vustax): دلێر، بێ پەروا، بێباک، بێ ئەدەب.

وسخ– ا.ع(ڤـەسـەخ– vesex): چڵک، کـێم و زوخاو.

وسد– ا.ع(ڤوسسەد– vussed): مەرجان.

وسط– ا.ع(ڤـەسـەت– veset): ناوەند، ناڤین، ناوەڕاست، نە چاکو نە خەراپ.

وسطی– ص.ع(ڤـوسـتـا– vusta): پەنجـەی ناوەڕاست، زەڕنەقووتە.

وسع– ا.مص(ڤـوسء– vus’): فـــراوانی، بەرینی، دارایی، دەوڵەمەندی.

وسعت– ا.ع(ڤوسئەت– vus’et): گـەورەیی شوێن، بەرینی.

وسق– ا.ع(ڤەسغ– vesx): باری وشتر.

وسم– مص.ع(ڤـــەسم– vesm): داغـکردن، داغمە پێوەنان، نیشانەکردن.

وسمه– ا.ع(ڤەسمە– vesme): دەرمانێکە ژنان لە برۆی دەدەن.

وسن– ا.ع(ڤەسەن– vesen): پێویستی، خەوو وەنەوز، لەوتاوی.

وسنی– ا.ص(ڤـیـسنی– visnî): وەسنی، هەوێ، دوو ژنی یەک پیاو.

وسواس– ا.ع(ڤەسڤاس– vesvas): وەسواس، خەیاڵی خراپ، دوودڵی، ڕاڕایی، وازواز.

وسوسه– مص.م.ع(ڤەسڤەسە– vesvese): وەسـوەسـە پەیداکـردن، سـەرهەڵدانی خـەیاڵی خراپ.

وسه– ا(ڤەسە– vese): دار عاسا، دار دەست.

وسیط– ا.ع(ڤەسیت– vesît): ناوکۆ، پێناو، میانەوان، میانچی، بەریوان.

وسیطه– ا.ع(ڤەسیتە– vesîte): میـانچی، بەریوان، ناوکۆ.

وسیع– ص.ع(ڤەسیء– vesî’): کراوە، بەرین، پان.

وسیله– ا.ع(ڤەسیلە– vesîle): هۆ، ئەوزار.

وسیم– ص.ع(ڤەسیم– vesîm): جوان، قۆز.

وش– (ڤەش– veş): پاشگرە، دەچێتە سەر وشە مـاناکـەی دەگـۆڕێ وەک: پەری+وش–– پریوش= پەری ئاسا.

وش- ا(ڤــەش- veş): قــۆزاخــەی پەمــوو، ریشووی شاشک و سەروبەست.

وش- ص(ڤەش- veş): باش و هەڵبژاردە.

وشات- ص.ع(ڤوشات- vuşat): دوو زمانان.

وشاح- ا.ع(ڤیشاه- vişah): شمشێر، کەوان.

وشــاح- ا.ع(ڤــوشــاه- vişah): هەمــایل، حــەمــایەڵ، هەرچی راستو چەپ لەمل بکرێو شۆڕبێتەوە، (حەمایەڵی شیر، حەمایەڵی دوعاو نوشتە).

وشاق- ا(ڤوشاغ- vuşax): کوڕیژگــە، کوڕ، کوڕی جوان.

وشــــانی-ا(ڤــــەشــــانی-veşani): زێڕی ناخالیسە ·سکەیەکی کۆنە لە خۆراساندا باو بووە.

وشـایت- مص.ع(ڤـیـشـایەت- vişayet): دووزمانی.

وشت- ص(ڤەشت- veşt): باش، چاک.

وشتن- مص.ل(ڤەشتەن- veşten): سووڕدان، رەقسین، سووڕانەوە، هەڵپەڕکێ.

وشج- ا.ع(ڤــوشج- vuşc): ســەمغ، شــیلەی وشکەوەبووی درەخت.

وشق- ا.ع(ڤــەشــەغ- veşex): گــوێ رەش، حــەیوانێکی دڕندەیە بە ئەندازەی ســەگــێکەو لە پڵنگ دەچێ، پێستــەکــەی دەکرێ بە دەستکێش یان ئەستەڕی جل.

وشک- ا(ڤوشک- vuşk): کــەتیــرە، ســەمغ، شیلەی وشکەوەبووی درەخت.

وشکدانە- ا.مــر(ڤــوشکدانە- vuşkdane): وشکەبەر، وەکو فستقو پستەو قەزوانو....

وشــکــردن- مــص.ل(ڤــــــــــەشــکــەردەن- veşkerden): ئەنجامدانی کارێک بە گورجی.

وشگردە- ا.مف(ڤــەشگەردە- veşgerde): چابوک، چالاک، کارکردە.

وشکول- ص(ڤــەشکــول- veşkûl): پیــاوی چابک و چالاک، گورج و گۆڵ.

وشکولیـــــدن- مص.ل(ڤــــەشکــولیــــدەن- veşkûlîden): دەست و برد کردن لە کاردا.

وشگون- ا(ڤــیــشگــون- vişgûn): نقــورچ، نقورچک، قونجڕکە، قورنجک.

وشم- ا(ڤەشم- veşm): تەم، تەمومژ، دومان.

وشم- ا(ڤەشم- veşm): کەڕەواڵە.

وشم- ا.ع(ڤــەشم- veşm): خــاڵی کــوتراو لەسەر بەدەن.

وشن- ا(ڤــەشــەن- veşen): باران، بەفــر، بەرف، لەوتاوی.

وشنگ- ا(ڤـەشـەنگ- veşeng): ئامـێـرێکە هەلاج لۆکەی پێ لە ناوەکەکەی جیا دەکاتەوە.

وشی- ا.ع(ڤــەشی- veşî): نەخش و نیــگاری جل، جلی بە نەخشو نیگار، جەوهەری شمشێر.

وشی- ا(ڤەشی- veşî): حەریر، ئەتڵەس.

وشیج- ا.ع(ڤەشیج- veşîc): درەختـێکە لە قــڵــیــشــە تاوێراندا دەڕوێ، زۆر سەختو قــایمەو نێزەی لێدروست دەکەن.

وشینە- ا(ڤەشینە- veşîne): زرێپۆش.

وصــاف- ص.ع(ڤــەســـــــاف- vessaf): وەســفکار، شــارەزا لە وەسف و بەیانی حــاڵدا، پزیشک.

وصــال- مص.ل(ڤــیــســال- visal): ویســاڵ، پێگەییشتن.

وصایا- ا.ع(ڤەسایا- vesaya): وەسێـتـان، ئامۆژگاریان.

وصـــایت- ا.ع(ڤــەســـایەت- vesayet): راسپاردە، پەند، ئامۆژگاری.

وصف- مص.م.ع(ڤەسف- vesf): وەسف کردن.

وصـل- مـص.م.ع(ڤـــــەسـڵ- vesl): بەیـەک گەییشتن.

وصلت- مـص.م.ع(ڤــــوسلەت- vuslet): بەیەکگەییشتن.

وصمت- ا.ع(ڤەسمە- vesme): پەڵە، نەنگ، خەوش، عەیب و عار، سستی لە لەشا.

وصول- مص.ل.ع(ڤوسول- vusûl): گەییشتن، هاتن.

وصی- ص.ع(ڤەسی- vesî): سەروەسێت.

وصیت- ا.ع(ڤەسییەت- vesiyet): پەند، ئامۆژگاری، سپاردە، وەسێت.

وصید- ا.ع(ڤەسید- vesîd): دەرگا، ئاستانە، ئەشکەوت، چیا.

وصیف- ا.ع(ڤەسیف- vesîf): خزمەتکار، مێردمندالّ.

وضع- مص.م.ع(ڤەزء- vez'): دانان، شێوەو شەکلّ، وەزعو حالّ.

وضوء- مص.ل(ڤوزوء-vuzu'): دەستنوێژ گرتن.

وضوح- مص.ع(ڤوزوه- vuzûh): ئاشکرابوون، خویابوون، روونبوونەوەی کارێک.

وضیع- ص.ع(ڤەزئ- vezî'): دەنی، خوێری، هەتیوچە.

وطاء- ا.ع(ڤیتاء- vita'): فەرش، رایەخ.

وطء- مص.ل.ع(ڤەتئ- vet'): پایەمالّ کردن، پێشێل کردن، سوار بوونی ئەسپ.

وطی- ا(ڤەتی- vetî): گانکردن، گان.

وطن- ا.ع(ڤەتەن- veten): زێد، وەتەن، نیشتمان.

وطواط- ا.ع(ڤەتڤات- vetvat): خەڵکی بێ ئاوەز، شەمشەمە کوێرە.

وطی- (ڤەتی- vetî): پێشێلکاری، جووتبوون.

وظایف- ا.ع(ڤەزائیف- vezaif): ئەرک و فەرمانان، مووچە، جیرە.

وظیفه-ا.ع(ڤەزیفە- vezîfe): جیرەی رۆژانە، وەزیفەو ئەرک.

وعاء- ا.ع(ڤیئاء- via'): دەفر، ئامان و هیربار، قاپ و قاچاغ.

وعاظ- ا.ع(ڤوئاز- vu'az): واعیزان، ئامۆژگاران.

وعد- مص.م.ع(ڤەئد- ve'd): مژدانەپێ دان، بەڵێندان.

وعده- ا(ڤەئدە- ve'de): قەول و قەرار، بەڵێن.

وعظ- مص.م.ع(ڤەئز- ve'z): وەعزدادان، ئامۆژگاری کردن.

وعید- مص.ل.ع(ڤەئید- ve'îd): هەڕەشە کردن، هەڕوگەفکردن.

وغا- ا.ع(ڤەغا- vexa): شەڕ، جەنگ.

وغد- ا.ص(ڤەغد- vexd): بێ ئاوەز، گێل، سووک، کۆیلەو نۆکەرو غولام، باینجان.

وغست- ص(ڤەغەست- vexest): دیار، ئاشکرا، خویا.

وغستن- مص.م(ڤەغەستەن- vexesten): ئاشکراکردن، خویاکردن.

وغوغ- مص.م(ڤەغ ڤەغ- vex vex): حەپە حەپی سەگ، حەپین.

وغیش- ا.ص(ڤەغیش- vexîş): فرە، زۆر، قامیشەلان.

وفاء- مص.ل.ع(ڤەفاء- vefa'): پەیمان بردنە سەر، وەفاداری، ئەمەکداری.

وفات-ا.ع(ڤەفات- vefat): مرن، مەرگ، وەفات.

وفاق- مص.م.ع(ڤیفاغ- vifax): هاوکاری کردن، رێکەوتن، تەبایی.

وفد- مص.ل.ع(ڤەفد- vefd): چوونەلای کەسێک بە مەبەستێک.

وفد- ا.ع(ڤەفد- vefe): لوتکەی چیا، کەسێک بۆ گەیاندنی پەیامێک بچێتە نک پاشا، شاند.

وفق- ا.مص.ع(ڤەفغ- vefx): تەبایی.

وفود- ا.ع(ڤوفوود- vufûd): وەفدان، شاندان، هاتووان.

وفور- مص.ل.ع(ڤوفوور- vufûr): زۆر بوون، فراوان بوون.

وفی- ص.ع(ڤەفی- vefî): وەفادار، بە ئەمەک، ئەمەکدار.

وفیات- ا.ع(ڤەفەیات- vefeyat): مردن.

وقاحت- مص.ل.ع(ڤـەغـاهەت- vexahet): بێ شەرم بوون، بێ ئەدەبی، بێ حەیایی.

وقاد- ص.ع(ڤەغغاد- vexxad): داگیرساو، زۆر رووناک.

وقار- مص.ل.ع(ڤـەغـار- vexar): بەسەبربوون، گەورەیی، سەنگینی، سەلاری.

وقاع- مص.ل.ع(ڤیـغا ء- 'vixa): شەڕکردن، بە شەڕهاتن، جوتبوون لەگەڵ ژندا.

وقایت- مص.م.ع(ڤـیـغـایەت- vixayet): پاراستن، پاراستنی کەسێک لە خەراپە.

وقایع-ا.ع(ڤـەغـایئ- 'vexayi): سـەربوور، رووداو، قەوماو، جەنگان، واریقات.

وقایع نگار- ص.فا(ڤەغایئ نیگار- 'vexayi nigar): واریقاتنووس، رووداوانووس.

وقت- ا.ع(ڤـەغت- vext): وەخت، کـات، گاڤ.

وقح- ص.ع(ڤەغیـە- vexih): بێ شـەرم، بێ حەیا.

وقر- مص.ل.ع(ڤەغر- vexr): سەنگینبوون، بەویقار بوون، گوێگرانی.

وقع- ا.ع(ڤەغء-'vex): لوتکەی چیا، شوێنی بەرز، پلەو پایە.

وقعات- ا.ع(ڤـەغـەئات- vexe'at): رووداوان، قەوماوان، شەڕ.

وقعه-ا.ع(ڤەغئە- vex'e): جەنگ، رووداو.

وقف- مص.ل.ع(ڤـەغف- vexf): وەسـتـان، هەڵوەستـەکردن، وەقف کردنی مـوڵـک یان مـاڵ بۆ شتێکی تایبەتی.

وقفنامه- ا.مر(ڤـەغـفنامـە- vexfname): وەقفنامە.

وقفه- ا.ع(ڤـەغـفـە- vexfe): هەڵوەسـتـە، گومان و دوو دڵی.

وقل- ا.ع(ڤەغل- vexl): جۆرە درەختێکە.

وقواق- ص.ع(ڤـەغ ڤـاغ- vex vax): ترسنۆک، جۆرە درەختێکە.

وقود- مص.ل.ع(ڤـوغـوود- vuxûd): هەڵایسان، داگیرسانی ئاگر.

وقود- ا.ع(ڤەغوود- vexûd): سووتەمەنی.

وقور- ص.ع(ڤـەغـوور- vexûr): سـەنگین، گران، سەلار، بەویقار.

وقوع- مص.ل.ع(ڤـوغـوء- 'vuxu): کـەفتن، کەوتن، رووداون.

وقوف- مص.ل.ع(ڤـوغـووف- vuxûf): وەستان، زانین.

وقیح- ص.ع(ڤـەغـیـە- vexîh): چاوقـایم، بێعار، بێ شەرم، روودارو بێ ئەدەب.

وقیعه- ا.ع(ڤـەغـیـئـە- vexî'e): ئازار، قەوماو، غەیبەت، بەدگۆیی، گۆلاو.

وقیه-ا.ع(ڤوغیيە- vuxiye): هۆقە.

وک- ا(ڤەک- vek): بۆق، قورباقە.

وکالت- ا.مص(ڤـیـکالەت- vikalet): بریکاری، سپاردنی کارێک بە کەسێک و متمانە پێ کردنی.

وکالت نامه- ا.مر(ڤیکالەت نامـە- vikalet name): وەکالەتنامە.

وکر-ا.ع(ڤەکر- vekr): لانەی باڵندە، هێلین.

وکلاء- ا.ع(ڤوکەلاء- 'vukela): وەکـیـلان، نوێنەران، بریکاران.

وکن- ا.ع(ڤـەکن- vekn): هێـلانەی باڵندان، هێلین.

وکیل- ا.ع(ڤەکیل- vekîl): وەکیل، نوێنەر، بریکار.

ول- ص(ڤـیـل- vil): رەها، ئازاد، بەرەڵڵا، خوێڕی، وێڵ.

ولاء- ا.ع(ڤـەلاء- 'vela): مـەحـەبەت، لایەنگری، خزمایەتی، کەسایەتی، پاشایی.

ولائم- ا.ع(ڤەلائیم- velaim): مـیـوانداریو دەعـوەتکاری بە بـوونەێن وەک: زەمـاوەند، مناڵبوون، خانووکردن.

ولات- ا.ع(ڤولات- vulat): والییان.

ولادت- مص.م.ع(ڤیلادەت- viladet): زایین، زایینی ژن.

ولانە- ا(ڤەلانە- velane): برین، زام، جەراحەت.

ولایات- ا.ع(ڤەلایات- velayat): شارستانان، شارێک بە دەوروبەرەکەیەوە، هەرێمێک لە ولاتێک کە یەک والی فەرمانڕەوایی بکات.

ولایت- ا.ع(ڤەلایەت- velayet): ویلایەت.

ولایت- مص.ل.ع(ڤەلایەت- velayet): حوکمکردن، کەسایەتیو خزمایەتی.

ولت- ا.فر(ڤولت- vult): ڤۆڵت.

ولتاژ- ا.فر(ڤولتاژ- vultaj): ڤۆڵتاژ، ڕێکخەری وزەی کارەبا.

ولت متر- ا.مر.فر(ڤولت میتر- vult mitr): ڤۆڵت پێو، ئامێرێکە بۆ ئەندازەگیری رادەی کارەبا.

ولج- ا (ڤەلەج- velec): کەڕەواڵە.

ولج- ا.ع(ڤەلەج- velec): ڕێگەی ناو لەلان.

ولج- ا.ع(ڤولەج- vulec): بێچوە هەڵۆ.

ولد- ا.ع(ڤەلەد- veled): مناڵ، کوڕ.

ولرم- ص(ڤیلەرم- vilerm): شیرتێن، شلەتێن.

ولع- مص.ل.ع(ڤەلەء- vele'): دڵبەندبوون بە شتێکەوە.

ولغونە- ا(ڤولغوونە- vul¨xûne): سووراو.

ولگرد- ص.فا(ڤیلگەرد- vilgerd): بەرەڵڵا، بێکارە، وێڵ، خوێڕی، هەرزەیی.

ولنگار- ص(ڤیلەنگار- vilengar): بەرەڵڵا، بێ تەربێت.

ولو- ص(ڤیلەو- vilew): پەراگەندە، ڕەها، بەرەڵڵا.

ولو- ع(ڤەلەو- velew): ئەگەر، ئەگەرچی.

ولوال- مص.ل.ع(ڤەلڤال- vel val): گریان و زاری بە دەنگی بەرز، هاوارکردن، ڕۆڕۆ.

ولوج- مص.ل.ع(ڤولووج- vulûc): وەژووکەوتن.

ولود- ص.ع(ڤەلوود- velûd): ژنێ کە مناڵی زۆر بێنێ.

ولوع- ص.ع(ڤەلوء- velu'): دڵبەندی، تێر نەبوون.

ولوع- مص.ل.ع(ڤەلووء- velû'): حەز چوونە شتێک، تەماعچوونە شتێک.

ولوغ- مص.ل.ع(ڤولووغ- vulûx): لستنەوە، لستنەوەی قاپ لەلایەن سەگەوە.

ولولە- مص.ل.ع(ڤەلڤەلە- velvele): شین و شەپۆڕ، فیزاح و واوەیلاکردن.

وله- مص.ل.ع(ڤەلەهـ- veleh): خەمباربوون، سەرگەردان بوون، حەیرمان لە خۆشیا یان لە خەما، سەرگەردانی، شەیدایی.

ولی- (ڤەلی- velî): مەگەر، بەڵام، لێ.

ولی- ص.ع(ڤەلی- velî): وەلی، پیاوی خوا، پشتیوان، پشت و پەنا.

ولید- ا.ع(ڤەلید- velîd): ساوا، نەوزاد، بەندە.

ولی عهد- ا.ص(ڤەلی ئەهد- velî ehe): حاکمی وەخت و رۆژ، میراتگری دەسەڵات، جێگری پاشا.

ولیمە- ا.ع(ڤەلیمە- velîme): میوانداری و دەعوەتکاری.

ون- ا(ڤەن- ven): دار قەزوان، دارەبەن.

ونانە- ا.ص(ڤەنانە- venane): کولێرە.

ونج- ا(ڤەنج- venc): چۆلەکە، مەلوێچک، پاساری.

ونجنک- ا(ڤەنجنەک- vencnek): ڕێحانە.

وندیداد- ا(ڤەندیداد- vendîdad): بەشێکە لە ئاوێستا، یەکێکە لە پێنج بەشەکەی ئاوێستا.

ونژد- ا(ڤەنژەد- venjed): بنێشتە تاڵ، شیلەی دارەبەن.

ونک- ا(ڤەنک- venk): کولکەی وشتر و کەروێشک و....

ونگ- ا(ڤەنگ- veng): دەنگی بێچووە پشیلە.

ونگ- ص(ڤەنگ- veng): خاڵی، بە تاڵ، قەڵەندەرو بێنەوا، دەستکورت.

وننگ- ا(ڤەنەنگ- veneng): لقی مێو، لقی مێو کەسەرەکەی دەبڕن و ئاوی لێ دەچکێ.

ونوس- ا.فر(ڤینووس- vinûs): ڤینۆس، زوهرە.

ونوس-ا.فر(ڤینووس- vinûs): ڤینۆس، خواوەندی ئەشقو جوانی لە دەف گریکیو یونانیانی کۆن.

وە- (ڤەهـ- veh): بۆ سەرسامیو ستایش بەکاردێ، ڤەهـ، بەهـ.

وە- ص(ڤیهـ- vih): چاک، باش.

وهاب- ص.ع(ڤەههاب- vehhab): زۆر بەخشندە، یەکێکە لەناوەکانی خوا.

وهابی- ص.ن.ع(ڤەههابی- vehhabî): تاقمێکی مەزهەبییە لە عەرەبستانی سعوودی کە بە ئارەزووی دڵی خۆیان ئەحکامی قورئان لێک دەدەنەوەو پابەندی هەندێ ڕێو ڕەسمی ئیسلامی نینو گەلێک لە کارو کردەوەی موسڵمانان بە گومڕاییو بیدعەت دەزانن‌و باوەڕیان بە گومەزو بایەخدان بە گۆڕستانو گۆڕی ئیمامان و تەوافکردنو ماچکردنی گۆڕو مەرقەدو مەزاری ئیمامان نییەو بە جایزی نازانن.

وهاج- ص.ع(ڤەههاج- vehhac): درەخشان، پرشنگدار، ڕۆشن، ڕووناک.

وهاد- ا.ع(ڤیهاد- vihad): دۆڵ، دۆڵان، شیوان.

وهب- مص.م.ع(ڤەهەب- veheb): بەخشین.

وهدە- ا.ع(ڤەهدە- vehde): دۆڵ، زەوی قووڵ و چاڵ و نزم.

وهران- ص.ع(ڤەهران- vehran): ترساو، توقیو، زەنەقچوو، هەترشچوو.

وهرە- ا.مص.ع(ڤەهرە- vehre): گیرۆدەبوون، بە جۆرێ کە ڕێی دەرچوون نەبێ.

وهل- ا(ڤوهل- vuhl): دارکاژ، سەروی کێوی، عەرعەر.

وهلە- ا.ع(ڤەهلە- vehle): هەوەڵ، هەوەڵی هەر کارێک یان شتێک، سەرەتا، جار، دەفعە، کەڕەت.

وهم- مص.ل.ع(ڤەهم- vehm): خەیاڵکردن، وێناکردنی شتێک بەدەر لە مەبەستو ویست، گومان، بە غەڵەت وێناکردن.

وهمنش- ص(ڤیهمەنیش- vihmeniş): خۆش خوو، چاک سروشت.

وهن- مص.ل.ع(ڤەهن- vehn): سستبوون، لاواز بوون، بنێسانبوون.

وهنگ- ا(ڤەهەنگ- veheng): چەمەری دەستبار، ئاو زەنگی دارین، بەشی کەڕەتێک ئاو خواردنەوە، جورعەیەک ئاو.

وی- ص(ڤەی- vey): ئەو.

وی- ا(ڤەی- vey): بەرانبەر، ئەوەندە، وەک: دە ئەوەندە. دەبەرانبەر.

وی- (ڤەی- vey): وەی، وەیش، وایش.

ویار- ا(ڤییار- viyar): بێزوو، مەگیرانی.

ویتامین- ا.فر(ڤیتامین- vitamîn): ڤیتامین.

ویترین- ا.فر(ڤیترین- vîtrîn): جامخانە، شووشەبەند.

ویج- ا.ع(ڤەیج- veyc): نیر، نیلە.

ویحک- ع(ڤەیهەک- veyhek): وشەیەکە بۆ بەزەیی، یان ستایش و سەر سوڕمان بەکاردێ، وەک: حەیف، خۆشی لە خۆت، خەنی لەخۆت.

وید- ص(ڤید- vîd): کەم، گوم، نادیار.

ویدستر- ا(ڤیدەستەر- videster): گیانلەبەرێکە.

ویر- ا(ڤیر- vîr): بیر، هویر، هزر، زەین، یاد.

ویر- ا(ڤیر- vîr): ناڵەو زاری، هاوار.

ویرا- ص(ڤیـرا- vîra): زەینروون، زیرەک، بە بیروهۆش.

ویراستن- مص.م(ڤیـراسـتـەن- vîrasten): ئامادەکردن، ڕێکخستن، ڕێکو پێککردن.

ویران- ص(ڤیران- vîran): وێران، خاپوور.

ویران کـردن- مص.م(ڤـیـران کـەردەن- vîran kerden): وێران کـــردن، خـــاپوورکـــردن، ڕووخاندن، تێکدان.

ویرانە- ا.ص(ڤـــیـــرانە- vîrane): وێرانە، خەرابە، خاپوور.

ویرگـول- ا.فـر(ڤیـرگـول- vîrgûl): وێرگوڵ، فاریزە، کۆما.

ویروس- ا.فـر(ڤـیـرووس- vîrûs): ڤـایرۆس، مـــیکرۆبی وردی ئەوتۆ کـە بە مـیـکرۆسکۆپیش نابینرێ.

ویرە- ا(ڤــەیرە- veyre): برک، وەکــو برکی کاڵەک و ئەو شتانە.

ویزا- ا.فر(ڤیزا- vîza): ئیمزای پەساپۆرت، ڤیزە.

ویزیت- ا.فر(ڤیزیت- vîzît): دیدەنی، سەردان.

ویژە- ص(ڤــیــژە- vîje): وێژە، تایبــەتی، هەڵبژاردە.

ویـس- ا.ع(ڤـــــــەیس- veys): هـەژاری، دەروێشی، قەلەندەری.

ویسپرد- ا(ڤیسپەرەد- vîspered): بەشێکە لە ئاوێستا.

ویسـتـا ویزیون- ا.فر(ڤیسـتـاڤیـزیون- vîsta vîsyon): جۆرە سەنعەتێکی فیلمسازییە.

ویس کنســول- ا.فـــر(ڤـــیس کـــونســـول- vîskunsûl): کـــونســـوڵیـــار، یاریدەدەری کونسوڵ.

ویسکی- ا.انگل(ڤـیـسکی- vîskî): جـۆرە خواردنەوەیەکە، ویسکی.

ویشنو- ا(ڤـیـشنوو- vîşnû): خـواوەندێکی هندۆسانە.

ویل- ا.مص(ڤـەیل- veyl): بەڵاو مـسـیـبـەت، وەی، چاڵێکە لە دۆزەخدا.

ویل- ا(ڤـیـل- vîl): سـەرکـەوتن، دەرفـەت و دەلیڤە، بەدەست هێنان.

ویلا- ا.فـر(ڤـیللا- vîlla): ڤـێللا، مـاڵی هاوینەی جوان، کۆشک و تەلاری هاوینە.

ویلان- ص(ڤـەیلان- veylan): سـەرگـەردان، گومڕا، دەربەدەر، وێڵ.

ویلانج- ا(ڤـــەیلانج- veylanc): جـــۆرە شیرینییەکە.

ویلە- ا.ع(ڤـــــەیلە- veyle): تـەنگـانـە و گرفتاری، فەزیحەت، ڕیسوایی، ئابڕوچوون.

ویلە- ا(ڤیلە- vîle): فەرتەنەو ئاژاوە.

ویم- ا(ڤیم- vîm): تەڕاو.

ویمە- ا.ع(ڤــەیمە- veyme): تۆمــەت، دوو زمانی، بوختان.

وین- ا.ع(ڤەین- veyn): ترێ ڕەشکە.

ویوگ- ا(ڤەیوگ- veyug): بووک، وەوی.

ویولون- ا.فـر(ڤـیـولوون- viyulûn): وێلون، کەمانچە.

ویولون سل- ا.فـر(ڤـیلوون سـیل- viyulûn sil): چەلۆ.

ویولونیـــست- ا.فـــر(ڤـــیـــوولوونیـــست- viyûlûnîst): کەمانچەژەن.

ه

ه- حر (**ه**- H):

پیتی سیو یەکەمی ئەلفبای فارسییە بە (ها) دەخوێنرێتەوەو بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (٥)و دوو جۆرە: جۆرێکی دەخوێنرێتەوەو لە هەوەڵ و ناوەڕاست و کۆتایی وشەوە دێ، جۆری دووەمی ناخوێنرێتەوەو لە کۆتایی وشەوە دێ وەک: بندە، خندە، زندە.

ها- (ها- ha): وشەی وەڵامە: بەڵێ، ها.

ها- (ها- ha): نیشانەی کۆیە بۆ غەیری گیانلەبەران وەک: خانە+ها= خانەها، چوب+ها= چوبها.

هائب- ا.فا.ع(هائیب- haib): ترسناک، ترسێنەر، سامناک.

هائج- ا.فا.ع(هائیج- haic): هاڕوژاو، بە جۆش هاتگ، هاویج بونی حەیوانی نێر بۆ مێو جووت بوون.

هائد- ا.فا.ع(هائید- haid): تۆبەکارو گەڕاوە.

هائل- ا.فا.ع(هائیل- hail): ترساوەر، ترسناک، کارێک لەسەر مرۆڤ قورس بێ.

هائم- ص.ع(هائم- haim): سەرگەردان، وێڵ، **حەیرماو**. هابط- ا.فا.ع(هابیت- habit): دابەزیوو، هاتگەخوار.

هاتف- ا.فا.ع(هاتیف- hatif): بانگکەر، بانگکەرێک کە خۆی دیار نەبێ و دەنگی بژنەوی.

هاتل- ص.ع(هاتیل- hatil): هەوری پڕ باران.

هاج- ص(هاج- hac): گێژ، سەرگەردان، وێڵ، داماو، حەیران، بزێوو هار.

هاجر- ا.فا.ع(هاجیر- hacir): باشتر، قسەی ئاجڕو باجڕ.

هاجره- ا.فا.ع(هاجیره- hacire): نیوەڕۆ، هەڕەتی گەرما.

هاجس- ا.ع(هاجیس- hacis): ئەوەی بە دڵدا ختوره بکات، ئەوەی بە دڵدابێ، کەڵکەڵە، ختوره.

هاچه- ا(هاچە- haçe): دارێکی دوو لقەیە دەدرێتە بەر پەلی درەخت تا نەنەوێ یان نەشکێ، هاچە، فاقە، لکی دوو لکە، حاچە.

هادم- ا.فا.ع(هادیم- hadim): وێرانکەر، روخێنەر.

هادوری- ا.ص(هادوری- hadûrî): گەدا، سوالکەری خوازەلۆک، خەڵکی بێ سەرووبەرو خوێڕیلە.

هادی- ا.فا.ع(هادی- hadî): رێنوێن، پێشەنگ و پێشەوا.

هادیه- ا.فا.ع(هادییە- hadîye): دارعاسا، بەردی بەرزو دیار، لە ناو ئاودا.

هار- ا(هار- har): ملوانەی مـــــــرواری، گەردنبەن.

هار- ص(هار- har): هار، سەگی هار.

هاراکیری- ا(هاراکیری- harakîrî): جۆرە خوکوژییەکە لە ژاپۆندا باوەو خۆکوژ بە چەقۆ ورگی خۆی لەم تەنیشتەوە تا ئەو تەنیشت هەڵدەدڕێ.

هارب- ا.فا(هاریب- harib): هەڵاتوو، راکردوو.

هارپ- ا.فر(هارپ- harp): چەنگ، سازێکی ژێدارە کە ٤٦ ژێی هەیەو بە قـامکانی دەست لێدەدرێ.

هارمونی- ا.فـر(هارمـۆنی- harmonî): هارمـۆنی، هاوئاهەنگی، هاوئاوازی، سـازگـاری، کۆمەڵێک ئامێری مۆسیقا کە پێکڤە لێ بدرێن.

هارمونیک- ص.فـــر(هـارمـــۆنیـک- harmonik): هاوئاهەنگ.

هارمونیوم- ا.فر(هارمونیوم- harmoniûm): ئۆرگی بچووک.

هاروت- ا.ع(هاروت- harût): هاروت، ناوی فـریشـتـەیەکـە کە بەر غـەزەوی یەزدان کـەوتووەو دەڵێن دەگەڵ فریشتەیەکی دیدا بەناوی ماروت لە بیری بابلدا سەرەو خوار هەڵواسراون.

هارون- ا.ع(هارون- harûn): ناوی براکـەی حەزرەتی موسایە، لە فارسیدا بە مانی دەرگاوان و پاسەوان و قاسیدو پەیک هاتووە.

هازل- ا.فـا.ع(هازیل- hazil): حـەنەکـچی، سوعبەتچی، نوکتەباز، هەرزەوێژ.

هاژ- ص(هاژ- haj): زەبون، ســـەرســـام، سەرگەردان، گێژ، بزێوو هار.

هاژیـدن- مـص.ل(هـاژیـدەن- hajîden): سـەرسـام بوون، سـەرگـەردان بوون، دامـاوبوون، زەبوون بوون، گریان.

هاس- ا(هاس- has): ترس و بیم.

هاس- ق(هاس- has): ئیتر، هەروەها.

هاشم- ا.فـا.ع(هاشـیم- haşim): شکێنەر، وردوخاش کەر، کەسێک نان لە قاپدا وردبکات و بیکات بە نانەوڵڵا، ترید.

هاشور- ا.فر(هاشور- haşûr): رتوش، رتوش کردنی وێنە بە قەڵەم.

هاضم- ا.فا.ع(هازیم- hazim): هەرس کەر.

هاضمە- ا.فـا.ع(هازیمە- hazime): هەرس کەر، دەزگای هەرس.

هاف بک- ا.انگل(هاف بەک- haf bek): یاریکەری ناوەڕاست.

هاک- ا(هـاک- hak): هـێـلـکـە، هـێـلـکـەی مریشک، تۆو.

هاکول- ا(هاکول- hakûl): زەرنیـخی سـپی، مەرگەموش، دەرمانی مشک.

هاکی- ا.انـگـل(هـاکـی- hakî): هـۆکـی، قاشوانێ.

هال- ا(هال- هال- hal): سەبر، ئارام، ئۆقرە.

هال- ا(هال- hal): گۆڵی گەمەی هۆکی.

هال- ا(هال- hal): جۆرە درەختێکە.

هال- ا.ع(هال- hal): تراویلکە، سەراب.

هال- ا.فر(هال- hal): هۆڵ.

هالات- ا.ع(هالات- halat): خـــەرمـــانە، خەرمانان.

هالک- ا.فـا.ع(هالیک- halik): کـوشندە، لەنێوبەر.

هالکە- ا.فـا.ع(هالیکە- halike): نەفـسی حەسودی تەماعکار.

هالو- ص(هالو- halû): خۆشباوەڕ، دڵساف، خاڵۆ، لالۆ.

هالوژن- ا.فر(هالۆژین- halojin): ئەو مـاددە نیمچە کانزایانەیە کە لەگەڵ کانزایانی دیدا خوێی وەکو خۆیی چێشت دروست دەکات.

هالە- ا.ع(هالە- hale): خەرمانە.

هالە- ص(هالە- hale): دووزمان، بەدخوو.

هامال- ا.ص(هامـــال- hamal): هاوتا، بەرانبەر، چوون یەک.

هاماور- ا(هامـاڤـەر- hamaver): ناوی تیرەیەکی ئاکنجی یەمەنە بەناوی حمیەر.

هام دبیـــــریه- ا.مـــــر(هام دەبیـــــریە- hamdebîrîh): جۆرە خەتێکی ئێرانییە بەر لە هاتنی ئیسلام باوی بووە.

هامراه- ص(هام راه- hamrah): هاوڕێ.

هامش- ا.ع(هامـــیش- hamiş): پەراوێزی کتێبان.

هامن- ا(هامـون- hamun): دەشت، بیـابان، سارا.

هامـوار- ص(هامـڤـار- hamvar): هەمـوار، ڕێک، ڕاستانی و تەخت.

هامواره- ق (هامڤارە- hamvare): بەردەوام، هەمیشە، پەیتا پەیتا.

هامون نورد- ص.فا(هامـون نەڤەرد- hamûm neverd): بیابانگەڕ،

هـامـــــــه- ا.ع(هـامـە- hamme): هـەر گیانەوەرێک ژەهرداربێ وەکو مار....

هامه-ا.ع(هامە- hame): سەر، سەری مرۆڤ و هەر شتێکی دی، ئەسپ، کوندەپەپو، کۆمەڵی خەڵک، سەرۆک و دەم سپی قەوم.

هـامـی- ص(هـامـی- hamî): حـــــەیران، سەرگەردان.

هامیان- ا(هامیان- hamyan): کیسە، هەمانە.

هان- ا(هان- han): وشەی ئاگادارکردنەوەیە.

هاون- ا (هاڤـــەن- haven): هاوەن، هاڤن، دەسکاونگ.

هاویه- ا.ع(هاڤـــیـــە- haviye): دۆزەخ، هەڵدێر.

های- (های- hay): ئای، وای.

های های- (های های- hay hay): گـــریەو ناڵین، شینو شەپۆر.

هـای هـوی- (هـای هـوی- hay hûy): هـایو هو، شینو شـەپۆر، هەراو هوریای کـۆڕی شـادیو خۆشی.

هایینه- ق(هایینە- hayîne): هەر کـــاتێ، ناچار.

هبـــاء- ا.ع(هەباء- heba’): تۆزو غـــوبار، تەپوتۆز.

هبـات- ا.ع(هیـبـــات- hibat): بەخـشـش، دیاری.

هبـــاک- ا(هەباک- hebak): تەپڵی ســـەر، ناوەندی سەر، تەوقەسەر.

هبد- ا(هەبەد- hebed): ماڵەی جووتیاران کە زەوی کێڵراوی پێ هەموار دەکەن.

هبـــد- ا.ع(هەبد- hebd): تەحلەســـێڤ، کەڵەکەمارانە، گوژاڵک.

هبر- ا(هەبەر- heber): چڵک و کێمی برین.

هـــبـــــک- ا(هـــەبـــەک- hebek): ناو لەپ.

هـبـل- ا.ع(هـوبـەل- hubel): بـتـێ بـووە لـە کەعبەدا کە لە شێوەی مرۆڤ و لە عەقیق دروست کرابوو، هەردوو تیرەی قوڕەیش و بەنی کەنانە بەر لە پەیدا بوونی ئیسلام دەیان پەرست.

هبـوب- مص.ل(هوبوب- hubûb): هاتنی با، هەڵکردنی با، هەڵاتنی ئەستێرە.

هبوط- مص.م(هوبوت- hubût): نیشـتنەوە، دابەزین، هاتنەخوار.

هبـه- مص.م.ع(هیـبـــە- hibe): بەخـشـین، دیاری، دانی شتێک بە کەسێک بێ بەرانبەر.

هبید- ا.ع(هەبید- hebîd): ماڵە.

هپیون-ا (هەپیون- hepyûn): ئەفیون.

هتـاک- ص.ع(هەتتـاک- hettak): پەردە دڕ، کـەسێـک پەردە لەسـەر کـارێن نهێنی و عـەیب و خەوشێن نادیاری خەڵک هەڵماڵێ، کەسێک کە خەڵکی ریسواو بێ ئابڕو بکات، بەدزمـان، زمـان پیس.

هتروژن- ا.فر(هیترۆژین- hitrojîn): مەحلول، گیـراوەیەک کـە بە تاقیـکردنەوەی میـکرۆسکۆب مادەکانی لێکدی جیا بکرێتەوە.

هتک- مص.م.ع(هەتک- hetk): پەردەدڕین، پەردە لە روو هەڵـمـــاڵین، ریـســـواکـــردن و ئاشکراکردن، لەقاودان.

هتل- ا.فر(هوتیل-hutil): ئوتێل، میوانخانە.

هتم- مص.م.ع(هەتم- hetm): شکانی ددان لەبنەوە، کەوتنی ددانی پێشەوە.

هج- ص(هەج- hec): راست راوەستاو، شتێک کە لە زەویدا داچەقێنرابێ وەکو ئالاّو رم و ئەو شتانە.

هج کردن- مص.م(هەج کەردەن- hec keren): هەڵکردن، راست کردن.

هجاء- مص.م.ع (هیجاء- 'hica): داشۆرین، زەم کردن، جنێوپێ دان، سیلاب، بڕگە، بڕگە بڕگە کردنی وشە، بڕگاندنی وشە.

هجاء- ص.ع(هەججاء- 'hecca): هەجوکار، داشۆرینکار.

هجاور- ا(هەجاڤەر- hecaver): کۆمەڵە خەڵکێک، ئاپۆرای خەڵکی.

هجاور هجاور- ص(هەجاڤەر هەجاڤەر- hecaver hecaver): کۆمەڵ کۆمەڵ.

هجده- ا (هەجدە- hecde): هەژدە.

هجر- مص.ل.ع(هەجر- hecr): جیابوونەوە، دووری و جیایی.

هجران- مص.ل.ع(هیجران- hicran): جیابوونەوە، دوورکەوتنەوە لە کەس و کارو.

هجرت- ا.مص(هیجرەت- hicret): هیجرەت، دوورە ولاّتی، کۆچ کردن لە ولاّتی خۆ، رۆژی هیجرەتی پێغەمبەر لە مەکەوە بۆ مەدینە کە رێکەوتی مانگی ربیع الاول ساڵی سیازدەیەمی پەیامی ئیسلام بوو بەرانبەر بە ساڵی ٦٢٢ز بوو.

هجن- ا.ع(هوجەن- hucen): خەوش، عەیب، قسەی عەیبدار.

هجن- ص.ع(هوجون- hucun): ناکەس بەچە، لەگام، ئەوەی بابی ئازادو داکی کەنیزەک بێ، دوو رەگ.

هجناء- ص.ع(هوجەناء- 'hucena): دوو تۆمان، دووڕە، دوو رەگان.

هجند- ا(هەجەند- hecend): جۆرە رووەکێکە لە سپیناخ دەچێت و دەکرێت بە چێشت.

هجنه- ا.ع(هوجنە-hucne): قسەی ناشیرین.

هجو- مص.م.ع(هەجو- hecû): هەجو، شیعری داشۆرین، جنێو.

هجوع- مص.ل.ع(هوجوء- 'hucû): خەوتن، نووستن.

هجوم- مص.ل.ع(هوجوم-hucûm): هێرش کردن، پەلاماردانی لەنکاو.

هجیر- ا.ص(هەجیر- hecîr): نیوەڕۆ.

هجیر- ص(هوجیر- hucîr): باش، چاک، خاس.

هجین- ص.ع(هەجین- hecîn): نارەسەن، دوو تۆمە، دوڕە.

هچه- ا(هەچە- heçe): هاچە، فاقە، حاچە، لکی دوو لکە.

هدات- ا.فا.ع(هودات- hudat): رێنوێنان، پێشەوایان، رێبەران.

هدایا- ا.ع(هەدایا- hedaya): دیارییان.

هدایت- مص.م (هیدایەت- hidayet): رێنوێنی کردن، نیشاندانی رێی راست.

هدبه- ا(هەدبە- hedbe): جۆرە مێروویەکە لە شوێنی تەڕو شێدار دەژی.

هدر- مص.ل.ع(هەدەر- heder): بەفیڕۆچوون، بە باچوون، وون بوون.

هدف- ا.ع(هەدەف- hedef): نیشانە، نیشانەی گوللە، مەبەست.

هدم- مص.م.ع(هەدم- hedm): رووخاندن، وێرانکردن.

هدنگ- ا(هەدەنگ- hedeng): ئەسپی سپی.

هدنه- ا.مص.ع(هودنە- hudne): سوڵح، ئاشتی، شەڕ وەستان، ئاگربەس.

هده- ا.ص(هودە- hude): هەق، راست و دروست، سوودو فایدە.

هدهد- ا.ع(هود هود- hud hud): پەپوە سلێمانکە، شانەبەسەر.

هدی- ا.مص.ع(هودا- huda): راستی، رزگاری، ڕێی ڕاست، ڕێنمایی.

هدی- ا.ع(هەدی- hedî): قوربانی، حەیوانێ بە مەبەستی قوربانی بۆ مەککە بنێردرێ وەک: (وشترو مەڕو...).

هدیر- ا.ع(هەدیر- hedîr): بۆڕەی وشتر، گمەی کۆتر.

هدیه- ا.ع(هەدییە- hedîye): دیاریی، پێشکەوتن.

هذا- ا.ع(هازا- haza): ئاوەڵناوی نیشانەیە بۆ نزیک .

هذر- ا.ع(هەزەر- hezer): وڕاوە، قسەی هەلەق و مەلەق، قسەی بێ سەروبەر، وڕینە.

هذلوله- ا.ع(هوزلول- huzlûl): پیاوی سووک، هەوری باریک، تیلماسکە هەور، ئەسپی درێژو قەبە.

هذیان- مص.ل.ع(هەزەیان- hezeyan): وڕاوە، وڕێنە.

هر- ق(هەر- her): هەموو.

هر- (هیر- hir): دەنگدانی کەسێک یان حەیوانێک، هڕدانی مەڕ.

هر- ا(هور- hur): دەنگی داروخانی شتێک، هاڕە.

هر- ا.ع(هیڕ- hir): پشیلە، کتک.

هرا- ا(هەرا- hera): هەرا، هاواری ترسناک، نەڕەی گیانلەبەرێن دڕندە.

هرا- ا (هەرا- herra): سازوبەرگی ئەسپ.

هرار- ا.ع(هورار- hurar): ئیسهالی، سکچوون.

هراس- ا(هەراس- heras): ترس.

هراسان- ص.فا(هەراسان- herasan): ترساو، نیگەران، جارز، هەراسان، بێ ئۆقرە.

هراس انگیز- ص.فا(هەراس ئەنگیز- heras engîz): مایەی ترس و هەراسانی.

هراسه- ا(هەراسە- herase) داهۆڵ، داوەڵ.

هراسیدن- مص.ل(هەراسیدەن- herasîden): ترسان.

هراسنده- ا.فا(هەراسەندە- herasende): ترسێنەر، هەراسان، ترسدار.

هراسیده- ا.مف(هەراسیدە- herasîde): ترسێنراو.

هراش- ا(هەراش- heraş): ڕشانەوە، وەڕشان، هێنانەوە.

هراش- مص.ع(هیراش- hiraş): بەشەڕ هاتن.

هراکش- ا(هەراکیش- herakiş): دەغڵ ودانێ لە وەختی خۆیدا تۆو درابێ، هەراش.

هراول- ا(هەراڤول- heravul): پێشقەرەولی لەشکر.

هراینه- ق(هەر ئایینە- her ayîne): هەر کاتێ، ناچار.

هرب- مص.ل.ع(هەرەب- hereb): ڕاکردن، هەڵاتن، پیربوون.

هربد- ا(هیربەد- hirbed): پێشەواو مامۆستای زانستێن ئاینی زەردەشتی.

هربنگ- ا(هوربەنگ- hurbeng): جۆرە گیایەکی ژەهرداره لە ناو کێڵگەی گەنم و جۆ دەڕوێ.

هرثمه- ا.ع(هەرسەمە- herseme): شێری دڕندە، ناوی پیاوانە.

هرج- مص.ل.ع(هەرج- herc): گیرۆدەبوونی خەڵکی بە شەڕو شۆڕو ئاژاوەوە، بەشەڕ هاتنی خەڵکی.

هرجان- ا.ع(هەرجان- hercan): بادەمی کێوی.

هرجایی- ص(هەرجایی- hercayî): ئاوارە، سەرگەردان، چەرچی، دێوەرە.

هرچند- ق(هەر چەند- her çend): هەر ئەندازە، ئەگەرچی، هەرچەندە.

هرچه- ق(هەرچی- herçi): هەرچەن، هەر ئەندازە.

هـــرد- ا.ع(هـــورد- hurd): زەردەچـــەوە، زەعفەران.

هردومـــان- ا(هەردومـــان- herdûman): گیاکەڵەیەکە لە ناو گەنم و جۆ دەڕوێ.

هرز- ص(هەرز- herz): بێـــهـــودە، بێکارە، بەرەڵلا، هەرزەو هەڵە، بەیار.

هــرزگــی- ا.مــص(هــەرزەگــی- herzegî): هەڵەوەڕی، چەقــاوەســـویی، بەرەڵلایی، کــاری ناشیرین کردن، کاری قۆڕو ناشیرین.

هرزاب- ا.ص (هەرزاب- herzab): ئاوێ بە خــۆڕایی بڕوات، ئاوی بێ ســـوودو بێ فــایدە، چڵپاوی موبەق یان گەرماو.

هرزه داری- ص.فــا(هەرزە دەرای- herze deray): چـــەنـــەبـــازی، هـــەڵـــەوەڕی، هەرزەوێژی.

هرزەگرد- ص.فا(هەرزە گەرد- herze gerd): ئاوارە، وێڵ، بەرەڵلا، سەرگەردان، بێنەوا.

هرزەگـــو- ص.فــا(هەرزەگــو- herzegû): هەرزەگۆ، بێهودەوێژ، قسەی قۆڕو بێتامکەر.

هرزەلاف-ص.فــا(هەرزە لاف- herze laf): بێهودەگۆ.

هرزەلای- ص.فــا(هەرزەلای- herze lay): هەرزە چەنە، بێهودەگۆ، قۆڕیات بێژ.

هرزه مــرس- ص.مــر(هەرزە مــەرەس- herze meres): سەگی بەرەڵلا، خوێڕی.

هرس- ا(هەرس- hers): کــاریتـــە، دیرەک، شاتیر.

هرس- ا(هەرەس- heres): پەرچکـردنی لق و پۆپی زیادی درەختان.

هرسکردن- مص.م (هەرەس کــەردەن- heres kerden): پەرچکردنی درەخت.

هرس- مص.م.ع(هەرس- hers): کــــوتـان، کوتین.

هرشـــه- ا(هەرشـــە- herşe): لاولاو، هەر روەکێکی خۆ هەڵواس.

هرطمـان-ا.ع(هورتومـان- hurtuman): جـۆرە گیایەکە لە ناو کێڵگەی گەنم و جۆ دەڕوێ.

هرفولیون- ا(هەرفولیون- herfûliyûn): جۆرە نەعنایەکە.

هرقلوس- ا(هەرغــەلوس- herxelûs): جـۆرە رووەکێکە.

هرکاره- ا(هەرکارە- herkare): مـەنجـەڵێکی بەردینە کە شلە یان گۆشتاوی تیا لێ دەنێن.

هرکاره- ص(هەرکارە- herkare): هەمەکارە، کەسێک هەموو کارێک بکات، پەیک، جاسوس.

هرکـجـا- ق(هەرکــوجــا- herkuca): هەر کوێیەک، هەر شوێنێ.

هرکـول- ا.فـر(هیــرکــول- hirkûl): هەرقل، پاڵەوان، خـوای بەهێـز لە ئەفـســانەێن کـۆنی یونانیدا.

هرگـاه- ق(هەرگــاه- hergah): هەرکــاتێ، ئەگەر.

هرگـز- ق(هەرگــیــز- hergiz): هەرگــیــز، هەمیشەیی، هیچ کاتێ.

هرم- ا(هورم- hurm): هەڵمی گەرما.

هرم- مص.ل.ع(هەرەم- herem): پیربوون.

هرم- ص.ع(هەریم- herim): زۆر پیر.

هرم- ا.ع(هەریم- herim): هۆش و ئاوەز.

هرم- ا.ع(هەرەم- herem): قوچەک.

هرمـاس- ا(هورمــاس- hurmas): ئەهریمەن، شەیتان.

هرمـاس- ا.ع(هیــرمــاس- hirmas): شـێـری بێشە، بێچوە پڵینگ.

هرمـز- ا(هورمـز - hurmuz): ئاهورامــەزدا، رۆژی یەکەمی هەر مانگێکی هەتاوی .

هرمس- ا(هیـــــرمـــــیس- hirmis): خواوەندی سەفەرو بازرگانی لە ئەفسانەی یۆنانی کۆندا.

هرنج- ا(هەرەنج- herenc): زاری قـەنات کـە ئاوی لێوە دێتەدەر.

هرنوه- ا(هەرنەڤـــــە- herneve): بەری دار بخوردو عود.

هرو- ص(هەرڤ- herv): دلێر، ئازا، قەڵا.

هروانه- ا(هەرڤانە- hervane): نەخۆشخانە، ئەشکەنجەو ئازاردان، شێتخانە.

هروئين- ا.فـر(هيـروئين- hiruin): هيـرۆيين، بۆدرەيەكى سپـيـيـە لەمـۆرفين وەردەگـيـرێ كـە لە مۆرفين و كۆكـاين بەهێزترو كوشندەترە، ئەمە بۆن دەكرێ و زۆر بە خـێـرايى كـار لە مـرۆڤ دەكـات و بەنج و مەستى دەكات.

هروتوم- ا(هـەروتـوم- herûtûm): جـــــۆرە گيايەكە.

هرول- ا(هيـرڤـول- hirvûl): دانەوێڵـەيەكـە لە ماش دەچێ.

هروله- ا.مص.ع(هەرڤـەلە- hervele): جـۆرە رويیشتنێكە لە نێوان راكردن و رۆيیندا، هەروڵە.

هروم- ص.ع(هەروم- herûm): ژنی بەدخوو.

هروهل- ا(هـەرڤـــــــە هـەل- herve hel): عەنزەرووت.

هروى- ص.ن.ع(هەرڤى- hervî): خـــەڵكى هورات.

هره- ا(هورە- hurre): قون، كونى قون، كونى كۆم.

هره- ا(هورە- hurre): گـيـــايەكـــە لە نێـــو كێڵگەی گەنمو جۆدا دەروێ.

هرهر- ا(هيـــرهيـــر- hir hir): تريقـە تريقى پێكەنين.

هرهرى- ص(هورهـوری- hurhurî): حـــــول حولى، بێ دين و ئيمان، كەسێك پابەندى دين و ئيمان نەبێ، بێ مەزەب.

هرهفت- ا(هەر هەفت- herheft): كەرەستەی ئارايشتى ژنان كـە لەكـۆنا بريتى بووە لە حـەوت كـەرەسـتـە: سوراو، سپـيـاو، خـەنە، وسـمـە، كل، زرك و غالييە.

هرهفت كردن- مص.م(هەر هەفت كـەردەن- her heft kerden): ئارايشت كردن.

هرهفت كرده- ص.مف(هەر هەفت كـەردە- her heft kerde): ئارايشت كـــــردوو، ئارايشت كراو.

هرير- ا.ع(هەرير- herîr): قـروسكەی سـەگ، لورەی سەگ.

هريره- ا.ع(هورەيـرە- hureyre): دێـڵــــــە پيشلەی بچـووک، نازناوی پياوێكە دەڵێن رۆژێ چووەتە خزمەتى پێغـەمبەرو بێچـووە پشـيلەيەكى مێچكەی بە باوەشەوە بوو، پێغـەمبـەريش بە ئەبا هورەيرە گـازی كـردووەو ئيـدی لەوسـاوە بەو ناوە ناسراوە.

هريســه-ا.ع(هەريسـە- herîse): هەريســە، گەنمەكوتراو بە گۆشتەوە، حەليم، حەليماو.

هريمن- ا(هەريمەن- herîmen): ئەهريمەن.

هرين- ا(هورين- hurîn): نەرەی گـيـانلەبەرانى درندە.

هريوه- ص.ن(هەريڤـە- herîve): خـــەڵكى هورات.

زرهريوه- ا.مـــر(زەرهەريڤـــە- zer herîve): سكەيەكى زێری خاليسە بووە كە لە هوراتدا باوبووە.

هزار- ا(هەزار- hezar): هەزار (١٠٠٠).

هزاراوا- ا.مـــر(هەزار ئاڤـــا- hazar ava): بولبول، هەزار ئاواز.

هزار فشـان- ا.مـر(هەزار ئەفـشـان- hezar efşan): گـيـــايەكـــە وەكـــو لاولاو خـــۆی بەدارو درەختـــانەوە هەڵدەواسێو مـيـوەكـەی لە هەنگور دەچێت، هەنگوری كێوی-شی پێ دەگوترێت.

هزاران- ا(هەزاران- hezaran): بولبـــولان، هەزاران(ژمارە).

هزاربيـشـه- ا(هەزاربيـشـە- hezar bîşe): هەزار پيـشــە، كـەسـێک سـەری لە زۆر كـاران دەربچێ، خوانچەيەكى دارينە چاوە چاوە كراوە بۆ ئەوەی زۆر شـتى جـيـاجـيـای تێـخـەن وەک: چا، قەند، ئيستكان، كەوچكو...

هزارپـا- ا.مــــــــــر(هــەزارپـا- hezarpa): مێروويەكە، هەزارپێ.

هـزارتـابـه- ا(هـەزار تـابـە- hezar tabe): هەتاو، خۆر.

هزارجـشـان- ا.مـر(هەزار جـەشـان- hezar ceşan): مێوی کێوی.

هزارچشـمـه- ا.مـر(هەزار چەشـمـە- hezar çeşme): شێرپەنجە، سەرەتان.

هزارخانه- ا.مر(هەزارخانە- hezar xane): هەزارلۆ، هەزارتوێ، هەزارلا.

هزاردسـتـان- ا.مـر(هەزاردەسـتـان- hezar destan): جۆرە بولبولێکە.

هزارشـاخ- ا.مـر(هەزار شـاخ- hezar şax): جۆرە رووەکێکە.

هزارلا- ا.مر(هەزارلا- hezar): هەزار لۆغانەی حەیواناتی کاوێژکەر.

هزارمـیخ- ا.مـر(هەزار مـیخ- hezar mîx): ئاسمانی پڕ ئەستێرە، خەرقەی بڕ داوو تەقەڵی دەروێشان.

هـزاره- ا(هـەزارە- hezaer): هـەزارەمـین، دەورەیەکی هەزا ساڵە.

هزاک- ص(هەزاک- hezak): زەبوون، نەزان، گێل، کەسێک زوو فریو بدرێ.

هزال- ا.ع(هوزال- huzal): لاوازی، لەڕی.

هـزال- ص.ع(هـەززال- hezzal): حەنەکچی،سوعبەتچی، شۆخیباز.

هزالت- ا.مص.ع(هوزالە- huzale): شۆخی، سوعبەت، خۆش تەبیعەت.

هزاهز- ا.ع(هەزاهیـز- hezahiz): جـەنگ و ئاژاوە، هەراو فەرتەنە.

هزبر- ص(هوزەبر- huzebr): دلێـر، شـێـر، سەخت و تۆکمەو گەورە.

هزه- ا.ع(هەززە- hezze): لەرزە، جـوڵە، تەکان.

هـزج- ا.ع(هـەزەج- hezec): هـەزەج نـاوی بەحرێکی شـیـعـری عـەرەبییـە، دەنگی هەورە تریشە، ئاوازو گۆرانی شادو خۆش.

هزد- ا(هەزەد- hezed): سـەگی ئاوی، سەگلاوی.

هزدگند- ا.مر(هەزەد گوند- hezed gund): گونی سەگلاوی.

هزل- مص.ل.ع(هەزل- hezl): شـۆخی کـردن، سوعبەتکردن، قسەی ناجدی.

هزم- مص.م.ع(هـەزم- hezm): شکـانـدن، راونانی دژمن.

هزمان- ق(هەزمان- hezman): هەر زەمانێ، هەر کاتێ.

هزوارش- ا(هوزڤاریش- huzvariş): شـەرح و شرۆڤە.

هزیل- ص.ع(هەزیل- hezîl): لاواز، لەڕ.

هزیمه- ا.مص.ع(هەزیمە- hezîme): هەڵاتن، شکان.

هزینه- ا(هەزینە- hezîne): خەرج.

هژهار- ا(هەژهار- hejhar): نەخـۆشی چوار پێیانە، دانی زیادە کە لە دەمی ئەسپ دەردێ و تا ئەو دانە هەڵنەکێشرێ، ناتوانێ ئالیک بخوات.

هژیر- ص(هەژیر- hejîr): هێـژا، زیرەک، هوشیار، پەسند، هەژێ.

هست- ا.مص(هەست- hest): بوون.

هستره- ا(هەستەرە- hestere): ئامێرێکی سەرەتاییە بۆ گواستنەوەی بەردو خشت و...تد بەکار دەهات.

هستک- ا(هەستەک- hestek): ناوک.

هستن- مص.ل(هەستەن- hesten): بوون، هەبوون.

هستو- ص(هەستو- hestû): کەسێک دان بە شتێکدا بنێ، ئیعترافکەر.

هسته- ا(هەستە- heste): ناوک.

هستی- ا.مص(هەستی- hestî): بوون، دارایی و سەرمایە.

هسر- ا(هەسەر- heser): زوقوم، سیخوار.

هسک- ا(هەسەک- hesek): شەنە، شەن.

هش- ا(هوش- huş): هۆش، هزر.

هش-ا(هوش- huş): وشەیەکە بۆ راگرتنی ولاّغ.

هشاشت- مص.ل.ع(هەشاشە- heşaşe): شادمانی نواندن، شادمانی.

هشام- ا.ع(هیشام- hişam): سەخاوەت، دلاّوایی، جوامێری، جوامێر.

هشپلک- ا(هوشپولەک- huşpulek): فیکە، فیکەی کۆتربازان لە کاتی هەڵفڕاندنی کۆتردا.

هشت- ا(هەشت- heşet): ژمارە هەشت.

هشتاد- ا(هەشتاد- heştad): ژمارە (٨٠).

هشت پایان- ا.مر(هەشت پایان- heşt payan): ئەختەبوتان.

هشتصد- ا(هەشت سەد- heşt sed): هەشت سەد (٨٠٠).

هشتم- ا(هەشتوم- heştum): هەشتەم.

هشتن- مص.م(هیشتەن- hişten): هێشتن، بەرەڵلاکردن.

هشته-ا.مف(هیشتە- hişte): واز لێ هێنراو، بەرەڵلا کراو، جێهێڵراو، تەلاّقدراو.

هشته‌نامه- ا.مر(هیشتەنامە-hiştename): تەلاّقنامە.

هشتی- ص.ن(هەشتی- heştî): ڕاڕەوی سەرگیراوی هەشت گۆشەی بەر دەرگای چوونە ژوورەوە، مەجاز.

هشدار- (هوشدار- huşdar): وریابە، ئاگاداربە.

هشفیفل- ا(هەشفیفول- heşfîful): گێزەری کێوی.

هشنگ- ص(هەشەنگ- heşeng): بێ سەروبەر، لات، کۆتەرەدار.

هشوار- ص(هوشڤار- huşvar): بەهۆش، هۆشیار.

هشومند- ص(هوشومەند- huşûmend): هۆشمەن، بەهۆش.

هشیار- ص(هوشیار- huşyar): زرینگ، بەهۆش، هۆشیار، هۆشمەن.

هشیوار- ص(هوشیڤار- huşîvar): هوشیار، هۆشمەن.

هضاب- ا.ع(هیزاب- hizab): هەردە، زورگ، باسک، بان.

هضبه- ا.ع(هەزەبە- hezebe): زورگ، باسک، هەردە.

هضم- مص.ل.ع(هەزم- hezm): هەرس، شکست و ستەمکردن.

هف- ا(هەف-hef): شانەی جۆلاّیی، کەڵگیت.

هفت- ا(هەفت-heft): هەفت، ژمارە حەوت(٧).

هفت اباء- ا.مر(هەفت ئاباء- heft aba’): هەوت ئاسمان، حەوت ستێران.

هفتاد- ا(هەفتاد- heftad): هەفتا(٧٠).

هفت اقلیم- ا.مر(هەفت ئیغلیم- heft ixlîm): حەوت کیشوەری دنیا.

هفت اندام- ا.مر(هەفت ئەندام- heft endam): حەوت ئەندامی بەدەنی مرۆڤ: سەر، سینگ، سک، هەردوو دەست، هەردووپا.

هفت اورنگ- ا.مر(هەفت ئەورەنگ- heft ewreng): حەوت برا (حەوت ئەستێرە).

هفت برادران- ا.مر(هەفت بەرادەران- heft beradaran): حەوت برا.

هفت برگ- ا.مر(هەفت بەرگ- heft berg): جۆرە رووەکێکە.

هفت بیجار- ا.ص(هەفت بیجار- heft bîcar): جۆرە ترشیاتێکە لە چەند میوەو سەوزەیەکی جیاواز دروست دەکرێ.

هفت تیر- ا.مر(هەفت تیر- heft tîr): حەوت تیر، جۆرە دەمانچەیەکی حەوت خۆرە.

هفت جوش- ا.ص(هەفت جوش- heft cûş): حەوت جۆش، کانزایەکی سەخت و قایمە، خەڵکی گیان سەخت و بەتاقەت.

هفت خزینه- ا.مر(هەفت خەزینە-heft xezîne): حەوت ئەندامی گرینگی بەدەن، مێشک، دڵ، گەدە، سیپەلاک، جگەر، گورچیلە، زراو.

هفت خط- ا.ص(هەفت خەت- heft xet): بێ بار، حەوت روو، فێڵباز.

هفت خـوان- ا.مـر(هەفت خـان -heftxan): هەوت خوان: یەکێکە لە داستانەکانی شانامە.

هفت درهفت- ا.مـــر(هەفت دەر هەفت- heft der heft): حـەوت کـەرەسـتـەی ئـاراییـشت: سـوراو، سـپـیـاو، خـەنـە، وسـمـە، کل، سـورمـە، غالییە.

هفت سبع- ا.مر(هەفت سوبء- heft sub'): سی جزمەی قورئان.

هفت سین- ا.مــــر(هەفت سین- heft sîn): حـەوت سین، سـفـرەیەکـە لە نەورۆزا رادەخـرێ و حـەوت جـۆرە خـواردنی لەسـەر دادەنرێ کـە هەر هەمـوویان بەپیـتی سین دەست پێ دەکـەن، وەک: سیر، سرکە، سێو، سمـاق، سەمـەنی، سەنجـو، سەوزە.

هفتصد- ا(هەفت سەد- heft sed): حەوسەد (٧٠٠).

هفت کـــار- ا.مـــر(هەفـــتکار- heft kar): قوماشی حەوت رەنگ.

هفت کـشـور- ا.مـر(هەفت کـیـشـڤـەر- heft kişver): حەوت ئیقلیم، حەوت قارەی دنیا.

هفتورنگ- ا.مر(هەفتورەنگ- heftû reng): ستێرانی حەوت برا.

هفته- ا(هەفتە- hefte): حەوتە، حەوت رۆژی حەوتە.

هفده-ا(هەفدە-hefde): هەڤدە، حەودە(١٧).

هفـوت- ا.ع(هەفـڤـوەت- hefvet): سـەهو، هەڵە، خزین.

هفهف- ا(هەف هەف- hef hef): حەپە حەپی سەگ.

هکتـــار- ا.فـر(هیکتــار- hiktar): دەهەزار مەتری چوار گۆشە.

هکتو- ا.فر(هیکتو- hikto): هیکتۆ، سەد.

هکچه- ا(هوکچە- hukçe): نزگرە.

هکل- ا(هوکەل- hukel): کارگ، قارچک.

هکهک- ا(هوک هوک- huk huk): نزگرە.

هگرز- ق(هەگـیـرز- hegirz): هەرگـیـز، هیچ کاتێ.

هل- ا(هیل- hil): جۆرە درەختێکە.

هل- ع(هەل- hel): نیشانەی پرسیار.

هلاشم- ص(هـەلاشـــــەم- helaşem): هـەر شتێکی خراپ و کرێت و ناحەز.

هلاک- مص.ل.ع(هەلاک- helak): مـــردن، فەوتان، لەنێوچوون.

هلاکت- ا.مص(هەلاکەت- helaket): مەرگ.

هلال- ا.ع(هیـــلال- hilal): مـــانگی نوێ، هەیڤک.

هلالوش- ا(هەلالوش- helalûş): فـــەرتەنەو ئاژاوە.

هلام- ا.ع(هولام- hulam): جۆرە خۆراکێکە لە گۆشتی گوێرەکە دروست دەکرێ.

هلاهل- ا(هەلاهیل- helahil): گیانلەبەرێکی ئەفسانەیی ژەهرداری کوشندەیە.

هلاهـل- ا.ع(هولاهـیل- hulahil): ئاوی زۆر زولاڵ و ساف، جلی ناسک و جوان.

هلک- ا(هولەک- hulek): ئـامــێــرێک بـووە وەکـو تاکی تەرازوو لەناو مـەنجـەنیـقـدا دادەنراو بەردی تێ دەکراو دەهاوێژرایە دژمن.

هلم- ع(هەلومە- helumme): وەرە، بێ، بەو.

هلندوز- ا(هەلەندوز- helendûz): چەوەدەر، سێپەرە، جۆرە گیایەکە.

هلو- ا(هولو- hulû): هەڵۆژە.

هله- (هیلی- hilh): واز بێنە، بێڵە.

هلهـال- ا.ع(هەلهـال- helhal): جلی ناسک، بێژنگ.

هـلـهـلـه- مـص.ع(هـەلهـــــــەلە- helhele): هەڵهەڵە.

هلهلیـــون- ا(هەل هەلیـــون- helhelyûn): گویژ.

هلیانه- ا(هەلیانە- helyane): شاتەرە.

هلیـدن- مص.م(هیلیـدەن- hilîden: هێـلان، هێشتن، واز لێ هێنان.

هل- ا(هیل- hil): بهێڵە.

هلیس- ا.فـــر(هیلـیس- hilîs): پەروانـەی ئوتومبیل یان فڕۆکە.

هلی کــوپتــر- ا.فــر(هیلی کــوپتــیــر- hilî kûptir): فڕۆکەی هەلیکۆپتەر، عەلی کۆپتەر.

هلیله- ا(هەلیلە- helîle): درەخـــتــێکە لە هندوستان زۆرە.

هلیم- ص.ع(هەلیم-helîm): هێلم، کـەتیـرە، چەسپ، حەلیم، گەنمەکوتراو بە گۆشتەوە، چێشتی کەشکەک.

هلیـــوتراپی- ا.فـــر(هلیـــو تراپی- hilîyû trapî): مـالیـجەی هەندێ نەخۆشییـان بە هۆی تیشکی هەتاوەوە.

هلیـــوم- ا.فــر(هیلیـــوم- hilîyûm): جــۆرە گازێکە زۆر زوو گڕ دەگرێ.

هلیون- ا.ع(هیلیەون- hilyewn): گیامارانە.

هم- (هەم- hem): هـاو، پێـــشگرە لە پێش هەندێ وشـەوە دێ مـاناکـانیـان دەگـۆڕێ، وەک: همسایە: هاوسێ.

هم- ا.ع(هەمم- hemm): ویست، مـەبەست، خەم و پەژارە.

هم اشیان- ص(هەم ئاشیان- hem aşyan): هاو هێلانە، دوو پەڕندە لە هێلانەیەکدا بژین، دوو کەس لە ماڵێکدا بژین.

هم اغـوش- ص(هەم ئاغـوش- hem axûş): هاوهەمێز، دەست لەملان.

هم اواز- ص(هەم ئاڤــاز- hem avaz): هاو ئاواز، هاو ئاهەنگ، هاوڕێ.

هم اورد- ص(هەم ئاڤـــەرد- hem averd): هەڤڕک، حەریف، رکابەر.

هم اویز- ص(هەم ئاڤیز- hem avîz): هاوتا، هەڤڕک، خەنیم.

هــم اهــنــگ- ص(هــەم ئــاهــەنــگ- hem aheng): هاوئاهەنگ، یەک ریتم، رازی.

هما- ا(هوما- huma): مویارەک، مـەلێکە لە شـاهێن دەچێت، گـەورەیەو ئێـسـقـان دەخـوات و پێشینان پێیان وابوو سێبەری بەرسەری هەر کەس بکەوێ دەگاتە مرازو شادمانیو کامەرانی.

همــاتیت- ا.فـــر(هیـــمـــاتیت- himatît): پرۆکسیدی ئاسن.

همـاتین- ا.فـر(هیـمـاتین- himatîn): مـادەی رەنگینی خوێن.

همــار- ا(هەمــار- hemar): ئامــار، ژمــارەو حیساب، هەمیشە.

همارا- ق(هەمارا- hemara): هەمیشە.

هم ارز- ص(هەم ئەرز- hem erz): هاونرخ، دوو شت نرخیان بە ئەندازەی یەک بێ.

همـاره- ق (هەمـارە- hemare): هەمـیـشـە، بەردەوام.

همـــاز- ص.ع(هەممازـ hemmaz): قـــســـە هەڵبەست، دوو زمان، قسەبردن.

همـاس- ص.ع(هەمـاس- hemmas): شـێـری بێشە.

همـــــال- ص(هەمـــــال- hemal): هاوتـا، بەرانبەر.

همـام- ا.ص.ع(هومـام- humam): پیـاوی گەورەو دلێرو بەخشندە، شێری دڕندە.

همـان- ق(هەمـان- heman): هۆوە، ئامـاژەیە بۆ دوور، ئەوە، هەمان شت.

همـانا- ق(هەمـانا- hemana): هاوتا، وەک بڵێی.

همـــانند- ص(هەمـــانەند- hemanend): هاوتا، وەکو یەک، بەرانبەر.

همــایون- ص(هومــایون- humayûn): ناوی ئاهەنگێکی مۆسیقای ئێرانییە.

همـــــایون- ص(هومـــــایون- humayûn): موبارەک.

همـــباز- ص(هەمـــباز- hembaz): هاوتا، حەریف، شەریک.

همـــبازی- ص(هەم بازی- hembazî): هاو وازی، دوو کەس پێکەوە یاری بکەن.

هم بالا- ص(هەم بالا- hem bala): هاوبالا، هاوبەژن.

همباور-ص(هەمباڤەر-hembaver): هاو باوەڕ.

همـبر- ص(هەمـبـەر- hember): بەرانبـەر، هاوتا، هاوڕێ، هاونشین.

هم بستر- ص(هەم بیسـتەر- hem bister): هاوجێ، جێی ژن و مێرد.

هم بسته- ا.ص(هەم بەستە- hem beste): هاوجۆش، هاوبەست.

هــم بـنــد- ص(هــەم بـەنـد- hem bend): هاوبەند، پێکەوەبەند، پێکەوە بەستراو.

همپا- ص(هەمپا- hempa): کەسێک کە پێ بەپێی کەسێکی دی بڕوات.

همـــپـــایه- ص(هەمـــپـــایە- hempaye): هاوپلەوپایە.

هـم پـشـت- ص(هـەم پـوشـت- hempuşt): هاوپشت، دوو کـەس کـە بە پشـتـیـوانی یەکـدی کارێک بکەن یان پشتیوانی لە یەکدی بکەن.

هم پهلو- ص(هەم پەهلو- hempehlû): بەپاڵ یەکەوە، شان بەشان، هاوتا.

هم پیـاله- ص(هەم پیـالە- hem pîyale): هاو پیاڵە، دو کەس پێکەوە ڤەخۆن.

هم پیـشـه- ص(هەم پیـشـە- hem pîşe): هاوپیشە.

هم پیمان- ص(هەم پەیمان-hem peyman): هاو عەهدو پەیمان.

همت- ا.ع(هیـمـمـەت- himmet): بڕیارو نەترسان، پیاوەتی، چاکە.

همتا- ص(هەمتا- hemta): هاوتا، چونیەک، شەریک، بەرانبەر، هاوسەر.

همتاب- ص(هەمتاب- hemtab): هاوتوانا، هاو تاقەت.

همتازیانه- ص(هەم تازیانە- hem tazyane): هاوتا لە جریدبازیدا.

همـتـاسـه- ص(هەم تاسـە- hem tase): هاوخەم و پەژارە.

هم ترازوو- ص(هەم تەرازوو-hem terazû): هاوسەنگ، هاوکێش.

هــم تــک- ص(هــەم تــەک- hem tek): هاوغاردان، دوو کەس پێکەوە غار بدەن.

همج- ا.ع(هەمــەج- hemec): پێـشکە، مێشوولە، مەڕەلات، خەڵکی هیچ و پوچ و گەوج.

هم جـوار- ص(هەم جـەڤـار- hem cevar): هاوسێ، جیران، دراوسێ.

همـجـوش- ا.ص(هەمـجـوش- hemcûş): هاوجۆش، هاوبەند.

هم چشم- ص(هـەم چـەشـم- hem çeşm): هاوچاو، ڕەقیب، حەریف، هەڤڕک.

هم چشـــمی- ا.مص(هەم چەشـــمی- hem çeşmî): ڕکابەری، ڕقبەرقێ.

همچنان- ق(هەمچـونان- hemçunan): بەو شێوەیە، بەو جۆرە.

همــــچند- ص(هـەم چەنـد- hemçend): یەکسان، بەرانبەر.

همچندی- ا.مص(هەم چەندی- hemçendî): بەرانبەری، یەکسانی.

همـچنین- ق(هەم چونین- hem çunîn): بەم جۆرە، وەکو ئەمە.

همچو- ق(هەم چو- hemçû): وەک.

همــخـانه- ص(هەمـخـانە- hemxane): هاوخانە، کەسێک لە یەک ماڵدا لەگەڵ کەسێکی دیدا بژی.

هم خـداوند- ص(هەم خـوداڤـەند- hem xudavend): دوو یان چەند کـەسـێک لە خزمەتی گەورەیەکدا بن.

همخواب- ص(هەم خاب- hemxab): هاوباخەڵ، ژنێ لەگەڵ مێردی خۆیدا بخەوێ، هاوجێ.

همداستان- ص(هەم داستان-hem dastan): هاوڕاز، هاودەم، هاوڕێ، رازی.

همدرد- ص(هەم دەرد- hem derd): هاوخەم، شەریکی خەم، دوو کەس دوچاری هەمان بەڵابن.

همدست- ص(هەم دەست- hem dest): شەریک، هاوڕێ، هاوکار، دوو کەس بە کۆمەکی یەکدی کارێک بکەن.

همدم- ص(هەمدەم- hemdem): هاودەم، هاونشین، هاوسوحبەت.

همدوش- ص(هەم دوش- hem dûş): بەرانبەر، شان بەشان، هاوشان.

همراز- ص(هەمراز- hemraz): هاوڕاز، دوو کەس کە رازی خۆیان لێکدی نەشارنەوە.

همراه- ص(هەم راه- hemrah): هاوڕێ.

هم ردیف- ص(هەم رەدیف- hem redîf): هاوریز، هاو پلەو پایە.

همرس- ص(هەم رەس- hem res): هاوئاهەنگ.

همرنگ- ص(هەم رەنگ- hemreng): هاورەنگ، چوون یەک.

هم ریش- ص(هەم ریش- hem rîş): هاوتەمەن، هاوسونح.

همزاد- ص(هەمزاد- hemzad): هاوساڵ، دوو منداڵ لە یەک کاتدا لە دایک بووبن.

همزانو- ص(هەم زانو- hem zanû): هاونشین، دووکەس بەیەکەوەو ئەژنۆ بە ئەژنۆ دانیشن.

همزبان- ص(هەم زەبان- hem zeban): هاوزمان.

همزمان- ص(هەم زەمان- hem zeman): هاوعەسر، هاوچاغ.

همزه- ا.ع(هەمزە- hemze): یەکێکە لە پیتەکانی هیجا، پیتی یەکەمی ئەلفبای فارسی.

همزه- ص.ع(هومەزە- humeze): دوو زمان، قسە هەڵبەستن.

همزی- ص(هەمزی- hemzî): هاوشان، هاوپایە، هاوقەدەر.

همزیستی- ا.مص(هەم زیستی- hem zîstî): هاوژینی، ژینی هاوبەشی.

همساز- ص(هەم ساز- hemsaz): پێکەوە سازاو.

همسال- ص(هەمسال- hemsal): هاوساڵ، هاوتەمەن، هاوسونح.

همسان- ص(هەمسان- hemsan): چون یەک، یەکسان، بەرانبەر..

همسایه- ص(هەمسایە- hemsaye): هاوسێ.

همسایگی- ا.مص(هەم سایەگی- hemsayegî): هاوسیاتی، هاوسێیەتی.

همسر- ص(هەم سەر- hem ser): هاوسەر، بەرانبەر، هاوپلەوپایە، ژن و مێرد.

همسرا- ص(هەم سەرا- hem sera): هاوماڵ، دوو کەس لە ماڵێکدا بژین.

همسنگ- ص(هەم سەنگ- hem seng): هاوسەنگ، هاوقەدر.

هم سوگند- ص(هەم سوگەند- hem sûgend): هاو سوێند، هاوعەهدو پەیمان.

هم شاگرد- ص(هەم شاگیرد- hem şagird): چەند کەسێک لای یەک وەستا کار بکەن یان لای یەک مامۆستا بخوێن.

هم شکم- ص(هەم شیکەم- hem şikem): جمکانە، لفانە، دووانە، دوو منداڵ یان زیاتر کە بە یەک سک بووبن.

همشهر- ص(هەم شەهر- hem şehr): هاوشار، دوو کەسی خەڵکی یەک شار، هاوشاری.

همشیر- ص(هەم شیر- hem şîr): هاوشیر، دوو منداڵ، کە یەک دایک شیری دابێ.

همشیره- ص(هەم شیره- hem şîre): دوو کەس یەک دایک شیری دابێ، خوشکی شیری.

همکار- ص(هەمکار- hemkar): هاوکار، هاوپیشە.

همکاری- ا.مص(هەمکاری- hemkarî): کۆمەک کردنی یەکدی لەکارێکدا.

همکاسه- ص(هەم کاسە- hemkase): هاوکاسە، هاوخۆراک.

همکام- ص(هەم کام- hemkam): هاو حەزو ئارەزوو، دوو کەس کە یەک مرازو مەبەستیان هەبێ.

همکنان- ص(هەم کونان- hemkunan): هاوکار، هاوپیشە، هاو دەست، هاوتا.

همکیش- ص(هەم کیش- hemkîş): هاودین، هاو مەزەب.

همگام- ص(هەم گام- hem gam): هاوڕێ.

همگان- (هەمەگان- hemegan): هەمووان.

همگانی- ا.مص(هەمەگانی- hemeganî): گشتی، عمومی.

همگر- ا.ص(هەمگەر- hemger): پینەکاری بە چنینەوە.

همگروه- ص(هەمگروه- hemgrûh): هاوگروپ.

همگنان- (هەمگینان- hemginan): هەمووان.

همگون- ص(هەم گون- hemgûn): هاوڕەنگ، چوون یەک.

همگونه- ص(هەم گونە-hemgûne): هاوڕەنگ.

همگونی- ا.مص(هەم گونی- hemgûnî): هاو رەنگی، چوونیەکی.

همگی- ق(هەمەگی- hemegî): گشتی، گشت لە گشت.

همگین- ق(هەمگین- hemgîn): هەمووان.

هملخت- ا(هەم لەخت- hemlext): پێلاو، چەرمی پێلاو، تەختی پێلاو، بنی پێلاو.

همم- ا.ع(هیمەم- himem): هیمەت، ویست و ورە.

هم نام- ص(هەمنام- hemnam): هاوناو، دوو کەس ناویان یەک بێ.

هم نبرد- ص(هەم نەبەرد- hem neberd): هەڤرک، حەریف، رەقیب.

همنشین- ص(هەم نەشین- hemneşîn): هاونشین، هاودەم.

هم نفس- ص(هەم نەفەس- hemnefes): هاودەم.

هم نمک- ص(هەم نەمەک- hem nemek): هاونمەک، خەڵکانێک نمەکی یەکتریان کردبێ.

هم نواله- ص(هەم نەڤالە- hem nevale): هاوسفرە.

هموار- ص(هەم ڤار- hem var): هەموار، تەخت، بەرانبەر، یەکسان.

همواره- ق(هەم ڤارە- hem vare): هەمیشە.

هموژن- ص.فر(هوموجین- homocîn): هاوجین، هاو تۆو.

هموفیلی- ا.فر(هیمۆفیلی- himo fîlî): کەسێک کە خوێنی درەنگ بمەیێ.

هموگلوبین- ا.فر(هیموگلوبین- himoglobîn): مادەی سووری خڕۆکەکانی خوێن.

هموم- ا.ع(هموم- humûm): غەم و پەژارە.

همه- ق(هەمە- heme): هەموو، گشت.

همەدان- ص.فا(هەمەدان- hemedan): هەموو شتزان، زۆر وریا.

هم کاره- ص(هەمەکارە- hemekare): هەموو کارە.

همهمه- ا.ع(هەم هەمە- hem heme): ورتەورت، دەنگۆ.

همی- ق(هەمی- hemî): بەم جۆرە، هەمیشە، بەردەوام، وەکو پێشگر، فرمانی رابردوو دەکات بە رابردووی بەردەوام.

همیان- ا(هەمیان- hemyan): کیسەی پول، کیسەی پارە، هەنبانە، پریاسکە.

همیدون- ق(هەمیدون- hemîdûn): ئا ئێستا، ئەم ساتە، ئەم دەمە.

همیشک جوان- ا.ص(هەمیشەک جەڤان- hemîşek cevan): هەمیشە جەوان، هەمیشە بەهار.

همیشه- ق(هەمیشە- hemîşe): هەمیشە، بەردەوام، هەرمان.

همیشگی- ا.مص(هەمیشەگی- hemîşegî): هەمیشەیی، بەردەوامی.

همیشەبهار- ا(هەمیشەبەهار- hemîşe behar): گوڵی هەمشیە بەهار.

همین - ق(هەمین- hemîn): ئەمە، ئا ئەمە، ئاماژەیە بۆ نزیک.

هنایش- ا.مص(هەنایش- henayîş): کاریگەریی.

هناییدن- مص.م(هەناییدەن- henayîden): کارتێکردن.

هناینده- ا.فا(هەناینده- henayînde): کاریگەر.

هنباز- ص(هەنباز- henbaz): شەریک، هاوکار، بەرانبەر، هاوتا، هاوڕێ.

هنجار- ا(هەنجار- hencar): ڕێگە، یاساو ڕێسا، ڕێی ڕاست، جادە.

هنجام- ص(هەنجام- hencam): تەمەڵ، بێکارە.

هنجمک- ا(هەنجەمەک- hencemek): جۆرە رووەکێکە.

هنجیدن- مص.م(هەنجیدەن- hencîden): ڕاکێشان.

هند- مص.م(هەند- hend): ڕێگە، جادە، یاساو ڕێسا، ڕێ و ڕێباز.

هند-ا.انگل(هەند- hend): دەست لێدانی بە ئانقەستی تۆپی پێ کە فاوڵە.

هندبا- ا.ع(هیندی با- hindi ba): جۆرە رووەکێکە.

هندبال- ا.انگل(هەندبال- hendbal): تۆپی دەست.

هندبید- ا(هیند بید- hind bîd): جۆرە رووەکێکە.

هندسه- ا(هەندەسە- hendese): ئەندازە، زانستێکە لەمەڕ شێوەو مەوداو ئەندازەگیری.

هندل- ا.انگل(هەندیل- hendîl): هەندل.

هندو- ا(هیندو- hidû): هیندۆس، تایفەیەکی هیندوستانین کە ئاین و مەزهەبی تایبەتی خۆیان هەیە.

هندو اوروپایی- ا.مر (هیندو ئوروپایی- hindû urûpayî): خەڵکی هیندۆ ئەوروپا کە لە هیندەوە تا ئەوپەڕی ئەوروپا دەگرێتەوەو کراون بە هەشت بەشەوە: ئاریایی، یۆنان و مەقدۆنی، ئەرمەنی، ئەلبانی، ئیتالیایی، سەڵتی، ئەڵمانی، لیتوانی و سلاڤی..

هندوان- ا(هیندوڤان- hindû van): هیندوان، هیندوستان.

هندوانه- ق.ص(هیندوڤانە- hinduvane): هندۆ ئاسا، وەکو هندۆس.

هندوانه- ا(هیندیڤانە- hindivane): شووتی، شامی، زەبەش.

هندوانهء ابوجهل- ا.مر(هیندیڤانەی ئەبو جەهل- hindivaney ebû cehl): تەحلەسێڤ، گوژاڵک، کاڵەکە مارانە.

هندوبار- ا.خ(هیندوبار- hindûbar): هیندوستان.

هندوک- ا(هیندوڤەک- hinduvek): هیندۆکە.

هندوکان- ا(هیندوڤەکان- hinduvekan): هیندۆکییان.

هندی- ص.ن(هیندی- hindî): خەڵکی هیندوستان، هندی.

هنر- ا(هونەر- huner): هونەر، پیشە، سنعەت.

هنراموز- ا.ص(هونەر ئاموز- huner amûz): شاگردی هونەرستان.

هنرپرداز- ص.فا(هونەر پەرداز- huner perdaz): خودان هونەر، هونەروەر، هونەرمەند.

هنرپرور- ص.فا(هونەر پەرڤەر- huner perver): هونەرپەروەر، کەسێک لە خەمی هونەرو هونەرمەندانابێ.

هنرپیشه- ا.ص(هونەر پیشە- huner pîşe): هونەرمەند، ئەکتەر، ئاراتێست.

هنرستان- ا.مر(هونەریستان- huneristan): ئامۆژگای هونەران.

هنرسرا- ا.مر(هونەرسەرا- hunersera): ئامۆژگای هونەران.

هنرکده- ا.مر(هونەرکەدە- hunerkede): ئەنیستیتۆی بالآی هونەران.

هنرمند- ص (هونەرمەند- hunermend): هونەرمەند، هونەروەر، هونەرپیشە.

هنری- ص(هونەری- hunerî): ئەهلی هونەر، کاری هونەری.

هنگ- ا(هەنگ- heng): توانا، ویقار، سەنگین، شەوکەت، هۆش.

هنگ- ا(هەنگ- heng): هەنگ، (زاراوەیەکی سوپاییە)، قەوم و قیلە.

هنگار- ا(هەنگار-hengar): توندوتیژی، لەز، پەلە.

هنگام- ا(هەنگام- hengam): کات، زەمان، وەخت.

هنگامه- ا(هەنگامە- hengame): هەراوهوریا، قەرقەشە، ئاپورای خەڵک.

هنگامه‌جو- ص.فا(هەنگامەجو- hengamecû): ئاژاوەچی، شەڕانی، جەنگاوەر.

هنگفت- ص(هەنگوفت- henguft): گەورە، زۆر، فرە.

هنوز- ق(هەنوز- henûz): هێشتا، تائێستا.

هنیء- ص.ع(هەنیء- henî’): زولاڵ، سازگار، خۆش، مفت و خۆرایی.

هنیز- ق(هەنیز- henîz): هێشتا.

هو- ا(هەو- hew): بانگ، فریاد.

هوکردن- مص.م(هەوکەردەن- hewkerden): فەرتەنەنانەوەو ناوزڕانی خەڵکی.

هوچی- ا(هەوچی- hewçî): کەسێک کە هەراو هوریا بنێتەوە.

هو- ا(هەو- hew): چڵک و زوخی برینان، هەو.

هو- ض.ع(هوڤە- huve): راناوی سێیەم کەسی تاکە، ئەو.

هوا-ا.ع(هەڤا- heva): ئارەزوو، هەوەس، هەواو هەوەس.

هواء- ا.ع(هەڤاء- heva’): هەوا، گازێکی بێ رەنگ و بۆ و بێ تامە.

هواپرست- ص.فا(هەڤاپەرەست- hevaperest): هەوەسباز، کەسێک بێ دڵی خۆی نەکات و لە دووی هەواو هەوەس بێ.

هواپیما- ا.مر(هەڤاپەیما- hevapeyma): فڕۆکە، باڵەفڕ، تەیارە.

هواجر- ا.ع(هەڤاجیر- hevacir): نیوەڕۆ، جەرگەی گەرما، هەڕەتی گەرما.

هواجس- ا.ع(هەڤاجیس- hevacis): ئارەزووی دڵ، ئەوەی بەدڵدا بێ، کەڵکەڵە، ختورە.

هواخواه- ص.فا(هەڤاخاه- hevaxah): ئارەزوومەند، لایەنگر، یارو دۆست.

هوادج- ا.ع(هەڤادیج- hevadic): کەژاوە.

هوار- ا(هەڤار- hevar): دەنگی هەرەس هێنانی میچ یان بینا، دارو پەردوو.

هواری- ا(هەڤاری- hevarî): خێوەتی گەورە، بارەگا، سەراپەردە.

هوازی- ق(هەڤـازی- hevazî): لەپڕ، لەنکاو، لە ناغافڵ.

هواسنج- ا.مـر(هەڤـاسـەنج- hevasenc): هەواپێو، ئامێری هەوا پێوان.

هواسیدن- مص.ل(هەڤاسیدەن-hevasîden): وشک بوون و بێ رەنگ بوونی لێـو لە لاوازی یان لەترسا.

هواسیده- ص(هەڤاسیدە- hevasîde): لێوێ کە وشک بووبێ.

هـواشناسی- ا.مص(هەڤـاشـیناسی- hevaşinasî): کەش ناسی، هەواناسی.

هوام- ا.ع(هەڤـامم- hevamm): مـێـرووانی ژەهردار.

هوان- مص.ل.ع(هەڤـان- hevan): زەلیـل بوون، زیلەت و سووکی.

هوانورد- ا.ص(هەڤانەڤەرد-heva neverd): فڕۆکەوان.

هوبره- ا(هوبەرە- hubere): چێرگ، چرگ.

هوبه- ا(هوبە- hûbe): شان.

هوتخش- ا(هوتوخش- hûtuxş): پیشـەڤـەر، سنعەتکار، دەستڕەنگین، ئەهلی سنعەت.

هـوتـن- ص(هـوتـەن- hûten): بـەژن و بـالا رێک.

هود- ا.ع(هود- hûd): جـولەکـە، تۆبەکـارو گـەڕاوە، ناوی یەکێـک لە کـوڕەکـانی نـوح بووەو پەیامبەری قەبیلەی عاد بووە.

هود- ا.ع(هود- hûd): دەستەچیلە.

هود- ا.ع(هەڤەد- heved): کۆپەوانەی وشتر.

هودج- ا.ع(هەودەج - hewdec): کەژاوە.

هودر- ص(هودەر- hûder): ناشیرین، نالەبار، ناحەزو بەدخوو.

هوده- ا.ص(هودە- hûde): سـودو فـایدە، راست و دروست، هەق و رەوا.

بیهوده- ا.ص(بیهودە- bîhûde): بێهودە، بێ سوود، ناڕەوا.

هور- ا(هور- hûr): خـۆر، هەتاو، ئەسـتـێـرەو بەخت و تالع.

هورا- ا.فـر(هورا- hûra): هورا، هـوتاف، هاواری خۆشی.

هورخش- ا(هورەخش- hûrexş): خـۆری درەخشان.

هورشید- ا(هورشـید- hurşîd): رۆژ، خـۆر، هەتاو.

هورقلیا- ا(هەڤەر غـیلیا- hever xilîya): دنیای ئایدیالی.

هورمزد- ا.خ(هور مـوزد- hûr muzd): ئاهورامەزدا.

هورمون- ا.فر(هورمۆن- hurmon): هورمۆن.

هوز- ا(هوز- hûz): دەنگی تیـژی وەک دەنـگی قاپی کانزایی.

هوز- ا.ع(هەڤـڤـەز- hevvez): هەوەز، دووەم وشەی دەستکردی ئەبجەدە کە بریتییە لە: ه، و، ز.

هوس- ا.ع(هەڤـەس- heves): جـۆرێکە لە شێتی و ئەقڵ سووکی.

هوسباز- ص.فـا(هەوەسـباز- hevesbaz): هەوەسباز، داوێن پیس، مێباز.

هوسناک- ص(هەڤـەسناک- hevesnak): پڕ هەوەس و ئیشتیا، مێباز.

هوش- ا (هوش- hûş): هۆش و ئەقڵ.

هوش- ا(هوش- hûş): مەرگ.

هوشـمند- ص(هوشـمـەند-hûşmend): هۆشمەند، زرینگ، زیرەک، هۆشیار.

هوشیار- ص(هوشیـار- hûşyar): هوشـیار، زرینگ، زیرەک.

هوشـیاری- ا.مص (هوشـیـاری- huşyarî): هۆشیاری، زیرەکی، زرینگی.

هوشیدر- ا(هوشیـدەر- hûşîder): یەکێکە لە ناوەکانی یەزدان.

هوفـاریقـون- ا(هوفـاریغـون-hufarîxûn): هەزار چاوە، جۆرە رووەکێکە.

هوگویک- ا(هوگویەک- hûgûyek): تاقتاقکەرە، قژاوکە.

هول- ا.ع(هەول- hewl): ترس.

هولک- ا(هەولەک- hewlek): نەخۆشی ئاوڵە، تلۆق.

هولناک- ص(هەولناک-hewlnak): ترسناک، بەترس.

هوله- ا(هەولە- hewle): خاولی.

هولی- ا.ص(هەولی- hewlî): جوانوویەک پشتی نەبووبێ.

هولی- ا(هولی- hûlî): جەژنێکە هیندییانە لە سەرەتای وەرزی بەهاردا دەیگێڕن.

هوم- ا(هوم- hûm): جۆرە رووەکێکە.

هون- مص.ع(هەون- hewn): نەرم و ئاسان بوون، زەلیل و زەبوون، سەلارو سەنگین.

هون- ا(هەون- hewn): شۆوی پڕ کلۆ و کەستەک.

هوو- ا(هەڤو- hevû): هەوێ، دوو ئافرەت کە ژنی یەک پیاوبن.

هوەچوبە- ا(هوڤەچوبە- hûve çûbe): جۆرە گیایەکە.

هوهو- (هەوهەو- hew hew): هەوهەو، دەنگی هەراو هوریا.

هویت- ا.ع(هوڤیەت- hûvîyet): حەقیقەت، زاتی خوا، بوون، ناسنامە.

هویج- ا(هەڤیج- hevîc): گێزەر.

هوید- ا(هەڤید- hevîd): نەرمەزین.

هویدا- ص(هوڤەیدا -hûveyda): روون، دیار، ئاشکرا.

هویدا شدن- مص.ل(هوڤەیدا شودەن- huveyda şuden: ئاشکرابوون.

هی- (هەی- hey): هێی، ئاگادارکردنەوە.

هیاج- مص.ل.ع(هییاج- hiyac): شەڕکردن، جەنگ کردن، شڵەژان، هاڕوژان.

هیاکل- ا.ع(هەیاکیل- heyakil): جێی قوربانی لە کلێسادا، هەیکەلان، پەیکەران، قەسری بەرز، پەرستگە.

هیالوپلاسم- ا.فر(هیالوپلاسم- hiyaloplasm): پروتۆپلازم.

هیام- ص.ع(هوییام- huyyam): سەرگەردانان.

هیاهو- ا(هەیاهو- heyahû): هەراو هوریا، هات و هاوار.

هیئت- ا.ع(هەیئەت- heyet): شەکڵ و شێوە، هەیئەت، دەستەیەک لە خەڵکی، شاند.

هیبت- ا.ع(هەیبەت- heybet): ترس، شکۆو گەورەیی.

هیپنوتیزور- ا.فر(هیپنۆتیزور- hîpnotîzûr): خەولێخەر، کەسێک بە شێوەی موگناتیسی یەکێک بخەوێنێ، خەوێنەری موگناتیسی.

هیپنوتیسم- ا.فر(هیپنوتیسم- hîpnotîsm): خەواندنی موگناتیسی.

هیپی- ص(هیپی- hîpî): خەمۆکی و مالیخولیایی، بەو گەنج و لاوانە دەگوترێ کە جۆرە قەلەندەرییەک دەگرنە بەرو قژو ردێن بەر دەدەنەوەو جلکی سەیر لەبەر دەکەن و ڕێبازو ڕێچکەیان خۆشەویستی و ئاشقێنیە.

هیت- ا.ع(هیت- hît): زەوی نزم.

هیتال- ا(هەیتال- heytal): ڕێوی.

هیثم- ا.ع(هەیسەم- heysem): جوجە هەڵۆ، بێچووە هەڵۆ.

هیجاء- ا.ع(هەیجاء-'heyca): جەنگ، شەڕ.

هیجان- مص.ل.ع(هەیەجان- heyecan): وروژان، هەڵچوون، هاتنە جۆش و خرۆش، خرۆشان، هاڕوژان.

هیچ- ص(هیچ- hîç): هیچ.

هیچکاره- ص(هیچکارە - hîçkare): بێکارە، هیچ لە بارا نەبوو، بێ کەڵک.

هیـــختن- مص.م(هیـــخـــتـــەن- hîxten): هەڵکێشان، هەڵکێشانی خەنجەر لە کێلان.

هیـــد- مص.م.ع(هەید- heyd): ترســاندن، ئازاردان، سەرزەنشت کردن، جووڵاندن، پەرێشان.

هید- ا(هەید- heyd): شەنە.

هیـدان- ص.ع(هەیدان- heydan): بەغـیل، گەوج، ترسنۆک، پەریشان، شڵەژاو.

هیـدخ- ا.ص(هەیدەخ- heydex): ئەسـپی چەموش، ئەسپی سرک و سڵۆک.

هیدرات- ا.فر(هیدرات- hîdrat): ئاوێتە بەئاو.

هیدراتە- ا.فر(هیدراتە- hîdrate): ئاوێتە بە ئاو.

هیـدروالکتـریک- ا.فـر(هیـدرۆ ئیلیکتـریک- hîdro iliktrîk): دروستکردنی کارەبا بە ئاو.

هیدروتراپی- ا.فـر(هیـدروتیـرابی- hîdro tirapî): ئاوی دەرمـانی، مـالیـجـەی هەندێ نەخۆشی بە ئاوی مەعدەنی.

هیدرۆژن- ا.فر(هیدرۆژین- hîdrojin): گازی هایدرۆجین.

هیـربد- ا(هیـربەد- hîrbed): پێـشــەوای ئاییـنی، مـامـۆسـتـای زانسـتـێن ئاینی و قـازیی زەردەشتی.

هیـروگلیف- ا.فـر(هیـرۆگلیف- hîro glîf): خـەتێکی کـۆن بووە کـە لە جێی نووسـینی ناوی شتـان وێنەی شـتـەکانیـان کێشـاوە، ئەم خـەتە لە نێوان پێشەواو کـاهینانی میـسـریدا بۆ نووسینی بابەتێن ئاییـنی بەکار هاتووە، خەتی هیرۆگلیفی.

هیــرون- ا.ع(هەیرون- heyrûn): قـــەسپ، خورمای وشک.

هیری- ا(هیری-hîrî): گوڵی شەوبۆ، یا گوڵی هەمیشە بەهار.

هیز- ص(هیز- hîz): حیز، قوندەر.

هیـــزم- ا(هەیزوم- heyzum): داری وشـک، چیلکەو چەوێڵ بۆ سوتاندن.

هیزم دان- ا.مر(هەیزم دان- heyzum dan): عەماری داری سوتانن، هێمەدان.

هیــزم کش- ا.ص(هەیزوم کــەش- heyzum keş): هێمەفرۆش، دارفرۆش.

هیــســتـری- ا.فـر(هیــســتـیـری- histirî): هیسـتـریا، جۆرە نەخـۆشـیـیـەکی سـایکولۆژییـە، پەریشان خەیاڵی.

هیــســتـریک- ص.ن.فـر(هیــســتـیـریک- hîstirîk): کەسێک تووشی نەخۆشی هیستیریا بووبێ.

هیش- ص(هیش- hîş): هیچ.

هیــشــر- ا.ع(هەیشــەر- heyşer): جــۆرە رووەکێکە.

هیــضــە- ا.ع(هەیزە- heyze): ئیـســهــال، رشانەوەو ئیسهال.

هــیـــکــل- ا.ع(هــەیـــکــەل- heykel): بینـای بـەرز، درەخـــتـی زەلام و بـەرز، پەیکەر، قەسر، پەرستگە.

هیگر- ا.ص(هەیگەر- heyger): ئەســـپی کوێت، ئەسپی سوری ئامال رەش.

هیگرومتر- ا.فر(هیگرو میتر- higro mitr): دەزگای ئەندازەگرتنی رادەی شێ.

هیل- ا(هیل-hîl): جۆرە درەختێکە.

هیــلاج- ا(هەیلاج- heylac): عـومـرنامـە، تالحی ساوا.

هیلله- مص.ل.ع(هەیلەلە- heylele: گـوتنی لائیلاهە ئیللەڵڵا.

هیمان- مص.م.ع((هەیمان- heyman): ئاشق بوون، شەیدابوون، دڵداری.

هیــمــان- ص.ع(هەیمان- heyman): تینوو، تامەزرۆ، سەرگەردان، شەیداو عاشق.

هیـــمنە- مص.م.ع(هەیمەنە- heymene): گـوتنی: ئامین، نیگابانی کـردن، باڵکێـشـانی باڵندە بەسەر جوجەڵەکانیا، ویقارو هەیبەت.

هیـــمـــە- ا(هیـــمـــە- hîme): داری وشک بۆ سوتان، چیلکەودار، هێمە.

هیـــمـــەدان- ا.مـر(هیـــمـــەدان- hîmedan): عەماری چیلکەو دار.

هین- ا(هین- hîn): ئاگاداربە، خێراکە.

هین- ا(هین- hîn): سێلاو، لافاو.

هین- ص.ع(هەیین- heyîn): ئاسان، سست و لاواز.

هیناهین- ا(هیناهین- hînahîn): پەلەپەل، هانکە هانک، بلەز، خێراکە.

هیولا- ا.ع(هەیولا- heyûla): مادە، مادەو ئەسڵی هەر شتێک، وێنەو هەیکەل.

هیولانی- ص.ن.ع(هەیولانی- heyûlanî): هەیولی، مادی.

هیوم- ص.ع (هەیووم- heyûm): سەرگەردان، حەیران، سەرسام.

هیون- ا (هەیون- heyûn): وشتر، وشتری تیژڕەو، وشتری گەورە، ئەسپ.

هیهات- ا.ع(هەیهات- heyhat): دوورە، حەیف، مەخابن، هەیهات.

ی

ی- حر (ی-î، y):
پیتی سیو دووەمی ئەلفبای فارسییە بە (یا) دەخوێنرێتەوە، بە حەساوی ئەبجەد دەکاتە (١٠)و دوو جۆری هەیە: دیارو نادیار، (یای) دیار ئەوەیە کە بە تەواوەتی دەخوێنرێتەوە وەک: (پیش، تیر، ریش)، (یای) نادیار، ئەوەیە وەکو ژێر-ی پڕ دەخوێنرێتەوە وەک: دلیر، شمشیر)، بەڵام هیچ جیاوازییەک لە نێوان (یای) دیارو (یای) نادیاردا ناکرێو هەردووکیان وەک یەک دەخوێنرێنەوە.

یا- (یا- ya): ئامرازی پەیوەندیو عەتفە وەک: یا ئەمە یا ئەوە، یا ئازادی یا مەرگ.

یا- ع(یا- ya): ئامرازی بانگ کردنە بۆ دوورو بۆ نزیک.

یائس- ص.ع(یائیس- yais): نائومێد، نەزۆک، ژنێ لە سکوزا بووەستێتەوە.

یائسگی- ا.مص(یائیسەگی- yaisegi): قۆناغی وەستانەوەی ژن لە زاوزێ.

یاب- ا(یاب- yab): پەیداکردن، دۆزینەوە، بەدەست هێنان.

یاب- ص(یاب-yab): نابوود، بێهوودە، هەرزە، بێکەڵک.

یابر- ا(یابیر- yabir): گوند یان ئاو و زەوییەک کە پاشا بۆ بژێوی بەکەسێکی بدات.

یابس- ص.ع(یابیس- yabis): وشک، برینگ، سەخت و توند.

یابش- ا.مص(یابیش- yabiş): پەیداکردن، بەدەست هاتوو، دۆزینەوە

یابنده -ا.فا(یابەندە -yabende): پەیداکەر، دۆزەرەوە.

یابو-ا.ص (یابوو- yabû): بارگیر، ئەسپی باری، ئەسپی نارەسەن، ئەسپی بارەبەر، بارگین.

یابیدن- مص.م(یابیدەن- yabîden): پەیداکردن، بەدەست هێنان، دۆزینەوە، دەرک کردن.

یاختن- مص.م(یاختەن- yaxten): هەڵکێشان، دەرکێشان، دەرکێشانی شمشێر لە کێلان.

یاخته- ا.مف(یاختە- yaxte): خانە.

تک یاخته- ا.مر(تەک یاختە- tek yaxte): تاک خانە، گیانلەبەری تاک سێلّ (ئەمیبیا).

یاد- ا(یاد- yad): یاد، بیر، زەین، هویر.

یاد امدن- مص.ل(یادئامەدن-yad ameden): وەبیرهاتن، وەیاد هاتنەوە، وەهویر هاتنەوە.

یاد اوردن- مص.م(یاد ئاڤەردەن- yad averden): وەبیرهێنانەوە، یادکردنەوە، هویرکردنەوە.

یاد دادن- مص.م(یاد دادەن- yad daden): فێرکردن، هینکردن.

یادکردن- مص.م(یاد کەردەن-yad kerden): بیرکردن، چوونە دیدەنی کەسێک، نووسینێ، یادکردن.

یادگرفتن- مص.م(یاد گیریفتەن- yad giriften): فێربوون، لەبەرکردن، هینبوون.

یادداشتن- مص.م(یادداشتەن- yad daşten): شارەزابوون، نووسین، بەهزر سپاردن.

یاداور- ص.فا(یاد ئاڤەر- yad aver): شتێک کەسێکت وەیاد بێنێتەوە، یاد ئاوەر، مایەی هێنانەوە یاد.

یادبود- ا.مر(یادبوود- yad bûd): یادگار، دیارییەک بۆ یادگاری.

یادداشت- ا.مر(یادداشت- yaddaşt): نووسینێک بۆ لەبیرنەچوونەوە، نووسین، یادداشتنامە، نووسینەوەی یادنامە.

یادگار- ا(یادگار- yadgar): دیاری بۆ لەبیرنەچوونەوە.

یادە- ا(یادە- yade): بەرتیل، یاد، زەین، هزر، هویر.

یار- ا.ص(یار- yar): دۆست، هاوڕێ، هاودەم، نەزیر، ماشووقە، دڵبەر.

یارا- ا.مص(یارا- yara): جورئەت، دلێری، توانا، هێز.

یارج- ا.ع(یارەج- yarec): بازنگ، دەستبەند، موچەوانە.

یارج- ا(یارەج- yarec): دەرمانی عەمەل.

یارد- ا.نگل(یارد- yard): یاردە، سێ پێ، گەز.

یاررس- ص.فا(یاررەس- yarres): یارمەتی دەر، کۆمەککار، کەسێک دەستی بە دۆست و ئاشنای خۆیەوە بێ.

یارستن- مص.ل(یاریستەن- yaristen): توانین، دەرەقەت هاتن.

یارغار- ا.مر(یاری غار- yarixar): نازناوی ئەبوبەکری سدیقە کەلەگەڵ پێغەمبەرا لە ئەشکەوتی حەڕادا مایەوە، دۆستی ئەمەکدار.

یارغو- ا.ت(یارغوو- yarxû): محاکەمە، قەرقەشە، شەڕ.

یارغوچی- ا.ت(یارغووچی- yarxûçî): حاکم، دادسێن، دادوەر.

یارک- ا(یارەک- yarek): پزدان، یاوەرە، ئاواڵ منداڵ.

یارگی- ا.مص(یارەگی- yaregî): دەرفەت و دەلیڤە، توانایی، جورئەت.

یارمند- ص(یارمەند- yarmend): یارمەتیدەر، یارودۆست.

یارو- ا(یاروو- yarû): یارۆ، فلانی، کاورا، کابرا.

یارە- ا(یارە- yare): تەوق، بازنگ، موچەوانە، دەستبەن.

یارە- ا(یارە- yare): تاقەت و توانا، زات و جورئەت.

یاری- ا.مص(یاری- yarî): دۆستایەتی، کۆمەک، هاوڕێیەتی.

یاریکردن- مص.م(یاری کەردەن- yarî kenden): یارمەتی دان، دەست گرتن.

یاری دادن- مص.ل(یاری دادەن- yarî daden): یارمەتی دان، دەست گرتن، کۆمەک کردن.

یاری خواستن- مص.ل(یاری خاستەن- yarî xasten): کۆمەک خواستن، یارمەتی خواستن، داواکردنی کۆمەک.

یاری- ا.ص(یاری- yarî): هێوەرژن.

یاری رس- ص.فا(یاری رەس- yarî res): کۆمەک کار، یارمەتی دەر.

یاریگر- ص.فا(یاریگەر- yarî ger): یارمەتیدەر.

یاز- ا(یاز- yaz): باڵ.

یازان- ص.فـــا(یازان- yazan): خـــوازیار، مەبەست، ئارەزوو.

یـازدن- مـص.م(یـازدەن- yazden): ویـسـتن، بەرزکردن، هەڵگرتن، قەسدکردن.

یازده- ا(یازدە- yazde): ژمارە (١١).

یـازش- ا.مـص(یـازیـش- yaziş): ویـسـتن، خواستن.

یازه- ا.مص(یازە- yaze): لەرزە، جـــووڵە، کۆشش.

یـــازیـــدن- مـــص.م(یـــازیـــدەن- yazîden): گەشەکردن، نەشونماکردن، ویستن.

یاس- ا(یاس- yas): یاس، جـۆرە دەوەنێکە، گوڵی یاسەمین.

یاسا- ا.ت(یاسا- yasa): یاسا، قانوون.

یاسج- ا(یاسیج- yasic): تیر، تیری نوک تیژ.

یاسـر- ص.ع(یاســیـر- yasir): ئاسـان، لای چەپ، کـەسـێک وشـتـر بکوژێتـەوەو گـۆشـتـەکـەی لەتو پەت بکات، قومارباز.

یاسم- ا(یاسەم- yasem): یاسەمین.

یاسـمین- ا(یاســەمین- yasemîn): گـوڵێکی بۆن خۆشی زەرد یا شین یا سپییە.

یاســه- ا(یاســە- yase): یاســا، قـــانوون.

یاسین- ا.ع(یاسین- yasîn): ناوی یەکـێکە لە سورەتەکانی قورئان.

یاشماق- ا.ت(یاشماغ- yaşmax): یەشماغ، یاشماغ، مێزەر، پەچە.

یاغـی- ص.ت(یاغـی- yaxî): ســـــەربزێـو، یاخی، سەرکێش، دژمن.

یاغیگری- ا.مص(یاغی گەری- yaxî gerî): سەرکێشی، سەر بزێوی، دژمنایەتی.

یافتن- مص.م(یافــتــەن- yaften): بەدەست هێنان، پەیداکــردن، دیتن، هەســتکردن، ناسین، زانین، دۆزینەوە.

یافته- ا.مف(یافتە- yafte): بەدەست هاتوو، پەیدابوو، دۆزراوە.

یابنده- ا.فا(یابەندە- yabende): پەیداکەر، بەدەست هێنەر، دۆزەرەوە.

یافع- ص.ع(یافـــیـع- yafi’): نەوجـــەوان، نۆلاو، خرت، هەرزەکار.

یافـوخ- ا.ع(یافــووخ- yafûx): مـــەلاشـــو، پێشی سەر، جێیەکی کاسە سەرە کە لە منداڵیدا نەرمە.

یافه- ص(یافە- yafe): بێـهـوودە، بێ مـانـا، گومبوو، سەر لێ شێواو، پەرێشان.

یاقــوت- ا.ع(یاغــووت- yaxût): یاقــووت، جۆرە بەردێکی گرانبەهایە.

یاقــوت رمـــانی- ا.مــر(یاغــووتی رومـــانی- yaxûyi rumanî): یاقـووتی درشـتی سـوور وەکو دەنکی هەنار.

یاقــوت خـام- ا.مـر(یاغــووتی خـام- yaxûti xam): لێوی دڵدار، لێوی دڵبەر.

یاقوت مذاب- ا.مر(یاغووتی موزاب- yaxûti muzab): یاقووتی تواوە، شەرابی سوورو ئاڵ.

یاقوتی- ص.ن(یاغووتی- yaxûtî): یاقووتی، جۆرە ترێیەکی دەنک خڕی وردی سوورباوە.

یاکند- ا(یاکەند- yakend): یاقووت.

یال- ا(یال- yal): گەردن، بێخی گەردن، ملی مرۆڤ یان حەیوان، یاڵی ئەسپ یا شێر.

یالمند- ص(یالمەند- yalmend): عـیـالدار، مناڵدار.

یالیت- ا.ع(یالەیتـــە- yaleyte): خـــۆزیا، کاشکێ، بریا، خۆزگە، بریا.

یـام- ا(یـام- yam): ئـەســـــــــپـی یـەدەک، کاروانسەرا، وێستگەی قۆناغان.

یان- ا.ص(یان- yan): وڕینەو قسـەی هەڵەقو مەڵەق.

یانع- ص.ع(یانیء- yani’): گەییـوو، میـوەی گەییوو.

یانکی- ا.انگل(یانکی- yankî): دنیـایی، ئەمریکایی.

یاور- ص(یاڤـەر- yaver): یاوەر، (پلەیەکی سوپاییە)، هاوکار، یارمەتی دەر.

یاور- ا.(یاڤەر- yaver): دەسکی هاوەن.

یاوگی- ا.مص(یاڤـــــــەگی- yavegî): هەرزەویژی، بێهوودەگۆیی،. بێ مانایی.

یاوند- ا(یاڤەند- yavend): خواوەند، پاشا.

یاوندان- ا(یاڤەندان- yavendan): پاشایان.

یاوه- ا.ص(یاڤـە- yave): بێـهـوودە، قـسـەی قۆڕ، بەرەڵلا، خوێڕی.

یاهو- (یاهوو- yahû): جۆرە کۆترێکە، وشەی سەرزاری دەروێشانەو مەبەستیان لێی (یەزدانە).

یاجوج و ماجوج- ا.مر.ع(یەئجووج و مەئجووج- ya'cûc û me'cûc): یاجـووج و مـاجـووج، بوونەوەرێکی ئەفسـانەیی کورتە بالاّیە، تایفەیەکە لە مەغۆل، ناوی دوو تیرەی ئەفسانەییە کە گوایە لەپشت کێوی قەفقازدا بوون.

یأس- مص.ل.ع(یەئس- ya's): نائومێد بوون، بێ ئومێدی.

یب- ا(یەب- yeb): تیر، تیری پەیکاندار.

یبـاب- ا.ع(یەباب- yabab): وێران، وێرانە خاک، قاقڕ.

یبروح- ا(یەبرووه-yebrûh): جۆرە رووەکێکە.

یبس- مص.ل.ع(یوبس- yubs): وشکبـوون، برینگبوون.

یبست- ا(یەبەست- yebest): جۆرە گیـایەکی خۆڕسکە لە سپیناخ دەچێت.

یبـــوست- ا.ع(یوبووســـــەت- yubûset): وشکی، برینگی.

یپنلو- ا.ع(یەپونلوو- yepunlû): مـەیدانی فرۆشتنی کالاّ.

یتاق-ا.ت(یەتاغ-yetax):پاسەوانی، نیگابانی.

یتـاقی- ا.ت(یەتاغی- yetaxî): ئێـشکـچی، پاسەوان.

یتیم- ص.ع(یەتیم- yetîm): هەتیو، سێوی، منداڵی باوک مردوو، دوری بێ وێنەو گرانبەها.

یتیـمچه- ا(یەتیمـچە- yetîmce): باینجـان یان کـولەکەی لە رۆنا زەردکـراو کـە بە مـاست یان کەشکەوە بیخۆن.

یتیـمه- ص.ع(یەتیمە- yetîme): کچۆڵەی بێ باب، گەوهەری یەک دانە.

یحتــمل- ق.ع(یوهتـەمـەل- yuhtemel): لەوەیە، رەنگە، دەشێت، شایەد، لەگوین.

یخ- ا(یەخ- yex): سەهۆڵ، یەخ.

یخ اب- ا.مـر(یەخ ئاب- yexab): سـەهۆلاّو، یەخاو.

یخ بستن- مص.ل(یەخ بەستەن-yex besten): بەستن، سەهۆڵ بەستن، بوون بە سەهۆڵ.

یخ بندان- ا.مر(یەخ بەندان- yex bendan): سەهۆڵ بەندان، بەستەڵەک.

یخ تراش-ا.مـــر(یەخ تەراش- yex teraş): ئامێرێکی داس ئاسایە بۆ داتاشینی سەهۆڵ.

یخچال- ا.مر(یەخ چال- yexçal): چاڵە بەفر، بەفردان، یەخچاڵ، سەلاجە.

یخـچـه- ا(یەخـچـە- yexçe): تەرزە، تەزرە، تەگر.

یخـدان- ا.مـر(یەخـدان- yexdan): جـێـی سـەهۆڵ، سـەهۆڵدان، سـەندووقی جلو بەرگ، یەغدان.

یخ دربهـشت- ا.مـر(یەخ دەربیـهـیـشت- yex der bihişt): محەلەبی.

یخ شکن- ا.ص(یەخ شـیکەن- yex şiken): بەفرشکێن، کەشتییەکی تایبەتییە بۆ ناو بەفرو دەریا بەستەڵەکەکان.

یخنی- ا(یەخنی- yexnî): گـۆشـتی کـولاّوی ساردەوە بوو، گـۆشـتـاو، یەخنی، تاسی قـووڵ بۆ شیو تێکردن.

یخه- ا(یەخە-yexe): یەخە، یەخەی کـراس، ملیوان، یەقە، پێسیر.

یخه- ا.ت(یوخە- yuxe): نانی تیری.

ید- ا.ع(یەد- yed): دەست.

يد- ا.فر(يۆد- yod): خوێ.

يدبيضاء- ا.مر.ع(يەدی بەيزاء- yedi beyza'): دەستی سپی و نورانی، مەبەست لە دەستی حەزرەتی موسايە کە هەر کاتێ لە بەرگی دەکردو دەری دێناوە تيشکێکی لێ هەڵدەستا. کەراماتدار.

يدطولی- ا.مر(يەدی تولا- yedi tûla): دەستی درێژ، بەدەسەڵات، لێهاتوو و کارامە.

يدفرم- ا.فر(يۆدۆفۆرم- yodoform): تەنترۆک.

يدک- ا(يەدەک- yedek): ئەسپی يەدەک، ئەسپی يەختەرمە، ئەسپی زيندار کە لە دوای سوارەوە دەڕوات.

يدکی- ا(يەدەکی- yedek): ئەوزاری يەدەکو سپێر بۆ ماشينان.

يده- ا(يەدە- yede): جۆرە سيحرو ساحيرييەکە گوايە بە هۆيەوە بەفرو بارانو سەرما دەست پێدەکات.

يراع- ا.ع(يەراء- yera'): قەڵەم، قاميش، ترسنۆکو قەڵەزراو و گەوج، گۆڵەئەستێرە.

يراعه- ا.ع(يەراعە- yera'e): گوڵە ئەستێرە، قەڵەم، نای، گەوج، ترسنۆک، وشتری مێچکە.

يراغ- ا(يەراغ- yerax): ئەسپی خۆش ڕەوتی خۆشبەز، ڕەهوان.

يراق- ا.ت(يەراغ- yerax): چەک و ئەسلەحەی وەکو شيرو تيرو مەتاڵو کەوانو تفەنگو ئەو شتانە، زينو بەرگی ئەسپ..

يرغا- ا(يورغا- yorxa): ڕەهوان، تيژڕەو.

يرغو- ا(يەرغوو- yerxû): محاکمە، سياسەت، دادسێن.

يرقان- ا.ع(يەرەغان- yerexan): زەردوويی، زەردەيی.

يرليغ- ا(يەرليغ- yerlîx): فەرمانی پاشا، فەرمانی خانی مەغۆل.

يرمع- ا.ع(يەرمەء- yerme'): فرفرۆکە، زيخو چەو.

يرمغان- ا(يەرمەغان- yermexan): دياری، سەوقات.

يرمق- ا.ت(يەرمەغ- yarmex): زێڕو زيو، درهەم و دينار.

يرناء- ا.ع(يورەنناء- yurenna'): خەنەی دەست و پێ..

يرنداق- ا.ت(يەرەنداغ- yerendax): چەرمی خاو، ريخۆڵە، قايشی پشت.

يزدادی- ا(يەزدادی- yezdadî): مەخلەمە، گۆشتی سوورەوەکراو کە هێلکەی بەسەردا بکرێ.

يزدان- ا(يەزدان-yezdan): يەزدان، خوا، خولا.

يزدان پرست- ص.فا(يەزدان پەرەست-yazdan perest): خواپەرست.

يزش- ا(يەزيش- yeziş): ستايش و پاڕانەوە.

يزک- ا(يەزەک- yezek): پێش قەرەوڵ، پێشەنگی سوپا، پێشڕەوی لەشکر.

يزنه- ا(يەزنە- yezne): مێردی خوشک.

يسار- ا.ع(يسار- yisar): لای چەپ، شووم و نامويارەک، نەحس.

يسار- ا.ع(يەسار- yesar): فراوانی لە ماڵو نيعمەت، دەوڵەمەند، زەنگين.

يساق- ا.ت(يەساغ- yesax): ياسا، قانوون، سياسەت، سزا، قەساسو تۆڵە.

يسال- ا(يەسال- yesal): ريز، بەشێکی لەشکر.

يساور- ا(يەساڤور- yesavur): ياساوڵ، پاسەوان، ئێشکچی، نيگابان.

يساول- ا.ت(يەساڤول- yesavul): ياساوڵ، حەرەس، پاسەوان، قەراوڵ، نيگابان.

يسر- ا.ع(يوسر- yusr): ئاسانی، دەوڵەمەندی، زەنگينی.

يسر- ا.ع(يوسر- yusr): جۆرە درەختێکە کە بەرێکی رەشی قايمی بۆنداری هەيەو تەزبێحی لێ دروست دەکرێت.

یســـری- ا.ع(یوســـرا- yusra): لای چەپ، دەستی چەپ.

یسل- ا(یەســەل- yesel): ریز، بەشـێک لە لەشکر، فەوج.

یسنا- ا(یەسنا- yesna): بەشێکە لە ئاوێستا کە لە کاتی رێ و رەسمی مـەزهەبیدا دەخوێنرێ، ستایش و پەرستنو نوێژ.

یســــوعــــیین- ص.ن.ع(یـەســــــوئییـن- yesû'îyîn): گروپێکن لە مەسیحییان.

یسیر- ص.ع(یەسیر- yesîr): ئاسان، کەم.

یشپ- ا(یەشپ- yeşp): جـۆرە عـەقـیـقـێکی کەوەیی ئاماڵ سپییە.

یشت- ا(یەشت- yeşt): پەرستن، سـتـایش، پاڕانەوە، بەشێکە لە کـتـێبی ئاوێسـتـا دەربارەی ستایشی پەروەردگار.

یشتن- مص.م(یەشـتـەن- yeşten): پەرستن، ستایش کردن، عیبادەتکردن.

یشـــتــەکــردن- مص.ل(یەشـــتـــەکـــەردەن- yeştekerden): نوێژکـردن، عـیـبـادەتکردن، دوعا خوێندن.

یشک- ا(یەشک- yeşk): ددان، ددانی تیــژو بڕندەی جانەوەران.

یشم- ا(یەشم- yeşm): بەردێکە لە جــۆری عـەقـیق و رەنگی جـۆراو جـۆری هەیە: سـپی، کەوەیی، کەسکی تۆخ.

یشـمـە- ا(یەشـمـە- yeşme): پێـسـتی خـاو، پێستی خۆشەنەکراو.

یعـــســـوب- ا.ع(یەئـســـوب- ye'sûb): مـێشـەنگینێر، پاشای مـێـشـەنگان، سـەرکـردەو پێشەواو دەم سپی قەوم.

یعــفــور- ا.ع(یەئفــور- ye'fûr): ئاسکە، کارمامز، مامز.

یعـقـوب- ا.ع(یەئغـووب- ye'xûb): کـەوی نێرە، نێرەکەو.

یعـمـور- ا.ع(یەئمـوور- ye'mûr): کـارژۆلە، بەرخۆڵە.

یعـوق- ا.ع(یەئووغ- ye'ûx): ناوی یەکـێکە لەو بـتــانەی کــە عــارەب بەر لە ئیـــســـلام دەیانپەرست.

یغـــام- ا(یەغـــام- yexam): غـــول، دێو، نەڕەگەوڕ.

یغتنج- ا(یەغتەنج- yextenc): زەردەمارێکی بێ ژەهرە لە نێو باخو سەوزەزاراندا دەژی.

یغـلا- ا(یەغـلا- yexla): تاوەیەکی چکۆڵەی دەسک دارە.

یغلغ- ا(یەغ لەغ- yex lex): تیر، تیری نووک تیژ.

یغـلوی- ا(یـەغــــلاڤی- yexlavî): تـاوە، قسعەی سەربازان.

یغما- ا(یەغما- yexma): تالان.

خـوان یغـمـا- ا.مر(خڤـانی یەغـمـا- xvani yexma): خـوانی کـەرەم، خـوانی تالانی، سفرەیەک بۆ هەموو کەسێک کراوەبێ.

یغـمـایی- ص.ن(یەغـمـایی- yexmayî): خەڵکی یەغما- ی سەر بەترکستان کە بە ئافرەتی جوان بەناوبانگ بووە.

یغمیصا- ا(یەغمیسا- yexmîsa): ڕێواس.

یغـوث- ا.ع(یەغــووس- yexûs): بت، ناوی بتێکە کە عارەب بەر لە ئیسلام پەرستوویانە.

یقطین- ا.ع(یەغتین- yextîn): هەر میـوەیەک بە بڕک ببێ وەکـو: کـولەکـە، کـالەک، شـووتی، ئاروو.

یقظان- ص.ع(یەغـزان- yexzan): بێـدار، هوشیار.

یقـە- ا(یەغـە- yexe): یەخە، یاقـە، ملیـوان، پێسیر.

یقین- ا.ع(یەغین- yexîn): بێـگومـــــان، دڵنیایی، یەقین، پێچەوانەی گومان.

یک- ا(یەک- yek): ژمارە (١).

یک اسبـە- ص(یەک ئەسبـە- yek esbe): تاقە سوارە.

یکان- ص(یەکان-yekan): تاقانە، بێ هاوتا.

یک انداز- ص(یەک ئەنداز- yek endaz): یەکسان، بەرانبەر، لێدانی شکار یا دژمن بەیەکەم گوللە.

یکان یکان- ق(یەکان یەکان- yekan yekan): یەک یەک.

یکایک- ق(یەکـایەک- yekayek): یەک لە دوای یەک.

یکبارە- ق(یەکبـارە- yekbare): نشـکێڤا، ناگەهان، لەپڕ، هەموو، لەناکا.

یک بسی- ق(یەک بەسی- yek besî): گشت لە گشت، هەر هەموو.

یک بیک- ق(یەک بیـیـەک- yek biyek): یەک بە یەک.

یکـارچە- ص(یـەک پـارچە- yek parçe): یەکپارچە، یەکگرتوو.

یک پهلو- ص(یەک پەهلوو- yek pehlû): سەر سەخت، چاوقایم.

یکتـا- ص(یەکـتـا- yekta): یەکـدانە، بێ هاوتا، بێ نەزیر.

یکتـادل- ص(یەکـتـادیل- yekta dil): یەک دڵ، رازی، یەکڕوو، بێ ریا، ئەوەی ناخو رواڵەتی یەک بێ.

یک تنە- ص(یەک تەنە- yek tene): تەنیـا، تاق و تەنیا، تەنیا باڵ.

یک تهی- ص(یەک تەهی- yek tehî): یەک لا، جلی یەک لۆو تەنک.

یک تیغ- ص(یەک تیغ- yek tîx): یەکگرتوو لە جەنگدا.

یکجا- ص(یەکجا- yekca): گشت لە گشت، هەموو.

یـک چشـم- ص(یـەک چەشم- yek çeşm): یەکـەڵە چاو، رواڵەت بین و کـورت بین، ریاکـارو دوو روو.

یـک چـنـد- ق(یـەک چـەنـد- yek çend): ماوەیەک، رۆژگارێک.

یـکـدانـە- ص(یـەک دانـە- yek dane): گــــەوهەری بێ وێنە، مـلوانکەیەک یەک دانە مرواری گرانبەهای تێدابێ.

یکدست- ص(یەک دەست- yek dest): یەک دەست، کەسێک یەک دەستی هەبێ.

یکدست- ص(یەک دەست- yek dest): یەک جۆر، یەکسان، بەرانبەر.

یـکدش- ص(یـەک دەش- yek deş): دوورە، دوورەگ.

یـــکــدک- ص(یـــەک دەک- yek dek): شلەتێن، شیرتێن.

یـکدل- ص(یـەک دیـل- yek dil): یـەک دڵ، رازی، یەکـڕوو، رازی، بێ ریـیـا، کـەسـێک دڵ و رواڵەتی یەک بێ.

یکدندە- ص(یەک دەندە- yek dende): سەر سەخت، یەکپا، لاساری، خۆ سەر.

یـکـدنـدگـی- ا.مـص(یـەک دەنـدەگـی- yek dendegî): سـەرسـەخـتی، عـینـادی، خـۆ سەری.

یکران- ا.ص(یەکــــران- yekran): ئەسپ، ئەسپی رەسەن، ئەسپی سووری ئاماڵ زەرد.

یـکـرنـگ- ص(یـەک رەنـگ- yek reng): دۆستی گیانی بە گیانی و دڵسۆز، یەک رەنگ.

یکرنگی- ا.مص(یەک رەنگی- yek rengî): یەک رەنگی، ئەمەکداری و دڵسۆزی.

یـکـرو- ص(یـەک روو- yek rû): یـەک روو، دڵسۆزو بێ ریا.

یکروکـردن- مص.م (یەکـروو کـەردەن- yekrû kerden): یەکـلاکـردنەوە، بە ئەنجـام گـەیاندنی کارێک.

یکرە-ق(یەک رەه- yekreh): یەکـجـار، بێ ریاو بێ نیفاق.

یک زبان- ق.مـر(یەک زەبان- yek zeban): یەک زمان، یەکگرتوو.

یک زبان شـدن- مص.م(یەک زەبان شـودەن- yek zeban şudan): یەکگرتن، قسە کردنەیەک.

یک زخم- ص(یەک زەخم- yek zexm): کەسێک کە بەیەک جەزرەبە دژمن بکوژێ.
یکسان- ص(یەکسان- yeksan): یەکسان، بەرانبەر، هاوتا.
یکسر- ق(یەکسەر- yekser): یەکسەر، دەم و دەست، سەرانسەر، هەموو.
یک سراسر- ق(یەک سەراسەر- yek seraser): سەرانسەر، هەموو.
یکسو- ص(یەکسوو- yeksû): یەک لا، یەک کەنار.
یکسوشدن- مص.ل(یەکسووشودەن- yeksû şuden): بەئەنجام گەییشتن، کەنار کەوتن، لا کەوتن.
یکسون نهادن- مص.م(یەکسوونەهادەن- yeksû nehaden): فەرامۆش کردن، لەلاوە دانان.
یکسو کردن- مص.م(یەکسووکەردەن- yeksû kerden): یەکلاکردنەوە، بە ئەنجام گەیاندن، ساغکردنەوە.
یکسوار- ص(یەک سەڤار- yek sevar): تاقە سوارە، ئازا، دلێر.
یکسواره-ص(یەک سەڤارە- yeksevare): تاقە سوارە، دلێر.
یکسون- ص(یەک سوون- yek sûn): یەکسان، بەرانبەر، یەک جۆر.
یکسون- ص(یەک سوون- yeksûn): یەکلا، یەک کەنار، یەک ڕەخ.
یک شنبه- ا(یەک شەنبە- yek şenbe): یەک شەممە، دووەم ڕۆژی هەفتە.
یک گره- ص(یەک گیریھ- yek girih): هاوپەیمان.
یک گونه- ص(یەک گوونە- yek gûne): یەک جۆر، یەکسان، بەرانبەر، چون یەک.
یک لا- ص(یەکلا- yekla): قوماش یان جلی تەنک، جلی بێ بەر، قوماشی یەک لۆ کە پانی کەم بێ، یەک بەر.

یک لخت- ص(یەک لەخت- yek lext): یەکپارچە، سەر راستو یەکڕێ، کەسێک لە هەڵوێستی خۆی ژێوان نەبێتەوە.
یکنواخت- ص(یەک نەڤاخت-yek nevaxt): یەکدەنگ، یەک ڕەنگ، یەک ئاهەنگ، یەک ریتم.
یک نورد- ص(یەک نەڤەرد- yek neverd): بەیەک شێوە.
یکه- ص(یەککە- yekke): تەنیا، بێ هاوتا.
یکه‌تاز- ص(یەککەتاز- yekke taz): تاقە سوارە، دلێرو بێباک، سوارێ بە تەنێ پەلاماری خەنیمی خۆی بدات.
یکه‌خوان- ص(یەککەخان- yekke xan): کەسێک لە کۆڕی گۆرانیدا بە تەنێ گۆرانی بڵێ.
یکه خوردن- مص.ل(یەککە خوردەن- yeke xûrden): راچڵەکین و سەرسام بوون، راچڵەکین و حەیرمان.
یکه‌سوار- ص(یەککەسەڤار-yekke sevar): تاقە سوار، یەکەسوار، کەسێک لە سوارچاکیو رمبازێدا بێ وێنەو بێ هاوتابێ.
یک یک- ق(یەک یەک- yek yek): یەک یەک، یەک لە دوای یەک.
یگان- ق(یەگان- yegan): یەک یەک.
یگانه- ص(یەگانە- yegane): تاقانە، بێ نەزیر.
یگانگی- ا.مص(یەگانەگی- yegane gî): بەتەنیایی، تەنیایی، دۆستایەتیو یەکێتی.
یگانه گوی- ص.فا(یەگانە گووی- yegane gûy): یەکتاپەرست، کەسێک باوەڕی بە یەکتایی یەزدان بێ، خواپەرست.
یگونه- ص(یەگوونە- yegûne): یەکجۆر.
یل- ص(یەل- yel): پاڵەوان، قارەمان، دلێر، دلاوەر، خەباتکار.
یل- ا(یەل- yel): سەڵتەی ژنانە، یەلەک.
یلامق- ا.ع(یەلامیغ- yelamîx): کەوا، عەبا.

یلب- ا.ع(یەلەب- yeleb): جۆشەنی چەرمی.

یلدا- ا(یەلدا- yelda): درێژترین شەوی ساڵ، یەکەم شەوی چلەی گەورەی زستان.

یلک- ا(یەلەک- yelek): سەڵتەی ژنانە، یەلەک.

یللی- ا(یەلەلی- yelelî): کات بەفیرۆدان، بێ کاریو تەمەڵی، بەڕەڵڵاییو رابواردن.

یلم- ا(یەلەم- yelem): غەرە، کەتیرە، هێلم.

یلمان- ا(یەلمان- yelman): دەمی تیغ.

یلمق- ا(یەلمەغ- yelmex): کەوا، عەبا.

یلمه- ا(یەلمە- yelme): کەوا، عەبا، جبە.

یلنجوج- ا.ع(یەلەن جووج- yelen cûc): بخورو دار عودی هندی.

یله- ص(یەلە- yele): رەها، ئازاد، وێڵ، هەرزە، بێهودە، بەڕەڵڵا.

یلی زن- ص.فا(یەلی زەن- yelî zen): ئەوەی لە کاتی خۆشی و شادیدا یالێلی بلێ.

یم- ا.ع(یەمم- yemm): دەریا، زەریا.

یمام- ا.ع(یەمام- yemam): کۆتری کێوی، کۆتری دەشتی.

یمانی- ص.ن(یەمانی- yemanî): خەڵکی یەمەن، دەستکردی یەمەن.

یمکن- ا(یومکین- yumkin): لەوەیە، دەشێت، لە گوین، شایەت.

یمن- ا.ع(یومن- yumn): خێرو بەرەکەت، بەختەوەری، بەخت باشی.

یمین- ا.ع(یەمین- yemîn): لای راست، دەستە راست.

یمین- ا.ع(یەمین- yemîn): سوێند.

ین- پس (ین- yin): پاشگرەو لە کۆتایی وشەدادێ و ماناکەی دەگۆڕێ وەک: سیمین= زیوین- سیم+ ین= سیمین.

ین- ا(یەن- yen): دراوی باوی ژاپۆن.

ینابیع- ا.ع(یەنابیء- yenabî’): سەرچاوان، کانیاوان.

ینبوت- ا(یەنبووت- yenbût): جۆرە رووەکێکە، خەڕنوک.

ینبوع- ا.ع(یەنبوء- yenbû’): کانیاو، سەرچاوە، کانی.

ینگا- ا(یەنگا- yenga): نوێ، تازە.

ینگی دنیا- ا.مر(یەنگی دونیا- yengî dunya): دنیای تازە، ئەمریکا.

ینگه- ا.ص(یینگە- yinge): بەربووک.

ینمه- ا(یەنمە- yenme): جۆرە گیایەکە.

یواش- ق.ص(یەواش- yewaş): هێواش، لەسەرخۆ، هێدی.

یواقیت- ا.ع(یەڤاغیت- yevaxît): یاقوتان.

یوبه- ا(یووبە- yûbe): ئارەزوو، تەماع، تاسە.

یوت- ا(یووت- yût): وشکەساڵی یان نەخۆشی یان سەرمای تووش کە ببێتە باعیسی مردنی چوارپێیان، چوار پێ قڕان.

یوخه- ا(یووخە- yûxe): ئاخ و ئۆخەی لەزەتی گان.

یوخه- ا(یووخە- yûxe): نانی تیری، ناسکەنان، ناسکەنان، نانی تەنک، یەوخە.

یورت- ا(یوورت- yûrt): ماڵ، ژوور، ئوتاخ، سوکنا، خێوەت، لەوەڕگە.

یورتمه- ا(یوورتمە- yûrtme): چوار ناڵە، رەوتە.

یورش- ا(یووریش- yûriş): هێرش و پەلامار.

یورغه- ا(یوورغە- yûrxe): رەوتە، ئەسپی ڕەهوان، رەهوال، خۆشڕەو، یۆرغە.

یوز- ا(یووز- yûz): حەیوانێکی گۆشت خۆری درندەیە لە پڵینگ دەچێت بەڵام تۆزێ بچووکترە، یۆز، هاس، توولە پڵینگ.

یوزباشی- ا.مر.ت(یووزباشی- yûz başî): سەردەستەی سەدنەفەر.

یوزک- ا(یووزەک- yûzek): یۆز، تانجی.

یوزه- ا(یووزه- yûze): تاژی.

یــوزیــدن- مـص.م(یــووزیــدەن- yûzîden): داواکردن، تاقیب کردن.

یوسه- ا(یووسه- yûse): هەرە.

یوشن- ا(یووشــەن- yûşen): جـۆرە روەکـێکە گسکی لێ دروست دەکرێ.

یوغ- ا(یووغ- yûx): نیـر، نیلە، نیـرە، نیـری سەر ملی گاجووت.

یوگی- ا(یووگی- yûgî): جۆکی.

یـولاخ- ا(یـوولاخ- yûlax): زەوی بـەیـارو بـێ ئاو و دوورە ئاوەدانی.

یولاف- ا(یوولاف- yûlaf): جۆرە گیایەکە.

یوم- ا.ع(یەوم- yewm): رۆژ.

یوم البـعث- ا.مـر(یەمــولبــەئس- yewmul be's): رۆژی قیامەت، رۆژی پەسلان.

یون- ا(یوون- yûn): زین، نەرمەزین.

یونت ئیل- ا.مر(یوونت ئیل- yûnt îl): ساڵی ئەسپ، حەوتەم ساڵی ساڵانی تورکی.

یونجـه- ا(یوونجـە- yûnce): وێنجـە، خـۆراکی چوارپێیان.

یونجـه زار- ا.مـر(یوونجـەزار- yûnce zar): وێنجـــەزار، شـــوێنێ کـــە وێنجـــەی زۆری لێ چێنرابێ.

یـونـسـکـو- ا.انـگـل(یـونـسـکـو- yûnskû): رێکخراوی فـەرهەنگی سەر بە رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان، لە ساڵی ١٩٤٦دا دامەزراوە.

یونیـسف- ا.انگل(یوونیسـیف- yûnîsif): ســازمــانێکی ســەر بە (un)ە کــە ئەرکی بایەخـدانە بە تەندروسـتی منالان و دایکان و ئامـادەکـردنی منالان و نەوجـەوانان بۆ کـارێن سوودمەند.

یـهـــــود- ا.ع(یەهـوود- yehûd): تیـــــرەی ئیسرائیلیان، پەیڕەوانی حەزرەتی موسا.

یـهـــــودی- ا.ع(یەهـوودی- yehûdî): یـەک جوولەکە، جولەکە مەزەب.

یـهـــودیه- ا.ع(یەهوودییـــــە- yehûdiye): ئافرەتی جولەکە، ئۆرشەلیم.

یـهــــــوه- ا(یەهـووه- yehûh): نـاوێکـە لـە تەوراتدا بە یەزدان گوتراوە.

ییری- ا.ص(یەیری- yeyrî): هێوەر ژن.

ییلاق- ا.ت(یەیلاغ- yeylax): هاوینەهەوار، زۆزان..

٢٠٠٤/٨/١٧